

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

*Ειδικές Διαδικασίες - Ασφαλιστικά Μέτρα -
Εκούσια Δικαιοδοσία*

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΡΑΜΜΟΥ[†] – ΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ. ΚΛΑΜΑΡΗ

**ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**

**ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ - ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ -
ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ**

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ - ΚΟΜΟΤΗΝΗ 2012**

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Επισημαίνεται πάντως ότι κατά το Ν. 2121/1993 (όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η ηλεκτρονική του αντιγραφή (σκανάρισμα), η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή μηχανική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή, η φωτοανατύπωσή του και η ηχογράφησή του με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή χωρίς την γραπτή άδεια του εκδότη.

Γεωργίου Θ. Ράμμου†-Νικολάου Κ. Κλαμαρή
Εγχειρίδιο Αστικού Δικονομικού Δικαίου
[Ειδικές διαδικασίες - Ασφαλιστικά μέτρα - Εκούσια Δικαιοδοσία]

Georgios Th. Rammos†-Nikolaos K. Klamaris
Manual of Civil Procedural Law
[Particular Proceedings - Provisional Remedies - Voluntary Jurisdiction] (in greek)
Manuel de droit judiciaire privé
[Procédures speciales - Mesures provisoires - Jurisdiction gracieuse] (en grec)
Lehrbuch des Zivilprozeßrechts
[Besondere Verfahrensarten - Sicherungsmaßnahmen (Einstweilige Verfügungen) -
Freiwillige Gerichtsbarkeit] (auf griechisch)

Αθήνα, 2012

ISBN 978-960-15-2560-0

© Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Σόλωνος 69 - 106 79 Αθήνα
Τηλ.: 210 3615440-210 3618198 • Fax: 210 3217437
ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ: Πεσμαζόγλου 5, τηλ./Fax: 210 3217437
ΚΟΜΟΤΗΝΗ: Ν. Ζωΐδου 88 - 691 00, τηλ.: 25310/26323 - 33245

© Ant. N. Sakkoulas Publishers, 69, Solonos Str. - 106 79 Athens - Greece
Tel.: 210 3615440-210 3618198 • Fax: 210 3217437
STOA TOU VIVLIΟΥ: 5, Pesmazoglou Str., Tel./Fax: 25310/26323 - 33245
KOMOTINI: 88, N. Zoidou Str. - 691 00, Tel.: 25310/26323 - 33245

email: info@ant-sakkoulas.gr • www.ant-sakkoulas.gr

Αφιερούται
Εἰς τὰς Σκιὰς τῶν ἐκλιπόντων:
Α) Γονέων καὶ Ἀδελφῶν μου
Β) Τοῦ Συναδέλφου, Συνεργάτου καὶ Φίλου μου
Ἀλεξάνδρου Ν. Τσιριντάνη
Εἰς εὐλαβὴ καὶ προσφιλεῖ ἀνάμνησιν

(Αφιέρωση του Γεωργίου Θ. Ράμμου για την πρώτη έκδοση του όλου έργου που άρχισε να εκδίδεται το έτος 1978, ο πρώτος τόμος, και ολοκληρώθηκε το έτος 1985 με την έκδοση του τετάρτου τόμου). Για λόγους σεβασμοῦ πρὸς τὴ μνήμη του αειμνήστου Δασκάλου ἡ ἀφιέρωση που εἶχε ἐπιλέξει ὁ ἴδιος παραμένει καὶ στὴν παρούσα ἔκδοση ἀναλλοίωτη.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (του Ν. Κλαμαρή)
[για την παρούσα ενιαία έκδοση του Εγχειριδίου Αστικού Δικονομικού
Δικαίου με (ενιαίο) τίτλο «Ειδικές Διαδικασίες - Ασφαλιστικά Μέτρα -
Εκούσια Δικαιοδοσία»]

Είναι γνωστή η ταλαιπωρία και η χαοτική κατάσταση που δημιούργησε το Υπουργείο Παιδείας το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 για διδάσκοντες και κυρίως για διδασκόμενους με το θέμα των βιβλίων. Πολλές φορές είναι δύσκολο να καταλάβει η πανεπιστημιακή κοινότητα – και όσοι έχουν την τιμή να συμπεριλαμβάνονται με διαφορετικές ιδιότητες (καθηγητές, φοιτητές κ.ο.κ.) στην κοινότητα αυτή – αν κάποια μέτρα οφείλονται στην αδιαφορία, ή στην ασχετοσύνη, ή στη μεγαλομανία κάποιων αρμόδιων στα ανώτατα κλιμάκια Υπουργείων.

Οι Πανεπιστημιακοί Δάσκαλοι αφενός προσπαθήσαμε να μειώσουμε κατά το δυνατόν τα προβλήματα για τους φοιτητές το παρελθόν ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 κατά τέτοιο τρόπο – δηλαδή σύμφωνα με τη γνωστή εγκύκλιο – ώστε να μη δημιουργηθεί πρόβλημα για τους φοιτητές μας.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας κυκλοφορεί το παρόν σύγγραμμα που ενοποιεί σε κοινή έκδοση – στο πλαίσιο πάντοτε του Εγχειριδίου Αστικού Δικονομικού Δικαίου – τις «Ειδικές Διαδικασίες», τα «Ασφαλιστικά Μέτρα» και την «Εκούσια Δικαιοδοσία», δηλαδή την ύλη που περιλαμβάνονταν στο Γ' ημίτομο του ΙΙ τόμου (Ειδικές Διαδικασίες), στο Β' ημίτομο του ΙΙΙ τόμου (Ασφαλιστικά Μέτρα) και στον Α' ημίτομο του ΙV Τόμου (Εκούσια Δικαιοδοσία), που είχαν κυκλοφορήσει το 2010. Είναι αυτονόητο, ότι αυτή η κοινή/ενιαία έκδοση δεν αντικαθιστά τα ως άνω τρία αντίστοιχα βιβλία, τα οποία θα εξακολουθούν να κυκλοφορούν και ως χωριστές εκδόσεις.

Η ενιαία αυτή έκδοση βασίζεται στη δεύτερη έκδοση (2010) του Εγχειριδίου Αστικού Δικονομικού, όπως αυτό είχε κυκλοφορήσει το έτος 2010, αποτελεί δηλαδή βασικά ανατύπωση των αντιστοιχών ως άνω τριών ημιτόμων. Στην ενιαία όμως αυτή έκδοση που κυκλοφορεί τώρα έχουν ληφθεί υπόψη και οι αντίστοιχες δικονομικές μεταρρυθμίσεις με το Ν. 3994/2011. Στην παρούσα ενιαία έκδοση των τριών ενότητων – α) Ειδικές Διαδικασίες, β) Ασφαλιστικά Μέτρα, γ) Εκούσια Δικαιοδοσία – διατηρείται σε κάθε ενότητα η ίδια (ξεχωριστή) αρίθμηση των κατ' ιδίαν παραγράφων, δηλαδή με τον ίδιο αριθμό αυτών όπως ακριβώς και στον αντίστοιχο ημίτομο της επιμέρους ενότητας που είχε κυκλοφορήσει το 2010, ώστε όταν ολοκληρωθεί όλη η δεύτερη έκδοση του Εγχειριδίου Αστικού Δικονομικού Δικαίου να

υπάρχει πλήρης αντιστοιχία αρίθμησης των παραγράφων της δεύτερης εκδόσεως με την αρίθμηση των παραγράφων της πρώτης εκδόσεως.

Στην αρχή του όλου συγγράμματος υπάρχει συνοπτικός ενδεικτικός πίνακας περιεχομένων μόνο ως προς τις σελίδες στις οποίες περιλαμβάνεται η κάθε επί μέρους ενότητα, ενώ στην αρχή κάθε ενότητας επαναλαμβάνεται ο αντίστοιχος αναλυτικός πίνακας περιεχομένων μαζί με τον πρόλόγό μου στον αντίστοιχο ημίτομο που είχε κυκλοφορήσει το 2001. Επίσης στο τέλος κάθε ενότητας περιλαμβάνεται και αλφαβητικό ευρετήριο για την αντίστοιχη ενότητα.

Η παρούσα ενιαία έκδοση απευθύνεται στους φοιτητές της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και ιδίως στους φοιτητές της Νομικής Σχολής του ΣΤ΄ ή/και Η΄ εξαμήνου του προπτυχιακού προγράμματος Σπουδών και ανταποκρίνεται σε όλο το εύρος του μαθήματος υποχρεωτικής επιλογής του ΣΤ΄ εξαμήνου της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών «Ειδικές Διαδικασίες - Ασφαλιστικά Μέτρα - Εκούσια Δικαιοδοσία».

Ευχαριστώ πολύ και από τη θέση αυτή τους δικηγόρους κ.κ. Γ. Κόντη, Διδάκτορα Νομικής, Ι. Γερμανό, ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία (Freiburg i. Br.), Χ. Σαββόπουλο, ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία και Π. Ματσίνο, Μεταπτυχιακό Φοιτητή.

Ιδιαίτερα θερμές ευχαριστίες οφείλονται στις κυρίες Α. Λιάζου και Σ. Πιπιλή για την από πολλά χρόνια πολύ σημαντική συνδρομή τους. Εκφράζοντας επίσης ευχαριστίες στον Εκδοτικό Οίκο Αντωνίου Ν. Σάκκουλα.

Αθήνα, 17 Δεκεμβρίου 2011
Νικόλαος Κ. Κλαμαρής

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (τοῦ Γ. Θ. Ράμμου)

(Α΄ ΤΟΜΟΥ, τῆς πρώτης ἐκδόσεως)

Ι) Διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος αὐτοῦ τόμου τοῦ Ἐγχειριδίου Ἀστικοῦ Δικονομικοῦ Δικαίου γίνεται ἔναρξις ἐκπληρώσεως ὑποχρεώσεως ἀπὸ μακροῦ ἤδη ὑφισταμένης καὶ εἰδικῶς ἀναγνωρισθείσης διὰ τοῦ Προλόγου τῶν Εἰσηγήσεων Ἀστικοῦ Δικονομικοῦ Δικαίου πρὸ ἱκανοῦ χρόνου.

ΙΙ) Ἡ τόσον μεγάλη σχετικῶς καθυστέρησις ὀφείλεται ἀφ' ἐνὸς εἰς ὑποκειμενικούς λόγους (ἀτομικούς καὶ οἰκογενειακούς), ἀλλεπαλλήλως ἐπελθόντας, ἀφ' ἑτέρου, καὶ δύναται νὰ λεχθῇ, περισσότερον εἰς ἀντικειμενικά αἷτια. Ἡ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Κ.Πολ.Δ., πανηγυρικῶς ἐορτασθείσης, ἐγκαινιασθεῖσα τροποποιήσις αὐτοῦ καὶ ἡ εὐθὺς ἀμέσως ἀπὸ διαφόρων πλευρῶν καὶ διὰ πολλοὺς συγκεκριμένους καὶ ἀορίστους, ἐνίστε δὲ ἀντιθέτους, λόγους ζητούμενη γενικὴ ἢ μερικὴ ἀναθεώρησις τούτου καὶ τοῦ Εἰσ. Ν.Κ.Πολ.Δ, ἡ ὁποία εὗρεν ἀπήχησιν διὰ τῆς συστάσεως πλειόνων πρὸς προπαρρασκευὴν ταύτης Ἐπιτροπῶν, ἐδημιούργησαν ἀτμόσφαιραν νομοθετικῆς ἀσταθείας. Τὰ ἐπακολούθησαντα γεγονότα ἐπεδείνωσαν τὴν κατάστασιν. Διὰ σειρᾶς νομοθετημάτων ἐπινέχθησαν πολλάι καὶ ἐκτεταμέναι εἰς ὠρισμένα σημεῖα μεταβολαὶ εἰς τὸν Κ.Πολ.Δ καὶ εἰς τὸν Εἰσ.Ν.Κ.Πολ.Δ. Βαθείας τομὰς ἐπὶνεγκον ἰδίᾳ τὰ ν.δ. 958/1971 καὶ 490/1974 καὶ οἱ προσφάτως δημοσιευθέντες νόμοι (693/1977, 702/1977, 733/1977, κ.λπ.). Διὰ πάντων, ἀλλὰ κυρίως διὰ τῶν δύο πρώτων, δὲν θὰ εἶναι τολμηρὸν νὰ λεχθῇ ὅτι ἀνετράπη εἰς πολλὰ καὶ βασικά σημεῖα τὸ σύστημα τῆς κωδικοποιήσεως τοῦ Α.Δ.Δ. καὶ διεσπάσθη ἡ συνοχὴ μεταξὺ τῶν διαφορῶν τμημάτων αὐτοῦ. Τὸ ἀπὸ μακροῦ συγκεντρούμενον καὶ συνεχῶς ὑποβαλλόμενον εἰς ἐπεξεργασίαν ὕλικὸν διὰ τὴν ἔκδοσιν συστήματος ἐν ᾧ τῶν προπαρρασκευαστικῶν ἐργασιῶν καὶ τοῦ περιεχομένου τῶν Σχεδίων τῆς Συντακτικῆς καὶ Ἀναθεωρητικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ὁριστικοῦ κειμένου τοῦ Κ.Πολ.Δ καὶ τοῦ Εἰσ.Ν.Κ.Πολ.Δ., τῶν κυρωθέντων διὰ τοῦ ἀ.ν. 64/1967, ἦτο πλέον δυσχερές καὶ ἐπικίνδυνον νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ ἡ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης ἀρξαμένη καὶ προβαίνουσα συγγραφικὴ ἐργασία ἀνεκόπη. Ἐπανειλημμέναι ἀπόπειραι συνεχίσεως τῆς ὡς ἄνω προσπαθείας ἐν ᾧ τῆς δημιουργηθείσης νέας νομοθετικῆς καταστάσεως συνήντων πολλὰς καὶ διαφοροὺς δυσχερείας καὶ λόγῳ τῶν ὡς ἄνω μεταρρυθμίσεων καὶ ὡς ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην ἐξαγγελλομένων νομοθετικῶν ἐπεμβάσεων. Παρὰ πάντα ταῦτα, περαιτέρω ἀναβολὴ καὶ ἐπιβράδυνσις τῆς ἐνάρξεως δημοσιεύσεως ἔστω καὶ συνοπτικοῦ γενικοῦ ἔργου θὰ ἐσήμαινεν ἐν ᾧ τῆς προβαίνουσης ἡλικίας ὁριστικὴν ματαίωσιν τῆς ἀπὸ μακροῦ ἀρξαμένης προσπαθείας καὶ ἀθέτησιν ἀνειλημμένων ὑποχρεώσεων ἐναντι τοῦ Νο-

μικροῦ Κοινοῦ τῆς Πατρίδος καὶ ἰδίᾳ τῶν δεκάδων χιλιάδων λίαν συμπαθῶν μαθητῶν καὶ συνεργατῶν, διὰ τὰς ἐκδηλώσεις τῶν ὁποίων ἐκφράζομεν καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν.

III) Προκειμένου νὰ περιλάβῃ τὸ ἔργον τὸ σύνολον περίπου τῆς ὕλης τοῦ Α.Δ.Δ., προετιμήθη ὁ τύπος ἐγχειριδίου, συνοπτικῆς μορφῆς, ἂν δύναται νὰ λεχθῇ τοῦτο ὡς ἐκ τῆς πιθανῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ. Τὸ δημοσίευμα ἔχει χαρακτηρὰ (θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ) προσανατολισμοῦ καὶ κατατοπισμοῦ (τοῦ ἀναγνώστου) εἰς τὰ γενικὰ καὶ εἰδικὰ θέματα καὶ προβλήματα τοῦ Α.Δ.Δ. Δὲν εἶναι πηγὴ λύσεων, διότι δὲν πρόκειται περὶ λεπτομεροῦς ἐρμηνείας τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων, ἀλλὰ ἀφετηρία ἐκάστοτε προσπαθείας πρὸς ἀνεύρεσιν παρομοίων λύσεων. Καίτοι αἱ ἐπὶ τῶν κατ' ἰδίαν ζητημάτων γνῶμαι καὶ θέσεις τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Νομολογίας τῶν ἡμεδαπῶν κυρίως δικαστηρίων, ἔχουν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ παρὰ τὴν βαρύνουσαν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν αὐταὶ τόσον ἀπὸ θεωρητικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ πρακτικῆς πλευρᾶς, δὲν γίνονται εἰδικαὶ παραπομπαὶ εἰς συγγραφεῖς καὶ εἰς δικαστικὰς ἀποφάσεις, πλὴν τῆς μνείας εἰδικῆς βιβλιογραφίας εἰς ἐκάστην παράγραφον. Αἱ εἰδικαὶ παραπομπαί, καὶ ἡ ἐκ τούτων ἐπιβαλλομένη συνήθως κριτικὴ τῶν υἱοθετουμένων λύσεων, ἀφ' ἑνός θὰ ἐδιπλασίαζον τοῦλάχιστον τὴν ἤδη προβλεπομένην μεγάλην ἔκτασιν τοῦ βιβλίου καὶ θὰ ἐπεβράδυνον τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς δημοσιεύσεως, ἀφ' ἑτέρου θὰ καθίστων εἰς τινὰς περιπτώσεις δυσχερῆ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ἔργου. Ἐξ ἀναλόγων σκέψεων, ἐνῶ ἔχουν εἰς πάντα σχεδόν τὰ σημεῖα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀλλοδαπὴ Ἐπιστήμη καὶ Νομολογία, εἶναι περιορισμέναι αἱ σημειώσεις καὶ παραπομπαὶ εἰς τὸ Συγκριτικόν Δίκαιον. Αἱ 2εῦρύτεραι ἐπιδιώξεις ἐπιφυλάσσονται διὰ περαιτέρω προσπαθείας, ἐάν καταστούν αὐταί, Θείᾳ Βουλῇσει, δυναταὶ εἰς τὸ μέλλον.

Θὰ εἶναι οὐχὶ ἄνευ σημασίας ἐάν διαπιστωθῇ εἰς τὸ μέλλον τὸ γεγονὸς ὅτι αἱ ἐκτιθέμεναι σκέψεις ἔδωσαν ἀφορμὴν πρὸς εὐρύτερας, γενικωτέρας ἢ μεμονωμένας ἐρμηνευτικὰς προσπαθείας.

IV) Εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῇ ὅτι, παρὰ τὴν μακρὰν ἐπεξεργασίαν, τὸ ἔργον θὰ παρουσιάσῃ ἐλλείψεις, κενὰ, λάθη, παραδρομὰς, ἀντιφάσεις καὶ ἀσαφείας, τῶν ὁποίων αἱ ὑποδείξεις δι' ἃς ἀπευθύνεται θερμὴ παράκλησις, θὰ γίνωνται εὐχαρίστως καὶ εὐγνωμόνως δεκταί.

Εὐχαριστίαι ὀφείλονται εἰς πάντας τοὺς παρασχόντας τὴν συνδρομὴν τῶν κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ παρόντος, ἰδιαίτερος δὲ εἰς τὸν ἀγαπητὸν Μαθητὴν καὶ Συνεργάτην κ. Νικ. Κ. Κλαμαρῆν, Δ. Ν. δικηγόρον, κ.λπ.

Ἀθῆναι 25 Μαρτίου 1978

Γ. Θ. Ρ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (τοῦ Γ. Θ. Ράμμου)

(Β' ΤΟΜΟΥ, τῆς πρώτης ἐκδόσεως)

Συνεχιζομένης τῆς ἀναληφθείσης ἀπό τινός χρόνου προοπαθείας, παραδίδεται εἰς τὴν δημοσιότητα ὁ παρὼν Τόμος, περιλαμβάνων τὰ μέρη περὶ ἀποδείξεως, περὶ ἐνδίκων μέσων, περὶ εἰδικῶν διατάξεων ἐπὶ ὠρισμένων ὑποθέσεων καὶ περὶ τῶν εἰδικῶν διαδικασιῶν διαγνωστικῆς φύσεως.

Ἡ ἐξέτασις τῶν θεμάτων καὶ ἡ ἐν γένει συγγραφὴ γίνεται κατὰ τὸ διὰ τὸν πρῶτον Τόμον τηρηθὲν σύστημα.

Ἐκφράζονται καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης εὐχαριστίαι δι' ἐπιεικεῖς κρίσεις ἐπὶ τοῦ πρώτου Τόμου καὶ διὰ τὰς γενομένας, ὀλίγας ὅμως, ἀξιολόγους ὑποδείξεις, διὰ τὴν διατύπωσιν τῶν ὁποίων εἰς εὐρύτερον πεδῖον ἐκφράζεται καὶ πάλιν θερμὴ παράκλησις.

Ἡ προσπάθεια συνεχίζεται ἐν τῷ μέτρῳ τῶν Θεῖα Βουλῆσει διατηρουμένων ὀλίγων δυνάμεων.

Εὐχαριστίαι περαιτέρω ὀφείλονται διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν ὑπὸ διαφόρους μορφὰς συνδρομὴν.

Ἀθῆναι 25 Μαρτίου 1980

Γ. Θ. Ρ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (τοῦ Γ. Θ. Ράμμου)

(Γ' ΤΟΜΟΥ, τῆς πρώτης ἐκδόσεως)

Ὁ παρὼν τόμος, ὁ ὁποῖος Θεία Χάριτι κατέστη δυνατόν νὰ δημοσιευθῇ νῦν, περιλαμβάνει τὰ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως καὶ τὰ τῶν ἀσφαλιστικῶν μέτρων, συμπληρουμένης οὕτω τῆς ἐκθέσεως τῶν θεμάτων τῆς κυρίας ὕλης τοῦ Ἀστικοῦ Δικονομικοῦ Δικαίου. Ὑπολείπονται τὰ συναφῇ τμήματα τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας, τῆς διαιτησίας καὶ τοῦ διαχρονικοῦ δικαίου, ἡ περὶ τῶν ὁποίων ἀνάπτυξις ἐλπίζεται νὰ μὴ βραδύνῃ νὰ ἐμφανισθῇ δημοσίᾳ ἐπὶ πολὺ.

Καὶ εἰς τὸν παρόντα τόμον ἐτηρήθη ἡ αὐτὴ μέθοδος ἀναλύσεως, οἷα καὶ εἰς τοὺς δύο προηγουμένους τόμους. Παρελείφθησαν δηλαδὴ αἱ παραπομπαὶ εἰς συγγραφεῖς, ὥς καὶ ἡ παράθεσις καὶ ἡ κριτικὴ τῆς νομολογίας εἰς τὰ κατ' ἰδίαν ζητήματα, παρὰ τὸ ἀπὸ θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς πλευρᾶς πρόδηλον ἐνδιαφέρον αὐτῶν, διότι, εἰς τοῦτο ἐγένετο, θὰ ἐλάμβανε μεγάλας διαστάσεις ἡ ἑκτασις τῆς μελέτης καὶ θὰ ἐβράδυνεν ἡ περάτωσις τοῦ Ἔργου, ὥς ἐσχεδιάσθη ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὄψει τοῦ κυρίου σκοποῦ αὐτοῦ. Κύριος οἶδε, ἂν ἐν ὄψει τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν (ἡλικίας κ.λπ.), ὑπὸ τὰς ὁποίας τελεῖ ὁ γράφων, θὰ καταστῇ δυνατόν νὰ ἀναληφθῇ ἀγὼν εὐρυτέρας καὶ πληρεστέρας ἐμφανίσεως τοῦ Ἔργου.

Καὶ ὁ παρὼν τόμος θὰ παρουσιάσῃ σφάλματα, ἀτελείας, παραλείψεις, ὥς καὶ οἱ προηγούμενοι. Διὰ τὴν ὑπόδειξιν αὐτῶν διατυποῦται καὶ πάλιν θερμὴ παρακλήσις. Εὐχαριστίαι ἐφράζονται διὰ τὰς ὀλίγας, ἀλλ' εὐστόχους καὶ εὐγενεῖς παρατηρήσεις διὰ παρόμοια ἐλαττώματα τῶν προηγουμένων τόμων.

Χάριτες ὀφείλονται εἰς τοὺς παρασχόντας τὴν συνδρομὴν των καθ' οἷονδήποτε τρόπον κατὰ τὴν συγγραφὴν καὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος τόμου.

Ἀθῆναι Πεντηκοστὴ 1982

Γ. Θ. Ρ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (τοῦ Γ. Θ. Ράμμου)

(Δ' ΤΟΜΟΥ, τῆς πρώτης ἐκδόσεως)

Διὰ τοῦ παρόντος τόμου, τοῦ ὁποίου ἡ δημοσίευσίς κατέστη Χάριτι Θεία ἔστω μετὰ τινός βραδύτητος, νῦν δυνατή, συμπληροῦται ἡ ἔκδοσις τοῦ Ἑγχειριδίου Ἀστικοῦ Δικονομικοῦ Δικαίου, περιλαμβάνοντος ὁλόκληρον τὴν συστηματικῶς εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τοῦ Δικαίου ἀνήκουσαν καὶ συνήθως ὑπαγομένην ὕλην. Καὶ κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς εἰς τὸν τόμον τοῦτον περιεχομένης ὕλης, ἐτηρήθη ἡ εἰς τοὺς προηγουμένους τόμους χρησιμοποιηθεῖσα μέθοδος. Παρὰ τὴν εἰς πάντας τοὺς τόμους παράλειψιν μνείας συγκεκριμένων παραπομπῶν εἰς συγγραφεῖς καὶ νομολογίαν καὶ τῆς ἐξετάσεως εἰδικῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν γεννηθῇ καὶ καθ' ἑκάστην δημιουργοῦνται εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν νομολογίαν, τὴν ὁποίαν δικαίως θὰ ἀνέμενεν ὁ ἀναγνώστης, ἡ ἔκτασις τοῦ ἔργου δὲν περιορίσθῃ, ὅσον ἴσως θὰ ἦτο εἰκταῖον. Περαιτέρω περικοπαί, δὲν ἦσαν δυναταὶ ἄνευ κινδύνου δημιουργίας κενῶν εἰς οὐσιώδη θέματα. Καὶ ὁ προκείμενος τόμος θὰ παρουσιάσῃ (ὡς καὶ οἱ προηγούμενοι), ἀτελείας, κενά, παραδρομὰς καὶ λάθη. Διὰ τὴν ὑπόδειξιν αὐτῶν, ἡ ὁποία θὰ εἶναι ὅπωςδήποτε χρήσιμος, διατυπῶνται καὶ ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης θερμὴ παράκλησις καὶ ἐκφράζονται εὐχαριστίαι δι' ὁμοίας ὑποδείξεις ἐπὶ τῶν προηγουμένων τόμων καὶ διὰ τὴν διατύπωσιν ἐπεικῶν κρίσεων περὶ αὐτῶν.

Διάπυρος εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται κατὰ πρότον εἰς τὸν ἐπιτρέψαντα τὴν ἀνάληψιν, περάτως καὶ εὐόδωσιν τῆς προσπάθειάς, Κύριον τοῦ Παντός καὶ μετ' Αὐτόν εὐχαριστίαι πρέπει νὰ ἐκφρασθοῦν εἰς πολλοὺς διὰ πολλαχῶς παρασχεθεῖσαν συνδρομήν. Δημιουργοῦνται ὡς ἐκ τούτου καθήκοντα τοῦ γράψαντος, ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συνδρομῆς πολλῶν προϋποθέσεων καὶ πρωτίστως καὶ κυρίως ἐκ τῶν ἀνεξερευνήτων Βουλῶν τοῦ Δημιουργοῦ.

Αἱ κατὰ κόσμον συνθήκαι, ἐν ᾗ τῇς ἡλικίας τοῦ ὑποφαινομένου καὶ ἄλλων μειονεκτημάτων, καὶ λόγῳ τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου, παρὰ τὴν ζωηράν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, δὲν εἶναι πολὺ εὐνοϊκαί.

Παρὰ ταῦτα προσευχόμεθα, τολμῶμεν νὰ ἐλπίζωμεν καὶ ὑποτασσόμεθα εἰς τὴν οἰανδήποτε Θείαν Εὐδοκίαν.

Ἀθῆναι Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας 1985

Γ. Θ. Ρ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(της πρώτης ενότητας)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ του Γεωργίου Θ. Ράμμου στον Α΄ Τόμο της πρώτης εκδόσεως	XI
ΠΡΟΛΟΓΟΣ του Γεωργίου Θ. Ράμμου στον Β΄ Τόμο της πρώτης εκδόσεως	XIII
ΠΡΟΛΟΓΟΣ του Γεωργίου Θ. Ράμμου στον Γ΄ Τόμο της πρώτης εκδόσεως	XIV
ΠΡΟΛΟΓΟΣ του Γεωργίου Θ. Ράμμου στον Δ΄ Τόμο της πρώτης εκδόσεως	XV
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	XVII

Ε Ν Ο Τ Η Τ Α Π Ρ Ω Τ Η

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

ΜΕΡΟΣ (ΕΝΔΕΚΑΤΟ)

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Γενικές παρατηρήσεις	295	2
I) Γενικά	295	2
II) Εφαρμογή διατάξεων γενικής διαδικασίας	295	3
III) Θεωρητική και πρακτική σημασία διακρίσεως	295	4
IV) Συνέπειες διαπιστώσεως εισαγωγής υποθέσεως με διαδικασία μη προσήκουσα	295	4
V) Μη κάλυψη αντικανονικής εισαγωγής με αντίθετη συμφωνία	295	5
VI) Ενίσχυση του εσωτερικού ελέγχου και της διαφάνειας στη Δικαιοσύνη στις περιπτώσεις αιτήματος προτιμής ως προς την ημέρα συζητήσεως (Ν. 3327/2005)	295	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Γαμικές διαφορές		
Τί τ λ ο ς Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	296	7
I) Εισαγωγή	296	8
II) Έννοια	296	8
III) Ένωση και συνεκδίκαση με ορισμένες αγωγές	296	9
IV) Εφαρμοστέοι κανόνες	296	10
Τί τ λ ο ς Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Οι ειδικοί κανόνες που διέπουν γενικά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών	297	11
I) Γενικές παρατηρήσεις	297	11
II) Θέματα δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας	297	11
III) Ζητήματα ικανότητας για παράσταση σε δικαστήριο και διεξαγωγής (της) δίκης στο ίδιο όνομα	297	13
IV) Ζητήματα που ανάγονται στη νομοποίηση των διαδικών. Ο εισαγγελέας πρωτοδικών ως διάδικος	297	13
V) Θέματα που ανάγονται στην κύρια διαδικασία	297	14
VI) Ένδικα μέσα	297	19
VII) Τριτανακοπή	297	22

	§	Σελ.
Τίτλος Τρίτος. Δίκες για την αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή την ακύρωση γάμου	298	22
I) Γενικά	298	22
II) Προϊσχ. δίκαιο	298	22
III) Το ισχύον δίκαιο	298	23
IV) Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση	298	24
V) Επίδραση του θανάτου ενός από τους συζύγους στην εκκρεμή δίκη	298	25
VI) Επιτρεπτό και αποδεικτική δύναμη της ομολογίας	298	25
VII) Η συμμετοχή του εισαγγελέα στη δίκη ως διαδίκου	298	25
VIII) Ένδικα μέσα	298	27
Τίτλος Τέταρτος. Διαδικασία δικών διαζυγίου		27
I) Γενικές παρατηρήσεις	299	27
II) Απόπειρα ή προσπάθεια συνδιαλλαγής (καταργήθηκε)	300	28
III) Κύρια διαδικασία της δίκης διαζυγίου	301	31
IV) Πνευματική λύση του θρησκευτικού γάμου	302	32
Τίτλος Πέμπτος. Δίκες που αφορούν τις σχέσεις των συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου και οι οποίες πηγάζουν από το γάμο (εκτός από τις αναφερόμενες στο άρθρο 681 Β)	303	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Διαφορές αναφερόμενες σε σχέσεις γονέων και τέκνων		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	304	34
Τίτλος Δεύτερος. Ειδικοί κανόνες οι οποίοι διέπουν τη διαδικασία σε διαφορές που αναφέρονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων	305	37
Τίτλος Τρίτος. Κανόνες που διέπουν τη διαδικασία σε διαφορές για προσβολή της πατρότητας	306	44
Τίτλος Τέταρτος. Δίκες για την αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου ή γονικής μέριμνας	307	48
Τίτλος Πέμπτος. Διαδικασία σε δίκες που αφορούν την αμφισβήτηση της υπάρξεως ή προσβολής της εκούσιας αναγνώρισεως, ή της εξομοιώσεως ενός τέκνου με τέκνο γεννημένο σε γάμο λόγω επιγενόμενου γάμου των γονέων του ή της δικαστικής αναγνώρισεως της πατρότητας αυτού	308	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Διαδικασία εκδόσεως και προσβολής της διαταγής πληρωμής (ή παροχής)		
Τίτλος Πρώτος. Εισαγωγή. Γενικές παρατηρήσεις	309	53
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις της εκδόσεως διαταγής πληρωμής κ.λπ. Έκδοση της διαταγής πληρωμής. Νομική φύση και συνέπειες αυτής. Ανακοπή κατ' αυτής. Συνέπειες ασκήσεως ή μη ασκήσεως ανακοπής	310	55

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ. Διαφορές από πιστωτικούς τίτλους		
Τίτλος Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	311	71
Τίτλος Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Περιπτώσεις και προϋποθέσεις τηρήσεως της ειδικής διαδικασίας εκδικάσεως διαφορών από πιστωτικούς τίτλους	312	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ. Μισθωτικές διαφορές		
Τίτλος Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	313	87
Τίτλος Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Προϋποθέσεις τηρήσεως και εφαρμογής της διαδικασίας και αρμοδιότητας εκδικάσεως των μισθωτικών διαφορών	314	89
Τίτλος Τ ρ ί τ ο ς . Κανόνες που ισχύουν επί εκδικάσεως των μισθωτικών διαφορών	315	92
Τίτλος Τ έ τ α ρ τ ο ς . Διαταγή αποδόσεως της χρήσεως μισθίου ακινήτου	315Α	104
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ. Διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων, μεταξύ διαχειριστών ιδιοκτησίας κατ' ορόφους και ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων	316	110
I) Τηρητέα διαδικασία	316	110
II) Διαφορές που υπάγονται στην πιο πάνω διαδικασία	316	110
III) Αρμοδιότητα	316	111
IV) Άσκηση των αγωγών, των ενδίκων μέσων και γενικότερα εκδίκαση των πιο πάνω διαφορών	316	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ. Εργατικές διαφορές		
Τίτλος Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	317	112
Τίτλος Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Οι κανόνες που ισχύουν και εφαρμόζονται στη διαδικασία των εργατικών διαφορών κ.λπ.	318	118
I) Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίχης κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία	318	118
II) Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προστασίας	318	118
III) Πλειονότητα διαδίκων. Ομοδιμία - Παρέμβαση - Προσεπίκληση. Ανακοίνωση	318	121
IV) Προδικασία. Κύρια διαδικασία. Συζήτηση στο ακροατήριο	318	122
V) Απόδειξη. Αποδεικτικά μέσα. Διεξαγωγή αποδείξεως	318	124
VI) Ένδικα μέσα	318	126
VII) Τριτανακοπή	318	128
VIII) Συνέπειες των δικαστικών αποφάσεων	318	129
IX) Έκδοση προσωρινής διαταγής (στο πλαίσιο της διαδικασίας των αφασιστικών μέτρων) σε εργατικές διαφορές	318	129
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ. Διαφορές για ζημιές από αυτοκίνητο και από τη σύμβαση της ασφαλίσεως του αυτοκινήτου	319	130
I) Αρμοδιότητα	319	131

	§	Σελ.
II) Διαδικασία	319	131
III) Οι διαφορές που υπάγονται στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία	319	131
IV) Εφαρμοστέοι κανόνες	319	133
V) Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίξης	319	133
VI) Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προστασίας	319	134
VII) Πλειονότητα διαδίκων. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση	319	134
VIII) Προδικασία. Κύρια διαδικασία. Συζήτηση στο ακροατήριο. Απόδειξη διεξαγωγή κ.λπ.	319	135
IX) Ερήμην διαδικασία	319	136
X) Ένδικα μέσα	319	137
XI) Τριτανακοπή	319	139
XII) Συνέπειες των δικαστικών αποφάσεων	319	139
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ. Διαφορές διατροφής, συνεισφοράς και ασκήσεως γονικής μέριμνας.		
Τ ί τ λ ο ς Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	320	140
Τ ί τ λ ο ς Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Κανόνες εφαρμοστέοι στις διαφορές για διατροφή, συνεισφορά ή άσκηση γονικής μέριμνας	321	145
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ. Διαφορές από αμοιβές για την παροχή εργασίας	322	146
I) Γενικές παρατηρήσεις	322	146
II) Διαφορές που υπάγονται στην (προκείμενη) ειδική διαδικασία	322	146
III) Αρμοδιότητα	322	149
IV) Διαδικαστικές προϋποθέσεις και προϋποθέσεις παροχής έννομης προστασίας	322	150
V) Πλειονότητα διαδίκων. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση	322	150
VI) Προδικασία	322	151
VII) Κύρια διαδικασία. Συζήτηση στο ακροατήριο	322	151
VIII) Απόδειξη. Διεξαγωγή	322	153
IX) Ένδικα μέσα	322	153
X) Τριτανακοπή	322	155
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ. Διαφορές που αφορούν προσβολές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές	322 Α΄	155
ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ (ΔΩΔΕΚΑΤΟ)		
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΜΟΡΦΗΣ		
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Θέματα αποδείξεως		158
Τ ί τ λ ο ς Π ρ ώ τ ο ς . Γενικό μέρος αποδείξεως	323	158
I) Είδη αποδείξεως. Μέσα αποδείξεως. Συστήματα εκτίμησης των αποδείξεων	323	158
II) Ανώνυμα αποδεικτικά μέσα	323	159
III) Εκτίμηση αποδείξεων	323	159

	§	Σελ.
Τίτλος Δεύτερος. Ζητήματα επί των κατ' ιδίαν αποδεικτικών μέσων	324	160
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Θέματα ενδίκων μέσων	325	163
I) Γενικά	325	163
II) Ανακοπή ερημοδικίας	325	164
III) Έφεση	325	165
IV) Αναψηλάφηση	325	167
V) Αναίρεση	325	168
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Θέματα ειδικών διαδικασιών	326	171
I) Γενικές παρατηρήσεις	326	171
II) Ειδικές διαδικασίες επί εννόμων σχέσεων προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως	326	171
III) Διαταγή πληρωμής	326	173
IV) Ειδική διαδικασία εκδικάσεως διαφορών από πιστωτικούς τίτλους	326	174
V) Ειδική διαδικασία παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως μισθίου	326	175
VI) Ειδική διαδικασία εργατικών διαφορών	326	175
VII) Ειδικές διαδικασίες που εξομοιώνονται ολικά ή μερικά με τη διαδικασία των εργατικών διαφορών	326	177
ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ		
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Δικονομικά συστήματα	327	179
I) Ο εκφυλισμός της προφορικότητας και της αμεσότητας της κυρίας διαδικασίας	327	179
II) Συστήματα εκτιμήσεως των αποδείξεων	327	179
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Παρεκκλίσεις από ισχύοντες κανόνες	328	180
I) Η ελεύθερη απόδειξη	328	180
II) Αλλοίωση της προδικασίας	328	181
III) Ειδικά θέματα προδικασίας	328	181
IV) Θέματα ενδίκων μέσων	328	182
V) Θέματα ειδικών διαδικασιών	328	184
VI) Η σημερινή αρχιτεκτονική του ΚΠολΔ	328	185
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I		191
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II		241
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III		267
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ		317

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(της δεύτερης ενότητας)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ του <i>Νικολάου Κ. Κλαμαρή</i> για τη δεύτερη έκδοση του Β' ημιτόμου του ΙΙΙ Τόμου (Ασφαλιστικά μέτρα)	321
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	329

Ε Ν Ο Τ Η Τ Α Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Η

Α Σ Φ Α Λ Ι Σ Τ Ι Κ Α Μ Ε Τ Ρ Α

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Ορισμός. Έννοια. Γενικές παρατηρήσεις	529	335
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Περιεχόμενο - Ουσία και λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων	530	342
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Τα περιθώρια των ασφαλιστικών μέτρων	531	345
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Δικαιολογητικός λόγος της αναγνώρισεως και καθιερώσεως του θεσμού των ασφαλιστικών (ή επείγουσας φύσεως) μέτρων	532	348
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ. Τα ασφαλιστικά μέτρα ως θεσμός κατά το ελληνικό και το συγκριτικό δίκαιο.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	533	350
Τίτλος Δεύτερος. Κοινά σημεία και γνωρίσματα των ασφαλιστικών μέτρων στις διάφορες νομοθεσίες	533 Α	351
Τίτλος Τρίτος. Διαφορές μεταξύ των ασφαλιστικών μέτρων των διαφόρων νομοθεσιών	534	352
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ. Νομοθετικές πηγές των ασφαλιστικών μέτρων ΚΠολΔ, Ουσιαστικό δίκαιο και ασφαλιστικά μέτρα.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	535	354
Τίτλος Δεύτερος. Το ουσιαστικό δίκαιο ως βάση των δικαιωμάτων που αφορούν τα ασφαλιστικά μέτρα	536	355
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ. Η διαφορά της ουσίας και του τύπου της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων	537	356
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ. Ασφαλιστικά μέτρα και διαγνωστική διαδικασία	538	357

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ. Ασφαλιστικά μέτρα και αναγκαστική εκτέλεση	539	359
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ. Ασφαλιστικά μέτρα και μέτρα πρόνοιας	540	360
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ. Ασφαλιστικά μέτρα, διοίκηση και διοικητική δικαιοσύνη	541	361
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ. Συνταγματικοί περιορισμοί (Σύνταγμα) και ασφαλιστικά μέτρα	542	362
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ. Ιστορική προέλευση του θεσμού των ασφα- λιστικών μέτρων	543	364
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Προϋποθέσεις της λήψης κ.λπ. ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	544	365
Τίτλος Δεύτερος. Οι γενικές προϋποθέσεις του επιτρεπτού των ασφαλιστικών μέτρων. Ανάλυση και εξειδίκευσή τους	545	365
Τίτλος Τρίτος. Βάση και αφετηρία των ασφαλιστικών μέτρων	546	368
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ. Γενικές αρχές που ισχύουν στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	547	369
Τίτλος Δεύτερος. Διαδικαστικές προϋποθέσεις στις δίκες των ασφαλιστικών μέτρων	548	370
Τίτλος Τρίτος. Δικαιοδοσία και αρμοδιότητα σε δίκες ασφα- λιστικών μέτρων	549	370
Τίτλος Τέταρτος. Ικανότητα να είναι κάποιος διάδικος στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων	550	374
Τίτλος Πέμπτος. Ικανότητα για να παρίσταται κάποιος σε δικα- στήριο στις δίκες των ασφαλιστικών μέτρων	551	375
Τίτλος Έκτος. Ικανότητα προς το δικολογείν και δικαστική πληρεξουσιότητα στις δίκες των ασφαλιστικών μέτρων	552	376
Τίτλος Έβδομος. Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προ- στασίας με τη μορφή των ασφαλιστικών μέτρων	553	377
Τίτλος Όγδοος. Ύπαρξη δικαιώματος ή έννομης σχέσεως του ουσιαστικού δικαίου σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	554	377
Τίτλος Ένατος. Νομιμοποίηση των διαδίκων σε δίκη ασφα- λιστικών μέτρων	555	378
Τίτλος Δέκατος. Ύπαρξη εννόμου συμφέροντος σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	556	378
Τίτλος Ενδέκατος. Εξέταση της συνδρομής των διαδικα- στικών προϋποθέσεων και των προϋποθέσεων της παροχής έννομης προστασίας σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	557	379
Τίτλος Δωδέκατος. Αξίωση προς παροχή έννομης προστασίας σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	558	380

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ. Πλειονότητα διαδίκων σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	559	380
Τίτλος Δεύτερος. Ομοδικία σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	560	381
Τίτλος Τρίτος. Παρέμβαση σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	561	382
Τίτλος Τέταρτος. Προσεπίκληση σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	562	383
Τίτλος Πέμπτος. Ανακοίνωση σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	563	384
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ. Χρόνος λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	564	385
Τίτλος Δεύτερος. Η σημασία και οι συνέπειες του χρόνου της λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων	565	385
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ. Η διάρθρωση της δίκης. Η αρχιτεκτονική του ΚΠολΔ.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις.	566	386
Τίτλος Δεύτερος. Η εμφάνιση και η δομή της πορείας και της σειράς της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων	567	387
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ. Το σύστημα της προδικασίας στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	568	387
Τίτλος Δεύτερος. Οι πράξεις και οι διατυπώσεις της προδικασίας	569	388
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ. Η διάρθρωση της κύριας διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	570	395
Τίτλος Δεύτερος. Η συζήτηση στο ακροατήριο της αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων	571	396
Τίτλος Τρίτος. Η απόδειξη στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων	572	397
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ. Η απόφαση που εκδίδεται για την αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	573	399
Τίτλος Δεύτερος. Ένδικα μέσα και τριτανakoπή κατά της απόφασης που εκδίδεται επί της αιτήσεως για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων	574	406
Τίτλος Τρίτος. Συνέπειες της επί της αιτήσεως για λήψη ασφαλιστικών μέτρων εκδιδόμενης απόφασης	575	413
Τίτλος Τέταρτος. Αναγκαστική εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται σε δίκες περί ασφαλιστικών μέτρων	576	415

	§	Σελ.
Τίτλος Πέπτος . Διαφορές και δίκες για την εκτέλεση ασφαλιστικών μέτρων	577	419
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Ανάκληση, μεταρρύθμιση ή μεταβολή των αποφάσεων που εκδίδονται σε δίκες για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	578	421
Τίτλος Δεύτερος . Δικαιολογητικός λόγος της αναγνωρίσεως του θεσμού της ανακλήσεως, μεταρρυθμίσεως ή μεταβολής των δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται για ασφαλιστικά μέτρα	579	422
Τίτλος Τρίτος . Προϋποθέσεις του επιτρεπτού, της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται στα ασφαλιστικά μέτρα	580	424
Τίτλος Τέταρτος . Συνήθης και εξαιρετική αρμοδιότητα για την ανάκληση ή μεταρρύθμιση αποφάσεων για ασφαλιστικά μέτρα	581	432
Τίτλος Πέμτος . Διαδικασία ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται επί ασφαλιστικών μέτρων	582	434
Τίτλος Έκτος . Η απόφαση που εκδίδεται για την αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων	583	435
Τίτλος Έβδομος . Ένδικα μέσα και τριτανακοπή κατά της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων	584	436
Τίτλος Όγδος . Συνέπειες της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων	585	437
Τίτλος Ένατος . Αναγκαστική εκτέλεση της αποφάσεως η οποία εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων	586	439
Τίτλος Δέκατος . Διαφορές και δίκες για την εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται επί αιτήσεων ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων	587	440

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΙΔΙΚΟ

ΤΑ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Γενικές παρατηρήσεις	588	440
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Η εγγυοδοσία ως αυτοτελές ασφαλιστικό μέτρο.		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	589	441
Τίτλος Δεύτερος . Προϋποθέσεις για το επιτρεπτό της επιβολής της εγγυοδοσίας ως αυτοτελούς ασφαλιστικού μέτρου	590	442
Τίτλος Τρίτος . Διαδικασία για την επιβολή της εγγυοδοσίας και την άρση της	591	443

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Προσημείωση υποθήκης.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	592	444
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις για το επιτρεπτό της εγγραφής της προσημείωσης υποθήκης	593	445
Τίτλος Τρίτος. Εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης. Άσκηση αγωγής για την κύρια απαίτηση. Μετατροπή της προσημείωσης σε υποθήκη	594	448
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Συντηρητική κατάσχεση.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	595	449
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις του επιτρεπτού της επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως	596	450
Τίτλος Τρίτος. Διαδικασία για επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως και περαιτέρω διατυπώσεις της	597	454
Τίτλος Τέταρτος. Συνέπειες της επιβολής της συντηρητικής κατασχέσεως	598	459
Τίτλος Πέμπτος. Άσκηση αγωγής για την κύρια απαίτηση	599	463
Τίτλος Έκτος. Τύχη συντηρητικής κατασχέσεως όταν διενεργείται αναγκαστική εκτέλεση στα κατασχεθέντα πράγματα	600	465
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ. Δικαστική μεσεγγύηση.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	601	466
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις της διατάξεως και της επιβολής δικαστικής μεσεγγυήσεως	602	468
Τίτλος Τρίτος. Αρμοδιότητα και διαδικασία επιβολής της δικαστικής μεσεγγυήσεως	603	470
Τίτλος Τέταρτος. Η απόφαση που εκδίδεται επί της ασκήσεως για μεσεγγύηση και οι συνέπειές της	604	471
Τίτλος Πέμπτος. Περιεχόμενο και λειτουργία της δικαστικής μεσεγγυήσεως ως ασφαλιστικού μέτρου	605	474
Τίτλος Έκτος. Λήξη ή παύση της δικαστικής μεσεγγυήσεως	606	476
Τίτλος Έβδομος. Συνέπειες της παύσεως ή λήξεως της δικαστικής μεσεγγυήσεως	607	477
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ. Προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	608	478
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις και περιπτώσεις του επιτρεπτού της προσωρινής επιδικάσεως χρηματικών απαιτήσεων	609	479
Τίτλος Τρίτος. Μεταβολή αποφάσεων που επιδικάζουν περιοδικές παροχές ως ασφαλιστικά μέτρα	610	482

	§	Σελ.
Τίτλος Τέταρτος. Διαδικασία προσωρινής επιδικάσεως χρηματικών απαιτήσεων	611	484
Τίτλος Πέμπτος. Συνάρτηση της αποφάσεως για προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων προς την κύρια υπόθεση	612	485
Τίτλος Έκτος. Συνέπειες της εκδόσεως αποφάσεως για την κύρια υπόθεση για την ισχύ της αποφάσεως που επιδικάζει προσωρινά χρηματική απαίτηση	613	488
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ. Προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	614	490
Τίτλος Δεύτερος. Περιεχόμενο και έκταση της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως	615	491
Τίτλος Τρίτος. Ασφαλιστικά μέτρα για την ενέργεια ή παράλειψη ή ανοχή πράξεων	616	494
Τίτλος Τέταρτος. Προσωρινά ή ασφαλιστικά μέτρα σε διαφορές περί νομής	617	495
Τίτλος Πέμπτος. Προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως σε σχέσεις μεταξύ συζύγων ή μεταξύ γονέων και τέκνων	618	498
Τίτλος Έκτος. Αναστολή εκτελέσεως (των) αποφάσεων (της) γενικής συνελεύσεως σωματείων ή συνεταιρισμών	619	499
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ. Σφράγιση, αποσφράγιση, απογραφή και δημόσια κατάθεση ..	620	500
ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ		
Η μετά το τέλος της διαγνωστικής δίκης (ή τη ματαίωσή της) εξέλιξη και (ενδεχομένη) επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση		
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Γενικές παρατηρήσεις	621	503
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Η τύχη των ασφαλιστικών μέτρων, αν δεν επακολουθήσει (η) κύρια δίκη	622	504
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Οι μετά την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση ενδεχόμενες εξελίξεις.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	623	505
Τίτλος Δεύτερος. Η τύχη των ασφαλιστικών μέτρων	624	505
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Υποχρέωση προς αποζημίωση για τις ζημιές που προκλήθηκαν από την επιβολή και την εφαρμογή ασφαλιστικών μέτρων	625	509
ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ		
Ασφαλιστικά μέτρα για την εξασφάλιση της χρήσεως ακινήτων προορισμένων για Ολυμπιακές Εκδηλώσεις	626	510
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Πρόταση Σχεδίου Νόμου 2008		513
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ Σχέδιο Νόμου 2009		523
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ		533

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(της τρίτης ενότητας)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ του *Νικολάου Κ. Κλαμαρή* για τη δεύτερη έκδοση του Α΄ ημιτόμου του Δ΄ Τόμου
(Εκούσια Δικαιοδοσία) XVII

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ (ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ)

ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Γενικές παρατηρήσεις	629	555
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Ο ρόλος και η λειτουργία της εκούσιας δικαιο- δοσίας	630	558
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Η ρύθμιση της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας κατά τον ΚΠολΔ και τον ΕισΝΚΠολΔ		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	630 Α	560
Τίτλος Δεύτερος. Δικαιοδοσία και αρμοδιότητα σε υποθέσεις που υπάγονται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας	630 Β	561
Τίτλος Τρίτος. Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης	630 Γ	562
Τίτλος Τέταρτος. Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προ- στασίας	630 Δ	564
Τίτλος Πέμπτος. Συμμετοχή περισσότερων προσώπων στη δίκη. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση (Σύνθετη Δίκη)	631	565
Τίτλος Έκτος. Θεμελιώδη δικονομικά αξιώματα/συστήματα	632	568
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Διαδικαστικές πράξεις		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	633	571
Τίτλος Δεύτερος. Επιδόσεις. Αντίκλητοι. Δικονομικές προ- θεσμίες. Δικονομικές ακυρότητες. Δικονομικά απαράδεκτα. Εκπτώσεις	634	572
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ. Η προδικασία στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιο- δοσίας		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	635	573
Τίτλος Δεύτερος. Οι πράξεις της προδικασίας	636	574

	§	Σελ.
Τίτλος Τρίτος . Αντικειμενική σόρευση περισσότερων αιτήσεων	637	576
Τίτλος Τέταρτος . Συνέπειες της υποβολής ή ασκήσεως της αι- τήσεως	638	577
Τίτλος Πέμπτος . Συνέπειες της μη τηρήσεως της προδικασίας	639	578
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ. Η κύρια διαδικασία στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιο- δοσίας		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	640	580
Τίτλος Δεύτερος . Απόδειξη	641	582
Τίτλος Τρίτος . Πρακτικά της συζητήσεως στο ακροατήριο κ.λπ.	642	584
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ. Παρεμπόμπις της διαδικασίας, διακοπή και επανά- ληψη της δίκης		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	643	584
Τίτλος Δεύτερος . Λόγοι και συνέπειες διακοπής της δίκης. Επανάληψη της δίκης	644	585
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ. Περάτωση ή κατάργηση της δίκης της εκούσιας δικαιοδοσίας		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	645	586
Τίτλος Δεύτερος . Οι ιδιαίτεροι τρόποι περατώσεως της δίκης	646	586
Τίτλος Τρίτος . Η απόφαση που εκδίδεται στη δίκη της εκούσιας δικαιοδοσίας	647	587
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ. Ένδικα μέσα και τριτανακοπή		589
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	648	589
Τίτλος Δεύτερος . Έφεση	649	590
Τίτλος Τρίτος . Αναψηλάφηση	650	596
Τίτλος Τέταρτος . Αναίρεση	651	599
Τίτλος Πέμπτος . Τριτανακοπή	652	602
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ. Ανάκληση ή μεταρρύθμιση οριστικών ή τελειωτικών αποφάσεων		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	653	604
Τίτλος Δεύτερος . Δικαιολογητικός λόγος της αναγνωρίσεως του θεσμού της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας	653 Α	606
Τίτλος Τρίτος . Προϋποθέσεις του επιτρεπτού της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδι- κασία της εκούσιας δικαιοδοσίας	654	607

	§	Σελ.
Τίτλος Τέταρτος. Προδικασία	655	609
Τίτλος Πέμπτος. Η διαδικασία στο ακροατήριο της αίτησεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως	656	610
Τίτλος Έκτος. Η απόφαση που εκδίδεται στην αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεως της εκούσιας δικαιοδοσίας. Ένδικα μέσα και τριτανακοπή κατ' αυτής. Συνέπειές της	657	611
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ. Ελαττωματικές δικαστικές αποφάσεις		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	657 Α	612
Τίτλος Δεύτερος. Ανυπόστατες ή ανύπαρκτες «αποφάσεις»	658	613
Τίτλος Τρίτος. Ακυρότητα δικαστικών αποφάσεων	659	614
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ. Νομική φύση και συνέπειες της οριστικής ή τελεωτικής αποφάσεως που εκδίδεται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	660	614
Τίτλος Δεύτερος. Δεσμευτική δύναμη και υποχρεωτική ισχύς των αποφάσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας. Σχέση με το ουσιαστικό δεδικασμένο	661	616
Τίτλος Τρίτος. Η έναρξη της ισχύος των συνεπειών της αποφάσεως	661 Α	618
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ. Εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας	662	619
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Αναγνώριση και «εκτέλεση» αλλοδαπών αποφάσεων εκούσιας δικαιοδοσίας στην ημεδαπή	663	620
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ. Ασφαλιστικά ή επείγουσας φύσεως μέτρα σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας	664	621
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ. Ειδικές υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	664 Α	625
Τίτλος Δεύτερος. Άδεια συντάξεως ληξιαρχικής πράξεως	664 Β	626
Τίτλος Τρίτος. Διαδικασία κηρύξεως κ.λπ. αφάνειας	665	628
Τίτλος Τέταρτος. Άρση της αφάνειας ή μεταβολή του χρόνου της ενάρξεώς της	666	633
Τίτλος Πέμπτος. Διαδικασία διορισμού προσωρινής διοικήσεως ή εκκαθαριστού νομικού προσώπου κ.λπ. ή αντικατάστασής των	667	636
Τίτλος Έκτος. Σύσταση ή ίδρυση σωματείου κ.λπ.	668	639

	§	Σελ.
Τίτλος Έβδος . Διαδικασία διατάξεως ελέγχου ανώνυμης εταιρείας ..	669	641
Τίτλος Όγδος . Θέματα συγκλήσεως κ.λπ. συνελεύσεων συνε- ταιρισμών	670	643
Τίτλος Ένατος . Διορισμός και αντικατάσταση εκκαθαριστών συνεταιρισμού	671	645
Τίτλος Δέκατος . Διαδικασία σε περίπτωση αρνήσεως επιχει- ρήσεως πράξεως από εκείνους που τηρούν δημόσια βιβλία, χορη- γήσεως αντιγράφων κ.λπ.	672	646
Τίτλος Ενδέκατος . Παροχή άδειας εκποιήσεως ενεχύρου ή αποδόσεως αυτού	673	650
Τίτλος Δωδέκατος . Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση μεσεγ- γυούχου ή φύλακα	674	652
Τίτλος Δέκατος Τρίτος . Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση πραγματογνωμόνων	675	653
Τίτλος Δέκατος Τέταρτος . Εκμίσθωση αντικειμένου επι- καρπίας. Ανάθεση ασκήσεως επικαρπίας σε διαχειριστή κ.λπ.	676	655
Τίτλος Δέκατος Πέμπτος . Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση επιτρόπου ή αντιλήπτορα κ.λπ.	677	657
Τίτλος Δέκατος Έκτος . Παροχή άδειας σε ορισμένα πρόσωπα προς ενέργεια ορισμένων πράξεων	678	659
Τίτλος Δέκατος Έβδος . Άδεια προς ενέργεια διαφόρων πράξεων (από αντικειμενική πλευρά)	679	662
Τίτλος Δέκατος Όγδος . Νομιμοποίηση τέκνου που έχει γεννηθεί χωρίς γάμο των γονέων του με δικαστική απόφαση (προσχή κατάργήθηκε)	680	663
Τίτλος Δέκατος Ένατος . Διαδικασία συστάσεως και προ- σβολής της υιοθεσίας	681	665
Τίτλος Εικοστός . Λύση της υιοθεσίας	682	677
Τίτλος Εικοστός Πρώτος . Διαδικασία κηρύξεως δικα- στικής απαγορεύσεως ή αντιλήψεως και άρσεως αυτών (καταργήθηκε) ..	683	680
Διαδικασία θέσεως σε δικαστική συμπαράσταση και άρσεως αυτής	683 A	688
Τίτλος Εικοστός Δεύτερος . Δημοσίευση διαθηκών	684	695
Τίτλος Εικοστός Τρίτος . Δηλώσεις αποποιήσεως ή αποδοχής κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής ή λειτουργήματος εκτελεστή διαθήκης ή κηδεμόνα σχολά- ζουσας κληρονομίας	685	698
Τίτλος Εικοστός Τέταρτος . Διορισμός, αντικατά- σταση ή παύση κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας κ.λπ. Βεβαίωση για το Δημόσιο ως κληρονόμο	686	699

	§	Σελ.
Τίτλος Εικοστός Πέμπτος. Εκκαθάριση κληρονομίας	687	700
Τίτλος Εικοστός Έκτος. Προθεσμία δηλώσεως επιλογής βεβαρημένου κ.λπ.	687 Α	703
Τίτλος Εικοστός Έβδομος. Εκκαθάριση με σκοπό παραχωρήσεως κληρονομικής περιουσίας	688	705
Τίτλος Εικοστός Όγδοος. Παροχή άδειας εκποιήσεως καταπιστεύματος	689	706
Τίτλος Εικοστός Ένατος. Διαδικασία εκδόσεως κληρο- νομηγίου	690	708
Τίτλος Τριακοστός. Διαδικασία αφαιρέσεως ή ακυρώσεως του κληρονομηγίου	691	713
Τίτλος Τριακοστός Πρώτος. Ερμηνεία διαθηκών κ.λπ. υπέρ του Κράτους ή κοινωφελών σκοπών	692	716
Τίτλος Τριακοστός Δεύτερος. Σφράγιση και απο- σφράγιση	693	719
Τίτλος Τριακοστός Τρίτος. Απογραφή	694	724
Τίτλος Τριακοστός Τέταρτος. Διαφορές σχετικές με τη σφράγιση, αποσφράγιση και απογραφή	695	726
Τίτλος Τριακοστός Πέμπτος. Πρόσκληση για αναγ- γελία δικαιώματος	696	727
Τίτλος Τριακοστός Έκτος. Διαδικασία κηρύξεως αξιο- γράφων ως ανίσχυρων	697	732
Τίτλος Τριακοστός Έβδομος. Διαδικασία επιβολής και δόσεως βεβαιωτικού όρκου	698	737
Τίτλος Τριακοστός Όγδοος. Διαδικασία διαγραφής αγωγών που έχουν εγγραφεί στα βιβλία διεκδικήσεων	699	740
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ. Διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας συναινετικού διαζυγίου		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	700	742
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις απαγγελίας συναινετικού διαζυγίου	701	743
Τίτλος Τρίτος. Αρμοδιότητα	702	744
Τίτλος Τέταρτος. Προδικασία απαγγελίας συναινετικού διαζυγίου	703	745
Τίτλος Πέμπτος. Θεμελιώδη δικονομικά συστήματα ή αξιώματα	704	746
Τίτλος Έκτος. Κύρια διαδικασία	705	747
Τίτλος Έβδομος. Η απόφαση	706	748

	§	Σελ.
Τίτλος Ό γ δ ο ο ς . Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή	707	749
Τίτλος Έ ν α τ ο ς . Συνέπειες της απόφασης	708	750
Τίτλος Δ έ κ α τ ο ς . Θέματα ανακλήσεως και προσβολής του συναινετικού διαζυγίου	709	751
Τίτλος Ε ν δ έ κ α τ ο ς . Παρατηρήσεις από νομοθετική και νομοτεχνική άποψη	710	751
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ. Δημοσιότητα αποφάσεων και άλλων πράξεων της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας	711	752
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ. Εκούσια δικαιοδοσία εξωδικαστηριακής φύσεως		
Τίτλος Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	712	753
Τίτλος Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Περιεχόμενο εξωδικαστηριακής δικαιο- δοσίας των συμβολαιογράφων	713	755
Τίτλος Τ ρ ί τ ο ς . Περιεχόμενο της δικαιοδοσίας των φυλάκων μεταγραφών και υποθηκών	714	759
Τίτλος Τ έ τ α ρ τ ο ς . Περιεχόμενο δικαιοδοσίας των ληξιάρχων	715	760
Τίτλος Π έ μ π τ ο ς . Περιεχόμενο δικαιοδοσίας των δικαστικών επιμελητών	716	760
Τίτλος Έ κ τ ο ς . Το δικηγορικό λειτούργημα σε θέματα εξωδι- καστηριακής εφαρμογής της εκούσιας δικαιοδοσίας	717	762
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Πρόταση Σχεδίου Νόμου (2008)		763
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ Σχέδιο Νόμων (2009)		775
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ		783

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ
(σελίδες: XXXV-318)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (τού Ν. Κλαμαρή)
ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ Γ' ΗΜΙΤΟΜΟΥ
ΤΟΥ ΙΙ ΤΟΜΟΥ (του συνολικού έργου) «Ειδικές Διαδικασίες»

Την 22^{αν} Ιανουαρίου 1987, ημέρα Πέμπτη, ο Καθηγητής Γεώργιος Θ. Ράμμος, ευρισκόμενος στην πατρογονική του κατοικία στο χωριό Κορακοβούνι της Κυνουρίας (Αρκαδίας) ανάμεσα στα χειρόγραφα του «υποτασσόμενος εις την Θείαν Ευδοκίαν» και στη «Βουλή του Δημιουργού και Κυρίου του Παντός» –όπως ο ίδιος πάντοτε με έμφαση, με νόημα και εν πλήρει συνειδήσει τόνιζε στους προλόγους των συγγραμμάτων του– διέκοψε την επίγειον παρουσία του και ανήλθεν εις τους Ουρανούς (εις Εκείνον στον οποίο με όλη του την καρδιά πίστευσε και τη διδασκαλία του Οποίου με λόγια και έργα και κυρίως με το παράδειγμα της ζωής του γενικά και του καθημερινού του βίου ειδικότερα συνειδητά και κατ' αποτελέσματα βίωσε, υπηρέτησε, δόξασε και διέδωσε).

Η παρούσα έκδοση αποτελεί χρονικά την τρίτη έκδοτική προσπάθεια (από μαθητές/συνεργάτες του Γεωργίου Θ. Ράμμου) για την εκδοτική κυκλοφορία της, αποτυπωμένης σε σύγγραμμα, διδασκαλίας του αειμνήστου καθηγητού Γεωργίου Θ. Ράμμου. Η πρώτη προσπάθεια είχε αναληφθεί τα έτη 1935-1936, ζώντας βέβαια τότε του αειμνήστου Δασκάλου, από τους τότε μαθητές του Γεωργίου Θ. Ράμμου, ήδη αειμνήστους, Εμμανουήλ Μιχελάκη (αργότερα εντεταλμένο Υφηγητή της Πολιτικής Δικονομίας και τακτικό καθηγητή της Έδρας της Εισαγωγής στην Επιστήμη του Δικαίου και της Φιλοσοφίας του Δικαίου), Νικόλαο Αλαβάνο (αργότερα δικηγόρο και βουλευτή Κυκλάδων), Η. Καμπίτση (αργότερα Σύμβουλο του Συμβουλίου της Επικρατείας), Μ. Κωνσταντινίδη και Α. Παπαλάμπρο (αργότερα Σύμβουλο του Συμβουλίου της Επικρατείας), οι οποίοι ανέλαβαν την επιμέλεια για την έκδοση των τότε πανεπιστημιακών παραδόσεων του Γ. Θ. Ράμμου. Στη συνέχεια, και μέχρι της εκδημίας του, ο Γ. Θ. Ράμμος επιμελείτο προσωπικώς των εκδόσεων των συγγραμμάτων του (βοηθούμενος, κατά περίπτωση, ενίοτε από τους κατά καιρούς βοηθούς του, ο χρονικά τελευταίος των οποίων είναι ο έχων την τιμή να είναι και εκείνος, ο οποίος ανέλαβε την ευθύνη αυτής της εκδόσεως), επιστέγασμα των οποίων αναμφίβολα αποτελεί το «Εγχειρίδιον αστικού δικονομικού δικαίου» σε 4 τόμους που κυκλοφόρησαν τα έτη 1978-1985 (και του οποίου η δεύτερη έκδοση, σε μεταγλώττιση στη δημοτική, ενημερωμένη και διευρυμένη επιχειρείται με δέος και σεβασμό τώρα).

Πριν από λίγα χρόνια επιχειρήθηκε από το γράφοντα η δεύτερη έκδοση της «Επιτομής του αστικού δικονομικού δικαίου», του εισαγωγικού και συνοπτικού βοηθήματος προοριζομένου για φοιτητές, του Γ. Θ. Ράμμου με τίτλο «Επιτομή του

αστικού δικονομικού δικαίου» κατανεμημένη σε δύο ημίτομους που κυκλοφορούν ήδη σε τρίτη έκδοση, ενώ ειδικά το τμήμα αυτής που αφορά την απόδειξη κυκλοφόρησε –ως τρίτος ημίτομος της «Επιτομής αστικού δικονομικού δικαίου»– το 2009 και σε τέταρτη έκδοση και σε σημαντικά διευρυμένη και επαυξημένη έκταση (πάντοτε στον εκδοτικό οίκο του Αντωνίου Ν. Σάκκουλα, με τον ιδρυτή του οποίου, τον αείμνηστο **Νικόλαο Α. Σάκκουλα**, ο **Γ. Θ. Ράμμος** είχε αποκλειστική συνεργασία και στενή φιλία).

Ήδη **είκοσι πέντε χρόνια μετά** την ολοκλήρωση της πρώτης εκδόσεως από τον ίδιο τον αείμνηστο Δάσκαλο ήλθε η ώρα και για τη δεύτερη έκδοση του θεμελιώδους για την ελληνική επιστήμη του Αστικού Δικονομικού Δικαίου τετράτομου συγγράμματος του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** με τίτλο «Εγχειρίδιον Αστικού Δικονομικού Δικαίου» (το οποίο άλλωστε αποτελεί μέχρι σήμερα ως γνωστόν και το μοναδικό ολοκληρωμένο σύγγραμμα Αστικού Δικονομικού Δικαίου στην Ελλάδα).

Είναι αυτονόητο, ότι η ανάληψη της προσπάθειας για συνέχιση πλέον και της εκδόσεως του βασικού ολοκληρωμένου συστηματικού και διδακτικού συγγράμματος του αειμνήστου, σεβαστού και αγαπητού Δασκάλου ήταν και εξακολουθεί να είναι ένα έργο πολύ δύσκολο. Δύσκολο πρώτα απ' όλα λόγω του δέους, με το οποίο καταλαμβάνεται, όποιος επιχειρεί να ασχοληθεί με την επιμέλεια της επανεκδόσεως, καθώς βέβαια και με την επικαιροποιημένη και αναπροσαρμοσμένη στη νεότερη νομοθεσία και νομολογία συγγραφή της ύλης του έργου αυτού, λόγω του πλούτου των νοημάτων της επιστημονικής αναλύσεως, στην οποία προβαίνει ο **Γ. Θ. Ράμμος**, ο οποίος ευτύχησε, όσο ίσως κανένας άλλος Καθηγητής του Αστικού Δικονομικού Δικαίου σε Ελληνικό Πανεπιστήμιο στην ίδια ή έστω σε ανάλογη με αυτόν έκταση και βαρύτητα, να εναποθέσει για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα με ανεξίτηλο τρόπο τη σφραγίδα του στη διδασκαλία, στην επιστήμη και στη νομοθεσία του ελληνικού αστικού δικονομικού δικαίου: Στην αρχή για τρία χρόνια (1934-1937) έκτακτος καθηγητής και στη συνέχεια για τριανταένα χρόνια συνεχώς **τακτικός καθηγητής** της Πολιτικής Δικονομίας (1937-1968) μέχρι το 1968, χρονιά που αποχώρησε –έχοντας ήδη πληθώρα μαθητών– προώρως πριν συμπληρώσει το εβδομηκοστό έτος της ηλικίας του (λόγω της γνωστής μεθοδεύσεως της μειώσεως του ορίου της ηλικίας από τη Δικτατορία) και μέλος (για τριάντα συνεχή χρόνια, 1932-1961) της Συντακτικής Επιτροπής και της Αναθεωρητικής Επιτροπής για τη σύνταξη του νέου ΚΠολΔ, του προσέδωσαν την ιδιότητα και του κύριου αυθεντικού ερμηνευτή των δικονομικών διατάξεων, οι γνώμες του οποίου στο μεγάλο τους ποσοστό εξακολουθούν και σήμερα άμεσα ή έμμεσα (ακόμα και όταν λησμονείται ενίοτε η παραπομπή στα έργα του **Γ. Θ. Ράμμου** και αντ' αυτού γίνεται παραπομπή σε νεότερα έργα άλλων συγγραφέων, που στηρίζονται όμως στη διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**) να επηρεάζουν τόσο τη θεωρία όσο και τη νομολογία. Η πρόωρη αποχώρηση την 31.8.1968 του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** από την ενεργό υπηρεσία – **και μάλιστα με τον τρόπο με τον οποίο μεθοδεύθηκε** από το δικτατορικό καθεστώς – τον λύπησε αφάνταστα και τον άγγιξε σε πολύ ευαίσθητες χορδές. Τη

μεγάλη αυτή στενοχώρια τη διαδέχθηκε η ικανοποίηση και η χαρά του για τη διαδοχή του στην έδρα της Πολιτικής Δικονομίας από το **Γεώργιο Μητσόπουλο**, ήδη από το 1950 διεθνώς αναγνωρισμένο Δικονομολόγο, Δικαστικό Σύμβουλο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και εντεταλμένο Υφηγητή της Πολιτικής Δικονομίας στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, και έτσι ο **Γ. Θ. Ράμμος** ευτύχησε τελικά και στη διαδοχή του [αλλά μαζί με αυτόν και η Ελληνική Επιστήμη του Αστικού Δικονομικού Δικαίου στην οποία ο **Γεώργιος Μητσόπουλος** με τη στερεά δογματική, γνωσιοθεωρητική και φιλοσοφική του παιδεία και σκέψη άνοιξε νέους δρόμους σε ελληνικό και σε διεθνές επίπεδο, συνεχίζοντας την υψηλή παράδοση της ελληνικής επιστήμης του Αστικού Δικονομικού Δικαίου, που άρχισε με το **Βασίλειο Τρ. Οικονομίδη** και στερέωσε περίπου για 50 χρόνια στον εικοστό αιώνα ο **Γεώργιος Θ. Ράμμος**, και την οποία οδήγησε-μακριά από επιστημονικούς νομικούς ακροβατισμούς και πειραματισμούς, και με σεβασμό πάντοτε στην ελληνική επιστημονική δικονομική παράδοση την οποία περαιτέρω θεμελίωσε και (ποσοτικά, ποιοτικά, γνωσιοθεωρητικά, φιλοσοφικά, γεωγραφικά) επεξέτεινε και διεύρυνε στην Ελλάδα και στην Αλλοδαπή- με δογματική ασφάλεια από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα]. Ήμουν αρκετές φορές απτήκοος μάρτυς και της λύπης του **Γ. Θ. Ράμμου** για την πρόωγη αποχώρησή του από την ενεργό υπηρεσία και της ικανοποίησής του για τη διαδοχή του από το **Γ. Μητσόπουλο**, επειδή πολλές φορές ο αείμνηστος Διδάσκαλος μου έκανε την τιμή να μου εκμυστηρευθεί τις μύχιες σκέψεις του για πολλά θέματα (επειδή ήμουν, και ήξερε ότι ήμουν, κοντά του από το 1966 μέχρι το 1987, και μάλιστα κατά κύριο λόγο σε εποχές, που λόγω της εν τω μεταξύ αποχωρήσέως του από το Πανεπιστήμιο πολλοί, που έσπευδαν σε άλλες εποχές αυτοβούλως να του υποβάλουν καθημερινώς, και με πληθωριστικό τρόπο, τα «σέβη» τους ξαφνικά τον ξέχασαν).

Είναι μάλιστα ιδιαίτερος χαρακτηριστικός και οι ακόλουθες ειδικότερες επισημάνσεις του **Γεωργίου Μητσόπουλου** κατά το εναρκτήριο μάθημά του στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για τη μοναδική προσφορά του προκατόχου του **Γ. Θ. Ράμμου** στο Πανεπιστήμιο, στη Νομική Σχολή, στη σπουδάζουσα νεολαία, στη Διδασκαλία και στην Επιστήμη του Δικαίου γενικά και του Αστικού Δικονομικού Δικαίου ειδικότερα: «Η συγκίνησής μου απορρέει εκ της σκέψεως της φερομένης μετ' ευγνωμοσύνης προς τους πανεπιστημιακούς διδασκάλους μου, παρ' ων εδιδάχθην την μέθοδον και την αξίαν της επιστήμης ού μὴν αλλά και το καθήκον του επιστήμονος. Ο δε δισταγμός μου οφείλεται εις τον λόγον, ότι αναλογίζομαι ποίους είχαν προκατόχους και οπόσον μεγάλας διά τούτο αναλαμβάνω υποχρεώσεις. Την έδραν ταύτην εδόξασεν ο **Βασίλειος Οικονομίδης** και ελάμπρυναν οι μεταγενέστεροι, μεταξύ των οποίων εξέχουσιν θέσιν θα κατέχη ο **Γεώργιος Ράμμος**, τον οποίον έχω την τιμήν να διαδεχθώ. Το πολύτιμον και εκτεταμένον έργον του **Γεωργίου Ράμμου**, αλλά και η καρποφόρος επί τριάκοντα και έξι έτη διδασκαλία αυτού, υπήρξαν τοιαύτης δυνάμεως, ώστε ού μόνον επέφερον την παρ' ημίν άνθησιν των δικονομικών σπουδών, αλλά και συνέδεσαν εν ζωογόνω αλληλεπιδράσει θεωρίαν και πράξιν. Δεν υπήρξε

δε μόνον λαμπρός πανεπιστημιακός διδάσκαλος ο **Γεώργιος Ράμμος** και δεν εγαλούχησε μόνον τους νεωτέρους εις τα νόματα του δικονομικού δόγματος, αλλά και διά της ισχυράς αυτού προσωπικότητος συνέβαλε σπουδαίως, όπως καταστή γνώστη εν τη αλλοδαπή η παρ' ημίν θεωρητική και νομοπαρασκευαστική κίνησις εν τω κλάδω του δικονομικού δικαίου. Η κατ' αυτές κυκλοφορήσασα εν Γερμανία μετάφρασις του νέου Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας οφείλεται εις την τοιαύτην προσπάθειαν· αποτελεί δε εν ταυτώ εκδήλωσιν του ζωηρού ενδιαφέροντος της αλλοδαπής θεωρίας διά την παρ' ημίν επιστημονικήν κίνησιν. Αι ευχαί συνοδεύουν τον διακεκριμένον και αγαπητόν διδάσκαλον εν τη ακαμάτω αυτού δράσει και ιδία εν τη αναληφθείση παρ' αυτού προσπάθεια, όπως καθοδηγήση την τε θεωρίαν και πράξιν εις την πρώτην και δυσχερή φάσιν της εφαρμογής του νέου Κώδικος της Πολ. Δικονομίας» (βλ. **Γ. Μητσόπουλο**, *Η θεωρία του Αστικού Δικονομικού Δικαίου*, Ανάτυπο, 1970, σελ. 1).

Η διαδοχή στο βασικό συστηματικό σύγγραμμα του **Γ. Θ. Ράμμου** συνιστά για μένα μία ιδιαίτερος πολύ μεγάλη τιμή. Εκείνο το οποίο εκπλήσσει τον προσεκτικό μελετητή του επιστημονικού έργου του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** είναι ακριβώς ο πλούτος των νοημάτων της επιστημονικής αναλύσεως και της επιστημονικής γλώσσας του **Γ. Θ. Ράμμου**. Πολλά προβλήματα, τα οποία ενίοτε σε μεταγενέστερες μελέτες νεότεροι συγγραφείς αντιμετωπίζουν πολλές φορές προτείνοντας λύσεις που εμφανίζονται ως πρωτότυπες (μάλιστα ενίοτε και από τους ίδιους με ιδιαίτερα αντάρεσκο ύφος), ανακαλύπτεται ότι έχουν βρεί τη λύση τους ή την αφετηρία λύσεώς τους και θεμελιώσεώς τους στη δόκιμη διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**. Μακριά από τάσεις για «πρωτοτυπία» χάριν της πρωτοτυπίας και για επιστημονικούς ή μεθοδολογικούς/ερμηνευτικούς «ακροβατισμούς» και «αλκιβιαδισμούς» η διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** αποτελεί ένα βασικό τμήμα του θεμελίου της λεγόμενης παραδοσιακής διδασκαλίας και θεωρίας της ελληνικής επιστήμης του αστικού δικονομικού δικαίου.

Οι ακόλουθοι λόγοι με ώθησαν να αναλάβω την προσπάθεια για τη δεύτερη έκδοση του «Εγχειριδίου αστικού δικονομικού δικαίου», που ολοκληρώθηκε, ζώντος του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**, το 1985 [και επομένως έχουν παρέλθει ήδη είκοσι πέντε (25) χρόνια από την ολοκλήρωση του όλου έργου με την έκδοση του Δ' τόμου (1985), ενώ έχουν παρέλθει περισσότερα χρόνια από την έκδοση του Α' τόμου (1978), του Β' τόμου (1980) και του Γ' τόμου (1982)]. **Πρώτον** επειδή όλοι οι τόμοι του έργου αυτού έχουν ήδη εξαντληθεί προ πολλού. **Δεύτερον** επειδή η πρώτη έκδοση του έργου είναι διατυπωμένη στην καθαρεύουσα, γεγονός το οποίο –δυστυχώς– καθιστά, όλο και περισσότερο με την πάροδο του χρόνου, το ως άνω έργο δύσχερο έως απρόσιτο για τη νεότερη γενεά νομικών καθώς και για τους φοιτητές νομικής. **Τρίτον** λόγοι Σεβασμού προς το επιστημονικό/διδασκτικό έργο του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** και στη μνήμη του Σεβαστού Δασκάλου. **Τέταρτον** επειδή οι περίπου εξήντα (60!!) –σε μεγάλο δε ποσοστό απρογραμμάτιστες και εμβληματικές– νομοθετικές τροποποιήσεις, που έχουν επιχειρηθεί από το 1985 μέχρι

σήμερα στο πεδίο του αστικού δικονομικού δικαίου καθιστούν αναγκαία την ενημέρωση αυτού του συστηματικού ογκώδους έργου του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**. **Πέμπτον** επειδή είχα πολύ στενά συνεργασθεί ήδη και στην πρώτη έκδοση του ίδιου έργου με τον αείμνηστο Δάσκαλο, εξ ου λόγου ο **Γεώργιος Θ. Ράμμος** μου είχε κάνει ήδη από τότε την πολύ μεγάλη τιμή να με ευχαριστήσει επωνύμως στον πρόλογο του Α' τόμου του ως άνω έργου (ας μου επιτραπεί να επισημάνω, ότι είναι, απ' όσο μπορώ να γνωρίζω, η μοναδική φορά που ο **Γ. Θ. Ράμμος** ευχαρίστησε σε πρόλογο διδακτικού ή συστηματικού συγγράμματός του επωνύμως έναν επιστημονικό συνεργάτη του).

Έχοντας αναλάβει την επεξεργασία αυτής της δεύτερης εκδόσεως οφείλω να διευκρινίσω τα ακόλουθα: α) Η παρούσα έκδοση συνιστά βέβαια κατά μεγάλο ποσοστό απόδοση στη δημοτική της πρώτης εκδόσεως. Στόχος ήταν να μην αλλοιωθεί η βασική/θεμελιώδης διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**, ώστε να είναι κατανοητή και στις νεότερες γενεές νομικών. Προσθήκες οποιασδήποτε άλλης φύσεως έγιναν σε περιορισμένη έκταση, ιδίως όταν νεότερες νομοθετικές τροποποιήσεις επέβαλαν προσθαφαιρέσεις στο κείμενο ή προσαρμογή, ή εκ νέου συγγραφή ή αναδιατύπωση, του κειμένου στα νεότερα νομοθετικά δεδομένα και στη νεότερη νομική ρύθμιση. Σε περιορισμένο επίπεδο προστέθηκε, επίσης, νεότερη βιβλιογραφία. Έχοντας την επιστημονική ευθύνη της εκδόσεως αυτής αυτοπεριορίσθηκα στο πλαίσιο της παρούσας δεύτερης εκδόσεως και στο στάδιο αυτό, και απέφυγα στην έκδοση αυτή την άμεση ή έμμεση «εμφύτευση» δικών μου απόψεων (με εξαίρεση μόνο ίσως σε κάποιες περιορισμένες περιπτώσεις ιδίως, αλλ' όχι μόνο, νομοθετικών τροποποιήσεων). Άλλωστε ενόψει της επιχειρουμένης από το 2005 νομοπαρασκευαστικής εργασίας –με πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης– και των σχεδιαζομένων τροποποιήσεων δεν θα είχε νόημα η κατά τη στιγμή αυτή ευρύτερη αναδιαμόρφωση του κλασικού συγγράμματος του Σεβαστού Δασκάλου. Επιφυλάσσομαι όμως σε μελλοντική άλλη έκδοση και εφόσον διευκρινιστεί η βούληση της Πολιτείας για την αναμόρφωση του ΚΠολΔ να επιχειρήσω επαυξημένη νεότερη έκδοση. β) Δεν επιχειρήθηκε μέν αναδιάρθρωση της ύλης των επί μέρους τόμων του έργου, πλην όμως οι τόμοι κατανεμήθησαν σε αντίστοιχους ημιτόμους, ώστε η χρήση του ογκώδους αυτού έργου να καταστεί πιό εύχρηστη και προσιτή. γ) Δεν αναριθμήθηκαν επίσης εκ νέου οι παράγραφοι και τα τμήματα του έργου. δ) Οι υποσημειώσεις του παρόντος Α' ημιτόμου του τετάρτου τόμου της δεύτερης εκδόσεως αριθμήθηκαν ενιαίως, (σε αντίθεση με την αντίστοιχη αρίθμηση των υποσημειώσεων της πρώτης εκδόσεως η οποία ήταν ανά «παράγραφο»). ε) Για λόγους σεβασμού προς τη μνήμη του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** παρατίθενται και όλοι οι πρόλογοί του στον καθένα από τους τέσσερις τόμους της πρώτης εκδόσεως. Για τους ίδιους λόγους επαναλαμβάνεται και στην παρούσα έκδοση η αφιέρωση που είχε κάνει ο ίδιος ο **Γεώργιος Θ. Ράμμος** στην πρώτη έκδοση του έργου.

Ευελπιστώ, ότι και η δεύτερη έκδοση του «Εγχειριδίου αστικού δικονομικού

δικαίον» θα είναι, ακριβώς όπως και η πρώτη έκδοση, ιδιαίτερος χρήσιμη σε όλους εκείνους, που διακονούν την επιστήμη του αστικού δικονομικού δικαίου (δικαστικούς λειτουργούς, δικηγόρους, πανεπιστημιακούς καθηγητές, συμβολαιογράφους, δικαστικούς επιμελητές) είτε ως θεωρητικοί του δικαίου, είτε στο πεδίο της ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου. Είναι αυτονόητο όμως, ότι το σύγγραμμα αυτό θα είναι ιδιαίτερος χρήσιμο και σε όλους τους φοιτητές νομικής, στους οποίους και κατά κύριο λόγο απευθύνεται. Ο παρών πρώτος ημίτομος του τετάρτου τόμου, ο οποίος περιλαμβάνει την ύλη της Εκούσιας Δικαιοδοσίας, θα είναι ιδίως χρήσιμος στους φοιτητές νομικής του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών αφενός μεν στο πλαίσιο του μαθήματος υποχρεωτικής επιλογής του έκτου εξαμήνου «Ασφαλιστικά Μέτρα – Εκούσια Δικαιοδοσία – Ειδικές Διαδικασίες», αφετέρου δε τόσο στο πλαίσιο του υποχρεωτικού μαθήματος του έκτου εξαμήνου «Πολιτική Δικονομία II», που περιλαμβάνει ως διδακτέα ύλη τα Ένδικα Μέσα και την Αναγκαστική Εκτέλεση, όσο και κατά κύριο λόγο στο πλαίσιο του υποχρεωτικού μαθήματος του ογδούτου εξαμήνου «Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας» (που από τη φύση του περιλαμβάνει όλη την ύλη της Πολιτικής Δικονομίας).

Επίσης για λόγους ενημερότητας ειδικά ως προς τις προτάσεις των δύο νομοπαρασκευαστικών επιτροπών που λειτούργησαν με πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης παρατίθενται στο μεν Παράρτημα I η πρόταση σχεδίου νόμου (έτους 2008) της υπό την προεδρία μου Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την Αναμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στο δε Παράρτημα II το σχέδιο νόμου (έτους 2009) της υπό την προεδρία του Αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου κ. Ιωάννου Παπανικολάου Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την τελική διαμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Θα ήθελα και από τη θέση αυτή να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην αείμνηστη **Μεταξία Ε. Κολοκούρη**, αδελφή του αιμνήστου καθηγητού **Γεωργίου Θ. Ράμμου**, η οποία μου εμπιστεύθηκε τη συνέχιση και αυτού του επιστημονικού έργου του αιμνήστου Δασκάλου και την επιμέλεια αυτής της εκδόσεως. Θα ήθελα όμως επίσης να ευχαριστήσω και από τη θέση αυτή τη δικηγόρο κυρία **Ευγενία Κουμάντου-Κολοκούρη**, η οποία ανανεώνοντας τη σχετική άδεια που μου είχε χορηγήσει η αείμνηστη μητέρα της **Μεταξία Ε. Κολοκούρη**, μου επέτρεψε να συνεχίσω την έκδοση του έργου αυτού, άδεια που για μένα μεν είναι ιδιαίτερος τιμητική, ταυτόχρονα όμως –όπως (θέλω να) πιστεύω ακράδαντα– ανταποκρίνεται πλήρως και στη βούληση του αιμνήστου Δασκάλου μου. Άλλωστε με τον αείμνηστο Δάσκαλο είχα μία στενή και αδιατάρακτη σχέση μαθητού προς Δάσκαλο ήδη από τα φοιτητικά μου χρόνια, η οποία εντατικοποιήθηκε και επισημοποιήθηκε με ακαδημαϊκό τρόπο από το 1966, όταν έχοντας ήδη λάβει το πτυχίο μου νομικής με άριστα με προσέλαβε ως έκτακτο βοηθό της έδρας της Πολιτικής Δικονομίας, και

συνεχίστηκε με συνεχώς στενότερη επιστημονική και ανθρώπινη/συναισθηματική διασύνδεση και μέχρι την εκδημία του το έτος 1987.

Η επιστημονική ευθύνη και η αντίστοιχη τιμή για τη διαδοχή στο βασικό επιστημονικό/διδασκτικό σύγγραμμα του **Γεωργίου Ράμμου**, στο οποίο αποτυπώνεται και η θεμελιώδης πανεπιστημιακή διδασκαλία του Σεβαστού αειμνήστου Διδασκάλου, είναι για μένα πολύ μεγάλη.

Η δεύτερη έκδοση, που αρχίζει με την κυκλοφορία και του παρόντος πρώτου ημιτόμου του τετάρτου τόμου, θα ήταν αδύνατη χωρίς την ουσιαστική συνδρομή μερικών αξίων νέων συναδέλφων, οι οποίοι επίσης είχαν γνωρίσει το **Γεώργιο Θ. Ράμμο** (και έτσι η ακαδημαϊκή παράδοση συνεχίζεται και στις νεότερες γενέες των δικονομολόγων). Για τη βοήθειά τους, και από τη θέση αυτή, τους ευχαριστώ πολύ. Ειδικότερα επιθυμώ να ευχαριστήσω θερμά όλους τους νέους συναδέλφους, συνεργάτες και μαθητές μου, οι οποίοι πολλαπλώς με συνέδραμαν στην πραγματοποίηση αυτού του βιβλίου. Η βασική βοήθεια προήλθε πριν από αρκετά χρόνια από τον κ. **Γεώργιο Ορφανίδη**, ήδη Καθηγητή της Πολιτικής Δικονομίας, τον αείμνηστο (και προώρως με τραγικό τρόπο εκλιπόντα) **Στυλιανό Κουσουλή**, την Επίκουρη Καθηγήτρια κυρία **Φ. Αλμπανίδου-Τριανταφύλλου**, τον Επίκουρο Καθηγητή κ. **Στέφανο Πανταζόπουλο**, ήδη Εφέτη, τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών κ. **Νικόλαο Νικολάου**, Δ.Ν. (της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Tübingen), τον Επίκουρο Καθηγητή κ. **Δημήτριο Τσικρικά**, τον Λέκτορα κ. **Ν. Κατηφόρη** και την κυρία **Μ. Κουκουξέλη**, Δικηγόρο, Δ.Ν. (της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Freiburg i. Br./Γερμανίας). Όλοι τους – που από πολλά χρόνια είναι και μέλη του Ερευνητικού Προσωπικού του Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών – με είχαν βοηθήσει σημαντικά στη μεταγλώττιση στη Δημοτική ορισμένων τμημάτων του βιβλίου, ταυτόχρονα όμως με βοήθησαν πολύ και με τις επιστημονικές παρατηρήσεις τους είτε ως προς την επιστημονικά ορθή απόδοση ορισμένων όρων είτε ως προς την ερμηνεία ορισμένων νομικών διατάξεων (νεότερων ή παλαιότερων).

Πολύ σημαντική υπήρξε όμως και η βοήθεια νεότερων ακόμη επιστημόνων και μαθητών μου (που συμμετέχουν ως ερευνητές/επιστημονικοί συνεργάτες και στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών): Ιδίως επιθυμώ να ευχαριστήσω τον κ. **Κ. Γιαννόπουλο**, ήδη (και μετά από ιδιαίτερος θερμή εισήγηση του καθηγητού κ. **H. Prütting**) διδάκτορα νομικής στην Πολιτική Δικονομία με την ανώτατη διάκριση «*summa cum laude*» του Πανεπιστημίου Κολωνίας (και ειδικό επιστήμονα της Πολιτικής Δικονομίας στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών), τις κυρίες **Ε. Μπαλατσού**, **Δ. Σακκά** και **Κ. Χρονοπούλου** (συνεργάτιδά μου και στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Πρωθυπουργού), κατόχους Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδικεύσεως (ΜΔΕ) στην Πολιτική Δικονομία του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, τους κ.κ. **Ι. Γερμανό** (κάτοχο ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Freiburg i. Br.), **Σ. Παπαδόπουλο** (κάτοχο

ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών), **Ν. Κοροβέση** και **Ι. Καπτανή**, κατόχους ΜΔΕ αντιστοίχως στο Δημόσιο Δίκαιο και στο Αστικό Δίκαιο του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και τον κ. **Γ. Κόντη**, κάτοχο μεταπτυχιακού διπλώματος στην Πολιτική Δικονομία και ήδη υποψήφιο διδάκτορα νομικής στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και την κυρία **Κ. Ευαγγέλου**, κάτοχο ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπως επίσης και τις συνεργάτιδές μου, στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Πρωθυπουργού, κυρία **Ελένη Τενεδίου**, Πτυχιούχο του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Διεθνολόγο, καθώς και την κυρία **Μ. Γαλανού**, κάτοχο μεταπτυχιακού διπλώματος στο Ποινικό Δίκαιο και ήδη υποψήφια διδάκτορα Νομικής στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Για την αφιλοκερδή βοήθεια από πολλά χρόνια και σε όλα τα στάδια αυτής της προσπάθειας θέλω να ευχαριστήσω επίσης θερμά τις κ.κ. **Ρ. Κοσσαρά**, **Α. Λιάζου** και **Σ. Πιπλή**. Θερμότατες ευχαριστίες οφείλω επίσης στον κ. **Αντώνιο Ν. Σάκκουλα** (Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα) και στους συνεργάτες του για την αμέριστη συνδρομή του και στην έκδοση αυτή.

22 Ιανουαρίου 2009 *
Νικόλαος Κ. Κλαμαρής

* Στις 18:45 της Πέμπτης 22 Ιανουαρίου 1987 μου τηλεφώνησαν (στο γραφείο μου στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) από το πατρογονικό σπίτι του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** στο χωριό Κορακοβούνι της Κυνουρίας (Αρκαδίας), ότι ο Αγαπητός και Σεβαστός Δάσκαλος ανήλθεν εις τους Ουρανοί. Για την υπαρκτή αυτή στιγμή της μεταβάσεως από την επίγειο εις την Ουράνιο ζωή ο Σεβαστός Δάσκαλος, υπόδειγμα συνεπούς πιστού Χριστιανού Ορθόδοξου και κατά κυριολεξία φιλοσοφημένου Ανθρώπου, ήταν, όπως συνάγεται από τα γραπτά του, αλλά και από τους προλόγους του στους τέσσερις τόμους της πρώτης εκδόσεως αυτού του έργου του, απόλυτα, ψυχολογικά και ηθικά, προετοιμασμένος. Στο ημερολόγιό μου και στο μυαλό μου η στιγμή αυτή έχει μείνει και θα παραμείνει για πάντα ανεξίτηλη μαζί με την ευγνωμοσύνη μου προς το πρόσωπό του.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(της πρώτης ενότητας)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ του <i>Νικολάου Κ. Κλαμαρή</i> για τη δεύτερη έκδοση του Γ' ημιτόμου του II Τόμου (Ειδικές διαδικασίες)	XXXVII
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	XLV

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΜΕΡΟΣ (ΕΝΔΕΚΑΤΟ)

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Γενικές παρατηρήσεις	295	2
I) Γενικά	295	2
II) Εφαρμογή διατάξεων γενικής διαδικασίας	295	3
III) Θεωρητική και πρακτική σημασία διακρίσεως	295	4
IV) Συνέπειες διαπιστώσεως εισαγωγής υποθέσεως με διαδικασία μή προσήκουσα	295	4
V) Μη κάλυψη αντικανονικής εισαγωγής με αντίθετη συμφωνία	295	5
VI) Ενίσχυση του εσωτερικού ελέγχου και της διαφάνειας στη Δικαιοσύνη στις περιπτώσεις αιτήματος προτιμήσεως ως προς την ημέρα συζήτησεως (Ν. 3327/2005)	295	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Γαμικές διαφορές		
Τί τ λ ο ς Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	296	7
I) Εισαγωγή	296	8
II) Έννοια	296	8
III) Ένωση και συνεκδίκαση με ορισμένες αγωγές	296	9
IV) Εφαρμοστέοι κανόνες	296	10
Τί τ λ ο ς Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Οι ειδικοί κανόνες που διέπουν γενικά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών	297	11
I) Γενικές παρατηρήσεις	297	11
II) Θέματα δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας	297	11
III) Ζητήματα ικανότητας για παράσταση σε δικαστήριο και διεξαγωγής (της) δίκης στο ίδιο όνομα	297	13
IV) Ζητήματα που ανάγονται στη νομιμοποίηση των διαδίκων. Ο εισαγγελέας πρωτοδικών ως διάδικος	297	13
V) Θέματα που ανάγονται στην κύρια διαδικασία	297	14
VI) Ένδικα μέσα	297	19
VII) Τριτανακοπή	297	22

	§	Σελ.
Τίτλος Τρίτος. Δίκες για την αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή την ακύρωση γάμου	298	22
I) Γενικά	298	22
II) Προϊσχ. δίκαιο	298	22
III) Το ισχύον δίκαιο	298	23
IV) Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση	298	24
V) Επίδραση του θανάτου ενός από τους συζύγους στην εκκρεμή δίκη	298	25
VI) Επιτρεπτό και αποδεικτική δύναμη της ομολογίας	298	25
VII) Η συμμετοχή του εισαγγελέα στη δίκη ως διαδίκου	298	25
VIII) Ένδικα μέσα	298	27
Τίτλος Τέταρτος. Διαδικασία δικών διαζυγίου	298	27
I) Γενικές παρατηρήσεις	299	27
II) Απόπειρα ή προσπάθεια συνδιαλλαγής (καταργήθηκε)	300	28
III) Κύρια διαδικασία της δίκης διαζυγίου	301	31
IV) Πνευματική λύση του θρησκευτικού γάμου	302	32
Τίτλος Πέμπτος. Δίκες που αφορούν τις σχέσεις των συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου και οι οποίες πηγάζουν από το γάμο (εκτός από τις αναφερόμενες στο άρθρο 681 Β)	303	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Διαφορές αναφερόμενες σε σχέσεις γονέων και τέκνων		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	304	34
Τίτλος Δεύτερος. Ειδικοί κανόνες οι οποίοι διέπουν τη διαδικασία σε διαφορές που αναφέρονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων	305	37
Τίτλος Τρίτος. Κανόνες που διέπουν τη διαδικασία σε διαφορές για προσβολή της πατρότητας	306	44
Τίτλος Τέταρτος. Δίκες για την αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου ή γονικής μέριμνας	307	48
Τίτλος Πέμπτος. Διαδικασία σε δίκες που αφορούν την αμφισβήτηση της υπάρξεως ή προσβολής της εκούσιας αναγνώρισεως, ή της εξομοιώσεως ενός τέκνου με τέκνο γεννημένο σε γάμο λόγω επιγενόμενου γάμου των γονέων του ή της δικαστικής αναγνώρισεως της πατρότητας αυτού	308	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Διαδικασία εκδόσεως και προσβολής της διαταγής πληρωμής (ή παροχής)		
Τίτλος Πρώτος. Εισαγωγή. Γενικές παρατηρήσεις	309	53
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις της εκδόσεως διαταγής πληρωμής κ.λπ. Έκδοση της διαταγής πληρωμής. Νομική φύση και συνέπειες αυτής. Ανακοπή κατ' αυτής. Συνέπειες ασκήσεως ή μη ασκήσεως ανακοπής	310	55

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ. Διαφορές από πιστωτικούς τίτλους		
Τίτλος Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	311	71
Τίτλος Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Περιπτώσεις και προϋποθέσεις τηρήσεως της ειδικής διαδικασίας εκδικάσεως διαφορών από πιστωτικούς τίτλους	312	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ. Μισθωτικές διαφορές		
Τίτλος Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	313	87
Τίτλος Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Προϋποθέσεις τηρήσεως και εφαρμογής της διαδικασίας και αρμοδιότητας εκδικάσεως των μισθωτικών διαφορών	314	89
Τίτλος Τ ρ ί τ ο ς . Κανόνες που ισχύουν επί εκδικάσεως των μισθωτικών διαφορών	315	92
Τίτλος Τ έ τ α ρ τ ο ς . Διαταγή αποδόσεως της χρήσεως μισθίου ακινήτου	315Α	104
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ. Διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων, μεταξύ διαχειριστών ιδιοκτησίας κατ' ορόφους και ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων	316	110
I) Τηρητέα διαδικασία	316	110
II) Διαφορές που υπάγονται στην πιο πάνω διαδικασία	316	110
III) Αρμοδιότητα	316	111
IV) Άσκηση των αγωγών, των ενδίκων μέσων και γενικότερα εκδίκαση των πιο πάνω διαφορών	316	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ. Εργατικές διαφορές		
Τίτλος Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	317	112
Τίτλος Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Οι κανόνες που ισχύουν και εφαρμόζονται στη διαδικασία των εργατικών διαφορών κ.λπ.	318	118
I) Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίχης κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία	318	118
II) Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προστασίας	318	118
III) Πλειονότητα διαδίκων. Ομοδιμία - Παρέμβαση - Προσεπίκληση. Ανακοίνωση	318	121
IV) Προδικασία. Κύρια διαδικασία. Συζήτηση στο ακροατήριο	318	122
V) Απόδειξη. Αποδεικτικά μέσα. Διεξαγωγή αποδείξεως	318	124
VI) Ένδικα μέσα	318	126
VII) Τριτανακοπή	318	128
VIII) Συνέπειες των δικαστικών αποφάσεων	318	129
IX) Έκδοση προσωρινής διαταγής (στο πλαίσιο της διαδικασίας των αφασλιστικών μέτρων) σε εργατικές διαφορές	318	129
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ. Διαφορές για ζημιές από αυτοκίνητο και από τη σύμβαση της ασφαλίσεως του αυτοκινήτου	319	130
I) Αρμοδιότητα	319	131

	§	Σελ.
II) Διαδικασία	319	131
III) Οι διαφορές που υπάγονται στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία	319	131
IV) Εφαρμοστέοι κανόνες	319	133
V) Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίξης	319	133
VI) Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προστασίας	319	134
VII) Πλειονότητα διαδίκων. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση	319	134
VIII) Προδικασία. Κύρια διαδικασία. Συζήτηση στο ακροατήριο. Απόδειξη διεξαγωγή κ.λπ.	319	135
IX) Ερήμην διαδικασία	319	136
X) Ένδικα μέσα	319	137
XI) Τριτανακοπή	319	139
XII) Συνέπειες των δικαστικών αποφάσεων	319	139
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ. Διαφορές διατροφής, συνεισφοράς και ασκήσεως γονικής μέριμνας.		
Τ ί τ λ ο ς Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	320	140
Τ ί τ λ ο ς Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Κανόνες εφαρμοστέοι στις διαφορές για διατροφή, συνεισφορά ή άσκηση γονικής μέριμνας	321	145
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ. Διαφορές από αμοιβές για την παροχή εργασίας		
I) Γενικές παρατηρήσεις	322	146
II) Διαφορές που υπάγονται στην (προκείμενη) ειδική διαδικασία	322	146
III) Αρμοδιότητα	322	149
IV) Διαδικαστικές προϋποθέσεις και προϋποθέσεις παροχής έννομης προστασίας	322	150
V) Πλειονότητα διαδίκων. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση	322	150
VI) Προδικασία	322	151
VII) Κύρια διαδικασία. Συζήτηση στο ακροατήριο	322	151
VIII) Απόδειξη. Διεξαγωγή	322	153
IX) Ένδικα μέσα	322	153
X) Τριτανακοπή	322	155
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ. Διαφορές που αφορούν προσβολές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές		
	322 Α΄	155
ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ (ΔΩΔΕΚΑΤΟ)		
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΜΟΡΦΗΣ		
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Θέματα αποδείξεως		
Τ ί τ λ ο ς Π ρ ώ τ ο ς . Γενικό μέρος αποδείξεως	323	158
I) Είδη αποδείξεως. Μέσα αποδείξεως. Συστήματα εκτίμησης των αποδείξεων	323	158
II) Ανώνυμα αποδεικτικά μέσα	323	159
III) Εκτίμηση αποδείξεων	323	159

	§	Σελ.
Τίτλος Δεύτερος. Ζητήματα επί των κατ' ιδίαν αποδεικτικών μέσων	324	160
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Θέματα ενδίκων μέσων	325	163
I) Γενικά	325	163
II) Ανακοπή ερημοδικίας	325	164
III) Έφεση	325	165
IV) Αναψηλάφηση	325	167
V) Αναίρεση	325	168
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Θέματα ειδικών διαδικασιών	326	171
I) Γενικές παρατηρήσεις	326	171
II) Ειδικές διαδικασίες επί εννόμων σχέσεων προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως	326	171
III) Διαταγή πληρωμής	326	173
IV) Ειδική διαδικασία εκδικάσεως διαφορών από πιστωτικούς τίτλους	326	174
V) Ειδική διαδικασία παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως μισθίου	326	175
VI) Ειδική διαδικασία εργατικών διαφορών	326	175
VII) Ειδικές διαδικασίες που εξομοιώνονται ολικά ή μερικά με τη διαδικασία των εργατικών διαφορών	326	177
ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ. ΕΠΙΜΕΤΡΟ		
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Δικονομικά συστήματα	327	179
I) Ο εκφυλισμός της προφορικότητας και της αμεσότητας της κυρίας διαδικασίας	327	179
II) Συστήματα εκτιμήσεως των αποδείξεων	327	179
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Παρεκκλίσεις από ισχύοντες κανόνες	328	180
I) Η ελεύθερη απόδειξη	328	180
II) Αλλοίωση της προδικασίας	328	181
III) Ειδικά θέματα προδικασίας	328	181
IV) Θέματα ενδίκων μέσων	328	182
V) Θέματα ειδικών διαδικασιών	328	184
VI) Η σημερινή αρχιτεκτονική του ΚΠολΔ	328	185
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I		191
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II		241
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III		267
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ		317

ΜΕΡΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟ*

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Βαθρακοκοίλη Β., Οι τροποποιήσεις του ΚΠολΔ και η διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου ακινήτου, 2000· Ένωση Ελλήνων Δικονομολόγων, Ειδικές διαδικασίες διαταγής πληρωμής και πιστωτικών τίτλων, 1994· Ένωση Ελλήνων Δικονομολόγων (28ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ένωσης Ελλήνων Δικονομολόγων, 2003), Ειδικές διαδικασίες, 2004· Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδος, Μισθώσεις: Δικονομικά και Ουσιαστικά Ζητήματα, 2000· Κιουρκτσόγλου Κ., Δικονομία πιστωτικών τίτλων, 1992· Μακρίδου Κ., Οι διαδικασίες διαταγής πληρωμής και πιστωτικών τίτλων, 1995· η ίδια, Δικονομία εργατικών Διαφορών, 2009· Μήτσου Τρ., Το βάρος της απόδειξης στο εργατικό δικονομικό δίκαιο, ΕΕργΔ 48, σελ. 753 επ· Μπρακατσούλα Β., Διαταγές πληρωμής, πιστωτικοί τίτλοι και διαδικασία, 2004· Νικολόπουλου Γ., Σκοπός, φύση και ρύθμιση της διαταγής πληρωμής και της διαδικασίας των διαφορών από πιστωτικούς τίτλους, 1995· Πανταζόπουλου Στ., Η ανακοπή κατά διαταγή πληρωμής, 2001· Παπαδάκη Χ., Αγωγές απόδοσης μισθίου, 1990· Παπαδημητρίου Κ., Η νομιμοποίηση των επαγγελματικών σωματείων σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 669 παρ. 1 ΚΠολΔ, Δίκη 21, σελ. 497 επ· του ίδιου, Το πρόβλημα του βάρους της απόδειξης στις εργατικές διαφορές (πρώτες σκέψεις για την κοινωνικο-νομική διάσταση του ζητήματος), Δίκη 18, σελ. 206 επ· Σταυράκη Αρ., Η διαταγή πληρωμής και η διαταγή απόδοσης μισθίου, 1997· Τσαντίνη Σπ., Ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής, 2002· Φρέρη Αν., Διαταγή πληρωμής και παραγραφή, 2002· Κ. Μπέη, Αι διαδικασίαι ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου, 1968· του ίδιου, Πολιτ. Δικονομία, τεύχος 12 (1979)· Α. Σιτανιώτου, Αι ειδικαί διαδικασίαι κατά τον (τροποποιηθέντα) ΚΠολΔ, 1972, δεύτερη έκδοση το έτος 1984, και τρίτη έκδοση το έτος 2008· Κ. Μπέη, Σώρευση αγωγής αποζημίωσης από αδίκημα σε δικόγραφο αγωγής καταβολής αμοιβών για την παροχή εργασίας, γνωμοδότηση, Δ 23, 561 επ· Ν. Νικολάου, Η νομική φύση και οι συνέπειες του είδους της διαδικασίας κατά τον ΚΠολΔ, Δ 17, 782 επ· Η.-J. Ahrens, Der Wettbewerbsprozeß, Ein Praxishandbuch, Köln- Berlin-München, 2005· S. Guinchard (M. Bandrac, C. Delikostopoulos, I. Delikostopoulos, M. Douchy - Outdot, F. Ferrand, X. Lagarde, V. Magnier, H. Ruiz Fabri, L. Sinopoli, J.-M. Sorel), Droit processuel, Droit commun et droit comparé du procès, Paris, 2005· Rosenberg/Schwab/Gottwald, Zivilprozeßrecht¹⁶, München, 2004, §§ 162-172, σελ. 1132-1245· Stein-Jonas (-P. Schlosser), Kommentar zur Zivilprozeßordnung²¹, 1993 (§§ 163-170 dZPO), B. 5/2· F. Klein, Der Zivilprozess Österreichs, Mannheim, 1927 (επανεκδοση, Aalen, 1970)· E.-M. Bajons, Zivilverfahren, Grundlehren des Prozesses und der Exekution, Wien, 1991· O. Ballon, Ein-

führung in das österreichische Zivilprozeßrecht, Streitiges Verfahren¹⁰, Graz, 2004· R. Holzhammer, Österreichisches Zivilprozeßrecht², Wien 1976· Buchegger/Eixler/Holzhammer, Praktisches Zivilprozeßrecht³, 1992· H. Fasching, Lehrbuch des öst. Zivilprozeßrechts², 1990, Wien· H. Fasching, Kommentar zu den Zivilprozeßgesetzen, 4 τόμοι και Ergänzungsband, 1959-1974, Wien· H. Fasching, Zivilprozessrecht, Lehr- und Handbuch, 1984 (σελ. 957 επ.)· Chr.-Fr. Majer, Grenzüberschreitende Durchsetzung von Bagatellforderungen-Die Verordnung zur Einführung eines europäischen Verfahrens für geringfügige Forderungen, Juristische Rundschau, 2009, σελ. 270-273· W. Rechberger, Kommentar zur JN und ZPO, 1994· W. Rechberger-D.-A. Simotta, Grundriß des österreichischen Zivilprozeßrechts, Erkenntnisverfahren⁶, Wien, 2003· G. Böttger, Das schottische Zivilprozeß-, Zwangsvollstreckungs- und Konkursrecht, Berlin, 1982· J. Bunge, Das englische Zivilprozeßrecht, Berlin, 1974· R. A. Wrede, Das Zivilprozessrecht Schwedens und Finnlands, Mannheim, 1924 (επανέκδοση 1970, Aalen)· M. Guldener, Schweizerisches Zivilprozessrecht³, Zürich, 1979· W. Habscheid, Schweizerisches Zivilprozess- und Gerichtsorganisationsrecht, Ein Lehrbuch seiner Grundlagen, Basel, 1986· M. Kohler, Die Entwicklung des schwedischen Zivilprozessrechts, Tübingen, 2002· M. Kummer, Grundriss des Zivilprozessrechts nach den Prozeßordnungen des Kantons Bern und des Bundes⁴, Bern, 1984· O. Vogel, Grundriss des Zivilprozeßrechts, Bern, 1984· H. - U. Walder-Bohner, Zivilprozessrecht nach den Gesetzen des Bundes und des Kantons Zürich unter Berücksichtigung anderer Zivilprozeßordnungen³, Zürich, 1983.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 295

Ι) *Γενικά*¹. Όπως εκτέθηκε και προηγουμένως, ο ΚΠολΔ παράλληλα προς τη γενική ή τακτική διαδικασία, η οποία (κατά κανόνα πρέπει να)

1. Ενδεικτική νομολογία (γενικά) για τις Ειδικές Διαδικασίες: ΑΠ 94/2006 (Δ. Λοβέρδος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 93/2006 (Στ. Γαβαλάς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 62/2006 (Ν. Κασσαβέτης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 337/2006 (Στ. Γαβαλάς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 226/2006 (Γ. Καράμπελας), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 205/2006 (Α. Μαργάκης), ΑΠ 195/2006 (Δ. Γιαννακόπουλος) ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 160/2006 (Δ. Κυριτσάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 158/2006 (Α. Παπαθεοδώρου), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 126/2006 (Στ. Γαβράς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 104/2006 (Αν.-Φιλ. Περίδης), ΝΟΜΟΣ· ΑΕΔ 18/2005 (Ν. Ρόζος) (διαταγή πληρωμής από εργολαβική σύμβαση), ΔΦΝ 2006, σ. 286= ΕΔΚΑ 2006, σ. 113· ΑΠ 43/2005 Ολομ. (Β. Ρήγας), ΕλΔνη 2005, σ. 1649· ΑΠ 2/2005 Ολομ. (Ελένη Μαραμαθά), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 60/2005 (Ν. Οικονομίδης), ΕλλΔνη 2005, σ. 1424· ΑΠ 578/2005 (Ν. Κασσαβέτης), ΔΕΕ 2006, σ. 62= ΑΡΜ 2006, σ. 406· ΑΠ 574/2005 (Αθ. Γιωτάκος), ΑΡΜ 2006, σ. 67· ΑΠ 56/2005 (Γ. Αμελαδιώτης), ΕεργΔ 2005, σ. 578· ΑΠ 55/2005 (Γ. Αμελαδιώτης), ΕλλΔνη 2005, σ. 1446/1447, 1472· ΑΠ 501/2005= (Ηρ. Κωνσταντινίδης), ΕλλΔνη 2005, σ. 1462= ΕλλΔνη 2005, σ. 1462= ΕΔΙΚΠΟ-ΛΥΚ 2005, σ. 131· ΑΠ 488/2005, (Αλ. Κασιώλας), ΕΔΙΚΠΟΛΥΚ 2005 σ. 41 ΕλΔνη 2005, σ. 1400.

τηρείται για όλες τις υποθέσεις που εισάγονται ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων στον πρώτο και το δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας και στην εκδίκαση των ενδίκων μέσων, καθιερώνει και μερικές ειδικές διαδικασίες για την εκδίκαση ορισμένων υποθέσεων ή διαφορών², όπως λ.χ. για τις γαμικές διαφορές, τις εργατικές διαφορές, τις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας κ.λπ. Στη σύγχρονη εποχή παρατηρείται το φαινόμενο της επαυξήσεως των ειδικών διαδικασιών και της διευρύνσεως της ύλης αυτών. Παρατηρείται όμως παράλληλα, και το φαινόμενο μερικές φορές η ρύθμιση των ειδικών διαδικασιών να υιοθετείται και για την τακτική διαδικασία (όπως λ.χ. συνέβη με το Ν. 2915/2001, που εισήγαγε και στην τακτική διαδικασία ρυθμίσεις της ειδικής διαδικασίας εργατικών διαφορών).

II) *Εφαρμογή διατάξεων γενικής διαδικασίας*. Α) Με ρητή διάταξη του ΚΠολΔ³, προβλέπεται, ότι οι διατάξεις (άρθρα 1 έως 590) του γενικού μέρους του ΚΠολΔ, που ρυθμίζουν την τακτική ή γενική διαδικασία, εφαρμόζονται και στις ειδικές διαδικασίες, εκτός αν αντιβαίνουν προς τις ειδικές διατάξεις αυτών των (ειδικών) διαδικασιών. Β) Με το νόμο 1649/1986 (ά. 3 παρ. 5) είχε προστεθεί στην παρ. 1 του α. 591 ΚΠολΔ και δεύτερο εδάφιο σύμφωνα με το οποίο, αν στις ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν τις ειδικές διαδικασίες δεν ορίζεται αλλιώς, η κατάθεση των προτάσεων κατά την εκδίκαση των υποθέσεων των ειδικών διαδικασιών γίνεται στο ακροατήριο. Η συγκεκριμένη αυτή ρύθμιση αναφορικά με την κατάθεση των προτάσεων ίσχυε (έτσι η διάταξη του άρθρου 3 παρ. 6 Ν. 1649/1986) και στις υποθέσεις που ήσαν εκκρεμείς κατά την έναρξη της ισχύος (σύμφωνα με το ά. 17 Ν. 1649/86 η 1.9.1986) του Ν. 1649/1986. Γ) Περαιτέρω με το Ν. 2207/1994 –ο οποίος επανέλαβε την προηγούμενη αυτή ρύθμιση– θεσπίστηκε επιπλέον επίσης, αφενός ότι στις ειδικές διαδικασίες όλοι οι αυτοτελείς ισχυρισμοί προτείνονται προφορικά, καθώς και ότι όσοι δεν περιέχονται στις προτάσεις καταχωρίζονται στα πρακτικά, και αφετέρου ότι η προσθήκη στις προτάσεις γίνεται όπως ορίζεται στην παράγραφο 5 του άρθρου 270 ΚΠολΔ. Ήδη μετά τις τροποποιήσεις με το ν. 2915/2001 –όπως ισχύει σήμερα, ιδίως μετά και τους ν. 2943/2001 και 3043/2002– εκτός από την επαναλαμβανόμενη ρύθμιση για την εφαρμογή των διατάξεων της τακτικής διαδικασίας (αν δεν αντιβαίνουν στις ειδικές διατάξεις

2. Πρβλ. πιο πάνω τ. I § 167 επ.

3. Κ.Πολ.Δ. 591 (609) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 650 § 1, Α.Ε. 609 § 1.

των ειδικών διαδικασιών) προβλέπεται (άρθρ. 591 § 1 εδ. β' ΚΠολΔ), ότι αν στις ειδικές διατάξεις των ειδικών αυτών διαδικασιών δεν θεσπίζεται κάποια διαφορετική ρύθμιση τότε ισχύουν τα ακόλουθα: α) Η προθεσμία για την κλήτευση των διαδίκων είναι τριάντα ημέρες και, σε περίπτωση κατά την οποία ο διάδικος που καλείται ή κάποιος από τους ομοδίκους διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, εξήντα ημέρες πριν από τη συζήτηση· β) οι προτάσεις κατατίθενται στο ακροατήριο· γ) όλοι οι αυτοτελείς ισχυρισμοί προτείνονται προφορικά και, όσοι δεν περιέχονται στις προτάσεις, καταχωρίζονται στα πρακτικά της συζήτησεως/δίκης· δ) οι διάδικοι μπορούν έως τη δωδεκάτη ώρα της τρίτης εργάσιμης ημέρας από τη συζήτηση να καταθέσουν προσθήκη στις προτάσεις τους, με την οποία σχολιάζονται αα) οι αποδείξεις, ββ) είτε/και προτείνονται ισχυρισμοί, είτε/και προσκομίζονται ένορκες βεβαιώσεις, έγγραφα και γνωμοδοτήσεις κατά το άρθρο 390 ΚΠολΔ *μόνο για την αντίκρουση ισχυρισμών, που προτάθηκαν για πρώτη φορά κατά τη συζήτηση*. Δ) Στις πρόσφατες τροποποιήσεις των διατάξεων του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ.) και του Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων που έλαβαν χώρα με το Ν. 3346/2005 (ΦΕΚ Α' 140/17.06.2005) διαφαίνεται η έντονη πρόθεση του νομοθέτη να επιταχυνθεί η διαδικασία ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. Πιο συγκεκριμένα, με το άρθρο 1 του Ν. 3346/2005 τροποποιείται το άρθρο 17 στοιχ. Α' παρ. 5 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ. καθώς προστίθεται νέο εδάφιο, σύμφωνα με το οποίο ο προσδιορισμός δικασίμων των αγωγών, αιτήσεων και εφέσεων που κατατίθενται στα πολιτικά δικαστήρια επιβάλλεται να γίνεται μέσα σε εύλογο χρόνο που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι μήνες για τις ειδικές διαδικασίες και τους δώδεκα μήνες για την τακτική διαδικασία.

III) *Θεωρητική και πρακτική σημασία διακρίσεως*. Η διάκριση μεταξύ γενικής ή τακτικής διαδικασίας και καθεμιάς από τις ειδικές διαδικασίες, όπως και μεταξύ των κατ' ιδίαν ειδικών διαδικασιών έχει όχι μόνο θεωρητική, αλλά και πρακτική σημασία. Όπως και προηγουμένως επισημάνθηκε, αφ' ενός εξαρτάται από τη διάκριση αυτή το ποιες διατάξεις θα μπορούν να ορισθούν ότι θα ισχύσουν για κάθε διαδικασία, ενώ αφ' ετέρου η μη εισαγωγή μιας υποθέσεως κατά τη διαδικασία που προσήκει σε αυτή, αποτελεί παράβαση διονομικής διατάξεως, η οποία μπορεί να έχει διάφορες συνέπειες.

IV) *Συνέπειες διαπιστώσεως εισαγωγής υποθέσεως με διαδικασία μη προσήκουσα*. Σύμφωνα με το άρθρ. 591 (609) § 2 ΚΠολΔ⁴, αν η υπόθεση δεν

υπάγεται στη διαδικασία κατά την οποία έχει εισαχθεί, το δικαστήριο αποφαινεται γι' αυτό όχι μόνο μετά από σχετική πρόταση ενός από τους διαδίκους, αλλά και αυτεπαγγέλτως και διατάσσει την εκδίκαση της υποθέσεως κατά τη διαδικασία, σύμφωνα με την οποία η υπόθεση αυτή (πρέπει να) δικάζεται. Οι περαιτέρω συνέπειες της παραβάσεως κρίνονται κατ' αρχήν με τις διατάξεις που ισχύουν για τις δικονομικές ακυρότητες. Δεν αποκλείεται όμως να εμφολωθεί καμιά φορά και παράβαση που να συνεπάγεται και ειδικές κυρώσεις (π.χ. απαράδεκτο για έλλειψη προδικασίας).

V) *Μη κάλυψη αντικανονικής εισαγωγής με αντίθετη συμφωνία.* Η κατά παράβαση των διατάξεων του ΚΠολΔ και γενικά του ισχύοντος δικαίου, εισαγωγή κάποιας υποθέσεως με διαδικασία που δεν προσήκει σύμφωνα με το νόμο, δεν καλύπτεται με αντίθετη συμφωνία των ενδιαφερομένων (πριν από την έναρξη της δίκης) ή των διαδίκων (κατά την διάρκεια αυτής) ρητώς ή σιωπηρώς. Η ρύθμιση αυτή, η οποία οφείλεται σε διάφορους λόγους, μερικοί από τους οποίους ανάγονται και σε γενικότερα συμφέροντα, είναι έξω από το πλαίσιο, το οποίο διαγράφεται από την αυτονομία της ιδιωτικής βουλήσεως.

VI) *Ενίσχυση του εσωτερικού ελέγχου και της διαφάνειας στη Δικαιοσύνη στις περιπτώσεις αιτήματος προτιμήσεως ως προς την ημέρα συζήτησεως (Ν. 3327/2005).* Με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 3 του Ν. 3327/2005 (Φ.Ε.Κ. Α' 70/11.03.2005) για την ενίσχυση του εσωτερικού ελέγχου και της διαφάνειας στη Δικαιοσύνη προστέθηκε στο άρθρο 226 ΚΠολΔ, που αφορά την εισαγωγή της αγωγής για συζήτηση, και πέμπτη παράγραφος, σύμφωνα με την οποία κάθε αίτημα προτιμήσεως, που υποβάλλεται από διάδικο για ορισμό ημέρας συζήτησεως αιτήσεως, αγωγής και ενδίκου μέσου ενώπιον παντός δικαστηρίου, οιασδήποτε διαδικασίας, διαφορετικής από εκείνη που, κατά νόμιμη σειρά, πρέπει να προσδιορισθεί ή έχει ήδη προσδιορισθεί, υποβάλλεται εγγράφως. Στην αίτηση πρέπει, με ποινή απαραδέκτου, να περιέχονται οι λόγοι της προτιμήσεως και ο αρμόδιος δικαστής αποφαινεται σχετικά, με αιτιολογημένη πράξη του.

4. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 650 § 2, Α.Ε. 609 § 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΓΑΜΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ*,**

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 296

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Βασ. Εντ. Νικοπούλου, Η αποδεικτική δύναμις της ομολογίας εις δίκας περί γαμικών διαφορών Δ 7, 47 επ.· Δημ. Τιμοθέου, Επισκόπησις νομολογίας Οικογενειακού Δικαίου, Αρμεν. ΛΓ (1979), σελ. 435 επ., σελ. 453 επ.· Lang Werner, Die Ermittlung der Wahrheit im erstinstanzlichen, Verfahren in Ehesachen nach schweizerischem, deutschem, österreichischem und französischem Recht (Διατρ. επί διδακτ. πανεπιστ. Ζυρίχης, 1973)· Ν. Νίκα, Η ανταγωγή στις γαμικές διαφορές, ΕλΔ 31 (1991), σ. 720-735· Γ. Διαμαντόπουλου, Αποδεικτικής φύσης ιδιορρυθμίες στις γαμικές διαφορές και στις διαφορές που αφορούν τις σχέσεις γονέων και τέκνων, ΕλΔ 31, σ. 967 επ.· Ι. Καρακατσάνη, Δικαιούται ο Εισαγγελέας να παραιτηθεί από το δικαίωμα του να ασκήσει ένδικο μέσα κατά της δικαστικής απόφασης στην περίπτωση του συναινετικού διαζυγίου; 1988· Ε. Μιγγίνα, Ο χρόνος ασκήσεως της ανταγωγής στις γαμικές διαφορές, Δ 20 (1989), σ. 63-78· Κ. Μπέη, Παραίτηση από το δικαίωμα για άσκηση ενδίκων μέσων στις γαμικές διαφορές και αμετάκλητο απόφασης διαζυγίου, γνωμοδότηση, Δ 18, σ. 338 επ.· Π. Μακρογιάννη, Διαδικασία για την εκδίκαση των διαφορών των άρθρων 1393 και 1395 ΑΚ, όπως αυτά ισχύουν μετά το ν. 1329/1983 Δ 15, σ. 326 επ.· Σ. Σταματόπουλου, Διαδικασία για την εκδίκαση των διαφορών των άρθρων 1393 και 1395 ΑΚ, όπως αυτά ισχύουν μετά το ν. 1329/1983, Δ 15, σ. 326 επ.· Κ. Γεωργίου, Η ανακοπή ερημοδικίας κατ' αποφάσεως εκδοθείσης ερήμην του εναγομένου κατά την πρώτην συζήτησιν εις δίκην διαζυγίου (Επισκόπησις θεωρίας και νομολογίας), Αρμ. 36, σ. 421 επ. = ΕλΔ 23, σ. 200 επ.· Α. Φουντεδάκη, Ανταγωγή ή αντίθετη αγωγή του εναγομένου σε δίκη διαζυγίου, Αρμ. 1993, σελ. 793-798. Επίσης βλ. Rosenberg/Schwab/Gottwald, Zivilprozessrecht¹⁶, München 2004, §§ 164 επ. σελ. 1154 επ.· U. Compensis, Die einstweilige Verfügung auf Unterhaltsleistung, Köln, 1991· A. Findeisen, Der minderjährige Zeuge im Zivilprozeß, Berlin, 1992· H. Gießler, Vorläufiger Rechtsschutz in Ehe-, Familien- und Kindschaftssachen², München, 1993· W. Rahm/B. Künkel, Handbuch des Familiengerichtsverfahrens⁴, 1994-, Köln (I-III)· G. Walter, Neuer Prozeß in Familiensachen, Bielefeld, 1980· G. Walter, Der Prozeß in Familiensachen - Das Familiengericht und sein Verfahren, Bielefeld, 1985· Stein - Jonas (-P. Schlosser), Kommentar zur ZPO²¹, 1993 (§§ 606 επ.), σ. 54 επ. (B. 5/2). Ιδία από συγκριτικής επόψεως βλ.: H. Nakamura, Familiengerichtbarkeit, Tokio, 1984 (με συμβολές των Finlay, Barbi, Firsching, Grandke, Lager, Raynaud, Klamaris, Sterk και Dijksterhuis-Wieten, Roppo, Song, Oñate, Haraldsen, Fasching, Broniewicz, da Silva, Walder - Bohner, Cortés, Nèmeth, Sosa, Bruch, Deconinck, Levin, Nakamura).

** *Ενδεικτική νομολογία για τις Γαμικές Διαφορές:* ΑΠ 195/2006 (Δ. Γιαννόπου-

λος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 160/2006 (Δ. Κυριτσάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 126/2006 (Στ. Γαβράς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 293/2005 (Ν. Οικονομίδης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 290/2005 (Αθ. Γιωτάκος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 211/2004 (Στ. Γαβράς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 945/2003 (Ν. Οικονομίδης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 785/2003 (Δ. Παπαθανάσης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1505/2003 (Στ. Γαβράς), ΧρΙΔ 2004, σ. 336=ΕλλΔνη 2004, σ. 414· ΑΠ 1026/2003 (Ν. Οικονομίδης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 638/2002 (Ρ. Κεδίκογλου), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1738/2002 (Ν. Οικονομίδης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1496/2002 (Κ. Βαρδαβάκης), ΝΟΜΟΣ.

Ι) *Εισαγωγή*: Μία από τις ειδικές διαδικασίες, την οποία ρυθμίζει για πρώτη φορά συστηματικά σε ιδιαίτερο κεφάλαιο ο ΚΠολΔ, είναι αυτή των γαμικών διαφορών. Η ειδική διαδικασία των γαμικών διαφορών υπέστη σοβαρότατες μεταρρυθμίσεις τα τελευταία χρόνια ιδίως και κυρίως με τους νόμους 1250/1982 και 1329/1983, 2447/1996.

ΙΙ) *Έννοια*: Με τον όρο «γαμικές διαφορές» νοούνται γενικά και αφηρημένα ορισμένες κατηγορίες διαφορών, οι οποίες ανάγονται σε θέματα του γάμου και του διαζυγίου, όπως είναι κυρίως οι διαφορές για ακύρωση γάμου, για διαζύγιο κ.λπ. Ο ΚΠολΔ όμως αναγράφει ειδικά και *περιοριστικά* τις διαφορές, οι οποίες δικάζονται κατά την ειδική διαδικασία των γαμικών διαφορών που καθιερώνεται από αυτόν. Οι διαφορές αυτές είναι, κατά το άρθρ. 592 (610) §1 ΚΠολΔ⁵, οι επόμενες και μάλιστα αυτές που αφορούν: α) *Το διαζύγιο*, β) *την ακύρωση γάμου*, γ) *την αναγνώριση της υπάρξεως ή ανυπαρξίας γάμου*, δ) *τις μεταξύ των συζύγων σχέσεις κατά τη διάρκεια του γάμου, οι οποίες πηγάζουν από αυτόν, εκτός από τις αναφερόμενες στο άρθρο 681 Β ΚΠολΔ*.

Στη διαδικασία επομένως των γαμικών διαφορών άμεσα και ευθέως υπάγονται οι δίκες περί διαζυγίου, περί ακυρώσεως του γάμου (με οποιαδήποτε μορφή και έννοια γάμου για κάποιον από τους λόγους που αναφέρονται από τα άρθρ. 1372-1385 ΑΚ), αυτές που αφορούν την αναγνώριση της υπάρξεως ή ανυπαρξίας γάμου ή τις μεταξύ των συζύγων, προσωπικές, οικογενειακές σχέσεις και γενικά τις σχέσεις των συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου, που προέρχονται από το γάμο ή δημιουργούνται με αυτόν (όπως π.χ. της συννοικήσεως, αμοιβαίας πίστεως κ.λπ.), εκτός από τις αναφερόμενες στο άρθρο 681 Β (ΚΠολΔ). Η απαρίθμηση των πιο πάνω υποθέσεων για τον καθορισμό της υπαγωγής αυτών στην ειδική διαδικασία των γαμικών διαφορών είναι *αποκλειστική*. Άλλων κατηγοριών διαφορές δεν μπορούν (εκτός από αυτές που ανα-

5. Σχ. ΠολΔ. Σ.Ε. 651 § 1, Α.Ε. 610 § 1.

φέρονται πιο κάτω και μπορούν να συνεκδικασθούν με τις κυρίως γαμικές διαφορές), να εισαχθούν και να δικασθούν κατά την αναφερθείσα διαδικασία. Άλλο είναι βέβαια το ζήτημα, αν ερμηνευτικά μία ή περισσότερες υποθέσεις μπορούν να θεωρηθούν, ότι περιλαμβάνονται σε μία από τις κατηγορίες υποθέσεων που απαριθμούνται από τον ΚΠολΔ και συνεπώς υπάγονται στην ειδική διαδικασία που εξετάζεται. Η απάντηση, η οποία εξαρτάται από την έννοια των κανόνων του ουσιαστικού δικαίου, που είναι κάθε φορά εφαρμοστέοι επί των κατ' ιδία εννόμων σχέσεων, δεν αποκλείεται να είναι καταφατική σε ορισμένες περιπτώσεις.

III) Ένωση και συνεκδίκαση με ορισμένες αγωγές. Α) Κατά τη ρητή διάταξη της § 2 του άρθρ. 592 (610) ΚΠολΔ⁶, με τις διαφορές που χαρακτηρίζονται άμεσα και κύρια από το νόμο ως γαμικές και κατά την ειδική διαδικασία αυτών, που εκτίθεται πιο κάτω, μπορούν να ενωθούν ή να συνεκδικασθούν διαφορές που αφορούν παροχή διατροφής του ενός συζύγου προς τον άλλο ή σε περίπτωση διαζυγίου, απαίτηση του αναίτιου συζύγου για ηθική βλάβη. Δυνάμει της διατάξεως που αναφέρθηκε συγχωρείται αφενός μεν η αντικειμενική σώρευση μιας από τις αγωγές αυτές με κάποια αγωγή που υπάγεται απευθείας στη διαδικασία των γαμικών διαφορών, εφόσον, όπως είναι αυτονόητο, συντρέχουν οι γενικές προϋποθέσεις αυτής, αφετέρου δε η συνεκδίκαση αυτών μετά από σχετική απόφαση. Και στην προκειμένη περίπτωση θα πρέπει να επαναληφθούν οι πιο πάνω παρατηρήσεις, κατά τις οποίες, αφενός η απαρίθμηση των διαφορών επί των οποίων εφαρμόζεται η δεύτερη διάταξη είναι αποκλειστική, καθώς δεν συγχωρείται η υπαγωγή σ' αυτήν άλλων κατηγοριών υποθέσεων και αφετέρου ότι είναι δυνατό με ερμηνεία να γίνει δεκτό, ότι κάποια διαφορά περιλαμβάνεται σε μία από αυτές τις κατηγορίες. Β) Σύμφωνα με άλλη ρητή διάταξη, της § 3, του άρθρ. 614 (635) ΚΠολΔ⁷, κατά την ειδική διαδικασία των άρθρ. 593 έως 612 ΚΠολΔ (δηλαδή κατά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών) μπορούν να δικασθούν, σωρευόμενες αντικειμενικά με τις διαφορές αυτές ή να συνεκδικασθούν με αυτές, οι διαφορές που αφορούν την παροχή διατροφής τέκνου, καθώς και οι διαφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 614 ΚΠολΔ [δηλαδή οι διαφορές που αφορούν: α) την προσβολή της πατρότητας, β) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει σχέση γονέα και τέκνου ή γονική μέριμνα, γ) την

6. Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 651 § 2, Α.Ε. 610 § 2.

7. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 676 § 2, Α.Ε. 635 § 3.

αναγνώριση της πατρότητας τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του, δ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει ή είναι άκυρη η εκούσια αναγνώριση ενός τέκνου χωρίς γάμο των γονέων του ή η εξομίωσή του με τέκνο γεννημένο σε γάμο λόγω επιγενόμενου γάμου των γονέων του, καθώς και την προσβολή εκουσίας αναγνωρίσεως, ε) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει ή είναι άκυρη υιοθεσία ή τη λύση της, στ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει επιτροπεία]. Γ) Εξάλλου κατά τη διάταξη του άρθρου 681 Β ΚΠολΔ, που προστέθηκε με το άρθρ. 5 του ν. 733/1977, με τις κυρίως γαμικές διαφορές μπορούν να ενωθούν ή να συνεκδικασθούν κατά την ειδική διαδικασία που εξετάζεται στη συνέχεια (των γαμικών διαφορών) οι διαφορές, οι οποίες αφορούν α) τον καθορισμό, τη μείωση ή την αύξηση της συνεισφοράς του καθενός από τους συζύγους για τις ανάγκες της οικογένειας, της διατροφής, που οφείλεται λόγω γάμου ή διαζυγίου, ή συγγένειας, των δαπανών τοκετού και της διατροφής της άγαμης μητέρας, καθώς και της διατροφής της μητέρας από την κληρονομική μερίδα που έχει επαχθεί στο τέκνο που αυτή κυοφορεί γ) την άσκηση της γονικής μέριμνας αναφορικά με το τέκνο κατά τη διάρκεια του γάμου, και σε περίπτωση διαζυγίου ή ακυρώσεως του γάμου ή όταν πρόκειται για τέκνο χωρίς γάμο των γονέων του, τη διαφωνία των γονέων κατά την κοινή άσκηση από αυτούς της γονικής τους μέριμνας, καθώς και την επικοινωνία των γονέων και των υπόλοιπων ανιόντων με το τέκνο και γ) τη ρύθμιση χρήσεως της οικογενειακής στέγης και της κατανομής των κινητών μεταξύ συζύγων⁸. Εάν δεν λάβει χώρα μια τέτοια σώρευση ή συνεκδίκαση, τότε οι εν λόγω διαφορές δικάζονται κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών⁹. Η σώρευση ή η συνεκδίκαση μπορεί να είναι καθολική ή και μερική. Δ) Ως προς το παραδεκτό της εισαγωγής των πιο πάνω υποθέσεων που μπορούν να συνεκδικασθούν με τις κυρίως γαμικές διαφορές, με ανταγωγή, γίνεται λόγος ειδικότερα πιο κάτω.

IV) *Εφαρμοστέοι κανόνες*. Πιο κάτω μνημονεύονται οι ειδικοί κανόνες, οι οποίοι διέπουν αφενός τη διαδικασία των γαμικών διαφορών και των διαφορών που ενδεχομένως συνεκδικάζονται με αυτές, σύμφωνα με όσα εκτίθενται πιο πάνω, και στη συνέχεια τη διαδικασία των κατ' ιδίαν γαμικών διαφορών.

8. Κ.Πολ.Δ. 681 Β.

9. Κ.Πολ.Δ. 681 Β. Βλ. και πιο κάτω §§ 315-318, ιδίως § 318.

Τίτλος Δεύτερος**Οι ειδικοί κανόνες που διέπουν γενικά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών****§ 297**

Ι) *Γενικές παρατηρήσεις.* Ο ΚΠολΔ αναγράφει ορισμένους κανόνες, οι οποίοι ρυθμίζουν ειδικά θέματα, που ανάγονται στις γαμικές διαφορές. Κατά τα άλλα σημεία ισχύουν και εφαρμόζονται, όπως σημειώθηκε ήδη, οι κανόνες της γενικής ή τακτικής διαδικασίας, με την εξαίρεση εκείνων, των οποίων, σύμφωνα με όσα λέχθηκαν, αποκλείεται η εφαρμογή ή δυνάμει ρητών διατάξεων ή λόγω του ασυμβιβάστου αυτών με την ιδιάζουσα φύση της εξεταζόμενης ειδικής διαδικασίας. Πιο κάτω αναλύονται οι πιο πάνω ειδικοί κανόνες, που ισχύουν κατά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών.

ΙΙ) *Θέματα δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας.* Α) Τα ελληνικά δικαστήρια δεν έχουν (διεθνή) δικαιοδοσία επί των γαμικών διαφορών, εάν και οι δύο σύζυγοι, κατά το χρόνο της ασκήσεως της αγωγής είναι αλλοδαποί και αν κατά τα δίκαια της ιθαγένειας και των δύο συζύγων δεν αναγνωρίζεται σε αυτά –δηλαδή στα ελληνικά δικαστήρια– (διεθνής) δικαιοδοσία για την εκδίκαση της διαφοράς¹⁰. Στην προκειμένη περίπτωση ο ΚΠολΔ καθιερώνει μερική απόκλιση από τον κανόνα που ισχύει στη γενική ή τακτική διαδικασία, κατά τον οποίο τα ημεδαπά δικαστήρια έχουν κατ' αρχήν (διεθνή) δικαιοδοσία και επί διαφορών μεταξύ αλλοδαπών, εφόσον υφίσταται αρμοδιότητα ελληνικού δικαστηρίου¹¹. Ορίζει δηλαδή, ότι αποκλείεται η δικαιοδοσία αυτή, εάν και οι δύο διάδικοι είναι αλλοδαποί και οι νομοθεσίες των κρατών, τις ιθαγένειες των οποίων έχουν οι διάδικοι αυτοί, δεν αναγνωρίζουν τέτοια δικαιοδοσία στα ελληνικά δικαστήρια. Καθιερώνει με άλλες λέξεις ορισμένους περιορισμούς, που δεν ισχύουν για τις δίκες της τακτικής ή γενικής διαδικασίας, οι οποίοι δικαιολογούνται κατά κάποιον τρόπο στην προκειμένη περίπτωση από τη φύση των γαμικών διαφορών και για διευκόλυνση της διεθνούς δικαστικής επικοινωνίας και εκατέρωθεν αναγνωρίσεως των δικαστικών αποφάσεων. Από την πιο πάνω διάταξη συνάγεται, εν όψει της τελευταίας παρατηρήσεως, ότι συντρέχει και προκειμένου περί γαμικών διαφορών η (διεθνής) δικαιοδοσία των ημεδαπών δικαστηρίων, με τις προϋποθέσεις του κοινού δικαίου που αναφέρθηκαν, όταν ο ένας μόνο από τους διαδίκους (ενάγων

10. Κ.Πολ.Δ. 611 (631) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 674 § 1 εδ. α', Α.Ε. 631 § 1.

11. Κ.Πολ.Δ. 3 § 1. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 63.

ή εναγόμενος) είναι αλλοδαπός και ο άλλος ημεδαπός ή όταν και οι δύο νομοθεσίες των αλλοδαπών κρατών ή και η μία μόνο από αυτές αναγνωρίζει διεθνή δικαιοδοσία για τις εν λόγω διαφορές στα ημεδαπά δικαστήρια. Εξαίρεση από τον περιορισμό που αναφέρθηκε καθιερώνεται, όπως εκτίθεται πιο κάτω, προκειμένου περί δικών διαζυγίου. Β) *Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν (διεθνή) δικαιοδοσία για εκδίκαση των κατά το άρθρ. 592 §1 ΚΠολΔ γαμικών διαφορών, εάν ο ένας από τους συζύγους είναι Έλληνας και εάν ακόμη δεν έχει ούτε είχε κατοικία ή διαμονή στην Ελλάδα ή εάν η σύζυγος ήταν κατά την τέλεση του γάμου Ελληνίδα*¹². Η διάταξη που παρατέθηκε καθιερώνει ομοίως απόκλιση από την αρχή της αναγνώρισεως (διεθνούς) δικαιοδοσίας των ημεδαπών δικαστηρίων επί υποθέσεων της γενικής ή τακτικής διαδικασίας με βάση το κριτήριο της τοπικής αρμοδιότητας, αλλά ακριβώς προς την αντίθετη, της προηγούμενης, κατεύθυνση. Αναγνωρίζει δηλαδή πέρα από το κοινό δίκαιο (διεθνή) δικαιοδοσία στα ημεδαπά δικαστήρια στις δύο περαιτέρω περιπτώσεις, δηλ. στις επόμενες: α) *Εάν ο ένας από τους συζύγους είναι Έλληνας και εάν ακόμη δεν έχει ούτε είχε κατοικία ή διαμονή στην Ελλάδα.* β) *Εάν η σύζυγος ήταν κατά την τέλεση του γάμου Ελληνίδα.* Η ρύθμιση αυτή διαφέρει από το κοινό δίκαιο ως προς το σημείο, κατά το οποίο δεν εξαρτά την αναγνώριση της πιο πάνω διεθνούς δικαιοδοσίας από τη συνδρομή των προϋποθέσεων της κατά τόπο αρμοδιότητας, αρκεί ο ένας από τους διαδίκους (συζύγους), και όχι αναγκαία ο εναγόμενος ή η εναγόμενη, να έχει την ελληνική ιθαγένεια ή –ειδικά– η σύζυγος να ήταν κατά την τέλεση του γάμου Ελληνίδα, έστω και αν με την τέλεση του γάμου ή από άλλη αιτία έχασε την ελληνική ιθαγένεια. Ακριβώς δε επειδή είναι αρκετά ενδεχόμενο κατά τις περιπτώσεις αυτές να μη συντρέχουν οι προϋποθέσεις μιας από τις γενικές ή ειδικές δωσιδικίες στην Ελλάδα, ο ΚΠολΔ ορίζει¹³, ότι σε περίπτωση ελλείψεως κατά τόπο αρμοδίου δικαστηρίου για την εκδίκαση μιας από τις γαμικές διαφορές, αρμόδια είναι τα δικαστήρια της Πρωτεύουσας του Κράτους. Σε κάθε περίπτωση περιορίζεται κάπως, λόγω της ρυθμίσεως του άρθρου 611 § 2 ΚΠολΔ, η πρακτική σημασία της ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας, όταν η παρά ταύτα εκδοθείσα απόφαση ελληνικού δικαστηρίου δεν μπορεί πλέον να προσβληθεί με τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα.

12. Κ.Πολ.Δ. 612 (632) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 675 § 1, Α.Ε. 632 § 1.

13. Κ.Πολ.Δ. 612 (632) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 675 § 2, Α.Ε. 632 § 2.

III) *Ζητήματα ικανότητας για παράσταση σε δικαστήριο και διεξαγωγής (της) δίκης στο ίδιο όνομα.* Α) Κατ' απόκλιση από το κοινό δίκαιο, το οποίο ρυθμίζει τα σχετικά με την ικανότητα αυτή¹⁴, ο ΚΠολΔ¹⁵ ορίζει σχετικά, ότι οι ανήλικοι που συνάπτουν γάμο και τα πρόσωπα που βρίσκονται σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση μπορούν να ασκούν μόνοι τους τις κατά το άρθρο 592 (610) §1 ΚΠολΔ αγωγές (δηλαδή αυτές που αποτελούν τη βάση των γαμικών διαφορών) και να εμφανίζονται σε δικαστήριο κατά την εκδίκαση αυτών χωρίς τη συγκατάθεση κανενός. Ενώ δηλαδή, κατά το κοινό δίκαιο, επί δικών της γενικής ή τακτικής διαδικασίας, τα πρόσωπα που αναφέρθηκαν έχουν περιορισμένη ικανότητα ή ανικανότητα για παράσταση σε δικαστήριο και διεξαγωγή δίκης στο όνομά τους, καθώς παρίστανται στα δικαστήρια ανάλογα με την περίπτωση με αυτόν που ασκεί τη γονική μέριμνα ή με τον επίτροπο ή με το δικαστικό συμπαραστάτη τους, επί γαμικών διαφορών, δυνάμει της πιο πάνω διατάξεως, τα ίδια πρόσωπα έχουν πλήρη ικανότητα προς τούτο, όπως οι ενήλικοι κ.λπ. Μπορούν, επομένως, να ασκούν τις σχετικές αγωγές και να παρίστανται σε δικαστήριο για την υποστήριξη ή απόκρουση αυτών και γενικά να διεξάγουν τις αντίστοιχες δίκες μόνο στο όνομά τους χωρίς τη συγκατάθεση κανενός. Λόγω του στενά προσωπικού χαρακτήρα των εννόμων σχέσεων, στις οποίες ανάγονται οι σχετικές διαφορές, κρίθηκε, ότι δεν πρέπει να παρεμβάλλονται άλλα πρόσωπα, ενώ εξάλλου οι κίνδυνοι από τη διεξαγωγή τέτοιων δικών, εν όψει της ηλικίας και της διανοητικής καταστάσεως των προσώπων που αναφέρθηκαν, είναι ουσιωδώς ελαττωμένοι, αν δεν έχουν μερικές φορές εκλείψει. Β) Ως προς την ικανότητα προς το δικολογείν ισχύει το κοινό δικονομικό δίκαιο.

IV) *Ζητήματα που ανάγονται στη νομιμοποίηση των διαδίκων.* Ο εισαγγελέας πρωτοδικών ως διάδικος. Όπως εκτίθεται πιο κάτω¹⁶, ο εισαγγελέας πρωτοδικών νομιμοποιείται, δυνάμει ρητών διατάξεων του Α.Κ., να εγείρει σε ορισμένες περιπτώσεις την αγωγή περί ακυρώσεως γάμου. Το άρθρ. 607 (626) ΚΠολΔ¹⁷ ορίζει σχετικά, ότι σε όσες περιπτώσεις μπορεί ο εισαγγελέας να εγείρει την αγωγή για ακύρωση του γάμου, δικαιούται, κι αν ακόμα δεν

14. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 116.

15. Κ.Πολ.Δ. 598 (616) [Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 657 § 1, Α.Ε. 616], όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 35 του Ν. 2447/1996.

16. Βλ. πιο κάτω § 298.

17. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 669, Α.Ε. 626.

άσκησε αυτή, να συμμετέχει στη δίκη, έχοντας όλα τα δικαιώματα του διαδίκου. Καθιερώνεται με τη διάταξη αυτή, αφενός μία από τις ειδικές περιπτώσεις νομιμοποίησης του εισαγγελέα ως μη δικαιούχου διαδίκου, για την οποία έγινε λόγος πιο πάνω¹⁸, και αφετέρου απόκλιση από τους τρόπους κτήσεως της ιδιότητας του διαδίκου κατά τους τρόπους που ισχύουν κατά το κοινό δίκαιο. Κάποια από τα επί μέρους ζητήματα που είναι σχετικά με τη νομιμοποίηση αυτή εξετάζονται και αναπτύσσονται πιο κάτω¹⁹.

Υ) *Θέματα που ανάγονται στην κύρια διαδικασία.* Α) Ο ΚΠολΔ²⁰ ορίζει κατ' απόκλιση από το αξίωμα ή σύστημα του άνευ επικουρίας δικάζεσθαι²¹, ότι κατά την εκδίκαση των γαμικών διαφορών μέσα επιθέσεως και άμυνας μπορούν να προβληθούν μέχρι και τη συζήτηση στο ακροατήριο ενώπιον του δικαστηρίου που δικάζει σε πρώτο βαθμό. Η απόκλιση από το κοινό δίκαιο ανάγεται σε δύο κυρίως σημεία: α) Επιτρέπεται στις σχετικές δίκες η πρόταση νέων μέσων επιθέσεως και άμυνας μέχρι και τη συζήτηση στο πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, ανεξάρτητα αν συντρέχουν ή όχι οι εξαιρετικές προϋποθέσεις του άρθρ. 269 (279) ΚΠολΔ, δηλαδή ανεξάρτητα αν οι πραγματικοί ισχυρισμοί που προβάλλονται μετά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο είναι προνομιακοί, οψιγενείς κ.λπ.²² β) Επομένως δεν ανακύπτει πλέον το ζήτημα, που ανέκυπτε πριν από το Ν. 2915/2001, αν αναγνωρίζεται στο δικαστήριο η εξουσία για απόρριψη των μέσων επιθέσεως και άμυνας που προβάλλονται μετά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο, εάν κρίνει ότι η βραδεία πιο πάνω προβολή δεν είναι δικαιολογημένη, αλλά αντίθετα γίνεται με τον προφανή σκοπό της παρελκύνσεως της δίκης²³. γ) Γεννήθηκε πριν από το Ν. 2915/2001 το ζήτημα, αν η τότε απόκλιση από το κοινό δίκαιο –δηλαδή προβολή μέσων επιθέσεως και άμυνας και μετά την πρώτη συζήτηση– ίσχυε και ως προς την *ανταγωγή*. Η διατύπωση της διατάξεως που ίσχυε τότε δικαιολογούσε κατά το Γ. Ράμμο την καταφατική λύση του ζητήματος, την οποία δέχθηκε κατ' επανάληψη στο παρελθόν η νομολογία, διότι και η *ανταγωγή είναι μέσο άμυνας και επιθέσεως*²⁴ και ο ΚΠολΔ δεν ανέγραφε στην προκειμένη περίπτωση κάποιον

18. Βλ. πιο πάνω § 122.

19. Βλ. πιο κάτω § 289(298 στ. VI) Α και Β.

20. Κ.Πολ.Δ. 599 (618), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 660, Α.Ε. 618.

21. Κ.Πολ.Δ. 269 (279). Βλ. και πιο πάνω τ. Ι § 136.

22. Βλ. σχετικά πιο πάνω τ. Ι § 136.

23. Στην τακτική διαδικασία το δικαιολογημένο της βραδείας προτάσεως αποτελεί θετική προϋπόθεση του παραδεκτού αυτής.

περιορισμό. Β) Κατά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών, κατ' απόκλιση από το κοινό δίκαιο, η μη προσέλευση διαδίκου ή νόμιμου αντιπροσώπου του, του οποίου διατάχθηκε η αυτοπρόσωπη εμφάνιση στο ακροατήριο, όπως και η παράλειψη ή η άρνηση αυτού να απαντήσει επί των ερωτήσεων που υποβάλλονται σ' αυτόν, λαμβάνονται υπ' όψη και εκτιμώνται ελεύθερα, σε συνδυασμό με τις άλλες αποδείξεις που τυχόν υφίστανται²⁵. Γ) Προκειμένου περί δικών, που διεξάγονται κατά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών, όχι όμως και επί των δικών που σύμφωνα με όσα λέχθηκαν μπορούν να ενωθούν ή να συνεκδικασθούν με αυτές, κατ' απόκλιση από όσα ισχύουν στη γενική ή τακτική διαδικασία, στην οποία ο θάνατος ενός από τους διαδίκους ενώ διαρκεί η δίκη, επιφέρει διακοπή αυτής²⁶, εάν πέθανε ένας από τους συζύγους από την εναρξη της εκκρεμοδικίας και εφεξής, σε οποιοδήποτε σημείο αυτής πριν από το αμετάκλητο της αποφάσεως (επομένως και εφόσον εκδόθηκε ή υφίσταται απλά οριστική, η ανέκκλητη, ή τελεσίδικη απόφαση), η δίκη *καταργείται* ως προς το κύριο αντικείμενο αυτής²⁷, μπορεί όμως να εξακολουθήσει ως προς τα παρεπόμενα αυτής, π.χ. ως προς τα δικαστικά έξοδα, κατά κάποια δε γνώμη, και ως προς άλλες παρεπόμενες ή αντανакλαστικές συνέπειες των αποφάσεων που εκδίδονται επί της δίκης αυτής, όπως λ.χ. για την αναγνώριση ή στέρωση του κληρονομικού δικαιώματος ή δικαιώματος νόμιμης μοίρας κ.λπ. Η διαφορετική ρύθμιση στην προκειμένη περίπτωση δικαιολογείται από τον κατά κανόνα άκρως ή στενά προσωπικό χαρακτήρα των εννόμων σχέσεων, στις οποίες αναφέρονται οι πιο πάνω διαφορές. Δ) Κατά εν μέρει διαφορετικό τρόπο, από τον τρόπο που καθιερώνεται στη γενική ή τακτική διαδικασία, αντιμετωπίζει ο ΚΠολΔ τα ζητήματα που ανάγονται στην ερημοδικία, προκειμένου περί δικών που δικάζονται κατά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών. Σχετικά μπορούν να παρατηρηθούν τα επόμενα²⁸: α) Επί ερημοδικίας του εναγομένου ή του εφεσιβλήτου –και με την προϋπόθεση ότι διαπιστώνεται ότι έγινε κανονική και εμπρόθεσμη κλή-

24. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 182.

25. Κ.Πολ.Δ. 600 (610) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 661 § 1, Α.Ε. 610 § 1.

26. Πρβλ. σχετικά πιο πάνω τ. Ι § 192.

27. Κ.Πολ.Δ. 604 (623) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 665 εδ. α § 1, Α.Ε. 623 εδ. 1. Βλ. πιο κάτω § 298 σε σχέση με την ειδική ρύθμιση επί δικών περί υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή ακυρώσεως γάμου.

28. Κατά τα λοιπά και ιδίως επί παρεμβάσεως, σε όσες περιπτώσεις σπάνια μπορούν να συντρεξούν οι προϋποθέσεις ασκήσεως αυτής, εφαρμόζονται οι κανόνες του κοινού δικαίου.

τευση αυτού για εμφάνιση, κ.λπ., ή ότι τη συζήτηση επίσπευσε ο εναγόμενος ή ο εφεσίβλητος (διότι διαφορετικά κηρύσσεται αυτεπάγγελα απαράδεκτη η συζήτηση)– το δικαστήριο προβαίνει στην εκδίκαση της υποθέσεως, σαν να ήταν αυτοί παρόντες²⁹. Εφαρμόζονται επομένως μόνο κατ' αρχήν, οι κανόνες που εκτέθηκαν πιο πάνω³⁰, οι οποίοι ισχύουν επί δικών της γενικής ή τακτικής διαδικασίας. Κατ' απόκλιση όμως από την τελευταία αυτή διαδικασία, στην προκειμένη περίπτωση από την ερημοδικία του εναγομένου δεν συνάγεται τεκμήριο σιωπηρής ομολογίας αυτού, όπως παρατηρείται πιο κάτω, για την αλήθεια των πραγματικών γεγονότων που συνιστούν την ιστορική βάση της αγωγής. Τα ίδια ισχύουν και εφαρμόζονται και επί ερημοδικίας του αντεναγομένου ενάγοντα ως προς την ανταγωγή, εφόσον τηρήθηκε προδικασία κατά την άσκηση αυτής, δηλαδή εφόσον η ανταγωγή ασκήθηκε με χωριστό δικόγραφο³¹, καθώς και επί ερημοδικίας του εκκαλούντος ως προς την αντέφεση. β) Επί ερημοδικίας του ενάγοντα ή του εκκαλούντα κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, εφόσον ή επισπεύδει αυτός τη συζήτηση, ή αποδεικνύεται προσηκόντως ότι έλαβε χώρα κανονική και εμπρόθεσμη κλήτευση αυτού για εμφάνιση κ.λπ., καθώς δεν υπάρχει στο σημείο αυτό ειδική διάταξη για τη διαδικασία των εν λόγω διαφορών, εφαρμόζονται όσα ισχύουν επί της τακτικής ή γενικής διαδικασίας, και αναπτύσσονται³² στον οικείο τόπο, δηλαδή απορρίπτεται η αγωγή ή η έφεση. Υπό το προγενέστερο δίκαιο είχε γεννηθεί το ζήτημα, το οποίο δεν αποκλείεται να εμφανισθεί και υπό τον ΚΠολΔ, εάν στις σχετικές δίκες η απόρριψη είναι *ουσιαστική*, δηλαδή από το δικαίωμα της αγωγής ή *τυπική* ή από το έγγραφο της αγωγής ή της αγωγής ως διαδικαστικής πράξεως, διαφορετικά ανάκληση αυτής³³. Η θεωρητική και πρακτική σημασία της αμφισβήτησεως αυτής είναι πρόδηλη. Από την αποδοχή της μιας ή της άλλης απόψεως εξαρτάται η κρίση για το παραδεκτό της εγέρσεως νέας αγωγής, της εκτάσεως του δεδικασμένου κ.λπ. Η έλλειψη ειδικής διατάξεως δυσχεραίνει την εφαρμογή κανόνα διαφορετικού από αυτόν που ισχύει στη γενική ή τακτική διαδικασία,

29. Κ.Πολ.Δ. 603 (622) εδ. α' (όπως ισχύει μετά το Ν. 3994/2011), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 664 § 2 εδ. α'. Α.Ε. 622 § 2 εδ. α'.

30. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 187 και 188.

31. Κ.Πολ.Δ. 603 (622) εδ. β' (όπως ισχύει μετά το Ν. 3994/2011), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 664 § 2 εδ. β, Α.Ε. 622 § εδ. β.

32. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 187 και 188. Βλ. επίσης άρθρο 524 §3 Κ.Πολ.Δ.

33. Βλ. για τη διάκριση αυτή και τις συνέπειες αυτής πιο πάνω τ. Ι § 194.

όπως θα ενδεικνυόταν ίσως από νομοθετικής απόψεως για αποφυγή του κινδύνου περιγραφής της αρχής του αναπαλλοτρίωτου των σχετικών εννόμων σχέσεων. γ) Επί ερημοδικίας του εφεσιβλήτου (αδιάφορα εάν πρόκειται για την πρώτη ή μεταγενέστερη συζήτηση στο ακροατήριο), εφόσον διαπιστώνεται ότι έλαβε χώρα κανονική και εμπρόθεσμη κλήτευση ή ότι ο εφεσίβλητος επέσπευσε τη συζήτηση, διότι διαφορετικά κηρύσσεται απαράδεκτη η συζήτηση, το δικαστήριο προβαίνει στην εκδίκαση της υποθέσεως, σαν να ήταν αυτός παρών³⁴. Κατά τα λοιπά ισχύει και εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο. Τεκμήριο σιωπηρής ομολογίας των πραγματικών ισχυρισμών του εκκαλούντα λόγω της ερημοδικίας του εφεσιβλήτου δεν ισχύει και κατά το κοινό δίκαιο³⁵, κατά μείζονα λόγο επομένως με βάση τις διατάξεις που ισχύουν ειδικά για την προκείμενη διαδικασία. Όσα εκτίθενται πιο πάνω για την ερημοδικία του ενάγοντα κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο ισχύουν και εφαρμόζονται *mutatis mutandis*, και επί ερημοδικίας του εφεσιβλήτου, ως προς την αντέφεση³⁶. δ) Επί ερημοδικίας (κάποιου από τους διαδίκους) σε κάποια από τις μεταγενέστερες της πρώτης δικάσιμο για τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο ισχύει και εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση χωρίς κάποια απόκλιση το κοινό δίκαιο³⁷. Ε) Κατά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών *δεν επιτρέπεται*: α) Να εξετασθούν ως μάρτυρες τα γνήσια, εξομοιωθέντα, θετά και αναγνωρισμένα τέκνα των διαδίκων, τα τέκνα της γυναίκας που γεννήθηκαν χωρίς γάμο, καθώς και οι σύζυγοι και οι κατιόντες αυτών^{38,39}. β) Να παραιτηθούν οι διάδικοι από την ορκοδοσία μάρτυρα ή πραγματογνώμονα. γ) Δεν μπορούν να εξετασθούν ενόρκως οι διάδικοι και οι νόμιμοι αντιπρόσωποι αυτών^{40,41}. Δεν αποκλείεται όμως η ανώμο-

34. Κ.Πολ.Δ. 603 (622) εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 664 § 2 εδ. α', Α.Ε. 603 (622) § 2 εδ. α.

35. Βλ. πιο πάνω § 288. Βλ. και άρθρο 524 § 4 ΚΠολΔ.

36. Κ.Πολ.Δ. 603 (622) εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 664 § 2 εδ. β'. Α.Ε. 622 § 2 εδ. β.

37. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι, § 188.

38. Κ.Πολ.Δ. 601 (620) αριθ. 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 662 αριθ. 2, Α.Ε. 620 αριθ. 2.

39. Αμφισβητείτο υπό το προγενέστερο δίκαιο, και δεν αποκλείεται να υπάρξει ανάλογη αμφισβήτηση και υπό τον Κ.Πολ.Δ., εάν μπορούν να εξετασθούν τρίτοι, που καταθέτουν όσα άκουσαν από τα πιο πάνω πρόσωπα ή να ληφθούν υπόψη επιστολές κ.λπ. των εν λόγω προσώπων για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων, καταθέτοντες όσα άκουσαν παρά των ως άνω προσώπων ή να ληφθούν υπόψη επιστολές κ.λπ. των ρηθέντων προσώπων προς συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων.

40. Κ.Πολ.Δ. 601 (620) αριθ. 1 και 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 662 αριθ. 1 και 3, Α.Ε. 620 αριθ. 1 και 3.

41. Από τη διάταξη του αριθ. 3 του άρθρου 601 (620) Κ.Πολ.Δ. θα μπορούσε κατ' αντιδια-

τη εξέταση αυτών υπό τις προϋποθέσεις και τους όρους του κοινού δικαίου. δ) Ήδη και πριν από την κατάργηση του αποδεικτικού μέσου του όρκου με το Ν. 2915/2001 απαγορευόταν με βάση τη διάταξη του άρθρου 600 § 2 ΚΠολΔ ειδικά για τις γαμικές διαφορές η επαγωγή όρκου⁴². Είναι αυτονόητο, ότι μετά τη γενική κατάργηση του όρκου (του διαδίκου) –και την κατάργηση των άρθρων 421-431 ΚΠολΔ– με το Ν. 2915/2001 ήταν πλέον άνευ αντικειμένου και η ειδική απαγόρευση αυτού του αποδεικτικού μέσου για τις γαμικές διαφορές, εξ ου και καταργήθηκε και η διάταξη του άρθρου 600 § 2 ΚΠολΔ. ΣΤ) Στις προκείμενες δίκες, δεν επιτρέπονται κατ' εφαρμογή του ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου συμβιβασμός (δικαστικός ή εξώδικος), αποδοχή ή αναγνώριση της αγωγής, ή συμφωνία περί διαιτησίας⁴³. Παραίτηση από την αγωγή ή ανάκληση αυτής δεν αποκλείονται. Ζ) Επί των διαφορών του άρθρ. 592 (610) § ΚΠολΔ, οι διάδικοι δικαιούνται να παραιτηθούν από τα (τακτικά ή έκτακτα) ένδικα μέσα μόνο μετά την έκδοση της οριστικής αποφάσεως. Επομένως είναι ανίσχυρη η παραίτηση από τα τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα που λαμβάνει χώρα πριν από την έναρξη της δίκης ή κατά τη διάρκεια αυτής και πριν από το χρονικό σημείο που αναφέρθηκε. Η παραίτηση γίνεται με δήλωση ενώπιον της γραμματείας του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση⁴⁴. Αποδοχή της αποφάσεως (ρητή ή σιωπηρή) επιτρέπεται με τους ίδιους όρους που επιτρέπεται και η παραίτηση από τα ένδικα μέσα. Η) Η ισχύς των αποφάσεων των ελληνικών δικαστηρίων, που εκδίδονται κατά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών και δεν υπόκεινται σε ανακοπή ερημοδικίας, έφεση, αναψηλάφηση και αναίρεση, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί για το λόγο ότι παραβιάστηκε η διάταξη της § 1 του άρθρ. 611 (631) ΚΠολΔ⁴⁵ (περί ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας των ημεδαπών δικαστηρίων για την εκδίκαση των γαμικών διαφορών)⁴⁶. Θ) Αποφάσεις, οι οποίες απαγγέλλουν ακύρωση γάμου ή διαζύγιο ή αναγνωρίζουν την ύπαρξη ή μη έγκυρου γάμου, όπως και αυτές που απορρίπτουν τέτοιες

στολή να συναχθεί το συμπέρασμα, ότι επιτρέπεται η παραίτηση αυτή επί δικών που δικάζονται κατά τη γενική ή τακτική διαδικασία.

42. Κ.Πολ.Δ. 600 (619) § 2 [Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 661 § 2, Α.Ε. 619 § 2], όπως ίσχυε πριν καταργηθεί με το Ν. 2915/2001.

43. Κ.Πολ.Δ. 293 (300), 298 (311), 867 (928) κλπ. Βλ. και ανωτ. τ. Ι § 194.

44. Κ.Πολ.Δ. 606 (625), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 668 Α.Ε. 625.

45. Κ.Πολ.Δ. 611 (631) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 674 § 2, Α.Ε. 631 § 2.

46. Βλ. πιο πάνω στοιχ. Π Α σελ. 8 επ.

αγωγές, αποτελούν δεδικασμένο υπέρ και εναντίον όλων⁴⁷, εφόσον δεν υπόκεινται ούτε σε αναίρεση και αναψηλάφηση (δηλαδή εφόσον είναι αμετάκλητες). Οι αποκλίσεις από το κοινό δίκαιο⁴⁸ στο σημείο αυτό είναι οι επόμενες: α) Οι αποφάσεις που εκδίδονται στις γαμικές δίκες παράγουν ουσιαστικό δεδικασμένο, μόνο από την ημέρα που θα καταστούν αμετάκλητες και β) Το ουσιαστικό δεδικασμένο από τις πιο πάνω αποφάσεις ισχύει υπέρ και εναντίον όλων. Αν και δεν ορίζεται (τώρα) ρητά, εννοείται, όπως έγινε δεκτό και κατά το προγενέστερο δίκαιο για τις αποφάσεις που εκδίδονται επί δικών οι οποίες ανάγονται στην προσωπική κατάσταση, ότι η δίκη διεξήχθη μεταξύ των αρμοδίων ή νομίμων αντιδίκων και δεν ισχύει απέναντι σ' εκείνους, οι οποίοι ισχυρίζονται ότι είναι τα κύρια υποκείμενα της επίδικης έννομης σχέσεως. Περαιτέρω οι τρίτοι που βλέπονται από το πιο πάνω δεδικασμένο μπορούν να το προσβάλλουν, επικαλούμενοι και αποδεικνύοντες δόλο ή συμπαιγνία των διαδίκων. Σε περίπτωση επιτυχίας μιας τέτοιας προσβολής, περιορίζεται η δύναμη του δεδικασμένου, καθώς δεν ισχύει μόνο έναντι του νικήσαντα διαδίκου, ενώ η απόφαση διατηρεί κατά τα λοιπά το κύρος και την ισχύ αυτής έναντι όλων των υπολοίπων (διαδίκων, τρίτων κ.λπ.).

VI. *Ένδικα μέσα*. Οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών υπόκεινται σε ένδικα μέσα (τακτικά και έκτακτα) κατ' αρχήν με τις προϋποθέσεις και τις διατυπώσεις του κοινού δικαίου. Υφίστανται όμως ή επιβάλλονται από τη φύση και την ιδιοτυπία των υποθέσεων που υπάγονται στην προκειμένη ειδική διαδικασία, ορισμένες αποκλίσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια. Α) *Ανακοπή ερημοδικίας*. α) Το ένδικο μέσο που αναφέρθηκε συγχωρείται κατά των αποφάσεων που εκδίδονται ερήμην κατά την εν λόγω διαδικασία, εννοείται όμως με τις προϋποθέσεις, τις διακρίσεις και τους περιορισμούς του κοινού δικαίου. Το γεγονός ότι, όπως τονίστηκε και πιο πάνω, επί ερημοδικίας του εναγομένου ή του εφεσιβλήτου ήδη και κατά την πρώτη συζήτηση δεν ισχύει τεκμήριο σιωπηρής ομολογίας των πραγματικών ισχυρισμών του ενάγοντα ή του εκκαλούντα, που περιλαμβάνονται στα έγγραφα της αγωγής ή της εφέσεως κ.λπ., δεν επιφέρει κατ' αρχήν κάποιο περιορισμό στο δικαίωμα της ασκήσεως της ανακοπής ερημοδικίας, για τη χρησιμοποίηση του οποίου υπάρχει συνήθως έννομο συμφέρον. β) Εξάλλου όμως, κατ' εφαρμογή του άρθρου 261 (270) ΚΠολΔ,

47. Κ.Πολ.Δ. 613 (634), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 666, Α.Ε. 634.

48. Βλ. σχητικά πιο πάνω τ. Ι §§ 204 επ.

δεν αποκλείεται ενδεχομένως να συνάγεται από τη σιωπή (λόγω της απουσίας) του εναγομένου ή του εφεσιβλήτου, σιωπηρή ομολογία της ιστορικής βάσεως της αγωγής κ.λπ., όμως η ομολογία αυτή δεν μπορεί να έχει την αποδεικτική δύναμη του κοινού δικαίου, αλλά συνεκτιμάται κατά το σύστημα της ελεύθερης εκτιμήσεως με τις υπόλοιπες αποδείξεις γ) Τα αποτελέσματα της ασκήσεως της ανακοπής ενώ θεωρητικά δεν διαφέρουν από αυτά που επέρχονται κατά τη γενική ή τακτική διαδικασία στις ίδιες περιπτώσεις, στην ουσία τους έχουν άλλη έκταση, λόγω της ιδιομορφίας των επίδικων εννόμων σχέσεων. Όπως λέχθηκε, παρά την ερημοδικία ενός από τους διαδίκους, η υπόθεση εξετάζεται (άρθρ. 603 ΚΠολΔ), σαν να ήταν δικονομικά παρόντες όλοι οι διάδικοι –το ίδιο δε ισχύει αν ερημοδικεί ο ενάγων, ως προς την ανταγωγή που έχει ασκηθεί με ιδιαίτερο δικόγραφο, και αν ερημοδικεί ο εκκαλών, ως προς την αντέφεση– καθώς διατάζεται, συνήθως τουλάχιστον, η διεξαγωγή αποδείξεων για τα πραγματικά γεγονότα που θεμελιώνουν την ιστορική βάση της αγωγής η οποία ματαιώνεται, μόνο εφόσον ασκείται εμπρόθεσμα και νομότυπα ανακοπή. Ως προς τα άλλα θέματα, ισχύουν οι κανόνες της τακτικής ή γενικής διαδικασίας και γενικά του κοινού δικαίου. Β) Έφεση. α) Το ένδικο μέσο της εφέσεως συγχωρείται κατά των αποφάσεων που εκδίδονται κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία κατά τις περιπτώσεις που προβλέπονται από το κοινό δίκαιο και με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από αυτό και ασκείται κατά τις ίδιες διατυπώσεις που έχουν ταχθεί και στη γενική ή τακτική διαδικασία. Στην προκειμένη περίπτωση δεν καθιερώνεται, τουλάχιστον αμέσως, κάποιος περιορισμός. β) Ισχύουν, όμως, ορισμένες αποκλίσεις και εξαιρέσεις από τους κανόνες που διέπουν τη γενική διαδικασία. Έτσι, όπως σημειώθηκε ήδη και στον οικείο τόπο, δικαίωμα για άσκηση εφέσεως έχει και ο πρωτοδίκως νικήσας διάδικος, εφόσον επικαλείται και αποδεικνύει έννομο συμφέρον⁴⁹. γ) Η κατ' αντιμωλία και ερήμην διεξαγωγή της έκκλητης δίκης, έμμεσα μόνο επηρεάζεται από τη φύση των δικαζομένων υποθέσεων. Γ) Αναψηλάφηση. α) Το παραδεκτό της ασκήσεως αναψηλαφήσεως, οι περιπτώσεις και οι προϋποθέσεις και ο τρόπος της ασκήσεως, διέπονται από το κοινό δίκαιο. β) Ειδικά ορίζεται, ότι η κατά το άρθρ. 545 (563) § 3 εδ. δ', ε', στ', ΚΠολΔ προθεσμία (της) αναψηλαφήσεως είναι εξάμηνη και αρχίζει από την επίδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως⁵⁰. Η δικαιολογία της αναγραφής

49. Βλ. τόμο II (της πρώτης εκδόσεως) στο κεφάλαιο για την έφεση.

50. Κ.Πολ.Δ. 605 (624) Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 667, Α.Ε. 624.

της διατάξεως αυτής έγκειται στην ανάγκη της καθιερώσεως σταθερού σημείου της προθεσμίας που αναφέρθηκε, η έναρξη, η διαδρομή και η λήξη της οποίας συνδέονται με το αμετάκλητο των αποφάσεων που εκδίδονται στις σχετικές δίκες. γ) Οι λόγοι αναψηλαφήσεως στη διαδικασία που αναφέρθηκε δεν παρουσιάζουν κατά κανόνα κάποια ιδιομορφία. Το ίδιο πρέπει να λεχθεί ως προς το επιτρεπτό και τον τρόπο ασκήσεως προσθέτων λόγων αναψηλαφήσεως. δ) Όπως παρατηρήθηκε και πιο πάνω⁵¹, η προθεσμία και η άσκηση αναψηλαφήσεως επί δικών, οι οποίες αφορούν γαμικές διαφορές, αναστέλλουν την εκτέλεση της προσβαλλόμενης αποφάσεως⁵². ε) Η κύρια διαδικασία της αναψηλαφήσεως, δηλ. η συζήτηση στο ακροατήριο (κατ' αντιμωλία και ερήμην), και στα δύο στάδια αυτής διεξάγεται βασικά όπως και επί υποθέσεων της τακτικής ή γενικής διαδικασίας. Κατ' ανάγκη όμως, λόγω της φύσεως των υποθέσεων, δικαιολογούνται ή και επιβάλλονται κάποιες αποκλίσεις από την όλη πορεία της διαδικασίας και διαφορετική αντιμετώπιση σε μερικότερα ζητήματα. στ) Ως προς την έκδοση της αποφάσεως κατά το πρώτο και το δεύτερο στάδιο και το επιτρεπτό ασκήσεως ενδίκων μέσων, έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου. Δ) *Αναίρεση*. α) Τα του παραδεκτού, τα των προϋποθέσεων, τα των λόγων αναιρέσεως που μπορούν να προβάλλονται και τα των διατυπώσεων της ασκήσεως της αναιρέσεως, έχουν όπως ρυθμίζονται από το κοινό δίκαιο. β) Όπως σημειώθηκε και πιο πάνω⁵³, η προθεσμία της αναιρέσεως και η άσκηση αυτής αναστέλλουν την εκτέλεση της προσβαλλόμενης αποφάσεως⁵⁴. γ) Η κύρια διαδικασία και μάλιστα η συζήτηση στο ακροατήριο, διεξάγονται σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν επί τακτικής ή γενικής διαδικασίας. δ) Το ίδιο θα πρέπει να λεχθεί και ως προς την έκδοση της αποφάσεως επί της αναιρέσεως και των προσθέτων λόγων, τις συνέπειες αυτής και την περαιτέρω διαδικασία σε περίπτωση παραδοχής της αναιρέσεως κ.λπ.

VII) *Τριτανακοπή*. Α) Ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις της ασκήσεως της τριτανακοπής και τις συνέπειες αυτής, την εισαγωγή αυτής για συζήτηση και τις προϋποθέσεις και τον τρόπο κ.λπ.

51. Βλ. πιο πάνω § 289.

52. Κ.Πολ.Δ. 546 (564) § 1. Πρβλ. και πιο πάνω § 289 κείμενο και υποσημ. 28 (πρώτης έκδοσης του παρόντος έργου).

53. Πρβλ. πιο πάνω § 290.

54. Κ.Πολ.Δ. 565 (583) § 1. Βλ. και πιο πάνω § 290.

της ασκήσεως προσθέτων λόγω τριτανakoπής, κατ' αρχήν τουλάχιστον δεν καθιερώνεται απόκλιση από το κοινό δίκαιο. Β) Κάτι ανάλογο θα πρέπει να παρατηρηθεί ως προς την κύρια διαδικασία και μάλιστα τη συζήτηση στο ακροατήριο (κατ' αντιμωλία και ερήμην) της τριτανakoπής, την έκδοση αποφάσεως επ' αυτής και τις συνέπειες αυτής. Παρά ταύτα όμως, η φύση των διαφορών που εισάγονται για εκδίκαση κατά την εν λόγω διαδικασία, συντελεί κατ' ανάγκη στο να δικαιολογούνται ορισμένες, ίσως και φαινομενικές μόνο, παρεκκλίσεις από τους πιο πάνω κανόνες. Έτσι π.χ. συμβαίνει, ως προς τις συνέπειες της παραδοχής της τριτανakoπής και της κατ' ακολουθία αυτής ακυρώσεως της αποφάσεως που τριτανakoπήκε λόγω αφενός μεν της κατ' αρχήν ισχύος του ουσιαστικού δεδικασμένου έναντι όλων από τις αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαδικασία που αναφέρθηκε και αφετέρου της περιορισμένης δυνάμεως των συνεπειών της παραδοχής της τριτανakoπής.

Τίτλος Τρίτος

Δίκες για την αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή την ακύρωση γάμου*

§ 298

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Βλ. τη βιβλιογραφία που αναφέρεται πιο πάνω στις §§ 286 (295)-287 (296).

Ι) *Γενικά.* Εφόσον υφίσταται έννομο συμφέρον, μπορεί να εγερθεί αγωγή, με την οποία ζητείται η αναγνώριση ή βεβαίωση της υπάρξεως ή μη (έγκυρου) γάμου, δηλαδή ότι συνάφθηκε η τελέστηκε ή όχι γάμος, σύμφωνα με τις διατυπώσεις που έχουν κανονιστεί, εάν συντρέχουν ή όχι οι θετικές προϋποθέσεις που απαιτούνται κατά το νόμο και αν υφίστανται ή όχι (ανατρεπτικά ή αναβλητικά) κωλύματα γάμου και επομένως αν ο γάμος που τελέστηκε είναι έγκυρος ή άκυρος ή να αναγνωρισθεί ή να κηρυχθεί με την απόφαση η διάρρηξη ή η ακύρωση αυτού.

ΙΙ) *Προϊσχ. δίκαιο.* Το άρθρ. 1377 του ΑΚ *όριζε* σχετικά με το ζήτημα της ακυρώσεως γάμου τα επόμενα: «Η ακύρωση, συνεσιώτος του γάμου, επιδιώκεται μόνον διά της περί τούτου αγωγής. Λυθέντος του γάμου, η ακυρότης αυτού προτεινομένη παρά του έχοντος έννομον συμφέρον, εξετάζεται υπό του δικαστηρίου παρεμπιπτόντως. Το αυτό ισχύει λυθέντος του γάμου και διά την λόγω πλάνης ή απειλής ακύρωσιν, εφόσον αυτή προτείνεται υπό του έχοντος την περί ακυρώσεως αγωγήν».

ΙΙΙ) *Το ισχύον δίκαιο.* Η διάταξη του Α.Κ. που αναφέρεται πιο πάνω

καταργήθηκε με το άρθρ. 53 του ΕισΝΚΠολΔ, διότι σχετικά με τα θέματα που ρυθμίζονται από αυτήν και τα συναφή με αυτήν, περιλήφθηκαν ειδικές διατάξεις στα άρθρ. 608-610 (627-629) ΚΠολΔ, τα οποία ορίζουν τα επόμενα: Α) Κατά το άρθρ. 609 (628) ΚΠολΔ⁵⁵, η αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως γάμου, όπως και η ακύρωση του γάμου κατά τη διάρκεια ή μετά τη λύση αυτού, επιδιώκονται μόνο με κύρια ή παρεμπύπτουσα αγωγή. Κατά τη διάταξη αυτή επομένως, τα ζητήματα της υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή του κύρους ή της ακυρώσεως του γάμου μπορούν να αχθούν για δικαστική διάγ'Ενωση μόνο με αυτοτελή κύρια αγωγή ή με παρεμπύπτουσα αγωγή, που ασκείται κατά τη διάρκεια άλλης δίκης. Εάν η διάγ'Ενωση της διαφοράς εξαρτάται στο σύνολό της ή μερικά από την ύπαρξη ή μη ύπαρξη ή από την ακύρωση γάμου, το δικαστήριο μετά από αίτηση ενός από τους διαδίκους ή και αυτεπάγγελτα, αναβάλλει τη συζήτηση της υποθέσεως μέχρι την έκδοση αποφάσεως επί της αγωγής περί αναγνώρισεως της υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή ακυρώσεως του γάμου. Εάν δεν έχει ακόμα ασκηθεί η αγωγή (αυτή), το δικαστήριο τάσσει προθεσμία γι' αυτό, δηλαδή για την άσκηση αυτής. Μετά την παρέλευση αυτής της προθεσμίας άπρακτης μπορεί να λάβει χώρα και να συνεχιστεί η συζήτηση, και ο ισχυρισμός για την ύπαρξη ή μη ύπαρξη ή την ακύρωση του γάμου θεωρείται ότι δεν υποβλήθηκε⁵⁶. Η δικαιολογία της θεσπίσεως του περιορισμού που αναφέρθηκε ως προς τον τρόπο της προβολής του σχετικού περί υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή ακυρώσεως γάμου ισχυρισμού έγκειται στο γεγονός της φύσεως του γάμου ως θεσμού που ενδιαφέρει την οικογένεια και το κοινωνικό σύνολο γενικά και στην ανάγκη για το λόγο αυτό της διεξαγωγής της δίκης μεταξύ των αρμοδίων αντιδίκων, καθώς αποφεύγεται όσο είναι εφικτό η χρήση μεθόδων διεξαγωγής εικονικών δικών και προσπαθειών καταστρατηγήσεως των σχετικών διατάξεων του νόμου. Εξάλλου, με την εφαρμογή του συστήματος αυτού επιδιώκεται και επιτυγχάνεται σε κάποιο βαθμό η δημοσιότητα των αποφάσεων που εκδίδονται στις πιο πάνω δίκες, η οποία παρέχει (μερικές φορές) μέσο προστασίας των ενδιαφερομένων και των καλής πίστεως τρίτων. Όπως διατυπώνεται η σχετική διάταξη, φαίνεται να συνάγεται το συμπέρασμα, ότι δεν μπορεί με άλλο τρόπο να προβληθεί ισχυρισμός περί υπάρξεως ή ανυπαρξίας ή ακυρότητας γάμου, αδιάφορα αν η ύπαρξη ή ανυπαρξία

55. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 671, Α.Ε. 628.

56. Κ.Πολ.Δ. 610 (629), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 672, Α.Ε. 629.

αυτή επάγεται θεμελίωση ή κατάργηση ή τροποποίηση άλλων περαιτέρω εννόμων σχέσεων. Η αναγνώριση της υπάρξεως ή της μη υπάρξεως γάμου και η ακύρωση αυτού δεν αποκλείεται να ζητηθεί και με άσκηση ανταγωγής, εφόσον συντρέχουν οι (υπόλοιπες) νόμιμες προϋποθέσεις του παραδεκτού αυτής και ιδίως η ταυτότητα της διαδικασίας, πράγμα το οποίο μπορεί να συμβαίνει συνήθως, όταν έχει εγερθεί αγωγή διαζυγίου ή άλλη από αυτές που υπάγονται, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν πιο πάνω, στην ειδική διαδικασία των γαμικών διαφορών. Εξάλλου σε δίκη περί αναγνώρισεως της υπάρξεως ή μη γάμου ή της ακυρώσεως αυτού επιτρέπεται, εφόσον υφίστανται οι υπόλοιπες νόμιμες προϋποθέσεις, να ασκηθεί ανταγωγή για υπόθεση από αυτές που μπορούν να συνεκδικασθούν με αυτήν κατά το άρθρ. 592 (610) § 2 ΚΠολΔ.

IV. *Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση*. Σε σχέση με την ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση των πιο πάνω αγωγών ισχύουν σε γενικές γραμμές τα επόμενα: Α) Η αγωγή περί αναγνώρισεως της υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή της ακυρώσεως του γάμου, εφόσον ασκείται από έναν από τους συζύγους, οι οποίοι κυρίως και πρώτιστα νομιμοποιούνται γι' αυτό⁵⁷, (πρέπει να) απευθύνεται κατά του άλλου από αυτούς, ο οποίος νομιμοποιείται κατά πρώτο λόγο γι' αυτό και σε περίπτωση θανάτου κατά των κληρονόμων του. Διαφορετικά απορρίπτεται ως απαράδεκτη, ελλείψει νομιμοποιήσεως. Β) Η αγωγή που αναφέρθηκε, εφόσον ασκείται από τον εισαγγελέα (των πρωτοδικών) αυτεπάγγελτα ή από κάποιον που έχει έννομο συμφέρον, πρέπει να απευθύνεται *κατά και των δύο* συζύγων και σε περίπτωση θανάτου κάποιου από αυτούς *κατά των κληρονόμων του*. Διαφορετικά απορρίπτεται ως απαράδεκτη (για έλλειψη νομιμοποιήσεως)⁵⁸. Γ) Εφόσον ο νόμος δεν διακρίνει, ως κληρονόμοι εννοούνται τόσο οι εκ διαθήκης, όσο και οι εξ αδιαθέτου. Μετά το θάνατο του ενός ή και των δύο συζύγων, οι κληρονόμοι αυτών μπορούν να νομιμοποιούνται για την έγερση των σχετικών αγωγών, εάν από την ιδιότητά τους έχουν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση έννομο συμφέρον. Εάν δεν υπάρχουν άλ-

57. Α.Κ. 1378. Το άρθρ. 1378 του Α.Κ. ορίζει τα πρόσωπα, τα οποία νομιμοποιούνται να ασκήσουν την περί ακυρώσεως (του) γάμου αγωγή. Από τη διάταξη αυτή συνάγεται, ότι οι κληρονόμοι των συζύγων δικαιούνται, όπως λέχθηκε, κατά κανόνα να εγείρουν την πιο πάνω αγωγή, εξαιρουμένων των περιπτώσεων της ακυρώσεως αυτού λόγω πλάνης ή απειλής.

58. Κ.Πολ.Δ. 608 (627), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 670 Α.Ε. 627. Στους κληρονόμους των συζύγων περιλαμβάνονται και αυτός που σύναψε δεύτερο γάμο με τον έναν από αυτόν και τα τέκνα που γεννήθηκαν από το δεύτερο γάμο.

λοι κληρονόμοι, νομιμοποιείται το Δημόσιο. Δ) Στη δεύτερη περίπτωση, εάν έχουν πεθάνει και οι δύο σύζυγοι, νομιμοποιούνται παθητικά οι κληρονόμοι και των δύο, κατά των οποίων πρέπει να στρέφονται οι εν λόγω αγωγές. Ε) Σε όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται πιο πάνω προϋποτίθεται, ότι ο θάνατος του ενός ή και των δύο συζύγων έλαβε χώρα πριν από την άσκηση μιας από τις αγωγές που αναφέρονται πιο πάνω. Για την επίδραση της επελεύσεως του θανάτου ενός ή και των δύο συζύγων κατά τη διάρκεια της δίκης γίνεται λόγος στη συνέχεια.

V) *Επίδραση του θανάτου ενός από τους συζύγους στην εκκρεμή δίκη*. Ενώ επί των υπολοίπων γαμικών διαφορών, όπως λέχθηκε πιο πάνω⁵⁹, ο θάνατος ενός από τους συζύγους πριν από το αμετάκλητο της αποφάσεως επάγεται την *κατάργηση* της δίκης, επί δικών περί υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή ακυρώσεως γάμου, εάν οι κληρονόμοι δικαιούνται να ασκήσουν την αγωγή, η δίκη διακόπτεται⁶⁰. Σε όσες περιπτώσεις επέρχεται διακοπή της δίκης εξαιτίας του λόγου που αναφέρθηκε, αυτή επαναλαμβάνεται και συνεχίζεται από ή κατά των κληρονόμων του ενός ή του άλλου συζύγου σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου⁶¹.

VI) *Επιτρεπτό και αποδεικτική δύναμη της ομολογίας*. Υπό το προγενέστερο δίκαιο αμφισβητείτο το ζήτημα, αν επιτρέπεται ομολογία (ρητή ή σιωπηρή) για την τέλεση (του) γάμου. Υπό το ισχύον δίκαιο, η εν λόγω ομολογία, όπως λέχθηκε πιο πάνω⁶², δεν αποκλείεται, αλλά δεν έχει τη συνήθη αποδεικτική δύναμη που έχει στις δίκες της τακτικής ή γενικής διαδικασίας. Λαμβάνεται δε υπ' όψη και εκτιμάται σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες αποδείξεις.

VII) *Η συμμετοχή του εισαγγελέα στη δίκη ως διαδίκου*. Στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες ο εισαγγελέας μπορεί να ασκήσει την αγωγή για ακύρωση του γάμου, και οι οποίες καθορίζονται από το άρθρ. 1378 του Α.Κ., δικαιούται, και αν ακόμα δεν άσκησε αυτή, χωρίς την ανάγκη τηρήσεως κάποιας προδικασίας (κοινοποίησεως δικογράφου κ.λπ.), να συμμετέχει στη δίκη, η οποία εκκρεμεί και διεξάγεται μεταξύ άλλων προσώπων (ως εναγόντων και εναγομένων), έχοντας όλα τα δικαιώματα του διαδίκου⁶³, συνεπώς και αυτό περί ασκήσεως τακτικών και εκτάκτων ενδίκων

59. Βλ. πιο πάνω § 297.

60. Κ.Πολ.Δ. 604 (623) εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 665 εδ. β', Α.Ε. 623 εδ. β'.

61. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 192.

62. Πρβλ. πιο πάνω § 268.

μέσων. Α) Σχετικά γεννιέται το ζήτημα, εάν το δικαίωμα αυτό του εισαγγελέα εξαρτάται κατά τα λοιπά από τη συνδρομή των υπολοίπων νομίμων προϋποθέσεων, υπό τις οποίες αναγνωρίζεται αυτό στους υπόλοιπους διαδίκους (ενάγοντα, εναγόμενο κ.λπ.). Το ζήτημα αυτό παρουσιάζει ενδιαφέρον, κυρίως σε σχέση με την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος. Ο εισαγγελέας δικαιούται (αναμφισβήτητα) να ασκήσει έφεση, εάν η αγωγή ακυρώσεως γάμου που ασκήθηκε από αυτόν, απορρίφθηκε. Έχει όμως το δικαίωμα αυτό και κατά τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες η ίδια πιο πάνω αγωγή του έγινε δεκτή; Ορθότερη είναι, νομίζουμε, η καταφατική απάντηση. Ο εισαγγελέας δεν ασκεί στην προκειμένη περίπτωση ιδιωτικό δικαίωμα, αλλά δικαίωμα, το οποίο είναι και συγχρόνως από κάποιες απόψεις και καθήκον, χάριν του γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος προς προστασία του θεσμού του γάμου, που ενδιαφέρει ιδιαίτερα την κοινωνία. Συντρέχει σύμφωνα μ' αυτό, προδήλα, ειδικό συμφέρον, που είναι άξιο νομικής προστασίας και δικαιολογεί επομένως στην προκειμένη περίπτωση την άσκηση ενδίκου μέσου από τον εισαγγελέα, αν και τυπικά έχει νικήσει. Β) Η γραμματεία κάθε δικαστηρίου, στο οποίο διεξάγεται δίκη περί ακυρώσεως γάμου, εφόσον και ο εισαγγελέας δικαιούται να ασκήσει τη σχετική αγωγή, σύμφωνα με όσα αναπτύσσονται αλλού, υποχρεούται να γνωστοποιεί στον εισαγγελέα του δικαστηρίου αυτού τις δικασίμους κάθε αγωγής περί ακυρώσεως γάμου, όπως και τις αποφάσεις που εκδίδονται επ' αυτής. Η παράλειψη της γνωστοποίησεως (αυτής) δεν επάγεται ακυρότητα της διαδικασίας^{64,65}.

VIII). *Ένδικα μέσα*. Η οριστική ή τελειωτική απόφαση που εκδίδεται σε κάποια από τις πιο πάνω αγωγές υπόκειται, σύμφωνα με όσα ήδη εκτέθηκαν γενικά, όχι μόνο στα τακτικά ένδικα μέσα (δηλαδή σε ανακοπή ερημοδικίας και σε έφεση), αλλά και στα έκτακτα ένδικα μέσα (δηλαδή σε αναψηλάφηση και σε αναίρεση). Η απόφαση που δέχεται κάποια

63. Βλ. σχετικώς ανωτ. τ. Ι §§ 30, 122, 237 κ.λπ.

64. Κ.Πολ.Δ. 607 (626), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 669, Α.Ε. 626.

65. Ο ΚΠολΔ με την αρχική του διατύπωση περιελάμβανε στο άρθρ. 630 διάταξη, κατά την οποία επί των πιο πάνω διαφορών, το δικαστήριο μπορούσε να λάβει υπόψη αυτεπάγγελα και περιστατικά που οδηγούν στη διατήρηση του γάμου, ακόμα κι αν δεν προτάθηκαν από τους διαδίκους, όφειλε όμως κατά τη συζήτηση να ανακοινώσει αυτά στους συζύγους και να ακούσει αυτούς, αφού γίνει μνεία στα πρακτικά, μετά δε από αίτηση κάποιου από αυτούς να αναβάλει τη συζήτηση σε άλλη δικάσιμο, που ορίζεται αμέσως. Η διάταξη αυτή, η οποία ήταν σκόπιμη, καταργήθηκε με το άρθρ. 45 του ν.δ. 958/1971 και επομένως τώρα λείπει νομοθετικό έρεισμα για την ενάσκηση τέτοιας εξουσίας.

από τις πιο πάνω αγωγές παράγει αποτελέσματα αφότου καταστεί απρόσβλητη με όλα τα πιο πάνω ένδικα μέσα, με οποιονδήποτε από τους τρόπους που προβλέπονται από το ισχύον δίκαιο (δηλαδή με την άσκηση και απόρριψη των ενδίκων μέσων που επιτρέπονται, με την πάροδο των νομίμων προθεσμιών που έχουν ταχθεί για την άσκηση των ενδίκων μέσων κ.λπ)⁶⁶.

Τίτλος Τέταρτος Διαδικασία δικών διαζυγίου*

I. Γενικές παρατηρήσεις

§ 299

**Ειδική βιβλιογραφία:* Γ.Σ. Μαριδάκη: Το διαζύγιον Γ' έκδ.· Σ. Μαρκεζίνη, Το διαζύγιον, 1931· Δ. Γιακονμή: Η προσπάθεια συνδιαλλαγής κατά τον ΚΠολΔ Δ Ι 651· Σ. Γρύλλη, Η αποκλειστική προθεσμία της αγωγής διαζυγίου κατά τον ΚΠολΔ Δ Ι, 719· Ν. Λεμπέση, Προσπάθεια συνδιαλλαγής συζύγων ΝοΒ 1, 382· Α. Γεωργιάδου, Η διαδικασία του διαζυγίου κατά τον ΚΠολΔ, Αρμεν. ΚΓ 641· Π. Καργάδου, Προβλήματα δίκης διαζυγίου, Δ IV, 22 επ., 289 επ.· Στ. Διαμαντάκου, Η ειδική διαδικασία διαζυγίου κατά τον ισχύοντα ΚΠολΔ, ΕΕΝ ΜΠ, 1 επ. παρ.· Μακρυγιάννη, Προδικασία επί διαζυγίου. Αντίθεσις μεταξύ του άρθρ. 593 ΚΠολΔ και του άρθρ. 55 ΑΚ, ΝοΒ ΚΖ, 663 επ.· Γ. Κουμάντου, Οικογενειακό Δίκαιο, τ. Α' (1988)· Β' (1989)· Κ. Κεραμέως, Δικονομικά ζητήματα του νέου Οικογενειακού Δικαίου, ΕλΔ 29, σ. 1295 επ.· Ε. Βλασσοπούλου, Εξέλιξη και λειτουργία του οικογενειακού δικαστηρίου στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, Δ 19, σ. 3 επ.· Κ. Μπέη, Οι διαδικαστικές μεταρρυθμίσεις στο νεοελληνικό δίκαιο διαζυγίου, Δ 19, σ. 161 επ.· Γ. Κουμάντου, Υπολείμματα υπαιτιότητας στο διαζύγιο, ΝοΒ 35, σ. 273 επ.· Ι. Δεληγιάννη, Οικογενειακό Δίκαιο, τ. Ι (1986), ΙΙ (1987)· Γ. Μιχαηλίδη-Νουάρου, ΕρμΑΚ, Γενική Εισαγωγή στο Οικογενειακό Δίκαιο (1987)· Γ. Μητσόπουλου, Αμετάκλητη λύση του γάμου και κληρονομικό δικαίωμα του συζύγου που επιζεί, Γνωμοδότηση, Δ 17, σ. 87 επ.· Π. Ψαρράκη, Η απόπειρα συνδιαλλαγής μετά τον ν. 1250/5-7/4/1982, ΕλΔ 23, σ. 743 επ. Βλ. επίσης την αλλοδαπή βιβλιογραφία στην § 287 (296).

Α) Η διαδικασία του διαζυγίου περιλαμβάνει περισσότερα του ενός στάδια, δηλ. α) το (υποχρεωτικό) στάδιο της κύριας δίκης ή διαδικασίας του διαζυγίου και⁶⁷, β) το (δυννητικό από πολιτειακής πλευράς) στάδιο της

66. Α.Κ. 1381, Κ.Πολ.Δ. 604 (623) - 613 (634).

67. Τα άρθρα 593-597 ΚΠολΔ που αφορούσαν το στάδιο της απόπειρας συνδιαλλαγής, καταργήθηκαν με το άρθρ. 5 του ν. 1250/1982.

πνευματικής λύσεως του (θρησκευτικού μόνο) γάμου (αλλά υποχρεωτικό από θρησκευτική πλευράς, δηλαδή από πλευράς της Εκκλησίας).

Β) Προηγείται η άσκηση της αγωγής διαζυγίου και η εκδίκαση της δίκης που αρχίζει ως συνέπεια αυτής και μετά την παραδοχή της αγωγής και την απαγγελία της λύσεως του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, μπορεί να ακολουθήσει η (δυννητική από πολιτειακής πλευράς) πνευματική λύση του θρησκευτικού γάμου. Πάντως και η πνευματική λύση του θρησκευτικού γάμου έχει μόνο θρησκευτική/εκκλησιαστική σημασία [βλ. πιο κάτω § 293(302)].

Γ) Στη συνέχεια (πιο κάτω) αναλύονται τα της διαδικασίας κ.λπ. σε καθένα από τα στάδια που αναφέρονται πιο πάνω.

II. Απόπειρα ή προσπάθεια συνδιαλλαγής

§ 300⁶⁸

Α) Σύμφωνα με το προϊσχύσαν άρθρο 593 επ. ΚΠολΔ: «Αγωγή διαζυγίου δεν δύναται να ασκηθή άνευ προηγουμένης προσπάθειας ή αποπείρας συνδιαλλαγής των διΐσταμένων συζύγων, άλλως η ασκηθείσα απορρίπτεται και αυτεπαγγέλτως ως απαράδεκτος»⁶⁹. Δικαιολογητικός λόγος της θεσπίσεως της διατάξεως αυτής ήταν η εκ της ηθικής, νομικής και κοινωνικής σπουδαιότητας του θεσμού του γάμου, ως βάσεως της οικογένειας, δικαιολογημένη πρόθεση και η προσπάθεια του νομοθέτη να δώσει μέσο, με την προσήκουσα χρησιμοποίηση του οποίου μπορούσε να αποφεύγεται ενίοτε η λύση ορισμένων γάμων, για την οποία δεν υφίσταντο σοβαροί λόγοι ή οι υφιστάμενοι μπορούσαν όχι δυσχερώς να αρθούν.

Β) Σύμφωνα με το προϊσχύσαν άρθρο 593 επ. ΚΠολΔ: «Αρμόδιος για την προσπάθεια ή απόπειρα συνδιαλλαγής είναι: α) Ο επίσκοπος (Αρχιεπίσκοπος εν Αθήναις – μητροπολίτης εις την λοιπήν Ελλάδα) του τόπου της κατοικίας του εναγομένου ή της τελευταίας κοινής μονίμου διαμονής των συζύγων, εάν εις τούτων είναι χριστιανός ορθόδοξος»⁷⁰. Το δικαίωμα επιλογής είχε ο εκ των συζύγων αιτών. Η διάταξη αυτή εφαρμοζόταν, όταν και οι δύο σύζυγοι ήταν χριστιανοί ορθόδοξοι ή και μόνον ο ένας εξ αυτών ήταν του δόγματος αυτού, ανεξαρτήτως δε της ιθαγένειάς τους,

68. Τα άρθρα 593-597 ΚΠολΔ που αφορούσαν το στάδιο της απόπειρας συνδιαλλαγής, καταργήθηκαν με το άρθρ. 5 του ν. 1250/1982.

69. Κ.Πολ.Δ. 593 (611) § 1 Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 652 § 1 Α.Ε. 611 § 1.

70. Κ.Πολ.Δ. 593 (611) § 2 στοιχ. α Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 652 § 2 στοιχ. α Α.Ε. 611 § 2 στοιχ. α.

εφόσον (εννοείται) συνέτρεχε κατά τα εκτεθέντα ανωτέρω (διεθνής) δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων. β) «Ο κατά το δόγμα ή την θρησκείαν αμφοτέρων των συζύγων αρμόδιος θρησκευτικός λειτουργός του τόπου της κατοικίας του εναγομένου ή της τελευταίας κοινής μονίμου διαμονής των συζύγων, εάν αμφότεροι οι σύζυγοι είναι ετερόδοξοι ή ετερόθρησκοι⁷¹. γ) Ο πρόεδρος των πρωτοδικών του τόπου της κατοικίας του εναγομένου ή της τελευταίας κοινής μονίμου διαμονής των συζύγων εις πάσαν άλλην περίπτωσην»⁷².

Γ) Σχετικά με την οποιαδήποτε αμφισβήτηση ως προς τη δικαιοδοσία ή την αρμοδιότητα προς συναλλαγή αποφαινόταν ο πρόεδρος των πρωτοδικών του τόπου της κατοικίας του εναγομένου ή της τελευταίας κοινής μονίμου διαμονής των συζύγων κατόπιν αιτήσεως κάποιου από τους συζύγους. α) Ο πρόεδρος των πρωτοδικών, αφού είχε υποβληθεί σχετική αίτηση, όριζε δικάσιμο, κατά την οποία, με επιμέλεια του αιτούντος, καλούνταν πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από αυτήν και ο άλλος σύζυγος. Αφού είχαν εμφανισθεί και οι δύο σύζυγοι (αυτοπροσώπως ή διά πληρεξουσίου) ή αφού δεν είχε εμφανισθεί ο αιτών ή ο καθ' ου η αίτηση, ο πρόεδρος αποφαινόταν επί της αιτήσεως. Η απόφαση του προέδρου των πρωτοδικών σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο δεν υπέκειτο⁷³.

Δ) Η προσπάθεια ή απόπειρα συνδιαλλαγής γινόταν κατόπιν αιτήσεως εκείνου που προτίθεται να ασκήσει (την) αγωγή διαζυγίου. Στην αίτηση (έπρεπε να) αναγράφονται τα ονόματα και επώνυμα των συζύγων και του πατέρα καθενός από αυτούς και η κατοικία και ακριβής διεύθυνσή τους με αναφορά στην οδό και τον αριθμό της κατοικίας. Στην αίτηση περαιτέρω γινόταν μνεία όλων ή κάποιων από τους λόγους της διαστάσεως, χωρίς να απαιτείται η λεπτομερής τους ανάπτυξη. Από αυτό συνάγεται ότι η αγωγή διαζυγίου μπορούσε να αναφέρει και άλλα περιστατικά, που θεμελιώναν λόγους διαζυγίου, τα οποία δεν είχαν περιληφθεί στην αίτηση απόπειρας ή προσπάθειας συνδιαλλαγής⁷⁴. Η αίτηση υποβαλλόταν στον κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα σύμφωνα με το άρθρ. 593 (611) § 2 ΚΠολΔ αρμόδιο για την προσπάθεια συνδιαλλαγής, ο οποίος

71. Κ.Πολ.Δ. 593 (611) § 2 στοιχ. β Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 652 § 2 στοιχ. β Α.Ε. 611 § 2 στοιχ. β.

72. Κ.Πολ.Δ. 593 (611) § 2 στοιχ. γ Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 652 § 2 στοιχ. γ Α.Ε. 611 § 2 στοιχ. γ.

73. Κ.Πολ.Δ. 593 (611) § 3 Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 652 § 3 Α.Ε. 611 § 3.

74. Σύμφωνα με το προγενέστερο δίκαιο σχετικά με αυτό το ζήτημα επικρατούσε αμφισβήτηση.

σημείωνε πάνω σ' αυτήν τον τόπο και το χρόνο της υποβολής της και υπέγραφε. Οι αρμόδιοι για την προσπάθεια συνδιαλλαγής υποχρεούνταν να τηρούν ιδιαίτερα βιβλία, στα οποία (έπρεπε να) αναγράφονται χρονο-λογικά οι υποβαλλόμενες αιτήσεις και (να) σημειώνεται ο χρόνος της υποβολής τους⁷⁵. Είναι αυτονόητο ότι κατά τον ΑΚ η αίτηση προσπάθειας συνδιαλλαγής υποβαλλόταν, εφόσον υπήρχε ήδη γεγενημένος λόγος διαζυγίου^{75α}.

Ε) Οι αρμόδιοι για την προσπάθεια συνδιαλλαγής υποχρεούνταν να καλούν τους διστάμενους συζύγους, να εμφανισθούν αυτοπροσώπως ενώπιον αυτών (χωρίς να αποκλείεται και η συμπαράσταση πληρεξουσίου δικηγόρου), (να) μεταχειρίζονται δε όλα τα κατά την κρίση τους πρόσφορα μέσα για τη συνδιαλλαγή⁷⁶.

ΣΤ) Εντός τριών μηνών από την υποβολή της αιτήσεως, οι αρμόδιοι για την προσπάθεια συνδιαλλαγής υποχρεούνταν να αποφανθούν επί της αιτήσεως και των αποτελεσμάτων της προσπάθειας συνδιαλλαγής, συντάσσοντας σχετική πράξη. Η πράξη μπορούσε να γίνει και κάτω από την αίτηση, έπρεπε δε να αναφέρει το αποτέλεσμα των ενεργειών για συνδιαλλαγή και σε περίπτωση αποτυχίας τους λόγους, στους οποίους οφείλεται αυτή, και να υπογράφεται από εκείνον που είχε ενεργήσει την προσπάθεια συνδιαλλαγής⁷⁷.

Ζ) Μετά από την παρέλευση τριών μηνών από την υποβολή της αιτήσεως^{77α}, η προσπάθεια συνδιαλλαγής θεωρείτο αποτυχημένη, ακόμη κι αν δεν είχε συνταχθεί η ως άνω πράξη⁷⁸.

Η) Οι αρμόδιοι για την προσπάθεια συνδιαλλαγής υποχρεούνταν να παρέχουν στους συζύγους πιστοποιητικά για το χρόνο υποβολής της αιτήσεως, όπως και για το αποτέλεσμα των ενεργειών αυτών⁷⁹.

75. Κ.Πολ.Δ. 594 (612) Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 653 Α.Ε. 612.

75α. Κατά το άρθρ. 1 § 3 του ν.868/1979 «περί διαζυγίου λόγω μακροχρονίου διακοπής της εγγάμου συμβιώσεως», η αίτηση προσπάθειας συνδιαλλαγής μπορούσε να υποβληθεί στο αρμόδιο προς τούτο επίσκοπο κ.λπ. και πριν από τη συμπλήρωση του χρονικού διαστήματος, το οποίο κατ' ελάχιστο όριο απαιτείτο για τη δημιουργία του νέου λόγου διαζυγίου.

76. Κ.Πολ.Δ. 595 (613) § 1 Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 654 § 1 Α.Ε. 613 § 1.

77. Κ.Πολ.Δ. 595 (613) § 2 Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 654 § 2 Α.Ε. 613 § 2.

77α. Για τις υπό του ν.868/1979 προβλεπόμενες περιπτώσεις διαζυγίου το χρονικό αυτό διάστημα, σύμφωνα με το άρθρ. 1 § 2 του προαναφερόμενου ν.868/1979, μειωνόταν στο μισό, δηλαδή στις σαράντα πέντε μέρες.

78. Κ.Πολ.Δ. 595 (613) § 3 Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 654 § 3 Α.Ε. 613 § 3.

79. Κ.Πολ.Δ. 595 (613) § 4 Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 654 § 4 Α.Ε. 613 § 4.

Θ) Προσπάθεια συνδιαλλαγής δεν απαιτείτο, όταν το διαζύγιο είχε ζητηθεί για αφάνεια ή φρενοβλάβεια ή για λέπρα κάποιου από τους συζύγους⁸⁰. Εξάλλου προσπάθεια συνδιαλλαγής δεν ήταν απαραίτητη για την άσκηση ανταγωγής⁸¹ ή και στην περίπτωση ασκήσεως αυτοτελούς αγωγής του εναγομένου κατά του ενάγοντος.

Ι) Η αγωγή διαζυγίου απορρίπτετο ως απαράδεκτη και αυτεπαγγέλτως (όχι μόνον εάν δεν είχε προηγηθεί, όπως λέχθηκε, προσπάθεια συνδιαλλαγής), αλλά και εάν δεν είχε συνταχθεί πράξη για την αποτυχία της προσπάθειας συνδιαλλαγής ή δεν είχε παρέλθει η κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα τριμήνη κ.λπ. προθεσμία⁸². Τα δικαστήρια κατά την εκδίκαση των αγωγών διαζυγίου (όφειλαν να) αρκούνται στις ως άνω βεβαιώσεις και δεν είχαν εξουσία να ελέγχουν τον τρόπο και τα μέσα, τα οποία μεταχειρίστηκαν οι αρμόδιοι για την προσπάθεια συνδιαλλαγής⁸³.

III. Κύρια διαδικασία της δίκης διαζυγίου

§ 301

Α) Η αγωγή διαζυγίου, ασκείται κατά το κοινό δίκαιο^{84,85}. Β) Σχετικά με κάποιες ιδιορρυθμίες της διεθνούς δικαιοδοσίας και για ορισμένες αποκλίσεις ως προς την απόδειξη από το κοινό δίκαιο, έγινε λόγος πιο πάνω⁸⁶. Γ) Εάν το δικαστήριο κατά τη συζήτηση αγωγής διαζυγίου πείθεται, ότι είναι δυνατό να συμφιλιωθούν οι σύζυγοι που βρίσκονται σε διάσταση, μπορεί με αίτηση του ενός ή του άλλου διαδίκου ή και αυτεπάγγελτα να προσπαθήσει να τους συμφιλιώσει ή να αναβάλει την περαιτέρω συζήτηση της υποθέσεως μόνο μια φορά και για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από τρεις μήνες⁸⁷. Πρόκειται για καινοτομία του ΚΠολΔ, η λογική χρήση της οποίας μπορεί μερικές φορές να αποτρέψει τη λύση γάμων που μπορούν να διατηρηθούν. Η σιωπηρή παρέλευση ή εγκατάλει-

80. Κ.Πολ.Δ. 596 (614) § 1 Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 655 § 1 Α.Ε. 614 § 1.

81. Κ.Πολ.Δ. 596 (614) § 2 Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 655 § 2 Α.Ε. 614 § 2. Υπό το προγενέστερο δίκαιο επικρατούσε σχετικά με αυτό το ζήτημα αμφισβήτηση.

82. Κ.Πολ.Δ. 597 (615) § 1 Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 656 § 1 Α.Ε. 615 § 1. Πρβλ. και πιο πάνω κείμενο (υπό «Ζ'») και υποσημ. 78.

83. Κ.Πολ.Δ. 597 (615) § 2 Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 656 § 2 Α.Ε. 615 § 2. Και το ζήτημα αυτό ήταν υπό το προϊσχύσαν δίκαιο αμφισβητούμενο.

84. Το τμήμα αυτό έχει αναδιατυπωθεί λόγω της καταργήσεως των άρθρ. 593-597 ΚΠολΔ.

85. Πρβλ. πιο πάνω τ. 1 §§ 173- 176.

86. Βλ. πιο πάνω §§ 296 επ.

87. Κ.Πολ.Δ. 602 (621), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 663, Α.Ε. 621.

ψη της πιο πάνω αιτήσεως ελέγχεται, κατά την ορθότερη γνώμη, αναιρετικά, ενώ είναι ανέλεγκτη τουλάχιστον κατά κανόνα, η απόρριψη αυτής, διότι προέρχεται από την εκτίμηση πραγμάτων. Ο εναγόμενος μπορεί εκτός από τα άλλα μέσα άμυνας, να ασκήσει και ανταγωγή. Δ) Η οριστική ή τελειωτική απόφαση που εκδίδεται επί της αγωγής διαζυγίου, υπόκειται σε τακτικά και έκτακτα ένδικα μέσα, που ασκούνται με τις προϋποθέσεις, με τις οποίες προσβάλλονται με αυτά και οι αποφάσεις που αποφαίνονται επί υποθέσεων της τακτικής ή γενικής διαδικασίας⁸⁸. Ε) Σχετικά με τις προϋποθέσεις της ισχύος και της εκτάσεως του ουσιαστικού δεδικασμένου που πηγάζει από τις αποφάσεις οι οποίες αποφαίνονται επί αγωγών διαζυγίου, έχουν εφαρμογή οι κανόνες που αναφέρονται πιο πάνω, σχετικά με τις αντίστοιχες αποφάσεις που εκδίδονται και επί των υπολοίπων γαμικών διαφορών⁸⁹. ΣΤ) Όταν με την αγωγή διαζυγίου σωρεύονται και αγωγές, από αυτές που αναφέρονται στο άρθρ. 592 (610) §2 ΚΠολΔ (περί διατροφής κ.λπ.), χωρεί συνεκδίκαση αυτών σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τη γενική ή τακτική διαδικασία, καθώς εφαρμόζονται και επ' αυτών οι κανόνες της ειδικής διαδικασίας που εξετάζεται⁹⁰. Κατά τις ίδιες διατάξεις μπορεί να διαταχθεί και να λάβει χώρα, κατά τους κανόνες της ίδιας ειδικής διαδικασίας, η συνεκδίκαση των πιο πάνω αγωγών που ασκήθηκαν χωριστά, όπως και η χωριστή συζήτηση αγωγών που ασκήθηκαν σωρευτικά⁹¹.

IV. Πνευματική λύση του θρησκευτικού γάμου

§ 302

Α) Όταν η απόφαση που απαγγέλλει τη λύση του *θρησκευτικού* γάμου καταστεί αμετάκλητη, με έναν από τους τρόπους που προβλέπονται από το νόμο, (με την πάροδο των προθεσμιών των τακτικών και εκτάκτων ενδίκων μέσων, με την παραιτήση από αυτά, υπό τις προϋποθέσεις του νόμου, με την άσκηση και απόρριψη αυτών κ.λπ.), **μπορεί** να ζητηθεί (και) η πνευματική λύση του θρησκευτικού γάμου (η διαδικασία αυτή ισχύει στην πραγματικότητα μόνο στο εκκλησιαστικό/θρησκευτικό επίπε-

88. Βλ. πιο πάνω §§ 295 επ.

89. Βλ. πιο πάνω §§ 296 επ.

90. Κ.Πολ.Δ. 592 (610) § 2.

91. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 180 επ., ιδίως § 186.

δο και εφόσον πρόκειται για έλληνες χριστιανούς ορθόδοξους σύμφωνα και με άρθρο 50 § 2 Ν. 590/1977).

Β) Αρμόδιος για την πνευματική λύση του γάμου και την έκδοση του σχετικού «διαζευκτηρίου» είναι ο επίσκοπος (Αρχιεπίσκοπος ή μητροπολίτης) εκείνος, ο οποίος είχε δώσει την άδεια για την τέλεση του γάμου ή πρόκειται να δώσει άδεια για νέο γάμο.

Γ) Η πνευματική λύση του γάμου έχει σήμερα σημασία, νομική και πρακτική, μόνο από την άποψη, ότι η Εκκλησία μπορεί να αρνηθεί, εάν δεν προηγηθεί αυτή, την παροχή άδειας για τη σύναψη νέου γάμου, εφόσον κατά το νόμο επιτρέπεται αυτή στους διαζευχθέντες. Η παράλειψη όμως αυτής δεν επηρεάζει τη λύση του γάμου που ήδη επήλθε από πολιτειακής πλευράς με την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής αποφάσεως με όλες τις νόμιμες συνέπειες αυτής⁹². Αλλά και η άρνηση της παροχής επισκοπικής άδειας για τη σύναψη νέου γάμου, δεν επηρεάζει, όπως είναι γνωστό, υπό το δίκαιο που ισχύει από την εισαγωγή του Α.Κ., το κύρος του γάμου που κατά τα άλλα τελέσθηκε κανονικά.

Τίτλος Πέμπτος

Δίκες που αφορούν τις σχέσεις των συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου και οι οποίες πηγάζουν από το γάμο (εκτός από τις αναφερόμενες στο άρθρο 681 Β)

§ 303

Ι) Έννοια και απαρίθμηση των δικών, οι οποίες ανάγονται στις σχέσεις των συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου και οι οποίες πηγάζουν από το γάμο (εκτός από τις αναφερόμενες στο άρθρο 681 Β' ΚΠολΔ). Κατά τη διαδικασία των άρθρ. 593-612 ΚΠολΔ, δικάζονται, όπως παρατηρήθηκε και πιο πάνω, οι διαφορές που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ των συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου και οι οποίες πηγάζουν από το γάμο (εκτός από τον αναφερόμενο στο άρθρο 681 Β' ΚΠολΔ). Οι σχέσεις αυτές προβλέπονται από τα άρθρ. 1386 επ. Α.Κ. και είναι κυρίως οι επόμενες: Α) Αυτές που ανάγονται στην υποχρέωση για συμβίωση και συνοίκηση. Β) Αυτές που αφορούν τη ρύθμιση του συζυγικού βίου.

ΙΙ) Εφαρμοστέοι κανόνες. Επί των πιο πάνω διαφορών εφαρμόζονται οι κανόνες που εκτίθενται πιο πάνω, οι οποίοι ρυθμίζουν γενικά την ειδική

92. Βλ. Γ. Κουμάντο, Οικογενειακό Δίκαιο, Τ. Ι, 1988, σελ. 262, 263, 264.

διαδικασία των γαμικών διαφορών. Δεν λείπουν οπωσδήποτε και κάποιες ιδιορρυθμίες που πηγάζουν από τη φύση των εννόμων σχέσεων, στις οποίες ανάγονται οι εν λόγω διαφορές και από συναφείς διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου. Αυτές συνάπτονται λιγότερο με τη διαγνωστική διαδικασία και περισσότερο με τις διαδικασίες των ασφαλιστικών μέτρων και της αναγκαστικής εκτελέσεως. Σχετικά με αυτές γίνεται λόγος, όσες φορές συντρέχει περίπτωση, στα οικεία τμήματα για τις αντίστοιχες διαδικασίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ*,**

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 304

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Α. Σινανιώτου, Ειδική διαδικασία διαφορών αναγομένων εις τας σχέσεις γονέων και τέκνων, Δ Π 121 επ., 186 επ.: Ν. Αποστολοπούλου, Επικοινωνία γονέως και τέκνου ΝοΒ ΙΖ 884· Α. Γαζή - Κ. Κεραμέως, Ακυρότητα υιοθεσίας και διαθήκης λόγω ανικανότητας προς δικαιοπραξία και αντιθέσεως προς τα χρηστά ήθη. Ουσιαστικές και δικονομικές απόψεις, γνωμοδότηση, ΝοΒ 35, σ. 324 επ.: Ε. Παπαδογιάννη, Επιμέλεια των ανηλίκων τέκνων κατά τα στάδια της ανωμάλου εξελίξεως της εγγάμου συμβιώσεως, Αρχ. Νομολ. ΚΑ 98, Πρβλ. και τη βιβλιογραφία που αναφέρεται πύό πάνω στην § 287 (296)· Δ. Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Η διασυννοριακή εκτέλεση αποφάσεων επικοινωνίας γονέων-τέκνων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προβληματισμοί; ΕλλΔνη 43 (2002), σελ. 995-1006 = Σύμμεικτα Γεωργίου Κουμάντου, 2004 (σελ. 885-907)· Γ. Διαμαντόπουλου, Αποδεικτικής φύσης ιδιορρυθμίες στις γαμικές διαφορές και στις διαφορές που αφορούν σχέσεις γονέων και τέκνων, ΕλλΔνη 31, σ. 967 επ.: Ζ. Ευαγγελίδου-Ταικρικά, Μορφές ανισχύρου της υιοθεσίας και τρόποι προσβολής της, 2001· Α. Πουλιάδη, Ζητήματα από την επιμέλεια και την προσωπική επικοινωνία με ανήλικα τέκνα. Ουσιαστικό δίκαιο και δικονομικοί προβληματισμοί, Αρμ 46, σ. 981 επ.: Κ. Μακρίδου, Η δικονομική μεταχείριση των επιστημονικών μεθόδων διαπιστώσεως της πατρότητας τέκνου υπό το καθεστώς του ν. 1329/1983, Αρμ. 38, 695 επ.: Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, Η ενεργητική και παθητική νομομοποίηση στη δίκη για την αναγνώριση της πατρότητας, Αρμ 38, 953 επ.: Χρ. Σταμπέλου, Τα τεκμήρια της πατρότητας από γάμο κατά τον ΑΚ, Θεώρηση υπό το πρίσμα της βιολογικής αλήθειας και της ισότητας, Αθήνα 1992· η ίδια, Αιματολογικές εξετάσεις και διαπίστωση της πατρότητας, ΝοΒ 32, σ. 1324 επ.: Α. Ταμαμίδης, Διεθνής Δικαιοδοσία σε υποθέσεις γονικής μέριμνας [Κατά τον κανονισμό (ΕΚ) 2201/2003, 2004]. Βλ. επίσης την αλλοδαπή βιβλιογραφία στις § 286 (295) και 287 (296).

***Ενδεικτική νομολογία για τις διαφορές από σχέσεις γονέων και τέκνων:* ΑΠ 290/2005 (Αθ. Γιωτάκος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 809/2004 (Στ. Γαβράς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ

318/2004 (Αχ. Νταφούλης, Ιω. Βερέτσος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1439/2003 (Ν. Οικονομίδης), ΑρχΝομ 2004, σ. 491· ΑΠ 386/2001 (Κ. Βαρδαβάκης), ΕλλΔνη 2002, σ. 116, ΑρχΝ 2003, σ. 50· ΑΠ 1620/2000 (Στ. Πατεράκης), ΕλλΔνη 2001, σ. 730· ΑΠ 672/1999 (Αν. Κατσίρης), ΕλλΔνη 2000, σ. 372· ΑΠ 620/1999 (Εμ. Χαριτάκης), ΕλλΔνη 1999, σ. 74· ΑΠ 224/1999 (Θ. Μπάκας), ΕλλΔνη 1999, σ. 592· ΑΠ 214/1998 (Εμμ. Αντωνίου), ΕλλΔνη 1998, σ. 1320· ΑΠ 1480/1997 (Κ. Παπαλάκης), ΕλλΔνη 1999, σ. 79· ΑΠ 1199/1997, (Κ. Παπαλάκης), ΕλλΔνη 1999, σ. 133· ΑΠ (ΟΛΟΜ) 32/1990 (Π. Ασημαδής), ΝοΒ 91, σ. 228= ΕλλΔνη 1991, σ. 55= Δίκη 90, σ. 996.

Ι) *Γενικά*. Ο ΚΠολΔ καθορίζει και διαγράφει ειδική διαδικασία για την εκδίκαση των διαφορών, οι οποίες ανάγονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων.

ΙΙ) *Οι κατ' ιδίαν διαφορές*. Α) Στην πιο πάνω ειδική διαδικασία υπάγονται, κατά ρητή διάταξη του ΚΠολΔ⁹³, οι διαφορές που απαριθμούνται ειδικά και περιοριστικά και αφορούν α) την προσβολή της πατρότητας, β) την προσβολή της μητρότητας, γ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή ότι δεν υπάρχει σχέση γονέα και τέκνου ή γονικής μέριμνας, δ) την αναγνώριση της πατρότητας τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του, ε) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει ή είναι άκυρη η εκούσια αναγνώριση ενός τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του η εξομοίωσή του με τέκνο γεννημένο σε γάμο λόγω επιγενομένου γάμου των γονέων του, καθώς και την προσβολή της εκούσιας αναγνώρισης, στ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει υιοθεσία ή τη λύση της, ζ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει επιτροπεία. Β) Εφόσον, όπως λέχθηκε πιο πάνω, η απαρίθμηση των διαφορών που υπάγονται στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία είναι *αποκλειστική*, έπεται ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι δικάζονται σύμφωνα μ' αυτήν και άλλες κατηγορίες διαφορών, οι οποίες ανάγονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων, που δεν αναφέρονται όμως ειδικά στη σχετική διάταξη του ΚΠολΔ. Δεν αποκλείεται όμως, όπως παρατηρήθηκε και προκειμένου για τη διαδικασία των γαμικών διαφορών, να θεωρηθεί ερμηνευτικά, ότι κάποια υπόθεση περιλαμβάνεται σε μια από τις πιο πάνω κατηγορίες διαφορών που αναγράφονται ειδικά από το νόμο, και αφορούν τις σχέσεις γονέων και τέκνων και συνεπώς δικάζεται κατά την προκείμενη ειδική διαδικασία. Σημαντικές τροπο-

93. Κ.Πολ.Δ. 614 (635) § 1 [Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 676 § 1, Α.Ε. 635 § 1], όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 36 Ν. 2447/1996 και με το άρθρο 5 § 1 του Ν. 3089/2002.

ποιήσεις υπέστη η διαδικασία αυτή με το Ν. 3089/2002 για την «Ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή».

III) *Ένωση και συνεκδίκαση άλλων διαφορών*. Με τις διαφορές που αναφέρθηκαν αμέσως πιο πάνω (αυτών που χαρακτηρίζονται από το νόμο ως διαφορές που αφορούν τις σχέσεις γονέων και τέκνων), μπορούν να ενωθούν ή να συνεκδικασθούν, κατά την ειδική διαδικασία των διαφορών των άρθρ. 615-622 ΚΠολΔ, και διαφορές οι οποίες αφορούν την παροχή διατροφής τέκνου (α. 614 § 2 ΚΠολΔ)⁹⁴. Α) Με τις διαφορές, οι οποίες αναφέρονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων, μπορούν να ενωθούν και να συνεκδικασθούν, κατά την ειδική διαδικασία που εξετάζεται στη συνέχεια, διαφορές, οι οποίες αφορούν α) τον καθορισμό, τη μείωση ή την αύξηση διατροφής, που οφείλεται λόγω συγγένειας ή αναγνώρισεως της πατρότητας και β) την επιμέλεια του προσώπου των τέκνων και ιδίως την ανατροφή, επίβλεψη, εκπαίδευση, τον προσδιορισμό της κατοικίας αυτών, τη λήψη των αναγκαίων σωφρονιστικών μέτρων, όπως και την επικοινωνία αυτών με τους γονείς⁹⁵. Β) Εάν οι πιο πάνω διαφορές δεν σωρευθούν ή δεν ζητηθεί η συνεκδίκαση αυτών με τις διαφορές, οι οποίες αφορούν τις κυρίως σχέσεις γονέων και τέκνων, εκδικάζονται κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών⁹⁶.

IV) *Ένωση και συνεκδίκαση με τις γαμικές διαφορές*. Οι διαφορές που αναφέρονται πιο πάνω (υπό στοιχ. II και III) και αφορούν σχέσεις γονέων και τέκνων και την παροχή διατροφής τέκνων μπορούν να ενωθούν ή να συνεκδικασθούν κατά την ειδική διαδικασία των άρθρ. 593-612 ΚΠολΔ (δηλαδή κατά τη διαδικασία των γαμικών διαφορών), με αυτές που αναφέρονται στο άρθρ. 592 § 1 ΚΠολΔ (δηλαδή με τις γαμικές διαφορές)⁹⁷.

V) Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 614 ΚΠολΔ –η οποία προστέθηκε με το άρθρο 36 του Ν. 2447/1996– στις δίκες οι οποίες αφορούν τη λύση υιοθεσίας, έχουν επιπλέον εφαρμογή και οι διατάξεις των άρθρων 744, 747 παραγρ. 4, 748 παραγρ. 2 και 5, καθώς και 759 παραγρ. 3 ΚΠολΔ. Προβλέπεται επίσης, ότι στις ίδιες αυτές δίκες το θετό τέκνο που συμπλήρωσε το δωδέκατο έτος της ηλικίας του έχει πλήρη ικανότητα να ασκεί αυτοπροσώπως τη σχετική αγωγή, να παρίσταται στο

94. Κ.Πολ.Δ. 614 (635) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 676 § 2, Α.Ε. 635 § 2..

95. Κ.Πολ.Δ. 681 Β § 2 που προστέθηκε με το άρθρ. 5 του ν. 733/1977.

96. Κ.Πολ.Δ. 681 Β § 1. Βλ. και πιο κάτω §§ 317-328.

97. Κ.Πολ.Δ. 614 (635) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 678, Α.Ε. 635 § 3. Πρβλ. και πιο πάνω §§ 295 επ.

δικαστήριο με την ιδιότητα του ενάγοντος, ή του εναγομένου, να επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις και να ασκεί ή να παραιτείται από ένδικα μέσα.

VI) *Αρμοδιότητα*. Διαφορές, οι οποίες αφορούν την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή την επικοινωνία αυτού με τους γονείς του, μπορούν να εισαχθούν και ενώπιον των πολυμελών πρωτοδικείων, εάν ενωθούν με κάποια από τις διαφορές που αναφέρονται⁹⁸ στο άρθρ. 614 (635) § 1 ΚΠολΔ (δηλαδή αυτών που ανάγονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων).

Τίτλος Δεύτερος
Ειδικοί κανόνες οι οποίοι διέπουν τη διαδικασία
σε διαφορές που αναφέρονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων

§ 305

I) *Πεδίο εφαρμογής*. Στις διαφορές, οι οποίες μνημονεύονται πιο πάνω (αυτές που αφορούν τις σχέσεις γονέων και τέκνων), όχι όμως και στις διαφορές που μπορούν να σωρευθούν και να συνεκδικασθούν μ' αυτές, όπως ήδη σημειώθηκε, εφαρμόζονται οι επόμενοι ειδικοί κανόνες, οι οποίοι καθιερώνουν εν μέρει αποκλίσεις από τη γενική ή τακτική διαδικασία. Α) Η προσβολή της πατρότητας τέκνου γεννημένου σε γάμο, η αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου ή γονικής μέριμνας, η αναγνώριση της πατρότητας ενός τέκνου γεννημένου χωρίς γάμο των γονέων του, η αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή ακυρότητας υιοθεσίας, η αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως επιτροπείας, η αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή ακυρότητας εκούσιας αναγνωρίσεως ή εξομοιώσεως ενός τέκνου γεννημένου χωρίς γάμο των γονέων του με τέκνο γεννημένο σε γάμο λόγω του επιγενόμενου γάμου τους, η προσβολή εκούσιας αναγνωρίσεως ή η λύση υιοθεσίας, επιδιώκονται μόνο με κύρια ή παρεμπίπτουσα αγωγή⁹⁹. Τρίτοι –με εξαίρεση την περίπτωση του άνδρα με τον οποίο η μητέρα, βρισκόμενη σε διάσταση με το σύζυγό της, είχε μόνιμη σχέση με σαρκική συνάφεια κατά το κρίσιμο διάστημα της συλλήψεως (άρθρ. 1469, αριθμ. 5ΑΚ)– οι οποίοι έχουν έννομο συμφέρον, μπορούν να επικαλεσθούν την ιδιότητα του τέκνου ως τέκνου γεννημένου χωρίς γάμο των γονέων του, *μόνο εάν έγινε δεκτή η*

98. Κ.Πολ.Δ. 615 (636), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 677, Α.Ε. 636.

99. Κ.Πολ.Δ. 620 (641), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 683, Α.Ε. 641.

περί προσβολής της πατρότητας αγωγή¹⁰⁰. Β) Εάν η διάγνωση (κάποιας) διαφοράς εξαρτάται εν όλω ή εν μέρει, για την κρίση ζητημάτων νομιμοποίησης κ.λπ., από κάποιες από τις διαφορές που αναφέρονται αμέσως πιο πάνω, το δικαστήριο (οφείλει να) αναβάλει μετά από αίτηση (κάποιου από τους διαδίκους) ή και αντεπάγγελτα, τη συζήτηση (αυτής) μέχρι την έκδοση αμετάκλητης αποφάσεως επί της αγωγής. Εάν δεν έχει ασκηθεί η αγωγή, τάσσει προθεσμία προς τούτο, δηλαδή για την άσκηση της αγωγής. Μετά την παρέλευση της (ταχθείσας) προθεσμίας άπρακτης, μπορεί να συνεχισθεί η συζήτηση και ο σχετικός ισχυρισμός θεωρείται ότι δεν έχει υποβληθεί¹⁰¹. Γ) Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν (διεθνή) δικαιοδοσία για την εκδίκαση των διαφορών, οι οποίες αναφέρονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων, εάν ο πατέρας ή η μητέρα ή το τέκνο είναι Έλληνες και αν ακόμη δεν έχουν ούτε είχαν κατοικία ή διαμονή στην Ελλάδα. Σε περίπτωση ελλείψεως κατά τόπον αρμοδίου δικαστηρίου, αρμόδια είναι τα δικαστήρια της πρωτεύουσας του κράτους¹⁰². Δ) Ο ΚΠολΔ ορίζει, ότι οι διατάξεις των άρθρ. 598 (616), 600 (519), 601 (620), 603 (622) και 606 (625) εφαρμόζονται και κατά τη διαδικασία της εκδίκασεως των διαφορών, οι οποίες αναφέρονται στις σχέσεις γονέων και τέκνων¹⁰³. Είναι οι διατάξεις που ρυθμίζουν ζητήματα ικανότητας για παράσταση των ανηλίκων που συνάπτουν γάμο και αυτών που βρίσκονται σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση, τα της πορείας της διαδικασίας σε περίπτωση ερημοδικίας κάποιου από τους διαδίκους κατά την πρωτόδικη ή την έκκλητη δίκη, τα του επιτρεπτού και της εκτιμήσεως αποδεικτικών μέσων και ιδίως της ομολογίας (δικαστικής και εξώδικης), τα της εξετάσεως (ανώμοτης ή ένορκης) των διαδίκων και των νομίμων αντιπροσώπων τους, τα της επαγωγής και αντεπαγωγής όρκου, τα της αναγνωρίσεως της γνησιότητας εγγράφων κ.λπ., τα του επιτρεπτού της παραιτήσεως από το δικαίωμα της ασκήσεως ή των ασκηθέντων (τακτικών και εκτάκτων) ενδίκων μέσων κ.λπ. Ε) Η διάταξη του άρθρ. 615 ΚΠολΔ (όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 1329/1983 και στη συνέχεια με το Ν. 3089/2002, άρθρ. 5 § 2) καθιερώνει ειδική ρύθμιση για τη διεξαγωγή αυτοψίας (με τη μορφή διενεργείας ια-

100. Βλ. και άρθρα 1483 ΑΚ και 1469 ΑΚ και πιο κάτω στην παράγραφο 306 υπό ΙΙΙ.

101. Κ.Πολ.Δ. 621 (642), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 684, Α.Ε. 642.

102. Κ.Πολ.Δ. 622 (643), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 685, Α.Ε. 643

103. Κ.Πολ.Δ. 614 (635), εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 681 εδ. α', Α.Ε. 639 εδ. α'. Εκ παραδρομής (!!!) του Ν. 3089/2002 δεν γίνεται πλέον παραπομπή και στο άρθρο 605 Κ.Πολ.Δ.

τρικών εξετάσεων) στις δίκες που προκύπτουν από διαφορές οι οποίες αναφέρονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων (σύμφωνα με το χαρακτηρισμό του άρθρ. 614 ΚΠολΔ). Ειδικότερα –άρθρ. 615 (636) ΚΠολΔ, όπως ισχύει και μετά το Ν. 3089/2002– αν στις διαφορές αυτές ένας διάδικος «χωρίς να έχει ειδικούς λόγους υγείας, αρνείται να υποβληθεί στις πρόσφορες ιατρικές εξετάσεις με γενικά αναγνωρισμένες επιστημονικές μεθόδους, που του επιβλήθηκαν από το δικαστήριο ως αναγκαίο αποδεικτικό μέσο για τη διαπίστωση της πατρότητας ή της μητρότητας, οι ισχυρισμοί του αντιδίκου του λογίζονται ότι έχουν αποδειχθεί». Επίσης αν «το δικαστήριο διατάζει την υποβολή στις εξετάσεις της προηγούμενης παραγράφου και τρίτων που δεν είναι διάδικοι, μπορεί με την ίδια απόφασή του να απειλεί την επιβολή σ' αυτούς, για την περίπτωση που θα παρεμπόδιζαν αδικαιολόγητα τη διενέργεια των εξετάσεων με την απουσία τους κατά την ημέρα και ώρα που ορίστηκαν για το σκοπό αυτό ή με την άρνησή τους να υποβληθούν σ' αυτές, χρηματική ποινή 29 ευρώ έως 290 ευρώ». Τέλος το άρθρο. 615 § 3 προβλέπει ότι κατά «τη διενέργεια των εξετάσεων των δύο προηγούμενων παραγράφων, πρέπει να λαμβάνονται όλα τα μέτρα ώστε να εξασφαλίζονται πλήρως η υγεία και η αξιοπρέπεια του εξεταζομένου. Ο διάδικος ή ο τρίτος, του οποίου διατάσσεται η εξέταση, πρέπει να κληθεί δέκα ημέρες πριν από τη διενέργειά της για να παραστεί σ' αυτήν». ΣΤ) Εάν αποβιώσει κάποιος από τους διαδίκους πριν από το αμετάκλητο της αποφάσεως σε οποιοδήποτε στάδιο της δίκης, επομένως ακόμα κι αν υφίσταται απλά οριστική, ανέκκλητη ή τελεσίδικη απόφαση, η δίκη καταργείται ως προς το κύριο αντικείμενο αυτής¹⁰⁴. Μπορεί όμως, εφόσον υφίσταται έννομο συμφέρον, να εξακολουθήσει ως προς τα παρεπόμενα αυτής, π.χ. ως προς τα έξοδα, τυχόν κεκτημένα δικαιώματα κ.λπ. Αν όμως οι κληρονόμοι δικαιούνται να ασκήσουν την αγωγή ή, κατά την ορθότερη γνώμη, νομιμοποιούνται παθητικά να διεξαγάγουν την δίκη, αυτή δεν καταργείται αλλά μόνο διακόπτεται¹⁰⁵. Περιπτώσεις, κατά τις οποίες έχει εφαρμογή ο δεύτερος κανόνας, μνημονεύονται πιο κάτω στους οικείους τόπους. Ζ) Συμβιβασμός, αποδοχή ή αναγνώριση της αγωγής και συμφωνία περί διαιτησίας δεν επιτρέπονται στις διαφορές που εκδικάζονται κατά την πιο πάνω διαδικασία¹⁰⁶. Αντίθετα, παραίτηση από την ήδη α-

104. Κ.Πολ.Δ. 617 (638) εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 680, εδ. α', Α.Ε. 638 εδ. α'.

105. Κ.Πολ.Δ. 617 (638) εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 670 εδ. β', Α.Ε. 638 εδ. β'.

106. Κ.Πολ.Δ. 293 (300), 298 (311), 967 (928) κ.λπ. Πρβλ. και πιο πάνω τ. Ι § 194. Βλ. και

σκηθείσα αγωγή (ή ανάκληση αυτής), δηλαδή παραίτηση από το δικόγραφο κατά τον όρο που χρησιμοποιείται στην πρακτική, δεν αποκλείεται. Η) Δεδικασμένο. Αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν: α) την προσβολή της πατρότητας, β) την αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου ή γονικής μέριμνας, γ) την αναγνώριση της πατρότητας τέκνου γεννημένου χωρίς γάμο των γονέων του, δ) την αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή ακυρότητας της εκούσιας αναγνωρίσεως ενός τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του ή της εξομοιώσεώς του με τέκνο γεννημένο σε γάμο, λόγω του επιγενόμενου γάμου των γονέων του, καθώς και την προσβολή εκούσιας αναγνωρίσεως, ε) την αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή ακυρότητας υιοθεσίας ή τη λύση αυτής, στ) την αναγνώριση υπάρξεως επιτροπείας ανηλίκου, αποτελούν δεδικασμένο υπέρ και κατά πάντων, εφόσον δεν υπόκεινται, ούτε σε αναίρεση ούτε σε αναψηλάφηση¹⁰⁷. Το δεδικασμένο όμως δεν ισχύει για τον τρίτο, που δεν έλαβε μέρος στη δίκη και ο οποίος επικαλείται για τον εαυτό του σχέση γονέα και τέκνου ή γονική μέριμνα (ά. 618 ΚΠολΔ). Οι δικαστικές αποφάσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στην παρατεθείσα διάταξη, ανάγονται (όλες), περισσότερο ή λιγότερο, στην προσωπική κατάσταση (status personae), όπως λεγόταν άλλοτε συχνότερα. Εφόσον οι αποφάσεις αυτές είναι ή κατέστησαν αμετάκλητες, με έναν από τους τρόπους που προβλέπονται από το ισχύον δίκαιο, δηλαδή δεν υπόκεινται ήδη ευθύς εξ αρχής ή δεν υπόκεινται πλέον ούτε σε τακτικά ούτε σε έκτακτα ένδικα μέσα, με την κύρια και στενή έννοια του όρου, παράγουν ουσιαστικό δεδικασμένο, ισχύουν υπέρ και κατά πάντων κατ' αρχήν. Διαφέρουν δηλαδή από τις υπόλοιπες αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται κατά τη γενική ή τακτική διαδικασία, αφενός, διότι για να παράγουν ουσιαστικό δεδικασμένο, δεν αρκεί να είναι, όπως εκείνες, απλά τελεσιδικες, αλλά απαιτείται να είναι ή να έχουν καταστεί αμετάκλητες, και αφετέρου διότι τα υποκειμενικά όρια αυτού του δεδικασμένου είναι πολύ ευρύτερα από τα αντίστοιχα των τελεσιδικών αποφάσεων της γενικής ή τακτικής διαδικασίας. Όπως, όμως, και επί της εκτάσεως των συνεπειών άλλων αποφάσεων, που ανάγονται σε ζητήματα προσωπικής καταστάσεως, έτσι και στην προκειμένη περίπτωση ο ΚΠολΔ διατυπώνει ρητά και κάποιο περιο-

πιο πάνω § 297 αντίστοιχο αποκλεισμό επί γαμικών διαφορών.

107. Κ.Πολ.Δ. 618 (639) εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 681 εδ. α', Α.Ε. 639 εδ. α'. Βλ. ειδικά για την προσβολή της πατρότητας και άρθρο 1472 ΑΚ, όπως ισχύει μετά το άρθρ. 19 Ν. 2521/1997.

ρισμό, ο οποίος γινόταν δεκτός και υπό το προγενέστερο δίκαιο. Πράγματι ορίζει, ότι το πιο πάνω δεδικασμένο δεν ισχύει για τον τρίτο που δεν συμμετείχε στην δίκη, ο οποίος επικαλείται υπέρ αυτού σχέση γονέα ή τέκνου ή γονικής μέριμνας¹⁰⁸. Υπό το παλαιότερο δίκαιο υποστηριζόταν σχετικά προς το ζήτημα αυτό, ότι το δεδικασμένο δεν ισχύει έναντι εκείνου, ο οποίος επικαλείται ότι είναι υποκείμενο της επίδικης έννομης σχέσεως. Όλοι οι υπόλοιποι «τρίτοι» μπορούν να προσβάλουν με τριτανακοπή ή και με ένσταση κ.λπ. το πιο πάνω δεδικασμένο, εφόσον επικαλούνται και αποδεικνύουν δόλο ή συμπαιγνία ή εικονικότητα της διεξαγωγής της δίκης μεταξύ των διαδίκων. Εφόσον επιτύχει αυτή η προσβολή, το δεδικασμένο δεν ισχύει ή μάλλον δεν έχει δυσμενή επίδραση έναντι αυτών (δηλαδή των τρίτων), ενώ κατά τα λοιπά διατηρεί την κανονική δύναμη αυτού. Θ) Ο Ν. 3346/2005 (ΦΕΚ Α' 140/17.06.2005) προβλέπει στο άρθρο 22 (Κεφάλαιο Γ': Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και του Αστικού Κώδικα) την προσθήκη νέου εδαφίου στο άρθρο 1532 του Α.Κ. αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το νέο εδάφιο που προστέθηκε σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου του άρθρου 1532 ΑΚ και επίκειται άμεσος κίνδυνος για τη σωματική ή την ψυχική υγεία του τέκνου, ο εισαγγελέας μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέσο για την προστασία του, μέχρι την έκδοση της αποφάσεως του δικαστηρίου, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός τριάντα ημερών.

II) *Ένδικα μέσα*. Α) Οι αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκδικάσεως διαφορών που ανάγονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων, υπόκεινται σε ένδικα μέσα (τακτικά και έκτακτα) κατ' αρχήν υπό τις προϋποθέσεις και κατά τις διατυπώσεις του κοινού δικαίου. Υφίστανται, όμως, ή επιβάλλονται από τη φύση και την ιδιοτυπία των υποθέσεων που υπάγονται στην πιο πάνω ειδική διαδικασία ορισμένες αποκλίσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια. Β) *Ανακοπή ερημοδικίας*: α) Το συγκεκριμένο ένδικο μέσο συγχωρείται κατά των αποφάσεων που εκδίδονται ερήμην κατά την εν λόγω διαδικασία, εννοείται όμως υπό τις προϋποθέσεις, τις διακρίσεις και τους περιορισμούς του κοινού δικαίου. Το γεγονός ότι, όπως τονίσθηκε και πιο πάνω, επί ερημοδικίας του εναγομένου ή του εφεσιβλήτου ήδη κατά την πρώτη συζήτηση δεν ισχύει

108. Κ.Πολ.Δ. 618 (639) εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 681 εδ. β', Α.Ε. 639 εδ. β'.

τεκμήριο σιωπηρής ομολογίας των πραγματικών ισχυρισμών του ενάγοντα ή του εκκαλούντα, που περιλαμβάνονται στο έγγραφο της αγωγής ή της εφέσεως κ.λπ., δεν επιφέρει κατ' αρχήν κανένα περιορισμό στο δικαίωμα της ασκήσεως της ανακοπής ερημοδικίας, για την οποία υπάρχει συνήθως έννομο συμφέρον. β) Εξάλλου, όμως, ναι μεν –κατ' εφαρμογήν του άρθρ. 261 (270) ΚΠολΔ– δεν αποκλείεται ενδεχομένως να συνάγεται από τη σιωπή (λόγω της απουσίας) του εναγομένου ή του εφεσιβλήτου σιωπηρή ομολογία της ιστορικής βάσεως της αγωγής κ.λπ., αλλά η ομολογία αυτή δεν μπορεί να έχει την κατά το κοινό δίκαιο αποδεικτική δύναμη, αλλά συνεκτιμάται σύμφωνα με τα άρθρ. 600 (619) § 1 και 614 (635) § 1 ΚΠολΔ κατά το σύστημα της ελεύθερης εκτιμήσεως μαζί με τις υπόλοιπες αποδείξεις. γ) Τα αποτελέσματα της ασκήσεως της ανακοπής, ενώ θεωρητικά δεν διαφέρουν από αυτά που επέρχονται κατά τη γενική ή τακτική διαδικασία στις ίδιες περιπτώσεις, στην ουσία τους έχουν άλλη έκταση λόγω της ιδιομορφίας των επιδίκων εννόμων σχέσεων. Όπως λέχθηκε, παρά την ερημοδικία ενός από τους διαδίκους, η υπόθεση εξετάζεται, σαν να ήταν παρόντες δικονομικά όλοι οι διάδικοι, καθώς διατάζεται, συνήθως τουλάχιστον, η διεξαγωγή αποδείξεως για τα πραγματικά γεγονότα που θεμελιώνουν την ιστορική βάση της αγωγής, η οποία ματαιούται μόνο εφόσον ασκηθεί εμπρόθεσμα και νομότυπα ανακοπή. Ως προς τα άλλα θέματα ισχύουν οι κανόνες της τακτικής ή γενικής διαδικασίας και γενικά του κοινού δικαίου. Γ) Έφεση: α) Το ένδικο μέσο της εφέσεως συγχωρείται κατά των αποφάσεων που εκδίδονται κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία, στις περιπτώσεις οι οποίες προβλέπονται από το κοινό δίκαιο και υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται από αυτό, και ασκείται με τις ίδιες διατυπώσεις που έχουν ταχθεί και στη γενική ή τακτική διαδικασία. Στην προκειμένη περίπτωση, δεν καθιερώνεται, άμεσα τουλάχιστον, κανένας περιορισμός. β) Ισχύουν όμως ορισμένες αποκλίσεις και εξαιρέσεις από τους κανόνες που διέπουν τη γενική διαδικασία. Έτσι, όπως ήδη επισημάνθηκε και στον οικείο τόπο, δικαίωμα για άσκηση εφέσεως έχει και ο διάδικος που νίκησε πρωτόδικα, εφόσον επικαλείται και αποδεικνύει έννομο συμφέρον¹⁰⁹. γ) Η κατ' αντιμωλία και ερήμην διεξαγωγή της έκκλητης δίκης έμμεσα μόνο επηρεάζεται από τη φύση των δικαζομένων υποθέσεων. Δ) Αναψηλάφηση: α) Το παραδεκτό της ασκήσεως αναψηλαφήσεως, οι περιπτώσεις και οι προϋποθέ-

109. Βλ. πιο πάνω § 288 και § 298.

σεις αυτού και ο τρόπος της ασκήσεως διέπονται από το κοινό δίκαιο. β) Ειδικά οριζόταν, με παραπομπή στο άρθρο 605 ΚΠολΔ, μέχρι το Ν. 3089/2002, ότι η κατά το άρθρ. 545 (563) εδ. δ, ε, στ, ΚΠολΔ προθεσμία (της) αναψηλαφήσεως είναι εξάμηνη, και αρχίζει από την επίδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως¹¹⁰. Η δικαιολογία της αναγραφής της διατάξεως αυτής έγκειται στην ανάγκη της καθιερώσεως σταθερού σημείου της ρηθείσας προθεσμίας, η έναρξη, η διαδρομή και η λήξη της οποίας συνδέονται με το αμετάκλητο των αποφάσεων που εκδίδονται στις σχετικές δίκες. Με το Ν. 3089/2002, προφανώς εκ παραδρομής (!!!) δεν γίνεται πλέον παραπομπή στο άρθρ. 605 (από το άρθρο 614), με συνέπεια αυτή η ρύθμιση να μην ισχύει. γ) Οι λόγοι αναψηλαφήσεως στη συγκεκριμένη διαδικασία δεν παρουσιάζουν κατά κανόνα κάποια ιδιομορφία. Το ίδιο πρέπει να λεχθεί, ως προς το επιτρεπτό και τον τρόπο της ασκήσεως προσθέτων λόγων αναψηλαφήσεως. δ) Όπως παρατηρήθηκε και πιο πάνω¹¹¹, η προθεσμία και η άσκηση αναψηλαφήσεως επί δικών, οι οποίες αφορούν τις διαφορές, που ανάγονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων, αναστέλλουν την εκτέλεση της προσβαλλόμενης αποφάσεως¹¹². Η κύρια διαδικασία της αναψηλαφήσεως και μάλιστα η συζήτηση στο ακροατήριο (αντιμωλία και ερήμην) και στα δύο στάδια αυτής διεξάγεται βασικά όπως και επί τακτικής ή γενικής διαδικασίας. Κατ' ανάγκη όμως, λόγω της φύσεως των σχετικών υποθέσεων, δικαιολογούνται και επιβάλλονται κάποιες αποκλίσεις από την όλη πορεία της διαδικασίας και διαφορετικές αντιμετωπίσεις σε μερικότερα ζητήματα. στ) Ως προς την έκδοση της αποφάσεως κατά το πρώτο και δεύτερο στάδιο και το επιτρεπτό ασκήσεως ενδίκων μέσων, έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου. Ε) *Ανάλυση*: α) Τα του παραδεκτού, των προϋποθέσεων, των λόγων αναιρέσεως που μπορούν να προβληθούν, τα των διατυπώσεων της ασκήσεως της αναιρέσεως και τα της εισαγωγής αυτής προς συζήτηση έχουν όπως ρυθμίζονται από το κοινό δίκαιο. β) Όπως σημειώθηκε και πιο πάνω¹¹³, η προθεσμία της αναιρέσεως και η άσκηση αυτής αναστέλλουν την εκτέλεση της προσβαλλόμενης αποφάσεως¹¹⁴. γ) Η κύρια διαδικασία και μάλι-

110. Κ.Πολ.Δ. 605 (624), 614 (635) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 667, Α.Ε. 624.

111. Βλ. πιο πάνω § 289.

112. Κ.Πολ.Δ. 546 (564) § 1. Πρβλ. και πιο πάνω § 289 κείμενο και σημ. 28 (της πρώτης εκδόσεως του παρόντος έργου).

113. Βλ. πιο πάνω § 290.

114. Κ.Πολ.Δ. 565 (583) § 1. Βλ. και πιο πάνω § 290.

στα η συζήτηση στο ακροατήριο κ.λπ. διεξάγονται κατά τους κανόνες που ισχύουν επί της τακτικής ή γενικής διαδικασίας. δ) Το ίδιο θα πρέπει να λεχθεί και ως προς την έκδοση της αποφάσεως επί της αναιρέσεως και των προσθέτων λόγων, τις συνέπειες αυτής και την περαιτέρω διαδικασία σε περίπτωση παραδοχής της αναιρέσεως κ.λπ.

III) *Τριτανακοπή*. Α) Ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις της ασκήσεως της τριτανακοπής και τις συνέπειες αυτής, την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση και τις προϋποθέσεις και τον τρόπο κ.λπ. της ασκήσεως προσθέτων λόγων τριτανακοπής, κατ' αρχήν τουλάχιστον, δεν καθιερώνεται απόκλιση από το κοινό δίκαιο. Β) Κάτι ανάλογο θα πρέπει να παρατηρηθεί ως προς την κύρια διαδικασία και μάλιστα τη συζήτηση στο ακροατήριο (αντιμωλία και ερήμην) της τριτανακοπής, την έκδοση αποφάσεως επ' αυτής και τις συνέπειες αυτής. Γ) Παρά ταύτα όμως, η φύση των διαφορών που εισάγονται προς εκδίκαση κατά την εν λόγω διαδικασία συντελεί κατ' ανάγκη στο να δικαιολογούνται ορισμένες, ίσως και φαινομενικές μόνο, παρεκκλίσεις από τους πιο πάνω κανόνες. Έτσι π.χ. έχει το πράγμα ως προς τις συνέπειες της παραδοχής της τριτανακοπής και της κατ' ακολουθία αυτής ακυρώσεως της τριτανακοπείσας αποφάσεως λόγω αφενός μεν της κατ' αρχήν ισχύος του ουσιαστικού δεδिकाσμένου από τις αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη μνημονευθείσα διαδικασία έναντι όλων και αφετέρου της περιορισμένης δυνάμεως των συνεπειών της παραδοχής της τριτανακοπής.

IV) *Διαχρονικό δίκαιο για υποθέσεις υιοθεσίας*. Με το άρθρο 28 § 2 του Ν. 2721/1999 προβλέφθηκε, ότι υποθέσεις που αφορούν υιοθεσία και οι οποίες ήσαν ήδη εκκρεμείς την 30.6.1998 κρίνονται σύμφωνα με τις διατάξεις, που ίσχυαν πριν από το Ν. 2447/1996, εφόσον το πρόσωπον που έχει υιοθετηθεί είναι τέκνο αδελφού ή αδελφής εκείνου που υιοθετεί και ο αδελφός ή η αδελφή έχει ήδη αποβιώσει.

Τίτλος Τρίτος
Κανόνες που διέπουν τη διαδικασία σε διαφορές
για προσβολή της πατρότητας ή της μητρότητας

§ 306

I) *Τεκμήριο καταγωγής από γάμο. Χρόνος συλλήψεως κλπ.* Κατά το άρθρ. 1465 του Α.Κ., το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του γάμου της μητέρας του ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωσή

του τεκμαίρεται (κατά νόμιμο μαχητό τεκμήριο) ότι έχει πατέρα το σύζυγο της μητέρας (τέκνο γεννημένο σε γάμο). Αν το τέκνο γεννήθηκε μετά την τριακοσιοστή ημέρα από τη λύση ή την ακύρωση του γάμου, η απόδειξη της πατρότητας του συζύγου της μητέρας βαρύνει εκείνον που την επικαλείται. Ως κρίσιμο διάστημα της συλλήψεως (άρθρο 1468 ΑΚ) λογίζεται το διάστημα που περιλαμβάνεται μεταξύ της τριακοσιοστής και της εκατοστής ογδοηκοστής ημέρας πριν από τον τοκετό. Η ημέρα της τελέσεως του γάμου, όπως και η ημέρα της λύσεως ή ακυρώσεως αυτού, δεν περιλαμβάνονται σ' αυτές τις προθεσμίες. Εάν μέσα στις τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή ακύρωση του γάμου γεννήθηκε τέκνο από γυναίκα, η οποία ήλθε σε νέο γάμο, κατά το άρθρ. 1466 του Α.Κ., το τέκνο τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα το δεύτερο σύζυγο, εκτός αν γίνει δεκτή αγωγή για προσβολή της πατρότητάς του, οπότε τεκμαίρεται, ότι το τέκνο που γεννήθηκε είναι τέκνο του πρώτου συζύγου.

II) *Προσβολή της πατρότητας ή της μητρότητας.* Η ιδιότητα του τέκνου για το οποίο συντρέχει τεκμήριο καταγωγής από γάμο σύμφωνα με τα άρθρα 1465 και 1466 ΑΚ μπορεί να προσβληθεί δικαστικώς, αν αποδειχθεί ότι η μητέρα δεν συνέλαβε πράγματι από το σύζυγό της ή ότι κατά το κρίσιμο διάστημα της συλλήψεως ήταν φανερά αδύνατο να συλλάβει από αυτόν, ιδίως εξαιτίας ανικανότητας ή αποδημίας του ή επειδή δεν είχαν σχέσεις (α. 1467 ΑΚ). Ήδη δε μετά το Ν. 3089/2002 ρυθμίζεται πλέον και η προσβολή της μητρότητας στην περίπτωση τεχνητής γονιμοποίησης, όταν η κυοφορία έγινε από άλλη γυναίκα.

III) *Τρόπος προσβολής της πατρότητας ή της μητρότητας. Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση.* Α) Η προσβολή της πατρότητας γίνεται με την άσκηση κύριας ή παρεμπόρουσας αγωγής. Την ιδιότητα του τέκνου ως γεννημένου σε γάμο (πατρότητα) μπορούν να προσβάλουν (Α.Κ. 1469, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρ. 19 Ν. 2521/1997) «1. Ο σύζυγος της μητέρας· 2. ο πατέρας ή η μητέρα του συζύγου, αν αυτός πέθανε χωρίς να έχει χάσει το δικαίωμα της προσβολής· 3. το τέκνο· 4. η μητέρα του τέκνου· 5. ο άνδρας με τον οποίο η μητέρα, βρισκόμενη σε διάσταση με το σύζυγό της, είχε μόνιμη σχέση με σαρκική συνάφεια κατά το κρίσιμο διάστημα της σύλληψης. Η προσβολή γίνεται από το δικαιούμενο αυτοπροσώπως ή από ειδικό πληρεξούσιό του ή, μετά από άδεια του δικαστηρίου, από το νόμιμο αντιπρόσωπό του». Κατά το άρθρο 1470 (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 19 Ν. 2521/97) ΑΚ η προσβολή της πατρότητας αποκλείεται: «1. για το σύζυγο της μητέρας,

όταν περάσει ένα έτος αφότου πληροφορήθηκε τον τοκετό και τα περιστατικά από τα οποία προκύπτει ότι η σύλληψη του τέκνου δεν έγινε από αυτόν, και, σε κάθε περίπτωση, όταν περάσουν πέντε έτη από τον τοκετό· 2. για τον πατέρα ή τη μητέρα του συζύγου, όταν περάσει ένα έτος αφότου έμαθαν το θάνατο του τελευταίου και τη γέννηση του τέκνου· 3. για το τέκνο, όταν περάσει ένα έτος από την ενηλικίωσή του· 4. για τη μητέρα, όταν περάσει ένα έτος από τον τοκετό ή, εφόσον υπάρχει σοβαρός λόγος για τη μη προσβολή κατά τη διάρκεια του γάμου, έξι μήνες αφότου λύθηκε ή ακυρώθηκε ο γάμος με το σύζυγό της· 5. για τον άνδρα που είχε σαρκική συνάφεια με τη μητέρα, δύο χρόνια από τον τοκετό». Η προσβολή της πατρότητας αποκλείεται επίσης μετά το θάνατο του τέκνου, εκτός αν είχε ήδη ασκηθεί η σχετική αγωγή (ά. 1471 § 1 ΑΚ), ενώ η προσβολή ειδικά μεν από το σύζυγο της μητέρας αποκλείεται και στην περίπτωση που αυτός αναγνώρισε, ότι το τέκνο είναι δικό του πριν γίνει αμετάκλητη η απόφαση για την προσβολή, ενώ περαιτέρω αποκλείεται η προσβολή της πατρότητας από οποιονδήποτε από τους δικαιούχους που αναφέρονται στο άρθρο 1469 ΑΚ, αν ο σύζυγος συγκατατέθηκε στη σύλληψη του τέκνου από τη σύζυγό του με τεχνητή γονιμοποίηση» (α. 1471 § 2 ΑΚ, όπως ισχύει μετά το Ν. 3089/2002, άρθρ. 2 § 7). Β) Με το Ν. 3089/2002 (άρθρ. 2 § 5) ρυθμίσθηκε επίσης (για πρώτη φορά) η προσβολή της μητρότητας, που θεμελιώνεται στο τεκμήριο του άρθρου 1464 § 1 ΑΚ –όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το Ν. 3089/2002 (άρθρ. 2 § 5)– σύμφωνα με το οποίο σε περίπτωση τεχνητής γονιμοποίησης, αν η κυοφορία έγινε από άλλη γυναίκα, υπό τους όρους του άρθρου 1458 ΑΚ –και αυτό όπως ισχύει μετά το Ν. 3089/2002 (άρθρ. 1)– μητέρα του τέκνου τεκμαίρεται η γυναίκα, στην οποία δόθηκε η σχετική δικαστική άδεια. Ειδικότερα σύμφωνα με την § 2 του άρθρ. 1464 ΑΚ –όπως αυτό ισχύει μετά το Ν. 3089/2002 (άρθρ. 2 § 5)– το τεκμήριο αυτό της μητρότητας ανατρέπεται με αγωγή προσβολής της μητρότητας. Για την άσκηση της αγωγής αυτής προβλέπεται στην ως άνω διάταξη (1464 § 2 ΑΚ) ειδική εξάμηνη προθεσμία (ενεργείας) ασκήσεως με αφετηριακό γεγονός της προθεσμίας τον τοκετό. Για την άσκηση αυτής της αγωγής προσβολής (του τεκμηρίου) της μητρότητας νομιμοποιούνται σύμφωνα με την ίδια διάταξη (μόνο) η τεκμαιρόμενη μητέρα ή η κυοφόρος γυναίκα (εφόσον αποδειχθεί, ότι το τέκνο κατάγεται βιολογικά από την τελευταία). Στις περιπτώσεις αυτές η προσβολή της μητρότητας γίνεται από τη δικαιούμενη γυναίκα αυτοπροσώπως ή από ειδικό πληρεξούσιό της ή ύστερα από άδεια του δικαστηρίου, από το νόμιμο αντιπρόσωπο της δικαιούμενης για την άσκηση της

αγωγής γυναίκας. Η παράγραφος 3 του άρθρου 1464 (όπως ισχύει μετά το Ν. 3089/2002) εισάγει τέλος τη ρύθμιση, ότι με την αμετάκλητη δικαστική απόφαση που δέχεται την αγωγή το τέκνο έχει αναδρομικά από τη γέννησή του μητέρα τη γυναίκα που το κυοφόρησε. Γ) Η αγωγή για την προσβολή της πατρότητας τέκνου γεννημένου σε γάμο (πρέπει να) απευθύνεται: α) αν ασκείται από το σύζυγο της μητέρας ή έναν από τους γονείς του, κατά του τέκνου ή του ειδικού επιτρόπου του και της μητέρας του, β) αν ασκείται από το τέκνο, κατά της μητέρας και του συζύγου της, γ) αν ασκείται από τη μητέρα, κατά του τέκνου ή του ειδικού επιτρόπου του και κατά του συζύγου, *διαφορετικά απορρίπτεται*¹¹⁵. Σε περίπτωση κατά την οποία έχει πεθάνει κάποιος από αυτούς, απευθύνεται, με εξαίρεση την περίπτωση που πέθανε το ίδιο το τέκνο, κατά των κληρονόμων αυτού που πέθανε, αλλιώς επίσης απορρίπτεται. Δ) Με το Ν. 3089/2002 (άρθρ. 5 § 3) θεσπίστηκε και η «προσβολή της μητρότητας» (με ταυτόχρονη τροποποίηση του άρθρου 619 § 2 ΚΠολΔ). Σύμφωνα με την ως άνω διάταξη η αγωγή για την προσβολή της μητρότητας (πρέπει να) απευθύνεται: α) αν μεν ασκείται από την τεκμαιρόμενη μητέρα κατά της κυοφόρου γυναίκας και του συζύγου της (αν η τελευταία είναι έγγαμη, καθώς και κατά του τέκνου ή του ειδικού επιτρόπου του, β) αν όμως ασκείται από την κυοφόρο γυναίκα κατά της τεκμαιρόμενης μητέρας και του συζύγου της, αν η τελευταία είναι έγγαμη, καθώς και κατά του τέκνου. Ε) Η αγωγή αυτή (πρέπει να) εισάγεται ενώπιον του δικαστηρίου που είναι καθ' ύλην και κατά τόπο αρμόδιο κατά το κοινό δίκαιο, και σε περίπτωση ελλείψεως αρμόδιου κατά τόπο δικαστηρίου, ενώπιον του καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου της Πρωτεύουσας του Κράτους. ΣΤ) *Διαδικασία εισαγωγής και εκδικάσεως της αγωγής για την προσβολή της πατρότητας ή της μητρότητας τέκνου*. Ως προς τη διαδικασία εισαγωγής και εκδικάσεως των συγκεκριμένων αγωγών, εφαρμόζονται κατά βάση οι ορισμοί του κοινού δικαίου και οι αμέσως πιο πάνω μνημονευόμενοι κανόνες, που ισχύουν για όλες τις υποθέσεις που υπάγονται στη διαδικασία των διαφορών, οι οποίες αφορούν σχέσεις γονέων και τέκνων¹¹⁶.

IV) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1472 ΑΚ (όπως ισχύει μετά το άρθρο 19 Ν. 2521/1997) το τέκνο χάνει την ιδιότητα τέκνου που γεννήθηκε σε γάμο, αναδρομικά από τη γέννησή του, μόλις γίνει αμετάκλητη η απόφα-

115. Κ.Πολ.Δ. 619 (640) § 1 [Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 682 § 1, Α.Ε. 640 § 1], όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 37 του Ν. 2447/1996.

116. Βλ. πιο πάνω § 305.

ση που δέχεται την προσβολή αυτής της ιδιότητάς του, ενώ σε περίπτωση προσβολής αυτής της ιδιότητας του τέκνου από τον άνδρα, ο οποίος είχε σαρκική συνάφεια με τη μητέρα, η αντίστοιχη απόφαση που δέχεται την προσβολή αυτής της ιδιότητας του τέκνου επιφέρει, μόλις γίνει αμετάκλητη, αυτοδικαίως δικαστική αναγνώριση του παιδιού από τον άνδρα αυτόν.

Τίτλος Τέταρτος

Δίκες για την αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου ή γονικής μέριμνας

§ 307

Ι) *Αγωγή για την αναγνώριση της υπάρξεως κ.λπ. σχέσεως γονέα και τέκνου.* Η ύπαρξη ή μη ύπαρξη (της) σχέσεως γονέα και τέκνου, αυτή καθ' εαυτή, και ως πηγή κ 2α βάση δημιουργίας και προελεύσεως πολλών άλλων εννόμων σχέσεων, προσωπικής, οικογενειακής, περιουσιακής κ.λπ. φύσεως, μπορεί, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις δηλ. εφόσον υφίσταται αμφισβήτηση κ.λπ., να καταστεί αντικείμενο δικαστικής διαγνώσεως μετά την άσκηση σχετικής, περί αυτού του θέματος, αγωγής.

ΙΙ) *Ενεργητική νομιμοποίηση της αγωγής.* Α) Για την άσκηση της αγωγής περί αναγνώρισεως υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου, νομιμοποιούνται (ενεργητικά) καθένας από τους γονείς, το τέκνο και τρίτοι, οι οποίοι έχουν έννομο συμφέρον. Σε περίπτωση θανάτου κάποιου από τους γονείς ή του τέκνου, την εν λόγω αγωγή νομιμοποιούνται να εγείρουν οι κληρονόμοι (από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου) καθενός από αυτούς. Εάν κάποιος από τους γονείς ή το τέκνο στερούνται της ικανότητας για δικαστική παράσταση και διεξαγωγής της δίκης με το ίδιο όνομά τους (λ.χ. έχουν υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση) την πιο πάνω αγωγή, στο όνομα αυτών, μπορεί να ασκήσει ο δικαστικός συμπαράστατης ή ανάλογα εκείνος που ασκεί τη γονική μέριμνα, ή ο επίτροπος¹¹⁷ (τηρώντας τις νόμιμες διατυπώσεις). Β) Η ίδια αγωγή μπορεί να ασκηθεί και από τρίτο, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον. Εφόσον όμως πρόκειται για τέκνο, υπέρ του οποίου ισχύουν τα τεκμήρια καταγωγής από γάμο, η ενεργητική νομιμοποίηση της αγωγής αυτής εξαρτάται από την προηγούμενη επιτυχή προσβολή της πατρότητας του τέκνου του γεννημένου σε

117. Κ.Πολ.Δ. 619 (640) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 682 § 2, Α.Ε. 640 § 2.

γάμο, λόγω της ασκήσεως αντίστοιχης αγωγής από τους αρμόδιους διαδίκους.

III) *Παθητική νομιμοποίηση της αγωγής*¹¹⁸. Η αγωγή για την αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου (γονικής μέριμνας, εκούσιας αναγνώρισεως ή εξομοιώσεως λόγω επιγενόμενου γάμου των γονέων του ενός τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο τους με τέκνο γεννημένο σε γάμο ή ακυρότητας εκούσιας αναγνώρισεως ή παρόμοιας εξομοιώσεως) απευθύνεται, α) εφόσον ασκείται από κάποιον από τους γονείς κατά του άλλου από αυτούς και του τέκνου, β) εφόσον εγείρεται από το τέκνο και κατά των δύο γονέων, γ) εφόσον ασκείται από τρίτο, που έχει έννομο συμφέρον, κατά των δύο γονέων και του τέκνου και σε περίπτωση θανάτου κάποιου από αυτούς (σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις), κατά των κληρονόμων (από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου)¹¹⁹ του αποθανόντος. Στην περίπτωση, κατά την οποία η αναγνώριση έγινε από τον παππού ή τη γιαγιά, η αγωγή απευθύνεται **και** εναντίον τους, *διαφορετικά απορρίπτεται*. Πρόκειται για χαρακτηριστική μορφή αναγκαστικής ομοδικίας κατά την οποίαν «...οι ομόδικοι μόνο από κοινού μπορούν να ...εναχθούν...» (άρθρ. 76 § 1 ΚΠολΔ).

IV) *Σώρευση και συνεκδίκαση με άλλη αγωγή*. Η πιο πάνω αγωγή ή (θα) ασκείται σε αντικειμενική σώρευση με άλλη αγωγή, ή, εφόσον ασκείται χωριστά, (θα) συνεκδικάζεται συνήθως με την αγωγή για την αναγνώριση (της) υπάρξεως ή μη υπάρξεως γάμου, και μερικές φορές με άλλη αγωγή, π.χ. για την αναγνώριση τέκνου γεννημένου χωρίς γάμο των γονέων του. Πάντως, κι αν δεν συμβαίνει τίποτε από αυτά, σχεδόν πάντοτε θα ανακύπτει κατά την εκδίκαση αυτής ζήτημα υπάρξεως ή μη υπάρξεως γάμου, το οποίο προβάλλεται –ή θα τίθεται– οπωσδήποτε.

V) *Ανταγωγή κ.λπ.* Η αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου μπορεί, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, να ζητηθεί και με άσκηση ανταγωγής, στη δίκη που διεξάγεται ως συνέπεια της εγέρσεως της αγωγής για την προσβολή της πατρότητας τέκνου. Αντίστροφα, σε δίκη εκκρεμή, ως συνέπεια της εγέρσεως αγωγής για την ύπαρξη σχέσεως γονέα και τέκνου, μπορεί, εφόσον συντρέχουν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις να ασκηθεί ανταγωγή για προσβολή της πατρότη-

118. Άρθρ. 619 (640 § 3, όπως ισχύει μετά το Ν. 3089/2002 (άρθρ. 5 § 3)· πρόκειται για την υπό το προγενέστερο δίκαιο αγωγή, γνωστή με το χαρακτηρισμό «αγωγή περί επιγνώσεως τέκνου».

119. Βλ. παραπομπές σε σημ. 118.

τας του τέκνου. Και στις δύο πιο πάνω περιπτώσεις, αγωγή και ανταγωγή μπορούν να συνεκδικασθούν κατά την ίδια διαδικασία.

VI) *Επίδραση του θανάτου ενός από τους διαδίκους στην εκκρεμή δίκη*. Σε περίπτωση θανάτου κάποιου από τους διαδίκους, ενώ εκκρεμεί η δίκη (δηλαδή πριν εκδοθεί *αμετάκλητη* απόφαση), αυτή καταργείται ως προς το κύριο αντικείμενό της. Σύμφωνα, όμως, με την εξαίρεση που διατυπώνεται από το άρθρ. 617 (638) ΚΠολΔ, η δίκη δεν καταργείται, αλλά (μόνο) διακόπτεται και επαναλαμβάνεται κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου από τους κληρονόμους ή κατά των κληρονόμων του σχετικού διαδίκου, αν οι κληρονόμοι έχουν δικαίωμα να ασκήσουν την αγωγή.

VII) *Διαδικασία εισαγωγής και εκδικάσεως της αγωγής*. Ένδικο μέσα κ.λπ. Κατά τα λοιπά, ως προς τη διαδικασία εισαγωγής και εκδικάσεως της εξεταζόμενης αγωγής, την απόδειξη, τα ένδικο μέσα κ.λπ., εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου και οι (αμέσως) πιο πάνω αναφερόμενοι κανόνες, που διέπουν όλες τις υποθέσεις οι οποίες υπάγονται στη διαδικασία των διαφορών, που ανάγονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων.

VIII) *Αγωγή για την αναγνώριση της υπάρξεως κ.λπ. γονικής μέριμνας κ.λπ.* Όσα εκτέθηκαν πιο πάνω (υπό στοιχ. I-VII), ισχύουν *mutatis mutandis* και ως προς την αγωγή, με την οποία ζητείται η αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως (γονικής) μέριμνας, διότι η εν λόγω μέριμνα έχει βάση πρώτιστα την ύπαρξη σχέσεως γονέα και τέκνου. Ειδικά θα μπορούσαν να παρατηρηθούν τα επόμενα: Α) Δεδομένου ότι σύμφωνα με το άρθρο 1510 ΑΚ η γονική μέριμνα είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων, οι οποίοι την ασκούν από κοινού, νομιμοποιούνται ενεργητικά για την άσκηση της σχετικής αγωγής από κοινού οι γονείς. Σε περίπτωση δικαστικής διαφωνίας μεταξύ των γονέων έκαστος αυτών νομιμοποιείται να την ασκήσει ο ίδιος. Β) Συνήθως η προκείμενη αγωγή θα ενώνεται (σε αντικειμενική σώρευση) με την αγωγή για αναγνώριση της υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου. Δεν αποκλείεται κατά της πιο πάνω αγωγής να ασκείται ανταγωγή, η οποία θα έχει ως αίτημα την αναγνώριση υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου, και αντίστροφα, εφόσον εγερθεί αγωγή για την αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως τέτοιας σχέσεως, να ασκείται ανταγωγή για την αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως (σχέσεως) πατρικής εξουσίας. Γ) Πάντως, στη δίκη που εκκρεμεί μετά την άσκηση της αγωγής για αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονικής μέριμνας, συνήθως θα ανακύπτει ως

προδικαστικό το ζήτημα της υπάρξεως ή μη υπάρξεως σχέσεως γονέα και τέκνου και ενδεχομένως της υπάρξεως ή μη υπάρξεως γάμου.

Τίτλος Πέμπτος

Διαδικασία σε δίκες που αφορούν την αμφισβήτηση της υπάρξεως ή προσβολής της εκούσιας αναγνώρισεως, ή της εξομοιώσεως ενός τέκνου με τέκνο γεννημένο σε γάμο λόγω επιγενόμενου γάμου των γονέων του ή της δικαστικής αναγνώρισεως της πατρότητας αυτού

§ 308

Ι) *Γενικές παρατηρήσεις.* Α) Ο ΚΠολΔ στο άρθρ. 619 (640) §§ 3, 4, 5 και 6 κάνει επίσης λόγο για την ενεργητική και την παθητική νομιμοποίηση των αγωγών για την αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως εκούσιας αναγνώρισεως ή εξομοιώσεως λόγω του επιγενόμενου γάμου των γονέων του ενός τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο τους με τέκνο γεννημένο σε γάμο ή ακυρότητας εκούσιας αναγνώρισεως ή παρόμοιας εξομοιώσεως ή περί προσβολής της εκούσιας αναγνώρισεως ή για την αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως ή ακυρότητας ή λύσεως της υιοθεσίας ή για την αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως επιτροπείας. Β) Επί όλων αυτών των αγωγών τηρείται η ειδική διαδικασία, η οποία ισχύει επί διαφορών που αναφέρονται σε σχέσεις γονέως και τέκνου.

ΙΙ) *Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση.* Α) Η αγωγή για την αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως εκούσιας αναγνώρισεως ή εξομοιώσεως κ.λπ. ή της ακυρότητας εκούσιας αναγνώρισεως ή εξομοιώσεως κ.λπ. αυτού μπορεί να ασκηθεί από κάποιον από τους γονείς ή από το τέκνο, και, σε περίπτωση θανάτου κάποιου από αυτούς, από τους κληρονόμους του (από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου), ή από τρίτο, που έχει έννομο συμφέρον. Κάθε μία από αυτές τις αγωγές, εφόσον ασκείται από κάποιον από τους γονείς, πρέπει να απευθύνεται κατά του άλλου γονέα και κατά του τέκνου, εφόσον εγείρεται από το τέκνο, πρέπει να στρέφεται κατά των δύο γονέων, εφόσον τέλος ασκείται από τρίτον, πρέπει να απευθύνεται κατά των δύο γονέων και κατά του τέκνου. Σε περίπτωση θανάτου κάποιου από τα πρόσωπα που μνημονεύθηκαν, η αγωγή πρέπει να απευθύνεται κατά των κληρονόμων του (από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου). Β) Σε περίπτωση αναγνώρισεως του τέκνου από τον παππού ή τη γιαγιά, οι πιο πάνω αγωγές πρέπει να απευθύνονται, εκτός από τα πρόσωπα που αναφέρθηκαν πιο πάνω, και κατ' αυτών¹²⁰. Γ) Αν δεν τηρηθούν οι ρυθμίσεις αυτές αναφορικά με την ενεργη-

τική ή παθητική νομιμοποίηση η αγωγή απορρίπτεται (άρθρ. 619 § 3 in fine ΚΠολΔ).

III) *Προσβολή της εκούσιας αναγνώρισεως τέκνου*. Κατά το άρθρ. 1477 του Α.Κ. την εκούσια αναγνώριση τέκνου (για το λόγο ότι αυτός που δηλώθηκε ως πατέρας δεν είναι πραγματικά πατέρας) μπορούν να προσβάλουν η μητέρα (υπό ορισμένες προϋποθέσεις και οι γονείς της) το τέκνο ή οι κατιόντες αυτού ή υπό ορισμένες προϋποθέσεις (άρθρ. 1475 § 2 ΑΚ) ο παππούς ή η γιαγιά της πατρικής πλευράς. Σε κάθε περίπτωση, η πιο πάνω αγωγή πρέπει να απευθύνεται κατά των προσώπων που συνέπραξαν στην αναγνώριση και, σε περίπτωση θανάτου κάποιου από αυτούς, κατά των κληρονόμων του (από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου), όταν δε η αγωγή δεν ασκείται από το τέκνο ή τους κατιόντες του, πρέπει να απευθύνεται και εναντίον τους· *διαφορετικά η αγωγή απορρίπτεται* (άρθρ. 619 § 3 ΚΠολΔ).

IV) *Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση αγωγής για την αναγνώριση της πατρότητας τέκνου*. Η αγωγή για τη δικαστική αναγνώριση της πατρότητας τέκνου μπορεί να εγερθεί από τη μητέρα ή από το τέκνο και –αν ασκείται από τη μητέρα– απευθύνεται κατ' αυτού που φέρεται ως πατέρας (γεννήτορας) ή κατά των κληρονόμων (από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου) αυτού¹²¹. Αν η αγωγή ασκείται από το τέκνο, η αγωγή απευθύνεται κατά του γονέα που δεν έχει προβεί στην αναγκαία για την εκούσια αναγνώριση δήλωση ή κατά των κληρονόμων του (άρθρ. 1480 ΑΚ). Για την άσκηση της αγωγής νομιμοποιείται ενεργητικά και ο πατέρας (και υπό προϋποθέσεις οι γονείς του)· στην περίπτωση αυτή η αγωγή ασκείται κατά της μητέρας ή των κληρονόμων της (άρθρ. 1475, 1479 και 1480 ΑΚ).

V) *Κατά τόπο αρμοδιότητα επί αγωγής αναγνώρισεως της πατρότητας τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του*. Η αγωγή για την αναγνώριση της πατρότητας τέκνου μπορεί να εισαχθεί όχι μόνο στο κατά το κοινό δίκαιο αρμόδιο (κατά τόπο) δικαστήριο, αλλά και στο δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την κατοικία του ο ενάγων –ανάλογα δηλαδή το ίδιο το τέκνο, η μητέρα του κ.ο.κ.– κατά τον χρόνο της ασκήσεως της αγωγής¹²². Πρόκειται για μια ευνοϊκή δικονομική ρύθμιση για τον (εκάστοτε) ενάγοντα και συνιστά εξαίρεση από τον κανόνα, ότι η

120. Κ.Πολ.Δ. 619 (640) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 682 § 2, Α.Ε. 640 § 2.

121. Α.Κ. 1480.

122. Κ.Πολ.Δ. 616 (637), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 679, Α.Ε. 637.

νόμιμη γενική δωσιδικία καθορίζεται με βάση μόνο κατοικία του εναγομένου.

VI) *Εφαρμοστέοι κανόνες.* Κατ' αρχήν, σε (όλες) τις δίκες που αναφέρθηκαν αμέσως πιο πάνω, έχουν εφαρμογή οι ήδη εκτεθέντες κανόνες, οι οποίοι ρυθμίζουν τα της διαδικασίας εισαγωγής και εκδικάσεως των διαφορών, οι οποίες αφορούν σχέσεις γονέων και τέκνων. Σε ορισμένα όμως σημεία δικαιολογούνται ή επιβάλλονται, από τη φύση των πραγμάτων, ορισμένες αποκλίσεις ή ιδιορρυθμίες. Σχετικά θα μπορούσαν να παρατηρηθούν τα ακόλουθα: Α) Όπως ήδη λέχθηκε, ο θάνατος ενός από τους διαδίκους από την έναρξη της εκκρεμοδικίας μέχρι την έκδοση αμετάκλητης (δικαστικής) αποφάσεως επιφέρει **κατάργηση της δίκης** –και όχι μόνο διακοπή της δίκης, όπως είναι ο κανόνας στην τακτική/γενική διαδικασία, αλλά και σε πολλές ειδικές διαδικασίες– ως προς το κύριο αντικείμενο αυτής. Εάν (όμως) οι κληρονόμοι δικαιούνται να ασκήσουν την αγωγή, η δίκη διακόπτεται. Αυτό το τελευταίο συμβαίνει, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω, επί των επομένων αγωγών: α) Για την αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως εκούσιας αναγνωρίσεως ή εξομοιώσεως κ.λπ. (με επιγενόμενο γάμο) τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του με τέκνο γεννημένο σε γάμο, ή αναγνωρίσεως της ακυρότητας της ρηθείσας αναγνωρίσεως ή εξομοιώσεως κ.λπ. β) Για την προσβολή της εκούσιας αναγνωρίσεως τέκνου, η οποία ασκείται, ή μάλλον μπορεί να ασκηθεί από τους κληρονόμους του τέκνου. γ) Για την προσβολή της εξομοιώσεως κ.λπ. τέκνου, εφόσον θα μπορούσε να θεωρηθεί, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν πιο πάνω, ότι χωρεί τέτοια προσβολή και από τους κληρονόμους των αρχικά νομιμοποιουμένων προσώπων. Β) Οι περιορισμοί ορισμένων αποδεικτικών μέσων ή της απόλυτης αποδεικτικής δύναμης αυτών (και μάλιστα της ομολογίας), δεν ισχύουν στην ίδια έκταση και για τις αγωγές που αναφέρονται πιο πάνω υπό στοιχ. VI, Α, α-γ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ (Ή ΠΑΡΟΧΗΣ)*.**

Τίτλος Πρώτος
Εισαγωγή. Γενικές παρατηρήσεις

§ 309

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Γ. Θ. Ράμμου, Δικαστική επιδίωξις απαιτήσεων εκ πι-

στωτικών τίτλων. Διαδικασία εκδικάσεως και διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής απαιτήσεων εκ πιστωτικών τίτλων (ιδιορρυθμίες, σχέσεις και αλληλοεπιδράσεις αυτών), Επιστημονική Επετηρίδα Σχολής Νομικών και Οικονομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εις μνήμην Κωνστ. Ν. Καραβά τ. Ι, Ανάτυπο 1968 και Νομ. Δελτ. Τραπεζικής της Ελλάδος τ. ΙΣΤ (1965-1966), σ. 9 επ.· *του ιδίου*, Νομική φύσις της διαταγής πληρωμής, Νομ. Δελτ. Τραπεζικής της Ελλάδος τ. Η (1955), σ. 161 επ.· *του ιδίου*, Συμβολαί εις την ερμηνείαν της Πολ.Δ. τ. V § 220· *του ιδίου*: Διαταγή πληρωμής, νομική φύσις αυτής και ουσιαστικών δεδικασμένων, Νομ. Δελτ. Τραπεζικής της Ελλάδος τ. ΙΘ, σ. 3 επ. και Ανάτυπο 1979 όπου και περαιτέρω παραπομπές· *Ελ. Σκαλίδη*, Η ειδική διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής, Επ.Εμπ.Δικ. ΚΣΤ, 341 επ.· *Α. Μπλάτσιου*, Ζητήματα από τη διαταγή πληρωμής Δ 23, σ. 326 επ.· *Ε. Κοτσαρίδα*, Διαταγή πληρωμής και προσημειώσεις - Μετατροπή εις υποθήκην, ΝοΒ 31, σ. 1154 επ.· *Κ. Μακρίδου*, Οι διαδικασίες διαταγής πληρωμής και πιστωτικών τίτλων σε σχέση με την τακτική και προς άλλες ειδικές διαδικασίες, 1993· *Σ. Ματθίας*, Επίδραση της διαταγής πληρωμής στο χρόνο παραγραφής της αξιώσεως, Δ 10, σελ. 110-114· *Γ. Νικολόπουλος*, Σκοπός, φύση και ρύθμιση της διαταγής πληρωμής και της διαδικασίας των διαφορών από πιστωτικούς τίτλους, 1995· *Σ. Πανταζόπουλον*, Η ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής (άρθρα 632-633 ΚΠολΔ), Αθήνα, 2001· *Σ. Τσαντίνη*, Ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής, Δογματική ένταξη και ρύθμιση, Αθήνα, 2002. Βλ. επίσης: *Rosenberg/Schwab/Gottwald*, Zivilprozeßrecht¹⁶, München, 2004, § 163, σελ. 1141 επ.· *Stein-Jonas(-P. Schlosser)*, Kommentar zur ZPO²¹, 1993 (§ 688 επ. ZPO), σ. 533 επ. (β. 5/2)· *G. Herbst*, Neuregelung des gerichtlichen Mahnverfahrens³, 1977, Kissing· *H. Helmreich*, Erscheinungsformen des Mahnverfahrens im deutschsprachigen Rechtskreis, Köln, 1995· *H. Prütting*, Auf dem Weg zu einer europäischen Zivilprozeßordnung, dargestellt am Beispiel des Mahnverfahrens, FS Baumgärtel (1990), σ. 457 επ.· *M. Vollkommer*, Schlüssigkeitsprüfung und Rechtskraft-Gedanken zur Struktur des Mahnverfahrens, Erlanger FS Schwab (Erlangen, 1990), σ. 229 επ.· *J. Bosina - M. Schneider*, Das neue Mahnverfahren und die ADV - Drittschuldneranfrage, Wien, 1987.

****Ενδεικτική νομολογία για τη Διαταγή Πληρωμής:** ΑΠ 95/2006 (Δ. Λοβέρδος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 94/2006 (Δ. Λοβέρδος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 93/2006 (Στ. Γαβαλάς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 62/2006 (Ν. Κασσαβέτης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 345/2006 (Δ. Γιαννακόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 339/2006 (Στ. Γαβράς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 337/2006, (Στ. Γαβαλάς), ΝΟΜΟΣ· ΑΕΔ (Ν. Ρόζος), ΔΦΝ 2006, σ. 286 ΕΔΚΑ 2006, σ. 113· ΑΠ (ΟΛΟΜ.) 43/2005 (Β. Ρήγας), ΕλλΔνη 2005, σ. 1649· ΑΠ 911/2005 (Στ. Γαβράς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 60/2005 (Ν. Οικονομίδης), ΕλλΔνη 2005, σ. 1424· ΑΠ 578/2005 (Ν. Κασσαβέτης) ΔΕΕ 2006, σ. 62= ΑΡΜ 2006, σ. 406· ΑΠ 1538/2005 (Αλ. Κασιώλας), ΕλλΔνη 2006, σ. 118.

Ι) *Εισαγωγή.* Ήδη, πριν από την εισαγωγή του ΚΠολΔ, με το ν.δ. 2629/1953, που τροποποιήθηκε με το ν.δ. 3522/1956, εισήχθη και στην

Ελλάδα ο θεσμός της διαταγής πληρωμής (ή παροχής), η οποία εκδίδεται από το δικαστή σύμφωνα με ορισμένη διαδικασία.

II) *Θέσπιση από τον ΚΠολΔ (όπως τροποποιήθηκε)*. Το θεσμό αυτό υιοθέτησε και ρύθμισε συστηματικά στο πλαίσιο των ειδικών διαδικασιών ο ΚΠολΔ, ο οποίος τροποποιήθηκε και στο σημείο αυτό με το ν.δ. 958/1971.

III) *Έννοια και σκοπός της εκδόσεως διαταγής πληρωμής*. Α) Σκοπός της εκδόσεως διαταγής πληρωμής κ.λπ. ήταν και είναι η δημιουργία και η απόκτηση από το δικαιούχο εκτελεστού τίτλου μίας από τις απαιτήσεις που μνημονεύονται στο νόμο, σε βάρος και κατά του υπόχρεου από την ειδική απαίτηση, χωρίς προσφυγή στη συνήθως μακρά και δαπανηρή (τακτική) διαγνωστική διαδικασία. Με την προσήκουσα εφαρμογή αυτού του θεσμού, αφενός μεν επιτυγχάνεται η ταχύτερη επιδίωξη της ικανοποίησης ορισμένων απαιτήσεων, που δικαιολογείται και μερικές φορές επιβάλλεται από τη φύση αυτών και από ορισμένους ειδικούς λόγους και αφετέρου απαλλάσσεται η διαγνωστική διαδικασία από κάποιον αριθμό υποθέσεων χωρίς ουσιώδη βλάβη. Εφόσον συμβαίνει το πρώτο, δεν παρίσταται συνήθως ανάγκη προσφυγής στη διαγνωστική διαδικασία. Β) Για τις προϋποθέσεις, την αρμοδιότητα, τη διαδικασία και τις συνέπειες της εκδόσεως, όπως και για την προσβολή της διαταγής πληρωμής κ.λπ. γίνεται σε συντομία λόγος στη συνέχεια.

Τίτλος Δεύτερος

Προϋποθέσεις της εκδόσεως διαταγής πληρωμής κ.λπ.

Έκδοση της διαταγής πληρωμής. Νομική φύση και συνέπειες αυτής. Ανακοπή κατ' αυτής. Συνέπειες ασκήσεως ή μη ασκήσεως ανακοπής

§ 310

Η έκδοση διαταγής πληρωμής (ή παροχής) μπορεί να ζητηθεί και να λάβει χώρα, μόνο εφόσον συντρέχουν οι επόμενες (θετικές και αρνητικές προϋποθέσεις):

I) *Υπαρξη ορισμένης απαιτήσεως*. Κατά το άρθρ. 623 (644) του ΚΠολΔ¹²³, κατά την ειδική διαδικασία των άρθρ. 624-634 μπορεί να ζητηθεί η έκδοση διαταγής πληρωμής (ή παροχής) επί χρηματικών απαιτήσεων ή απαιτήσεων παροχής χρεωγράφων. α) Με τον όρο «χρηματικές απαιτήσεις» νοούνται πρώτιστα απαιτήσεις, οι οποίες έχουν εκφρασθεί στο νόμισμα

123. Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 686, Α.Ε. 644.

που κυκλοφορεί νόμιμα στην Ελλάδα, δηλαδή μέχρι το έτος 2002 σε δραχμές και από το έτος 2002 και μετά σε ευρώ. Δεν αποκλείεται όμως, νομίζουμε, η έκδοση μιας τέτοιας διαταγής, και όταν πρόκειται για απαίτηση που συνίσταται στην πληρωμή ποσού αλλοδαπού χρήματος, εφόσον το κύρος και η ισχύς αυτής αναγνωρίζεται στην ημεδαπή. Αντίθετα, δεν περιλαμβάνονται στο μνημονευθέντα όρο απαιτήσεις λήψεως ή παροχής αουτούσιων χρυσών νομισμάτων (που είναι ορισμένα κατ' είδος ή κατά γένος), π.χ. χρυσών λιρών κ.λπ. β) Ο όρος «χρεώγραφα» θα πρέπει να ερμηνεύεται ευρύτερα. Από την εξεταζόμενη άποψη υπάγονται σ' αυτά κάθε είδους έγγραφα, τα οποία όχι απλά αποδεικνύουν αλλά και ενσωματώνουν δικαίωμα, όπως χρηματόγραφα, αξιόγραφα, τίτλοι σε διαταγή ή στον κομιστή (μετοχές, ομολογίες κ.λπ.). γ) Η αιτία της απαιτήσεως δεν ενδιαφέρει, εφόσον, εννοείται, δεν είναι (νόμω) αθέμιτη ή ανήθικη.

II) *Απόδειξη*. Η απαίτηση για την οποία ζητείται η έκδοση της διαταγής πληρωμής κ.λπ. πρέπει, κατά την ίδια πιο πάνω διάταξη, να αποδεικνύεται με δημόσιο ή ιδιωτικό *έγγραφο*. Άλλος τρόπος (με άλλο μέσο) αποδείξεως δε λαμβάνεται υπ' όψη. Ο λόγος της αναγραφής του περιορισμού αυτού είναι ευνόητος. Αφενός η επιβαλλόμενη ταχύτητα της διαδικασίας της εκδόσεως της ρηθείσας διαταγής και αφετέρου η ανάγκη της υπάρξεως ασφαλούς κατά το μάλλον ή ήττον ερείσματος συνιστούν τις κυριώτερες δικαιολογίες του αποκλεισμού άλλης αποδείξεως.

III) *Αρνητικές προϋποθέσεις*. Η έκδοση διαταγής πληρωμής μπορεί, κατά το άρθρ. 624 (645) § 1 ΚΠολΔ¹²⁴ να ζητηθεί, μόνο αν η απαίτηση δεν εξαρτάται από αίρεση, προθεσμία, όρο ή αντιπαροχή και το οφειλόμενο ποσό χρημάτων ή χρεωγράφων είναι ορισμένο. Από τη γενική και χωρίς διάκριση διατύπωση της σχετικής διατάξεως έπεται, ότι αποκλείονται τόσο η αναβλητική, όσο και η διαλυτική αίρεση ή προθεσμία, ενώ, εξάλλου, το κώλυμα της εκδόσεως διαταγής πληρωμής υφίσταται ανεξάρτητα από τη φύση του όρου ή της αντιπαροχής, από την οποία εξαρτάται κατά το νόμο ή τη συμφωνία των ενδιαφερομένων η απαίτηση. Όλα τα ζητήματα που προκαλούνται από την ύπαρξη τέτοιων ρητρών κ.λπ., έχουν ανάγκη εξετάσεως ή διαπιστώσεως, η οποία είναι ασυμβίβαστη με την ταχεία διαδικασία της εκδόσεως της σχετικής διαταγής.

IV) *Αποκλεισμός εκδόσεως διαταγής πληρωμής*. Δεν μπορεί να ζητη-

124. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 687 εδ. α', Α.Ε. 645 § 1.

θεί η έκδοση και να εκδοθεί η διαταγή πληρωμής κ.λπ., σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 624 (645) § 2 ΚΠολΔ¹²⁵, αν η επίδοση αυτής πρόκειται να γίνει σε πρόσωπα που διαμένουν στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής. Η διαταγή πληρωμής που εκδόθηκε παρά τον περιορισμό αυτό είναι άκυρη και δεν παράγει τις έννομες συνέπειες, για τις οποίες γίνεται λόγος πιο κάτω.

V) *Αρμοδιότητα*. Αρμόδιος καθ' ύλην για την έκδοση διαταγής πληρωμής ή παροχής είναι, επί απαιτήσεως, η οποία υπάγεται λόγω ποσού, κατά την τακτική ή γενική διαδικασία, στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του ειρηνοδικείου, ο ειρηνοδίκης και επί κάθε άλλης απαιτήσεως ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου¹²⁶. Η κατά τόπο αρμοδιότητα καθορίζεται με βάση το κοινό δίκαιο.

VI) *Αίτηση*. Η διαταγή πληρωμής κ.λπ. εκδίδεται μετά από αίτηση του δικαιούχου της απαιτήσεως, για την οποία ζητείται αυτή¹²⁷.

VII) *Στοιχεία και περιεχόμενο της αιτήσεως*. Η αίτηση εκδόσεως διαταγής πληρωμής κ.λπ. πρέπει να περιέχει: α) Τα κατά το άρθρ. 118 (119) ή 117 (118) ΚΠολΔ απαραίτητα στοιχεία, όπως και τα στοιχεία που επιβάλλονται κατά το άρθρ. 119 (120) του ιδίου ΚΠολΔ, δηλαδή τα στοιχεία κάθε δικογράφου ή κάθε δικαστικής εκθέσεως και την διεύθυνση του αιτούντα, του νόμιμου αντιπροσώπου και του δικαστικού πληρεξουσίου του. β) Αίτημα εκδόσεως διαταγής πληρωμής ή παροχής. γ) Μνεία της απαιτήσεως και του ακριβούς ποσού χρημάτων ή χρεωγράφων με τους τυχόν οφειλόμενους τόκους, μερίσματα κ.λπ., των οποίων ζητείται η καταβολή¹²⁸. δ) Η αίτηση εκδόσεως διαταγής πληρωμής κ.λπ. ασκείται με κατάθεση στη γραμματεία του δικαστηρίου, στο οποίο υπηρετεί ο αρμόδιος για την έκδοση της διαταγής πληρωμής δικαστής, και τη σύνταξη εκθέσεως κάτω από αυτήν. Η αίτηση μπορεί να ασκηθεί ή να υποβληθεί και προφορικά, σύμφωνα με το άρθρ. 215 (216) ΚΠολΔ, και τη σύνταξη εκθέσεως γι' αυτήν κ.λπ., αλλά μόνο στις περιπτώσεις που αναφέρονται από τη ρηθείσα διάταξη, δηλαδή όταν απευθύνεται στον ειρηνοδίκη, στην έδρα του οποίου δεν υπάρχουν ειδικά διορισμένοι δικηγόροι ή δικολάβοι¹²⁹. ε) Στην

125. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 687 εδ. β', Α.Ε. 645 § 2.

126. Κ.Πολ.Δ. 625 (646) εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 688 εδ. α', Α.Ε. 646 εδ. α'.

127. Κ.Πολ.Δ. 626 (647) § 1 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 689 § 1 εδ. α', Α.Ε. 647. § 1 εδ. α'.

128. Κ.Πολ.Δ. 626 (647) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 689 § 2, Α.Ε. 647 § 2.

129. Κ. Πολ.Δ. 626 (647) § 1 εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 689 § 1 εδ. β', Α.Ε. 647 § 1 εδ. β'.

πιο πάνω αίτηση πρέπει να επισυνάπτονται και όλα τα έγγραφα, από τα οποία προκύπτει ή αποδεικνύεται η απαίτηση και το ποσό αυτής¹³⁰.

VIII) *Εξέταση της αιτήσεως χωρίς προφορική συζήτηση*. Επί της αιτήσεως για την έκδοση διαταγής πληρωμής ή παροχής, δεν λαμβάνει χώρα προφορική συζήτηση στο ακροατήριο¹³¹.

IX) *Εξουσία και ενέργειες του δικαστή*. Ο αρμόδιος δικαστής αποφασίζει το γρηγορότερο δυνατόν επί της πιο πάνω αιτήσεως, χωρίς κλήση του φερόμενου ως οφειλέτη¹³². Ο δικαστής έχει την εξουσία να καλεί τον αιτούντα: α) για να παράσχει ορισμένες διασαφηνίσεις επί της αιτήσεως (σε σχέση με την ιστορική και νομική βάση αυτής κ.λπ.). β) Να υποδεικνύει στον αιτούντα τις αναγκαίες συμπληρώσεις ή διορθώσεις της αιτήσεως. γ) Εάν ο αιτών επικαλείται ιδιωτικά έγγραφα για την υποστήριξη της αιτήσεώς του, ο δικαστής έχει την εξουσία να ζητά βεβαίωση της υπογραφής από συμβολαιογράφο ή μάρτυρες, οι οποίοι εξετάζονται ενώπιον αυτού¹³³.

X) *Περιπτώσεις απορρίψεως της αγωγής*. Ο δικαστής στον οποίο υποβλήθηκε η αίτηση εκδόσεως διαταγής πληρωμής κ.λπ., την απορρίπτει, α) εάν δεν συντρέχουν οι εκτεθείσες νόμιμες προϋποθέσεις για την έκδοση της διαταγής αυτής, β) εάν ο αιτών δεν παρέχει τις διασαφήσεις που ζητούνται ή αρνείται να συμμορφωθεί προς τις υποδείξεις του δικαστή για συμπλήρωση ή διόρθωση της αιτήσεώς του ή για βεβαίωση των υπογραφών ιδιωτικών εγγράφων¹³⁴. Η απόρριψη της αιτήσεως σημειώνεται κάτω από αυτήν και αναγράφεται σε συντομία ο λόγος της απορρίψεως¹³⁵. Η πράξη, με την οποία απορρίπτεται η αίτηση εκδόσεως διαταγής πληρωμής κ.λπ. *δεν είναι δικαστική απόφαση* και συνεπώς δεν παράγει τις συνέπειες αυτής. Εξάλλου, δεν υπόκειται σε τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα. γ) Σε περίπτωση απορρίψεως της αιτήσεως δεν αποκλείεται η άσκηση αγωγής ή η υποβολή νέας αιτήσεως για την έκδοση διαταγής πληρωμής ή παροχής για την ίδια απαίτηση¹³⁶.

130. Κ.Πολ.Δ. 626 (647) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 689 § 3, Α.Ε. 647 § 3.

131. Κ.Πολ.Δ. 625 (646) εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Α.Ε. 646 εδ. β'.

132. Κ.Πολ.Δ. 627 (648), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 690 Α.Ε. 648.

133. Κ. Πολ.Δ. 627 (648) Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 690 Α.Ε. 648.

134. Κ.Πολ.Δ. 628 (649) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 691 § 1, Α.Ε. 649 § 1.

135. Κ.Πολ.Δ. 628 (649) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 691 § 3, Α.Ε. 649 § 2.

136. Κ.Πολ.Δ. 628 (649) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 691 § 4, Α.Ε. 649 § 3.

XI) *Παραδοχή της αιτήσεως*. Ο δικαστής δέχεται την πιο πάνω αίτηση, στο σύνολό της ή εν μέρει, ανάλογα αν αυτή κατά την κρίση του είναι νόμω και ουσία βάσιμη στο σύνολό της ή εν μέρει, διατάζει τον οφειλέτη να καταβάλει το οφειλόμενο ποσό χρημάτων ή να παράσχει το ποσό των χρεωγράφων, το οποίο υποχρεούται και καταδικάζει αυτόν στη δικαστική δαπάνη. Για το τυχόν απορριφθέν μέρος εφαρμόζεται η πιο πάνω αναφερόμενη διάταξη της § 3 του άρθρ. 628 ΚΠολΔ, δηλαδή μπορεί να ασκηθεί αγωγή ή να υποβληθεί νέα αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής για την ίδια απαίτηση¹³⁷.

XII) *Κατάρτιση και περιεχόμενο της διαταγής πληρωμής*. Η διαταγή πληρωμής κ.λπ. καταρτίζεται εγγράφως. Το έγγραφο αυτής πρέπει να περιέχει ή να αναφέρει: α) το ονοματεπώνυμο και την ιδιότητα ή τη θέση του δικαστή που εκδίδει την διαταγή, β) το ονοματεπώνυμο, την κατοικία και τη διεύθυνση του αιτούντα και του καθού η αίτηση, γ) την αιτία της πληρωμής ή παροχής, δ) το ποσό των χρημάτων που πρέπει να καταβληθεί ή το ποσό των χρεωγράφων που πρέπει να παρασχεθεί, ε) διαταγή πληρωμής ή παροχής, στ) υπόμνηση στον καθού αυτή, ότι δικαιούται να ασκήσει ανακοπή κατά της διαταγής μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την επίδοση αυτής και ζ) την υπογραφή του δικαστή που εκδίδει την διαταγή¹³⁸.

XIII) *Φύση και λειτουργία της διαταγής πληρωμής*. Α) Κατά το άρθρ. 631 (652) ΚΠολΔ¹³⁹, η διαταγή πληρωμής ή παροχής αποτελεί τίτλο εκτελεστό (βλ. και πιο κάτω υπό XXIII). Β) Υποστηρίχθηκε ήδη ευθύς εξ αρχής στη βάση του ν.δ. 2629/1953 –και στη συνέχεια εν όψει του ν.δ. 3522/1956 που τροποποίησε αυτό– και εξακολουθεί να υποστηρίζεται και από την εισαγωγή του ΚΠολΔ και εφεξής η άποψη, κατά την οποία η διαταγή πληρωμής κ.λπ. αποτελεί δικαστική απόφαση. Ο χαρακτηρισμός αυτός, όπως κατ' επανάληψη αναπτύξαμε από την αρχή σε διάφορα χρονικά σημεία, δεν είναι ορθός και δεν ανταποκρίνεται στα πράγματα για τους ακόλουθους λόγους: α) Σκοπός της καθιερώσεως του θεσμού της διαταγής πληρωμής κ.λπ. ήταν και είναι, όπως σημειώθηκε, η με την έκδοση αυτής δημιουργία εκτελεστού τίτλου, παρεμφερούς με τα υπόλοιπα,

137. Κ.ΠολΔ. 629 (650), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 692, 691 § 4, Α.Ε. 650.

138. Κ.ΠολΔ. 630 (651), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 693, Α.Ε. 651.

139. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 694, Α.Ε. 652. Πρβλ. και άρθρ. 904 (915) Κ.ΠολΔ. Βλ. σχετικά σε τ. III περί αναγκαστικής εκτελέσεως.

εκτός από τις δικαστικές αποφάσεις, έγγραφα, όπως είναι τα συμβολαιογραφικά κ.λπ., υπέρ του δικαιούχου και κατά του υπόχρεου για την πληρωμή χρημάτων ή την παροχή χρεωγράφων χωρίς προσφυγή στη συνήθως μακρά και δαπανηρή διαγνωστική διαδικασία. Με την εφαρμογή του μνημονευθέντος θεσμού, κατά το αληθινό νόημα και την ακριβή λειτουργία αυτού, όπως λέχθηκε ήδη πιο πάνω, αφενός επιτυγχάνεται η ταχύτερη επιδίωξη της ικανοποίησης ορισμένων απαιτήσεων, αφετέρου δε απαλλάσσεται χωρίς ουσιώδη ζημία η διαγνωστική διαδικασία από ορισμένο αριθμό υποθέσεων, ώστε να διεξάγονται οι άλλες υποθέσεις αυτής ανετότερα και καλύτερα. β) Τόσο η πριν από την έκδοση της διαταγής πληρωμής κ.λπ. διαδικασία, όσο και το περιεχόμενο αυτής, στερούνταν ευθύς εξ αρχής και στερούνται και τώρα το απαραίτητο για τη φύση και τη λειτουργία της δικαστικής αποφάσεως διαγνωστικό στοιχείο. γ) Περαιτέρω δεν ελάμβανε, και δεν λαμβάνει, χώρα ούτε προηγούμενη συζήτηση στο ακροατήριο, ούτε δημόσια απαγγελία της πιο πάνω διαταγής στο ακροατήριο. δ) Είναι αλήθεια ότι υπήρξαν και υπάρχουν διατάξεις, οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι παρέχουν στοιχεία υπέρ της αποκρουστικής εκδοχής. Τέτοιες είναι π.χ., αυτή που αναφέρεται πιο πάνω, η οποία αναγνωρίζει στο δικαστή την εξουσία να καλεί τον αιτούντα για παροχή διασαφήσεων ή για συμπλήρωση της αιτήσεως, για βεβαίωση της υπογραφής ιδιωτικού εγγράφου κ.λπ. και για την απόρριψη της αιτήσεως σε περίπτωση μη συμμορφώσεως του αιτούντα προς τις υποδείξεις αυτές, όπως και αυτή που αναφέρεται πιο κάτω για τον αποκλεισμό, κατά κανόνα, της ασκήσεως ενδίκων μέσων. Αλλά ούτε η μία ούτε η άλλη από τις πιο πάνω διατάξεις έχουν κάποια σχέση ή βασίζονται σε διαγνωστικό στοιχείο. Η πρώτη προβλέπει μέτρα, που μπορούν να υπαχθούν στην εκούσια δικαιοδοσία και αποβλέπουν στην αποφυγή ενδεχομένων καταχρήσεων και ανωμαλιών. Εξ άλλου, ο κατ' αρχήν αποκλεισμός των ενδίκων μέσων παρέχει επιχείρημα εναντίον του πιο πάνω χαρακτηρισμού. Περαιτέρω, εφόσον δεν αποτελεί απόφαση η πράξη του δικαστή, η οποία απορρίπτει, στο σύνολό της ή εν μέρει, την αίτηση εκδόσεως διαταγής πληρωμής κ.λπ., δεν θα ήταν συνεπές να γίνεται δεκτό το αντίθετο, ως προς την πράξη, με την οποία γίνεται δεκτή στο σύνολό της ή εν μέρει αυτή και εκδίδεται η διαταγή πληρωμής κ.λπ. που ζητήθηκε. Γ) Με πρόσφατη νομοθετική τροποποίηση (Ν. 2819/2000, άρθρ. 8 παραγρ. 6) προστέθηκε το νέο άρθρο **630 Α ΚΠολΔ**, σύμφωνα με το οποίο η «*διαταγή πληρωμής επιδίδεται σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την έκδοσή της*». Με την ίδια διάταξη προβλέπεται

επίσης, ότι αν «η επίδοση δεν γίνει μέσα στην προθεσμία των 2 μηνών, η διαταγή πληρωμής παύει να ισχύει». Και αυτή η νομοθετική τροποποίηση αποδεικνύει τον απρογραμμάτιστο και ασυστηματοποίητο τρόπο με τον οποίο γίνονται οι νομοθετικές τροποποιήσεις στην Ελλάδα με συνέπεια να έχει δημιουργηθεί για πολλά θέματα μία αφόρητη αστάθεια δικαίου.

XIV) *Ανακοπή*. Α) Ο καθού εκδόθηκε διαταγή πληρωμής κ.λπ. οφειλέτης δικαιούται μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την επίδοση αυτής να ασκήσει ανακοπή εναντίον της¹⁴⁰. Β) Η ανακοπή απευθύνεται ενώπιον του δικαστηρίου που είναι καθ' ύλην αρμόδιο για την απαίτηση, για την οποία εκδόθηκε η διαταγή. Η κατά τρόπον αρμοδιότητα καθορίζεται με βάση τους ορισμούς του άρθρου 584 (602) ΚΠολΔ¹⁴¹. Γ) Η ανακοπή αυτή, ως είδος των ανακοπών κατά εξωδίκων και δικαστικών πράξεων που προβλέπονται από τα άρθρ. 583 (601) επ. ΚΠολΔ, ασκείται, όπως και οι υπόλοιπες πιο πάνω ανακοπές, σύμφωνα με τις διατυπώσεις της ασκήσεως και εισαγωγής για συζήτηση της αγωγής¹⁴². Σύμφωνα με ρητή διάταξη του ΚΠολΔ (άρθρ. 632 § 1 ΚΠολΔ, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2145/1993 άρθρ. 9 § 5), η πιο πάνω ανακοπή, καθώς και η αίτηση αναστολής που προβλέπεται από το άρθρο 632 § ΚΠολΔ, μπορεί να επιδοθούν έγκυρα είτε στο δικηγόρο που υπέγραψε την αίτηση για την έκδοση της διαταγής πληρωμής, είτε στη διεύθυνση εκείνου κατά του οποίου στρέφονται, η οποία αναφέρεται στη διαταγή πληρωμής, εκτός αν γνωστοποιήθηκε με δικόγραφο η μεταβολή που τυχόν επήλθε¹⁴³.

XV) *Συνέπειες της ασκήσεως ανακοπής*. Σε αντίθεση προς την αρχική διατύπωση της σχετικής διατάξεως του ΚΠολΔ, η οποία όριζε ότι η άσκηση της ανακοπής αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής, ο ΚΠολΔ (632 § 2), όπως τροποποιήθηκε με το Ν.Δ. 958/71, ορίζει ότι η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής κ.λπ. Ο δικαστής όμως που εξέδωσε αυτή τη διαταγή¹⁴⁴ μπορεί μετά από αίτηση, η οποία ασκείται και δικάζεται κατά τη διαδικασία των άρθρ. 686 επ. (δηλαδή αυτή των ασφαλιστικών μέτρων), να χορηγήσει αναστολή

140. Κ.Πολ.Δ. 632 (653) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 695 § 1, Α.Ε. 653 § 1.

141. Βλ. Κ.Πολ.Δ. 632 (653) § 1. Βλ. και πιο πάνω τ. Ι §§ 83 επ.

142. Κ.Πολ.Δ. 585 (603). Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 175-176.

143. Κ.Πολ.Δ. 632 (653) § 2 εδ. β'.

144. Η σχετική διάταξη (632 § 2 ΚΠολΔ) παρεμβάλλει στο σημείο αυτό τη νέα φράση «το δικαστήριο όμως που εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής...», ενώ δεν πρόκειται για δικαστήριο.

με τον όρο της παροχής εγγυήσεως ή και χωρίς αυτή μέχρι (την) έκδοση τελεσίδικης αποφάσεως επί της ανακοπής¹⁴⁵.

XVI) *Διαδικασία εκδίκασεως της ανακοπής*. Εάν η διαφορά από την απαίτηση, για την οποία εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής δικάζεται σύμφωνα με ειδική διαδικασία, η εκδίκαση της ανακοπής γίνεται κατά τις διατάξεις της ειδικής αυτής διαδικασίας¹⁴⁶. Διαφορετικά, η συζήτηση κ.λπ. επί της ανακοπής προβαίνει κατ' αντιμωλία ή ερήμην, ανάλογα με τις συνθήκες που συντρέχουν, σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου κατά τη γενική ή τακτική διαδικασία. Το επιτρεπτό της προβολής νέων λόγων ανακοπής διέπεται από τις διατάξεις του άρθρ. 585 (603) § 2 ΚΠολΔ¹⁴⁷.

XVII) *Απόφαση επί της ανακοπής*. Εάν το δικαστήριο κρίνει, ότι η ανακοπή ασκήθηκε εμπρόθεσμα και νόμιμα (εφόσον συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις του παραδεκτού αυτής), και ένας ή περισσότεροι από τους λόγους της ανακοπής αυτής που προβλήθηκαν νόμιμα και παραδεκτά, είναι νόμοι και ουσία βάσιμοι, δέχεται την ανακοπή και ακυρώνει τη διαταγή πληρωμής κ.λπ., διαφορετικά απορρίπτει την ανακοπή και επικυρώνει τη διαταγή πληρωμής.

XVIII) *Ένδικα μέσα*. Η απόφαση που εκδίδεται επί της ανακοπής (οριστική ή τελειωτική κ.λπ.), μπορεί να προσβληθεί με τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα με τις προϋποθέσεις και κατά τις διατυπώσεις και προθεσμίες ανάλογα με τη διαδικασία που τηρήθηκε ή το δίκαιο που διέπει τη συγκεκριμένη ειδική διαδικασία, κατά την οποία εκδικάσθηκε η ανακοπή, ή το κοινό δίκαιο.

XIX) *Συνέπειες της αποφάσεως που εκδίδεται επί της ανακοπής*. Η απόφαση που εκδίδεται επί της ανακοπής και είναι απλά οριστική ή τελειωτική ή ανέκκλητη ή κατέστη τελεσίδικη ή αμετάκλητη, παράγει τις συνήθεις (κύριες και δευτερεύουσες, παρεπόμενες, αντανakλαστικές και μικτές) συνέπειες, κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου, σε συνδυασμό, ενδεχόμενα, με τις υφιστάμενες σχετικές διατάξεις, οι οποίες διέπουν την ειδική διαδικασία που τηρήθηκε κατά την εκδίκαση της ανακοπής¹⁴⁸. Δυσχερείες προκαλούν μερικές φορές τα ζητήματα του καθορισμού των αντικειμενικών ορίων και της εκτάσεως του ουσιαστικού δεδικασμένου τό-

145. Κ.Πολ.Δ. 632 (653) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 695 § 2, Α.Ε. 653 § 2.

146. Κ.Πολ.Δ. 632 (653) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 695 § 3, Α.Ε. 653 § 3.

147. Βλ. σχετικά πιο πάνω.

148. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 202 επ.

σο επί παραδοχής όσο και επί απορρίψεως της ανακοπής εναντίον της διαταγής πληρωμής, αφενός μεν για λόγους τυπικούς ή δικονομικούς, αφετέρου δε για λόγους ουσιαστικούς. Γενικά και κατά βάση έχουν εφαρμογή όσα εκτέθηκαν πιο πάνω στον οικείο τόπο ως προς τα αντικειμενικά όρια και την έκταση του ουσιαστικού δεδικασμένου κατά το κοινό δίκαιο¹⁴⁹. Ειδικότερα θα μπορούσαν να παρατηρηθούν τα ακόλουθα: Α) Ευχερώς καθορίζονται τα αντικειμενικά όρια και η έκταση του ουσιαστικού δεδικασμένου στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες η παραδοχή ή η απόρριψη της ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής ή παροχής έλαβε χώρα για τυπικούς και γενικά δικονομικούς λόγους. Στις περιπτώσεις αυτές η δύναμη και η ισχύς του ουσιαστικού δεδικασμένου περιορίζονται στο δικονομικό ζήτημα που λύθηκε, δηλαδή στο λόγο της παραδοχής ή της απορρίψεως της ανακοπής και δεν περιλαμβάνουν ούτε επηρεάζουν την ουσία της υποθέσεως. Β) Δεν μπορεί να λεχθεί το ίδιο, όταν η παραδοχή ή η απόρριψη της ανακοπής, κατά της διαταγής πληρωμής χωρεί για ουσιαστικούς λόγους ή για λόγους που ανάγονται στην ουσία της υποθέσεως, όπως είναι αυτοί που αφορούν την ύπαρξη ή ανυπαρξία της απαίτησεως, για την οποία εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής, το αγωγήμο αυτής, την απόσβεση λόγω παραγραφής ή αποσβεστικής προθεσμίας κ.λπ. Στις περιπτώσεις αυτές είναι πρόδηλο, ότι τα αντικειμενικά όρια και η έκταση του ουσιαστικού δεδικασμένου είναι σαφώς ευρύτερα. Κατά βάση τα ζητήματα αυτά ρυθμίζονται, σαν να είχε ασκηθεί αγωγή για την απαίτηση, για την οποία εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής ή παροχής, και έγινε αυτή δεκτή ή απορρίφθηκε.

XX) *Συνέπειες της μη ασκήσεως ανακοπής*. Εάν δεν ασκηθεί ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής κ.λπ. εμπρόθεσμα (δηλαδή μέσα στη δεκαπενθήμερη προθεσμία που μνημονεύεται πιο πάνω) και κατά τις νόμιμες διατυπώσεις, επέρχονται, εκτός αν συντρέχουν οι κατά νόμο προϋποθέσεις της επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση και ζητηθεί και διαταχθεί αυτή σύμφωνα με το νόμο¹⁵⁰, οι επόμενες συνέπειες: α) ο καθού εκδόθηκε αυτή δεν μπορεί πλέον κατ' αρχήν να προσβάλει αυτή μεταγενέστερα με την πιο πάνω ανακοπή. Αμφίβολο είναι το ζήτημα, εάν ο καθού μπορεί να ασκήσει ανακοπή κατά της επιταγής για πληρωμή που καταχωρίζεται κάτω από το αντίγραφο εξ απογράφου της δια-

149. Πρβλ. περί αυτών πιο πάνω τ. Ι § 205.

150. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 157.

ταγής πληρωμής, επικαλούμενος ανυπαρξία της απαιτήσεως, για την οποία εκδόθηκε η εν λόγω διαταγή πληρωμής, ενδεχόμενα δε να ασκήσει αρνητική αναγνωριστική αγωγή, στηριζόμενος στο λόγο αυτό. Η αποφατική απάντηση στηρίζεται στη σκέψη, ότι η έκπτωση λόγω της παρελεύσεως της πιο πάνω δεκαπενθήμερης προθεσμίας δεν θα είχε ουσιαστική σημασία. Υπέρ της αντίθετης απόψεως θα μπορούσε κανείς να επικαλεσθεί το γεγονός ότι, όπως παρατηρείται και αμέσως πιο πάνω, η διαταγή πληρωμής δεν περιέχει δικαστική διάγ'Ενωση της υπάρξεως κ.λπ. της απαιτήσεως, ούτε αποκτά δύναμη τελεσίδικης αποφάσεως με την άπρακτη πάροδο της δεκαπενθήμερης προθεσμίας, η οποία τάσσεται από το νόμο για την άσκηση ανακοπής κατ' αυτής. Το ίδιο πιο πάνω πρόσωπο δεν στερείται βέβαια την εξουσία να προβάλει λόγους από το κοινό δίκαιο, όπως επί κάθε άλλης επιταγής. β) Η διαταγή πληρωμής κ.λπ. διατηρεί την ισχύ της ως τίτλος εκτελεστός. Με αυτές (όμως) τις προϋποθέσεις δεν παράγει άλλες περαιτέρω συνέπειες.

XXI) *Νέα επίδοση της διαταγής πληρωμής και συνέπειες (της) μη ασκήσεως ανακοπής κ.λπ.* Με το ν.δ. 958/1971 προστέθηκε στο άρθρο 633 (654) ΚΠολΔ, ως § 2, διάταξη, η οποία ορίζει τα ακόλουθα: «*Αν δεν έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα ανακοπή, εκείνος υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί η διαταγή πληρωμής μπορεί να επιδώσει πάλι τη διαταγή στον οφειλέτη, ο οποίος έχει το δικαίωμα να ασκήσει την ανακοπή μέσα σε προθεσμία δέκα ημερών από τη νέα επίδοση. Στην περίπτωση αυτή δεν χορηγείται η αναστολή εκτελέσεως που προβλέπεται από την παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου. Αν περάσει άπρακτη και η παραπάνω προθεσμία, η διαταγή πληρωμής αποκτά δύναμη δεδικασμένου και είναι δυνατό να προσβληθεί μόνο με αναψηλάφηση*». Ενόψει της διατάξεως αυτής θα μπορούσαν να παρατηρηθούν τα εξής: Α) Ενώ, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν πιο πάνω, με την άπρακτη πάροδο της αρχικά καθορισμένης δεκαπενθήμερης προθεσμίας, χωρεί έκπτωση από το δικαίωμα της άσκησης ανακοπής και η διαταγή πληρωμής κ.λπ. καθίσταται απρόσβλητη, με την προβλεπόμενη από την πιο πάνω διάταξη νέα επίδοση αυτής κατά παραγγελία του δικαιούχου προς τον οφειλέτη, αίρεται ή αναστέλλεται το αποτέλεσμα αυτό και ανοίγεται νέο στάδιο δυνατότητας προσβολής της διαταγής πληρωμής με την άσκηση ανακοπής. Η ανακοπή αυτή μπορεί να ασκηθεί μέσα σε νέα προθεσμία, που καθορίζεται προς τούτο δεκαήμερη και αρχίζει από τη νέα (μετά την πάροδο της πρώτης, δηλαδή της δεκαπενθήμερης προθεσμίας) επίδοση της διαταγής πληρωμής κ.λπ. Β) Εάν ασκηθεί μέσα στη

νέα πιο πάνω προθεσμία ανακοπή κατά τις διατυπώσεις, οι οποίες εκτίθενται πιο πάνω, προκειμένου για την άσκηση ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής κ.λπ. μέσα στην αρχική προθεσμία, εφαρμόζονται ως προς την περαιτέρω διαδικασία *mutatis mutandis* όσα αναπτύχθηκαν πιο πάνω (υπό στοιχ. XIV). Γ) Εάν παρέλθει άπρακτη και η δεύτερη πιο πάνω προθεσμία, δηλαδή εάν δεν ασκηθεί μέσα σ' αυτή νομότυπα ανακοπή ή απορριφθεί η ανακοπή που ασκήθηκε ως απαράδεκτη ή άκυρη και γενικά για τυπικούς λόγους, η διαταγή πληρωμής κ.λπ. αποκτά κατά την διάταξη που παρατέθηκε, *ισχύ δεδικασμένου και υπόκειται μόνο σε αναψηλάφηση*: α) Τούτο σημαίνει κατ' αρχάς ότι επέρχεται *αμετάκλητη* έκπτωση από το δικαίωμα της ασκήσεως ανακοπής, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων για την επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναγράφονται προς τούτο¹⁵¹. β) Περαιτέρω αποκλείεται η άσκηση των υπολοίπων (τακτικών και εκτάκτων) ενδίκων μέσων, εκτός από την αναψηλάφηση, και, όπως ορίζεται, «παράγεται» και η άλλη από τις συνέπειες της τελεσίδικης αποφάσεως¹⁵², αυτή του *ουσιαστικού δεδικασμένου*: Δ) Εν όψει των δύο τούτων ρητά απαγγελλομένων συνεπειών της παρελεύσεως άπρακτης και της σύμφωνα με όσα εκτίθενται πιο πάνω τασσόμενης δεύτερης (δεκαήμερης) προθεσμίας για την άσκηση ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής κ.λπ., γεννώνται περαιτέρω τα επόμενα ζητήματα: α) Ο αποκλεισμός κατ' αντιδιαστολή της ασκήσεως των υπολοίπων εκτός από την αναψηλάφηση ενδίκων μέσων και περαιτέρω η ρητή αναγνώριση του επιτρεπτού της αναψηλάφησης, φαίνεται ότι στηρίζονται στην αντίληψη του νομοθέτη ότι υπάρχει δικαστική απόφαση με τη μορφή της ρηθείσας διαταγής. Αλλ' ακριβώς, όπως εκτέθηκε πιο πάνω, η ορθότητα του χαρακτηρισμού αυτού αμφισβητείται για το πρώτο στάδιο της διαδικασίας μετά την έκδοση της πιο πάνω πράξεως και κατά το χρονικό διάστημα από αυτήν και έκτοτε πριν ή και μετά την πάροδο της αρχικής (πρώτης) προθεσμίας για την άσκηση ανα-

151. Βλ. σχετικά πιο πάνω τ. Ι § 157.

152. Η συνέπεια της ισχύος της διαταγής πληρωμής κ.λπ. ως τίτλου εκτελεστού αναγνωρίζεται σε αυτή όπως λέχθηκε, δυνάμει ρητής διατάξεως του νόμου συγχρόνως με την έκδοσή της (άρθρ. 631 και 904 § 2 ΚΠολΔ). Ως προς τα θέματα της νομικής φύσεως και νομικού χαρακτηρισμού της διαταγής πληρωμής και της ενδεχόμενης «μεταβολής» της νομικής της φύσεως, τα οποία τίγονται στην παράγραφο αυτή [301(310), XXI, Δ] πρβλ. και Ν. Κ. Κλαμαρή, Ο κανών της άπαξ μόνον ασκήσεως των ενδίκων μέσων, 1981, σελ. 83 επ. Βλ. επίσης τη βιβλιογραφία που παρατίθεται πιο κάτω στις υποσημειώσεις 154 και 155 (της ίδιας παραγράφου).

κοπής. Εάν πράγματι ο χαρακτηρισμός της διαταγής πληρωμής ή παροχής είναι ορθός για το στάδιο αυτό, κατά μείζονα λόγο, όπως υποστηρίζουν κάποιοι, θα πρέπει να θεωρείται προσήκων και κατά το δεύτερο στάδιο, δηλαδή μετά την πάροδο άπρακτης και της δεύτερης προθεσμίας (της δεκαήμερης), με βάση την πιο πάνω διάταξη. Εάν όμως υπάρχει αμφιβολία για την παραδοχή της νομικής αυτής φύση κατά το πρώτο από τα στάδια που μνημονεύθηκαν, θα πρέπει να βρεθεί έρεισμα, το οποίο να δικαιολογεί επαρκώς την προβαλλόμενη πιο πάνω αναγνώριση της νομικής αυτής φύσεως κατά το δεύτερο στάδιο. Εάν η διαταγή πληρωμής δεν είναι δικαστική απόφαση κατά το πρώτο στάδιο, πώς αποκτά την ιδιότητα αυτή μόνο με τη νέα επίδοση αυτής (της διαταγής πληρωμής κ.λπ.) και της παρόδου άπρακτης της νέας (της δεκαπενθήμερης) προθεσμίας ή και της περιπτώσεως που εξομοιώνεται μ' αυτήν, σύμφωνα με όσα λέχθηκαν πιο πάνω, της απορρίψεως της ασκηθείσας ανακοπής ως απαράδεκτης ή άκυρης και γενικά για τυπικούς λόγους; Γιατί πώς ορίζεται ότι δεν υπόκειται η διαταγή πληρωμής κ.λπ. σε ένδικα μέσα εκτός από την αναψηλάφηση και ότι αποκτά ισχύ δεδικασμένου; Τί μεσολαβεί για την μετατροπή αυτή ή την απόκτηση της νέας αυτής ιδιότητας; Κατά το κοινό δίκαιο, (του ΚΠολΔ) κ.λπ., από την έκδοση δικαστικής αποφάσεως προηγείται πάντοτε (ολόκληρη) διαγνωστική διαδικασία ή διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων. Τέτοια διαδικασία δεν μπορεί να θεωρηθεί η δεύτερη επίδοση της διαταγής πληρωμής κ.λπ. Άλλη διαδικασία δεν λαμβάνει χώρα εν προκειμένω. Μόνη η διάταξη που παραπεμπάται πιο πάνω δεν μπορεί, παρότι μερικές φορές εξαιρούμενη παντοδυναμία του νομοθέτη, να προσδώσει σε απλή διαδικαστική πράξη, που θεωρείται τίτλος εκτελεστός, την ιδιότητα, τη φύση και τη λειτουργία δικαστικής αποφάσεως. Από την άποψη αυτή, δύσκολα θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η εν λόγω διάταξη τελεί σε αρμονία με περισσότερους από έναν ορισμούς του ισχύοντος Συντάγματος (για τη διάκριση εξουσιών και λειτουργιών κ.λπ.). Είναι τόσο στενά συνυφασμένη η έννοια της δικαστικής αποφάσεως από πλευράς υποκειμένων και οργάνων, με τη διαδικασία και το περιεχόμενο αυτής, ώστε είναι αρκετά δύσκολο, ίσως δε και αδύνατο, να προσδοθεί η φύση και η λειτουργία αυτής σε πράξεις άλλων οργάνων και λειτουργιών του Κράτους και σε πράξεις αυτών τελείως διαφορετικού περιεχομένου. Αρνητική μόνο συνέπεια, δηλαδή νομική αδυναμία προσβολής της διαταγής πληρωμής κ.λπ. (οποιασδήποτε) φύσεως, εξαιτίας της αποδυναμώσεως που θεσπίζεται από την πιο πάνω διάταξη, μπορεί να λεχθεί ότι δημιουργεί η

αναγνώριση για τη ρηθείσα διαταγή πληρωμής της ισχύος του δεδικασμένου. Δύναμη, όμως, και ισχύ ουσιαστικού δεδικασμένου με την θετική κυρίως μορφή ούτε προσδίδει ούτε μπορεί για τους λόγους που εκτέθηκαν να θεωρηθεί ότι απέκτησε η διαταγή πληρωμής ως συνέπεια της μνημονευθείσας διατάξεως. β) Εξάλλου, γεννάται το ζήτημα εάν ο από την πιο πάνω διάταξη αποκλεισμός των υπολοίπων ενδίκων μέσων, εκτός από την αναψηλάφηση, περιλαμβάνει μόνο το δεύτερο από τα πιο πάνω στάδια ή και το πρώτο (το μετά την έκδοση της διαταγής πληρωμής κ.λπ.) μέχρι την πάροδο άπρακτης της αρχικής (δηλαδή της δεκαπενθήμερης) προθεσμίας για την άσκηση ανακοπής ή και απορρόφησης αυτής ως απαράδεκτης, άκυρης και γενικά για τυπικούς λόγους; Σύμφωνα με όσους υποστηρίζουν το απαράδεκτο της ασκήσεως ενδίκων μέσων εκτός από την αναψηλάφηση, και κατά το πρώτο στάδιο, η ρηθείσα διαταγή, μη υποκείμενη ιδίως σε ανακοπή ερημοδικίας και σε έφεση, είτε συγχρόνως με την έκδοσή της είτε μετά την πάροδο άπρακτης της δεκαπενθήμερης προθεσμίας για την άσκηση ανακοπής, έχει τη μορφή και παράγει έκτοτε τις συνέπειες (κύριες και δευτερεύουσες) της τελεσίδικης δικαστικής απόφασης, η πρώτη από τις οποίες είναι αυτή του ουσιαστικού δεδικασμένου. Σε μια τέτοια περίπτωση ποιο νόημα έχει η πιο πάνω διάταξη, η οποία προσδίδει το αποτέλεσμα αυτό στη μνημονευθείσα διαταγή μετά την πάροδο της νέας (της δεκαπενθήμερης) προθεσμίας από την εκ νέου επίδοση της διαταγής πληρωμής κ.λπ.; γ) Εάν αντίθετα θεωρηθεί ότι το πιο πάνω απαράδεκτο της ασκήσεως ενδίκων μέσων, εκτός από την αναψηλάφηση, αφορά το δεύτερο στάδιο, ποιο στήριγμα θα έχει ο αποκλεισμός της ασκήσεως ιδίως των τακτικών ενδίκων μέσων κατά το πρώτο στάδιο από αυτούς που χαρακτηρίζουν τη διαταγή πληρωμής κ.λπ. ευθύς εξ αρχής ως δικαστική απόφαση, εν όψει του γνωστού κανόνα του κοινού δικαίου για το κατ' αρχήν επιτρεπτό της ασκήσεως αυτών; δ) Περαιτέρω γεννώνται περισσότερες της μίας δυσχέρειες όσον αφορά την αντιμετώπιση των ζητημάτων, τα οποία έχουν σχέση με το παραδεκτό, τους λόγους, την άσκηση, την αρμοδιότητα, τη διαδικασία κ.λπ. της αναψηλάφησης. Η λύση των ζητημάτων αυτών δεν βαίνει σε συνέπεια προς την ιδιάζουσα μορφή και προς τις προϋποθέσεις και συνθήκες, με τις οποίες εκδίδεται και μπορεί να προσβληθεί με ανακοπή η διαταγή πληρωμής κ.λπ.

XXII) *Συνέπειες επιδόσεως διαταγής πληρωμής.* Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 634 παραγρ. 1 ΚΠολΔ η επίδοση της διαταγής πληρωμής διακόπτει την παραγραφή και την αποσβεστική προθεσμία¹⁵³. Η παραγρ.

2 του άρθρου 634 ΚΠολΔ προβλέπει, ότι αν ακυρωθεί η διαταγή πληρωμής, η παραγραφή ή η αποσβεστική προθεσμία θεωρείται, ότι έχει ανασταλεί από την επίδοση της διαταγής πληρωμής, ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή.

XXIII) Α) Η διαταγή πληρωμής ως εκτελεστός τίτλος. Όπως ελέγχθη και προηγουμένως η διαταγή πληρωμής αποτελεί σύμφωνα με το άρθρο 631 ΚΠολΔ εκτελεστό τίτλο. Η ρύθμιση του άρθρου 631 ΚΠολΔ εμπεριέχεται βέβαια ούτως ή άλλως και στην ευρύτερη ρύθμιση του άρθρου 904 ΚΠολΔ («ΚΠολΔ Άρθρο 904. - 1. Αναγκαστική εκτέλεση μπορεί να γίνει μόνο βάσει εκτελεστού τίτλου. 2. Εκτελεστοί τίτλοι είναι α) τελεσίδικες αποφάσεις, καθώς και οι αποφάσεις κάθε ελληνικού δικαστηρίου που κηρύχθηκαν προσωρινά εκτελεστές, β) οι διαιτητικές αποφάσεις, γ) τα πρακτικά ελληνικών δικαστηρίων που περιέχουν συμβιβασμό ή προσδιορισμό δικαστικών εξόδων, δ) τα συμβολαιογραφικά έγγραφα, ε) οι διαταγές πληρωμής και απόδοσης της χρήσης μισθίου ακινήτου που εκδίδουν Έλληνες δικαστές, στ) οι αλλοδαποί τίτλοι που κηρύχθηκαν εκτελεστοί, ζ) οι διαταγές και πράξεις που αναγνωρίζονται από το νόμο ως τίτλοι εκτελεστοί.»). Β) Ως γνωστό το Σύνταγμα στο άρθρο 94 § 4 εδ. γ' προβλέπει ότι οι «δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται αναγκαστικά και κατά του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, όπως νόμος ορίζει». Περαιτέρω στο άρθρο 95 § 5 Συντάγματος προβλέπεται, ότι η «διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις» (εδ. α'), καθώς και ότι η «παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει» (εδ. β'), ενώ με το εδ. γ' της ίδιας ως άνω παραγράφου του άρθρου 95 § 5 Συντάγματος 1974 (όπως ισχύει μετά την αναθεώρηση του έτους 2001) Νόμος «ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης». Προς την ίδια κατεύθυνση προβλέπεται άλλωστε και στο άρθρο 94 § 4 Συντάγματος (όπως ισχύει μετά την αναθεώρηση του έτους 2001) –και μετά το εδ. α' αυτού που θεσπίζει, ότι στα «πολιτικά ή διοικητικά δικαστήρια μπορεί να ανατεθεί και κάθε άλλη αρμοδιότητα διοικητικής φύσης, όπως νόμος ορίζει»– ότι στις «αρμοδιότητες αυτές περιλαμβάνεται και η λήψη μέτρων για τη συμμόρφωση της διοίκησης με τις δικαστικές αποφάσεις». Γ) Σε εκτέλεση των άρθρων 94 §

153. Βλ. και άρθρ. 264 ΑΚ.

4 και 95 § 5 Συντ. εκδόθηκε ο αντίστοιχος (εκτελεστικός του Συντάγματος) Νόμος 3068/2002 («Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, προαγωγή των δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στο βαθμό του συμβούλου Επικρατείας και άλλες διατάξεις»). Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ως άνω Ν. 3068/2002 ισχύουν τα ακόλουθα: **«Νόμος 3068/2002 - Άρθρο 1.** - Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά πρόσωπα δημοσίου δικαίου έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει». Περαιτέρω με το άρθρο 4 του Ν. 3068/2002 προβλέπονται ως προς τη διενέργεια της αναγκαστικής εκτέλεσεως τα ακόλουθα: **«Άρθρο 4.** - 1. Η αναγκαστική εκτέλεση για να ικανοποιηθεί χρηματική απαίτηση κατά του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. γίνεται με κατάσχεση της ιδιωτικής περιουσίας αυτών. Αποκλείεται η κατάσχεση απαιτήσεων που πηγάζουν από έννομη σχέση δημοσίου δικαίου ή απαιτήσεων χρηματικού ή μη αντικειμένου, το οποίο έχει ταχθεί για την άμεση εξυπηρέτηση ειδικού δημόσιου σκοπού. 2. Αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. επιτρέπεται μετά την παρέλευση εξήντα ημερών από την επίδοση της απόφασης στον Υπουργό που είναι αρμόδιος για την πληρωμή ή στον εκπρόσωπο του Ν.Π.Δ.Δ. 3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του όγδοου βιβλίου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας». Δ) Όπως όμως ελέγχθη η διαταγή πληρωμής από πλευράς της νομικής της φύσεως δεν είναι δικαστική απόφαση κατά την κρατούσα άποψη στην επιστήμη του αστικού δικονομικού δικαίου (βλ. προηγουμένως στην ίδια παράγραφο του βιβλίου αυτού υπό XIII, Β) Την ορθότητα αυτής της απόψεως υιοθετεί και η πρόσφατη κατ' άρθρο ερμηνεία των *Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκα* επισημαίνοντας, ότι η παρ. 3 του άρθρου 633 ΚΠολΔ «προσνέμει κατ' εξαίρεση δύναμη δεδικασμένου στη διαταγή πληρωμής, μολονότι αυτή δεν αποτελεί δικαστική απόφαση (ήδη απολύτως κρ.γν.)»¹⁵⁴. Με αφε-

154. *Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας* (-Ποδηματά), ΚΠολΔ, II, άρθρ. 633, αρ. 18, σελ. 1196· Γ. Ράμμον - Ν. Κλαμαρή, *Επιτομή αστικού δικονομικού δικαίου* 2005, σελ. 19/20.

τηρία προφανώς αυτή την κρατούσα άποψη και με βάση τη ρύθμιση του Συντάγματος στα άρθρα 94 και 95 που κάνει λόγο μόνο για «δικαστικές αποφάσεις» και όχι για «διαταγές πληρωμής», ή γενικά «διαταγές», ή «πράξεις δικαστικές» κ.ο.κ. προβλέφθηκε με το νεώτερο νόμο 3301/2004 άρθρο 20 η προσθήκη στο άρθρο 1 του Ν. 3068/2002 ενός τελευταίου –εν προκειμένω τρίτου– εδαφίου με την ακόλουθη διάταξη: «Δεν είναι δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του παρόντος και δεν εκτελούνται οι εκτελεστοί τίτλοι που αναφέρονται στις περιπτώσεις των εδαφίων γ´-ζ´ της παρ. 2 του άρθρου 904 ΚΠολΔ πλην των κηρυχθεισών εκτελεστών αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων». Ε) Περαιτέρω με το Ν. 3388/2005 επεκτάθηκε η ισχύς της ως άνω διατάξεως του άρθρου 1 του Ν. 3068/2002 και στα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, τα οποία ανήκουν εξ ολοκλήρου στο Δημόσιο. Κατ' εφαρμογήν επομένως αυτής της νεώτερης δικονομικής διατάξεως δεν εκτελούνται μεταξύ των άλλων εκτελεστών τίτλων κατά του Ελληνικού Δημοσίου των Ο.Τ.Α., των Ν.Π.Δ.Δ. και των ΝΠΙΔ που ανήκουν στο κράτος και οι διαταγές πληρωμής¹⁵⁵.

155. Βλ. επίσης: Γ. Ράμμον - Ν. Κλαμαρή, *Επιτομή αστικού δικονομικού δικαίου*, 2005, σελ. 124-126· Ν. Κλαμαρή, *Εκτελεστοί τίτλοι κατά του Ελληνικού Δημοσίου, προβλήματα και θέσεις*, Γενική Εισήγηση στο 30ο Συνέδριο Ελλήνων Δικονομολόγων στον Πύργο 7-9 Σεπτεμβρίου 2005, Πρακτικά Συνεδρίου, ιδίως σελ. 88 επ. = Σκέψεις ως προς την έννοια της συμμορφώσεως του Δημοσίου προς τις δικαστικές αποφάσεις και της εκτελέσεως κατά του Δημοσίου με βάση το Σύνταγμα του 1974 μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος το έτος 2001, Αφιέρωμα στην Π. Γέσιου - Φαλτσή [*Νόμος*, επιστημονική επετηρίδα του Τμήματος Νομικής της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τ. 9], σ. 481 επ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ*,**

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις

§ 311

* **Ειδική βιβλιογραφία:** Α. Σινανιώτου, Αι ειδικαί διαδικασίαι², 1984· Κ. Μπέη, Αι διαδικασίαι ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου, Ι(1968), σ. 218 επ· Γ.Θ. Ράμμον, Δικαστική άσκησης απαιτήσεων εκ πιστωτικών τίτλων, Επιστημονική Επετηρίς Σχολής Νομικών και Οικονομικών Επιστημών τ. Ι εις μνήμην Κ. Καραβά, Ανάτυπο 1968 και Νομ. Δελτ. Τραπέζης της Ελλάδος τ. ΙΣΤ (1965-1966), σ. 9 επ. Βλ. και τη βιβλιογραφία που αναφέρεται πιο πάνω στην § 300 (309). Βλ. επίσης: Rosenberg/Schwab/Gottwald, Zivilprozeßrecht¹⁶, 2004, § 162, σελ. 1132 επ· Stein - Jonas (-P. Schlosser), Kommentar zur ZPO²¹, 1993, §§ 592 επ. ZPO, σελ. 1 επ. (B 5/2)· R. Stürmer, Statthaftigkeit und Beweisbedürftigkeit im Urkundenprozeß, NJW 1972, σελ. 1257 επ· R. Stürmer, Die Bindungswirkung des Vorbehaltsurteils im Urkundenprozeß, ZZP 85, 424 επ.

** **Ενδεικτική νομολογία για τούς πιστωτικούς τίτλους:** ΑΠ 62/2006 (Ν. Κασσαβέτης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 269/2004 (Αθ. Γιωτάκος), ΕλλΔνη 2005, σ. 81· ΑΠ 1196/2004 (Ν. Οικονομίδης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ ΑΠ 572/2003 (Ν. Οικονομίδης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 5/2003 (Στ. Πατεράκης), ΕλλΔνη 2003, σ. 963, 983· ΑΠ 402/2003 (Στ. Πατεράκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 188/2003 (Αν. Πλατής), ΕλλΔνη 2003, σ. 716, 747· ΑΠ 1436/2003 (Ν. Οικονομίδης - Ρ. Κεδίκογλου), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 748/2002 (Γ. Σιμόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1538/2000 (Δ. Λινός), ΑΡΧΝ 2001, σ. 912· ΑΠ 1148/1998 (Κ. Λυμπερόπουλος), ΕλλΔνη 1998, σ. 1547.

Ι) **Εισαγωγή.** Ο ΚΠολΔ¹⁵⁶ καθιερώνει ειδική διαδικασία, κατά την οποία μπορούν υπό ορισμένες προϋποθέσεις να δικασθούν διαφορές από πιστωτικούς τίτλους (συναλλαγματικές, γραμμάτια εις διαταγήν, επιταγές, ανώνυμες ομολογίες κ.λπ.).

ΙΙ) **Ορισμός και έννοια πιστωτικών τίτλων.** Με τον όρο «πιστωτικοί τίτλοι» νοούνται έγγραφα, που ενσωματώνουν απαιτήσεις ή αξιώσεις πληρωμής χρημάτων ή παροχής άλλων αντικαταστατών και κατά γένος ορισμένων πραγμάτων στον κομιστή ή σε εκείνον, σε διαταγή του οποίου έχουν εκδοθεί. Ο ΚΠολΔ μνημονεύει ορισμένους από αυτούς τους τίτλους (συναλλαγματικές, γραμμάτια εις διαταγήν κ.λπ.), αλλά η απαρίθμηση

156. Κ.Πολ.Δ. 635 (656) επ. και αναλυτικά στη συνέχεια.

είναι ενδεικτική, διότι περιλαμβάνει και τη γενική ρήτρα «πιστωτικών τίτλων».

III) *Ευχέρεια τηρήσεως της ειδικής διαδικασίας*. Από τη διατύπωση της σχετικής διατάξεως του άρθρ. 635 (656) «μπορούν να δικασθούν» φαίνεται να συνάγεται το συμπέρασμα, ότι δεν αποκλείεται η εισαγωγή και εκδίκαση των εν λόγω διαφορών κατά τη γενική ή τακτική διαδικασία. Αυτό προκύπτει και από τη διάταξη του άρθρ. 637 (658) ΚΠολΔ που μνημονεύεται στη συνέχεια, η οποία επιτρέπει την μετά από αίτηση του ενάγοντα εξακολούθηση της συζητήσεως κατά τις διατάξεις της τακτικής διαδικασίας.

Τίτλος Δεύτερος

Περιπτώσεις και προϋποθέσεις τηρήσεως της ειδικής διαδικασίας εκδικάσεως διαφορών από πιστωτικούς τίτλους

§ 312

I) *Περιπτώσεις*. Κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία, μπορούν, κατά τον ΚΠολΔ, να εισαχθούν και να εκδικασθούν «διαφορές από πιστωτικούς τίτλους»¹⁵⁷ με την έννοια που εκτέθηκε πιο πάνω. Με τον όρο «διαφορές», νοούνται αγωγές, που έχουν ως βάση την ύπαρξη απαιτήσεως από πιστωτικό τίτλο και αίτημα την καταδίκη του εναγομένου στην πληρωμή του ποσού της εν λόγω απαιτήσεως, το οποίο οφείλεται και αναγράφεται στον τίτλο, ή σε περίπτωση προηγούμενης μερικής ικανοποίησώς της, του οφειλομένου υπολοίπου αυτής, οι οποίες ασκούνται, διότι ο εναγόμενος αμφισβητεί, στο σύνολό της ή μερικά, την ύπαρξη του χρέους και γενικά την υποχρέωση ή ευθύνη ή για άλλο λόγο δεν προβαίνει σε εξόφληση αυτού νόμιμα και εμπρόθεσμα.

II) *Δικαιολογητικός λόγος*. Η πιο πάνω ειδική διαδικασία, ο δικαιολογητικός λόγος της καθιερώσεως της οποίας έγκειται στην πρόθεση του νομοθέτη και στην προσπάθεια της διευκόλυνσεως της ταχείας κυκλοφορίας των πιστωτικών τίτλων και των σχετικών προς αυτούς συναλλαγών στο μέτρο του δυνατού, χωρίς βέβαια ουσιώδη βλάβη των ενδιαφερομένων και των υποθέσεων, έχει, όπως λέχθηκε, εφαρμογή επί διαφορών «από πιστωτικούς τίτλους» γενικά. Ενδεικτικά, όπως σημειώθηκε, αναφέρονται ορισμένοι (πιστωτικοί) τίτλοι, οι διαφορές που πηγάζουν από τους

157. Κ.Πολ. Δ. 635 (656), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 698, Α.Ε. 656.

οποίους (σε σχέση με την ικανοποίηση των σχετικών απαιτήσεων), μπορούν να υπαχθούν στην εν λόγω ειδική διαδικασία. Οι τίτλοι αυτοί είναι οι επόμενοι: Α) *Οι συναλλαγματικές και τα γραμμάτια εις διαταγήν*, με την έννοια που έχει καθιερωθεί από τη νομοθεσία και είναι παραδεδεγμένη από την επιστήμη και τη νομολογία¹⁵⁸. Β) *Οι επιταγές*. Γ) *Οι ανώνυμες ομολογίες*. Δ) *Τα τοκομερίδια ομολογιακών δανείων*. Ε) *Τα αποθετήρια*. ΣΤ) *Τα ενεχυρόγραφα*. Η ενδεικτική αυτή απαρίθμηση έχει, ως συνήθως, πρακτική σημασία, διότι ο δικαστής οφείλει, δεσμευόμενος από το νόμο, να θεωρήσει τους τίτλους που καθορίζονται αμέσως πιο πάνω ως πιστωτικούς, με την έννοια της πιο πάνω διατάξεως, και να εφαρμόσει επί των διαφορών που προέρχονται από αυτούς ή και εισάγονται για εκδίκαση, την εν λόγω ειδική διαδικασία. Διαφορετικά υποπίπτει σε ευθεία παράβαση του νόμου και η απόφασή του υπόκειται, εφόσον συντρέχουν και οι υπόλοιπες νόμιμες προϋποθέσεις, όχι μόνο σε έφεση αλλά και σε αναίρεση. Σε κάθε άλλη περίπτωση μπορεί με ερμηνεία να καταλήξει σε θετικό ή αρνητικό συμπέρασμα σχετικά με το αν κάποιος άλλος τίτλος είναι πιστωτικός τίτλος με την έννοια της πιο πάνω διατάξεως και ότι έχει ή δεν έχει εφαρμογή η εξεταζόμενη ειδική διαδικασία επί διαφορών περί απαιτήσεων που απορρέουν από αυτόν. Και κατά τις περιπτώσεις αυτές χωρεί εκτός από την έφεση και αναίρεση, οπότε και θα κριθεί από τον Άρειο Πάγο, αν η ερμηνεία του όρου «πιστωτικοί τίτλοι», την οποία δέχθηκε και εφάρμοσε στην συγκεκριμένη περίπτωση το δικαστήριο της ουσίας, είναι, ή δεν είναι ορθή. Πάντως το δικαστήριο οφείλει κάθε φορά να εξετάζει και να κρίνει, εάν κάποιος άλλος τίτλος, εκτός από αυτούς που μνημονεύονται ειδικά από την πιο πάνω διάταξη, είναι «πιστωτικός τίτλος», με την έννοια αυτής, και συνεπώς εάν οι διαφορές που υφίστανται από αυτόν μπορούν να υπαχθούν –ή όχι– στην εν λόγω ειδική διαδικασία.

ΙΙΙ) *Διαφορές που υπάγονται στη διαδικασία των πιστωτικών τίτλων*. Άλλη προϋπόθεση του επιτρεπτού ή παραδεκτού της αγωγής των εν λόγω διαφορών κατά την προκείμενη ειδική διαδικασία είναι, ότι οι ρηθείσες υποθέσεις αφορούν την πληρωμή ή εκπλήρωση υποχρεώσεων, οι οποίες προκύπτουν άμεσα από τον τίτλο. Πρόκειται δηλαδή για αγωγές, με τις οποίες ζητείται η πληρωμή του χρηματικού ποσού που οφείλεται δυνάμει του συγκεκριμένου πιστωτικού τίτλου (συναλλαγματικής, γραμματίου εις διαταγήν κ.λπ.)

158. Βλ. ιδίως ν. 5280/1931, 5325/1932 κ.λπ.

κ.λπ. Είναι πρόδηλο, ότι αποκλείονται οι διαφορές, οι οποίες ανάγονται στη βασική έννομη σχέση ή στην απαίτηση, προς εκπλήρωση, αναγνώριση, ανανέωση κ.λπ., της οποίας εκδόθηκε ο σχετικός πιστωτικός τίτλος. Η συνδρομή της προϋποθέσεως αυτής επιβάλλεται και από το λόγο καθιέρωσης της ειρημένης ειδικής διαδικασίας που αναφέρεται πιο πάνω. Μόνο αν συντρέχει, εκτός των άλλων, και η προϋπόθεση αυτή, είναι δυνατόν να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος, σύμφωνα με όσα εκτίθενται πιο πάνω, σκοπός της θεσπίσεως της εξεταζόμενης ειδικής διαδικασίας.

IV) *Πρόσωπα μεταξύ των οποίων υφίστανται οι πιο πάνω διαφορές.* Απαιτείται ακόμη, οι πιο πάνω διαφορές να αφορούν τους δικαιούχους και τους υπόχρεους από τον τίτλο ή τους καθολικούς διαδόχους αυτών. Και η αναγραφή της προϋποθέσεως αυτής συνέχεται με το δικαιολογητικό λόγο και το σκοπό της αναλυόμενης ειδικής διαδικασίας. Αποκλείεται, συνεπώς, η εφαρμογή της διαδικασίας αυτής εάν πρόκειται για διαφορές, οι οποίες έχουν ως υποκείμενα άλλα πρόσωπα, δηλαδή ειδικούς διαδόχους των πιο πάνω προσώπων ή τρίτους. Σε τέτοιες περιπτώσεις δημιουργούνται, όχι σπάνια, δυσχερή και δυσεπίλυτα ζητήματα νομιμοποιήσεως κ.λπ., εν όψει της διασκευής και της διαμορφώσεως της διαδικασίας. Αμφιβολίες γεννώνται για την υπαγωγή των διαφορών που αναφέρθηκαν στην ίδια πιο πάνω ειδική διαδικασία, εάν αυτές έχουν ως υποκείμενο (τους) οιονεί καθολικούς διαδόχους των δικαιούχων ή υποχρέων. Ορθότερη μάλλον είναι ή τουλάχιστον πρέπει να θεωρείται η γνώμη που λύνει καταφατικά το ζήτημα αυτό, διότι οι περιπτώσεις της οιονεί καθολικής διαδοχής είναι μάλλον περιορισμένες, τα δε νομικά γεγονότα που παρήγαγαν αυτή δεν είναι συνήθως δυσαπώδεια.

V) *Αρμοδιότητα.* Οι χαρακτηριζόμενες διαφορές με την έννοια που εκτέθηκε κατά τις πιο πάνω προϋποθέσεις από πιστωτικούς τίτλους υπάγονται στην αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων, αν η αξία του αντικειμένου (της) κάθε διαφοράς δεν υπερβαίνει τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ, εις την αρμοδιότητα δε των μονομελών πρωτοδικείων, εάν η αξία αυτή είναι ανώτερη του ποσού αυτού¹⁵⁹. Η κατά τόπο αρμοδιότητα καθορίζεται σύμφωνα με

159. Κ.Πολ.Δ. 636 (657), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 699, Α.Ε. 657. Πριν από την εισαγωγή του ευρώ το όριο ήταν ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές. Η αύξηση του ποσού σε 1.000.000 δραχμές (προηγουμένως ήταν 600.000) έγινε με την Υ.Α. Υπουργού Δικαιοσύνης 116333/12.10.95 (βλ. επίσης και Υ.Α. Υπ. Δικ. 40320/14.6.95 και άρθρ. 7 § 8 Ν. 2145/93). Η ρύθμιση για το 1.000.000 δραχμές άρχισε να ισχύει για τα εισαγωγικά της δίκης δικόγραφα που θα κατετίθεντο μετά την 1.11.95.

τους ορισμούς του κοινού δικαίου¹⁶⁰.

VI) *Προδικασία*. Α) Η προδικασία λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινού δικαίου¹⁶¹. Β) Το έγγραφο της αγωγής πρέπει να περιλαμβάνει, εκτός από τα στοιχεία που επιβάλλονται από τα άρθρ. 118 (119) και 119 (120) ΚΠολΔ¹⁶², (και) δήλωση ή αίτηση (με την οποία) να δικασθεί η συγκεκριμένη διαφορά κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία των διαφορών από πιστωτικούς τίτλους (των άρθρ. 637-646 επ.) ΚΠολΔ¹⁶³. Γ) Η αγωγή ασκείται με κατάθεση του δικογράφου αυτής και επίδοση αυτού κ.λπ. και εισάγεται για συζήτηση, σύμφωνα με όσα ισχύουν, κατά τη γενική ή τακτική διαδικασία¹⁶⁴, ενώ, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 642 ΚΠολΔ, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρ. 226 (220). Δ) Ο δικαστής, ενώπιον του οποίου απευθύνεται η αγωγή, υποχρεούται να ορίσει δικάσιμο, κατά τρόπο ώστε να εκδικασθεί, προφανώς υπονοείται κατά το δυνατό, ταχύτερα η υπόθεση, εφόσον βέβαια τηρηθούν οι προθεσμίες κλητεύσεως κ.λπ. που προβλέπονται από το άρθρο 639 ΚΠολΔ και αναφέρονται αμέσως πιο κάτω¹⁶⁵. Ε) Οι κλήσεις για τη συζήτηση πρέπει να επιδίδονται, ενώ εάν ο καλούμενος διάδικος διαμένει στην έδρα του δικαστηρίου, τρεις τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα της συζητήσεως, εάν διαμένει στην ημεδαπή πλην όμως εκτός της έδρας του δικαστηρίου, οκτώ τουλάχιστον ημέρες πριν από την συζήτηση, εάν δε διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής, εξήντα τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα της συζητήσεως¹⁶⁶. Οι προθεσμίες που ορίζονται σύμφωνα με τα πιο πάνω πρέπει να τηρούνται και επί επιδόσεων κλήσεων για συζήτηση των ενδίκων μέσων, εκτός από την αναίρεση (ως προς την οποία ισχύει για τα θέματα αυτά το κοινό δίκαιο)¹⁶⁷.

VII) *Κύρια διαδικασία*. Η συζήτηση στο ακροατήριο και γενικά η κύρια διαδικασία διεξάγονται κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου¹⁶⁸ με τις επόμενες αποκλίσεις: Α) Μέχρι τη συζήτηση στο ακροατήριο πρέπει να

160. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 83 επ.

161. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 173 επ.

162. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 152 και 173 επ.

163. Κ.Πολ.Δ. 638 (659) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 701 § 1, Α.Ε. 659 § 1.

164. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 175 και 176.

165. Κ.Πολ.Δ. 638 (659) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 701 § 2, Α.Ε. 659 § 2.

166. Κ.Πολ.Δ. 639 (660) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 702 § 1, Α.Ε. 660 § 1.

167. Κ.Πολ.Δ. 639 (660) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 702 § 2, Α.Ε. 660 § 2. Ως «κοινό δίκαιο» υπονοείται ως άνω στο κείμενο η αντίστοιχη ρύθμιση της αναιρέσεως στην τακτική διαδικασία.

168. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 180 επ.

προσάγονται απαραίτητα και υποχρεωτικά οι πιστωτικοί τίτλοι, επί των οποίων στηρίζεται η αγωγή, διαφορετικά αυτή απορρίπτεται (και) αυτεπάγγελτα ως απαράδεκτη¹⁶⁹. Πριν από την κατάργηση της «πρώτης συζητήσεως» με το Ν. 2915/2001 (άρθρ. 1 § 1) το αντίστοιχο χρονικό όριο που καθοριζόταν από το άρθρο 640 ΚΠολΔ για την προσαγωγή των πιστωτικών τίτλων ήταν η «πρώτη συζήτηση». Μετά την κατάργηση της «πρώτης συζητήσεως» το χρονικό όριο είναι απλώς και μόνο η μοναδική προβλεπόμενη συζήτηση. Από τη διατύπωση της σχετικής διατάξεως μπορεί να λεχθεί, ότι συνάγεται το συμπέρασμα, ότι οι πιστωτικοί τίτλοι πρέπει να προσάγονται στο πρωτότυπο, καθώς δεν επιτρέπεται, κατά κανόνα τουλάχιστον, η προσαγωγή κεκυρωμένου αντιγράφου κατ' εφαρμογή ορισμών του κοινού δικαίου¹⁷⁰. Θα πρέπει, νομίζουμε, να γίνεται δεκτή εξαίρεση, κατά την κρίση του δικαστή, σε σπάνιες περιπτώσεις προφανούς αδυναμίας προσαγωγής των πιστωτικών τίτλων στο πρωτότυπο¹⁷¹. Β) Το άρθρο 637 ΚΠολΔ –**το οποίο όμως καταργήθηκε με το άρθρο 6 § 12 εδ. α' Ν. 2479/1997**– προέβλεπε, ότι ο ενάγων edικαιούτο μέχρι το τέλος της πρώτης συζητήσεως στο ακροατήριο και χωρίς συναίνεση του εναγομένου, να ζητήσει την εξακολούθηση της συζητήσεως κατά τις διατάξεις της τακτικής διαδικασίας. Στην περίπτωση αυτή –σύμφωνα πάντοτε με την καταργηθείσα εν τω μεταξύ διάταξη του άρθρου 637 ΚΠολΔ– εάν το δικαστήριο ήταν αναρμόδιο, παρέπεμπε την υπόθεση στο αρμόδιο (δικαστήριο), εάν δε ήταν αρμόδιο, εφάρμοζε εφεξής τις διατάξεις της τακτικής διαδικασίας¹⁷². Το άρθρο 637 ΚΠολΔ καταργήθηκε με το άρθρο 6 § 12 εδ. α' Ν. 2479/1997. Γ) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 642 ΚΠολΔ δεν εφαρμόζονται στην διαδικασία αυτή των διαφορών από πιστωτικούς τίτλους οι διατάξεις των επόμενων άρθρων του ΚΠολΔ: α) 208 (209), για την

169. Κ.Πολ.Δ. 640 (661), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 703, Α.Ε. 661.

170. Βλ. σχετικά πιο πάνω § 276.

171. Ο Κ.Πολ.Δ., με την αρχική διατύπωση, περιείχε στο άρθρ. 661 § 2 διάταξη, κατά την οποία οι διάδικοι υποχρεώνονταν να προσαγάγουν μέχρι το τέλος της πρώτης συζητήσεως στο ακροατήριο τα έγγραφα, τα οποία επικαλούνταν προς απόδειξη των ισχυρισμών τους. Η διάταξη αυτή διαγράφηκε με το ν.δ. 958/1971, διότι, όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση, αφ' ενός είναι αυτό αυτονόητο και αφ' ετέρου μπορούσε να οδηγήσει σε παρανόηση, ότι δεν επιτρέπεται η προσαγωγή αυτών κατά την περαιτέρω συζήτηση. Οι δύο, όμως, πιο πάνω αιτιολογίες δυσχερώς συμβιβάζονται μεταξύ τους. Περαιτέρω, διαφέρει το συμφέρον από την υποχρέωση προς απόδειξη. Εξ άλλου, παραμερίζεται ουσιώδες στοιχείο της εν λόγω ειδικής διαδικασίας.

172. Κ.Πολ.Δ. 637 (658), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 700, Α.Ε. 658. Το άρθρ. 637 καταργήθηκε με το άρθρο 6 § 12 εδ. α' Ν. 2479/1997.

απόπειρα συμβιβασμού σε δίκες ενώπιον του ειρηνοδικείου, β) 226 (229), για την εισαγωγή της αγωγής προς συζήτηση, γ) 244 (253), για την παραπομπή της υποθέσεως από τον ειρηνοδίκη, μετά από αίτηση του εναγομένου, στο μονομελές ή το πολυμελές πρωτοδικείο της περιφέρειάς του ή από τον δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου, μετά από όμοια αίτηση, στο πολυμελές πρωτοδικείο, με τις προϋποθέσεις που αναγράφονται στην διάταξη αυτή, δ) 266 (275), για την αναβολή της συζητήσεως μέχρι την πάροδο της προθεσμίας εμφανίσεως των προσεπικληθέντων ομοδίκων ή δικονομικών εγγυητών, ε) 267 (276), για τη χωριστή εξέταση κάποιων δικονομικών ζητημάτων, στ) 466-472 (483-489), για τις μικροδιαφορές¹⁷³. Δ) Η διάταξη του πρώτου εδαφίου του άρθρου 641 ΚΠολΔ –η οποία καταργήθηκε με το άρθρο 6 § 12 εδ. β' Ν. 2479/1997– προέβλεπε, ότι μέχρι το τέλος της πρώτης συζητήσεως στο ακροατήριο, ο εναγόμενος όφειλε (διαφορετικά επερχόταν έκπτωση από το αντίστοιχο δικαίωμα), να προβάλει όλους τους ισχυρισμούς του κατά της αγωγής που προέρχονταν ή απέρρεαν από το δίκαιο, το οποίο διέπει τον πιστωτικό τίτλο ή το κοινό δίκαιο, όπως π.χ. την ακυρότητα του τίτλου, την έλλειψη νομιμοποιήσεως του ενάγοντα, την ανυπαρξία ιδίας υποχρεώσεως, το αθέμιτο της αιτίας, την ολική ή μερική εξόφληση, τη συμφωνία για ανανέωση, την ένσταση συμψηφισμού με ανταπαίτηση, την οποία είχε κατά του ενάγοντα κ.λπ. Η προηγούμενη διάταξη (πρώτο εδάφιο του άρθρου 641 ΚΠολΔ) καταργήθηκε, όπως ελέγχθη, με το άρθρο 6 § 14 εδ. β' Ν. 2479/1997. Το άλλο εδάφιο του άρθρου 641 ΚΠολΔ παρέμεινε, όμως, σε ισχύ και αποτελεί και το μοναδικό εδάφιο πλέον του άρθρου 641 ΚΠολΔ. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου αυτού δεν επιτρέπεται η άσκηση ανταγωγής, αυτή δε που παρά ταύτα ασκήθηκε απορρίπτεται (και) αυτεπάγγελτα ως απαράδεκτη¹⁷⁴. Είναι πρόδηλο, ότι το απαράδεκτο αυτό, δηλαδή της ασκήσεως της ανταγωγής, αφορά μόνο την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία και όχι τη γενική ή τακτική διαδικασία που ενδεχομένως τηρείται (ακολουθείται) με τις προϋποθέσεις που εκτέθηκαν. Ε) Με τη διάταξη του άρθρου 6 § 12 εδ. γ' Ν. 2479/1997 αντικαταστάθηκε επίσης η ρύθμιση της παραγρ. 2 του άρθρου 643 ΚΠολΔ με νέα ρύθμιση, η οποία προβλέπει την ανάλογη εφαρμογή των 649 και 650 ΚΠολΔ –τα οποία περιλαμβάνονται στην ειδική διαδικασία των διαφορών παραδόσεων ή αποδόσεων μι-

173. Κ.Πολ.Δ. 642 (663), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 705, Α.Ε. 663.

174. Κ.Πολ.Δ. 641 (662) Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 704, Α.Ε. 662.

σθίου– και στη διαδικασία αυτή. Σύμφωνα με τη νέα αυτή ρύθμιση (άρθρο 643 ΚΠολΔ), που παραπέμπει στη ρύθμιση των άρθρων 649 και 650 ΚΠολΔ, οι διάδικοι οφείλουν έως το τέλος της συζητήσεως να προσαγάγουν όλα τα αποδεικτικά τους μέσα (άρθρ. 649 § 1 εδ. α΄ ΚΠολΔ), ενώ πριν από το Ν. 2915/2001 προβλεπόταν για τη διαδικασία αυτή, ότι δεν εκδιδόταν πριν από το Ν. 2915/2001 προβλεπόταν γιατί η διαδικασία αυτή, ότι δεν εκδιδόταν απόφαση για διεξαγωγή αποδείξεως (μετά τη γενική κατάργηση της προδικαστικής αποφάσεως με το Ν. 2915/2001 και για την τακτική διαδικασία ήταν πλέον άνευ αντικειμένου αυτή η εξαίρεση για τη συγκεκριμένη ειδική διαδικασία και έτσι καταργήθηκε και αυτή). Με στόχο μάλιστα την ταχύτερη περάτωση της διαδικασίας προβλέπεται επίσης, ότι οι διάδικοι δεν έχουν την υποχρέωση να καταθέσουν προτάσεις, εκτός αν το δικαστήριο διατάξει την κατάθεση προτάσεων εκ μέρους των διαδίκων. Πριν από το Ν. 2915/2001 προβλεπόταν επίσης, ότι η συζήτηση στο ακροατήριο πρέπει να τελειώνει σε μία δικάσιμο, ενώ το δικαστήριο οφείλει να εκδώσει την απόφασή του το ταχύτερο (άρθρ. 649 § 1 εδ. γ΄ και δ΄ ΚΠολΔ πριν καταργηθούν από το Ν. 2915/2001)· ήδη μετά το Ν. 2915/2001 καταργήθηκε η ρύθμιση αυτή, προφανώς ως μη αναγκαία μετά τις τροποποιήσεις του Ν. 2915/2001. ΣΤ) Και πριν από τις τροποποιήσεις του Ν. 2915/2001 η *απουσία* κάποιου από τους διαδίκους δεν συνεπαγόταν για τη διαδικασία αυτή τη δημιουργία τεκμηρίου ομολογίας κ.λπ., δεδομένου ότι σύμφωνα με το άρθρο 649 § 2 ΚΠολΔ –όπως η διάταξη αυτή ίσχυε ήδη από το ΝΔ 958/1971 με σκοπό «να ερευνάται κατ’ ουσίαν η διαφορά» (σύμφωνα με την τότε αιτιολογική έκθεση)– αν κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο δεν εμφανιστεί κάποιος διάδικος ή εμφανιστεί και δεν λάβει νόμιμο μέρος στη συζήτηση, η διαδικασία προχωρεί σαν να ήταν παρόντες όλοι οι διάδικοι. Ζ) Η παραγρ. 1 του άρθρου 650 ΚΠολΔ αφενός προβλέπει γενικά, ότι το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του και αποδεικτικά μέσα τα οποία δεν πληρούν τους όρους του νόμου και αφετέρου ρυθμίζει την *εξέταση των μαρτύρων*. Σύμφωνα με τη ρύθμιση αυτή ναι μεν οι μάρτυρες εξετάζονται κατά τη δικάσιμο, πλην όμως το δικαστήριο μπορεί να ορίσει επίσης κατά τη δικάσιμο, αν κρίνει τούτο αναγκαίο, άλλη ημέρα και ώρα για την εξέταση των μαρτύρων ενώπιόν του, με προφορική ανακοίνωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά, χωρίς να απαιτείται κλήση των διαδίκων και των μαρτύρων για να εμφανιστούν κατά την εξέταση. Σχετικά με τις ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον του ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου λαμβάνονται υπόψη μόνο αν έγιναν ύστερα από

προηγούμενη κλήτευση του αντιδίκου, πριν από είκοσι τέσσερις τουλάχιστον ώρες. Η) Σχετικά με το αποδεικτικό μέσο της *αυτοψίας* ορίζεται από την παραγρ. 2 του άρθρου 650 ΚΠολΔ, ότι αν υπάρχει ανάγκη να γίνει αυτοψία, το δικαστήριο ενεργεί την αυτοψία, ορίζοντας κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, με προφορική ανακοίνωσή του που καταχωρίζεται στα πρακτικά, τον τόπο και το χρόνο της διεξαγωγής της, χωρίς να απαιτείται και πρόσκληση των διαδίκων για να παραστούν. Η τελολογία της διάταξης αυτής για την επιτάχυνση της δίκης είναι ιδιαίτερα σαφής, αφού σύμφωνα με αυτή αρκεί απλώς η προφορική ανακοίνωση για τον τόπο και τον χρόνο της αυτοψίας και δεν απαιτείται πρόσκληση των διαδίκων για να παραστούν στην αυτοψία. Σε κάθε περίπτωση το πόρισμα της αυτοψίας πρέπει να καταχωρίζεται στην απόφαση. Θ) Με τον ίδιο τρόπο, όπως και στην αυτοψία, ρυθμίζεται (παραγρ. 3 άρθρ. 650 ΚΠολΔ) και προκειμένου για το αποδεικτικό μέσο της *πραγματογνωμοσύνης*, ότι αν υπάρχει ανάγκη να γίνει πραγματογνωμοσύνη, το δικαστήριο ορίζει κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, με προφορική ανακοίνωσή του, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά, τους πραγματογνώμονες, καθώς και το θέμα, τον τόπο και το χρόνο της διεξαγωγής αυτής. Ορίζεται όμως από την ίδια διάταξη, ότι ο χρόνος της διεξαγωγής της πραγματογνωμοσύνης δεν είναι ποτέ δυνατό να είναι μεγαλύτερος από οκτώ ημέρες. Οι πραγματογνώμονες μπορούν να εκθέσουν το πόρισμά τους και προφορικά στη γραμματεία του δικαστηρίου, οπότε συντάσσεται πρακτικό, χωρίς να απαιτείται και πρόσκληση των διαδίκων να παραστούν κατά τη σύνταξή του ούτε ανάγκη Ένωση του πρακτικού στους διαδίκους, αν οι τελευταίοι παρίστανται. Ι) Για το αποδεικτικό μέσο του όρκου **προβλεπόταν πριν** από το Ν. 2915/2001 από την παραγρ. 4 του άρθρου 650 ΚΠολΔ αφενός ότι ο όρκος, ο οποίος έχει επαχθεί, επιβάλλεται μόνο αν κατά την κρίση του δικαστηρίου είναι αναγκαία η επιβολή του για να σχηματίσει την πεποίθησή του και αφετέρου ότι αν εκείνος που θα δώσει τον όρκο είναι παρών, ο όρκος δίνεται κατά την ίδια συζήτηση στο ακροατήριο. Με το Ν. 2915/2001 καταργήθηκε η διάταξη του άρθρ. 650 § 4 δεδομένης και της γενικής καταργήσεως του όρκου του διαδίκου ως αποδεικτικού μέσου.

VIII) *Απόφαση*. Α) Ο δικαστής αποφαινεται αμέσως οριστικά, δεχόμενος ή απορρίπτον την αγωγή, ανάλογα εάν είναι αυτή νόμω και ουσία βάσιμη ή αβάσιμη και αν συντρέχουν ή όχι όλες οι προϋποθέσεις της εφαρμογής της ειρημένης ειδικής διαδικασίας κ.λ.π. Στην περίπτωση, κατά την οποία γίνεται δεκτή η αγωγή και καταδικάζεται ο εναγόμενος στην

πληρωμή του αιτηθέντος ποσού ολικά ή μερικά, ο δικαστής μπορεί να υποχρεώσει τον ενάγοντα σε εγγυοδοσία και να εξαρτήσει την εκτέλεση της εκδιδόμενης αποφάσεως από την παροχή αυτής σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο¹⁷⁵. Β) Η διάταξη της παραγρ. 2 του άρθρου 643 ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία, «όπως η διάταξη αυτή ίσχυε πριν από το Ν. 2479/1997– «αν οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί δεν αποδεικνύονται παραχρήμα ή έχουν ανάγκη περαιτέρω έρευνας, ο δικαστής, δεχόμενος ή απορρίπτον την αγωγή παραπέμπει τους ισχυρισμούς (αυτούς) σε ιδιαίτερη συζήτηση»¹⁷⁶, καταργήθηκε με το άρθρο 6 § 12 εδ. γ' Ν. 2479/1997 και αντικαταστάθηκε, από νέα διάταξη σύμφωνα με την οποία όπως λέχθηκε, τα άρθρα 649 και 650 ΚΠολΔ εφαρμόζονται αναλόγως και στη διαδικασία αυτή.

ΙΧ) Ένδικο μέσα. Α) Η απόφαση που δέχεται ή απορρίπτει την αγωγή υπόκειται, με τις προϋποθέσεις του κοινού δικαίου, σε προσβολή με ένδικο μέσα (τακτικά ή έκτακτα), εκτός από την ανακοπή ερημοδικίας¹⁷⁷. Β) Η διάταξη της παραγρ. 2 του άρθρ. 644 σύμφωνα με την οποία –όπως η διάταξη αυτή ίσχυε πριν από το Ν. 2479/1997– αν παραπέμποντο οι (προβληθέντες) ισχυρισμοί σε ιδιαίτερη συζήτηση, η απόφαση δεν υπέκειτο σε κανένα ένδικο μέσο^{178,179}, καταργήθηκε με το άρθρο 6 § 12 εδ. δ' Ν. 2479/1997. Γ) Τα ένδικο μέσα ασκούνται σύμφωνα με τις προθεσμίες και τις διατυπώσεις του κοινού δικαίου. Οι προθεσμίες και η άσκηση των ενδίκων μέσων έχουν και παράγουν τις κατά το δίκαιο αυτό συνέπειες. Δ) Ως προς την εισαγωγή των ενδίκων μέσων για συζήτηση και την κύρια διαδικασία εκδικάσεως αυτών έχουν εφαρμογή οι κανόνες της τακτικής ή γενικής διαδικασίας, όπως τροποποιούνται και συμπληρώνονται με τις διατάξεις που μνημονεύονται πιο πάνω, οι οποίες ρυθμίζουν τη συγκεκριμένη ειδική διαδικασία.

175. Κ.Πολ.Δ. 643 (664) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 707, Α.Ε. 664 § 1.

176. Κ.Πολ.Δ. 643 (664) § 2 (τροποποιήθηκε), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 707 § 2, Α.Ε. 664 § 2.

177. Κ.Πολ.Δ. 644 (665) § 2 (καταργήθηκε), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 708 εδ. β § 1, Α.Ε. 665 § 1.

178. Κ.Πολ.Δ. 644 (665) § 2 (καταργήθηκε), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 708 εδ. α § 1, Α.Ε. 656 § 1.

179. Ο ΚΠολΔ με την αρχική του διατύπωση όριζε για την περίπτωση αυτή, ότι η απόφαση δεν υπέκειτο σε κανένα ένδικο μέσο ως προς την παραπομπή, δηλαδή υπέκειτο κατά το οριστικό μέρος αυτής στα πιο πάνω ένδικο μέσα. Η σχετική φράση διαγράφηκε με το ν.δ. 958/1971 με σκοπό τη συντόμηση της διαδικασίας, καθώς η απόφαση μπορεί να προσβληθεί με ένδικο μέσα μετά την οριστική κρίση ή διάγνωση επί των ισχυρισμών που παρατέμφθηκαν.

Χ) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Η απόφαση που δέχεται ή απορρίπτει την αγωγή, ανάλογα αν είναι απλά οριστική ή τελειωτική ή ανέκκλητη ή έχει καταστεί τελεσίδικη ή αμετάκλητη, παράγει τις κύριες και δευτερεύουσες συνέπειες του κοινού δικαίου¹⁸⁰, δηλαδή κυρίως ουσιαστικό δεδουλευμένο και, εφόσον είναι και καταψηφιστική, και εκτελεστικότητα. Β) Η απόφαση, η οποία σύμφωνα με την καταργηθείσα διάταξη παρέπεμπε (τους) προβληθέντες ισχυρισμούς σε ιδιαίτερη συζήτηση, παρήγε μόνο περιορισμένες συνέπειες, δηλαδή, στο μέρος κατά το οποίο δεχόταν την αγωγή, εκτελεστικότητα και προσωρινό δεδουλευμένο ως προς την αναγνώριση της απαιτήσεως από τον πιστωτικό τίτλο. Σε σχέση με την αναγκαστική εκτέλεση, η ίδια ως άνω καταργηθείσα διάταξη που είχε προστεθεί αρχικά με το ν.δ. 958/1971 όριζε, ότι το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση μπορούσε κατά τη διαδικασία των άρθρ. 686 επ. ΚΠολΔ (δηλαδή των ασφαλιστικών μέτρων) να χορηγήσει αναστολή εκτελέσεως με ή χωρίς εγγύηση (δηλαδή με τον όρο ή χωρίς τον όρο παροχής εγγυήσεως) μέχρι την έκδοση τελεσίδικης αποφάσεως επί των ισχυρισμών που εισήχθησαν σε ιδιαίτερη συζήτηση¹⁸¹. Όπως προέκυπτε από τη διατύπωση της διατάξεως αυτής, η εφαρμογή αυτής είχε ως προϋπόθεση την εισαγωγή των παραπεμφθέντων ισχυρισμών για περαιτέρω συζήτηση, χωρίς να ήταν απαραίτητο να έχει πράγματι λάβει χώρα αυτή. Η διάταξη της παραγρ. 2 του άρθρ. 644 καταργήθηκε, ως ελέχθη, με το άρθρ. 6 § 12 εδ. δ' Ν. 2479/1997. Κατά τα υπόλοιπα, ως προς την αναγκαστική εκτέλεση ισχύουν και έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου.

ΧΙ) *Προδικασία και κύρια διαδικασία συζήτησεως και εξετάσεως των παραπεμφθέντων ισχυρισμών [προσοχή όσα αναφέρονται στο τμήμα αυτό, είναι πλέον άνευ αντικειμένου, επειδή καταργήθηκε, ως ελέχθη, η διάταξη της παραγρ. 2 του άρθρου 643 ΚΠολΔ, η οποία προέβλεπε την παραπομπή των ισχυρισμών σε ιδιαίτερη συζήτηση, αναφέρονται δε μόνο προς κατανόηση της καταργηθείσας διαδικασίας]*. Α) Όλοι οι ισχυρισμοί που προβλήθηκαν (έστω κι αν δεν παραπέμφθηκαν ρητά) εισάγονται για συζήτηση, με την επιμέλεια κάποιου από τους διαδίκους, με κλήση, μετά τον προσδιορισμό δικασίμου, την εγγραφή στο πινάκιο κ.λ.π., που κοινοποιείται μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών από την επίδοση της αποφάσεως, η οποία παραπέμπει τους προβληθέντες ισχυρισμούς σε ιδιαίτερη

180. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 202 επ.

181. Κ.Πολ.Δ. 644 (665) § 2 (καταργήθηκε).

συζήτηση, εάν οι καθών απευθύνεται (η κλήση) κατοικούν στην ημεδαπή, μέσα δε σε εξήντα ημέρες, εάν κατοικούν στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής¹⁸². Β) Ως προς τη συζήτηση στο ακροατήριο και γενικά την κύρια διαδικασία εξετάσεως και διαγνώσεως της υποθέσεως εν όψει και των ισχυρισμών που προβλήθηκαν (παραπέμφθηκαν) και γενικά εισήχθησαν, ισχύουν και εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου¹⁸³. Γ) Κατά τη συζήτηση των προβληθέντων κ.λ.π. ισχυρισμών είναι απαραίτητη η προβολή νέων ισχυρισμών¹⁸⁴. Με τον όρο «νέοι ισχυρισμοί» νοούνται πραγματικοί ισχυρισμοί, οι οποίοι αφορούν την ύπαρξη, το κύρος, την απόσβεση, την κατάργηση, την έκταση, τα υποκείμενα κ.λ.π. της απαιτήσεως από τον πιστωτικό τίτλο, ή την ανατροπή, ή απόρριψη τέτοιων ισχυρισμών, οι οποίοι έχουν αυτοτέλεια, και όχι αυτοί που συνιστούν απλή ή αιτιολογημένη άρνηση και γενικά απάντηση άλλων πραγματικών ισχυρισμών, οι οποίοι θεμελιώνουν τη βάση της απαιτήσεως. Για την έκταση του απαραδέκτου αυτού, η καθιέρωση του οποίου δικαιολογείται από την προσπάθεια επιταχύνσεως της προκείμενης διαδικασίας, γίνεται λόγος περαιτέρω στο σχετικό με την έκταση του ουσιαστικού δεδικασμένου, το οποίο προέρχεται από την απόφαση που εκδίδεται επί των προβληθέντων κ.λ.π. ισχυρισμών. Δ) *Απόφαση*. Εάν κριθούν βάσιμοι στο σύνολό τους ή μερικά οι ισχυρισμοί που προβλήθηκαν και παραπέμφθηκαν, το δικαστήριο μεταρρυθμίζει στο σύνολό της ή μερικά την απόφαση που δέχθηκε την αγωγή για την πληρωμή της απαιτήσεως από τον πιστωτικό τίτλο¹⁸⁵. Αντίθετα, εάν οι ισχυρισμοί αυτοί θεωρηθούν νόμω ή ουσία αβάσιμοι, απορρίπτονται. *Η ρύθμιση που εκτίθεται αμέσως ανωτέρω υπό «XI» έχει ήδη καταργηθεί.*

XII) *Ένδικα μέσα κατά της αποφάσεως που εδέχετο ή απέρριπτε τους ισχυρισμούς που είχαν παραπεμφθεί σε ιδιαίτερη συζήτηση [προσοχή οι παρατηρήσεις που εμπεριέχονται στην παράγραφο αυτή αφορούν την καταργηθείσα ρύθμιση]*. Α) Κατά της αποφάσεως που εκδιδόταν μετά τη συζήτηση (των παραπεμφθέντων ισχυρισμών σύμφωνα με την ως άνω καταργηθείσα ρύθμιση) και εξέταση των πιο πάνω ισχυρισμών και δεχόταν ή απέρριπτε αυτούς στο σύνολό τους ή μερικά, επιτρέποντο ένδικα μέσα (τακτικά και έκτακτα) με τις προϋποθέσεις και κατά τις προθεσμίες και τις διατυπώσεις

182. Κ.Πολ.Δ. 645 (666) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 709 § 1, Α.Ε. 666 § 1 (καταργήθηκε).

183. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 180 επ.

184. Κ.Πολ.Δ. 646 (667) § 1, Σχ. Πολ.Δ. σ.Ε. 710 § 1, Α.Ε. 667 § 1 (καταργήθηκε).

185. Κ.Πολ.Δ. 646 (667) § 2 (καταργήθηκε), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 710 § 2, Α.Ε. 667 § 2.

του κοινού δικαίου¹⁸⁶. Β) Η συζήτηση επί των ασκηθέντων ενδίκων μέσων και γενικά η διαδικασία διεξαγόταν και οι επ' αυτών αποφάσεις εκδίδοντο κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου¹⁸⁷. Ως προς τις προθεσμίες κλητεύσεως για τη συζήτηση των ενδίκων μέσων, εκτός από την αναίρεση, εφαρμόζοντο όσα εκτέθηκαν πιο πάνω σε σχέση με τις αντίστοιχες προθεσμίες για την πρωτόδικη συζήτηση της αγωγής¹⁸⁸, ενώ ως προς το ενδεχόμενο περιεχόμενο των αποφάσεων ίσχυαν όσα εκτέθηκαν αμέσως πιο πάνω¹⁸⁹.

ΧΙΙΙ) *Τριτανακοπή*. Καθώς ο ΚΠολΔ δεν περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για το ένδικο αυτό βοήθημα, σχετικές με την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία, τα ζητήματα του παραδεκτού της τριτανακοπής, των προϋποθέσεων αυτής, του τρόπου της ασκήσεως, των συνεπειών αυτής και της εισαγωγής αυτής για συζήτηση, τα της κύριας διαδικασίας, δηλαδή της συζητήσεως στο ακροατήριο (αντιμωλία ή ερήμην), τα της εκδόσεως αποφάσεως επ' αυτής και των συνεπειών αυτής και τα του επιτρεπτού της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατά της εκδιδομένης αποφάσεως, διέπονται από το κοινό δίκαιο¹⁹⁰.

ΧΙΥ) *Συνέπειες μη εμπρόθεσμης εισαγωγής των παραπεμφθέντων κ.λ.π. ισχυρισμών για περαιτέρω συζήτηση [προσοχή οι παρατηρήσεις που εμπεριέχονται στην παράγραφο αυτή αφορούν την καταργηθείσα ρύθμιση]*. Α) Η παραμέληση της προθεσμίας για εισαγωγή των ισχυρισμών που προβλήθηκαν και παραπέμφθηκαν κ.λ.π. για περαιτέρω συζήτηση μέσα στις προθεσμίες που ορίζοντο από τον ΚΠολΔ και αναφέρονται πιο πάνω¹⁹¹ είχε ως συνέπεια, ότι οι ειρημένοι ισχυρισμοί εθεωρούντο ως μη προβληθέντες¹⁹². Β) Ως εκ τούτου συνήγετο, ότι η σύμφωνη με όσα εκτέθηκαν πιο πάνω απόφαση που δεχόταν την αγωγή για την επιδίκαση της απαιτήσεως από πιστωτικούς τίτλους στο σύνολό της ή μερικά, καθίστατο οριστική ή τελειωτική. Με το χαρακτήρα αυτό υπέκειτο, όπως και η απόφαση που ευθύς εξ αρχής δεχόταν ή απέρριπτε την πιο πάνω αγωγή χωρίς την πιο πάνω παραπομπή, σε ένδικα μέσα (τακτικά και έκτακτα), εκτός από την ανακοπή ερημοδικίας, κατά τις προθεσμίες και διατυπώσεις του

186. Κ.Πολ.Δ. 646 (667) § 3. (καταργήθηκε).

187. Πρβλ. πιο πάνω §§ 286- 290.

188. Βλ. πιο πάνω στοιχ. VI, Ε, υποσημ. 167.

189. Βλ. πιο πάνω στοιχ. XI, Δ.

190. Βλ. πιο πάνω § 294.

191. Βλ. πιο πάνω στοιχ. XI Α.

192. Κ.Πολ.Δ. 645 (666) § 2 (καταργήθηκε), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 709 § 2, Α.Ε. 666 § 2.

κοινού δικαίου¹⁹³. Οι προθεσμίες και η άσκηση των εν λόγω ενδίκων μέσων είχαν και παρήγον τις συνέπειες που προβλέποντο από το κοινό δίκαιο¹⁹⁴. Γ) Η εισαγωγή για συζήτηση και η διαδικασία εκδικάσεως των ασκηθέντων ενδίκων μέσων λάμβανε χώρα κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου. Μόνο ως προς τις προθεσμίες κλητεύσεως για συζήτηση των ενδίκων αυτών μέσων, εκτός από την αναίρεση, εφαρμόζοντο όσα εκτίθενται πιο πάνω ως προς τις αντίστοιχες προθεσμίες για τη συζήτηση της αγωγής για την επιδίκαση της απαιτήσεως από τον πιστωτικό τίτλο¹⁹⁵.

XV) *Συνέπειες των αποφάσεων που εκδίδονταν κατά τη συγκεκριμένη διαδικασία επί των ισχυρισμών που είχαν παραπεμφθεί σε ιδιαίτερη συζήτηση [προσοχή και οι παρατηρήσεις που εμπεριέχονται στην παράγραφο αυτή εκκινούν από την καταργηθείσα ρύθμιση της δυνατότητας παραπομπής των μη αποδεικνυομένων ισχυρισμών σε ιδιαίτερη συζήτηση, δηλαδή τη ρύθμιση των καταργηθεισών διατάξεων των άρθρων 643 § 2 –η οποία αντικαταστάθηκε με νέα ρύθμιση– 644 § 2, 645 και 646 ΚΠολΔ, κρίθηκε όμως σκόπιμο να παραμείνουν για λόγους ιστορικούς, για την ορθή κατανόηση της προϊσχύσασας ρυθμίσεως, αλλά και λόγω της γενικότερης σημασίας που μπορούν να έχουν, ιδίως σε κάποια προσεχή τροποποίηση της πολιτικής δικονομίας].* Α) Τόσο η απόφαση που εκδιδόταν μετά από συζήτηση επί των ισχυρισμών που προβλήθηκαν και παρατέφθηκαν, όσο και η απόφαση που αποφαίνεται επί της αγωγής και δεχόταν αυτήν, παρέπεμπε δε τους ισχυρισμούς που προβλήθηκαν σε ιδιαίτερη συζήτηση, η οποία καθίστατο οριστική ή τελεσιτική λόγω της παρόδου απράκτων των προθεσμιών εισαγωγής των πιο πάνω ισχυρισμών για συζήτηση σύμφωνα με όσα αναπτύσσονται πιο πάνω, όταν επήρχετο η τελεσιδικία ή και το αμετάκλητο αυτών κατά τους τρόπους που καθορίζοντο από το κοινό δίκαιο, παρήγον ορισμένες κύριες και δευτερεύουσες συνέπειες, εφόσον εννοείται συνέτρεχαν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις του κοινού δικαίου. Β) Σχετικά με τις συνέπειες αυτές ίσχυαν κατ' αρχήν οι κανόνες του κοινού δικαίου¹⁹⁶. Γ) Ειδικά, σε σχέση με το ουσιαστικό δεδικασμένο, θα μπορούσαν να σημειωθούν τα ακόλουθα: α) Κατά την

193. Πρβλ. πιο πάνω στοιχ. IX Α. Βλ. επίσης και άρθρ. 644 § 1 ΚΠολΔ.

194. Βλ. παραπομπές σε σημ. 193.

195. Βλ. πιο πάνω στοιχ. XI Α στο κείμενο και σημ. 182 και στοιχ. XII Β στο κείμενο και σημ. 189. Βλ. επίσης άρθρ. 639 § 2 ΚΠολΔ.

196. Βλ. πιο πάνω τ. I §§ 202 επ.

πρώτη από τις πιο πάνω περιπτώσεις, το ουσιαστικό δεδικασμένο ανέπτυξε πλήρη την ενέργεια κατά τη θετική και την αρνητική μορφή αυτού και κατά τα συνήθη υποκειμενικά και αντικειμενικά όρια και την έκταση αυτού. Ίσχυε επομένως, ως προς την ύπαρξη ή ανυπαρξία της απαιτήσεως, για την οποία απεφάνθη το δικαστήριο τελεσίδικα, και κάλυπτε από τις ενστάσεις, τις μεν καταχρηστικές ή μη γνήσιες, γενικά, αδιάφορα εάν προτάθηκαν ή όχι, τις δε γνήσιες, εφόσον προβλήθηκαν και ασκήθηκε με αυτές το δικαίωμα¹⁹⁷. Με την τελευταία αυτή παρατήρηση δίνεται κατεύθυνση για την αντιμετώπιση του γενικότερου ζητήματος της έκτασης του πιο πάνω δεδικασμένου επί της βασικής έννομης σχέσεως, η οποία αποτελούσε συνήθως την αιτία της δημιουργίας ή εξελίξεως της απαιτήσεως από τον πιστωτικό τίτλο, για την ικανοποίηση της οποίας ασκήθηκε η αγωγή. Εάν με τις προβληθείσες γνήσιες ενστάσεις ασκήθηκαν τα δικαιώματα κ.λπ. και ήχθησαν υπό την κρίση του δικαστηρίου και διαγνώσθηκαν στο μέρος κατά το οποίο ζητήθηκε, επιβάλλεται και επιτρέπεται αυτό, να επεκτείνεται και επ' αυτών στο σύνολό τους ή εν μέρει κατά την αντίστοιχη έκταση το πιο πάνω ουσιαστικό δεδικασμένο. Διαφορετικά η ισχύς του δεδικασμένου περιοριζόταν στην ανατιμωδή έννομη σχέση, που αποτελούσε τη βάση της απαιτήσεως από τον πιστωτικό τίτλο, σύμφωνα με όσα θέματα τέθηκαν υπό την κρίση του δικαστηρίου και διαγνώσθηκαν αρμόδια και κατά τη δικονομική τάξη. Δ) Κατά τη δεύτερη από τις περιπτώσεις που αναφέρονται πιο πάνω, η θέση του ζητήματος σχετικά με την έκταση της ισχύος και τα αντικειμενικά κυρίως όρια του ουσιαστικού δεδικασμένου είναι σε πολλά σημεία διαφορετική. Συζήτηση, εξέταση και διάγνωση επί των ισχυρισμών που προβλήθηκαν και παραπέμφθηκαν δεν έλαβε χώρα και, όπως λέχθηκε, αυτοί θεωρούντο ως μη προβληθέντες λόγω της παρόδου των προθεσμιών για την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση κ.λπ. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν, κατά κανόνα τουλάχιστον, να γίνεται λόγος για την επέκταση της ισχύος του ουσιαστικού δεδικασμένου πέρα από τα ζητήματα, τα οποία τέθηκαν υπό την κρίση του δικαστηρίου με την αγωγή και τις ενστάσεις που προτάθηκαν κατ' αυτής και εξετάσθηκαν, και διαγνώσθηκαν, με τους γνωστούς περιορισμούς που εκτέθηκαν πιο πάνω και τις προϋποθέσεις του κοινού δικαίου. Η δύναμη του δεδικασμένου περιορίζεται στα όρια που καθορίζονται από

197. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 204 επ.

το κοινό δίκαιο και αναφέρονται πιο πάνω, δηλαδή στα πλαίσια της έννομης σχέσεως από τον πιστωτικό τίτλο. Η τύχη των ισχυρισμών που προβλήθηκαν μεν, αλλά από την πιο πάνω αιτία θεωρούντο ως μη προβληθέντες, και το ζήτημα του επιτρεπτού ή παραδεκτού της βραδύτερης κατά κάποιο νόμιμο (από το ουσιαστικό ή το δικονομικό δίκαιο) προβλεπόμενο τρόπο προβολής αυτών και ενδεχομένως ασκήσεως των δικαιωμάτων που στηριζόταν επ' αυτών, θα έπρεπε να αντιμετωπιζόταν με βάση τους εκάστοτε εφαρμοστέους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου σε συνδυασμό με τη μνημονευθείσα διάταξη του άρθρ. 641 (662) ΚΠολΔ (όπως αυτή ίσχυε πριν από την κατάργησή της με το Ν. 2479/1997). Ε) Ειδικότερα ανέκυπτε το ζήτημα, ποία είναι η συνέπεια της παραβάσεως της τελευταίας διατάξεως (όταν ακόμη ίσχυε αυτή), δηλαδή της μη προβολής των τυχόν υπαρχόντων ισχυρισμών από το δίκαιο των πιστωτικών τίτλων ή από το κοινό δίκαιο. Κατ' αρχάς, οι ισχυρισμοί που απέρρεαν από το δίκαιο των πιστωτικών τίτλων αποκλείοντο, σύμφωνα με όσα αναπτύχθηκαν πιο πάνω, από το ουσιαστικό δεδικασμένο που παρήγετο από την τελεσίδικη απόφαση, η οποία εκδιδόταν επί της αγωγής για την πληρωμή της απαιτήσεως από τον τίτλο αυτό. Δυσχέρειες προκαλούσε το ζήτημα ως προς τους ισχυρισμούς που προήρχοντο από το κοινό δίκαιο και αφορούσε τη βασική ή αιτιώδη έννομη σχέση της πιο πάνω απαιτήσεως. Για την επέκταση του πιο πάνω δεδικασμένου και επ' αυτών αποτελούσε κώλυμα το γεγονός, ότι με τη μνημονευθείσα αγωγή δεν ησκούσε ούτε ασκήθηκε η αξίωση από τη βασική ή την αιτιώδη έννομη σχέση, ούτε αυτή τέθηκε υπό τη δικαστική διάγνωση. Αφού όμως από το λόγο αυτόν δεν παρήγετο, σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου¹⁹⁸, από τους οποίους δε φαίνεται να καθιερώνεται με σαφή διάταξη παρέκκλιση εν προκειμένω, και δεν ίσχυε ως προς τη βασική ή αιτιώδη έννομη σχέση ουσιαστικό δεδικασμένο από τη ρηθείσα απόφαση, δεν μπορούσε να γίνεται λόγος ούτε για την επέκταση αυτού επί των πιο πάνω πραγματικών ισχυρισμών που προήρχοντο από αυτήν και μπορούσαν να προβληθούν. Έτσι είχε το πράγμα, όχι μόνο όταν οι εν λόγω ισχυρισμοί θεμελιωναν απλά μη γνήσια ή καταχρηστική ένσταση, αλλά κατά μείζονα λόγο, όταν επί των ισχυρισμών αυτών, που είχαν αυτοτελή ύπαρξη, μπορούσε να θεμελιωθεί και γνήσια ένσταση, ενώ το δικαίωμα επί του οποίου στηριζόταν αυτή μπορούσε να ασκηθεί

198. Βλ. ανωτ. τ. Ι §§ 204-205.

και με αυτοτελή κύρια αγωγή κ.λ.π. Εξάλλου η επέκταση του ουσιαστικού δεδικασμένου, εάν θα δικαιολογείτο, θα υπερακόντιζε το σκοπό που επιδιώκετο με την καθιέρωση της εξεταζόμενης ειδικής διαδικασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΜΙΣΘΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ^{*,**}

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 313

* *Ειδική βιβλιογραφία:* *Ιω. Χατζηαποστόλου*, Αγωγή αποδόσεως μισθίου κατά ΚΠολΔ, Ε.Ε.Ν. ΛΕ 850 επ.: *Π. Τζίφρα*, Αρμόδιον δικαστήριο προς επικύρωσιν ανωμάτων δικαιοπραξιών του Αγροτ. Κώδικος μετά την εισαγωγήν του ΚΠολΔ, Ε.Ε.Ν., ΛΣΤ, 668 επ.: *Γ. Σκαρλάτου*: Διαδικασία και καθ' ύλην αρμόδιον δικαστήριον προς ακύρωσιν των ανωμάτων δικαιοπραξιών Αγροτ. Κώδικος μετά τον Κ.Πολ.Δικ., Αρχ. Νομολ. ΚΒ 177 επ.: *Ε. Κρουσταλάκη*: Η «θεώρησις» του μισθίου ως αποδεικτικόν μέσον κατά την διαδικασίαν των άρθρ. 647 επ. ΚΠολΔ, Δ IV 651 επ.: *Ε. Δακορώνια*, Υπομίσθωση πράγματος, 1994· *Γ. Νικολόπουλον*, Τα όρια επιτρεπτού της χρήσης του εμμάρτυρου μέσου κατά το άρθρο 650 § 1 εδ. α' ΚΠολΔ, Δ 22, σ. 840 επ.: *Σ. Πανταζόπουλον*, Νομιμοποίηση του υπομισθωτή για τριτανakoπή κατά της αποφάσεως για απόδοση μισθίου ακινήτου, Δ 22, σ. 129 επ.: *Κ. Μπέη*, Παράλειψη του δικαστηρίου να αποφανθεί για το αίτημα επανεγκατάστασης του μισθωτή μετά την εξαφάνιση της προσβαλλόμενης εξωστικής απόφασης, Δ 21, σ. 745 επ.: *Α. Ζύγουρα*, Ένορκοι βεβαιώσεις, αι κατά τα άρθρα 270 § 2 εδ. β' , 650 § 1 εδ. δ' και 671 § 1 εδ. δ' ΚΠολΔ, ΑρχΝ 40, σ. 390 επ.: *Σ. Κουσουλή*, Σχέση μισθωτή και υπομισθωτή σε δίκη για απόδοση του μισθίου, Δ 16, σ. 627 επ.: *Π. Μπαλοδήμου*, Οι ενώπιον του Ειρηνοδίκου ή συμβολαιογράφου ένορκοι βεβαιώσεις και η αποδεικτική τους δύναμη (άρθρα 650 και 671 ΚΠολΔ), ΝοΒ 32, σ. 626 επ.: *Ν. Παϊσίδου*, Το γαλλικό σύστημα των εγγράφων μαρτυρικών αποδείξεων (σημεία επαφής με τις ένορκες βεβαιώσεις του ελληνικού δικαίου), Δ 15, σ. 433 επ.: *Χ. Παπαδάκη*, Το δεδικασμένο στις μισθωτικές διαφορές, Αρμ 37, σ. 555 επ.: *τον ιδίου*, Αγωγές απόδοσης μισθίου², 1990· *Π. Φίλιου*, Επαγγελματική μίσθωση⁵, 1988· *τον ιδίου*, Μίσθωση κατοικίας², 1984.

** *Ενδεικτική νομολογία για τις Μισθωτικές Διαφορές:* ΑΠ 205/2006 (Αν. Μαρκάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 160/2006 (Δ. Κυριτσάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 501/2005 (Ηρ. Κωνσταντινίδης), ΕΔΙΚΠΟΛΥΚ 2005, σ. 131, ΕλλΔνη 2005, σ. 1462· ΑΠ 488/2005, (Αλ. Κασιώλας), ΕΔΙΚΠΟΛΥΚ 2005, σ. 41 ΕλλΔνη 2005, σ. 1400· ΑΠ 79/2005 (Αχ. Νταφούλης), ΔΕΕ 2005, σ. 1468· ΑΠ 1371/2005 (Ελ. Μαραμαθά), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 555/2004 (Γ. Βούλγαρης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 497/2004 (Γ. Βούλγαρης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 427/2004 (Γ. Βούλγαρης), ΝοΒ 2005, σ. 687· ΑΠ 871/2003 (Π. Μειδάνης), ΑΡΧΝ

2004, σ. 570· ΑΠ 188/2003 (Αν. Πλατής - Αχ. Ζήσης), ΕλλΔνη 2003, σ. 716, 747· ΑΠ 26/2003 (ΟΛΟΜ) (Σπ. Μπαρμπαστάθης), ΕλλΔνη 2003, σ. 1263, ΧρiΔ 2004, σ. 48· ΑΠ 274/2003 (Αν. Πλατής), ΕΔΠΟΔ 2004, σ. 50· ΑΠ 671/2002, (Κ. Βαλμαντώνης) ΕλλΔνη 2003, σ. 768· ΑΠ 1229/2002 (Αθ. Κρητικός), ΝΟΜΟΣ.

Ι) *Εισαγωγή*. Το προγενέστερο δίκαιο με το ν. ΒΧΗ/1899 (που αντικατέστησε προγενέστερα νομοθετήματα), όπως είχε τροποποιηθεί επανειλημμένα με διάφορα νομοθετήματα, είχε καθιερώσει ειδική διαδικασία εξώσεως δυστροπούντων μισθωτών ενώπιον του προέδρου των πρωτοδικών ή του ειρηνοδίκη, ανάλογα με το ποσό του μισθώματος (που συμφωνείται ή καθορίζεται από το νόμο).

ΙΙ) *Προγενέστερο δίκαιο*. Η πιο πάνω διαδικασία, που έχει ως αφετηρία κατ' αρχήν την επ' αναφορά διαδικασία ή διαδικασία επειγόντων (προσωρινών, συντηρητικών ή εξασφαλιστικών) μέτρων (ενώπιον) του προέδρου των πρωτοδικών, των άρθρ. 634 επ. της Πολ.Δ. και 564 της Κρητ.Πολ.Δ., εξελίχθηκε λόγω επανειλημμένων μεταβολών με διάφορα νομοθετήματα σε αυτοτελή ειδική διαδικασία¹⁹⁹. Από παλιά η διαδικασία αυτή άρχισε να τηρείται και να εφαρμόζεται συνεπεία ειδικών διατάξεων των ενοικιοστασίων που εκάστοτε ίσχυσαν για μεγάλες περιόδους, με κάποιες παραλλαγές και αποκλίσεις και επί των διαφορών που προέρχονται από αυτά (τα ενοικιοστάσια) μεταξύ εκμισθωτών, μισθωτών και υπομισθωτών κ.λπ.

ΙΙΙ) *Η νέα διαδικασία*. Στην θέση της πιο πάνω ειδικής διαδικασίας που καταργήθηκε με τον Εισ.Ν.ΚΠολΔ, με τις παρεκκλίσεις αυτής, ο ΚΠολΔ υποκατέστησε αυτή την ειδική διαδικασία για τις, όπως ήταν η αρχική ονομασία «διαφορές παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως μισθίου» κ.λπ., η οποία προβλέπεται και ρυθμίζεται από αυτόν και στη συνέχεια εξετάζεται²⁰⁰. Η διαδικασία αυτή, για την οποία γίνεται λόγος ειδικότερα πιο κάτω, είχε ήδη και με βάση την αρχική της ονομασία, όπως προκύπτει από την ανάπτυξη που επακολουθεί, σε ορισμένα σημεία (π.χ. επί διαφορών για την παράδοση της χρήσεως μισθίου) ευρύτερο

199. Η ειδική αυτή διαδικασία είχε σημειώσει επιτυχία, κυρίως χάρη στην ταχύτητα επιλύσεως των διαφορών που δικάζονται κατ' αυτήν, ώστε κατ' επανάληψη στο παρελθόν να υποστηριχθεί με επιμονή η επέκταση αυτής στην εκδίκαση πολλών (αν όχι και όλων κατά κανόνα των) υποθέσεων της τακτικής διαδικασίας και ορισμένων ειδικών διαδικασιών (περιλαμβανομένων και των υποθέσεων διαζυγίου!!). Αυτή την κατεύθυνση ακολούθησε και ο Ν. 2915/2001, που υιοθέτησε και για την τακτική διαδικασία ρυθμίσεις της ειδικής διαδικασίας εργατικών διαφορών.

200. Κ.Πολ.Δ. 647 (668) επ. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 718 επ., Α.Ε. 668 επ.

πεδίο εφαρμογής σε σχέση με τη διαδικασία εξώσεως του προγενέστερου δικαίου. Το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής της διαδικασίας αυτής διευρύνθηκε ακόμα περισσότερο, όταν με το νόμο 2741/1999 (άρθρο 7 § 10 εδ. β') ο τίτλος του έκτου κεφαλαίου του ΚΠολΔ μετονομάστηκε από «Διαφορές απόδοσης ή παράδοσης μισθίου» σε «Μισθωτικές Διαφορές». Κατ' ακρίβεια πάντως, ο ακριβής τίτλος του έκτου κεφαλαίου θα πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι «Μισθωτικές διαφορές και διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών και διαχειριστών ιδιοκτησίας κατ' ορόφους»²⁰¹.

Τίτλος Δεύτερος

Προϋποθέσεις τηρήσεως και εφαρμογής της διαδικασίας και αρμοδιότητας εκδικάσεως μισθωτικών διαφορών

§ 314

Ι) Γενικά. Κατά το άρθρο. 647 (668) ΚΠολΔ²⁰² προβλεπόταν μέχρι το 1999, ότι «κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 648 έως 661 δικάζονται διαφορές από μίσθωση πράγματος ή άλλου προσοδοφόρου αντικειμένου ή από επίμορτη αγροληψία που αναφέρονται στην παράδοση ή απόδοση της χρήσεως του μισθίου για οποιοδήποτε λόγο». **Ήδη όμως μετά το Ν. 2741/1999 το άρθρο 647 ΚΠολΔ προβλέπει τα ακόλουθα:** «1. Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 648 έως 661 δικάζονται όλες οι κύριες ή παρεπόμενες διαφορές από μίσθωση κάθε είδους πράγματος ή άλλου προσοδοφόρου αντικειμένου ή από επίμορτη αγροληψία. 2. Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 648 έως 657 δικάζονται και οι διαφορές του άρθρου 17 αριθμ. 2». Από τη διάταξη αυτή, όπως ισχύει σήμερα, προκύπτει, ότι η εξεταζόμενη ειδική διαδικασία πρέπει να τηρείται πλέον και να εφαρμόζεται όχι μόνο στις διαφορές από μίσθωση πράγματος ή άλλου προσοδοφόρου αντικειμένου ή από επίμορτη αγροληψία, αλλά και σε όλες τις κύριες ή παρεπόμενες διαφορές από αυτές.

ΙΙ) Διαφορές από μίσθωση. Α) Πρώτη, επομένως, προϋπόθεση της τηρήσεως της εν λόγω διαδικασίας είναι η ύπαρξη ορισμένων διαφορών, οι οποίες προέρχονται από μίσθωση πράγματος κ.λπ. Β) Η μίσθωση πράγματος λαμβάνεται στην προκειμένη περίπτωση με την κύρια σημασία του όρου, και με την έννοια, την οποία προσδίδουν σ' αυτήν τα άρθρ. 574

201. Βλ. Ν. Κλαμαρή, Δικονομικά Κείμενα Ι, ΚΠολΔ³, 2000, Υποσημ. 1 υπό τον τίτλο του Κεφαλαίου ΣΤ'.

202. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 718, Α.Ε. 668.

και επ. του Α.Κ. και οι υπόλοιπες συναφείς σχετικές διατάξεις του ισχύοντος δικαίου (π.χ. το ν.δ. 1230/1972, όπως έχει τροποποιηθεί με σειρά νεωτέρων νομοθετημάτων κ.λπ.). Από την εξεταζόμενη άποψη είναι αδιάφορο αν πρόκειται για κινητό ή ακίνητο ή για αστικό ή αγροτικό ακίνητο. Γ) Μίσθωση «άλλου προσοδοφόρου αντικειμένου» είναι η κατά το άρθρ. 638 Α.Κ. παραχώρηση της χρήσεως άλλου πράγματος ή δικαιώματος με σύμβαση έναντι μισθώματος και η κάρπωση αυτού κατά τους κανόνες τακτικής εκμεταλλεύσεως. Η μίσθωση αυτή εμφανίζεται συνήθως με τη μορφή της πακτώσεως. Δ) Περαιτέρω περιλαμβάνεται η «επίμορτη αγροληψία», με την έννοια των άρθρων 641 και επ. του Α.Κ. που ρυθμίζουν αυτήν, δηλαδή η μίσθωση αγροτικού κτήματος, στην οποία το μίσθωμα συμφωνείται σε ποσοστό από τους καρπούς αυτού, που προσδιορίζεται από την επιτόπια συνήθεια, εφόσον δεν ορίσθηκε κάτι άλλο. Ε) Προϋποτίθεται ότι υφίσταται μισθωτική σχέση δυνάμει συμβάσεως μισθώσεως που καταρτίστηκε νόμιμα, της οποίας το κατά τη συμφωνία χρονικό διάστημα ή δεν έληξε ή παρατάθηκε με νεώτερη συμφωνία ρητή ή σιωπηρή (χώρησε σιωπηρή αναμίσθωση), ή έληξε ήδη. Κατά το ουσιαστικό δίκαιο, το οποίο είναι εκάστοτε εφαρμοστέο, κρίνεται εάν απαιτείται η τήρηση πανηγυρικών ή συστατικών διατυπώσεων. Εφόσον τούτο δεν συμβαίνει, μόνο ζητήματα αποδείξεως μπορούν να γεννηθούν, τα οποία κρίνονται κατά το κοινό (αστικό δικονομικό) δίκαιο. Δεν αρκεί συνεπώς, όπως προκύπτει από τη διατύπωση και τη γραμματική ερμηνεία των πιο πάνω διατάξεων, το πραγματικό γεγονός της χρήσεως άλλου πράγματος, για την οποία ζητείται αποζημίωση χωρίς συμφωνία για την παροχή της χρήσεως έναντι ανταλλάγματος (μισθώματος σε χρήμα κ.λπ.). Οι σχετικές διαφορές δεν υπάγονται στην εξεταζόμενη αρμοδιότητα και ειδική διαδικασία, αλλά στην κατά το κοινό δίκαιο αρμοδιότητα και δικάζονται κατά τη γενική ή τακτική διαδικασία. ΣΤ) Όπως ελέγχθη και προηγουμένως μετά τη διεύρυνση της ύλης και του πεδίου εφαρμογής της ως άνω διαδικασίας με το Ν. 2741/1999 (άρθρ. 7 § 10 εδ. β') υπάγονται στη διαδικασία αυτή και όλες οι διαφορές που απορρέουν από τη σύμβαση μισθώσεως (π.χ. αξιώσεις για αποζημίωση λόγω φθορών του μισθίου κ.λπ.), διαφορές που αφορούν το κύρος κ.λπ. της συμβάσεως μισθώσεως, καθώς και παρεπόμενες αυτών διαφορές.

ΙΙΙ) Έννοια και περιεχόμενο διαφορών από μίσθωση πράγματος κ.λπ. Στην προκειμένη διαδικασία υπάγονται κατά την πιο πάνω διάταξη, «διαφορές», οι οποίες προέρχονται από μία από τις συμβάσεις μισθώ-

σεως που αναφέρονται πιο πάνω. Α) Ο όρος «διαφορές» χρησιμοποιείται και στην προκειμένη περίπτωση με την έννοια του κοινού (αστικού δικονομικού) δικαίου. Νοούνται οι υποθέσεις, οι οποίες προκαλούνται συνεπεία προβολής ή αποκρούσεως δικαιωμάτων, υποχρεώσεων, υπάρξεως ή ανυπαρξίας εννόμων σχέσεων, οι οποίες φέρονται ενώπιον των δικαστηρίων με αγωγή, ανταγωγή κ.λπ. και με τις οποίες ζητείται η παροχή έννομης, δηλαδή δικαστικής προστασίας με την έκδοση ευνοϊκής αποφάσεως κ.λπ. Β) Οι κυριότερες ή μάλλον συνηθέστερα εμφανιζόμενες διαφορές με την έννοια που εκτέθηκε, είναι οι επόμενες: α) Οι διαφορές περί εκπληρώσεως ή εκτελέσεως από τη σύμβαση της μισθώσεως πράγματος. Αυτές ανάγονται αα) στην παράδοση της χρήσεως του μισθίου, ββ) στην απόδοση αυτής μετά τη λήξη του χρόνου της μισθώσεως ή την καταγγελία κατά το νόμο ή τη συμφωνία για μη πληρωμή του μισθώματος, υπομίσθωση χωρίς δικαίωμα, κατά παράβαση του νόμου ή του όρου της συμβάσεως κ.λπ. γγ) Οι διαφορές που μνημονεύονται φέρονται στα δικαστήρια με αγωγές του μισθωτή κατά του εκμισθωτή στην πρώτη περίπτωση και αντίστροφα με αγωγές του εκμισθωτή κατά του μισθωτή στη δεύτερη περίπτωση. Δεν αποκλείεται, όμως, οι πιο πάνω διαφορές ή αντίστοιχες να προκαλούνται και να υφίστανται μεταξύ ενός από τα πρόσωπα που μνημονεύθηκαν και του υπεκμισθωτή και του υπομισθωτή ή μεταξύ των δύο τελευταίων, εφόσον αφορούν την παράδοση ή απόδοση της χρήσεως του μισθίου στο σύνολό της ή μερικά. Από τη γραμματική ερμηνεία των πιο πάνω διατάξεων συνάγεται ότι οι σχετικές διαφορές φέρονται στα δικαστήρια με την άσκηση καταψηφιστικών αγωγών κ.λπ. Από αυτό όμως δεν έπεται, ότι αποκλείονται οι απλά αναγνωριστικές ή και ενδεχομένως οι διαπλαστικές αγωγές, εφόσον συντρέχουν οι κατά νόμο προϋποθέσεις του επιτρεπτού αυτών (ύπαρξη εννόμου συμφέροντος κ.λπ.).

IV) *Αρμοδιότητα*. Α) Οι πιο πάνω διαφορές, όπως εκτέθηκε και πιο πάνω²⁰³, υπάγονται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρ. 14-16 αριθ. 1 ΚΠολΔ, στην καθ' ύλην αρμοδιότητα, αφενός μεν των ειρηνοδικείων (εφόσον το συμφωνημένο μίσθωμα δεν υπερβαίνει τα 450 ευρώ) και αφετέρου των μονομελών πρωτοδικείων. Β) Ως προς την κατά τόπο αρμοδιότητα, καθώς δεν καθιερώνεται απόκλιση στην προκειμένη περίπτωση, ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου για την ειδική δωσιδικία του ακινή-

203. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 74.

του ή κάποια από τις γενικές δωσιδικίες, ανάλογα εάν το μίσθιο είναι ακίνητο ή κινητό²⁰⁴.

Τίτλος Τρίτος

Κανόνες που ισχύουν επί εκδικάσεως των μισθωτικών διαφορών

§ 315

Ι) *Κατ' αρχήν εφαρμοστέοι κανόνες*. Επί των πιο πάνω διαφορών εφαρμόζονται κατ' αρχήν σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 591 (609) § 1 ΚΠολΔ που αναφέρεται πιο πάνω, οι κανόνες, οι οποίοι διέπουν τη γενική ή τακτική διαδικασία, βάσει των άρθρ. 1- 590 ΚΠολΔ, εκτός αν αντίκεινται σε ειδικές διατάξεις, που διέπουν την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία ή θεσπίζουν αποκλίνοντες κανόνες. Σχετικά με αυτό γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Άσκηση της αγωγής*. Η αγωγή για την παράδοση ή απόδοση της χρήσεως του μισθίου ασκείται με κατάθεση στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται και επίδοση προς τον εναγόμενο, σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου. Εφόσον η αγωγή απευθύνεται ενώπιον του ειρηνοδικείου, η άσκηση αυτής μπορεί να γίνει και με προφορική δήλωση του ενάγοντα ενώπιον του ειρηνοδίκη, και τη σύνταξη εκθέσεως, που επιδίδεται προς τον εναγόμενο²⁰⁵. Η άσκηση της αγωγής απόδοσεως της χρήσεως του μισθίου, εκτός από τις υπόλοιπες συνέπειες αυτής που επέρχονται κατά το κοινό δίκαιο²⁰⁶, ισχύει (και) ως καταγγελία της συμβάσεως μισθώσεως, σύμφωνα με τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου²⁰⁷.

ΙΙΙ) *Προσδιορισμός δικασίμου και εισαγωγή της υποθέσεως προς συζήτηση*. Ο δικαστής, ενώπιον του οποίου απευθύνεται η αγωγή, οφείλει με επισημείωση επί της αγωγής που κατατέθηκε να ορίσει παραχρήμα ημέρα και ώρα συζητήσεως και προθεσμία κλητεύσεως (του ή των εναγομένων), η οποία δε μπορεί να είναι μεγαλύτερη από δεκαπέντε ημέρες ούτε μικρότερη από οκτώ (ημέρες) πριν από την ημέρα της συζητήσεως. Εγγραφή της υποθέσεως στο πινάκιο δεν γίνεται²⁰⁸. Η επίδοση της αγω-

204. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 84 επ. και ιδιαίτερα § 90.

205. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 175.

206. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 177.

207. Κ.Πολ.Δ. 662 (684), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 734, Α.Ε. 684.

208. Κ.Πολ.Δ. 648 (669), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 719, Α.Ε. 669.

γής μαζί με κλήση προς συζήτηση χωρεί κατά το κοινό δίκαιο. Άσκηση κύριας ή πρόσθετης παρεμβάσεως χωρεί με τις προϋποθέσεις και τις διατυπώσεις του κοινού δικαίου.

IV) *Συζήτηση στο ακροατήριο*. Εάν κατά τη δικάσιμο που ορίστηκε για τη συζήτηση στο ακροατήριο παρίστανται προσηκόντως όλοι οι διάδικοι, η συζήτηση διεξάγεται κατ' αντιμωλία, με την εφαρμογή κατ' αρχήν των ορισμών του κοινού δικαίου²⁰⁹. Οι διάδικοι δεν υποχρεούνται σε κατάθεση (εγγράφων) προτάσεων, εκτός αν το δικαστήριο διατάξει αυτό²¹⁰. Β) Εάν απουσιάζουν δικονομικά όλοι οι διάδικοι, η συζήτηση ματαιώνεται και η υπόθεση μπορεί να εισαχθεί εκ νέου (για συζήτηση) με επιμέλεια κάποιου από τους διαδίκους κατά τις διατυπώσεις που εκτίθενται πιο πάνω. Γ) Εάν κατά την πιο πάνω δικάσιμο δεν εμφανισθεί (καθόλου) ή εμφανισθεί και δεν μετάσχει προσηκόντως στη συζήτηση ένας από τους διαδίκους, η διαδικασία προβαίνει σαν να ήταν παρόντες (δικονομικά) όλοι οι διάδικοι²¹¹. Συνεπώς δεν ισχύουν, απευθείας τουλάχιστον, τα τεκμήρια σιωπηρής ομολογίας των πραγματικών γεγονότων, τα οποία συνάγονται κατά το κοινό δίκαιο²¹² και θεμελιώνουν την ιστορική βάση της αγωγής ή της παραιτήσεως από την αγωγή.

V) *Μέσα αποδείξεως*. Κατά την προκειμένη διαδικασία ισχύουν ως προς τα αποδεικτικά μέσα τα επόμενα: Α) Κατ' αποκλίση από όσα ισχύουν στη γενική ή τακτική διαδικασία, επιτρέπεται η λήψη υπ' όψη και αποδεικτικών μέσων, τα οποία δεν πληρούν τους όρους του νόμου²¹³. Πάντως μετά το Ν. 2915/2001 οι αποκλίσεις είναι λιγότερες σε σύγκριση με τη ρύθμιση πριν από το Ν. 2915/2001. Με τον όρο αυτό εννοούνται αποδεικτικά μέσα άκυρα από τυπικής πλευράς ή όσα στερούνται ορισμένων τυπικών προϋποθέσεων. Δεν περιλαμβάνονται, κατά την ορθότερη, αλλά μη κρατούσα στην πράξη γνώμη, ανεπίτρεπτα κατά νόμο αποδεικτικά μέσα. Β) Εξάλλου, ένορκες βεβαιώσεις μαρτύρων, που έγιναν μετά από αίτηση κάποιου από τους διαδίκους, ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου, λαμβάνονται υπ' όψη, σύμφωνα με εξαίρεση που καθιερώνεται ρητά στην προκειμένη περίπτωση, μόνο εάν έλαβαν χώρα μετά από προηγούμενη κλήτευση του αντίδικου του

209. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι § 187.

210. Κ.Πολ.Δ. 649 (671) § 1 εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Α.Ε. 671 § 1 εδ. β'.

211. Κ.Πολ.Δ. 649 (671) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Α.Ε. 671 § 2.

212. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 188.

213. Κ.Πολ.Δ. 650 (672) § 1 εδ. α'.

αιτούντα πριν από είκοσι τέσσερις τουλάχιστον ώρες²¹⁴. Γ) Επίσης συγχωρούνται και τα υπόλοιπα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται από το κοινό δίκαιο. Ειδικά ως προς τον επακτό όρκο προβλεπόταν (**πριν από το Ν. 2915/2001**), ότι επαχθείς όρκος επιβάλλεται μόνο, εάν κατά την κρίση του δικαστή είναι αναγκαία η επιβολή αυτού για τη μόρφωση της πεποιθήσεως²¹⁵. Με το Ν. 2915/2001 καταργήθηκε η παραγρ. 4 του άρθρου 650 ΚΠολΔ, όπως και γενικά το αποδεικτικό μέσο του όρκου του διαδίκου.

VI) *Διεξαγωγή αποδείξεως*. Ως προς τη διαδικασία της αποδείξεως καθιερώνονται οι επόμενες αποκλίσεις οι οποίες απλουστεύουν αυτή. Πάντως μετά το Ν. 2915/2001 οι αποκλίσεις είναι λιγότερες σε σύγκριση με τη ρύθμιση πριν από το Ν. 2915/2001. Α) Η προαπόδειξη είναι υποχρεωτική. Οι διάδικοι πρέπει να προσάγουν όλα τα αποδεικτικά μέσα αυτών μέχρι το πέρας της συζητήσεως στο ακροατήριο²¹⁶. Απόφαση περί αποδείξεως δεν εκδίδεται²¹⁷. Β) Εάν παρίσταται ανάγκη (διεξαγωγής) αυτοψίας, το δικαστήριο κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο ορίζει με προφορική ανακοίνωσή του, που καταχωρίζεται στα πρακτικά, τον τόπο και το χρόνο της διεξαγωγής αυτής, καθώς δεν απαιτείται επιπλέον (ειδική και έγγραφη) πρόσκληση των διαδίκων να εμφανιστούν κατ' αυτήν. Βάσει του προσδιορισμού αυτού διεξάγεται η αυτοψία, το δε πόρισμα αυτής καταχωρίζεται στην απόφαση²¹⁸. Γ) Εάν παρίσταται ανάγκη (διεξαγωγής) πραγματογνωμοσύνης, το δικαστήριο ορίζει κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο με προφορική ανακοίνωσή του, που καταχωρίζεται στα πρακτικά, τους πραγματογνώμονες, το θέμα, τον τόπο και χρόνο της διεξαγωγής αυτής. Ο χρόνος της διεξαγωγής (αυτής) δεν μπορεί ποτέ να είναι μεγαλύτερος από οκτώ ημέρες (από την ημέρα της συζητήσεως). Οι πραγματογνώμονες μπορούν να εκθέσουν το πόρισμα αυτών και προφορικά στη γραμματεία του δικαστηρίου, συντασσομένου πρακτικού, ενώ δεν απαιτείται επιπλέον (ειδική και έγγραφη) πρόσκληση των διαδίκων να παρευρεθούν κατά τη σύνταξη αυτού, ούτε η ανάγνωση αυτού, σ' αυτούς, εάν παρίστανται²¹⁹. Οι μάρτυρες εξετάζονται κατά τη δικάσιμο. Το δικαστήριο μπορεί να ορίσει κατά τη δικάσιμο, εάν κρίνει αναγκαίο, άλλη

214. Κ. Πολ.Δ. 650 (672) § 1 εδ. γ'.

215. Κ. Πολ.Δ. 650 (672) § 4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 722 § 3, Α.Ε. 672 § 4.

216. Κ. Πολ.Δ. 649 (671) § 1 εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 721 εδ. β', Α.Ε. 671 § 1 εδ. β'.

217. Κ. Πολ.Δ. 649 (671) § 1 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 721 εδ. γ', Α.Ε. 671 εδ. α'.

218. Κ. Πολ.Δ. 650 (672) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 722 § 1, Α.Ε. 672 § 2.

219. Κ. Πολ.Δ. 650 (672) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 722 § 2, Α.Ε. 672 § 3.

ημέρα και ώρα για την εξέταση των μαρτύρων ενώπιόν του με προφορική ανακοίνωση, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά, χωρίς να απαιτείται επιπλέον κλήση των διαδίκων και των μαρτύρων, για να εμφανιστούν κατά την εξέταση²²⁰. Δ) Με βάση τη ρύθμιση που ίσχυε πριν από το Ν. 2915/2001, εάν είχε επιβληθεί από το δικαστήριο ο επαρκής όρκος και εκείνος που θα έδινε τον όρκο ήταν παρών, δινόταν ο όρκος κατά την ίδια συζήτηση στο ακροατήριο²²¹. Μετά την κατάργηση της παραγρ. 4 του άρθρ. 650 ΚΠολΔ με το Ν. 2915/2001 (και γενικά μετά την κατάργηση του αποδεικτικού μέσου του όρκου του διαδίκου) καταργήθηκε και η ως άνω ρύθμιση. Για τις περιπτώσεις που αναφέρονται πιο πάνω καθιερώνεται στην πραγματικότητα ένα είδος περιορισμένης ελεύθερης αποδείξεως²²².

VII) *Τέλος της συζήτησεως στο ακροατήριο και έκδοση αποφάσεως*. Η συζήτηση στο ακροατήριο (πρέπει να) τερματίζεται σε μία και την ίδια δικάσιμο. Το δικαστήριο οφείλει να εκδώσει το ταχύτερο την απόφαση²²³.

VIII) *Επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση*. Α) Η προθεσμία της υποβολής της αιτήσεως επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση σε περίπτωση απώλειας κάποιας δικονομικής προθεσμίας είναι οκταήμερη και αρχίζει από την ημέρα της άρσεως του κωλύματος που συνιστά την ανωτέρα βία ή της γνώσεως του δόλου (του αντιδίκου κ.λπ.)²²⁴. Β) Εάν γίνει δεκτή (η) αίτηση επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, το δικαστήριο (οφείλει να) προβεί αμέσως στην έρευνα της ουσίας της υποθέσεως, καθώς εκδίδεται πάντα μια απόφαση, και επί των παρεμπιπτόντων και προδικαστικών ζητημάτων και επί της κύριας διαφοράς²²⁵.

IX) *Καταβολή μισθωμάτων. Συνέπειες. Προϋποθέσεις*. Η καταβολή ενώπιον του ειρηνοδικοείου ή του μονομελούς πρωτοδικείου, μετά το τέλος της συζήτησεως στο ακροατήριο, όλων των ληξιπρόθεσμων μισθωμάτων που οφείλονται μέχρι την ημέρα της συζήτησεως και των δικαστικών εξόδων που ορίζονται παραχρήμα από το δικάζοντα (δικαστικό λειτουργό) επάγεται (την) κατάργηση της δίκης για την απόδοση της χρήσεως του

220. Κ.Πολ.Δ. 650 (672) § 1 εδ. β' και γ'.

221. Κ.Πολ.Δ. 650 (672) § 4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 722 § 3, Α.Ε. 672 § 4.

222. Βλ. σχετικά πιο πάνω § 255.

223. Κ.Πολ.Δ. 649 (671) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 721 εδ. α' και δ', Α.Ε. 671 εδ. α' και γ'.

224. Κ.Πολ.Δ. 652 (674) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 724 § 2, Α.Ε. 674 § 2.

225. Κ.Πολ.Δ. 657 (679), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 729, Α.Ε. 679.

μισθίου για καθυστέρηση μισθωμάτων από δυστροπία. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται επί επανειλημμένης καθυστερήσεως από δυστροπία²²⁶. Σχετικά με την ευχέρεια αυτή θα μπορούσαν να σημειωθούν τα επόμενα: Α) Η πιο πάνω ευχέρεια παρέχεται, μόνον όσες φορές πρόκειται για αγωγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου (δηλαδή εξώσεως, με την ορολογία του προγενέστερου δικαίου), που βασίζεται σε καθυστέρηση μισθωμάτων ή υπομισθωμάτων από δυστροπία, και όχι επομένως αν η αγωγή βασίζεται σε άλλη (κατά το νόμο ή τη σύμβαση) βάση, π.χ. παραβάσεως όρου, λήξεως του χρόνου της μισθώσεως κ.λπ. Β) Προϋποτίθεται ότι προσφέρεται και καταβάλλεται ολόκληρο το ποσό των οφειλομένων ληξιπρόθεσμων μισθωμάτων ή υπομισθωμάτων ή ενδεχομένως και των δύο, το οποίο είναι ορισμένο και για το οποίο δεν υπάρχει εκατέρωθεν αμφισβήτηση. Εφόσον, υπάρχει αμφισβήτηση πραγματική και άξια λόγου, δεν έχει εφαρμογή η πιο πάνω διάταξη και τα σχετικά ζητήματα λύνονται με την οριστική απόφαση που εκδίδεται επί της υποθέσεως. Γ) Ανάλογη δυσχέρεια γεννιέται, όταν το μίσθωμα δεν έχει ορισθεί σε ευρώ, αλλά σε αλλοδαπό νόμισμα, εφόσον επιτρέπεται αυτό, ή σε είδος. Δ) Μαζί με το ποσό των οφειλομένων μισθωμάτων και υπομισθωμάτων πρέπει να προσφέρεται και να καταβάλλεται και το ποσό δικαστικών εξόδων (δηλαδή της ασκήσεως της αγωγής, των τελών συζητήσεως, αμοιβής πληρεξουσίου δικηγόρου κλπ.), το οποίο ορίζεται παραχρήμα από το δικάζοντα δικαστικό λειτουργό. Ε) Η προσφορά και η καταβολή πρέπει να λάβουν χώρα μέχρι το τέλος της συζητήσεως ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου. Επί ερημοδικίας, εφόσον η ερημοδικία κηρυχθεί άκυρη, η πιο πάνω προσφορά και η καταβολή μπορούν να γίνουν μέχρι το τέλος της συζητήσεως που ακολουθεί την ακύρωση της ερημοδικίας. Δεν συντρέχουν πάντως οι προϋποθέσεις της εφαρμογής της πιο πάνω διατάξεως, όταν η προσφορά και η καταβολή χωρούν κατ' έφεση. Η προσφορά κ.λπ. μετά το τέλος της συζητήσεως στο ακροατήριο δεν λαμβάνεται υπ' όψη, έστω κι αν έχει δοθεί προθεσμία αντικρούσεως κ.λπ. με τις προτάσεις. Στ) Με την προσθήκη της τελευταίας διατάξεως που αναφέρεται πιο πάνω προλαμβάνεται η αμφισβήτηση που προέκυψε υπό το προγενέστερο δίκαιο, εάν η πιο πάνω προσφορά κ.λπ. επάγεται το ρηθέν αποτέλεσμα σε περίπτωση επανειλημμένων καθυστερήσεων καταβολής του μισθώματος ή υπομισθώμα-

226. Κ.Πολ.Δ. 661 (683), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 733, Α.Ε. 683.

τος από δυστροπία. Αρκούν σχετικά οι περισσότερες καθυστερήσεις, χωρίς να είναι απαραίτητο να έχουν ασκηθεί κατ' επανάληψη αγωγές για κάποιες από αυτές ή για όλες.

Χ) Προθεσμία παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου. Το δικαστήριο έχει την εξουσία να τάξει, μετά από αίτηση του εναγομένου ή και αντεπάγγελα, προθεσμία για την παράδοση ή την απόδοση της χρήσεως του μισθίου μέχρι τριάντα ημέρες από τη δημοσίευση της αποφάσεως²²⁷.

XI) Ένδικο μέσα. Α) Ανακοπή ερημοδικίας. α) Αυτή επιτρέπεται (μόνο), εάν ο ερήμην δικασθείς (διάδικος) δεν κλητεύθηκε καθόλου ή προσηκόντως ή εμπρόθεσμα²²⁸ ή αν συντρέχει λόγος ανώτερης βίας. β) Η προθεσμία ασκήσεως ανακοπής ερημοδικίας είναι οκταήμερη, εάν αυτός που δικαιούται να την ασκήσει διαμένει στην ημεδαπή, τριακονθήμερη δε εάν αυτός διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής²²⁹. Η έναρξη, η διαδρομή, η λήξη της προθεσμίας όπως και οι συνέπειες αυτής κανονίζονται κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου²³⁰, εν όψει του εάν η ερήμην απόφαση έχει κηρυχθεί ή όχι προσωρινά εκτελεστή. γ) Η δικάσιμος για την προφορική συζήτηση της ανακοπής ερημοδικίας πρέπει να ορίζεται σε τέτοια δικάσιμο, έτσι ώστε μεταξύ της επιδόσεως της κλήσεως και της ημέρας της συζητήσεως να μεσολαβεί προθεσμία τουλάχιστον οκτώ ημερών, εάν ο καλούμενος (διάδικος) διαμένει στην ημεδαπή και τριάντα ημερών, εάν αυτός διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής. Εάν, επί περισσότερων ομοδίκων, κάποιοι διαμένουν στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής, πρέπει να τηρείται (ως προς όλους) η τριακονθήμερη προθεσμία²³¹. δ) Εάν η ανακοπή ερημοδικίας κριθεί παραδεκτή και βάσιμη, εξαφανίζεται η απόφαση που εκδόθηκε ερήμην και το δικαστήριο εισέρχεται αμέσως στην εξέταση της ουσίας της υποθέσεως, εκδίδοντας μία απόφαση επί της ανακοπής και της ουσίας της υποθέσεως²³². Β) Έφεση. α) Ως προς το παραδεκτό της εφέσεως, καθώς δεν καθιερώνεται κάποια απόκλιση, στην προκειμένη περίπτωση, ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου²³³. β) Η προθεσμία της εφέσεως είναι δεκαπενθήμερη, εάν ο

227. Κ.Πολ.Δ. 658 (680), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 730, Α.Ε. 680.

228. Κ.Πολ.Δ. 653 (675) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 725 § 1, Α.Ε. 675 § 1.

229. Κ.Πολ.Δ. 652 (674) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 724 § 1, Α.Ε. 674 § 1.

230. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 157 και τ. ΙΙ § 287.

231. Κ.Πολ.Δ. 652 (674) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 724 § 3, Α.Ε. 674 § 3.

232. Κ.Πολ.Δ. 653 (675) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 725 § 3, Α.Ε. 675 § 2.

233. Βλ. πιο πάνω § 288.

εκκαλών διαμένει στην ημεδαπή, τριακονθήμερη δε εάν διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής. Ως προς την έναρξη της διαδρομής, τη λήξη, τα αποτελέσματα της προθεσμίας της εφέσεως και της ασκήσεως αυτής, έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου, εν όψει πάντως του εάν η εκκαλούμενη απόφαση έχει κηρυχθεί ή όχι προσωρινά εκτελεστή²³⁴. Γεννιέται το ζήτημα εάν στην προκειμένη περίπτωση έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου ως προς τη διάρκεια της προθεσμίας της εφέσεως και την αφετηρία αυτής στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες δεν έλαβε χώρα επίδοση της (πρωτόδικης) αποφάσεως, διότι ο ΚΠολΔ, στο σχετικό με την προκείμενη ειδική διαδικασία τμήμα, δεν περιλαμβάνει διάταξη αντίστοιχη με αυτή του κοινού δικαίου. Εν όψει της διατάξεως του άρθρου 591 (609) ΚΠολΔ που αναφέρεται πιο πάνω και του γεγονότος ότι οι κανόνες για τη διάρκεια και αφετηρία της προθεσμίας της εφέσεως σε περίπτωση μη επιδόσεως της πρωτόδικης αποφάσεως δεν αντίκεινται προς τις διατάξεις που μνημονεύονται πιο πάνω, οι οποίες καθορίζουν την προθεσμία της εφέσεως και την αφετηρία αυτής στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία, δικαιολογείται, νομίζουμε, η καταφατική απάντηση. Εφόσον υφίσταται η ευχέρεια της επιδόσεως της αποφάσεως που μπορεί να εκκληθεί, μετριάζονται οι κίνδυνοι λόγω της για κάποιο χρόνο μετέωρης καταστάσεως. γ) Ως προς τον ορισμό δικασίμου, την εισαγωγή της υποθέσεως για συζήτηση και τις προθεσμίες κλητεύσεως, ισχύουν *mutatis mutandis* όσα εκτέθηκαν αμέσως πιο πάνω προκειμένου για την ανακοπή ερημοδικίας²³⁵. δ) Οι πρόσθετοι λόγοι εφέσεως και η αντέφεση (μπορούν να) ασκούνται και με τις προτάσεις²³⁶. ε) Τα άρθρ. 226 (229) ΚΠολΔ (για τον τρόπο και τη διαδικασία εισαγωγής της υποθέσεως προς συζήτηση), 649 § 1 (671) - 651 (672) ΚΠολΔ [για τη συζήτηση στο ακροατήριο, κατ' αντιμωλία και ερήμην και γενικά την κύρια διαδικασία, για τα αποδεικτικά μέσα και για τη διεξαγωγή αποδείξεων] και 653 (675) ΚΠολΔ [για τις προϋποθέσεις του παραδεκτού της ασκήσεως ανακοπής ερημοδικίας, για την εκδίκαση αυτής και της ουσίας της υποθέσεως σε περίπτωση παραδοχής αυτής] εφαρμόζονται *mutatis mutandis* και επί της εφέσεως (της διαδικασίας της έκκλητης δίκης)²³⁷, ενώ σε

234. Κ.Πολ.Δ. 652 (674) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 724 § 1, Α.Ε. 674 § 1. Πρβλ. και πιο πάνω τ. Ι § 157 και τ. ΙΙ § 288.

235. Βλ. πιο πάνω στην ίδια αυτή παράγραφο στοιχ. XI, Α και άρθρ. 652 § 3 ΚΠολΔ.

236. Κ.Πολ.Δ. 654 (676) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 726 § 2, Α.Ε. 676 § 2.

περίπτωση ερημοδικίας του εκκαλούντος η έφεση απορρίπτεται (άρθρ. 654 § 2 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το Ν. 2298/95, άρθρ. 3 § 1). στ) Η ενέργεια αυτοψίας μπορεί να ανατεθεί σε ένα από τα μέλη του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου²³⁸. γ) *Αναψηλάφηση*. α) Ως προς το παραδεκτό της αναψηλαφήσεως και τους λόγους αυτής, καθώς δεν θεσπίζεται κάποια απόκλιση γι' αυτούς, ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου²³⁹. β) Οι διατάξεις των άρθρ. 648 (668) ΚΠολΔ [για τον προσδιορισμό δικασίμου και την κλήση προς συζήτηση και γενικά για την εισαγωγή της υποθέσεως προς συζήτηση], 649 (671) ΚΠολΔ [για την συζήτηση στο ακροατήριο, κατ' αντιμωλία και ερήμην και γενικά την κύρια διαδικασία], 650 (672) ΚΠολΔ [για τα αποδεικτικά μέσα και την διεξαγωγή αποδείξεων], 651 ΚΠολΔ, 652 (674) ΚΠολΔ [για την προθεσμία επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση και για την εισαγωγή της υποθέσεως προς συζήτηση], 653 (675) ΚΠολΔ [για την ανακοπή ερημοδικίας] και τέλος 654 (676) ΚΠολΔ [για την άσκηση προσθέτων λόγων εφέσεως και αντεφέσεως κ.λπ.] εφαρμόζονται *mutatis mutandis* και επί αναψηλαφήσεως²⁴⁰. γ) Η προθεσμία της αναψηλαφήσεως είναι σε κάθε περίπτωση δεκαπενθήμερη, εάν αυτός που δικαιούται να την ασκήσει διαμένει στην ημεδαπή, τριάντα δε ημερών εάν διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής, ενώ αρχίζει και υπολογίζεται κατά το κοινό δίκαιο²⁴¹. δ) Ως προς την προθεσμία της αναψηλαφήσεως και την αφετηρία αυτής σε περίπτωση μη επιδόσεως της αποφάσεως που μπορεί να προσβληθεί με αναψηλάφηση ισχύουν *mutatis mutandis* όσα εκτέθηκαν πιο πάνω προκειμένου για τα αντίστοιχα θέματα της εφέσεως²⁴². ε) Όσον αφορά τα αποτελέσματα της προθεσμίας της αναψηλαφήσεως και της ασκήσεως αυτής, καθώς δεν καθιερώνονται ειδικές αποκλίσεις στην προκειμένη περίπτωση, ισχύουν και εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου [βλ. πιο πάνω § 289]. Δ) *Αναίρεση*. α) Ως προς το παραδεκτό της αναίρεσεως και τους λόγους αυτής, καθώς δεν καθιερώνονται ειδικές αποκλίσεις, ισχύουν και έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του κοινού δικαίου²⁴³. β) Η προ-

237. Κ.Πολ.δ. 654 (676) § 2 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρ. 3 § 1 Ν. 2298/95), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 726 § 3, Α.Ε. 676 § 2.

238. Κ.Πολ.Δ. 654 (676) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 726 § 5, Α.Ε. 676 § 3.

239. Βλ. πιο πάνω § 289.

240. Κ.Πολ.Δ. 655 (677), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 727, Α.Ε. 677.

241. Κ.Πολ.Δ. 652 (674) § 1, 654 (676) § 2.

242. Βλ. πιο πάνω στην ίδια αυτή παράγραφο στοιχ. XI, Β.

243. Βλ. πιο πάνω § 290.

θεσμία της αναιρέσεως είναι, εάν αυτός που δικαιούται να την ασκήσει διαμένει στην ημεδαπή, δεκαπενθήμερη, εάν δε διαμένει στην αλλοδαπή, ή είναι άγνωστης διαμονής, τριακονθήμερη, αρχίζει δε και υπολογίζεται κατά το κοινό δίκαιο²⁴⁴. γ) Ως προς την προθεσμία της αναιρέσεως και την αφετηρία αυτής, σε περίπτωση μη επιδόσεως της αποφάσεως που υπόκειται σε αναίρεση, ισχύουν *mutatis mutandis* όσα εκτίθενται πιο πάνω προκειμένου για τα αντίστοιχα θέματα της εφέσεως και της αναψηλαφήσεως²⁴⁵. δ) Σε σχέση με τα αποτελέσματα της προθεσμίας της αναιρέσεως και της ασκήσεως αυτής, καθώς δε θεσπίζονται ειδικές αποκλίσεις στην προκειμένη περίπτωση, ισχύουν και έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου²⁴⁶. ε) Ως προς τον προσδιορισμό της δικασίμου και την εισαγωγή της υποθέσεως προς συζήτηση, εφαρμόζονται οι διατάξεις του κοινού δικαίου²⁴⁷. στ) Με το άρθρο 32 § 2 Ν. 2172/1993 *καταργήθηκε* η διάταξη του άρθρου 656 ΚΠολΔ, η οποία προέβλεπε, ότι εάν γίνει δεκτή η αναίρεση και αναιρείτο η προσβαλλόμενη απόφαση, το Τμήμα του Αρείου Πάγου που αναιρούσε αυτή (όφειλε να) κρατήσει σε κάθε περίπτωση την υπόθεση και (να) δικάσει περαιτέρω αυτή στην ουσία, καθώς αποκλειόταν η παραπομπή με βάση το τότε ισχύον κοινό δίκαιο²⁴⁸. Με βάση τον ΚΠολΔ, όπως ισχύει τώρα, αν ο Άρειος Πάγος αναιρέσει την προσβαλλόμενη απόφαση η υπόθεση αναπέμπεται για περαιτέρω εκδίκαση σε άλλο δικαστήριο (κατώτερο) σύμφωνα με το άρθρο 580 § 3 ΚΠολΔ.

ΧΙΙ) *Τριτανακοπή*. Ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως τριτανακοπής εναντίον των αποφάσεων που εκδίδονται κατά την εξεταζόμενη διαδικασία, την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση (προσδιορισμό δικασίμου κ.λπ.), τις συνέπειες της αποφάσεως που εκδίδεται επ' αυτής κ.λπ., δεν αναγράφονται στον ΚΠολΔ ειδικές διατάξεις. Συνεπώς έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου²⁴⁹.

244. Κ.Πολ.Δ. 652 (674) § 1. Πρβλ. και πιο πάνω § 290.

245. Βλ. πιο πάνω στοιχ. ΧΙΒ και Γ σελ. 1178 επ. και σελ. 1179 επ.

246. Πρβλ. πιο πάνω § 290

247. Κ.Πολ.Δ. 652 (674) §. 3. Βλ. πιο πάνω § 290.

248. Κ.Πολ.Δ. 656 (678), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 728, Α.Ε. 678.

249. Βλ. πιο πάνω § 294.

ΧΙΙΙ) *Συνέπειες των αποφάσεων*. Οι οριστικές ή τελειωτικές αποφάσεις που εκδίδονται επί των αγωγών περί παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως (του) μισθίου και δέχονται ή απορρίπτονται αυτές, παράγουν ορισμένες έννομες συνέπειες κύριες και δευτερεύουσες, οι οποίες είναι μεν αντίστοιχες των εννόμων συνεπειών, που προβλέπονται από το κοινό δίκαιο, προκειμένου για τις αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη γενική ή τακτική διαδικασία²⁵⁰, διαφέρουν όμως και αποκλίνουν σε ορισμένα σημεία από αυτές. Για τις συνέπειες αυτές γίνεται λόγος στη συνέχεια. Α) *Ουσιαστικό δεδικασμένο*. α) Οι οριστικές ή τελειωτικές αποφάσεις που εκδίδονται επί αγωγών περί παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως (του) μισθίου, όταν καθίστανται τελεσίδικες με έναν από τους τρόπους που προβλέπονται από το ισχύον δίκαιο²⁵¹, παράγουν μεν ουσιαστικό δεδικασμένο, **αλλά μόνο ως προς το κριθέν ζήτημα της παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως (του μισθίου)**, και όχι και ως προς τα παρεμπιπτόντως κριθέντα²⁵². Με τη διάταξη αυτή προλαμβάνεται η αμφισβήτηση που προέκυψε υπό το προγενέστερο δίκαιο, ιδίως μετά τις διάφορες τροποποιήσεις του ν. ΒΧΗ/1899, όπως και τις σχετικές διατάξεις των διαφόρων νόμων για το ενοικιοστάσιο, για την έκταση του ουσιαστικού δεδικασμένου, το οποίο προέρχεται από τις οριστικές ή τελειωτικές αποφάσεις που εκδίδονται επί αγωγών περί εξώσεως ή επί διενέξεων ή διαφορών από το ενοικιοστάσιο, όταν αυτές καθίστανται τελεσίδικες. Ορίζεται [με τη διάταξη του άρθρου 651(673) εδ. β' ΚΠολΔ], σύμφωνα και με την ορθή άποψη που τελικά επικράτησε στη νομολογία, ότι το πιο πάνω δεδικασμένο περιορίζεται μόνο στο κριθέν κύριο ζήτημα του δικαιώματος και της υποχρεώσεως της παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως (του) μισθίου. Προστίθεται μάλιστα ρητά, ότι το δεδικασμένο αυτό δεν εκτείνεται στα ζητήματα τα οποία κρίθηκαν παρεμπιπτόντως, έστω κι αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του ουσιαστικού δεδικασμένου κατά το κοινό δίκαιο και επ' αυτών²⁵³. *Δεν επεκτείνεται συνεπώς το δεδικασμένο που πηγάζει από τις πιο πάνω αποφάσεις επί του παρεμπιπτόντως κριθέντος ζητήματος της υπάρξεως ή της ανυπαρξίας ή του κύρους ή ακυρότητας της συμβάσεως της μισθώσεως ή της υπομισθώσεως κ.λπ.* β) Ως προς τα υπόλοιπα ζητήμα-

250. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 203 επ.

251. Προβλ. σχετικά πιο πάνω τ. Ι § 201.

252. Κ.Πολ.Δ. 651 (673) εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Α.Ε. 673 εδ. β'.

253. Βλ. σχετικά πιο πάνω τ. Ι § 205.

τα των προϋποθέσεων του ουσιαστικού δεδικασμένου, της εκτάσεως και των αντικειμενικών ορίων αυτού κ.λπ., καθώς δεν θεσπίζονται ειδικές αποκλίσεις, ισχύουν και εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου²⁵⁴. Ειδικά δε ορίζεται στο άρθρ. 651 εδ. α' ΚΠολΔ, ότι «οι τελεσίδικες αποφάσεις για τις διαφορές του άρθρου 17 παρ. 2 αποτελούν δεδικασμένο» (πρόκειται δηλαδή για τις διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων μεταξύ διαχειριστών ιδιοκτησίας κατ' ορόφους και ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων), στις οποίες οι αποφάσεις έχουν ως συνέπεια και το δεδικασμένο). Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι δεδομένου, ότι η ρύθμιση περί μη δημιουργίας δεδικασμένου αφορά μόνο τις αποφάσεις για την παράδοση ή απόδοση της χρήσεως του μισθίου, ως προς τα παρεμπιπτόντως κριθέντα ζητήματα, όλες οι υπόλοιπες αποφάσεις που εκδίδονται πλέον μετά το Ν. 2741/1999 για διαφορές μισθώσεως, καθώς και τις κύριες ή παρεπόμενες διαφορές από αυτές (με βάση τη διευρυμένη ρύθμιση των άρθρων 647 επ. ΚΠολΔ) **δημιουργούν δεδικασμένο**. Β) *Εκτελεστότητα*. α) Οι οριστικές και τελειωτικές αποφάσεις που εκδίδονται κατά την προκείμενη ειδική διαδικασία, οι οποίες δέχονται στο σύνολό της ή μερικά την αγωγή περί παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως (του) μισθίου, εφόσον έχουν κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστές ή κατέστησαν τελεσίδικες, αποτελούν, σύμφωνα και με τους ορισμούς του κοινού δικαίου, τίτλους εκτελεστούς. β) Κατά το άρθρ. 659 (681) ΚΠολΔ²⁵⁵, αποφάσεις που αφορούν την απόδοση της χρήσεως μισθίου ακινήτου εκτελούνται όχι μόνο κατά των εναγομένων μισθωτών κ.λπ., αλλά και κατά των υπομισθωτών, όπως και κατά οποιουδήποτε που έλκει τα δικαιώματά του από το μισθωτή ή κατέχει το μίσθιο για τον ίδιο. Από τη διάταξη αυτή, η οποία έχει ληφθεί από το άρθρ. 8 του ν. ΒΧΗ/1899, περί εξώσεως, όπως τροποποιήθηκε με πολλά νεώτερα νομοθετήματα, προκύπτουν τα επόμενα: αα) Αυτή αφορά μόνο την εκτέλεση των αποφάσεων, οι οποίες διατάζουν και γενικά ανάγονται στην απόδοση της χρήσεως (μισθίων) *ακινήτων*. Συνεπώς, δεν έχει εφαρμογή ούτε στις υπόλοιπες περιπτώσεις αποδόσεως της χρήσεως (του) μισθίου, ούτε προκειμένου για (τις) αποφάσεις, οι οποίες διατάζουν την παράδοση της χρήσεως (του) μισθίου. ββ) Οι αποφάσεις των δύο τελευταίων κατηγοριών που αποτελούν τίτλους εκτελεστούς εκτελούνται κατά τα υποκειμενικά όρια που καθορίζονται από το κοινό δί-

254. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 203 επ.

255. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 731, Α.Ε. 681.

καιο, για τα οποία γίνεται λόγος πιο κάτω στον οικείο τόπο²⁵⁶. γγ) Ως προς τα υπόλοιπα ζητήματα και ιδίως ως προς τις διατυπώσεις και τη διαδικασία της εκτελέσεως αυτής έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του κοινού δικαίου, οι οποίες αναλύονται στην οικεία θέση²⁵⁷. γ) Σύμφωνα με την ειδική ρύθμιση του άρθρου 9 § 2 Ν. 2041/1992, *όπως αντικαταστάθηκε με το Ν. 2235/1994 (άρθρ. 2 § 23)*, στις «μισθώσεις που υπάγονται στο ν. 813/1978 δεν συγχωρείται ενώπιον του Αρείου Πάγου αίτηση αναστολής εκτέλεσης απόφασης, στην περίπτωση απόδοσης του μισθίου λόγω καθυστέρησης καταβολής του μισθώματος από δυστροπία». Γ) *Επανεγκατάσταση*. Εάν ως συνέπεια της ασκήσεως και παραδοχής (τακτικού ή εκτάκτου) ενδίκου μέσου εξαφανισθεί απόφαση, η οποία διατάζει (την) παράδοση ή απόδοση της χρήσεως μισθίου και έχει εκτελεσθεί αυτή, ο καθού η εκτέλεση δικαιούται να ζητήσει την επανεγκατάσταση αυτού στο μίσθιο²⁵⁸. α) Διαφέροντας από αυτήν που αναφέρεται πιο πάνω, η προκειμένη διάταξη έχει εφαρμογή επί εξαφάνισεως (της) αποφάσεως, η οποία διατάζει ή την απόδοση ή την παράδοση της χρήσεως (του) μισθίου και μάλιστα, εφόσον δεν αναγράφεται σχετικός περιορισμός, θεωρητικά τόσον ακινήτου όσο και κινητού (αν και για «επανεγκατάσταση», δεν μπορεί να γίνει λόγος επί κινητού πράγματος). Το ίδιο δικαίωμα έχουν, όπως συνάγεται από την πιο πάνω διάταξη, σε συνδυασμό με τους αντίστοιχους ορισμούς του κοινού δικαίου, όσοι ταυτίζονται νομικά με τον καθού η εκτέλεση, δηλαδή οι καθολικοί, οι οιονεί καθολικοί και οι ειδικοί (συνεπεία πράξεως εν ζωή ή αιτία θανάτου) διάδοχοι αυτού. β) Η πιο πάνω επανεγκατάσταση μπορεί να ζητηθεί από αυτόν που νομιμοποιείται προς τούτο, σύμφωνα με όσα εκτίθενται αμέσως πιο πάνω, με αίτηση (με την τήρηση προδικασίας με δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία και επιδίδεται στον αντίδικο του αιτούντα) που υποβάλλεται και με τις (έγγραφες) προτάσεις ενώπιον του δικαστηρίου που δικάζει το ένδικο μέσο (και στη συνέχεια εξαφανίζει την προσβαλλόμενη απόφαση σε περίπτωση παραδοχής αυτού) μέχρι το τέλος της συζητήσεως (της υποθέσεως) στο ακροατήριο, ή με αγωγή, η οποία ασκείται, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, και εισάγεται ενώπιον του ειρηνοδίκη και δικάζεται κατά την προκείμενη ειδική διαδικασία. γ) Η απόφαση του ειρηνοδίκη (που δέχεται ή απορρί-

256. Προβλ. πιο κάτω στα περί αναγκαστικής εκτελέσεως.

257. Βλ. τις παραπομπές στην υποσημείωση 256.

258. Κ.Πολ.Δ. 660 (682) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 732 § 1, Α.Ε. 682 § 1

πτει την αγωγή) δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο²⁵⁹. δ) Η απόφαση που διατάζει την επανεγκατάσταση εκτελείται όχι μόνο κατά του καθού διατάσσεται αυτή, ο οποίος επίσπευσε την εκτέλεση της αποφάσεως, που διέταξε την παράδοση ή απόδοση της χρήσεως (του) μισθίου και κατ' αυτών που ταυτίζονται νομικά με αυτόν, σύμφωνα με όσα εκτίθενται πιο πάνω, αλλά και κατά οποιουδήποτε αντλεί τα δικαιώματά του από εκείνον κατά του οποίου διατάχθηκε η επανεγκατάσταση²⁶⁰. Ως προς τα υπόλοιπα ζητήματα και μάλιστα ως προς τις διατυπώσεις και τη διαδικασία της εκτελέσεως αυτής ισχύουν και εφαρμόζονται οι σχετικοί ορισμοί του κοινού δικαίου, για τους οποίους γίνεται λόγος στον οικείο τόπο²⁶¹. Δ) Δευτερεύουσες ή ενδεχόμενες συνέπειες. Επ' αυτών, εφόσον δεν καθιερώνονται ειδικές αποκλίσεις, ισχύουν οι διατάξεις του κοινού δικαίου.

Τίτλος Τέταρτος **Διαταγή αποδόσεως της χρήσεως μισθίου ακινήτου**

§ 315 Α΄

Ι) Γενικά. Μία από τις σημαντικότερες πρόσφατες τροποποιήσεις στο πεδίο του αστικού δικονομικού δικαίου αποτελεί η θέσπιση της δυνατότητας να διαταχθεί η απόδοση της χρήσεως μισθίου *ακινήτου* με διαταγή του ειρηνοδίκη ή του δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου. Ο νέος –για την απόδοση της χρήσεως του μισθίου ακινήτου– αυτός θεσμός θεσπίστηκε με το άρθρο 6 § 13 του Ν. 2479/1997 που πρόσθεσε στο έκτο κεφάλαιο του τετάρτου βιβλίου του ΚΠολΔ, το οποίο ρυθμίζει τα της ειδικής διαδικασίας, η οποία αφορά τις διαφορές παραδόσεως ή αποδόσεως μισθίου και τα άρθρα 662 Α΄ έως και 662 Η΄ ΚΠολΔ, τα οποία ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις, με βάση τις οποίες μπορεί να εκδοθεί διαταγή αποδόσεως της χρήσεως μισθίου ακινήτου.

ΙΙ) Προϋποθέσεις. Σύμφωνα με τη νέα διάταξη του άρθρου 662 Α΄ ΚΠολΔ κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 662 Β έως Η μπορεί να ζητηθεί η έκδοση διαταγής αποδόσεως της χρήσεως μισθίου ακινήτου, εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Η μίσθωση του ακινήτου αποδεικνύεται εγγράφως. β) Η απόδοση ζητείται λόγω καθυστέρησης του μισθώματος από δυστροπία του μισθωτού. γ) Ο εκμισθωτής έχει

259. Κ.Πολ.Δ. 660 (682) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 732 § 2, Α.Ε. 682 § 2.

260. Κ.Πολ.Δ. 660 (682) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Α.Ε. 682 § 3.

261. Βλ. παραπομπές στις υποσημ. 256 και 257.

επιδόσει με δικαστικό επιμελητή στο μισθωτή έγγραφη όχληση ένα τουλάχιστον μήνα πριν από την κατάθεση της αιτήσεως. Η έκδοση διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου αποκλείεται όμως, αν ο μισθωτής σπεύσει και καταβάλει τα οφειλόμενα μισθώματα μέσα σε ένα μήνα από την επίδοση της έγγραφης οχλήσεως και υπό την προϋπόθεση, ότι η καταβολή θα αποδεικνύεται εγγράφως. Τη δυνατότητα αυτή έχει ο μισθωτής *μόνο μία φορά*.

III) *Αρμοδιότητα*. Α) *Υλική αρμοδιότητα*. Καθ' ύλην αρμόδιος είναι άλλοτε ο ειρηνοδίκης και άλλοτε ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου (άρθρ. 662 Β' ΚΠολΔ). Αρμόδιος είναι ο ειρηνοδίκης *τότε μόνο*, όταν με βάση τη διάταξη του άρθρου 14 παρ. 1 εδ. β' ΚΠολΔ –η οποία ρυθμίζει τη συνήθη υλική αρμοδιότητα για τις διαφορές αυτές των ειρηνοδικείων– πρόκειται για διαφορές, κύριες ή παρεπόμενες, από σύμβαση μισθώσεως, καθώς και για διαφορές του άρθρου 601 του Αστικού Κώδικα, «εφόσον σε όλες τις περιπτώσεις αυτές το συμφωνημένο μηνιαίο μίσθωμα δεν υπερβαίνει τα τετρακόσια πενήντα (450) ευρώ» (άρθρ. 14 § 1 εδ. β' ΚΠολΔ). Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις καθ' ύλην αρμόδιος είναι ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου. Β) *Τοπική αρμοδιότητα*. Η τοπική αρμοδιότητα ρυθμίζεται (άρθρ. 662 Β' ΚΠολΔ) και για την περίπτωση αυτή με βάση τη ρύθμιση της δωσιδικίας του ακινήτου κατ' άρθρο 29 ΚΠολΔ. Δηλαδή κατά τόπο *αποκλειστικά* αρμόδιος είναι ανάλογα εκείνος ο ειρηνοδίκης ή ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το ακίνητο, του οποίου ζητείται από τον εκμισθωτή η απόδοση της χρήσεως.

IV) *Τρόπος υποβολής της αιτήσεως*. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 662 Γ' ΚΠολΔ για τον τρόπο υποβολής της αιτήσεως για έκδοση διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου ακινήτου εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 626 παρ. 1 ΚΠολΔ (η οποία ισχύει για την έκδοση διαταγής πληρωμής κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 623-634 ΚΠολΔ). Επομένως, η διαταγή για απόδοση της χρήσεως του μισθίου μπορεί να εκδοθεί μόνο μετά από αίτηση του εκμισθωτή, η οποία κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου, ενώ ταυτόχρονα συντάσσεται κάτω από αυτή έκθεση καταθέσεως. Όπως και στην περίπτωση της αιτήσεως για έκδοση διαταγής πληρωμής και η αίτηση για έκδοση διαταγής αποδόσεως της χρήσεως μισθίου ακινήτου μπορεί να υποβληθεί κατ' εξαίρεση και προφορικά μόνο όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προ-

βλέπει η διαταγή του άρθρου 215 παραγρ. 2 ΚΠολΔ (δηλαδή όταν η αίτηση υποβάλλεται σε Ειρηνοδικείο στου οποίου την έδρα δεν υπάρχουν δικηγόροι ή δικολάβοι, έκθεση όμως συντάσσεται και στην περίπτωση αυτή).

Υ) *Περιεχόμενο της αιτήσεως*. Α) Η αίτηση ή ανάλογα η έκθεση πρέπει, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 662 Γ' παρ. 2 ΚΠολΔ, να περιλαμβάνει όχι μόνο όλα τα στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητα κατά τα άρθρα 117, ή ανάλογα 118, καθώς επίσης και τα στοιχεία τα οποία είναι απαραίτητα κατ' άρθρ. 119 παρ. 1 ΚΠολΔ, άλλ' επιπλέον επίσης και τα ακόλουθα στοιχεία: α) Αίτημα για να εκδοθεί διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου ακινήτου καθώς και μνεία του τόπου στον οποίο βρίσκεται το ακίνητο με περιγραφή του ακινήτου. β) Το πρόσωπο που υποβάλλει την αίτηση πρέπει να επικαλείται το έγγραφο από το οποίο αποδεικνύεται η μίσθωση. γ) Πρέπει, τέλος, να γίνεται επίκληση της κατά το άρθρο 662 Α ΚΠολΔ περιπτώσεως, σύμφωνα με την οποία ζητείται η απόδοση της χρήσεως του μισθίου, δηλαδή ότι στη συγκεκριμένη μίσθωση που αποδεικνύεται εγγράφως ο μισθωτής καθυστερεί το μίσθωμα από δυστροπία, και ότι έχει επιδοθεί από τον εκμισθωτή έγγραφη όχληση στο μισθωτή με δικαστικό επιμελητή ένα τουλάχιστον μήνα πριν από την κατάθεση της αιτήσεως, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να γίνεται επίκληση και της αντίστοιχης εκθέσεως επιδόσεως. Β) Στην αίτηση που κατατίθεται πρέπει, επίσης, να επισυνάπτεται το έγγραφο από το οποίο αποδεικνύεται (και του οποίου έχει γίνει επίκληση στην ως άνω αίτηση) η μίσθωση, η αντίστοιχη έκθεση επιδόσεως της έγγραφης οχλήσεως, όπως και κάθε άλλο σχετικό έγγραφο. Ο δικαστής έχει επίσης την ευχέρεια –«μπορεί» σύμφωνα με το εδάφιο β' της παραγρ. 3 του άρθρου 662 Γ'– να καλέσει τον αιτούντα να βεβαιώσει και ενόρκως τα περιστατικά που απαιτούνται για την έκδοση της διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου. Γ) Το άρθρο 662 Γ' ορίζει, ότι η διάταξη του άρθρου 627 ΚΠολΔ, η οποία ισχύει για τη διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής των άρθρων 623-634 ΚΠολΔ, εφαρμόζεται αναλόγως και στη διαδικασία εκδόσεως διαταγής αποδόσεως της χρήσεως μισθίου. Κατ' ακολουθίαν αυτής της ρυθμίσεως ο δικαστής αποφασίζει το ταχύτερο δυνατό για την αίτηση χωρίς να καλέσει το μισθωτή. Ταυτόχρονα, όμως, ο δικαστής –ακριβώς για να μπορέσει να αποφασίσει το ταχύτερο δυνατό– έχει την εξουσία αφενός να καλεί τον αιτούντα για να του δώσει εξηγήσεις σχετικά με την αίτηση, αφετέρου να υποδείξει στον αιτούντα τις αναγκαίες συμπληρώσεις ή

διορθώσεις της αιτήσεως που υπέβαλε και τέλος –σε περίπτωση κατά την οποία ο αιτών επικαλείται ιδιωτικά έγγραφα, να ζητεί βεβαίωση της υπογραφής από συμβολαιογράφο ή μάρτυρες που εξετάζονται ενώπιόν του.

VI) Έκδοση διαταγής και περιεχόμενο αυτής: Α) Για να επιτευχθεί η ταχύτητα της διαδικασίας εκδόσεως διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου προβλέπεται από τη διάταξη του άρθρου 662 Δ' (§ 1) ΚΠολΔ, ότι αν η αίτηση είναι νόμιμη και τα απαιτούμενα σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση περιστατικά αποδεικνύονται *εγγράφως*, ο δικαστής εκδίδει διάταξη, σύμφωνα με την οποία υποχρεώνει τον καθ' ου η αίτηση να αποδώσει στον αιτούντα τη χρήση του μισθίου και ταυτόχρονα τον καταδικάζει στα δικαστικά έξοδα. Β) Η παράγραφος 2 του άρθρου 662 Δ' ΚΠολΔ καθορίζει ειδικότερα τον *τύπο* και το *περιεχόμενο* της διαταγής πληρωμής. Ο νόμιμος τύπος της διαταγής πληρωμής είναι ο *έγγραφος* («η διαταγή καταρτίζεται εγγράφως», ορίζει η παραγρ. 2 του άρθρου 662 Δ' ΚΠολΔ). Σύμφωνα δε με την ίδια πάντοτε διάταξη πρέπει να περιέχει: α) το ονοματεπώνυμο του δικαστή, ο οποίος την εκδίδει· β) το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο και την κατοικία του προσώπου που υπέβαλε την αίτηση, καθώς και του προσώπου κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση· γ) την περιγραφή του μισθίου ακινήτου για το οποίο ζητείται η απόδοση της χρήσεώς του· δ) την ειδικότερη αιτία για την οποία ζητείται η απόδοση της χρήσεως του συγκεκριμένου μισθίου ακινήτου, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να αναφέρονται τα αναγκαία περιστατικά, καθώς επίσης να μνημονεύεται η έκθεση επιδόσεως της οχλήσεως που προηγήθηκε της καταθέσεως της αιτήσεως, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 662 Α' ΚΠολΔ· τήν ειδικότερη διαταγή για την απόδοση της χρήσεως του ως άνω μισθίου ακινήτου· στ) την υπόμνηση στον καθού η διαταγή, ότι μετά την πάροδο δύο μηνών από την προς αυτόν επίδοση η διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου θα αποτελεί τίτλο εκτελεστό και ότι ο καθού θα δικαιούται να ασκήσει κατά της διαταγής αυτής το ένδικο βοήθημα της ανακοπής μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών από την επίδοση της διαταγής πληρωμής προς αυτόν· ζ) την υπογραφή του δικαστή που εξέδωσε την ως άνω διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου.

VII) Συνέπειες της διαταγής αποδόσεως της χρήσεως μισθίου ακινήτου. Α) Επειδή η διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου δεν συνιστά, από πλευράς νομικής φύσεώς της, δικαστική απόφαση, δεν έχει άνευ ετέρου τις συνέπειες των δικαστικών αποφάσεων, δηλαδή δεδικασμένο

και εκτελεσιτότητα. Για το λόγο αυτό η εκτελεσιτότητα αυτής της διαταγής, δηλαδή η ιδιότητά της ως τίτλου εκτελεστού, προβλέπεται ρητά από την παράγρ. 3 του άρθρου 662 Δ' ΚΠολΔ (αλλά και από την παράγρ. 2 εδ. στ' του ίδιου άρθρου), αν και η ιδιότητά της ως τίτλου εκτελεστού θα απέρρεε ούτως ή άλλως και από την παράγρ. 2 εδ. ε' του άρθρου 904 ΚΠολΔ (όπως ήδη τροποποιήθηκε αντιστοίχως με το άρθρο 6 § 14 Ν. 2479/1997). Σύμφωνα δε με την ως άνω διάταξη της παραγρ. 3 του άρθρου 662 Δ' ΚΠολΔ η διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου αποτελεί τίτλο εκτελεστό, όχι όμως από τη χρονική στιγμή της εκδόσεως της διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου, αλλά μετά την παρέλευση δύο μηνών από την επίδοση της ως άνω διαταγής στον καθού. Β) Τα υποκειμενικά όρια της διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου ως τίτλου εκτελεστού καθορίζονται από τη διάταξη του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 662 Δ' ΚΠολΔ· σύμφωνα με τη δικονομική αυτή διάταξη η διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου εκτελείται και κατά των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 659 ΚΠολΔ. Επομένως, όπως, ακριβώς και οι αντίστοιχες δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται στις διαφορές παραδόσεως ή αποδόσεως του μισθίου των άρθρων 647 επ. ΚΠολΔ, έτσι και οι διαταγές αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου, οι οποίες εκδίδονται κατά τη διαδικασία των άρθρων 662 Α' επ., εκτελούνται και κατά των υπομισθωτών, καθώς και κατά οποιουδήποτε αντλεί τα δικαιώματά του από το μισθωτή ή κατέχει το μίσθιο γι' αυτόν.

VIII) *Πότε απορρίπτεται η αίτηση για έκδοση διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου.* Α) Κατά τη διάταξη του άρθρου 662 Ε' ΚΠολΔ ο δικαστής απορρίπτει την αίτηση στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) όταν δεν συντρέχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την έκδοσή της· β) όταν ο αιτών δεν δίνει τις τυχόν ζητούμενες από αυτόν εξηγήσεις ή δεν προβαίνει στις υποδεικνυόμενες συμπληρώσεις ή διορθώσεις της αιτήσεως ή δεν παρέχει τις τυχόν ζητούμενες από αυτόν βεβαιώσεις της υπογραφής ιδιωτικών εγγράφων ή όταν, αν και ο αιτών έχει κληθεί να βεβαιώσει ενόρκως εκείνα τα περιστατικά που καθορίζει το άρθρο 662 Γ' ΚΠολΔ, ο τελευταίος δεν προβαίνει στη βεβαίωση αυτή. Β) Η απόρριψη της αιτήσεως σημειώνεται κάτω από την αίτηση με σύντομη έκθεση του λόγου, ή αντιστοίχως των λόγων, για τον οποίο ή για τους οποίους απορρίφθηκε η αίτηση. Γ) Όπως επισημάνθηκε και προηγουμένως η διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου ακινήτου δεν συνιστά δικαστική απόφαση και για το λόγο αυτό δεν έχει άνευ ετέρου και τις συνέπειες της

δικαστικής αποφάσεως (εκτός βέβαια αν προβλέπεται κάτι τέτοιο με ειδική δικονομική διάταξη, όπως λ.χ. στην περίπτωση της εκτελεστότητας αυτής της διαταγής, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 662 Δ' ΚΠολΔ). Κατ' ακολουθίαν αυτής της νομικής φύσεως της διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου ακινήτου, και άρα της μη συναγωγής εξ αυτής οποιασδήποτε μορφής δεσμεύσεως λόγω δεδικασμένου, ορίζει η παράγραφος 3 του άρθρου 662 Ε' ΚΠολΔ, ότι η απόρριψη της αιτήσεως αυτής δεν εμποδίζει την υποβολή νέας αιτήσεως αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου και πολύ περισσότερο δεν εμποδίζει την άσκηση αγωγής.

ΙΧ) *Ανακοπή κατά της διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου.*

Α) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 662 ΣΤ' ΚΠολΔ ο καθ' ου η διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου δικαιούται να ασκήσει ανακοπή ενώπιον του καθ' ύλην αρμοδίου για την εκδίκαση της αντίστοιχης αγωγής αποδόσεως του μισθίου ακινήτου δικαστηρίου, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε εργασίμων ημερών από της επιδόσεως της διαταγής. Η ανακοπή αυτή εκδικάζεται κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 648 επ. ΚΠολΔ, δηλαδή κατά την ειδική διαδικασία που προβλέπεται για τις διαφορές παραδόσεως ή αποδόσεως μισθίου. Β) Η άσκηση της ανακοπής δεν έχει από μόνη της ανασταλτικό αποτέλεσμα, δηλαδή, όπως ρητά προβλέπει η διάταξη του άρθρου 662 Ζ', η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου. Παρά ταύτα, όπως επίσης προβλέπει το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 662 Ζ' ΚΠολΔ, μπορεί ο δικαστής ο οποίος εξέδωσε τη διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου, ύστερα από αίτηση του ανακόπτοντος, η οποία εκδικάζεται σύμφωνα με τα άρθρα 686 επ. ΚΠολΔ –δηλαδή σύμφωνα με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων– να χορηγήσει αναστολή είτε με εγγυοδοσία υπέρ του καθ' ου η ανακοπή είτε χωρίς εγγυοδοσία, έως την έκδοση οριστικής αποφάσεως επί της ανακοπής. Ο ίδιος ο δικαστής μπορεί επίσης να χορηγήσει, κατά την ίδια διαδικασία, προθεσμία για την απόδοση της χρήσεως του μισθίου έως σαράντα ημέρες από τη δημοσίευση της αποφάσεώς του.

Χ) *Απόφαση επί ανακοπής.* Α) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 662 Η' ΚΠολΔ αν η ανακοπή ασκήθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα και αν οι λόγοι της είναι νόμιμοι και βάσιμοι, το δικαστήριο ακυρώνει τη διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου. Σε αντίθετη περίπτωση το δικαστήριο απορρίπτει την ανακοπή και επικυρώνει τη διαταγή αποδόσεως της

χρήσεως του μισθίου. Β) Η παράγραφος 2 του άρθρου 662 Η΄ ΚΠολΔ ορίζει, ότι η διάταξη του άρθρου 634 ΚΠολΔ εφαρμόζεται και στην περίπτωση της ως άνω διαταγής αναλόγως. Κατ’ ακολουθίαν αυτής της κατά παραπομπή ρυθμίσεως, η επίδοση της διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου διακόπτει την παραγραφή και την αποσβεστική προθεσμία. Σε περίπτωση, όμως, κατά την οποία ακυρωθεί, λόγω της ασκήσεως ανακοπής, η διαταγή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου, η παραγραφή ή η αποσβεστική προθεσμία θεωρείται, ότι έχει ανασταλεί από την επίδοση της διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου, ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΟΡΟΦΩΝ Ή ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ, ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤ’ ΟΡΟΦΟΥΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΟΡΟΦΩΝ Ή ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ*

§ 316

* *Ενδεικτική νομολογία για τις διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών ορόφων*: ΑΠ 79/2005 (Αχ. Νταφούλης), ΔΕΕ 2005, σ. 1468· ΑΠ 488/2005 (Αλ. Κασιώλας), ΕΔΙΚΠΟΛΥΚ 2005, σ. 41= ΕλλΔνη 2005, σ. 1400· ΑΠ 1625/2005 (Γ. Βούλγαρης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1099/2004 (Δ. Κυριτσάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 2071/2004 (Ν. Κασσαβέτης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 985/2003 (Π. Μεϊδάνης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 374/2003 (Π. Μεϊδάνης), ΧρΙΔ2003, σ. 527 ΕλλΔνη 2003, σ. 780· ΑΠ 1540/2003 (Γ. Βούλγαρης), ΕλλΔνη 2005, σ. 1704, 1710· ΑΠ 1231/2003 (Π. Μεϊδάνης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 115/2003, (Π. Μεϊδάνης), ΧρΙΔ2003 σ. 427=ΝοΒ 2003, σ. 1632· ΑΠ 1051/2003 (Κ. Βαρδαβάκης), ΕΔΙΚΠΟΛ 2004, σ. 15.

Ι) *Τηρητέα διαδικασία*. Σύμφωνα με την διάταξη της § 2 του άρθρ. 647 (668) ΚΠολΔ²⁶², κατά την ειδική διαδικασία των άρθρ. 648 (669) - 657 (679) ΚΠολΔ δικάζονται και οι διαφορές του άρθρ. 17 αριθ. 2 ΚΠολΔ, δηλαδή διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων, από τη σχέση της κατ’ όροφον ιδιοκτησίας και οι διαφορές μεταξύ διαχειριστών ιδιοκτησίας κατ’ ορόφους και ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων.

ΙΙ) *Διαφορές που υπάγονται στην πιο πάνω διαδικασία*. Από τη διάταξη που αναφέρθηκε προηγουμένως προκύπτει, ότι κατά τη διαδικασία που εκτίθεται πιο πάνω, η οποία εφαρμόζεται επί διαφορών περί παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως (του) μισθίου, δικάζονται περαιτέρω

262. Τα σχέδια Σ.Ε. και Α.Ε. Πολ.Δ. και ο Κ.Πολ.Δ. δεν περιελάμβαναν αντίστοιχους ορισμούς. Η πιο πάνω διάταξη προστέθηκε με το ν. 490/1974.

οι επόμενες διαφορές: Α) Οι μεταξύ ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων, οι οποίες προέρχονται από τη σχέση της κατ' όροφον ιδιοκτησίας, π.χ. ως προς το δικαίωμα της χρήσεως, τη σειρά ή τον τρόπο της χρήσεως κοινοχρήστων χώρων, ως προς την ανάγκη επισκευών σ' αυτούς, ως προς την εκλογή ή το διορισμό διαχειριστή, την απόλυση ή αντικατάσταση αυτού, όσον αφορά ζητήματα θερμάνσεως, αερισμού κ.λπ. Β) Οι μεταξύ διαχειριστών ιδιοκτησίας κατ' ορόφους και ιδιοκτητών ορόφων ή διαμερισμάτων, οι οποίες ανάγονται στην κατ' αναλογία πληρωμή των δαπανών επισκευών χώρων κοινής χρήσεως, την τήρηση των σχετικών κανονισμών πολυκατοικιών, στην πληρωμή των δαπανών θερμάνσεως, αερισμού κ.λπ.

III) *Αρμοδιότητα*. Οι διαφορές αυτές υπάγονται, σύμφωνα με το άρθρ. 17 αρ. 2 ΚΠολΔ, στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του μονομελούς πρωτοδικείου, ανεξάρτητα από την αξία του επίδικου αντικειμένου. Η κατάופן αρμοδιότητα καθορίζεται με βάση το κοινό δίκαιο²⁶³.

IV) *Άσκηση των αγωγών, των ενδίκων μέσων και γενικότερα εκδίκαση των πιο πάνω διαφορών*. Επί της ασκήσεως των σχετικών αγωγών ή αιτήσεων, των συνεπειών αυτών, της εισαγωγής αυτών προς συζήτηση, της εκδίκασεως αυτών, την έκδοση των αποφάσεων και τις συνέπειες αυτών, το επιτρεπτό, την άσκηση και την εκδίκαση των ενδίκων μέσων, εφαρμόζονται κατ' αρχήν *mutatis mutandis* όσα εκτίθενται στην προηγούμενη παράγραφο ως προς τα αντίστοιχα θέματα, προκειμένου περί διαφορών περί παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως (του) μισθίου, με τις επόμενες αποκλίσεις που καθιερώνονται ρητά ή επιβάλλονται ή δικαιολογούνται από τη φύση των πραγμάτων: Α) Κατά το άρθρ. 651 (673) εδ. α' ΚΠολΔ, οι τελεσίδικες αποφάσεις επί των πιο πάνω διαφορών, (δηλαδή του άρθρ. 17 αρ. 2 ΚΠολΔ) αποτελούν δεδικασμένο. Όπως συνάγεται από τη διατύπωση της διατάξεως σε αντιπαραβολή με τη διάταξη του εδ. β', για την οποία έγινε λόγος πιο πάνω²⁶⁴, η έκταση του πιο πάνω ουσιαστικού δεδικασμένου δεν περιορίζεται, όπως κατά τις περιπτώσεις του εδ. β', του άρθρου 651 ΚΠολΔ, αλλά καθορίζεται σύμφωνα με το κοινό δίκαιο²⁶⁵. Β) Οι διατάξεις περί υποκειμενικών ορίων της άμεσης εκτελέσεως των αποφάσεων που διατάζουν την απόδοση της χρήσεως του μισθίου και οι δια-

263. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 84 επ. και ιδίως § 90.

264. Βλ. πιο πάνω § 315.

265. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι § 205.

τάξεις περί επανεγκαταστάσεως σε περίπτωση εξαφανίσεως της αποφάσεως που διέταξε την παράδοση ή απόδοση της χρήσεως (του) μισθίου, δεν μπορούν, από τη φύση των πραγμάτων, να έχουν εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση, και ισχύουν επομένως οι ορισμοί του κοινού δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ***

Τίτλος πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 317

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Γ.Θ. Ράμμον, Αι εργατικά διαφοραί κατά τον ΚΠολΔ, Δελτ. Εργατ.Νομοθ. ΚΕ. 881 επ.: *του ιδίου*, Η υπό των επαγγελματικών σωματείων και οργανώσεων άσκησις των δικαιωμάτων των μελών αυτών και η παρέμβασις τούτων εις τας σχετικές δίκας, Επιθ.Εργ.Δικ. τ. ΑΗ 305 επ. και σε Ανάπτυπο (1979): *του ιδίου*, Η υπό των επαγγελματικών οργανώσεων άσκησις των εκ των συλλογικών συμβάσεων πηγαζόντων δικαιωμάτων των κατ' ιδίαν μελών και η παρέμβαση αυτών εις δίκας αφορώσας δικαιώματα εκ συλλογικών συμβάσεων, «Συμβολαί εις την ερμηνείαν της Πολ.Δ.» τ. II § 80 σ. 173 επ.: Γ. Μητσοπούλου, Συλλογικόν επαγγελματικόν συμφέρον και αγωγή σωματείου προς προστασίαν αυτού, Μελέται, 1983, σελ. 597 επ.: *του ιδίου*, Το υπό του Ν. ΓλΟΔ' καθιερούμενον καθήκον του δικαστηρίου προς διασάφησιν των προβαλλομένων ισχυρισμών, Μελέται, 1983, σελ. 585 επ.: *του ιδίου*, Αγωγή σωματείου προς προστασίαν συλλογικού επαγγελματικού συμφέροντος, Μελέται, 1983, σ. 611 επ.: *του ιδίου*, Ένδικος προστασία συλλογικού επαγγελματικού συμφέροντος, Μελέται, σ. 617 επ.: Ε. Δημητρακόπουλου, Αι διατάξεις του νέου ΚΠολΔ περί εργατικών διαφορών κ.λπ., Δελτ.Εργ.Νομοθ. ΚΔ 624 επ.: *του ιδίου*, Η νέα διαδικασία εργατικών διαφορών και το αγωγόσημον, Δελτ. Εργ.Νομοθ. ΚΔ 49· Σ. Αμερικάνου, Το αγωγόσημον επί εργατικών διαφορών, ΝοΒ 12, 88 επ.: Αχ. Αποστόλου, Παρατηρήσεις επί της νέας διαδικασίας των εργατικών διαφορών, Δελτ. Εργ.Νομοθ. ΚΣΤ 65· Χ. Μυριάνθη, Αι εργατικά διαφοραί κατά τον ΚΠολΔ, Επιθ.Εργ.Δικ. ΚΖ 785 επ.: Σ. Λιμούρη, Τινά περί δικαστ. ενσήμου εις τας εργατικές διαφοράς, Επιθ.Εργ.Δικ., ΚΘ (1970) 541 επ.: Α. Μαγκλάρα, Η εκδίκασις των εργατικών διαφορών, Επιθ.Εργ.Δικ. ΚΗ 987 επ.: Α. Μπλάτσιου, Η εκδίκασις των εργατικών διαφορών Επ.Εργ. Δικ. ΚΗ 1004 επ.: Α. Πετρούλου, Ζητήματα εκ της υπαγωγής των ασφαλιστικών διαφορών, ΕΔΚΑ ΙΑ (1969). 577· Ν.Δ. Βερβεσού, Περί της ισχύουσας εν τή ειδική διαδικασία των άρθρ. 664-676 ΚΠολΔ (εργατικών διαφορών) αποδείξεως, Τιμ.Τομ. Γ.Θ. Ράμμον τ. Α. σελ. 83 επ.: Γ.Θ. Ράμμον, Παραδεκτόν προβολής ενστάσεως συμψηφισμού κατ' απαιτήσεως, κρινομένης κατά την διαδικασίαν των εργατικών διαφορών, ανταπαιτήσεως, υπαγομένης εις την γενικήν ή τακτικήν διαδικασίαν, Επιθ.Εργ.Δικ. τ. ΙΕ 353 επ. και «Συμβολαί εις την ερμηνείαν της

Πολ.Δ.» τ. IV § 169 σ. 133 επ.: *του ιδίου*, Κυρία και πρόσθετος παρέμβασις κατά την διαδικασίαν των εργατικών διαφορών, Επιθ.Εργ.Δικ. ΚΓ 345 επ. και «Συμβολαί εις την ερμην. της Πολ.Δ.» τ. V § 218 επ. 193 επ.: *του ιδίου*, Θεμελιώδη δικονομικά αξιώματα ή συστήματα κατά την διαδικασίαν των εργατικών διαφορών, «Συμβολαί εις την ερμην. της Πολ.Δ.», τ. V § 219 επ. 198 επ.: *του ιδίου*, Ο συμβιβασμός επί εργατικών διαφορών, Νομ.Δελτ.Τραπ. της Ελλ., τ. IV σ. 5 επ.: *του ιδίου*, Η ικανότης προς το παρίστασθαι επί δικαστηρίου των αχειραφέτων ανηλίκων, «Συμβολαί εις την ερμ. της Πολ.Δ.» τ. IV σ. 248 επ.: *Τρ. Μήτσου*, Η ρύθμισις των ατομικών εργατικών διαφορών, Επιθ.Εργ.Δικ. ΛΗ 761 επ.: 794 επ.: *W. Habscheid*: Zur Problematik der Verbandsklage im deutschen Recht, Τιμ.Τομ. Γ.Θ. Ράμμου, τ. Α', σελ. 275· *F. Aufarth-R. Schönherr*, Arbeitsgerichtsgesetz³, 1974· *Böttcher Ed.*, Zur arbeitsgerichtlichen Zuständigkeit und deren Prüfung im Prozeß ZZP (1980) τ. 72, σ. 44 επ.: *του ιδίου*, Die Richterbank der Landesarbeitsgerichte, Recht der Arbeit, 1962, σελ. 1 επ.: *H. Dersch-Volkmar*, Arbeitsgerichtsgesetz vom 3. September 1953⁶, Kommentar Berlin, 1955· *R. Dietz-A. Nikisch*, Arbeitsgerichtsgesetz, Kommentar, München, 1954 (Nachtrag 1961)· *W. Grunsky*, Arbeitsgerichtsgesetz⁷, Kommentar, München, 1995· *G. Hueck*, Die Arbeitsgerichtsbarkeit στο έργο *Hueck-Nipperdey*, Lehrbuch des Arbeitsrechts⁷, τ. I, σ. 875 επ. 1963· *Th. Rohlfing-H.D. Rewolle-P. Bader*, Arbeitsgerichtsgesetz Kommentar, Frankfurt a.M., 1987· *N. Αώλη*, Αι εργατικά διαφοράι κατά τον νέον ΚΠολΔ, Ν.Δ., ΚΔ' 183· *Α.Ντάσιον*, Εργατικό δικονομικό δίκαιο, τ. Α', I (1995), II (1992), τ. Β' I (1983), II (1984), III (1991)· *Α. Καζάκου*, Το δικαίωμα απασχόλησης και η απαγόρευση της προσωρινής δικαστικής προστασίας του (1992)· *Σ. Βλαστού*, Η διεύρυνση των υποκειμενικών ορίων της δίκης που ανοίγεται με την αγωγή προαγωγής ιδιωτικού υπαλλήλου και η εκτέλεση της απόφασης που θα εκδοθεί, Δ 23, σ. 341 επ.: *Α. Καρακατσάνη - Σ. Γαρδία*, Ατομικό εργατικό δίκαιο⁵, 1995· *Γ. Λεβέντη*, Συλλογικό εργατικό δίκαιο, Αθήνα, 1996· *Κ. Μακρίδου*, Δικονομία Εργατικών Διαφορών, 2009· *Κ. Μπέη*, Η αξίωση για δικαστική προστασία των επαγγελματιών οργανώσεων αναφορικά με τα δικαιώματα των μελών τους, Δ 21, σ. 519 επ.: *Κ. Παπαδημητρίου*, Η νομιμοποίηση των επαγγελματιών σωματείων σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 669 § 1 ΚΠολΔ, Δ 21, σ. 497 επ.: *Τρ. Μήτσου*, Το βάρος της απόδειξης στο εργατικό δικονομικό δίκαιο, ΕΕργΔ 48, σ. 753 επ.: *Κ. Παπαδημητρίου*, Το πρόβλημα του βάρους της απόδειξης στις εργατικές διαφορές (πρώτες σκέψεις για την κοινωνικο-νομική διάσταση του ζητήματος), Δ 18, σ. 206 επ.: *του ιδίου*, Συλλ. Εργασιακές Σχέσεις και επίλυση διαφορών εργασίας, Τ.Α, 1992· *W.-D. Walker*, Der einstweilige Rechtsschutz im Zivilprozeß und im arbeitsgerichtlichen Verfahren, Tübingen, 1993· *J. Brandt*, Untersuchungen zur Entstehung der Arbeitsgerichtsbarkeit in Deutschland, I. Teilband, 1990· *Die Arbeitsgerichtsbarkeit*, Festschrift zum 100 jährigen Bestehen des Deutschen Arbeitsgerichtverbandes, 1994· *H. Hecker-U. Tschöpe*, Der Arbeitsgerichtsprozeß, 1989· *C.-H. Germelmann-H.-C. Matthes-H. Prütting-R. Müller- Glöge*, Arbeitsgerichtsgesetz⁵, München, 2004· *G. Müller-J.-H. Bauer*, Der Anwalt vor den Arbeitsgerichten³, 1991· *G. Tarzia*, Manuale del processo del lavoro,

Milano, 1999· E. Wieser, Arbeitsgerichtsverfahren, Tübingen, 1994· W. Zöllner/K.- G. Loritz, Arbeitsrecht⁵, München, 1998 (σελ. 623 επ.).

**** Ενδεικτική νομολογία για τις Εργατικές Διαφορές:** ΟλομΑΠ 13/2006 (Κ. Κούκλης) ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 226/2006 (Γ. Αμελαδιώτης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 104/2006 (Αν.-Φιλ. Περίδης), ΝΟΜΟΣ· ΟλομΑΠ 2/2005 (Ελ. Μαραμαθά), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 842/2005 (Ιω. Δαβέλλας), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 728/2005 (Γ. Αμελαδιώτης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 56/2005 (Γ. Αμελαδιώτης), ΕΕργΔ 2005, σ. 578· ΑΠ 55/2005 (Γ. Αμελαδιώτης), ΕλλΔνη 2005, σ. 1447, 1472· ΑΠ 50/2005 (Δ. Λοβέρδος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1877/2005 (Μ. Χατζηπανταζής), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 186/2005 (Ν. Γιαννακάκη), ΝΟΜΟΣ.

Ι) *Εισαγωγή. Ιστορικές παρατηρήσεις.* Ήδη, υπό το προγενέστερο δίκαιο, με το ν. ΓλΔ/1911, όπως τροποποιήθηκε με μεταγενέστερα νομοθετήματα, είχε θεσπισθεί και καθιερωθεί ειδική διαδικασία που συμπληρωνόταν βαθμιαία, για την εκδίκαση των διαφορών οι οποίες υφίστανται μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων (εργατικών διαφορών). Η διαδικασία αυτή είχε καταλάβει ευρύτερο τομέα τόσο στα δικαστήρια της ουσίας όσο και στον Άρειο Πάγο, ειδικό Τμήμα (το Β΄ Πολιτικό Τμήμα) του οποίου δικάζε (και δικάζει) τις καλούμενες εργατικές διαφορές.

ΙΙ) *Η ρύθμιση του ΚΠολΔ.* Ο ΚΠολΔ περιέλαβε και ρυθμίζει, με σειρά διατάξεων, την ειδική διαδικασία εκδικάσεως των εργατικών διαφορών, η εφαρμογή της οποίας επεκτάθηκε με νεώτερα νομοθετήματα και επί άλλων, ασχέτων (αμέσως τουλάχιστον) με τις εργατικές διαφορές υποθέσεων, για τις οποίες γίνεται λόγος πιο κάτω²⁶⁶.

ΙΙΙ) *Διαφορές που υπάγονται στην ειδική διαδικασία.* Έκταση πεδίου εφαρμογής. Η ειδική διαδικασία που προβλέπεται και ρυθμίζεται από τον ΚΠολΔ, όπως ισχύει τώρα, πρέπει να τηρείται και να εφαρμόζεται κυρίως και πρωτίστως προκειμένου για την εκδίκαση των κατ' εξοχήν εργατικών διαφορών, δηλαδή των διαφορών, οι οποίες προέρχονται από τη σύμβαση παροχής εξαρτημένης εργασίας ή από την πραγματική κατάσταση ή τη σχέση παροχής τέτοιας εργασίας ή οπωσδήποτε αφορούν αυτή ή είναι συναφείς αμέσως με αυτήν. Παρατηρείται, όμως, ήδη από την εισαγωγή του ΚΠολΔ και μπορεί να λεχθεί ότι εντείνεται η τάση της νομολογίας να δέχεται ερμηνευτικά επέκταση (κατ' αναλογία κ.λπ.) της εφαρμογής της ρηθείσας διαδικασίας και επί άλλων υποθέσεων, άλλης κυριολεκτικά φύσεως, οι οποίες όμως συνάπτονται κατά κάποιον τρόπο με τη σύμβαση ή την πραγματική σχέση παροχής εξαρτημένης εργασίας. Έτσι,

266. Βλ. πιο κάτω στην ίδια αυτή παράγραφο υπό στοιχ. V.

(πρό τινος), γινόταν δεκτό ότι μπορούν να εκδικασθούν κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία διαφορές από εργατικά ατυχήματα οι οποίες σχετίζονται ή συνάπτονται με την παροχή εξαρτημένης εργασίας, διότι π.χ. το ατύχημα προκλήθηκε από πταίσμα του εργοδότη κατά τη μετάβαση του εργαζομένου στον καθορισμένο συνήθως τόπο της παροχής της εργασίας κ.λπ. Γενικότερα γίνεται πολλές φορές δεκτό, ότι τυγχάνει τηρητέα η πιο πάνω διαδικασία επί αδικημάτων ή ατυχημάτων που χαρακτηρίζονται ως εργατικά, τα οποία λαμβάνουν χώρα κατά την εκτέλεση εξαρτημένης εργασίας.

IV) *Διάδικοι*. Α) Η διαγραφόμενη από τον ΚΠολΔ ειδική διαδικασία εκδικάσεως διαφορών από τη σύμβαση ή την πραγματική κατάσταση ή τη σχέση παροχής εξαρτημένης εργασίας εφαρμόζεται, κατά κανόνα, όταν διάδικοι είναι εργοδότης και εργαζόμενος ή κατά νόμο δικαιούμενος από την παροχή εργασίας του ή πρόσωπα που ταυτίζονται μ' αυτά (καθολικοί και οιονεί καθολικοί, και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ειδικοί διάδοχοι). Β) Μερικές φορές όμως γίνεται δεκτή, λόγω συνάφειας, η τήρηση της ίδιας διαδικασίας, και όταν ένας από τους διαδίκους και μάλιστα ο εναγόμενος δεν ανήκει κατ' ευθείαν στην κατηγορία των εργοδοτών ή εργαζομένων, συνδέεται όμως με τη σύμβαση ή την πραγματική σχέση εργασίας, δυνάμει άλλης συμβάσεως, ή ευθύνεται ή ενέχεται από το νόμο ως δικονομικός εγγυητής κ.λπ.

V) *Άλλες διαφορές που υπάγονται στην ίδια διαδικασία*. Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρ. 664-676 (692-716), που καλείται και διαδικασία των εργατικών διαφορών, δικάζονται, σύμφωνα με ρητή διάταξη του ΚΠολΔ²⁶⁷, και οι επόμενες διαφορές: Α) *Οι διαφορές από την παροχή εξαρτημένης εργασίας ή και από οποιαδήποτε άλλη αιτία εξ αφορμής αυτής μεταξύ αυτών που εργάζονται από κοινού στον ίδιο εργοδότη*. Στις πιο πάνω διαφορές διάδικοι σε αντιδικία είναι αυτοί που εργάζονται από κοινού στον ίδιο εργοδότη. Η προκείμενη ειδική διαδικασία εφαρμόζεται, όταν οι σχετικές διαφορές προκύπτουν από την παροχή εξαρτημένης εργασίας ή εξ αφορμής αυτής. Στην πρώτη κατηγορία υπάγονται διαφορές, οι οποίες ανάγονται σε σχέσεις, που συνάφθηκαν ή δημιουργήθηκαν ως προς την παροχή εξαρτημένης εργασίας, π.χ. ως προς την αναπλήρωση του ενός εργαζομένου από τον άλλον κ.λπ. Στη δεύτερη κατηγορία, λόγω

267. Κ.Πολ.Δ. 663 (691) αριθ. 2-5, Πολ.Δ. Σ.Ε. 741 στοιχ. β-ε, Α.Ε. 691 αριθ. 2-5.

της γενικής και αόριστης διατυπώσεως αυτής, μπορεί να θεωρηθεί ότι υπάγονται και διαφορές διαφορετικής φύσεως, οι οποίες δημιουργήθηκαν όμως εξ αφορμής της παροχής εργασίας, ενδεχομένως δε και από αδικήματα, που διαπράχθηκαν από αυτήν, όχι δε και ασχέτων με αυτή. Β) *Οι διαφορές από συλλογική σύμβαση εργασίας ή από διατάξεις που εξομοιώνονται με διατάξεις συλλογικής συμβάσεως, μεταξύ αυτών που υπάγονται σ' αυτές ή μεταξύ αυτών και τρίτων.* Όλες οι διαφορές οι οποίες ανήκουν στην κατηγορία αυτή (πρέπει να) προέρχονται από συλλογική σύμβαση ή από διάταξη που εξομοιώνεται με διατάξεις συλλογικής συμβάσεως, π.χ. υπουργικής αποφάσεως ή πράξεως κ.λπ. Εξ άλλου, με τον εκτεθέντα περιορισμό, είναι αδιάφορο, εάν οι προκείμενες διαφορές υφίστανται μεταξύ προσώπων, τα οποία υπάγονται σ' αυτές (εργοδοτών και εργαζομένων, που εκπροσωπούνται από τους συλλογικά συμβληθέντες ή δεσμεύονται από τις πιο πάνω διατάξεις) ή μεταξύ αυτών και τρίτων. Γ) *Οι διαφορές μεταξύ επαγγελματιών ή βιοτεχνών μεταξύ τους ή μεταξύ αυτών και των πελατών τους από την παροχή εργασίας ή από είδη που κατασκευάσθηκαν από αυτούς.* Αν και οι τελευταίες διαφορές δεν προέρχονται από σύμβαση ή πραγματική κατάσταση παροχής εξαρτημένης εργασίας, εν τούτοις υπάγονται στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία, διότι θεωρούνται ότι από δικονομικής και κοινωνικής πλευράς ομοιάζουν με τις κυρίως εργατικές διαφορές και τα πρόσωπα, μεταξύ των οποίων υφίστανται οι εν λόγω διαφορές, έχουν ανάγκη την προκείμενη ειδική διαδικασία, έστω κι αν τυπικά δεν φαίνονται να τελούν σε σχέση εξαρτημένης, με την κυριολεκτική έννοια, εργασίας. Αν και δεν ορίζεται ρητά, για τον ίδιο λόγο πρέπει να υπάγονται στην ίδια διαδικασία και οι διαφορές από τις πιο πάνω σχέσεις, και όταν υφίστανται μεταξύ των καθολικών και των οιονεί καθολικών και με ορισμένες προϋποθέσεις και των ειδικών διαδόχων των πιο πάνω προσώπων. Δ) *Οι διαφορές μεταξύ οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και των ασφαλισμένων σ' αυτούς ή των διαδόχων αυτών ή των κατά νόμο δικαιουμένων από τη σχέση ασφάλισης.* Εννοούνται κυρίως οι διαφορές, που αφορούν παροχές, οι οποίες εμφανίζονται ως προερχόμενες από τη σχέση κοινωνικής ασφάλισης μεταξύ των φορέων αυτής και των ασφαλισμένων σ' αυτήν και αφορούν την υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών και ασφαλιστικών παροχών οποιασδήποτε φύσεως, στο μέτρο εννοείται που υπάγονται αυτές στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων.

Με τη διαδικασία των εργατικών διαφορών εκδικάζονται και άλλες

κατηγορίες διαφορών, όπως λ.χ. οι απαιτήσεις του Ν. 1178/1981 («Περί αστικής ευθύνης του Τύπου και άλλων τινών διατάξεων»), παραγρ. 4 του άρθρου μόνου αυτού (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 § 11 Ν. 2328/1995). Σύμφωνα με την τελευταία αυτή διάταξη, οι «κατά το άρθρο αυτό απαιτήσεις, εφόσον δεν προβλέπεται ειδικότερη ρύθμιση στον παρόντα νόμο, εκδικάζονται κατά τη διαδικασία των άρθρων 663 επ. ΚΠολΔ» (βλ. άρθρο 681 Δ ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το Ν. 2328/1995 και πιο κάτω στο βιβλίο αυτό § 313 Α, σελ. 126 επ.).

VI) *Αρμοδιότητα*. Α) Καθ' ύλην αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο, εφόσον το ζητούμενο ποσό δεν υπερβαίνει τα όρια της συνήθους αρμοδιότητάς αυτού, το 2μνομελές δε πρωτοδικείο, εφόσον το ποσό αυτό είναι ανώτερο (απεριόριστα)²⁶⁸. Β) Ως προς την κατά τόπο αρμοδιότητα ισχύει το κοινό δίκαιο²⁶⁹. Ορίζεται όμως ειδικά περαιτέρω, ότι οι διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 663 ΚΠολΔ μπορεί να εισαχθούν και στο δικαστήριο του τόπου, στον οποίο ο εργαζόμενος παρέχει, ή σε περίπτωση λύσεως της σχέσεως, παρείχε την εργασία του κατά τον αμέσως πριν από τη λήξη χρόνο. Καθιερώνεται δηλαδή συντρέχουσα δωσιδικία, καθώς η διαφορά μπορεί να εισαχθεί και στο πιο πάνω δικαστήριο. Εξάλλου, ο ΚΠολΔ περιλαμβάνει στο άρθρ. 666 (694) § 2²⁷⁰ διάταξη, κατά την οποία, ο ειρηνοδίκης, με αίτηση του εναγομένου, που υποβάλλεται κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο, έχει δικαίωμα να παραπέμψει την εκδίκαση της διαφοράς στο μονομελές πρωτοδικείο της περιφέρειάς του, αν είναι εκκρεμής στο δικαστήριο αυτό αγωγή του εναγομένου κατά του ενάγοντος για απαίτηση από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 663 ΚΠολΔ και αυτή επιδέχεται συμψηφισμό με εκείνη που παραπέμπεται. Με την αναγραφή της διατάξεως αυτής αφενός δημιουργείται ευκαιρία εφαρμογής της αρχής της οικονομίας της δίκης και της δικαστικής ενέργειας και αφετέρου επιδιώκεται η αποφυγή της εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων. Από την διατύπωση της ίδιας διατάξεως, προκύπτει ότι πρόκειται για απλή ευχέρεια του ειρηνοδίκη, η χρησιμοποίηση της οποίας, εάν συντρέχουν οι αναγραφόμενες προϋποθέσεις, εξαρτάται από την κρίση αυτού, η οποία δεν ελέγχεται, ακυρωτικά, ως προς τα υπόλοιπα σημεία, εκτός από αυτά που ανάγονται στις απαραίτητες προϋποθέσεις οι

268. Κ.Πολ.Δ. 14 § 1 και 16 αριθ. 2. Βλ. και πιο πάνω τ. Ι §§ 74, 75.

269. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι. §§ 83 επ.

270. Κ.Πολ.Δ. 664 (692), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 742, Α.Ε. 692.

οποίες αναφέρονται από την ίδια διάταξη. Για το μονομελές πρωτοδικείο στο οποίο γίνεται η παραπομπή, αυτή είναι κατ' αρχήν τουλάχιστον υποχρεωτική με την έννοια, ότι το δικαστήριο αυτό δεν έχει την εξουσία να αρνηθεί την εκδίκαση της προκειμένης υποθέσεως, παρά μόνο σε περίπτωση κηρύξεως εαυτού ως αναρμοδίου για την εκδίκαση της άλλης υποθέσεως που εκκρεμεί ενώπιον αυτού.

Τίτλος Δεύτερος
Οι κανόνες που ισχύουν και εφαρμόζονται στη διαδικασία
των εργατικών διαφορών κ.λπ.

§ 318

Ι) *Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία.* Α) Η κατά το κοινό δίκαιο ικανότητα προς το παρίστασθαι σε δικαστήριο, στο όνομά τους, των εργαζομένων που συμπλήρωσαν το 14ο έτος της ηλικίας τους²⁷¹ βρίσκει πεδίο εφαρμογής κυρίως στην προκειμένη περίπτωση. Β) Οι διάδικοι μπορούν να παρίστανται στο μονομελές πρωτοδικείο και το ειρηνοδικείο αυτοπροσώπως ή με δικηγόρο ή να εκπροσωπούνται από πληρεξούσιο δικηγόρο ή οι εργαζόμενοι από άλλον εργαζόμενο που ασκεί το ίδιο είδος επαγγέλματος και οι εργοδότες από υπάλληλό τους, που είναι ικανός προς το παρίστασθαι σε δικαστήριο και για να διεξάγει τη δίκη στο όνομά του²⁷². Γ) Η (δικαστική) πληρεξουσιότητα μπορεί να δοθεί και με ιδιωτικό έγγραφο ή με σημείωμα, κάτω από το δικόγραφο της αγωγής που κοινοποιήθηκε ή κάτω από την κλήση για συζήτηση²⁷³. Με τις δύο διατάξεις που παρατίθενται πιο πάνω αφενός διευρύνεται η ικανότητα των διαδίκων προς το δικολογείν, αφετέρου επεκτείνεται ο κύκλος των προσώπων που μπορούν να διορισθούν δικαστικοί πληρεξούσιοι και απλουστεύονται οι διατυπώσεις του διορισμού δικαστικού πληρεξουσίου. Δ) Ως προς τις ικανότητες διαδίκου και δικαστικής παραστάσεως και της ενέργειας διαφόρων διαδικαστικών πράξεων ιδίω ονόματι, ισχύει κατά τα άλλα, όπως σημειώθηκε και πιο πάνω, το κοινό δίκαιο²⁷⁴.

ΙΙ) *Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προστασίας/διαδικαστικές*

271. Βλ. σχετικά πιο πάνω τ. Ι § 116.

272. Κ.Πολ.Δ. 665 (693) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 743 § 1, Α.Ε. 693 § 1. Βλ. και πιο πάνω τ. Ι § 117.

273. Κ.Πολ.Δ. 665 (693) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 743 § 2, Α.Ε. 693 § 2. Πρβλ. και πιο πάνω τ. Ι. § 117.

274. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § § 115 και 116.

προϋποθέσεις (με αφετηρία δηλαδή την κρατούσα άποψη, ότι η νομιμοποίηση υπάγεται στις διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης η παράγραφος αυτή θα μπορούσε να επιγράφεται και ως **διαδικαστικές προϋποθέσεις**). Α) Ειδική περίπτωση δικαστικής δράσεως επαγγελματικού σωματείου εργαζομένων ή εργοδοτών κ.λ.π. προβλέπει ο ΚΠολΔ, όπως λέχθηκε και πιο πάνω²⁷⁵, προκειμένου για (τις) εργατικές διαφορές. Πράγματι ο ΚΠολΔ ορίζει σχετικά²⁷⁶, ότι αναγνωρισμένα σωματεία εργαζομένων ή εργοδοτών, αναγνωρισμένες ενώσεις τους ή επιμελητήρια έχουν το δικαίωμα να ασκούν υπέρ των μελών τους τα δικαιώματα που απορρέουν από συλλογική σύμβαση ή άλλες διατάξεις που εξομοιώνονται προς διατάξεις συλλογικής συμβάσεως, εκτός αν τα μέλη αυτά έχουν ρητώς εκδηλώσει την αντίθεσή τους· έχουν πάντως οι ενώσεις αυτές κ.λ.π. το δικαίωμα να παρέμβουν. α) Η διάταξη που παρατέθηκε προηγουμένως αναγνωρίζει στα αναφερόμενα σωματεία κ.λ.π. εξουσία ασκήσεως αγωγών για τη δικαστική προστασία δικαιωμάτων των μελών τους, εφόσον τα δικαιώματα αυτά προέρχονται από συλλογική σύμβαση ή άλλες διατάξεις που εξομοιώνονται προς διατάξεις συλλογικής συμβάσεως, π.χ. από υπουργικές αποφάσεις ή πράξεις κ.λ.π., συνεπώς όχι απλά από ατομική σύμβαση παροχής εξαρτημένης εργασίας ή από πραγματική κατάσταση ή σχέση παροχής τέτοιας εργασίας που βασίζεται σε συλλογική σύμβαση ή σε διάταξη που εξομοιώνεται προς διάταξη αυτής. β) Πρόκειται, όπως σημειώθηκε και πιο πάνω, για αναγνώριση στα πιο πάνω σημεία της ιδιότητας μη δικαιούχου διαδίκου. Προϋπόθεση της νομιμοποίησής αυτής είναι η ιδιότητα του κυρίως δικαιούχου ως μέλους του ενάγοντος σωματείου κ.λ.π. Περαιτέρω προϋποτίθεται, ότι τα δικαιώματα των μελών που ασκούνται από το αναγνωρισμένο σωματείο κ.λ.π. είναι περιουσιακής φύσεως, καθώς αποκλείεται η εν λόγω νομιμοποίηση, προκειμένου για δικαιώματα προσωπικής φύσεως, π.χ. του δικαιώματος της προσωπικότητας²⁷⁷. Η εν λόγω νομιμοποίηση των αναγνωρισμένων σωματείων κ.λ.π. αποκλείεται, όταν τα μέλη τους, στα οποία ανήκουν ή τουλάχιστον εμφανίζονται ότι ανήκουν τα δικαιώματα, αντιτίθενται ρητώς στην ανάμιξη αυτών των πιο πάνω οργάνωσεων κ.λ.π. γ) Η πιο πάνω αντίρρηση του αμέσως ενδιαφερόμενου μέλους, μη υποκείμενη, κατά κανόνα τουλάχιστον, σε δικαστικό

275. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 122.

276. Κ.Πολ.Δ. 669 (709) αριθ. 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 760 εδ. α', Α.Ε. 709 αριθ. 1.

277. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 122.

έλεγχο, μπορεί να δηλωθεί, ή πριν από την άσκηση της αγωγής ή μετά από αυτήν. Κατά την πρώτη περίπτωση αποκλείει εκ των προτέρων τη νομιμοποίηση της οργανώσεως κ.λ.π., ενώ κατά τη δεύτερη περίπτωση αίρει αυτήν εκ των υστέρων. Σε κάθε περίπτωση, η νομιμοποίηση των ειρημένων σωματείων και άλλων οργανώσεων κ.λ.π. είναι επικουρική, υπό την έννοια ότι προϋποθέτει αδράνεια του κυρίως και κατά πρώτο λόγο νομιμοποιούμενου μέλους του σωματείου κ.λ.π. Συνεπώς, αποκλείεται χωρίς άλλο η άσκηση της αγωγής από το σωματείο κ.λ.π., εφόσον έχει ήδη εγερθεί αγωγή για το ίδιο δικαίωμα από το δικαιούχο μέλος. δ) Το αίτημα της σχετικής αγωγής του σωματείου κ.λ.π. πρέπει, όπως και στις υπόλοιπες όμοιες περιπτώσεις, να συνίσταται σε αναγνώριση και καταδίκη σε παροχή στο δικαιούχο μέλος της ενάγουσας οργανώσεως και όχι στην ίδια την ενάγουσα οργάνωση. Β) Το ενάγον σωματείο κ.λ.π. έχει κατ' αρχήν τα κατά το κοινό δίκαιο καθήκοντα και τις αντίστοιχες εξουσίες και ευχέρειες των διαδίκων με τους επόμενους περιορισμούς που επιβάλλονται από τη φύση των πραγμάτων: α) Έτσι, το σωματείο που ασκεί την αγωγή στερείται κάθε εξουσίας διαθέσεως του επίδικου αντικειμένου υπό τη στενή έννοια, όπως λ.χ. της παραιτήσεως από το δικαίωμα της αγωγής (ενώ δεν αποκλείεται, εννοείται, η παραιτήση από το δικόγραφο της ασκηθείσας αγωγής ή, διαφορετικά, η ανάκληση αυτής), της αποδοχής ανταγωγής, που ασκήθηκε από τον εναγόμενο ή αποφάσεως, που εκδόθηκε υπέρ αυτού, της συνάψεως δικαστικού ή εξώδικου συμβιβασμού όπως και της συμφωνίας περί διαιτησίας. β) Αμφιβολίες υφίστανται ως προς το ζήτημα, εάν η ενάγουσα οργάνωση μπορεί να προβαίνει σε ομολογία (δικαστική ή εξώδικη) και σε επαγωγή όρκου (όπως ο τελευταίος προβλεπόταν πριν από το Ν. 2915/2001, ενώ δεν τίθεται πλέον τέτοιο ζήτημα μετά την κατάργηση του όρκου του διαδίκου ως αποδεικτικού μέσου με το Ν. 2915/2001). Γ) Η πορεία της διαδικασίας προβαίνει κατά βάση, όπως κατά το κοινό δίκαιο. Είναι, όμως, ενδεχόμενο να υποστεί αυτή ορισμένες επιδράσεις, εάν ασκηθεί παρέμβαση εκ μέρους του κυρίως δικαιούχου (μέλους). α) Όπως λέχθηκε και πιο πάνω, η μνημονευθείσα διάταξη του άρθρ. 669 (709) ΚΠολΔ ορίζει, ότι το μέλος, του οποίου ασκείται δικαστικά δικαίωμα από τα ήδη αναφερθέντα, δικαιούται να παρέμβει στη σχετική δίκη. β) Η παρέμβαση μπορεί να είναι κύρια ή πρόσθετη, καθώς ο χαρακτηρισμός δίνεται στη βάση της ιστορικής και νομικής βάσεως και μάλιστα κυρίως του αιτήματος αυτής. γ) Η περαιτέρω εξέλιξη της διαδικασίας εξαρτάται από το είδος της ασκηθείσας παρεμβάσεως

και της στάσεως των αρχικών διαδίκων και του παρεμβαίνοντα εν όψει των ορισμών του κοινού δικαίου και της ιδιομορφίας της εξεταζόμενης ειδικής διαδικασίας. δ) Εξάλλου, το παρεμβαίνον μέλος της ενάγουσας οργανώσεως μπορεί, με τις προϋποθέσεις του κοινού δικαίου και σε συνδυασμό με τους ειδικούς ορισμούς που διέπουν αυτό το θέμα, να αναλάβει τη δίκη, καθώς η αρχικώς ενάγουσα τίθεται εκτός αυτής.

ΙΙ) *Πλειονότητα διαδίκων. Ομοδικία-Παρέμβαση-Προσεπίκληση-Ανακοίνωση.* Α) Κατ' απόκλιση από το κοινό δίκαιο, ο ΚΠολΔ²⁷⁸ ορίζει, ότι κατά τη διαδικασία των άρθρων 664 έως 676 (δηλαδή των εργατικών διαφορών) μπορούν να εναγάγουν ή να εναχθούν μαζί περισσότεροι εργαζόμενοι και όταν ακόμη τα δικαιώματα ή οι υποχρεώσεις τους προέρχονται *μόνο από την ίδια νομική αιτία* (χωρίς δηλαδή στην περίπτωση αυτή να υπάρχει και η ίδια ιστορική αιτία). Καθιερώνεται, δηλαδή, στην προκειμένη περίπτωση ειδική ευχέρεια ενεργητικής ή παθητικής ομοδικίας, αλλά μόνο προκειμένου για τους εργαζομένους, όχι δε και για τους εργοδότες ή άλλα πρόσωπα, τα οποία συμμετέχουν ενδεχομένως, σύμφωνα με όσα εκτίθενται πιο πάνω, στις υποθέσεις που δικάζονται κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία. Με τον όρο «νομική αιτία» νοείται η διάταξη του νόμου κ.λ.π., η οποία αναγνωρίζει ή θεμελιώνει την αξίωση ή την υποχρέωση κάθε εργαζομένου. Β) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 669 (709) αριθ. 2 και 3 ΚΠολΔ, που αναφέρεται πιο πάνω, αναγνωρισμένα επαγγελματικά σωματεία εργαζομένων ή εργοδοτών, αναγνωρισμένες ενώσεις τους ή επιμελητήρια έχουν το δικαίωμα αφενός να παρέμβουν υπέρ κάποιου από τους διαδίκους σε δίκες που δικάζονται κατά τη διαδικασία των εργατικών διαφορών, εφόσον αυτός είναι μέλος αυτών ή μέλος των οργανώσεων που αποτελούν την ένωση, αφετέρου να παρεμβαίνουν σε κάθε δίκη που αφορά την ερμηνεία ή εφαρμογή συλλογικής συμβάσεως εργασίας, ή διατάξεις που εξομοιώνονται με διατάξεις τέτοιας συλλογικής συμβάσεως, στην οποία συμμετέχουν, για προστασία του συλλογικού συμφέροντος, το οποίο παρουσιάζει η έκβαση της δίκης²⁷⁹. Με τις διατάξεις αυτές αναγνωρίζεται στα ρηθέντα σωματεία, οργανώσεις ή ενώσεις αυτών, κατ' απόκλιση από το κοινό δίκαιο, ευρεία εξουσία ασκήσεως παρεμβάσεως σε δίκες, οι οποίες δικάζονται κατά την διαδικασία των εργατικών διαφορών, οι οποίες αφορούν τα θέματα ερμηνείας συλλο-

278. Κ.Πολ.Δ. 668 (708), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 759, Α.Ε. 708.

279. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 761, Α.Ε. 709 αριθ. 2 και 3. Βλ. και πιο πάνω κείμενο και υποσημ. 276.

γικών συμβάσεων, προστασίας συλλογικού συμφέροντος κ.λ.π. που αναγράφονται από αυτό. Και στην προκειμένη περίπτωση, ο χαρακτηρισμός της παρεμβάσεως ως κυρίας ή πρόσθετης εξαρτάται από την ιστορική και νομική βάση και κυρίως από το αίτημα αυτής. Κατά κανόνα θα πρόκειται για πρόσθετη παρέμβαση και μάλιστα για *μη αυτοτελή* (πρόσθετη) παρέμβαση. Η περαιτέρω εξέλιξη της διαδικασίας, εφόσον ασκηθεί παρέμβαση στις περιπτώσεις που μνημονεύονται πιο πάνω, καθορίζεται κατ'εφαρμογήν των ορισμών του κοινού δικαίου σε συνδυασμό με τις διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν την προκειμένη ειδική διαδικασία. Παρέμβαση τρίτων προσώπων άλλων, εκτός από αυτά που αναφέρονται πιο πάνω, μπορεί να ασκηθεί μόνο υπό τις προϋποθέσεις του κοινού δικαίου. Έτσι π.χ. μπορεί να ασκηθεί κύρια παρέμβαση εκ μέρους τρίτου, όταν προβάλλεται, ότι αυτός έχει την ιδιότητα του εργαζομένου ή του εργοδότη, δικαιούχου εμμέσως ή από διαδοχή της ασκούμενης δικαστικής απαιτήσεως. Εξάλλου, μπορεί να ασκηθεί πρόσθετη παρέμβαση υπέρ κάποιου από τους διαδίκους, εφόσον η έννομη σχέση που προβάλλεται ως δικαιολογητική της υπέρθεσης εννόμου συμφέροντος συνάπτεται κατά κάποιον τρόπο με τη σύμβαση ή την πραγματική κατάσταση ή τη σχέση παροχής εργασίας και μπορεί να εξετασθεί κατά τη διαδικασία των εργατικών διαφορών. Γ) Ως προς την προσεπίκληση ισχύουν γενικά οι ορισμοί του κοινού δικαίου υπό τον περιορισμό, που επιβάλλεται από τη φύση των πραγμάτων, ότι ο προσεπικαλούμενος πρέπει να είναι από τα πρόσωπα, των οποίων οι διαφορές που ανάγονται στην προσεπίκληση υπάγονται στην ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών. Δ) Ανακοίνωση της δίκης, εξάλλου, προς τρίτους, μπορεί να χωρήσει χωρίς κάποιον περιορισμό υπό τις προϋποθέσεις και κατά τις διατυπώσεις του κοινού δικαίου²⁸⁰.

IV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία. Συζήτηση στο ακροατήριο.* Α) Κατά τη διαδικασία ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου εφαρμόζονται οι διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν την προδικασία και την κύρια διαδικασία ενώπιον των ειρηνοδικείων²⁸¹. Β) Επί των διαφορών που υπάγονται στην εξεταζόμενη διαδικασία σύμφωνα με όσα εκτίθενται πιο πάνω, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρ. 466-472 (483-489) ΚΠολΔ [περί μικροδιαφορών]²⁸². Γ) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 32 Ν.

280. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 133.

281. Κ.Πολ.Δ. 666 (694) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 744 § 1, Α.Ε. 694 § 1.

1545/1985 ειδικά στις εργατικές διαφορές του άρθρου 663 περιπτ. 1, 2 και 3 του ΚΠολΔ, ορίζεται υποχρεωτικώς δικάσιμη που να μην απέχει περισσότερο από 15 ημέρες από την κατάθεση του δικογράφου στο δικαστήριο ή τη σύνταξη της εκθέσεως, ενώ η απόφαση πρέπει να δημοσιεύεται μέσα σε ένα μήνα από τη συζήτηση της διαφοράς. Σύμφωνα με την ίδια διάταξη, η επίδοση της αγωγής ή της εκθέσεως στον εναγόμενο γίνεται μέσα σε πέντε (5) ημέρες. Επίσης, προβλέπεται η ανάλογη εφαρμογή αυτών των διατάξεων και στην περίπτωση της εφέσεως και της αναιρέσεως. Δ) Το δικαστήριο οφείλει, κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο, να προσπαθεί να συμβιβάσει τους διαδίκους. Η παράλειψη της απόπειρας συμβιβασμού δεν επιφέρει, όμως, अपараδέκτο ή ακυρότητα²⁸³. Ε) *Ερήμην διαδικασία*. Εάν κατά τη δικάσιμο που καθορίστηκε για τη συζήτηση στο ακροατήριο δεν εμφανισθεί (δικονομικά) ένας από τους διαδίκους, ή εμφανισθεί αλλά δεν συμμετάσχει προσηκόντως σ' αυτήν (τη συζήτηση), η διαδικασία προβαίνει, σαν να ήσαν (δικονομικά) παρόντες όλοι οι διάδικοι²⁸⁴. Θεωρείται δηλαδή, ότι η συζήτηση διεξάγεται κατ' αντιμωλία, καθώς δεν ισχύουν τα τεκμήρια που γίνονται δεκτά κατά την γενική ή τακτική διαδικασία για την σιωπηρή ομολογία των πραγματικών ισχυρισμών του ενάγοντα οι οποίοι περιλαμβάνονται στην αγωγή, σε περίπτωση ερημοδικίας του εναγομένου, ή σιωπηρής παραιτήσεως από την αγωγή επί ερημοδικίας του ενάγοντα. ΣΤ) Αλλά ερωτάται. Τί θα πράξει το δικαστήριο, εάν δεν έχει καταβληθεί το τέλος δικαστικού ενσήμου κ.λπ., σε όσες περιπτώσεις είναι υποχρεωτική η καταβολή αυτού; Ορθότερο είναι να γίνεται δεκτό ότι εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο, το οποίο ισχύει για τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες ο κατά τα άλλα δικονομικά παρών ενάγων δεν συμμορφώνεται προς την πιο πάνω υποχρέωσή του που επιβάλλεται από το νόμο, δηλαδή χωρεί πλασματική ερημοδικία. Ζ) Περαιτέρω γεννιέται το ακόλουθο ζήτημα, καθώς δεν ισχύει, όπως λέχθηκε, τεκμήριο ομολογίας του εναγομένου κ.λπ.: Μπορεί το δικαστήριο να ερμηνεύσει τη σιωπή του εναγομένου ως άρνηση της αλήθειας των πραγματικών ισχυρισμών του ενάγοντα; Εφόσον δεν ορίζεται κάτι σχετικά, δικαιολογείται κατά την άποψη του Γ. Ράμμου η εφαρμογή της διατάξεως του άρθρ. 261 (270) ΚΠολΔ που αναφέρεται πιο πάνω²⁸⁵. Δηλαδή απόκειται στο δικα-

282. Κ.Πολ.Δ. 666 (694) § 3.

283. Κ.Πολ.Δ. 667 (707), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 758, Α.Ε. 707.

284. Κ.Πολ.Δ. 672 (712), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 763, Α.Ε. 712.

στή να κρίνει σε συνδυασμό με τα άλλα στοιχεία που τυχόν υπάρχουν, εάν από την έλλειψη απαντήσεως συνάγεται ομολογία ή άρνηση. Είναι αυτονόητο, ότι ματαιώνεται η συζήτηση στο ακροατήριο, όταν είναι δικονομικά απόντες ή δεν συμμετείχαν στη συζήτηση προσηκόντως όλοι οι διάδικοι. Η) Η συζήτηση στο ακροατήριο πρέπει, κατά το δυνατόν, να τερματίζεται σε μία δικάσιμο²⁸⁶. Άμεση κύρωση, ειδική για τη μη τήρηση της διατάξεως, δεν αναγράφεται από τον ΚΠολΔ. Συνεπώς, ισχύουν και στη προκειμένη περίπτωση οι ορισμοί του κοινού δικαίου²⁸⁷. Θ) Ειδική εκδήλωση της προσπάθειας για επιτάχυνση της διαδικασίας αποτελεί η διάταξη του άρθρ. 676 (716) ΚΠολΔ²⁸⁸, κατά την οποία, εάν γίνει δεκτή αίτηση επαναφοράς των πραγμάτων, σε περίπτωση παρόδου ή απώλειας κάποιας δικονομικής προθεσμίας, στην προηγούμενη κατάσταση, το δικαστήριο προβαίνει στη συνέχεια, εφόσον υπάρχει κλήση προς συζήτηση, στην εξέταση της ουσίας της υποθέσεως. Ι) Σημαντική ειδική εκδήλωση της ίδιας προσπάθειας για επιτάχυνση της διαδικασίας αποτελεί επίσης η διάταξη του άρθρου 672 Α ΚΠολΔ –η οποία προστέθηκε με το άρθρο 24 § 1 Ν. 1941/1991– σύμφωνα με την οποία οι «αποφάσεις επί των διαφορών για μισθούς υπερήμερίας και για καθυστερούμενους μισθούς εκδίδονται υποχρεωτικώς, στο μεν πρώτο βαθμό εντός δεκαπέντε ημερών, στο δε δεύτερο βαθμό εντός μηνός, από την ημέρα της συζητήσεως της αγωγής» (προκειμένου βέβαια για το δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας πρέπει να υπονοείται ένας μήνας από την ημέρα συζητήσεως της εφέσεως). Και για την περίπτωση αυτή δεν προβλέπεται, όμως, άμεση ειδική κύρωση –με εξαίρεση ίσως τη για τον αντίστοιχο δικαστή απορρέουσα ενδεχομένως από προϋποθέσεις πειθαρχική ευθύνη– για τη μη τήρηση της διατάξεως.

Υ) *Απόδειξη. Αποδεικτικά μέσα. Διεξαγωγή αποδείξεως.* Α) Η προαπόδειξη είναι υποχρεωτική. Απόφαση περί αποδείξεως δεν εκδίδεται. Οι διάδικοι (μπορούν και οφείλουν να) προσάγουν όλα τα αποδεικτικά τους μέσα μέχρι το τέλος της συζητήσεως στο ακροατήριο²⁸⁹. Β) Το δικαστήριο

285. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 182 και 188.

286. Κ.Πολ.Δ. 670 (710) εδ. γ', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 762 § 1, Α.Ε. 710 εδ. γ' και § 2.

287. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 159. Η νομολογία κρίνει επιεικώς την παράβαση αυτή και δέχεται την άσκηση των δικαιωμάτων των διαδίκων μέχρι το τέλος και της νέας (δεύτερης) συζητήσεως.

288. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 768, Α.Ε. 716.

289. Κ.Πολ.Δ. 670 (710) εδ. α' και β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 762 § 1 εδ. β', Α.Ε. 710 § 1 εδ. α' και β'. Η νομολογία δέχεται, ότι σε περίπτωση διεξαγωγής εν ανάγκη και δεύτερης συζητήσεως, οι

λαμβάνει υπ' όψη και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου²⁹⁰. Με τον όρο αυτό εννοούνται και *ατελή* ή *τυπικώς άκυρα* αποδεικτικά μέσα, όχι όμως και ανεπίτρεπτα κατά το νόμο αποδεικτικά μέσα. Γ) Ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου λαμβάνονται υπ' όψη, μόνο εάν έγιναν μετά από προηγούμενη κλήτευση του αντιδίκου πριν από είκοσι τέσσερις τουλάχιστον ώρες²⁹¹. Γνωστοποίηση των εξεταζομένων μαρτύρων δεν επιβάλλεται. Δικαστικά τεκμήρια μπορούν να λαμβάνονται υπ' όψη, εφόσον για το συγκεκριμένο θέμα συγχωρείται η απόδειξη με μάρτυρες, και αν δεν επιτράπηκε ειδικά στη συγκεκριμένη περίπτωση, εφόσον δεν συνάγονται από έγγραφα, απαιτείται να μην αμφισβητείται ή να είναι αποδεδειγμένη προσηκόντως η γνησιότητα αυτών. Δ) Εάν παρίσταται ανάγκη (διεξαγωγής) αυτοψίας, το δικαστήριο ενεργεί αυτήν, ορίζοντας κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, με προφορική ανακοίνωση, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά, τον τόπο και το χρόνο της διεξαγωγής αυτής, ενώ δεν απαιτείται επιπλέον πρόσκληση των διαδίκων κ.λ.π. να εμφανισθούν κατ' αυτήν. Το πόρισμα της αυτοψίας καταχωρίζεται στην απόφαση²⁹². Ε) Εάν παρίσταται ανάγκη (διεξαγωγής) πραγματογνωμοσύνης, το δικαστήριο ορίζει κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, με προφορική ανακοίνωση η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά, τους πραγματογνώμονες, το θέμα, το χρόνο, όπως και τον τρόπο της διεξαγωγής αυτής. Ο χρόνος της διεξαγωγής (αυτής) δεν μπορεί ποτέ να είναι μεγαλύτερος από οκτώ ημέρες. Οι πραγματογνώμονες μπορούν να εκθέσουν το πόρισμά τους (όχι μόνο εγγράφως, αλλά) και προφορικά στη γραμματεία του δικαστηρίου, και συντάσσεται πρακτικό. Δεν απαιτείται πρόσκληση των διαδίκων κ.λ.π. να παραστούν κατά τη σύνταξη αυτού, ούτε η ανάγνωσή του σ' αυτούς, εάν παρίστανται²⁹³. ΣΤ) Οι μάρτυρες εξετάζονται κατά τη δικάσιμο. Το δικαστήριο μπορεί να ορίσει κατά τη δικάσιμο, εάν κρίνει αναγκαίο, άλλη ημέρα και ώρα για την εξέταση των μαρτύρων, ενώπιόν του με προφορική ανακοίνωσή του η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά, ενώ δεν απαιτείται επιπλέον κλήση των διαδίκων και των μαρτύρων, να εμφανισθούν κατά την εξέταση²⁹⁴. Ζ)

διάδικοι μπορούν να προσαγάγουν τα αποδεικτικά μέσα μέχρι τέλους της συζητήσεως αυτής.

290. Κ.Πολ.Δ. 671 (711) εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Α.Ε. 711 § 1.

291. Κ.Πολ.Δ. 671 (711) § 1 εδ. β'.

292. Κ.Πολ.Δ. 671 (711) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 763 § 1, Α.Ε. 711 § 2.

293. Κ.Πολ.Δ. 671 (711) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 763 § 2, Α.Ε. 711 § 3.

294. Κ.Πολ.Δ. 671 (711) § 1 εδ. β'.

Νόμιμα και παραδεκτά επαχθείς όρκος επιβάλλεται (από το δικαστήριο), μόνο εάν κατά την κρίση του είναι αναγκαία η υποβολή αυτού για τη μόρφωση της πεποιθήσεώς του, εάν δε ο ομόσων είναι παρών, δίνεται κατά την ίδια συζήτηση στο ακροατήριο²⁹⁵. Είναι αυτονόητο, ότι ο όρκος αυτός μπορεί να επιβληθεί, μόνον εφόσον κρίνεται ότι συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις. Η) Διάταξη, η οποία να αποκλείει στην προκειμένη περίπτωση τη χρησιμοποίηση του αποδεικτικού μέσου της εξετάσεως (ανώμοτης ή ένορκης) των διαδίκων ή των νομίμων αντιπροσώπων τους, με τους όρους του κοινού δικαίου, δεν υπάρχει. Συνεπώς, κατά την κρίση του, το δικαστήριο μπορεί με τις προϋποθέσεις του κοινού δικαίου να προσφύγει και σ' αυτό το αποδεικτικό μέσο. Θ) Προκειμένου περί διεξαγωγής αποδείξεων με έγγραφα, δεν ορίζεται κάτι ειδικά στην προκειμένη περίπτωση. Συνεπώς ισχύουν, με τους περιορισμούς που εκτέθηκαν πιο πάνω και τις σχετικές απλουστεύσεις, οι ορισμοί του κοινού δικαίου²⁹⁶. Ο συνδυασμός αυτών όμως δεν είναι πάντα ευχερής και χωρίς ανεπιθύμητες συνέπειες, όπως π.χ. επί επιδείξεως κ.λ.π. εγγράφων, επί αποδείξεως της γνησιότητας ή της πλαστότητας αυτών κ.λπ.

VI) *Ένδικο μέσο*. Α) *Ανακοπή ερημοδικίας* εναντίον των αποφάσεων που εκδίδονται ερήμην κατά την προκείμενη διαδικασία επιτρέπεται, εάν ο ερήμην δικασθείς (διάδικος) δεν κλητεύθηκε καθόλου ή δεν κλητεύθηκε προσηκόντως ή εμπρόθεσμα, ή αν συντρέχει λόγος ανώτερης βίας²⁹⁷. Επιτρέπεται δηλαδή, σε συνέπεια των όσων εκτέθηκαν πιο πάνω σχετικά με την ερημοδικία, μόνο αιτιολογημένη ανακοπή ερημοδικίας. Β) Η άσκηση της ανακοπής ερημοδικίας, οι συνέπειες αυτής και η εισαγωγή αυτής για συζήτηση και η κύρια διαδικασία εκδικάσεως αυτής, η συζήτηση στο ακροατήριο (κατ' αντιμωλία και ερήμην) χωρούν κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου²⁹⁸. Γ) Εάν η ανακοπή ερημοδικίας κριθεί παραδεκτή και βάσιμη, το δικαστήριο εξαφανίζει την ανακοπτόμενη απόφαση και εξετάζει αμέσως την ουσία της υποθέσεως εκδίδοντας μία απόφαση επί της ανακοπής και επί της ουσίας της υποθέσεως²⁹⁹. Δ) Εάν η πιο πάνω ανακοπή θεωρηθεί απαράδεκτη ή αβάσιμη, κατ' εφαρμογήν των

295. Κ.Πολ.Δ. 671 (711) § 4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 763 § 3, Α.Ε. 711 § 4.

296. Πρβλ. πιο πάνω § 276.

297. Κ.Πολ.Δ. 673 (713) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 765 § 1, Α.Ε. 713 § 1.

298. Βλ. πιο πάνω §§ 286-287.

299. Κ.Πολ.Δ. 673 (713) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 765 § 2, Α.Ε. 713 § 2.

ορισμών του κοινού δικαίου απορρίπτεται, ενώ διατάζεται η κατάπτωση του παραβόλου και τα έξοδα επιβάλλονται σε βάρος του ανακόπτοντα³⁰⁰. Ε) Νέα (δεύτερη) ανακοπή δεν συγχωρείται κατά κανόνα τουλάχιστον. Εξαίρεση θα μπορούσε να γίνει δεκτή σε περίπτωση ακυρότητας της συζήτησεως της πρώτης ανακοπής³⁰¹. ΣΤ) Ως προς το επιτρεπτό της ασκήσεως άλλων ενδίκων μέσων και τις προϋποθέσεις αυτών ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου³⁰². Ζ) Έφεση, κατά των αποφάσεων που εκδίδονται κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία, επιτρέπεται υπό τις προϋποθέσεις που αναγράφονται από τις διατάξεις του κοινού δικαίου³⁰³. Η) Η άσκηση της εφέσεως και η εισαγωγή αυτής για συζήτηση χωρούν κατά τις διατυπώσεις που επιβάλλονται επί της τακτικής ή γενικής διαδικασίας³⁰⁴. Θ) Οι πρόσθετοι λόγοι εφέσεως ασκούνται ή κατά τις διατυπώσεις και προθεσμίες του κοινού δικαίου, ή και με τις προτάσεις³⁰⁵. Ι) Οι κανόνες των άρθρ. 668 (708) - 671 (711), καθώς και 673 (713) ΚΠολΔ περί της ασκήσεως της αγωγής, της εισαγωγής προς συζήτηση, της διαδικασίας στο ακροατήριο, της αποδείξεως κ.λ.π., που αναφέρονται πιο πάνω, εφαρμόζονται και στην κατ' έφεση δίκη³⁰⁶. ΙΑ) Κατά τα υπόλοιπα σημεία, ως προς τη διαδικασία και έκδοση της αποφάσεως, την έκταση των συνεπειών αυτής κ.λ.π., εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου, εφόσον δεν είναι ασυμβίβαστοι με τη φύση και τη δομή της εξεταζόμενης ειδικής διαδικασίας³⁰⁷. Σε περίπτωση ερημοδικίας του εκκαλούντος η έφεση απορρίπτεται (άρθρ. 674 § 2 εδ. β' όπως ισχύει μετά το άρθρ. 3 § 2 Ν. 2298/1995). ΙΒ) Αναψηλάφηση. Προκειμένου για τις αποφάσεις που εκδίδονται κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών, συγχωρείται αναψηλάφηση υπό τις προϋποθέσεις και για τους λόγους, οι οποίοι προβλέπονται από το κοινό δίκαιο³⁰⁸. ΙΓ) Κατά τις διατάξεις, οι οποίες

300. Βλ. πιο πάνω § 287.

301. Βλ. πιο πάνω § 287.

302. Βλ. πιο πάνω §§ 288 επ.

303. Πρβλ. πιο πάνω § 288.

304. Βλ. πιο πάνω § 288.

305. Κ.Πολ.Δ. 674 (714) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 766 § 1, Α.Ε. 714 § 1.

306. Κ.Πολ.Δ. 674 (714) § 2 [Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 766 § 2, Α.Ε. 714 § 2], όπως ισχύει μετά το Ν. 2298/1995 (άρθρ. 3 § 2). Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 § 4 Ν. 2298/1995 η νέα ρύθμιση εφαρμόζεται σε εφέσεις που συζητούνται μετά την έναρξη της ισχύος του Ν. 2298/1995. Βλ. πιο πάνω στην ίδια αυτή παράγραφο υπό στοιχ. IV (Α, Β, Γ).

307. Βλ. πιο πάνω § 288.

308. Βλ. πιο πάνω § 289.

ισχύουν επί της γενικής ή τακτικής διαδικασίας, λαμβάνουν χώρα η άσκηση της αναψηλαφήσεως και η εισαγωγή αυτής προς συζήτηση³⁰⁹. ΙΔ) Οι ορισμοί των άρθρων 668 (718) - 874 (714) [για κάποιες ιδιορρυθμίες της πρωτόδικης και της κατ' έφεση διαδικασίας] εφαρμόζονται και επί αναψηλαφήσεως³¹⁰. ΙΕ) Ως προς τα υπόλοιπα θέματα, τα οποία ανάγονται στη διαδικασία, την απόφαση, τις συνέπειες αυτής κ.λ.π., έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου, εφόσον δεν συγκρούονται με τη διαρρύθμιση και τη λειτουργία της ειρημένης ειδικής διαδικασίας³¹¹. ΙΣΤ) *Αναίρεση*. Καθώς δεν υφίσταται ειδική διάταξη στην προκειμένη περίπτωση, τα των προϋποθέσεων του επιτρεπτού της ασκήσεως αναιρέσεως, οι διατυπώσεις της ασκήσεως αυτής, τα της εισαγωγής αυτής προς συζήτηση, τα της προθεσμίας και οι διατυπώσεις της ασκήσεως προσθέτων λόγων, τα της συζητήσεως στο ακροατήριο (αντιμωλία και ερήμην), τα του ελέγχου του Αρείου Πάγου, τα της εκδόσεως της αποφάσεως, τα του επιτρεπτού της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατ' αυτής, τα της διαδικασίας μετά την αναίρεση κ.λπ. καθορίζονται με βάση τους ορισμούς του κοινού δικαίου³¹². Σημειωτέον ότι με το Ν. 2145/1993 (άρθρο 9 § 8 εδ. β') είχε προστεθεί η διάταξη του άρθρου 675 Α, με την οποία προβλεπόταν η εφαρμογή του άρθρου 656 ΚΠολΔ και στις εργατικές διαφορές και επομένως ότι σε περίπτωση που γινόταν δεκτή η αναίρεση, το τμήμα του Αρείου Πάγου που αναιρεί την απόφαση κρατεί την υπόθεση σε κάθε περίπτωση και εκδίδει στη συνέχεια την απόφαση επί της ουσίας. Η διάταξη του άρθρου 675 Α καταργήθηκε με το άρθρο 32 § 3 Ν. 2172/1993 και, επομένως, για τη διαδικασία μετά την αναίρεση της προσβαλλομένης αποφάσεως εφαρμόζεται το άρθρο 580 ΚΠολΔ (όπως ισχύει μετά τις πρόσφατες τροποποιήσεις με το Ν. 2172/1993, άρθρα 31, 32 κ.ά.).

VII) *Τριτανακοπή*³¹³. Εφόσον ο ΚΠολΔ δεν αναγράφει στην προκειμένη περίπτωση ειδικές διατάξεις περί του θέματος, το παραδεκτό της τριτανακοπής, οι προϋποθέσεις και οι τρόποι της ασκήσεως αυτής και της εισαγωγής αυτής προς συζήτηση, τα της κύριας διαδικασίας, τα της προθεσμίας της συζητήσεως στο ακροατήριο (αντιμωλία και ερήμην), τα της

309. Πρβλ. πιο πάνω § 289.

310. ΚΠολΔ 675 (715). Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 767, Α.Ε. 715

311. Βλ. πιο πάνω § 289.

312. Βλ. και πιο πάνω § 290.

313. Βλ. και πιο πάνω § 294.

εκδόσεως αποφάσεως επ' αυτής, τα του επιτρεπτού ασκήσεως ενδίκων μέσων κατά της εκδιδομένης αποφάσεως και των συνεπειών αυτής καθορίζονται κατά το κοινό δίκαιο.

VIII) *Συνέπειες των δικαστικών αποφάσεων*. Οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία, όταν καταστούν τελεσίδικες, παράγουν, κατ' αρχήν τουλάχιστον, τις κύριες και δευτερεύουσες συνέπειες που αναγράφονται από το κοινό δίκαιο, για τις οποίες γίνεται λόγος πιο πάνω³¹⁴. Διάταξη, που να καθιερώνει ευθείες αποκλίσεις από τους ορισμούς του κοινού δικαίου επί του θέματος αυτού, ως προς την προκείμενη ειδική διαδικασία, δεν περιλαμβάνεται μεταξύ εκείνων, οι οποίες ρυθμίζουν τη διαδικασία αυτή³¹⁵. Από τη φύση όμως και το περιεχόμενο των διαφορών, οι οποίες υπάγονται και εκδικάζονται κατά την εν λόγω διαδικασία, σύμφωνα με όσα εκτίθενται πιο πάνω, είναι ενδεχόμενο να προκύπτουν κάποιοι περιορισμοί ή διαφορές και διακρίσεις ως προς κάποια από τις πιο πάνω συνέπειες. Αυτό μπορεί να συμβαίνει ιδίως ως προς τα υποκειμενικά όρια και την έκταση του ουσιαστικού δεδικασμένου, π.χ. επί ασκήσεως της αγωγής προς προστασία (των) δικαιωμάτων (του) εργαζομένου κ.λ.π. από επαγγελματικό σωματείο ή όμοια οργάνωση ή επί ασκήσεως παρεμβάσεως εκ μέρους κάποιου από αυτούς σε δίκες των μελών αυτών κ.λ.π. Περαιτέρω δεν αποκλείεται να σημειωθούν ανάλογες επιδράσεις σε σχέση με την εκτελεστικότητα των καταψηφιστικών αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται επί των πιο πάνω δικών, επί μεταβολής του προσώπου του εργοδότη, επί μεταβιβάσεως περιουσίας ή επιχειρήσεως κ.λ.π. και ως προς ορισμένες αντανakλαστικές συνέπειες των ιδίων αποφάσεων κ.λ.π.

IX) *Έκδοση προσωρινής διαταγής (στο πλαίσιο της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων) σε εργατικές διαφορές*. Η αίτηση για χορήγηση (και πολύ περισσότερο η έκδοση) προσωρινής διαταγής –ιδίως στις περιπτώσεις της υποκρυπτόμενης ικανοποιήσεως του δικαιώματος λόγω της κατ' αποτέλεσμα διαπλάσεως έννομης σχέσεως– μπορεί να οδηγήσει σε καταστρατηγήσεις ή καταχρήσεις ή υπερκεράσεις ή παραβιάσεις (άμεσες ή έμμεσες) ιδίως της βασικής απαγορεύσεως ικανοποιήσεως του δικαιώματος που καθιερώνεται με το άρθρο 692 § 4 ΚΠολΔ. Προφανώς λοιπόν προς αποφυγή

314. Βλ. πιο πάνω τ. I §§ 202 επ.

315. Με εξαίρεση την εκδίκαση των εργατικών διαφορών από ειδικό τμήμα του Αρείου Πάγου (το Β').

της καταχρηστικής χρήσεως του θεσμού της προσωρινής διαταγής προστέθηκε με το άρθρο 3 § 2 του Ν. 3327/2005 τέταρτη παράγραφος στο άρθρο 691 ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση που εκδοθεί η προσωρινή διαταγή, η συζήτηση της σχετικής αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων προσδιορίζεται μέσα σε τριάντα ημέρες, χωρίς δυνατότητα αναβολής της συζήτησεως. Σε αντίθετη περίπτωση πρέπει το δικαστήριο να παρατείνει την ισχύ της προσωρινής διαταγής, αλλιώς αυτή παύει αυτοδικαίως. Εάν η προσωρινή διαταγή αφορά σε εργατικές διαφορές του άρθρου 663 ΚΠολΔ, οι αντίδικοι καλούνται πριν από είκοσι τέσσερις ώρες να εκφέρουν τις απόψεις τους και εάν αυτή δεν χορηγηθεί από το δικαστήριο, η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων συζητείται υποχρεωτικά εντός τριάντα ημερών από την κατάθεση της [άρθρ. 691 παρ. 4 ΚΠολΔ, όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του Ν. 3327/2005 (ΦΕΚ Α' 70/11.3.2005) και η οποία άρχισε να ισχύει από 16 Σεπτεμβρίου 2005 (άρθρ. 5 Ν. 3327/2005)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΖΗΜΙΕΣ ΑΠΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ*

§ 319

** Ενδεικτική νομολογία για τις διαφορές για ζημίες από αυτοκίνητο:* ΑΠ 158/2006 (Α. Παπαθεοδώρου), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 71/2005, ΕλλΔνη 2005, σ. 1704· ΑΠ 332/2005 (Γ. Βούλγαρης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1182/2005 (Ν. Κασσαβέτης), ΝοΒ 2006, σ. 198· ΑΠ 1107/2005 (Γ. Βούλγαρης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 802/2004, (Γ. Βούλγαρης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 256/2004 (Π. Μειδάνης), ΕΕμπΔ 2004, σ. 563 ΝοΒ 2005, σ. 267· ΑΠ 243/2004 (Α. Πλατής), ΧρΙΔ 2005, σ. 64· ΑΠ 239/2004 (Ν. Κασσαβέτης), ΝοΒ 2005, σ. 256· ΑΠ 125/2004 (Γ. Βούλγαρης), ΕΕμπΔ 2004, σ. 561.

Ι) *Αρμοδιότητα.* Α) *Υλική αρμοδιότητα:* Όπως εκτέθηκε και πιο πάνω, με το άρθρ. 1 του ν. 733/1977 προστέθηκε στο άρθρ. 16 (αριθμ. 12) του ΚΠολΔ³¹⁶ διάταξη, κατά την οποία, στην καθ' ύλην αρμοδιότητα των μονομελών πρωτοδικείων και πέρα από τα όρια της συνήθους ή τακτικής αρμοδιότητας αυτών υπάγονται οι διαφορές, οι οποίες αφορούν απαιτήσεις αποζημιώσεως οποιασδήποτε μορφής, με ζημίες, οι οποίες προκλήθηκαν από αυτοκίνητο μεταξύ των δικαιουμένων ή των διαδόχων αυτών

316. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 232. Βλ. σχετικά: Γ. Ορφανίδη, Δικονομικά ζητήματα της ευθύνης από αυτοκινητικά ατυχήματα, Πρακτικά 21^{ου} Συνεδρίου ΕΕΔ, 1997, σ. 203-243· Ν. Κλαμαρή, Η διαδικασία των αυτοκινητικών διαφορών, Δημερίδα της Ε.Ν.Δ.Ι.Α.Α.Ε.Τ.Α., 2011, σ. 98-122.

και των υποχρέων σε αποζημίωση ή των διαδόχων αυτών, όπως και απαιτήσεις από σύμβαση ασφαλίσεως αυτοκινήτου μεταξύ των ασφαλιστικών εταιρειών και των ασφαλισμένων ή των διαδόχων τους³¹⁷. Β) *Τοπική αρμοδιότητα*: Μέχρι το έτος 1999 το θέμα της τοπικής αρμοδιότητας υπήγετο στη γενική ρύθμιση του άρθρου 35 ΚΠολΔ, σύμφωνα με το οποίο διαφορές «από αξιόποινη πράξη μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου έχει τελεστεί η αξιόποινη πράξη, ακόμη και αν η απαίτηση, στρέφεται εναντίον προσώπου που δεν έχει ποινική ευθύνη». Είναι όμως αυτονόητο, ότι επειδή η ως άνω δικονομική διάταξη καθιέρωνε τη «δωσιδικία του ποινικού αδικήματος» δεν μπορούσαν να υπαχθούν στη ρύθμισή της περιπτώσεις στις οποίες η σχετική ζημιολόγος ενέργεια δεν συνιστούσε ποινικό αδίκημα, αλλά αδικοπραξία αστικού δικαίου. Για το λόγο αυτό λοιπόν και για να καλυφθεί το κενό αυτό –και να μην αναγκάζονται οι ζημιωθέντες να «τρέχουν» στη γενική δωσιδικία του ζημιώσαντος– με τη διάταξη του άρθρου 26 του Ν. 2721/1999 καθιερώθηκε ως ειδική συντρέχουσα δωσιδικία (τοπική αρμοδιότητα) η «αρμοδιότητα επί ζημίας που προκλήθηκε από αυτοκίνητο». Σύμφωνα με την ως άνω διάταξη μετά το άρθρο 40 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστέθηκε ως νέα διάταξη του ΚΠολΔ το άρθρο 40 Α, το οποίο προβλέπει, ότι «διαφορές που αφορούν απαιτήσεις αποζημίωσης οποιασδήποτε μορφής για ζημιές που έχουν προκληθεί από αυτοκίνητο, μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου προκλήθηκε η ζημία».

ΙΙ) *Διαδικασία*. Παράλληλα με τη διάταξη που παρατέθηκε, με το άρθρ. 5 του ιδίου πιο πάνω ν. 733/1977 προστέθηκε στον ΚΠολΔ και άλλη διάταξη, αυτή του άρθρ. 681Α, η οποία ορίζει τα επόμενα: «Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 666, 667 και 670 έως 676 που εφαρμόζονται ανάλογα, δικάζονται οι διαφορές που αφορούν απαιτήσεις αποζημίωσης οποιασδήποτε μορφής για ζημιές που έχουν προκληθεί από αυτοκίνητο μεταξύ των δικαιούχων ή των διαδόχων τους και εκείνων που έχουν την υποχρέωση να καταβάλουν αποζημίωση ή των διαδόχων τους, όπως και απαιτήσεις από σύμβαση ασφαλίσεως αυτοκινήτου μεταξύ των ασφαλιστικών εταιρειών και των ασφαλισμένων ή των διαδόχων τους».

ΙΙΙ) *Οι διαφορές που υπάγονται στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία*. Κατ' εφαρμογή των διατάξεων που αναφέρονται αμέσως πιο πάνω υπά-

317. Βλ. περί αυτής σχετικά με την καθ' ύλην αρμοδιότητα πιο πάνω τ. Ι § 232.

γονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα των μονομελών πρωτοδικείων και δικάζονται κατά βάση κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών σε συνδυασμό με τις διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν τη διαδικασία ενώπιον των ειρηνοδικείων, οι επόμενες κατηγορίες διαφορών. Α) Οι διαφορές που αφορούν απαιτήσεις αποζημιώσεως οποιασδήποτε μορφής, για ζημίες οι οποίες προκλήθηκαν από αυτοκίνητο. Είναι οι διαφορές, οι σχετικές με απαιτήσεις αποζημιώσεως για ζημίες, οι οποίες επήλθαν σε πρόσωπα ή πράγματα από ατυχήματα από αυτοκίνητο κατά την ειδική νομοθεσία (του ν. ΓΛΝ/1911, όπως τροποποιήθηκε) και κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου. Το είδος της αποζημιώσεως (σε χρήμα ή *in natura* κ.λπ.) δεν ενδιαφέρει από την προκείμενη πλευρά. Είναι αρκετό, αλλά και απαραίτητο, οι συγκεκριμένες ζημίες να προκλήθηκαν από αυτοκίνητο οποιασδήποτε μορφής (επιβατηγό, μεταφορικό κ.λπ.). Κατά τη γραμματική διατύπωση των πιο πάνω διατάξεων, δεν περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις αποζημιώσεως για ζημίες που προκλήθηκαν από άλλα τροχοφόρα, τα οποία οπωσδήποτε κινούνται. Το είδος της ζημίας δεν έχει σημασία από την εξεταζόμενη άποψη. Επομένως και η απαίτηση για ψυχική οδύνη ή ηθική βλάβη υπάγεται στην πιο πάνω αρμοδιότητα και διαδικασία, αν και κατά το πνεύμα του νόμου θα μπορούσε να υποστηριχθεί το αντίθετο. Προϋποτίθεται, εξάλλου, για την εφαρμογή της εν λόγω αρμοδιότητας και διαδικασίας, ότι οι διαφορές που αναφέρθηκαν υφίστανται μεταξύ των δικαιούχων και των υποχρέων προς αποζημίωση για τις μνημονευθείσες αιτίες και των διαδόχων τους από ενεργητικής και παθητικής πλευράς. Εφόσον οι πιο πάνω διατάξεις δεν αναγράφουν κάποιον περιορισμό, είναι αδιάφορο αν πρόκειται για καθολική, οιονεί καθολική ή ειδική διαδοχή, ή των δικαιούχων ή των υποχρέων προς παροχή αποζημιώσεως των κατηγοριών αυτών. Η αναφερθείσα αρμοδιότητα και ειδική διαδικασία έχουν εφαρμογή ανεξάρτητα από το είδος της ασκούμενης αγωγής (δηλαδή τόσο επί καταψηφιστικής, όσο και επί αναγνωριστικής αγωγής κ.λπ.). Β) Οι διαφορές από σύμβαση ασφαλίσεως αυτοκινήτου, μεταξύ των ασφαλιστικών εταιρειών και των ασφαλισμένων ή των διαδόχων τους. Είναι κυρίως αφενός οι διαφορές, οι οποίες αφορούν τις υποχρεώσεις των ασφαλισμένων (της) πληρωμής των ασφαλιστρών, το ποσό αυτών, τις προθεσμίες, τον τόπο και το είδος της πληρωμής κ.λπ. και αφετέρου τους καλυπτόμενους κινδύνους, την κατά χρόνο και περιεχόμενο έκταση αυτών, τους ειδικότερους όρους της ασφαλίσεως και της υποχρεώσεως της ασφαλιστικής εταιρείας για την πληρωμή του ασφαλίσιμα-

τος σε περίπτωση επελεύσεως ή πραγματοποιήσεως του κινδύνου και περαιτέρω αυτές που ανάγονται στην αναγνώριση της υπάρξεως ή ανυπαρξίας της ασφαλιστικής σχέσεως, των υποκειμένων αυτής, τους όρους, τη χρονική διάρκεια κ.λπ. Οι ειρημένες διαφορές υπάγονται στην πιο πάνω αρμοδιότητα και ειδική διαδικασία, εφόσον υφίστανται μεταξύ των ασφαλιστικών εταιρειών και των ασφαλισμένων ή των διαδόχων (καθολικών, οιονεί καθολικών και ειδικών διαδόχων) αυτών. Είναι αδιάφορο, αν πρόκειται για ημεδαπούς ή αλλοδαπούς (άτομα ή εταιρείες), αρκεί ότι στην τελευταία περίπτωση συντρέχουν, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στον οικείο τόπο³¹⁸, οι νόμιμες προϋποθέσεις της υπάρξεως διεθνούς δικαιοδοσίας των ημεδαπών πολιτικών δικαστηρίων. Και στην προκειμένη περίπτωση είναι αδιάφορο το είδος της εγξιρόμενης αγωγής, δηλαδή εάν αυτή είναι αναγνωριστική, καταψηφιστική ή διαπλαστική. Γ) Και στις δύο (τις αναφερόμενες προηγουμένως υπό στοιχ. Α και Β) κατηγορίες (των) διαφορών συντρέχουν οι προϋποθέσεις της πιο πάνω καθ' ύλην αρμοδιότητας και της τηρήσεως της προκειμένης ειδικής διαδικασίας, και όταν η αγωγή ασκείται πλαγιαστικά –δηλαδή ως πλαγιαστική αγωγή– κατ' εφαρμογή του άρθρου 72 (73) ΚΠολΔ από δανειστή του κυρίως δικαιούχου.

IV) *Εφαρμοστέοι κανόνες*. Κατ' αρχήν, όπως ορίζεται ρητά από το άρθρ. 681 Α (ΚΠολΔ), έχουν ανάλογη εφαρμογή επί της εκδικάσεως των δύο κατηγοριών διαφορών που μνημονεύονται πιο πάνω, οι κανόνες οι οποίοι εκτίθενται στο κεφάλαιο αυτό, και οι οποίοι ρυθμίζουν την (γνήσια) ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών. Καθιερώνονται όμως ή δικαιολογούνται, λόγω της φύσεως των πραγμάτων, ορισμένες αποκλίσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια.

V) *Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης*. Α) Η κατά το κοινό δικαιο³¹⁹ ικανότητα αυτών που συμπλήρωσαν το 14ο έτος της ηλικίας τους να παρίστανται σε δικαστήριο και να διεξάγουν τη δίκη ιδίω ονόματι είναι αυτονόητο ότι ισχύει και στη διαδικασία που αναλύεται στο κεφάλαιο αυτό. Β) Οι εξαιρέσεις που ισχύουν κατά την κύρια διαδικασία των εργατικών διαφορών σύμφωνα με όσα εκτίθενται πιο πάνω ως προς την παράσταση με δικαστικό πληρεξούσιο και ως προς τον απλούστερο τύπο

318. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 43.

319. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 116.

της παροχής δικαστικής πληρεξουσιότητας, καθώς δεν γίνεται παραπομπή στη σχετική διάταξη, δεν ισχύουν στην προκειμένη περίπτωση.

VI) *Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προστασίας*. Οι εξαιρέσεις ασκήσεως της αγωγής και διεξαγωγής της δίκης από μη δικαιούχους διαδίκους που ισχύουν κατά την κύρια διαδικασία των εργατικών διαφορών δεν ισχύουν στην προκειμένη περίπτωση, καθώς δεν γίνεται (και ορθά) παραπομπή στις σχετικές περί αυτών διατάξεις, επειδή δεν υφίστανται οι ίδιες ή ανάλογες τουλάχιστον προϋποθέσεις. Β) Αντίθετα, δεν αποκλείεται η εφαρμογή των συναφών ορισμών του κοινού δικαίου, εφόσον θα συνέτρεχον οι προϋποθέσεις που αναγράφονται από αυτούς³²⁰ 2.

VII) *Πλειονότητα διαδίκων. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση*. Α) Οι εξαιρέσεις που καθιερώνονται για την κύρια διαδικασία των εργατικών διαφορών ως προς την ομοδικία δεν μπορούν να τύχουν εφαρμογής στην προκειμένη περίπτωση, καθώς δεν γίνεται, ορθά, παραπομπή στη διάταξη του άρθρ. 668 (708) ΚΠολΔ, επειδή δεν υφίστανται οι ίδιες ή ανάλογες τουλάχιστον προϋποθέσεις. Αντίθετα ισχύουν οι σχετικοί ορισμοί του κοινού δικαίου, εφόσον εννοείται συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από αυτούς³²¹. Β) Ως προς το παραδεκτό της ασκήσεως κύριας ή πρόσθετης παρεμβάσεως κατά την προκειμένη διαδικασία (εκδικάσεως των διαφορών που προέρχονται από ζημίες από αυτοκίνητο ή από σύμβαση ασφαλίσεως αυτού) μπορούν να παρατηρηθούν τα επόμενα: α) Εφόσον ήθελε υποτεθεί, ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του κοινού δικαίου και οι ειδικές προϋποθέσεις της εφαρμογής της εξεταζόμενης ειδικής διαδικασίας, ζήτημα παραδεκτού της ασκήσεως κύριας ή πρόσθετης παρεμβάσεως δε γεννιέται. Π.χ. επιτρέπεται η άσκηση κύριας παρεμβάσεως εκ μέρους τρίτου, ο οποίος προβάλλει, ότι αυτός είναι (ο) δικαιούχος από την αρχή ή από ένα μεταγενέστερο χρονικό σημείο λόγω διαδοχής της επίδικης απαιτήσεως. Εξάλλου, δεν αποκλείεται η άσκηση πρόσθετης παρεμβάσεως από ασφαλιστική εταιρεία, στην οποία είναι ασφαλισμένος ο εναγόμενος για την παροχή αποζημιώσεως για ζημίες που προξενήθησαν από ατύχημα από αυτοκίνητο. β) *Παρέμβαση* (κύρια ή πρόσθετη), όμως, τρίτων προσώπων, η οποία στηρίζεται σε δικαιώματα και γενικά σε έννομες σχέσεις ή καταστάσεις, άσχετες προς

320. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι § 122.

321. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 125.

τις υποθέσεις που υπάγονται στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία, δεν συγχωρείται. Γ) *Προσεπίκληση* τρίτων μπορεί να χωρήσει υπό τις προϋποθέσεις και κατά τις διατυπώσεις του κοινού δικαίου, υπό τον περιορισμό ότι ο προσεπικαλούμενος τρίτος πρέπει να είναι από τα πρόσωπα, των οποίων οι διαφορές που ανάγονται στην προσεπίκληση υπάγονται στην προκειμένη ειδική διαδικασία. Δ) *Ανακοίνωση* (της) δίκης προς τρίτους μπορεί να λάβει χώρα χωρίς κάποιον περιορισμό, υπό τις προϋποθέσεις και κατά τις διατυπώσεις του κοινού δικαίου.

VIII) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία. Συζήτηση στο ακροατήριο. Απόδειξη, διεξαγωγή κ.λ.π.* Α) Ως προς την κύρια διαδικασία τυγχάνουν εφαρμοστέα, από την ειδική παραπομπή του (νέου) άρθρ. 681Α ΚΠολΔ, *mutatis mutandis* όσα εκτίθενται πιο πάνω (§ 318 στοιχ. IV Α και Β) σε σχέση με την ειδική διαδικασία επί των εργατικών διαφορών, για τα αντίστοιχα θέματα. Β) Οι κανόνες που αναφέρονται πιο πάνω για τη συζήτηση στο ακροατήριο, το καθήκον για προαπόδειξη, τη μη έκδοση αποφάσεως περί αποδείξεως, τη λήψη υπ' όψη (και) αποδεικτικών μέσων, τα οποία δεν πληρούν τους όρους του νόμου (αλλά πάντως επιτρέπονται κατά νόμο) και ενόρκων βεβαιώσεων, που έγιναν μετά από προηγούμενη κλήτευση του αντιδίκου του διαδίκου, ο οποίος τις επικαλείται και τις προσάγει πριν από είκοσι τέσσερις ώρες, όπως προκύπτει από την παραπομπή του (νέου) άρθρ. 681 Α ΚΠολΔ, είναι εφαρμοστέοι και στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία³²². Περαιτέρω, τυγχάνουν εφαρμογής για τον ίδιο λόγο οι διατάξεις περί διεξαγωγής αυτοψίας, πραγματογνωμοσύνης και επιβολής νόμιμα επαχθέντος όρκου. Ως προς το ζήτημα της χρησιμοποίησης του αποδεικτικού μέσου της εξετάσεως (ανώμοτης ή ένορκης) των διαδίκων ή των νομίμων αντιπροσώπων τους, πρέπει να επαναληφθούν στην προκειμένη περίπτωση όσα εκτέθηκαν πιο πάνω³²³ ως προς το αντίστοιχο θέμα επί της ειδικής διαδικασίας εκδικάσεως των εργατικών διαφορών. Εξάλλου, οι ορισμοί του κοινού δικαίου για τη διεξαγωγή αποδείξεως με έγγραφα εφαρμόζονται και στην προκειμένη περίπτωση σε συνδυασμό με τους διάφορους περιορισμούς και απλουστεύσεις για τη

322. Τα ζητήματα, τα οποία θα προκύψουν από την εφαρμογή των διατάξεων αυτών στην προκειμένη περίπτωση (ανεξαρτήτως της ανάγκης και της σκοπιμότητας της εφαρμογής αυτής από νομοθετικής απόψεως) είναι περισσότερα του ενός, ίσως δε και δεν μπορούν να προβλεφθούν κατ' αριθμόν και έκταση.

323. Βλ. πιο πάνω § 318.

διαδικασία στο ακροατήριο κ.λ.π. που ισχύουν στη διαδικασία των εργατικών διαφορών. Γ) Με το άρθρο 10 § 5 εδ. η' Ν. 2741/1999 «Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων, άλλες ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Αναπτυξέως και λοιπές διατάξεις» προστέθηκε στο άρθρο 10 του κ.ν. 489/1976 ως παράγραφος 5 η ακόλουθη διάταξη: «5. Η συζήτηση της κύριας αγωγής κατά ασφαλιστικής εταιρίας, του κατά το άρθρο 19 του παρόντος νόμου επικουρικού κεφαλαίου ή άλλου υποχρέου για απώλεια εισοδήματος λόγω ατυχήματος που προκλήθηκε από αυτοκίνητο κηρύσσεται απαράδεκτη, αν δεν προσαχθεί βεβαίωση περί προηγούμενης κοινοποίησης αντιγράφου της αγωγής στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία του ενάγοντος». Κατά την άποψή μου η διάταξη αυτή δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 20 Συντάγματος και είναι ως εκ τούτου *αντισυνταγματική*, αφού η κοινοποίηση στη Δ.Ο.Υ. δεν υπαγορεύεται και πολύ περισσότερο δεν επιβάλλεται από την τελολογική θεώρηση της πολιτικής δίκης. Εν προκειμένω δηλαδή καθιερώνεται μια προϋπόθεση για την παραδεκτή συζήτηση της αγωγής η προηγούμενη κοινοποίηση της αγωγής στην αρμόδια ΔΟΥ, η οποία όμως δεν είναι συμβατή με την τελολογία του δικαιώματος δικαστικής προστασίας, όπως αυτό καθιερώνεται από το άρθρο 20 § 1 Συντάγματος 1975 και από το άρθρο 6 § 1 ΣΔΑ, πολύ περισσότερο δε πρόκειται για προϋπόθεση που δεν συνάπτεται προς τη λειτουργία των δικαστηρίων και την απονομή της δικαιοσύνης ούτε είναι εντεταγμένη στον ευρύτερο σκοπό της δίκης, της απονομής της δικαιοσύνης και της δικαιοδοτικής λειτουργίας³²⁴. Με το υπεδάφιο VI του εδαφίου ι' της παραγράφου 5 του άρθρου 10 του ίδιου ως άνω νόμου 2741/1999 θεσπίσθηκε, ότι η προηγούμενη διάταξη του εδαφίου η' «καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς δίκες για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση». Έναρξη ισχύος του Ν. 2741/1999 είχαν ορισθεί η 28/9/1999.

ΙΧ) *Ερήμην διαδικασία*. Εφόσον το (νέο) άρθρ. 681 Α ΚΠολΔ παραπέμπει σε σχέση με την προκείμενη ειδική διαδικασία (και) στη διάταξη του άρθρ. 672 (712) του ίδιου Κώδικα, η οποία ρυθμίζει τα της ερήμην διαδικασίας επί εισαγωγής και εκδικάσεως των κυρίως εργατικών διαφορών, έπεται ότι οι κανόνες που διατυπώνονται από τη διάταξη αυτή τυγχάνουν κατ' αρχήν εφαρμοστέοι και επί των διαφορών, οι οποίες εισάγονται και εκδικάζονται κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία. Συνεπώς, και επί των πιό

324. Βλ. και Ν. Κλαμαρή, Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 20 § 1 Συντάγματος 1975, 1989, σελ. 136 επ., 138/139.

πάνω υποθέσεων, εάν κατά τη δικάσιμο που έχει οριστεί για τη συζήτηση στο ακροατήριο δεν εμφανιστεί ή εμφανιστεί αλλά δεν συμμετάσχει προσηκόντως στη συζήτηση αυτή ένας από τους διαδίκους, η διαδικασία προβαίνει, σαν να ήσαν δικονομικά παρόντες όλοι οι διάδικοι. Δεν ισχύουν, επομένως, και στην εξεταζόμενη διαδικασία το τεκμήριο που συνάγεται από την απουσία του *εναγομένου*, ή αλλιώς τεκμήριο της σιωπηρής ομολογίας των πραγματικών ισχυρισμών του *ενάγοντα* που περιέχονται στην αγωγή και το τεκμήριο της σιωπηρής παραιτήσεως από την αγωγή, που γίνεται δεκτό στις συνήθεις περιπτώσεις από την απουσία του *ενάγοντα*. Και στην προκειμένη περίπτωση γεννιούνται τα ίδια ζητήματα περί πλασματικής ερημοδικίας λόγω μη καταβολής του τέλους δικαστικού ενσήμου κ.λπ. το οποίο είναι κατά νόμο στη συγκεκριμένη περίπτωση καταβλητέο και περί ερμηνείας της λόγω της απουσίας μη προβολής απαντήσεως εκ μέρους του *εναγομένου*. Οι απόψεις και λύσεις, οι οποίες υποστηρίζονται πιο πάνω επί της γνήσιας διαδικασίας εκδικάσεως των εργατικών διαφορών θα πρέπει να γίνονται δεκτές και στην προκειμένη ειδική διαδικασία για τον ίδιο ή έστω και κατά μείζονα λόγο, λόγω της φύσεως των πιο πάνω διαφορών που εισάγονται και δικάζονται.

Χ) *Ένδικο μέσα*. Α) *Ανακοπή ερημοδικίας*. α) Ως προς τις προϋποθέσεις του παραδεκτού της ανακοπής ερημοδικίας, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως αυτής, την εισαγωγή αυτής για συζήτηση και την κύρια διαδικασία εκδικάσεως αυτής (κατ' αντιμωλία και ερήμην) ισχύουν και εφαρμόζονται, κατ' αρχήν τουλάχιστον, *mutatis mutandis*, όσα εκτέθηκαν πιο πάνω ως προς τα αντίστοιχα θέματα επί της γνήσιας διαδικασίας των εργατικών διαφορών³²⁵. β) Κάτι ανάλογο πρέπει να λεχθεί όσον αφορά την απόφαση που εκδίδεται επί της ανακοπής ερημοδικίας, η οποία ασκήθηκε και συζητήθηκε (κατ' αντιμωλία ή ερήμην) και μετά την περαιτέρω συζήτηση επί της ουσίας της υποθέσεως, και το επιτρεπτό της ασκήσεως νέας ανακοπής και των υπολοίπων ενδίκων μέσων κατά των πιο πάνω αποφάσεων³²⁶. γ) Κατ' εξαίρεση όμως, ως προς κάποια τουλάχιστον από τα θέματα τα οποία μνημονεύονται αμέσως πιο πάνω (υπό στοιχ. α και β), λόγω της ιδιορρυθμίας των υποθέσεων που δικάζονται κατά τη συγκεκριμένη κατά παραπομπή τηρητέα, διαδικασία και των κατ' ανάγκη εκάστοτε συντρεχουσών ιδιαίτερων συνθηκών (οι οποίες δημιουργούνται και με διατάξεις νόμου, που δε μπορούν να παραμερισθούν

325. Βλ. πιο πάνω § 318 στοιχ. VI Α-Δ.

326. Βλ. παραπομπές σε σημ. 325.

ή να αλλοιωθούν), εμφανίζονται ειδικά ζητήματα, η αντιμετώπιση των οποίων δικαιολογεί ή και μερικές φορές επιβάλλει απόκλιση από τους γενικά εφαρμοστέους κανόνες σύμφωνα με όσα εκτίθενται πιο πάνω. Β) *Έφεση*. α) Ως προς τις προϋποθέσεις του παραδεκτού της εφέσεως, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως και την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση, όπως και την κύρια διαδικασία εκδικάσεως αυτής (κατ' αντιμωλία και ερήμην) ισχύουν και εφαρμόζονται, κατά βάση τουλάχιστον, *mutatis mutandis*, όσα αναπτύσσονται πιο πάνω ως προς τα όμοια θέματα επί της γνήσιας, δηλαδή της κατά κυριολεξία, διαδικασίας εκδικάσεως των εργατικών διαφορών³²⁷. β) Παρόμοια παραπομπή θα πρέπει να γίνει ως προς τις προϋποθέσεις του επιτρεπτού και τις διατυπώσεις ασκήσεως προσθέτων λόγων εφέσεως και αντεφέσεως, την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση και την κύρια διαδικασία εκδικάσεως αυτής, την απόφαση που εκδίδεται επί της εφέσεως και αντεφέσεως, που ασκήθηκαν και συζητήθηκαν και τις συνέπειες αυτής και το επιτρεπτό της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατ' αυτής³²⁸. Αλλά η επιφύλαξη που έγινε πιο πάνω ως προς τις ενδεικνυόμενες ή και μερικές φορές αναπότερες αποκλίσεις από τους γενικά ως προς τα μνημονευθέντα προβλήματα εφαρμοστέους κανόνες λόγω της ιδιομορφίας ορισμένων συνθηκών, οι οποίες παρουσιάζονται στις υποθέσεις, οι οποίες δικάζονται κατά την εξεταζόμενη διαδικασία κ.λ.π., προσήκει ίσως περισσότερο να επαναληφθεί στην προκειμένη περίπτωση. Γ) *Αναψηλάφηση*. α) Ως προς τις προϋποθέσεις του παραδεκτού της αναψηλάφησης, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως αυτής, την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση και την κύρια διαδικασία εκδικάσεως αυτής και στα δύο στάδια (κατ' αντιμωλία ή ερήμην) ισχύουν και έχουν εφαρμογή, γενικά τουλάχιστον, *mutatis mutandis*, όσα εκτίθενται πιο πάνω ως προς τα ίδια θέματα επί της γνήσιας διαδικασίας εκδικάσεως των εργατικών διαφορών³²⁹. β) Τα ίδια θα πρέπει να γίνονται δεκτά και ως προς τις προϋποθέσεις του παραδεκτού και τις διατυπώσεις της ασκήσεως προσθέτων λόγων αναψηλάφησης, την απόφαση η οποία εκδίδεται (ή τις αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται) επί της αναψηλάφησης που ασκήθηκε και συζητήθηκε και ενδεχομένως επί της ουσίας της υποθέσεως και το επιτρεπτό της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατ' αυτής³³⁰. γ) Εν-

327. Πρβλ. πιο πάνω § 318 στοι. VI Z - I.

328. Βλ. παραπομπές σημ. 327.

329. Βλ. πιο πάνω § 318 στοιχ. VI IB - IE.

νοείται ότι οι επιφυλάξεις οι οποίες διατυπώνονται επί ανακοπής και εφέσεως, ως προς κάποιες αποκλίσεις από τους κανόνες που είναι εφαρμοστέοι σύμφωνα με όσα σημειώθηκαν λόγω των ιδιοτυπιών και των ειδικών συνθηκών των διαφορών που δικάζονται κατά την προκειμένη ειδική διαδικασία, έχουν θέση και στην προκειμένη περίπτωση. Δ) *Αναίρεση*. α) Ως προς τα διάφορα ζητήματα της αναιρέσεως και μάλιστα ως προς τις προϋποθέσεις του παραδεκτού αυτής, τον τρόπο και τις συνέπειες της ασκήσεως αυτής, την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση, την κύρια διαδικασία και μάλιστα τη συζήτηση στο ακροατήριο ισχύουν, κατά κανόνα τουλάχιστον και έχουν εφαρμογή, *mutatis mutandis* όσα αναγράφονται πιο πάνω όσον αφορά τα ίδια αντικείμενα προκειμένου για τη γνήσια διαδικασία εκδικάσεως εργατικών διαφορών. β) Κάτι ανάλογο πρέπει να λεχθεί και ως προς τις προϋποθέσεις του επιτρεπτού και τον τρόπο και τον χρόνο της ασκήσεως και της εισαγωγής προς συζήτηση προσθέτων λόγων αναιρέσεως και ως προς την έκδοση μετά την προσήκουσα συζήτηση της αποφάσεως επί της αναιρέσεως και των προσθέτων λόγων αναιρέσεως, όπως και την περαιτέρω διαδικασία, σε περίπτωση αναιρέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και ως προς το ζήτημα του συγχωρητού της προσβολής των αποφάσεων αυτών με ένδικα μέσα. γ) Η εμφάνιση ανάγκης παραδοχής αποκλίσεων σε διάφορα θέματα από τους πιο πάνω κανόνες που είναι εφαρμοστέοι κατά τα πιο πάνω, λόγω της διασκευής και της λειτουργίας της αναιρέσεως αφενός και της φύσεως και του περιεχομένου των διαφορών που υπάγονται στην εν λόγω ειδική διαδικασία αφετέρου, είναι αρκετά πιθανή.

XI) *Τριτανακοπή*. Ως προς το ένδικο αυτό βοήθημα, ο ΚΠολΔ δεν αναγράφει κάτι ειδικά. Συνεπώς, ως προς τα ζητήματα του επιτρεπτού, των προϋποθέσεων και τα των διατυπώσεων της ασκήσεως και των συνεπειών αυτής, τα της εισαγωγής αυτής προς συζήτηση, τα της κύριας διαδικασίας, τα της εκδόσεως αποφάσεως και των συνεπειών αυτής, και του συγχωρητού της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατ' αυτής, ισχύουν και έχουν εφαρμογή όσα εκτέθηκαν πιο πάνω ως προς τα όμοια ζητήματα επί της γνήσιας διαδικασίας εκδικάσεως των εργατικών διαφορών³³¹.

XII) *Συνέπειες των δικαστικών αποφάσεων*. Α) Κατ' αρχήν, οι αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται κατά την εξεταζόμενη ειδική διαδικασία επί

330. Πρβλ. παραπομπή σε σημ. 329.

331. Βλ. πιο πάνω § 318 στοιχ. VII.

διαφορών από ζημίες από αυτοκίνητο, όταν είναι τελεσίδικες κατά την έκδοσή τους ή όταν καταστούν κατά νόμιμο τρόπο (τελεσίδικες), παράγουν ή μπορούν να έχουν τις σύμφωνα με το κοινό δίκαιο κύριες και δευτερεύουσες, ενδεχομένως, συνέπειες (βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 202 επ.), δηλαδή αφενός, κατά κανόνα τουλάχιστον, ουσιαστικό δεδικασμένο και, εφόσον είναι (επιπλέον και) καταψηφιστικές, εκτελεστότητα, αφετέρου παρεπόμενες, αντανakλαστικές και μικτές συνέπειες, ανάλογα με τις περιστάσεις που συντρέχουν. Β) Διάταξη, η οποία καθιερώνει κάποια εξαίρεση ή απόκλιση προς κάποια κατεύθυνση, για τις εν λόγω αποφάσεις, δεν έχει αναγραφεί στο σχετικό τμήμα του ΚΠολΔ. Δεν μπορεί όμως να λεχθεί χωρίς αμφιβολία, ότι αποκλείεται οποιαδήποτε παρέκκλιση λόγω της ιδιομορφίας των υποθέσεων που υπάγονται στην πιο πάνω διαδικασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ, ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ***

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 320

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Δ. Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Η διασυννοριακή εκτέλεση αποφάσεων επικοινωνίας γονέων-τέκνων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προβληματισμοί, ΕλλΔικ/νη 43 (2002), σελ. 995-1006 = Σύμμεικτα Γεωργίου Κουμάντου, 2004 (σελ. 885-907)· Α. Ταμαμίδης, Διεθνής Δικαιοδοσία σε υποθέσεις γονικής μέριμνας κατά τον κανονισμό (ΕΚ) 2201/2003, 2004.

** *Ενδεικτική νομολογία, για τις διαφορές διατροφής, συνεισφοράς και ασκήσεως γονικής μέριμνας:* ΑΠ 195/2006 (Δ. Γιαννακόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 160/2006 (Δ. Κυριτσάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 126/2006 (Στ. Γαβράς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 386/2001 (Κ. Βαρδαβάκης), ΕλλΔνη 2002, σ. 116· ΑΠ 620/1999 (Εμμ. Χαριτάκης), ΕλλΔνη 1999, σ. 74· ΑΠ 248/1999 (Γ. Βρέττας - Ν. Θεοδωρόπουλος), ΝΟΜΟΣ· Εφ.Πειρ. 136/2005 (Ευ. Προγάκη), ΕλλΔνη 2006, σ. 260· Εφ.Πειρ. 951/2004 (Ευ. Προγάκη), ΕλλΔνη 2005, σ. 199· Εφ.Δωδ. 77/2004 (Εμ. Βασιλάκης), ΝΟΜΟΣ· Εφ.Δωδ. 197/2004 (Εμ. Βασιλάκης), ΝΟΜΟΣ.

Ι) Το άρθρ. 681 Β ΚΠολΔ, που προστέθηκε με το άρθρ. 5 του ν. 733/1977, ορίζει ότι κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών δικάζονται (και) οι (ακόλουθες) διαφορές, οι οποίες αφορούν: Α) Τον καθορισμό, τη μείωση ή την αύξηση της συνεισφοράς του καθενός από τους συζύγους για τις ανάγκες της οικογένειας, της διατροφής, που οφεί-

λεται λόγω γάμου, διαζυγίου ή συγγένειας, των δαπανών τοκετού και της διατροφής της άγαμης μητέρας, καθώς και της διατροφής της μητέρας από την κληρονομική μερίδα που έχει επαχθεί στο τέκνο που αυτή κυοφορεί. Β) Την άσκηση της γονικής μέριμνας αναφορικά με το τέκνο κατά τη διάρκεια του γάμου, και σε περίπτωση διαζυγίου ή ακυρώσεως του γάμου ή όταν πρόκειται για τέκνο χωρίς γάμο των γονέων του, τη διαφωνία των γονέων κατά την κοινή άσκηση από αυτούς της γονικής τους μέριμνας καθώς και την επικοινωνία των γονέων και των υπόλοιπων ανιόντων με το τέκνο. Γ) Τη ρύθμιση της χρήσεως της οικογενειακής στέγης και της κατανομής των κινητών μεταξύ των συζύγων (η περίπτωση αυτή προστέθηκε με το άρθρ. 9 § 9 Ν. 1941/1991).

II) Ως προς τη διαδικασία που πρέπει, ή ανάλογα μπορεί, να ακολουθηθεί ισχύουν ειδικότερα τα εξής: Α) Οι διαφορές που μνημονεύονται πιο πάνω μπορούν, κατά τη διάταξη της § 2 του ιδίου άρθρ. 681 Β ΚΠολΔ, να σωρευθούν ή να συνδυασθούν με τις γαμικές διαφορές ή με τις διαφορές, οι οποίες αφορούν σχέσεις γονέων και τέκνων. Κατά τις περιπτώσεις αυτές δικάζονται κατά τις ειδικές διαδικασίες ή των γαμικών διαφορών ή των διαφορών, οι οποίες αφορούν σχέσεις γονέων και τέκνων, ανάλογα εάν είναι συναφείς με τη μία ή την άλλη κατηγορία των διαφορών αυτών (στις περιπτώσεις αυτές εισάγονται προς εκδίκαση στα πολυμελή Πρωτοδικεία). Διαφορετικά δικάζονται, όπως σημειώθηκε και πιο πάνω, κατά τη διαδικασία των εργατικών διαφορών. Σύμφωνα με την § 3 του άρθρου 681 Β ΚΠολΔ η ανταγωγή συνεκδικάζεται με την αγωγή, είτε παρίσταται ο ενάγων είτε ερημοδικεί, μόνο αν πέντε τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη συζήτηση στο ακροατήριο, κοινοποιήθηκε στον ενάγοντα το σχετικό δικόγραφο ή κατατέθηκαν οι προτάσεις που περιέχουν την ανταγωγή και αυτό βεβαιώνεται σύμφωνα με το άρθρο 237 παρ. 1 ΚΠολΔ. Β) Κατά τη διάταξη του άρθρου 681 Γ (ΚΠολΔ) –όπως αυτή ισχύει μετά τις αλληπάλληλες και διαδοχικές τροποποιήσεις με τους νόμους 2447/1996 (άρθρ. 38) και 2521/1997 (άρθρ. 19 § 3)– στις διαφορές της δεύτερης περιπτώσεως της πρώτης παραγράφου του άρθρου 681 Β ΚΠολΔ (δηλαδή στις διαφορές που αφορούν την άσκηση γονικής μέριμνας κ.λπ.), εφαρμόζονται τα άρθρα 598, 600, 601, 605, 606, 744 και 759 παρ. 3 ΚΠολΔ. Αν οι διαφορές αυτές ενωθούν με οποιαδήποτε από τις διαφορές των άρθρων 592 παρ. 1 ή 614 παρ. 1, εφαρμόζονται τα άρθρα 744 και 759 παρ. 3 ΚΠολΔ. Ενισχύοντας ο νόμος το ανακριτικό σύστημα, που ισχύει άλλωστε στην εκδίκαση των διαφορών αυτών, προβλέπει ότι στις διαφορές της δεύτερης περιπτώσεως της πρώτης παραγράφου του άρθρου

681 Β (ΚΠολΔ) καθιερώνεται στάδιο υποχρεωτικής προδικασίας, η οποία (πρέπει να) περιλαμβάνει την έρευνα από όργανα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, των συνθηκών διαβιώσεως του ανηλίκου και την υποβολή στο δικαστήριο, έως την ημέρα της συζήτησεως, σχετικής αναλυτικής εκθέσεως η οποία, στις περιπτώσεις όπου φέρεται στο δικόγραφο της αγωγής, ότι ο ένας από τους γονείς ή το ανήλικο τέκνο παρουσιάζουν ψυχικά προβλήματα, θα πρέπει να συνοδεύεται και από ψυχιατρική έκθεση. Το μονομελές ή πολυμελές δικαστήριο είναι εξάλλου υποχρεωμένο, κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο της αγωγής και πριν από κάθε συζήτηση να προσπαθήσει, με την ποινή του απαραδέκτου, να επιλύσει συμβιβαστικά τη διαφορά, ύστερα από ακρόαση των διαδίκων και των πληρεξουσίων τους. Ορίζεται όμως ρητά στο νόμο, ότι εν προκειμένω ο συμβιβασμός πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου, αλλιώς δεν δεσμεύει το δικαστήριο. Το αληθές νόημα της διατάξεως είναι, ότι ο συμβιβασμός αντικειμενικά θεωρούμενος πρέπει να είναι προς το συμφέρον του τέκνου. Ενδεχόμενες προγραμματικές δηλώσεις των μερών/διαδίκων/γονέων ή και υποκειμενική διάθεση ή πολύ περισσότερο βούληση των γονέων ακόμα και αν είναι καταγεγραμμένες ή εμπεριέχονται στο κείμενο του συμβιβασμού δεν συνιστούν τους καθοριστικούς παράγοντες για να κριθεί, αν ο συμβιβασμός αποβλέπει ή όχι στο συμφέρον του τέκνου. Πολύ περισσότερο η κρίση αν ο συμβιβασμός αποβλέπει ή όχι στο συμφέρον του τέκνου θα πρέπει να συνάγεται με βάση και μόνο αντικειμενικά κριτήρια, η δε κρίση αυτή ανήκει στο δικαστήριο. Η ρύθμιση του νόμου –κατά δικονομικό νεωτερισμό– συνδέει εκ των πραγμάτων την κρίση για το αν ο συμβιβασμός αποβλέπει ή όχι στο συμφέρον του τέκνου με το αν ο συμβιβασμός αυτός δεσμεύει ή όχι το δικαστήριο. Αν το δικαστήριο κρίνει ότι ο συμβιβασμός αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου, τότε το δικαστήριο δεσμεύεται από το συμβιβασμό αυτό και η δίκη περατώνεται με το συμβιβασμό. Στην περίπτωση, όμως, αυτή θα πρέπει στο πρακτικό να εμπεριέχεται η κρίση του δικαστηρίου, ότι ο συμβιβασμός αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου. Σε αντίθετη περίπτωση, αν δηλαδή το δικαστήριο κρίνει ότι ο συμβιβασμός δεν αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου, τότε το δικαστήριο διαπιστώνοντας πάλι τούτο συνεχίζει τη διαδικασία χωρίς να δεσμεύεται από το συμβιβασμό. Γ) Στο πλαίσιο της ενισχύσεως της αυτεπάγγελτης εξουσίας του δικαστηρίου προβλέπεται από τη διάταξη της παραγρ. 3 του άρθρου 681 Γ ΚΠολΔ –όπως η διάταξη αυτή ισχύει μετά τους νόμους 2447/1996 (άρθρ. 38) και 2521/1997 (άρθρ. 19 § 3)– ότι

το δικαστήριο πριν από την έκδοση της αποφάσεώς του, και ανάλογα με την ωριμότητα του τέκνου, λαμβάνει υπόψη τη γνώμη του. Το ίδιο δικαστήριο μπορεί, επίσης, να αποφασίσει τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης και να ορίζει ελεύθερα το χρόνο της διεξαγωγής της, χωρίς να δεσμεύεται από χρονικούς περιορισμούς. Αυτό βέβαια σημαίνει κατ' αποτελεσμα, ότι το δικαστήριο αναμένοντας την υποβολή του πορίσματος πραγματογνωμοσύνης, όταν για τη διενέργειά της δεν έχει τεθεί κάποιος χρονικός περιορισμός –που δεν υποχρεούται ως ελέγχθη να θέσει– θα μπορεί να αναβάλει επ' αόριστον την έκδοση της αποφάσεώς του. Δ) Ως προς το θέμα της επικοινωνίας με το τέκνο πρέπει να ορίζονται στα πρακτικά του αρμόδιου δικαστηρίου ο χρόνος και ο τόπος της συναντήσεως. Σε περίπτωση που πρόκειται για πολυμελές δικαστήριο θα πρέπει στα πρακτικά της συνεδριάσεως να αναφέρεται και ο δικαστής που θα είναι αρμόδιος για να επικοινωνήσει με το τέκνο. Με τα ίδια πρακτικά καλείται επίσης το πρόσωπο το οποίο διαμένει με το τέκνο, να παρουσιάσει το τέκνο. Σε περίπτωση ερημοδικίας κάποιου διαδίκου, το δικαστήριο ορίζει χρόνο επιδόσεως αντιγράφου των πρακτικών στον απολειπόμενο διάδικο. Ως προς την επικοινωνία του δικαστή με το τέκνο ορίζεται από το νόμο, ότι αυτή γίνεται ιδιαιτέρως και ότι δεν επιτρέπεται κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας αυτής να παρίσταται και άλλο τρίτο πρόσωπο –δηλαδή άλλο πλην του δικαστή και του τέκνου– εκτός βέβαια, αν ο δικαστής κρίνει διαφορετικά και επιτρέψει την παρουσία και άλλου προσώπου. Για το περιεχόμενο πάντως της συνομιλίας αυτής δεν συντάσσεται έκθεση. Επίσης, με τη διάταξη της παραγρ. 4 του άρθρου 19 Ν. 2521/1997 προβλέφθηκε, ότι η διάταξη της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1646 ΑΚ, καθώς και η διάταξη της τρίτης παραγράφου του άρθρου 796 ΚΠολΔ ισχύουν και στην περίπτωση του πρώτου εδαφίου της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 681 Γ' ΚΠολΔ, δηλαδή στην καθιερούμενη με το άρθρο αυτό υποχρεωτική προδικασία που περιλαμβάνει την έρευνα από όργανα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας και την υποβολή σχετικής αναλυτικής εκθέσεως ως προς τα θέματα που αναφέρονται στη διάταξη αυτή. Από την ίδια αυτή διάταξη προβλέπεται επίσης, ότι στις περιπτώσεις αυτές –επομένως και στην ως άνω περίπτωση του πρώτου εδαφίου της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 681 Γ του ΚΠολΔ– όπως και σε όποιες άλλες περιπτώσεις ο νόμος απαιτεί την υποβολή στο δικαστήριο και την υποχρεωτική συνεκτίμηση από αυτό εκθέσεως της κοινωνικής υπηρεσίας, αν τελικά η έκθεση αυτή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα –δηλαδή στη συγκεκρι-

μένη περίπτωση του πρώτου εδαφίου της παραγράφου του άρθρου 681 Γ' ΚΠολΔ μέχρι την ημέρα της συζητήσεως– το δικαστήριο δικάζει (και) χωρίς έκθεση. Ε) Ιδιαίτερα σημαντική από πλευράς επιρροής στο ισχύον δικονομικό σύστημα μπορεί να χαρακτηριστεί η διάταξη του τελευταίου (δηλαδή του τρίτου) εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 19 Ν. 2521/1997, η οποία επεκτείνει την εφαρμογή της ρυθμίσεως της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 796 ΚΠολΔ, που αναφέρεται στη ρύθμιση της τέταρτης παραγράφου του άρθρου 747 ΚΠολΔ –και η οποία σημειωτέον αφορά τις υποθέσεις που υπάγονται σύμφωνα με το νόμο στην εκούσια δικαιοδοσία– πέραν των περιπτώσεων της επιτροπείας ανηλίκου και σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, στις οποίες σύμφωνα με το Ν. 2447/1997 προβλέπεται αυτεπάγγελτη δράση του δικαστηρίου, δηλαδή ανεξάρτητα από το αν η συγκεκριμένη υπόθεση υπάγεται στην αμφισβητούμενη ή (αντιθέτως) στην εκούσια δικαιοδοσία. ΣΤ) Εν προκειμένω πρέπει να εξαρθεί ιδιαίτερος και ο πρόσφατος νόμος 3346/2005 (ΦΕΚ Α' 140/17.06.2005), ο οποίος προβλέπει στο άρθρο 22 (Κεφάλαιο Γ': Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και του Αστικού Κώδικα) την προσθήκη νέου εδαφίου στο άρθρο 1532 του Α.Κ. αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το νέο εδάφιο σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου του άρθρου 1532 ΑΚ και επίκειται άμεσος κίνδυνος για τη σωματική ή την ψυχική υγεία του τέκνου, ο εισαγγελέας μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέσο για την προστασία του, μέχρι την έκδοση της αποφάσεως του δικαστηρίου, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός τριάντα ημερών.

ΙΙΙ. Ειδικά ρυθμίστηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2721/1999 η εκτέλεση αποφάσεως για απόδοση τέκνου (με ταυτόχρονη τροποποίηση της παραγράφου 1 του άρθρου 950 ΚΠολΔ, η οποία άλλωστε πρόσφατα είχε τροποποιηθεί με το άρθρ. 45 του Ν. 2447/1996). Κατ' ακολουθίαν της νέας ρυθμίσεως της παραγρ. 1 του άρθρ. 950 ΚΠολΔ με την απόφαση που διατάσσεται η απόδοση ή παράδοση τέκνου καταδικάζεται ο γονέας που έχει το τέκνο να εκτελέσει αυτή την πράξη, ενώ με την ίδια απόφαση, για την περίπτωση που δεν την εκτελέσει ο γονέας που έχει καταδικασθεί προς τούτο απαγγέλλεται, επίσης, αυτεπάγγελτος χρηματική ποινή έως δύο εκατομμύρια δραχμές υπέρ του αιτούντος την απόδοση ή παράδοση ή σε προσωπική κράτηση έως ένα έτος ή ακόμα και στις δύο ως άνω ποινές. Σε περίπτωση πάντως κατά την οποία το τέκνο δεν βρεθεί, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 861

έως 866 ΚΠολΔ. Πρόκειται οπωσδήποτε για μια νομοθετική τροποποίηση προς την ορθή κατεύθυνση, διότι έτσι ελπίζεται ότι θα αποφεύγονται τα απαράδεκτα φαινόμενα της άμεσης εκτελέσεως στις υποθέσεις αυτές.

Τίτλος Δεύτερος
Κανόνες εφαρμοστέοι στις διαφορές για διατροφή, συνεισφορά
ή άσκηση γονικής μέριμνας

§ 321

Ι) *Γενικά*. Κατά τη διάταξη της § 1 του άρθρ. 681 Β (ΚΠολΔ) που αναφέρεται πιο πάνω, οι συγκεκριμένες διαφορές που ανάγονται στη διατροφή, στη συνεισφορά και στην άσκηση γονικής μέριμνας και υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα των μονομελών πρωτοδικείων, δικάζονται σε συνδυασμό με τις διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν τη διαδικασία ενώπιον των ειρηνοδικείων κατά τη διαδικασία των εργατικών διαφορών, ενώ εφαρμόζονται (και) τα άρθρα 614 § 1, 666-667, 670-676 ΚΠολΔ.

ΙΙ) *Εφαρμοστέοι κανόνες*. Κατ' αρχήν θα πρέπει να επαναληφθούν και στην περίπτωση αυτή, λόγω της ομοιότητας της (νομοθετικής) παραπομπής, *mutatis mutandis*, όσα εκτίθενται πιο πάνω ως προς τους εφαρμοστέους κανόνες επί εκδικαζομένων διαφορών, οι οποίες αφορούν απαιτήσεις αποζημιώσεως για ζημίες από αυτοκίνητο ή από σύμβαση ασφάλισεως αυτοκινήτου³³².

332. Βλ. πιο πάνω § 319.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΑΜΟΙΒΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ***

§ 322

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Χ.Ι. Δημοπούλου- Βοζίκη, Αμοιβή μηχανικών. Υποχρεωτικότητας νομίμου διατιμήσεως ΝοΒ ΙΑ 1387 επ.· Ν. Αποστολοπούλου, Αμοιβαί μηχανικών, ΝοΒ ΙΘ 235 επ.· Κ. Μπέη, Υπολογισμός της δικηγορικής αμοιβής σε περίπτωση περιορισμού του αιτήματος στην ακύρωση της πληρεξουσιότητας, με την οποία καταρτίστηκε εμπράγματη δικαιοπραξία, γνωμοδότηση, Δ 23, 305 επ.· του ιδίου, Σώρευση αγωγής αποζημίωσης από αδίκημα σε δικόγραφο αγωγής καταβολής αμοιβών για την παροχή εργασίας, γνωμοδότηση, Δ 23, 561 επ.· Κ. Παπαδογεωργόπουλου, Αμοιβαί μηχανικών, 1980.

** *Ενδεικτική νομολογία για τις διαφορές από αμοιβή για την παροχή εργασίας:* ΑΠ 115/2006 (Ε. Καλούδης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 101/2006 (Αν.-Φιλ. Περίδης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 852/2005 (Θ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 734/2005 (Γ. Καράμπελας), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 44/2005 (Γ. Χλαμπουτάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1415/2005 (Ι. Δαβίλλας) Ελλην 2006, σ. 162· ΑΠ 100/2005 (Αν.-Φιλ. Περίδης), ΕλλΔνη 2005, σ. 1408· ΑΠ 822/2004 (Χρ. Παπούλιας), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 50/2004 (Αθ. Γιωτάκος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1299/2004 (Γ. Χλαμπουτάκης), ΝΟΜΟΣ· ΟλομΑΠ 15/2003 (Ν. Συρόπουλος), ΕλλΔνη 2003, σ. 937= ΝοΒ 2004, σ. 1169.

Ι) *Γενικές παρατηρήσεις.* Α) Ο ΚΠολΔ καθιερώνει ενιαία ειδική διαδικασία για το σύνολο των διαφορών, οι οποίες δημιουργούνται και ανάγονται στις αμοιβές για την παροχή εργασίας ή υπηρεσιών από αυτούς που ασκούν τα λεγόμενα ελευθέρια επαγγέλματα και γενικά για την παροχή όχι εξαρτημένης αλλά αυτοτελούς ή ανεξάρτητης εργασίας. Β) Η ειδική διαδικασία που καθιερώνεται κατά τα πιο πάνω αντικατέστησε περισσότερες ειδικές διαδικασίες, οι οποίες προβλέπονταν από το προγενέστερο δίκαιο και αφορούσαν διαφορές για την πληρωμή αμοιβών από παροχή εργασίας ή υπηρεσιών από αυτούς που ασκούν τα κατ' ιδίαν ελευθέρια επαγγέλματα (δικηγόρους, ιατρούς, μηχανικούς κ.λπ.).

ΙΙ) *Διαφορές που υπάγονται στην (προκείμενη) ειδική διαδικασία.* Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρ. 678-681 (722-725) ΚΠολΔ δικάζονται: Α) Οι διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα δικηγόρων, συμβολαιογράφων, νόμιμα διορισμένων δικολάβων, αμίσθων δικαστικών κλητήρων (επιμελητών) ιατρών, οδοντιάτρων, κτηνιάτρων, διπλωματούχων μαιών, διπλωματούχων ανωτάτων και ανωτέρων σχολών μηχανικών και χημικών, νόμιμα διορισμένων μεσιτών ή των καθολικών διαδόχων όλων αυτών και των πελατών ή των καθολικών διαδόχων αυ-

τών, ανεξάρτητα από το πώς χαρακτηρίζεται η μεταξύ αυτών σχέση και αδιάφορα από την ύπαρξη ή μη συμφωνίας για καθορισμό της αμοιβής ή του τρόπου καταβολής αυτής³³³. α) Όλες οι διαφορές που αναφέρονται πιο πάνω (πρέπει να) αφορούν θέματα αμοιβών, αποζημιώσεων και εξόδων, που οφείλονται από την παροχή των εργασιών που αναφέρονται πιο πάνω. β) Οι διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα αυτών υπάγονται, κατά τη διάταξη που παρατίθεται πιο πάνω, στην ειρηνική διαδικασία, εφόσον οι διαφορές αυτές υφίστανται μεταξύ αυτών που ασκούν τα πιο πάνω επαγγέλματα ή λειτουργήματα ή των καθολικών διαδόχων (κληρονόμων) αυτών και των πελατών ή των καθολικών διαδόχων αυτών. Το ίδιο ίσως θα μπορούσε να γίνει δεκτό για την ταυτότητα του δικαιολογητικού λόγου της καθιερώσεως στις αναφερθείσες περιπτώσεις της εξεταζόμενης ειδικής διαδικασίας, και όσες φορές οι πιο πάνω διαφορές υφίστανται και μεταξύ των οιονεί καθολικών διαδόχων των πιο πάνω δικαιούχων και των πελατών αυτών ή μεταξύ των δικαιούχων αυτών και των οιονεί καθολικών διαδόχων αυτών που φέρονται ως υπόχρεοι. Αντίθετα δεν μπορεί, νομίζουμε, να επεκταθεί η εφαρμογή της πιο πάνω διαδικασίας, όταν ενάγουν οι ειδικοί διάδοχοι των δικαιούχων. Διαφορετική όμως λύση αρμόζει, προκειμένου για πλαγιαστική άσκηση των δικαιωμάτων αυτών που ασκούν τα πιο πάνω λειτουργήματα ή επαγγέλματα από τους δανειστές αυτών κατ' εφαρμογή της διατάξεως του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ³³⁴ –δηλαδή με τη μορφή της πλαγιαστικής αγωγής – διότι στις περιπτώσεις αυτές αφενός ζητείται η καταβολή στο δικαιούχο και αφετέρου αυτός ο τελευταίος έχει δικαίωμα ασκήσεως παρεμβάσεως και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, αναλήψεως της δίκης. γ) Όπως ρητά αναγράφεται στη διάταξη που μνημονεύθηκε, δεν έχει σημασία από την άποψη της τηρήσεως της ρηθείσας ειδικής διαδικασίας το είδος του χαρακτηρισμού της έννομης σχέσεως, η οποία φέρεται ως συνδέουσα τους διαδίκους, ή και της τυχόν πραγματικής καταστάσεως, και η ύπαρξη ή μη συμφωνίας περί καθορισμού της αμοιβής ή του τρόπου πληρωμής αυτής. Β) Στην ίδια πιο πάνω ειδική διαδικασία υπάγονται και οι ακόλουθες διαφορές: Οι διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα εκτελεστών διαθηκών, διαχειριστών επί ιδιοκτησίας κατ' ορόφους ή διαχειριστών, οι οποίοι διορίζονται από δικαστική αρχή, εκκαθαριστών εταιρειών

333. Κ.Πολ.Δ. 677 (721) αριθ. 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 684 εδ. α', Α.Ε. 721 αριθ. 1.

334. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 122.

ή νομικών προσώπων ή κληρονομιών ή των καθολικών διαδόχων όλων αυτών και αυτών που είναι υπόχρεοι σε καταβολή ή των καθολικών διαδόχων αυτών, αδιάφορα αν υπάρχει ή όχι συμφωνία καθορισμού αμοιβής ή του τρόπου της καταβολής αυτής³³⁵. α) Πρόκειται για διαφορές, οι οποίες γεννιούνται σε σχέση με την πληρωμή αμοιβών, αποζημιώσεων και εξόδων των πιο πάνω προσώπων, τα οποία παρέχουν υπηρεσίες λόγω του λειτουργήματος ή της ιδιότητας αυτών. β) Οι εν λόγω διαφορές υπάγονται στην προκείμενη ειδική διαδικασία, εφόσον υφίστανται μεταξύ των, κατά τα εκτεθέντα, δικαιούχων ή των καθολικών διαδόχων αυτών και αυτών που είναι υπόχρεοι στην καταβολή ή των καθολικών διαδόχων αυτών. Όσα αναπτύσσονται αμέσως πιο πάνω, ως προς την υπαγωγή στην ίδια διαδικασία των διαφορών των οιονεί καθολικών διαδόχων αυτών που εμφανίζονται ως δικαιούχοι ή υπόχρεοι, τη μη υπαγωγή των διαφορών των ειδικών διαδόχων και την υπαγωγή των διαφορών των δανειστών του δικαιούχου που ασκούν τα δικαιώματα αυτού κατ' εφαρμογή του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ έχουν εφαρμογή *mutatis mutandis* και στην προκείμενη περίπτωση. γ) Ρητά ορίζεται και για τις πιο πάνω διαφορές, ότι είναι αδιάφορο αν υπάρχει ή όχι συμφωνία περί καθορισμού αμοιβής ή περί του τρόπου της καταβολής της. Γ) Κατά την ίδια πιο πάνω ειδική διαδικασία δικάζονται οι διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα των μαρτύρων που εξετάσθηκαν ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου ή διαιτητών όπως και των πραγματογνωμόνων, διαιτητών πραγματογνωμόνων, εκτιμητών, ερμηνέων, μεσεγγυούχων και φυλάκων που διορίσθηκαν με οποιονδήποτε τρόπο ή των καθολικών διαδόχων όλων αυτών και αυτών που είναι υπόχρεοι σε καταβολή ή των καθολικών διαδόχων αυτών³³⁶. α) Κατά τις περιπτώσεις που αναφέρονται αμέσως πιο πάνω στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία υπάγονται οι διαφορές περί πληρωμής κ.λπ. αμοιβών, αποζημιώσεων και εξόδων των προσώπων που ασκούν τα μνημονευθέντα λειτουργήματα ή παρέχουν τις εν λόγω υπηρεσίες ή εργασίες. β) Οι πιο πάνω διαφορές υπάγονται στη συγκεκριμένη ειδική διαδικασία, εφόσον υφίστανται μεταξύ των προσώπων που έχουν τις αναφερθείσες ιδιότητες ή παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες ή των καθολικών διαδόχων αυτών και εκείνων, προς τους οποίους προβάλλεται, ότι παρασχέθηκαν αυτές και ότι είναι για το λόγο αυτό υπόχρεοι για την πληρωμή αυτών ή των

335. Κ.Πολ.Δ. 677 (721) αριθ. 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 774 εδ. β', Α.Ε. 721 αριθ. 2.

336. Κ.Πολ.Δ. 677 (721) αριθ. 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 774 εδ. γ', Α.Ε. 721 αριθ. 3.

καθολικών διαδόχων τους. Όσα λέγονται αμέσως πιο πάνω, ως προς την υπαγωγή στην πιο πάνω ειδική διαδικασία των διαφορών των οιονεί καθολικών διαδόχων, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως δικαιούχοι ή υπόχρεοι, τη μη υπαγωγή των διαφορών των ειδικών διαδόχων αυτών και την υπαγωγή των διαφορών αυτών, όταν ασκούνται δικαιώματα των δικαιούχων δανειστών με τη μορφή της πλαγιαστικής αγωγής κατ' εφαρμογή των ορισμών του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ, εφαρμόζονται αντίστοιχα κατά περίπτωση και στην προκειμένη περίπτωση. γ) Για την υπαγωγή των διαφορών που μνημονεύθηκαν στην ειρημένη ειδική διαδικασία αρκεί το γεγονός της αναθέσεως των πιο πάνω υπηρεσιών στα πρόσωπα, τα οποία παρέχουν τις σχετικές εργασίες ή υπηρεσίες και η μνεία ότι παρασχέθηκαν αυτές στους εναγομένους ή τους δικαιοπαρόχους αυτών.

III) *Αρμοδιότητα*. Α) *Καθ' ύλην αρμοδιότητα*. Όπως εκτέθηκε και πιο πάνω³³⁷, καθ' ύλην αρμόδιο για τις πιο πάνω διαφορές είναι γενικά και πέρα δηλαδή από τα όρια της συνήθους αρμοδιότητας, το μονομελές πρωτοδικείο. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις που αναφέρονται πιο κάτω, (στοιχ. Βξ), κατά τις οποίες ορίζεται, ότι αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο αποκλειστικά ή παράλληλα, ή ανάλογα με τις υποθέσεις, προς το μονομελές πρωτοδικείο. Β) *Κατά τόπο αρμοδιότητα*. Ως προς το θέμα αυτό μπορούν να σημειωθούν τα επόμενα. α) Κατ' αρχήν έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου περί γενικής δωσιδικίας και περί ορισμένων ειδικών δωσιδικιών που αναφέρονται πιο πάνω³³⁸. Καθιερώνονται, όμως, παράλληλα για τις πιο πάνω διαφορές και περαιτέρω συντρέχουσες δωσιδικίες, οι οποίες μνημονεύονται αμέσως στη συνέχεια. β) Διαφορές για τις αμοιβές, αποζημιώσεις και τα έξοδα δικηγόρων, συμβολαιογράφων, νόμιμα διορισμένων δικολάβων και αμίσθων δικαστικών κλητήρων (επιμελητών) μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο του τόπου, στον οποίο αυτοί είναι διορισμένοι³³⁹. γ) Διαφορές για τις αμοιβές, αποζημιώσεις και τα έξοδα ιατρών, οδοντιάτρων, κτηνιάτρων, διπλωματούχων ανωτάτων και ανωτέρων σχολών μηχανικών και χημικών και νόμιμα διορισμένων μεσιτών μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο του τόπου, όπου (αυτοί) ασκούν το επάγγελμά τους³⁴⁰. δ) Διαφορές για τις αμοιβές, αποζημιώσεις

337. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 72 επ. και ιδίως § 75.

338. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 83 επ.

339. Κ.Πολ.Δ. 678 (722) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 755 § 1, Α.Ε. 722 § 1.

340. Κ.Πολ.Δ. 678 (722) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 755 § 1, Α.Ε. 722 § 2.

και τα έξοδα διαιτητών και διαιτητών πραγματογνωμόνων μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο του τόπου, όπου διεξήχθη η διαιτησία ή η διαιτητική πραγματογνωμοσύνη³⁴¹. ε) Διαφορές για τις αμοιβές, αποζημιώσεις και τα έξοδα εκτελεστών διαθηκών και εκκαθαριστών κληρονομίας μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο της κληρονομίας³⁴². στ) Διαφορές για τις αμοιβές, αποζημιώσεις και τα έξοδα των μαρτύρων που εξετάστηκαν και των διερμηνέων που διορίστηκαν από δικαστήρια ή διαιτητές υπάγονται και στο ειρηνοδικείο της έδρας του δικαστηρίου, από το οποίο εξετάστηκαν ή διορίστηκαν αυτοί, ή στο οποίο κατατέθηκε η διαιτητική απόφαση³⁴³. ζ) Διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα των πραγματογνωμόνων που διορίστηκαν από δικαστήρια ή διαιτητές υπάγονται και στο ειρηνοδικείο ή το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας του δικαστηρίου, από το οποίο διορίστηκαν αυτοί, ή στο οποίο κατατέθηκε η διαιτητική απόφαση³⁴⁴. Γ) Όπως προκύπτει από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρ. 681 (725) και 666 (694) § 3 ΚΠολΔ, επί των διαφορών που υπάγονται στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρ. 466-472 (483-484) ΚΠολΔ (περί μικροδιαφορών).

IV) *Διαδικαστικές προϋποθέσεις και προϋποθέσεις παροχής έννομης προστασίας*. Ως προς τα θέματα αυτά, καθώς δεν αναγράφονται ειδικές διατάξεις, ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου³⁴⁵.

V) *Πλειονότητα διαδίκων. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση*. Α) Ως προς την ομοδικία δεν ορίζεται κάτι ειδικά ούτε γίνεται παραπομπή σε σχετικές διατάξεις, οι οποίες (να) καθιερώνουν εξαίρεση, όπως επί της διαδικασίας των εργατικών διαφορών³⁴⁶. Συνεπώς, στην προκειμένη περίπτωση δε μπορεί να τύχει εφαρμογής η διάταξη του άρθρ. 668 (708) ΚΠολΔ, κατά την οποία μπορούν να εναγάγουν ή να εναχθούν από κοινού περισσότεροι εργαζόμενοι, και όταν τα δικαιώματα ή οι υποχρεώσεις αυτών προέρχονται μόνο από την ίδια νομική αιτία. Σύμφωνα μ' αυτά, μόνο υπό τις προϋποθέσεις του κοινού δικαίου μπορεί

341. Κ.Πολ.Δ. 678 (722) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 756 § 1, Α.Ε. 722 § 3.

342. Κ.Πολ.Δ. 678 (722) § 4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 775 § 4 Α.Ε. 722 § 4. Ως προς την έννοια του όρου «δικαστήριον κληρονομίας» βλ. Εισ. Ν.Α.Κ. 120 και άρθρ. 810 ΚΠολΔ.

343. Κ.Πολ.Δ. 678 (722) § 5, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 775 § 5, Α.Ε. 722 § 5.

344. ΚΠολΔ 678(722) § 6, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 755 § 6, Α.Ε. 722 § 5.

345. Κ.Πολ.Δ. 678 (722) § 6, Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 775 § 6, Α.Ε. 722 § 6.

346. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 114-123.

να λάβει χώρα και στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία (υποκειμενική) σώρευση αγωγών (ομοδικία)³⁴⁷. Β) Κύρια και πρόσθετη παρέμβαση, καθώς δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση, μπορούν να ασκηθούν με τις προϋποθέσεις και τις διατυπώσεις, οι οποίες ισχύουν στη γενική ή τακτική διαδικασία³⁴⁸. Γ) Κάτι ανάλογο θα πρέπει να σημειωθεί για τον ίδιο λόγο, ως προς τις προϋποθέσεις και τις διατυπώσεις της ασκήσεως προσεπικλήσεως και ανακοινώσεως της δίκης³⁴⁹.

VI) *Προδικασία*. Α) Κατ' αρχήν έχουν εφαρμογή, όπως προκύπτει από τη διάταξη του άρθρ. 679 (723) § 1 ΚΠολΔ, που αναφέρεται στη συνέχεια, οι ορισμοί του κοινού δικαίου. Συνεπώς, εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, η άσκηση της αγωγής μπορεί να γίνει και προφορικά ενώπιον του ειρηνοδίκη, με τη σύνταξη εκθέσεως³⁵⁰, ³⁵¹. Β) Το δικόγραφο της αγωγής ή η έκθεση πρέπει να περιέχει εκτός από όσα ορίζονται στο άρθρ. 216 (217) ΚΠολΔ και πίνακα ο οποίος να αναγράφει λεπτομερώς τις αιτούμενες αμοιβές, αποζημιώσεις και έξοδα. Κάθε εργασία ή πράξη πρέπει να αναγράφεται χωριστά και απέναντι από αυτήν ιδιαίτερα η αμοιβή ή αποζημίωση και τα καταβληθέντα έξοδα (κατά δε την απαρίθμηση αυτών πρέπει να αναγράφεται το άθροισμα των αμοιβών ή των αποζημιώσεων και των εξόδων). Εάν έγινε προκαταβολή κάποιου ποσού, πρέπει να αναγράφεται αυτό κάτω από το άθροισμα, να αφαιρείται και να σημειώνεται το συνολικό ποσό, του οποίου, επιδιώκεται η πληρωμή με την αγωγή³⁵². Με τη διάταξη αυτή διατηρείται, ενώ συμπληρώνεται και συστηματοποιείται για όλες τις πιο πάνω αμοιβές κ.λ.π., το σύστημα του προγενέστερου δικαίου με τη μορφή των καλουμένων «πινάκων» δικηγορικής, ιατρικής κ.λ.π. αμοιβής. Γ) Η πιο πάνω αγωγή εισάγεται για συζήτηση μετά τον προσδιορισμό δικασίμου, την επίδοση κλήσεως προς συζήτηση κ.λ.π. κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου.

VII) *Κύρια διαδικασία. Συζήτηση στο ακροατήριο*. Α) Σύμφωνα με ρητή διάταξη του ΚΠολΔ³⁵³, κατά τη διαδικασία ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου εφαρμόζονται οι διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν τη διαδικα-

347. Βλ. πιο πάνω § 317.

348. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 125.

349. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 128-130.

350. Βλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 132-133.

351. Κ.Πολ.Δ. 215 (216) § 2, Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 175.

352. Κ.Πολ.Δ. 680 (724), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 777, Α.Ε. 724.

353. Κ.Πολ.Δ. 679 (723) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 776 § 1, Α.Ε. 723 § 1.

σία ενώπιον του ειρηνοδικείου. Συνεπώς έχουν εφαρμογή, ιδίως για τη συζήτηση στο ακροατήριο, οι ελαστικότερες διατάξεις, οι οποίες ισχύουν για την τελευταία αυτή διαδικασία³⁵⁴. Β) Ο ειρηνοδίκης μετά από αίτηση του εναγομένου, η οποία υποβάλλεται κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο, δικαιούται να παραπέμψει την εκδίκαση της διαφοράς στο μονομελές πρωτοδικείο της περιφέρειάς του, εάν εκκρεμεί ενώπιον αυτού αγωγή του εναγομένου κατά του ενάγοντα για απαίτηση, από το άρθρ. 677 (721) ΚΠολΔ, 2[δηλαδή από αυτές που υπάγονται στην προκειμένη ειδική διαδικασία], που είναι επιδεκτική συμψηφισμού με την παραπεμπόμενη³⁵⁵. Γ) Οι διατάξεις των άρθρ. 670 και 671 (710-711), καθώς και του άρθρου 673 (713) ΚΠολΔ εφαρμόζονται και στην προκειμένη περίπτωση και στους δύο βαθμούς και επί αναψηλαφήσεως, ενώ τηρούνται συγχρόνως οι διατάξεις των άρθρ. 666 (694) § 3, 674 (711) § 1 και 676 (716)³⁵⁶ ΚΠολΔ. Κατ' εφαρμογή των διατάξεων στις οποίες γίνονται οι πιο πάνω παραπομπές, ισχύουν στην προκειμένη περίπτωση τα επόμενα: α) Κατά το άρθρ. 676 (716) ΚΠολΔ, εάν γίνει δεκτή αίτηση επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση³⁵⁷ σε περίπτωση παραμελήσεως ή απώλειας κάποιας δικονομικής προθεσμίας, το δικαστήριο προβαίνει (στη συνέχεια) στην έρευνα της ουσίας της υποθέσεως³⁵⁸. β) Η συζήτηση στο ακροατήριο, σύμφωνα με το άρθρ. 670 (710) εδ. γ ΚΠολΔ, πρέπει κατά το δυνατόν να τερματίζεται σε μία δικάσιμο³⁵⁹. γ) Η κατ' αντιμωλία συζήτηση στο ακροατήριο διεξάγεται βασικά, και με την επιφύλαξη των περιορισμών που αναφέρονται αμέσως πιο πάνω και στη συνέχεια, κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου³⁶⁰. δ) Το άρθρο 672 ΚΠολΔ εφαρμόζεται *μόνο στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας* [άρθρ. 681 εδ. β' (όπως ισχύει μετά το Ν. 2298/1995, άρθρ. 3 § 3)]. Σε σχέση με την ερημοδικία, το άρθρ. 672 (712) ΚΠολΔ ορίζει, όπως σημειώθηκε και πιο πάνω προκειμένου για την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών, ότι, εάν κατά τη δικάσιμο που έχει οριστεί για τη συζήτηση στο ακροατήριο, δεν εμφανισθεί ή εμφανισθεί αλλά δεν συμμετάσχει προσηκόντως στη συζήτηση κάποιος από τους διαδίκους, η διαδικασία

354. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι §§ 180 επ.

355. Κ.Πολ.Δ. 679 (723) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 776 § 2, Α.Ε. 723 § 2.

356. Κ.Πολ.Δ. 681 (725), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 780 Α.Ε. 725.

357. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 157.

358. Βλ. και πιο πάνω § 318.

359. Πρβλ. και πιο πάνω § 318.

360. Βλ. πιο πάνω § 318.

προβαίνει σαν να ήσαν όλοι οι διάδικοι (δικονομικά) παρόντες. Δεν ισχύουν επομένως σε μια τέτοια περίπτωση τα κατά τη γενική ή τακτική διαδικασία συναγόμενα τεκμήρια σιωπηρής ομολογίας εκ μέρους του απόντα εναγομένου των πραγματικών ισχυρισμών του ενάγοντα, οι οποίοι περιέχονται στην ιστορική βάση της αγωγής ή παραιτήσεως του ερημοδικούνται ενάγοντα από την αγωγή³⁶¹. Αλλά ερωτάται: Τί θα κάνει το δικαστήριο, εάν δεν έχει καταβληθεί το τέλος δικαστικού ενσήμου κ.λ.π., σε όσες περιπτώσεις είναι υποχρεωτική η καταβολή αυτού; Ορθότερο είναι να γίνεται δεκτό, ότι εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο, το οποίο ισχύει για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο κατά τα άλλα παρών δικονομικά ενάγων δεν συμμορφώνεται προς την πιο πάνω υποχρέωσή του που επιβάλλεται από το νόμο, δηλαδή χωρεί πλασματική ερημοδικία. Δ) Περαιτέρω γεννάται το ζήτημα, καθώς δεν ισχύει, όπως λέχθηκε, τεκμήριο ομολογίας του εναγομένου κ.λ.π., εάν μπορεί το δικαστήριο να ερμηνεύσει τη σιωπή του εναγομένου ως άρνηση της αλήθειας των πραγματικών ισχυρισμών του ενάγοντα; Εφόσον δεν ορίζεται κάτι σχετικά, δικαιολογείται η εφαρμογή της διατάξεως του άρθρ. 261 (270) ΚΠολΔ που αναφέρεται πιο πάνω³⁶² 2. Δηλαδή, στο δικαστή εναπόκειται να κρίνει τα τυχόν υπάρχοντα άλλα στοιχεία, εάν από την έλλειψη απαντήσεως συνάγεται ομολογία ή άρνηση.

VIII) *Αποδείξη. Διεξαγωγή.* Α) Σε σχέση με την προαπόδειξη και τον χρόνο της προσαγωγής των αποδεικτικών μέσων, το επιτρεπτό των αποδεικτικών μέσων που δεν πληρούν τους όρους του νόμου, όχι όμως και αυτών που αποκλείονται από το νόμο, τη χρησιμοποίηση ενόρκων βεβαιώσεων ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου, τη διεξαγωγή αυτοψίας και πραγματογνωμοσύνης, το επιτρεπτό της επαγωγής και επιβολής όρκου και τη δόση αυτού, εφαρμόζονται *mutatis mutandis* όσα εκτέθηκαν πιο πάνω για τα αντίστοιχα θέματα, προκειμένου για τη διαδικασία των εργατικών διαφορών³⁶³. Β) Ως προς τα άλλα ζητήματα της αποδείξεως (αποδεικτικών μέσων, διεξαγωγής αυτής κ.λ.π.), καθώς δεν υφίστανται ειδικοί ορισμοί στην προκειμένη περίπτωση, ισχύουν και έχουν αντίστοιχα εφαρμογή οι κανόνες που ρυθμίζουν τα σχετικά ζητήματα επί της γενικής ή τακτικής διαδικασίας.

IX) *Ένδικα μέσα.* Όπως προκύπτει από το άρθρ. 681 (725) ΚΠο-

361. Βλ. πιο πάνω § 318.

362. Βλ. πιο πάνω τ. τ. Ι §§ 182 και 188.

363. Βλ. πιο πάνω § 318.

λΔ³⁶⁴ κατ' αρχήν εφαρμόζονται, ως προς σχετικά ζητήματα, όσα εκτέθηκαν πιο πάνω για τα αντίστοιχα ζητήματα επί της ειδικής διαδικασίας των εργατικών διαφορών³⁶⁵. Ειδικότερα, για καθένα από τα ένδικα μέσα γίνεται λόγος στη συνέχεια. Α) *Ανακοπή ερημοδικίας*. α) Σύμφωνα με τα άρθρ. 681 (725) και 673 (713) ΚΠολΔ § 1, ανακοπή ερημοδικίας επιτρέπεται εάν ο ερήμην δικασθείς διάδικος δεν κλητεύθηκε καθόλου ή δεν κλητεύθηκε προσηκόντως ή εμπρόθεσμα ή αν συντρέχει λόγος ανώτερης βίας. β) Ως προς τις άλλες προϋποθέσεις του παραδεκτού της ανακοπής αυτής και ιδίως τα των προσώπων που νομιμοποιούνται για άσκηση και απεύθυνση αυτής, περαιτέρω την άσκηση της εν λόγω ανακοπής και τις συνέπειες αυτής, την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση και τη συζήτηση στο ακροατήριο (κατ' αντιμωλία ή ερήμην), ισχύουν όσα αναπτύσσονται αντίστοιχα ως προς όλα τα θέματα επί της ειδικής διαδικασίας των εργατικών διαφορών³⁶⁶ σε συνδυασμό με τους κανόνες της γενικής ή τακτικής διαδικασίας³⁶⁷. γ) Εάν η ανακοπή που ασκήθηκε σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν πιο πάνω κριθεί παραδεκτή και βάσιμη, το δικαστήριο το οποίο δικάζει αυτή εξετάζει αμέσως την ουσία της υποθέσεως, εκδίδοντας μία απόφαση επί της ανακοπής και επί της ουσίας. δ) Ως προς τις συνέπειες της αποφάσεως η οποία εκδίδεται επί της ανακοπής ερημοδικίας και το επιτρεπτό της ασκήσεως εναντίον αυτής ενδίκων μέσων και ειδικά νέας ανακοπής ερημοδικίας, θα πρέπει να επαναληφθούν όσα εκτέθηκαν πιο πάνω επί των αντιστοίχων θεμάτων στην ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών³⁶⁸ σε συνδυασμό πάντοτε με τους ορισμούς του κοινού δικαίου. Β) *Έφεση*. α) Ως προς το παραδεκτό της εφέσεως, τις προϋποθέσεις και τον τρόπο της ασκήσεως και τις συνέπειες αυτής και την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση, καθώς δεν υπάρχει ειδική διάταξη, ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου. β) Οι πρόσθετοι λόγοι εφέσεως και η αντέφεση ασκούνται και με τις προτάσεις³⁶⁹. γ) Σύμφωνα με την ειδική διάταξη του άρθρου 681 ΚΠολΔ (όπως ισχύει μετά το άρθρο 3 § 3 του Ν. 2298/1995) σε περίπτωση ερημοδικίας του εκκαλούντος η έφεση απορρίπτεται. Κατά τα λοιπά ως προς τη συζήτηση της εφέσεως στο ακροατήριο (κατ' αντιμωλία ή

364. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 780, Α.Ε. 725.

365. Βλ. πιο πάνω § 318.

366. Πρβλ. πιο πάνω § 318.

367. Βλ. πιο πάνω § 318.

368. Βλ. πιο πάνω § 318.

369. Κ.Πολ.Δ 681 (725), 674 (714) § 1.

ερήμην), την έκδοση αποφάσεως επ' αυτής, της αντεφέσεως και των προσθέτων λόγων και τις προϋποθέσεις του επιτρεπτού κ.λπ. της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατ' αυτής, έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου που ισχύουν επί της γενικής ή τακτικής διαδικασίας. Γ) *Αναψηλάφηση*. Ως προς το επιτρεπτό της αναψηλαφήσεως, τις προϋποθέσεις αυτής, τις διατυπώσεις της ασκήσεως και τις συνέπειες αυτής, την άσκηση προσθέτων λόγων, την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση, την κύρια διαδικασία κατά τα δύο στάδια αυτής (κατ' αντιμωλία και ερήμην), την έκδοση αποφάσεων επ' αυτής και των προσθέτων λόγων που ενδεχομένως προβλήθηκαν, τις συνέπειες αυτής και το παραδεκτό της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατ' αυτής, ισχύουν *mutatis mutandis* όσα εκτέθηκαν αντίστοιχα ως προς τη γενική τακτική διαδικασία. Δ) *Αναίρεση*. Καθώς δεν υπάρχουν ειδικοί ορισμοί, τα διάφορα θέματα, τα οποία αφορούν το παραδεκτό της αναιρέσεως, τις προϋποθέσεις, τον τρόπο και τις συνέπειες της ασκήσεως αυτής, την άσκηση προσθέτων λόγων, την εισαγωγή της υποθέσεως προς συζήτηση, τη διαδικασία στο ακροατήριο, την έκδοση αποφάσεως επί της αναιρέσεως και των προσθέτων λόγων, και τις συνέπειες αυτής, την περαιτέρω διαδικασία σε περίπτωση αναιρέσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως, και το επιτρεπτό της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται στη διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου, ισχύουν οι κανόνες του κοινού δικαίου.

Χ) *Τριτανακοπή*. Το παραδεκτό της ασκήσεως τριτανακοπής, οι προϋποθέσεις, ο τρόπος ασκήσεως αυτής και οι συνέπειες αυτής, η εισαγωγή προς συζήτηση, η άσκηση προσθέτων λόγων, η συζήτηση στο ακροατήριο (αντιμωλία και ερήμην), η έκδοση αποφάσεως, οι συνέπειες αυτής και το επιτρεπτό της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατ' αυτής, ρυθμίζονται από τους κανόνες της γενικής ή τακτικής διαδικασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ Ή ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ***

§ 322 Α'

* **Ειδική βιβλιογραφία:** *G. Gounalakis*, Konvergenz der Medien - Sollte das Recht der Medien harmonisiert werden? [Gutachten C zum 64. Deutschen Juristentag, Berlin 2002]· *R. Stürner*, Empfiehlt es sich, die Rechte und Pflichten der Medien präziser zu regeln und dabei den Rechtsschutz des einzelnen zu verbessern? [Gutachten A für den 58. Deutschen Juristentag, München, 1990].

****Ενδεικτική νομολογία για τις διαφορές από δημοσιεύματα και ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές:** ΑΠ 1662/2005, (Ι. Βερέτσος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 2810/2005 (Δ. Μαζαράκης), ΔΕΕ 2005, σ. 1198· ΕφΑθ 6509/2004 (Ν. Βαζαΐος), ΕλλΔνη 2006, σ. 311· ΕφΘεσ 142/2004 (Γ. Παπαηλιάδης), Αρμ 2005, (σ. 1221)· ΕφΠειρ 1145/2004 (Π. Ζούρος), Πειρ-Νομολ 2005, σ. 22· ΠΠρΑθ 6806/2004 (Α. Σάββας), ΝΟΜΟΣ· ΠΕΚ 19 – 2/2004, Αρμ., 2005, σ. 132 (Τ- 297, 298/2001)· ΑΠ 615/2003 (Ι. Δαβύλλας), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 342/2003 (Ελ. Τσακόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 182/2003 (Ν. Συρόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1267/2003 (Στ. Γιακουμέλος), ΝΟΜΟΣ.

Με το Ν. 2145/1993 (άρθρ. 9 § 10) θεσπίστηκε –με την προσθήκη στον ΚΠολΔ του άρθρου 681 Δ'– νέα ρηξικέλευθη ειδική διαδικασία για την εκδίκαση των διαφορών που αφορούν σε προσβολές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές. Η αρχική ρύθμιση του άρθρου 681 Δ ΚΠολΔ αντικαταστάθηκε με τη ρύθμιση που εισήγαγε ο Ν. 2328/1995 (άρθρο 4 § 12). Το άρθρο 681 Δ' ΚΠολΔ –όπως ισχύει μετά το Ν. 2328/1995– προβλέπει, ότι κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 666 παρ. 1, 667, 671 παρ. 1 έως 3 και 672-676 δικάζονται από το καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο οι πάσης φύσεως διαφορές που αφορούν σε αποζημιώσεις οποιασδήποτε μορφής περιουσιακής ζημίας ή ηθικής βλάβης που προκλήθηκε διά του τύπου ή με ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εκπομπές, ως και οι συναφείς προς αυτές αξιώσεις προστασίας της προσωπικότητας των προσβληθέντων. Και εδώ ισχύει η παράγραφος 3 του άρθρου 681 Β ΚΠολΔ αναφορικά με τη συνεκδίκαση της ανταγωγής: («Η ανταγωγή συνεκδικάζεται με την αγωγή, είτε παρίσταται ο ενάγων είτε ερημοδικεί, μόνο αν πέντε τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη συζήτηση στο ακροατήριο, κοινοποιήθηκε στον ενάγοντα το σχετικό δικόγραφο ή κατατέθηκαν οι προτάσεις που περιέχουν την ανταγωγή και αυτό βεβαιώνεται σύμφωνα με το άρθρο 237 παρ. 1». Στη διαδικασία αυτή δεν εφαρμόζονται (άρθρ. 681 Δ § 2 εδ. β' ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το Ν. 2328/1995, άρθρ. 4 § 12) οι διατάξεις των άρθρων 249 (αναβολή συζητήσεως), 250 (αναβολή συζητήσεως) και 266 (αναβολή συζητήσεως για εμφάνιση προσεπικληθέντων) ΚΠολΔ. Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 681 Δ ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το Ν. 2328/1995 (άρθρ. 4 § 12), το Δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου καθώς και ενώσεις προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα νομιμοποιούνται και αυτά να ασκούν υπέρ των προσώπων που συγκροτούν τα όργανά τους, μονοπρόσωπα ή συλλογικά, τα δικαιώματα των τελευταίων που απορρέουν από το ν. 1178/81 («περί αστικής ευθύνης του τύπου κ.λπ.») όπως ισχύει, εκτός εάν οι φο-

ρείς των οργάνων έχουν ρητά εκδηλώσει την αντίθεσή τους. Σε κάθε περίπτωση, έχουν δικαίωμα να παρέμβουν υπέρ των προσώπων που συγκροτούν τα όργανά τους, όταν η αγωγή ασκήθηκε από αυτά για την προστασία των δικαιωμάτων τους, κατά τον παραπάνω νόμο. Τα πολιτικά κόμματα νομιμοποιούνται να ασκούν τα δικαιώματα τα οποία απορρέουν από το ν. 1178/1981 («Περί αστικής ευθύνης του τύπου κ.λ.π.») όπως ισχύει, υπέρ των προσώπων που συγκροτούν τα μονομελή ή και συλλογικά όργανά τους και να παρεμβαίνουν υπέρ αυτών, όταν τα δικαιώματα αυτά ασκούνται από τα ίδια.

Από πλευράς προδικασίας και κύριας διαδικασίας προβλέπονται τα ακόλουθα: Η προθεσμία για την κλήτευση των διαδίκων στη συζήτηση της υποθέσεως είναι είκοσι (20) ημερών. Ορίζεται υποχρεωτικώς δικάσιμος που να μην απέχει περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες από την κατάθεση του δικογράφου στο δικαστήριο. Η συζήτηση στο ακροατήριο τελειώνει σε μία δικάσιμο και το δικαστήριο οφείλει να εκδώσει την απόφασή του μέσα σε ένα (1) μήνα από τη συζήτηση της υποθέσεως. Οι διάδικοι έως το τέλος της συζητήσεως στο ακροατήριο προσάγουν όλα τα αποδεικτικά τους μέσα. Απόφαση για διεξαγωγή αποδείξεως δεν εκδίδεται. Αναβολή συζητήσεως επιτρέπεται μόνο μία φορά και λόγω σοβαρού κωλύματος που πρέπει να πιθανολογηθεί. Η αναβολή γίνεται με επισημείωση στο πινάκιο και δεν μπορεί να υπερβεί τις τριάντα (30) ημέρες.

Η προθεσμία ανακοπής ερημοδικίας είναι οκτώ (8) ημέρες, ενώ της εφέσεως, της αναψηλαφήσεως και της αναιρέσεως δεκαπέντε (15) ημέρες, εάν εκείνος που δικαιούται να ασκήσει αυτά τα ένδικα μέσα διαμένει στην Ελλάδα, και τριάντα (30) ημέρες, εάν διαμένει στο εξωτερικό ή η διαμονή του είναι άγνωστη. Η προθεσμία της αιτήσεως για επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση είναι οκτώ (8) ημέρες από την ημέρα που αίρεται το κώλυμα, το οποίο συνιστά ανώτερη βία ή από τη γνώση του δόλου.

Η απόφαση που κάνει δεκτή την αγωγή μπορεί να εκτελεσθεί και στα χέρια τρίτου κατά τη διαδικασία των άρθρων 982 επ. ΚΠολΔ. Ως τρίτοι νοούνται ιδίως τα Πρακτορεία διανομής Τύπου καθώς και διαφημιστές ή διαφημιζόμενοι, οι οποίοι συναλλάσσονται με τον οφειλέτη.

ΜΕΡΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΜΟΡΦΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ

Τίτλος Πρώτος Γενικό μέρος αποδείξεως

§ 323

Ι) *Είδη αποδείξεως*³⁷⁰. *Μέσα αποδείξεως. Συστήματα εκτιμήσεως των αποδείξεων κ.λ.π.* Α) Κατ' επανάληψη γεννήθηκε στην πράξη και αποτέλεσε αντικείμενο αμφισβήτησεων το ζήτημα, εάν η απόδειξη που καλείται ελεύθερη μπορεί να τύχει εφαρμογής και σε άλλες περιπτώσεις εκτός από αυτές που προβλέπονται ρητά από τον ΚΠολΔ. Η νομολογία κατά πλειοψηφία φαίνεται να δέχεται (ερμηνευτικά) τη γνώμη που λύνει καταφατικά το ζήτημα αυτό. Εν όψει, όμως, του γεγονότος ότι η απόδειξη αυτή είναι κάτι, το οποίο επιτρέπεται εξαιρετικά και ότι αποτελεί απόκλιση από τα θεμελιώδη δικονομικά αξιώματα (συζητήσεως κ.λ.π.) που διέπουν τη διεξαγωγή της δίκης ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, θα μπορούσε εύλογα να υποστηριχθεί, ότι ορθότερη είναι η αντίθετη κατ' αρχήν κατεύθυνση. Είναι αλήθεια, ότι μερικές φορές εμφανίζονται περιπτώσεις, κατά τις οποίες, ή εν όψει του πραγματικού και αποδεικτικού υλικού που ήδη υπάρχει, ή στη βάση των διδαγμάτων της λογικής και της κοινής πείρας, ή διότι ο νόμος ρητά ή σιωπηρά αναφέρεται στην κρίση του δικαστή ή αρκείται σε απλή βεβαίωση ή πιθανολόγηση, δεν επιβάλλεται η

370. Όλο το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται γενικά σε θέματα αποδείξεως και όχι ειδικά σε θέματα αποδείξεως στις ειδικές διαδικασίες. Περιελήφθη εδώ απλώς και μόνο για να μη διακοπεί η συνέχεια της προηγούμενης (πρώτης) εκδόσεως του ίδιου έργου [περιλαμβανόταν στο τέλος του δευτέρου τόμου, ο οποίος εκτός από την ύλη των ειδικών διαδικασιών περιείχε τότε την ύλη (όλου) του δικαίου της αποδείξεως και (όλου) του δικαίου των ενδίκων μέσων].

διεξαγωγή τυπικής ή αυστηρής αποδείξεως. Αυτό, όμως, πρέπει να αποτελεί (σπάνια) εξαίρεση και όχι να τυγχάνει συχνής εφαρμογής.

II) *Ανώνυμα αποδεικτικά μέσα*. Όχι σπάνια παρατηρείται στην πράξη η τάση της δημιουργίας ή παρεμβολής άμεσα ή έμμεσα, διά της οδού της επικλήσεως δικαστικών τεκμηρίων, διαφόρων ανώνυμων αποδεικτικών μέσων. Αυτό εμφανίζεται ιδίως προκειμένου για τις ένορκες βεβαιώσεις, πιστοποιητικά κ.λπ. που προσάγονται με διάφορες μορφές. Με την εξαίρεση, όμως, των περιπτώσεων που προβλέπονται ρητά από το νόμο (π.χ. προκειμένου για γνωμοδοτήσεις ειδικών προσώπων, ή ένορκες βεβαιώσεις μόνο σε ειδικές περιπτώσεις που προβλέπονται από διάφορες διατάξεις), ορθά αποκρούεται συνήθως από τα δικαστήρια η προσπάθεια αυτή, ως αντίθετη με το σύστημα που έχει καθιερωθεί νομοθετικά και επικρατεί και επειδή μπορεί να προκαλέσει άτοπα και ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Παρεμβάλλονται όμως οι περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες με ειδικές διατάξεις προβλέπεται ή επιτρέπεται η λήψη υπ' όψη παρόμοιων ενόρκων βεβαιώσεων ενώπιον (του) ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου, για τη νομική φύση των οποίων έχει δημιουργηθεί από παλιά και υφίσταται, μπορεί να πει κανείς, σύγχυση, που προκαλεί περισσότερα από ένα ερμηνευτικά δυσεπίλυτα ζητήματα που ενδιαφέρουν όχι μόνο από θεωρητικής, αλλά και κυρίως από πρακτικής πλευράς. Ιδίως επικρατεί αμφισβήτηση, αν πρόκειται για *επώνυμο* αποδεικτικό μέσο, από αυτά που προβλέπονται από τον ΚΠολΔ, ή που δημιουργήθηκε με τις διάφορες ειδικές διατάξεις, ή για *ανώνυμο* αποδεικτικό μέσο, και με βάση ποιές διατάξεις θα πρέπει να αντιμετωπίζονται τα θέματα που κάθε φορά αναφέρονται, ιδίως από τυπικής απόψεως και ουσιαστικής αξίας. Για κάποιες από αυτές τις αμφισβητήσεις γίνεται λόγος και στις παρατηρήσεις σχετικά με ορισμένα (επώνυμα) αποδεικτικά μέσα.

III) *Εκτίμηση αποδείξεων*. Ερμηνευτικά δεν θα πρέπει να γεννώνται ζητήματα σε σχέση με το εκάστοτε εφαρμοστέο σύστημα εκτιμήσεως των αποδείξεων, διότι ο ΚΠολΔ καθορίζει αυτό με ειδική διάταξη για κάθε αποδεικτικό μέσο. Δεν τονίζεται, ούτε όμως απλά σημειώνεται κάθε φορά, ποίο είναι το σύστημα που εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Αλλά και περαιτέρω, στις συνήθεις περιπτώσεις, μνημονεύονται ως εκτιμώμενες όλες οι αποδείξεις που προσκομίσθηκαν, χωρίς να καθορίζονται ειδικά ή να δίνεται εξήγηση, ή αιτιολογία, ή απάντηση στην ιδιαίτερη σημασία κάποιων από αυτές, την οποία εξαίρουν και επικαλούνται πολ-

λές φορές οι διάδικοι. Αυτό, μερικές μεν φορές κρίνεται αρκετό με την απόρριψη του σχετικού λόγου αναιρέσεως, μερικές δε φορές κρίνεται ανεπαρκές, προκαλώντας «σοβαρές αμφιβολίες» για τη λήψη ή μη λήψη υπ' όψη ορισμένου ή ορισμένων εγγράφων ιδίως, ή άλλων αποδεικτικών στοιχείων, και τίθεται ως αιτιολογία της παραδοχής αντίστοιχου λόγου αναιρέσεως, πράγμα το οποίο δημιουργεί αβεβαιότητα, ανεξάρτητα του ότι δεν ικανοποιεί την εύλογη προσδοκία των ενδιαφερομένων κύκλων για ορθή, ή τουλάχιστον πειστική, ερμηνεία.

Τίτλος Δεύτερος
Ζητήματα επί των κατ' ιδίαν αποδεικτικών μέσων

§ 324

Ι) *Γενικά*. Αλλά και ως προς τη διεξαγωγή των αποδείξεων με τα κατ' ιδίαν αποδεικτικά μέσα εμφανίσθηκαν δυσχέρειες, πέραν από αυτές της συνήθους φύσεως, οι οποίες προέρχονται κυρίως από την παρεμβολή στο κείμενο της αρχικής διατυπώσεως του ΚΠολΔ μεμονωμένων, και μερικές φορές χωρίς συνοχή με αυτές και με το αρχικά καθιερωμένο σύστημα, νέων ειδικών διατάξεων. Ειδικότερα, θα μπορούσαν να σημειωθούν ως παραδείγματα τα επόμενα: Α) Η ριζική μεταβολή του θεσμού του εισηγητή στα πολυμελή πρωτοδικεία, όπως είχε ρυθμιστεί συστηματικά με την αρχική μορφή του ΚΠολΔ, με το ν.δ. 958/1971 και άλλα νεότερα νομοθετήματα προκαλεί, όπως παρατηρήθηκε και πιο πάνω, ζητήματα ως προς τη διεξαγωγή της αυτοψίας και πραγματογνωμοσύνης, ιδίως ως προς την αρμοδιότητα για το διορισμό και την αντικατάσταση (των) πραγματογνωμόνων. Ο εισηγητής του ΚΠολΔ λειτουργικά εκτελούσε έργα «δικαστηρίου», πράγμα το οποίο δεν μπορεί να λεχθεί για τον εισηγητή του πολυμελούς πρωτοδικείου, όπως τον έχουν καθιερώσει τα νεότερα νομοθετήματα που μνημονεύθηκαν. Οι αρμοδιότητες και οι εξουσίες, οι οποίες αρχικά προβλέφθηκαν για τον πρώτο, δύσκολα μπορούν να ασκηθούν από το δεύτερο. Β) Η εξουσία του δικαστηρίου που δικάζει την υπόθεση για αντικατάσταση κ.λ.π. των πραγματογνωμόνων, όταν σε κάθε στάση της δίκης αυτό επιλαμβάνεται της υποθέσεως, παραμένει πάντοτε. Γ) Προκειμένου για τις ένορκες βεβαιώσεις που αναφέρονται και πιο πάνω, οι οποίες γίνονται ενώπιον (του) ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου, κατά τις περιπτώσεις που προβλέπονται ειδικά από το νόμο, γεννήθηκε το ζήτημα εάν συγχωρείται η υποβολή ερωτήσεων προς τους μάρτυρες που εξετάζονται ή βεβαιώνουν, εκ μέρους του παριστάμενου πληρεξουσίου

του υποχρεωτικά καλουμένου αντιδίκου του διαδίκου αιτήσει του οποίου διεξάγονται αυτές: α) Η νομολογία υιοθετεί την αρνητική απάντηση στο ερώτημα αυτό. Όπως εκθέσαμε κατ' επανάληψη, η λύση αυτή είναι, εκτός των άλλων, αντίθετη με την πρόσκληση του αντιδίκου του αιτούντα που επιβάλλεται ρητά από τις κατ' ιδίαν διατάξεις και μάλιστα με ποινή απαραδέκτου, κατ' εφαρμογή της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, που καθιερώνεται και συνταγματικά. Αλήθεια, δύσκολα μπορεί να εξηγηθεί ποίο λόγο έχει η απλή παράσταση του αντιδίκου του αιτούντα χωρίς διακαίωμα συμμετοχής, κατά κάποιο τρόπο, στην εν λόγω διαδικασία τουλάχιστον με υποβολή ερωτήσεων, σχετικών με την ένορκη βεβαίωση που έγινε. β) Το γεγονός ότι οι βεβαιώσεις αυτές τείνουν να καταστούν μαρτυρικές καταθέσεις δεν μεταβάλλει τα πράγματα, αλλά αντίθετα επιτείνει τις δυσχέρειες και ίσως θα μπορούσε να δικαιολογήσει την κατάργηση αυτού του ιδιώνυμου αποδεικτικού μέσου. γ) Αλλά και επί της γνήσιας διεξαγωγής της αποδείξεως με μάρτυρες προκαλούνται ή ακριβέστερα φαίνεται, ότι γεννιώνται ζητήματα τα οποία οφείλονται μάλλον στη μη κατανόηση των γραμμών και κατευθύνσεων οι οποίες έχουν χαραχθεί και αποτυπωθεί στον ΚΠολΔ, ενώ εξάλλου, δεν χρησιμοποιούνται ιδίως στα ζητήματα του επιτρεπτού της αποδείξεως με μάρτυρες, τα της ανικανότητας και εξαιρέσεως των μαρτύρων και της περι αυτών κρίσεως και τα των προθεσμιών (της) διεξαγωγής της εν λόγω αποδείξεως τα πορίσματα της θεωρητικής μελέτης και οι λύσεις της νομολογίας που υιοθετήθηκαν στα διάφορα σημεία. δ) Προκειμένου για τον όρκο, ο οποίος ήδη έχει καταργηθεί, ο Γ. Ράμμος είχε επισημάνει, ότι παραβλέπονται μερικές φορές οι ουσιώδεις καινοτομίες, που εισήχθησαν από τον ΚΠολΔ σε σχέση με το προγενέστερο δίκαιο, ως προς το συγκεκριμένο αποδεικτό μέσο, αφενός μεν ως προς τα όρια του επιτρεπτού της επαγωγής και της επιβολής –ιδίως μάλιστα παρανοείτο η αρχή της επικουρικότητας της επιβολής του εκάστοτε επαγόμενου όρκου, που είχε διατηρηθεί από τον ΚΠολΔ, η οποία, εκτός των άλλων προϋπέθετε σε κάθε περίπτωση εκτίμηση/αξιολόγηση όλων των υπόλοιπων αποδείξεων που προσκομίσθηκαν με οποιονδήποτε τρόπο και των οποίων έγινε επίκληση– αφετέρου δε, και μάλιστα κυρίως, ως προς τις συνέπειες της δόσεως και περισσότερο της μη δόσεως κ.λ.π. αυτού και ως προς την έκταση της αποδεικτικής δυνάμεως, την ελεύθερη εκτίμηση και τη δυνατότητα της εκμηδενίσεως αυτής ως συνέπεια της καταδίκης για ψευδορκία. Ως συνέπεια αυτών, αφενός υποστηρίζοντο απόψεις, χωρίς να στηρίζονται επαρκώς στο ισχύον δίκαιο, και αφετέρου δεν δίνονταν ανάλογες κατευ-

θύνσεις στη διαδικασία. ε) Προκειμένου για έγγραφα, τα οποία, όπως είναι γνωστό, αποτελούν το ασφαλέστερο, αλλά για διάφορους λόγους (μεταξύ των οποίων όχι μικρή επίδραση έχουν οι παντοειδείς φορολογίες κ.λ.π.), πολύ μικρότερης χρήσεως, από όσο θα αναμενόταν, αποδεικτικό μέσο, γεννιώνται συνεχώς, εκτός από αυτά που ρυθμίζονται με θετικές διατάξεις και αυτά που ήδη εξετάζονται από την επιστήμη και τη νομολογία και είναι περισσότερο ή λιγότερο λυμένα, νέα ζητήματα τόσο ως προς τον τύπο (των εγγράφων) και τις σχετικές με αυτόν προϋποθέσεις, όσο και ως προς την αποδεικτική δύναμη (των εγγράφων). Παραδειγματικά μπορούν να αναφερθούν τα επόμενα: αα) Γεννήθηκε και έφτασε μέχρι τον Άρειο Πάγο το ζήτημα που λύθηκε ορθά, εάν στοιχείο και προϋπόθεση του κύρους και της αποδεικτικής δυνάμεως συνήθους ιδιωτικού εγγράφου είναι η *χρονολογία* αυτού. Όπως εκτέθηκε και πιο πάνω³⁷¹, με την εξαίρεση εννοείται των περιπτώσεων, κατά τις οποίες με ειδική διάταξη επιβάλλεται η μνεία αυτή (π.χ. επί ιδιόγραφης διαθήκης, συναλλαγματικής κ.λπ.), ορθή είναι, όπως δέχθηκε και ο Άρειος Πάγος, η γνώμη που λύει αποφαστικά το ζήτημα αυτό, η οποία είχε γίνει δεκτή και υπό το προϋσχύν δίκαιο, και αφενός στηρίζεται στις σαφείς διατάξεις του νόμου, αφετέρου δε ανταποκρίνεται στο αληθινό νόημα αυτού. ββ) Και πιο πάνω επίσης τονίστηκε³⁷², ότι πρέπει να διαστέλλεται η δικαιοπρακτική κ.λ.π. δήλωση βουλήσεως, που ρυθμίζεται από το ουσιαστικό δίκαιο, από το έγγραφο ως μέσο αποδείξεως, τα του τύπου κ.λ.π. του οποίου διέπονται από το δικονομικό δίκαιο. Η σαφής κατανόηση της θεμελιώδους αυτής διαφοράς οδηγεί συνεπώς στην αντιμετώπιση και κατά το δυνατό διευκόλυνση της λύσεως διαφόρων ειδικότερων ζητημάτων. Τούτο συμβαίνει π.χ. ως προς τα ζητήματα του κύρους των διαφόρων δηλώσεων και αντιστοίχων εγγράφων, ως προς τα υποκειμενικά και αντικειμενικά όρια της αποδεικτικής δυνάμεως των κατ' ιδίαν δημοσίων και ιδιωτικών εγγράφων. γγ) Από την άλλη πλευρά, δεν είναι άσκοπο να τονιστεί και πάλι η **παράλληλη ισχύς** των διατάξεων των άρθρ. 901- 903 του Α.Κ. περί επιδείξεως πραγμάτων και εγγράφων και των άρθρ. 450 (467) επ. ΚΠολΔ περί επιδείξεως εγγράφων, η οποία βοηθεί στο διαχωρισμό και τη διασάφηση διαφόρων ζητημάτων από ουσιαστικής και τυπικής πλευράς. Δ) Στο πεδίο των δικονομικών συμβάσεων ή συμφωνιών γεννώνται κάποιες φορές, εκτός από τα παλαιά και

371. Βλ. πιο πάνω § 276.

372. Βλ. πιο πάνω § 276.

νέα, όχι μικρής θεωρητικής και πρακτικής σημασίας, ενδιαφέροντα ζητήματα. Η αντιμετώπιση αυτών πρέπει να γίνεται εν όψει των αντιλήψεων που επικρατούν για τα διάφορα δικονομικά συστήματα ή αξιώματα και τις διαφορές τάσεις ως προς την πορεία της διαδικασίας και της διεξαγωγής των δικών και πάντοτε μέχρι ορισμένα όρια, με τρόπο ώστε να μην καθιερώνεται έμμεσα το σύστημα της συμβατικής δίκης, με την εκμηδένιση ή πάντως ουσιώδη εξασθένιση του διευθυντικού της διαδικασίας ρόλου του δικαστή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΘΕΜΑΤΑ ΕΝΔΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

§ 325

Ι) *Γενικά*.³⁷³. Όπως παρατηρήθηκε και πιο πάνω, ο ρόλος των κατά κυριολεξία ενδίκων μέσων εξακολουθεί να είναι σημαντικός, ίσως μάλλον θα μπορούσε να λεχθεί, ότι σε ορισμένα σημεία έχει καταστεί ακόμη μεγαλύτερος και εντονότερος. Ο αριθμός των υποθέσεων που φέρονται στα ανώτερα δικαστήρια με την άσκηση των τακτικών και των εκτάκτων ενδίκων μέσων και ιδίως με την έφεση και την αναίρεση και αντίστοιχα ο αριθμός των αποφάσεων που εκδίδονται επί αυτών έχει αυξηθεί σε σημαντικό βαθμό. Τα ζητήματα που αντιμετωπίζονται από τα ανώτερα δικαστήρια είναι και περισσότερα και σε κάποιο βαθμό δυσκολότερα. Το φαινόμενο αυτό δεν είναι δυσεξήγητο. Η ανανέωση της νομοθεσίας από την εισαγωγή του Α.Κ. και εντεύθεν με τη δημοσίευση και θέση σε ισχύ των νέων δικαστικών Κωδίκων, μεταξύ των οποίων και του ΚΠολΔ, και σειράς άλλων νεότερων νομοθετημάτων βασικής σημασίας και κυρίως η δημοσίευση και η έναρξη της ισχύος του Συντάγματος του 1975, της ΕΣΔΑ (Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Δικαιωμάτων του Ανθρώπου), καθώς και της νομοθεσίας (με την ευρύτατη του όρου έννοια) της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, σε συνδυασμό με τις επιστημονικής, τεχνικής και κοινωνικής φύσεως εξελίξεις που σημειώθηκαν την τελευταία πεντηκονταετία στην Ελλάδα και διεθνώς και τη ραγδαία εξέλιξη των διεθνών σχέσεων και συ-

373. Το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται γενικά σε θέματα ενδίκων μέσων και όχι ειδικά σε θέματα ενδίκων μέσων στις ειδικές διαδικασίες. Περιελήφθη εδώ απλώς και μόνο για να μη διακοπεί η συνέχεια της προηγούμενης εκδόσεως του ίδιου έργου [περιλαμβανόταν στο τέλος του δευτέρου τόμου, ο οποίος εκτός από την ύλη των ειδικών διαδικασιών περιείχε και την ύλη (όλου) του δικαίου της αποδείξεως και (όλου) του δικαίου των ενδίκων μέσων].

ναλλαγών, δημιούργησαν πάρα πολλά ενδιαφέροντα, δυσχερή και κατ' αρχήν δυσεπίλυτα προβλήματα, σημαντικός αριθμός των οποίων απασχόλησαν και απασχολούν τους εκπρόσωπους της θεωρίας και της πράξεως στον τομέα της απονομής της δικαιοσύνης³⁷⁴. Από την άλλη πλευρά δεν μπορεί να αγνοηθεί ο αποφασιστικός ρόλος της νομολογίας του Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) και του Πρωτοδικείου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Π.Ε.Κ.) στην επίλυση πολλών δικονομικών προβλημάτων. Στη συνέχεια εκτίθενται κάποιες συμπληρωματικές παρατηρήσεις ως προς ορισμένα ζητήματα που ανάγονται στα διάφορα ένδικα μέσα από θεωρητικής και πρακτικής πλευράς.

II) *Ανακοπή ερημοδικίας*. Α) Περισσότεροι από ένας λόγοι προκαλούν μερικές φορές ή και καθιστούν εντονότερο το φαινόμενο της ερημοδικίας με την κύρια μορφή ή υποκαταστάτου αυτής. Η προσπάθεια της αντιμετώπισης των σχετικών προβλημάτων και από την πλευρά της πρακτικής εφαρμογής των κανόνων δικαίου που ισχύουν και από νομοθετικής απόψεως είναι ανάγκη να λαμβάνει υπ' όψη δύο αντίθετες, τουλάχιστον κατά την εξωτερική εμφάνιση, τάσεις και κατευθύνσεις. Αφενός υφίσταται πάντοτε η ανάγκη να διευκολύνεται, ή πάντως να μη ματαιώνεται, η τήρηση της θεμελιώδους και συνταγματικής τώρα κατοχυρωμένης αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως. Αφετέρου ενδείκνυται και ίσως επιβάλλεται η λήψη μέτρων προς αποφυγή της παρατάσεως της διεξαγωγής των δικών και της τάσεως στρεψοδικίας και παρελκύσεως της διαδικασίας που μερικές φορές, ατυχώς, παρατηρείται, και με την (αδικαιολόγητη) ερημοδικία και την άσκηση αβάσιμης, αν όχι ενδεχόμενα και απαράδεκτης, ανακοπής ερημοδικίας. Μερικές φορές μεθοδεύεται η άρση των συνεπειών ερημοδικίας με την άσκηση από το διάδικο που δικάστηκε ερήμην κ.λ.π., αντί (της) ανακοπής, (της) εφέσεως, όπως ειδικότερα εκτέθηκε πιο πάνω, αναπτύσσεται δε και στο οικείο τμήμα (αλλά και αμέσως πιο κάτω). Άλλωστε με βάση το ισχύον δίκαιο οι προθεσμίες ασκήσεως ανακοπής ερημοδικίας και εφέσεως τρέχουν παράλληλα. Πάντως, κατά το Γ. Ράμμο, ορθότερο είναι, τόσο από την πλευρά του ισχύοντος δικαίου όσο και από νομοθετικής απόψεως, να τηρείται η σειρά της διαδοχικής ασκήσεως των εκάστοτε επιτρεπομένων ενδίκων μέσων. Αυτό επιβάλλεται σε κάποιο

374. Βλ. πιο πάνω § 286.

βαθμό (και) από την αρχή της οικονομίας της δίκης και της δικαστικής ενέργειας και από την ανάγκη της μη νοθεύσεως του σκοπού και της λειτουργίας κάθε ένδικου μέσου, η οποία μερικές φορές δημιουργεί δυσεπίλυτα ζητήματα. Ζητήματα δυσχερή προκαλούν όχι σπάνια η ερημοδικία και η άσκηση ανακοπής στο δεύτερο βαθμό της δικαιοδοσίας και κατά το κανονικό στάδιο και μετά την κατ' αρχήν παραδοχή των εκάτων ενδίκων μέσων της αναψηλαφήσεως και της αναιρέσεως.

ΙΙΙ) Έφεση. Α) Κατ' αρχάς, όπως σημειώθηκε και πιο πάνω μερικές φορές όχι ορθώς εκδηλώνεται προσπάθεια καταστρατηγήσεως ορισμένων διατάξεων του νόμου, οι οποίες ανάγονται στην ερημοδικία και την ανακοπή ερημοδικίας, π.χ. περί καταβολής παραβόλου και των εξόδων ερημοδικίας κ.λ.π., με τη χρησιμοποίηση ως υποκαταστάτου αυτής (δηλαδή της ανακοπής ερημοδικίας) της ασκήσεως (της) εφέσεως. Η νομολογία, τόσο υπό το προγενέστερο δίκαιο όσο και υπό τον ΚΠολΔ, αργά και βαθμιαία κατέληξε να δέχεται σχεδόν πάγια, ότι συγχωρείται η άσκηση εφέσεως εναντίον ερήμην αποφάσεως, η οποία δεν προσβλήθηκε με ανακοπή ερημοδικίας. Εφόσον ασκηθεί τέτοια έφεση, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, εάν τη δεχθεί, εξαφανίζει την προσβαλλόμενη απόφαση, μερικές φορές καταδικάζει τον κατ' αντιμωλία δικασθέντα στα έξοδα και εξετάζει την υπόθεση, όπως θα προέβαινε σ' αυτό το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, εάν δεχόταν την ανακοπή που ασκήθηκε κατά της ερήμην αποφάσεως, εν όψει των πραγματικών ισχυρισμών που προτείνονται τώρα και εκείνων, οι οποίοι θα μπορούσαν να προταθούν πρωτόδικα. Με τη μέθοδο αυτή, αφενός καθίσταται μάταιη η πρωτόδικη συζήτηση ερήμην ενός από τους διαδίκους και παρελκύεται η δίκη για σημαντικό μερικές φορές χρονικό διάστημα, τιμωρείται μερικές φορές ο ανυπαίτιος διάδικος, αν μάλιστα γίνει δεκτό (όχι ορθά) ότι δεν δικαιούται να προτείνει νέους πραγματικούς ισχυρισμούς και αφετέρου περιπλέκεται η διαδικασία. Β) Οι ανεπιθύμητες συνέπειες της ασκήσεως εφέσεως εναντίον ερήμην αποφάσεως, κατά υπερσκέλιση ή κατά παράλειψη της ανακοπής ερημοδικίας, που σκιαγραφούνται πιο πάνω, αποφεύγονται ή πάντως μετριάζονται ουσιωδώς εάν ασκηθεί ανακοπή, και η έφεση απευθύνεται κατά της αποφάσεως που εκδίδεται επ' αυτής. Γ) Όπως εκτέθηκε και πιο πάνω³⁷⁵, η άσκηση των προσθέτων λόγων (της) εφέσεως, εφόσον συντρέχουν και οι

375. Βλ. πιο πάνω § 288 επ.

υπόλοιπες νόμιμες προϋποθέσεις που εκτίθενται εκεί, πρέπει να γίνεται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται στη γραμματεία του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, με τη σύνταξη εκθέσεως κάτω από αυτό και την επίδοση προς τον εφεσίβλητο οκτώ ημέρες πριν από τη συζήτηση της εφέσεως στο ακροατήριο. Σχετικά γεννήθηκε το ζήτημα, εάν η πιο πάνω οκταήμερη προθεσμία υπολογίζεται αναδρομικά από την ημέρα της δικασίμου που ορίστηκε αρχικά για τη συζήτηση της εφέσεως ή και από την τυχόν οριζόμενη ημέρα νέας δικασίμου σε περίπτωση αναβολής της συζητήσεως κ.λπ. Εν όψει της διατυπώσεως της σχετικής διατάξεως, ορθότερη παρίσταται η πρώτη άποψη, η παραδοχή της οποίας και την άμυνα του εφεσιβλήτου διευκολύνει και συντελεί στην ταχύτερη περάτωση της διαδικασίας της έκκλητης δίκης. Το ίδιο ισχύει, όπως εκτίθεται στον οικείο τόπο, και προκειμένου για την άσκηση πρόσθετων λόγων αναιρέσεως. Στην προκειμένη περίπτωση διαφορετική λύση στερείται επαρκούς ερείσματος και δικαιολογίας. Διαφορετικά μπορεί να έχει το πράγμα μόνο σε περίπτωση ακυρώσεως ή εξαφανίσεως της αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, συνεπεία ασκήσεως και παραδοχής εκτάκτου ενδίκου μέσου (αναψηλαφήσεως ή αναιρέσεως), λόγω της νέας διαμορφώσεως της διαδικασίας, εν όψει και του λόγου του ενδίκου μέσου που έγινε δεκτός. Κατά τις περιπτώσεις αυτές, η άσκηση προσθέτων λόγων εφέσεως μπορεί να λαμβάνει χώρα με τις υπόλοιπες νόμιμες προϋποθέσεις, με την κατάθεση του πρόσθετου δικογράφου στη γραμματεία του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ή –πριν από την κατάργηση της διαδικασίας ενώπιον του τμήματος παραπομπών του Α.Π. με το ν. 2172/93, άρθρ. 31– του Αρείου Πάγου (προκειμένου για το Τμήμα της παραπομπής), με τη σύνταξη εκθέσεως κάτω από αυτό και την κοινοποίηση προς τον εφεσίβλητο οκτώ ημέρες πριν από τη δικάσιμο που αρχικά ορίστηκε, για τη συζήτηση της εφέσεως μετά την παραδοχή του εκτάκτου ενδίκου μέσου, όχι δε και μετά από αυτήν σε περίπτωση αναβολής κ.λπ. Δ) Δυσχέρειες σημαντικές και αμφισβητήσεις έχει προκαλέσει, ιδίως πριν από κάποιο χρόνο, το ζήτημα της λειτουργίας της εφέσεως λόγω της φύσεώς της ως του κατ' εξοχήν τακτικού ενδίκου μέσου αφενός και αφετέρου, σε κάποιο βαθμό, ως μέσου διορθώσεως σφαλμάτων ή παραλείψεων των διαδίκων ή συμπληρώσεως της ατελούς υπερασπίσεως αυτών. Τέθηκε μεταξύ άλλων το ζήτημα, εάν οι δύο αυτές ειδικότερες εκδηλώσεις της εφέσεως μπορούν να λαμβάνουν χώρα με ορισμένη προτεραιότητα ή σειρά ή ανεξάρτητα από αυτήν. Συγκεκριμένα, γεννήθηκε αμφισβήτηση, εάν οι νέοι πραγματικοί ισχυρισμοί που μπο-

ρούν να προταθούν κατ' έφεση και τα αποδεικτικά μέσα που επιτρέπεται να προσαχθούν κατ' έφεση μπορούν να ληφθούν υπ' όψη πριν από την εξέταση του παραδεκτού και της βασιμότητας των λόγων (της) εφέσεως που προβάλλονται και της συνεπείας της παραδοχής αυτών εξαφανίσεως της εκκαλουμένης αποφάσεως. Κατ' αρχήν, σε κάθε περίπτωση είναι δυσχερές να λυθεί καταφατικά το ζήτημα αυτό. Μόνο εάν η προβολή (των) νέων πραγματικών ισχυρισμών και η προσαγωγή και η επίκληση (των) νέων αποδεικτικών μέσων συνδυάζεται έστω και έμμεσα, πλην σαφώς, με κάποιον από τους λόγους εφέσεως που διατυπώνονται, θα ήταν δυνατόν να γίνει δεκτή η σύμφωνα με τις προηγούμενες παρατηρήσεις καταφατική λύση του πιο πάνω προβλήματος. Άλλωστε, κάποιος από τους νέους πραγματικούς ισχυρισμούς που μπορούν να προβληθούν κατ' έφεση και κάποια από τα νέα αποδεικτικά μέσα που επιτρέπεται να προσαχθούν συνδέονται άμεσα και αναγκαία με την κρίση του παραδεκτού και της βασιμότητας της εφέσεως και των κατ' ιδίαν λόγων αυτής. Περαιτέρω ελαστικότητα θα συντελούσε στην αλλοίωση, αν όχι στην εκμηδένιση, του κυρίως διακριτικού χαρακτήρα της εφέσεως ως κατ' εξοχήν, αν όχι αποκλειστικά, τακτικού ενδίκου μέσου. Ε) Όσα εκτίθενται αμέσως πιο πάνω, συνδέονται σε πολλά σημεία με το γενικότερο θέμα της εκτάσεως της εξουσίας του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. Και στο σημείο αυτό αφενός δεν πρέπει να παραβλέπεται ο ρόλος και η λειτουργική αρμοδιότητα του δικαστή που επιλαμβάνεται κατ' έφεση, ως δευτεροβαθμίου κυρίως και πρωτίστως δικαστηρίου, αλλά αφετέρου πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη, ότι πρόκειται για την τελευταία κρίση των δικαστηρίων της ουσίας επί της ουσίας της υποθέσεως, η οποία επαναλαμβάνεται κατ' εξαίρεση μόνο σε περίπτωση παραδοχής εκτάκτου ενδίκου μέσου (αναψηλάφσεως ή αναιρέσεως). Εν όψει της δεύτερης λειτουργίας, ενδείκνυται να εξετάζονται κατά κάποιο ευρύτερο τρόπο οι αιτήσεις και προτάσεις των διαδίκων κ.λ.π. και να διορθώνονται τα σφάλματα νομικής και μάλιστα περισσότερο ουσιαστικής φύσεως και εκτιμήσεως, τα οποία ενδεχομένως εμφολογρούν.

IV) *Αναψηλάφηση*. Α) Όπως παρατηρήθηκε και πιο πάνω³⁷⁶, η αναψηλάφηση υπό τον ΚΠολΔ εκπληρώνει διπλή λειτουργία. Δηλαδή, από τη μία πλευρά είναι η αναψηλάφηση του παλαιότερου κυρίως και συναφώς του νεότερου γαλλικού δικαίου (*requête civile*), η οποία είχε και έχει

376. Βλ. πιο πάνω § 289.

βάση κυρίως παραδρομές του δικαστή ή αταξίες της διαδικασίας και κατ' εξαίρεση δόλιες ενέργειες των διαδίκων και από την άλλη πλευρά, σε κάποιο βαθμό, επιτρέπεται και για νομικά σφάλματα κρίσεως και διαγνώσεως του δικαστή. Η παρατήρηση αυτή έχει σημασία για την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων του νόμου, οι οποίες ανάγονται στους λόγους αναψηλαφήσεως, την προθεσμία αυτής και τις συνέπειες αφενός της ασκήσεως και αφετέρου της κατ' αρχήν παραδοχής του συγκεκριμένου ενδίκου μέσου. Β) Νέος είναι, όπως σημειώθηκε³⁷⁷ και στο οικείο τμήμα, ο λόγος αναψηλαφήσεως που στηρίζεται στην ανεύρεση *μετά την έκδοση* της προσβαλλόμενης αποφάσεως ή *ακριβέστερα μετά τη συζήτηση*, μετά την οποία εκδόθηκε αυτή, (νέου) εγγράφου, το οποίο ο διάδικος που ασκεί την αναψηλάφηση δεν μπορούσε να προσαγάγει *έγκαιρα* λόγω ανωτέρας βίας. Όπως λέχθηκε, ο όρος «ανωτέρα βία» δεν πρέπει να ερμηνεύεται γραμματικά και με την κυριολεξία του, αλλά λογικά και με την έννοια ότι περιλαμβάνει κάθε λόγο μη *έγκαιρης* προσαγωγής του εγγράφου, *που δεν οφείλεται*, όπως δέχθηκε ο Άρειος Πάγος, *σε υπαιτιότητα του αιτούντα, αλλά σε τυχαίες συμπτώσεις*, όπως π.χ. σε δικαιολογημένη κατά τα διδάγματα της λογικής και της κοινής πείρας, άγνοια της υπάρξεως του εγγράφου και της θέσεως, στην οποία βρισκόταν αυτό. Η ερμηνεία αυτή ανταποκρίνεται και προς τη νομοθετική δικαιολογία της καθιερώσεως του προκειμένου λόγου αναψηλαφήσεως, ο οποίος, μπορεί να λεχθεί, διατυπώνεται πληρέστερα, από ότι οι αντίστοιχοι λόγοι (αναψηλαφήσεως) ορισμένων αλλοδαπών νομοθεσιών. Γ) Η δυνατότητα της χωρίς σειρά προτεραιότητας και παράλληλης μάλιστα ασκήσεως αναψηλαφήσεως και αναιρέσεως που αναγνωρίζεται κατά το σύστημα της νομοθεσίας μας (και υπό το προγενέστερο δίκαιο και υπό τον ΚΠολΔ), δημιουργεί μερικές φορές δυσχέρειες και δυσεπίλυτα προβλήματα. Εξάλλου, αντίκειται ευθέως στη βασική αρχή της διαδοχικής και κατά σειρά ασκήσεως των ενδίκων μέσων που κάθε φορά επιτρέπονται, η οποία συντελεί σε αξιόλογο βαθμό στην εφαρμογή και πραγματοποίηση της αρχής της οικονομίας της δίκης και της δικαστικής ενέργειας και την καλύτερη και ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης.

V) *Αναίρεση*. Α) Σε σχέση με το λόγο αναιρέσεως για εσφαλμένη (ψευδή) ερμηνεία ή μη προσήκουσα εφαρμογή κανόνων του ουσιαστικού

377. Πρβλ. πιο πάνω § 289.

δικαίου, θα πρέπει να σημειωθεί, ότι το ζήτημα της ορθής ερμηνείας κ.λ.π. των άρθρ. 173 και 200 και συναφώς του άρθρου 288 του ΑΚ πρέπει να εξετάζεται και να συνδυάζεται με το γενικότερο πρόβλημα της φύσεως και της εκτάσεως του ελέγχου της εκτιμήσεως και κρίσεως των δικαστηρίων της ουσίας από τον Άρειο Πάγο. Πάντως δεν μπορεί να θεωρηθεί ορθή η κρατούσα στη νομολογία άποψη, σύμφωνα με την οποία οι διατάξεις των άρθρων 173 και 200, και ενδεχομένως και του άρθρου 288 ΑΚ εφαρμόζονται μόνο εάν το δικαστήριο της ουσίας δέχεται, ότι υφίσταται ασάφεια στη δήλωση βουλήσεως και γενικά στο περιεχόμενο της δικαιοπρακτικής δηλώσεως κ.λ.π. που διατυπώνεται εγγράφως, ενώ ταυτόχρονα η κρίση των ιδίων των δικαστηρίων, ότι στα πιο πάνω σημεία δεν υφίσταται ασάφεια, είναι ανέλεγκτη ακυρωτικά. Είναι όμως πρόδηλο, όπως παρατηρήθηκε και πιο πάνω, ότι και στις δύο περιπτώσεις, ίσως μάλιστα περισσότερο και εντονότερα στη δεύτερη, γεννιέται ζήτημα ερμηνείας και εφαρμογής νομικών ορισμών. Μόνο η ουσιαστική εκτίμηση, στην οποία προβαίνουν τα δικαστήρια της ουσίας με βάση τις πιο πάνω διατάξεις του Α.Κ. κ.λ.π., δεν υπάγεται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου. Β) Προκειμένου για το λόγο αναιρέσεως, που αφορά παράβαση κανόνων δικαίου εκ πλαγίου, σύμφωνα με το άρθρ. 559 (577) αριθ. 19 ΚΠολΔ, σκόπιμο είναι να τονιστεί και πάλι, ότι αυτή μπορεί να λάβει χώρα και επί (της) εφαρμογής κανόνων δικονομικού δικαίου, τουλάχιστον στις περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες αυτή δημιουργεί ή θεμελιώνει ειδικό επώνυμο λόγο αναιρέσεως, από αυτούς που περιλαμβάνονται στους αριθ. 1-18 και 20 του άρθρ. 559 (577) ΚΠολΔ. Διαφορετικά, σε πολλές περιπτώσεις καθίσταται ανεφάρμοστη η τήρηση των δικονομικών κανόνων που μνημονεύθηκαν, οι οποίοι ρυθμίζουν ζητήματα ουσιώδους φύσεως. Ιδιαίτερα θα πρέπει να σημειωθεί αυτό, προκειμένου για την έλλειψη αιτιολογιών ή την ύπαρξη αντιφατικών ή ελλιπών αιτιολογιών στα θέματα του βάρους της αποδείξεως, του επιτρεπτού και της αποδεικτικής δυνάμεως των διαφόρων αποδεικτικών μέσων, το δεδικασμένο κ.λ.π., στα οποία ενυπάρχει συγχρόνως σε μικρότερη ή μεγαλύτερη έκταση εμφανής ή αφανής παράβαση κανόνων του ουσιαστικού δικαίου. Γ) Εξάλλου, η παράβαση των διδαγμάτων της λογικής και της κοινής πείρας θα πρέπει, νομίζουμε, να λαμβάνεται υπόψη και επί (της) εφαρμογής κανόνων του δικονομικού δικαίου ή (της) υπαγωγής των πραγματικών γεγονότων σ' αυτούς, τουλάχιστον σε εκείνες τις περιπτώσεις, στις οποίες η ψευδής ερμηνεία η εσφαλμένη εφαρμογή αυτού γεννά και στηρίζει έναν από τους επωνύμους

δικονομικούς λόγους αναιρέσεως. Δ) Ο έλεγχος του Ακυρωτικού ενδείκνυται να είναι όχι περιορισμένος, όσες φορές προβάλλεται λόγος αναιρέσεως, ο οποίος στηρίζεται σε ορισμούς του νόμου, που αφορούν τις προϋποθέσεις, την ουσία, τη δύναμη του ουσιαστικού δεδικασμένου και γεννιέται ζήτημα εκτιμήσεως δικαστικών αποφάσεων και άλλων διαδικαστικών εγγράφων. Χωρίς την προσήκουσα επέκταση του πιο πάνω ελέγχου δεν μπορεί να γίνει η επιβαλλόμενη ορθή ερμηνεία και εφαρμογή των περί δεδικασμένου κανόνων του ισχύοντος δικαίου. Ε) Όπως λέχθηκε και πιο πάνω³⁷⁸, η άσκηση προσθέτων λόγων αναιρέσεως λαμβάνει χώρα με πρόσθετο δικόγραφο (αναιρετήριο), το οποίο κατατίθεται στη γραμματεία του Αρείου Πάγου και επιδίδεται προς τον αναιρεσίβλητο τριάντα ημέρες πριν από τη συζήτηση της αναιρέσεως στο ακροατήριο. Σχετικά γεννήθηκε και στην προκειμένη περίπτωση το ζήτημα, εάν η πιο πάνω προθεσμία υπολογίζεται από τη δικάσιμο που αρχικά ορίστηκε για τη συζήτηση της αναιρέσεως ή και από κάθε άλλη τυχόν μεταγενέστερη που ορίζεται, σε περίπτωση αναβολής κ.λπ. Ορθά, νομίζουμε, η νομολογία του Αρείου Πάγου υιοθετεί την πρώτη λύση, η οποία εναρμονίζεται και με το πνεύμα και το ρυθμό της όλης διαδικασίας ενώπιον του Αρείου Πάγου και διευκολύνει την υπεράσπιση του αναιρεσιβλήτου. ΣΤ) *Άσκηση προσθέτων λόγων εφέσεως στο δικαστήριο της παραπομπής [και στο καταργηθέν ήδη τμήμα της παραπομπής του Αρείου Πάγου]*. α) Κατά τη διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου της παραπομπής η άσκηση προσθέτων λόγων εφέσεως επιτρέπεται με τις προϋποθέσεις, τις προθεσμίες και τις διατυπώσεις, οι οποίες ισχύουν και εφαρμόζονται επί της αρχικής διαδικασίας της εφέσεως ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου που εξέδωσε την αναιρεθείσα απόφαση³⁷⁹. β) Κάτι ανάλογο, νομίζουμε, θα έπρεπε να γινόταν δεκτό προκειμένου για την άσκηση προσθέτων λόγων εφέσεως και κατά τη διαδικασία ενώπιον του, καταργηθέντος ήδη, Τμήματος της Παραπομπής του Αρείου Πάγου³⁸⁰ (δηλαδή πριν από το Ν. 2172/1993, άρθρ. 31 § 1, με τον οποίο καταργήθηκε, όχι εύστοχα κατά τη γνώμη μας, αυτό το τμήμα παραπομπής του Αρείου Πάγου).

378. Πρβλ. πιο πάνω § 290.

379. Βλ. πιο πάνω § 288.

380. Βλ. και πιο πάνω § 316 (325), στοιχ. ΙΙΙ Γ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

§ 326

Ι) *Γενικές παρατηρήσεις.* Όπως κατ' επανάληψη έχουμε αναπτύξει, η μέθοδος της αποφυγής (της) ευθείας ρυθμίσεως διαφόρων θεμάτων και της παραπομπής στις υφισταμένες ειδικές διαδικασίες, που παρατηρείται όχι σπάνια και στον ΚΠολΔ και στα νεότερα νομοθετήματα που τον τροποποιούν (άστοχα συνήθως από νομοτεχνικής απόψεως), δημιουργεί μερικές φορές δυσχερή προβλήματα. Το φαινόμενο καθίσταται περισσότερο περίπλοκο, όταν οι διατάξεις, στις οποίες γίνονται οι παραπομπές, δεν συνάδουν με τη φύση της νέας ή τροποποιούμενης ειδικής διαδικασίας σε διάφορα σημεία, π.χ. της αποδείξεως, της κύριας διαδικασίας των ενδίκων μέσων κ.λ.π. Σε παρόμοιες περιπτώσεις θα πρέπει να εξετάζονται όλες οι περιστάσεις που συντρέχουν και ιδίως η ιδιάζουσα φύση και της διαδικασίας που ρυθμίζεται για πρώτη φορά ή κατά τροποποίηση, και της παλαιότερης, συνήθως, ειδικής διαδικασίας, στην οποία γίνεται η παραπομπή, και κατά κανόνα να γίνεται δεκτή η επιεικέστερη λύση. Γενικότερα, θα μπορούσε να προστεθεί, ότι η πιο πάνω μεσαία κατεύθυνση πρέπει σε περίπτωση αμφιβολίας να προτιμάται και ότι δεν είναι ορθό να λησμονείται, αφενός ότι οι ειδικές διαδικασίες έχουν τύχει ή τουλάχιστον πρέπει να τυγχάνουν σε ορισμένα σημεία ειδικής ρυθμίσεως, που αποκλίνει από τη γραμμή και το σύστημα του κοινού δικονομικού δικαίου, αλλά και αφετέρου ότι αποτελούν μέρος της εν γένει διαδικασίας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων και ότι η γενική ή τακτική διαδικασία αποτελεί τον κανόνα, οι παρεκκλίσεις από την οποία, καθώς συνιστούν εξαίρεση, πρέπει να έχουν κάθε φορά σταθερό και στερεό έρεισμα στο ισχύον δίκαιο.

ΙΙ) *Ειδικές διαδικασίες επί εννόμων σχέσεων προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως.* Α) *Γαμικές διαφορές.* α) Επί των εν λόγω διαφορών ισχύει σε κάποιο βαθμό ευρύτερα από ότι στις υποθέσεις της γενικής ή τακτικής διαδικασίας το σύστημα της αυτεπάγγελτης ενέργειας του δικαστή. Δεν έχει περιληφθεί, τελικά, διάταξη που να παρέχει στα δικαστήρια την εξουσία λήψεως υπ' όψη πραγματικών γεγονότων χωρίς πρόταση από τους διαδίκους, τα οποία συντελούν στην απόρριψη της αγωγής διαζυγίου ή ακυρώσεως γάμου και στη διατήρηση του γάμου. Συνεπώς *de lege lata* σε περίπτωση σιωπής του νόμου, ισχύει ο γενικός κανόνας του

άρθρ. 106 (107) ΚΠολΔ. β) Κατά την κρίση για το επιτρεπτό των διαφορών αποδεικτικών μέσων (ιδίως ομολογίας και όρκου), την αντιμετώπιση της ερημοδικίας καθενός από τους διαδίκους στον πρώτο και δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας, την παραίτηση από τα ένδικα μέσα πριν από την έκδοση καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις ή μετά από αυτήν, ή πριν από την άσκηση ή μετά από αυτήν, την ανάκληση του ενδίκου μέσου που ασκήθηκε (παραίτηση από το έγγραφο ή το δικόγραφο κατά την ορολογία που χρησιμοποιείται στην πρακτική), την αποδοχή (ρητή ή σιωπηρή) της αγωγής ή των ενδίκων μέσων κ.λ.π, πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη, σε συνδυασμό, αφενός οι υπάρχουσες ειδικές διατάξεις, για τις οποίες γίνεται λόγος πιο πάνω³⁸¹, και αφετέρου η ιδιάζουσα φύση των πιο πάνω διαφορών. Σχετικά θα πρέπει να παρατηρηθεί, ότι σε κάποια από τα πιο πάνω σημεία οι λύσεις που καθιερώνονται ρητά δεν ευθυγραμμίζονται απόλυτα με τη φύση των σχετικών υποθέσεων που παρατέθηκε. Οι τυχόν αποκλίσεις δικαιολογούνται, ή τουλάχιστον θεωρήθηκε ότι δικαιολογούνται, από συγκεκριμένους λόγους. Πρέπει κάθε φορά να καταβάλλεται προσπάθεια συγκεκριασμού των κατευθύνσεων που παρατηρούνται, ή πραγματικά ή μόνο φαινομενικά, ως αντίθετες ή αποκλίνουσες. Δεν πρέπει, εξ άλλου, να παραβλέπονται οι ιδιορρυθμίες κάθε έννομης σχέσεως, που συνήθως υπάρχουν. γ) Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι δίκες που διεξάγονται για γαμικές διαφορές, ιδίως δε οι περί διαζυγίου, είναι (στο σύνολό τους, ή εν μέρει), εικονικές. Μερικές φορές υπάρχουν και τίθενται υπ' όψη του δικαστηρίου στοιχεία, που αποδεικνύουν την εικονικότητα. Άλλοτε προβάλλεται από κάποιον από τους διαδίκους ή ενδεχομένως από περισσότερους από αυτούς ή συνομολογείται και από τις δύο πλευρές η ύπαρξη εικονικότητας. Είναι πρόδηλο, ότι σε όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται πιο πάνω πρέπει να διατάσσονται και να λαμβάνονται από το δικαστήριο τα νόμιμα μέτρα που ενδείκνυνται κάθε φορά και μάλιστα να διατάσσεται η επιβαλλόμενη διεξαγωγή αποδείξεων και να παραμερίζεται η αποδεικνυόμενη εικονικότητα, με την απόρριψη της αγωγής κ.λ.π.

Β) *Διαφορές που αφορούν σχέσεις γονέων και τέκνων.* Κατ' αρχήν θα πρέπει να επαναληφθούν αντίστοιχα οι παρατηρήσεις που διατυπώνονται, αμέσως πιο πάνω, όσον αφορά τις γαμικές διαφορές. Ειδικότερα,

381. Προβλ. σχετικά πιο πάνω §§ 295-296.

θα μπορούσαν να σημειωθούν τα επόμενα: α) Και οι διαφορές, που ανάγονται στις συγκεκριμένες σχέσεις, έχουν κατά βάση γενικότερη κοινωνική σημασία, αλλά εμφανίζουν και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη κατά την αντιμετώπιση ζητημάτων, αναλόγων ή παρομοίων με όσα αναφέρονται πιο πάνω, προκειμένου για το επιτρεπτό των αποδεικτικών μέσων, την ερημοδικία, τα ένδικα μέσα κ.λ.π. και να συνδυάζονται με τις υφιστάμενες ειδικές και ρητές διατάξεις. Ενδείκνυται, εξάλλου, να συνεκτιμώνται και οι ιδιαίτερες ιδιομορφίες κάθε μιας από τις διάφορες που υπάγονται στην πιο πάνω κατηγορία, οι οποίες τυχόν υφίστανται. β) Και στην προκειμένη περίπτωση θα πρέπει να επαναληφθούν οι παρατηρήσεις που αναφέρονται πιο πάνω σε σχέση με την εφαρμογή στην ως άνω διαδικασία (εκδικάσεως των διαφορών που αναφέρονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων), των ορισμών στους οποίους γίνεται παραπομπή, που ρυθμίζουν απευθείας τη διαδικασία των γαμικών διαφορών. Η παρατήρηση αυτή έχει στις περιπτώσεις αυτές ιδιαίτερη σημασία, διότι παρ' όλη την προφανή σε πολλά σημεία συγγένεια και συνάφεια μεταξύ των δύο πιο πάνω κατηγοριών διαφορών, μπορούν ευχερώς να διακριθούν και ορισμένες άξιες λόγου ιδιομορφίες, οι οποίες, αν δεν επιβάλλουν, τουλάχιστον δικαιολογούν διαφορετική και μερικές φορές παραλλάσσουσα αντιμετώπιση των ιδίων ή παρεμφερών θεμάτων. γ) Όσα εκτίθενται αμέσως πιο πάνω σε σχέση με την εικονικότητα και την εικονική διεξαγωγή δικών επί γαμικών διαφορών, έχουν σε κάποιο βαθμό θέση και στην προκειμένη περίπτωση.

III) *Διαταγή πληρωμής*. Εκτός από τα πολλά προβλήματα που ανυψήσαν μέχρι σήμερα για κάποια από τα οποία γίνεται λόγος πιο πάνω³⁸², θα εμφανιστούν κατά πάσα πιθανότητα και άλλα ζητήματα κατά την εφαρμογή –και μάλιστα συνεχώς αυξανόμενη– του θεσμού αυτού στην πρακτική. Κυρίως δε σε δύο τομείς ανάγονται και είναι πιθανό ότι θα περιλαμβάνονται οι σχετικές συζητήσεις και αμφισβητήσεις και μάλιστα αφενός στη νομική φύση της διαταγής πληρωμής και αφετέρου στην άσκηση ή τη μη άσκηση ανακοπής κατ' αυτής και τις συνέπειες αυτών των δύο. Η αντιμετώπιση των θεμάτων αυτών υπάρχει ελπίδα να καταλήγει σε σχετικά ικανοποιητικές λύσεις, εάν ως αφετηρία λαμβάνεται ο αληθής και απερίφραστος χαρακτηρισμός της διαταγής πληρωμής ως (απλού) ε-

382. Βλ. πιο πάνω § 312.

κτελεστού τίτλου κατά τη ρητή διάταξη του νόμου. Πολλές από τις δυσχέρειες προκαλεί συνήθως η σκέψη, ότι –ενδεχομένως– πρόκειται για –«οιονεί»–δικαστική απόφαση, η οποία προκάλεσε και τη σχετική διάταξη του ν.δ. 958/1971 για το δεδικασμένο, η προσθήκη όμως της οποίας μάλλον περιέπλεξε τα πράγματα, όπως έχει επισημανθεί³⁸³. Πάντως δεν είναι, νομίζουμε, δυνατό, να αμφισβητήσει κανείς την πρακτική αξία και χρησιμότητα του σχετικού θεσμού, η προσήκουσα εφαρμογή του οποίου, όπως κατ' επανάληψη έχει τονιστεί, αφενός διευκολύνει σε αξιόλογο βαθμό την επιδίωξη της ταχείας ικανοποίησης σημαντικού αριθμού απαιτήσεων, που προέρχονται από τις καθημερινές συναλλαγές, ενώ αφετέρου αφαιρεί αζημίως σημαντικό βάρος της γενικής ή τακτικής διαδικασίας, μειώνοντας αντιστοίχως και τη σχετική υπερφόρτωση των δικαστηρίων από υποθέσεις, που διαφορετικά θα εκδικάζοντο με βάση την τακτική/γενική διαδικασία.

IV) *Ειδική διαδικασία εκδίκασης διαφορών από πιστωτικούς τίτλους*. Ενδιαφέρουσα από θεωρητικής και πρακτικής πλευράς ειδική διαδικασία, που καθιερώθηκε ήδη πριν από την εισαγωγή του ΚΠολΔ, συμπληρώθηκε δε και συστηματοποιήθηκε μ' αυτόν, η διαδικασία εκδίκασης των διαφορών, οι οποίες προέρχονται από πιστωτικούς τίτλους. α) Εν όψει της μεγάλης χρήσεως και κυκλοφορίας των πιστωτικών τίτλων στις καθημερινές συναλλαγές (εσωτερικές και διεθνείς), σημαντικός αριθμός διαφορών συναφών με τις υποθέσεις αυτές φέρεται στα δικαστήρια κατά την ειδική αυτή διαδικασία. Τα ζητήματα που συνήθως αναφύονται, ανάγονται από τη μία πλευρά στην περιοχή του τυπικού δικαίου των πιστωτικών τίτλων και από την άλλη πλευρά στην υποκείμενη αιτία κάθε πιστωτικού τίτλου και στη βασική έννομη σχέση, για τη σύσταση ή εξέλιξη της οποίας κατέστη αναγκαία ή κρίθηκε δικαιολογημένη η έκδοση αυτού. Ο νομοθέτης έχει καταβάλει προσπάθεια να συνδυάσει και να φέρει σε αρμονία τα δύο αυτά τμήματα, στα οποία ανάγονται οι πιο πάνω διαφορές και να διευκολύνει την πραγματοποίηση των σκοπών αυτών, οι οποίοι τόσο φαινομενικά όσο και πραγματικά βρίσκονται σε κάποια αντίθεση μεταξύ τους. Η προσήκουσα εφαρμογή των υφιστάμενων διατάξεων και η επίγ' Ένωση του καταλλήλου χειρισμού των εξουσιών και ευχερειών που αναγνωρίζονται στα δικαστήρια και στους ενδιαφερόμενους, συ-

383. Βλ. σχετικώς Γ.Θ. Ράμμον: Διαταγή πληρωμής, νομική φύσις και ουσιαστικόν δεδικασμένον στο Νομικόν Δελτίον Τραπεζίης Ελλάδος, αριθμ. 19, σελ. 3 επ. (και σε ανάτυπο, 1979).

ντελεί στο να προλαμβάνονται και να αίρονται ή να επιλύονται ευχερέστερα ορισμένες τουλάχιστον δυσχέρειες και αμφισβητήσεις. β) Ζητήματα προκαλούνται μερικές φορές κατά το δεύτερο ενδεχομένως στάδιο της διαδικασίας, κατά το οποίο λαμβάνει χώρα η (περαιτέρω) συζήτηση και η εξέταση των πραγματικών ισχυρισμών του εναγομένου που παραπέμφθηκαν. Μερικές φορές η αμφισβήτηση εκτείνεται από απόψεως υποκειμενικών και αντικειμενικών ορίων, στην υποκείμενη ή βασική έννομη σχέση, με τη διεξαγωγή νέας ουσιαστικά δίκης. γ) Συνήθως, όμως, δεν παρατηρείται το τελευταίο φαινόμενο και η διαδικασία περατώνεται στο πρώτο στάδιο. Επιτυγχάνεται έτσι σε αξιόλογο βαθμό η ταχεία κυκλοφορία των πιστωτικών τίτλων και των απαιτήσεων που προέρχονται από αυτούς και αφαιρείται αζημίως ικανός αριθμός υποθέσεων από τον όγκο, ο οποίος βαρύνει την τακτική η γενική διαδικασία.

V) *Ειδική διαδικασία παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως μισθίου.* α) Η διαδικασία αυτή, η οποία αντικατέστησε τη διαδικασία εξώσεως του ν. ΒΧΗ/1899, όπως τροποποιήθηκε και υποκαταστάθηκε σε αυτήν, ως προς το κύριο πεδίο της εφαρμογής της, δεν προκαλεί συνήθως δυσχερή ζητήματα. Η διαδικασία αυτή θα απαλλασσόταν από κάποιο αριθμό υποθέσεων, εάν δεν καταργούνταν, χωρίς σπουδαίο λόγο, η αρχικά από το ΚΠολΔ προβλεπόμενη διαδικασία εκδόσεως διαταγής αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου. β) Μερικές φορές δημιουργούνται ζητήματα, προκειμένου περί ορισμένων ειδικών διαδικασιών, για την αντιμετώπιση των οποίων ο νόμος παραπέμπει στις διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν την παραπάνω ειδική διαδικασία παραδόσεως ή αποδόσεως της χρήσεως του μισθίου. Κατά την αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων (θα) πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι παραπάνω σημειούμενες παρατηρήσεις και υποδείξεις περί προσαρμογής με προσοχή και με γνώση των ιδιορρυθμιών των διατάξεων που ορίζονται ως εφαρμοστέες. γ) Προσοχή πρέπει να καταβάλλεται, επίσης, για την αντιμετώπιση των ζητημάτων ουσιαστικού δεδικασμένου και εκτελεστότητας.

VI) *Ειδική διαδικασία εργατικών διαφορών.* α) Η διαδικασία αυτή τόσο κατά το προγενέστερο δίκαιο, όσο και μετά την εισαγωγή του ΚΠολΔ είχε και έχει το ευρύτερο πεδίο εφαρμογής από όλες τις ειδικές διαδικασίες. Ως εκ τούτου, πολλά και ιδιαίτερης ιδιομορφίας ζητήματα έχουν εμφανισθεί και εμφανίζονται κατά περιόδους, τόσο στο προγενέστερο δίκαιο όσο και στον ΚΠολΔ, όπως είχε αρχικά και όπως τροποποιήθηκε

με τα ν.δ. 958/1971, 490/1974 κ.λ.π. β) Μερικές από τις αποκλίσεις από τις γενικές αρχές ή κατευθύνσεις της τακτικής ή γενικής διαδικασίας, οι οποίες καθιερώνονται ρητά ή και σιωπηρά για την προκείμενη ειδική διαδικασία είναι μεγάλης εκτάσεως ή έχουν αντανακλαστικές επιδράσεις, τις οποίες δεν προέβλεψαν ή δεν σκέφτηκαν οι συντάκτες των κατά καιρούς παραπάνω νομοθετημάτων. Ενδείκνυται, ως εκ τούτου, να καταβάλλεται κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων προσπάθεια, έτσι ώστε να μην υπερακοντίζονται οι σκοποί που επιδιώκονται αντίστοιχα με τη θέσπιση των γενικών ή ειδικών ορισμών. Υπάρχει, εξάλλου, κίνδυνος να ματαιώνεται ολικά ή μερικά η εφαρμογή βασικών κανόνων του δικονομικού και μερικές φορές του ουσιαστικού δικαίου. Αλλιώς και αδικίες δεν αποκλείονται και ανασφάλεια δικαίου προκαλείται, ενώ εξάλλου το τελικό αποτέλεσμα της όλης προσπάθειας επέρχεται σε βάρος εκείνων, για τους οποίους, υποτίθεται (ότι), θεσπίστηκαν οι σχετικές διατάξεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα κινδύνου παρόμοιων, όχι επιθυμητών, συνεπειών εμφανίζει κατά το Γ. Ράμμο το θέμα, για το οποίο κατ' επανάληψη γίνεται λόγος παραπάνω, της εξετάσεως ή ένορκης βεβαιώσεως μαρτύρων ενώπιον (του) ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου, το οποίο έχει εξελιχθεί σε τουλάχιστον περιέργο δικονομικό φαινόμενο πρωτότυπης μορφής και το οποίο δεν μπορεί να υπαχθεί σε γνωστό ή έστω και άγνωστο δικονομικό τύπο, ο οποίος όμως να μπορεί να συνυπάρξει με συνέπεια και αρμονία με το ισχύον δίκαιο. Οι ένορκες βεβαιώσεις υπάγονται ήδη στα αποδεικτικά μέσα (άρθρ. 339 ΚΠολΔ). γ) Το ζήτημα του επιτρεπτού της συνάψεως ή καταρτίσεως συμβιβασμού και μάλιστα της καταργήσεως της δίκης περί εργατικής διαφοράς με δικαστικό συμβιβασμό μετά από διάφορες αμφισβητήσεις, νομίζουμε ότι έχει λάβει την ορθή κατεύθυνση. Η άρχουσα, μπορεί να λεχθεί, στην επιστήμη και τη νομολογία γνώμη δέχεται, ότι επιτρέπεται ο πραγματικός συμβιβασμός, δηλαδή ο συναπτόμενος σε περίπτωση υπάρξεως πραγματικής έριδας, αμφισβητήσεως ή βεβαιότητας για κάποια έννομη σχέση (του) εργατικού δικαίου και με την αληθινή πρόθεση άρσεως ή εκποδών θέσεως αυτής με αμοιβαίες εκατέρωθεν θυσίες ή υποχωρήσεις ή ανταλλαγές. Τουναντίον είναι ανίσχυρος ο εικονικός και κατά την εξωτερική μόνο εμφάνιση συμβιβασμός, που χρησιμοποιείται ή μεθοδεύεται για καταστρατήγηση απαγορευτικών ή περιοριστικών διατάξεων, (π.χ. περί ανεπιτρεπτού της παραιτήσεως από ορισμένα δικαιώματα των εργαζομένων κ.λ.π. χωρίς ύπαρξη πραγματικής έριδας ή αβεβαιότητας και χωρίς ουσιαστικές υποχωρήσεις από κάθε πλευρά). δ)

Μερικές από τις διατάξεις, οι οποίες ισχύουν ειδικά στη διαδικασία των εργατικών διαφορών, με πολλή δυσχέρεια μπορούν να συνδυαστούν με το σύστημα και το ρυθμό των ενδίκων μέσων και μάλιστα ως προς ορισμένους λόγους αυτών και προς τη δομή αυτών. Αυτό επαληθεύεται ιδιαίτερα ως προς ορισμένους (δικονομικούς) λόγους αναιρέσεως. Έτσι π.χ., όπως είχε δεχθεί ο Άρειος Πάγος –και πριν από το Ν. 2915/2001–, στη διαδικασία των εργατικών διαφορών δεν μπορούσε να τύχει εφαρμογής ο λόγος αναιρέσεως που προβλέπεται από το άρθρ. 559 (577) αριθ. 10 ΚΠολΔ, ο οποίος υφίσταται όταν το δικαστήριο της ουσίας δεν διέταξε απόδειξη για ορισμένα πραγματικά γεγονότα. Αυτό συμβαίνει, γιατί, όπως λέχθηκε παραπάνω στον οικείο τόπο, κατά τη διαδικασία των εργατικών διαφορών δεν εκδιδόταν ούτως ή άλλως απόφαση περί αποδείξεως. Πάντως οφείλει το δικαστήριο της ουσίας να μνημονεύει στην απόφασή του από ποία στοιχεία πείσθηκε για την αλήθεια ή αναλήθεια των πραγματικών γεγονότων που θεωρήθηκαν ως αληθινά ή που χαρακτηρίστηκαν, ρητά ή σιωπηρά, αναληθή και δεν λήφθηκαν υπόψη. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται στη –μέχρις ενός ορίου δυναμένη να δικαιολογηθεί– προσπάθεια απλουστεύσεως και επιταχύνσεως της προκείμενης ειδικής διαδικασίας εξαιτίας της φύσεως και του σκοπού της. Αλλά ακριβώς για την αιτία αυτή θα ενδεικνυόταν η ίδια προσπάθεια να εκδηλώνεται και να βρίσκει έκφραση και παραπέρα μέχρι τέλους.

VII) *Ειδικές διαδικασίες που εξομοιώνονται ολικά ή μερικά με τη διαδικασία των εργατικών διαφορών.* Όπως ήδη εκτέθηκε³⁸⁴, με νεότερα νομοθετήματα, που συμπληρώνουν ή τροποποιούν τον ΚΠολΔ, ορίσθηκε ότι, εκτός από τις κυρίως ή κυριολεκτικά εργατικές διαφορές, δικάζονται κατά την ειδική αυτή διαδικασία και άλλες διαφορές άσχετες με τις εργατικές διαφορές, όπως και από ζημιές από αυτοκίνητο ή σύμβαση ασφάλισης αυτοκινήτου, κάτω μάλιστα από ορισμένες προϋποθέσεις οι δίκες για καθορισμό αυξήσεως ή μειώσεως διατροφής. Προκειμένου για αυτές τις τελευταίες, θα πρέπει να επαναληφθεί η παρατήρηση και υπόδειξη που αναφέρεται και παραπάνω, ότι κατά την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων (που ρυθμίζουν απευθείας τις πραγματικές εργατικές διαφορές, τις οποίες και αφορά η παραπομπή) ορθό είναι, αφενός να μη λησμονείται και ο ιδιαίτερος χαρακτήρας και αφετέρου να λαμβάνονται υπόψη οι συναφείς συνθήκες και περιστάσεις

384. Βλέπε παραπάνω §§ 319 και 320.

των διαφορών που ρυθμίζονται με (νομοθέτηση κατά) παραπομπή. Μόνο κάτω από αυτές τις συνθήκες θα είναι δυνατόν να επιτυγχάνεται καλύτερα ο επιδιωκόμενος σκοπός και να αποφεύγονται ανεπιθύμητες συνέπειες, όσο είναι αυτό εφικτό κατά τη λογική και την κοινή πείρα. Παρεμπιπτόντως εξάλλου θα μπορούσε να σημειωθεί ότι, κατ' αρχήν, από συστηματική πλευρά και από νομοτεχνική άποψη είναι μερικές φορές σκόπιμη η νομοθέτηση κατά παραπομπή ή με παραπομπή. Αλλά από την άλλη πλευρά πρέπει αυτή να πραγματοποιείται με τρόπο που να μπορεί να επιφέρει την επιδιωκόμενη ρύθμιση, και, αν είναι δυνατό, να αποτρέπει τη δημιουργία δυσχερών προβλημάτων και την κατάληξη σε μη επιθυμητές συνέπειες. Σχετικά θα μπορούσε να λεχθεί, ότι συνήθως πρέπει να αποφεύγεται η γενική παραπομπή και να γίνονται παραπομπές σε ειδικές διατάξεις, οπότε είναι ευχερέστερο να αποφεύγονται ενδεχόμενες μη συνεπείς, ή μη αρμόζουσες, ή μη σκόπιμες, λύσεις. Είναι, άλλωστε, όλα αυτά φυσική συνέπεια της τάσεως που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια για καθιέρωση ειδικών διαδικασιών και για επιτάχυνση της διεξαγωγής των δικών, η οποία είναι πολύ αμφίβολο, αν μπορεί να επιτευχθεί με αυτό τον τρόπο. Η θεραπεία των δυσάρεστων φαινομένων που παρατηρούνται και η αποφυγή της δημιουργίας νέων δυσχερειών και απόπων πρέπει να αναζητηθεί, όπως κατ' επανάληψη τονίσαμε, αλλού και με άλλο τρόπο.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΕΠΙΜΕΤΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ § 327

Ι) *Ο εκφυλισμός της προφορικότητας και της αμεσότητας της κύριας διαδικασίας.* Α) Όπως και παραπάνω εκτέθηκε³⁸⁵, ο ΚΠολΔ καθιερώνει τυπικά το σύστημα της αμεσότητας της διαδικασίας, το οποίο συνδέεται σε μεγάλη έκταση με την αρχή της προφορικότητας, ιδιαίτερα ως προς τη (διαδικασία) συζήτηση στο ακροατήριο και διεξαγωγή αποδείξεων. Στην πραγματικότητα όμως κάθε άλλο συμβαίνει, παρά αμεσότητα και προφορικότητα. Το συμπέρασμα που συνάγεται από την καθημερινή παρατήρηση είναι, ότι για προφορικότητα δεν είναι δυνατόν να γίνεται λόγος, αφού τηρείται γενικά το σύστημα της έγγραφης (με τις προτάσεις) διεξαγωγής με σπάνιες εξαιρέσεις και όχι γνήσιας μορφής. Η διεξαγωγή, εξάλλου, των αποδείξεων κάθε άλλο παρά ως έκφραση της αμεσότητας της διαδικασίας μπορεί να χαρακτηριστεί, όπως λαμβάνει χώρα στην πραγματικότητα καθημερινά στην πράξη. Β) Εκείνος που διευθύνει τυπικά τη διεξαγωγή αυτή και εξαιτίας ελλείψεως χρόνου και κυρίως γιατί δεν γνωρίζει την υπόθεση, στην οποία ανάγονται κάθε φορά οι διεξαγόμενες αποδείξεις, δεν είναι εκ των πραγμάτων σε θέση να την κατευθύνει ουσιαστικά. Εφαρμόζονται επομένως τα συστήματα της έγγραφης και έμμεσης διεξαγωγής της δίκης, χωρίς μάλιστα τις εγγυήσεις τις συναφείς με αυτά, γιατί οι συντάκτες των σχετικών διατάξεων του νόμου, ενόψει της ισχύος των καθιερουμένων, κατά τρόπο, μάλιστα πανηγυρικό, συστημάτων της προφορικότητας και της αμεσότητας, είχαν και έχουν διατυπώσει διατάξεις, που εξασφαλίζουν εγγυήσεις, που ανάγονται στα τελευταία αυτά (συστήματα).

ΙΙ) *Συστήματα εκτιμήσεως των αποδείξεων.* Όπως αναπτύχθηκε και στον οικείο τόπο, ο ΚΠολΔ επεξέτεινε το πεδίο της εφαρμογής του συ-

385. Πρβλ. παραπάνω τ. Ι § 142 και § 266.

στήματος της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδείξεων. Εν τούτοις από τον τρόπο της διεξαγωγής της κύριας διαδικασίας (της συζητήσεως στο ακροατήριο) και των αποδείξεων, καταλήγει ουσιαστικά να εφαρμόζεται το σύστημα των νομικών αποδείξεων ή της θεωρίας των αποδείξεων, γιατί το δικαστήριο δεν έχει επαρκή στοιχεία για να εκτιμά τις αποδείξεις (καταθέσεις μαρτύρων κ.λ.π.) ελεύθερα και έτσι να είναι σε θέση να αποστεί από αυτές ολικά ή μερικά, εφόσον (το ίδιο) κρίνει, ότι δεν παρέχουν αυτές ασφαλή στοιχεία κρίσεως για διάφορους λόγους. Συνέπεια αυτού είναι να δεσμεύεται –το δικαστήριο, ή ανάλογα ο δικαστής– στην πραγματικότητα από το περιεχόμενο των αποδείξεων που έχουν διεξαχθεί, χωρίς να συντρέχουν και οι εγγυήσεις που συνδέονται με το σύστημα της ελεύθερης εκτιμήσεως των αποδείξεων, ενώ, εξάλλου, δεν μπορούν να χωρήσουν ενδεχομένως οι κυρώσεις που προβλέπονται από το νόμο για αντίστοιχες παραβάσεις, όταν ισχύει το σύστημα της θεωρίας των αποδείξεων. Το φαινόμενο αυτό προσλαμβάνει συνήθως δυσάρεστη μορφή εξαιτίας του τέλει εκφυλισμού, όπως λέχθηκε, των αρχών της προφορικότητας και της αμεσότητας της διαδικασίας και ιδιαίτερα της συζητήσεως στο ακροατήριο. Άλλες αρχές διατυπώνονται στα κείμενα των νόμων, και μάλιστα πανηγυρικά, και (αντιθέτως) ουσιαστικά διαφορετικά συστήματα, και μάλιστα όχι με συνέπεια και σταθερότητα, εφαρμόζονται πολλές φορές στη πράξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΕΙΣ ΑΠΟ ΙΣΧΥΟΝΤΕΣ ΚΑΝΟΝΕΣ

§ 328

Ι) *Η ελεύθερη απόδειξη.* Το πεδίο της χρησιμοποίησεως της καλούμενης ελεύθερης αποδείξεως επεκτείνεται κάθε φορά, με ευκαιρία συγκεκριμένη περίπτωση, πέρα και από τα ελαστικώς καθορισμένα και όχι πολύ στενά όρια του νόμου και μάλιστα όχι πάντα ενόψει δικαιολογημένης ανάγκης και μέσα σε σχετικώς αντικειμενικά όρια. Ο ενδεχόμενος κίνδυνος από αυτή την κατάσταση είναι πολλοί και προφανείς. Α) Η κύρια διαδικασία νοθεύεται, οι προϋποθέσεις που καθιερώνει ο νόμος για άσκηση κ.λ.π. ενδίκων μέσων δεν βρίσκουν επαρκώς έρεισμα στο όχι ομαλά συγκεντρούμενο υλικό της δίκης και η πορεία γενικά της διαδικασίας περιπλέκεται. Β) Αλλά και χωρίς τη σαφώς εκπεφρασμένη χρησιμοποίηση και εφαρμογή του συστήματος της ελεύθερης αποδείξεως, η πορεία της διαδικασίας γενικά από την έναρξη της δίκης και εφεξής, κάθε

άλλο μπορεί να χαρακτηριστεί παρά ως συνεπής τήρηση των γραμμών που καθορίζονται από το ισχύον δίκαιο και ιδιαίτερα τον ΚΠολΔ.

Π) *Αλλοίωση της προδικασίας*. Η μετά την άσκηση της αγωγής προδικασία, ουσιαστικά παρεκκλίνει από την κανονική και τη σύμφωνα με το νόμο επιβαλλόμενη κατεύθυνση. Β) Η προπαρασκευή της συζήτησεως στο ακροατήριο σπάνια λαμβάνει χώρα, όπως προβλέπει ο νόμος. Συνήθως μόνο κατά τρόπο υποτυπώδη τηρείται η επιβαλλόμενη διαδικασία. Η κατάθεση των προτάσεων και οι εκατέρωθεν αντικρουσείς γίνονται, αλλά συνήθως όχι κατά τα χρονικά σημεία που καθορίζονται από το νόμο. Η σημασία του χρήσιμου αυτού μέτρου έχει παρανοηθεί σε σημαντικό βαθμό τόσο από τους διαδίκους, όσο και από τα δικαστήρια. Σε άλλους σοβαρούς σκοπούς πράγματι αποβλέπει και σε άλλα αποτελέσματα καταλήγει. Ως εκ τούτου δημιουργούνται, όχι σπάνια, αφενός μεν διάφορα ζητήματα κυρίως δικονομικής φύσεως, αφετέρου δε πρακτικές δυσχέρειες που έχουν σαν συνέπεια αντί να διευκολύνεται, αντιθέτως να περιπλέκεται η κύρια διαδικασία και να καθίσταται πολύ ή μάλλον περισσότερο, απ' ό,τι θα ήταν καλώς εχόντων των πραγμάτων, επίπονο το δύσκολο καθ' εαυτό έργο των δικαστικών λειτουργιών, των δικηγόρων, των διαδίκων και των εκπροσώπων αυτών, καθώς άλλωστε και των δικαστικών υπαλλήλων. Γενικά μπορεί να λεχθεί, ότι η εικόνα που σχηματίζεται από την καθημερινή παρακολούθηση της πρακτικής και της διεξαγωγής των δικών είναι τελείως διαφορετική από την εντύπωση, η οποία δημιουργείται από την προσεκτική μελέτη των διατάξεων του ισχύοντος δικαίου και των γενικών γραμμών και των σαφώς διατυπωμένων συστημάτων του ΚΠολΔ κ.λ.π.

ΙΙΙ) *Ειδικά θέματα προδικασίας*. Α) Η γραφειοκρατία έχει εισχωρήσει στους τομείς της απονομής της αστικής (= πολιτικής) δικαιοσύνης, σαν να μην ήταν αρκετές οι πολλές και ποικίλες δικονομικές ή τυπικές διατυπώσεις που επιβάλλονται με θετικές διατάξεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το επόμενο: Σχετικά με την άσκηση της ανακοινώσεως της δίκης κράτηση στη πράξη και εφαρμόζεται η συνήθεια όχι μόνο να κατατίθεται το έγγραφο της ανακοινώσεως στη γραμματεία του δικαστηρίου, στο οποίο εκκρεμεί η κύρια δίκη, αλλά και να εγγράφεται αυτή στο πινάκιο και να ορίζεται μάλιστα συνήθως νέα δικάσιμος, μεταγενέστερη από τη δικάσιμο που έχει καθορισθεί για την κύρια δίκη και να κοινοποιείται σ' αυτούς προς τους οποίους απευθύνεται και στους διαδίκους της κύριας δίκης με κλήση προς συζήτηση. Η ανακοίνωση όμως, όπως είναι γνωστό,

δεν έχει αίτημα ούτε αντικείμενο συζητήσεως, αλλά είναι απλά επίσημη γνωστοποίηση της υφιστάμενης εκκρεμούς κύριας δίκης. Ποιος επομένως είναι ο σκοπός όλων των παραπάνω διατυπώσεων εκτός από την κατάθεση και την επίδοση; Μόνο άσκοπες και δαπανηρές γραφειοκρατικές διατυπώσεις, που δυσχεραίνουν τη λειτουργία της δικαιοσύνης, λαμβάνουν χώρα σ' αυτές τις περιπτώσεις.

IV) *Θέματα ενδίκων μέσων*. Στην καθημερινή δικαστηριακή και δικηγορική πρακτική παρατηρείται, και ολοένα αυξάνεται επικίνδυνα, μερικές φορές στον τομέα των ενδίκων μέσων, απομάκρυνση ηθελημένη ή και αθέλητη από τις αρχές και κατευθύνσεις που καθιερώνονται νομοθετικά με σαφείς και κατηγορηματικές διατάξεις. Α) Είναι αλήθεια –τόνιζε ο Γ. Ράμμος– ότι ο περιορισμός του αριθμού των δικαστικών λειτουργών στη σύνθεση των εφετείων, που καθιερώθηκε με νεώτερο νομοθέτημα, διευκόλυνε και διευκολύνει τις εργασίες αυτών ιδιαίτερα στα επαρχιακά δευτεροβάθμια δικαστήρια και έφερε οικονομία χρόνου απασχολήσεως δύο εφετών, κάθε φορά, για τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις και στις διασκέψεις για την έκδοση των αποφάσεων. Θα ήταν ευχής έργο, αν το κέρδος αυτό δεν αντισταθμιζόταν από άλλα μειονεκτήματα και ιδιαίτερα από τη μη συμμετοχή δύο επί πλέον δικαστών στη συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων επί των νομικών και πραγματικών ζητημάτων που συνήθως εμφανίζονται και ανακύπτουν. Β) Το χρονικό διάστημα που έχει μεσολαβήσει από τη μεταβολή που σημειώθηκε δεν είναι αρκετό για να μπορεί να σχηματίσει κανείς σχετικά ασφαλή εντύπωση για την παραπάνω αντανάκλαση προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση. Είναι άλλωστε τόσο μεγάλος αριθμός των αποφάσεων των εφετείων και ιδιαίτερα των τριών ή τεσσάρων μεγάλων ελληνικών πόλεων και πολύ δυσανάλογος σε σχέση με τις αποφάσεις που δημοσιεύονται στα νομικά περιοδικά, συνήθως μάλιστα εν μέρει, λείπει δε και συστηματικός και κατ' αντιστοιχία θεμάτων συσχετισμός προς τις αποφάσεις του Αρείου Πάγου που εκδίδονται επί αναιρέσεων κατ' αυτών των αποφάσεων, και ως εκ τούτου από την πλευρά αυτή είναι ανεπαρκή τα στοιχεία συγκρίσεως από καθαρή επιστημονική και αντικειμενική σκοπιά. Ελπίζεται, ο απολογισμός να μην είναι δυσμενής ή μάλλον να μην περιέχει όχι ευμενή συμπεράσματα. Γ) Κατά το Γ. Ράμμο τα σχετικά με την αντιμετώπιση της ερημοδικίας δεν ακολουθούν πάντα τη γραμμή και κατεύθυνση που καθιερώνεται νομοθετικά. Ιδιαίτερα –**οι παρατηρήσεις αυτές αφορούν το προϋσχύσαν καθεστώς των περισσότερων συζητήσεων**– η ερημοδικία κατά τις συζητήσεις που είναι μεταγενέστερες

της πρώτης συζητήσεως, πρωτοδίκως και κατ' έφεση, χωρεί στην πράξη κατά εντελώς διαφορετικό τρόπο απ' αυτόν που ορίζεται στη νομοθετική ρύθμιση. Η τυπική με το ν.δ. 958/1971, αλλά και μάλιστα κυρίως η ουσιαστική κατάργηση του φακέλλου της δικογραφίας, τη δημιουργία και εξέλιξη του οποίου είχε προβλέψει και ρυθμίσει με περισσότερες διατάξεις ο ΚΠολΔ στην αρχική του διατύπωση, συντέλεσε όχι λίγο στην αλλοίωση της μορφής της διαδικασίας στις αναφερόμενες παραπάνω περιπτώσεις. Οι διατάξεις του ΚΠολΔ επιβάλλουν κατά τις περιπτώσεις της ερημοδικίας στις συζητήσεις που είναι μεταγενέστερες της πρώτης συζητήσεως, πρωτοδίκως ή κατ' έφεση, τη προσαγωγή των προτάσεων του διαδίκου που απουσιάζει δικονομικά, οι οποίες υποβλήθηκαν απ' αυτόν κατά τη προηγούμενη ή κατά τις προηγούμενες συζητήσεις, καθώς και των πρακτικών ή εκθέσεων διεξαγωγής αποδείξεων κ.λ.π. Η προσαγωγή αυτή, όμως, για διάφορους βάσιμους και αβάσιμους λόγους σπανιώτατα λαμβάνει χώρα. Οι μεθοδεύσεις που προτείνονται για αντιμετώπιση του προβλήματος που δημιουργείται συνεχώς με αυτό το τρόπο, για το οποίο (πρόβλημα) γίνεται λόγος παραπάνω³⁸⁶, πολύ λίγο μπορούν να καλύψουν το κενό που δημιουργείται, όπως αποδεικνύεται από τη μέχρι τώρα πείρα. Τα άτοπα που προέρχονται και μπορούν να προέλθουν από αυτό το λόγο είναι συνήθως όχι μικρής σημασίας. Δεν παραβιάζεται μόνο σε αρκετή έκταση η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, αλλά δημιουργούνται, σε ορισμένες περιπτώσεις, περιπλοκές της διαδικασίας στην εξέλιξη αυτή, οι οποίες, από τη φύση τους, δεν μπορούν εύκολα να υπερνικηθούν, γιατί ήταν αδύνατο να προβλεφθούν ενόψει της ομαλής και κανονικής πορείας της διαδικασίας. Το φαινόμενο αυτό προκαλεί συνήθως περισσότερα άτοπα, όταν η παραπάνω ερημοδικία λαμβάνει χώρα στο δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας, οπότε δεν υπολείπεται κάποιο στάδιο έστω και μερικής επανορθώσεως των παραλείψεων που μνημονεύονται παραπάνω. Η αξιολογη προσπάθεια μειώσεως ή και προλήψεως των ατόπων που σημειώθηκαν, αντί για ωφέλεια, προξενεί μερικές φορές επιβράδυνση της διαδικασίας, γιατί δεν είναι εύκολο να προσαρμοθεί προς τις λοιπές διατάξεις που ισχύουν. Δ) Στον τομέα των ενδίκων μέσων έχει επίσης σε ορισμένα σημεία, μερικά από τα οποία μπορούν να θεωρηθούν βασικά, παρανοηθεί το σύστημα του ΚΠολΔ, το οποίο γενικά έχει διατυπωθεί σαφώς και εμ-

386. Πρβλ. παραπάνω §§ 287, 288, 325. Βλ. και τ. Ι §188.

φανιζόταν με συνοχή και συνέπεια. Ειδικά θα μπορούσαν να σημειωθούν (σε συντομία) τα επόμενα: α) Στις προϋποθέσεις και στη λειτουργία της εφέσεως εναντίον ερήμην αποφάσεων η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων έχει μεταβάλλει το χαρακτήρα του ενδίκου μέσου της εφέσεως. β) Η έφεση που γίνεται εναντίον ερήμην αποφάσεως σε περίπτωση μη ασκήσεως ανακοπής ερημοδικίας, όπως εφαρμόζεται σχεδόν πάγια στη πράξη, έχει προσλάβει και επιτελεί σχεδόν πλήρως τη λειτουργία της ανακοπής, όπως και παραπάνω κατ' επανάληψη σημειώθηκε. Ως εκ τούτου, αφενός καταργείται στην πραγματικότητα ο πρώτος βαθμός δικαιοδοσίας, ενώ αφετέρου καθίστανται ανεφάρμοστες ή τουλάχιστον δυσεφάρμοστες περισσότερες από μία διατάξεις, που έχουν τεθεί για ρύθμιση διαφόρων ζητημάτων, σχετικών με την ερημοδικία και τη λειτουργία της ανακοπής ερημοδικίας. Ε) Περαιτέρω δημιουργούνται κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις και ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Έτσι π.χ. με την ουσιαστική κατάργηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας, το έργο αυτού προστίθεται στους παράγοντες της έκκλητης δίκης, επιμηκύνεται ο χρόνος της διάρκειας και συνεπώς και της περατώσεως των δικών, υιοθετούνται μερικές φορές ασυνεπείς και άδικες λύσεις, όπως σε περίπτωση εξαφανίσεως της ερήμην αποφάσεως ως συνέπεια της παραδοχής της εφέσεως που ασκήθηκε αντί της ανακοπής, αποφεύγεται η καταβολή του παραβόλου της ασκήσεως της ανακοπής και των εξόδων ερημοδικίας, η οποία επιβάλλεται με ποινή απαραδέκτου, προκειμένου περί ασκήσεως της ανακοπής ερημοδικίας, βαρύνεται με τα έξοδα της πρωτόδικης και μερικά της έκκλητης δίκης ο αναίτιος διάδικος κ.λ.π. Με λίγα λόγια με τις μεθοδεύσεις αυτές νοθεύεται και σε μερικά σημεία αλλοιώνεται τελείως ο χαρακτήρας της διαδικασίας και δυσχεραίνονται πολύ τα έργα των διαδίκων κ.λ.π., των δικηγόρων και των δικαστικών λειτουργών και των συνεργατών τους.

Υ) *Θέματα ειδικών διαδικασιών.* Α) Προκειμένου περί των ειδικών διαδικασιών, μπορεί να λεχθεί ότι γενικά παρανοείται μερικές φορές η δικαιολογία της καθιερώσεως αυτών και ο σκοπός που επιδιώκεται με αυτές, πράγμα το οποίο έχει επιβλαβή επίδραση στην όλη πορεία αυτών. Β) Εξάλλου, σε ορισμένες από αυτές τις διαδικασίες, από τη παραπομπή από τον ΚΠολΔ σε διατάξεις άλλων ειδικών διαδικασιών, (ιδιαίτερα των γαμικών διαφορών, των διαφορών, οι οποίες αφορούν σχέσεις γονέων και τέκνων, των εργατικών διαφορών, των διαδικασιών των ασφαλιστικών μέτρων και της εκούσιας δικαιοδοσίας), δημιουργούνται, όταν δεν γίνεται η αρμόζουσα προσαρμογή στη ιδιάζουσα κάθε φορά φύση της

σχετικής διαδικασίας, δυσχέρειες, η αντιμετώπιση των οποίων δεν είναι πάντοτε εύκολη και υπάρχει κίνδυνος να καταλήγει σε άτοπα και ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Παράδειγμα αποτελεί το ζήτημα του επιτρεπτού ή ανεπιτρεπτού της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατ' αποφάσεων, που εκδίδονται επί υποθέσεων, οι οποίες δικάζονται με βάση ειδική νομοθετική πρόβλεψη (παραπομπή), κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Οι παραπομπές αυτές όχι μόνον δεν απλοποιούν, αλλά πολλές φορές δυσχεραίνουν τη διεξαγωγή των δικών και μερικές φορές δημιουργούν αδιέξοδα ή καταλήγουν σε παράδοξες λύσεις και συνέπειες. Η κατά γράμμα εφαρμογή των ορισμών του νόμου περί ασφαλιστικών μέτρων άγει στο από τυπικής πλευράς λογικό συμπέρασμα του απαραδέκτου της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατά την απόφασιν, οι οποίες εκδίδονται επί υποθέσεων, που δικάζονται κατ' άλλη ειδική διαδικασία, άσχετη με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Ο αποκλεισμός όμως αυτός καθόλου δεν δικαιολογείται, και όχι μόνο είναι ανεπιθύμητος *de lege ferenda*, αλλά ασυμβίβαστος με τη φύση των διαφορών που κρίνονται κατά τη συγκεκριμένη ειδική διαδικασία. Άλλωστε ακόμα και αν δεν υιοθετήσει κανείς την άποψη για τη συνταγματική προστασία των ενδίκων μέσων με βάση το άρθρ. 20 Συντ.³⁸⁷, τα ένδικα μέσα συνιστούν το δικονομικό κανόνα, η εξαίρεση από τον οποίο είναι δικονομικά ανεκτή μόνο τότε, όταν προβλέπεται ρητά και απερίφραστα.

VI) *Η σημερινή αρχιτεκτονική του ΚΠολΔ.* Α) Μετά τις αλλεπάλληλες νομοθετικές μεταβολές που άρχισαν από τη πρώτη ημέρα εισαγωγής του νέου ΚΠολΔ και επιχειρούνται χωρίς παρεμβολή μεγάλων χρονικών διαστημάτων και συνεχώς προετοιμάζονται και εξαγγέλλονται χωρίς συνοχή και τον επιβαλλόμενο συσχετισμό, ο ΚΠολΔ έχει προσλάβει και από εσωτερική πλευρά και από την άποψη της εξωτερικής εμφανίσεως τελείως νέα μορφή. Ειδικά μάλιστα με τις συνεχείς τροποποιήσεις των ετών 1993-2004, επήλθε μία δυσάρεστη ανασφάλεια και αστάθεια δικαίου στο χώρο του αστικού δικονομικού δικαίου και του οργανισμού δικαστηρίων. Η δυσάρεστη αυτή –για ένα κράτος δικαίου– εικόνα έγινε ακόμα πιο έντονη επειδή μερικές διατάξεις (είτε δικονομικές είτε του οργανισμού δικαστηρίων) θα μπορούσαν να θεωρηθούν αντισυνταγματικές (όπως ορθώς έκρινε για μερικές από αυτές και η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου).

387. Για τον προβληματισμό στο σύνολό του βλ. Ν. Κ. Κλαμαρή, το δικαίωμα δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 20 § 1 Συντ. 1975, Αθήνα 1989, *passim* (όπου και περαιτέρω παραπομπές).

Κραυγαλέα αντισυνταγματικές και «υπόπτες» ήταν ιδίως μάλιστα μερικές από τις τροποποιήσεις των ετών του τέλους 1993, 1994, 1995, ιδίως μάλιστα εκείνη που τελειώς αιφνιδιαστικά μείωσε για λόγους προφανείς τον αριθμό των Αρεοπαγιτών. Β) Διατάξεις, που έχουν αποσπασθεί από παλαιότερα νομοθετικά κείμενα, που υιοθετούν διαφορετικά νομοθετικά συστήματα και είναι/ήταν σε συνοχή και συνάφεια με άλλους ορισμούς, έχουν παρεμβληθεί συνήθως στο κείμενο του ΚΠολΔ σε τυπική μεν, συνήθως, όχι όμως πάντοτε και σε ουσιαστική σύνδεση με τις λοιπές διατάξεις του ΚΠολΔ που φαίνονται ότι παραμένουν σε ισχύ. Η συστηματική ενότητα και συνοχή του ΚΠολΔ διασπάται περισσότερο, η δε ανασφάλεια δικαίου επιτείνεται αντιστοίχως με την προσπάθεια αιφνίδιας εισαγωγής ξενόφερτων διατάξεων και διαδικασιών χωρίς να υπάρχει η ανάλογη προετοιμασία και υποδομή. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της διατάξεως του άρθρου 214Α ΚΠολΔ που θεσπίσθηκε με ένα τρόπο που προδίδε την αποτυχία της, όπως άλλωστε τούτο απεδείχθη και περιτρώως εκ των υστέρων. Γ) Από όσα αμέσως παραπάνω εκτέθηκαν, εύκολα μπορεί να δημιουργηθεί η εντύπωση, ότι, ανεξάρτητα από την ορθότητα των νέων ρυθμίσεων για την οποία δεν αποκλείεται να υπάρχουν ικανές αμφιβολίες, η όλη διασκευή και η συστηματική εμφάνιση του ΚΠολΔ έχουν διασπασθεί και αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές έχουν σε πολλές σημεία ανατραπεί. Δ) Οι συνέπειες από τη διάσπαση που σημειώθηκε προηγουμένως είναι πολλές και δεν μπορούν να προσδιορισθούν όλες ακριβώς εκ των προτέρων. Ενδεικτικά αναφέρονται μόνο μερικές στη συνέχεια και μάλιστα οι επόμενες: α) Υπέστησαν σημαντικό ρήγμα, για να μη λεχθεί ότι ανατράπηκαν, όπως και παραπάνω σημειώθηκε, η αρχή της προφορικότητας και η με αυτή στενά συνδεδεμένη αρχή της αμεσότητας της διαδικασίας. Από αυτό το γεγονός, το οποίο ατυχώς πολύ δύσκολα μπορεί να αμφισβητηθεί, παραμένουν χωρίς σοβαρό και σταθερό έρεισμα διατάξεις που ρυθμίζουν διάφορα (ειδικότερα) θέματα σε συνέπεια προς αυτές τις αρχές και ιδιαίτερα θέματα της διαδικασίας στο ακροατήριο και της διεξαγωγής αποδείξεων και περαιτέρω μερικές διατάξεις, που ανάγονται σε θέματα λειτουργίας και διαδικασίας ενδίκων μέσων. Έτσι π.χ., με το να μη λαμβάνει χώρα η διεξαγωγή (των) αποδείξεων στο ακροατήριο κατά κανόνα τουλάχιστον στα πολυμελή δικαστήρια και να έχει αλλοιωθεί τελειώς ο θεσμός του εισηγητή δικαστή, όπως είχε αυτός καθιερωθεί και διαπλασθεί από τον ΚΠολΔ με την αρχική του διατύπωση, με τον ν. 958/1971 κ.λ.π., συμβαίνουν τα επόμενα. Αφενός η απόδειξη διεξάγεται

για πολλούς λόγους και από πολλές πλευρές πολύ πλημμελώς και αφετέρου ματαιώνεται και ελλείπουν τα ευλόγως αναμενόμενα –αναμφισβήτητα σε κάθε άλλη περίπτωση– πλεονεκτήματα της αμεσότητας της διαδικασίας, όχι μόνο για την πρώτη μετά τη διεξαγωγή των αποδείξεων στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας συζήτηση κάθε υποθέσεως, αλλά και δυσχεραίνονται σημαντικά αφενός ο έλεγχος της ορθής εκτιμήσεως των αποδείξεων από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο και αφετέρου η εφαρμογή περισσότερων από μιας διατάξεων σε σχέση με την απόδειξη, από το ίδιο δικαστήριο. Παραπέρα επέρχονται μερικές φορές δυσχέρειες ως προς τη προβολή και την κρίση περισσότερων από ένα λόγων αναψηλαφήσεως και αναιρέσεως. β) Η με περισσότερες από μιας διατάξεις του ΚΠολΔ, με την αρχική του διατύπωση, σαφώς διαφαινόμενη προσπάθεια και κατεύθυνση αποτροπής στο μέτρο του εφικτού δικονομικών ακυροτήτων και περιορισμού των περιπτώσεων της απορρίψεως των αγωγών λόγω νομικής ή εκ του πράγματος αοριστίας στερήθηκαν και στερούνται ουσιωδών και βασικών ερεισμάτων μετά από τις μεταβολές που επήλθαν, όχι σε πλήρη συνέπεια με το σύστημα του ΚΠολΔ. Η κατ' ευρεία ερμηνεία και εφαρμογή των ορισμών του άρθρ. 254(263) ΚΠολΔ διατασσόμενη επανάληψη της συζητήσεως και σε περιπτώσεις, που δεν προβλέπονται από αυτήν, δεν αποδίδει πολλές φορές τα αναμενόμενα αποτελέσματα, ενώ δεν παύει να συνιστά νόθευση της διαδικασίας, και μάλιστα μερικές φορές επιβλαβή. Από την άλλη πλευρά η πλήρης κατάργηση της προδικαστικής αποφάσεως οδήγησε σε πολλαπλασιασμό της επαναλήψεως των συζητήσεων κατά το άρθρο 254 ΚΠολΔ.

Δεν μπορεί να αγνοηθεί επίσης και το ακόλουθο φαινόμενο που χαρακτηρίζει τις νεώτερες νομοθετικές, νομοπαρασκευαστικές επιτροπές του ΚΠολΔ. Ενώ στη συντακτική και αναθεωρητική επιτροπή του ΚΠολΔ μετείχαν όλοι οι επιστημονικά αρμόδιοι χωρίς διακρίσεις, το κριτήριο της επιστημονικής αρμοδιότητας δεν (φαίνεται να) λαμβάνεται πλέον κατά κανόνα υπόψη για τη σύνθεση των δικονομικών νομοπαρασκευαστικών επιτροπών. Κριτήριο, δυστυχώς κατά κανόνα, φαίνεται να αποτελεί η κομματική ή η προσωπική φιλία με το εκάστοτε κυβερνών κόμμα ή με τον εκάστοτε Υπουργό Δικαιοσύνης, με συνέπεια να μετέχουν πρόσωπα που μπορεί μεν να έχουν μια εξαιρετική και σημαντική εμπειρία και γνώση στη δικαστηριακή πρακτική δεν έχουν όμως την αντίστοιχη επιστημονική εξειδίκευση και να αποκλείονται έτσι κατά κανόνα οι περισσότεροι από τους επιστημονικά αρμόδιους καθηγητές της Πολιτικής Δικονομίας στις Νομικές Σχολές. Είναι εν προκειμένω ιδιαίτερος καταλτική η καυστική

πειστική κριτική που άσκησε με αφορμή το γνωστό Νόμο 2915/2001 ο Πρύτανης (και ταυτόχρονα Νέστωρ) των Ελλήνων Δικονομολόγων, Καθηγητής και Ακαδημαϊκός Γεώργιος Μητσόπουλος από τις στήλες της εγκυρότατης εφημερίδος «Καθημερινή» (φύλλο της 12.12.2001) με άρθρο του τιτλοφορούμενο «Η επιτάχυνση της τακτικής διαδικασίας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων με το ν. 2915/2001», στο οποίο μεταξύ των άλλων ο Σεβαστός Δάσκαλος τόνιζε με ιδιαίτερη έμφαση και τα ακόλουθα: **«Θα ήθελα επίσης να επισημαίνω ότι τα νομοσχέδια που προέρχονται από το Υπουργείο της Δικαιοσύνης, συντάσσονται από άγνωστες επιτροπές, ενώ θα έπρεπε να μετέχουν σ' αυτές κυρίως καθηγητές των Πανεπιστημίων του κλάδου της Πολιτικής Δικονομίας που γνωρίζουν καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο την όλη δομή και διάρθρωση του ΚΠολΔ σε συνδυασμό και με τα προβλήματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του με τις πολλαπλές τροποποιήσεις του»**³⁸⁸. Πολλές φορές μάλιστα δεν ανακοινώνεται ούτε η σύνθεση της αντίστοιχης νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, ως να πρόκειται για επτασφράγιστο μυστικό, το οποίο συνδέεται με την εθνική ασφάλεια. Δυστυχώς και αυτή η τακτική αναφορικά με τη σύνθεση των νομοπαρασκευαστικών επιτροπών έχει άμεση συνέπεια στην ποιότητα των δικονομικών μεταρρυθμίσεων των τελευταίων ετών. Προς αποφυγή αυτών των φαινομένων, που επισήμανε ο Γ. Μητσόπουλος στη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αναμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που συγκροτήθηκε το 2005 από τον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης Α. Παπαληγούρα συμμετείχαν ταυτόχρονα Δικαστικοί Λειτουργοί, Δικηγόροι και Καθηγητές των τριών Ελληνικών Νομικών Σχολών της Πολιτικής Δικονομίας (και μάλιστα μετέχουν και οι τρεις αρχαιότεροι εν ενεργεία Καθηγητές της Πολιτικής Δικονομίας στις τρεις Ελληνικές Νομικές Σχολές των Πανεπιστημίων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Κομοτηνής Ν. Κλαμαρής, Ν. Νίκας, Κ. Καλαβρός). Η ίδια πρακτική συνεχίστηκε και με τη συγκρότηση το έτος 2008 από τον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης Σ. Χατζηγάκη της Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την τελική διαμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Πρέπει μάλιστα, να επισημανθεί ότι για πρώτη φορά –μετά τη Συντακτική και την Αναθεωρητική

388. Βλ. σχετικά και Ν. Κ. Κλαμαρή, οι τροποποιήσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με τους Νόμους 2915/2001 και 3043/2002, Τμητικός Τόμος για τα 150 χρόνια του Αρείου Πάγου, Τόμος VI, 2007, σελ. 187-220 (188/189).

Επιτροπή του ΚΠολΔ– μετέσχον στις επιτροπές αυτές η πλειοψηφία των εν ενεργεία Καθηγητών της Πολιτικής Δικονομίας από τις τρεις Ελληνικές Νομικές Σχολές: Από τη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών οι Καθηγητές *Ν. Κ. Κλαμαρής* και *Γ. Ορφανίδης*· από τη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης οι Καθηγητές *Ν. Νίκας*, *Α. Καΐσης* και *Χ. Απαλαγάκη*, ενώ στη δεύτερη επιτροπή συμμετέσχε και η Ομότιμη Καθηγήτρια *Π. Γέσιου Φαλτσή*· από τη Νομική Σχολή του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης ο Καθηγητής *Κ. Φ. Καλαβρός*. Οπωσδήποτε αρνητικές είναι οι συνέπειες και από το γεγονός, ότι οι νομοθετικές τροποποιήσεις δεν επιχειρούνται με βάση μια συνολική εποπτεία και μετά από προηγούμενες τεκμηριωμένες κοινωνιολογικές έρευνες –ιδίως επί των πραγματικών δεδομένων (Rechtstatsachenforschung), αλλ' όχι μόνο– ώστε να πιθανολογηθεί τουλάχιστον η ανάγκη για νομοθετική τροποποίηση, αλλά αποσπασματικά και ευκαιριακά και κατά κανόνα μάλιστα με τρόπο τέτοιο που η νέα ρύθμιση να μην εντάσσεται αρμονικά και τελολογικά στο σύστημα του ΚΠολΔ –αν μπορεί κανείς πια να μιλήσει για σύστημα– αλλά να αποτελεί ξένο σώμα προς αυτό και να διασπάται με τον τρόπο αυτό και η συνοχή του συστήματος του ΚΠολΔ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθμ. 1896/2006
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

**της 12ης Δεκεμβρίου 2006
για τη θέσπιση διαδικασίας Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής**

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1896/2006
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

της 12ης Δεκεμβρίου 2006

για τη θέσπιση διαδικασίας Ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 61 στοιχείο γ),

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης²,

Εκτιμώντας τα εξής:

1.- Η Κοινότητα όρισε ως στόχο τη διατήρηση και την ανάπτυξη ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, εντός του οποίου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Για τη σταδιακή δημιουργία αυτού του χώρου, η Κοινότητα οφείλει να θεσπίσει, μεταξύ άλλων, μέτρα στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις και είναι απαραίτητα για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

2.- Το άρθρο 65, στοιχείο γ), της Συνθήκης προβλέπει, μεταξύ άλλων, μέτρα που αποσκοπούν στην εξάλειψη των εμποδίων για την ομαλή διεξαγωγή πολιτικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας, τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη.

1. EE C 221 της 8.9.2005, σ. 77.

2. Γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2005 (δεν δημοσιεύθηκε ακόμα στην Επίσημη Εφημερίδα), κοινή θέση του Συμβουλίου της 30ης Ιουνίου 2006 (δεν δημοσιεύθηκε ακόμα στην Επίσημη Εφημερίδα) και θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2006, Απόφαση του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2006.

3.- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999 κάλεσε το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θεσπίσουν νέες νομοθετικές διατάξεις σχετικά με ζητήματα που συμβάλλουν στη διευκόλυνση της δικαστικής συνεργασίας και να βελτιώσουν την πρόσβαση στο δίκαιο και έκανε ρητή μνεία, στο συγκεκριμένο πλαίσιο, στις διαταγές πληρωμής.

4.- Στις 30 Νοεμβρίου 2000, το Συμβούλιο θέσπισε πρόγραμμα μέτρων, το οποίο καταρτίστηκε από κοινού από το Συμβούλιο και την Επιτροπή, για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις³. Σε ορισμένους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των μη αμφισβητούμενων αξιώσεων, αυτό το πρόγραμμα προβλέπει τη δυνατότητα να θεσπισθεί στην Κοινότητα ειδική, ομοιόμορφη ή εναρμονισμένη διαδικασία για την έκδοση δικαστικής απόφασης. Ο στόχος αυτός προωθήθηκε από το Νέο Πρόγραμμα της Χάγης, το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 5 Νοεμβρίου 2004 και καλεί να συνεχισθούν δραστήρια οι εργασίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Διαταγή πληρωμής.

5.- Η Επιτροπή θέσπισε Πράσινη Βίβλο για διαδικασία Ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής και μέτρα απλούστευσης και επιτάχυνσης της εκδίκασης των μικροδιαφορών στις 20 Δεκεμβρίου 2002. Η Πράσινη Βίβλος αποτέλεσε την αρχή διαβούλευσης σχετικά με τους στόχους και τα χαρακτηριστικά που θα μπορούσε να έχει η ομοιόμορφη ή εναρμονισμένη ευρωπαϊκή διαδικασία είσπραξης μη αμφισβητούμενων αξιώσεων.

6.- Η ταχεία και αποτελεσματική είσπραξη αξιώσεων του εκκρεμούν και οι οποίες δεν αποτελούν αντικείμενο νομικής αμφισβήτησης είναι πρωταρχικής σημασίας για τους οικονομικούς παράγοντες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεδομένου ότι οι καθυστερημένες πληρωμές αποτελούν μία από τις κύριες αιτίες πτώχευσης, η οποία απειλεί την επιβίωση των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων, και προκαλεί απώλειες πολυάριθμων θέσεων απασχόλησης.

7.- Όλα τα κράτη μέλη επιχειρούν να επιλύσουν το πρόβλημα της μαζικής είσπραξης μη αμφισβητούμενων αξιώσεων, τα περισσότερα εξ αυτών θεσπίζοντας απλουστευμένη διαδικασία διαταγής πληρωμής, αλλά το περιεχόμενο της εθνικής νομοθεσίας, όπως και η αποτελεσματικότητα

3. ΕΕ C 12 της 15.1.2001, σ. 1.

των εθνικών διαδικασιών, ποικίλλουν σημαντικά. Επιπλέον, οι ισχύουσες διαδικασίες είναι συχνά απαράδεκτες ή ανεφάρμοστες στις διασυνοριακές υποθέσεις.

8.- Τα εμπόδια που προκύπτουν όσον αφορά την πρόσβαση σε αποτελεσματική δικαιοσύνη σε διασυνοριακές υποθέσεις, και η στρέβλωση του ανταγωνισμού μέσα στην εσωτερική αγορά η οποία οφείλεται σε ανισοροπίες ως προς τη λειτουργία των διαδικαστικών μέσων που διατίθενται στους πιστωτές στα διάφορα κράτη μέλη, απαιτούν κοινοτική νομοθεσία η οποία να κατοχυρώνει την ύπαρξη ισότιμων όρων για τους δανειστές και τους οφειλότες σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

9.- Στόχος του παρόντος κανονισμού είναι η απλούστευση, επιτάχυνση και μείωση των εξόδων της εκδίκασης διαφορών για διασυνοριακές υποθέσεις όσον αφορά μη αμφισβητούμενες χρηματικές αξιώσεις με τη θέσπιση διαδικασίας Ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής επίσης, η εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των Ευρωπαϊκών διαταγών πληρωμής σε όλα τα κράτη μέλη, με τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων, η τήρηση των οποίων καθιστά περιττές τυχόν ενδιάμεσες διαδικασίες στο κράτος μέλος εκτέλεσης πριν από την αναγνώριση και την εκτέλεση.

10.- Η διαδικασία που θεσπίζει ο παρών κανονισμός θα πρέπει να αποτελέσει συμπληρωματικά και προαιρετικό μέσο για τον αιτούντα, ο οποίος διατηρεί την πλήρη ευχέρεια προσφυγής στη διαδικασία που προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Συνεπώς, ο παρών κανονισμός δεν αντικαθιστά, ούτε εναρμονίζει τους υφιστάμενους μηχανισμούς είσπραξης μη αμφισβητούμενων αξιώσεων δυνάμει του εθνικού δικαίου.

11.- Η διαδικασία θα πρέπει, όσο το δυνατόν περισσότερο, να βασίζεται στη χρήση τυποποιημένων εντύπων για την επικοινωνία μεταξύ δικαστηρίου και διαδίκων προκειμένου να την καταστήσει ευκολότερη και να επιτρέψει τη χρήση της αυτόματης επεξεργασίας δεδομένων.

12.- Τα κράτη μέλη, όταν αποφασίζουν σχετικά με τα δικαστήρια που έχουν δικαιοδοσία για την έκδοση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής θα πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη την ανάγκη να διασφαλίζεται η πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

13.- Με την αίτηση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, ο αιτών θα πρέπει να υποχρεούται να χορηγεί επαρκώς ακριβείς πληροφορίες που να προσδιορίζουν με σαφήνεια και να υποστηρίζουν την αξίωση της προκει-

μένου να παρέχεται στον καθού η δυνατότητα να επιλέγει συνειδητά αν θα την αμφισβητήσει ή όχι.

14.- Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, ο αιτών θα πρέπει να υποχρεούται να περιλαμβάνει περιγραφή των αποδεικτικών στοιχείων στα οποία θεμελιώνεται η αξίωση. Προς τούτο, το έντυπο της αίτησης θα πρέπει να περιέχει κατά το δυνατόν εξαντλητικό κατάλογο των τύπων αποδεικτικών στοιχείων τα οποία συνήθως προσκομίζονται προς στήριξη χρηματικών αξιώσεων.

15.- Η υποβολή αίτησης για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής θα πρέπει να συνεπάγονται την καταβολή τυχόν προβλεπομένων δικαστικών εξόδων.

16.- Το δικαστήριο θα πρέπει να εξετάζει την αίτηση, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων της δικαστικής αρμοδιότητας και της περιγραφής των αποδεικτικών στοιχείων, βάσει των πληροφοριακών στοιχείων που παρέχονται στο έντυπο της αίτησης. Έτσι το δικαστήριο θα έχει τη δυνατότητα να προβαίνει σε εξέταση κατ' αρχές του βασίμου της αξίωσης και μεταξύ άλλων, να αποκλείει προδήλως αβάσιμες αξιώσεις ή απαράδεκτες αιτήσεις. Η διεξαγωγή εξέτασης από δικαστή δεν θα πρέπει να είναι αναγκαία.

17.- Η απόρριψη της αίτησης δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα. Αυτό δεν αποκλείει, ωστόσο, ενδεχόμενη επανεξέταση της απορριπτικής απόφασης της αίτησης στον αυτό βαθμό δικαιοδοσίας, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

18.- Η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής θα πρέπει να ενημερώνει τον καθού για τις δυνατότητες που του προσφέρονται να πληρώσει στον αιτούντα την οφειλή που του επιδικάσθηκε ή, εφόσον επιθυμεί να αμφισβητήσει την αξίωση, να καταθέσει δήλωση αντιρρήσεων εντός προθεσμίας τριάντα ημερών. Εκτός από την παροχή πλήρους ενημέρωσης σχετικά με την αξίωση εκ μέρους του αιτούντος, ο καθού θα πρέπει να ενημερώνεται για τη νομική σημασία της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, και, ιδίως, για τις συνέπειες της μη αμφισβήτησης της αξίωσης.

19.- Λόγω διαφορών μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τους κανόνες πολιτικής δικονομίας και ειδικά αυτούς που διέπουν την επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφων, είναι ανάγκη να αναγραφεί ένας ειδικός λεπτομερής ορισμός των ελάχιστων κανόνων που θα πρέπει να ισχύουν στο πλαίσιο της διαδικασίας της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής. Συγκεκριμένα, κάθε τρόπος επίδοσης που βασίζεται σε πλάσμα δικαίου όσον αφο-

ρά στην τήρηση των ελάχιστων αυτών κανόνων δεν θα πρέπει να θεωρείται επαρκής για την επίδοση ή την κοινοποίηση της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.

20.- Όλοι οι τρόποι επίδοσης ή κοινοποίησης που απαριθμούνται στα άρθρα 13 και 14 χαρακτηρίζονται είτε από πλήρη βεβαιότητα (άρθρο 13) είτε από πολύ μεγάλη πιθανότητα (άρθρο 14) ότι το επιδοθέν ή κοινοποιηθέν έγγραφο έφθασε στον παραλήπτη του.

21.- Η προσωπική επίδοση ή κοινοποίηση σε άλλα πρόσωπα, εκτός από τον καθού, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχεία α) και β), θα πρέπει να νοείται ότι πληρούνται τις απαιτήσεις των εν λόγω διατάξεων μόνον εφόσον τα εν λόγω πρόσωπα όντως αποδέχθηκαν/παρέλαβαν την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής.

22.- Το άρθρο 15 θα πρέπει να εφαρμόζεται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο καθού δεν μπορεί να παραστεί ο ίδιος στο δικαστήριο, όπως συμβαίνει με νομικό πρόσωπο, και όταν ορίζεται εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπός του από τον νόμο, καθώς και σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο καθού εξουσιοδότησε άλλο πρόσωπο, και ιδίως δικηγόρο, ως εκπρόσωπό του στη συγκεκριμένη διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου που εκκρεμεί.

23.- Ο καθού μπορεί να υποβάλλει δήλωση αντιρρήσεων χρησιμοποιώντας το τυποποιημένο έντυπο που περιέχεται στον παρόντα κανονισμό. Ωστόσο, τα δικαστήρια θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη οιαδήποτε άλλη γραπτή μορφή αντιρρήσεων, αν είναι διατυπωμένη με σαφήνεια.

24.- Η δήλωση αντιρρήσεων που κατατίθεται εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας θα πρέπει να περατώνει τη διαδικασία ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής και να συνεπάγεται την αυτόματη μεταφορά της υπόθεσης σε τακτική πολιτική διαδικασία, εκτός εάν ο αιτών έχει ρητά ζητήσει τη λήξη της διαδικασίας σε μια τέτοια περίπτωση. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, έννοια της τακτικής πολιτικής διαδικασίας δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται αναγκαστικά υπό την έννοια του εθνικού δικαίου.

25.- Μετά τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή δήλωσης αντιρρήσεων, σε εξαιρετικές περιστάσεις, ο καθού θα πρέπει να δικαιούται να ζητήσει την επανεξέταση της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.

Η επανεξέταση σε εξαιρετικές περιστάσεις δεν θα πρέπει να σημαίνει ότι παρέχεται στον καθού δεύτερη ευκαιρία να αντικρούσει την αξίωση. Κατά τη διαδικασία επανεξέτασης, η ουσία της αξίωσης δεν θα πρέπει να αξιολογείται πέραν των λόγων που απορρέουν από τις εξαιρετικές

περιστάσεις που επικαλείται ο καθού. Οι άλλες εξαιρετικές περιστάσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την περίπτωση κατά την οποία η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής βασίστηκε σε ψευδή στοιχεία που περιλαμβάνονται στο έντυπο της αίτησης.

26.- Τα δικαστικά έξοδα κατά το άρθρο 25 δεν θα πρέπει να περιλαμβάνουν, παραδείγματος χάριν, δικηγορικές αμοιβές ή τα έξοδα επίδοσης εγγράφων από φορέα άλλο πλην δικαστήριο.

27.- Ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής η οποία έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος και έχει καταστεί εκτελεστή θα πρέπει, όσον αφορά την εκτέλεση, να θεωρείται εκδοθείσα στο κράτος μέλος στο οποίο ζητείται η εκτέλεση.

Η αμοιβαία εμπιστοσύνη προς την απονομή της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη δικαιολογεί την κρίση από δικαστήριο ενός κράτους μέλους ότι πληρούνται όλοι οι όροι για την έκδοση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής για να μπορεί η διαταγή να εκτελεσθεί σε όλα τα άλλα κράτη μέλη χωρίς δικαστικό έλεγχο της ορθής εφαρμογής των ελάχιστων δικονομικών κανόνων στο κράτος μέλος στο οποίο θα εκτελεσθεί η διαταγή. Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, ιδίως των ελάχιστων κανόνων που θεσπίζονται με το άρθρο 22, παράγραφοι 1 και 2 και το άρθρο 23, οι διαδικασίες για την εκτέλεση της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής θα πρέπει να εξακολουθούν να διέπονται από το εθνικό δίκαιο.

28.- Για τον υπολογισμό των προθεσμιών, θα πρέπει να εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1182/71 του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 1971, περί καθορισμού των κανόνων που εφαρμόζονται στις προθεσμίες, ημερομηνίες και διορίες⁴. Ο καθού θα πρέπει να ενημερώνεται σχετικά και να πληροφορείται ότι θα ληφθούν υπόψη οι αργίες του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το δικαστήριο το οποίο εξέδωσε την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής.

29.- Δεδομένου ότι ο στόχος του παρόντος κανονισμού, δηλαδή η καθιέρωση ενιαίου, ταχέος και αποτελεσματικού μηχανισμού για την είσπραξη μη αμφισβητούμενων χρηματικών αξιώσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορεί, κατά συνέπεια, λόγω των διαστάσεων και των αποτελεσμάτων του κανονισμού, να υλοποιηθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η

4. ΕΕ L 124 της 8.6.1971, σ. 1.

Κοινότητα μπορεί να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της Συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ιδίου άρθρου, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του στόχου αυτού.

30.- Τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να θεσπισθούν σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή⁵.

31.- Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία ανακοίνωσαν ότι επιθυμούν να συμμετάσχουν στην θέσπιση και στην εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.

32.- Η Δανία, δυνάμει των άρθρων 1 και 2 του Πρωτοκόλλου για τη θέση της Δανίας που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δεν συμμετέχει στη θέσπιση του παρόντος κανονισμού, και δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του.

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1 **Αντικείμενο**

1.- Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί:

α) στην απλούστευση, επιτάχυνση και μείωση των εξόδων της εκδίκασης διαφορών για διασυνοριακές υποθέσεις όσον αφορά μη αμφισβητούμενες χρηματικές αξιώσεις, με τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής,

και

β) στην εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των ευρωπαϊκών διαταγών πληρωμής σε όλα τα κράτη μέλη, με τη θέσπιση ελαχίστων κανόνων η τήρηση των οποίων καθιστά περιττές τυχόν ενδιάμεσες διαδικα-

5. ΕΕ L184 της 17.7.1999., σ. 23. Απόφαση όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ (ΕΕ L 200 της 22.7.2006, σ. 11).

οίες στο κράτος μέλος εκτέλεσης πριν από την αναγνώριση και την εκτέλεση.

2.- Ο αιτών δεν κωλύεται από τον παρόντα κανονισμό να επιδιώξει την ικανοποίηση αξίωσης κατά την έννοια του άρθρου 4, κάνοντας χρήση άλλης διαδικασίας προβλεπόμενης από το δίκαιο κράτους μέλους ή από το κοινοτικό δίκαιο.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1.- Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις διασυννοριακού χαρακτήρα, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει, ιδίως, φορολογικές τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις ή την ευθύνη κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας («*acta jure imperii*»).

2.- Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται:

α) στις περιουσιακές διαφορές από γαμικές σχέσεις, στις διαθήκες και στην κληρονομική διαδοχή,

β) στις πτωχεύσεις, στις διαδικασίες που αφορούν την εκκαθάριση αφερέγγυων εταιρειών ή άλλων νομικών προσώπων, στους πτωχευτικούς συμβιβασμούς, στις πράξεις συμβιβασμών και άλλες ανάλογες διαδικασίες,

γ) στην κοινωνική ασφάλιση,

δ) στις αξιώσεις που απορρέουν από εξωσυμβατικές ενοχές, εκτός:

i) εάν αποτελούν αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ των μερών ή υπάρχει αναγνώριση της οφειλής, ή

ii) συνδέονται με εκκαθαρισμένες οφειλές που προκύπτουν από συγχυριότητα.

3.- Στον παρόντα κανονισμό, με τον όρο «κράτος μέλος» νοούνται τα κράτη μέλη πλην της Δανίας.

Άρθρο 3

Διασυννοριακές υποθέσεις

1.- Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, διασυννοριακή υπόθεση είναι εκείνη κατά την οποία τουλάχιστον ένας εκ των διαδίκων έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος του επιληφθέντος δικαστηρίου.

2.- Η κατοικία προσδιορίζεται βάσει των άρθρων 59 και 60 του κανονισμού ΕΚ αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις⁶.

3.- Το κρίσιμο χρονικό σημείο για να καθορισθεί εάν πρόκειται για διασυννοριακή υπόθεση είναι ο χρόνος υποβολής της αίτησης για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 4

Διαδικασία Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής

Η διαδικασία Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής θεσπίζεται για την είσπραξη χρηματικών αξιώσεων οι οποίες είναι εκκαθαρισμένες και απαιτητές κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής.

Άρθρο 5

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

1.- «Κράτος μέλος προέλευσης»: Το κράτος μέλος στο οποίο εκδίδεται η Ευρωπαϊκή Διαταγή Πληρωμής.

2.- «Κράτος μέλος εκτέλεσης»: Το κράτος μέλος στο οποίο ζητείται η εκτέλεση Ευρωπαϊκής Διαταγής Πληρωμής.

3.- «Δικαστήριο»: Οποιαδήποτε αρχή κράτους μέλους, με αρμοδιότητα σχετική με τις ευρωπαϊκές διαταγές πληρωμής ή κάθε άλλο συναφές ζήτημα.

4.- «Δικαστήριο προέλευσης»: Το δικαστήριο που εκδίδει Ευρωπαϊκή Διαταγή Πληρωμής.

Άρθρο 6

Δικαστική Αρμοδιότητα

1.- Για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, η δικαστική αρμοδιότητα προσδιορίζεται σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες κοινοτικού δικαίου, ιδίως του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001.

2.- Ωστόσο, εάν η αξίωση αφορά σύμβαση την οποία έχει συνάψει

6. ΕΕ L 12 της 16.1.2001, σ. 1. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2245/2004 της Επιτροπής (ΕΕ L 381 της 28.12.2004, σ. 10).

ένα πρόσωπο, ο καταναλωτής, για σκοπό που μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική ή εμπορική του δραστηριότητα, και εάν ο καθού είναι ο καταναλωτής, αρμόδια είναι μόνο τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο έχει την κατοικία του ο καθού, κατά την έννοια του άρθρου 59 του κανονισμού (ΕΚ), αριθ. 44/200.

Άρθρο 7

Αίτηση για Ευρωπαϊκή Διαταγή Πληρωμής

1.- Η αίτηση για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής υποβάλλεται με το τυποποιημένο έντυπο Α που παρατίθεται στο Παράρτημα Ι.

2.- Η αίτηση περιλαμβάνει:

α) τα ονόματα και τις διευθύνσεις των διαδίκων και, κατά περίπτωση, των αντιπροσώπων τους, καθώς και τα στοιχεία του δικαστηρίου στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση

β) το ποσό της αξίωσης, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου και, κατά περίπτωση, των τόκων και των συμβατικών κυρώσεων και εξόδων

γ) εάν ζητούνται τόκοι επί της αξίωσης, το επιτόκιο και τη χρονική περίοδο για την οποία ζητούνται τόκοι, εκτός εάν προστίθενται στο κεφάλαιο νόμιμοι τόκοι αυτοδίκαια σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης

δ) την αιτία της διαφοράς, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των πραγματικών περιστατικών στα οποία θεμελιώνεται η αξίωση και ενδεχομένως των αιτούμενων τόκων

ε) την περιγραφή των αποδεικτικών στοιχείων που υποστηρίζουν την αξίωση

στ) τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται η δικαστική αρμοδιότητα και

ζ) τον διασυνοριακό χαρακτήρα της υπόθεσης, κατά την έννοια του άρθρου 3.

3.- Στην αίτηση, ο αιτών δηλώνει ότι οι παρεχόμενες πληροφορίες είναι ακριβείς, καθόσον είναι σε θέση να γνωρίζει, και αναγνωρίζει ότι οιαδήποτε σκόπιμη ψευδής δήλωση δύναται να επισύρει αντίστοιχες κυρώσεις βάσει του δικαίου του κράτους μέλους προέλευσης.

4.- Στο προσάρτημα της αίτησης, ο αιτών δύναται να δηλώσει το δικαστήριο ότι σε περίπτωση αντίθεσης του καθού, αντιτίθεται στη μεταφορά της διαδικασίας στους συνήθεις κανόνες πολιτικής δικονομίας, κατά την

έννοια του άρθρου 17. Αυτό δεν εμποδίζει τον αιτούντα να ενημερώσει σχετικά το δικαστήριο εκ των υστέρων, οπωσδήποτε όμως πριν από την έκδοση της διαταγής.

5.- Η αίτηση υποβάλλεται εγγράφως, ή με άλλα μέσα επικοινωνίας συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών μέσων, που είναι αποδεκτά από το κράτος μέλος προέλευσης και διαθέσιμα στο δικαστήριο.

6.- Η αίτηση πρέπει να υπογράφεται από τον αιτούντα ή, κατά περίπτωση, από τον αντιπρόσωπό του. Όταν η αίτηση υποβάλλεται ηλεκτρονικά σύμφωνα με την παράγραφο 5, υπογράφεται σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 1999/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1999, σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές⁷. Η υπογραφή αυτή αναγνωρίζεται στο κράτος μέλος προέλευσης και δεν μπορεί να υποβληθεί σε επιπλέον προϋποθέσεις.

Εντούτοις, δεν απαιτείται ηλεκτρονική υπογραφή εάν και στο βαθμό που υφίσταται εναλλακτικό ηλεκτρονικό σύστημα επικοινωνιών στα δικαστήρια του κράτους μέλους προέλευσης στο οποίο έχει πρόσβαση συγκεκριμένη ομάδα προεγγεγραμμένων χρηστών με πιστοποίηση ταυτότητας και το οποίο επιτρέπει την ασφαλή ταύτιση των εν λόγω χρηστών. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή για την ύπαρξη τέτοιων συστημάτων επικοινωνιών.

Άρθρο 8

Εξέταση της αίτησης

Το δικαστήριο στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση Ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής εξετάζει, το συντομότερο δυνατό και με βάση το έντυπο αίτησης, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 2, 3, 4, 6 και 7 και αν η αξίωση φαίνεται ότι είναι βάσιμη. Η εξέταση αυτή μπορεί να λαμβάνει τη μορφή αυτοματοποιημένης διαδικασίας.

Άρθρο 9

Συμπλήρωση και διόρθωση

1.- Αν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 7, και εάν δεν πρόκειται για αξίωση προδήλως αβάσιμη ή αίτηση απαράδεκτη, το δικαστήριο παρέχει στον αιτούντα τη δυνατότητα να συμπληρώσει ή να διορ-

7. ΕΕ L 13 της 19.1.2000, σ. 12.

θώσει την αίτηση. Το δικαστήριο χρησιμοποιεί το τυποποιημένο έγγραφο 3 που παρατίθεται στο Παράρτημα ΙΙ.

2.- Όταν το δικαστήριο καλεί τον αιτούντα να συμπληρώσει ή να διορθώσει την αίτηση, τάσσει την προθεσμία την οποία κρίνει κατάλληλη υπό τις περιστάσεις. Το δικαστήριο μπορεί να παρατείνει την προθεσμία αυτή κατά τη διακριτική του ευχέρεια.

Άρθρο 10 **Τροποποίηση της αίτησης**

1.- Αν οι απαιτήσεις του άρθρου 8 πληρούνται για τμήμα μόνο της αξίωσης, το δικαστήριο ενημερώνει τον αιτούντα για τον σκοπό αυτό, χρησιμοποιώντας το τυποποιημένο έντυπο C που παρατίθεται στο Παράρτημα ΙΙΙ. Ο αιτών καλείται να δεχθεί ή να αρνηθεί πρόταση για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής για το ποσό που ορίζει το δικαστήριο και ενημερώνεται για τις συνέπειες της απόφασής του. Ο αιτών απαντά επιστρέφοντας το τυποποιημένο έντυπο C που απέστειλε το δικαστήριο εντός προθεσμίας την οποία τάσσει το δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2.

2.- Αν ο αιτών δεχθεί την πρόταση του δικαστηρίου, το δικαστήριο εκδίδει ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, σύμφωνα με το άρθρο 12, για το τμήμα της αξίωσης το οποίο έχει δεχθεί ο αιτών. Οι συνέπειες σε σχέση με το εναπομένον τμήμα της αρχικής απαίτησης διέπονται από το εθνικό δίκαιο.

3.- Αν ο αιτών δεν αποστέλλει την απάντησή του εντός της προθεσμίας την οποία έταξε το δικαστήριο ή αρνηθεί την πρόταση του δικαστηρίου, το δικαστήριο απορρίπτει την αίτηση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής στο σύνολό της.

Άρθρο 11 **Απόρριψη της αίτησης**

- 1.- Το δικαστήριο απορρίπτει την αίτηση εφόσον:
- α) δεν πληρούνται οι απαιτήσεις που ορίζονται στα άρθρα 2, 3, 4, 6 και 7 ή
 - β) η αξίωση είναι προδήλως αβάσιμη ή απαράδεκτη ή
 - γ) ο αιτών δεν αποστέλλει την απάντησή του εντός της προθεσμίας που έταξε το δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 2 ή
 - δ) ο αιτών δεν συμπληρώσει ή δεν διορθώσει την αίτησή του εντός

της προθεσμίας που έταξε το δικαστήριο ή αρνηθεί την πρόταση του δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 10.

Ο αιτών ενημερώνεται σχετικά με τους λόγους απόρριψης μέσω του τυποποιημένου εντύπου D που παρατίθεται στο Παράρτημα IV.

2.- Η απόρριψη της αίτησης δεν υπόκειται σε έφεση ή αναίρεση.

3.- Η απόρριψη της αίτησης δεν κωλύει τον αιτούντα να επιδιώξει την ικανοποίηση αξίωσης μέσω νέας αίτησης για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής ή κάθε άλλης διαδικασίας που προβλέπει το δίκαιο κράτους μέλους.

Άρθρο 12

Έκδοση Ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής

1.- Αν πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 8, το δικαστήριο εκδίδει το συντομότερο δυνατό, και κανονικά εντός 30 ημερών μετά την κατάθεση της αίτησης, ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής δια του τυποποιημένου εντύπου E που παρατίθεται στο Παράρτημα V.

Η προθεσμία των 30 ημερών δεν περιλαμβάνει τον απαιτούμενο χρόνο για τη διόρθωση, τη συμπλήρωση ή την τροποποίηση της αίτησης εκ μέρους του αιτούντος.

2.- Η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, εκδίδεται μαζί με αντίγραφο του εντύπου της αίτησης. Δεν περιλαμβάνει τις πληροφορίες που παρέχει ο αιτών σύμφωνα με τα παραρτήματα 1 και 2 του εντύπου A.

3.- Με την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, γνωστοποιείται στον καθού ότι έχει τις εξής δυνατότητες επιλογής:

α) να καταβάλει στον αιτούντα το ποσό το οποίο ορίζεται στη διαταγή ή β) να αντιταχθεί στη διαταγή με την κατάθεση δήλωσης αντιρρήσεων στο δικαστήριο προέλευσης, που αποστέλλεται εντός 30 ημερών από την επίδοση ή την κοινοποίηση της διαταγής στον καθού.

4.- Στην ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, ο καθού ενημερώνεται ότι:

α) η διαταγή πληρωμής εκδόθηκε με βάση τα πληροφοριακά στοιχεία που παρέσχε ο αιτών και δεν επαληθεύτηκαν από το δικαστήριο,

β) η διαταγή θα καταστεί εκτελεστή εκτός εάν έχει κατατεθεί δήλωση αντιρρήσεων στο δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 16,

γ) στην περίπτωση που έχει υποβληθεί δήλωση αντιρρήσεων, η διαδικασία συνεχίζεται ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων του κράτους μέλους προέλευσης σύμφωνα με τους συνήθεις κανόνες πολιτικής δικονο-

μίας, εκτός εάν ο αιτών έχει ζητήσει ρητά να λήξει η διαδικασία σε αυτή την περίπτωση.

5.- Το δικαστήριο μεριμνά για την επίδοση ή την κοινοποίηση της διαταγής στον καθού σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, τηρουμένων των ελαχίστων κανόνων που προβλέπονται στα άρθρα 13, 14 και 15.

Άρθρο 13

Επίδοση ή κοινοποίηση με αποδεικτικό παραλαβής εκ μέρους του καθού

Η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής μπορεί να επιδίδεται ή να κοινοποιείται στον καθού σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η επίδοση ή κοινοποίηση, με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

α) προσωπική επίδοση ή κοινοποίηση που βεβαιώνεται με αποδεικτικό παραλαβής και υπογράφεται από τον καθού,

β) προσωπική επίδοση ή κοινοποίηση, που βεβαιώνεται με έγγραφο το οποίο υπογράφεται από το αρμόδιο πρόσωπο που διενέργησε την επίδοση ή κοινοποίηση και το οποίο αναφέρει ότι ο καθού παρέλαβε το έγγραφο ή αρνήθηκε να το παραλάβει χωρίς νόμιμη αιτία, καθώς και την ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης,

γ) ταχυδρομική επίδοση ή κοινοποίηση που βεβαιώνεται με αποδεικτικό παραλαβής, το οποίο περιλαμβάνει την ημερομηνία παραλαβής, υπογράφεται δε και επιστρέφεται από τον καθού,

δ) επίδοση ή κοινοποίηση με ηλεκτρονικά μέσα, όπως τηλεομοιοτυπία ή ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, που βεβαιώνεται με αποδεικτικό παραλαβής, το οποίο περιλαμβάνει την ημερομηνία παραλαβής, υπογράφεται δε και επιστρέφεται από τον καθού.

Άρθρο 14

Επίδοση ή κοινοποίηση χωρίς αποδεικτικό παραλαβής εκ μέρους του καθού

1.- Η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής μπορεί επίσης να επιδίδεται ή να κοινοποιείται στον καθού σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η επίδοση ή κοινοποίηση, με έναν από τους εξής τρόπους:

α) προσωπική επίδοση ή κοινοποίηση στην προσωπική διεύθυνση του καθού, σε πρόσωπα που συγκατοικούν με τον καθού ή εργάζονται εκεί,

β) στην περίπτωση που ο καθού είναι αυτοαπασχολούμενος ή νομικό

πρόσωπο, προσωπικό επίδοση ή κοινοποίηση στον επαγγελματικό χώρο του καθού, σε πρόσωπα που απασχολούνται από αυτόν,

γ) τοποθέτηση της διαταγής στο γραμματοκιβώτιο του καθού,

δ) κατάθεση της διαταγής σε ταχυδρομικό γραφείο ή σε αρμόδια δημόσια αρχή και τοποθέτηση γραπτής γνωστοποίησης της εν λόγω κατάθεσης στο γραμματοκιβώτιο του καθού, εφόσον η γραπτή γνωστοποίηση διασαφηνίζει τον χαρακτήρα του εγγράφου ως δικογράφου ή το έννομο αποτέλεσμα της γνωστοποίησης ως επέχουσας θέσης επίδοσης ή κοινοποίησης και σηματοδοτεί την έναρξη των προθεσμιών,

ε) ταχυδρομική αποστολή χωρίς απόδειξη σύμφωνα με την παράγραφο 3, εφόσον ο καθού έχει τη διεύθυνσή του στο κράτος μέλος προέλευσης,

στ) ηλεκτρονικά μέσα που πιστοποιούνται από αυτόματα επιβεβαίωση παραλαβής, εφόσον ο καθού έχει δεχθεί ρητώς αυτή τη μέθοδο επίδοσης ή κοινοποίησης εκ των προτέρων.

2.- Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, η επίδοση ή κοινοποίηση βάσει της παραγράφου 1 δεν γίνεται αποδεκτή, εάν η διεύθυνση του οφειλέτη δεν είναι γνωστή με βεβαιότητα.

3.- Η επίδοση ή κοινοποίηση βάσει της παραγράφου 1, στοιχεία α), β), γ) και δ), πιστοποιείται μέσω:

α) εγγράφου το οποίο υπογράφεται από το αρμόδιο πρόσωπο που διενήργησε την επίδοση ή κοινοποίηση και το οποίο μνημονεύει:

i) τον τρόπο επίδοσης ή κοινοποίησης που χρησιμοποιήθηκε, και

ii) την ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης, και

iii) εάν η διαταγή επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε σε άλλο πρόσωπο και όχι στον καθού, το όνομα του προσώπου αυτού και τη σχέση του με τον καθού, ή

β) βεβαίωσης παραλαβής εκ μέρους του προσώπου στο οποίο έγινε η επίδοση ή κοινοποίηση, για τους σκοπούς της παραγράφου 1, στοιχεία α) και β).

Άρθρο 15

Επίδοση ή κοινοποίηση σε αντιπρόσωπο

Η επίδοση ή κοινοποίηση βάσει των άρθρων 13 ή 14 μπορεί να διενεργείται και στον αντιπρόσωπο του καθού.

Άρθρο 16**Αντίθεση κατά της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής**

1.- Ο καθού μπορεί να υποβάλει δήλωση αντιρρήσεων κατά της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής ενώπιον του δικαστηρίου προέλευσης χρησιμοποιώντας το τυποποιημένο έντυπο F που παρατίθεται στο Παράρτημα VI, το οποίο του παρέχεται μαζί με την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής.

2.- Η δήλωση αντιρρήσεων πρέπει να αποστέλλεται εντός 30 ημερών από την ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης της διαταγής στον καθού.

3.- Ο καθού δηλώνει στην δήλωση αντιρρήσεων ότι αμφισβητεί την αξίωση, χωρίς να πρέπει να προσδιορίζει τους σχετικούς λόγους.

4.- Η δήλωση αντιρρήσεων υποβάλλεται εγγράφως ή με οιοδήποτε άλλο μέσο επικοινωνίας αποδεκτό από το κράτος μέλος προέλευσης και διαθέσιμο στο δικαστήριο προέλευσης, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών μέσων.

5.- Η δήλωση αντιρρήσεων υπογράφεται από τον αιτούντα ή, ενδεχομένως, από τον αντιπρόσωπό του. Όταν η δήλωση αντιρρήσεων υποβάλλεται ηλεκτρονικά σύμφωνα με την παράγραφο 4, υπογράφεται σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 1999/93/ΕΚ.

Η υπογραφή αυτή αναγνωρίζεται στο κράτος μέλος προέλευσης και δεν είναι δυνατόν να προβλεφθούν επιπλέον προϋποθέσεις.

Εντούτοις, δεν απαιτείται ηλεκτρονική υπογραφή εάν και στο βαθμό που υφίσταται εναλλακτικό ηλεκτρονικό σύστημα επικοινωνιών στα δικαστήρια του κράτους μέλους προέλευσης στο οποίο έχει πρόσβαση συγκεκριμένη ομάδα προ - εγγεγραμμένων χρηστών με πιστοποίηση ταυτότητας, και το οποίο επιτρέπει την ασφαλή ταύτιση των εν λόγω χρηστών. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή για την ύπαρξη τέτοιων συστημάτων επικοινωνιών.

Άρθρο 17**Αποτέλεσμα της υποβολής δήλωσης αντιρρήσεων**

1.- Σε περίπτωση υποβολής δήλωσης αντιρρήσεων εντός της προβλεπόμενης στο άρθρο 16, παράγραφος 2 προθεσμίας, η διαδικασία συνεχίζεται ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων του κράτους μέλους προέλευσης σύμφωνα με τους σύνηθες κανόνες πολιτικής δικονομίας, εκτός εάν ο αιτών έχει ζητήσει ρητά να λήξει η διαδικασία σε αυτή την περίπτωση.

Όταν ο αιτών επεδίωξε την ικανοποίηση της αξίωσής του με τη διαδικασία ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, καμία διάταξη του εθνικού δικαίου δεν θίγει τη θέση του σε μεταγενέστερες τακτικές αστικές διαδικασίες.

2.- Η μετάβαση σε τακτική αστική διαδικασία κατά την έννοια της παραγράφου 1 διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης.

3.- Ο αιτών ενημερώνεται για την τυχόν υποβολή δήλωσης αντιρρήσεων εκ μέρους του καθού και για τυχόν μετάβαση σε τακτικές αστικές διαδικασίες.

Άρθρο 18 **Εκτελεσιμότητα**

1.- Εάν, εντός της προθεσμίας του άρθρου 16, παράγραφος 2, λαμβάνοντας υπόψη κατάλληλο χρονικό διάστημα ώστε το δικόγραφο της δήλωσης να φτάσει, δεν έχει υποβληθεί δήλωση αντιρρήσεων ενώπιον του δικαστηρίου προέλευσης, το δικαστήριο κηρύσσει αμελλητί εκτελεστή την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, χρησιμοποιώντας το τυποποιημένο έντυπο G που παρατίθεται στο Παράρτημα VII. Το δικαστήριο προέλευσης επαληθεύει την ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης.

2.- Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, οι τυπικές προϋποθέσεις της εκτελεσιμότητας διέπονται από το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης.

3.- Το δικαστήριο αποστέλλει στον αιτούντα την εκτελεστή ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής.

Άρθρο 19 **Κατάργηση του εκτελεστήριου τύπου**

Η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής που κατέστη εκτελεστή στο κράτος μέλος προέλευσης αναγνωρίζεται και εκτελείται στα λοιπά κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται αναγνώριση της εκτελεσιμότητάς της και χωρίς να είναι δυνατή η αμφισβήτησή της.

Άρθρο 20 **Επανεξέταση σε έκτακτες περιπτώσεις**

1.- Μετά τη λήξη της προθεσμίας του άρθρου 16, παράγραφος 2, ο καθού δικαιούται να ζητήσει την επανεξέταση της ευρωπαϊκής διαταγής

πληρωμής ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης, όταν:

α) i) η διαταγή πληρωμής επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε με έναν από τους τρόπους που προβλέπονται στο άρθρο 14, και

ii) η επίδοση ή κοινοποίηση δεν διενεργήθηκε εγκαίρως ώστε να είναι σε θέση ο καθού να προετοιμάσει την υπεράσπισή του, χωρίς δική του υπαιτιότητα, ή

β) ο καθού δεν είχε τη δυνατότητα να αντιταχθεί στην αξίωση για λόγους ανωτέρας βίας ή λόγω εκτάκτων περιστάσεων, χωρίς δική του υπαιτιότητα,

εφόσον και στις δύο περιπτώσεις ενεργεί ταχέως.

2.- Μετά τη λήξη της προθεσμίας του άρθρου 16, παράγραφος 2, ο καθού δικαιούται επίσης να ζητήσει την επανεξέταση της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης, όταν η έκδοση της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής ήταν προδήλως εσφαλμένη, λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων του ορίζονται στον παρόντα κανονισμό, ή λόγω άλλων εξαιρετικών περιστάσεων.

3.- Εάν το δικαστήριο απορρίψει την αίτηση του καθού με βάση το ότι δεν ισχύει κανένας από τους λόγους επανεξέτασης που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής παραμένει εν ισχύ.

Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι η επανεξέταση δικαιολογείται για έναν από τους δύο λόγους που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής καθίσταται άκυρη.

Άρθρο 21

Εκτέλεση

1.- Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, οι διαδικασίες εκτέλεσης διέπονται από το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης.

Η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής που καθίσταται εκτελεστή εκτελείται σύμφωνα με τους αυτούς όρους που ισχύουν για εκτελεστή απόφαση εκδοθείσα στο κράτος μέλος εκτέλεσης.

2.- Για την εκτέλεση σε άλλο κράτος μέλος ο αιτών προσκομίζει ενώπιον των αρμοδίων αρχών εκτέλεσης του συγκεκριμένου κράτους μέλους:

α) αντίγραφο της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, όπως έχει κηρυχθεί εκτελεστή από το δικαστήριο προέλευσης, η οποία πληροί τους αναγκαίους όρους για να διαπιστωθεί η γνησιότητά του, και

β) εφόσον απαιτείται, μετάφραση της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους εκτέλεσης ή, εάν το εν λόγω κράτος μέλος έχει πλείονες επίσημες γλώσσες, στην επίσημη γλώσσα ή μία από τις επίσημες γλώσσες της διαδικασίας ενώπιον του δικαστηρίου, στον τόπο όπου επιδιώκεται η εκτέλεση, σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους, ή σε άλλη γλώσσα, την οποία το κράτος μέλος εκτέλεσης έχει δηλώσει ότι μπορεί να δεχθεί. Κάθε κράτος μέλος μπορεί να υποδεικνύει την επίσημη γλώσσα ή τις επίσημες γλώσσες των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πλην της δικής του, που μπορεί να δεχθεί για την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής. Η μετάφραση επικυρώνεται από πρόσωπο εξουσιοδοτημένο προς αυτός σε ένα από τα κράτη μέλη.

3.- Σε αιτούντα που ζητεί σε κράτος μέλος την εκτέλεση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, η οποία εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος, δεν επιβάλλεται οιαδήποτε εγγύηση ή υποχρέωση κατάθεσης χρηματικού ποσού με την αιτιολογία ότι είναι αλλοδαπός ή ότι δεν έχει την κατοικία ή τη διαμονή του στο κράτος εκτέλεσης.

Άρθρο 22

Άρνηση εκτέλεσης

1.- Η εκτέλεση απορρίπτεται, κατόπιν αιτήσεως του καθού, από το αρμόδιο δικαστήριο του κράτους μέλους εκτέλεσης, εάν η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής είναι ασυμβίβαστη με προγενέστερη απόφαση ή διαταγή που είχε εκδοθεί προηγουμένως σε κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα, εφόσον:

α) η προγενέστερη απόφαση ή διαταγή αφορούσε την αυτή υπόθεση και έχει εκδοθεί μεταξύ των αυτών διαδίκων, και

β) η προγενέστερη απόφαση ή διαταγή πληροί τους αναγκαίους όρους για την αναγνώρισή της στο κράτος μέλος εκτέλεσης, και

γ) το ασυμβίβαστο δεν θα μπορούσε να έχει προβληθεί δι' ενστάσεως σε διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου στο κράτος μέλος προέλευσης.

2.- Η εκτέλεση απορρίπτεται επίσης, κατόπιν αιτήσεως, εφόσον και στο βαθμό που ο καθού έχει καταβάλει στον αιτούντα το ποσό που επιδικάσθηκε στην ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής.

3.- Σε καμία περίπτωση, δεν μπορεί η ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής να επανεξετασθεί επί της ουσίας στο κράτος μέλος εκτέλεσης.

Άρθρο 23

Αναστολή ή περιορισμός της εκτέλεσης

Εάν ο καθού έχει ζητήσει την επανεξέταση σύμφωνα με το άρθρο 20, το αρμόδιο δικαστήριο στο κράτος μέλος εκτέλεσης μπορεί, κατόπιν αιτήσεώς του:

- α) να περιορίζει τη διαδικασία εκτέλεσης σε συντηρητικά μέτρα, ή
- β) να εξαρτά την εκτέλεση από την παροχή της εγγύησης που αυτό καθορίζει, ή
- γ) σε έκτακτες περιστάσεις, να αναστέλλει τη διαδικασία εκτέλεσης.

Άρθρο 24

Παράσταση δικηγόρου

Η παράσταση δικηγόρου ή άλλου επαγγελματία νομικού δεν είναι υποχρεωτική:

- α) για τον αιτούντα όσον αφορά την αίτηση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής,
- β) για τον καθού όσον αφορά την υποβολή δήλωσης αντιρρήσεων κατά ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.

Άρθρο 25

Δικαστικά έξοδα

1.- Τα συνδυασμένα δικαστικά έξοδα της διαδικασίας με την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής και της τακτικής διαδικασίας που ακολουθεί σε περίπτωση υποβολής δήλωσης αντιρρήσεων κατά της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής σε κράτος μέλος, δεν υπερβαίνουν τα δικαστικά έξοδα τακτικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διαδικασία ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής στο εν λόγω κράτος μέλος.

2.- Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, τα δικαστικά έξοδα περιλαμβάνουν τα καταβλητέα στα δικαστήρια έξοδα και τέλη, το ποσό των οποίων καθορίζεται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

Άρθρο 26

Σχέση με το εθνικό δικονομικό δίκαιο

Όλα τα δικονομικά ζητήματα που δεν ρυθμίζονται ρητά με τον παρόντα κανονισμό διέπονται από το εθνικό δίκαιο.

Άρθρο 27

Σχέση με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1348/2000

Ο παρών κανονισμός δεν θίγει την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις⁸.

Άρθρο 28

Πληροφορίες σχετικά με τα έξοδα επίδοσης ή κοινοποίησης και την εκτέλεση

Τα κράτη μέλη συνεργάζονται προκειμένου να εξασφαλίσουν την ενημέρωση του ευρέως κοινού και των επαγγελματικών κύκλων σχετικά με:

- α) το κόστος επίδοσης ή κοινοποίησης των εγγράφων,
- β) τις αρχές οι οποίες έχουν αρμοδιότητα όσον αφορά την εκτέλεση για τους σκοπούς της εφαρμογής των άρθρων 21, 22 και 23,

ιδίως μέσω του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις που έχει θεσπισθεί σύμφωνα με την απόφαση 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου⁹.

Άρθρο 29

Πληροφορίες σχετικά με τη δικαιοδοσία, τις διαδικασίες επανεξέτασης, τα μέσα επικοινωνίας και τις γλώσσες

1.- Έως τις 12 Ιουνίου 2008, τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στην Επιτροπή:

- α) τα δικαστήρια που είναι αρμόδια για την έκδοση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής,
- β) τη διαδικασία επανεξέτασης και τα αρμόδια δικαστήρια για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 20,
- γ) τα μέσα επικοινωνίας που γίνονται αποδεκτά για τους σκοπούς της διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής και είναι διαθέσιμα στα δικαστήρια,
- δ) τις αποδεκτές γλώσσες σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο (β).

8. ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 37.

9. ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 25.

Τα κράτη μέλη ενημερώνουν στην Επιτροπή για κάθε μεταγενέστερη τροποποίηση των πληροφοριών αυτών.

2.- Η Επιτροπή θέτει τις κοινοποιηθείσες σύμφωνα με την παράγραφο 1 πληροφορίες στη διάθεση του κοινού δια της δημοσιεύσεως στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δι' οιοδήποτε άλλου ενδεδειγμένου μέσου.

Άρθρο 30

Τροποποιήσεις των Παραρτημάτων

Τα τυποποιημένα έντυπα που παρατίθενται στα Παραρτήματα ενημερώνονται ή προσαρμόζονται τεχνικά, εξασφαλίζοντας την πλήρη συμμόρφωση με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 31, παράγραφος 2.

Άρθρο 31

Επιτροπή

1.- Η Επιτροπή επικουρείται από την επιτροπή που ιδρύθηκε βάσει του άρθρου 75 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001.

2.- Οσάκις γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζονται το άρθρο 5α, παράγραφοι 1 έως 4, και το άρθρο 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 8 αυτής.

3.- Η επιτροπή θεσπίζει το εσωτερικό της κανονισμό.

Άρθρο 32

Αναθεώρηση

Έως τις 12 Δεκεμβρίου 2013, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, λεπτομερή έκθεση για τον απολογισμό λειτουργίας της διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής. Η έκθεση αυτή περιλαμβάνει αξιολόγηση της διαδικασίας όπως έχει λειτουργήσει και εκτεταμένη αξιολόγηση των επιπτώσεων για κάθε κράτος μέλος.

Προς τον σκοπό αυτό, και για να διασφαλισθεί ότι λαμβάνεται δεόντως υπόψη στην Ευρωπαϊκή Ένωση η βέλτιστη πρακτική και αντικατοπτρίζονται οι αρχές της καλύτερης νομοθεσίας, τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή τις πληροφορίες που σχετίζονται με τη διασυνοριακή λειτουργία της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να αφορούν τα δικαστικά έξοδα την ταχύτητα της διαδικασίας, την

αποτελεσματικότητα, την ευκολία χρήσης και τις εσωτερικές διαδικασίες έκδοσης διαταγής πληρωμής των κρατών μελών.

Η έκθεση της Επιτροπής συνοδεύεται, ενδεχομένως από προτάσεις προσαρμογής.

Άρθρο 33

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εφαρμόζεται από τις 12 Δεκεμβρίου 2008, εξαιρέσει των άρθρων 28, 29, 30 και 31 που εφαρμόζονται από τις 12 Ιουνίου 2008.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος σύμφωνα με τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Στρασβούργο, 12 Δεκεμβρίου 2006

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος
J. BORRELL FONTELLES

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
M. PEKKARINEN

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι (του Παραρτήματος Ι)

Αίτηση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής	
Άρθρο 7, παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1896/2006 του	
Έντυπο Α	Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.

Διαβάστε τις οδηγίες στην τελευταία σελίδα – θα σας βοηθήσουν να κατανοήσετε αυτό το έντυπο!

Σημειώτεον ότι το ανά χείρας έντυπο πρέπει να συμπληρωθεί στη γλώσσα ή σε μία από τις γλώσσες που γίνονται δεκτές από το επιληφθέν δικαστήριο. Το έντυπο διατίθεται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γεγονός το οποίο σας βοηθά να το συμπληρώσετε στην απαιτούμενη γλώσσα.

1. Δικαστήριο			Αριθμός υπόθεσης (συμπληρώνεται από το δικαστήριο)	
Δικαστήριο				
Διεύθυνση				
T.K.	Πόλη	Χώρα	Παρελήφθη από το δικαστήριο	

2.- Διάδικοι και αντιπρόσωποί τους				
Κωδικός: 01 Αιτών 02 Καθού		03 Αντιπρόσωπος αιτούντος* 04 Αντιπρόσωπος καθού*		05 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος αιτούντος** 06 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος καθού**
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	

	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**		Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***		
* λ.χ. Δικηγόρος ** λ.χ. Γονέας, κηδεμόνας, εντεταλμένος σύμβουλος *** προαιρετικά					

3.- Στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται η δικαστική αρμοδιότητα

Κωδικοί:	
01 Κατοικία ή έδρα του καθού ή ενός των καθόν	07 Κατοικία του αντισυμβαλλομένου, του ασφαλισμένου ή του δικαιούχου σε ασφαλιστικές υποθέσεις
02 Τόπος εκπλήρωσης της σχετικής υποχρέωσης	08 Κατοικία ή έδρα του καταναλωτή
03 Τόπος στον οποίο επήλθε η ζημία	09 Συνήθης τόπος εργασίας του εργαζομένου
04 Σε περίπτωση που η διαφορά απορρέει από τη λειτουργία υποκαταστήματος, πρακτορείου ή άλλης επαγγελματικής εγκατάστασης, τόπος στον οποίο ευρίσκεται το εν λόγω υποκατάστημα, πρακτορείο ή άλλη επαγγελματική εγκατάσταση	10 Τόπος στον οποίο ευρίσκεται η επιχείρηση στην οποία απασχολείται ο εργαζόμενος
05 Έδρα του ομίλου (τραστ)	11 Τόπος στον οποίο ευρίσκεται το ακίνητο
06 Σε περίπτωση διαφοράς όσον αφορά την καταβολή αμοιβής για τη διάσωση φορτίου ή ναύλου, έδρα του δικαστηρίου υπό την ευθύνη του οποίου έχει κατασχεθεί ή θα μπορούσε να είχε κατασχεθεί το φορτίο ή ο ναύλος	12 Επιλογή δικαστηρίου από τους διαδίκους
	13 Κατοικία του δικαιούχου διατροφής
	14 Άλλο (να προσδιορισθεί)
Κωδικός	Διευκρίνιση μόνο για τον κωδικό 14

4.- Διασυνοριακή φύση της υπόθεσης

Κωδικοί:					
01 Βέλγιο	06 Ισπανία	11 Λετονία	16 Κάτω Χώρες	21 Σλοβακία	
02 Τσεχική Δημοκρατία	07 Γαλλία	12 Λιθουανία	17 Αυστρία	22 Φιλανδία	
03 Γερμανία	08 Ιρλανδία	13 Λουξεμβούργο	18 Πολωνία	23 Σουηδία	
04 Εσθονία	09 Ιταλία	14 Ουγγαρία	19 Πορτογαλία	24 Ην. Βασίλειο	
05 Ελλάδα	10 Κύπρος	15 Μάλτα	20 Σλοβενία	25 Άλλο (να προσδιορισθεί)	
Κατοικία, έδρα ή συνήθης διαμονή του αιτούντος		Κατοικία, έδρα ή συνήθης διαμονής του καθού		Χώρα του Δικαστηρίου	

5.- Στοιχεία τράπεζας (προαιρετικά)			
5.1.- Καταβολή δικαστικών εξόδων από τον αιτούντα			
Κωδικός:	01 Με τραπεζικό έμβλημα 04 Νομική συνδρομή	02 Με πιστωτική κάρτα 05 Άλλο (να προσδιορισθεί)	03 Είσπραξη από το δικαστήριο από τον τραπεζικό λογαριασμό του αιτούντος
Εάν επιλέξετε τον κωδικό 02 ή 03, συμπληρώστε τα στοιχεία τράπεζας, στο παράρτημα Ι			
Κωδικός	Να προσδιορισθεί στην περίπτωση του κωδικού 05		
5.2.- Πληρωμή του επιδικασθέντος ποσού από τον καθού			
Δικαιούχος λογαριασμού	Ονομασία Τράπεζας (BIC) ή άλλος σχετικός τραπεζικός κωδικός		
Αριθμός λογαριασμού	Διεθνής αριθμός τραπεζικού λογαριασμού (IBAN)		

EUR	Ευρώ	CYP	Λίρα Κύ- πρου	CZK	Κορώνα Τσεχίας	EEK	Κορώνα Εσθονίας	GBP	Λίρα Αγγλίας
HUF	Φορίντ Ουγγαρίας	LTL	Λίτας Λι- θουανίας	LVL	Λάτις Λετο- νίας	MTL	Λίρα Μάλ- τας	PLN	Ζλότυ Πολωνίας
SEK	Κορώνα Σουηδίας	SIT	Τολάρ Σλοβενίας	SKK	Κορώνα Σλοβακίας	Άλλα (σύμφωνα με το διεθνή κωδικό)			
						Νόμισμα	Συνολική αξία του κεφαλαίου, εκτός τόκων και εξόδων		

6.- Κεφάλαιο		
Η αξίωση αφορά (Κωδικός 1)		
01 Σύμβαση πώλησης 02 Σύμβαση μίσθωσης – κινη- τό 03 Σύμβαση μίσθωσης – ακί- νητα 04 Σύμβαση μίσθωσης – ε- μπορική μίσθωση 05 Σύμβαση υπηρεσιών – ηλεκτρισμός Φυσικό αέριο, νερό, τηλέφωνο 06 Σύμβαση υπηρεσιών – ιατρικές υπηρεσίες 07 Σύμβαση υπηρεσιών – μεταφορές 08 Σύμβαση υπηρεσιών – νομικές, Φορολογικές, τεχνι- κές συμβουλές 09 Σύμβαση υπηρεσιών –	11 Σύμβαση υπηρεσιών – μεσιτεία 12 Σύμβαση υπηρεσιών – άλλη (να προσδιορισθεί) 13 Κτηριακή σύμβαση 14 Σύμβαση ασφάλισης 15 Δάνειο 16 Εγγύηση ή άλλα έγγυα 17 Αξιώσεις που απορρέουν από εξωσυμβατικές ενοχές, εάν υφίσταται συμφωνία με- ταξύ των διαδίκων ή αναγνώ- ριση της οφειλής (λ.χ. αποζη- μίωση, αδικαιολόγητος πλου- τισμός)	18 Αξιώσεις που απορρέ- ουν από συνιδιοκτησία 19 Αποζημίωση – σύμβαση 20 Συμφωνία συνδρομής (εφημερίδα- περιοδικό) 21 Έξοδα εγγραφής μέ- λους 22 Σύμβαση απασχόλησης 23 Εξωδικαστικός συμβι- βασμός 24 Συμφωνία συντήρησης 25 Άλλη αξίωση (να προσ- διορισθεί)

Ξενοδοχείο, Εστιατόριο 10 Σύμβαση υπηρεσιών – επισκευές		
Περιστάσεις των οποίων γίνεται επίκληση (Κωδικός 2)		
30 Μη πληρωμή 31 Ανεπαρκής πληρωμή 32 Καθυστερημένη πληρωμή	33 Μη παράδοση προϊόντων ή μη παροχή υπηρεσιών 34 Παράδοση ελαττωματικών προϊόντων ή υπηρεσιών	35 Αγαθό ή υπηρεσία που δεν ανταποκρίνεται στην παραγγελία 36 Άλλο (να προσδιορι- σθεί)
Άλλες λεπτομέρειες (Κωδικός 3)		
40 Τόπος αγοράς 41 Τόπος παράδοσης 42 Ημερομηνία αγοράς	43 Ημερομηνία παράδοσης 44 Είδος αγαθών ή υπηρε- σιών 45 Διεύθυνση ακινήτου	46 Σε περίπτωση δανείου, σκοπός Καταναλωτικό δάνειο. 47 Σε περίπτωση δανείου, σκοπός Ενυπόθηκο δάνειο 48 Άλλες λεπτομέρειες (να προσδιορισθούν)

ΑΑ	Κωδ. 1	Κωδ. 2	Κωδ. 3	Αιτιολόγηση	Ημερομηνία (ή περίοδος)	Ποσό
ΑΑ	Κωδ. 1	Κωδ. 2	Κωδ. 3	Αιτιολόγηση	Ημερομηνία (ή περίοδος)	Ποσό
ΑΑ	Κωδ. 1	Κωδ. 2	Κωδ. 3	Αιτιολόγηση	Ημερομηνία (ή περίοδος)	Ποσό
ΑΑ	Κωδ. 1	Κωδ. 2	Κωδ. 3	Αιτιολόγηση	Ημερομηνία (ή περίοδος)	Ποσό

Η αξίωση εκχωρήθηκε στον αιτούντα από (εφόσον ισχύει)			
Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρείας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
Πρόσθετες διευκρινίσεις για αξιώσεις που αφορούν καταναλωτικές συμβάσεις (εφόσον ισχύει)			
Η αξίωση αφορά θέματα σχετικά με καταναλωτικές συμβάσεις	Εάν ναι, ο καθού είναι ο καταναλωτής	Εάν ναι, ο καθού έχει την κατοικία ή την έδρα του στο κράτος μέλος δικαστήριο του οποίου έχει επιληφθεί κατά την έννοια του άρθρου 59 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου	
Ναι Όχι	Ναι Όχι	Ναι Όχι	Ναι Όχι

7.- Τόκος						
Κωδικοί (να συνδυασθούν αριθμοί και γράμματα):						
01 Νόμιμος		02 Συμβατικός		03 Κεφαλαιοποίηση τόκων		
04 Επιτόκιο δανείου**		05 Ποσό υπολογιζόμενο από τον αιτούντα		06 Άλλο***		
Α. Ανά έτος		Β. Ανά εξαμήνο		C. Ανά τρίμηνο		D. Ανά μήνα
E. Άλλο***						
ΑΑ*	Κωδικός	Επιτόκιο (%)	% του βασικού επιτοκίου (ΕΚΤ)	για (ποσό)	από	έως
ΑΑ*	Κωδικός	Επιτόκιο (%)	% του βασικού επιτοκίου (ΕΚΤ)	για (ποσό)	από	έως
ΑΑ*	Κωδικός	Επιτόκιο (%)	% του βασικού επιτοκίου (ΕΚΤ)	για (ποσό)	από	έως
ΑΑ*	Κωδικός	Επιτόκιο (%)	% του βασικού επιτοκίου	για (ποσό)	από	έως

			(ΕΚΤ)			
ΑΑ*	Κωδικός	Επιτόκιο (%)	% του βασικού επιτοκίου (ΕΚΤ)	για (ποσό)	από	έως
ΑΑ* Να προσδιορισθεί στην περίπτωση του κωδικού 6 και/ή Ε						

* Συμπληρώνεται ο σχετικός αριθμός αναφοράς (ΑΑ) της αξίωσης

** Που έχει συναφθεί από τον αιτούντα και είναι τουλάχιστον ίσο με το ποσό του κεφαλαίου.

*** Να προσδιορισθεί

8.- Συμβατικές κυρώσεις (εφόσον ισχύει)	
Ποσό	Να προσδιορισθεί

9.- Έξοδα (εφόσον ισχύει)			
Κωδικοί: 01 Δικαστικά Τέλη		02 Άλλα (να προσδιορισθούν).	
Κωδικός	Διευκρίνιση μόνο για τον κωδικό 02	Νόμισμα	Ποσό
Κωδικός	Διευκρίνιση μόνο για τον κωδικό 02	Νόμισμα	Ποσό
Κωδικός	Διευκρίνιση μόνο για τον κωδικό 02	Νόμισμα	Ποσό
Κωδικός	Διευκρίνιση μόνο για τον κωδικό 02	Νόμισμα	Ποσό

10.- Διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία προς υποστήριξη της αξίωσης			
Κωδικοί			
01 Έγγραφες αποδείξεις 02 Μαρτυρικές καταθέσεις 03 Μαρτυρίες Πραγματογνωμόνων 04 Επιθεώρηση αντικειμένου ή άλλου χώρου 05 Άλλο (να προσδιορισθεί)			
ΑΑ*	Κωδικός	Περιγραφή των αποδεικτικών στοιχείων	Ημερομηνία (ημέ-

			ρα/μήνας/έτος)
ΑΑ*	Κωδικός	Περιγραφή των αποδεικτικών στοιχείων	Ημερομηνία (ημέ- ρα/μήνας/έτος)
ΑΑ*	Κωδικός	Περιγραφή των αποδεικτικών στοιχείων	Ημερομηνία (ημέ- ρα/μήνας/έτος)
ΑΑ*	Κωδικός	Περιγραφή των αποδεικτικών στοιχείων	Ημερομηνία (ημέ- ρα/μήνας/έτος)

* Συμπληρώνεται ο σχετικός αριθμός αναφοράς (ΑΑ) της αξίωσης

11.- Πρόσθετες δηλώσεις και συμπληρωματικές πληροφορίες (εφόσον απαιτούνται)

Ζητώ δια της παρούσης από το δικαστήριο να διατάξει τον καθού/τους καθών να καταβάλει/να καταβάλουν στον αιτούντα/τους αιτούντες το ποσό του ανωτέρω κεφαλαίου, συμπεριλαμβανομένων τόκων, συμβατικών κυρώσεων και εξόδων.

Δηλώνω ότι, σύμφωνα με όσα γνωρίζω, οι ανωτέρω πληροφορίες είναι αληθείς και παρέχονται καλή τη πίστει.

Γνωρίζω ότι η σκόπιμη ψευδής δήλωση μπορεί να επισύρει κυρώσεις σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης.

Έγινε στ	Ημερομηνία (ημέρα/μήνας/έτος)	Υπογραφή και/ή σφραγίδα

Προσάρτημα της αίτησης ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής Στοιχεία τράπεζας προς τον σκοπό της καταβολής των δικαστικών εξόδων από τον αιτούντα Κωδικός: 02 Πιστωτική κάρτα 03 Είσπραξη από το δικαστήριο από τον τραπεζικό λογαριασμό του αιτούντος		
	Δικαιούχος λογαριασμού/	Ονομασία τράπεζας (BIC) ή άλλος σχετικός τραπεζικός κωδικός/Εταιρεία πιστωτικής κάρτας
Αριθμός λογαριασμού/Αριθμός πιστωτικής κάρτας		Διεθνής αριθμός τραπεζικού λογαριασμού (IBAN)/ Ημερομηνία λήξης και αριθμός ασφάλειας πιστωτικής κάρτας

Προσάρτημα 2 της αίτησης ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής Αντίθεση προς τη μεταφορά στην τακτική αστική διαδικασία Αριθμός υπόθεσης (συμπληρώνεται εάν το πρόβλημα αποσταλεί στο δικαστήριο χωριστά από το έντυπο της αίτησης)		
Έγινε στ	Ημερομηνία (ημέρα/μήνας/χρόνος)	Υπογραφή και/ή σφραγίδα

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ   Σημαντικές πληροφορίες: Το παρόν έντυπο πρέπει να συμπληρώνεται στη γλώσσα ή σε μία από τις γλώσσες που χρησιμοποιεί το επιληφθέν δικαστήριο.   Σημειώνεται ότι το έντυπο διατίθεται σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στη συμπλήρωση του εντύπου στην αιτουμένη γλώσσα.   Εάν ο καθού υποβάλλει δήλωση αντιρρήσεων και της αξίωσης σας, η διαδικασία συνεχίζεται ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων, σύμφωνα με τους συνήθεις κανόνες της πολιτικής δικονομίας. Εάν σε αυτή την περίπτωση, δεν επιθυμείτε τη συνέχιση της διαδικασίας, θα πρέπει να υπογράψετε και το προσάρτημα 2 του παρόντος εντύπου. Το προσάρτημα αυτό θα πρέπει να έχει παραληφθεί από το δικαστήριο πριν από την έκδοση της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.   Εάν η αίτηση αφορά αξίωση κατά καταναλωτή σχετική με καταναλωτική σύμβαση, υποβάλλεται στο αρμόδιο δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο έχει την κατοικία ή την έδρα του ο

καταναλωτής. Στις άλλες περιπτώσεις, η αίτηση υποβάλλεται στο αρμόδιο δικαστήριο σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και/την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Πληροφορίες σχετικά με τους κανόνες δικαιοδοσίας διατίθενται στον Ευρωπαϊκό Δικαστικό Άτλαντα

http://ec.europa.eu/justice_home/judiclatatlascivil/html/index.htm

Βεβαιωθείτε ότι δεν έχετε παραλείψει την υπογραφή και την ημερομηνία στην τελευταία σελίδα του εντύπου.

Οδηγίες

Στην αρχή κάθε τμήματος παρατίθενται ειδικοί κωδικοί που θα πρέπει να εισάγονται, κατά περίπτωση, στα κατάλληλα τετραγωνίδια.

1.- Δικαστήριο: Για την επιλογή δικαστηρίου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται η δικαστική αρμοδιότητα.

2.- Διάδικοι και αντιπρόσωποί τους: Στο πεδίο αυτό πρέπει να προσδιορίζονται οι διάδικοι και αντιπρόσωποί τους, εφόσον υπάρχουν με τους κωδικούς που περιέχονται στο έντυπο. Το τετραγωνίδιο (Κωδικός αναγνώρισης) θα πρέπει να παραπέμπει, εφόσον ισχύει, στον ειδικό αριθμό που έχουν οι νομικοί σύμβουλοι σε ορισμένα κράτη μέλη για να μπορούν να επικοινωνούν με ηλεκτρονικά μέσα με το δικαστήριο (βλ. άρθρο 7, παράγραφος 6, δεύτερο εδάφιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1896/2006), στον αριθμό μητρώου των εταιριών ή οργανισμών ή σε οποιοδήποτε ισχύον αριθμό αναγνώρισης των φυσικών προσώπων. Το τετραγωνίδιο «Άλλα στοιχεία» μπορεί να περιέχει οποιοδήποτε άλλες πληροφορίες που επιτρέπουν τον προσδιορισμό του προσώπου (π.χ. ημερομηνία γέννησης, θέση του κατέχει στη συγκεκριμένη εταιρία ή οργανισμό). Εάν υπάρχουν περισσότεροι από τέσσερις διάδικοι και/ή αντιπρόσωποι, παρακαλείσθε να χρησιμοποιείτε το πεδίο.

3.- Στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται η δικαστική αρμοδιότητα: Βλ. «ΙΣημαντικές πληροφορίες» ανωτέρω.

4.- Διασυνοριακή φύση της υπόθεσης: Για να μπορεί να χρησιμοποιηθεί η παρούσα διαδικασία ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής τουλάχιστον δύο από τα τετραγωνίδια του πεδίου αυτού πρέπει να αναφέρονται στα διαφορετικά κράτη.

5.- Στοιχεία τράπεζας (προαιρετικά): Στο πεδίο (5.1) είναι δυνατόν να ενημερώνεται το δικαστήριο για τον τρόπο με τον οποίο σκοπεύετε να πληρώσετε τα δικαστικά τέλη. Σημειώνεται ότι δεν είναι απαραίτητος διαθέσιμες όλες οι μέθοδοι πληρωμής που αναφέρονται στο πεδίο αυτό όσον αφορά τα δικαστήρια στα οποία υποβάλλετε την αίτηση. Θα πρέπει να ελέγχετε ποιες μέθοδοι πληρωμής γίνονται δεκτές από το δικαστήριο. Αυτά είναι δυνατό μέσω επαφής με το

συγκεκριμένο δικαστήριο ή μέσω αναζήτησης στο διαδικτυακό τόπο του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις <http://ec.europa.eu/civiljustice>. Εάν επιλέξετε την πληρωμή με πιστωτική κάρτα ή εξουσιοδοτήσετε το δικαστήριο να εισπράξει τα τέλη από τον τραπεζικό σας λογαριασμό, θα πρέπει να παράσχετε τα απαιτούμενα στοιχεία τραπεζικής κάρτας/τραπεζικού λογαριασμού στο προσάρτημα Ι του παρόντος εντύπου. Στο πεδίο (5.2) μπορείτε να αναφέρετε σε ποια μέσα επιθυμείτε να γίνει η πληρωμή από τον καθού. Εάν επιθυμείτε να πληρωθείτε με τραπεζικό έμβασμα, δώστε το απαιτούμενο στοιχείο τράπεζας.

6.- Κεφάλαιο: Το πεδίο αυτό πρέπει να περιέχει περιγραφή του κεφαλαίου και των περιπτώσεων στις οποίες θεμελιώνεται η αξίωση μέσω των κωδικών που παρατίθενται στο έντυπο. Απαιτείται η χρήση αριθμού αναγνώρισης («ΑΑ») για κάθε αξίωση, με αριθμήσή τους από το 1 έως το 4. Κάθε αξίωση πρέπει να περιγράφεται στη σειρά τετραγωνιδίων που έπεται του ΑΑ, με συμπλήρωση των σχετικών αριθμών των κωδικών 1, 2 και 3. Εάν δεν επαρκεί ο χώρος, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το πεδίο (11). Το τετραγωνίδιο [Ημερομηνία (ή περίοδος)] αναφέρει, λ.χ. την ημερομηνία κατά την οποία συνήφθη η σύμβαση ή επήλθε η ζημία ή την περίοδο της μίσθωσης.

7.- Τόκος: Εάν απαιτείται τόκος, αυτό θα πρέπει να διευκρινίζεται για κάθε αξίωση όπως ορίζεται στο πεδίο [6], μέσω των κωδικών που παρατίθενται στο έντυπο. Ο Κωδικός πρέπει να περιέχει τόσο τον σχετικό αριθμό (πρώτη σειρά των κωδικών) όσο και το σχετικό γράμμα (δεύτερη σειρά των κωδικών). Παραδείγματος χάριν, εάν το επιτόκιο έχει συμφωνηθεί με σύμβαση και καλύπτει ετήσιες περιόδους, ο κωδικός είναι 02Α. Εάν απαιτείται τόκος έως την έκδοση απόφασης από το δικαστήριο, το τελευταίο τετραγωνίδιο (έως) θα πρέπει να μείνει κενός. Ο κωδικός 01 αναφέρεται στο νόμιμο επιτόκιο. Ο κωδικός 02 αναφέρεται στο επιτόκιο που έχει συμφωνηθεί από τους διαδίκους. Εάν χρησιμοποιήσετε τον κωδικό 03 (κεφαλαιοποίηση τόκων), το αναφερόμενο ποσό θα πρέπει να είναι η βάση για το υπόλοιπο της προς κάλυψη περιόδου. Η κεφαλαιοποίηση τόκων αφορά την κατάσταση κατά την οποία οι δεδουλευμένοι τόκοι προστίθενται στο κεφάλαιο και λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό των περαιτέρω τόκων. Σημειώνεται ότι, στις εμπορικές συναλλαγές σύμφωνα με την οδηγία 2000/35/ΕΚ της 29^{ης} Ιουνίου 2000 για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, το νόμιμο επιτόκιο είναι το άθροισμα του επιτοκίου που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στην πλέον πρόσφατη κύρια πράξη αναχρηματοδότησης της η οποία πραγματοποιείται πριν από την πρώτη ημερολογιακή ημέρα του οικείου εξαμήνου («επιτόκιο αναφοράς») συν τουλάχιστον επτά εκατοστιαίες μονάδες. Για τα κράτη μέλη που δεν συμμετέχουν στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το προαναφερθέν επιτόκιο αναφοράς είναι το αντίστοιχο επιτόκιο που ορίζεται σε εθνικό επίπεδο (π.χ. από την εθνική κεντρική τράπεζα). Και στις δύο περιπτώσεις το επιτόκιο αναφοράς που ισχύει την πρώτη ημερολογιακή ημέρα του οικείου εξαμήνου εφαρμόζεται κατά το επόμενο εξάμηνο (βλ. άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο δ) της οδηγίας 2000/35/ΕΚ). Το «βασικό επιτόκιο (ΕΚΤ)» αναφέρεται στο επιτόκιο που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στις κύριες πράξεις αναχρηματοδότησής της.

8.- Συμβατικές κυρώσεις (εφόσον ισχύει)

9.- Έξοδα (εφόσον ισχύει). Εάν απαιτείται αποζημίωση για έξοδα αυτά πρέπει να περιγράφονται με τους κωδικούς, που παρατίθενται στο έντυπο. Το τετραγωνίδιο «Διευκρίνιση» πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο για τον κωδικό 02, δηλ. όταν απαιτείται αποζημίωση για άλλα έξοδα εκτός των δικαστικών. Τα έξοδα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν, π.χ. την αμοιβή του αντιπροσώπου του αιτούντος ή έξοδα του προηγούνται της υποβολής της αίτησης. Σε περίπτωση που απαιτείται αποζημίωση για τα δικαστικά τέλη, αλλά δεν είναι γνωστό το ακριβές ποσό, πρέπει να συμπληρώνεται το τετραγωνίδιο «Κώδικος» με (01), αλλά να παραμένει κενό το τετραγωνίδιο «Ποσό» αυτό συμπληρώνεται από το δικαστήριο.

10.- Διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία προς αιτιολόγηση της αξίωσης. Στο πεδίο αυτό, διευκρινίζονται τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία που μπορούν να υποστηρίξουν κάθε αξίωση, μέσω των κωδικών που παρατίθενται στο έντυπο. Το τετραγωνίδιο «Περιγραφή των αποδεικτικών στοιχείων» περιέχει π.χ. τον τίτλο, το όνομα, την ημερομηνία και/ή το αριθμό αναφοράς του οικείου εγγράφου, το ποσό που αναφέρεται στο έγγραφο αυτό και/ή το όνομα του μάρτυρα ή του πραγματογνώμονα.

11.- Πρόσθετες δηλώσεις και συμπληρωματικές πληροφορίες (εφόσον απαιτούνται). Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το πεδίο αυτό εάν δεν επαρκεί ο χώρος για οποιοδήποτε από τα ανωτέρω πεδία, ή εφόσον απαιτείται για να θέσετε υπόψη του δικαστηρίου συμπληρωματικές χρήσιμες πληροφορίες. Παραδείγματος χάριν, στην περίπτωση πλειόνων καθών, κατά την οποία έκατος είναι υπεύθυνος για μέρος της αξίωσης, θα πρέπει να αναφέρετε χωριστά το ποσό που οφείλει έκατος καθού.

Προσάρτημα 1: Στο προσάρτημα αυτό, πρέπει να συμπληρώσετε τα στοιχεία της πιστωτικής κάρτας ή του τραπεζικού λογαριασμού σας εάν επιλέξετε την πληρωμή των δικαστικών τελών με πιστωτική κάρτα ή εξουσιοδοτήσετε το δικαστήριο να εισπράξει τα τέλη αυτά από τον τραπεζικό σας λογαριασμό. Σημειώνεται ότι δεν είναι απαραίτητως διαθέσιμες όλες οι μέθοδοι πληρωμής που μνημονεύονται από σχετικό πεδίο όσον αφορά το δικαστήριο στο οποίο υποβάλλετε την παρούσα αίτηση. Σημειώνεται επίσης, ότι οι πληροφορίες που παρέχονται στο προσάρτημα 1, δεν αποστέλλονται στον καθού.

Προσάρτημα 2: Στο προσάρτημα αυτό, πρέπει να ενημερώσετε το δικαστήριο ότι δεν επιθυμείτε τη συνέχιση της διαδικασίας σε περίπτωση υποβολής από τον καθού δήλωσης αντιρρήσεων. Εάν αποστείλετε τη σχετική πληροφορία στο δικαστήριο μετά την αποστολή του εντύπου της αίτησης, βεβαιωθείτε ότι έχετε αναγράψει τον αριθμό υπόθεσής που σας έχει δώσει το δικαστήριο. Σημειώνεται επίσης, ότι οι πληροφορίες που παρέχονται στο προσάρτημα 2, δεν αποστέλλονται στον καθού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II (του Παραρτήματος I)**Αίτημα προς τον αιτούντα να συμπληρώσει και/ή να διορθώσει αίτηση ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής**

Έντυπο Β Άρθρο 9 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.

1. Δικαστήριο			Αριθμός υπόθεσης		Ημερομηνία (ημέ- ρα/μήνας/έτος)
Δικαστήριο Διεύθυνση			Τόπος		
T.K.	Πόλη	Χώρα	Υπογραφή και/ή σφραγίδα		

2.- Διάδικοι και αντιπρόσωποί τους					
Κωδικός:	01 Αιτών 02 Καθού	03 Αντιπρόσωπος αιτούντος* 04 Αντιπρόσωπος καθού*	05 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος αιτούντος** 06 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος καθού**		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρείας ή όνομα οργανισμού			Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**		
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρείας ή όνομα οργανισμού			Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**		
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρείας ή όνομα οργανισμού			Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**		
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρείας ή όνομα οργανισμού			Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**		
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***		
* λ.χ. Διηγόρος ** λ.χ. Γονέας, κηδεμόνας, εντεταλμένος σύμβουλος *** προαιρετικά					

Κατόπιν εξέτασης της αίτησής σας για Ευρωπαϊκή Διαταγή Πληρωμής, παρακαλείσθε να συμπληρώσετε και/ή να διορθώσετε τη συνημμένη αίτηση, όπως υποδεικνύεται εν συνεχεία, το συντομότερο δυνατόν και εν πάση περιπτώσει έως το: ____/____/____

Η αρχική σας αίτηση θα πρέπει να συμπληρωθεί και/ή να διορθωθεί στη γλώσσα ή σε μία από τις γλώσσες που χρησιμοποιεί το επιληφθέν δικαστήριο.

Το δικαστήριο θα απορρίψει την αίτηση, υπό τους όρους που προβλέπει ο κανονισμός, εάν δεν την συμπληρώσετε και/ή διορθώσετε εντός της προθεσμίας που ορίζεται ανωτέρω.

Η αίτησή σας συμπληρώθηκε σε εσφαλμένη γλώσσα. Παρακαλείσθε να τη συμπληρώσετε σε μία από τις ακόλουθες γλώσσες:

Κωδικοί:

01 Τσέχικη	05 Ελληνική	09 Λιθουανική	13 Πολωνική	17 Φιλανδική
02 Γερμανική	06 Γαλλική	10 Ουγγρική	14 Πορτογαλική	18 Σουηδική
03 Εσθονική	07 Ιταλική	11 Μαλτέζικη	15 Σλαβακική	19 Αγγλική
04 Ισπανική	08 Λετονική	12 Ολλανδική	16 Σλοβενική	20 Άλλη (να προσδιορι-
				σθεί)

Κωδικός γλώσσας

Προσδιορισμός γλώσσας (μόνο για τον κωδικό 20)

Πρέπει να συμπληρωθούν και/ή να διορθωθούν τα ακόλουθα στοιχεία:

Κωδικοί:

01 Διάδικοι και αντιπρόσωποί τους	04 Στοιχεία Τράπεζας	08 Έξοδα
02 Στοιχεία στα οποία θεμελιώνονται η δικαστική αρμοδιότητα	05 Κεφάλαιο	09 Αποδεικτικά στοιχεία
03 Διασυννοριακή ούση της υπόθεσης	06 Τόκος	10 Πρόσθετες δηλώσεις
	07 Συμβατικές κυρώσεις	11 Υπογραφή

Κωδικός	Να προσδιορισθεί
Κωδικός	Να προσδιορισθεί
Κωδικός	Να προσδιορισθεί
Κωδικός	Να προσδιορισθεί
Κωδικός	Να προσδιορισθεί

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ (του Παραρτήματος Ι)

Πρόταση στον αιτούντα να τροποποιήσει αίτηση για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής	
Έντυπο Γ	Άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.

1. Δικαστήριο			Αριθμός υπόθεσης	Ημερομηνία (ημέ- ρα/μήνας/ έτος)
Δικαστήριο			Τόπος	
Διεύθυνση			Υπογραφή και/ή σφραγίδα	
T.K.	Πόλη	Χώρα		

2.- Διάδικοι και αντιπρόσωποί τους				
Κωδικός:	01 Αιτών	03 Αντιπρόσωπος αιτούντος*	05 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος αιτούντος**	
	02 Καθού	04 Αντιπρόσωπος καθού*	06 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος καθού**	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***	

* λ.χ. Δικηγόρος ** λ.χ. Γονέας, κηδεμόνας, εντεταλμένος σύμβουλος *** προαιρετικά

Το δικαστήριο αφού εξέτασε την αίτησή σας για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, εκτιμά ότι οι αναγκαίες προϋποθέσεις πληρούνται για τμήμα μόνο της αξίωσης. Ως εκ τούτου, το δικαστήριο προτείνει την ακόλουθη τροποποίηση της αίτησης:

Παρακαλείσθε να αποστείλετε την απάντησή σας στο δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν και, εν πάσει περιπτώσει, έως τις ____/____/____.

Εάν δεν αποστείλετε την απάντησή σας στο δικαστήριο εντός της προθεσμίας που ορίζεται ανωτέρω ή αρνηθείτε την πρόταση αυτή, το δικαστήριο θα απορρίψει την αίτησή σας για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής στο σύνολό της, υπό τους όρους που προβλέπει ο κανονισμός.

Εάν δέχεσθε αυτήν την πρόταση, το δικαστήριο θα εκδώσει ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής για το συγκεκριμένο τμήμα της αξίωσης. Το κατά πόσον μπορείτε να εισπράξετε με περαιτέρω διαδικασία το εναπομένον τμήμα της αρχικής σας αξίωσης που δεν καλύπτεται από την ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής εξαρτάται από το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους του επιληφθέντος δικαστηρίου.

Λέχομαι την ανωτέρω πρόταση του δικαστηρίου		Ληγούμαι την ανωτέρω πρόταση του δικαστηρίου	
Έγινε στ	Ημερομηνία (ημέρα/μήνας/έτος)	(ημέρα/μήνας/έτος)	Επώνυμο, όνομα Υπογραφή και/ή σφραγίδα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV (του Παραρτήματος I)

Απόφαση απόρριψης αίτησης για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής	
Έντυπο Δ	Άρθρο 11 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.

1. Δικαστήριο			Αριθμός υπόθεσης	Ημερομηνία (ημέ- ρα/μήνας/ έτος)
Δικαστήριο			Τόπος	
Διεύθυνση			Υπογραφή και/ή σφραγίδα	
T.K.	Πόλη	Χώρα		

2.- Διάδικοι και αντιπρόσωποί τους				
Κωδικός:	01 Αιτών 02 Καθού	03 Αντιπρόσωπος αιτούντος* 04 Αντιπρόσωπος καθού*	05 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος αιτούντος** 06 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος καθού**	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***	Άλλα στοιχεία***		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***	Άλλα στοιχεία***		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***	Άλλα στοιχεία***		

* λ.χ. Δικηγόρος ** λ.χ. Γονέας, κηδεμόνας, εντεταλμένος σύμβουλος *** προαιρετικά

Το δικαστήριο εξέτασε την αίτησή σας για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1986/2006, και την απορρίπτει για τον ακόλουθο λόγο (τους ακόλουθους λόγους):

- 1.- Η αίτηση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 του κανονισμού (άρθρο 11, παράγραφος 2, στοιχείο α)
- 2.- Η αίτηση δεν αφορά διασυνοριακή υπόθεση κατά την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού (άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο β)
- 3.- Η αίτηση δεν αφορά εκκαθαρισμένη και απαιτητή χρηματική αξίωση (άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο α)
- 4.- Το δικαστήριο είναι αναρμόδιο σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο γ)
- 5.- Η αίτηση δεν πληροί τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο του κανονισμού (άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο α)
- 6.- Η αξίωση είναι προδήλως αβάσιμη ή απαράδεκτη (άρθρα 11, παράγραφος 1, στοιχείο β)
- 7.- Η αίτηση δεν συμπληρώθηκε ή δεν διορθώθηκε εντός της προθεσμίας που έταξε το δικαστήριο (άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο γ)
- 8.- Η αίτηση δεν τροποποιήθηκε εντός της προθεσμίας που έταξε το δικαστήριο (άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο δ)

Λόγος (λόγοι) απόρριψης (χρησιμοποιείται τον σχετικό κωδικό)

Κωδικός

Περαιτέρω πληροφορίες, εφόσον απαιτούνται

Κωδικός

Περαιτέρω πληροφορίες, εφόσον απαιτούνται

Κωδικός

Περαιτέρω πληροφορίες, εφόσον απαιτούνται

Κωδικός

Περαιτέρω πληροφορίες, εφόσον απαιτούνται

Η απόρριψη της αίτησης δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα. Εν τούτοις, αυτό δεν αποκλείει την υποβολή νέας αίτησης για ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής ή οποιαδήποτε άλλη διαδικασία η οποία είναι δυνατή σύμφωνα με το δίκαιο κράτους μέλους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V (του Παραρτήματος I)

Ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής	
Έντυπο Ε	Άρθρο 11 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.

1. Δικαστήριο			Αριθμός υπόθεσης	Ημερομηνία (ημέ- ρα/μήνας/ έτος)
Δικαστήριο			Τόπος	
Διεύθυνση			Υπογραφή και/ή σφραγίδα	
T.K.	Πόλη	Χώρα		

2.- Διάδικοι και αντιπρόσωποί τους				
Κωδικός:	01 Αιτών 02 Καθού	03 Αντιπρόσωπος αιτούντος* 04 Αντιπρόσωπος καθού*	05 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος αιτούντος** 06 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος καθού**	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***	Άλλα στοιχεία***		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***	Άλλα στοιχεία***		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***	Άλλα στοιχεία***		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***	Άλλα στοιχεία***		

* λ.χ. Δικηγόρος ** λ.χ. Γονέας, κηδεμόνας, εντεταλμένος σύμβουλος *** προαιρετικά

EUR	Ευρώ	CYP	Λίρα Κύπρου	CZK	Κορώνα Τσεχίας	EEK	Κορώνα Εσθονίας	GBP	Λίρα Αγγλίας
HUP	Φορίντ Ουγγαρίας	LTŁ	Λίτας Λιθουανίας	LVL	Λάτις Λετονίας	MTL	Λίρα Μάλτας	PLN	Ζλότυ Πολωνίας
SEK	Κορώνα Σουηδίας	SIT	Τολάρ Σλοβενίας	SKK	Κορώνα Σλοβακίας	Άλλα (σύμφωνα με το διεθνή κωδικό)			

Σύμφωνα με το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1896/2006, το δικαστήριο εξέδωσε την παρούσα ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής βάσει της συνημμένης αίτησης. Δυνάμει της παρούσας απόφασης, διατάσσεται η καταβολή του ακόλουθου ποσού στον αιτούντα:

Καθού 1 Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού	Νόμισμα	Ποσό	Ημερομηνία (ημέρα/μήνας/έτος)
Κεφάλαιο			
Τόκος (από)			
Συμβατικές κυρώσεις			
Έξοδα			
Συνολικό ποσό			
Καθού 2 Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού	Νόμισμα	Ποσό	Ημερομηνία (ημέρα/μήνας/έτος)
Κεφάλαιο			
Τόκος (από)			
Συμβατικές κυρώσεις			
Έξοδα			
Συνολικό ποσό			
Ευθύνη εις ολόκληρον			

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΟΥ**Προς ενημέρωση:**

α.- Έχετε τη δυνατότητα:

- I.- να καταβάλετε στον αιτούντα το ποσό που αναφέρεται στην παρούσα διαταγή, ή
- II.- να αντιταχθείτε στη διαταγή με την υποβολή δήλωσης αντιρρήσεων στο δικαστήριο που εξέδωσε την παρούσα διαταγή εντός της προθεσμίας που ορίζεται στο στοιχείο β.
- β.- Η δήλωση αντιρρήσεων πρέπει να αποστέλλεται στο δικαστήριο εντός 30 ημερών από την επίδοση της παρούσας διαταγής. Η προθεσμία των 30 ημερών αρχίζει την επομένη της επίδοσης της διαταγής. Στο χρονικό αυτό διάστημα περιλαμβάνονται τα Σάββατα, οι Κυριακές και οι αργίες. Εάν η τελευταία ημέρα της προθεσμίας είναι Σάββατο, Κυριακή ή αργία, ή προθεσμία εκπνέει την πρώτη εργάσιμη ημέρα που ακολουθεί (βλ. κανονισμό (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1182/71 του Συμβουλίου της 3^{ης} Ιουνίου 1971*). Οι αργίες που λαμβάνονται υπ' όψη είναι εκείνες του κράτους μέλους, στο οποίο ευρίσκεται το δικαστή-

ριο.

γ.- Η παρούσα διαταγή εκδόθηκε μόνο βάσει των στοιχείων τα οποία παρέσχε ο αιτών και τα οποία δεν επαληθεύθηκαν από τα δικαστήρια.

δ.- Η παρούσα διαταγή θα καταστεί εκτελεστή εάν δεν υποβληθεί δήλωση αντιρρήσεων στο δικαστήριο εντός της προθεσμίας που ορίζεται στο στοιχείο β.

ε.- Όταν υποβάλλεται δήλωση αντιρρήσεων, η διαδικασία συνεχίζεται ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο εκδόθηκε η παρούσα διαταγή σύμφωνα με τους συνηθισμένους κανόνες πολιτικής δικονομίας, εκτός εάν ο αιτών έχει ζητήσει ρητά τον τερματισμό της διαδικασίας, σε αυτή την περίπτωση.

* EE L 124, 8.6.1971, σ. 1 (de, fr, it, nl)

Αγγλική ειδική έκδοση: Σειρά I κεφάλαιο 1971 (II), σ. 0354

Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 01 τόμος 1, σ. 0131

Ισπανική και Πορτογαλική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 01 τόμος 1, σ. 0149

Σουηδική και Φινλανδική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 1, τόμος 1, σ. 71

Εσθονική, Λετονική, Λιθουανική, Μάλτεζικη, Πολωνική, Σλοβακική, Σλοβενική, Ουγγρική

και Τσεχική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 01, τόμος 1, σ. 51.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI (του Παραρτήματος I)

Αντίθεση κατά της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής	
Έντυπο Γ	Άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.

1. Δικαστήριο			Αριθμός υπόθεσης	
Δικαστήριο			(συμπληρώνεται από	
Διεύθυνση			το δικαστήριο)	
T.K.	Πόλη	Χώρα	Παρελήφθη από το δικαστήριο	

2.- Διάδικοι και αντιπρόσωποί τους				
Κωδικός:	01 Αιτών	03 Αντιπρόσωπος αιτούντος*	05 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος αιτούντος**	
	02 Καθού	04 Αντιπρόσωπος καθού*	06 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος καθού**	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρείας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρείας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρείας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση		T.K.	Πόλη Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***		Άλλα στοιχεία***	

* λ.χ. Δικηγόρος ** λ.χ. Γονέας, κηδεμόνας, εντεταλμένος σύμβουλος *** προαιρετικά

Δια της παρούσης υποβάλλω αντιρρήσεις κατά της ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής που εκδόθηκε στις ____/____/____		
Έγινε στ	Ημερομηνία (ημέρα/μήνας/έτος)	Επώνυμο, όνομα Υπογραφή και/ή σφραγίδα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII (του Παραρτήματος I)

Κήρυξη εκτελεστότητας	
Έντυπο Z	Άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής.

1. Δικαστήριο			Αριθμός υπόθεσης		Ημερομηνία (ημέ- ρα/μήνας/ έτος)
Δικαστήριο			Τόπος		
Διεύθυνση			Υπογραφή και/ή σφραγίδα		
T.K.	Πόλη	Χώρα			

2.- Διάδικοι και αντιπρόσωποί τους				
Κωδικός:	01 Αιτών 02 Καθού	03 Αντιπρόσωπος αιτούντος* 04 Αντιπρόσωπος καθού*	05 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος αιτούντος** 06 Νομίμως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος καθού**	
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***	Άλλα στοιχεία***		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***	Άλλα στοιχεία***		
Κωδικός	Επώνυμο, όνομα/Επωνυμία εταιρίας ή όνομα οργανισμού		Κωδικός αναγνώρισης (εφόσον ισχύει)	
	Διεύθυνση	T.K.	Πόλη	Χώρα
	Τηλέφωνο**	Τηλεομοιοτυπία**	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**	
	Επάγγελμα***	Άλλα στοιχεία***		

* λ.χ. Δικηγόρος ** λ.χ. Γονέας, κηδεμόνας, εντεταλμένος σύμβουλος *** προαιρετικά

Το δικαστήριο κηρύσσει εκτελεστή τη συνημμένη ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής, η οποία εκδόθηκε στις ____/____/____ και επιδόθηκε/κοινοποιήθηκε στις ____/____/____, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1896/2006.

Σημαντικές πληροφορίες

Η παρούσα ευρωπαϊκή διαταγή πληρωμής κηρύσσεται αυτομάτως εκτελεστή σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός της Δανίας, χωρίς να είναι αναγκαία περαιτέρω κήρυξη της εκτελεστότητας στο κράτος μέλος στο οποίο επιδιώκεται η εκτέλεση και χωρίς καμία δυνατότητα αντίκρουσης της αναγνώρισής της. Οι διαδικασίες εκτέλεσης διέπονται από το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης, εκτός εάν ο κανονισμός ορίζει άλλως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

[ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ (2008)]

Η πρόταση σχεδίου νόμου της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αναμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που αφορά τη ρύθμιση των ειδικών διαδικασιών (παρατίθεται τόσο η προτεινόμενη νέα ρύθμιση, όσο και η αντίστοιχη αιτιολογική έκθεση).

Η ως άνω Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή συγκροτήθηκε με απόφαση του τότε Υπουργού Δικαιοσύνης κ. *Αναστάση Π. Παπαληγούρα* και η σύνθεσή της είχε ως ακολούθως:

Πρόεδρος: Καθηγητής *Νικόλαος Κ. Κλαμαρής*, Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, Νομικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού.

Μέλη: 1. Αρεοπαγίτης ε.τ. *Γ. Χριστόφιλος*, 2. Αρεοπαγίτης ε.τ. *Γ. Σιμόπουλος*, 3. Καθηγητής (Νομική Σχολή Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης) *Κ.Φ. Καλαβρός*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 4. Καθηγητής (Νομική Σχολή Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης) *Ν. Νίκας* Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, και στη συνέχεια ο *Α. Καϊσης*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 5. Καθηγητής (Νομική Σχολή Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) *Γ. Ορφανίδης*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 6. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, *Σ. Γρύλλης*, 7. Δικηγόρος *Μ. Θανοπούλου*, 8. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, *Σ. Λάλας*, 9. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο *Π. Μάξης*, Δ.Ν., 10. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο *Ν. Νάκης*, 11. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο *Α. Νιάνιος*, 12. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο *Γ. Τιμαγένης*, Δ.Ν. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής αποχώρησαν ο Καθηγητής *Ν. Νίκας* και οι Δικηγόροι *Π. Μάξης* και *Α. Νιάνιος*, (οι δύο τελευταίοι αντικαταστάθηκαν από τους Δικηγόρους *Σ. Γρύλλη*, *Σ. Λάλα* και *Ν. Νάκη*) Γραμματείς της Επιτροπής ήταν η Δικηγόρος *Αικατερίνη Ιατρού* και η Δικηγόρος *Κωνσταντίνα Θεοφανίδου* (D.E.A. και D.E.SS). Η Επιτροπή περάτωσε το έργο της τον Απρίλιο του 2008 και η πρόταση σχεδίου νόμου παραδόθηκε στις 17.4.2008 στον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης κ. *Σ. Χατζηγάκη*.

[Βλ. Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αναμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας - Πρόταση Σχεδίου Νόμου, Δημοσιεύματα του Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών, Τόμος 39, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2008]

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ
[ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ (2008)]

Ι. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

«**52.** Με το άρθρο 63 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 591 ΚΠολΔ, προκειμένου με τη νέα ρύθμιση που θεσπίζεται να περιορισθεί η χωρίς αποχρώντα λόγο ποικιλία των ρυθμίσεων στις ειδικές διαδικασίες, αλλά και ο αιφνιδιασμός των διαδίκων. Με τη νέα ρύθμιση προσετέθη νέο εδάφιο (ε) στην παράγραφο 1 του άρθρου 591 ΚΠολΔ που ρυθμίζει ενιαία για όλες τις ειδικές διαδικασίες τον τρόπο και χρόνο άσκησης ανταγωγής, αντέφησης και προσθέτων λόγων. Για τον ίδιο λόγο, ενώ δεν τροποποιήθηκε το εδάφιο (α) της ίδιας παραγράφου, το οποίο ρυθμίζει την προθεσμία κλήτευσης, καταργήθηκαν όλες οι ειδικές διατάξεις που όριζαν διαφορετικές προθεσμίες κλήτευσης για ορισμένες ειδικές διαδικασίες. Αυτονόητο είναι, ότι στον Άρειο Πάγο, όπου δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των ειδικών διαδικασιών η προθεσμία κλήτευσης ρυθμίζεται από την παράγραφο 4 του άρθρου 568 ΚΠολΔ.

53. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 64 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 599 ΚΠολΔ, επειδή λόγω της σοβαρότητας των υποθέσεων αυτών (γαμικές διαφορές), στις οποίες αφορά, που άλλωστε εκδικάζονται στο πολυμελές πρωτοδικείο, κρίθηκε σκόπιμο να καθιερωθεί προκατάθεση προτάσεων, ώστε έτσι να αποφεύγεται αιφνιδιασμός των αντιδίκων. Για τον ίδιο λόγο προβλέπεται ρητά, ότι δεν ισχύει στη διαδικασία των γαμικών διαφορών το άρθρο 591 παράγραφος 1(γ) σχετικά με την προβολή ισχυρισμών στο ακροατήριο χωρίς περιορισμό. Αντίθετα είναι αυτονόητο, ότι ισχύει το άρθρο 269 ΚΠολΔ.

54. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 64 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 603 ΚΠολΔ. Όπως είναι γνωστό με το άρθρο 20 ΙΙΙ ν. 2915/2001 προστέθηκε στο άρθρο 603 νέα (πρώτη) παράγραφος, προκειμένου να ρυθμισθεί η ερημοδικία του ενάγοντος, που δικαζόταν υπό την ισχύ του άρθρου 270 Ι 5 σαν να ήταν παρών. Το σύστημα της μονομερούς συζήτησης που καθιέρωσε ο ν. 2915/2001 καταργείται όμως με τα άρθρα

31, 32, 33 και επ. του σχεδίου και συνεπώς δεν υφίσταται πλέον ανάγκη να ρυθμισθεί ειδικώς η ερημοδικία του ενάγοντος. Κατά γενική μάλιστα παραπομπή, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 591 ΚΠολΔ, θα ισχύει πλέον για το θέμα αυτό η γενική ρύθμιση του άρθρου 272 ΚΠολΔ. Για τον λόγο αυτόν με την παράγραφο 2 του άρθρου 64 του σχεδίου καταργείται η προστεθείσα (με το ν.2915/2001) ρύθμιση και επαναφέρεται στη μορφή που είχε το άρθρο 603 ΚΠολΔ πριν από την ισχύ του ν. 2915/2001.

55. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 64 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 604 ΚΠολΔ. Με τη νέα διάταξη τροποποιείται το β' εδάφιο του άρθρου 604 ΚΠολΔ, σύμφωνα με το οποίο η δίκη διακόπτεται (και δεν καταργείται) όχι μόνον όταν οι κληρονόμοι νομιμοποιούνται ενεργητικά, αλλά και όταν νομιμοποιούνται παθητικά.

56. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 65 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 614 ΚΠολΔ, η οποία είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 5 παράγραφος 1 του νόμου 3089/2002. Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 614 παραπέμπει σε ορισμένες διατάξεις από την ειδική διαδικασία των γαμικών διαφορών. Έως το ν.3089/2002 το άρθρο 614 παρ.1 παρέπεμπε και στο άρθρο 605 ΚΠολΔ. Η παραπομπή αυτή παραλείφθηκε στη νέα διατύπωση του άρθρου 614 (με βάση το ν.3089/2002). Από την αιτιολογική έκθεση του ν.3089/2002 δεν προκύπτει βούληση τροποποίησης της διάταξης, ως προς το σημείο αυτό ενώ το ίδιο συμπέρασμα ενισχύεται και από τη διάταξη του άρθρου 546 που δεν είχε τροποποιηθεί. Στην αντίστοιχη εισηγητική έκθεση επισημαίνεται, ότι η μόνη αλλαγή στο άρθρο 614 παρ.1 ΚΠολΔ είναι η συμπλήρωση αυτού με το νέο στοιχείο «β» –που αφορά δηλαδή την ένταξη στο άρθρο αυτό και της προσβολής της μητρότητας– και η αναγκαία πλέον αναρίθμηση των περιπτώσεων της παρ.1 του άρθρου 614 (βλ. το κείμενο της εισηγητικής έκθεσης υπό στοιχεία Π, 5 καθώς και τα πρακτικά των συζητήσεων στο βιβλίο των *Αγαλλοπούλου-Κουτσουράδη* (επιμ.), *Η ιατρική υποβοήθηση*, 2004, σελ. 149 και 208). Σημειώνεται, ότι και στη βιβλιογραφία αποδίδεται αυτή η παράλειψη αναφοράς σε παραδρομή [βλ. *Ποδηματά* στην κατ' άρθρο ερμηνεία του ΚΠολΔ των *Κεραμέως-Κονδύλη-Νίκα*, Συμπλήρωμα, σελ. 88 επίσης Νόμος 3089/2002, Έκδοση ΝοΒ, Τόμος 50 (2002), Τεύχος 12, σελ. 2632, στήλη αριστερή, άρθρο πέμπτο, στίχοι 9 και 10 που επισημαίνεται: («Σ.Σ.: το 605 εκ λάθους παραλείφθηκε»)]. Μεταξύ των παραπεμπομένων

διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 614 προστίθεται και η διάταξη του άρθρου 599, ώστε η διαδικασία για τις διαφορές αυτές να συντονίζεται και για τους ίδιους λόγους με την διαδικασία για τις γαμικές διαφορές, πολύ περισσότερο μάλιστα που είναι δυνατή η συνεκδίκασή τους σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 614 ΚΠολΔ.

57. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 65 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 615 ΚΠολΔ. Με τη νέα διάταξη επέρχεται τροποποίηση στην υπάρχουσα ρύθμιση προς την κατεύθυνση, ότι αναπροσαρμόζεται η ποινή που απειλείται με την διάταξη αυτή και αυξάνεται στο ποσό των εκατό έως πεντακοσίων ευρώ.

58. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 66 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 617 ΚΠολΔ. Με τη νέα ρύθμιση προβλέπεται, ότι η δίκη διακόπτεται (και δεν καταργείται) και στις διαφορές γονέων και τέκνων, όχι μόνον όταν οι κληρονόμοι νομιμοποιούνται αλλά και όταν νομιμοποιούνται παθητικά. Η τροποποίηση αυτή είναι συνεπής και προς την τροποποίηση του άρθρου 604 ΚΠολΔ.

59. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 66 αντικαθίσταται το άρθρο 618 ΚΠολΔ. Με τη νέα διάταξη προστίθεται και περίπτωση προσβολής της μητρότητας (στην κατηγορία των διαφορών επί των οποίων η απόφαση αποτελεί δεδικασμένο υπέρ και εναντίον όλων, εφόσον δεν υπόκεινται ούτε σε αναίρεση, ούτε σε αναψηλάφηση). Αντίστοιχο εδάφιο είχε προστεθεί στο άρθρο 614 με την παράγραφο 1 του άρθρου 5 του νόμου 3089/2002 (ΦΕΚ Α 327/23.12.2002) και (προφανώς) εκ παραδρομής δεν είχε προστεθεί και στο άρθρο 618 ΚΠολΔ.

60. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 67 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 624 ΚΠολΔ, ώστε να είναι επιτρεπτή η έκδοση διαταγής πληρωμής και κατά προσώπων που έχουν γνωστή κατοικία στο εξωτερικό (οι σημερινές συνθήκες επικοινωνίας δεν δικαιολογούν πλέον αυτή τη μέχρι τώρα θεσπιζόμενη εξαίρεση) ή και κατά προσώπων που είναι άγνωστης διαμονής, αν έχουν διορισμένο αντίκλητο. Όταν όμως η επίδοση πρόκειται να γίνει στο εξωτερικό, τότε δεν αρκεί η πλασματική επίδοση που προβλέπεται από τα άρθρα 134 και 136 ΚΠολΔ, αλλά απαιτείται πραγματική επίδοση, σύμφωνα με τις διατάξεις της Διεθνούς Σύμβασης της Χάγης ή αντίστοιχα του Κανονισμού 1348/2000/ΕΚ, ανάλογα με το εάν εφαρμόζεται η Σύμβαση ή ο άνω Κανονισμός. Σε περίπτωση που η επίδοση πρέπει να γίνει σε χώρα που δεν έχει κυρώσει

τη Σύμβαση της Χάγης και δεν έχει κεντρική αρχή για την πραγματοποίηση των επιδόσεων, τότε η επίδοση θα μπορεί να γίνεται με έναν από τους άλλους δύο τρόπους, που προβλέπει το άρθρο 10 της Σύμβασης της Χάγης.

61. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 67 αντικαθίσταται το άρθρο 630 ΚΠολΔ. Η νέα διάταξη διαφοροποιείται κατά τούτο, ότι η προθεσμία για άσκηση ανακοπής ορίζεται πλέον, σε 15 εργάσιμες ημέρες γενικά (άρα αυξάνεται) και σε είκοσι πέντε εργάσιμες ημέρες αν η επίδοση πρόκειται να γίνει στην αλλοδαπή (η τελευταία τροποποίηση είναι επακόλουθο της τροποποίησης είναι επακόλουθο της τροποποίησης του άρθρου 624 ΚΠολΔ (ώστε δηλαδή η προθεσμία άσκησης της ανακοπής να προσαρμοσθεί στη δυνατότητα έκδοσης διαταγής πληρωμής κατά προσώπων που διαμένουν στο εξωτερικό).

62. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 67 αντικαθίσταται το άρθρο 630Α ΚΠολΔ. Με τη νέα ρύθμιση διευκρινίζεται με τρόπο απόλυτα σαφή, ότι η απαγγελλόμενη από τη διάταξη συνέπεια σε περίπτωση μη έγκαιρης επίδοσης της διαταγής πληρωμής επέρχεται αυτοδικαίως και δεν χρειάζεται δικαστική κήρυξη. Η διάταξη τροποποιείται περαιτέρω λόγω της τροποποίησης του άρθρου 624. Προβλέπεται προθεσμία επίδοσης της διαταγής πληρωμής στο εξωτερικό έξι (6) μηνών. Τα αποδεικτικά έγγραφα της επίδοσης μπορούν να κατατίθενται στη γραμματεία είτε μέσω δικαστικού επιμελητού είτε από τον επισπεύδοντα την επίδοση.

63. Με το άρθρο 68 του σχεδίου αντικαθίστανται οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 632 ΚΠολΔ. Ειδικότερα τόσο στην παράγραφο 1, όσο και στην παράγραφο 2 του άρθρου 632, τροποποιείται η ρύθμιση (και η διατύπωση του κειμένου), ώστε να είναι σαφές, ότι η ανακοπή απευθύνεται στο δικαστήριο εκείνο, ο δικαστής του οποίου εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής που προσβάλλεται με την ανακοπή. Με την τροποποίηση αυτή ρυθμίζεται και διαφορετικά η υλική αρμοδιότητα για την εκδίκαση της ανακοπής, ώστε η ανακοπή να εκδικάζεται ανάλογα είτε μόνο από τον ειρηνοδίκη, αν τη διαταγή πληρωμής την είχε εκδώσει ο ειρηνοδίκης, είτε από το μονομελές πρωτοδικείο, αν τη διαταγή πληρωμής την είχε εκδώσει ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου. Κατ' ακολουθίαν αυτής της τροποποίησης η ανακοπή του άρθρου 632 δεν θα εκδικάζεται ποτέ από το πολυμελές πρωτοδικείο, έστω και αν αυτό θα ήταν καθ' ύλην αρμόδιο με βάση τις γενικές διατάξεις για την υλική αρμοδιότητα. Με την τροποποίη-

ση αυτή επέρχεται μία σοβαρή δικονομική αλλαγή, η οποία ελπίζεται, ότι θα συμβάλλει στη μείωση του φόρτου εργασίας του πολυμελούς πρωτοδικείου, στην οικονομία της δίκης και κατ' αποτέλεσμα στην επιτάχυνση των δικών στο σύνολό τους.

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 632 ΚΠολΔ προστίθεται επίσης νέο εδάφιο, το οποίο καθορίζει μακρότερη προθεσμία ανακοπής γι' αυτόν που διαμένει στο εξωτερικό. Η προθεσμία αυτή είναι είκοσι πέντε εργάσιμες ημέρες. Αυτή η μακρότερη προθεσμία θα ισχύει και αν η επίδοση έγινε σε αντίκλητο στην Ελλάδα. Δεδομένου ότι πρόκειται για διαδικαστική πράξη που πραγματοποιείται στην Ελλάδα οι εργάσιμες ημέρες υπολογίζονται με βάση τις αργίες που ισχύουν στην Ελλάδα. Λόγω της προσθήκης αυτού του εδαφίου έχει γίνει αντίστοιχη τροποποίηση και στο άρθρο 630 σχετικά με την υπόμνηση της προθεσμίας ανακοπής. Επίσης, στην ίδια διάταξη και με σκοπό την ελάφρυνση του πολυμελούς πρωτοδικείου μεταβάλλεται η καθ' ύλην αρμοδιότητα για την εκδίκαση της ανακοπής και ως αρμόδιο ορίζεται το δικαστήριο, ο δικαστής του οποίου εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής. Το ίδιο αυτό δικαστήριο είναι και καθ' ύλην αρμόδιο για τα προδικαστικά ζητήματα κατά την έννοια του άρθρου 331 ΚΠολΔ.

64. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 69 καταργείται το άρθρο 636 ΚΠολΔ, ενώ με την παράγραφο 2 του άρθρου 69 του σχεδίου καταργείται το άρθρο 639 ΚΠολΔ, που όριζε ειδικές προθεσμίες κλήτευσης για τις διαφορές από τους πιστωτικούς τίτλους, επειδή και για τις διαφορές αυτές προβλέπεται πλέον, ότι ισχύουν οι προθεσμίες του άρθρου 591 παράγραφος 1 (α), όπως αυτό αντικαθίσταται με το άρθρο 63 του σχεδίου (βλ. προηγουμένως υπό «52»).

Τέλος με την παράγραφο 3 του άρθρου 69 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 642 ΚΠολΔ. Με την τροποποιημένη νέα διάταξη του άρθρου 642 ΚΠολΔ, εισάγεται η υποχρέωση τήρησης πινακίου και κατά τη διαδικασία των πιστωτικών τίτλων προκειμένου να διευκολυνθεί η τήρηση της προδικασίας, η κλήτευση των διαδίκων στη μετά την αναβολή συζήτηση της υπόθεσης και εν γένει να υφίσταται μία ενιαία καταχώρηση των υποθέσεων, που εκδικάζονται κατά τη διαδικασία αυτή καθώς και της πορείας τους. Περαιτέρω, εξακολουθεί μεν να αποκλείεται η προσπάθεια του δικαστηρίου να επιχειρήσει συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς και για το λόγο αυτό δεν εφαρμόζεται το άρθρο 208Α, πλην όμως δεν υφίστα-

ται οποιοσδήποτε λόγος να αποκλεισθεί και η δυνατότητα διαμεσολάβησης, ώστε να επιλυθεί η διαφορά κατά την οριζόμενη στο οικείο άρθρο διαδικασία. Για το λόγο αυτό δεν αποκλείεται η εφαρμογή του άρθρου 208 κατά τη διαδικασία αυτή. Είναι αυτονόητο, ότι το νέο άρθρο 642, χωρίς να χρειάζεται να προβλεφθεί ειδική μεταβατική διάταξη, θα εφαρμόζεται σε όλες τις αντίστοιχες αγωγές που εισάγονται κατά τη διαδικασία των πιστωτικών τίτλων μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

65. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 70 του σχεδίου αντικαθίσταται η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 647 ΚΠολΔ. Ειδικότερα με την νέα προτεινόμενη ρύθμιση η ως άνω διάταξη του άρθρου 647 αντί απλώς να παραπέμπει στο άρθρο 17 αριθμός 2 του ΚΠολΔ περιγράφει αναλυτικά τις διαφορές που υπάγονται στη διαδικασία των μισθωτικών διαφορών. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 70 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 648 ΚΠολΔ. Σκοπός της τροποποίησης είναι η εναρμόνιση των προθεσμιών κλήτευσης στις ειδικές διαδικασίες, ώστε να ισχύουν οι προθεσμίες κλήτευσης του άρθρου 591 παράγραφος 1(α). Οι συντομότερες προθεσμίες κλήτευσης όχι μόνο δεν εξυπηρετούσαν λόγω σημαντικά μακροτέρων δικασίμων, αλλά και αιφνιδίαζαν τους καθ' ών άνευ λόγου. Επίσης, καμία σκοπιμότητα δεν εξυπηρετούσε η μη εγγραφή της υπόθεσης στο πινάκιο. Περαιτέρω με την παράγραφο 3 του άρθρου 70 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 649 ΚΠολΔ. Με τη νέα ρύθμιση επαναφέρεται η πριν από το ν. 2915/2001 διάταξη του δευτέρου εδαφίου αυτής της παραγράφου, που προέβλεπε, ότι στη διαδικασία αυτή δεν εκδίδεται απόφαση για διεξαγωγή απόδειξης. Η επαναφορά κατέστη αναγκαία λόγω της προβλεπόμενης με το σχέδιο δυνατότητας για έκδοση απόφασης που να διατάσσει συμπληρωματικές αποδείξεις.

66. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 71 του σχεδίου, αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 650 ΚΠολΔ. Με τη νέα διάταξη καταργείται το τελευταίο εδάφιο της πρώτης παραγράφου, επειδή το ζήτημα αυτό ρυθμίζεται με τη διάταξη του άρθρου 422 παράγραφος 3, η οποία ισχύει και στη διαδικασία αυτή κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 591. Το πρώτο εδάφιο της ίδιας παραγράφου διατηρείται λόγω της υφισταμένης παράδοσης με την διευκρίνιση, ότι πάντως με τα μέσα αυτά δεν μπορεί να ανατρέπεται η αποδεικτική δύναμη της δικαστικής ομολογίας και των εγγράφων.

Επίσης με την παράγραφο 2 του άρθρου 71 του σχεδίου αντικαθίστα-

ται η παράγραφος 3 του άρθρου 650 ΚΠολΔ. Με τη νέα αντίστοιχη διάταξη ορίζεται προθεσμία όχι μόνο για την διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης, αλλά και για την κατάθεση της γνωμοδότησης των πραγματογνωμόνων που συχνά καθυστερούσε, γεγονός που με τη σειρά του επενεργούσε αρνητικά στη διάρκεια διεξαγωγής και περατώσεως των δικών. Με τη νέα ρύθμιση επιδιώκεται η επιτάχυνση της δίκης και στο στάδιο αυτό της διαδικασίας.

67. Με την τρίτη παράγραφο του άρθρου 71 του σχεδίου καταργείται το πρώτο εδάφιο του άρθρου 651 ΚΠολΔ. Ειδικότερα, το πρώτο εδάφιο του άρθρου αυτού καταργείται ως αυτονόητο. Η τυχόν διατήρησή του θα μπορούσε να προκαλέσει σύγχυση ως προς το τι ισχύει για τις υπόλοιπες αποφάσεις μισθωτικών διαφορών [μετά τη διεύρυνση του άρθρου 647 με το άρθρο 7 παράγραφος 20 α΄ του ν.2741/1999 (ΦΕΚ Α΄ 199/28.9.1999)].

68. Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 72 του σχεδίου καταργείται το άρθρο 652 ΚΠολΔ. Το άρθρο 652 ΚΠολΔ καταργείται με σκοπό να υπάρξει ενιαία ρύθμιση, δηλαδή να ισχύουν οι γενικές προθεσμίες για τα ένδικα μέσα, για την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση και για τον ορισμό της δικασίμου, δεδομένου ότι οι γενικές προθεσμίες έχουν ήδη συντομευθεί, ενώ ο προσδιορισμός της δικασίμου καθορίζεται από τον φόρτο του δικαστηρίου. Για το λόγο αυτό άλλωστε η καταργούμενη διάταξη στην πράξη δεν έχει μπορέσει να εφαρμοσθεί και απλά διασπά χωρίς λόγο την ομοιομορφία της ρύθμισης.

Επίσης, με την παράγραφο 2 του άρθρου 72 του σχεδίου καταργείται το άρθρο 653 ΚΠολΔ. Το άρθρο 653 ΚΠολΔ, που αφορούσε την ανακοπή ερημοδικίας, καταργείται, ώστε για τις μισθωτικές διαφορές, να ισχύουν οι γενικές διατάξεις που ήδη είναι όμοιες (με βάση τη ρύθμιση που θεσπίζεται).

Περαιτέρω, με την παράγραφο 3 του άρθρου 72 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 654 ΚΠολΔ. Ειδικότερα η πρώτη παράγραφος του άρθρου 654 ΚΠολΔ που αφορούσε τους πρόσθετους λόγους έφεσης, καταργείται, ώστε να ισχύει η γενική ρύθμιση που καθιερώθηκε για όλες τις ειδικές διαδικασίες στο άρθρο 591 παράγραφος 1 (ε).

Τέλος, με την παράγραφο 4 του άρθρου 72 αντικαθίσταται το άρθρο 655 του ΚΠολΔ, ώστε η παραπομπή του άρθρου 655 σε άλλες διατάξεις του ΚΠολΔ, να μην περιλαμβάνει και τα άρθρα 652 και 653, που καταρ-

γούνται με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 72 του παρόντος σχεδίου νόμου.

69. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 73 του σχεδίου αντικαθίσταται η περίπτωση στ' της παραγράφου 2 του άρθρου 662Δ ΚΠολΔ, ενώ με την παράγραφο 2 του άρθρου 73 του σχεδίου αντικαθίσταται και η παράγραφος 3 του άρθρου 662Δ ΚΠολΔ. Με τη σύμφωνα με τα ανωτέρω νέα ρύθμιση η προθεσμία μετά την πάροδο της οποίας η διαταγή απόδοσης μισθίου καθίσταται εκτελεστός τίτλος ορίζεται από 20 ημέρες σε 25 ημέρες (τρέχουσες και όχι εργάσιμες), ενώ η προθεσμία για την άσκηση της ανακοπής τροποποιείται επίσης και ορίζεται σε δεκαπέντε εργάσιμες ημέρες.

Περαιτέρω με την παράγραφο 2 του άρθρου 73 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 662Η ΚΠολΔ. Με την τροποποίηση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου αυτού ορίζεται, ότι εφαρμόζεται και το άρθρο 660 ΚΠολΔ (που αφορά την επανεγκατάσταση στο μίσθιο) και σε περίπτωση που η έξωση έγινε με βάση διαταγή για την απόδοση μισθίου, η οποία στη συνέχεια ακυρώθηκε κατόπιν ανακοπής.

70. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 74 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 663 ΚΠολΔ. Με τη νέα ρύθμιση προστίθενται στο άρθρο 663 δύο ακόμη περιπτώσεις με τους αριθμούς 6 και 7. Σκοπός της τροποποίησης είναι να επιτευχθεί ως προς το σημείο αυτό η οικονομία και η επιτάχυνση της δίκης, αφού για την ίδια διαφορά δεν θα απαιτείται να γίνονται περισσότερες από μία ξεχωριστές δίκες.

Με την παράγραφο 2 του άρθρου 74 καταργείται το άρθρο 667 (που εφαρμόζεται με παραπομπή και στη διαδικασία για διαφορές από αυτοκίνητα και από τον Τύπο), επειδή στην πραγματικότητα αποτελεί «ασθενέστερη» ή άλλως «ηπιότερη» επανάληψη του ισχύοντος άρθρου 208, το οποίο με το άρθρο 15 παράγραφος 1 του σχεδίου αναριθμείται σε άρθρο 208Α, ενώ η ρύθμισή του διευρύνεται και στη διαδικασία (αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας) ενώπιον του πρωτοδικείου και το οποίο εφαρμόζεται στις ίδιες διαδικασίες με παραπομπή από το άρθρο 666 παράγραφος 1, με τη διαφορά ότι το τελευταίο παραπέμπει γενικά στη διαδικασία των ειρηνοδικείων και συνεπώς και στη διάταξη του άρθρου 209 ΚΠολΔ.

Τέλος, με την παράγραφο 3 του άρθρου 74 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 670 ΚΠολΔ. Με τη νέα ρύθμιση επαναφέρεται η πριν από το ν. 2915/2001 διάταξη του δευτέρου εδαφίου αυτής της παραγράφου, που

προέβλεπε, ότι στη διαδικασία αυτή δεν εκδίδεται απόφαση για διεξαγωγή απόδειξης. Η επαναφορά κατέστη αναγκαία λόγω της προβλεπόμενης με το παρόν σχέδιο νόμου δυνατότητας (σε ορισμένες περιπτώσεις) για έκδοση απόφασης που να διατάσσει συμπληρωματικές αποδείξεις.

71. Με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 75 του σχεδίου αντικαθίστανται αντίστοιχα οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 671 ΚΠολΔ. Επισημαίνεται εν προκειμένω, ότι οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 671 ΚΠολΔ τροποποιούνται με τον ίδιο τρόπο που τροποποιήθηκαν οι αντίστοιχες παράγραφοι του άρθρου 650 ΚΠολΔ και με την ίδια αιτιολογία. Ειδικότερα: Με τη νέα διάταξη καταργείται το τελευταίο εδάφιο της πρώτης παραγράφου, επειδή το ζήτημα αυτό ρυθμίζεται με τη διάταξη του άρθρου 422 παράγραφος 3, η οποία ισχύει και στη διαδικασία αυτή κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 591 ΚΠολΔ. Το πρώτο εδάφιο της ίδιας παραγράφου διατηρείται λόγω της υφισταμένης παράδοσης με την διευκρίνιση, ότι πάντως με τα μέσα αυτά δεν μπορεί να ανατρέπεται η αποδεικτική δύναμη της δικαστικής ομολογίας και των εγγράφων. Επίσης, με τη νέα αντίστοιχη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 671 ΚΠολΔ ορίζεται προθεσμία όχι μόνο για την διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης, αλλά και για την κατάθεση της γνωμοδότησης των πραγματογνωμόνων που συχνά καθυστερούσε, γεγονός που με τη σειρά του επενεργούσε αρνητικά στη διάρκεια διεξαγωγής και περάτωσης των δικών. Με τη νέα ρύθμιση επιδιώκεται η επιτάχυνση της δίκης και στο στάδιο αυτό της διαδικασίας.

72. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 76 του σχεδίου καταργείται το άρθρο 673 ΚΠολΔ. Το άρθρο 673 καταργείται, ώστε να ισχύουν οι όμοιες πλέον γενικές διατάξεις για την ανακοπή ερημοδικίας.

73. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 76 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 674 ΚΠολΔ. Ειδικότερα καταργείται η παράγραφος 1 του άρθρου 674 ΚΠολΔ, που αφορούσε τους πρόσθετους λόγους έφεσης και αντέφεσης, δεδομένου ότι ισχύει πλέον η γενική ρύθμιση του άρθρου 591 παράγραφος 1(ε). Τέλος, με την παράγραφο 3 του άρθρου 76 του σχεδίου τροποποιείται εν μέρει η δεύτερη περίπτωση του άρθρου 677 ΚΠολΔ ώστε στις αντίστοιχες διαφορές να περιλαμβάνονται και οι διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα διαιτητών.

74. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 77 του σχεδίου αντικαθίσταται το πρώτο εδάφιο του άρθρου 681 ΚΠολΔ, ενώ με την παράγραφο 2 του

άρθρου 77 του σχεδίου αντικαθίσταται το τέταρτο εδάφιο του ιδίου άρθρου (681 ΚΠολΔ). Με την τροποποίηση αυτή διαγράφεται η παραπομπή στα άρθρα 673 και 674 παράγραφος 1 που καταργήθηκαν.

75. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 78 του σχεδίου καταργείται η παράγραφος 3 του άρθρου 681B ΚΠολΔ, διότι ο τρόπος και χρόνος άσκησης της ανταγωγής ρυθμίζεται με ενιαίο τρόπο για όλες τις ειδικές διαδικασίες στο άρθρο 591 παράγραφος 1(ε), όπως αυτό αντικαθίσταται με το άρθρο 63 του σχεδίου.

76. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 78 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 681Γ του ΚΠολΔ. Με τη νέα ρύθμιση προστίθεται ένα νέο εδάφιο στην αρχή της πρώτης παραγράφου του άνω άρθρου του ΚΠολΔ, και συντονίζεται η διαδικασία για τις διαφορές αυτές και για τους ίδιους λόγους με την διαδικασία για τις γαμικές διαφορές, πολύ περισσότερο μάλιστα που είναι δυνατή η συνεκδίκασή τους σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 614 ΚΠολΔ.

Περαιτέρω, με την παράγραφο 3 του άρθρου 78 του σχεδίου αντικαθίσταται το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 681Γ ΚΠολΔ. Σκοπός αυτής της τροποποίησης της παραγράφου 2 είναι να αποφεύγεται η παρεκκυσση της δίκης με την σκόπιμη απουσία ενός από τους διαδίκους εξ αιτίας της οποίας ανεβάλλετο η συζήτηση, προκειμένου να ακουστούν οι διάδικοι και να αποφευχθεί το απαράδεκτο που καθιερούτο.

Επιπλέον, με την παράγραφο 4 του άρθρου 78 του σχεδίου προστίθεται στο τέλος του άρθρου (μετά την παράγραφο 4) 681Γ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, νέα παράγραφος, που λαμβάνει τον αριθμό 5, με την οποία καθιερώνεται η υποχρέωση του δικαστηρίου να περιλάβει αυτεπαγγέλτως στο διατακτικό της απόφασης, με την οποία ανατίθεται η άσκηση της επιμέλειας στον ένα γονέα, την καταδίκη του άλλου γονέα να παραδώσει το τέκνο στον γονέα, στον οποίο ανατίθεται η επιμέλεια. Με τον τρόπο αυτό θα αποκτήσει άμεσα ουσιαστικό περιεχόμενο και η διάταξη του άρθρου 950 ΚΠολΔ και συνεπώς με την απόφαση ανάθεσης επιμέλειας το δικαστήριο θα διατάσσει αυτεπαγγέλτως την απόδοση ή παράδοση του τέκνου στον δικαιούχο γονέα και ταυτόχρονα θα απαγγέλλει, αυτεπαγγέλτως επίσης, κατά του γονέα, που έχει το τέκνο και δεν το παραδίδει στον δικαιούχο, **σφωρευτικά** και χρηματική ποινή και προσωπική κράτηση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 950 ΚΠολΔ.

77. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 79 του σχεδίου τίθεται, δηλαδή

προστίθεται, πριν από το άρθρο 681Δ του ΚΠολΔ (και μετά το άρθρο 681Γ), ως αυτοτελές κεφάλαιο του τετάρτου βιβλίου του ΚΠολΔ, που ρυθμίζει τις ειδικές διαδικασίες, το «Κεφάλαιο ΙΑ΄» με τον αυτοτελή τίτλο «Διαφορές από μέσα μαζικής ενημέρωσης». Με την προσθήκη αυτή επιδιώκεται να καταστεί σαφής η συστηματική αυτοτέλεια αυτής της ειδικής διαδικασίας, και της αντίστοιχης ρύθμισης, που έχει ιδιαίτερη βαρύτητα στη σύγχρονη εποχή λόγω της υπέρμετρης ισχύος του τύπου και των ραδιοτηλεοπτικών μέσων και της αδυναμίας των μεμονωμένων προσώπων να αντιμετωπίσουν επιτυχώς τις τυχόν προσβολές και αφετέρου να υπάρξει σαφής αποχωρισμός των ιδιωτικών αυτών διαφορών από το Κεφάλαιο στο οποίο ρυθμίζονται οι ιδιωτικές διαφορές για διατροφή και επιμέλεια.

Περαιτέρω, με την παράγραφο 2 του άρθρου 79 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 681Δ του ΚΠολΔ. Η τροποποίηση συνίσταται στη διαγραφή του άρθρου 667 από τις παραπεμπόμενες διατάξεις στην ως άνω παράγραφο, δεδομένου ότι το άρθρο 667 του ΚΠολΔ καταργείται με την παράγραφο 2 του άρθρου 74. Επιπλέον την παράγραφο 3 του άρθρου 79 σχεδίου αντικαθίσταται η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 681Δ του ΚΠολΔ. Ειδικότερα με τη νέα ρύθμιση καταργείται το πρώτο εδάφιο που παρέπεμπε στην παράγραφο 3 του άρθρου 681Β ΚΠολΔ λόγω κατάργησης της παραγράφου αυτής του άνω άρθρου.

Επίσης με την παράγραφο 4 του άρθρου 79 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 4 του άρθρου 681Δ του ΚΠολΔ. Ειδικότερα στην παράγραφο 4 του άρθρου 681Δ ΚΠολΔ, τροποποιείται το πρώτο εδάφιο της άνω παραγράφου του άρθρου τούτου, ώστε να ισχύει η γενική διάταξη του άρθρου 591 ΚΠολΔ για τις προθεσμίες κλήτευσης (όπως το άρθρο αυτό αντικαθίσταται με το άρθρο 63 του σχεδίου).

Επιπρόσθετα με την παράγραφο 5 του άρθρου 79 του σχεδίου καταργείται η παράγραφος 5 του άρθρου 681Δ του ΚΠολΔ, επειδή για τα αντίστοιχα θέματα θα ισχύει η ρύθμιση του άρθρου 591 ΚΠολΔ, όπως αυτό αντικαθίσταται με το άρθρο 63 του σχεδίου, ενώ με την παράγραφο 6 του άρθρου 79 του σχεδίου αναριθμείται η τελευταία (αριθμός 6) παράγραφος του άρθρου 681Δ ΚΠολΔ και λαμβάνει τον αριθμό 5».

II. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 63

«Το άρθρο 591 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Τα άρθρα 1 έως 590 εφαρμόζονται και στις ειδικές διαδικασίες, εκτός αν αντιβαίνουν προς τις ειδικές διατάξεις των διαδικασιών αυτών. Αν στις ειδικές αυτές διατάξεις δεν ορίζεται διαφορετικά: (α) Η προθεσμία για την κλήτευση των διαδίκων είναι τριάντα ημέρες και, αν ο διάδικος που καλείται ή κάποιος από τους ομοδίκους διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, εξήντα ημέρες πριν από τη συζήτηση, (β) οι προτάσεις κατατίθενται το αργότερο κατά τη συζήτηση, (γ) μέσα επίθεσης και άμυνας προτείνονται προφορικά και, όσα δεν περιέχονται στις προτάσεις, καταχωρίζονται στα πρακτικά, (δ) οι διάδικοι μπορούν έως τη δωδέκατη ώρα της τρίτης εργάσιμης ημέρας από τη συζήτηση να καταθέσουν προσθήκη στις προτάσεις τους, με την οποία αξιολογούνται οι αποδείξεις, προτείνονται ισχυρισμοί και προσκομίζονται ένορκες βεβαιώσεις, έγγραφα και γνωμοδοτήσεις κατά το άρθρο 390 μόνο για την αντίκρουση ισχυρισμών που προτάθηκαν, και (ε) ανταγωγή, αντέφεση και πρόσθετοι λόγοι ανακοπών, τριτανακοπών και ενδίκων μέσων ασκούνται με ποινή απαραδέκτου με δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου, στο οποίο απευθύνονται και επιδίδεται στον αντίδικο τουλάχιστον οκτώ ημέρες πριν από τη συζήτηση ή και με τις προτάσεις, οι οποίες στην περίπτωση αυτή κατατίθενται και επιδίδονται τουλάχιστον οκτώ ημέρες πριν από τη συζήτηση.

2. Αν η υπόθεση δεν υπάγεται στη διαδικασία κατά την οποία έχει εισαχθεί, το δικαστήριο αποφαινεται γι' αυτό αυτεπαγγέλτως και διατάσσει την εκδίκαση της υπόθεσης κατά τη διαδικασία, σύμφωνα με την οποία δικάζεται.»

Άρθρο 64

1. Το άρθρο 599 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι προτάσεις κατατίθενται οκτώ ημέρες πριν από τη συζήτηση στο ακροατήριο. Το άρθρο 591 παράγραφος 1 (γ) δεν εφαρμόζεται.»

2. Το άρθρο 603 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν ερημοδικεί ο εναγόμενος ή ο εφεσίβλητος, το δικαστήριο εκδικάζει την υπόθεση σαν να ήταν και αυτοί παρόντες. Το ίδιο ισχύει, αν ερημοδικεί ο ενάγων, ως προς την ανταγωγή και αν ερημοδικεί ο εκκαλών, ως προς την αντέφεση.»

3. Το άρθρο 604 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Στις διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 592 παράγραφος 1, αν πεθάνει ο ένας από τους διαδίκους πριν γίνει η απόφαση αμετάκλητη, η δίκη καταργείται ως προς το κύριο αντικείμενό της. Σε δίκες που αφορούν την ύπαρξη ή την ανυπαρξία ή την ακύρωση γάμου, αν η αγωγή μπορεί να ασκηθεί από τους κληρονόμους ή κατά των κληρονόμων, η δίκη διακόπτεται.»

Άρθρο 65

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 614 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που είχε συμπληρωθεί με την παράγραφο 1 του πέμπτου άρθρου του ν. 3089/2002 αντικαθίσταται ως εξής:

«Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 615 έως 622, στην οποία εφαρμόζονται και τα άρθρα 598, 599, 600, 601, 603, 605 και 606, δικάζονται οι διαφορές που αφορούν: α) την προσβολή της πατρότητας, β) την προσβολή της μητρότητας, γ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή ότι δεν υπάρχει σχέση γονέα και τέκνου ή γονική μέριμνα, δ) την αναγνώριση της πατρότητας τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του, ε) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει ή είναι άκυρη η εκούσια αναγνώριση ενός τέκνου χωρίς γάμο των γονέων του ή η εξομοίωση του με τέκνο γεννημένο σε γάμο λόγω επιγενόμενου γάμου των γονέων του, καθώς και την προσβολή της εκούσιας αναγνώρισης, στ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει υιοθεσία ή τη λύση της, ζ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει επιτροπεία.»

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 615 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Αν το δικαστήριο διατάσσει την υποβολή στις εξετάσεις της προηγούμενης παραγράφου και τρίτων που δεν είναι διάδικοι, μπορεί με την ίδια απόφασή του να απειλεί την επιβολή σ' αυτούς, για την περίπτωση που θα παρεμπόδιζαν αδικαιολόγητα τη διενέργεια των εξετάσεων με την απουσία τους κατά την ημέρα και ώρα που ορίστηκαν για το σκοπό αυτόν ή με την άρνησή τους να υποβληθούν σ' αυτές, χρηματική ποινή εκατό έως πεντακοσίων ευρώ.»

Άρθρο 66

1. Το άρθρο 617 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Στις διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 614 παράγραφος 1, αν πεθάνει ένας από τους διαδίκους πριν γίνει η απόφαση αμετάκλητη, η δίκη καταργείται ως προς το κύριο αντικείμενό της. Αν η αγωγή μπορεί να ασκηθεί από τους κληρονόμους ή κατά των κληρονόμων, η δίκη διακόπτεται.»

2. Το άρθρο 618 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν α) την προσβολή της πατρότητας, β) την προσβολή της μητρότητας, γ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει σχέση γονέα και τέκνου ή γονική μέριμνα, δ) την αναγνώριση της πατρότητας τέκνου γεννημένου χωρίς γάμο των γονέων του, ε) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει ή είναι άκυρη η εκούσια αναγνώριση ενός τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του ή η εξομοίωσή του με τέκνο γεννημένο σε γάμο, λόγω του επιγενόμενου γάμου των γονέων του, καθώς και την προσβολή εκούσιας αναγνώρισης, στ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει ή είναι άκυρη υιοθεσία ή τη λύση της, ζ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει επιτροπεία ανηλίκου, αποτελούν δεδικασμένο υπέρ και εναντίον όλων, εφόσον δεν υπόκεινται ούτε σε αναίρεση και αναψηλάφηση. Το δεδικασμένο δεν ισχύει για τον τρίτο που δεν έλαβε μέρος στη δίκη και που επικαλείται για τον εαυτό του σχέση γονέα και τέκνου ή γονική μέριμνα.»

Άρθρο 67

1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 624 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Δεν είναι δυνατό να εκδοθεί διαταγή πληρωμής, και αν εκδοθεί είναι άκυρη, αν η επίδοσή της πρέπει να γίνει σε πρόσωπο που η διαμονή του είναι άγνωστη, εκτός αν έχει διορισμένο αντίκλητο στον οποίο μπορεί να γίνει η επίδοση. Η επίδοση στο εξωτερικό γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της διεθνούς σύμβασης της Χάγης (ν. 1334/1983, ΦΕΚ Α31) ή τον Κανονισμό 1348/2000/ΕΚ για την επίδοση δικαστικών ή εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές διαφορές.»

2. Το άρθρο 630 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Η διαταγή πληρωμής καταρτίζεται εγγράφως και πρέπει να περιέχει α)το ονοματεπώνυμο του δικαστή που εκδίδει τη διαταγή πληρωμής, β)το ονοματεπώνυμο, την κατοικία και τη διεύθυνση εκείνου που ζήτησε την έκδοση της διαταγής και εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση, γ)την αιτία της πληρωμής, δ)το ποσό των χρημάτων ή των χρεογράφων που πρέπει να καταβληθεί, ε)διαταγή πληρωμής, στ)υπόμνηση σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται ότι έχει το δικαίωμα να ασκήσει ανακοπή μέσα σε δεκαπέντε εργάσιμες ημέρες, αν διαμένει στην Ελλάδα, ή είκοσι πέντε εργάσιμες ημέρες, αν διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, από την επίδοση της διαταγής, και ζ)υπογραφή του δικαστή.»

3. Το άρθρο 630Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Η διαταγή πληρωμής επιδίδεται σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την έκδοσή της. Αν η επίδοση δεν γίνει μέσα στην προθεσμία των δύο μηνών, η διαταγή πληρωμής παύει αυτοδικαίως να ισχύει. Αν η επίδοση γίνει στο εξωτερικό, γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της διεθνούς σύμβασης της Χάγης (ν.1334/1983, ΦΕΚ Α΄ 31) ή τον Κανονισμό 1348/2000/ΕΚ για την επίδοση δικαστικών ή εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές διαφορές, και στην περίπτωση αυτή η προθεσμία είναι έξι μηνών. Μέσα στην ίδια προθεσμία αντίγραφο της σχετικής έκθεσης επίδοσης ή των αποδεικτικών επίδοσης στο εξωτερικό κατατίθενται στη γραμματεία του δικαστηρίου, ο δικαστής του οποίου εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής. Ο αρμόδιος γραμματέας υπο-

χρεούται να καταχωρίσει τη χρονολογία της επίδοσης στο οικείο βιβλίο δημοσιεύσεων.»

Άρθρο 68

Η παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 632 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Ο οφειλέτης κατά του οποίου στρέφεται η διαταγή πληρωμής έχει το δικαίωμα μέσα σε δεκαπέντε εργάσιμες ημέρες από την επίδοσή της να ασκήσει ανακοπή, η οποία απευθύνεται στο δικαστήριο, ο δικαστής του οποίου εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής. Το δικαστήριο αυτό είναι αρμόδιο να αποφασίσει και για τα προδικαστικά ζητήματα. Σε περίπτωση που ο οφειλέτης διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου είναι είκοσι πέντε εργάσιμες ημέρες. Η επίδοση της ανακοπής και της αίτησης αναστολής της επόμενης παραγράφου μπορούν να γίνουν είτε στο δικηγόρο που υπέγραψε την αίτηση για την έκδοση της διαταγής πληρωμής είτε στη διεύθυνση εκείνου κατά του οποίου στρέφονται, η οποία αναφέρεται στη διαταγή πληρωμής, εκτός αν γνωστοποιηθεί με δικόγραφο μεταβολή που τυχόν έχει επέλθει. Τα αντίγραφα των εγγράφων τα οποία αποδεικνύουν την απαίτηση παραμένουν στη γραμματεία του δικαστηρίου μέχρι την πάροδο της προθεσμίας για την άσκηση ανακοπής κατά την παρούσα παράγραφο.

2. Η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής. Το δικαστήριο όμως ο δικαστής του οποίου εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής μπορεί, κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επ., να χορηγήσει αναστολή με εγγύηση ή και χωρίς εγγύηση, ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή.»

Άρθρο 69

1. Το άρθρο 636 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.
2. Το άρθρο 639 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.
3. Το άρθρο 642 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι διατάξεις των άρθρων 208Α, 244, 266, 267 και 466 έως και 472 δεν εφαρμόζονται στις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους.»

Άρθρο 70

1. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 647 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 648 έως 657 δικάζονται και οι διαφορές ανάμεσα στους ιδιοκτήτες ορόφων ή διαμερισμάτων από τη σχέση της οροφοκτησίας, καθώς και οι διαφορές ανάμεσα στους διαχειριστές ιδιοκτησίας κατ' ορόφους και στους ιδιοκτήτες ορόφων ή διαμερισμάτων.»

2. Το άρθρο 648 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης, με σημείωσή του επάνω στην αγωγή που κατατέθηκε, οφείλει να ορίσει αμέσως ημέρα και ώρα συζήτησης.»

3. Η παράγραφος 1 του άρθρου 649 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Οι διάδικοι έως το τέλος της συζήτησης στο ακροατήριο προσάγουν όλα τα αποδεικτικά τους μέσα. Απόφαση για διεξαγωγή απόδειξης δεν εκδίδεται. Οι διάδικοι δεν έχουν την υποχρέωση να καταθέσουν προτάσεις, εκτός αν το δικαστήριο το διατάξει.»

Άρθρο 71

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 650 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου. Οι μάρτυρες εξετάζονται κατά τη δικάσιμο. Το δικαστήριο μπορεί να ορίσει κατά τη δικάσιμο, αν το κρίνει αναγκαίο, άλλη ημέρα και ώρα για την εξέταση των μαρτύρων ενώπιόν του, με προφορική ανακοίνωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά, χωρίς να απαιτείται κλήση των διαδίκων και των μαρτύρων να εμφανιστούν κατά την εξέταση.»

2. Η παράγραφος 3 του άρθρου 650 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν υπάρχει ανάγκη να γίνει πραγματογνωμοσύνη, το δικαστήριο ορίζει κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, με προφορική ανακοίνωσή του, που καταχωρίζεται στα πρακτικά, τους πραγματογνώμονες, το θέμα, τον τόπο, το χρόνο της διεξαγωγής της, καθώς και το χρόνο εντός του οποίου

πρέπει να κατατεθεί στο δικαστήριο η γνωμοδότησή τους. Ο χρόνος διεξαγωγής δεν είναι ποτέ δυνατό να είναι μεγαλύτερος από οκτώ ημέρες και ο χρόνος κατάθεσης της γνωμοδότησης δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από είκοσι ημέρες. Οι πραγματογνώμονες μπορούν να εκθέσουν τη γνωμοδότησή τους και προφορικά στη γραμματεία του δικαστηρίου, οπότε συντάσσεται πρακτικό, χωρίς να απαιτείται και πρόσκληση των διαδίκων να παραστούν κατά τη σύνταξή του ούτε ανάγνωση του πρακτικού στους διαδίκους, αν παρίστανται.»

3. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 651 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

Άρθρο 72

1. Το άρθρο 652 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

2. Το άρθρο 653 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

3. Το άρθρο 654 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Τα άρθρα 226, 649 παράγραφος 1, 650 και 651 εφαρμόζονται και στην κατ' έφεση δίκη. Σε περίπτωση ερημοδικίας του εκκαλούντος η έφεση απορρίπτεται.

2. Η ενέργεια αυτοψίας είναι δυνατό να ανατεθεί και σε ένα μέλος του δικαστηρίου.»

4. Το άρθρο 655 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα άρθρα 648 έως 651 και 654 εφαρμόζονται και στην αναψηλάφηση.»

Άρθρο 73

1. Η περίπτωση στ' της παραγράφου 2 του άρθρου 662Δ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«στ) υπόμνηση στον καθ' ου ότι μετά την πάροδο είκοσι πέντε ημερών από την προς αυτόν επίδοση η διαταγή θα αποτελεί τίτλο εκτελεστό και ότι δικαιούται να ασκήσει κατ' αυτής ανακοπή μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε εργασίμων ημερών από την επίδοση.»

2. Η παράγραφος 3 του άρθρου 662Δ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Η διαταγή αποτελεί τίτλο εκτελεστό, αφού παρέλθουν είκοσι πέ-

ντε ημέρες από την επίδοσή της στον καθ' ου. Η διαταγή εκτελείται και κατά των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 659. Ο καθ' ου δικαιούται να ασκήσει κατά της διαταγής ανακοπή μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε εργασίμων ημερών από την επίδοσή της προς αυτόν.»

3. Η παράγραφος 2 του άρθρου 662Η του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Οι διατάξεις των άρθρων 634 και 660 εφαρμόζονται αναλόγως.»

Άρθρο 74

1. Το άρθρο 663 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 664 έως 676 δικάζονται: 1)οι διαφορές από παροχή εξαρτημένης εργασίας ή και από οποιαδήποτε άλλη αιτία με αφορμή την παροχή της εργασίας αυτής μεταξύ των εργαζομένων ή των διαδόχων τους ή εκείνων που κατά το νόμο έχουν δικαίωμα από την παροχή εργασίας τους και των εργοδοτών ή των διαδόχων τους, 2)οι διαφορές από την παροχή εξαρτημένης εργασίας ή και οποιαδήποτε άλλη αιτία με αφορμή την παροχή της εργασίας αυτής μεταξύ εκείνων που εργάζονται μαζί στον ίδιο εργοδότη, 3)οι διαφορές από συλλογική σύμβαση εργασίας ή από διατάξεις που εξομοιώνονται προς διατάξεις συλλογικής σύμβασης μεταξύ εκείνων που υπάγονται στις διατάξεις αυτές ή μεταξύ αυτών και τρίτων, 4)οι διαφορές μεταξύ επαγγελματιών ή βιοτεχνών μεταξύ τους ή μεταξύ αυτών και των πελατών τους, από την παροχή εργασίας ή ειδών που αυτοί κατασκεύασαν, 5)οι διαφορές μεταξύ οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και των ασφαλισμένων στους οργανισμούς αυτούς ή των διαδόχων τους ή εκείνων που κατά το νόμο έχουν δικαιώματα από την ασφαλιστική σχέση, 6) οι προσεπικλήσεις και οι συνενοούμενες αγωγές κατά δικονομικών εγγυητών στις δίκες που αφορούν τις διαφορές των περιπτώσεων 1 και 2 ανωτέρω, 7) οι αγωγές κατά ομοδίκων των εναγομένων στις δίκες που αφορούν τις διαφορές των περιπτώσεων 1 και 2 ανωτέρω, εφόσον ασκούνται με το ίδιο δικόγραφο.»

2. Το άρθρο 667 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

3. Το άρθρο 670 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι διάδικοι έως το τέλος της συζήτησης στο ακροατήριο προσάγουν όλα τα αποδεικτικά τους μέσα. Απόφαση για διεξαγωγή απόδειξης δεν

εκδίδεται. Η συζήτηση στο ακροατήριο πρέπει, όσο είναι δυνατό, να τελειώσει σε μία δικάσιμο.»

Άρθρο 75

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 671 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου. Οι μάρτυρες εξετάζονται κατά τη δικάσιμο. Το δικαστήριο μπορεί να ορίσει κατά τη δικάσιμο, αν το κρίνει αναγκαίο, άλλη ημέρα και ώρα για την εξέταση των μαρτύρων ενώπιόν του, με προφορική ανακοίνωσή του που καταχωρίζεται στα πρακτικά, χωρίς να απαιτείται και κλήση των διαδίκων και των μαρτύρων να εμφανιστούν κατά την εξέταση.»

2. Η παράγραφος 3 του άρθρου 671 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν υπάρχει ανάγκη να γίνει πραγματογνωμοσύνη, το δικαστήριο ορίζει κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, με προφορική ανακοίνωσή του, που καταχωρίζεται στα πρακτικά, τους πραγματογνώμονες, το θέμα, τον τόπο, τον τρόπο και το χρόνο της διεξαγωγής της, καθώς και το χρόνο εντός του οποίου πρέπει να κατατεθεί στο δικαστήριο η γνωμοδότησή τους. Ο χρόνος διεξαγωγής δεν είναι ποτέ δυνατό να είναι μεγαλύτερος από οκτώ ημέρες και ο χρόνος κατάθεσης της γνωμοδότησης δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από είκοσι ημέρες. Οι πραγματογνώμονες μπορούν να εκθέσουν τη γνωμοδότησή τους και προφορικά στη γραμματεία του δικαστηρίου, οπότε συντάσσεται πρακτικό, χωρίς να απαιτείται και πρόσκληση των διαδίκων να παραστούν κατά τη σύνταξη του πρακτικού ούτε ανάγνωση του πρακτικού στους διαδίκους, αν παρίστανται.»

Άρθρο 76

1. Το άρθρο 673 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.
2. Το άρθρο 674 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα άρθρα 668 έως 671 εφαρμόζονται και στην κατ' έφεση δίκη. Σε περίπτωση ερημοδικίας του εκκαλούντος η έφεση απορρίπτεται.»

1. Η δεύτερη περίπτωση του άρθρου 677 αντικαθίσταται ως εξής:

«2) οι διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα διαι-

τητών, εκτελεστών διαθηκών, διαχειριστών σε ιδιοκτησίες κατ' ορόφους ή διαχειριστών που διορίζονται από δικαστική αρχή, εκκαθαριστών εταιριών ή νομικών προσώπων ή κληρονομιών ή των καθολικών διαδόχων όλων αυτών και των προσώπων που έχουν την υποχρέωση να καταβάλουν ή των καθολικών διαδόχων τους, ανεξάρτητα από το αν υπάρχει ή όχι συμφωνία για τον καθορισμό της αμοιβής ή τον τρόπο καταβολής της.»

Άρθρο 77

Το άρθρο 681 ΚΠολΔ αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα άρθρα 670 και 671 εφαρμόζονται και στους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας, καθώς και στην αναψηλάφηση. Το άρθρο 672 εφαρμόζεται μόνο στον πρώτο βαθμό. Σε περίπτωση ερημοδικίας του εκκαλούντος η έφεση απορρίπτεται. Οι διατάξεις των άρθρων 666 παράγραφος 3 και 676 εφαρμόζονται και στη διαδικασία αυτή.»

Άρθρο 78

1. Η παράγραφος 3 του άρθρου 681B του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

2. Η παράγραφος 1 του άρθρου 681 Γ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Στις διαφορές που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 681B έχει εφαρμογή και το άρθρο 599. Στις διαφορές της περίπτωσης β' της πρώτης παραγράφου του άρθρου 681 Β εφαρμόζονται τα άρθρα 598, 600, 601, 605, 606, 744 και 759 παράγραφος 3. Αν οι διαφορές αυτές ενωθούν με οποιαδήποτε από τις διαφορές των άρθρων 592 παράγραφος 1 ή 614 παράγραφος 1, εφαρμόζονται τα άρθρα 744 και 759 παράγραφος 3.»

3. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 681 Γ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Το μονομελές ή πολυμελές δικαστήριο είναι υποχρεωμένο, κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο της αγωγής και πριν από κάθε συζήτηση να προσπαθήσει να επιλύσει συμβιβαστικά τη διαφορά, ύστερα από ακρόαση όλων από τους διαδίκους παρίστανται.»

4. Στο άρθρο 681Γ προστίθεται παράγραφος 5 με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«Με την απόφαση, με την οποία ανατίθεται η επιμέλεια του τέκνου

στον ένα γονέα, διατάσσεται αυτεπαγγέλτως και η απόδοση ή παράδοση του τέκνου σ' αυτόν, εφαρμοζομένης κατά τα λοιπά της διάταξης της πρώτης παραγράφου του άρθρου 950.»

Άρθρο 79

1. Πριν από το άρθρο 681Δ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τίθεται ο ακόλουθος τίτλος:

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ»

2. Η παράγραφος 1 του άρθρου 681 Δ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 666 παράγραφος 1, 671 παράγραφοι 1-3, 672 και 673-676 δικάζονται από το καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο πάσης φύσεως διαφορές που αφορούν σε αποζημιώσεις οποιαδήποτε μορφής περιουσιακής ζημίας ή ηθικής βλάβης που προκλήθηκε διά του τύπου ή με ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εκπομπές, ως και οι συναφείς προς αυτές αξιώσεις προστασίας της προσωπικότητας των προσβληθέντων.»

3. Η παράγραφος 2 του άρθρου 681Δ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

« Οι διατάξεις των άρθρων 249, 250 και 266 ΚΠολΔ δεν εφαρμόζονται στην εν λόγω διαδικασία.»

4. Η παράγραφος 4 του άρθρου 681Δ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Ορίζεται υποχρεωτικά δικάσιμος που να μην απέχει περισσότερο από σαράντα πέντε ημέρες από την κατάθεση του δικογράφου στο δικαστήριο, εκτός αν ο διάδικος που καλείται ή κάποιος από τους ομοδίκους διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, οπότε η δικάσιμος δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από εβδομήντα πέντε ημέρες από την κατάθεση του δικογράφου στο δικαστήριο. Η συζήτηση και η διεξαγωγή της απόδειξης στο ακροατήριο ολοκληρώνεται σε μία δικάσιμο και το δικαστήριο οφείλει να εκδώσει την απόφασή του μέσα σε ένα μήνα από τη συζήτηση της υποθέσεως. Οι διάδικοι έως το τέλος της συζητήσεως στο ακροατήριο προσάγουν όλα τα αποδεικτικά τους μέσα. Αναβολή συζητήσεως επιτρέπεται μόνο μία φορά για σπουδαίο λόγο που πρέπει να πιθα-

νολογηθεί. Η αναβολή γίνεται με επισημείωση στο πινάκιο και δεν μπορεί να υπερβεί τις τριάντα ημέρες.»

5. Η παράγραφος 5 του άρθρου 681Δ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

6. Η παράγραφος 6 του άρθρου 681 Δ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας λαμβάνει τον αριθμό 5».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

[ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ (2009)]

Το σχέδιο νόμου της Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την τελική διαμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που αφορά τη ρύθμιση των ειδικών διαδικασιών (παρατίθεται τόσο η προτεινόμενη νέα ρύθμιση, όσο και η αντίστοιχη αιτιολογική έκθεση).

Η ως άνω Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή συγκροτήθηκε με απόφαση του τότε Υπουργού Δικαιοσύνης κ. *Σωτηρίου Χατζηγάκη* και συμπληρώθηκε με απόφαση του μετέπειτα Υπουργού Δικαιοσύνης κ. *Νικολάου Δένδια*. Η σύνθεσή της είχε ως ακολούθως:

Πρόεδρος: *Ιωάννης Παπανικολάου*, Αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου.

Μέλη : 1. *Γεράσιμος Σιμόπουλος*, Αρεοπαγίτης ε.π.· 2. *Φώτιος Καϊμενάκης*, Αρεοπαγίτης ε.π.· 3. *Πελαγία Γέσιου-Φαλτσή*, Ομότιμη Καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, Επίτιμη Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο· 4. *Χαρίκλεια Απαλαγάκη*, Καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο· 5. *Κωνσταντίνος Φ. Καλαβρός*, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο· 6. *Νικόλαος Κ. Κλαμαρής*, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, Νομικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού· 7. *Γεώργιος Ορφανίδης*, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο· 8. *Σταμάτιος Γρύλλης*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο· 9. *Ηλίας Κωνσταντόπουλος*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο· 10. *Γρηγόριος Τιμαγένης*, Διδάκτωρ Νομικής, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής αποχώρησε ο Δικηγόρος *Σ. Γρύλλης*.

Γραμματείς : *Μιχαήλ Γαλάνης*, Δικηγόρος και *Νικόλαος Κατηφόρης*,

Λέκτωρ Πολιτικής Δικονομίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο.

Την επιτροπή συνέδραμαν επίσης (στο πλαίσιο της γραμματειακής υποστηρίξεως αυτής) και μετά από πρόσκληση του Προέδρου της (Ι. Παπανικολάου) ο κ. *Κωνσταντίνος Α. Γιαννόπουλος*, Διδάκτωρ Νομικής, Δικηγόρος, Ειδικός Επιστήμων στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (στην Πολιτική Δικονομία), Επιστημονικός Συνεργάτης στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών, και η κυρία *Καλλιόπη Χρονοπούλου*, ΜΔΕ (στην Πολιτική Δικονομία), Δικηγόρος, Επιστημονικός Συνεργάτης στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών.

Η Επιτροπή περάτωσε το έργο της την 27η Αυγούστου 2009 [Βλ. **Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την τελική Διαμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας – Σχέδιο Νόμου, Δημοσιεύματα Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών**, τόμος 44, Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2009].

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Ι. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

«53. Με το άρθρο 63 του σχεδίου νόμου αντικαθίστανται και αναριθμούνται τα άρθρα 591 έως 681Δ (Τέταρτο Βιβλίο) του ΚΠολΔ που αφορούν τις ειδικές διαδικασίες, ενώ η συνολική ρύθμιση των ειδικών διαδικασιών κατανέμεται σε τέσσερα κεφάλαια (Κεφάλαιο Α΄, Κεφάλαιο Β΄, Κεφάλαιο Γ΄, Κεφάλαιο Δ΄), στα οποία εντάσσονται και όλα τα νέα άρθρα (591- 654), στα οποία συνολικά ρυθμίζονται όλες οι ειδικές διαδικασίες. Είναι αυτονόητο, ότι όλο το παλαιό Τέταρτο Βιβλίο του ΚΠολΔ και τα αντίστοιχα άρθρα 591-681Δ καταργούνται (στο βαθμό δε που οι ρυθμίσεις τους έχουν υιοθετηθεί και στα νέα άρθρα 591- 654, ισχύουν ως ρυθμίσεις των τελευταίων αυτών νέων άρθρων).

53.1. (Εισαγωγικές Παρατηρήσεις). Σκοπός της αντικατάστασης είναι να ενοποιηθούν και να απλοποιηθούν οι ειδικές διαδικασίες που είναι γενικό αίτημα του νομικού κόσμου.

Οι διαφορές που υπάγονται στις ειδικές διαδικασίες αποτελούν σημαντικό ποσοστό των διαφορών που επιλύονται δικαστικά. Οι ειδικές διαδικασίες με την αύξηση του αντικειμένου τους και μετά τις επανειλημμένες αποσπασματικές τροποποιήσεις τους παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές μεταξύ τους τόσο σε προθεσμίες, όσο και σε άλλα διαδικαστικά θέματα, χωρίς αυτό να υπαγορεύεται από κάποιο ουσιαστικό λόγο. Αντίθετα ορισμένες διατάξεις επαναλαμβάνονται (με όμοιο ή παρεμφερή τρόπο) σε ορισμένες διαδικασίες αλλά όχι σε άλλες χωρίς αποχρώντα λόγο. Ακόμη η εφαρμογή ορισμένων διατάξεων στις ειδικές διαδικασίες γίνεται με παραπομπή σε άλλες, οι οποίες συχνά περιέχουν περαιτέρω παραπομπές.

Τέλος, η αλλαγή της δομής της τακτικής διαδικασίας, ιδίως στο μονομελές αλλά και στο πολυμελές πρωτοδικείο, με την κατάργηση της πρώτης συζήτησης και της προδικαστικής είχε ως συνέπεια ορισμένες από τις διατάξεις των ειδικών διαδικασιών να καταστούν χωρίς αντικείμενο, α-

φού ήταν όμοιες και στη διατύπωση και κατ' αποτέλεσμα με αντίστοιχες της τακτικής διαδικασίας. Για το λόγο αυτό αφενός διευρύνθηκαν οι γενικές διατάξεις του άρθρου 591 που εφαρμόζονται σε όλες τις ειδικές διαδικασίες και αφετέρου οι ειδικές διαδικασίες χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες δηλαδή α) τις οικογενειακές διαφορές που καλύπτουν το αντικείμενο των ισχυόντων άρθρων 592 παρ. 1 (γαμικές διαφορές), 614 παρ. 1 (σχέσεις γονέων και τέκνων) και 681 Β παρ 1 (επιμέλεια τέκνου και λοιπές διαφορές από τον γάμο) ΚΠολΔ, β) τις περιουσιακές διαφορές (που καλύπτουν τις διαφορές των ισχυόντων άρθρων 647 (μισθωτικές διαφορές), 663 (εργατικές διαφορές), 677 (διαφορές από αμοιβές), 681Α (διαφορές από αυτοκίνητα), 681Δ (διαφορές από προσβολές από ΜΜΕ) και 635 (διαφορές από πιστωτικούς τίτλους) ΚΠολΔ και γ) «Διαταγές» (με δύο τίτλους) α)η διαταγή πληρωμής και β)η διαταγή απόδοσης χρήσης μισθίου.

Με αυτές τις τροποποιήσεις το Τέταρτο Βιβλίο του ΚΠολΔ διαρθρώνεται ως εξής:

(α) Στο άρθρο 591 (Κεφάλαιο Α) περιλαμβάνονται οι διατάξεις που ισχύουν για όλες τις ειδικές διαδικασίες, εκτός αν προκύπτει διαφορετική ρύθμιση από τις επί μέρους διατάξεις, όπως στην περίπτωση της έκδοσης της διαταγής πληρωμής ή της ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής, όταν αυτή υπάγεται στην τακτική διαδικασία.

(β) Ακολουθούν (Κεφάλαιο Β) οι Οικογενειακές Διαφορές όπου στον Τίτλο Ι (άρθρο 592) προσδιορίζονται οι υπαγόμενες διαφορές, στον Τίτλο ΙΙ (άρθρα 593 έως 604) περιέχονται κοινές διατάξεις που αναφέρονται σε όλες ή περισσότερες από μια κατηγορία οικογενειακών διαφορών και στη συνέχεια ακολουθούν οι ειδικές διατάξεις για τις γαμικές διαφορές (Τίτλος ΙΙΙ, άρθρα 605 έως 607), για τις διαφορές από τις σχέσεις γονέων και τέκνων (Τίτλος ΙV, άρθρα 608 έως 611) και για τις λοιπές οικογενειακές διαφορές (Τίτλος V, άρθρα 612 έως 616).

(γ) Στο Κεφάλαιο Γ περιλαμβάνονται οι περιουσιακές διαφορές που υπάγονται στις ειδικές διαδικασίες και ειδικότερα στο άρθρο 617 (Τίτλος Ι) προσδιορίζονται οι υπαγόμενες διαφορές, στο άρθρο 618 (Τίτλος ΙΙ) περιέχονται κοινές διατάξεις και ακολουθούν οι ειδικές διατάξεις για τις μισθωτικές διαφορές (Τίτλος ΙΙ, άρθρα 619 έως 623), τις εργατικές διαφορές (Τίτλος ΙV, άρθρα 624 έως 625), τις διαφορές από αμοιβές (Τίτλος V, άρθρα 626 έως 627), τις διαφορές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές

εκπομπές (Τίτλος VI, άρθρο 628) και τις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους (Τίτλος VII, άρθρο 629). Για όσες περιουσιακές διαφορές, όπως τις διαφορές από οριζόντια ή κάθετη ιδιοκτησία, τις διαφορές επαγγελματιών και οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και τις διαφορές για ζημίες από αυτοκίνητα, δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις, αυτές δικάζονται με βάση τις γενικές διατάξεις του άρθρου 591 και τις κοινές διατάξεις του άρθρου 618.

(δ) Τέλος, στο Κεφάλαιο Δ (Διαταγές) περιλαμβάνονται οι διατάξεις για την διαταγή πληρωμής (Τίτλος I, άρθρα 630 έως 645) και την διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου (Τίτλος II, άρθρα 646 έως 654).

Σκοπός των διαρθρωτικών αυτών τροποποιήσεων στις ειδικές διαδικασίες είναι η ομαδοποίηση και απλοποίηση και οι περισσότερες μεταβολές υπηρετούν αυτό το σκοπό χωρίς να μεταβάλλεται η ουσία και η βασική φιλοσοφία των ειδικών διαδικασιών. Συγχρόνως έγινε προσπάθεια να αποφευχθούν, όσο γίνεται, οι παραπομπές σε άλλα άρθρα, ώστε το κείμενο του νόμου να είναι πιο εύχρηστο. Τέλος, καταργήθηκε η γενική παραπομπή στη διαδικασία του ειρηνοδικείου, η οποία περιλαμβανόταν σε διάφορες διατάξεις και όσες από τις ρυθμίσεις της διαδικασίας του ειρηνοδικείου, κρίθηκε ότι πρέπει να έχουν εφαρμογή στις ειδικές διαδικασίες είτε έχουν περιληφθεί στο κείμενο των σχετικών διατάξεων ευθέως είτε έγινε παραπομπή στις ειδικές αυτές διατάξεις.

Με αυτές τις διαρθρωτικές τροποποιήσεις αποκαταστάθηκε η συστηματική και δογματική ενότητα του Τετάρτου Βιβλίου του ΚΠολΔ.

Παράλληλα η Επιτροπή εισήγαγε πολλές καινοτόμες λύσεις, όπως η καθιέρωση της δυνατότητας εκδόσεως διαταγής πληρωμής κατά προσώπων που έχουν γνωστή διαμονή στο εξωτερικό ή και κατά προσώπων αγνώστου διαμονής αν έχουν αντίκλητο. Συναφώς, η Επιτροπή επέλυσε μια σειρά από πολύπλοκα θέματα επιδόσεως.

Ακόμη κρίθηκε, ότι η ολοσχερής κατάργηση των ειδικών διαδικασιών ή η μετατροπή τους σε ειδικές διατάξεις της τακτικής διαδικασίας δεν ήταν επιθυμητή, διότι οι ειδικές διαδικασίες έχουν ανάγκη ειδικών ρυθμίσεων έναντι της τακτικής διαδικασίας (ενδεικτικά ως προς τα αποδεικτικά μέσα ή το σύστημα συλλογής του πραγματικού υλικού της δίκης), ώστε η συνεκδίκαση τους με υποθέσεις τακτικής διαδικασίας να μην ενδείκνυται. Για το λόγο αυτό θεωρήθηκε σκόπιμη η διατήρηση της προϋπόθεσης της περίπτωσης δ' της παραγράφου 2 του άρθρου 218 ΚΠολΔ και

γενική ήταν η άποψη της ομαδοποίησης και απλοποίησης των διαδικασιών αυτών και όχι της κατάργησής τους.

Στις γενικές διατάξεις των ειδικών διαδικασιών, που περιέχονται στο άρθρο 591, επαναλαμβάνονται ορισμένες διατάξεις που ισχύουν και στην τακτική διαδικασία του μονομελούς πρωτοδικείου. Η επανάληψη αυτή θεωρήθηκε αναγκαία, επειδή οι ειδικές διαδικασίες εφαρμόζονται όχι μόνο στις διαφορές που υπάγονται στο μονομελές πρωτοδικείο αλλά και στο πολυμελές (όπου π.χ. για την τακτική διαδικασία ισχύει προκατάθεση προτάσεων).

Το αποτέλεσμα αυτών των ενοποιήσεων και απλοποιήσεων είναι ότι ο αριθμός των άρθρων που αφορούν τις ειδικές διαδικασίες μειώθηκε από 97 σε 64, παρόλον ότι μακροσκελή άρθρα του ΚΠολΔ με ανομοιογενές περιεχόμενο χωρίστηκαν σε περισσότερα από ένα συντομότερα άρθρα. Όμως οι διαφοροποιήσεις στις διατάξεις που αφορούν τις επιμέρους διαφορές (ιδίως τις περιουσιακές) είναι ακόμη πιο σημαντικές. Έτσι, στις μισθωτικές διαφορές τα σχετικά άρθρα μειώθηκαν από 15 σε 5, στις εργατικές διαφορές τα σχετικά άρθρα μειώθηκαν από 16 σε 2, και στις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους τα σχετικά άρθρα μειώθηκαν από 9 σε 1.

Τέλος πρέπει να επισημανθεί ότι αυτή η νομοθετική απλοποίηση και ενοποίηση δεν εμποδίζει τα πρωτοδικεία με μεγάλο αριθμό υποθέσεων να διατηρήσουν τη χρησιμοποίηση περισσότερων πινακίων (π.χ. χωριστά για μισθωτικές διαφορές και εργατικές διαφορές). Σημειωτέον ότι με τη νέα ρύθμιση πινάκιο υπάρχει για όλες τις ειδικές διαδικασίες, διότι δεν δικαιολογείται η οποιαδήποτε διαφοροποίηση.

53.2. Όπως επισημάνθηκε με το άρθρο 63 του σχεδίου η ρύθμιση των ειδικών διαδικασιών κατανέμεται σε τέσσερα κεφάλαια (Κεφάλαιο Α', Κεφάλαιο Β', Κεφάλαιο Γ', Κεφάλαιο Δ').

Στο Κεφάλαιο Α' εντάσσονται οι γενικές διατάξεις, δηλαδή εκείνες που έχουν γενική ισχύ σε όλες τις ειδικές διαδικασίες. Στο κεφάλαιο αυτό με τον τίτλο «Γενικές Διατάξεις» εντάσσεται το άρθρο 591, όπως αυτό αντικαθίσταται με το άρθρο 63 του σχεδίου νόμου. Με τη νέα ρύθμιση που θεσπίζεται επιδιώκεται να περιορισθεί η χωρίς αποχρώντα λόγο ποιικιλία των ρυθμίσεων στις ειδικές διαδικασίες, που είχε όμως την ιστορική της εξήγηση, αλλά και να αποτραπεί ο αιφνιδιασμός των διαδίκων. Με τις περιπτώσεις (β) και (ζ), που προστέθηκαν, ρυθμίζονται ενιαία για όλες

τις ειδικές διαδικασίες ο τρόπος και χρόνος άσκησης παρέμβασης, προσεπίκλησης, ανακοίνωσης δίκης, ανταγωγής, αντέφεσης και προσθέτων λόγων. Σκοπός αυτής της νομοθετικής παρέμβασης είναι η απλοποίηση των ειδικών διαδικασιών με ενιαίες ρυθμίσεις αλλά, και η επιτάχυνση των δικών και η αποφυγή παρελκυστικών τακτικών. Η περίπτωση (δ) τροποποιήθηκε, ώστε να αναφέρεται σε όλα τα μέσα επίθεσης και άμυνας, που θα πρέπει να προτείνονται και προφορικά με συνοπτικό τρόπο κατά την συζήτηση στο ακροατήριο, ώστε το δικαστήριο να γνωρίζει τους ισχυρισμούς και ο αντίδικος να μπορεί να απαντήσει. Επίσης η διατύπωση του εδαφίου (δ) τροποποιήθηκε ώστε να ανταποκρίνεται στη νέα ρύθμιση (που εκφράζει και την ισχύουσα πρακτική) οι προτάσεις να είναι υποχρεωτικές στις ειδικές διαδικασίες ενώπιον του πρωτοδικείου, ενώ η δυνατότητα μη κατάθεσης προτάσεων εξακολουθεί να ισχύει μόνο στο ειρηνοδικείο. Είναι αυτονόητο ότι για το παραδεκτό ισχυρισμών που προτείνονται για αντίκρουση σύμφωνα με την περίπτωση (στ) δεν είναι απαραίτητο αυτοί να προτείνονται και προφορικά στο ακροατήριο. Με την περίπτωση (ε) όπως τροποποιήθηκε ρυθμίζεται με σαφή και ενιαίο τρόπο για όλες τις ειδικές διαδικασίες ο χρόνος προσαγωγής των αποδεικτικών μέσων. Η διατύπωση της περίπτωσης αυτής ακολουθεί τα ισχύοντα άρθρα 649 παρ. 1 και 670 ΚΠολΔ, αλλά η ίδια ρύθμιση ίσχυε και στις άλλες ειδικές διαδικασίες είτε ευθέως (π.χ. 599 ΚΠολΔ) είτε κατά παραπομπή (π.χ. 681, 681Α, 681Β ΚΠολΔ). Για τον ίδιο λόγο, ενώ δεν τροποποιήθηκε η περίπτωση (α) της ίδιας παραγράφου, η οποία ρυθμίζει την προθεσμία κλήτευσης, καταργήθηκαν όλες οι ειδικές διατάξεις που όριζαν διαφορετικές προθεσμίες κλήτευσης για ορισμένες ειδικές διαδικασίες. Αυτονόητο είναι, ότι στον Άρειο Πάγο, όπου δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των ειδικών διαδικασιών, η προθεσμία κλήτευσης ρυθμίζεται από την παράγραφο 4 του άρθρου 568 ΚΠολΔ. Ορισμένες από τις ρυθμίσεις του άρθρου 591 συμπίπτουν με τις αντίστοιχες ρυθμίσεις στην τακτική διαδικασία του μονομελούς πρωτοδικείου, αλλά θεωρήθηκε σκόπιμη η επανάληψή τους και στο άρθρο 591, επειδή οι διατάξεις των ειδικών διαδικασιών ισχύουν και για όσες διαφορές υπάγονται στο πολυμελές πρωτοδικείο. Στο ίδιο άρθρο 591 προστέθηκε τρίτη παράγραφος, η οποία ρυθμίζει με ενιαίο τρόπο τις διατάξεις των ειδικών διαδικασιών που εφαρμόζονται κατά την εκδίκαση των ενδίκων μέσων.

54. Στο Κεφάλαιο Β', όπως αυτό ρυθμίζεται με το άρθρο 63 του

σχεδίου, εντάσσεται η ρύθμιση όλων των οικογενειακών διαφορών, όπως αυτές ορίζονται με το σχέδιο νόμου.

54.1. Στον «Τίτλο Ι» (του Κεφαλαίου Β΄) που φέρει την ονομασία «Υπαγόμενες διαφορές» εντάσσεται η (νέα) ρύθμιση του άρθρου 592. Στο άρθρο αυτό συγκεντρώνονται όλες οι διαφορές που υπάγονται στην ειδική διαδικασία των οικογενειακών διαφορών. Στην παρ. 1 έχουν ενταχθεί οι γαμικές διαφορές (αυτές που προβλέπονταν στο ισχύον άρθρο 592 παρ.1 ΚΠολΔ). Στην παρ. 2 έχουν ενταχθεί οι διαφορές από σχέσεις γονέων και τέκνων (που προβλέπονταν στο ισχύον άρθρο 614 παρ. 1 ΚΠολΔ). Έχει παραλειφθεί η περίπτωση δ΄ («την αναγνώριση της πατρότητας τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του»), διότι εμπίπτει στην περίπτωση γ΄. Όμως, η Επιτροπή δεν λαμβάνει θέση σχετικά με την νομική φύση της αγωγής αναγνώρισης πατρότητας ως αναγνωριστικής ή διαπλαστικής. Στην περίπτωση ε΄ προστέθηκε η φράση «ή είναι άκυρη», που υπήρχε στο ισχύον άρθρο 618 ΚΠολΔ και προφανώς από παραδρομή είχε παραλειφθεί στο ισχύον άρθρο 614 παρ.1 ΚΠολΔ. Οι παρ. 2 και 3 του ισχύοντος άρθρου 614 ΚΠολΔ (που αναφέρονταν στην ένωση και συνεκδίκαση) καταργούνται, αφού όλες οι οικογενειακές διαφορές υπάγονται πλέον στην ίδια ειδική διαδικασία και συνεπώς η ένωση και συνεκδίκασή τους δεν κωλύονται. Στην παρ. 3 του άρθρου 592 εντάχθηκαν οι λοιπές οικογενειακές διαφορές που προβλέπονταν στο ισχύον άρθρο 681B παρ.1 ΚΠολΔ. Η παρ. 3 του άρθρου 681 Β καταργείται διότι καλύπτεται πλέον από την περίπτωση ζ΄ της παραγράφου 1 του νέου άρθρου 591.

54.2. Στον «Τίτλο ΙΙ» (του Κεφαλαίου Β΄) που φέρει την ονομασία «Κοινές Διατάξεις» εντάσσονται οι διατάξεις, οι οποίες εφαρμόζονται σε περισσότερες κατηγορίες οικογενειακών διαφορών.

54.2.1. Το άρθρο 593 των ως άνω «Κοινών Διατάξεων», όπως αυτές θεσπίζονται με το άρθρο 63 του σχεδίου, ενσωματώνει το περιεχόμενο των ισχυόντων άρθρων 609 και 620 ΚΠολΔ. Το ισχύον άρθρο 609 ΚΠολΔ αφορούσε ορισμένες γαμικές διαφορές. Σε αυτές προστίθεται μόνο η αυτονόητη περίπτωση του διαζυγίου. Το ισχύον άρθρο 620 ΚΠολΔ παρέλειπε προφανώς από παραδρομή την αναγνώριση της ύπαρξης ή ανυπαρξίας ή ακυρότητας υιοθεσίας, επιπλέον δε χρησιμοποιούσε διαφορετική ορολογία από την παράγραφο 1 του ισχύοντος άρθρου 614 ΚΠολΔ (που σήμερα αντιστοιχεί στην παράγραφο 2 του νέου άρθρου 592).

54.2.2. Στο άρθρο 594 ενσωματώνεται το περιεχόμενο του ισχύοντος άρθρου 598 ΚΠολΔ, στο οποίο παρέπεμπαν και το άρθρο 614 παρ.1 ΚΠολΔ και το άρθρο 681Γ παρ.1 ΚΠολΔ, αλλά μόνο για την περίπτωση β της παραγράφου 1 του άρθρου 681Β (και όχι για τις περιπτώσεις α' και γ'). Με τη νέα διατύπωση το άρθρο 594 καταλαμβάνει όλες τις λοιπές οικογενειακές διαφορές (άρθρο 592 παρ. 3), όπως αγωγές για συνεισφορά, διατροφή ή ρύθμιση οικογενειακής στέγης. Δεν υπήρχε κανένας λόγος ένας έγγαμος ανήλικος να μπορεί να ασκήσει αγωγή διαζυγίου ή για αναγνώριση πατρότητας ή μητρότητας αλλά να μη μπορεί να ασκήσει μόνος του αγωγή διατροφής. Συνεπώς, η νέα διάταξη του άρθρου 594 εφαρμόζεται σε όλες τις οικογενειακές διαφορές.

54.2.3. Το άρθρο 595 των ως άνω «Κοινών Διατάξεων» αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 602 ΚΠολΔ, το οποίο αφορούσε μόνο το διαζύγιο. Με τη νέα διάταξη το πεδίο εφαρμογής διευρύνεται σε όλες τις οικογενειακές διαφορές υπό την αυτονόητη προϋπόθεση ότι είναι δεκτικές συμφιλίωσης. Μολονότι υπάρχουν γενικές διατάξεις για συνδιαλλαγή ή διαμεσολάβηση, θεωρήθηκε ότι η διάταξη του ισχύοντος άρθρου 602 ΚΠολΔ πρέπει να διατηρηθεί λόγω του ηθικού χαρακτήρα των οικογενειακών σχέσεων και του γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος για την εξομάλυνση διαφορών που απορρέουν από αυτές.

54.2.4. Με το άρθρο 596 παρέχεται στο δικαστή μεγαλύτερη ευχέρεια ως προς την διαδικασία της απόδειξης στις οικογενειακές διαφορές, έτσι ώστε και αυτεπαγγέλτως να διατάσσει καθετί κατά την κρίση του απαραίτητο για την εξακρίβωση της αλήθειας των πραγματικών γεγονότων. Η διάταξη αυτή αποτελεί ειδικότερη έκφραση του άρθρου 107 –και επαναλαμβάνεται για λόγους έμφασης στο πλαίσιο της διαδικασίας των οικογενειακών διαφορών– του άρθρου 107 ΚΠολΔ. Κατ' ακρίβεια δεν καθιερώνει ελεύθερη απόδειξη, διότι η ευχέρεια που δίδεται στον δικαστή αφορά αποκλίσεις ως προς τη διαδικασία της απόδειξης, ο δε δικαστής αποφασίζει με βάση τα αποδεικτικά μέσα που επιτρέπονται στην τακτική διαδικασία. Από την άποψη αυτή η ρύθμιση διαφέρει από την κατά τα λοιπά όμοια διάταξη του άρθρου 759 παρ. 3 ΚΠολΔ, η οποία στο πλαίσιο της εκούσιας δικαιοδοσίας καθιερώνει την ελεύθερη απόδειξη. Στις οικογενειακές διαφορές το δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 613, λαμβάνει υπόψη και μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου μόνο στην περίπτωση των λοιπών οικογενειακών διαφορών, που αναφέρονται στην πα-

ράγραφο 3 του άρθρου 592, ενώ για τις διαφορές που αφορούν την υιοθεσία καθιερώνεται το σύστημα της ελεύθερης απόδειξης με παραπομπή στο άρθρο 759 παρ. 3 ΚΠολΔ από το νέο άρθρο 608 παρ. 2. Στα δύο αυτά σημεία η Επιτροπή ακολούθησε τις ρυθμίσεις του ΚΠολΔ.

54.2.5. Το άρθρο 597, που αφορά τις έννομες συνέπειες της απουσίας διαδίκου, ακολουθεί την διατύπωση του ισχύοντος άρθρου 672 ΚΠολΔ (από την διαδικασία μισθωτικών διαφορών), στο οποίο παρέπεμπε το ισχύον άρθρο 681B ΚΠολΔ σχετικά με την επιμέλεια τέκνου και τις λοιπές διαφορές από το γάμο. Αντίθετα στις γαμικές διαφορές προβλεπόταν με το ισχύον άρθρο 603 ΚΠολΔ (στο οποίο παρέπεμπε και το ισχύον άρθρο 614 παρ.1 ΚΠολΔ για τις διαφορές γονέων και τέκνων), ότι ως παρών δικάζεται μόνο ο απών εναγόμενος ή εφεσίβλητος, ενώ δεν προβλεπόταν τίποτα για τον ενάγοντα ή τον εκκαλούντα. Αυτό δεν είχε ιδιαίτερη πρακτική σημασία, αφού σύμφωνα με τον ΚΠολΔ, όπως είχε τροποποιηθεί με το νόμο 2915/2001 οποιοσδήποτε διάδικος και αν απουσίαζε δικαζόταν σαν να ήταν παρών στον πρώτο βαθμό (αλλά για τον εκκαλούντα -είτε ήταν ενάγων είτε εναγόμενος- η έφεση απορρίπτετο). Όμως με βάση τις προτεινόμενες διατάξεις επαναφέρονται οι συνέπειες ερημοδικίας (π.χ. απόρριψη της αγωγής του απόντος ενάγοντος ή ομολογία της ιστορικής βάσης της αγωγής από τον απόντα εναγόμενο) και συνεπώς με βάση τις νέες διατάξεις θα υπήρχε διαφορετική μεταχείριση μεταξύ του απόντος ενάγοντος και εναγομένου, κάτι που δεν δικαιολογείται κατ' εξοχήν στις οικογενειακές διαφορές. Για το λόγο αυτό με βάση τη νέα διάταξη του άρθρου 597, όποιος διάδικος είναι απών δικάζεται ως παρών. Επομένως η ερημοδικία του ενάγοντος σε αγωγή διαζυγίου δεν θα έχει ως συνέπεια πλέον την απόρριψη της αγωγής ως ανυποστήρικτης -και άρα τη διατήρηση του γάμου- αλλά ενδεχομένως και την αποδοχή της αγωγής με συνέπεια τη λύση του γάμου.

54.2.6. Το άρθρο 598, που ρυθμίζει ορισμένες έννομες συνέπειες στη δίκη από τον θάνατο διαδίκου, ενσωματώνει ενοποιημένα το περιεχόμενο του ισχύοντος άρθρου 604 ΚΠολΔ (που αφορούσε τις γαμικές διαφορές) και του ισχύοντος άρθρου 617 ΚΠολΔ (που αφορούσε τις διαφορές γονέων και τέκνων). Το περιεχόμενό του έχει διευρυνθεί, ώστε η δίκη να διακόπτεται σύμφωνα με το άρθρο 286 περ. α' ΚΠολΔ (και να μη καταργείται) όχι μόνο όταν οι κληρονόμοι νομιμοποιούνται ενεργητικά, αλλά και όταν νομιμοποιούνται παθητικά. Αντίθετα η διάταξη δεν διευρύνθη-

κε, ώστε να καταλαμβάνει και τις λοιπές οικογενειακές διαφορές (του ισχύοντος άρθρου 681B παρ.1 ΚΠολΔ) σε σχέση με τις οποίες δεν υπήρχε αντίστοιχη διάταξη ή παραπομπή.

54.2.7. Το άρθρο 599 των ως άνω «Κοινών Διατάξεων» ρυθμίζει ορισμένα θέματα απόδειξης στις οικογενειακές διαφορές. Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού ενσωματώνεται το περιεχόμενο του ισχύοντος άρθρου 600 ΚΠολΔ, στο οποίο παρέπεμπαν και τα άρθρα 614 παρ.1 και 681Γ παρ.1 ΚΠολΔ αλλά μόνο ως προς την β' περίπτωση του 681B παρ.1 ΚΠολΔ. Με τη νέα διατύπωσή του καταλαμβάνει και τις υπόλοιπες περιπτώσεις του 681Γ και συνεπώς εφαρμόζεται σε όλες τις οικογενειακές διαφορές. Στη δεύτερη παράγραφο του νέου άρθρου 599 ενσωματώνεται το περιεχόμενο του ισχύοντος άρθρου 601 ΚΠολΔ, στο οποίο παρέπεμπαν και τα άρθρα 614 παρ.1 και 681Γ παρ.1 ΚΠολΔ αλλά μόνο για την περίπτωση β' του άρθρου 681B παρ.1 ΚΠολΔ. Στην νέα του διατύπωση καταλαμβάνει και τις υπόλοιπες διαφορές του ισχύοντος άρθρου 681Γ παρ.1 και συνεπώς εφαρμόζεται σε όλες τις οικογενειακές διαφορές. Η επέκταση δικαιολογείται λόγω του ηθικού χαρακτήρα των οικογενειακών σχέσεων που αφορά όλες τις οικογενειακές διαφορές.

54.2.8. Στο άρθρο 600, που αναφέρεται στην προθεσμία αναψηλάφησης για ορισμένες οικογενειακές διαφορές, μεταφέρεται το περιεχόμενο του ισχύοντος άρθρου 605 ΚΠολΔ (γαμικές διαφορές), που ισχύει με παραπομπή από το ισχύον άρθρο 614 ΚΠολΔ και για τις σχέσεις γονέων και τέκνων και με παραπομπή από το ισχύον άρθρο 681Γ ΚΠολΔ, αλλά μόνο για την περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 681B ΚΠολΔ (δηλαδή για την άσκηση της γονικής μέριμνας). Έως το ν.3089/2002 το άρθρο 614 παρ.1 ΚΠολΔ παρέπεμπε και στο άρθρο 605 ΚΠολΔ. Η παραπομπή αυτή παραλείφθηκε στη νέα διατύπωση του άρθρου 614 (με βάση το ν.3089/2002). Από την αιτιολογική έκθεση του ν.3089/2002 δεν προκύπτει βούληση τροποποίησης της διάταξης, ως προς το σημείο αυτό ενώ το ίδιο συμπέρασμα ενισχύεται και από τη διάταξη του άρθρου 546 ΚΠολΔ που δεν είχε τροποποιηθεί. Στην αντίστοιχη εισηγητική έκθεση επισημαίνεται, ότι η μόνη αλλαγή στο άρθρο 614 παρ.1 ΚΠολΔ είναι η συμπλήρωση αυτού με το νέο στοιχείο β' –που αφορά δηλαδή την ένταξη στο άρθρο αυτό και της προσβολής της μητρότητας– και η αναγκαία πλέον αναρίθμηση των περιπτώσεων της παρ.1 του άρθρου 614 (βλ. το κείμενο της εισηγητικής έκθεσης υπό στοιχεία Π, 5 καθώς και τα πρακτικά των συζητή-

σεων στο βιβλίο των *Αγαλλοπούλου-Κουτσογιάδη* (επιμ.), *Η ιατρική υποβοήθηση*, 2004, σελ. 149 και 208). Σημειώνεται, ότι και στη βιβλιογραφία αποδίδεται αυτή η παράλειψη αναφοράς σε παραδρομή [βλ. *Ποδηματά στην κατ' άρθρο ερμηνεία του ΚΠολΔ των Κεραμέως-Κονδύλη-Νίκα*, Συμπλήρωμα, σελ. 88 επίσης Νόμος 3089/2002, Έκδοση ΝοΒ, Τόμος 50 (2002), Τεύχος 12, σελ. 2632, στήλη αριστερή, άρθρο πέμπτο, στίχοι 9 και 10 που επισημαίνεται: «Σ.Σ.: το 605 εκ λάθους παραλείφθηκε»].

54.2.9. Το άρθρο 601, που αναφέρεται στην παραίτηση από ένδικα μέσα, ενσωματώνει το περιεχόμενο του ισχύοντος άρθρου 606 ΚΠολΔ (για τις γαμικές διαφορές) που ισχύει και με παραπομπή από το ισχύον άρθρο 614 ΚΠολΔ (σχέσεις γονέων και τέκνων) και το άρθρο 681Γ παρ.1 ΚΠολΔ (αλλά μόνο ως προς την περίπτωση β' του άρθρου 681Β παρ. 1). Το άρθρο 601 επεκτείνεται και στις υπόλοιπες διαφορές του ισχύοντος άρθρου 681Β παρ.1 ΚΠολΔ και συνεπώς το (νέο) άρθρο 601 εφαρμόζεται σε όλες τις οικογενειακές διαφορές.

54.2.10. Στο άρθρο 602 ενοποιούνται και απλοποιούνται τα ισχύοντα άρθρα 610 και 621 ΚΠολΔ χωρίς να διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής τους. Το διαζύγιο δεν περιλαμβάνεται στις διαφορές, για τις οποίες δικαιολογείται αναστολή, διότι η λύση του γάμου με βάση τη (διαπλαστική) απόφαση του διαζυγίου λαμβάνεται υπόψη ως πραγματικό γεγονός.

54.2.11. Στο άρθρο 603 ενώνονται και απλοποιούνται τα ισχύοντα άρθρα 612 και 622 ΚΠολΔ.

54.2.12. Στο άρθρο 604 ενοποιούνται και απλοποιούνται οι διατάξεις των ισχυόντων άρθρων 613 (για ορισμένες γαμικές διαφορές) και 618 (για τις σχέσεις γονέων και τέκνων) ΚΠολΔ χωρίς να μεταβάλλεται το πεδίο εφαρμογής τους. Επομένως το (νέο) άρθρο 604 δεν αφορά τις λοιπές οικογενειακές διαφορές.

54.3 Στον «Τίτλο ΙΙΙ» (του Κεφαλαίου Β') που φέρει την ονομασία «Διατάξεις για τις γαμικές διαφορές» εντάσσονται οι διατάξεις που εφαρμόζονται στις γαμικές διαφορές.

54.3.1. Το άρθρο 605 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 608 ΚΠολΔ και διευκρινίζει ορισμένα ζητήματα νομιμοποίησης για ορισμένες γαμικές διαφορές, ενώ στις λοιπές για τη νομιμοποίηση εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις.

54.3.2. Το άρθρο 606 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 607 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολή.

54.3.3. Το άρθρο 607 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 611 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολή.

54.4 Στον «Τίτλο IV» (του Κεφαλαίου Β') που φέρει την ονομασία «Διατάξεις για τις διαφορές από τις σχέσεις γονέων και τέκνων» εντάσσονται οι διατάξεις που εφαρμόζονται στις διαφορές από τις σχέσεις γονέων τέκνων.

54.4.1. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 608, που αφορά την αυτοπρόσωπη παράσταση του υιοθετημένου τέκνου στις δίκες σχετικά με την υιοθεσία, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 614 παρ. 4 ΚΠολΔ με τη διαφορά ότι έχει διευρυνθεί για να καλύπτει όλες τις περιπτώσεις υιοθεσίας (δηλαδή και την αναγνώριση ύπαρξης ή ανυπαρξίας ή ακυρότητας) και όχι μόνο τη λύση της υιοθεσίας. Η παράγραφος 2 αναφέρεται στις παραπομπές που υπήρχαν σε διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας. Η παραπομπή στα άρθρα 744, 759 παρ.3, 747 παρ.4 και 748 παρ.2 και 5 ΚΠολΔ διατηρείται όπως είναι στο ισχύον άρθρο 614 παρ.4 ΚΠολΔ και δικαιολογείται ως εκ της ιδιαιτερότητας του εκδικαζόμενου αντικειμένου.

54.4.2. Το άρθρο 609, που αφορά την υποβολή σε ιατρικές εξετάσεις, αντιστοιχεί στο ισχύον άρθρο 615 ΚΠολΔ με μόνη διαφορά την αύξηση του ποσού της χρηματικής ποινής στην παράγραφο 2.

54.4.3. Το άρθρο 610, που καθιερώνει ειδική συντρέχουσα κατά τόπο αρμοδιότητα, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 616 ΚΠολΔ αλλά έχει διευρυνθεί, ώστε να ισχύει σε όλες τις αγωγές για την αναγνώριση ύπαρξης ή μη σχέσης γονέα και τέκνου. Σε αυτές περιλαμβάνεται και η αγωγή αναγνώρισης πατρότητας, χωρίς η Επιτροπή να λαμβάνει θέση ως προς τη νομική φύση της αγωγής αυτής ως αναγνωριστικής ή διαπλαστικής. Σε αυτές τις περιπτώσεις επιβάλλεται να υπάρχει ευνοϊκή μεταχείριση για τον ενάγοντα και έτσι καθιερώνεται ειδική συντρέχουσα δωσιδικία με βάση τον τόπο της κατοικίας του ενάγοντος κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής.

54.4.4. Το άρθρο 611, που αφορά την παθητική νομιμοποίηση στις αγωγές για τις σχέσεις γονέων και τέκνων, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 619 ΚΠολΔ χωρίς καμία αλλαγή.

54.5 Στον «Τίτλο V» του Κεφαλαίου Β', που φέρει την ονομασία «Διατάξεις για τις λοιπές οικογενειακές διαφορές», εντάσσονται οι διατάξεις που εφαρμόζονται στις λοιπές οικογενειακές διαφορές.

54.5.1. Το άρθρο 612 αντιστοιχεί προς την παράγραφο 2 του ισχύο-

ντος άρθρου 681Β ΚΠολΔ και επιτρέπει όχι μόνο τη συνεκδίκαση των διαφορών αυτών αλλά και την αντικειμενική σώρευσή τους με τις διαφορές των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 592 (γαμικές διαφορές και διαφορές γονέων και τέκνων). Στην περίπτωση αυτή προβλέπει ότι υπάγονται στο πολυμελές πρωτοδικείο ακόμη και αν λόγω ποσού θα έπρεπε να υπαχθούν σε κατώτερο δικαστήριο .

54.5.2. Το άρθρο 613 αντιστοιχεί προς το πρώτο εδάφιο της παρ.1 του ισχύοντος άρθρου 671 ΚΠολΔ, στο οποίο παρέπεμπε το ισχύον άρθρο 681Β ΚΠολΔ και παρέχει στο δικαστήριο τη δυνατότητα να λαμβάνει υπόψη και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου (το υπόλοιπο περιεχόμενο του ισχύοντος άρθρου 671 ΚΠολΔ δεν επαναλαμβάνεται, διότι καλύπτεται πλέον από τις ουσιαστικά ταυτόσημες διατάξεις της τακτικής διαδικασίας).

54.5.3. Το άρθρο 614 αντιστοιχεί προς την παράγραφο 2 του ισχύοντος άρθρου 681Γ ΚΠολΔ με τη διαφοροποίηση ότι το δικαστήριο προσπαθεί να επιλύσει την υπόθεση συμβιβαστικά, αφού ακούσει τους παρόντες διαδίκους (και όχι όλους τους διαδίκους, όπως προβλέπει το ισχύον άρθρο 681Γ ΚΠολΔ), διότι ορισμένοι διάδικοι με την ισχύουσα ρύθμιση, προκειμένου να εμποδίσουν την πρόοδο της δίκης, απουσίαζαν κατά τη συζήτηση, με αποτέλεσμα να κωλύεται η προσπάθεια συμβιβαστικής επίλυσης.

54.5.4. Το άρθρο 615, που αφορά την επικοινωνία του δικαστή με το τέκνο, αντιστοιχεί προς τις παραγράφους 3 και 4 του ισχύοντος άρθρου 681Γ ΚΠολΔ χωρίς αλλαγές. Απλώς και μόνο για λόγους σαφήνειας και αποφυγής διχογνωμιών προβλέπεται, ότι οι σχετικές διαταγές του δικαστηρίου για την επικοινωνία με το τέκνο θα καταχωρίζονται και στα πρακτικά της αντίστοιχης συζήτησης.

54.5.5. Το άρθρο 616 αποτελεί νέα διάταξη, με την οποία καθιερώνεται η υποχρέωση του δικαστηρίου να περιλάβει αυτεπαγγέλτως στο διατακτικό της απόφασης, με την οποία ανατίθεται η άσκηση της επιμέλειας στον ένα γονέα, καταψηφιστική διάταξη σε βάρος του άλλου γονέα να παραδώσει το τέκνο στον δικαιούχο γονέα. Με τον τρόπο αυτό θα αποκτήσει άμεσα ουσιαστικό περιεχόμενο και η διάταξη του άρθρου 950 ΚΠολΔ και συνεπώς με την απόφαση ανάθεσης επιμέλειας το δικαστήριο θα διατάσσει αυτεπαγγέλτως την απόδοση ή παράδοση του τέκνου στον δικαιούχο γονέα και ταυτόχρονα θα απαγγέλλει, αυτεπαγγέλτως επίσης,

κατά του γονέα, που έχει το τέκνο και δεν το παραδίδει στον δικαιούχο, σωρευτικά χρηματική ποινή και προσωπική κράτηση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 950 ΚΠολΔ.

55. Στο Κεφάλαιο Γ΄ των ειδικών διαδικασιών, που φέρει την ονομασία «Περιουσιακές διαφορές», εντάσσονται οι διατάξεις που αφορούν τις περιουσιακές διαφορές, όπως αυτές ορίζονται με το σχέδιο νόμου.

55.1. Στον Τίτλο Ι του Κεφαλαίου Γ΄, που φέρει την ονομασία «Υπαγόμενες διαφορές», εντάσσεται η νέα ρύθμιση του άρθρου 617. Στο άρθρο αυτό συγκεντρώνονται όλες οι διαφορές που υπάγονται στην ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών. Ειδικότερα:

55.1.1. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου αυτού, που αφορά τις μισθωτικές διαφορές, αντιστοιχεί στο ισχύον άρθρο 647 ΚΠολΔ, απλώς διεγράφη η λέξη "όλες" ως αυτονόητη.

55.1.2. Η δεύτερη παράγραφος του νέου αυτού άρθρου αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 647 παρ.2 σε συνδυασμό προς το άρθρο 17 παρ.2 ΚΠολΔ. Μεταβάλλεται μόνο η διατύπωση για να καταλαμβάνει σαφώς και τις οριζόντιες και τις κάθετες ιδιοκτησίες.

55.1.3. Η τρίτη παράγραφος του άρθρου αυτού περιλαμβάνει τις περιπτώσεις 1-3 του ισχύοντος άρθρου 663 ΚΠολΔ, δηλαδή τις εργατικές διαφορές, στις οποίες όμως προστέθηκαν δύο νέες περιπτώσεις, με τα στοιχεία δ΄ και ε΄. Συγκεκριμένα η περίπτωση δ΄ αφορά τις παρεμπόμπουσες αγωγές κατά δικονομικών εγγυητών, όταν αυτές ενώνονται με την προσεπίκλησή τους. Ο σκοπός της υπαγωγής αυτών των αγωγών στην εργατική διαδικασία είναι να αποφεύγεται η διεξαγωγή δύο δικών για το ίδιο βιοτικό συμβάν σε δύο διαδικασίες, έτσι ώστε να εξυπηρετείται η οικονομία της δίκης και να επιταχύνεται η απονομή της δικαιοσύνης. Τον ίδιο σκοπό εξυπηρετεί και η περίπτωση ε΄. Η περίπτωση αυτή αφορά περιστατικά (ιδίως ατυχήματα), για τα οποία ευθύνονται και ο εργοδότης και τρίτοι. Στην περίπτωση αυτή ο ενάγων ήταν υποχρεωμένος να ασκήσει δύο αγωγές για το ίδιο συμβάν, δηλαδή μια κατά την διαδικασία εργατικών διαφορών εναντίον του εργοδότη και μια κατά την τακτική διαδικασία εναντίον του τρίτου. Σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση και οι δύο αγωγές μπορούν να δικαστούν στο μονομελές πρωτοδικείο με την ίδια διαδικασία και μάλιστα να σωρευθούν στο ίδιο δικόγραφο.

55.1.4. Η τέταρτη παράγραφος περιλαμβάνει τις περιπτώσεις 4 και 5 του ισχύοντος άρθρου 663 ΚΠολΔ, οι οποίες δεν είναι κατ' ακρίβεια

εργατικές διαφορές και γι' αυτό δεν αρμόζουν σε αυτές οι διατάξεις για τις εργατικές διαφορές. Σημειώνεται περαιτέρω, ότι οι διαφορές που αφορούν οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης εμπίπτουν στη διάταξη αυτή στο βαθμό που δεν υπάγονται στα διοικητικά δικαστήρια.

55.1.5. Η πέμπτη παράγραφος του άρθρου αυτού αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 677 ΚΠολΔ με την προσθήκη μόνο στην περίπτωση β' των διαιτητών, διαμεσολαβητών και των κηδεμόνων σχολάζουσας κληρονομίας.

55.1.6. Η έκτη παράγραφος του άρθρου αυτού αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 681Α ΚΠολΔ χωρίς αλλαγές.

55.1.7. Η έβδομη παράγραφος αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 681Δ ΚΠολΔ χωρίς αλλαγές.

55.1.8. Η όγδοη παράγραφος αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 635 ΚΠολΔ χωρίς αλλαγές.

55.2 Στον Τίτλο ΙΙ του Κεφαλαίου Γ', που φέρει την ονομασία «Κοινές διατάξεις», εντάσσεται μια διάταξη για τα αποδεικτικά μέσα που εφαρμόζεται σε περισσότερες κατηγορίες περιουσιακών διαφορών. Ειδικότερα, με τη νέα διάταξη του άρθρου 618 επαναλαμβάνονται οι διατάξεις των ισχυόντων άρθρων 650 παρ. 1 και 671 παρ. 1 ΚΠολΔ (οι οποίες ίσχυαν και σε σχέση με τις διαφορές από αμοιβές κατά παραπομπή από το άρθρο 681 ΚΠολΔ, και για τις διαφορές από αυτοκίνητα κατά παραπομπή από το άρθρο 681Α ΚΠολΔ και στις διαφορές από τον τύπο κατά παραπομπή από το άρθρο 681Δ ΚΠολΔ) και καθιερώνεται η δυνατότητα λήψης υπόψη από το δικαστήριο και των μη πληρούντων τους όρους του νόμου αποδεικτικών μέσων στην ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών. Εντούτοις, λόγοι ασφάλειας του δικαίου επέβαλαν τον αποκλεισμό της λήψης υπόψη των ατελών αυτών αποδεικτικών μέσων, οσάκις αποκλείεται η δια μαρτύρων απόδειξη (άρθρα 393 έως 394 ΚΠολΔ) ή πρόκειται για ανυπόστατο αποδεικτικό μέσο (άρθρο 395 ΚΠολΔ).

55.3. Στον Τίτλο ΙΙΙ του Κεφαλαίου Γ', που φέρει την ονομασία «Διατάξεις για τις μισθωτικές διαφορές», εντάσσονται οι διατάξεις που εφαρμόζονται στις μισθωτικές διαφορές.

55.3.1. Το άρθρο 619, το οποίο αφορά την προθεσμία για την παράδοση ή την απόδοση της χρήσης μισθίου, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 658 ΚΠολΔ χωρίς αλλαγές.

55.3.2. Το άρθρο 620, που αφορά την εκτέλεση των μισθωτικών απο-

φάσεων κατά του υπομισθωτή και άλλων τρίτων προσώπων, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 659 ΚΠολΔ χωρίς αλλαγές.

55.3.3. Το άρθρο 621, το οποίο ρυθμίζει την επανεγκατάσταση του μισθωτή σε περίπτωση εξαφάνισης της απόφασης που διέταξε την απόδοση του μισθίου, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 660 ΚΠολΔ χωρίς αλλαγές.

55.3.4. Το άρθρο 622, που αφορά τις έννομες συνέπειες της καταβολής των καθυστερούμενων μισθωμάτων μέχρι τη συζήτηση, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 661 ΚΠολΔ χωρίς αλλαγές.

55.3.5. Το άρθρο 623, που ορίζει ότι η άσκηση της αγωγής για την απόδοση της χρήσης μισθίου ισχύει ως καταγγελία της μίσθωσης, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 662 ΚΠολΔ χωρίς αλλαγές.

55.3.6. Επισημαίνεται ότι η διάταξη του ισχύοντος άρθρου 651, η οποία απέκλειε το δεδικασμένο ως προς τα προδικαστικά ζητήματα, δεν υιοθετήθηκε και συνεπώς για το δεδικασμένο ως προς αυτά θα ισχύει η γενική διάταξη του άρθρου 331 ΚΠολΔ.

55.4. Στον Τίτλο IV του Κεφαλαίου Γ', που φέρει την ονομασία «Διατάξεις για τις εργατικές διαφορές», εντάσσονται οι διατάξεις που εφαρμόζονται στις εργατικές διαφορές.

55.4.1. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 624, που καθιερώνει ειδική συντρέχουσα δωσιδικία, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 664 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές. Η δεύτερη παράγραφος, που αφορά την αυτοπρόσωπη παράσταση και εκπροσώπηση διαδίκων αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 665 παράγραφος 1 ΚΠολΔ και το ισχύον άρθρο 666 ΚΠολΔ παράγραφος 3 χωρίς μεταβολές. Γίνεται επίσης παραπομπή στις διατάξεις των άρθρων 251 και 311 ΚΠολΔ, που διέπουν τη διαδικασία ενώπιον του Ειρηνοδικείου. Η προσθήκη αυτή κρίθηκε αναγκαία επειδή καταργήθηκε η γενική παραπομπή στη διαδικασία του Ειρηνοδικείου από το άρθρο 666 παρ. 1 ΚΠολΔ. Η τρίτη παράγραφος του άρθρου 624 ΚΠολΔ (αγωγή από εργαζομένους ή κατά εργαζομένων από κοινού) αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 668 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές. Η τέταρτη παράγραφος ρυθμίζει την ερημοδικία των διαδίκων στις εργατικές διαφορές, στις οποίες, επειδή δεν υπάρχει ελευθερία διάθεσης του αντικειμένου της δίκης από τον εργαζόμενο, διατηρήθηκε η λύση του ισχύοντος άρθρου 672 ΚΠολΔ σύμφωνα με το οποίο –για λόγους ισότητας– όποιος διάδικος και αν απουσιάζει δικάζεται σαν να ήταν παρών (σε αντίθεση με τις λοιπές περιουσιακές

διαφορές που υπάγονται στις ειδικές διαδικασίες, για τις οποίες ισχύουν πλέον οι γενικές διατάξεις περί ερημοδικίας). Δεν επαναλήφθηκε όμως στον Τίτλο αυτό η ρύθμιση του ισχύοντος άρθρου 673, επειδή θεωρήθηκε ότι η ρύθμιση αυτή εμπεριέχεται ούτως ή άλλως στις γενικές ρυθμίσεις για την ανακοπή ερημοδικίας (άρθρα 501 επ. ΚΠολΔ) και δεν χρειάζεται η επανάληψη της ρύθμισης και στον ως άνω Τίτλο που αφορά τις εργατικές διαφορές.

55.4.2. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 625 (νομιμοποίηση και παρέμβαση επαγγελματικών σωματείων) αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 669 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου αυτού αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 675Α ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές.

55.5 Στον Τίτλο V του Κεφαλαίου Γ', που φέρει την ονομασία «Διατάξεις για τις διαφορές από αμοιβές», εντάσσονται οι διατάξεις που εφαρμόζονται στις διαφορές από αμοιβές.

55.5.1. Το άρθρο 626, που καθιερώνει ειδικές συντρέχουσες δωσιδικίες για τις διαφορές από αμοιβές, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 678 ΚΠολΔ, στο οποίο απλώς προστέθηκαν οι διαμεσολαβητές στην παράγραφο 3 και οι κηδεμόνες σχολάζουσας κληρονομίας στην παράγραφο 4 του άρθρου 626.

55.5.2. Το άρθρο 627, που προσδιορίζει πρόσθετα στοιχεία που πρέπει να περιέχει το δικόγραφο για αμοιβές, αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 680 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές.

55.6. Στον Τίτλο VI του Κεφαλαίου Γ', που φέρει την ονομασία «Διατάξεις για τις διαφορές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές», εντάσσονται οι διατάξεις, που εφαρμόζονται στις διαφορές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές.

55.6.1. Το άρθρο 628 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 681Δ ΚΠολΔ με πιο ορθολογική αναδιάταξη των παραγράφων του και με διάφορες απλοποιήσεις, οι οποίες, χωρίς να επηρεάζουν την ουσία της διάταξης αυτής, την εναρμονίζουν με τις λοιπές ειδικές διαδικασίες. Η προθεσμία έκδοσης απόφασης καταργήθηκε ως αντικείμενη στο άρθρο 91 παράγραφος 3 του Κώδικα περί Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (Ν.1756/1988) και στο τελευταίο εδάφιο του άρθρου 307 ΚΠολΔ, όπως διαμορφώνεται με το παρόν σχέδιο νόμου. Η παράγραφος 6 του ισχύοντος άρθρου 681Δ ΚΠολΔ δεν περιλήφθηκε ως αυτονόητη, αφού τα πρακτορεία διανομής, οι διαφημιστές και οι διαφημιζόμενοι,

που συναλλάσσονται με τον οφειλέτη μπορεί να είναι τρίτοι, στα χέρια των οποίων μπορεί να γίνει εκτέλεση, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 982 επ. ΚΠολΔ.

55.7. Στον Τίτλο VII του Κεφαλαίου Γ', που φέρει την ονομασία «Διατάξεις για τις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους», εντάσσονται οι διατάξεις που εφαρμόζονται στις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους.

55.7.1. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 629 αντιστοιχεί προς την παράγραφο 1 του ισχύοντος άρθρου 638 ΚΠολΔ. Το ισχύον άρθρο 635 ΚΠολΔ έχει περιληφθεί στην παράγραφο 8 του άρθρου 617, το άρθρο 636 ΚΠολΔ καταργήθηκε, διότι το περιεχόμενό του περιλήφθηκε στο (νέο) άρθρο 16, ενώ η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 638 ΚΠολΔ και το άρθρο 639 ΚΠολΔ καταργούνται για λόγους ενοποίησης των προθεσμιών της διαδικασίας αυτής με όλες τις ειδικές διαδικασίες, δεδομένου ότι οι πολύ σύντομες προθεσμίες ούτε μπορούσαν να τηρηθούν ούτε εξυπηρετούσαν την πράξη. Η δεύτερη παράγραφος του νέου άρθρου αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 640 και διατηρήθηκε (παρά την ομοιότητά της ως προς τον χρόνο προσαγωγής του τίτλου με το άρθρο 591, παρ. 1 περίπτωση ε') λόγω της έννομης συνέπειας του απαραδέκτου της αγωγής λόγω μη προσαγωγής του τίτλου. Η τρίτη παράγραφος του άρθρου 638 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 640 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές. Η τέταρτη παράγραφος του άρθρου 638 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 642 ΚΠολΔ. Η αναφορά στο άρθρο 266 ΚΠολΔ ως εξαιρουμένης διάταξης παραλείφθηκε, διότι για όλες τις ειδικές διαδικασίες θα τηρείται πινάκιο. Στις εξαιρούμενες διατάξεις προστέθηκε πλέον και το άρθρο 618 που αφορά αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου, αφού στις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις περί απόδειξης. Η παράγραφος 1 του ισχύοντος άρθρου 643 ΚΠολΔ καταργήθηκε, διότι το μεν πρώτο εδάφιο καλύπτεται από τις γενικές διατάξεις -μια συζήτηση- το δε δεύτερο εδάφιο ήταν κατάλοιπο της ρύθμισης, σύμφωνα με τη οποία παραπέμπονταν σε ιδιαίτερη συζήτηση οι μη εκκαθαρισμένοι ισχυρισμοί. Η δεύτερη παράγραφος του ισχύοντος άρθρου 643 ΚΠολΔ δεν επαναλαμβάνεται, διότι καλύπτεται πλέον από τις γενικές διατάξεις. Τέλος, η πέμπτη παράγραφος του νέου άρθρου αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 644 ΚΠολΔ.

56. Στο «Κεφάλαιο Δ'» (των ειδικών διαδικασιών) εντάσσονται οι

διατάξεις που αφορούν τις Διαταγές, δηλαδή τη Διαταγή πληρωμής και τη Διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου.

56.1. Στον «Τίτλο Ι», που φέρει την ονομασία «Διαταγή πληρωμής», εντάσσονται οι διατάξεις που αφορούν τη διαταγή πληρωμής (άρθρα 630 έως και 645). Οι νέες διατάξεις ακολουθούν κατά βάση τις ρυθμίσεις των ισχυόντων άρθρων 623 έως 634 ΚΠολΔ με τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις:

α) Η παράγραφος 2 του άρθρου 631 (που αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 624) διαμορφώνεται έτσι, ώστε να επιτρέπεται η έκδοση διαταγής πληρωμής και κατά προσώπων που διαμένουν στο εξωτερικό και έχουν γνωστή διαμονή, αλλά και κατά προσώπων άγνωστης διαμονής, τα οποία όμως έχουν διορίσει αντίκλητο. Η ρύθμιση για τη δυνατότητα έκδοσης διαταγής πληρωμής κατά προσώπων γνωστής διαμονής στο εξωτερικό συνάγεται εμμέσως από το γεγονός, ότι δεν υιοθετείται η ισχύουσα ρύθμιση ως προς τα πρόσωπα της παραγράφου 2 του άρθρου 624 ΚΠολΔ ενόψει του γεγονότος ότι οι σημερινές συνθήκες επικοινωνίας δεν δικαιολογούν αυτή τη μέχρι τώρα εξαίρεση.

β) Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 640 αντιστοιχεί προς το ισχύον 632 ΚΠολΔ, αλλά η ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής ασκείται πάντοτε στο δικαστήριο, ο δικαστής του οποίου εξέδωσε την διαταγή πληρωμής και όχι πλέον στο πολυμελές πρωτοδικείο.

γ) Στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 640 (αντιστοίχου προς το ισχύον άρθρο 632 ΚΠολΔ ορίζεται, ότι η αναστολή κατά της διαταγής πληρωμής δεν εμποδίζει την λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Η αναστολή χορηγείται μέχρι την έκδοση οριστικής (και όχι τελεσίδικης) απόφασης επί της ανακοπής, ενώ αν ασκηθεί ανακοπή ερημοδικίας ή έφεση κατά της απόφασης επί της ανακοπής, μπορεί να χορηγηθεί εκ νέου αναστολή κατ' εφαρμογή ρύθμισης αντίστοιχης προς τις διατάξεις των άρθρων 912 και 913 ΚΠολΔ.

δ) Στο άρθρο 639 (αντίστοιχο προς το ισχύον άρθρο 631 ΚΠολΔ) προστίθεται εξαίρεση, σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί να γίνει εκτέλεση με την διαταγή πληρωμής που εκδόθηκε κατά προσώπου που διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, όσο διαρκεί η προθεσμία ανακοπής, αλλά μπορούν να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα.

ε) Προστίθενται τα άρθρα 643 έως 645, τα οποία είναι νέες διατάξεις, στις οποίες συγκεντρώνονται όλες οι λεπτομερέστερες ρυθμίσεις για

την επίδοση της διαταγής πληρωμής όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό και σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής. Οι ρυθμίσεις αυτές κατέστησαν αναγκαίες λόγω της διεύρυνσης της δυνατότητας έκδοσης διαταγής πληρωμής και κατά προσώπων που διαμένουν στο εξωτερικό και κατά προσώπων άγνωστης διαμονής. Οι διατάξεις αυτές αναφέρονται στα πρόσωπα, στα οποία γίνεται η επίδοση της διαταγής πληρωμής και της ανακοπής ή της αίτησης αναστολής, στον τρόπο με τον οποίο γίνεται η επίδοση στο εξωτερικό και στο χρονικό σημείο στο οποίο θεωρείται ότι αυτή συντελέστηκε, στην προθεσμία ανακοπής, ανάλογα με τη διαμονή του προσώπου κατά του οποίου εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής, και στην αφετηρία της προθεσμίας αυτής. Ειδικότερα:

56.2. Το άρθρο 630 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 623 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολή.

56.3. Το άρθρο 631 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 624 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολή στην πρώτη παράγραφο. Η δεύτερη παράγραφος όμως τροποποιήθηκε, ώστε να είναι επιτρεπτή η έκδοση διαταγής πληρωμής και κατά προσώπων που έχουν γνωστή διαμονή στο εξωτερικό (οι σημαντικές συνθήκες επικοινωνίας δεν δικαιολογούν πλέον τη μέχρι τώρα θεωρούμενη εξαίρεση) ή και κατά προσώπων που είναι άγνωστης διαμονής, αν έχουν διορισμένο αντίκλητο.

56.4. Το άρθρο 632 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 625 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές.

56.5. Το άρθρο 633 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 626 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές.

56.6. Το άρθρο 634 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 627 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές.

56.7. Το άρθρο 635 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 628 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές.

56.8. Το άρθρο 636 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 629 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές.

56.9. Το άρθρο 637 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 630 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές στην ουσία του, μεταβάλλεται όμως ως προς την υπόμνηση της προθεσμίας άσκησης της ανακοπής δια παραπομπής στο νέο άρθρο 645.

56.10. Το άρθρο 638 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 630Α ΚΠολΔ, αλλά διευκρινίζεται με σαφή τρόπο, ότι η απαγγελλόμενη από τη διάταξη

συνέπεια της μη έγκαιρης επίδοσης της διαταγής πληρωμής επέρχεται αυτοδικαίως και δεν χρειάζεται δικαστική κήρυξη.

56.11. Το άρθρο 639 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 631 ΚΠολΔ, αλλά προστίθεται εξαίρεση σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί να γίνει εκτέλεση με την διαταγή πληρωμής που εκδόθηκε κατά προσώπου που διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, όσο διαρκεί η προθεσμία ανακοπής, διευκρινίζεται όμως ότι μπορούν να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα.

56.12. Το άρθρο 640 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 632 ΚΠολΔ με τις εξής μεταβολές:

α) Η προθεσμία της ανακοπής και ο τρόπος επίδοσής της , χωρίς να μεταβάλλονται, για λόγους συστηματικής συνέπειας μετακινούνται στα νέα άρθρα 645 παράγραφος 1 και 643 αντίστοιχα ώστε να ρυθμίζονται ενιαία μαζί με την προθεσμία ανακοπής και την επίδοση στο εξωτερικό ή σε πρόσωπα με άγνωστη διαμονή.

β) Διατυπώνεται με τέτοιο τρόπο η διάταξη της πρώτης παραγράφου, ώστε η ανακοπή να απευθύνεται στο δικαστήριο εκείνο, ο δικαστής του οποίου εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής που προσβάλλεται με την ανακοπή. Με την τροποποίηση αυτή ρυθμίζεται διαφορετικά η υλική αρμοδιότητα για την εκδίκαση της ανακοπής , ώστε η ανακοπή να εκδικάζεται ανάλογα είτε μόνο από τον ειρηνοδίκη, αν τη διαταγή πληρωμής την είχε εκδώσει ο ειρηνοδίκης, είτε από το μονομελές πρωτοδικείο, αν τη διαταγή πληρωμής την είχε εκδώσει ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου. Κατ' ακολουθίαν αυτής της τροποποίησης η ανακοπή του άρθρου 640 (που αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 632 ΚΠολΔ) δεν θα εκδικάζεται ποτέ από το πολυμελές πρωτοδικείο, έστω και αν αυτό θα ήταν καθ' ύλην αρμόδιο με βάση τις γενικές διατάξεις . Επιπλέον ορίζεται, ότι το αρμόδιο για την εκδίκαση της ανακοπής δικαστήριο είναι καθ' ύλην αρμόδιο για την εκδίκαση και των προδικαστικών ζητημάτων, ώστε να μπορεί να εφαρμοσθεί το άρθρο 331 ΚΠολΔ. Με τις ρυθμίσεις αυτές επέρχεται μία σοβαρή δικονομική αλλαγή, η οποία ελπίζεται, ότι θα συμβάλει στη μείωση του φόρτου εργασίας του πολυμελούς πρωτοδικείου, στην οικονομία της δίκης και κατ' αποτέλεσμα στην επιτάχυνση των δικών στο σύνολό τους.

γ) Στην παράγραφο 3 ορίζεται, ότι με την απόφαση της αναστολής η εκτέλεση αναστέλλεται μέχρι την έκδοση οριστικής (και όχι τελεσίδικης)

απόφασης επί της ανακοπής για να εναρμονισθεί η ρύθμιση με εκείνη του άρθρου 938 αλλά και για να μη δεσμεύεται ο δικαιούχος της διαταγής πληρωμής για τόσο μακρό χρόνο δηλαδή μέχρι της τελεσιδικίας. Προς εξισορρόπηση, όμως, και των συμφερόντων του ανακόπτοντος με τις παραγράφους 4 και 5 εισάγεται ρύθμιση αντίστοιχη προς εκείνη των άρθρων 912 και 913 ΚΠολΔ, δηλαδή παρέχεται η δυνατότητα στον οφειλέτη υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις της διάταξης να ζητήσει αναστολή μέχρι την τελεσιδικία. Τέλος, προστίθεται τρίτο εδάφιο με το οποίο διευκρινίζεται, ότι η αναστολή που χορηγείται με την παράγραφο αυτή δεν εμποδίζει την λήψη ασφαλιστικών μέτρων.

56.13. Το άρθρο 641 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 633 ΚΠολΔ, αλλά η προθεσμία της παραγράφου 2 για την δεύτερη ανακοπή γίνεται δεκαπέντε εργασίμων ημερών για να εναρμονισθεί προς την προθεσμία της πρώτης ανακοπής αλλά και λόγω της έκδοσης διαταγής πληρωμής πλέον και κατά προσώπων διαμενόντων στο εξωτερικό ή άγνωστης διαμονής.

56.14. Το άρθρο 642 αντιστοιχεί προς το ισχύον άρθρο 634 ΚΠολΔ χωρίς μεταβολές.

56.15. Το άρθρο 643 αντιστοιχεί προς το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του ισχύοντος άρθρου 632 ΚΠολΔ που απλώς μετατίθεται στο νέο άρθρο 643 για λόγους συστηματικούς. Η διάταξη αυτή για την επίδοση της ανακοπής καθιστά αυτοδίκαια αντίκλητο του καθ' ου η ανακοπή τον δικηγόρο που υπέγραψε την αίτηση για την έκδοση της διαταγής πληρωμής και προβλέπει ως εναλλακτική δυνατότητα επίδοσης στον καθ' ου η ανακοπή την επίδοση στην αναγραφόμενη διεύθυνση στη διαταγή πληρωμής. Κατά τα λοιπά, για την επίδοση τόσο της διαταγής πληρωμής, όσο και της ανακοπής κατ' αυτής, ισχύουν οι γενικές διατάξεις, δηλαδή τα άρθρα 122 επ. ΚΠολΔ και όταν υπάρχει αντίκλητος ειδικότερα τα άρθρα 142 και 143 ΚΠολΔ. Για τον οφειλέτη άγνωστης διαμονής η επίδοση γίνεται πάντοτε στον αντίκλητο, σύμφωνα με το νέο άρθρο 143 παράγραφος 5, αφού η διαταγή πληρωμής μπορεί να εκδοθεί κατά προσώπου άγνωστης διαμονής μόνον όταν έχει αντίκλητο.

56.16. Το άρθρο 644 είναι νέο και περιέχει διατάξεις για τον τρόπο, με τον οποίο γίνεται και τον χρόνο κατά τον οποίο θεωρείται, ότι συντελέστηκε η επίδοση στο εξωτερικό για τους σκοπούς των άρθρων νέων 638 και 642 ΚΠολΔ. Συναφώς διευκρινίζεται, ότι για τους σκοπούς α) του

νέου άρθρου 638 (αντιστοίχου προς το ισχύον άρθρο 630Α ΚΠολΔ), δηλαδή για την τήρηση της δίμηνης προθεσμίας επίδοσης και β) του νέου άρθρου 642 (αντιστοίχου προς το ισχύον άρθρο 634 ΚΠολΔ) για την διακοπή της παραγραφής, όταν η επίδοση γίνεται στο εξωτερικό, θεωρείται ότι συντελέσθηκε σύμφωνα με το άρθρο 136 ΚΠολΔ. Επισημαίνεται πάντως, ότι η προθεσμία για την άσκηση ανακοπής αρχίζει από την πραγματική επίδοση και όχι την πλασματική του άρθρου 136 ΚΠολΔ και αυτό ρυθμίζεται στην παράγραφο 2 του νέου άρθρου 645.

Για τα πρόσωπα με άγνωστη διαμονή δεν τίθεται το παραπάνω ζήτημα, διότι επίδοση μπορεί να γίνει μόνο στον αντίκλητο. Αυτονόητα, αν η επίδοση σε πρόσωπα που διαμένουν στο εξωτερικό, αλλά έχουν αντίκλητο στην Ελλάδα, γίνει στον αντίκλητο, τότε ισχύουν οι γενικές διατάξεις ως προς τον χρόνο, κατά τον οποίο θεωρείται, ότι συντελέσθηκε η επίδοση.

56.17. Το άρθρο 645 είναι νέο και στην πρώτη παράγραφο ρυθμίζει την προθεσμία ανακοπής του άρθρου 640 (ισχύον άρθρο 632 ΚΠολΔ) σε δεκαπέντε εργάσιμες ημέρες (όπως ίσχυε) για πρόσωπα που διαμένουν στην Ελλάδα και εξήντα (ημερολογιακές) ημέρες για πρόσωπα που διαμένουν στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής. Διευκρινίζεται, ότι οι προθεσμίες αυτές ισχύουν είτε η επίδοση της διαταγής πληρωμής γίνει στο εξωτερικό είτε γίνει στον αντίκλητο του οφειλέτη στην Ελλάδα, διότι και στην περίπτωση αυτή πρέπει να παρέχεται επαρκής χρόνος προετοιμασίας του προσώπου που διαμένει στο εξωτερικό για την τυχόν άσκηση ανακοπής. Επισημαίνεται επίσης ότι η προθεσμία της δεύτερης ανακοπής σύμφωνα με την παράγραφο 2 του νέου άρθρου 641 (ισχύον άρθρο 633 ΚΠολΔ) δεν είναι μεγαλύτερη για τους διαμένοντες στο εξωτερικό, διότι αρχίζει μετά την εκπνοή της προθεσμίας ανακοπής του (νέου) άρθρου 640, η εφαρμογή του οποίου έχει ως συνέπεια, ότι ο διαμένων στο εξωτερικό έχει λάβει γνώση και είχε χρόνο να διορίσει πληρεξούσιο δικηγόρο στην Ελλάδα. Επίσης, δεν διαφοροποιείται η προθεσμία του νέου άρθρου 638 (ισχύοντος άρθρου 630Α ΚΠολΔ) για διαμένοντες στο εξωτερικό, διότι αυτή η προθεσμία αφορά τον υπέρ ου η διαταγή πληρωμής και η προθεσμία τηρείται και με την πλασματική επίδοση του άρθρου 136 ΚΠολΔ. Με τη δεύτερη παράγραφο το νέο άρθρο 645 ρυθμίζει την αφετηρία της έναρξης της προθεσμίας ανακοπής και περιέχει ειδικές διατάξεις για την επίδοση στο εξωτερικό. Η αφετηρία αυτή ισχύει τόσο για την προθε-

σμία της πρώτης ανακοπής (του άρθρου 640 αντιστοίχου προς το ισχύον άρθρο 632 ΚΠολΔ) όσο και της δεύτερης ανακοπής (του άρθρου 641 αντιστοίχου προς το ισχύον άρθρο 633 ΚΠολΔ)».

II. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

«Άρθρο 63

Τα άρθρα 591 έως 681Δ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Τέταρτο Βιβλίο - Ειδικές Διαδικασίες) αντικαθίστανται και αναριθμούνται ως εξής:

ΤΕΤΑΡΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Γενικές διατάξεις

Άρθρο 591

1. Τα άρθρα 1 έως 590 εφαρμόζονται και στις ειδικές διαδικασίες, εκτός αν αντιβαίνουν προς τις ειδικές διατάξεις των διαδικασιών αυτών. Αν στις ειδικές αυτές διατάξεις δεν ορίζεται διαφορετικά: α) η προθεσμία για την κλήτευση των διαδίκων είναι τριάντα (30) ημέρες και, αν ο διάδικος που καλείται ή κάποιος από τους ομοδίκους διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, εξήντα (60) ημέρες πριν από τη συζήτηση· β) πρόσθετη παρέμβαση μπορεί να ασκηθεί και προφορικά κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο και καταχωρίζεται στα πρακτικά, ενώ η κύρια παρέμβαση, η προσεπίκληση και η ανακοίνωση ασκούνται, με ποινή απαραδέκτου, με δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου, στο οποίο εκκρεμεί η δίκη και επιδίδεται στους διαδίκους τουλάχιστον οκτώ (8) ημέρες πριν από τη συζήτηση, η οποία ορίζεται υποχρεωτικά κατά την ημερομηνία συζήτησης της κύριας υπόθεσης· γ) οι προτάσεις κατατίθενται το αργότερο κατά τη συζήτηση· δ) όπου η κατάθεση προτάσεων είναι υποχρεωτική τα περιεχόμενα σε αυτές μέσα επίθεσης και άμυνας προτείνονται συνοπτικώς και προφορικά και καταχωρίζονται στα πρακτικά διαφορετικά είναι απαράδεκτα... ε) οι διάδικοι το αργότερο κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο προσάγουν όλα τα αποδεικτικά τους μέσα... στ) οι διάδικοι μπορούν έως τη δωδέκατη ώρα της τρίτης εργάσιμης ημέρας από τη συζήτηση να καταθέσουν προσθήκη στις προτάσεις

τους, με την οποία αξιολογούνται οι αποδείξεις, προτείνονται ισχυρισμοί και προσκομίζονται ένορκες βεβαιώσεις, έγγραφα και γνωμοδοτήσεις κατά το άρθρο 390 μόνο για την αντίκρουση ισχυρισμών που προτάθηκαν και ζ) ανταγωγή, αντέφηση και πρόσθετοι λόγοι ανακοπών, τριτανakoπών, έφεσης και αναψηλάφησης ασκούνται με ποινή απαραδέκτου με δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου, στο οποίο απευθύνονται και επιδίδεται στον αντίδικο τουλάχιστον οκτώ (8) ημέρες πριν από τη συζήτηση ή και με τις προτάσεις, οι οποίες στην περίπτωση αυτή κατατίθενται και επιδίδονται τουλάχιστον οκτώ (8) ημέρες πριν από τη συζήτηση, η οποία ορίζεται υποχρεωτικά κατά την ημερομηνία συζήτησης της κύριας υπόθεσης.

2. Αν η υπόθεση δεν υπάγεται στη διαδικασία κατά την οποία έχει εισαχθεί, το δικαστήριο αποφαινεται γι' αυτό αυτεπαγγέλτως και διατάσσει την εκδίκασή της κατά τη διαδικασία, σύμφωνα με την οποία δικάζεται.

3. Κατά την εκδίκαση της ανακοπής ερημοδικίας, της έφεσης και της αναψηλάφησης εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν για την εκδίκαση της υπόθεσης, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση που προσβάλλεται με το ένδικο μέσο. Η αναίρεση εκδικάζεται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στις διατάξεις του παρόντος βιβλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Οικογενειακές διαφορές

Τίτλος Ι

Υπαγόμενες διαφορές

Άρθρο 592

Κατά την ειδική διαδικασία των οικογενειακών διαφορών δικάζονται οι γαμικές διαφορές, οι διαφορές από τις σχέσεις γονέων και τέκνων και οι λοιπές οικογενειακές διαφορές που ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου αυτού:

1. Οι γαμικές διαφορές αφορούν α) το διαζύγιο, β) την ακύρωση γάμου, γ) την αναγνώριση της ύπαρξης ή της ανυπαρξίας γάμου, δ) τις σχέσεις των συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου, οι οποίες πηγάζουν από αυτόν, εκτός από τις υπαγόμενες στην παράγραφο 3 του άρθρου αυτού.

2. Οι διαφορές από τις σχέσεις γονέων και τέκνων αφορούν: α) την προσβολή της πατρότητας, β) την προσβολή της μητρότητας, γ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει σχέση γονέα και τέκνου ή γονική μέριμνα, δ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει ή είναι άκυρη η εκούσια αναγνώριση ενός τέκνου χωρίς γάμο των γονέων του ή η εξομοίωσή του με τέκνο γεννημένο σε γάμο λόγω επιγενόμενου γάμου των γονέων του, καθώς και την προσβολή της εκούσιας αναγνώρισης, ε) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει ή είναι άκυρη υιοθεσία ή τη λύση της, στ) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει επιτροπεία.

3. Οι λοιπές οικογενειακές διαφορές αφορούν: α) τον καθορισμό, τη μείωση ή την αύξηση της συνεισφοράς του καθενός από τους συζύγους για τις ανάγκες της οικογένειας, της διατροφής που οφείλεται λόγω γάμου, διαζυγίου ή συγγένειας, των δαπανών τοκετού και της διατροφής της άγαμης μητέρας, καθώς και της διατροφής της μητέρας από την κληρονομική μερίδα που έχει επαχθεί στο τέκνο που αυτή κυοφορεί, β) την άσκηση της γονικής μέριμνας αναφορικά με το τέκνο κατά τη διάρκεια του γάμου, και σε περίπτωση διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή όταν πρόκειται για τέκνο χωρίς γάμο των γονέων του, τη διαφωνία των γονέων κατά την κοινή άσκηση από αυτούς της γονικής τους μέριμνας, καθώς και την επικοινωνία των γονέων και των λοιπών ανιόντων με το τέκνο, γ) τη ρύθμιση της χρήσης της οικογενειακής στέγης και της κατανομής των κινητών μεταξύ συζύγων.

4. Σε περίπτωση διαζυγίου και κατά την ίδια διαδικασία της παραγράφου 1 μπορεί να ενωθεί ή συνεκδικασθεί η απαίτηση του αναίτιου συζύγου για ηθική βλάβη.

Τίτλος ΙΙ Κοινές Διατάξεις

Άρθρο 593

1. Οι διαφορές που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 592 εισάγονται μόνο με κύρια ή παρεμπίπτουσα αγωγή.

2. Αγωγή διατροφής κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 592 μπορεί να εισαχθεί και στο δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η κατοικία του ενάγοντος.

Άρθρο 594

Οι ανήλικοι που συνάπτουν γάμο και τα πρόσωπα που βρίσκονται σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση μπορούν να ασκούν μόνοι τους τις κατά το άρθρο 592 αγωγές και να εμφανίζονται στο δικαστήριο, όταν αυτές εκδικάζονται, χωρίς τη συγκατάθεση κανενός.

Άρθρο 595

Αν το δικαστήριο, κατά τη συζήτηση αγωγής, πείθεται ότι είναι δυνατό να συμφιλιωθούν οι διάδικοι, μπορεί με αίτηση του ενός ή του άλλου διαδίκου ή αυτεπαγγέλτως, να προσπαθήσει να τους συμφιλιώσει ή να αναβάλει την περαιτέρω συζήτηση της υπόθεσης μόνο μια φορά και για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

Άρθρο 596

Στις διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 592, το δικαστήριο, ακόμη και αποκλίνοντας από τις διατάξεις που ρυθμίζουν τη διαδικασία της απόδειξης, διατάσσει αυτεπαγγέλτως κάθε τι που κατά την κρίση του είναι απαραίτητο για την εξακρίβωση της αλήθειας των πραγματικών γεγονότων.

Άρθρο 597

Αν κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο δεν εμφανισθεί ή εμφανισθεί και δεν λάβει νόμιμο μέρος κάποιος από τους διαδίκους, η διαδικασία προχωρεί σαν να ήταν παρόντες όλοι οι διάδικοι.

Άρθρο 598

Στις διαφορές που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 592, αν πεθάνει ο ένας από τους διαδίκους πριν γίνει η απόφαση αμετάκλητη, η δίκη καταργείται ως προς το κύριο αντικείμενό της. Αν η αγωγή μπορεί να ασκηθεί από τους κληρονόμους ή κατά των κληρονόμων, η δίκη διακόπτεται.

Άρθρο 599

1. Στις διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 592 η μη προσέλευση, η παράλειψη ή η άρνηση διαδίκου να καταθέσει ή να απαντήσει στις ερωτήσεις που του υποβάλλονται ή να δηλώσει για την αλήθεια πραγματικών περιστατικών ή για τη γνησιότητα εγγράφου, όπως και η ομολογία,

λαμβάνονται υπόψη σε συνδυασμό με τις άλλες αποδείξεις και εκτιμώνται ελεύθερα.

2. Στις διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 592 δεν επιτρέπεται: 1) να εξεταστούν με όρκο οι διάδικοι, 2) να εξεταστούν ως μάρτυρες τα τέκνα τους, γνήσια, νομιμοποιημένα, θετά και αναγνωρισμένα, τα τέκνα της γυναίκας που γεννήθηκαν χωρίς γάμο, καθώς και οι σύζυγοι και οι κατιόντες τους, 3) να παραιτηθούν οι διάδικοι από την ορκοδοσία μάρτυρα ή πραγματογνώμονα.

Άρθρο 600

Στις διαφορές που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 και στην περίπτωση β' της παραγράφου 3 του άρθρου 592 η προθεσμία της αναψηλάφησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 545 παράγραφος 3 εδάφια δ', ε' και στ', είναι έξι μήνες και αρχίζει από την επίδοση της προσβαλλόμενης απόφασης.

Άρθρο 601

Στις διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 592 οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να παραιτηθούν από τα ένδικα μέσα μόνο μετά την έκδοση της οριστικής απόφασης. Η παραίτηση γίνεται με δήλωση στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση και με επίδοση αντιγράφου της έκθεσης στον αντίδικο.

Άρθρο 602

Αν η διάγνωση διαφοράς εξαρτάται, ολικά ή εν μέρει, α) από την ύπαρξη ή ανυπαρξία ή από την ακύρωση γάμου ή β) από κάποια από τις διαφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 592, το δικαστήριο αναβάλλει, με αίτηση ή και αυτεπαγγέλτως, τη συζήτηση ωσότου εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση, σχετικά με την αγωγή αυτή. Αν δεν έχει ακόμη ασκηθεί η αγωγή αυτή, το δικαστήριο ορίζει προθεσμία για την άσκησή της. Αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, η συζήτηση μπορεί να συνεχισθεί και ο σχετικός ισχυρισμός θεωρείται ότι δεν έχει προβληθεί.

Άρθρο 603

1. Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να εκδικάζουν τις διαφορές της παραγράφου 1 του άρθρου 592, αν ο ένας από τους συζύγους είναι Έλληνας, και αν ακόμη δεν έχει ούτε είχε κατοικία ή διαμονή στην

Ελλάδα ή αν ήταν κατά την τέλεση του γάμου Έλληνας και απέβαλε λόγω του γάμου την ελληνική ιθαγένεια.

2. Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να εκδικάζουν τις διαφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 592, αν ο πατέρας ή η μητέρα ή το τέκνο είναι Έλληνες και αν ακόμη δεν έχουν ούτε είχαν κατοικία ή διαμονή στην Ελλάδα.

3. Αν δεν υπάρχει δικαστήριο κατά τόπον αρμόδιο για να δικάσει τις διαφορές που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, αρμόδια είναι τα δικαστήρια της πρωτεύουσας του κράτους.

Άρθρο 604

1. Αποτελούν δεδικασμένο που ισχύει υπέρ και εναντίον όλων, εφόσον δεν μπορούν να προσβληθούν με αναίρεση και αναψηλάφηση, αποφάσεις οι οποίες α) απαγγέλλουν ακύρωση γάμου ή διαζύγιο ή αναγνωρίζουν την ύπαρξη ή όχι έγκυρου γάμου ή απορρίπτουν τέτοιες αγωγές και β) δέχονται ή απορρίπτουν αγωγές που αφορούν διαφορές οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 592.

2. Το δεδικασμένο από τις αποφάσεις της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 δεν ισχύει για τον τρίτο που δεν έλαβε μέρος στη δίκη και επικαλείται για τον εαυτό του σχέση γονέα και τέκνου ή γονική μέριμνα.

Τίτλος III

Διατάξεις για τις γαμικές διαφορές

Άρθρο 605

1. Η αγωγή για την αναγνώριση της ύπαρξης ή της ανυπαρξίας ή την ακύρωση γάμου, που ασκείται από τον ένα σύζυγο, απευθύνεται κατά του άλλου και, αν αυτός έχει πεθάνει, κατά των κληρονόμων του, αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

2. Η αγωγή που αναφέρεται στην παράγραφο 1, όταν ασκείται από τον εισαγγελέα ή κάποιον που έχει συμφέρον, απευθύνεται και κατά των δύο συζύγων, και αν έχει πεθάνει ο ένας κατά των κληρονόμων του, αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Άρθρο 606

1. Στις περιπτώσεις που ο εισαγγελέας μπορεί να ασκήσει την αγωγή για την ακύρωση γάμου έχει το δικαίωμα, ακόμη και αν δεν άσκησε αυτός

την αγωγή, να λάβει μέρος στη δίκη έχοντας όλα τα δικαιώματα του διαδίκου.

2. Η γραμματεία του δικαστηρίου έχει την υποχρέωση να γνωστοποιεί στον εισαγγελέα του δικαστηρίου τις δικασίμους των αγωγών για την ακύρωση γάμου, όπως και τις αποφάσεις που εκδίδονται στις αγωγές αυτές. Η παράλειψη της γνωστοποίησης δεν επιφέρει ακυρότητα της διαδικασίας.

Άρθρο 607

1. Τα ελληνικά δικαστήρια δεν έχουν δικαιοδοσία να εκδικάσουν τις διαφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 592, αν και οι δύο σύζυγοι κατά το χρόνο που ασκείται η αγωγή είναι αλλοδαποί, και αν κατά τα δίκαια της ιθαγένειας και των δύο συζύγων δεν αναγνωρίζεται στα ελληνικά δικαστήρια δικαιοδοσία να δικάσουν τη διαφορά. Τα ελληνικά δικαστήρια όμως έχουν δικαιοδοσία να δικάσουν αγωγές διαζυγίου, όταν ο γάμος είναι έγκυρος κατά το ελληνικό δίκαιο, ανυπόστατος όμως ή άκυρος κατά το δίκαιο της ιθαγένειας του συζύγου.

2. Η ισχύς των αποφάσεων των ελληνικών δικαστηρίων που δεν μπορούν να προσβληθούν με ανακοπή ερημοδικίας, έφεση, αναψηλάφηση και αναίρεση δεν μπορεί να αμφισβητηθεί για το λόγο ότι παραβιάστηκε η διάταξη της παραγράφου 1.

Τίτλος ΙV

Διατάξεις για τις διαφορές από τις σχέσεις γονέων και τέκνων

Άρθρο 608

1. Στις δίκες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 592 και αφορούν την υιοθεσία, το θετό τέκνο που συμπλήρωσε το δωδέκατο έτος της ηλικίας του έχει πλήρη ικανότητα να ασκεί αυτοπροσώπως τη σχετική αγωγή, να παρίσταται αυτοπροσώπως στο δικαστήριο με την ιδιότητα του ενάγοντος ή του εναγομένου, να επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις και να ασκεί ή να παραιτείται από ένδικα μέσα.

2. Στις δίκες της παραγράφου 1 έχουν εφαρμογή και οι διατάξεις των άρθρων 744, 747 παράγραφος 4, 748 παράγραφοι 2 και 5 και 759 παράγραφος 3.

Άρθρο 609

1. Αν ένας διάδικος, χωρίς να έχει ειδικούς λόγους υγείας, αρνείται

να υποβληθεί στις πρόσφορες ιατρικές εξετάσεις με γενικά αναγνωρισμένες επιστημονικές μεθόδους, που του επιβλήθηκαν από το δικαστήριο ως αναγκαίο αποδεικτικό μέσο για τη διαπίστωση της πατρότητας ή της μητρότητας, οι ισχυρισμοί του αντιδίκου του λογίζονται ότι έχουν αποδειχθεί.

2. Αν το δικαστήριο διατάσσει την υποβολή στις εξετάσεις της προηγούμενης παραγράφου και τρίτων που δεν είναι διάδικοι, μπορεί με την ίδια απόφασή του να απειλεί την επιβολή σ' αυτούς, για την περίπτωση που θα παρεμπόδιζαν αδικαιολόγητα τη διενέργεια των εξετάσεων με την απουσία τους κατά την ημέρα και ώρα που ορίστηκαν για το σκοπό αυτόν ή με την άρνησή τους να υποβληθούν σ' αυτές, χρηματική ποινή εκατό (100) έως πεντακοσίων (500) ευρώ.

3. Κατά τη διενέργεια των εξετάσεων των δύο προηγούμενων παραγράφων, πρέπει να λαμβάνονται όλα τα μέτρα ώστε να εξασφαλίζονται πλήρως η υγεία και η αξιοπρέπεια του εξεταζομένου. Ο διάδικος ή ο τρίτος, του οποίου διατάσσεται η εξέταση, πρέπει να κληθεί δέκα (10) ημέρες πριν από τη διενέργειά της για να παραστεί σ' αυτήν.

Άρθρο 610

Αγωγή για την αναγνώριση της ύπαρξης ή μη σχέσης γονέα και τέκνου μπορεί να ασκηθεί και στον τόπο, όπου ο ενάγων έχει την κατοικία του κατά το χρόνο που ασκείται η αγωγή.

Άρθρο 611

1. Η αγωγή για την προσβολή της πατρότητας τέκνου γεννημένου σε γάμο απευθύνεται: α) αν ασκείται από τον σύζυγο της μητέρας ή έναν από τους γονείς του, κατά του τέκνου ή του ειδικού επιτρόπου του και της μητέρας του, β) αν ασκείται από το τέκνο, κατά της μητέρας και του συζύγου της, γ) αν ασκείται από τη μητέρα, κατά του τέκνου ή του ειδικού επιτρόπου του και κατά του συζύγου. Σε περίπτωση που έχει πεθάνει κάποιος από αυτούς, απευθύνεται, με εξαίρεση την περίπτωση που πέθανε το ίδιο το τέκνο, κατά των κληρονόμων αυτού που πέθανε, αλλιώς απορρίπτεται.

2. Η αγωγή για την προσβολή της μητρότητας απευθύνεται: α) αν ασκείται από την τεκμαιρόμενη μητέρα, κατά της κυοφόρου γυναίκας και του συζύγου της, αν είναι έγγαμη, καθώς και κατά του τέκνου ή του ειδικού επιτρόπου του, β) αν ασκείται από την κυοφόρο γυναίκα, κατά της

τεκμαιρόμενης μητέρας και του συζύγου της, αν είναι έγγαμη, καθώς και κατά του τέκνου.

3. Η αγωγή για την αναγνώριση της ύπαρξης ή μη ύπαρξης σχέσης γονέα και τέκνου, γονικής μέριμνας, εκούσιας αναγνώρισης ή εξομοίωσης λόγω επιγενόμενου γάμου των γονέων του ενός τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο τους με τέκνο γεννημένο σε γάμο ή ακυρότητας εκούσιας αναγνώρισης ή παρόμοιας εξομοίωσης, απευθύνεται: α) όταν την ασκεί ο ένας γονέας, κατά του άλλου γονέα και του τέκνου, β) όταν την ασκεί το τέκνο, κατά των δύο γονέων, γ) όταν την ασκεί τρίτος, κατά των δύο γονέων και του τέκνου. Σε περίπτωση που έχει πεθάνει κάποιος από αυτούς, απευθύνεται κατά των κληρονόμων του και στην περίπτωση που η αναγνώριση έγινε από τον παππού ή τη γιαγιά η αγωγή απευθύνεται και εναντίον τους, αλλιώς απορρίπτεται.

4. Η αγωγή για την προσβολή εκούσιας αναγνώρισης απευθύνεται κατά των προσώπων που συνέπραξαν σε αυτήν ή των κληρονόμων τους και όταν δεν ασκεί την αγωγή το τέκνο ή οι κατιόντες του, και κατ' αυτών, αλλιώς απορρίπτεται.

5. Η αγωγή για την αναγνώριση της ύπαρξης ή μη ύπαρξης ή ακυρότητας ή λύσης της υιοθεσίας απευθύνεται: α) όταν την ασκεί ο θετός γονέας, κατά του θετού τέκνου, β) όταν την ασκεί το θετό τέκνο, κατά του θετού γονέα, γ) όταν την ασκεί τρίτος, κατά του θετού γονέα και του θετού τέκνου. Σε περίπτωση που έχει πεθάνει κάποιος από αυτούς η αγωγή απευθύνεται κατά των κληρονόμων του, αλλιώς απορρίπτεται.

6. Η αγωγή για την αναγνώριση της ύπαρξης ή μη ύπαρξης επιτροπείας απευθύνεται, όταν την ασκεί ο επίτροπος, κατά του επιτροπευόμενου και όταν την ασκεί ο επιτροπευόμενος ή ένας τρίτος, κατά του επιτρόπου, αλλιώς απορρίπτεται.

Τίτλος V

Διατάξεις για τις λοιπές οικογενειακές διαφορές

Άρθρο 612

Οι διαφορές της παραγράφου 3 του άρθρου 592 αν ενωθούν με τις διαφορές των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 592 μπορεί να εισάγονται και στο πολυμελές πρωτοδικείο.

Άρθρο 613

Στις διαφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 592 το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου.

Άρθρο 614

Στις διαφορές της περίπτωσης β' της παραγράφου 3 του άρθρου 592 καθιερώνεται στάδιο υποχρεωτικής προδικασίας που περιλαμβάνει την έρευνα, από όργανα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας των συνθηκών διαβίωσης του ανηλίκου και την υποβολή στο δικαστήριο, έως την ημέρα της συζήτησης, σχετικής αναλυτικής έκθεσης η οποία, στις περιπτώσεις που φέρεται στο δικόγραφο της αγωγής ότι ο ένας από τους γονείς ή το ανήλικο τέκνο παρουσιάζει ψυχικά προβλήματα, θα πρέπει να συνοδεύεται και από ψυχιατρική έκθεση. Το μονομελές ή πολυμελές δικαστήριο είναι υποχρεωμένο, κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο της αγωγής και πριν από κάθε συζήτηση να προσπαθήσει να επιλύσει συμβιβαστικά τη διαφορά, ύστερα από ακρόαση όσων από τους διαδίκους παρίστανται. Ο συμβιβασμός πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου, αλλιώς δεν δεσμεύει το δικαστήριο.

Άρθρο 615

1. Το δικαστήριο στις διαφορές της περίπτωσης β' της παραγράφου 3 του άρθρου 592 πριν από την έκδοση της απόφασής του, ανάλογα με την ωριμότητα του τέκνου, λαμβάνει υπόψη τη γνώμη του. Μπορεί αν αποφασίσει τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, να ορίζει ελεύθερα το χρόνο διεξαγωγής της, χωρίς να δεσμεύεται από χρονικούς περιορισμούς.

2. Για την επικοινωνία με το τέκνο ορίζονται και καταχωρίζονται, στα πρακτικά του αρμόδιου δικαστηρίου, ο χρόνος και ο τόπος της συνάντησης, καθώς και στην περίπτωση του πολυμελούς δικαστηρίου, ο δικαστής που θα επικοινωνήσει με το τέκνο. Με διαταγή του δικαστηρίου, που καταχωρίζεται επίσης στα πρακτικά καλείται να παρουσιάσει το τέκνο όποιος διαμένει μαζί του. Σε περίπτωση ερημοδικίας κάποιου διαδίκου, το δικαστήριο ορίζει χρόνο επίδοσης αντιγράφου των πρακτικών στον απολειπόμενο διάδικο. Η επικοινωνία του δικαστή με το τέκνο γίνεται ιδιαιτέρως και δεν επιτρέπεται να είναι παρόν σ' αυτήν άλλο πρόσωπο, εκτός αν ο δικαστής κρίνει διαφορετικά. Για το περιεχόμενο της συνομιλίας δεν συντάσσεται έκθεση.

Άρθρο 616

Με την απόφαση, με την οποία ανατίθεται η επιμέλεια του προσώπου του τέκνου στον ένα γονέα, διατάσσεται αυτεπαγγέλτως και η απόδοση ή παράδοση του τέκνου σ' αυτόν, εφαρμοζομένης κατά τα λοιπά της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 950.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
Περιουσιακές διαφορές****Τίτλος Ι
Υπαγόμενες διαφορές****Άρθρο 617**

Κατά την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών δικάζονται οι μισθωτικές διαφορές, οι διαφορές από οριζόντια ή κάθετη ιδιοκτησία, οι εργατικές διαφορές, οι διαφορές επαγγελματιών και οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, οι διαφορές από αμοιβές, οι διαφορές για ζημιές από αυτοκίνητα, οι διαφορές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές και οι διαφορές από πιστωτικούς τίτλους:

1. Μισθωτικές διαφορές είναι οι κύριες ή παρεπόμενες διαφορές από μίσθωση κάθε είδους πράγματος ή άλλου προσοδοφόρου αντικειμένου ή από επίμορτη αγροληψία.

2. Διαφορές από οριζόντια ή κάθετη ιδιοκτησία είναι οι διαφορές ανάμεσα στους ιδιοκτήτες οριζοντίων ή καθέτων ιδιοκτησιών από τη σχέση της ιδιοκτησίας, καθώς και οι διαφορές ανάμεσα στους διαχειριστές οριζόντιας ή κάθετης ιδιοκτησίας και στους ιδιοκτήτες.

3. Εργατικές διαφορές είναι α) οι διαφορές από παροχή εξαρτημένης εργασίας ή και από οποιαδήποτε άλλη αιτία με αφορμή την παροχή της εργασίας αυτής μεταξύ των εργαζομένων ή των διαδόχων τους ή εκείνων που κατά το νόμο έχουν δικαίωμα από την παροχή εργασίας τους και των εργοδοτών ή των διαδόχων τους, β) οι διαφορές από την παροχή εξαρτημένης εργασίας ή και οποιαδήποτε άλλη αιτία με αφορμή την παροχή της εργασίας αυτής μεταξύ εκείνων που εργάζονται μαζί στον ίδιο εργοδότη, γ) οι διαφορές από συλλογική σύμβαση εργασίας ή από διατάξεις που εξομοιώνονται προς διατάξεις συλλογικής σύμβασης μεταξύ εκείνων που υπάγονται στις διατάξεις αυτές ή μεταξύ αυτών και τρίτων, δ) οι παρεμπίπτουσες αγωγές κατά δικονομικών εγγυητών στις δίκες που

αφορούν τις διαφορές των περιπτώσεων α' και β' της παρούσας παραγράφου, καθώς και ε) οι αγωγές κατά ομοδίκων των εναγομένων στις δίκες που αφορούν τις διαφορές των περιπτώσεων α' και β' της παρούσας παραγράφου, εφόσον εναχθούν από κοινού ή προσεπικληθούν.

4. Διαφορές επαγγελματιών και οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης είναι α) οι διαφορές μεταξύ επαγγελματιών ή βιοτεχνών μεταξύ τους ή μεταξύ αυτών και των πελατών τους, από την παροχή εργασίας ή ειδών που αυτοί κατασκεύασαν και β) οι διαφορές μεταξύ οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και των ασφαλισμένων στους οργανισμούς αυτούς ή των διαδόχων τους ή εκείνων που κατά το νόμο έχουν δικαιώματα από την ασφαλιστική σχέση.

5. Διαφορές από αμοιβές είναι α) οι διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα δικηγόρων, συμβολαιογράφων, νόμιμα διορισμένων δικολάβων, άμισθων δικαστικών επιμελητών, γιατρών, οδοντογιατρών, κτηνιάτρων, διπλωματούχων μαιών, μηχανικών και χημικών διπλωματούχων ανώτατων και ανώτερων σχολών, νόμιμα διορισμένων μεσιτών ή των καθολικών διαδόχων όλων αυτών και των πελατών τους ή των καθολικών διαδόχων τους, όπως και αν χαρακτηρίζεται η μεταξύ τους σχέση και ανεξάρτητα από το αν υπάρχει ή όχι συμφωνία για τον καθορισμό της αμοιβής ή τον τρόπο της καταβολής της, β) οι διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα διαιτητών, διαμεσολαβητών, εκτελεστών διαθήκης, κηδεμόνων σχολάζουσας κληρονομίας, διαχειριστών σε ιδιοκτησίες κατ' ορόφους ή διαχειριστών που διορίζονται από δικαστική αρχή, εκκαθαριστών εταιριών ή νομικών προσώπων ή κληρονομιών ή των καθολικών διαδόχων όλων αυτών και των προσώπων που έχουν την υποχρέωση να καταβάλουν ή των καθολικών διαδόχων τους, ανεξάρτητα από το αν υπάρχει ή όχι συμφωνία για τον καθορισμό της αμοιβής ή τον τρόπο καταβολής της και γ) οι διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα των μαρτύρων που εξετάστηκαν ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου ή διαιτητών, όπως και των πραγματογνωμόνων, διαιτητών πραγματογνωμόνων, εκτιμητών, διερμηνέων, μεσεγγυούχων και φυλάκων, όπως και αν διορίστηκαν ή των καθολικών διαδόχων όλων αυτών και των προσώπων που έχουν την υποχρέωση καταβολής ή των καθολικών διαδόχων τους.

6. Διαφορές για ζημίες από αυτοκίνητα είναι οι διαφορές που αφορούν απαιτήσεις αποζημίωσης οποιασδήποτε μορφής για ζημίες που έ-

χουν προκληθεί από αυτοκίνητο μεταξύ των δικαιούχων ή των διαδόχων τους και εκείνων που έχουν την υποχρέωση να καταβάλουν αποζημίωση ή των διαδόχων τους, όπως και απαιτήσεις από σύμβαση ασφάλισης αυτοκινήτου μεταξύ των ασφαλιστικών εταιριών και των ασφαλισμένων ή των διαδόχων τους.

7. Διαφορές από δημοσιεύματα ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές είναι οι πάσης φύσεως διαφορές που αφορούν σε αποζημιώσεις οποιασδήποτε μορφής περιουσιακής ζημίας ή ηθικής βλάβης, που προκλήθηκε δια του τύπου ή με ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εκπομπές, όπως και οι συναφείς προς αυτές αξιώσεις προστασίας της προσωπικότητας των προσβληθέντων.

8. Διαφορές από πιστωτικούς τίτλους είναι οι διαφορές από συναλλαγματικές, γραμμάτια εις διαταγήν, επιταγές, ανώνυμες ομολογίες και τοκομερίδια ομολογιακών δανείων, αποθετήρια, ενεχυρόγραφα και πιστωτικούς γενικά τίτλους για πληρωμή υποχρεώσεων, οι οποίες προκύπτουν άμεσα από τον τίτλο και αφορούν τους δικαιούχους και τους υποχρέους ή τους καθολικούς διαδόχους τους.

Τίτλος ΙΙ Κοινές Διατάξεις

Άρθρο 618

Κατά την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών, το δικαστήριο, με την επιφύλαξη των άρθρων 393 έως 395, λαμβάνει υπόψη και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου.

Τίτλος ΙΙΙ Διατάξεις για τις μισθωτικές διαφορές

Άρθρο 619

Το δικαστήριο δικαιούται να ορίσει προθεσμία για την παράδοση ή την απόδοση της χρήσης του μισθίου έως τριάντα (30) ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης.

Άρθρο 620

Αποφάσεις που αφορούν την απόδοση της χρήσης μισθίου ακινήτου εκτελούνται και κατά των υπομισθωτών, καθώς και κατά οποιουδήποτε αντλεί τα δικαιώματά του από το μισθωτή ή κατέχει το μίσθιο γι' αυτόν.

Άρθρο 621

1. Αν εξαφανισθεί απόφαση που διατάσσει παράδοση ή απόδοση της χρήσης μισθίου και η απόφαση έχει εκτελεσθεί, εκείνος κατά του οποίου έγινε η εκτέλεση, δικαιούται να ζητήσει να επανεγκατασταθεί στο μίσθιο.

2. Η επανεγκατάσταση μπορεί να ζητηθεί με αίτηση που υποβάλλεται και με τις προτάσεις στο δικαστήριο που εξαφάνισε την απόφαση ως το τέλος της συζήτησης στο ακροατήριο ή με αγωγή που απευθύνεται προς τον ειρηνοδίκη και δικάζεται κατά την παρούσα διαδικασία, η απόφαση όμως του ειρηνοδίκη δεν προσβάλλεται με κανένα ένδικο μέσο. Η αγωγή πρέπει να ασκηθεί μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ημέρα που η απόφαση, η οποία εξαφάνισε την απόφαση που διατάσσει την παράδοση ή απόδοση της χρήσης μισθίου, έγινε αμετάκλητη.

3. Η απόφαση που διατάσσει την επανεγκατάσταση εκτελείται και κατά οποιουδήποτε αντλεί τα δικαιώματά του από εκείνον κατά του οποίου διατάχθηκε η επανεγκατάσταση.

Άρθρο 622

Η καταβολή ενώπιον του ειρηνοδικείου ή του μονομελούς πρωτοδικείου έως το τέλος της συζήτησης στο ακροατήριο όλων των ληξιπρόθεσμων μισθωμάτων που οφείλονται έως την ημέρα της συζήτησης και των δικαστικών εξόδων που ορίζονται αμέσως από το δικαστή, καταργεί τη δίκη για την απόδοση της χρήσης του μισθίου για καθυστέρηση μισθωμάτων από δυστροπία. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται, αν υπάρχει επανειλημμένη καθυστέρηση από δυστροπία.

Άρθρο 623

Η άσκηση αγωγής για την απόδοση της χρήσης μισθίου ισχύει ως καταγγελία της σύμβασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου.

Τίτλος IV**Διατάξεις για τις εργατικές διαφορές****Άρθρο 624**

1. Οι διαφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 617 μπορεί να εισαχθούν και στο δικαστήριο του τόπου όπου ο εργαζόμενος παρέχει ή, σε περίπτωση λύσης της σχέσης, παρείχε την εργασία του κατά τον αμέσως πριν από τη λήξη χρόνο.

2. Στις διαφορές αυτές οι διάδικοι μπορούν να παρίστανται στο μονομελές πρωτοδικείο και στο ειρηνοδικείο αυτοπροσώπως ή με δικηγόρο ή να εκπροσωπούνται από πληρεξούσιο δικηγόρο ή οι εργαζόμενοι από άλλον εργαζόμενο που ασκεί το ίδιο είδος επαγγέλματος και οι εργοδότες από υπάλληλό τους. Οι διατάξεις των άρθρων 251 και 311 εφαρμόζονται αναλόγως. Οι διατάξεις των άρθρων 466 έως 472 δεν εφαρμόζονται.

3. Στις διαφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 1, μπορούν να εναγάγουν ή να εναχθούν μαζί περισσότεροι εργαζόμενοι και όταν τα δικαιώματα ή οι υποχρεώσεις τους προέρχονται μόνο από την ίδια νομική αιτία.

4. Στις διαφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 1, αν κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο δεν εμφανιστεί κάποιος διάδικος ή εμφανιστεί και δεν λάβει νόμιμα μέρος στη συζήτηση, η διαδικασία προχωρεί σαν να ήταν παρόντες όλοι οι διάδικοι.

Άρθρο 625

1. Στις διαφορές που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο, αναγνωρισμένα επαγγελματικά σωματεία εργαζομένων ή εργοδοτών, αναγνωρισμένες ενώσεις τους ή επιμελητήρια έχουν το δικαίωμα 1) να ασκούν υπέρ των μελών τους τα δικαιώματα που απορρέουν από συλλογική σύμβαση ή άλλες διατάξεις που εξομοιώνονται προς διατάξεις συλλογικής σύμβασης, εκτός αν τα μέλη έχουν ρητώς εκδηλώσει την αντίθεσή τους... έχουν πάντως το δικαίωμα να παρέμβουν, 2) να παρέμβουν υπέρ διαδίκου, εφόσον είναι μέλος τους ή μέλος κάποιας από τις οργανώσεις που αποτελούν την ένωση, 3) να παρέμβουν σε κάθε δίκη που αφορά την ερμηνεία ή την εφαρμογή συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία μετέχουν ή διάταξης που εξομοιώνεται προς τις διατάξεις τέτοιας συλλογικής σύμβασης, για την προστασία του συλλογικού συμφέροντος που παρουσιάζει η έκβαση της δίκης.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται και στον Άρειο Πάγο.

Τίτλος V

Διατάξεις για τις διαφορές από αμοιβές

Άρθρο 626

1. Διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα δικηγόρων, συμβολαιογράφων, νόμιμα διορισμένων δικολάβων και άμισθων δι-

καστικών επιμελητών μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο του τόπου όπου είναι διορισμένοι.

2. Διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα γιατρών, οδοντογιατρών, κτηνιάτρων, μηχανικών και χημικών διπλωματούχων ανώτατων και ανώτερων σχολών και νόμιμα διορισμένων μεσιτών, μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο του τόπου όπου ασκούν το επάγγελμά τους.

3. Διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα διαιτητών, διαμεσολαβητών και διαιτητών πραγματογνωμόνων μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο του τόπου όπου έχει διεξαχθεί η διαιτησία, η διαμεσολάβηση ή η διαιτητική πραγματογνωμοσύνη.

4. Διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα εκτελεστών διαθήκης, εκκαθαριστών κληρονομίας και κηδεμόνων σχολάζουσας κληρονομίας μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο της κληρονομίας.

5. Διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα των μαρτύρων που εξετάστηκαν και των διερχομένων που διορίστηκαν από δικαστήρια ή διαιτητές υπάγονται και στο ειρηνοδικείο της έδρας του δικαστηρίου από το οποίο εξετάστηκαν ή διορίστηκαν ή στο οποίο έχει κατατεθεί η διαιτητική απόφαση.

6. Διαφορές για τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα των πραγματογνωμόνων που διορίστηκαν από δικαστήρια ή από διαιτητές υπάγονται και στο ειρηνοδικείο ή το μονομελές πρωτοδικείο της έδρας του δικαστηρίου το οποίο τους διόρισε ή στο οποίο κατέθεσαν τη διαιτητική απόφαση.

Άρθρο 627

Το δικόγραφο της αγωγής ή η έκθεση πρέπει να περιέχει, εκτός από όσα ορίζονται στο άρθρο 216, και πίνακα που αναγράφει λεπτομερώς τις ζητούμενες αμοιβές ή τις αποζημιώσεις και τα έξοδα. Κάθε εργασία ή πράξη πρέπει να αναγράφεται χωριστά και απέναντί της ιδιαιτέρως η αμοιβή ή η αποζημίωση και τα έξοδα που έχουν καταβληθεί και μετά την απαρίθμησή τους πρέπει να αναγράφεται το άθροισμα των αμοιβών ή των αποζημιώσεων και των δικαστικών εξόδων. Αν κάποιο ποσό έχει προκαταβληθεί πρέπει να αναγράφεται κάτω από το άθροισμα, να αφαιρείται και να σημειώνεται το συνολικό ποσό του οποίου η πληρωμή επιδιώκεται με την αγωγή.

Τίτλος VI
Διατάξεις για τις διαφορές από δημοσιεύματα
ή ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές

Άρθρο 628

Στις διαφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 7 του άρθρου 617:

1. Ορίζεται υποχρεωτικά δικάσιμος που να μην απέχει περισσότερο από σαράντα πέντε (45) ημέρες από την κατάθεση του δικογράφου στο δικαστήριο, εκτός αν ο διάδικος που καλείται ή κάποιος από τους ομοδίκους διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, οπότε η δικάσιμος δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από εβδομήντα πέντε (75) ημέρες από την κατάθεση του δικογράφου στο δικαστήριο. Αναβολή συζήτησης επιτρέπεται μόνο μία φορά για σπουδαίο λόγο που πρέπει να πιθανολογηθεί και δεν μπορεί να υπερβεί τις τριάντα (30) ημέρες.

2. Τα άρθρα 249, 250 και 266 δεν εφαρμόζονται.

3. Το Δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, καθώς και ενώσεις προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα νομιμοποιούνται και αυτά να ασκούν υπέρ των προσώπων που συγκροτούν τα όργανά τους, μονοπρόσωπα ή συλλογικά, τα δικαιώματα των τελευταίων που απορρέουν από τον ν. 1178/1981, όπως ισχύει, εκτός αν οι φορείς των οργάνων έχουν ρητά εκδηλώσει την αντίθεσή τους. Σε κάθε περίπτωση, έχουν δικαίωμα να παρέμβουν υπέρ των προσώπων που συγκροτούν τα όργανά τους, όταν η αγωγή ασκήθηκε από αυτά για την προστασία των δικαιωμάτων τους, κατά τον παραπάνω νόμο. Τα πολιτικά κόμματα νομιμοποιούνται να ασκούν τα δικαιώματα τα οποία απορρέουν από τον ν. 1178/1981, όπως ισχύει, υπέρ των προσώπων που συγκροτούν τα μονομελή ή και συλλογικά όργανά τους και να παρεμβαίνουν υπέρ αυτών, όταν τα δικαιώματα αυτά ασκούνται από τα ίδια.

Τίτλος VII
Διατάξεις για τις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους

Άρθρο 629

1. Η αγωγή για τις διαφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 8 του άρθρου 617, πρέπει να περιέχει δήλωση με την οποία ζητείται να δικασθεί ως διαφορά από πιστωτικούς τίτλους.

2. Το αργότερο κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο πρέπει να προσά-

γονται υποχρεωτικά οι πιστωτικοί τίτλοι, διαφορετικά η αγωγή απορρίπτεται αυτεπαγγέλτως ως απαράδεκτη.

3. Στις διαφορές της παραγράφου 1 άσκηση ανταγωγής δεν επιτρέπεται και αν ασκηθεί απορρίπτεται αυτεπαγγέλτως ως απαράδεκτη.

4. Οι διατάξεις των άρθρων 208Α, 244, 266, 267, 466 έως και 472 και 618 δεν εφαρμόζονται στις διαφορές της παραγράφου 1.

5. Η απόφαση που δέχεται ή απορρίπτει την αγωγή μπορεί να προβληθεί με ένδικα μέσα, εκτός από ανακοπή ερημοδικίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Διαταγές

Τίτλος Ι

Διαταγή Πληρωμής

Άρθρο 630

Κατά τις διατάξεις των άρθρων 630 έως 645 μπορεί να ζητηθεί η έκδοση διαταγής πληρωμής για χρηματικές απαιτήσεις ή απαιτήσεις παροχής χρεογράφων, εφόσον η απαίτηση και το οφειλόμενο ποσό αποδεικνύονται με δημόσιο ή ιδιωτικό έγγραφο.

Άρθρο 631

1. Η έκδοση διαταγής πληρωμής μπορεί να ζητηθεί μόνον αν η απαίτηση δεν εξαρτάται από αίρεση, προθεσμία, όρο ή αντιπαροχή και το ποσό χρημάτων ή χρεογράφων που οφείλεται είναι ορισμένο.

2. Δεν είναι δυνατό να εκδοθεί διαταγή πληρωμής, και αν εκδοθεί είναι άκυρη, αν η επίδοσή της πρέπει να γίνει σε πρόσωπο που η διαμονή του είναι άγνωστη, εκτός αν έχει αντίκλητο σύμφωνα με τα άρθρα 142 και 143.

Άρθρο 632

Αρμόδιος να εκδώσει διαταγή πληρωμής είναι για απαίτηση της αρμοδιότητας του ειρηνοδικείου ο ειρηνοδίκης και για κάθε άλλη απαίτηση ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου. Για την έκδοση διαταγής πληρωμής δεν γίνεται συζήτηση στο ακροατήριο.

Άρθρο 633

1. Η διαταγή πληρωμής εκδίδεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου

της απαίτησης. Η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου και συντάσσεται κάτω από αυτήν έκθεση. Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί και προφορικά, κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 215, μόνο στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο αυτό.

2. Η αίτηση ή η έκθεση πρέπει να περιέχει: α) όσα ορίζουν τα άρθρα 117 ή 118 και η παράγραφος 1 του άρθρου 119, β) αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής και γ) την απαίτηση και το ακριβές ποσό των χρημάτων ή των χρεογράφων με τους τυχόν οφειλόμενους τόκους των οποίων ζητείται η καταβολή.

3. Στην αίτηση πρέπει να επισυνάπτονται και όλα τα έγγραφα από τα οποία προκύπτει η απαίτηση και το ποσό της.

Άρθρο 634

Ο δικαστής αποφασίζει το ταχύτερο σχετικά με την αίτηση, χωρίς να καλέσει τον οφειλέτη, έχει όμως το δικαίωμα: α) να καλεί τον αιτούντα για να του δώσει εξηγήσεις σχετικά με την αίτηση, β) να υποδείξει στον αιτούντα τις αναγκαίες συμπληρώσεις ή διορθώσεις της αίτησης, γ) αν ο αιτών επικαλείται ιδιωτικά έγγραφα, να ζητεί βεβαίωση της υπογραφής από συμβολαιογράφο ή μάρτυρες που εξετάζονται ενώπιόν του.

Άρθρο 635

1. Ο δικαστής απορρίπτει την αίτηση: α) αν δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για την έκδοση διαταγής πληρωμής, β) αν ο αιτών δεν δίνει τις εξηγήσεις που του ζήτησε ή αρνείται να συμμορφωθεί προς τις υποδείξεις για τη συμπλήρωση ή διόρθωση της αίτησής του ή για τη βεβαίωση των υπογραφών ιδιωτικών εγγράφων.

2. Η απόρριψη σημειώνεται κάτω από την αίτηση και αναφέρεται με συντομία ο λόγος της απόρριψης.

3. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης δεν αποκλείεται η άσκηση αγωγής ή η υποβολή νέας αίτησης.

Άρθρο 636

Ο δικαστής δέχεται την αίτηση κατά το μέρος που κατά την κρίση του είναι νομικά και πραγματικά βάσιμη, διατάσσει τον οφειλέτη να πληρώσει το οφειλόμενο ποσό και τον καταδικάζει στη δικαστική δαπάνη. Κατά το μέρος που η αίτηση απορρίπτεται, εφαρμόζεται η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 635.

Άρθρο 637

Η διαταγή πληρωμής καταρτίζεται εγγράφως και πρέπει να περιέχει: α) το ονοματεπώνυμο του δικαστή που εκδίδει τη διαταγή πληρωμής, β) το ονοματεπώνυμο, την κατοικία και τη διεύθυνση εκείνου που ζήτησε την έκδοση της διαταγής και εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση, γ) την αιτία της πληρωμής, δ) το ποσό των χρημάτων ή των χρεογράφων που πρέπει να καταβληθεί, ε) διαταγή πληρωμής, στ) υπόμνηση σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται ότι έχει το δικαίωμα να ασκήσει ανακοπή μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 645 και ζ) υπογραφή του δικαστή.

Άρθρο 638

Η διαταγή πληρωμής επιδίδεται σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την έκδοσή της. Αν η επίδοση δεν γίνει μέσα στην προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου, η διαταγή πληρωμής παύει αυτοδικαίως να ισχύει. Μέσα στην ίδια προθεσμία αντίγραφο της σχετικής έκθεσης επίδοσης κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου, ο δικαστής του οποίου εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής. Ο αρμόδιος γραμματέας υποχρεούται να καταχωρίσει τη χρονολογία της επίδοσης στο οικείο βιβλίο δημοσιεύσεων.

Άρθρο 639

Η διαταγή πληρωμής αποτελεί τίτλο εκτελεστό. Κατ' εξαίρεση διαταγή πληρωμής που εκδόθηκε κατά προσώπου με άγνωστη διαμονή ή με διαμονή ή έδρα στο εξωτερικό δεν μπορεί να εκτελεσθεί και κάθε πράξη αναγκαστικής εκτέλεσης είναι άκυρη όσο διαρκεί η προθεσμία για την άσκηση ανακοπής σύμφωνα με το άρθρο 640, επιτρέπεται όμως να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 724.

Άρθρο 640

1. Ο οφειλέτης κατά του οποίου στρέφεται η διαταγή πληρωμής έχει το δικαίωμα μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 645 να ασκήσει ανακοπή, η οποία απευθύνεται στο δικαστήριο, ο δικαστής του οποίου εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής. Το δικαστήριο αυτό είναι καθ' ύλην αρμόδιο να αποφασίσει και για τα προδικαστικά ζητήματα. Τα αντίγραφα των εγγράφων τα οποία αποδεικνύουν την απαίτηση παραμένουν στη γραμμα-

τεία του δικαστηρίου μέχρι την πάροδο της προθεσμίας για την άσκηση ανακοπής κατά την παρούσα παράγραφο.

2. Αν η διαφορά από την απαίτηση, για την οποία έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής, δικάζεται σύμφωνα με ειδική διαδικασία, η ανακοπή εκδικάζεται κατά τις διατάξεις της ειδικής αυτής διαδικασίας.

3. Η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής. Το δικαστήριο όμως, ο δικαστής του οποίου εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής, μπορεί, κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επ., να χορηγήσει αναστολή με ή και χωρίς εγγύηση, ώσπου να εκδοθεί οριστική απόφαση για την ασκηθείσα ανακοπή. Η αναστολή αυτή δεν εμποδίζει την λήψη ασφαλιστικών μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 724.

4. Αν ασκηθεί εμπρόθεσμα ανακοπή ερημοδικίας ή έφεση κατά της οριστικής απόφασης, το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση που προσβάλλεται μπορεί έως τη συζήτηση της ανακοπής ερημοδικίας ή της έφεσης, μετά από αίτηση του οφειλέτη, και εφόσον πιθανολογείται η ευδοκίμηση της ανακοπής ερημοδικίας ή της έφεσης, να αναστείλει ολικά ή εν μέρει την εκτέλεση, ώσπου να εκδοθεί οριστική απόφαση, με τον όρο να δοθεί εγγύηση, η οποία ορίζεται από την απόφαση που διατάσσει την αναστολή ή και χωρίς εγγύηση. Με τις ίδιες προϋποθέσεις το δικαστήριο που δικάζει την ανακοπή ερημοδικίας ή την έφεση μπορεί, σε κάθε στάση της δίκης, ύστερα από αίτηση του οφειλέτη η οποία υποβάλλεται μόνο με το δικόγραφο της ανακοπής ερημοδικίας ή της έφεσης ή με τις προτάσεις, να αναστείλει την εκτέλεση σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο.

5. Η δυνατότητα αναστολής της εκτέλεσης κατά την παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου παρέχεται και στην περίπτωση που δεν είχε χορηγηθεί αναστολή της εκτέλεσης σύμφωνα με την παράγραφο 3.

Άρθρο 641

1. Αν η ανακοπή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και νόμιμα και οι λόγοι της είναι νόμιμοι και βάσιμοι, το δικαστήριο ακυρώνει τη διαταγή πληρωμής. Διαφορετικά απορρίπτει την ανακοπή και επικυρώνει τη διαταγή πληρωμής.

2. Αν δεν έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα ανακοπή, εκείνος υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί η διαταγή πληρωμής μπορεί να επιδώσει πάλι τη διαταγή στον οφειλέτη, ο οποίος έχει το δικαίωμα να ασκήσει την ανακοπή μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) εργασίμων ημερών από τη νέα επίδο-

ση. Στην περίπτωση αυτή δεν χορηγείται η αναστολή εκτέλεσης που προβλέπεται από την παράγραφο 3 του προηγούμενου άρθρου. Αν περάσει άπρακτη και η παραπάνω προθεσμία, η διαταγή πληρωμής αποκτά δύναμη δεδικασμένου και είναι δυνατό να προσβληθεί μόνο με αναψηλάφηση.

Άρθρο 642

1. Η επίδοση διαταγής πληρωμής διακόπτει την παραγραφή και την αποσβεστική προθεσμία.

2. Αν ακυρωθεί η διαταγή πληρωμής, η παραγραφή ή η αποσβεστική προθεσμία θεωρείται ότι έχει ανασταλεί από την επίδοση της διαταγής πληρωμής ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή.

Άρθρο 643

Η επίδοση της ανακοπής των άρθρων 640 και 641 και των αιτήσεων αναστολής του άρθρου 640 μπορεί να γίνει είτε στον δικηγόρο που υπέγραψε την αίτηση για την έκδοση της διαταγής πληρωμής είτε στη διεύθυνση εκείνου κατά του οποίου στρέφονται, η οποία αναφέρεται στη διαταγή πληρωμής, εκτός αν γνωστοποιηθεί με δικόγραφο μεταβολή που τυχόν έχει επέλθει.

Άρθρο 644

Για την τήρηση της προθεσμίας του άρθρου 638 και την επέλευση των συνεπειών του άρθρου 642, η επίδοση στο εξωτερικό γίνεται και θεωρείται ότι συντελέσθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 134 και 136.

Άρθρο 645

1. Η προθεσμία για την άσκηση της ανακοπής του άρθρου 640 είναι δεκαπέντε (15) εργάσιμες ημέρες αν η διαταγή πληρωμής έχει εκδοθεί κατά προσώπου που έχει την διαμονή ή την έδρα του στην Ελλάδα και εξήντα (60) ημέρες αν η διαταγή πληρωμής έχει εκδοθεί κατά προσώπου που έχει τη διαμονή ή την έδρα του στο εξωτερικό ή η διαμονή του είναι άγνωστη.

2. Σε περίπτωση επίδοσης στο εξωτερικό, για την έναρξη της προθεσμίας ανακοπής των άρθρων 640 και 641 παράγραφος 2, η επίδοση θεωρείται ότι συντελέσθηκε κατά τον χρόνο που προβλέπει το δίκαιο του κράτους της διαμονής του παραλήπτη ή κατά τον χρόνο της πραγματικής παραλαβής, η οποία αποδεικνύεται με έγγραφο ή δικαστική ομολογία.

Τίτλος ΙΙ
Διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου

Άρθρο 646

Κατά τις διατάξεις των άρθρων 646 έως 654 μπορεί να ζητηθεί η έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου ακινήτου, αν η μίσθωση αποδεικνύεται εγγράφως, στην περίπτωση καθυστέρησης του μισθώματος από δυστροπία, εφόσον έχει επιδοθεί με δικαστικό επιμελητή έγγραφη όχληση ένα τουλάχιστον μήνα πριν από την κατάθεση της αίτησης. Η καταβολή των μισθωμάτων εντός του μηνός, αποδεικνυόμενη εγγράφως, αποκλείει την έκδοση διαταγής απόδοσης της χρήσης του μισθίου. Τούτο ισχύει μόνο μία φορά.

Άρθρο 647

Αρμόδιος για την έκδοση της διαταγής απόδοσης της χρήσης του μισθίου είναι ο ειρηνοδίκης στις περιπτώσεις που αυτός έχει αρμοδιότητα κατά το άρθρο 14 παράγραφος 1 περίπτωση β' και ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου σε κάθε άλλη περίπτωση. Η τοπική αρμοδιότητα ρυθμίζεται κατά το άρθρο 29.

Άρθρο 648

1. Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 633 εφαρμόζεται αναλόγως.

2. Η αίτηση ή η έκθεση πρέπει να περιλαμβάνει, εκτός από τα στοιχεία του άρθρου 117 ή 118, και εκείνα της παραγράφου 1 του άρθρου 119, καθώς και: α) αίτημα να εκδοθεί διαταγή απόδοσης της χρήσης του μισθίου ακινήτου και μνεία του τόπου όπου βρίσκεται με περιγραφή του, β) επίκληση του εγγράφου από το οποίο αποδεικνύεται η μίσθωση, γ) επίκληση της κατά το άρθρο 646 περίπτωσης σύμφωνα με την οποία ζητείται η απόδοση της χρήσης του μισθίου με μνεία των αναγκαίων περιστατικών, καθώς και της έκθεσης επίδοσης.

3. Στην αίτηση επισυνάπτεται το έγγραφο από το οποίο αποδεικνύεται η μίσθωση, η έκθεση επίδοσης της όχλησης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό έγγραφο. Ο δικαστής μπορεί να καλέσει τον αιτούντα να βεβαιώσει και ενόρκως τα περιστατικά που απαιτούνται για την έκδοση της διαταγής.

4. Η διάταξη του άρθρου 634 εφαρμόζεται αναλόγως.

Άρθρο 649

1. Αν η αίτηση είναι νόμιμη και τα απαιτούμενα σε κάθε περίπτωση περιστατικά αποδεικνύονται εγγράφως, ο δικαστής εκδίδει διάταξη με την οποία υποχρεώνει τον καθ' ου να αποδώσει στον αιτούντα τη χρήση του μισθίου και τον καταδικάζει στα δικαστικά έξοδα.

2. Η διαταγή καταρτίζεται εγγράφως και περιέχει: α) το ονοματεπώνυμο του δικαστή που την εκδίδει, β) το ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο και κατοικία του αιτούντος και του καθ' ου η αίτηση, γ) περιγραφή του μισθίου, δ) την αιτία της απόδοσης με έκθεση των αναγκαίων περιστατικών και μνεία της έκθεσης επίδοσης της όχλησης, ε) διαταγή απόδοσης της χρήσης του μισθίου, στ) υπόμνηση στον καθ' ου ότι μετά την πάροδο τριάντα (30) ημερών από την προς αυτόν επίδοση η διαταγή θα αποτελεί τίτλο εκτελεστό και ότι δικαιούται να ασκήσει κατ' αυτής ανακοπή μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την επίδοση και ζ) υπογραφή του δικαστή που την εξέδωσε.

3. Η διαταγή αποτελεί τίτλο εκτελεστό, αφού παρέλθουν τριάντα (30) ημέρες από την επίδοσή της στον καθ' ου. Η διαταγή εκτελείται και κατά των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 620.

Άρθρο 650

1. Ο δικαστής απορρίπτει την αίτηση: α) αν δεν συντρέχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την έκδοσή της και β) αν ο αιτών δεν δίνει τις τυχόν ζητούμενες από αυτόν εξηγήσεις ή δεν προβαίνει στις υποδεικνυόμενες συμπληρώσεις ή διορθώσεις της αίτησης ή δεν παρέχει τις τυχόν ζητούμενες από αυτόν βεβαιώσεις της υπογραφής ιδιωτικών εγγράφων ή αν, μολονότι έχει κληθεί να βεβαιώσει ενόρκως τα κατά το άρθρο 648 περιστατικά, δεν προβαίνει στη βεβαίωση αυτή.

2. Η απόρριψη της αίτησης σημειώνεται κάτω από την αίτηση με σύντομη έκθεση του λόγου.

3. Η απόρριψη της αίτησης δεν εμποδίζει την υποβολή νέας ούτε την άσκηση αγωγής.

Άρθρο 651

Ο καθ' ου η διαταγή δικαιούται να ασκήσει ανακοπή ενώπιον του καθ' ύλην αρμοδίου για την εκδίκαση της αγωγής απόδοσης του μισθίου δικαστηρίου, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από

την επίδοση της διαταγής. Η ανακοπή εκδικάζεται ως μισθωτική διαφορά.

Άρθρο 652

Η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής. Ο δικαστής όμως που την εξέδωσε μπορεί, ύστερα από αίτηση του ανακόπτοντος, η οποία εκδικάζεται κατά τα άρθρα 686 επ., να χορηγήσει αναστολή, είτε με εγγυοδοσία υπέρ του καθ' ου η ανακοπή είτε χωρίς εγγυοδοσία, έως την έκδοση οριστικής απόφασης επί της ανακοπής.

Άρθρο 653

Αν η ανακοπή ασκήθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα και οι λόγοι της είναι νόμιμοι και βάσιμοι, το δικαστήριο ακυρώνει τη διαταγή απόδοσης της χρήσης του μισθίου, διαφορετικά απορρίπτει την ανακοπή και επικυρώνει τη διαταγή.

Άρθρο 654

Οι διατάξεις των άρθρων 621 και 642 εφαρμόζονται αναλόγως.».

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ
(αλφαβητικό ευρετήριο)

Ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής	§ 310
Γενικές παρατηρήσεις ειδ. διαδικασιών	§ 295
Γενικές παρατηρήσεις γαμικών διαφορών	§ 296
Γενικές παρατηρήσεις δικών διαζυγίου	§ 299
Γεν. παρατ.-διαφ. από σχέσεις γον.-τέκνων	§ 304
Γεν. παρατ. για διαφ. από πιστωτ. τίτλους	§ 311
Γενικές παρατηρήσεις μισθωτ. διαφορών	§ 313
Γενικές παρατηρήσεις εργατικών διαφορών	§ 317
Διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής	§ 309
Διαδικασίας προσβολής διαταγής πληρωμής.	§ 309
Διαταγή αποδόσεως χρήσ. μισθίου ακινήτου.	§ 315Α
Διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών ορόφων κ.λπ.	§ 316
Διαφορές για ζημίες από αυτοκίνητο	§ 319
Διαφ. από τη σύμβαση ασφάλισ. μισθίου	§ 319
Διαφορές διατροφής	§ 320
Διαφορές συνεισφοράς	§ 320
Διαφορές ασκήσεως γονικής μέριμνας	§ 320
Διαφορές από αμοιβές για παροχή εργασίας	§ 322
Διαφορές από προσβ. λόγω δημοσιευμάτων	§ 322Α
Δίκες αναγνώρισεως υπάρξεως ή μη γάμου	§ 298
Δίκες ακυρώσεως γάμου	§ 298
Δίκες για σχέσεις συζύγων από το γάμο	§ 303
Δίκες αναγνώρισεως υπάρξεως ή μη σχέσεως γονέα και τέκνου ή γον. μέριμνας	§ 307
Δίκες αναγνώρισεως πατρότητας	§ 308

Δίκες σχετικά με εκούσια αναγνώριση	§ 308
Δικονομικά συστήματα	§ 327
Ειδικοί κανόνες διαδικ. γαμικών διαφορών	§ 297
Ειδ. καν. για διαδικ. διαφ. σχέσ. γον.-τέκν.	§ 305
Έκδοση διαταγής πληρωμής	§ 310
Ευρωπαϊκή Διαταγή Πληρωμής	σελ. 191 επ.
Ζητήματα κατ' ιδίαν αποδεικτ. μέσων	§ 324
Θέματα αποδείξεως γενικά	§ 323
Θέματα ενδίκων μέσων	§ 325
Θέματα ειδικών διαδικασιών	§ 326
Κανόνες διαδικ. διαφ. προσβ. πατρότητας	§ 306
Κανόνες εκδικάσεως μισθωτικών διαφορών	§ 315
Κανόνες διαδικασίας εργατικών διαφορών	§ 318
Καν. εφαρμοστ. στις διαφ. διατροφής κ.λπ.	§ 321
Κύρια διαδικασία δίκης διαζυγίου	§ 301
Νομική φύση διαταγής πληρωμής	§ 310
Παρεκκλίσεις από ισχύοντες κανόνες	§ 328
Περιπτώσεως τηρήσ. διαδικ. εκδικ. διαφ. πιστ. τίτλων	§ 312
Πνευματική λύση θρησκευτικού γάμου	§ 302
Πρόταση Σχεδίου Νόμου	σελ. 241 επ.
Προϋποθ. εκδόσεως διαταγής πληρωμής	§ 310
Προϋποθέσεως τηρήσ. διαδικ. εκδικ. διαφ. πιστ. τίτ.	§ 312
Προϋποθέσεις τηρήσ. διαδικ. εκδικ. μισθωτ. διαφ.	§ 314
Συνδιαλλαγή (απόπειρα ή προσπάθεια)	§ 300
Συνέπ. ασκήσ. ή μη ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής	§ 310
Συνέπειες νομ. φύσεως διαταγής πληρωμής	§ 310
Σχέδιο Νόμου (2009)	σελ. 267 επ.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Ασφαλιστικά Μέτρα
(σελ. 319-536)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (τού Ν. Κλαμαρή)
ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ Β΄ ΗΜΙΤΟΜΟΥ
ΤΟΥ ΙΙΙ ΤΟΜΟΥ
(Ασφαλιστικά Μέτρα)

Την 22^{αν} Ιανουαρίου 1987, ημέρα Πέμπτη, ο Καθηγητής Γεώργιος Θ. Ράμμος, ευρισκόμενος στην πατρογονική του κατοικία στο χωριό Κορακοβούνι της Κυνουρίας (Αρκαδίας) ανάμεσα στα χειρόγράφα του «υποτασσόμενος εις την Θείαν Ευδοκίαν» και στη «Βουλή του Δημιουργού και Κυρίου του Παντός» –όπως ο ίδιος πάντοτε με έμφαση, με νόημα και εν πλήρει συνειδήσει τόνιζε στους προλόγους των συγγραμμάτων του– διέκοψε την επίγειον παρουσία του και ανήλθεν εις τους Ουρανούς (εις Εκείνον στον οποίο με όλη του την καρδιά πίστευσε και τη διδασκαλία του Οποίου με λόγια και έργα και κυρίως με το παράδειγμα της ζωής του γενικά και του καθημερινού του βίου ειδικότερα συνειδητά και κατ' αποτέλεσμα βίωσε, υπηρέτησε, δόξασε και διέδωσε).

Η παρούσα έκδοση αποτελεί χρονικά την τρίτη έκδοτική προσπάθεια (από μαθητές/συνεργάτες του Γεωργίου Θ. Ράμμου) για την εκδοτική κυκλοφορία της, αποτυπωμένης σε σύγγραμμα, διδασκαλίας του αιμνήστου καθηγητού Γεωργίου Θ. Ράμμου. Η πρώτη προσπάθεια είχε αναληφθεί τα έτη 1935-1936, ζώντας βέβαια τότε του αιμνήστου Δασκάλου, από τους τότε μαθητές του Γεωργίου Θ. Ράμμου, ήδη αιμνήστους, Εμμανουήλ Μιχελάκη (αργότερα εντεταλμένο Υφηγητή της Πολιτικής Δικονομίας και τακτικό καθηγητή της Έδρας της Εισαγωγής στην Επιστήμη του Δικαίου και της Φιλοσοφίας του Δικαίου), Νικόλαο Αλαβάνο (αργότερα δικηγόρο και βουλευτή Κυκλάδων), Η. Καμπίτση (αργότερα Σύμβουλο του Συμβουλίου της Επικρατείας), Μ. Κωνσταντινίδη και Α. Παπαλάμπρο (αργότερα Σύμβουλο του Συμβουλίου της Επικρατείας), οι οποίοι ανέλαβαν την επιμέλεια για την έκδοση των τότε πανεπιστημιακών παραδόσεων του Γ.Θ. Ράμμου. Στη συνέχεια, και μέχρι της εκδημίας του, ο Γ. Θ. Ράμμος επιμελείτο προσωπικώς των εκδόσεων των συγγραμμάτων του (βοηθούμενος, κατά περίπτωση, ενίοτε από τους κατά καιρούς βοηθούς του, ο χρονικά τελευταίος των οποίων είναι ο έχων την τιμή να είναι και εκείνος, ο οποίος ανέλαβε την ευθύνη αυτής της εκδόσεως), επιστέγασμα των οποίων αναμφίβολα αποτελεί το «Εγχειρίδιον αστικού δικονομικού δικαίου» σε 4 τόμους που κυκλοφόρησαν τα έτη 1978-1985 (και του οποίου η δεύτερη έκδοση, σε μεταγλώττιση στη δημοτική, ενημερωμένη και διευρυμένη επιχειρείται με δέος και σεβασμό τώρα).

Πριν από λίγα χρόνια επιχειρήθηκε από το γράφοντα η δεύτερη έκδοση της

«Επιτομής του αστικού δικονομικού δικαίου», του εισαγωγικού και συνοπτικού βοηθήματος προοριζομένου για φοιτητές, του **Γ. Θ. Ράμμου** με τίτλο «Επιτομή του αστικού δικονομικού δικαίου» κατανεμημένη σε δύο ημιτόμους που κυκλοφορούν ήδη σε τρίτη έκδοση, ενώ ειδικά το τμήμα αυτής που αφορά την απόδειξη κυκλοφόρησε –ως τρίτος ημιτόμος της «Επιτομής αστικού δικονομικού δικαίου»– το 2009 και σε τέταρτη έκδοση και σε σημαντικά διευρυμένη και επανυξημένη έκταση (πάντοτε στον εκδοτικό οίκο του Αντωνίου Ν. Σάκκουλα, με τον ιδρυτή του οποίου, τον αείμνηστο **Νικόλαο Α. Σάκκουλα**, ο **Γ. Θ. Ράμμος** είχε αποκλειστική συνεργασία και στενή φιλία).

Ήδη είκοσι πέντε χρόνια μετά την ολοκλήρωση της πρώτης εκδόσεως από τον ίδιο τον αείμνηστο Δάσκαλο ήλθε η ώρα και για τη δεύτερη έκδοση του θεμελιώδους για την ελληνική επιστήμη του Αστικού Δικονομικού Δικαίου τετράτομου συγγράμματος του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** με τίτλο «Εγχειρίδιον Αστικού Δικονομικού Δικαίου» (το οποίο άλλωστε αποτελεί μέχρι σήμερα ως γνωστόν και το μοναδικό ολοκληρωμένο σύγγραμμα Αστικού Δικονομικού Δικαίου στην Ελλάδα).

Είναι αυτονόητο, ότι η ανάληψη της προσπάθειας για συνέχιση πλέον και της εκδόσεως του βασικού ολοκληρωμένου συστηματικού και διδακτικού συγγράμματος του αειμνήστου, σεβαστού και αγαπητού Δασκάλου ήταν και εξακολουθεί να είναι ένα έργο πολύ δύσκολο. Δύσκολο πρώτα απ' όλα λόγω του δέους, με το οποίο καταλαμβάνεται, όποιος επιχειρεί να ασχοληθεί με την επιμέλεια της επανεκδόσεως, καθώς βέβαια και με την επικαιροποιημένη και αναπροσαρμοσμένη στη νεότερη νομοθεσία και νομολογία συγγραφή της ύλης του έργου αυτού, λόγω του πλούτου των νοημάτων της επιστημονικής αναλύσεως, στην οποία προβαίνει ο **Γ. Θ. Ράμμος**, ο οποίος ευτύχησε, όσο ίσως κανένας άλλος Καθηγητής του Αστικού Δικονομικού Δικαίου σε Ελληνικό Πανεπιστήμιο στην ίδια ή έστω σε ανάλογη με αυτόν έκταση και βαρύτητα, να εναποθέσει για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα με ανεξίτηλο τρόπο τη σφραγίδα του στη διδασκαλία, στην επιστήμη και στη νομοθεσία του ελληνικού αστικού δικονομικού δικαίου: Στην αρχή για τρία χρόνια (1934-1937) έκτακτος καθηγητής και στη συνέχεια για τριανταένα χρόνια συνεχώς **τακτικός καθηγητής** της Πολιτικής Δικονομίας (1937-1968), μέχρι το 1968, χρονιά που αποχώρησε –έχοντας όμως πληθώρα μαθητών– προώρως πριν συμπληρώσει το εβδομηκοστό έτος της ηλικίας του (λόγω της γνωστής μεθοδεύσεως της μειώσεως του ορίου της ηλικίας από τη Δικτατορία) και μέλος (για τριάντα συνεχή χρόνια, 1932-1961) της Συντακτικής Επιτροπής και της Αναθεωρητικής Επιτροπής για τη σύνταξη του νέου ΚΠολΔ, του προσέδωσαν την ιδιότητα και του κύριου αυθεντικού ερμηνευτή των δικονομικών διατάξεων, οι γνώμες του οποίου στο μεγάλο τους ποσοστό εξακολουθούν και σήμερα άμεσα ή έμμεσα (ακόμα και όταν λησμονείται ενίοτε η παραπομπή στα έργα του **Γ. Θ. Ράμμου** και αντ' αυτού γίνεται παραπομπή σε νεότερα έργα άλλων συγγραφέων, που στηρίζονται όμως στη διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**) να επηρεάζουν τόσο τη θεωρία όσο και τη νομολογία. Η πρόωρη αποχώρηση την 31.8.1968 του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** από την

ενεργό υπηρεσία – και μάλιστα με τον τρόπο με τον οποίο μεθοδεύθηκε από το δικτατορικό καθεστώς – τον λύπησε αφάνταστα και τον άγγιξε σε πολύ ευαίσθητες χορδές. Τη μεγάλη αυτή στενοχώρια του τη διαδέχθηκε η ικανοποίηση και η χαρά του για τη διαδοχή του στην έδρα της Πολιτικής Δικονομίας από το **Γεώργιο Μητσόπουλο**, ήδη από το 1950 διεθνώς αναγνωρισμένο Δικονομολόγο, Δικαστικό Σύμβουλο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και εντεταλμένο Υφηγητή της Πολιτικής Δικονομίας στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, και έτσι ο **Γ. Θ. Ράμμος** ευτύχησε τελικά και στη διαδοχή του [αλλά μαζί με αυτόν και η Ελληνική Επιστήμη του Αστικού Δικονομικού Δικαίου, στην οποία ο **Γεώργιος Μητσόπουλος** με τη στερεά δογματική, γνωσιοθεωρητική και φιλοσοφική του παιδεία και σκέψη άνοιξε νέους δρόμους σε ελληνικό και σε διεθνές επίπεδο, συνεχίζοντας την υψηλή παράδοση της ελληνικής επιστήμης του Αστικού Δικονομικού Δικαίου, που άρχισε με το **Βασίλειο Τρ. Οικονομίδη** και στερέωσε περίπου για 50 χρόνια στον εικοστό αιώνα ο **Γεώργιος Θ. Ράμμος**, και την οποία οδήγησε –μακριά από επιστημονικούς νομικούς ακροβατισμούς, και πειραματισμούς και με σεβασμό πάντοτε στην ελληνική επιστημονική δικονομική παράδοση, την οποία περαιτέρω θεμελίωσε και (ποσοτικά, ποιοτικά, γνωσιοθεωρητικά, φιλοσοφικά, γεωγραφικά) επεξέτεινε και διέυρυνε στην Ελλάδα και στην Αλλοδαπή– με δογματική ασφάλεια και φιλοσοφική νηνεμία από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα]. Ήμουν αρκετές φορές απτήκοος μάρτυς και της λύπης του **Γ. Θ. Ράμμου** για την πρόωγη αποχώρησή του από την ενεργό υπηρεσία και της ικανοποίησώς του για τη διαδοχή του από το **Γ. Μητσόπουλο**, επειδή πολλές φορές ο αείμνηστος Διδάσκαλος μου έκανε την τιμή να μου εκμυστηρευθεί τις μύχιες σκέψεις του για πολλά θέματα (επειδή ήμουν, και ήξερε ότι ήμουν, κοντά του από το 1966 μέχρι το 1987, και μάλιστα κατά κύριο λόγο σε εποχές που λόγω της εν τω μεταξύ αποχωρήσώς του από το Πανεπιστήμιο, πολλοί που έσπευδαν σε άλλες εποχές αυτοβούλως να του υποβάλουν καθημερινώς, και με πληθωριστικό τρόπο, τα «σέβη» τους ξαφνικά τον ξέχασαν).

Είναι μάλιστα ιδιαίτερος χαρακτηριστικές και οι ακόλουθες ειδικότερες επισημάνσεις του **Γεωργίου Μητσόπουλου** κατά το εναρκτήριο μάθημά του στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για τη μοναδική προσφορά του προκατόχου του **Γ. Θ. Ράμμου** στο Πανεπιστήμιο, στη Νομική Σχολή, στη σπουδάζουσα νεολαία, στη Διδασκαλία και στην Επιστήμη του Δικαίου γενικά και του Αστικού Δικονομικού Δικαίου ειδικότερα: «Η συγκίνησής μου απορρέει εκ της σκέψεως της φερομένης μετ' ευγνωμοσύνης προς τους πανεπιστημιακούς διδασκάλους μου, παρ' ων εδιδάχθην την μέθοδον και την αξίαν της επιστήμης ού μὴν αλλά και το καθήκον του επιστήμονος. Ο δε δισταγμός μου οφείλεται εις τον λόγον, ότι αναλογίζομαι ποίους είχαν προκατόχους και οπόσον μεγάλας διά τούτο αναλαμβάνω υποχρεώσεις. Την έδραν ταύτην εδόξασεν ο **Βασίλειος Οικονομίδης** και ελάμπρυναν οι μεταγενέστεροι, μεταξύ των οποίων εξέχουσιν θέσιν θα κατέχη ο **Γεώργιος Ράμμος**, τον οποίον έχω την τιμήν να διαδεχθώ. Το πολύτιμον και εκτεταμένον έργον του **Γεωργίου Ράμμου**, αλλά και η

καρποφόρος επί τριάκοντα και έξι έτη διδασκαλία αυτού, υπήρξαν τοιαύτης δυνάμεως, ώστε ού μόνον επέφερον την παρ' ημίν άνθησιν των δικονομικών σπουδών, αλλά και συνέδεσαν εν ζωογόνω αλληλεπιδράσει θεωρίαν και πράξιν. Δεν υπήρξε δε μόνον λαμπρός πανεπιστημιακός διδάσκαλος ο **Γεώργιος Ράμμος** και δεν εγαλούχησε μόνον τους νεωτέρους εις τα νάματα του δικονομικού δόγματος, αλλά και διά της ισχυράς αυτού προσωπικότητας συνέβαλε σπουδαίως, όπως καταστή γνωστή εν τη αλλοδαπή η παρ' ημίν θεωρητική και νομοπαρασκευαστική κίνησις εν τω κλάδω του δικονομικού δικαίου. Η κατ' αυτές κυκλοφορήσασα εν Γερμανία μετάφρασις του νέου Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας οφείλεται εις την τοιαύτην προσπάθειαν· αποτελεί δε εν ταυτώ εκδήλωσιν του ζωηρού ενδιαφέροντος της αλλοδαπής θεωρίας διά την παρ' ημίν επιστημονικήν κίνησιν. Αι ευχαί συνοδεύουν τον διακεκριμένον και αγαπητόν διδάσκαλον εν τη ακαμάτω αυτού δράσει και ιδία εν τη αναληφθείση παρ' αυτού προσπάθεια, όπως καθοδηγήση την τε θεωρίαν και πράξιν εις την πρώτην και δυσχερή φάσιν της εφαρμογής του νέου Κώδικος της Πολ. Δικονομίας» (βλ. **Γ. Μητσόπουλο**, *Η θεωρία του Αστικού Δικονομικού Δικαίου*, Ανάτυπο, 1970, σελ. 1).

Η διαδοχή στο βασικό συστηματικό σύγγραμμα του **Γ.Θ. Ράμμου** συνιστά για μένα μία ιδιαίτερος πολύ μεγάλη τιμή. Εκείνο το οποίο εκπλήσσει τον προσεκτικό μελετητή του επιστημονικού έργου του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** είναι ακριβώς ο πλούτος των νοημάτων της επιστημονικής αναλύσεως και της επιστημονικής γλώσσας του **Γ. Θ. Ράμμου**. Πολλά προβλήματα, τα οποία ενίοτε σε μεταγενέστερες μελέτες νεότεροι συγγραφείς αντιμετωπίζουν πολλές φορές προτείνοντας λύσεις που εμφανίζονται ως πρωτότυπες (μάλιστα ενίοτε και από τους ίδιους με ιδιαίτερα αντάρεσκο ύφος), ανακαλύπτεται ότι έχουν βρεί τη λύση τους ή την αφετηρία λύσεώς τους και θεμελιώσεώς τους στη δόκιμη διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**. Μακριά από τάσεις για «πρωτοτυπία» χάριν της πρωτοτυπίας και για επιστημονικούς ή μεθοδολογικούς/ερμηνευτικούς «ακροβατισμούς» και «αλκιβιαδισμούς» η διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** αποτελεί ένα βασικό τμήμα του θεμελίου της λεγόμενης παραδοσιακής διδασκαλίας και θεωρίας της ελληνικής επιστήμης του αστικού δικονομικού δικαίου.

Οι ακόλουθοι λόγοι με ώθησαν να αναλάβω την προσπάθεια για τη δεύτερη έκδοση του «Εγχειριδίου αστικού δικονομικού δικαίου», που ολοκληρώθηκε, ζώντος του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**, το 1985 [και επομένως έχουν παρέλθει ήδη είκοσι πέντε (25) χρόνια από την ολοκλήρωση του όλου έργου με την έκδοση του Δ' τόμου (1985), ενώ έχουν παρέλθει περισσότερα χρόνια από την έκδοση του Α' τόμου (1978), του Β' τόμου (1980) και του Γ' τόμου (1982)]. **Πρώτον** επειδή όλοι οι τόμοι του έργου αυτού έχουν ήδη εξαντληθεί προ πολλού. **Δεύτερον** επειδή η πρώτη έκδοση του έργου είναι διατυπωμένη στην καθαρεύουσα, γεγονός το οποίο –δυστυχώς– καθιστά, όλο και περισσότερο με την πάροδο του χρόνου, το ως άνω έργο δύσχερητο έως απρόσιτο για τη νεότερη γενεά νομικών, καθώς και για τους φοιτητές νομικής. **Τρίτον** λόγοι Σεβασμού προς το επιστημονικό/διδακτικό έργο

του Γεωργίου Θ. Ράμμου και στη μνήμη του Σεβαστού Δασκάλου. **Τέταρτον** επειδή οι περίπου εξήντα (60!!) –σε μεγάλο δε ποσοστό απρογραμμάτιστες και εμβλασματικές– νομοθετικές τροποποιήσεις, που έχουν επιχειρηθεί από το 1985 μέχρι σήμερα στο πεδίο του αστικού δικονομικού δικαίου καθιστούν αναγκαία την ενημέρωση αυτού του συστηματικού ογκώδους έργου του **Γεωργίου Θ. Ράμμου. Πέμπτον** επειδή είχα πολύ στενά συνεργασθεί ήδη και στην πρώτη έκδοση του ίδιου έργου με τον αείμνηστο Δάσκαλο, εξ ου λόγου ο **Γεώργιος Θ. Ράμμος** μου είχε κάνει ήδη από τότε την πολύ μεγάλη τιμή να με ευχαριστήσει επωνύμως στον πρόλογο του Α' τόμου του ως άνω έργου (ας μου επιτραπεί να επισημάνω, ότι είναι, απ' όσο μπορώ να γνωρίζω, η μοναδική φορά που ο **Γ. Θ. Ράμμος** ευχαρίστησε σε πρόλογο διδακτικού ή συστηματικού συγγράμματός του επωνύμως έναν επιστημονικό συνεργάτη του/μαθητή του).

Έχοντας αναλάβει την επεξεργασία αυτής της δεύτερης εκδόσεως οφείλω να διευκρινίσω τα ακόλουθα: α) Η παρούσα έκδοση συνιστά βέβαια κατά μεγάλο ποσοστό απόδοση στη δημοτική της πρώτης εκδόσεως. Στόχος ήταν να μην αλλοιωθεί η βασική/θεμελιώδης διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**, ώστε να είναι κατανοητή και στις νεότερες γενεές νομικών. Προσθήκες οποιασδήποτε άλλης φύσεως έγιναν σε περιορισμένη έκταση, ιδίως όταν νεότερες νομοθετικές τροποποιήσεις επέβαλαν προσθαφαιρέσεις στο κείμενο ή προσαρμογή, ή εκ νέου συγγραφή ή αναδιατύπωση, του κειμένου στα νεότερα νομοθετικά δεδομένα και στη νεότερη νομική ρύθμιση. Σε περιορισμένο επίπεδο προστέθηκε, επίσης, νεότερη βιβλιογραφία. Έχοντας την επιστημονική ευθύνη της εκδόσεως αυτής αυτοπεριορίσθηκα στο πλαίσιο της παρούσας δεύτερης εκδόσεως και στο στάδιο αυτό, και απέφυγα στην έκδοση αυτή την άμεση ή έμμεση «εμφύτευση» δικών μου απόψεων (με εξαίρεση μόνο ίσως σε κάποιες περιορισμένες περιπτώσεις ιδίως, αλλ' όχι μόνο, νομοθετικών τροποποιήσεων). Άλλωστε ενόψει της επιχειρουμένης από το 2005 νομοπαρασκευαστικής εργασίας –με πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης– και των σχεδιαζομένων τροποποιήσεων δεν θα είχε νόημα η κατά τη στιγμή αυτή ευρύτερη αναδιαμόρφωση του κλασικού συγγράμματος του Σεβαστού Δασκάλου. Επιφυλάσσομαι όμως σε μελλοντική άλλη έκδοση και εφόσον διευκρινιστεί η βούληση της Πολιτείας για την αναμόρφωση του ΚΠολΔ να επιχειρήσω επαυξημένη νεότερη έκδοση. β) Δεν επιχειρήθηκε μέν αναδιάρθρωση της ύλης των επί μέρους τόμων του έργου, πλην όμως οι τόμοι κατανεμήθησαν σε αντίστοιχους ημιτόμους, ώστε η χρήση του ογκώδους αυτού έργου να καταστεί πιά εύχρηστη και προσιτή. γ) Δεν αναριθμήθηκαν επίσης εκ νέου οι παράγραφοι και τα τμήματα του έργου. δ) Οι υποσημειώσεις του παρόντος Β' ημιτόμου του τρίτου τόμου της δεύτερης εκδόσεως αριθμήθηκαν ενιαίως (σε αντίθεση με την αντίστοιχη αρίθμηση των υποσημειώσεων της πρώτης εκδόσεως, η οποία ήταν ανά «παράγραφο»). ε) Για λόγους σεβασμού προς τη μνήμη του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** παρατίθενται και όλοι οι πρόλογοί του στον καθένα από τους τέσσερις τόμους της πρώτης εκδόσεως. Για τους ίδιους λόγους επαναλαμβάνεται και στην παρούσα

έκδοση η αφιέρωση που είχε κάνει ο ίδιος ο **Γεώργιος Θ. Ράμμος** στην πρώτη έκδοση του έργου.

Ευελπιστώ, ότι και η δεύτερη έκδοση του «Εγχειριδίου αστικού δικονομικού δικαίου» θα είναι, ακριβώς όπως και η πρώτη έκδοση, ιδιαίτερος χρήσιμη σε όλους εκείνους, που διακονούν την επιστήμη του αστικού δικονομικού δικαίου (δικαστικούς λειτουργούς, δικηγόρους, πανεπιστημιακούς καθηγητές, συμβολαιογράφους, δικαστικούς επιμελητές) είτε ως θεωρητικοί του δικαίου, είτε στο πεδίο της ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου. Είναι αυτονόητο όμως, ότι το σύγγραμμα αυτό θα είναι ιδιαίτερος χρήσιμο και σε όλους τους φοιτητές νομικής, στους οποίους και κατά κύριο λόγο απευθύνεται. Ο παρών δεύτερος ημίτομος του τρίτου τόμου, ο οποίος περιλαμβάνει την ύλη των ασφαλιστικών μέτρων, θα είναι ιδίως χρήσιμος στους φοιτητές νομικής του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών αφενός μεν στο πλαίσιο του μαθήματος υποχρεωτικής επιλογής του έκτου εξαμήνου «Ασφαλιστικά Μέτρα – Εκούσια Δικαιοδοσία – Ειδικές Διαδικασίες», αφετέρου δε τόσο στο πλαίσιο του υποχρεωτικού μαθήματος του έκτου εξαμήνου «Πολιτική Δικονομία II», που περιλαμβάνει ως διδακτέα ύλη τα Ένδικα Μέσα και την Αναγκαστική Εκτέλεση, όσο και κατά κύριο λόγο στο πλαίσιο του υποχρεωτικού μαθήματος του ογδού εξαμήνου «Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας» (που από τη φύση του περιλαμβάνει όλη την ύλη της Πολιτικής Δικονομίας).

Επίσης για λόγους ενημερότητας ειδικά ως προς τις προτάσεις των δύο νομοπαρασκευαστικών επιτροπών που λειτούργησαν με πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης παρατίθενται στο μεν Παράρτημα I η πρόταση σχεδίου νόμου (έτους 2008) της υπό την προεδρία μου Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την Αναμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στο δε Παράρτημα II το σχέδιο νόμου (έτους 2009) της υπό την προεδρία του Αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου κ. Ιωάννου Παπανικολάου Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την τελική διαμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Θα ήθελα και από τη θέση αυτή να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην αείμνηστη **Μεταξία Ε. Κολοκούρη**, αδελφή του αιμνήστου καθηγητού **Γεωργίου Θ. Ράμμου**, η οποία μου εμπιστεύθηκε τη συνέχιση και αυτού του επιστημονικού έργου του αιμνήστου Δασκάλου και την επιμέλεια αυτής της εκδόσεως. Θα ήθελα όμως επίσης να ευχαριστήσω και από τη θέση αυτή τη δικηγόρο κυρία **Ευγενία Γ. Κουμάντου-Κολοκούρη**, η οποία ανανεώνοντας τη σχετική άδεια που μου είχε χορηγήσει η αείμνηστη μητέρα της **Μεταξία Ε. Κολοκούρη**, μου επέτρεψε να συνεχίσω την έκδοση του έργου αυτού, άδεια που για μένα μεν είναι ιδιαίτερος τιμητική, ταυτόχρονα όμως –όπως (θέλω να) πιστεύω ακράδαντα– ανταποκρίνεται πλήρως και στη βούληση του αιμνήστου Δασκάλου μου. Άλλωστε με τον αείμνηστο Δάσκαλο είχα μία στενή και αδιατάρακτη σχέση μαθητού προς Δάσκαλο ήδη από τα φοιτητικά μου χρόνια, η οποία εντατικοποιήθηκε και επισημοποιήθηκε με

ακαδημαϊκό τρόπο από το 1966, όταν έχοντας ήδη λάβει το πτυχίο μου νομικής με άριστα με προσέλαβε ως έκτακτο βοηθό της έδρας της Πολιτικής Δικονομίας, και συνεχίστηκε με συνεχώς στενότερη επιστημονική και ανθρώπινη/συναισθηματική διασύνδεση μέχρι την εκδημία του το έτος 1987.

Η επιστημονική ευθύνη και η αντίστοιχη τιμή για τη διαδοχή στο βασικό επιστημονικό/διδασκικό σύγγραμμα του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**, στο οποίο αποτυπώνεται και η θεμελιώδης πανεπιστημιακή διδασκαλία του Σεβαστού αειμνήστου Διδασκάλου, είναι για μένα πολύ μεγάλη.

Η δεύτερη έκδοση, που αρχίζει με την κυκλοφορία και του παρόντος δεύτερου ημιτόμου του τρίτου τόμου, θα ήταν αδύνατη χωρίς την ουσιαστική συνδρομή μερικών αξίων νέων συναδέλφων, οι οποίοι επίσης είχαν γνωρίσει το **Γεώργιο Θ. Ράμμο** (και έτσι η ακαδημαϊκή δικονομική παράδοση συνεχίζεται και στις νεότερες γενεές των δικονομολόγων). Για τη βοήθειά τους, και από τη θέση αυτή, τους ευχαριστώ πολύ. Ειδικότερα επιθυμώ να ευχαριστήσω θερμά όλους τους νέους συναδέλφους, συνεργάτες και μαθητές μου, οι οποίοι πολλαπλώς με συνέδραμαν στην πραγματοποίηση αυτού του βιβλίου. Η βασική βοήθεια προήλθε πριν από αρκετά χρόνια από τον κ. **Γεώργιο Ορφανίδη**, ήδη Καθηγητή της Πολιτικής Δικονομίας, τον αείμνηστο (και πολύ προώρως με τραγικό τρόπο εκλιπόντα) **Στυλιανό Κουσουλή**, την Επίκουρη Καθηγήτρια κ. **Φ. Αλμπανίδου-Τριανταφύλλου**, τον Επίκουρο Καθηγητή κ. **Στέφανο Πανταζόπουλο**, ήδη Εφέτη, τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών κ. **Νικόλαο Νικολάου**, Δ.Ν. (της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Tübingen), τον Επίκουρο Καθηγητή κ. **Δημήτριο Τσικριά**, τον Λέκτορα κ. **Ν. Κατηφόρη** και την κυρία **Μ. Κουκουξέλη**, Δικηγόρο, Δ.Ν. (της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Freiburg i. Br./Γερμανίας). Όλοι τους – που από πολλά χρόνια είναι και μέλη του Ερευνητικού Προσωπικού του Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών – με είχαν βοηθήσει σημαντικά στη μεταγλώττιση στη Δημοτική ορισμένων τμημάτων του βιβλίου, ταυτόχρονα όμως με βοήθησαν πολύ και με τις επιστημονικές παρατηρήσεις τους είτε ως προς την επιστημονικά ορθή απόδοση ορισμένων όρων είτε ως προς την ερμηνεία ορισμένων νομικών διατάξεων (νεοτέρων ή παλαιότερων).

Πολύ σημαντική υπήρξε όμως και η βοήθεια νεοτέρων ακόμη επιστημόνων και μαθητών μου (που συμμετέχουν ως ερευνητές/επιστημονικοί συνεργάτες και στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών): Ιδίως επιθυμώ να ευχαριστήσω τον κ. **Κ. Γιαννόπουλο**, ήδη (και μετά από ιδιαίτερος θερμή εισήγηση του καθηγητού κ. **H. Priütting**) διδάκτορα νομικής στην Πολιτική Δικονομία με την ανώτατη διάκριση «*summa cum laude*» του Πανεπιστημίου Κολωνίας (και Ειδικό Επιστήμονα της Πολιτικής Δικονομίας στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών), τις κυρίες **Ε. Μπαλατσού**, **Δ. Σακκά** και **Κ. Χρονοπούλου** (συνεργάτιδά μου και στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Πρωθυπουργού), κατόχους Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσεως (ΜΔΕ) στην Πολιτική Δικονομία του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανε-

πιστημίου Αθηνών, τους κ.κ. **Ι. Γερμανό** (κάτοχο ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Freiburg i. Br.), **Σ. Παπαδόπουλο** (κάτοχο ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών), **Ν. Κοροβέση** και **Ι. Καπτανή**, κατόχους ΜΔΕ αντιστοίχως στο Δημόσιο Δίκαιο και στο Αστικό Δίκαιο του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και τον κ. **Γ. Κόντη**, κάτοχο Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδικεύσεως στην Πολιτική Δικονομία και ήδη υποψήφιο διδάκτορα νομικής στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και την κυρία **Κ. Ευαγγέλου**, κάτοχο ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπως επίσης και τις συνεργάτιδές μου, στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Πρωθυπουργού, κυρία **Ελένη Τενεδίου**, Πτυχιούχο του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Διεθνολόγο, καθώς και την κυρία **Μ. Γαλανού**, κάτοχο μεταπτυχιακού διπλώματος στο Ποινικό Δίκαιο και ήδη υποψήφια διδάκτορα Νομικής στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Για την αφιλοκερδή βοήθεια από πολλά χρόνια και σε όλα τα στάδια αυτής της προσπάθειας θέλω να ευχαριστήσω επίσης θερμά τις κ.κ. **Ρ. Κοσσαρά**, **Α. Λιάζου** και **Σ. Πιπιλή**. Θερμότατες ευχαριστίες οφείλω επίσης στον κ. **Αντώνιο Ν. Σάκκουλα** (Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα) και στους συνεργάτες του για την αμέριστη συνδρομή του και στην έκδοση αυτή.

22 Ιανουαρίου 2009 *

Νικόλαος Κ. Κλαμαρής

* Στις 18:45 της Πέμπτης 22 Ιανουαρίου 1987 μου τηλεφώνησαν (στο γραφείο μου στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) από το πατρογονικό σπίτι του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** στο χωριό Κορακοβούνι της Κυνουρίας (Αρκαδίας), ότι ο Αγαπητός και Σεβαστός Δάσκαλος ανήλθεν εις τους Ουρανούς. Για την υπαρξιακή αυτή στιγμή της μεταβάσεως από την επίγειο εις την Ουράνιο Ζωή ο Σεβαστός Δάσκαλος, υπόδειγμα συνεπούς πιστού Χριστιανού Ορθόδοξου και κατά κυριολεξία φιλοσοφημένου Ανθρώπου, ήτταν, όπως συνάγεται από τα γραπτά του, αλλά και από τους προλόγους του στους τέσσερις τόμους της πρώτης εκδόσεως αυτού του έργου του, απόλυτα, ψυχολογικά και ηθικά, προετοιμασμένος. Στο ημερολόγιό μου και στο μυαλό μου η στιγμή αυτή έχει μείνει και θα παραμείνει για πάντα ανεξίτηλη μαζί με την ευγνωμοσύνη μου προς το πρόσωπό Του.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ του <i>Νικολάου Κ. Κλαμαρή</i> για τη δεύτερη έκδοση του Β΄ ημιτόμου του ΙΙΙ Τόμου . . .	321
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	329

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Ορισμός. Έννοια. Γενικές παρατηρήσεις	529	335
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Περιεχόμενο - Ουσία και λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων	530	342
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Προθεωρία περί των ασφαλιστικών μέτρων	531	345
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Δικαιολογητικός λόγος της αναγνώρισεως και καθιερώσεως του θεσμού των ασφαλιστικών (ή επείγουσας φύσεως) μέτρων	532	348
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ. Τα ασφαλιστικά μέτρα ως θεσμός κατά το ελληνικό και το συγκριτικό δίκαιο.		
Τ ί τ λ ο ς Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	533	350
Τ ί τ λ ο ς Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Κοινά σημεία και γνωρίσματα των ασφαλιστικών μέτρων στις διάφορες νομοθεσίες	533 Α	351
Τ ί τ λ ο ς Τ ρ ί τ ο ς . Διαφορές μεταξύ των ασφαλιστικών μέτρων των διαφόρων νομοθεσιών	534	352
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ. Νομοθετικές πηγές των ασφαλιστικών μέτρων ΚΠολΔ, Ουσιαστικό δίκαιο και ασφαλιστικά μέτρα.		
Τ ί τ λ ο ς Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	535	354
Τ ί τ λ ο ς Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Το ουσιαστικό δίκαιο ως βάση των δικαιωμάτων που αφορούν τα ασφαλιστικά μέτρα	536	355
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ. Η διαφορά της ουσίας και του τύπου της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων	537	356
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ. Ασφαλιστικά μέτρα και διαγνωστική διαδικασία	538	357

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ. Ασφαλιστικά μέτρα και αναγκαστική εκτέλεση	539	359
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ. Ασφαλιστικά μέτρα και μέτρα πρόνοιας	540	360
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ. Ασφαλιστικά μέτρα, διοίκηση και διοικητική δικαιοσύνη	541	361
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ. Συνταγματικοί περιορισμοί (Σύνταγμα) και ασφαλιστικά μέτρα	542	362
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ. Ιστορική προέλευση του θεσμού των ασφα- λιστικών μέτρων	543	364
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Προϋποθέσεις της λήψης κ.λπ. ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	544	365
Τίτλος Δεύτερος. Οι γενικές προϋποθέσεις του επιτρεπτού των ασφαλιστικών μέτρων. Ανάλυση και εξειδίκευσή τους	545	365
Τίτλος Τρίτος. Βάση και αφετηρία των ασφαλιστικών μέτρων	546	368
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ. Γενικές αρχές που ισχύουν στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	547	369
Τίτλος Δεύτερος. Διαδικαστικές προϋποθέσεις στις δίκες των ασφαλιστικών μέτρων	548	370
Τίτλος Τρίτος. Δικαιοδοσία και αρμοδιότητα σε δίκες ασφα- λιστικών μέτρων	549	370
Τίτλος Τέταρτος. Ικανότητα να είναι κάποιος διάδικος στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων	550	374
Τίτλος Πέμπτος. Ικανότητα για να παρίσταται κάποιος σε δικα- στήριο στις δίκες των ασφαλιστικών μέτρων	551	375
Τίτλος Έκτος. Ικανότητα προς το δικολογείν και δικαστική πληρεξουσιότητα στις δίκες των ασφαλιστικών μέτρων	552	376
Τίτλος Έβδομος. Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προ- στασίας με τη μορφή των ασφαλιστικών μέτρων	553	377
Τίτλος Όγδοος. Ύπαρξη δικαιώματος ή έννομης σχέσεως του ουσιαστικού δικαίου σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	554	377
Τίτλος Ένατος. Νομιμοποίηση των διαδικών σε δίκη ασφα- λιστικών μέτρων	555	378
Τίτλος Δέκατος. Ύπαρξη εννόμου συμφέροντος σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	556	378
Τίτλος Ενδέκατος. Εξέταση της συνδρομής των διαδικα- στικών προϋποθέσεων και των προϋποθέσεων της παροχής έννομης προστασίας σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	557	379
Τίτλος Δωδέκατος. Αξίωση προς παροχή έννομης προστασίας σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	558	380

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ. Πλειονότητα διαδίκων σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	559	380
Τίτλος Δεύτερος. Ομοδικία σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	560	381
Τίτλος Τρίτος. Παρέμβαση σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	561	382
Τίτλος Τέταρτος. Προσεπίκληση σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	562	383
Τίτλος Πέμπτος. Ανακοίνωση σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων	563	384
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ. Χρόνος λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	564	385
Τίτλος Δεύτερος. Η σημασία και οι συνέπειες του χρόνου της λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων	565	385
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ. Η διάρθρωση της δίκης. Η αρχιτεκτονική του ΚΠολΔ.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις.	566	386
Τίτλος Δεύτερος. Η εμφάνιση και η δομή της πορείας και της σειράς της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων	567	387
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ. Το σύστημα της προδικασίας στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	568	387
Τίτλος Δεύτερος. Οι πράξεις και οι διατυπώσεις της προδικασίας	569	388
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ. Η διάρθρωση της κύριας διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	570	395
Τίτλος Δεύτερος. Η συζήτηση στο ακροατήριο της αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων	571	396
Τίτλος Τρίτος. Η απόδειξη στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων	572	397
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ. Η απόφαση που εκδίδεται για την αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	573	399
Τίτλος Δεύτερος. Ένδικα μέσα και τριτανακοπή κατά της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων	574	406
Τίτλος Τρίτος. Συνέπειες της επί της αιτήσεως για λήψη ασφαλιστικών μέτρων εκδιδόμενης αποφάσεως	575	413
Τίτλος Τέταρτος. Αναγκαστική εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται σε δίκες περί ασφαλιστικών μέτρων	576	415

	§	Σελ.
Τίτλος Πέμπτος . Διαφορές και δίκες για την εκτέλεση ασφαλιστικών μέτρων	577	419
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Ανάκληση, μεταρρύθμιση ή μεταβολή των αποφάσεων που εκδίδονται σε δίκες για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	578	421
Τίτλος Δεύτερος . Δικαιολογητικός λόγος της αναγνώρισεως του θεσμού της ανακλήσεως, μεταρρυθμίσεως ή μεταβολής των δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται για ασφαλιστικά μέτρα	579	422
Τίτλος Τρίτος . Προϋποθέσεις του επιτρεπτού, της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται στα ασφαλιστικά μέτρα	580	424
Τίτλος Τέταρτος . Συνήθης και εξαιρετική αρμοδιότητα για την ανάκληση ή μεταρρύθμιση αποφάσεων για ασφαλιστικά μέτρα	581	432
Τίτλος Πέμπτος . Διαδικασία ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται επί ασφαλιστικών μέτρων	582	434
Τίτλος Έκτος . Η απόφαση που εκδίδεται για την αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων	583	435
Τίτλος Έβδομος . Ένδικα μέσα και τριτανακοπή κατά της απόφασης που εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων	584	436
Τίτλος Όγδοος . Συνέπειες της απόφασης που εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων	585	437
Τίτλος Ένατος . Αναγκαστική εκτέλεση της απόφασης η οποία εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων	586	439
Τίτλος Δέκατος . Διαφορές και δίκες για την εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται επί αιτήσεων ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων	587	440

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΙΔΙΚΟ

ΤΑ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Γενικές παρατηρήσεις	588	440
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Η εγγυοδοσία ως αυτοτελές ασφαλιστικό μέτρο.		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	589	441
Τίτλος Δεύτερος . Προϋποθέσεις για το επιτρεπτό της επιβολής της εγγυοδοσίας ως αυτοτελούς ασφαλιστικού μέτρου	590	442
Τίτλος Τρίτος . Διαδικασία για την επιβολή της εγγυοδοσίας και την άρση της	591	443

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Προσημείωση υποθήκης.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	592	444
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις για το επιτρεπτό της εγγραφής της προσημείωσης υποθήκης	593	445
Τίτλος Τρίτος. Εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης. Άσκηση αγωγής για την κύρια απαίτηση. Μετατροπή της προσημείωσης σε υποθήκη	594	448
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Συντηρητική κατάσχεση.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	595	449
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις του επιτρεπτού της επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως	596	450
Τίτλος Τρίτος. Διαδικασία για επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως και περαιτέρω διατυπώσεις της	597	454
Τίτλος Τέταρτος. Συνέπειες της επιβολής της συντηρητικής κατασχέσεως	598	459
Τίτλος Πέμπτος. Άσκηση αγωγής για την κύρια απαίτηση	599	463
Τίτλος Έκτος. Τύχη συντηρητικής κατασχέσεως όταν διενεργείται αναγκαστική εκτέλεση στα κατασχεθέντα πράγματα	600	465
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ. Δικαστική μεσεγγύηση.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	601	466
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις της διατάξεως και της επιβολής δικαστικής μεσεγγυήσεως	602	468
Τίτλος Τρίτος. Αρμοδιότητα και διαδικασία επιβολής της δικαστικής μεσεγγυήσεως	603	470
Τίτλος Τέταρτος. Η απόφαση που εκδίδεται επί της ασκήσεως για μεσεγγύηση και οι συνέπειές της	604	471
Τίτλος Πέμπτος. Περιεχόμενο και λειτουργία της δικαστικής μεσεγγυήσεως ως ασφαλιστικού μέτρου	605	474
Τίτλος Έκτος. Λήξη ή παύση της δικαστικής μεσεγγυήσεως	606	476
Τίτλος Έβδομος. Συνέπειες της παύσεως ή λήξεως της δικαστικής μεσεγγυήσεως	607	477
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ. Προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	608	478
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις και περιπτώσεις του επιτρεπτού της προσωρινής επιδικάσεως χρηματικών απαιτήσεων	609	479
Τίτλος Τρίτος. Μεταβολή αποφάσεων που επιδικάζουν περιοδικές παροχές ως ασφαλιστικό μέτρο	610	482

	§	Σελ.
Τίτλος Τέταρτος. Διαδικασία προσωρινής επιδικάσεως χρηματικών απαιτήσεων	611	484
Τίτλος Πέμπτος. Συνάρτηση της αποφάσεως για προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων προς την κύρια υπόθεση	612	485
Τίτλος Έκτος. Συνέπειες της εκδόσεως αποφάσεως για την κύρια υπόθεση για την ισχύ της αποφάσεως που επιδικάζει προσωρινά χρηματική απαίτηση	613	488
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ. Προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	614	490
Τίτλος Δεύτερος. Περιεχόμενο και έκταση της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως	615	491
Τίτλος Τρίτος. Ασφαλιστικά μέτρα για την ενέργεια ή παράλειψη ή ανοχή πράξεων	616	494
Τίτλος Τέταρτος. Προσωρινά ή ασφαλιστικά μέτρα σε διαφορές περί νομής	617	495
Τίτλος Πέμπτος. Προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως σε σχέσεις μεταξύ συζύγων ή μεταξύ γονέων και τέκνων	618	498
Τίτλος Έκτος. Αναστολή εκτελέσεως (των) αποφάσεων (της) γενικής συνελεύσεως σωματείων ή συνεταιρισμών	619	499
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ. Σφράγιση, αποσφράγιση, απογραφή και δημόσια κατάθεση ...	620	500

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ

Η μετά το τέλος της διαγνωστικής δίκης (ή τη ματαίωσή της) εξέλιξη και (ενδεχομένη)
επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Γενικές παρατηρήσεις	621	503
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Η τύχη των ασφαλιστικών μέτρων, αν δεν επακολουθήσει (η) κύρια δίκη	622	504
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Οι μετά την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση ενδεχόμενες εξελίξεις.		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	623	505
Τίτλος Δεύτερος. Η τύχη των ασφαλιστικών μέτρων	624	505
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Υποχρέωση προς αποζημίωση για τις ζημιές που προκλήθηκαν από την επιβολή και την εφαρμογή ασφαλιστικών μέτρων	625	509

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ασφαλιστικά μέτρα για την εξασφάλιση της χρήσεως ακινήτων προορισμένων για Ολυμπιακές Εκδηλώσεις	626	510
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Πρόταση Σχεδίου Νόμου 2008		513
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ Σχέδιο Νόμου 2009		523
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ		533

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ*

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΟΡΙΣΜΟΣ. ΕΝΝΟΙΑ. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 529

**Ειδική Βιβλιογραφία:* Γ. Μητσόπουλος, Τριτανακοπή εν δίκη προσωρινών μέτρων νομής ή κατοχής, Μελέται, 1983, σελ. 473 επ.: ο ίδιος, Αίτησις ασφαλιστικών μέτρων. «Μεταβολή πραγμάτων» συνιστά και η έκδοσις αποφάσεως αλλοδαπού δικαστηρίου περί της κυρίας απαιτήσεως, Μελέται, 1983, σελ. 723 επ.: Κ. Κεραμεύς, Νέα αίτηση περί ασφαλιστικών μέτρων μετά την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας για την άσκηση κύριας αγωγής (ΚΠολΔ 693 ΙΙΙ), Νομικές Μελέτες ΙΙ, 1994, σελ. 394 επ.: ο ίδιος, Μεταβολή των πραγμάτων ως προϋπόθεση μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων, Νομικές Μελέτες ΙΙ, 1994, σελ. 399 επ.: ο ίδιος, Προϋποθέσεις ανακλήσεως ασφαλιστικών μέτρων από το δικαστήριο της κύριας δίκης, Ουσιαστικές και δικονομικές σχέσεις μεταξύ των διατάξεων ΑΚ 686, 1 και 700, Νομικές Μελέτες ΙΙ, 1994, σελ. 404· Παρ. Τζίφρας, Ασφαλιστικά μέτρα, δ' έκδ. (1985)· Κ. Μπέης, Έννοια και χαρακτήρ των ασφαλιστικών μέτρων, Δ Ι, 387 επ.: ο ίδιος, Έννοια και περιεχόμενο των ασφαλιστικών μέτρων κατά τον νέον ΚΠολΔ, Αρμ. ΚΔ', 385 επ.: Π. Τζίφρας, Γενικά διατάξεις περί ασφαλιστικών μέτρων, ΕΕΝ ΛΣΤ', 585 επ.: Π. Ψαράκης, Η καθ' ύλην αρμοδιότης και έτερα τινά εις τα ασφαλιστικά μέτρα, ΕΕΝ ΛΖ', 98 επ.: Β. Νικόπουλος, Αι γενικά περί ασφαλιστικών μέτρων διατάξεις του ΚΠολΔ υπό το φώς των πορισμάτων της νομολογίας των δύο πρώτων ετών της εφαρμογής αυτού, Δ, ΙΙ, 198 επ., 281 επ.: Ν.Δ. Βερβεσός, Ουσιώδη δικονομικά ζητήματα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων Δ ΙΙ, 530 επ.: Κ. Μπέης, Τα όρια της προσωρινής δικαστικής προστασίας (1980)· Γ. Ορφανίδη, Συγκρούσεις συμφερόντων δανειστών στην αναγκαστική εκτέλεση (Συμβολή στην ερμηνεία των άρθρων 958 και 997 ΚΠολΔ), Αθήνα, 2004 (Δημοσιεύματα Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών, Τόμος 28)· Αλεπάκος Κ., Η δικαστική απόφαση στα ασφαλιστικά μέτρα, 1994· Βλάχος Δ., Η προσωρινή διαταγή κατά τον ΚΠολΔ Ι, 2002· Βαθρακοκοίλης Β., ΚΠολΔικ Ερμηνευτική-Νομολογιακή Ανάλυση κατ' άρθρο, τόμος Δ', 1996· Γέσιου-Φαλτσή Π., Ασφαλιστικά μέτρα στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο. Η προσωρινή έννομη τάξη ΙΙ, 1995, σελ. 447 επ.: η ίδια, Ζητήματα ανακλήσεως ασφαλιστικών μέτρων, Η

δικονομική έννομη τάξη II, 1995, σελ. 479 επ. Γεωργίου Κ., Ασφαλιστικά Μέτρα², 2004· Ένωση Ελλήνων Δικονομολόγων, Η σύγχρονη δυναμική των ασφαλιστικών μέτρων, 1999· Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών (ΙΔΜΕ), Τα Ασφαλιστικά Μέτρα. Μία αυτόνομη μορφή δικαστικής προστασίας; (Διεθνές-Ευρωπαϊκό Συνέδριο, Αθήνα, 1998), υπό έκδοση· Κέντρο Δικανικών Μελετών, Η δραστηριότητα της προσωρινής δικαστικής προστασίας (Συνέδριο), 1995· Κεραμεύς-Κονδύλης-Νίκας, Ερμηνεία ΚΠολΔ, άρθρα 682 επ., 2000· Κλαμαρής Ν., Ζητήματα εννόμου συμφέροντος, Αοριστίας αγωγής και επιδείξεως εγγράφων υπό το πρίσμα του συνταγματικού δικονομικού δικαιώματος δικαστικής προστασίας, Σύμμεικτα Γεωργίου Κουμάντου, Αθήνα, 2004, σελ. 437-489· Κωνσταντινίδης Π., Ασφαλιστικά Μέτρα, 1988· Μάξης Π., Προληπτικά συλλογικά ασφαλιστικά μέτρα, ΔΕΕ 2005, σελ. 282 επ· Μπέης Κ., Πολιτική Δικονομία κατ' άρθρον Ερμηνεία, άρθρα 682 επ· ο ίδιος, Η διαλεκτική του δικονομικού δικαίου - Συμβουλές στην ερμηνεία του ΚΠολΔ, VI· ο ίδιος, Αι διαδικασίαι ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου, 1968· Μπρακατσούλας Β., Ασφαλιστικά Μέτρα, 2005· Νικολόπουλος Γ., Η ανάκληση των αποφάσεων των ασφαλιστικών μέτρων· Ορφανίδης Γ., Συγκρούσεις συμφερόντων δανειστών στην αναγκαστική εκτέλεση (Συμβολή στην ερμηνεία των άρθρων 958 και 997 ΚΠολΔ), 2004· Ράμμος Γ., Εγχειρίδιο Αστικού Δικονομικού Δικαίου, Τ.3, 1982, σελ. 1757 επ· Ράχος Αθ., Τα ασφαλιστικά μέτρα κατά το νέο ΚΠολΔ, 1968· Σύνδεσμος Ελλήνων Εμπορικών Επιστημόνων, Τα ασφαλιστικά μέτρα στο εμπορικό δίκαιο (14ο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου), 2004· Χαμηλοθώρης - Κλουκίνας, Ασφαλιστικά Μέτρα, 2000· Χατζηγιάννου Β., Τα ασφαλιστικά μέτρα στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, 2004· Baur/Stürmer, Zwangsvollstreckungs-Konkurs-und Vergleichsrecht, B. I, Einzelvollstreckungsrecht, Heidelberg, 1995 (σελ. 573 επ.)· Fr. Baur, Studien zum einstweiligen Rechtsschutz 1967· Fr. Baur, Rechtsnachfolge in Verfahren und Maßnahmen des einstweiligen Rechtsschutzes, Festschrift für G. Schiedermair, 1976, σελ. 19-31· R. Kralik, Das Wesen der einstweiligen Verfügung, ÖJZ 1948, σελ. 342 επ· Leipold D., Die Grundlagen des einstweiligen Rechtsschutzes im zivil-, verwaltungs- und verfassungsrechtlichen Verfahren, 1971, Münchner Universitätsschriften Jur. Fak. B. 21· Ullmann Eike, Sicherung künftiger Ansprüche durch Arrest und einstweilige Verfügung (1969)· Finken Klaus, Die endgültige Vermögensverschiebung aufgrund einstweiliger Verfügung (1970)· Hösl (ή Hoesl) Gerhard, Die Anordnung einer einstweiligen Verfügung in Pressesachen (1974)· Minnerop Manfred, Materielles Recht und einstweiliger Rechtsschutz (1973)· Hobbeling W., Die Rechtstypen der zivilprozessualen einstweiligen Verfügung (1974)· Schilken Eb., Die Befriedigungsverfügung, Zulässigkeit und Stellung im System des einstweiligen Rechtsschutzes (1976)· Barden K., Sicherungsbeschlagnahme von Seeschiffen nach deutschem Recht (1970)· Brinkmann Gibert, Schiedsgerichtsbarkeit und Maßnahmen des einstweiligen Rechtsschutzes (1977)· Π. Γέσιου-Φαλτσή, Ασφαλιστικά μέτρα στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο. Η προσωρινή έννομη προστασία ιδιωτικών δικαιωμάτων κατά το κοινοτικό δίκαιο, ΕλΔ 34, 241 επ. (= Η δικονομική έννομη τάξη, II, 1995, σελ. 447 επ.)· η ίδια, Ζητήματα ανακλήσεως ασφαλιστικών μέτρων, Η δικονομική έννομη τάξη, II, 1995,

σελ. 479 επ.: *η ίδια*, Νομιμοποίηση για άσκηση αιτήσεως ανακλήσεως ασφαλιστικών μέτρων κατά το άρθρ. 696 § 1 ΚΠολΔ, Η δικονομική έννομη τάξη, ΙΙ, σελ. 491 επ.: *Α. Καζάκος*, Το δικαίωμα απασχόλησης και η απαγόρευση της προσωρινής δικαστικής προστασίας του (1992)· *Π. Γέσιον- Φαλτσή*, Το παραδεκτό της αναίρεσεως υπέρ του νόμου κατά αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων, ΝοΒ 39, 1017 επ.: *Σ. Βλαστός*, Η προσωρινή δικαστική προστασία του εργαζόμενου σε περίπτωση καταχρηστικής μετάθεσής του, Δ 21, 419 επ.: *Κ. Μπέης*, Πολιτική Δικονομία (γενικές αρχές και ερμηνεία των άρθρων), τεύχος 16 (1990), 15 (1990), 14 (1983)· *Ν. Κ. Κλαμαρής*, Διορισμός προσωρινού Δ.Σ. σε Α.Ε. με αντικατάσταση του καταστατικού Δ.Σ. λόγω συγκρούσεως συμφερόντων, διορισμός νέου καταστατικού Δ.Σ. και αίτηση ανακλήσεως της αποφάσεως που διόρισε το προσωρινό Δ.Σ., ΕλΔ 30, 1435 επ. και σε Μελέτες προς τιμήν Νικολάου Α. Δελούκα, Τ.Ι., σελ. 473 - 485· *Η. Ηλιακόπουλος*, Προσωρινότητα και οριστικότητα: Δύο έννοιες σε σχέση έντασης στα ασφαλιστικά μέτρα, ΝοΒ 35, 308 επ.: *Δ. Τζουγανάτος*, Τα ασφαλιστικά μέτρα του άρθρου 18 § 3 ν. 703/1977 και η σχέση τους με τα ασφαλιστικά μέτρα των άρθρων 682 επ. ΚΠολΔ, ΕΕμπΔ ΙΗ', 219 επ.: *Π. Καργάδος*, Ασφαλιστικά μέτρα και ουσιαστικόν δίκαιον (1986)· *Κ. Κεραμεύς-Σ. Κουσουλής*, Ανάκληση αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων από το δικαστήριο της κύριας δίκης και συνάφεια, ΔΕΕ 10 (1996), σελ. 900-904· *Κ. Παναγόπουλος*, Δέσμευση και επανάληψη στα ασφαλιστικά μέτρα (1985)· *Κ. Καλαβρός*, Μεταβολή του αιτήματος στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων –αντικείμενο της δίκης των ασφαλιστικών μέτρων– επέκταση του αιτούμενου ασφαλιστικού μέτρου – αοριστία της ιστορικής βάσης της αίτησης για λήψη ασφαλιστικών μέτρων, γνωμοδότηση, Δ 16, 865 επ.: *Η. Βλάσης*, Τα ασφαλιστικά (ή προσωρινά) μέτρα εις την κοινοτικήν δίκην, Δ 16, 343 επ.: *Σ. Βλαχόπουλος*, Όψεις της δικαστικής προστασίας ενώπιον του ΣτΕ, το παράδειγμα του ν. 2522/1997 για τα δημόσια έργα, 1998· *Η. Ηλιακόπουλος*, Ο σκοπός και η λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων στο χώρο της πολιτικής δικονομίας, Αρμ. 38, 269 επ.: *Κ. Παναγόπουλος*, Πιθανολόγηση του ασφαλιστέου δικαιώματος και στάθμιση συμφερόντων ως προϋποθέσεις για την παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας, Δ 15, 449 επ.: *Κ.-J. Dinstühler*, Rechtsnachfolge und einstweiliger Rechtsschutz, Bielefeld, 1995· *V. Compensis*, Die einstweilige Verfügung auf Unterhaltsleistung, Köln, 1991· *H. Gießler*, Vorläufiger Rechtsschutz in Ehe-, Familien- und Kindschaftsachen², München, 1993· *Rosenberg/Gaul/ Schilken*, Zwangsvollstreckungsrecht¹⁰, München, 1987· *Stein-Jonas (-W. Grunsky)*, Kommentar zur ZPO²⁰, §§ 916 επ. ZPO, B 4/2· Βλ. επίσης: *F. Baur*, Arrest und einstweilige Verfügung in ihrem heutigen Anwendungsbereich, BB 1964, σελ. 607 επ.: *K. Blomeyer*, Arrest und einstweilige Verfügung, ZZP 65 (1952), σελ. 52 επ.: *H. Fasching*, Die Änderungen des Verfahrens zur Erlassung einstweiliger Verfügungen durch die Zivilverfahrens-Novelle 1983, GesRZ 1984, σελ. 62 επ.: *W. Grunsky*, Grundlagen des einstweiligen Rechtsschutzes, JuS 1976, σελ. 277 επ.: *W. Henckel*, Vorbeugender Rechtsschutz im Zivilrecht, AcP 174 (1974), σελ. 97 επ.: *D. Leipold*, Strukturfragen des einstweiligen Rechtsschutzes, ZZP 90 (1977), σελ. 258 επ.: *D. Leipold*, Die Grundlagen des einstweiligen Rechtsschutzes im zivil-verwaltungs-und verfassungsvecht-

lichen Verfahren, 1971, Münchener Universitätschriften Jur. Fak. B. 21· *P. Schlosser*, Einstweiliger Rechtsschutz durch staatliche Gerichte im Dienste der Schiedsgerichtsbarkeit, ZZZ 99 (1986), σελ. 241· *K.-H. Schwab*, Einstweiliger Rechtsschutz und Schiedsgerichtsbarkeit, FS für Fritz Baur, 1981, σελ. 267 επ· *Isaak Meier*, Grundlagen des einstweiligen Rechtsschutzes, Zürich, 1983· *S. Jeong-Ha*, Einstweilige Massnahmen in den schiedsgerichtsbarkeit, 1991· *Ch. Hausmaninger*, Die einstweilige Verfügung im schiedsgerichtlichen Verfahren, 1989· *ο ίδιος*, Die Beeinträchtigung Dritter durch einstweilige Verfügungen, JBl. 1990, σελ. 160 επ· *B. - R. Heiss*, Einstweiliger Rechtsschutz im europäischen Zivilrechtsverkehr (Art. 24 EuGVÜ), Berlin, 1987· *G.Fr. v. Holtz*, Die Erzwingung von Willenserklärungen im einstweiligen Rechtsschutz, 1995· *Jahn*, Parate Beweismittel im Provisorialverfahren, ÖBl. 1988, σελ. 33 επ· *I. Iliakopoulos*, Die Grenzen der Befriedigungsverfügung im deutschen und griechischen Recht, Frankfurt a.M., 1983· *A. Konecny*, Aktuelle Verfahrensfragen bei einstweiligen Verfügungen gegen den Mißbrauch von Bankgarantien, ÖBA 1989, σελ. 775 επ· *ο ίδιος*, Grundlagen der einstweiligen Verfügungen gegen den Mißbrauch von Bankgarantien, ÖBA 1989, σελ. 775 επ· *ο ίδιος*, Der Anwendungsbereich der einstweiligen Verfügung, Wien, 1992· *ο ίδιος*, Neue Entwicklungen im einstweiligen Rechtsschutz, Festschrift für Matscher, 1993, σελ. 265 επ· *E. Kininger*, Einstweilige Verfügungen zur Sicherung von Rechtsverhältnissen, Wien, 1991· *B. König*, Einstweilige Verfügungen im Zivilverfahren, Handbuch für Studium und Praxis, Wien, 1994· *F. Matscher*, Vollstreckung im Auslandsverkehr von vorläufig vollstreckbaren Entscheidungen und von Maßnahmen des provisorischen Rechtsschutzes, ZZZ 95 (1982), σελ. 170 επ· *Perl*, Schutz dritter Personen bei Erlassung des gerichtlichen Drittverbotes im Zuge einstweiliger Verfügungen, JBl 1923, σελ. 151 επ· *W. Rechberger*, Die fehlerhafte Exekution, 1978· *W. Schuschke/W.-D. Walker*, Vollstreckung und vorläufiger Rechtsschutz, B. I, 1992, B. II, 1995· *Sladek*, Eventualbegehren und einstweilige Verfügung, ÖJZ 1982, σελ. 482 επ· *Th. Stolz*, Einstweiliger Rechtsschutz und Schadensersatzpflicht, Köln, 1989· *S. Vogg*, Einstweiliger Rechtsschutz und vorläufige vollstreckbarkeit, Berlin, 1991· *Weinmann*, Die einstweilige Verfügung und der Ausländer, GZ 1920, σελ. 215 επ· *ο ίδιος*, Einstweilige Verfügungen zur Sicherung von Feststellungsansprüchen, AnwZ 1934, σελ. 67 επ· *V. Spellenberg - S. Leible*, Die Notwendigkeit vorläufigen Rechtsschutzes bei transnationalen Streitigkeiten, στο έργο Transnationales Prozeßrecht (εκδότης *P. Gilles*), Baden-Baden, 1995, σελ. 293 επ· *G. Tarzia*, Il nuovo processo cautelare, Milano, 1993· *W.D. Walker*, Der einstweilige Rechtsschutz im Zivilprozeß und im arbeitsgerichtlichen Verfahren, 1993· *K.D. Kerameus/ K.P. Polyzogopoulos*, Les mesures provisoires en procédure civile hellénique, στο συλλογικό έργο: Les mesures provisoires en procédure civile, Atti del colloquio internazionale, Milano, 12-13 ottobre 1984 (a cura di *G. Tarzia*) Milano 1985, σελ. 55-86 (Η μελέτη αυτή δημοσιεύθηκε και σε ελληνική μετάφραση εκ μέρους του άνω δεύτερου συγγραφέα στον 8ο τόμο του ΙΔΜΕ με τίτλο «Η δραστηριότητα της Δικαιοσύνης Ι», σελ. 242-285)· *Chr. Paulus*, Zivilprozessrecht (Erkenntnisverfahren und Zwangsvollstreckung), 1996 (σελ. 291 επ.)· *L. Cadiet*, Droit Judiciaire privé², Paris, 1998 (σελ. 607 επ., αριθμ. 1423 επ.).

Ι. *Εισαγωγή.* Α) Όπως αναπτύχθηκε και πιο πάνω¹, μία από τις μορφές, με τις οποίες παρέχεται ή μπορεί να παρέχεται έννομη προστασία από τη δικαιοδοτική λειτουργία, είναι και εκείνη που πραγματοποιείται με τη διάταξη, την παροχή άδειας, ή τη λήψη ορισμένων μέτρων επείγουσας φύσεως (προσωρινών, συντηρητικών και εξασφαλιστικών), τα οποία καλούνται από τον ΚΠολΔ *ασφαλιστικά μέτρα*. Το δικαίωμα για να ζητηθεί η λήψη ασφαλιστικών μέτρων περιλαμβάνεται στο δικαίωμα δικαστικής προστασίας που ρητά κατοχυρώνεται από το άρθρο 20 Συντ. 1975². Τα μέτρα αυτά προβλέπονται και λαμβάνονται συνήθως πριν από τη διεξαγωγή της κύριας δίκης για την αντιμετώπιση μιας επείγουσας ανάγκης, για την αποτροπή επικείμενου κινδύνου, ή προς εξασφάλιση μιας υφιστάμενης καταστάσεως κ.λ.π. Β) Ασφαλιστικά μέτρα καλούνται ορισμένα μέτρα, τα οποία κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις επιτρέπονται ή διατάσσονται από τα δικαστήρια και λαμβάνονται προεισαγωγικώς, συνήθως, πριν από την έναρξη της δίκης για την κύρια υπόθεση, με σκοπό την επείγουσα αντιμετώπιση, ορισμένου κινδύνου, ή την ορισμένη ικανοποίηση κάποιας συγκεκριμένης ανάγκης, αμέσως, δηλαδή όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, και σε κάθε περίπτωση πριν από την έκδοση εκτελεστής αποφάσεως κατά τη διαγνωστική διαδικασία.

ΙΙ. *Ασφαλιστικά μέτρα και μέτρα πρόνοιας.* Α) Τα κυρίως ασφαλιστικά μέτρα, όπως παρατηρήθηκε και πιο πάνω³, διαφέρουν κατ' ακριβολογία και πρέπει να διακρίνονται από εκείνα, τα οποία καλούνται κατά κυριολεξία μέτρα πρόνοιας, και αποβλέπουν στην προστασία ορισμένων εννόμων συμφερόντων, όπως είναι η εγγραφή ορισμένων αγωγών στα δημόσια βιβλία διεκδικήσεων, ή η πρόσθετη παρέμβαση, ή η προσεπίκληση, ή η ανακοίνωση της δίκης κ.λ.π., καθώς και άλλα μέτρα, τα οποία λαμβάνονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Η διαφορά και η διάκριση συνίσταται στο ότι ο κίνδυνος και η ανάγκη, οι οποίοι πρέπει να αντιμετωπισθούν επειγόντως, είναι συγκεκριμένοι και περισσότερο έντονοι στην περίπτωση των ασφαλιστικών μέτρων από την περί-

1. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 46.

2. Ειδικά για τη συνταγματική κατοχύρωση των ασφαλιστικών μέτρων στο πλαίσιο του δικαιώματος δικαστικής προστασίας βλ. *Ν. Κ. Κλαμαρή*, Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 20 §1 Συντ. 1975, Αθήνα, 1989, σελ. 159 επ. Το δικαίωμα για λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατοχυρώνεται και στο πλαίσιο της ρυθμίσεως του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ.

3. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 46.

πτωση των μέτρων πρόνοιας. Εξ άλλου τα ασφαλιστικά μέτρα προβλέπονται κατά κανόνα και ρυθμίζονται ειδικά, όπως θα προκύψει από την ανάπτυξη που θα ακολουθήσει, ενώ αντίθετα δεν υπάρχει ειδική πρόβλεψη για τα μέτρα πρόνοιας, αφού ο σκοπός τους επιδιώκεται άμεσα ή έμμεσα με την άσκηση γενικά αναγνωρισμένων ενδίκων βοηθημάτων, τα οποία επιδιώκουν περισσότερους κύριους σκοπούς. Γ) Τα μέτρα πρόνοιας δεν υπάγονται στη διαδικασία των κυρίως ασφαλιστικών μέτρων, την οποία ρυθμίζει ο ΚΠολΔ με ειδικές διατάξεις γενικής και ειδικής φύσεως, ούτε ισχύουν γι' αυτά οι κανόνες, που προσαρμόζονται στην πιο πάνω διαδικασία.

III. *Νομοθετικές πηγές των ασφαλιστικών μέτρων.* Τα ασφαλιστικά μέτρα προβλέπονται και ρυθμίζονται αφενός μεν από τον ΚΠολΔ, αφετέρου δε από ειδικές διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες παραπέμπουν ως προς τη διαδικασία στους κανόνες του δικονομικού δικαίου⁴. Από την άποψη του σκοπού και της λειτουργίας δεν υφίστανται συνήθως ουσιώδεις διαφορές μεταξύ των δύο τούτων κατηγοριών των ασφαλιστικών μέτρων.

IV. *Ασφαλιστικά μέτρα και δίκες που διεξάγονται σύμφωνα με τη διαδικασία τους.* Σε ορισμένες περιπτώσεις γίνεται στα πλαίσια του ισχύοντος δικαίου λόγος για διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, ενώ για την ακρίβεια πρόκειται για παροχή (οριστικής) έννομης προστασίας, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων⁵, ή απλά για παραπομπή σε ορισμένες διατάξεις διαδικαστικής φύσεως της πιο πάνω διαδικασίας, οι οποίες θεωρείται, ότι επαναλαμβάνονται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις για τη ρύθμιση ειδικών θεμάτων. Αυτή η παρατήρηση έχει θεωρητική και πρακτική σημασία, εκτός των άλλων κυρίως στις περιπτώσεις, στις οποίες τίθενται ζητήματα παραδεκτού της ασκήσεως ενδίκων μέσων, ανακλήσεως των σχετικών αποφάσεων και των συνεπειών της ανακλήσεως αυτής. Ειδικότερα μπορούν να επισημανθούν τα ακόλουθα: Α) Πολλές φορές ο ΚΠολΔ, ιδιαίτερα όπως τροποποιήθηκε με το ν.δ. 958/1971 και 490/1974, για ορισμένα ειδικά θέματα παραπέμπει συνήθως, για λόγους απλουστεύσεως και επιταχύνσεως της διαδικασίας ή και για αποφυγή επαναλήψεως, σε καθιερωμένες από αυτόν ειδικές διαδικασίες, όπως π.χ. στις διαδικασίες της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρο. 784 επ.), των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο. 682 επ.), των

4. Πρβλ. λ.χ. ΑΚ 1146, 1509, 1637, 1698, 1902-1911, 1954 κ.λ.π.

5. Βλ. λ.χ. ΚΠολΔ 1019 (1082) για την ανατροπή της κατασχέσεως.

εργατικών διαφορών (663 επ.) κ.λπ. Β) Στις παραπάνω αναφερόμενες και σ' άλλες όμοιες περιπτώσεις η παραπομπή στις γνωστές διαδικασίες προκαλεί διάφορα ζητήματα σε σχέση με ειδικότερα θέματα αρμοδιότητας, επιτρεπτού αποδεικτικών μέσων, παραδεκτού ενδίκων μέσων κ.λπ., γιατί η εφαρμογή δίχως εξαίρεση των διατάξεων που διέπουν τη διαδικασία στην οποία έγινε η παραπομπή, δεν είναι συμβατή με το θέμα που ρυθμίζεται και τη φύση του. Γ) Το θέμα αυτό έχει ανακύψει με ιδιαίτερη ένταση ιδίως στις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες ο νόμος παραπέμπει ως προς την εκδίκαση ορισμένων υποθέσεων για λόγους ταχύτητας στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων –αν και η συγκεκριμένη υπόθεση δεν συνιστά στην πραγματικότητα υπόθεση ασφαλιστικών μέτρων– οπότε ανακύπτει λ.χ. μεταξύ των άλλων και το ερώτημα, αν η εκδιδόμενη επί της υποθέσεως απόφαση προσβάλλεται ή δεν προσβάλλεται, λόγω του άρθρου 699 ΚΠολΔ, με ένδικα μέσα. Το πρόβλημα αυτό έχει ήδη επισημάνει ο αείμνηστος Γεώργιος Ράμμος στην πρώτη έκδοση αυτού του έργου ως ακολούθως: *«Ζήτημα παραδεκτού ασκήσεως ενδίκων μέσων γεννάται κατά τις περιπτώσεις εκείνας, κατά τις οποίες, δυνάμει ειδικών διατάξεων διαφόρων νομοθετημάτων, τηρείται η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων καίτοι πρόκειται περί άλλων υποθέσεων. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, δικαιολογείται, ενίοτε, de lege ferenda, τουλάχιστον, η άσκησης ενδίκων μέσων, την παραδοχήν των οποίων νυν δυσχεραίνει η ανωτέρω μνημονευόμενη, γενική άνευ διακρίσεως, διάταξις»*⁶. Ήδη στις περιπτώσεις αυτές κατά κρατούσα άποψη γίνεται δεκτό ότι, όταν ο νόμος ορίζει, προκειμένου να επιτευχθεί η εκδίκαση μιας υποθέσεως με (μεγαλύτερη) ταχύτητα, ότι για την εκδίκαση μίας συγκεκριμένης υποθέσεως ή μίας συγκεκριμένης κατηγορίας υποθέσεων εφαρμόζεται η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, η ρύθμιση αυτή, που παραπέμπει στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, δεν έχει απαραίτητα και αυτόματα την έννοια, ότι οι αντίστοιχες αποφάσεις που εκδίδονται στις υποθέσεις αυτές δεν προσβάλλονται με ένδικα μέσα λόγω της διατάξεως του άρθρου 699 ΚΠολΔ. Η κατά νομοθέτηση παραπομπή στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δεν σημαίνει και εφαρμογή εκείνων των διατάξεων της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων που μπορούν να εφαρμόζονται μόνο σε αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων. Άλλωστε και το ίδιο το άρθρο 699

6. Γ. Ράμμος, Εγχειρίδιον αστικού δικονομικού δικαίου, Τ. Γ', 1982, § 574, σελ. 1813. Βλ. και παρακάτω § 574.

ΚΠολΔ αναφέρεται ρητά και αποκλειστικά μόνο σε «αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων», και επομένως δεν (πρέπει να) ισχύει σε αποφάσεις που δεν αφορούν ασφαλιστικά μέτρα. Κατ' ακολουθίαν αυτής της κρατούσας απόψεως κρίθηκε μεταξύ άλλων, ότι απόφαση επί ανακοπής που ασκήθηκε κατά πρωτοκόλλου, που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 115 του Π.Δ. της 11/12.11.1929 και η οποία εκδικάζεται σύμφωνα με τις §§ 1 και 2 του άρθρου 3 ΕισΝΚΠολΔ κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επ. ΚΠολΔ, δεν συνιστά απόφαση που δέχεται ή απορρίπτει αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων και επομένως προσβάλλεται με ένδικα μέσα⁷.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ, ΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

§ 530

Ι. *Εισαγωγή. Γενικές Παρατηρήσεις:* Α) Τα ασφαλιστικά μέτρα, που προβλέπονται από το ισχύον δίκαιο (ΚΠολΔ κ.λπ.) έχουν ποικίλο περιεχόμενο, καθένα δε από αυτά επιτελεί συνήθως διαφορετική λειτουργία. Β) Με βάση το καθεστώς του προγενεστέρου δικαίου διακρίνονταν τόσο από τις γενικές διατάξεις, όσο και από την επιστήμη και τη νομολογία, αν και όχι με απόλυτη ακρίβεια και συνέπεια, περισσότερες της μίας κατηγορίες παρόμοιων, επείγουσας φύσεως μέτρων. Οι σπουδαιότερες κατηγορίες των μέτρων αυτών ήταν οι επόμενες: α) *προσωρινά μέτρα*, β) *συντηρητικά μέτρα*, γ) *εξασφαλιστικά μέτρα*, δ) *προφυλακτικά μέτρα*. Γ) Με τα προσωρινά μέτρα επιδιώκεται και πραγματοποιείται η προσωρινή και συνήθως μέχρι την έκδοση της οριστικής ή τελειωτικής κ.λπ. (εκτελεστής) αποφάσεως στην κύρια δίκη ρύθμιση της καταστάσεως, ή ενίοτε και η επιδίκαση απαιτήσεως, όπως π.χ. η προσωρινή ρύθμιση της νομής, η

7. Βλ. αντί πολλών άλλων: *Κράνη* στην κατ' άρθρο ερμηνεία: Κεραμεύς-Κονδύλης-Νίκας, ΚΠολΔ, II, 699 αριθμ. 2, σελ. 1372/1373· επίσης Σ. Κουσούλη, στην ίδια ως άνω κατ' άρθρο ερμηνεία, ΚΠολΔ II, 3 ΕισΝΚΠολΔ, αριθμ. 3, σελ. 2038. Βλ. και την έσοχη μελέτη του Θ. Λύτρα, Συστηματική-τελολογική ερμηνεία διατάξεων του ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου για την αντιμετώπιση ζητημάτων που ανακύπτουν από μεταβολές στην προσωπική σύνθεση της Ε.Π.Ε. (Άρση αντινομιών από την παραπομπή κανόνων ουσιαστικού δικαίου στη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων για την οριστική επίλυση διαφορών), ΧρΙΑ 2002, σελ. 976 επ. Την ίδια άποψη έχει υιοθετήσει και ο εκ των συγγραφέων αυτού του έργου Ν. Κλαμαρής σε αδημοσίευτη γνωμοδότησή του (με ημερομηνία 27.3.2002).

επιδίκαση προσωρινής διατροφής κ.λπ. Δ) Τα συντηρητικά μέτρα αποβλέπουν εξάλλου στη διατήρηση ή στην αποτροπή της μεταβολής μιας καταστάσεως, που ήδη υφίσταται, ιδίως δε στην αποτροπή μιας ενδεχόμενης αφερεγγυότητας του οφειλέτη, ώστε να εξασφαλισθεί η μελλοντική αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση απαιτήσεως του δικαιούχου. Στην κατηγορία αυτή κατατάσσεται κυρίως η συντηρητική κατάσχεση, η συντηρητική προσωπική κράτηση κ.λπ. Ε) Τα προφυλακτικά τέλος μέτρα χρησιμεύουν στην αποτροπή άλλων κινδύνων βλάβης ή εξαφανίσεως ορισμένων πραγμάτων, στα οποία κάποιος προβάλλει δικαιώματα, όπως π.χ. η σφράγιση, η σύνταξη απογραφής κ.λπ.

II. *Η διάκριση των ασφαλιστικών μέτρων κατά το ισχύον δίκαιο:* Α) Η πιο πάνω αναφερόμενη διάκριση και κατάταξη των επείγουσας φύσεως μέτρων, νομίζουμε ότι πρέπει να γίνεται κατά βάση και για τα ασφαλιστικά μέτρα κατά το ισχύον δίκαιο (κατά τον ΚΠολΔ κυρίως δηλαδή), αφού ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο και την λειτουργία των πιο πάνω μέτρων και έχει επαρκές έρεισμα σε διάφορες ειδικές διατάξεις, όπως αναπτύσσεται στη συνέχεια. Β) Η διάκριση αυτή διευκολύνει την κατανόηση της λειτουργίας και της τελολογίας των ασφαλιστικών μέτρων όχι μόνον από συστηματική, αλλά και από ερμηνευτική άποψη, ως προς τον καθορισμό από θεωρητική και πρακτική πλευρά της εκτάσεως και του αντικειμένου της ισχύος και της εφαρμογής ορισμένων ειδικών κανόνων, όπως θα αναπτυχθεί πιο κάτω.

III. *Το ειδικότερο περιεχόμενο των διαφόρων κατηγοριών των ασφαλιστικών μέτρων κατά το ισχύον δίκαιο.* Α) *Προσωρινά μέτρα.* Με τα μέτρα αυτά ρυθμίζονται, όπως και κατά το προγενέστερο δίκαιο, τα πράγματα, προκαταβολικά και συνήθως πριν από την κύρια δίκη, πάντως δε πριν από την έκδοση της οριστικής ή τελειωτικής αποφάσεως επί της ουσίας της υποθέσεως, σύμφωνα προς το περιεχόμενο του δικαιώματος που προβάλλεται από τον αιτούντα και κρίνεται (προσωρινά για το σκοπό αυτό), ότι υφίσταται και είναι άξιο έννομης και μάλιστα δικαστικής προστασίας. Για την ακρίβεια πρόκειται για παροχή έννομης και μάλιστα δικαστικής προστασίας με την ίδια περίπου –ιδίως από πλευράς εκτελέσεως– μορφή, με την οποία παρέχεται έννομη προστασία για την κυρία υπόθεση με την έκδοση οριστικής ή τελειωτικής αποφάσεως κατά τη διαγνωστική διαδικασία. Στην κατηγορία αυτή μπορεί να αναφερθεί, ότι υπάγονται η επιδίκαση προσωρινής διατροφής και γενικά η προσωρινή επιδίκαση α-

παιτήσεων, η προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως κ.λπ.^{8,9} Η λήψη των μέτρων αυτών προϋποθέτει, όπως αναπτύσσεται στη συνέχεια, το επείγον του πράγματος και της ανάγκης, στο πλαίσιο του εφικτού, της συντομότητας ρυθμίσεως των πραγμάτων προς το σκοπό της προλήψεως της αυτοδικίας, διαπράξεως άλλων αξιόποινων πράξεων και δημιουργίας ανεπιθύμητων καταστάσεων, γενικότερα δε της αποφυγής της διαταράξεως της έννομης τάξεως. Β) *Συντηρητικά μέτρα*. Με την λήψη των μέτρων αυτών επιδιώκεται, όπως και κατά το προϊσχύσαν δίκαιο, κυρίως η εξασφάλιση της μελλοντικής αναγκαστικής εκτελέσεως με την πρόληψη ή έστω κατά το δυνατό τη μείωση του κινδύνου της ενδεχόμενης ενίοτε αφερεγγυότητας και αναξιοχρεότητας του οφειλέτη, της απαλλοτριώσεως, ή υπεξαιρέσεως, ή αφαιρέσεως (των) συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων κ.λπ. Στην κατηγορία αυτή μπορούν να υπαχθούν η εγγυοδοσία¹⁰, η εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης¹¹, η συντηρητική κατάσχεση¹² κ.λπ. Γ) *Εξασφαλιστικά και προφυλακτικά μέτρα*. Ως μέτρα τέτοιου είδους μπορούν να χαρακτηρισθούν τα μέτρα εκείνα, τα οποία, όπως και κατά το προγενέστερο δίκαιο, αποβλέπουν να εξασφαλίσουν με άλλο τρόπο τα έννομα συμφέροντα των ενδιαφερομένων και μάλιστα αρνητικά με την εξουδετέρωση των ενδεχομένων κινδύνων δυσχεράσεως ή ματαιώσεως της μελλοντικής αναγκαστικής εκτελέσεως, βλάβης, ή εξαφανίσεως ορισμένων πραγμάτων, όπως είναι η δικαστική μεσεγγύηση, η σφράγιση, η σύνταξη απογραφής. Δ) Η πιο πάνω διάκριση, η οποία πάντως δεν προβλέπεται ρητά από τον ΚΠολΔ, όπως ήδη αναφέρθηκε, δεν δικαιολογεί διαφορετική μεταχείριση του καθενός ασφαλιστικού μέτρου, παρά μόνο όταν αυτή επιβάλλεται από τη φύση των πραγμάτων και από τον σκοπό του (συγκεκριμένου) ασφαλιστικού μέτρου. Όλα, ωστόσο, τα ασφαλιστικά μέτρα υπάγονται στους γενικούς κανόνες, που ισχύουν γι' αυτά, για τους οποίους θα γίνει πιο κάτω λόγος.

8. ΚΠολΔ 728 (773) επ. Βλ. ειδικότερα πιο κάτω § 608.

9. ΚΠολΔ 731 (777) επ. Βλ. ειδικότερα πιο κάτω § 614 επ.

10. ΚΠολΔ 704 - 705 (748). Πρβλ. πιο κάτω §§ 589-591.

11. ΚΠολΔ 706 (750). Βλ. πιο κάτω § 592 επ.

12. ΚΠολΔ 707 (751) επ. Βλ. πιο κάτω § 595 επ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

§ 531

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Τα ασφαλιστικά μέτρα αποτελούν θεσμό, ο οποίος εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο της απονομής της δικαιοσύνης, συνιστούν δε χαρακτηριστικό γνώρισμα της συστηματικής οργάνωσης των κρατικών εξουσιών και της συνεπούς ρυθμίσεως των αντίστοιχων λειτουργιών. Β) Όπως προκύπτει από την περαιτέρω ανάλυση και ανάπτυξη των επιμέρους θεμάτων, τα ασφαλιστικά μέτρα εκπληρώνουν ιδιαίτερα σημαντική και αξιολογή αποστολή στον κύκλο της όλης κρατικής δραστηριότητας, ιδίως στο πλαίσιο του κράτους δικαίου, επειδή με τα ασφαλιστικά μέτρα επιτυγχάνεται η γρήγορη απονομή της δικαιοσύνης και ικανοποιείται έτσι, τουλάχιστον στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας το αίτημα για απονομή δικαιοσύνης σε εύλογο χρονικό διάστημα (άρθρ. 6 ΕΣΔΑ). Γ) Τα ασφαλιστικά μέτρα συνιστούν μορφή παροχής πρώτων βοηθειών του Κράτους προς τους πολίτες. Για το λόγο αυτό, γίνεται συνήθως περισσότερο αισθητή με τη μορφή αυτή η παροχή έννομης δικαστικής προστασίας.

ΙΙ) *Λειτουργικός ρόλος των ασφαλιστικών μέτρων.* Α) Όπως ήδη σημειώθηκε, και όπως εκτίθεται και αναπτύσσεται στη συνέχεια με την ευκαιρία αυτή, η έννομη προστασία που επιδιώκεται και παρέχεται με τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται κατά κανόνα, τουλάχιστον, από το ουσιαστικό δίκαιο, δεν διαφέρει κατά περιεχόμενο και εκδήλωση από την έννομη προστασία, η οποία αναγνωρίζεται και υλοποιείται κατ' ακολουθία της διαγνωστικής διαδικασίας και της αναγκαστικής εκτελέσεως. Β) Από άλλη άποψη, όμως, η λειτουργία και η επίδραση στη σφαίρα της απονομής της δικαιοσύνης από την εφαρμογή των ασφαλιστικών μέτρων παρουσιάζει εμφανείς ιδιορρυθμίες απέναντι στις άλλες μορφές παροχής έννομης προστασίας. Ο χρόνος, ο τρόπος, η διαδικασία, οι τομείς εφαρμογής, έχουν κάτι το ιδιαίτερο, το οποίο μπορεί να αναφερθεί ότι προσδίδει κάποια δικονομική (και τελεολογική) ιδιομορφία, η οποία αναγνωρίζεται εύκολα και παρέχει τη δικαιολογία της λειτουργίας του θεσμού αυτού. Αλλά και τα αποτελέσματα της λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων λειτουργούν όχι μόνο εξωτερικά αλλά πολλές φορές και ουσιαστικά, έχουν δε ειδική αντανάκλαση και συνέπεια. Γ) Εκτός αυτού, η δίκη και η διαδικασία εκδικάσεως αιτήσεων

για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων και γενικά η εκτέλεση και η πραγματοποίηση αυτών δημιουργούν άλλη εντύπωση και εικόνα, η οποία και αποτελεί, όπως παρατηρείται στο σχετικό σημείο, μία από τις δικαιολογίες της αναγνώρισεως της χρησιμοποιήσεώς τους. Δ) Τα ασφαλιστικά μέτρα αποτελούν, όπως ελέχθη, την παροχή πρώτων βοηθειών στον τομέα της απονομής της δικαιοσύνης και καθιστούν εμφανή την παρουσία του Κράτους και την επιβολή της έννομης τάξεως στο σχετικό πεδίο κυρίως, εν προκειμένω, των ιδιωτικών διαφορών. Πάντως τα ασφαλιστικά μέτρα προβλέπονται ήδη και στο πεδίο της διοικητικής δικαιοσύνης.

III) *Στάθμιση συμφερόντων και ασφαλιστικά μέτρα.* Α) Στη θέσπιση –και κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία θεσπίσεως– των δικονομικών διατάξεων ο νομοθέτης προσπαθεί κάθε φορά να βρεί τη χρυσή τομή πρώτον μεταξύ της ταχείας απονομής της δικαιοσύνης αφενός και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης αφετέρου, και δεύτερον μεταξύ της εξασφάλισεως των δικαιωμάτων του αιτούντος αφενός και της εξασφάλισεως των δικαιωμάτων του καθ' ού αφετέρου¹³. Η γενική αυτή τελολογία των δικονομικών διατάξεων (δηλαδή η προσπάθεια του νομοθέτου προς επίτευξη της ως άνω «χρυσής τομής») και ταυτοχρόνως το «τελολογικό δίλημμα» του νομοθέτου τότε θα δώσει προτεραιότητα στην *ταχεία απονομή* της δικαιοσύνης, τότε θα δώσει προβάδισμα στην *ορθή απονομή* της δικαιοσύνης, τότε θα δώσει προτεραιότητα στην εξασφάλιση των δικαιωμάτων του αιτούντος την παροχή εννόμου δικαστικής προστασίας διαδίκου και τότε εν τέλει στο πλαίσιο της τελολογικής σταθμίσεως των συμφερόντων θα επιδιώξει να προστατεύσει τα συμφέροντα του προσώπου, κατά του οποίου ζητείται η παροχή εννόμου δικαστικής προστασίας διαδίκου, εκφράζεται σε πολλές διατάξεις του ΚΠολΔ κατά τη ρύθμιση των διαφορών ζητημάτων. Αυτός ο «πλουραλισμός» στον καθορισμό της γενικής τελολογίας των διατάξεων του ΚΠολΔ στο σύνολό τους και η συνύπαρξη διαφορών επί μέρους σκοπών βρίσκει την έκφρασή του και αποτυπώνεται και στη ρύθμιση των ασφαλιστικών μέτρων. Είναι γνωστό, ότι ο θεσμός των ασφαλιστικών μέτρων έχει προ πολλού απαλλαγεί του αρχικού του ρόλου, ο οποίος συνίστατο μόνον στην εξασφάλιση της δυνατότη-

13. Βλ. σχετικά και Γ. Μητσόπουλο, Πολιτικήν Δικονομίαν, σ. 34 επ., σ. 37 επ., σ. 49 επ.· Γ. Ράμμον, Εγχειρίδιον αστικού δικονομικού δικαίου, σ. 6 επ., σ. 96 επ.· F. Baur, Zivilprozessrecht, σ. 19 επ., M. Wolf, Gerichtliches Verfahrensrecht, σ. 9 επ., σ. 26 επ., σ. 32 επ., σ. 42 επ.

τας εκτελέσεως στο μέλλον επί τη βάσει της αποφάσεως της κύριας δίκης¹⁴, και συνιστά πλέον μίαν εκ των μορφών, με τις οποίες παρέχεται η κατ' άρθρον 20 του Συντάγματος έννομη προστασία¹⁵ (με την προϋπόθεση βέβαια, ότι συντρέχουν οι ειδικές προϋποθέσεις που προβλέπει για την περίπτωση αυτή ο νόμος). Β) Με την αναγνώριση της αξιώσεως για λήψη ασφαλιστικών μέτρων (ά. 20 Σ. και ά. 682 επ. ΚΠολΔ) επιδιώκεται η με τις προϋποθέσεις του νόμου *ταχεία απονομή της δικαιοσύνης*. Η επίτευξη αυτού του σκοπού εξασφαλίζεται και με άλλες διατάξεις του ΚΠολΔ που αφορούν στα ασφαλιστικά μέτρα, διατάξεις οι οποίες οπωσδήποτε χάριν της ταχείας απονομής της δικαιοσύνης θεσπίζουν βασικές εξαιρέσεις σε ορισμένα σημεία που συνδέονται με την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και στην εξασφάλιση των δικαιωμάτων του προσώπου κατά του οποίου ζητείται η παροχή έννομης δικαστικής προστασίας διαδίκου. Στην κατηγορία αυτή διατάξεων δύνανται λ.χ. να θεωρηθούν, ότι ανήκουν η διάταξη του άρθρου 687 ΚΠολΔ, κατά την οποία «εις λίαν κατεπείγουσας περιπτώσεις ή επικειμένον άμεσου κινδύνου, το δικαστήριο δικαιούται άνευ κλήσεως του καθ' ου απευθύνεται η αίτησις να προβή εις την συζήτησιν αυτής», η διάταξη του άρθρου 691 ΚΠολΔ, κατά την οποία «εάν το δικαστήριο κρίνη αναγκαίον, δικαιούται άμα τη καταθέσει της αιτήσεως και μέχρι της εκδόσεως της αποφάσεως να εκδώση και αυτεπαγγέλτως προσωρινήν διαταγήν ...» και η διάταξη του άρθρου 699, κατά την οποία «αποφάσεις δεχόμεναι ή απορρίπτονται αιτήσεις περί ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεις ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεων περί αυτών εις ουδένα υπόκεινται ένδικον μέσον, πλην αν άλλως ορίζεται.» Γ) Παράλληλα όμως ο ΚΠολΔ θεσπίζει διατάξεις, οι οποίες επιδιώκουν να εξασφαλίσουν άλλοτε μεν μία κατά το δυνατόν, που να ανταποκρίνεται στην πραγματική αληθινή κατάσταση, ορθή απονομή της δικαιοσύνης και άλλοτε μια διαδικασία, στην οποία να εξασφαλίζεται η τήρηση και της, επίσης κατοχυρουμένης από το Σύνταγμα, αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως. Στην κατηγορία αυτή των διατάξεων ανήκουν ιδίως οι διατάξεις των άρθρων 696 και 697 ΚΠολΔ, με τις οποίες θεσπίζεται η δυνατότητα ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων¹⁶, οι οποίες εκδίδονται στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

14. F. Baur, Studien zum einstweiligen Rechtsschutz, σ. 1 επ.

15. Γ. Μητσόπουλος, έ.α., σ. 37, Γ. Ράμμος, έ.α., σελ. 96 επ.

16. Βλ. σχετικά και Π. Τζίφρα, Ασφαλιστικά Μέτρα³, σ. 78 επ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΚΑΙ
ΚΑΘΙΕΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ
(Ή ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΦΥΣΕΩΣ) ΜΕΤΡΩΝ

§ 532

Ι) *Εισαγωγή. Γενικές παρατηρήσεις.* Α) Η λήψη ή η παροχή αδείας προς λήψη ασφαλιστικών μέτρων αποτελεί, όπως αναφέρθηκε κατ' επανάληψη, μία από τις ουσιαστικές ή χαρακτηριστικές μορφές της παροχής έννομης και μάλιστα δικαστικής, υπό τη στενή και ευρεία έννοια του όρου, προστασίας, κυρίως (από ποσοτική και ποιοτική πλευρά) όχι όμως, πλέον, μόνο στον κύκλο των εννόμων σχέσεων του ιδιωτικού δικαίου, παράλληλα δε ήδη, από καιρό, και στο πεδίο των εννόμων σχέσεων του δημοσίου δικαίου. Β) Η αναγνώριση και καθιέρωση του προαναφερθέντος είδους της παροχής έννομης προστασίας έχει, εκτός όσων εκτίθενται πιο πάνω για την κοινωνική και οικονομική σημασία της υπάρξεως και λειτουργίας του αστικού δικονομικού δικαίου γενικά, και ειδική νομοθετική δικαιολογία¹⁷, για την οποία διατυπώνονται στη συνέχεια ορισμένες σκέψεις και παρατηρήσεις.

ΙΙ) *Η κοινωνική γενικά ανάγκη και η χρησιμότητα του θεσμού των ασφαλιστικών μέτρων.* Α) Όπως κατ' επανάληψη έχει τονισθεί στα οικεία τμήματα¹⁸, δύο κυρίως είναι οι στόχοι στους οποίους αποβλέπει και τους οποίους επιδιώκει συνήθως η προσπάθεια, η οποία καταβάλλεται και πρέπει να καταβάλλεται κατά τη νομοθετική μέριμνα και κατά τη λειτουργία της απονομής της δικαιοσύνης γενικά και ειδικότερα της αστικής ή πολιτικής δικαιοσύνης, και ειδικότερα αφενός η ορθή και αφετέρου η ταχεία απονομή τους. Β) Πράγματι η επίτευξη του δεύτερου σκοπού ή στόχου επιδιώκεται με τα ασφαλιστικά ή επείγουσας φύσεως (προσωρινά, συντηρητικά, προφυλακτικά κ.λπ.) μέτρα. Ακριβώς δε η σκέψη και η επιδίωξη αυτή αποτελεί τη νομοθετική δικαιολογία για τη θέσπιση και την εφαρμογή των πιο πάνω μέτρων. Γ) Μία από τις προσπάθειες και τις επιδιώξεις των υπευθύνων, των φορέων και των οργάνων της απονομής της δικαιοσύνης είναι, όπως αναπτύχθηκε πιο πάνω¹⁹, η γρήγορη επίτευξη και πραγματοποίησή της παράλληλα προς την ορθότητά της. Η τακτική ή διαγνωστική διαδικασία, παρά τις προ-

17. Βλ. γι' αυτό πιο πάνω τ. Ι, § 3.

18. Βλ. π.χ. πιο πάνω τ. Ι, §§ 1, 3. κ.λπ.

19. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 1, 3.

σπάθειες που καταβάλλονται και τα μέσα που χρησιμοποιούνται, έχει μεν σημειώσει προόδους και μερικές βελτιώσεις στον τομέα αυτόν, αλλά δεν είναι δυνατό να λεχθεί, ότι έχει προσεγγίσει στο ποθητό σημείο. Μέσο δηλαδή, έστω και προσωρινής φύσεως, για την κάλυψη του πιο πάνω κενού θεωρήθηκε και θεωρείται ότι είναι η χρησιμοποίηση του θεσμού των ασφαλιστικών μέτρων, με την εφαρμογή των οποίων ελπίζεται και επιτυγχάνεται η ταχεία και δραστική προστασία των εννόμων συμφερόντων των ενδιαφερομένων. Δ) Μερικές φορές οι ιδιωτικές διαφορές προκαλούν και δημιουργούν διαφόρους κινδύνους, π.χ. διαπράξεως αξιοποιώνων πράξεων κ.λπ. και επιβάλλεται άμεση και ταχεία δικαστική επέμβαση, η οποία δεν είναι, συνήθως τουλάχιστον, εφικτή και πραγματοποιήσιμη, από την οδό της τακτικής ή γενικής διαγνωστικής διαδικασίας. Τα ασφαλιστικά μέτρα παρέχουν, κατά τις περιπτώσεις αυτές, μία ασφαλή διεξοδό και καλύπτουν περισσότερο ή λιγότερο μία υπαρκτή ανάγκη. Ε) Η χρησιμοποίηση των ασφαλιστικών μέτρων, που ωστόσο πρέπει να γίνεται με προσοχή, κάνει σε ορισμένες περιπτώσεις περιττή την προσφυγή στην διαγνωστική διαδικασία για διαφόρους λόγους, π.χ. διότι κρίνεται επαρκής η έννομη προστασία που έχει επιτευχθεί με τα ασφαλιστικά μέτρα, ενώ αποδεικνύεται μάταιη και χωρίς προσδοκία επιτυχίας η διεξαγωγή (της) κύριας δίκης κ.λπ. ΣΤ) Το είδος και η διάρθρωση της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων και η κατάλληλη εφαρμογή τους προκαλούν συνήθως οικονομία χρόνου και δαπάνης. Βέβαια δεν πρέπει να αποσιωπάται, ότι είναι αμφίβολο, εάν πάντοτε είναι κοινωνικά και ατομικά επωφελής ο τρόπος αυτός του τερματισμού των ιδιωτικών διαφορών. Ωστόσο, η δικαιολογημένη αυτή επιφύλαξη δεν εκμηδενίζει (τελείως) τον αντανakλαστικό ρόλο της λειτουργίας και των συνεπειών των ασφαλιστικών μέτρων, για τον οποίο έγινε ήδη λόγος. Όλα αυτά, που εκτίθενται πιο πάνω, και ορισμένα άλλα δικαιολογούν την ύπαρξη και την εφαρμογή με περίσκεψη των ασφαλιστικών μέτρων, όχι όμως και την υπερβολική χρησιμοποίησή τους. Ζ) Από την άλλη πλευρά, δεν πρέπει να παραγνωρίζονται οι κίνδυνοι, οι οποίοι είναι ενδεχόμενοι από τη φύση και τη λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων και της, όπως αναπτύσσεται στα σχετικά μέρη, επιβαλλόμενης και δικαιολογημένης μέχρι ορισμένου μέτρου ταχύτητας της σχετικής διαδικασίας. Η) Ο αποκλεισμός περαιτέρω της ασκήσεως όχι μόνον των τακτικών ενδίκων μέσων, ο οποίος έχει ορισμένη δικαιολογία, αλλά ακόμη και των εκτάκτων ενδίκων μέσων και μάλιστα της αναιρέσεως ο οποίος ίσως δεν είναι ενδεδειγμένος –με εξαίρεση βέβαια την προβλεπόμενη ήδη δυνατότητα ασκήσεως αναιρέσεως από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, που αναμφίβολα μειώνει/απαλύει σ' ένα βαθμό για ορισμένη κατηγο-

ρία διαφορών τις δυσμενείς συνέπειες από την απαγόρευση ασκήσεως αναιρέσεως σύμφωνα με το άρθρο 699 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το Ν. 3388/2005 (άρθρο. 4 Ε § 4)– επιτείνει τους πιο πάνω κινδύνους (και τούτο ανεξάρτητα από το αν υιοθετηθεί ή όχι η άποψη για την κατοχύρωση των ενδίκων μέσων με τη διάταξη του άρθρου 20 Συντ.).

III) *Παρατηρήσεις από νομοθετική άποψη.* Α) Έπειτα από όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω, δεν μπορεί κάποιος να αρνηθεί εύλογα τη χρησιμότητα του θεσμού των ασφαλιστικών μέτρων και την αρχική σκοπιμότητα, της διατηρήσεώς του σε ισχύ. Β) Από την άλλη πλευρά, όμως, επιβάλλεται η εφαρμογή του πιο πάνω θεσμού με ιδιαίτερη προσοχή, ενώ πρέπει επίσης να αποκρουσθεί η τάση να υποκαταστήσει αυτός τη διαγνωστική διαδικασία. Για το λόγο αυτό νομίζουμε, ότι πρέπει να αποφεύγονται, όσο είναι δυνατό, τα άλματα γενικά, μάλιστα δε σχετικά με τα ασφαλιστικά μέτρα, που δεν προβλέπονται άμεσα ή έμμεσα από το ισχύον δίκαιο. Η τάση υποκαταστάσεως της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων στα πεδία και στα πλαίσια άλλων διαδικασιών (και ιδίως της διαγνωστικής διαδικασίας υπό τη γενική μορφή ή υπό την εκδήλωση των καθιερωμένων διαδικασιών) δεν είναι δυνατό, κατά τη γνώμη μας, να επιδοκιμασθεί. **Ιδίως μάλιστα δεν μπορεί να επιδοκιμασθεί η συνήθης στη δικαστηριακή και δικηγορική πρακτική καταστρατήγηση της απαγορεύσεως ικανοποιήσεως του δικαιώματος (άρθρο. 692 § 4 ΚΠολΔ) με τη μορφή της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως.** Γ) Οι θετικές εντυπώσεις, οι οποίες μερικές φορές προκύπτουν από την ευρεία εφαρμογή των μέτρων αυτών, καθώς και η ικανοποίηση του περί δικαίου αισθήματος δεν αντισταθμίζουν τις πολλές και ποικίλες αντινομίες, οι οποίες προκύπτουν από την προαναφερθείσα εφαρμογή του θεσμού και κυρίως τη νομική αβεβαιότητα και ανασφάλεια, που μερικές φορές δημιουργείται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΩΣ ΘΕΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 533

I) *Εισαγωγή.* Α) Τα ασφαλιστικά μέτρα ως θεσμός απονομής δικαιοσύνης είναι γνωστά στο σύνολο σχεδόν των ευρωπαϊκών νομοθεσιών με

τη γενικότερη μορφή και λειτουργία τους. Β) Πράγματι, στο σύνολο περίπου των νομοθεσιών αυτών, παράλληλα προς την κύρια και γνήσια διαγνωστική διαδικασία, απαντάται και ρυθμίζεται περισσότερο ή λιγότερο η διαδικασία της διατάξεως ή λήψεως μέτρων επείγουσας φύσεως.

ΙΙ) *Αντιστοιχίες και διαφορές στην ουσία και τη λειτουργία.* Α) Ενώ η διαγνωστική διαδικασία κατά το περιεχόμενο και κατά τη λειτουργία της, παρά την ύπαρξη διαφορών μεγαλύτερης ή μικρότερης εκτάσεως στις διάφορες νομοθεσίες, παρουσιάζει ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, που κάνουν εμφανή την από γενική άποψη αντιστοιχία της, δεν είναι δυνατό να υποστηριχθεί ακριβώς το ίδιο και για τα ασφαλιστικά μέτρα. Β) Μπορούν, βεβαίως, να παρατηρηθούν ορισμένα κοινά γνωρίσματα, αλλά υπάρχουν μερικές φορές έντονες διαφορές. Πιο κάτω εκτίθενται σε συντομία ορισμένες παρατηρήσεις και για τα δύο θέματα.

Τίτλος Δεύτερος

Κοινά σημεία και γνωρίσματα των ασφαλιστικών μέτρων στις διάφορες νομοθεσίες

§ 533 Α

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, παρά τις υφιστάμενες διαφορές, μεγαλύτερης ή μικρότερης εκτάσεως, μπορούν να διαπιστωθούν σε αρκετές από τις νεότερες τουλάχιστον νομοθεσίες, που θεσπίζουν και ρυθμίζουν τα ασφαλιστικά μέτρα, ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά των ασφαλιστικών μέτρων. Β) Τα (κοινά) χαρακτηριστικά συνδέονται συνήθως με τη φύση και τη λειτουργία του θεσμού των ασφαλιστικών μέτρων. Γ) Για τις κυριότερες απ' αυτές γίνεται στη συνέχεια λόγος.

ΙΙ) *Το περιεχόμενο και η λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων.* Α) Η παροχή δικαστικής προστασίας πριν από την έκδοση οριστικής αποφάσεως κατά την τακτική διαδικασία με τη μορφή δικαστικής αποφάσεως, αποτελεί στοιχείο, που απαντάται με την ίδια περίπου γενική μορφή στις διάφορες νομοθεσίες (πρόκειται για χαρακτηριστικό σχεδόν γενικό γνώρισμα). Και η εκ προοιμίων αρωγή και η με δικαστική επέμβαση πραγματοποίηση αυτής απαντώνται περίπου ομοιόμορφα στις διάφορες νομοθεσίες. Β) Η άμεση αντιμετώπιση επείγουσας ανάγκης και η προσπάθεια αποφυγής επικειμένου κινδύνου χαρακτηρίζουν συνήθως τα ασφαλιστικά μέτρα, που προβλέπονται από τα διάφορα νομοθετικά συστήματα. Γ) Η προσωρινότητα εξάλλου των μέτρων, που διατάσσονται, εμφανίζεται σα-

φώς με τη μία ή με την άλλη εκδήλωση στις διάφορες νομοθεσίες. Δεν αντικαθιστούν, δηλαδή, από νομική τουλάχιστον πλευρά, τα ασφαλιστικά μέτρα την τακτική διαγνωστική διαδικασία, κατά κανόνα, στα διάφορα νομοθετικά συστήματα. Πάντως στην πραγματικότητα συχνά απαντάται το φαινόμενο οι διάδικοι να ικανοποιούνται κατά βάση με τη ρύθμιση, που θεσπίζει η απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων, και επομένως να θέτουν αυτή ως βάση των σχέσεών τους και να μη προσφεύγουν πλέον στην τακτική διαδικασία.

Τίτλος Τρίτος

Διαφορές μεταξύ των ασφαλιστικών μέτρων των διαφόρων νομοθεσιών*

**Ειδική βιβλιογραφία: F. Baur-R. Stürner, Zwangsvollstreckungs- Konkurs- und Vergleichsrecht, Band I, Einzelvollstreckungsrecht¹², Heidelberg, 1995, σελ. 573 επ.· L. Cadet, Droit Judiciaire Privé², 1998, σελ. 607 επ., αριθμ. 1423 επ.· W.H. Rechberger - D.-A. Simotta, Exekutionsverfahren, Wien, 1989, σελ. 403 επ., αριθμ. 810 επ.*

§ 534

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως αναφέρθηκε ήδη, παρά την αναλογία και αντιστοιχία μεταξύ των συστημάτων ασφαλιστικών μέτρων, που ισχύουν στα διάφορα κράτη, υφίστανται μερικές φορές ουσιώδεις διαφορές σε μερικά σημεία διαδικαστικής και λειτουργικής κυρίως φύσεως. Β) Οι διαφορές αυτές, χωρίς να μεταβάλλουν το βασικό και θεμελιώδη χαρακτήρα των ασφαλιστικών μέτρων, δεν στερούνται θεωρητικής και πρακτικής σημασίας.

ΙΙ) *Διαδικαστικές και λειτουργικές διαφορές.* Α) Η διάρθρωση και η διαμόρφωση της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων ποικίλλει στα διάφορα νομοθετικά συστήματα. Β) Διδακτικό και χαρακτηριστικό παράδειγμα της διαφοράς αυτής δίνουν τα δύο διαμετρικά κατά βάση διάφορα συστήματα, αφενός εκείνο της γαλλικής νομοθεσίας και των λατινικών νομοθεσιών, που έχουν υιοθετήσει το υπόδειγμά της και αφετέρου το σύστημα της γερμανικής δικονομίας και των νομοθεσιών άλλων Κρατών (Αυστριακής κ.λπ.), που μπορούν να καταταχθούν στη νομοθετική της ομάδα. Η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων («procédure en référé») της γαλλικής κ.λπ. νομοθεσίας έχει διασκευή και δομή ιδιάζουσας μορφής και διακρίνεται με σαφήνεια από τη μορφή της διαδικασίας του άλλου νομοθετικού συστήματος. Γ) Περαιτέρω οι συνέπειες των αποφάσεων, που εκδίδονται κατά τη σχετική διαδικασία, καθώς και αυτών των ίδιων

των ασφαλιστικών μέτρων παρουσιάζουν ποικίλες και μερικές φορές αξιόλογες διαφορές. Δ) Συναφώς και η σχέση των ασφαλιστικών μέτρων προς την τακτική ή γενική διαγνωστική διαδικασία παρουσιάζει μερικές φορές σημαντικές διαφορές στις νομοθεσίες των επιμέρους κρατών, οι οποίες άλλωστε συνδέονται και με τη λειτουργία και την κατεύθυνση των ασφαλιστικών μέτρων. Ε) Σε πολλά σημεία εμφανίζονται ανομοιότητες ως προς τη διάρθρωση και τη δομή της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων. Για το λόγο αυτό η μεταφορά απόψεων και λύσεων πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή και με επίγνωση των αναλογιών και των διαφορών, που υφίστανται.

III) *Συγκριτικό Δίκαιο*. Α) Στην Αυστρία η λήψη ασφαλιστικών μέτρων («*einstweilige Verfügungen*») προβλέπεται στις διατάξεις των παραγράφων 378-402 του Νόμου για την αναγκαστική εκτέλεση (Exekutionsordnung), ενώ η ρύθμιση για τις πράξεις εκτελέσεως προς εξασφάλιση των χρηματικών απαιτήσεων (δηλαδή για τη συντηρητική κατάσχεση) περιλαμβάνεται στις §§ 370-377 του ίδιου Νόμου. Αλλά και σε ειδικούς νόμους – όπως λ.χ. στο νόμο κατά του αθέμιτου ανταγωνισμού (Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb) και στο νόμο για την πνευματική ιδιοκτησία (Urheberrechtsgesetz) – προβλέπεται η δυνατότητα λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Η βασική όμως δικονομική διαδικασία ρυθμίζεται από τις ως άνω διατάξεις του αυστριακού Νόμου για την Αναγκαστική Εκτέλεση (Exekutionsordnung). Β) Στο Βέλγιο προβλέπεται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων (άρθρα 1035 επ. του Δικαστικού Κώδικα «Code Judiciaire») με «διαταγές/διατάξεις του δικαστού» («*Ordonnances de référé*»), ή με «διαταγές/διατάξεις επί αιτήσεως» («*Ordonnances sur requête*», άρθρα 1031 επ. του Δικαστικού Κώδικα, «Code Judiciaire»). Περαιτέρω προβλέπεται η λήψη συγκεκριμένων ασφαλιστικών μέτρων σε ειδικές κατηγορίες υποθέσεων, όπως λ.χ. στις δίκες διαζυγίου (άρθρα 1271 και 1280 του Δικαστικού Κώδικα, «Code Judiciaire»), στις οποίες μπορούν να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα ανάλογα με αυτά που προβλέπει το άρθρο 735 του ελληνικού ΚΠολΔ. Πέραν τούτου στο έκτο τμήμα του Δικαστικού Κώδικα («Code Judiciaire») ρυθμίζεται ρητά η συντηρητική κατάσχεση («*saisie conservatoire*»), άρθρα 1413 επ. Γ) Στη Γαλία η λήψη ασφαλιστικών μέτρων («*mesures provisoires*») προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 482 και των άρθρων 484 επ. του Νέου Γαλλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Nouveau Code de Procédure Civile). Τα ασφαλιστικά

μέτρα επιβάλλονται με «διαταγές/διατάξεις του δικαστού» («Ordonnances de référé»), (άρθρ. 484 επ.), ή με «διαταγές/διατάξεις επί αιτήσεως» («Ordonnances sur requête», άρθρ. 493 επ.). Πέραν τούτου και σε ειδικούς νόμους – λ.χ. Ν. 91-650 της 9.7.1991, άρθρ. 74 επ. και Διάταγμα 92-755 της 31.7.1992, άρθρ. 220 επ. – προβλέπεται ειδικά και η δυνατότητα λήψεως του ασφαλιστικού μέτρου της συντηρητικής κατασχέσεως («saisie conservatoire»). Δ) Στη Γερμανία η λήψη ασφαλιστικών μέτρων («Arrest und einstweilige Verfügung») προβλέπεται στο όγδοο βιβλίο της Γερμανικής Πολιτικής Δικονομίας («Zivilprozessordnung»), που περιλαμβάνεται γενικά τη ρύθμιση της Αναγκαστικής Εκτελέσεως («Zwangsvollstreckung») και ειδικότερα στο πέμπτο τμήμα αυτής (§§ 916-945 της Γερμανικής Πολιτικής Δικονομίας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ. ΚΠολΔ,
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Τίτλος Πρώτος
Γενικές παρατηρήσεις

§ 535

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Τα ασφαλιστικά μέτρα, που μπορούν να διαταχθούν, τις προϋποθέσεις του παραδεκτού και τα θέματα της διαδικασίας (αιτήσεως και λήψεως ή πραγματοποιήσεώς τους) καθορίζει κατά βάση ο ΚΠολΔ με τις διατάξεις, που θα αναφερθούν και θα ερμηνευθούν πιο κάτω²⁰. Β) Δεν είναι, όμως, το νομοθέτημα αυτό η μόνη νομοθετική πηγή των ασφαλιστικών μέτρων. Υπάρχουν και άλλες διατάξεις του ισχύοντος δικαίου, οι οποίες προβλέπουν και επιτρέπουν τη λήψη ορισμένων ασφαλιστικών μέτρων για συγκεκριμένα θέματα ή σε ορισμένες περιπτώσεις για διάφορες έννομες σχέσεις. Γ) Δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων διαγράφουν ορισμοί του ουσιαστικού δικαίου, που ρυθμίζουν συγκεκριμένες έννομες σχέσεις, ιδίως δε του Α.Κ., του ΚΙΝΔ κ.λπ. Δ) Μερικές φορές παρόμοιες διατάξεις συναντώνται και σε άλλα νομοθετήματα μεγαλύτερης ή μικρότερης εμβέλειας ή/και σημασίας.

ΙΙ) *Η συνέπεια ή η σημασία της αναγραφής των περί ασφαλιστικών*

20. Βλ. πιο κάτω §§ 537 επ.

μέτρων διατάξεων, με την ευκαιρία της ρυθμίσεως θεμάτων ουσιαστικού δικαίου. Α) Είναι, κατά πρώτο, βέβαιο, ότι η θέση των διατάξεων για τα ασφαλιστικά μέτρα στον ΚΠολΔ, ή σε νομοθέτημα, που περιέχει ρύθμιση ζητημάτων ή εννόμων σχέσεων του ουσιαστικού δικαίου, δεν έχει από τυπική πλευρά νομική σημασία ή συνέπεια, εκτός ίσως μόνον αν γεννιούνται ζητήματα διαχρονικού δικαίου σχετικά με την κατάργηση ή την τροποποίηση των σχετικών ή αντίστοιχων διατάξεων (του ενός ή του άλλου νομοθετήματος). Β) Από ουσιαστική ή μάλλον από ερμηνευτική άποψη η ύπαρξη παρομοίων διατάξεων προκαλεί και είναι ενδεχόμενο να δημιουργεί αμφισβητήσεις. Μία από τις αμφισβητήσεις αυτές μπορεί να είναι (και) εκείνη που αφορά τις προϋποθέσεις του επιτρεπτού της λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων.

Τίτλος Δεύτερος
Το ουσιαστικό δίκαιο ως βάση των δικαιωμάτων
που αφορούν τα ασφαλιστικά μέτρα

§ 536

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Πιο πάνω έγινε λόγος για το ουσιαστικό δίκαιο ως πηγή των ασφαλιστικών μέτρων. Β) Από την έννοια και την ιδιότητα αυτή θα πρέπει να διακρίνεται ο ρόλος του ουσιαστικού δικαίου ως βάσεως και θεμελίου των διαφόρων δικαιωμάτων, για την προστασία των οποίων ζητείται και επιτρέπεται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Γ) Είναι προδήλη η σημασία της πιο πάνω διακρίσεως και της σχετικής διαφοράς. Στην πρώτη περίπτωση, οι διατάξεις για τα ασφαλιστικά μέτρα, που περιέχονται σε κώδικες ή νομοθετήματα ουσιαστικού δικαίου, είναι δικονομικής φύσεως, ενώ στη δεύτερη περίπτωση πρόκειται για κανόνες ουσιαστικού δικαίου.

ΙΙ) *Η σημασία και οι συνέπειες της αναγνώρισεως των ασφαλιζομένων δικαιωμάτων από το ουσιαστικό δίκαιο.* Α) Τα ασφαλιστικά –ιδίως του ΚΠολΔ– μέτρα αναγνωρίζονται και θεσπίζονται για την προστασία δικαιωμάτων του ουσιαστικού δικαίου και κυρίως του ιδιωτικού δικαίου υπό την ευρεία έννοια, μερικές φορές όμως και του δημοσίου δικαίου (άλλωστε και στο πεδίο του διοικητικού δικονομικού δικαίου –π.χ. Ν. 2522/1997– αναγνωρίζονται αντίστοιχης λειτουργίας ένδικα βοηθήματα, όπως λ.χ. η αίτηση αναστολής, που λειτουργούν ως ασφαλιστικά μέτρα). Απ' αυτό προκύπτει, ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις, το είδος και η έκταση των διαφορών ζητούμενων

και επιτρεπόμενων ασφαλιστικών μέτρων, πρέπει να κρίνονται και να καθορίζονται κάθε φορά με βάση τους σχετικούς ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου. Η ζητούμενη, δηλαδή, και παρεχόμενη με την άδεια λήψεως ασφαλιστικών μέτρων έννομη προστασία δεν θα πρέπει να υπερβαίνει κατ' είδος και κατ' έκταση τα όρια που διαγράφουν οι πιο πάνω αναφερόμενες διατάξεις. Β) Περαιτέρω, με τα διατασσόμενα ασφαλιστικά μέτρα δεν πρέπει να αλλοιώνεται το περιεχόμενο και η λειτουργία του εξασφαλιστέου δικαιώματος του ουσιαστικού δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ **Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ** **ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ**

§ 537

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Πιο πάνω αναπτύχθηκε²¹ το περιεχόμενο και η λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων, γενικά και κατά κατηγορίες. Εξάλλου, όπως αναπτύσσεται πιο κάτω, ο ΚΠολΔ καθιερώνει και ρυθμίζει ειδική διαδικασία για τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων γενικά και ειδικά για κάθε ένα από τα επί μέρους (επώνυμα) ασφαλιστικά μέτρα. Β) Και τα δύο, εμφανίζονται συνήθως συνδεδεμένα και με ενιαία μορφή και δεν είναι πάντοτε εύκολος ο εξωτερικός διαχωρισμός τους. Πιο κάτω καταβάλλεται προσπάθεια καθορισμού διακριτικών γνωρισμάτων κατά περιεχόμενο.

ΙΙ) *Στοιχεία ή γνωρίσματα διακρίσεων.* Α) Ήδη, με τις πιο πάνω προεισαγωγικές παρατηρήσεις, δηλώθηκε με σαφήνεια, ποίο είναι περίπου το διακριτικό εξωτερικό γνώρισμα των δύο στοιχείων των ασφαλιστικών μέτρων. Η ουσία είναι η παροχή κατά περιεχόμενο της έννομης προστασίας με τη μορφή του επιτρεπομένου ή λαμβανομένου ασφαλιστικού μέτρου, ενώ η διαδικασία είναι ο τρόπος και οι διατυπώσεις, κατά τις οποίες αυτή παρέχεται ή χορηγείται και πραγματοποιείται. Β) Το πρώτο στοιχείο είναι, κατά κανόνα τουλάχιστον, αμετάβλητο, το δεύτερο είναι δυνατό να είναι πολλών ειδών, ανάλογα με τη διαδικασία, που το ισχύον δίκαιο ορίζει, ότι πρέπει να τηρηθεί. Γ) Μερικές φορές δεν είναι σαφώς καθορισμένα και διαγεγραμμένα τα πιο κάτω όρια και η διατύπωση των σχετικών διατάξεων του νόμου περιλαμβάνει ενιαία και το περιεχόμενο

21. Βλ. προηγουμένως §§ 529 επ.

και τη διαδικασία. Σε τέτοιες περιπτώσεις επιβάλλεται, ή τουλάχιστον δικαιολογείται, η καταβολή ιδιαίτερης προσπάθειας για να γίνει δυνατή η διάκριση εν όψει και της φύσεως των πραγμάτων, καθώς και των περιστάσεων, που συντρέχουν.

III) *Οι συνέπειες της διακρίσεως.* Α) Η θεωρητική και η πρακτική σημασία της πιο πάνω διακρίσεως δεν είναι μικρή, όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό. Β) Η αντιμετώπιση περισσότερων του ενός ειδικότερων ζητημάτων, τα οποία είναι ενδεχόμενο να εμφανίζονται κατά την διαδικασία και τη λήψη (των) ασφαλιστικών μέτρων, θα διευκολύνεται συνήθως, εάν εκτός των άλλων, στηρίζεται και λαμβάνει υπόψη και την προαναφερθείσα διάκριση. Πράγματι, τα ασφαλιστικά μέτρα, που προβλέπονται από τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου, συνδέονται περισσότερο, σε σύγκριση με εκείνα που επιτρέπει ο ΚΠολΔ, με την από την ουσία της κυρίας υποθέσεως ενδεικνυόμενη ανάγκη λήψεως αυτών. Συνεπώς, εκτός του ότι οι προϋποθέσεις της διατάξεως και της λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων διαφέρουν κατ' ανάγκη σε κάθε μία από τις δύο περιπτώσεις, θα πρέπει και η εκτίμηση της συνδρομής τους να γίνεται εν όψει και της διακρίσεως αυτής. Τέλος, δεν θα είναι σωστό να παραβλέπεται και η πιο πάνω διάκριση μεταξύ ουσίας και διατυπώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

§ 538

I) *Γενικές παρατηρήσεις.* Α) Τα ασφαλιστικά μέτρα αποτελούν, όπως παρατηρήθηκε πιο πάνω²², μία από τις τρεις κυρίως μορφές, με τις οποίες ζητείται και παρέχεται, κάτω από τις νόμιμες προϋποθέσεις, από τα πολιτικά δικαστήρια και τους δικαστικούς υπαλλήλους, καθώς και τα όργανα που συνεργάζονται μαζί τους, η έννομη προστασία, η οποία προβλέπεται από το ουσιαστικό δίκαιο. Το δικαίωμα λήψεως ασφαλιστικών μέτρων κατοχυρώνεται επίσης από το Σύνταγμα, επειδή συνιστά μερικότερο δικαίωμα που εμπεριέχεται στο δικαίωμα δικαστικής προστασίας του άρθρου 20 Συντ.²³ Η πρώτη και βασική ίσως από τις μορφές αυτές με τις οποίες εκδηλώνεται το δικαίωμα δικαστικής προστασίας

22. Βλ. προηγουμένως τ. I § 46. Πρβλ. και τ. I §§ 119 επ.

23. Ν. Κλαμαρή, Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 20 § 1 Συντ. 1975, Αθήνα, 1989, σελ. 159 επ.

και η οποία αποτελεί, μπορεί κάποιος να ισχυρισθεί, τον κανόνα, είναι εκείνη που αφορά την έκδοση (κατά το δυνατό ευνοϊκής) αποφάσεως για τον αιτούντα (στην ουσία της υποθέσεως). Για την εξέταση της αιτήσεως και την παροχή της προστασίας αυτής, τηρείται η διαγνωστική διαδικασία με τη γενική ή κάποια ειδική μορφή της, για την οποία γίνεται λόγος πιο πάνω²⁴. Β) Για τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων, ο ΚΠολΔ καθιερώνει ιδιαίτερη διαδικασία, που ονομάζεται *διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων*, ως προς τη διάρθρωση και την πορεία της οποίας ακολουθεί πιο κάτω γενική ανάλυση και ανάπτυξη.

II) *Συνεκτικά και διαχωριστικά στοιχεία και γνωρίσματα των δύο μορφών και διαδικασιών της παροχής έννομης προστασίας*. Α) Παροχή έννομης προστασίας είναι, όπως κατ' επανάληψη παρατηρήθηκε, τόσο η έννομη προστασία, που απονέμεται με τη διαγνωστική διαδικασία με τη μορφή της εκδόσεως (ευνοϊκής) αποφάσεως, όσο και εκείνη που παρέχεται υπό τον τύπο των ασφαλιστικών μέτρων. Β) Κατά το περιεχόμενο όμως, υφίστανται ουσιώδεις διαφορές μεταξύ των δύο αυτών εκδηλώσεων της απονομής της δικαιοσύνης ως κρατικής ή πολιτειακής λειτουργίας. Γ) Κοινό και συνδεδειγμένο στοιχείο των δύο διαδικασιών είναι η προσπάθεια που καταβάλλεται και στις δύο για τη διάγνωση και την κρίση της συνδρομής ή όχι των προϋποθέσεων της παροχής έννομης προστασίας. Τόσο οι νομικές όσο και οι πραγματικές προϋποθέσεις της παροχής έννομης προστασίας πρέπει να συντρέχουν και με τις δύο μορφές και να εξετάζονται και κατά τις δύο διαδικασίες. Διεξαγωγή αποδείξεων υπάρχει συνήθως τόσο στη μία, όσο και στην άλλη διαδικασία. Η διαφορά των δύο διαδικασιών στο σημείο αυτό συνίσταται στην ταχύτητα και τη συνοπτικότητα των χρησιμοποιούμενων μέσων και μεθόδων και στην έκταση της έρευνας, στην υποχρεωτική προαπόδειξη και τη μη έκδοση προδικαστικής αποφάσεως στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (στοιχείο που πάντοτε χαρακτήριζε τα ασφαλιστικά μέτρα), πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει συνήθως, ή δεν συμβαίνει πάντοτε, στη διαγνωστική διαδικασία (μετά πάντως την κατάργηση της προδικαστικής αποφάσεως με το Ν. 2915/2001, και για την τακτική διαδικασία και τη γενική καθιέρωση της προαποδείξεως εξέλιπε, ή έστω τείνει να εκλείψει, αυτό το διακριτικό γνώρισμα). Στη διαγνωστική διαδικασία το προβάδισμα ανήκει στο βάθος και την

24. Βλ. προηγουμένως τ. Ι §§ 167 επ., τ. ΙΙ § 286.

έκταση της έρευνας, ενώ στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, χωρίς βέβαια να παραλείπονται η έρευνα και η εξέταση, προέχει η ιδέα της επείγουσας και γρήγορης ενεργείας. Το διαγνωστικό στοιχείο συναντάται μεν και στις δύο διαδικασίες, αλλά σε διαφορετική έκταση. Περαιτέρω, η χωρίς πολλές καθυστερήσεις πορεία και πρόοδος της διαγνωστικής διαδικασίας καθιστά ολιγότερο αναγκαία την προσφυγή στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Εξ άλλου, η προσήκουσα χρήση της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων και η κατά το ανθρωπίνως εφικτό επιτυχής και αποτελεσματική λήψη των ασφαλιστικών μέτρων περιορίζει αισθητώς την ανάγκη της προσφυγής στη διαγνωστική διαδικασία. Πράγματι, όπως ήδη λέχθηκε, πολλές διαφορές διακανονίζονται και εξομαλύνονται ήδη κατά τη διαδικασία της διατάξεως και της λήψεως ή κατά την εκτέλεση των ληφθέντων ασφαλιστικών μέτρων για διαφόρους λόγους, ένας από τους οποίους, όχι ο λιγότερο σημαντικός, είναι η ορθή διάγνωση της διαφοράς κατά τη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων, με βάση την οποία οι ενδιαφερόμενοι σχηματίζουν την εντύπωση για το άσκοπο ή μάταιο της διεξαγωγής της κύριας δίκης κατά τη διαγνωστική διαδικασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

§ 539

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Τα ασφαλιστικά μέτρα συνδέονται από ορισμένη άποψη με τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως [μάλιστα σε μερικές αλλοδαπές νομοθεσίες ρυθμίζονται στο τμήμα εκείνο που ρυθμίζει και την αναγκαστική εκτέλεση, όπως λ.χ. στη Γερμανική Πολιτική Δικονομία, βλ. τις §§ 916-945 της Γερ.Πολ.Δικ., οι οποίες εμπεριέχονται στο όγδοο βιβλίο αυτής που φέρει τον τίτλο «Αναγκαστική Εκτέλεση» (Zwangsvollstreckung)]. Μπορεί να λεχθεί μάλιστα, ότι κατά κύριο λόγο ή προπαρασκευάζουν ή εξασφαλίζουν τη μελλοντική αναγκαστική εκτέλεση. Β) Από την άλλη πλευρά, η αναγκαστική εκτέλεση, που ακολουθεί, συμπληρώνει ή ολοκληρώνει την παροχή έννομης προστασίας, που άρχισε με τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων ή τη διαμορφώνει με άλλο τρόπο. Γ) Εξωτερικά, τόσο τα ασφαλιστικά μέτρα, όσο και η αναγκαστική εκτέλεση αποτελούν την πλέον έντονη εκδήλωση της παροχής έννομης (δικαστικής) προστασίας με τη δικανική (δικαστική) οδό.

ΙΙ) *Συναφή ή σχετικά σημεία και διαχωριστικά ή διακριτικά γνωρί-*

σματα. Α) Μεταβολές συνήθως στον εξωτερικό κόσμο, μεγαλύτερης ή μικρότερης εκτάσεως, που ανταποκρίνονται συνολικά ή μόνο μερικά προς το περιεχόμενο του δικαιώματος, που πρέπει να προστατευθεί, επιφέρουν ή πραγματοποιούν οι πράξεις που επιχειρούνται με τη μία ή και την άλλη διαδικασία. Β) Διαφέρουν, όμως, οι πιο πάνω μεταβολές χρονικά, κατ'έκταση και κατά περιεχόμενο. Ειδικότερα: α) Τα ασφαλιστικά μέτρα προηγούνται και ακολουθεί η αναγκαστική εκτέλεση. β) Η αναγκαστική εκτέλεση περιλαμβάνει συνήθως ολόκληρο το προστατευόμενο δικαίωμα κατά περιεχόμενο, ενώ τα ασφαλιστικά μέτρα έχουν πολλές φορές περιορισμένη έκταση. γ) Το περιεχόμενο των πράξεων της αναγκαστικής εκτέλεσεως είναι συνήθως γενικό, ενώ εκείνο των ασφαλιστικών μέτρων είναι ποικίλο, ανάλογα με τα επί μέρους ασφαλιστικά μέτρα και τις συντρέχουσες περιστάσεις. Γ) Από την άλλη πλευρά, τα ασφαλιστικά μέτρα έχουν μερικές φορές ευρύτερο πεδίο εφαρμογής από την διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως.

III) *Αναγκαστική εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται στα ασφαλιστικά μέτρα.* Για τα θέματα αυτά γίνεται λόγος πιο κάτω²⁵.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

§ 540

I) *Γενικές παρατηρήσεις.* Α) Πιο πάνω²⁶ έγινε λόγος για την γενική διάκριση των ασφαλιστικών μέτρων από τα μέτρα πρόνοιας. Β) Ειδική κατηγορία των τελευταίων αυτών μέτρων αποτελούν τα μέτρα πρόνοιας, τα οποία είναι δυνατό να λαμβάνονται σε υποθέσεις, που υπάγονται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας²⁷.

II) *Αντιστοιχία ασφαλιστικών μέτρων και μέτρων πρόνοιας σε υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας.* Α) Μεγαλύτερη αναλογία από άλλες περιπτώσεις και περισσότερα αντίστοιχα φαινόμενα μεταξύ ασφαλιστικών μέτρων και μέτρων πρόνοιας, μπορεί να σημειώσει κάποιος προκειμένου για υποθέσεις, που δικάζονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Δικαιολογείται, ίσως, το φαινόμενο αυτό από το γεγονός, ότι

25. Βλ. πιο κάτω § 576.

26. Βλ. πιο πάνω § 529.

27. Βλ. πιο κάτω §§ 629 επ.

υπάρχει μεγάλη συνάφεια μεταξύ των υποθέσεων, που υπάγονται στις δύο δικαιοδοσίες (αμφισβητούμενη και εκούσια) και για το λόγο αυτό δημιουργούνται συνήθως και αντίστοιχες ανάγκες λήψεως μέτρων επείγουσας φύσεως. Γ) Για τα θέματα αυτά γίνεται ειδικότερα λόγος στην έκθεση και ανάλυση της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ*

§ 541

**Ειδική βιβλιογραφία:* Σ. Βλαχόπουλου, Όψεις της δικαστικής προστασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, το παράδειγμα του ν. 2522/1997 για τα δημόσια έργα, 1998.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Ενδιαφέρον είναι το ζήτημα της σχέσεως των ασφαλιστικών μέτρων προς τη δράση της διοικήσεως, όσες φορές οι δύο αυτές κρατικές δραστηριότητες αφορούν την ίδια υπόθεση ή διαφορά κάτω από διάφορες εκδηλώσεις ή εκφάνσεις της. Β) Είναι πράγματι ενδεχόμενο, σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτός που νομίζει ότι προσβάλλονται τα δικαιώματά του, ή θέλει να επιτύχει νόμιμη πρόνοια ή προστασία με κρατική παρέμβαση, να προσφύγει αφενός στα τακτικά πολιτικά δικαστήρια με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, αφετέρου στη διοίκηση για τη λήψη μέτρων διοικητικής φύσεως. Γ) Μερικές φορές στις περιπτώσεις αυτές είναι δυνατό να διασταυρώνονται οι πιο πάνω δραστηριότητες. Ζήτημα ερμηνείας του ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόζεται κάθε φορά, είναι ο προσδιορισμός της επικρατέστερης από τις δραστηριότητες αυτές. Δεν αποκλείεται, όμως, να μην παρουσιάζεται κώλυμα παράλληλης πορείας και των δύο, εφόσον υπάρχει σχετικό έρεισμα στις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου και δικαιολογείται και επιβάλλεται αυτό από την ανάγκη της προστασίας των εννόμων συμφερόντων των ενδιαφερομένων.

ΙΙ) *Σχέση διοικητικής ενέργειας, διοικητικής δίκης και δίκης των ασφαλιστικών μέτρων. Σχέση διοικητικών και ασφαλιστικών μέτρων.* Α) Η δίκη για ορισμένη διοικητική διαφορά στα διοικητικά δικαστήρια και η δίκη στα πολιτικά δικαστήρια για τη διαταγή ή λήψη κάποιου ασφαλιστικού μέτρου είναι δυνατό να αφορούν την ίδια έννομη σχέση ή περισσότερες συναφείς έννομες σχέσεις. Οι δίκες αυτές μπορούν να προχωρούν η κάθε μία παράλληλα προς την άλλη, κατά την ορισμένη διαδικασία, χωρίς να καθιερώνεται υποχρεωτική αναστολή ή αναβολή της μίας μέχρι το

τέλος της άλλης. Δεν αποκλείεται, όμως κατά την κρίση του δικαστηρίου, μία τέτοια αναβολή, κατ' ανάλογη εφαρμογή των κανόνων που ισχύουν στη διαγνωστική διαδικασία²⁸. Β) Η εκτέλεση των σχετικών αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται σε κάθε μία από τις πιο πάνω δίκες, καθώς και εκείνη των συναφών διοικητικών πράξεων, διαταγών και αποφάσεων των αρμοδίων διοικητικών αρχών χωρεί κατά τους κανόνες, οι οποίοι έχουν τεθεί και ισχύουν για κάθε μία από αυτές. Συνήθως η μία δεν εμποδίζει, ούτε παρεμβάλλει εμπόδια στην άλλη. Γ) Είναι ενδεχόμενο να εμφανίζονται και να παρεμβάλλονται ορισμένες δυσχέρειες, εάν το περιεχόμενο των σχετικών αποφάσεων και πράξεων είναι αντίθετο, συνολικά ή μερικώς. Κατά τις περιπτώσεις αυτές, εφόσον η πράξη ή η απόφαση της διοικητικής αρχής αφορά την προστασία της δημοσίας τάξεως ή του δημοσίου συμφέροντος, υπερισχύει κατ' αρχήν στο σημείο αυτή, διαφορετικά επικρατεί η απόφαση του αρμοδίου πολιτικού δικαστηρίου, που εκδίδεται για την αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Σε κάθε δε περίπτωση, η τελευταία λέξη ανήκει στην εκτελεστή (τελεσίδικη κ.λπ.) απόφαση, που εκδίδεται από το αρμόδιο τακτικό πολιτικό ή διοικητικό δικαστήριο, που έχει δικαιοδοσία στην ουσία της υποθέσεως. Η λύση αυτή ανταποκρίνεται προς το σύστημα της ιεραρχίας και των σχέσεων των διαφόρων δικαιοδοσιών, που ισχύει σύμφωνα με τις αρχές του κράτους δικαίου, τις οποίες καθιερώνουν συνταγματικές διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ (ΣΥΝΤΑΓΜΑ)
ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

§ 542

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η ανάγκη γρήγορης (ταχείας) ενέργειας, που επιβάλλεται από τη φύση των ασφαλιστικών μέτρων, δημιουργεί ή είναι ενδεχόμενο να δημιουργεί ζητήματα και δυσκολίες σχετικά προς την τήρηση, κατά τη διαδικασία της λήψεως κ.λπ. των πιο πάνω μέτρων, ορισμένων συνταγματικών αρχών και περιορισμών. Β) Αρχικά και οι διατάξεις του κοινού δικαίου (ουσιαστικού και δικονομικού), που ισχύουν για τα ασφαλιστικά μέτρα, πρέπει να κινούνται, όπως και κάθε άλλη διάταξη νόμου, διατάγματος κ.λπ. μέσα στα όρια που διαγράφουν οι διατάξεις του

28. Πρβλ. σχετικά πιο πάνω τ. Ι § 55.

ισχύοντος συντάγματος. Γ) Γεννιέται όμως το ζήτημα, μήπως ορισμένοι συνταγματικοί περιορισμοί δεν ισχύουν ή είναι ελαστικότεροι, προκειμένου για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, λόγω της ιδιάζουσας φύσεώς τους, όπως πολλές φορές τονίσθηκε, περαιτέρω δε εάν ορισμένες διατάξεις του ισχύοντος δικαίου, που αφορούν τα θέματα των ασφαλιστικών μέτρων, είναι λόγω της θεσπίσεως νέων συνταγματικών ορισμών ή της διαφορετικής διατυπώσεως αυτών, αντισυνταγματικές. Για τα ζητήματα αυτά αναπτύσσονται στη συνέχεια ορισμένες σκέψεις.

II) *Ισχύς θεμελιωδών δικονομικών αξιωμάτων και συνταγματικοί περιορισμοί.* Α) Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ζητήματα της σχέσεως των ασφαλιστικών μέτρων προς τους συνταγματικούς ορισμούς και περιορισμούς, προκειμένου για την εφαρμογή των δικονομικών αξιωμάτων, που καθιερώνονται από το άρθρο 20 του Συντάγματος: α) Το πρώτο από τα αξιώματα αυτά αναγνωρίζει, όπως είναι γνωστό²⁹, το δικαίωμα κάθε προσώπου να ζητά με την προσφυγή στη δικαστική εξουσία την κατά τους όρους του ισχύοντος δικαίου παροχή έννομης προστασίας με κάποια από τις καθιερωμένες μορφές της. Στο πλαίσιο των ευχερειών, που προστατεύονται από το πιο πάνω αξίωμα περιλαμβάνεται, νομίζουμε, και εκείνη που αφορά την υποβολή της αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Για την παραδοχή της απόψεως αυτής όχι μόνο δεν φαίνεται πλέον να προβάλλονται σοβαρές αντιρρήσεις, αλλά πολύ περισσότερο συνηγορεί ήδη (και) η κρατούσα γνώμη^{29α}. β) Το δεύτερο από τα πιο πάνω αξιώματα θεμελιώνει ικανοποιητικά την αρχή της ακροάσεως των διαδίκων. Σχετικά, γεννιέται το ζήτημα, εάν η αρχή αυτή είναι δυνατό να συμβιβασθεί με την από τον επείγοντα συνήθως χαρακτήρα και την ανάγκη της γρήγορης λήψεως ασφαλιστικού μέτρου ενδεικνυόμενης, ίσως, μη κλητεύσεως ή μη ακροάσεως κάποιου από τους διαδίκους και ιδίως εκείνου, εναντίον του οποίου ζητείται η λήψη του ασφαλιστικού μέτρου. γ) Κατ' αρχήν είναι δύσκολος ο συμβιβασμός αυτός από τη φύση των πραγμάτων. Είναι περιττό να λεχθεί, ότι βασικά, επικρατεί η συνταγματικά καθιερωμένη αρχή της ακροάσεως των διαδίκων. Δεν είναι όμως δυνατό να θεωρηθεί, ότι είναι αντισυνταγματικές οι διατάξεις εκείνες, οι οποίες σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις επιτρέπουν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων χωρίς πρόσκληση, ή κλήτευση, ή

29. Βλ. σχετικά πιο πάνω § 137.

29α. Βλ. Ν. Κ. Κλαμαρή, Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 20 § 1 Συντ. 1975, Αθήνα 1989, σελ. 159 επ.

ακρόαση εκείνων, εναντίον των οποίων στρέφονται τα μέτρα αυτά. δ) Ευρύτερη, όμως, αναγνώριση της ευχέρειας αυτής αντίκειται προς τους προαναφερθέντες συνταγματικούς ορισμούς. Β) Και η συνταγματικά αναγνωριζόμενη και καθιερούμενη αρχή της ισότητας των Ελλήνων πολιτών ενώπιον του νόμου και η αρχή της ισότητας των διαδίκων ενώπιον των δικαστηρίων, που πηγάζει από αυτή, πρέπει πάντοτε να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη κατά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας για την παροχή άδειας λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, ή εκτελέσεως των σχετικών αποφάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ **ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ**

§ 543

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Ο θεσμός των ασφαλιστικών μέτρων με τη σημερινή μορφή και τις διάφορες παραλλαγές στις νεότερες νομοθεσίες των ευρωπαϊκών Κρατών είναι δημιουργήμα νομοθετικής και νομολογιακής εξέλιξης των νεώτερων χρόνων και ιδιαίτερα του 19ου και του 20ου αιώνα. Β) Σπέρματα του πιο πάνω θεσμού παρατηρούνται και σε δίκαια παλαιότερων εποχών και ιδιαίτερα των μεσαιωνικών χρόνων. Γ) Στη συνέχεια μνημονεύονται πολύ σύντομα μερικά στοιχεία για την πιο πάνω ρύθμιση και εξέλιξη.

ΙΙ) *Ασφαλιστικά μέτρα κατά το μεσαίωνα.* Α) Ίχνη του θεσμού των ασφαλιστικών μέτρων, ειδικότερα με τη μορφή των προσωρινών και συντηρητικών μέτρων, αναφέρεται ότι διαπιστώνονται σε διάφορα ευρωπαϊκά Κράτη κατά τη μεσαιωνική εποχή, ιδιαίτερα σε εκείνες τις χώρες, στις οποίες είχε εισαχθεί εθιμικά ή είχε γίνει δεκτό το Ρωμαϊκό Δίκαιο. Β) Ιδιαίτερες περιπτώσεις εφαρμογής προσωρινών και συντηρητικών μέτρων παρατηρούνται στην Ιταλία κάτω από την ισχύ του Ρωμαϊκού Δικαίου, όπως αυτό είχε τροποποιηθεί με τους ορισμούς του Κανονικού Δικαίου. Από την εφαρμογή και πρακτική αυτή δημιουργήθηκε και ο θεσμός του *forum arresti*³⁰. Γ) Στη συνέχεια τα πιο πάνω επείγουσας φύσεως μέτρα μεταφυτεύθηκαν με την αποδοχή (*Rezeption*) του Ρωμαϊκού και Κανονικού Δικαίου (του επικληθέντος Κοινού Δικαίου) στη Γερμανία και είχαν κάποια εξέλιξη.

30. Βλ. σχετικά *Ad. Wach*, *Der Arrestprozess in Italien* (1867).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΗΨΕΩΣ Κ.ΛΠ. ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 544

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η λήψη ασφαλιστικών μέτρων εξαρτάται από τη συνδρομή περισσοτέρων προϋποθέσεων, οι οποίες αποτελούν τη νομική και ουσιαστική αιτιολογία της. Β) Οι προϋποθέσεις αυτές είναι αφενός τυπικής και αφετέρου ουσιαστικής φύσεως. Δεν αποκλείεται, όμως, να είναι και μικτής φύσεως.

ΙΙ) *Διάκριση των βασικών προϋποθέσεων.* Οι βασικές προϋποθέσεις της λήψεως ασφαλιστικών μέτρων μπορούν να καταταχθούν στις επόμενες κατηγορίες. Α) Ορισμένες έχουν ως αφετηρία την από διάφορους λόγους εμφανιζόμενη ανάγκη άμεσης προκαταρκτικής (προσωρινής, όπως λέγεται) ρυθμίσεως εννόμων σχέσεων, καταστάσεων κ.λπ. Β) Άλλες στηρίζονται στη συνδρομή επείγουσας φύσεως συνθηκών ή περιστάσεων, από τις οποίες δημιουργούνται ποικιλόμορφοι κίνδυνοι, για αποτροπή ή ματαίωση των οποίων δικαιολογείται, μερικές δε φορές και επιβάλλεται, η λήψη των πιο πάνω μέτρων. Γ) Μερικές φορές ειδικοί λόγοι οδηγούν στη σκέψη της άμεσης λήψεως μέτρων πρόνοιας και προστασίας, ή προσωρινής ρυθμίσεως εννόμων καταστάσεων και εννόμων συμφερόντων. Δ) Ανάλογα με τη φύση των επειγόντων μέτρων γενικά και των επιμέρους ειδικών μέτρων κανονικής λειτουργίας τους, καθώς και του επιδιωκόμενου σκοπού διαγράφονται από το νόμο οι γενικές και ειδικές προϋποθέσεις για τη λήψη των πιο πάνω μέτρων, για τα οποία γίνεται στη συνέχεια λόγος.

Τίτλος Δεύτερος Οι γενικές προϋποθέσεις του επιτρεπτού των ασφαλιστικών μέτρων. Ανάλυση και εξειδίκευσή τους

§ 545

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως προκύπτει από τους γενικούς ορισμούς των άρθρ. 682 (726) επ. ΚΠολΔ γενικές προϋποθέσεις της διατάξεως και της λήψεως ασφαλιστικών μέτρων είναι η συνδρομή επειγουσών περιπτώσεων, ή η ανάγκη της αποτροπής επικειμένου κινδύνου. Β) Οι δύο έννοιες

είναι μεν συναφείς και συγγενείς, αλλά δεν ταυτίζονται στο σύνολό τους. Λόγω της διαφοράς αυτής μπορεί να δικαιολογηθεί η παράλληλη διαζευτική αναφορά τους ως προϋποθέσεων του επιτρεπτού της λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Γ) Επείγουσα περίπτωση συντρέχει ή υπάρχει, όσες φορές υπάρχει κατάσταση ή έχουν συμβεί συνήθως πρόσφατα, γεγονότα, που δημιουργούν συνθήκες, η αντιμετώπιση των οποίων επιβάλλει άμεση (χωρίς αναβολή) ενέργεια ή δραστηριότητα. Δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει και επικείμενος κίνδυνος. Μερικές φορές μπορεί εύκολα να υποστηριχθεί, ότι η αναβολή της επεμβάσεως προκαλεί άμεσο κίνδυνο. Δεν αποκλείεται όμως να μην υπάρχει τέτοιος κίνδυνος, και παρά ταύτα να επιβάλλεται ή να δικαιολογείται η εσπευσμένη ενέργεια. Δ) Ο επικείμενος κίνδυνος δημιουργεί εξάλλου πολλές φορές επείγουσα περίπτωση, δηλαδή επιβάλλει άμεση (χωρίς αναβολή) ενέργεια. Είναι, όμως, ενδεχόμενο να μπορεί να αποτραπεί ο επικείμενος κίνδυνος χωρίς επείγουσα ενέργεια με τη λήψη επιβαλλόμενων κανονικών μέτρων, εφόσον υπάρχει ο χρόνος, που απαιτείται γι' αυτό. Το ζήτημα της συνδρομής της πρώτης ή της δεύτερης από τις πιο πάνω περιπτώσεις ανάγεται στην κρίση του δικαστή, που σχηματίζεται κατ' ελεύθερη εκτίμηση εν όψει των περιστάσεων, που συντρέχουν και των διδαγμάτων της κοινής πείρας. Στάδιο ακυρωτικού ελέγχου στο σημείο αυτό δεν υπάρχει. Ελέγχεται, όμως, ακυρωτικά η παντελής έλλειψη επικλήσεως της συνδρομής, κατα πιθανολόγηση τουλάχιστον, μίας από τις δύο προϋποθέσεις.

II) *Ανάγκη εξασφάλισης ή διατηρήσεως δικαιώματος ή ρυθμίσεως καταστάσεως.* Α) Η επείγουσα περίπτωση ή ο επικείμενος κίνδυνος δικαιολογούν κατά το νόμο τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων (με κάποια από τις ειδικότερες μορφές τους), όταν δημιουργούν την ανάγκη της εξασφάλισης ή διατηρήσεως δικαιώματος ή την ρύθμιση καταστάσεως. Β) Αρκεί να συντρέχει μία από αυτές τις τρεις πιο πάνω περιπτώσεις και δεν είναι απαραίτητο να συμπίπτουν, ή άλλως να συντρέχουν, όλες μαζί. Γ) Το είδος του εξασφαλιστέου δικαιώματος δεν ενδιαφέρει, αρχικά τουλάχιστον. Συνήθως είναι περιουσιακό (εμπράγματο, ενοχικό κ.λπ.). Δεν αποκλείεται όμως να είναι και προσωπικής ή ηθικής φύσεως, π.χ. δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, κατά τη γέννηση και κατά την εξελικτική μορφή του. Ανάγκη εξασφάλισης κάποιου δικαιώματος μπορεί να θεωρηθεί, ότι υπάρχει όσες φορές το δικαίωμα αυτό είναι εκτεθειμένο σε κίνδυνο απώλειας, ολικά ή μερικά, ή αδυναμίας (της) ασκήσεως, ή ικανοποίησής

του. α) Το ενδεχόμενο της απώλειας του δικαιώματος μπορεί να προέρχεται από νομικούς, πραγματικούς ή ουσιαστικούς λόγους, ή, διαφορετικά, η προφανής απώλεια μπορεί να είναι ή νομικής ή πραγματικής φύσεως. β) Η αδυναμία ασκήσεως του δικαιώματος μπορεί να είναι νομική ή πραγματική, π.χ. είναι δυνατό να προέρχεται από την επικείμενη μεταβίβαση της κυριότητας του πράγματος, για το οποίο ασκείται δικαίωμα από τον τωρινό νομέα ή κάτοχό του, κάποιο καλόπιστο τρίτο, ο οποίος προκειμένου για κινητά, γίνεται κύριος κατά πρωτότυπο τρόπο και δεν είναι δυνατή η διεκδίκηση του πράγματος στα χέρια του. Επίσης, είναι ενδεχόμενο να αποκρυβεί το πράγμα, στο οποίο υπάρχει ενέχυρο, ή να επιβαρυνθεί με εγγραφή υποθήκης ή προσημειώσεως υποθήκης το ακίνητο, ή να κατασχεθεί το κινητό ή ακίνητο πράγμα κ.λπ. γ) Η εξασφάλιση ή η διατήρηση του δικαιώματος είναι συγγενείς έννοιες, αλλά δεν ταυτίζονται. Η εξασφάλιση αποβλέπει στον εξοπλισμό του δικαιώματος με ένα μέσο, που το προστατεύει περισσότερο, το οποίο δεν είχε μέχρι τώρα. Η διατήρηση αποσκοπεί στην αποτροπή της εξασθενήσεως του δικαιώματος, η οποία είναι ενδεχόμενο να επέλθει με την απώλεια κάποιου προστατευτικού στοιχείου ή λόγω της ατονίας ή της αποδυναμώσεως κάποιας ενισχυτικής του ιδιότητας. Δ) Διαφορετικό είναι το περιεχόμενο και άλλη είναι η κατεύθυνση της (προσωρινής) ρυθμίσεως καταστάσεως. Επιδιώκεται με αυτή η παροχή έννομης προστασίας με την κάλυψη (άλλης) ανάγκης. Η προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως, όπως υποδηλώνει ο όρος, αποτελεί, θα λέγαμε, προκαταβολική ή εκ προοιμίου παροχή έννομης προστασίας με τη μορφή της εκδόσεως ευνοϊκής αποφάσεως περιορισμένης εκτάσεως και μορφής, όπως αναπτύσσεται πιο κάτω.

III) *Τυπικές προϋποθέσεις.* Κατά τον ΚΠολΔ³¹ για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων ειδικά εναντίον αλλοδαπού δημοσίου απαιτείται η προηγούμενη άδεια του Υπουργού της Δικαιοσύνης. *Η διάταξη αυτή είναι κατά την άποψή μας αντισυνταγματική* (ως αντικειμένη στη διάταξη του άρθρου 20 § 1 Συντ.)^{31α}.

31. ΚΠολΔ 689 (733), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 788, Α.Ε. 733.

31α. Βλ. Ν. Κ. Κλαμαρή, Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο. 20 § 1 Συντ. 1975, Αθήνα 1989, σελ. 167 (και με περαιτέρω παραπομπές).

Τίτλος Τρίτος
Βάση και αφετηρία των ασφαλιστικών μέτρων

§ 546

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η λήψη των ασφαλιστικών μέτρων αποτελεί, όπως σημειώνεται κατ' επανάληψη πιο πάνω, μορφή έννομης προστασίας, και μάλιστα δικαστικής, ή προστασίας, που παρέχεται από τα όργανα της δικαστικής εξουσίας. Β) Είναι, συνεπώς επόμενο, ότι, εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις, που ήδη έχουν εκτεθεί, και από τις ειδικές προϋποθέσεις γενικής και ειδικής μορφής, που αναφέρονται πιο κάτω, πρέπει λόγω και της φύσεως και της λειτουργίας των ασφαλιστικών μέτρων να υφίστανται ασφαλώς μέσα στα όρια του εφικτού, κάποια βάση, θεμέλιο και αφετηρία για την θέση σε κίνηση και την εφαρμογή του συστήματος και του θεσμού, που ήδη αναφέρθηκε.

ΙΙ) *Πηγές ενέργειας.* Α) Στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, όπως αναπτύχθηκε, τη βάση και αφετηρία για την κίνηση και την πρόοδο παρέχει, εκτός των άλλων, η ύπαρξη τίτλου εκτελεστού, η οποία αποτελεί προϋπόθεση, που απαιτείται από το νόμο και παρέχει ορισμένες στοιχειώδεις εγγυήσεις δικαιολογημένης ενέργειας. Β) Οιονεί υποκατάστατο του θεμελίου αυτού αποτελεί για το λόγο αυτό, όπως αναπτύσσεται πιο κάτω στο σχετικό τμήμα, η ανάγκη της υπέρξεως (ειδικής) αδείας της δικαστικής εξουσίας. Η άδεια αυτή παρέχεται με δικαστική απόφαση, που εκδίδεται από το αρμόδιο δικαστήριο, κατά ορισμένη διαδικασία, διαρθρωμένη με δικαστική μορφή, έπειτα από τη μεγαλύτερη ή μικρότερη διαπίστωση των πιο πάνω προϋποθέσεων. Γ) Γεννιέται (όμως) το ζήτημα, αν, εκτός από την πιο πάνω δικαστική άδεια, μπορούν να χρησιμεύσουν ως βάση και δικαιολογία της σχετικής ενέργειας και άλλα στοιχεία και μάλιστα έγγραφα, δημόσια ή ιδιωτικά, των οποίων η γνησιότητα δεν αμφισβητείται. Προβλέπεται ρητά, όπως αναπτύσσεται ειδικότερα στα σχετικά κεφάλαια, για ορισμένες περιπτώσεις, και μάλιστα για την εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης και για την επιβολή συντηρητικής κατασχεσεως, ότι είναι δυνατό να χρησιμεύσει ως βάση και η *διαταγή πληρωμής*, που έχει εκδοθεί για την ικανοποίηση της ασφαλιζόμενης απαιτήσεως. Δ) Κατά το προγενέστερο δίκαιο, για ορισμένες περιπτώσεις θεωρούνταν, ότι αρκούσε η ύπαρξη ορισμένων εγγράφων (δημοσίων ή ιδιωτικών). Πολύ δε περισσότερο, αρκούσε η ύπαρξη και κάποιου άλλου εκτελεστού τίτλου, εκτός από τις εκτελεστές δικαστικές αποφάσεις. Ε) Κατά το ι-

σχύον δίκαιο, ένας εκτελεστός τίτλος μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για την επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως, για την εξασφάλιση της χρηματικής απαιτήσεως, που αποδεικνύεται απ' αυτόν, διότι, αν δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ισχυρότερο, είναι τουλάχιστον ισοδύναμο προς την άδεια, που παρέχεται με δικαστική απόφαση, η οποία προκαλείται και εκδίδεται για τον σκοπό αυτό. Άλλο είναι το ζήτημα που εξετάζεται πιο κάτω³², δηλαδή αν υπάρχει έννομο συμφέρον κατά τις περιπτώσεις αυτές, αφού, κάτω από τις προϋποθέσεις αυτές μπορεί να επιβληθεί *αναγκαστική κατάσχεση*. ΣΤ) Γενικά, όμως, δεν είναι δυνατό, επειδή λείπει η συγκεκριμένη ειδική διάταξη (που να επιτρέπει αυτή την ενέργεια), να γίνει δεκτό, ότι με απλό μόνο εκτελεστό τίτλο (χωρίς δηλαδή ειδική δικαστική άδεια) επιτρέπεται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΣΤΗ ΔΙΚΗ
ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Τίτλος Πρώτος
Γενικές παρατηρήσεις

§ 547

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως σημειώθηκε ήδη πιο πάνω³³, η δίκη των ασφαλιστικών μέτρων αποτελεί ένα από τα τρία κυρίως είδη της δίκης, η οποία διεξάγεται με τελικό σκοπό την παροχή έννομης προστασίας, με τη λήψη εκ των προτέρων ή προκαταβολικά μέτρων επείγουσας φύσεως, ή μέτρων που επιβάλλονται για την αποτροπή ενός επικειμένου κινδύνου, ή για την πρόληψη/προσωρινή ρύθμιση καταστάσεων (προσωρινών, συντηρητικών, εξασφαλιστικών, προφυλακτικών κ.λπ.). Β) Και η δίκη ασφαλιστικών μέτρων είναι ένα είδος πολιτικής δίκης (δηλαδή δίκης για ιδιωτικές διαφορές ή υποθέσεις), που διεξάγεται στα πολιτικά δικαστήρια.

ΙΙ) *Κανόνες που εφαρμόζονται γενικά.* Η δίκη των ασφαλιστικών μέτρων υπόκειται στους γενικούς κανόνες της διεξαγωγής των πολιτικών δικών, που ρυθμίζουν ζητήματα δημοσιότητας των συζητήσεων, αντιδικίας, ή υπάρξεως δύο τουλάχιστον διαδίκων, που εμφανίζονται και συνήθως βρίσκονται σε αντιδικία, της εκατέρωθεν ακροάσεως, επίσης θέματα διαδικα-

32. Βλ. πιο κάτω § 596.

33. Βλ. πιο πάνω τ. Ι § 46.

στικών προϋποθέσεων, καθώς και προϋποθέσεων παροχής έννομης προστασίας κ.λπ. εκτός από τις εξαιρέσεις, που καθιερώνονται ειδικά και για τις οποίες γίνεται λόγος στα σχετικά σημεία.

ΙΙΙ) *Συνάφεια και αυτοτέλεια της δίκης των ασφαλιστικών μέτρων.* Α) Η δίκη για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων έχει άμεση συνήθως τουλάχιστον, συνάφεια προς (την) ήδη εκκρεμή δίκη, ή εκείνη που πρόκειται να εισαχθεί για την ουσία της (κύριας) υποθέσεως. Β) Από την άλλη πλευρά όμως, η ίδια δίκη παρουσιάζει κάποια αυτοτέλεια απέναντι στην κύρια δίκη. Γ) Από τον πιο πάνω διμερή χαρακτήρα της δίκης των ασφαλιστικών μέτρων πηγάζουν ορισμένες συνέπειες θεωρητικής και πρακτικής φύσεως, για τις οποίες γίνεται λόγος στα σχετικά σημεία πιο κάτω.

Τίτλος Δεύτερος

Διαδικαστικές προϋποθέσεις στις δίκες των ασφαλιστικών μέτρων

§ 548

Ι) *Εισαγωγή.* Όπως στη δίκη της γενικής διαγνωστικής διαδικασίας έτσι και στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων είναι απαραίτητη η συνδρομή των διαδικαστικών προϋποθέσεων, οι οποίες απαριθμούνται στη συνέχεια, για την έννοια των οποίων γίνεται λόγος πιο πάνω³⁴.

ΙΙ) *Γενικές παρατηρήσεις.* Α) Ο χαρακτήρας της δίκης των ασφαλιστικών μέτρων, που αναφέρεται κατ' επανάληψη ως μορφή αληθινής δίκης, δικαιολογεί σίγουρα την ανάγκη της συνδρομής των διαδικαστικών προϋποθέσεων, χωρίς τις οποίες δεν είναι δυνατό αυτή να διεξαχθεί έγκυρα. Β) Διαφορετικό είναι το ζήτημα αν από τη φύση και το σκοπό της δίκης, για την οποία γίνεται λόγος, δικαιολογείται ή και επιβάλλεται μερικές φορές η αναγνώριση ορισμένων εξαιρέσεων, για κάθε μία από τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια.

Τίτλος Τρίτος

Δικαιοδοσία και αρμοδιότητα σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων*

§ 549

**Ειδική βιβλιογραφία:* Σ. Βλαχόπουλου, Όψεις της δικαστικής προστασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, το παράδειγμα του ν. 2522/1997 για τα δημόσια έργα, 1998.

34. Βλ. προηγουμένως τ. Ι §§ 114 επ.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η λήψη ασφαλιστικών μέτρων και η αίτηση που υποβάλλεται για τον σκοπό αυτό, καθώς και η εκδίκασή της, υπάγονται στη δικαιοδοσία των μόνιμων ή τακτικών πολιτικών δικαστηρίων³⁵. Με το Ν. 3327/2005 «Μέτρα ενίσχυσης του εσωτερικού ελέγχου και της διαφάνειας στη Δικαιοσύνη» θεσπίστηκαν συγκεκριμένα μέτρα για την κατοχύρωση του δικαιοδοτικού προσορισμού και ρόλου των ασφαλιστικών μέτρων. Βασική εν προκειμένω μπορεί να θεωρηθεί η θέσπιση της κληρώσεως των συνθέσεων των δικαστηρίων σε υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων με το άρθρο 2 παράγρ. 3 του Ν. 3327/2005. Η ρηξικέλευθη αυτή νέα ρύθμιση προβλέπει, ότι οι συνθέσεις για την εκδίκαση των υποθέσεων ασφαλιστικών μέτρων των άρθρων 683, 684 ΚΠολΔ καταρτίζονται με κλήρωση σε όσα Πρωτοδικεία προβλέπεται οργανικός αριθμός δέκα τουλάχιστον δικαστών (άρθρ. 17 στοιχ. Γ' παρ. 1 Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ., όπως ισχύει μετά το Ν. 3327/2005, άρθρ. 2 παράγρ. 3). Η σχετική κλήρωση διενεργείται από το Πολυμελές Πρωτοδικείο σε δημόσια συνεδρίαση δύο φορές κάθε μήνα (άρθρ. 17 στοιχ. Γ' παρ. 2 Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ., όπου και ρυθμίζεται λεπτομερώς ο τρόπος και ο χρόνος διενέργειας της κληρώσεως). Η κλήρωση ενεργείται βάσει πινάκων, οι οποίοι περιλαμβάνουν κατ' αρχαιότητα και με αριθμητική σειρά τα ονόματα όλων των προέδρων πρωτοδικών καθώς και των αναγκαιών για την κατάρτιση των συνθέσεων αρχαιοτέρων πρωτοδικών (άρθρ. 17 στοιχ. Γ' παρ. 3 Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ.). Οι νέες αυτές ρυθμίσεις άρχισαν να ισχύουν από 16 Σεπτεμβρίου 2005 (άρθρ. 5 Ν. 3327/2005). Η ρύθμιση αυτή καταδεικνύει τη σημασία που αποδίδει ο νομοθέτης στη λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων ως τμήματος της διαδικασίας παροχής δικαστικής προστασίας. Είναι προφανές, ότι η ρύθμιση αυτή συμβάλλει αποτελεσματικά στην ενίσχυση της διαφάνειας στη διαδικασία απονομής της δικαιοσύνης και ειδικότερα στη διαδικασία χορηγήσεως ασφαλιστικών μέτρων. Β) Οι διαιτητές (τα διαιτητικά δικαστήρια), σύμφωνα με ρητή διάταξη του ΚΠολΔ, *δεν μπορούν να διατάσσουν ή να επιτρέπουν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων*³⁶. Ο περιορισμός, ή ο αποκλεισμός, αυτός δικαιολογείται από τη φύση της διαιτησίας και της δευτερογενούς και συνεπώς περιορισμένης εξουσίας των διαιτητών. Συνεπώς, ακόμη και αν υφίσταται εκκρεμής διαιτητική διαδικασία, (τα) ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να

35. ΚΠολΔ άρθρ. 1 έως 4 και άρθρ. 683 (727) επ. Για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας για δημόσια έργα βλ. το Ν. 2522/1997.

36. ΚΠολΔ 889 (950) § 1.

διαταχθούν μόνο από τα τακτικά πολιτικά δικαστήρια³⁷. Αντίθετα στο πλαίσιο της Διεθνούς Εμπορικής Διαιτησίας του Ν. 2735/1999 επιτρέπεται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων από το Διαιτητικό Δικαστήριο. Ειδικότερα στο πεδίο εφαρμογής του Ν. 2735/1999 για τη Διεθνή Εμπορική Διαιτησία προβλέπεται από τη διάταξη του άρθρου 17 του ως άνω νόμου, ότι, αν τα μέρη δεν συμφώνησαν διαφορετικά, το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να διατάξει τα αναγκαία ασφαλιστικά μέτρα σχετικά με το αντικείμενο της διαιτησίας. Στο πλαίσιο της λήψεως ασφαλιστικών μέτρων το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να υποχρεώσει οποιοδήποτε μέρος σε εγγυοδοσία σχετικά με αυτά τα ασφαλιστικά μέτρα. Πάντως σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 9 Ν. 2735/1999 και στο πεδίο της Διεθνούς Εμπορικής Διαιτησίας προβλέπεται ότι ούτως ή άλλως η συμφωνία (Διεθνούς Εμπορικής) Διαιτησίας δεν εμποδίζει το δικαστήριο να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα σχετικά με το αντικείμενο της διαιτησίας πριν ή μετά την έναρξη της διαιτητικής διαδικασίας.

II) *Ανεπίτρεπτο διαιτησίας.* Α) *Κατ' ακολουθίαν των όσων αναφέρθηκαν αμέσως προηγουμένως και συμφωνία για διαιτησία σε υποθέσεις, οι οποίες αφορούν ασφαλιστικά μέτρα, δεν είναι ισχυρή*³⁸. Δηλαδή, τα ασφαλιστικά μέτρα είναι δυνατό να διατάσσονται ή να επιτρέπονται πάντοτε μόνο από τα τακτικά ή μόνιμα πολιτικά δικαστήρια. Β) Οι πιο πάνω κανόνες είναι συναφείς προς τον κανόνα, που μόλις ήδη αναφέραμε, τον οποίο συμπληρώνουν κατά κάποιο τρόπο και συνακόλουθα έχουν ανάλογη δικαιολογία, που στηρίζεται αφενός στη δομή και στη διαμόρφωση της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων και αφετέρου στη διαμόρφωση της διαιτητικής διαδικασίας³⁹.

III) *Εξέταση της υπάρξεως δικαιοδοσίας. Συνέπειες της διαπιστώσεως της ελλείψεως της.* Α) Η ύπαρξη δικαιοδοσίας εξετάζεται και στη συγκεκριμένη περίπτωση όχι μόνο κατόπιν προτάσεως από κάποιον από τους παριστάμενους, αλλά αυτεπάγγελτα από το δικαστή, σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για τη γενική ή τακτική διαγνωστική διαδικασία⁴⁰. Β) Κατά το κοινό δίκαιο, καθορίζονται εξάλλου οι συνέπειες της διαπιστώσεως της ελλείψεως δικαιοδοσίας⁴¹.

37. Βλ. ειδικότερα πιο κάτω στο τμήμα για τη διαιτησία (τ. IV)

38. ΚΠολΔ 685 (729), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 784, Α.Ε. 729.

39. Βλ. και πιο πάνω υποσημειώσεις 29 και 30.

40. Βλ. προηγουμένως τ. I, § 65.

41. Βλ. προηγουμένως τ. I, § 65

IV) *Καθ' ύλην, κατά λειτουργία και κατά τόπο αρμοδιότητα*. Α) Ο επείγων, κατά κανόνα τουλάχιστον, χαρακτηρής των ασφαλιστικών μέτρων, που κάθε φορά ζητούνται και μπορούν να διατάσσονται, δικαιολογεί επαρκώς, αν δεν επιβάλει, την καθιέρωση ειδικής καθ' ύλην και κατά λειτουργία αρμοδιότητας. Β) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 683 (727) παρ. 1 ΚΠολΔ, τα ασφαλιστικά μέτρα διατάσσονται από τα μονομελή πρωτοδικεία⁴². Γ) Εάν, όμως για την εκδίκαση της κύριας υποθέσεως, αρμόδια είναι τα ειρηνοδικεία, τα ασφαλιστικά μέτρα διατάσσονται από αυτά⁴³. Δ) Εάν η κυρία υπόθεση είναι εκκρεμής σε (κάποιο) πολυμελές δικαστήριο, (τότε), κατά το άρθρ. 684 (728) εδ. α' ΚΠολΔ⁴⁴, τα ασφαλιστικά μέτρα διατάσσονται και από αυτό. Δηλαδή, κατά τις τελευταίες περιπτώσεις υπάρχει συντρέχουσα καθ' ύλην αρμοδιότητα. Το δικαίωμα της επιλογής έχει εκείνος που ζητά τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων. Ε) *Κατά τόπο αρμοδιότητα*. Αυτή καθορίζεται, κατ' αρχήν, σύμφωνα με τους κανόνες που αναπτύσσονται πιο πάνω, οι οποίοι διέπουν τα αντίστοιχα θέματα στη γενική ή τακτική διαγνωστική διαδικασία⁴⁵. Δηλαδή, το δικαστήριο, το οποίο, κατά τους προαναφερθέντες κανόνες είναι κατά τόπο αρμόδιο για την κύρια υπόθεση, ή ενώπιον του οποίου αυτή είναι εκκρεμής, είναι (και) κατά τόπο αρμόδιο και για την εκδίκαση της αιτήσεως για λήψη ή παροχή άδειας ή διάταξη ασφαλιστικών μέτρων. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα προς τη διάταξη του άρθρ. 683 (727) παρ. 3 ΚΠολΔ⁴⁶, αρμόδιο κατά τόπο για τη λήψη κ.λπ. του ασφαλιστικού μέτρου είναι και το, σύμφωνα με όσα εκτίθενται πιο πάνω, καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο, το πλησιέστερο στον τόπο, στον οποίο πρόκειται να εκτελεσθεί το ζητούμενο ασφαλιστικό μέτρο. Δικαιολογητικός λόγος της αναγνωρίσεως της εξαιρέσεως αυτής είναι προφανώς η ύπαρξη της ανάγκης, η οποία παρά την ανάπτυξη και τον πολλαπλασιασμό των μέσων της συγκοινωνίας, παρουσιάζεται μερικές φορές σε παρόμοιες περιπτώσεις και αφορά την γρήγορη λήψη ή εφαρμογή του ζητούμενου ασφαλιστικού μέτρου λόγω επικείμενου κινδύνου κ.λπ. ΣΤ) *Παρέκταση της αρμοδιότητας*: α) Ρητή διάταξη, η οποία επιτρέπει ή αποκλείει την παρέκταση της καθ' ύλην ή κατά τόπον

42. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 782 παρ. 1, Α.Ε. 727 παρ. 1.

43. ΚΠολΔ 683 (727) παρ. 2, Σ.Ε. 782 παρ. 2, Α.Ε. 727 παρ. 2.

44. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 783, Α.Ε. 728 εδ. α'.

45. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 83 επ.

46. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 782 παρ. 3, Α.Ε. 727 παρ. 3.

αρμοδιότητας κατά τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων δεν περιέχεται στον ΚΠολΔ εκτός από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 42 (43) επ. ΚΠολΔ. Η σιωπή αυτή του νόμου εξηγείται εν όψει των διατάξεων, που αναφέρονται αμέσως πιο πάνω, με τις οποίες παρέχονται περισσότερες της μίας διέξοδοι, για την αντιμετώπιση των δυσχερειών, που μπορούν να παρουσιαστούν σχετικά με την κατά τόπο αρμοδιότητα. β) Ανεξάρτητα όμως από αυτό, δεν υφίσταται, κατά κανόνα τουλάχιστον, σοβαρός λόγος αποκλεισμού της πιο πάνω παρεκτάσεως. Ζ) *Εξέταση της υπάρξεως αρμοδιότητας και συνέπειες της διαπιστώσεως της ελλείψεώς της*: α) Σχετικά με τα ζητήματα της απτεπάγγελτης ή κατόπιν προτάσεως του διαδίκου, που έχει τη σχετική εξουσία, εξετάσεως της υπάρξεως της αρμοδιότητας καθ' ύλην, κατά λειτουργία ή κατά τόπο, έχουν εφαρμογή οι κανόνες, που ισχύουν και ρυθμίζουν αντίστοιχα τα ζητήματα αυτά κατά τη γενική ή τακτική διαγνωστική διαδικασία⁴⁷. β) Το κοινό δίκαιο εξάλλου, ισχύει και εφαρμόζεται (και) στη συγκεκριμένη περίπτωση, εφόσον διαπιστωθεί η αναρμοδιότητα του δικαστηρίου, στο οποίο υπεβλήθη αίτηση λήψεως ασφαλιστικού μέτρου⁴⁸.

Τίτλος Τέταρτος

Ικανότητα να είναι κάποιος διάδικος στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων

§ 550

Ι) *Ο κανόνας*. Εφόσον ο ΚΠολΔ δεν περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για το θέμα αυτό, ισχύουν γενικά σχετικά με την προαναφερθείσα ικανότητα, όσα αναπτύχθηκαν πιο πάνω *mutatis mutandis* για την τακτική ή διαγνωστική διαδικασία⁴⁹.

ΙΙ) *Εξαιρέσεις*. Α) Ο επείγων χαρακτήρας, που απορρέει από την ανάγκη της άμεσης και χωρίς αναβολή ενέργειας των ασφαλιστικών μέτρων, δικαιολογεί μερικές φορές την επιεική εκτίμηση της συνδρομής των προϋποθέσεων της ικανότητας να είναι κάποιος διάδικος. Β) Αυτό συμβαίνει, προκειμένου να κριθεί, με βάση το άρθρο 62 (63) εδ. β' ΚΠολΔ, αν ορισμένη ένωση προσώπων, που επιδιώκει ορισμένο σκοπό και δεν αποτελεί νομικό πρόσωπο, έχει την πιο πάνω ικανότητα. Σε περίπτωση αμφιβολίας σε τέτοιες περιπτώσεις ενδείκνυται, για τους λόγους που ήδη

47. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 112.

48. Βλ. παραπομπή αμέσως πιο πάνω σε υποσημ. 41

49. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 115.

εκτέθηκαν, να γίνεται δεκτή η επιεικής λύση (δηλαδή να καταφάσκει η συνδρομή αυτής της ικανότητας).

Τίτλος Πέμπτος
Ικανότητα για να παρίσταται κάποιος σε δικαστήριο στις δίκες
των ασφαλιστικών μέτρων

§ 551

Ι) *Ο κανόνας*. Η ικανότητα να παρίσταται κάποιος σε δικαστήριο και να διεξάγει τη δίκη στο όνομά του, η οποία αποτελεί μία από τις διαδικαστικές προϋποθέσεις της γενικής ή τακτικής διαγνωστικής διαδικασίας, είναι απαραίτητο να συντρέχει κατά κανόνα τουλάχιστον και στη συγκεκριμένη διαδικασία. Για την ικανότητα αυτή γίνεται λόγος πιο πάνω⁵⁰.

ΙΙ) *Εξαιρέσεις*. Κατά τη διάταξη του άρθρ. 63 (64) παρ. 2 ΚΠολΔ⁵¹ σε ασφαλιστικά μέτρα για την αποτροπή επικείμενου κινδύνου από την αναβολή μπορεί να παρίσταται στο δικαστήριο με το όνομά του και εκείνος που δεν είναι ικανός για να επιχειρεί δικαιοπραξία π.χ. αυτός που τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση. Είναι προφανές, ότι πολύ περισσότερο έχουν, κάτω από τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις, απεριόριστη ικανότητα να παρίστανται στο δικαστήριο, αυτοί που κατά το κοινό δίκαιο έχουν περιορισμένη ικανότητα για να παρίστανται σε δικαστήριο, όπως π.χ. αυτοί που βρίσκονται σε δικαστική αντίληψη. Κάτω από τους όρους αυτούς, τα προαναφερθέντα πρόσωπα μπορούν να διεξάγουν τις δίκες των ασφαλιστικών μέτρων χωρίς τη συναίνεση ή άδεια του κηδεμόνα ή του δικαστικού αντιλήπτορα. Πάντως, είναι απαραίτητο για όλα τα πιο πάνω πρόσωπα να υπάρχει η ικανότητα της συνειδήσεως των πραγματοποιώνων.

ΙΙΙ) *Εφαρμογή των κανόνων του κοινού δικαίου*. Σχετικά με τα υπόλοιπα θέματα, που αφορούν την εξεταζόμενη διαδικαστική προϋπόθεση, ισχύουν και έχουν εφαρμογή σύμφωνα με τη γενική διάταξη του άρθρ. 591 (609) παρ. 1 ΚΠολΔ οι ορισμοί του κοινού δικαίου.

50. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 116.

51. Βλ. σχετικά πιο πάνω τ. Ι, § 116, όπου γίνεται λόγος για το ζήτημα, εάν οι δύο όροι (ύπαρξη δίκης ασφαλιστικών μέτρων και επικείμενος κίνδυνος από την αναβολή) πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά και συμπλεκτικά ή αρκεί η συνδρομή του ενός από αυτούς.

Τίτλος Έκτος
Ικανότητα προς το δικολογείν και δικαστική πληρεξουσιότητα
στις δίκες των ασφαλιστικών μέτρων

§ 552

Ι) *Ικανότητα προς το δικολογείν.* Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 94 (95) παρ. 2 εδ. β΄ ΚΠολΔ, στα ασφαλιστικά μέτρα μπορούν οι διάδικοι να παρίστανται στο δικαστήριο χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο. Συνεπώς, η ικανότητα του δικολογείν κατά τη διεξαγωγή των πιο πάνω δικών υπάρχει πάντοτε, εφόσον δεν λείπει (από τον αντίστοιχο διάδικο) η συνειδηση τωνπραττομένων. Β) Εκτός αυτού σε περισσότερες της μίας περιπτώσεις και μάλιστα όταν η δίκη των ασφαλιστικών μέτρων διεξάγεται στο ειρηνοδικείο, ή υπάρχει ανάγκη αποτροπής επικειμένου κινδύνου (πράγμα που μπορεί να συμβαίνει συνήθως), υπάρχει η ικανότητα προς το δικολογείν κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ίδιου άρθρου 94 (95) παρ. 2 εδ. α΄ και γ΄ ΚΠολΔ. Γ) Κατά τις προαναφερθείσες περιπτώσεις, κατά το άρθρο 94 (95) παρ. 3 ΚΠολΔ⁵², ο δικαστής έχει δικαίωμα, εκτιμώντας τις ειδικές περιστάσεις και συνθήκες, να υποχρεώσει το διάδικο σε πρόσληψη δικηγόρου⁵³, οπότε στην περίπτωση αυτή περιορίζεται ή καταργείται μέσα στα όρια, που διαγράφει ο δικαστής, η πιο πάνω ικανότητα.

ΙΙ) *Επικουρική εφαρμογή των κανόνων του κοινού δικαίου.* Για τα ζητήματα και τα θέματα που δεν προβλέπονται, ή δεν ρυθμίζονται, ειδικά ισχύουν οι κανόνες του κοινού δικαίου⁵⁴.

ΙΙΙ) *Δικαστική πληρεξουσιότητα.* Για τα θέματά της ισχύουν, κατά τη γενική παραπομπή των άρθρων 591 (609) παρ. 1 ΚΠολΔ, οι ορισμοί του κοινού δικαίου, που ρυθμίζουν τα αντίστοιχα ζητήματα της γενικής ή τακτικής διαγνωστικής διαδικασίας⁵⁵.

52. Προβλ. σχετικά και πιο πάνω τ. Ι, § 117.

53. Βλ. και προηγουμένως τ. Ι, § 117.

54. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 118.

55. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 118.

Τίτλος Έβδομος
Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προστασίας με τη μορφή
των ασφαλιστικών μέτρων

§ 553

Ι) *Γενικές παρατηρήσεις.* Όπως προκειμένου για τη δίκη της διαγνωστικής διαδικασίας, έτσι και στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων είναι απαραίτητο να συντρέχουν –για την παροχή έννομης προστασίας με τη μορφή αυτή– ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες απαριθμούνται πιο πάνω, για την έννοια των οποίων γίνεται λόγος εκεί⁵⁶.

ΙΙ) *Εφαρμοστέοι κανόνες.* Για τις επιμέρους προϋποθέσεις τους, ιδιαίτερα για τα σημεία, που ισχύουν ιδιάζοντες ή αποκλίνοντες κανόνες, γίνεται λόγος στη συνέχεια.

Τίτλος Όγδοος
Ύπαρξη δικαιώματος ή έννομης σχέσεως του ουσιαστικού δικαίου
σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων

§ 554

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως επισημάνθηκε και αλλού⁵⁷, τα ασφαλιστικά μέτρα ζητούνται και επιτρέπονται, ή λαμβάνονται για την προστασία δικαιώματος ή για την προσωρινή ρύθμιση (έννομης) καταστάσεως κ.λπ., η οποία αφορά μία αναμφισβήτητα υφιστάμενη, ή υπό γέννηση έννομη σχέση (δικαίωμα ή υποχρέωση κ.λπ.). Β) Από αυτό προκύπτει, ότι προϋπόθεση του παραδεκτού και της βασιμότητας αιτήσεως λήψεως κ.λπ. ασφαλιστικών μέτρων είναι αρχικά η επίκληση και στη συνέχεια, εφόσον υπάρχει λόγος, η απόδειξη (ή πιθανολόγηση) της υπάρξεως του δικαιώματος, ή της έννομης σχέσεως, για την οποία υποβάλλεται αίτηση προσωρινής ρυθμίσεως.

ΙΙ) *Εφαρμοστέοι κανόνες.* Α) Σχετικά με αυτή την εξεταζόμενη προϋπόθεση ισχύουν κατά βάση όσα εκτίθενται για τα αντίστοιχα θέματα στη δίκη της γενικής ή διαγνωστικής διαδικασίας⁵⁸. Β) Προϋποθέσεις της λήψεως του ασφαλιστικού μέτρου δεν είναι, κατά κανόνα, το απαιτητό του δικαιώματος, όπως προκύπτει από το άρθρ. 692 (736) παρ. 4 ΚΠολΔ, για

56. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, §§ 119 επ.

57. Βλ. πιο πάνω §§ 544 και 545 και πιο κάτω § 611.

58. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι, § 121.

το οποίο γίνεται λόγος στο σχετικό σημείο⁵⁹. Εννοείται ότι πρέπει να υπάρχει γεννημένο σύνηθες δικαίωμα ή έστω δικαίωμα υπό προσδοκία. Δεν αρκεί απλά προσδοκία κτήσεως δικαιώματος ή γενέσεως έννομης σχέσεως.

Τίτλος Ένατος
Νομιμοποίηση των διαδίκων σε δίκη ασφαλιστικών μέτρων

§ 555

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Η νομιμοποίηση των διαδίκων αποτελεί, κατά την κρατούσα άποψη, διαδικαστική προϋπόθεση τυπική, ή προϋπόθεση του παραδεκτού της αιτήσεως για την λήψη κ.λπ. των ασφαλιστικών μέτρων, με άλλη δε εκδοχή, προϋπόθεση της παροχής έννομης προστασίας με τη μορφή ασφαλιστικών μέτρων. Β) Πάντως, σύμφωνα με οποιαδήποτε από τις απόψεις αυτές, η νομιμοποίηση είναι απαραίτητο να συντρέχει προκειμένου να επιτραπεί, ή να ληφθεί κάποιο ασφαλιστικό μέτρο.

ΙΙ) *Ισχύοντες κανόνες*. Α) Σχετικά με τα ειδικότερα θέματα της προϋποθέσεως αυτής, έχουν κατά βάση ισχύ και εφαρμογή όσα αναπτύσσονται πιο πάνω για τα αντίστοιχα ζητήματα σε δίκη της γενικής ή τακτικής διαγνωστικής διαδικασίας. Β) Σε ορισμένα ασφαλιστικά μέτρα, όμως, καθιερώνονται ορισμένες παρεκκλίσεις, οι οποίες μνημονεύονται στα σχετικά σημεία⁶⁰. Γ) Μερικές φορές τα θέματα της νομιμοποίησης παρουσιάζουν ορισμένες δυσχέρειες λόγω της ιδιάζουσας φύσεως και λειτουργίας των ασφαλιστικών μέτρων και μερικών ειδικών ορισμών του ουσιαστικού δικαίου. Σε κάθε περίπτωση, όμως, και τότε δεν αλλοιώνεται η λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων.

Τίτλος Δέκατος
Ύπαρξη εννόμου συμφέροντος σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων

§ 556

Ι) *Εισαγωγή*. Η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος, άσχετα από το αν θεωρηθεί, ότι υπάγεται στις διαδικαστικές (τυπικές) ή στις ουσιαστικές προϋποθέσεις της δίκης, είναι και εδώ απαραίτητη όχι μόνο για την εξέ-

59. Βλ. πιο κάτω § 573.

60. Βλ. σχετ. για το ζήτημα αυτό πιο πάνω τ. Ι, § 122.

ταση, αλλά και για την υποβολή της αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων.

II) *Εφαρμοστέοι κανόνες*. Α) Ως προς την έννοια και τη βάση του εννόμου συμφέροντος, έχουν κατ' αρχήν εφαρμογή οι κανόνες, οι οποίοι ισχύουν για τα αντίστοιχα θέματα της γενικής ή τακτικής διαγνωστικής διαδικασίας, που αναπτύχθηκαν πιο πάνω⁶¹. Β) Εννοείται όμως ότι, εν όψει των ιδιορρυθμιών της φύσεως και του σκοπού των ασφαλιστικών μέτρων, κατά την εκτίμηση των συνθηκών που συντρέχουν και κατά την κρίση των σχετικών ζητημάτων παρεμβάλλονται αναγκαστικά και ορισμένα άλλα στοιχεία, για τα οποία γίνεται κάθε φορά, και όταν υπάρχει ανάγκη, λόγος στα σχετικά σημεία.

Τίτλος Ενδέκατος
Εξέταση της συνδρομής των διαδικαστικών προϋποθέσεων και των προϋποθέσεων της παροχής έννομης προστασίας σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων

§ 557

I) *Εισαγωγή*. Α) Τη συνδρομή των διαδικαστικών και των προϋποθέσεων παροχής έννομης προστασίας εξετάζει το δικαστήριο, που ασχολείται με την υπόθεση αντεπάγγελα, προκειμένου να αποφανθεί για αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, που έχει υποβληθεί σ' αυτό, εννοείται στη βάση των πραγματικών περιστατικών, που προβάλλονται και κάθε φορά αποδεικνύονται ή μάλλον, στο πλαίσιο της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, πιθανολογούνται, όπως αντίστοιχα, *mutatis mutandis*, και κατά τη γενική ή τακτική διαγνωστική διαδικασία⁶².

II) *Συνέπειες της διαπιστώσεως της ελλείψεως των διαδικαστικών προϋποθέσεων και των προϋποθέσεων παροχής έννομης προστασίας*. Α) Η διαπίστωση της ελλείψεως μίας τουλάχιστον από τις πιο πάνω προϋποθέσεις συνεπάγεται αναπόφευκτα την απόρριψη –και ειδικότερα ως απαράδεκτης κατά την κρατούσα άποψη– της αιτήσεως για λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Β) Η έκταση του δεδικασμένου, το οποίο πηγάζει από αυτή την τελεσίδικη απόρριψη, εξαρτάται, όπως και στη διαγνωστική διαδικασία, από το λόγο της απορρίψεώς της. Δεν πρέπει πάντως να λησμονείται

61. Πρβλ. πιο πάνω τ. I, § 123.

62. Πρβλ. πιο πάνω τ. I, §§ 119 επ.

ότι οι αποφάσεις των ασφαλιστικών μέτρων δεν παράγουν δεδικασμένο με την έννοια του άρθρου 324 ΚΠολΔ και ότι έχουν μόνο προσωρινή ισχύ.

Τίτλος Δωδέκατος

Αξίωση προς παροχή έννομης προστασίας σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων

§ 558

Ι) *Εισαγωγή.* Εφόσον συντρέχουν οι εκτεθείσες προϋποθέσεις, εκείνος που ενδιαφέρεται, έχει τουλάχιστον, σύμφωνα με μία άποψη που γίνεται ευρύτατα αποδεκτή, αξίωση δημοσίου δικαίου κατά της Πολιτείας προς παροχή έννομης προστασίας ή σύμφωνα με άλλη άποψη αξίωση κατά της Πολιτείας για δικαστική διάγνωση της σχετικής αιτήσεώς του και για απόφαση του αρμοδίου δικαστηρίου γι' αυτή («δικαίωμα δικαστικής προστασίας»).

ΙΙ) *Φύση και εξατομίκευση της αξιώσεως.* Α) Η αξίωση αυτή είναι διαφορετική ως προς τη φύση και το περιεχόμενο από την άλλη αξίωση του ιδίου προσώπου κατα του αντιδίκου, υποχρέου, κατ' αυτόν, απέναντί του από κάποια έννομη σχέση του ιδιωτικού συνήθως, μερικές φορές, και του δημοσίου δικαίου. Β) Και οι δύο είναι συναφείς, αλλά ανεξάρτητες η μία από την άλλη και η τύχη της μίας δεν έχει άμεση τουλάχιστον επίδραση στην άλλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ

ΠΛΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΔΙΚΩΝ ΣΕ ΔΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Τίτλος Πρώτος

Γενικές Παρατηρήσεις

§ 559

Ι) *Εισαγωγή.* Όπως στη δίκη της (γενικής ή τακτικής) διαγνωστικής διαδικασίας⁶³, έτσι και στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων απαιτείται η ύπαρξη δύο τουλάχιστον προσώπων (φυσικών ή νομικών) που βρίσκονται σε αντιδικία. Σχετικά γίνεται λόγος στον οικείο τόπο⁶⁴.

ΙΙ) *Περιπτώσεις συμμετοχής περισσότερων προσώπων.* Α) Δεν αποκλείεται, όμως, και δεν είναι ασυνήθιστο το φαινόμενο της υπέρξεως και

63. Βλ. στο αντίστοιχο τμήμα του πρώτου τόμου για την τακτική διαδικασία.

64. Βλ. πιο κάτω § 560.

συμμετοχής στη δίκη αυτή περισσότερων προσώπων, είτε από τη μία, είτε από την άλλη, ή και από τις δύο τις πλευρές των αντιδίκων ή και τρίτων. Στη μία περίπτωση γίνεται, όπως είναι γνωστό, λόγος για ομοδικία, ενώ στην άλλη περίπτωση, η συμμετοχή περισσότερων προσώπων εμφανίζεται με τη μορφή της παρεμβάσεως εκούσιας ή αναγκαστικής, λόγω προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως. Β) Για τα θέματα αυτά εκτίθενται ορισμένες παρατηρήσεις στη συνέχεια.

Τίτλος Δεύτερος
Ομοδικία σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων

§ 560

Ι) *Εισαγωγή.* Σχετικά με την έννοια, το δικαιολογητικό λόγο της αναγνώρισεως, τις διακρίσεις και τις προϋποθέσεις της ομοδικίας και τα συναφή θέματα, ισχύουν κατά βάση οι κανόνες, που ρυθμίζουν όλα αυτά τα θέματα στη δίκη της (γενικής ή τακτικής) διαγνωστικής διαδικασίας⁶⁵.

ΙΙ) *Ιδιορρυθμία των ασφαλιστικών μέτρων.* Α) Ειδικώς, από τη φύση των υποθέσεων, οι οποίες εμφανίζονται στα πολιτικά δικαστήρια με τη μορφή των αιτήσεων για λήψη κ.λπ. ασφαλιστικού μέτρου, θα μπορούσαν να σημειωθούν τα επόμενα: Β) Όταν η αίτηση για λήψη ασφαλιστικών μέτρων υποβάλλεται πριν από την έναρξη της δίκης για την κύρια υπόθεση, παρουσιάζονται μερικές φορές δυσχέρειες διαπιστώσεως της συνδρομής των προϋποθέσεων και της ενεργητικής, αλλά ιδιαίτερα της παθητικής ομοδικίας, όπως προβάλλονται (εσπευσμένα λόγω της επείγουσας περιπτώσεως) τα πραγματικά γεγονότα, τα οποία επικαλούνται οι διάδικοι, ότι συντρέχουν. Σε παρόμοιες περιπτώσεις, η ανάγκη της γρήγορης ενέργειας δικαιολογεί ευρύτερη κατά κάποιο τρόπο ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του νόμου και αποφυγής χωρισμού των δικών και για οικονομία χρόνου και δαπάνης. Γ) Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στις περιπτώσεις της προβολής αντιφατικών ισχυρισμών από τον καθένα από τους περισσότερους ομόδικους, για την σύμφωνα με το άρθρ. 77 (78) ΚΠολΔ εκτίμηση και ερμηνεία τους για την αποφυγή δημιουργίας εσφαλμένων και μη νομίμων εξελίξεων.

65. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 125.

Τίτλος Τρίτος
Παρέμβαση σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων

§ 561

Ι) *Εισαγωγή. Κατά κανόνα επιτρεπτό της παρεμβάσεως.* Α) Η άσκηση παρεμβάσεως και με τις δύο μορφές της κύριας και της πρόσθετης παρεμβάσεως, αλλά και της εκούσιας και της αναγκαστικής παρεμβάσεως, μπορεί να υπάρξει και σε δίκη για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Β) Λόγοι, που αποκλείουν το επιτρεπτό της ασκήσεως παρεμβάσεως με μία από τις γνωστές μορφές της, δεν αναφέρονται. Γ) Ούτε, άλλωστε, αυτή είναι ασυμβίβαστη προς τη δίκη και τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

ΙΙ) *Προϋποθέσεις του επιτρεπτού της παρεμβάσεως. Χρόνος και τρόπος ασκήσεώς της.* Α) Σχετικά με τις προϋποθέσεις του παραδεκτού ή του επιτρεπτού, τον χρόνο και τον τρόπο της ασκήσεως όλων των πιο πάνω παρεμβάσεων έχουν κατά βάση εφαρμογή οι κανόνες που ρυθμίζουν τα αντίστοιχα θέματα της (γενικής ή τακτικής) διαγνωστικής διαδικασίας⁶⁶, χωρίς εννοείται να παραβλέπονται οι ιδιορρυθμίες, που είναι αναπόφευκτες από την ιδιαιτερότητα της διαδικασίας. Β) Εξαιρέσεις πρέπει να γίνονται δεκτές σχετικά με τον χρόνο και τον τρόπο της ασκήσεως της πρόσθετης παρεμβάσεως. Είναι δηλαδή δυνατό, εφόσον η δίκη διεξάγεται στο μονομελές πρωτοδικείο ή στο ειρηνοδικείο, να ασκηθεί η πρόσθετη παρέμβαση και κατά τη συζήτηση της αιτήσεως για λήψη ασφαλιστικών μέτρων και προφορικά με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά⁶⁷. Γ) Αμφίβολο είναι το ζήτημα, εάν η εξαίρεση αυτή ισχύει εκτός από την πρόσθετη παρέμβαση, και για την άσκηση της κύριας παρεμβάσεως. Η γενική και χωρίς διακρίσεις διατύπωση του νόμου συνηγορεί υπέρ της καταφατικής απαντήσεως. Η φύση όμως της κύριας παρεμβάσεως δικαιολογεί, κατά κανόνα και εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις, π.χ. ταχύτητας εκδικάσεως της αιτήσεως από την υποβολή της κ.λπ., την παραδοχή της αντίθετης απόψεως. Πάντως, εάν η δίκη των ασφαλιστικών μέτρων διεξάγεται στο πολυμελές πρωτοδικείο, τόσο ως προς την άσκηση όσο και ως προς την εισαγωγή για συζήτηση και της κύριας και της πρόσθετης παρεμβάσεως, ισχύει κατά κανόνα τουλάχιστον, το κοινό δίκαιο.

66. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, §§ 128-130.

67. ΚΠολΔ 686 (730) § 6.

III) *Συνέπειες της ασκήσεως της παρεμβάσεως.* Σχετικά με τις συνέπειες της ασκήσεως της μίας ή της άλλης των παρεμβάσεων θα ήταν δυνατό να σημειωθούν τα επόμενα: Α) Με την άσκηση της παρεμβάσεως (κύριας ή πρόσθετης) ο παρεμβαίνων παύει να είναι τρίτος και γίνεται διάδικος με την ιδιόρρυθμη έννοια, που σημειώσαμε κατ' επανάληψη. Συνεπώς, αφενός υπόκειται στα καθήκοντα, που απορρέουν από την ιδιότητα αυτή και στις δεσμεύσεις, που απορρέουν από την ισχύ της οριστικής ή τελειωτικής αποφάσεως, η οποία εκδίδεται στη συγκεκριμένη δίκη. Β) Έχει αφετέρου, ο παρεμβαίνων δικαιώματα και ευχέρειες ανάλογες προς τις αντίστοιχες εξουσίες εκείνου που παρεμβαίνει, με βάση το κοινό δίκαιο⁶⁸, π.χ. για την προσαγωγή αποδείξεων κ.λπ. επιφυλασσομένων πάντοτε των ιδιορρυθμιών, οι οποίες προέρχονται από τη φύση και τον σκοπό της δίκης και της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.

Τίτλος Τέταρτος **Προσεπίκληση σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων**

§ 562

I) *Εισαγωγή.* Κατά κανόνα και στις δίκες για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων μπορεί να υπάρξει προσεπίκληση τρίτου από κάποιον από τους διαδίκους, αυθόρμητα ή κατ' εντολή του δικαστηρίου.

II) *Προϋποθέσεις του επιτρεπτού της προσεπικλήσεως. Χρόνος και τρόπος ασκήσεώς της.* Α) Ως προς τις προϋποθέσεις της ασκήσεως της προσεπικλήσεως, εκτός από την ιδιότητα του προσεπικαλούμενου ως τρίτου, απαιτείται και αρκεί να υπάρχει έννομο συμφέρον του προσεπικαλούντος και του τρίτου. Τέτοιο έννομο συμφέρον θεωρείται κατά κανόνα ότι υφίσταται στις περιπτώσεις, στις οποίες συγχωρείται η άσκηση προσεπικλήσεως σύμφωνα προς το κοινό δίκαιο⁶⁹. Νομίζουμε όμως, ότι και εδώ μπορεί να θεωρηθεί, ότι συντρέχει το πιο πάνω έννομο συμφέρον και σε άλλες περιπτώσεις, κατά την κρίση του δικαστή. Β) Ως προς τον χρόνο και τον τρόπο ή τις διατυπώσεις της ασκήσεως της προσεπικλήσεως ισχύουν κατά κανόνα οι ορισμοί του κοινού δικαίου, οι οποίοι εφαρμόζονται για τη διεξαγωγή δικών κατά τη (γενική ή τακτική) διαγνωστική διαδικασία⁷⁰.

68. Βλ. πιο πάνω τ. I, §§ 129-130.

69. Βλ. πιο πάνω τ. I, § 132.

70. Βλ. πιο πάνω τ. I, § 132.

III) *Συνέπειες της ασκήσεως προσεπικλήσεως*. Ως προς τις συνέπειες της ασκήσεως της προσεπικλήσεως θα ήταν δυνατό να παρατηρηθούν τα επόμενα: Α) Με την άσκηση της προσεπικλήσεως δημιουργείται συνήθως καθήκον ή υποχρέωση του προσεπικαλούμενου να προσέλθει στη δίκη και να λάβει μέρος σε αυτή. Β) Ως προς τις συνέπειες της ασκήσεως της παρεμβάσεως εφαρμόζονται εκείνα που εκτίθενται πιο πάνω ως προς την άσκηση εκούσιας παρεμβάσεως⁷¹. Γ) Οι συνέπειες της ασκήσεως παρεμβάσεως κ.λπ. κρίνονται εν όψει των ιδιαίτερων σχέσεων, οι οποίες συνδέουν, κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου, τον προσεπικαλούντα και τον προσεπικαλούμενο.

Τίτλος Πέμπτος **Ανακοίνωση σε δίκες ασφαλιστικών μέτρων**

§ 563

I) *Εισαγωγή*. Ανακοίνωση δίκης μπορεί να γίνει και στις συγκεκριμένες δίκες από κάποιον από τους διαδίκους προς τρίτους.

II) *Προϋποθέσεις του παραδεκτού της ανακοινώσεως. Χρόνος και τρόπος ασκήσεώς της*. Α) Ως προς τις προϋποθέσεις του παραδεκτού της ανακοινώσεως, ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου⁷². Β) Ως προς τον χρόνο και τρόπο ή τις διατυπώσεις της ασκήσεως της ανακοινώσεως ισχύουν και εφαρμόζονται οι κανόνες του κοινού δικαίου, για τους οποίους γίνεται λόγος πιο πάνω⁷³.

III) *Συνέπειες της ασκήσεως της ανακοινώσεως*. Α) Ως προς τις συνέπειες της ασκήσεως (της) ανακοινώσεως έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου⁷⁴. Β) Το ζήτημα, εάν επέρχονται και κάποιες συνέπειες από την άσκηση παρεμβάσεως (κύριας ή πρόσθετης) έπειτα από ανακοίνωση της δίκης, νομίζουμε ότι θα πρέπει να κρίνεται εν όψει των ορισμών του κοινού δικαίου, οι οποίοι ρυθμίζουν ή διέπουν τις υφιστάμενες έννομες σχέσεις μεταξύ εκείνου που άσκησε την ανακοίνωση της δίκης και εκείνου, προς τον οποίο αυτή απευθύνεται⁷⁵.

71. Πρβλ. πιο πάνω § 353 (561).

72. Βλ. πιο πάνω τ. I, § 133.

73. Βλ. πιο πάνω τ. I, § 133.

74. Πρβλ. και πιο πάνω τ. I, § 133.

75. Βλ. πιο πάνω τ. I, § 133.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΧΡΟΝΟΣ ΛΗΨΕΩΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 564

Ι) *Εισαγωγή.* Τα ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να διατάσσονται ή αυτοτελώς ή κατά τη διάρκεια της δίκης που αφορά την κύρια υπόθεση.

ΙΙ) *Η συνήθης πρακτική.* Α) Συνήθως τα ασφαλιστικά μέτρα ζητούνται και αντίστοιχα διατάσσονται/επιτρέπονται πριν από κάθε δίκη και ειδικότερα πριν από την έναρξη της δίκης για την κύρια υπόθεση. Δηλαδή προηγείται η λήψη ή η παροχή άδειας για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων και επακολουθεί η έναρξη της δίκης σχετικά με την κύρια υπόθεση. Β) Ρητά ορίζεται όμως, όπως ήδη σημειώθηκε, ότι η λήψη κ.λπ. ασφαλιστικών μέτρων είναι δυνατό να ζητηθεί και μετά την έναρξη της δίκης που αφορά την κύρια υπόθεση, και μάλιστα μέχρι την έκδοση τελεσίδικης ή προσωρινά εκτελεστής αποφάσεως γι' αυτή. Ειδικότερα για τα θέματα αυτά γίνεται λόγος πιο κάτω.

Τίτλος Δεύτερος Η σημασία και οι συνέπειες του χρόνου της λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων

§ 565

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η χρονική διαφορά της λήψεως κ.λπ. των ασφαλιστικών μέτρων έχει ορισμένες συνέπειες θεωρητικής και πρακτικής φύσεως. Β) Οι συνέπειες αυτές, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια, εκδηλώνονται άμεσα ή έμμεσα.

ΙΙ) *Οι επί μέρους συνέπειες.* Α) Αναφέρθηκε ήδη πιο πάνω, ότι μία τέτοια συνέπεια εμφανίζεται ως προς το ζήτημα της συντρέχουσας καθ' ύλην αρμοδιότητας του πολυμελούς πρωτοδικείου στις περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες η κύρια υπόθεση είναι εκκρεμής ενώπιόν του και ζητείται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων, ενώ υφίσταται εκκρεμοδικία. Β) Όπως προκύπτει από την ανάπτυξη, που ακολουθεί, κατά τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, πριν από την έναρξη της διαγνωστικής δίκης για την κύρια υπόθεση, (την οποία αφορούν τα μέτρα αυτά) διατάσσονται μερικές φορές ορισμένες ενέργειες και μάλιστα η εντός ορισμένης προθεσμίας άσκηση της αγωγής για την κύρια

υπόθεση κ.λπ. Γ) Όπως παρατηρείται, και σε άλλα σημεία, συμβαίνει μερικές φορές να μην εισάγεται ή να ματαιώνεται η δίκη για την κύρια υπόθεση, μετά τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων για διάφορους λόγους, π.χ. διότι ικανοποιείται η απαίτηση ή αναγνωρίζεται στην πράξη το δικαίωμα κ.λπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΚΠολΔ

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις

§ 566

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως σημειώθηκε πιο πάνω⁷⁶, η δίκη των ασφαλιστικών μέτρων αποτελεί μία από τις τρεις κυρίως μορφές, με τις οποίες επιζητείται και με τις οποίες παρέχεται η έννομη προστασία, που προβλέπεται από το ουσιαστικό (ιδιωτικό πρώτιστα και κύρια και μερικές φορές δημόσιο) δίκαιο, άλλως η δικαστική προστασία που κατοχυρώνεται από το άρθρο 20 Συντάγματος και συγκεκριμενοποιείται από τον ΚΠολΔ. Β) Εξάλλου, όπως παρατηρήθηκε πιο πάνω⁷⁷, και η δίκη για τα ασφαλιστικά μέτρα περιλαμβάνει, όπως και η διαγνωστική δίκη ή η δίκη για την παροχή έννομης προστασίας με τη μορφή της εκδόσεως ευνοϊκής αποφάσεως, δύο στάδια και μάλιστα αφενός την προδικασία και αφετέρου την κύρια διαδικασία.

ΙΙ) *Αλληλεξάρτηση της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας.* Α) Η στενή σχέση και αλληλεξάρτηση μεταξύ προδικασίας και κύριας διαδικασίας, που υπάρχει στη διαγνωστική δίκη, δεν είναι ξένη και στα αντίστοιχα τμήματα της δίκης των ασφαλιστικών μέτρων, αν και η μορφή της είναι τουλάχιστον μερικά διαφορετική, όπως προκύπτει από την ανάπτυξη που θα ακολουθήσει. Β) Εννοείται ότι ο επείγων, κατά κανόνα τουλάχιστον, χαρακτήρας και η ανάγκη της γρήγορης λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων προσδίδουν ιδιομορφία και στα δύο προαναφερθέντα τμήματα της διαδικασίας τους. Γ) Περαιτέρω εμφανίζεται και εδώ η ιδιομορφία της συνέχειας στην πορεία των δύο τμημάτων της διαδικασίας.

76. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 46.

77. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 46.

Τίτλος Δεύτερος

Η εμφάνιση και η δομή της πορείας και της σειράς της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων

§ 567

Ι) *Εξωτερικά*. Η πορεία της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας δεν παρουσιάζει, από πρώτη όψη τουλάχιστον, ουσιώδη διαφορά από την αντίστοιχη γραμμή και κατεύθυνση της διαγνωστικής διαδικασίας.

ΙΙ) *Εσωτερικά*. Κατά περιεχόμενο παρατηρείται συνήθως διαφορά στα σημεία και στα στάδια, που αναφέρουμε, ιδιαίτερα κατά τις περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες δεν υπάρχει εκκρεμής (κύρια) δίκη για την ουσία της υποθέσεως. Τονίζονται τότε και σωστά συνήθως τα στοιχεία, που εμφανίζουν ζωηρότερη την ανάγκη της επείγουσας λήψεως του ζητουμένου ασφαλιστικού μέτρου, τόσο στην προδικασία όσο και στην κύρια διαδικασία.

ΙΙΙ) *Κοινά χαρακτηριστικά των δύο σταδίων της δίκης των ασφαλιστικών μέτρων*. Α) Αρχικά η ιδέα και η σκέψη της επιδιώξεως και της επιτεύξεως της εκ προοιμίου προστασίας ή πρόνοιας, κατά κάποιο μέτρο, συνήθως τουλάχιστον, του συγκεκριμένου έννομου αγαθού διαπερνά όλη περίπου τη γραμμή και των δύο αυτών σταδίων της δίκης. Β) Η ιδέα και η σκέψη αυτή στηρίζονται πάντοτε περισσότερο ή λιγότερο στην ασθενέστερη ή ισχυρότερη αντίληψη, ότι υπάρχει το δικαίωμα, για το οποίο ζητείται δικαστική προστασία και ότι αυτό προσβάλλεται, ή επικίνδυνα απειλείται. Γ) Ο στόχος και στα δύο στάδια και σε όλη τη διάρκειά τους είναι ο ίδιος.

ΙV) *Διαχωριστικά και συνδεδετικά σημεία*. Η άλλη εξάρτηση, για την οποία γίνεται εδώ λόγος, καθορίζει τα διαχωριστικά και τα συνδεδετικά σημεία των δύο τμημάτων. Β) Οι σκοποί και οι λειτουργίες των δύο τμημάτων στα ασφαλιστικά μέτρα δεν διαφέρουν ουσιαστικά από τις κατευθύνσεις και τις δραστηριότητές τους στη γενική ή τακτική διαγνωστική διαδικασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΤΗ ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Τίτλος πρώτος

Γενικές παρατηρήσεις

§ 568

**Ειδική Βιβλιογραφία:* Ν. Τσάκου, Η προσωρινή διάταξη του ΚΠολΔ Αρμ ΛΔ', 83

επ.: του ιδίου, Το περιεχόμενο και ο τύπος της προσωρινής διαταγής, Αρμ. ΛΕ', 176 επ.: Κ. Μπέη, Χρονικά όρια ισχύος προσωρινής διαταγής, γνωμοδότηση, Δ 22, 589 επ.: Ι. Καστροιώτη, Η προσωρινή διαταγή εις την συντηρητικήν κατάσχεσιν εις χείρας τρίτου, Δ 15, 654 επ.: Ν. Μακρή, Η προσωρινή διαταγή Αρμ. ΛΗ', 246 επ.: Γ. Μητσοπούλου, Προσωρινή διαταγή του δικαστηρίου επί αιτήσεως εγγραφής προσημειώσεως υποθήκης, ΕΛΔ 24, 1135 επ.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως και στη διαγνωστική δίκη, έτσι και εδώ η προδικασία διέπεται από ορισμένους γενικούς κανόνες ή αρχές, χωρίς να εξαντλείται με αυτούς η πλήρης ρύθμιση των σχετικών θεμάτων. Β) Μερικοί από τους πιο πάνω γενικούς κανόνες είναι αντίστοιχοι με εκείνους, που ρυθμίζουν τα σχετικά ζητήματα στη διαγνωστική δίκη και διαδικασία.

ΙΙ) *Κανόνες που ισχύουν στην προδικασία και τη δικαιολογούν.* Α) Εκτός από τη γενική διάταξη του άρθρ. 111 (112) ΚΠολΔ, η οποία βρίσκει και εν προκειμένω εφαρμογή, εάν λείπει αντίθετος ορισμός και κάποιος λόγος ασυμβιβάστου, και η οποία ισχύει και στην εξεταζόμενη ειδική δίκη και διαδικασία, την τήρηση της προδικασίας επιβάλλουν οι διατάξεις, που αναλύονται πιο κάτω και ρυθμίζουν τη δίκη (των) ασφαλιστικών μέτρων, τόσο του γενικού όσο και του ειδικού μέρους. Β) Οι λόγοι, που δικαιολογούν και περαιτέρω επιβάλλουν την τήρηση της προδικασίας, και οι σκοποί της στη συγκεκριμένη περίπτωση, είναι κυρίως εκείνοι, οι οποίοι, όπως εκτίθεται στο σχετικό σημείο⁷⁸, συνηγορούν για την καθιέρωση της αρχής της προδικασίας στη γενική ή τακτική διαγνωστική διαδικασία.

Τίτλος Δεύτερος

Οι πράξεις και οι διατυπώσεις της προδικασίας

§ 569

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως και στη διαγνωστική δίκη, έτσι και στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων η προδικασία αποτελείται από περισσότερες της μίας πράξεις και διατυπώσεις, οι οποίες συνθέτουν τη δομή της. Β) Οι πιο πάνω πράξεις και διατυπώσεις βρίσκονται σε συνάρτηση και σε αλληλουχία, αυτός δε ο σύνδεσμος δεν έχει μόνο θεωρητική, αλλά και πρακτική σημασία, όπως συνάγεται, από όσα θα αναπτυχθούν στη συνέχεια και στο ειδικό μέρος.

ΙΙ) *Άσκηση (ή υποβολή) της αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων.* Α) Κατά τον ΚΠολΔ⁷⁹ η προδικασία της δίκης των ασφαλιστικών μέτρων

78. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 140.

79. ΚΠολΔ 686 (730) παρ. 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 783 παρ. 1, Α.Ε. 730 παρ. 1.

αρχίζει με την άσκηση, ή υποβολή από εκείνον που ενδιαφέρεται κάθε φορά, μιας αιτήσεως με την οποία ζητάει την λήψη (ενός ορισμένου) ασφαλιστικού μέτρου. Β) Η αίτηση γίνεται γραπτά, στο δε ειρηνοδικείο και προφορικά. Γ) Το έγγραφο ή δικόγραφο της αιτήσεως, εκτός από τα κατά το άρθρ. 118 (119) ΚΠολΔ (γενικά) στοιχεία κάθε δικογραφήματος⁸⁰, πρέπει να μνημονεύει⁸¹: α) τα πραγματικά περιστατικά, που πιθανολογούν συνοπτικά, ωστόσο όμως με σαφή τρόπο, το δικαίωμα, για την εξασφάλιση ή τη διατήρηση του οποίου ζητείται το ασφαλιστικό μέτρο, ή την κατάσταση, της οποίας ζητείται η ρύθμιση. Εν προκειμένω ως τέτοια γεγονότα εννοούνται τα γεγονότα εκείνα, τα οποία με την υπαγωγή τους σε ένα ή περισσότερους κανόνες του ισχύοντος (ουσιαστικού κυρίως και συνήθως) δικαίου, εμφανίζουν ή τη γέννηση και τη δημιουργία και την ύπαρξη του δικαιώματος ή της καταστάσεως, για την οποία γίνεται λόγος αμέσως πιο πάνω, και περαιτέρω τα στοιχεία της ενεργητικής και παθητικής νομιμοποίησεως, εφόσον αυτά δεν συμπίπτουν με εκείνα που αναφέρονται αμέσως πιο πάνω. β) Σε χρηματικές απαιτήσεις πρέπει να αναφέρεται το οφειλόμενο χρηματικό ποσό και σε απαιτήσεις άλλων πραγμάτων η αξία του οφειλόμενου αντικειμένου. γ) Τον επικείμενο κίνδυνο ή την επείγουσα περίπτωση, από την συνδρομή του οποίου δικαιολογείται η λήψη (του) ασφαλιστικού μέτρου. Με άλλες λέξεις, πρέπει να αναφέρεται ποίος κίνδυνος ή ποία επείγουσα ανάγκη δικαιολογούν, ή επιβάλλουν την εξασφάλιση ή τη διατήρηση του δικαιώματος ή τη ρύθμιση της καταστάσεως με τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, και συνεπώς την άμεση δικαστική επέμβαση. δ) Στην αίτηση πρέπει να ορίζεται επίσης το ζητούμενο ασφαλιστικό μέτρο. Δηλαδή, στο πιο πάνω έγγραφο πρέπει να περιλαμβάνεται συγκεκριμένο αίτημα, ή συγκεκριμένη πρόταση. ε) Με την ίδια αίτηση μπορεί επίσης να ζητηθεί η λήψη περισσότερων από ένα ασφαλιστικών μέτρων, εφόσον κατά το νόμο αυτά δικαιολογούνται από τα γεγονότα που εκτίθενται πιο πάνω, καθώς και από τις εφαρμοστέες διατάξεις του νόμου. Δηλαδή, επιτρέπεται η αντικειμενική σύρρευση αιτημάτων. στ) Συνεπώς και η αίτηση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων πρέπει να περιέχει ιστορική και νομική βάση, ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση και αίτημα. Δ) Για την άσκηση της αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων απαιτείται, κατά ρητή διάταξη του ΚΠολΔ⁸², να κατατίθεται το πιο πάνω δικόγραφο ή έγγραφο στη γραμματεία του δικα-

80. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 152.

81. ΚΠολΔ 688 (732) παρ. 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 787 παρ. 1, Α.Ε. 732 παρ. 1.

82. Βλ. τις παραπομπές που αναφέρονται στην υποσημ. 73.

στηρίου, προς το οποίο αυτή απευθύνεται (ενώ συντάσσεται έκθεση για την κατάθεση αυτή). Εν προκειμένω δηλαδή διαπιστώνεται μία *σοβαρή διαφορά* μεταξύ της ασκήσεως της αγωγής και της ασκήσεως της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων. Ενώ δηλαδή για την άσκηση της αγωγής απαιτείται η επιχείρηση δύο πράξεων –αφενός η *κατάθεση* δικογράφου και αφετέρου η *επίδοση* αντιγράφου του κατατεθέντος δικογράφου στον εναγόμενο– αντίθετα για την άσκηση της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων αρκεί η κατάθεση (υποβολή) του αντιστοίχου δικογράφου στη γραμματεία του δικαστηρίου (επίδοση ως πράξη ασκήσεως δεν προβλέπεται ούτε απαιτείται). Όπως σημειώθηκε και πιο πάνω, προς το ειρηνοδικείο η αίτηση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων μπορεί να ασκηθεί ή να υποβληθεί (και) προφορικά, ενώ συντάσσεται έκθεση. Η έκθεση αυτή, εκτός από τα στοιχεία κάθε εκθέσεως, που αναφέρονται στο άρθρο 117 (118) ΚΠολΔ⁸³, πρέπει να περιλαμβάνει τα στοιχεία, που αναφέρονται αμέσως πιο πάνω, της αιτήσεως που διατυπώνεται και υποβάλλεται εγγράφως. Ε) Κατά τη συζήτηση της κύριας υποθέσεως, η πιο πάνω αίτηση (λήξεως ασφαλιστικών μέτρων) μπορεί να υποβληθεί και με τις προτάσεις⁸⁴, που υποβάλλονται σ' αυτή, ενώ στα ειρηνοδικεία μπορεί να υποβληθεί και προφορικά. Πάντως το πολυμελές πρωτοδικείο δικάζει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων μόνο κατά τη συζήτηση της κύριας υποθέσεως (άρθρ. 686 § 5 εδ. β' ΚΠολΔ). ΣΤ) Στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων στο μονομελές πρωτοδικείο ή στο ειρηνοδικείο η παρέμβαση μπορεί να ασκηθεί και προφορικά.

ΙΙΙ) Προσδιορισμός δικασίμων. Περαιτέρω προδικασία. Α) Η γραμματεία του δικαστηρίου έχει καθήκον να υποβάλλει κάθε φορά αμέσως την αίτηση που έχει υποβληθεί/κατατεθεί στο δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου ή στον ειρηνοδίκη, ο οποίος οφείλει να ορίσει τόπο, ημέρα και ώρα συζητήσεώς της. Συγχρόνως, διατάσσει την κλήση του καθού ή των καθών η αίτηση, ορίζει τον τρόπο, με το οποίο θα γνωστοποιηθεί η κλήση σ' αυτούς, όπως και το κατά την κρίση του χρονικό διάστημα, το οποίο πρέπει να μεσολαβήσει μεταξύ της επιδόσεως της κλήσεως και της συζητήσεως⁸⁵. Β) Ως τόπος συζητήσεως για την αίτηση μπορεί να ορισθεί και η κατοικία του δικαστού, που δικάζει, ή κάποιος άλλος τόπος, που είναι κατάλληλος κατά την κρίση του⁸⁶ για την ταχύτερη εκδίκαση της

83. Βλ. για το θέμα αυτό πιο πάνω τ. Ι, § 152.

84. ΚΠολΔ 686 (730) παρ. 5 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 785 παρ. 5, Α.Ε. 730 παρ. 5 εδ. α'.

85. ΚΠολΔ 686 (730) παρ. 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 785 παρ. 2, Α.Ε. 730 παρ. 2.

86. ΚΠολΔ 686 (730) παρ. 3 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 785 παρ. 3 εδ. α', Α.Ε. 730 παρ. 3 εδ. α'.

υποθέσεως. Γ) Η συζήτηση για την αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, μπορεί να ορισθεί και κατά τις Κυριακές και τις εορτές⁸⁷. Δ) Η γνωστοποίηση της κλήσεως προς συζήτηση της προαναφερθείσας αιτήσεως, γίνεται με επίδοση εγγράφου, που εκδίδεται από τη γραμματεία του δικαστηρίου, στο οποίο αναγράφονται η ημέρα και η ώρα της συζήτησεως ή με τηλεγραφική ή τηλεφωνική πρόσκληση από τη γραμματεία του δικαστηρίου με δαπάνες του αιτούντα⁸⁸. Ε) Ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου ή ο ειρηνοδίκης μπορεί συγχρόνως μαζί με την επίδοσή της (κλήσεως) να διατάξει και την επίδοση αντιγράφου της αιτήσεως⁸⁹. ΣΤ) Το πολυμελές πρωτοδικείο δικάζει την αίτηση ασφαλιστικού μέτρου μόνον κατά τη συζήτηση της κύριας υποθέσεως⁹⁰. Ζ) Μερικές φορές μπορεί να παραλειφθεί η κλήτευση του αντιδίκου του αιτούντα. Πράγματι ο ΚΠολΔ⁹¹ ορίζει σχετικά, αφενός ότι, σε ιδιαίτερα κατεπείγουσες περιπτώσεις ή σε επικείμενο άμεσο κίνδυνο, το δικαστήριο έχει δικαίωμα να προχωρήσει σε συζήτηση χωρίς κλήση του καθού η αίτηση, αφετέρου δε ότι, εάν ο αιτών και εκείνοι, εναντίον των οποίων απευθύνεται η αίτηση, εμφανισθούν εκούσια ενώπιον του δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου ή του ειρηνοδίκη, προχωρεί αυτός αμέσως σε συζήτηση της υποθέσεως. Στις τελευταίες περιπτώσεις πρόκειται ουσιαστικά για μερική κατάργηση της προδικασίας. Εξάλλου κατά την πρώτη από τις πιο πάνω περιπτώσεις (μπορεί να) ανακύπτει και ζήτημα αντισυνταγματικότητας της προαναφερθείσας διατάξεως, δηλαδή ότι είναι αντίθετη προς τη συνταγματικά αναγνωριζόμενη αρχή της ακροάσεως των διαδίκων (άρθρ. 20 Συντ.). Μόνο σε εξαιρετικά σπάνιες και ιδιαίτερα επείγουσες περιπτώσεις θα ήταν δυνατό, ίσως, να δικαιολογηθεί κατά κάποιο τρόπο η πιο πάνω συνταγματική απόκλιση. ΣΤ) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 17 εδ. β΄ Π.Δ. 131/2003 η ως άνω «διάταξη του άρθρου 687 § 1 ΚΠολΔ εφαρμόζεται υποχρεωτικά επί ασφαλιστικών μέτρων που διατάσσονται από το Μονομελές Πρωτοδικείο εφόσον πιθανολογείται προσβολή δικαιωμάτων προερχομένων από τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας».

87. ΚΠολΔ 686 (730) παρ. 3 εδ. β΄, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 785 παρ. 3 εδ. β΄, Α.Ε. 730 παρ. 3 εδ. β΄. Σύμφωνα με το άρθρ. 25 Ν. 1941/91 η 3 Οκτωβρίου (Αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτου) είναι αργία για τα δικαστήρια.

88. ΚΠολΔ 686 (730) παρ. 4 εδ. α΄, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 785 παρ. 4 εδ. α΄, Α.Ε. 730 παρ. 4 εδ. α΄.

89. ΚΠολΔ 686 (730) παρ. 4 εδ. β΄, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 785 παρ. 4 εδ. β΄, Α.Ε. 730 παρ. 4 εδ. β΄.

90. ΚΠολΔ 686 (730) παρ. 5 εδ. β΄, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 785 παρ. 5 εδ. β΄, Α.Ε. 730 παρ. 5 εδ. β΄.

91. ΚΠολΔ 687 (731) παρ. 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 786 παρ. 1.

IV) *Συνέπειες της τηρήσεως της προδικασίας.* Α) Στα ασφαλιστικά μέτρα η έναρξη της προδικασίας, και ιδιαίτερα η υποβολή ή η άσκηση της αιτήσεως, δεν έχουν μεν τις εκτεταμένες συνέπειες (ουσιαστικές και δικονομικές), τις οποίες επιφέρει, όπως αναπτύσσεται πιο πάνω⁹², η άσκηση της αγωγής αλλά δεν στερούνται εντελώς εννόμων (δικονομικών και ουσιαστικών) συνεπειών. Β) Έτσι κατά πρώτο, η άσκηση της πιο πάνω αιτήσεως (για λήψη ασφαλιστικών μέτρων) δημιουργεί (οπωσδήποτε) εκκρεμοδικία. Εν προκειμένω όμως πρέπει να διευκρινισθούν τα ακόλουθα: α) Η εκκρεμοδικία αυτή δεν αφορά την κύρια υπόθεση και ιδίως την έννομη σχέση ή το δικαίωμα, ή την αξίωση, ουσιαστικού δικαίου, προς προστασία των οποίων ζητείται η λήψη των ασφαλιστικών μέτρων⁹³. β) Η εκκρεμοδικία αυτή περιορίζεται στο δικαίωμα της αξιώσεως παροχής έννομης προστασίας με την μορφή της διατάξεως ή της λήψεως ασφαλιστικών μέτρων⁹⁴. Εκκρεμοδικία δημιουργείται υπέρ εκείνου του δικαστηρίου, στο οποίο το πρώτον *κατατέθηκε (υποβλήθηκε)* η αίτηση για λήψη του ασφαλιστικού μέτρου (και όχι υπέρ εκείνου του δικαστηρίου για το οποίο έγινε το πρώτον η επίδοση της κλητεύσεως στον αντίδικο για τη συζήτηση του ασφαλιστικού μέτρου ενώπιόν του, αφού η επίδοση της αιτήσεως και της κλητεύσεως για συζήτηση δεν συνιστούν πράξη ασκήσεως της αιτήσεως, που έχει ήδη ολοκληρωθεί με την κατάθεση της αιτήσεως). Λόγω της εκκρεμοδικίας αυτής αποκλείεται η υποβολή νέας αιτήσεως για να διαταχθεί, ή να ληφθεί το ίδιο ασφαλιστικό μέτρο για τον ίδιο με την προηγούμενη αίτηση λόγο, ή της ίδιας αιτήσεως εναντίον του ίδιου ή των ίδιων αντιδίκων. Διαφορετικά κηρύσσεται, κατ' αναλογία των κανόνων που⁹⁵ ισχύουν στη διαγνωστική διαδικασία, απαράδεκτη ή αναστέλλεται η εκδίκαση της μεταγενέστερης αιτήσεως, μέχρι την περάτωση της δίκης που άρχισε με την υποβολή της πρώτης για να διαταχθεί ή να ληφθεί ασφαλιστικό μέτρο. Τέτοια εκκρεμοδικία, από τη φύση των πραγμάτων δεν δημιουργείται –σύμφωνα με την άποψη που είχε διατυπώσει ο Γ. Ράμμος στην πρώτη έκδοση αυτού του έργου– εάν η πρώτη αίτηση έχει ασκηθεί και εκκρεμεί στο αλλοδαπό δικαστήριο⁹⁶. Η σύγχρονη δικονομι-

92. Βλ. πιο πάνω τ. I, § 177 (προηγούμενη έκδοση).

93. Βλ. και Κ. Μπέη, Πολιτική Δικονομία, τ. 14, 1983, άρθρ. 686 ΚΠολΔ, σελ. 68.

94. Βλ. και Κράνη, στην κατ' άρθρο Ερμηνεία των Κεραμέως/Κονδύλη/Νίκα, ΚΠολΔ II, άρθρ. 686, III, σελ. 1337 επ.

95. Πρβλ. πιο πάνω τ. I, § 182.

96. Γ. Ράμμος, Εγχειρίδιον αστικού δικονομικού δικαίου, τ. III, 1982, § 569, σελ. 1803.

κή προσέγγιση του προβλήματος ξεφεύγει, ή τείνει να ξεφύγει από την υιοθέτηση μιας τέτοιας απόλυτης απόψεως⁹⁷. Στο πλαίσιο της έννομης τάξεως της Ευρωπαϊκής Ενώσεως τόσο οι Συμβάσεις Βρυξελλών και Λουγκάνο (άρθρ. 21), όσο και ο Κανονισμός 44 προβλέπουν, ότι ισχύει αντίστοιχη εκκρεμοδικία και στην περίπτωση των ασφαλιστικών μέτρων⁹⁸. Γ) Συνέπειες ουσιαστικού δικαίου και μάλιστα διακοπή της αποσβεστικής παραγραφής, ή της χρησιμτησίας, ή μεταβίβαση προσωποπαγών αγωγών στους κληρονόμους και εναντίον των κληρονόμων, δεν έχει η υποβολή της αιτήσεως για να διαταχθεί, ή να ληφθεί, ασφαλιστικό μέτρο, διότι δεν περιέχει δικαστική άσκηση της ουσιαστικού δικαίου αξιώσεως, προς εξασφάλιση της οποίας ζητείται αυτό⁹⁹. Ίσως μόνο θα μπορούσε να θεωρηθεί, ότι αποτελεί –και μάλιστα έντονη– όχληση και επιφέρει τα αποτελέσματά της¹⁰⁰. Δ) Εάν το δικαστήριο το κρίνει αναγκαίο, έχει δικαίωμα ταυτόχρονα με την κατάθεση της αιτήσεως και μέχρι την έκδοση της αποφάσεως να εκδώσει –και μάλιστα ακόμα και αυτεπάγγελα– προσωρινή διαταγή, που καταχωρίζεται κάτω από την αίτηση ή στα πρακτικά, για τα μέτρα που θα ληφθούν αμέσως μέχρι την έκδοση της αποφάσεως προς εξασφάλιση ή διατήρηση του δικαιώματος, ή τη ρύθμιση της καταστάσεως¹⁰¹. Σε περίπτωση που εκδοθεί η προσωρινή διαταγή, η συζήτηση της σχετικής αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων προσδιορίζεται μέσα σε τριάντα ημέρες, χωρίς δυνατότητα αναβολής της συζητήσεως. Σε αντίθετη περίπτωση πρέπει το δικαστήριο να παρατείνει την ισχύ της προσωρινής διαταγής, αλλιώς αυτή παύει αυτοδικαίως. Μέχρι το Ν. 3994/2011 προβλεπόταν, ότι εάν η προσωρινή διαταγή αφορούσε σε εργατικές διαφορές του άρθρου 663 ΚΠολΔ, οι αντίδικοι καλούντο πριν από είκοσι τέσσερις ώρες να εκφέρουν τις απόψεις τους και εάν αυτή δεν χορηγείτο από το δικαστήριο, η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων συζητείτο υποχρεωτικά εντός τριάντα ημερών από την κατάθεσή της [άρθρ. 691 παρ. 4 ΚΠολΔ, όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του Ν. 3327/2005 (ΦΕΚ Α' 70/11.3.2005) και η οποία άρχισε να ισχύει από 16 Σεπτεμβρίου 2005 (άρθρ. 5 Ν. 3327/2005)]. Η παράγραφος 4 του άρθρου 691 ΚΠολΔ αντικα-

97. Βλ. και Κράνη, ό.π., σελ. 1338.

98. Βλ. και Κράνη, ό.π., σελ. 1338.

99. Βλ. και Κράνη, ό.π., σελ. 1339 (με περαιτέρω παραπομπές σε βιβλιογραφία και νομολογία).

100. Βλ. και Κράνη, ό.π., σελ. 1339.

101. ΚΠολΔ 691 (735) παρ. 2, Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 790 παρ. 2, Α.Ε. 735 παρ. 2.

ταστάθηκε ως ακολούθως με τη διάταξη του άρθρου 48 (§1) του Ν. 3994/2011: «4. Για την έκδοση της προσωρινής διαταγής καλείται υποχρεωτικά ο αντίδικος πριν από είκοσι τέσσερις (24) ώρες, εκτός αν ο δικαστής ορίσει συντομότερη προθεσμία κλητεύσεως. Αν υφίσταται κίνδυνος βλάβης των δικαιωμάτων του αιτούντος, η προσωρινή διαταγή μπορεί να χορηγηθεί και χωρίς κλήτευση του αντιδίκου. Στην τελευταία περίπτωση, η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων πρέπει να συζητείται υποχρεωτικά εντός τριάντα (30) ημερών, άλλως παύει αυτοδικαίως η ισχύς της προσωρινής διαταγής. Σε κάθε περίπτωση ο αντίδικος διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει την ανάκληση της προσωρινής διαταγής». Ε) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 17 εδ. β' Π.Δ. 131/2003 η «προσωρινή διαταγή χορηγείται υποχρεωτικά κατά τη διάταξη του άρθρου 691 § 2 ΚΠολΔ επί ασφαλιστικών μέτρων που διατάσσονται από το Μονομελές Πρωτοδικείο, εφόσον πιθανολογείται προσβολή δικαιωμάτων προερχομένων από τις υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας». Κατά τη γνώμη μου η διάταξη αυτή του άρθρ. 17 εδ. β' Π.Δ. 131/2003, που επιβάλλει υποχρεωτικά στο δικαστή την χορήγηση προσωρινής διαταγής (μπορεί να θεωρηθεί, ότι) είναι αμφιβόλου συνταγματικότητας, επειδή αφαιρεί από το δικαστή τη δυνατότητα και την εξουσία δικαιοδοτικής κρίσεως, αν είναι σκόπιμη ή όχι η χορήγηση προσωρινής διαταγής στη συγκεκριμένη επίδικη περίπτωση. Με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 48 Ν. 3994/2011 προστέθηκε στο άρθρο 691 ΚΠολΔ ως πέμπτη παράγραφος αυτού η ακόλουθη διάταξη για ακίνητα, πλοία και αεροσκάφη: «5. Η προσωρινή διαταγή που έχει ως αντικείμενο της απαγόρευση μεταβολής της πραγματικής ή νομικής κατάστασης ακινήτου ή πλοίου ή αεροσκάφους επιδίδεται, μαζί με την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων επί της οποίας εκδόθηκε, στην αρχή που είναι αρμόδια να τηρεί το βιβλίο κατασχέσεων ή το νηολόγιο ή το Μητρώο, και εγγράφεται στο αντίστοιχο βιβλίο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 713 και 714, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως».

Υ) *Συνέπειες της μη τηρήσεως της προδικασίας.* Α) Εάν εξαιρεθούν οι ρητά και ειδικά από τον ΚΠολΔ προβλεπόμενες περιπτώσεις, που αναφέρονται πιο πάνω, η μη τήρηση της προδικασίας που καθιερώνεται από το νόμο συνεπάγεται το απαράδεκτο της συζητήσεως στο ακροατήριο της σχετικής αιτήσεως. Το απαράδεκτο αυτό, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο¹⁰²,

102. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 140.

λαμβάνεται υπόψη και αυτεπάγγελτα από το δικαστή. Β) Εάν παρό ταύτα διεξαχθεί συζήτηση, η απόφαση που θα εκδοθεί είναι (μεν) ελαττωματική και θα μπορούσε να κηρυχθεί, εάν επιτρεπόταν η άσκηση ενδίκου μέσου εναντίον της, άκυρη, δεν μπορεί όμως να θεωρηθεί ανίσχυρη ή ανυπόστατη. Συνεπώς θα πρέπει να κρίνεται, όπως και κάθε άλλη άκυρη δικαστική απόφαση, η οποία δεν έχει προσβληθεί με ένδικο μέσο, ή έχει προσβληθεί με ένδικο μέσο χωρίς επιτυχία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 570

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Από τη φύση των πραγμάτων και ιδίως λόγω της ταχύτητας ενέργειας που ενδείκνυται ή επιβάλλεται στα ασφαλιστικά μέτρα, η κύρια διαδικασία έχει ρυθμισθεί απλούστερα από εκείνη της διαγνωστικής δίκης. Β) Κατά βάση, δεν παρουσιάζονται αξιολογες διαφορές από τη διαγνωστική διαδικασία, τουλάχιστον κατά την εξωτερική εμφάνιση και διάρθρωση. Γ) Κατά το περιεχόμενο όμως, όπως προκύπτει από όσα αναπτύσσονται στη συνέχεια, υπάρχουν ορισμένες διαφορές μεγαλύτερης ή μικρότερης σημασίας ανάλογα με τις περιπτώσεις.

ΙΙ) *Διατάξεις που ρυθμίζουν την πορεία και την τάξη της διαδικασίας.* Α) Όπως και στις άλλες ειδικές διαδικασίες, έτσι και στη συγκεκριμένη περίπτωση, σύμφωνα προς τη (γενική) διάταξη του άρθρου 591 (609) ΚΠολΔ, τα άρθρ. 1-590 ΚΠολΔ έχουν εφαρμογή και στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, εκτός εάν αντιβαίνουν σε ειδικές διατάξεις¹⁰³. Β) Από την πιο πάνω διάταξη προκύπτει ότι, οι γενικοί κανόνες, που διέπουν τη γενική, ή τακτική διαγνωστική διαδικασία, έχουν εφαρμογή και στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Γ) Σε ορισμένα, όμως, θέματα και σημεία υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο διαδικασιών και ιδιορρυθμίες της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, που δικαιολογούνται σε μεγάλο βαθμό από τη φύση και την ειδική λειτουργία και τεχνολογία των προαναφερθέντων μέτρων. Για ορισμένα από αυτά γίνεται λόγος πιο

103. Βλ. πιο πάνω τ. ΙΙ, § 295.

πάνω, αλλά και πιο κάτω στα σχετικά σημεία. Εκτός αυτών, μπορούν να σημειωθούν εδώ και τα επόμενα: α) Ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου, ή ο ειρηνοδίκης δικάζει την αίτηση για τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου χωρίς τη σύμπραξη γραμματέα, εκτός αν κρίνει αναγκαία την τήρηση πρακτικών¹⁰⁴. β) Εάν δεν μετέχει γραμματέας, δεν είναι υποχρεωτική η τήρηση πρακτικών¹⁰⁵. Αν δεν συμπράττει γραμματέας, ο δικάζων μπορεί να επιτρέψει τη μαγνητοφώνηση της διαδικασίας, μετά το πέρας της οποίας η μαγνητοταινία παραλαμβάνεται από αυτόν και, αφού εκδοθεί η απόφαση, φυλάσσεται στο αρχείο του δικαστηρίου (άρθρ. 690 § 2 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το Ν. 2207/1994).

Τίτλος Δεύτερος

Η συζήτηση στο ακροατήριο της αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων

§ 571

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Κατά κανόνα έχουν και για το συγκεκριμένο θέμα εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου. Β) Η προφορική συζήτηση, δηλαδή, διεξάγεται δημόσια στο ακροατήριο του δικαστηρίου ή στην κατοικία του δικαστή ή στον τόπο, που έχει ορισθεί για το σκοπό αυτό¹⁰⁶.

ΙΙ) *Παράσταση και εκπροσώπηση των διαδίκων κ.λπ.* Α) Οι διάδικοι και οι νόμιμοι αντιπρόσωποί τους παρίστανται μετά ή διά δικηγόρου, η δε πληρεξουσιότητα χορηγείται σύμφωνα προς τους ορισμούς του κοινού δικαίου. Β) Σύμφωνα με εξαίρεση, που προβλέπεται ειδικά για τα ασφαλιστικά μέτρα, επιτρέπεται η αυτοπρόσωπη, χωρίς δηλαδή τη σύμπραξη δικηγόρου, παράσταση των διαδίκων ή των νομίμων αντιπροσώπων τους, εκτός εάν ο δικαστής επιβάλλει την πρόσληψη δικηγόρου¹⁰⁷.

ΙΙΙ) *Τύπος και τρόπος συζητήσεως*. Α) Η συζήτηση για την αίτηση γίνεται κατα βάση, όπως και κατά τη γενική ή τακτική διαγνωστική διαδικασία, δηλαδή εγγράφως και προφορικά. Καθήκον και προθεσμία καταθέσεως προτάσεων πριν από την ημέρα της δικασίμου, δεν καθιερώνεται. Στο ακροατήριο είναι αναγκαία η κατάθεση (εγγράφων) προτάσεων. Β)

104. Άρθρ. 690 § 2 (734) ΚΠολΔ, όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 2207/1994 (πρβλ. σχετικά και Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 789 § 2, Α.Ε. 734 § 2).

105. Κατά τα Σχέδια της Σ.Ε. και της Α.Ε. και κατά τις περιπτώσεις αυτές όφειλε να τηρεί συνοπτικά πρακτικά ο δικαστής. Βλ. παραπομπές ανωτέρω στην υποσημ. 104.

106. Βλ. πιο πάνω § 569.

107. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 118.

Εφόσον κατά την εκφώνηση της υποθέσεως, που γίνεται κατά τη δικάσιμο (ημέρα και ώρα), παρίστανται κανονικά τόσο ο αιτών, όσο και ο καθού η αίτηση (ή οι περισσότεροι αιτούντες και οι καθών η αίτηση), η συζήτηση διεξάγεται κατ' αντιμωλία, ενώ τηρούνται οι διατάξεις του κοινού δικαίου. Γ) Εάν απουσιάζει (δικονομικά) ένας από τους αντιδίκους (του καθού η αίτηση) και παρίσταται τουλάχιστον ένας από τους υπόλοιπους ομοδίκους ή αντιδίκους, προχωρεί η συζήτηση, αφού εξεταστεί και διαπιστωθεί η προσήκουσα (κατά τις νόμιμες διατυπώσεις και προθεσμίες) κλήτευσή του. Δ) Εφαρμογή των διατάξεων¹⁰⁸, που ισχύουν σχετικά με την ερημοδικία στη διαγνωστική διαδικασία, δεν προβλέπεται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Συνεπώς η διαδικασία στις περιπτώσεις αυτές προχωρεί, όπως όταν παρίστανται κανονικά όλοι οι διάδικοι. Μόνο, εάν δεν παρίσταται ο αιτών, θα πρέπει να θεωρείται, ότι συνάγεται τεκμήριο σιωπηρής παραιτήσεώς του από την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με το γενικό κανόνα της μη αυτεπάγγελτης επεμβάσεως του δικαστή προς παροχή έννομης προστασίας και με την αρχή ή το σύστημα ή αξίωμα της διαθέσεως¹⁰⁹. Συνεπώς, θα πρέπει να απορρίπτεται για το λόγο αυτό χωρίς άλλη έρευνα η προαναφερθείσα αίτηση. Εάν οι αιτούντες είναι περισσότεροι, και είναι απόντες ένας ή ορισμένοι από αυτούς, το πιο πάνω τεκμήριο της σιωπηρής παραιτήσεως και η απόρριψη της αιτήσεως θα πρέπει να περιορίζεται μόνο σε αυτούς. Άλλη λύση αρμόζει, νομίζουμε, εάν συντρέχει περίπτωση αναγκαστικής ομοδικίας, οπότε υπάρχουν οι προϋποθέσεις της εφαρμογής της διατάξεως του άρθρ. 76 (77) παρ. 1 ΚΠολΔ, δηλαδή της εκπροσωπήσεως εκείνων, που είναι απόντες δικονομικά, από τους ομοδίκους, που παρίστανται¹¹⁰.

Τίτλος Τρίτος **Η απόδειξη στη δίκη των ασφαλιστικών μέτρων**

§ 572

Ι) *Εισαγωγικές παρατηρήσεις.* Α) Ως προς την απόδειξη γενικά ισχύει κατά βάση το κοινό δίκαιο. Τούτο ισχύει ως προς τα θέματα του καλούμενου «ουσιαστικού» δικαίου της αποδείξεως (σχετικά με το βάρος της αποδείξεως, το αντικείμενο της αποδείξεως, τα αποδεικτικά μέσα

108. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 167-188.

109. Πρβλ. σχετικά πιο πάνω τ. Ι, §§ 135 και 143.

110. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 125.

κ.λπ.). Β) Ισχύει, όμως, σειρά αποκλίσεων που δικαιολογούνται από τη φύση και τη λειτουργία της εξεταζόμενης ειδικής διαδικασίας και από τον χαρακτήρα των υποθέσεων που εισάγονται με αυτή. Σχετικά γίνεται λόγος στη συνέχεια και πιο κάτω στα σχετικά σημεία.

ΙΙ) *Ειδικοί κανόνες*. Α) Κατά πρώτο ορίζεται¹¹¹ ότι σε υποθέσεις, οι οποίες αφορούν ασφαλιστικά μέτρα, είναι *υποχρεωτική η προαπόδειξη*. Από τη γενική και χωρίς διακρίσεις διατύπωση της σχετικής διατάξεως, σε συνδυασμό με το άρθρ. 341(357) ΚΠολΔ¹¹², συνάγεται αφενός ότι το καθήκον της προαποδείξεως αφορά όχι (μόνο κάποιον) ορισμένο, αλλά όλα τα αποδεικτικά μέσα, και αφετέρου, ότι δεν εκδίδεται παρεμπόδιση (προδικαστική) απόφαση για αποδείξεις, ούτε οφείλουν το δικαστήριο και οι διάδικοι να τηρούν τους κανόνες για τη διεξαγωγή της τακτικής αποδείξεως. Η παραδοσιακή αυτή διαφοροποίηση της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων όσον αφορά την υποχρεωτική προαπόδειξη και τη μη έκδοση προδικαστικής περί αποδείξεως αποφάσεως έχει χάσει την καθοριστική σημασία που είχε στο παρελθόν μετά το Ν. 2915/2001, ο οποίος εισήγαγε την προαπόδειξη και για την τακτική διαδικασία και ο οποίος παράλληλα κατήργησε γενικά και την προδικαστική περί αποδείξεως απόφαση. Β) Περαιτέρω το δικαστήριο μπορεί να προχωρεί αυτεπάγγελτα στη συλλογή όλων των στοιχείων¹¹³, που απαιτούνται για το σχηματισμό της κρίσεώς του. Γ) Λαμβάνονται υπόψη και εκτιμούνται ελεύθερα ελλιπή και τυπικώς άκυρα αποδεικτικά μέσα, όχι όμως και εκείνα, που δεν επιτρέπονται από το νόμο. Αυτά μπορούν να λαμβάνονται υπόψη, εφόσον είναι δυνατό να αντληθούν από αυτά στοιχεία χρήσιμα και ικανά για τον σχηματισμό της κρίσεως του δικαστή. Δ) Εξάλλου δεν απαιτείται πλήρης απόδειξη, αλλά αρκεί και **απλή πιθανολόγηση** της αλήθειας των πραγματικών περιστατικών, που αποτελούν τη βάση της αιτήσεως. Ε) Εννοείται ότι, εάν από το διάδικο που έχει υποβάλει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων δεν προσαχθούν καθόλου αποδείξεις, ή εκείνες που έχουν προσαχθεί δεν είναι κατά την κρίση του δικαστή επαρκείς, τότε εφαρμόζεται κατ' εξαίρεση και στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων ο βασικός κανόνας για το βάρος της αποδείξεως, κατά τον οποίο απορρίπτεται η αίτηση¹¹⁴.

111. ΚΠολΔ 690 (734) παρ. 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 789 παρ. 1, Α.Ε. 734 παρ. 1.

112. Βλ. πιο πάνω τ. ΙΙ, § 252.

113. ΚΠολΔ 691 (735) παρ. 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 790 παρ. 1, Α.Ε. 735 παρ. 1.

114. Βλ. πιο πάνω § 265.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ
Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΟΥ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΛΗΨΕΩΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Τίτλος Πρώτος
Γενικές παρατηρήσεις

§ 573

Ι) *Έκδοση της αποφάσεως.* Α) Μετά το τέλος της συζητήσεως στο ακροατήριο και της διαδικασίας γενικά και εφόσον δεν περατωθεί με άλλο τρόπο, και μάλιστα με παραίτηση, η δίκη, εκδίδεται αμέσως ή μετά από κάποιο χρονικό διάστημα απόφαση για την αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Β) Η έκδοση, σύνταξη, δημοσίευση και γνωστοποίηση κ.λπ. της πιο πάνω αποφάσεως γίνεται σύμφωνα με όσα ισχύουν στη διαγνωστική διαδικασία κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου¹¹⁵.

ΙΙ) *Γενικό περιεχόμενο της αποφάσεως.* Α) Σχετικά με το γενικό περιεχόμενο, τα ελαττώματα κ.λπ. των πιο πάνω αποφάσεων, ισχύουν όσα αντίστοιχα ισχύουν για τα ίδια θέματα στη διαγνωστική διαδικασία¹¹⁶. Β) Η απόφαση, κατά κανόνα τουλάχιστον, ή θα δέχεται ή θα απορρίπτει ολικά ή μερικά την πιο πάνω αίτηση ασφαλιστικών μέτρων. Σπανιότατα είναι ενδεχόμενο να διατάσσει ή να επιβάλλει κάτι άλλο π.χ. τη δήλωση συναινεσεως, που ενδεχομένως λείπει, την παροχή πληροφοριών ή εξηγήσεων από δημόσιες αρχές ή όργανα ή κοινωνικές οργανώσεις, την προσαγωγή εγγράφων κ.λπ.

ΙΙΙ) *Ειδικό περιεχόμενο της αποφάσεως.* Α) Εφόσον δεν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις πιο πάνω εκτιθέμενες προϋποθέσεις του παραδεκτού και του νομικά βασίμου της συγκεκριμένης αιτήσεως ασφαλιστικού μέτρου ή δεν πιθανολογείται με το αποδεικτικό υλικό, που έχει συγκεντρωθεί, η αλήθεια των πραγματικών περιστατικών, που στηρίζουν την αίτηση, το δικαστήριο την απορρίπτει και επιβάλλει τα έξοδα της διαδικασίας ολικά ή μερικά στον αιτούντα κ.λπ. ή τα συμψηφίζει σύμφωνα προς το κοινό δίκαιο. Β) Εάν, αντίθετα, η αίτηση κρίνεται παραδεκτή και νομικά βάσιμη και αποδεικνύονται ή τουλάχιστον πιθανολογούνται τα πραγματικά γεγονότα, στα οποία στηρίζεται η τελευταία, τότε αυτή γίνε-

115. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, §§ 196 επ.

116. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, § 201.

ται δεκτή ανάλογα ολικά ή μερικά, διατάσσεται δε ορισμένο ή ορισμένα ασφαλιστικά μέτρα ή ρυθμίζεται με ορισμένο τρόπο κάποια πραγματική κατάσταση. Γ) Πρέπει να περιλαμβάνεται ειδική διάταξη σχετικά με την τύχη της, τυχόν ασκηθείσας, κύριας ή πρόσθετης παρεμβάσεως και της προσεπικλήσεως. Δ) Η απόφαση, που διατάζει ασφαλιστικά μέτρα, πρέπει να ορίζει το συγκεκριμένο ασφαλιστικό μέτρο, καθώς και το δικαίωμα, στην εξασφάλιση ή διατήρηση του οποίου αυτό αποβλέπει ή την κατάσταση, η οποία ρυθμίζεται με αυτό¹¹⁷. Ε) Σε απόκλιση από το σύστημα που ισχύει στη διαγνωστική διαδικασία –σύμφωνα με το οποίο το δικαστήριο απαγορεύεται να επιδικάσει κάτι άλλο (*aliud*) από εκείνο που ζητεί ο αιτών την παροχή δικαστικής προστασίας– ο ΚΠολΔ¹¹⁸ ορίζει, ότι το δικαστήριο (έχει την εξουσία να) διατάζει τα ασφαλιστικά μέτρα, που θεωρεί ενδεδειγμένα, και δεν έχει υποχρέωση να διατάξει το ασφαλιστικό μέτρο, που ζητείται. Μπορεί δηλαδή, να διατάξει ένα ασφαλιστικό μέτρο, που δεν έχει ζητηθεί κατ' εξαίρεση από τον κανόνα, ο οποίος διατυπώνεται από το άρθρο 106 (107) ΚΠολΔ. ΣΤ) Προς εξασφάλιση ή διατήρηση του ίδιου δικαιώματος μπορούν να διαταχθούν (από το δικαστήριο) περισσότερα ασφαλιστικά μέτρα, αν αυτό είναι κατά την κρίση του αναγκαίο, εφόσον ζητείται, ή και χωρίς ειδική αίτηση¹¹⁹, για κάθε ασφαλιστικό μέτρο. Ζ) Εξάλλου περισσότερα ασφαλιστικά μέτρα από όσα είναι, κατά την κρίση του δικαστηρίου, αναγκαία για την αποφυγή του επικείμενου κινδύνου ή για την ρύθμιση της επείγουσας ανάγκης δεν πρέπει να διατάσσονται και μεταξύ περισσότερων πρέπει να προτιμάται εκείνο που είναι το *λιγότερο επαχθές*¹²⁰ (κυρίως στη συγκεκριμένη κάθε φορά περίπτωση). Η διάταξη αυτή εκφράζει στο συγκεκριμένο επίπεδο την αρχή της αναλογικότητας ή κατ' άλλη άποψη την απαγόρευση καταχρηστικής δικονομικής συμπεριφοράς, αρχές οι οποίες θεσπίζονται ήδη και από το Σύνταγμα 1975 (1986/2001). Η) Κατά ρητή διάταξη του ΚΠολΔ¹²¹ τα ασφαλιστικά μέτρα δεν πρέπει να συνίστανται στην ικανοποίηση του δικαιώματος, του οποίου ζητείται και επιδιώκεται η εξασφάλιση ή η διατήρηση. Ο κανόνας αυτός ανταποκρίνεται προς τη φύση και το σκοπό των ασφαλιστικών μέτρων, για τα οποία

117. ΚΠολΔ 691 (735) παρ. 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 790 παρ. 3, Α.Ε. 735 παρ. 3.

118. ΚΠολΔ 692 (736) παρ. 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 791 παρ. 1, Α.Ε. 736 παρ. 1.

119. ΚΠολΔ 692 (736) παρ. 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 791 παρ. 2, Α.Ε. 736 παρ. 2.

120. ΚΠολΔ 692 (736) παρ. 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 791 παρ. 3, Α.Ε. 736 παρ. 3.

121. ΚΠολΔ 692 (736) παρ. 4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 791 παρ. 4, Α.Ε. 736 παρ. 4.

έγινε λόγος πιο πάνω, και εναρμονίζεται προς την καθιερωμένη διαδικασία, που τηρείται για την επιβολή και την εφαρμογή τους. Σχετικά γεννήθηκε στην επιστήμη και στη νομολογία το ζήτημα, εάν ο πιο πάνω¹²² κανόνας έχει εφαρμογή και κατά τις περιπτώσεις της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως, για την οποία γίνεται λόγος πιο κάτω¹²³. Κατ' αρχήν, νομίζουμε ότι αρμόζει η καταφατική απάντηση. Εξαίρεση είναι δυνατό και πρέπει να γίνει δεκτή (μόνον) στις περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες η φύση της ρυθμίσεως επιβάλλει από τα πράγματα το προαναφερθέν αποτέλεσμα και η (προσωρινή) ρύθμιση της καταστάσεως εξαντλεί κατ' ουσία την ικανοποίηση του δικαιώματος. Εν προκειμένω έχει ανακύψει και το ερώτημα, αν η δυνατότητα επιδείξεως εγγράφων σύμφωνα με τα άρθρα 902 ΑΚ επ. και 450 ΚΠολΔ επ. αντίκειται στον ως άνω απαγορευτικό κανόνα, επειδή –ίσως– αυτό θα συνιστούσε ικανοποίηση δικαιώματος. Κατά την κρατούσα γνώμη –και κατά τη γνώμη μου ορθότερη– επιτρέπεται η επίδειξη εγγράφων και με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, γιατί εν προκειμένω η καθ' αυτό επίδειξη του εγγράφου δεν συνιστά στην πραγματικότητα την ικανοποίηση δικαιώματος. Θ) Οι πιο πάνω (υπό στοιχ. Ζ και Η) αναφερόμενοι περιορισμοί σχετικά προς τη διάταξη ασφαλιστικών μέτρων δικαιολογούνται από τη γενικότερη σκέψη και αντίληψη του νομοθέτη, σύμφωνα με την οποία αναγκαστικά και εκ των πραγμάτων πρέπει να συνδυάζεται πολλές φορές η ανάγκη της λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, για την προστασία του δανειστή ή του άλλου δικαιούχου, με την αποφυγή, εάν είναι δυνατό, της πείσεως του οφειλέτη πέρα από εκείνα τα πιθανά όρια, τα οποία διαγράφονται από την πιο πάνω ανάγκη. Ι) Σύμφωνα με άλλο περιοριστικό κανόνα¹²⁴, τα ασφαλιστικά μέτρα δεν πρέπει να προσβάλλουν δικαιώματα τρίτων, ιδίως εάν το ασφαλιζόμενο δικαίωμα είναι υπό αίρεση ή προθεσμία. Και ο κανόνας αυτός δικαιολογείται από τη φύση και τη λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων και σκοπεύει να αποτρέψει ενδεχόμενες, λόγω της ταχύτητας της εφαρμοζόμενης διαδικασίας, αδικαιολόγητες και επιζήμιες άμεσες ή και αντανakλαστικές επιδράσεις στις έννομες σχέσεις τρίτων. Με τον όρο «τρίτοι» αναφέρονται, ή ακριβέστερον υπονοούνται, κυρίως εκείνοι που δεν συνδέονται εμφανώς με κάποια έννομη σχέση με εκείνον που ζητά (τα) ασφαλιστικά μέτρα, παρά το γεγονός ότι

122. Βλ. πιο πάνω §§ 525-529.

123. Βλ. πιο κάτω §§ 614 επ.

124. ΚΠολΔ 692 (736) παρ. 5, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 791 παρ. 5, Α.Ε. 736 παρ. 5.

συνήθως θα προβάλλεται από αυτόν (τον αιτούντα) η ύπαρξη τέτοιας σχέσεως, που έχει ήδη γεννηθεί ή βρίσκεται σε εξέλιξη. Η πιθανολόγηση της μη υπάρξεως τέτοιας έννομης σχέσης αποτελεί λόγο αποκρούσεως του ζητουμένου ασφαλιστικού μέτρου. ΙΑ) Με το νόμο 1941/1991 (άρθρ. 23) είχε προστεθεί στο άρθρο 692 (736) ΚΠολΔ, ως παράγραφος 6 αυτού, διάταξη, σύμφωνα με την οποία δεν επιτρεπόταν να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα για αποδοχή από τον εργοδότη των υπηρεσιών του εργαζομένου ή για τον καθορισμό του τόπου παροχής των υπηρεσιών αυτού. Σημειωτέον ότι η διάταξη αυτή, όπως ήταν διατυπωμένη, θα μπορούσε να δώσει σοβαρή αφορμή για αντιρρήσεις ως προς τη συνταγματικότητά της. Τελικά η παρ. 6 του άρθρου 692 (735) ΚΠολΔ καταργήθηκε με το άρθρο 32 § 4 Ν. 2172/1993. ΙΒ) Το στοιχείο αν κάποιος είναι τρίτος μπορεί να ληφθεί υπόψη αντεπάγγελτα από το δικαστή, εφόσον αυτό συνάγεται από το πραγματικό και αποδεικτικό υλικό ή προβάλλεται από τον καθού η αίτηση, που ισχυρίζεται ότι είναι τρίτος ως προς την υπόθεση, για την οποία ζητείται το ασφαλιστικό μέτρο. Γεννιέται (οπωσδήποτε) το ζήτημα, ποια είναι η φύση και η λειτουργία του κανόνα που αναφέρθηκε. Καθιερώνεται μ' αυτόν απαράδεκτο της διατάξεως ή λήψεως (του) ασφαλιστικού μέτρου, ή απλά διατυπώνεται οδηγία και κατευθυντήρια γραμμή για το δικαστή; Νομίζουμε, ότι πρέπει να θεωρηθεί ορθότερο το δεύτερο. Η παράβαση πάντως, του προαναφερθέντα κανόνα μπορεί να δικαιολογήσει αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως του διαταχθέντος ή επιτραπέντος ασφαλιστικού μέτρου και να χρησιμεύσει ως στήριγμα για την παραδοχή αυτής. ΙΓ) Το δικαστήριο, διατάσσοντας ασφαλιστικά μέτρα, μπορεί και αντεπάγγελτα (δηλαδή χωρίς πρόταση του καθού η αίτηση) να υποχρεώσει τον αιτούντα σε εγγυοδοσία¹²⁵. Η άσκηση της ευχέρειας ή εξουσίας έχει προϋπόθεση κυρίως το κατά την κρίση του δικαστή ενδεχόμενο της εκβάσεως της κύριας δίκης επί της ουσίας της υποθέσεως και συνεπώς την κάλυψη με την χορηγούμενη εγγύηση κατά το δυνατό των ζημιών, που είναι δυνατό να επέλθουν στον καθού η αίτηση από τη διάταξη ή λήψη του ασφαλιστικού μέτρου. Η εγγυοδοσία διατάσσεται και παρέχεται κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου¹²⁶. Πριν από την εκτέλεση του όρου της εγγυοδοσίας, δεν είναι δυνατό, όπως εκτίθεται πιο κάτω, να εκτελεσθεί το ασφαλιστικό

125. ΚΠολΔ 694 (738) παρ. 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 793 παρ. 1, Α.Ε. 738 παρ. 1.

126. ΚΠολΔ 162 (164). Πρβλ. σχετικά και πιο πάνω τ. Ι, § 224 και πιο κάτω §§ 589-591.

μέτρο, που έχει διαταχθεί, εκτός αν έχει ορίσει διαφορετικά το δικαστήριο. Εάν δεν καταβληθεί, ιδίως κατά τις τελευταίες περιπτώσεις, η εγγυοδοσία, που έχει επιβληθεί, μέσα στην προθεσμία, που όρισε ή έταξε το δικαστήριο, αίρεται αυτοδίκαια το ασφαλιστικό μέτρο, που έχει διαταχθεί και ληφθεί ή εκτελεσθεί¹²⁷. Η άρση του ασφαλιστικού μέτρου, που ενδεχομένως έχει εκτελεσθεί, ενεργεί κατά κανόνα, κατά τις περιπτώσεις αυτές αναδρομικά, εκτός εάν συνάγεται κάτι διαφορετικό από την απόφαση, που τα διέταξε ή επέτρεψε να ληφθεί. ΙΔ) Σύμφωνα με την αρχική ρύθμιση (άρθρο, τότε, 737 ΚΠολΔ/1968) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προβλεπόταν υποχρεωτικά η άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση μέσα σε 30 ημέρες από την έκδοση της αποφάσεως. Στη συνέχεια, όμως, με το ν.δ. 958/1971 καταργήθηκε ως γενικός κανόνας –εξακολούθησε όμως να προβλέπεται για ορισμένα ασφαλιστικά μέτρα, όπως λ.χ. για τη συντηρητική κατάσχεση (άρθρ. 715 § 4 ΚΠολΔ)– η άσκηση αγωγής για την κύρια υπόθεση μετά την έκδοση της αποφάσεως που διέτασσε το ασφαλιστικό μέτρο και προβλέφθηκε πλέον μόνο ως διαζευκτική δυνατότητα σε περίπτωση που τη διατάξει το δικαστήριο. Ειδικότερα με βάση το άρθρο 693 ΚΠολΔ (παλαιό 737) –και το οποίο ίσχυσε με τη διατύπωση αυτή μέχρι το Ν. 3388/2005– ίσχυαν τα ακόλουθα: Εάν το ασφαλιστικό μέτρο είχε διαταχθεί ή επιτραπεί πριν από την άσκηση της (τακτικής) αγωγής, για την ουσία της κύριας υποθέσεως, το δικαστήριο που το διέτασσε μπορούσε να ορίσει κατά την κρίση του προθεσμία ασκήσεώς της, όχι όμως μικρότερη των τριάντα ημερών¹²⁸: α) Στην προαναφερθείσα ενέργεια είχε την ευχέρεια να προχωρήσει το δικαστήριο ή έπειτα από πρόταση κάποιου διαδίκου, και ιδίως εκείνου, εναντίον του οποίου διατασσόταν το ασφαλιστικό μέτρο, ή και αυτεπάγγελτα. β) Η προθεσμία που μπορούσε να ταχθεί για την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση άρχιζε, σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου¹²⁹ και, εφόσον δεν οριζόταν κάτι άλλο, από την επίδοση της αποφάσεως, η οποία περιεί-

127. ΚΠολΔ 694 (738) παρ. 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 793 παρ. 2, Α.Ε. 738 παρ. 2.

128. ΚΠολΔ 693 (737) παρ. 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 792 παρ. 1, Α.Ε. 737 παρ. 1. Κατά την αρχική διατύπωση του ΚΠολΔ και κατά τα Σχέδια της Σ.Ε. και Α.Ε. ήταν από το νόμο υποχρεωτική η άσκηση της αγωγής ή η υποβολή αιτήσεως για έκδοση διαταγής πληρωμής. Ο Γ. Ράμμος είχε ήδη επισημάνει στην προηγούμενη έκδοση του ίδιου έργου (§ 573, υποσημ. 13, σελ. 1810/1811), ότι η «αιτιολογία της μεταβολής, που αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του ν.δ. 958/1971 δεν είναι πολύ πειστική».

129. Πρβλ. πιο πάνω τ. Ι, § 157.

χε την πιο πάνω διάταξη. γ) Ανέκυπτε βέβαια το ζήτημα, αν η προαναφερθείσα υποχρέωση μπορούσε να επιβληθεί και με μεταγενέστερη απόφαση, που εκδιδόταν έπειτα από αίτηση εκείνου, εναντίον του οποίου είχε διαταχθεί το ασφαλιστικό μέτρο, που υποβαλλόταν αυτοτελώς ή σε συνδυασμό με αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως που είχε διατάξει το ασφαλιστικό μέτρο. Η καταφατική απάντηση δεν ήταν δύσκολο να δοθεί στη δεύτερη περίπτωση. Αλλά και στην πρώτη περίπτωση μπορούσε, νομίζουμε, να γινόταν κατά κανόνα δεκτή, διότι και τότε ζητείτο ουσιαστικά η μερική μεταρρύθμιση της αποφάσεως, που είχε διατάξει το ασφαλιστικό μέτρο. δ) Παράταση της προθεσμίας αυτής δεν προβλεπόταν από τον ΚΠολΔ¹³⁰ μετά την τροποποίηση με το Ν.Δ. 958/1971, προβλεπόταν όμως κατά την αρχική διατύπωση του ΚΠολΔ. ε) Ζήτημα ανέκυπτε, αλλά και ανακύπτει με βάση τη νέα ρύθμιση με το άρθρο 4 Ε του Ν. 3388/2005, αν σε περίπτωση απωλείας ή παρόδου άπρακτης κ.λπ. της προθεσμίας είναι δυνατό να εφαρμοσθούν, εφόσον, εννοείται, συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 152 (154) επ. ΚΠολΔ, τα περί ανώτερης βίας. Η πιο πάνω προθεσμία είναι δικονομική, διότι τάσσεται από το νόμο για την ενέργεια διαδικαστικής πράξεως και συγκεκριμένα την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση. Συνεπώς, νομίζουμε, ότι ορθότερη είναι η γνώμη που λύνει *καταφατικά* το πρόβλημα. στ) Συνέπεια της παρελεύσεως της πιο πάνω προθεσμίας άπρακτης, είναι η αυτοδίκαιη άρση του ασφαλιστικού μέτρου, εκτός εάν ο αιτών επέτυχε μέσα στην προθεσμία αυτή την έκδοση διαταγής πληρωμής¹³¹. Και εδώ θα πρέπει να παρατηρηθεί, ότι η άρση του διαταχθέντος ασφαλιστικού μέτρου γίνεται αναδρομικά, εκτός εάν συνάγεται κάτι διαφορετικό από την απόφαση που το διέταξε. δ) Ήδη με το άρθρο 4Ε §1 του Ν. 3388/2005 τροποποιήθηκε το άρθρο 693 ΚΠολΔ και η σχετική ρύθμιση έχει πλέον ως ακολούθως: «1. Το άρθρο 693 ΚΠολΔ τροποποιείται ως ακολούθως: «1. *Αν το ασφαλιστικό μέτρο έχει διαταχθεί πριν από την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση, ο αιτών οφείλει, μέσα σε τριάντα ημέρες από την έκδοση της απόφασης η οποία διατάσσει το ασφαλιστικό μέτρο, να ασκήσει αγωγή για την κύρια υπόθεση, εκτός αν το δικαστήριο όρισε κατά την κρίση του μεγαλύτερη προθεσμία για την άσκηση της αγωγής.*

130. Διαφορετική ήταν η ρύθμιση κατά την αρχική διατύπωση του ΚΠολΔ και κατά τα Σχέδια της Σ.Ε. και Α.Ε., από τα οποία παρείχετο στο δικαστήριο τέτοια εξουσία.

131. ΚΠολΔ 693 (737) παρ. 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 792 παρ. 3, Α.Ε. 737 παρ. 3.

2. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παραγράφου 1 αίρεται αυτοδικαίως το ασφαλιστικό μέτρο, εκτός αν ο αιτών μέσα στην προθεσμία αυτή πέτυχε την έκδοση διαταγής πληρωμής. 3. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται αν πρόκειται για τα ασφαλιστικά μέτρα τα οποία έχουν διαταχθεί με κοινή συναίνεση όλων των διαδίκων». Με μεταβατική διάταξη (εδ. β της § 2 του άρθρου 4Ε του Ν. 3388/2005), ορίστηκε, ότι η προθεσμία των 30 ημερών ισχύει και για τις αποφάσεις που είχαν εκδοθεί πριν από την ισχύ του Ν. 3388/2005 και ότι στις περιπτώσεις αυτές ως πρώτη ημέρα ενάρξεως της τριακονθημέρου προθεσμίας ορίζεται η 1.10.2005. Με νεώτερη τροποποίηση (Ν. 3418/2005, άρθρ. 45, «Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας», που ψηφίστηκε στη Βουλή την 8.11.2005) ως πρώτη ημέρα ορίστηκε η 1η Ιανουαρίου 2006. Κατόπιν τούτου με τον ως άνω Νόμο κατέστη πάλι υποχρεωτική η άσκηση της κύριας αγωγής σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 693 ΚΠολΔ, όπως αυτή ίσχυσε μέχρι το Ν. 3994/2011. Ήδη όμως με το Ν. 3994/2011 (άρθρο 49) επανήλθε το προηγούμενο καθεστώς. Η νυν ισχύουσα (με βάση το Ν. 3994/2011) διάταξη του άρθρου 693 ΚΠολΔ έχει ως ακολούθως: «1. Αν το ασφαλιστικό μέτρο έχει διαταχθεί πριν από την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση, ο δικαστής που το διατάσσει μπορεί να ορίσει, κατά την κρίση του, προθεσμία για την άσκησή της, όχι όμως μικρότερη από τριάντα (30) ημέρες. 2. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία που έχει οριστεί κατά την παράγραφο 1, αίρεται αυτοδικαίως το ασφαλιστικό μέτρο, εκτός αν ο αιτών, μέσα στην προθεσμία αυτή, πέτυχε την έκδοση διαταγής πληρωμής. Υποβολή νέας αίτησης δεν αποκλείεται». ΙΕ) Εάν διατάχθηκαν ασφαλιστικά μέτρα για την εξασφάλιση χρηματικής απαιτήσεως, ή απαιτήσεως που μπορεί να μετατραπεί σε χρηματική, το δικαστήριο, που τα διέταξε, ή το δικαστήριο που δικάζει την κύρια υπόθεση, υποχρεούται έπειτα από αίτηση εκείνου, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον, να αντικαταστήσει τα διαταχθέντα ασφαλιστικά μέτρα με εγγυοδοσία υπέρ του προσώπου που τα ζήτησε¹³². ΙΣΤ) Εάν διατάχθηκαν ασφαλιστικά μέτρα για την εξασφάλιση άλλου δικαιώματος (εκτός από εκείνα, που αναφέρονται πιο πάνω), το ίδιο δικαστήριο που τα διέταξε ή εκείνο που δικάζει την κύρια υπόθεση δικαιούται με αίτηση εκείνου, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον, μεταρρυθμίζοντας αντιστοίχως την απόφαση, να διατάξει εγγυοδοσία υπέρ εκείνου που τα ζήτησε, μόνον εάν κατά τις περιστάσεις

132. ΚΠολΔ 705 (749) παρ. 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 806, Α.Ε. 749 παρ. 1.

εξασφαλίζεται πλήρως το ουσιαστικής φύσεως δικαίωμα¹³³. ΙΖ) Και οι δύο αμέσως προηγουμένως (υπό στοιχ. ΙΕ και ΙΣΤ) μνημονευόμενοι κανόνες είναι απόρροια της σκέψεως και της προσπάθειας, που σημειώνεται αμέσως πιο πάνω¹³⁴, του νομοθέτη, να συνδυάσει την αναγνώριση της ανάγκης για τη διάταξη ή τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, χάριν προστασίας των δανειστών και των υπολοίπων δικαιούχων, αποφεύγοντας ταυτόχρονα κατά το εφικτό την πίεση εκείνων, οι οποίοι εμφανίζονται ως οφειλέτες ή υπόχρεοι, πέρα από τα όρια της ανάγκης αυτής. Η προσπάθεια αυτή διαφαίνεται στη διαφορετική ρύθμιση δύο, σε πολλά ομοίων, κατηγοριών περιπτώσεων: α) Στην πρώτη κατηγορία ο νομοθέτης θεωρώντας, απ' ευθείας ότι εξασφαλίζεται επαρκώς ο δανειστής ή δικαιούχος, υποχρεώνει το δικαστή, όταν υποβάλλεται αίτηση από εκείνον, που έχει έννομο συμφέρον, να αντικαθιστά τα ασφαλιστικά μέτρα με εγγυοδοσία. β) Στις περιπτώσεις αντίθετα της δεύτερης κατηγορίας, αφήνει το ζήτημα στην κρίση του δικαστή, στον οποίο επιβάλλει απλώς το καθήκον, εφόσον υποβάλλεται σχετική αίτηση, από εκείνον που έχει έννομο συμφέρον, να κρίνει, εάν η αντικατάσταση των ασφαλιστικών μέτρων με εγγυοδοσία εξασφαλίζει πλήρως τα συμφέροντα του δανειστή ή άλλου δικαιούχου. γ) Την αντικατάσταση του ασφαλιστικού μέτρου, που διατάχθηκε, με εγγυοδοσία μπορούν να ζητήσουν όχι μόνο εκείνος, εναντίον του οποίου αυτά διατάχθηκαν, αλλά και κάθε ένας που έχει έννομο συμφέρον, με αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως, που διέταξε το ασφαλιστικό μέτρο, όπως αναπτύσσεται στο σχετικό σημείο¹³⁵.

Τίτλος Δεύτερος

Ένδικο μέσα και τριτανακοπή κατά της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων

§ 574

Ι) Κατ' αρχήν αποκλεισμός των ενδίκων μέσων. Α) Η απόφαση που εκδίδεται επί της αιτήσεως για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά κανόνα δεν υπόκειται ούτε σε τακτικά ούτε σε έκτακτα ένδικο μέσα¹³⁶. Β) Ο

133. ΚΠολΔ 705 (749) παρ. 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 806, Α.Ε. 749 παρ. 2.

134. Βλ. πιο πάνω στοιχ. ΙΙΙ, Θ, σελ. 67 επ.

135. Βλ. πιο πάνω στο κείμενο και σημ. 112 και 113 και πιο κάτω §§ 578 επ.

136. ΚΠολΔ 699 (743), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 800, Α.Ε. 743. Κατά την αρχική διατύπωση του ΚΠολΔ, άρθρ. 743, οριζότο, ότι επιτρέπεται εναντίον των περί δικών για λήψη κ.λπ. ασφαλιστικών μέτρων εκδιδόμενων αποφάσεων, η άσκηση αναιρέσεως για τους λόγους, για τους οποίους συγχωρείται αναίρεση κατά το κοινό δίκαιο (βλ. ανωτ. τ. ΙΙ, § 290) εναντίον των

Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας προέβλεπε (1968) αρχικά (τότε άρθρο 743) τη δυνατότητα ασκήσεως του ενδίκου μέσου της αναιρέσεως κατά των αποφάσεων των ασφαλιστικών μέτρων και ειδικότερα με βάση τους λόγους αναιρέσεως που προβλέπονται κατά των αποφάσεων των ειρηνοδικείων (ή των πρωτοδικείων, όταν έχουν αποφανθεί ως δευτεροβάθμια δικαστήρια επί εφέσεων κατά αποφάσεων των ειρηνοδικείων). Με τη νομοθετική τροποποίηση του έτους 1971 (Ν.Δ. 958/1971) καταργήθηκε η δυνατότητα ασκήσεως αναιρέσεως κατά των αποφάσεων επί αιτήσεων λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Το τότε νέο άρθρο 699 ΚΠολΔ προέβλεπε, ότι αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεις για ανάκληση ή για μεταρρύθμιση των μέτρων αυτών δεν προσβάλλονται με κανένα ένδικο μέσο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά (ΚΠολΔ 699). Κατ' εξαίρεση επιτρεπόταν το ένδικο μέσο της εφέσεως κατά εκείνων των αποφάσεων του ειρηνοδικείου, οι οποίες διέτασσαν ασφαλιστικά μέτρα στο πλαίσιο της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως (άρθρ. 734 § 3 ΚΠολΔ). Γ) Σημειωτέον ότι με το άρθρο 4Ε § 4 του Ν. 3388/2005 θεσπίστηκε η δυνατότητα ασκήσεως αναιρέσεως ειδικά και μόνο από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου στις περιπτώσεις στις οποίες διάδικοι είναι το Δημόσιο, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν εξ ολοκλήρου στο Δημόσιο. Σύμφωνα με τη νέα αυτή διάταξη ισχύουν τα ακόλουθα: «4. Στο άρθρο 699 ΚΠολΔ προστίθενται τα ακόλουθα εδάφια: «Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου δικαιούται να ασκήσει αναίρεση εναντίον κάθε απόφασης, αν κατά την κρίση του δημιουργούνται ζητήματα με γενικότερο ενδιαφέρον, η οποία εκδίδεται σε αιτήσεις λήψης, μεταρρύθμισης ή ανάκλησης των ασφαλιστικών μέτρων και στην οποία διάδικοι είναι το Δημόσιο, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν εξ ολοκλήρου στο Δημόσιο. Οι αποφάσεις αυτές επιδίδονται υποχρεωτικά επί ποινή ακυρότητας και στον Εισαγγελέα του

αποφάσεων των ειρηνοδικείων. Η διάταξη αυτή καταργήθηκε με το ν.δ. 958/1971 με (την αναφερόμενη στην εισηγητική έκθεση) αιτιολογία, ότι η άσκηση αναιρέσεως στις περιπτώσεις αυτές θα συνεπήγετο σημαντική επιβάρυνση του Αρείου Πάγου, ενώ εξ άλλου δεν δικαιολογείται επαρκώς. Από νομοθετικής απόψεως, η λύση την οποίαν υιοθετεί ο ΚΠολΔ, υπό την αρχική διατύπωση, είναι ασφαλώς η καλύτερα. Προλαμβάνονται με αυτή πολλά άτοπα και παρέχεται στον Άρειο Πάγο ευκαιρία χαράξεως κατευθυντήριας γραμμής για την πράξη. Από την άλλη πλευρά βέβαια δημιουργείται κίνδυνος για πρόσθετη καθυστέρηση.

Αρείου Πάγου. Ως προς την προθεσμία για άσκηση αναίρεσης και ως προς τη διαδικασία της εκδίκασής της ισχύουν οι διατάξεις των άρθρων 552 επ. ΚΠολΔ. Η απόφαση η οποία εκδίδεται για την αναίρεση αυτή παράγει για τους διαδίκους τα αποτελέσματα τα οποία προβλέπονται από τα άρθρα 579 έως και 582 ΚΠολΔ. Η προθεσμία της αναίρεσης καθώς και η άσκησή της αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης». Ήδη όμως με το άρθρο 50 Ν. 3994/2011 επανήλθε η πριν από το Ν. 3388/2005 ρύθμιση του άρθρου 699 ΚΠολΔ που έχει πλέον το ακόλουθο περιεχόμενο: «Αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεις για ανάκληση ή για μεταρρύθμιση των μέτρων αυτών, δεν προσβάλλονται με κανένα ένδικο μέσο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά».

II) *Εξαιρέσεις.* Α) Από τον κανόνα που αναφέρθηκε παραπάνω, ότι δηλαδή είναι ανεπίτρεπτη η άσκηση ένδικου μέσου κατά των αποφάσεων που εκδίδονται σε δίκες περί ασφαλιστικών μέτρων, ισχύουν ορισμένες (ελάχιστες) εξαιρέσεις που προβλέπονται ειδικά από το ισχύον δίκαιο. Β) Τέτοια εξαίρεση π.χ. καθιερώνεται με τη διάταξη του άρθρου 734 (780) §§ 3-4 ΚΠολΔ, ως προς τις αποφάσεις των ασφαλιστικών μέτρων σε διαφορές και δίκες περί νομής¹³⁷. Ζήτημα παραδεκτού της ασκήσεως ενδίκων μέσων γεννιέται στις περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες με ειδικές διατάξεις διάφορων νομοθετημάτων τηρείται η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, αν και πρόκειται για άλλου είδους υποθέσεις. Με τις προϋποθέσεις αυτές, δικαιολογείται μερικές φορές, *de lege ferenda* τουλάχιστον, η άσκηση ενδίκων μέσων, γιατί την παραδοχή τους δυσκολεύει προς το παρόν η παραπάνω γενική χωρίς διάκριση διάταξη.

III) *Επιτρεπτό τριτανακοπής.* Α) Οι ανωτέρω αποφάσεις, οι οποίες αποφαίνονται για δίκες ασφαλιστικών μέτρων, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη ειδική διάταξη, μπορεί να προσβληθούν με τριτανακοπή σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου¹³⁸. Β) Για την τριτανακοπή αυτή γίνεται λόγος στη συνέχεια¹³⁹.

IV) Η ολοσχερής απαγόρευση ενδίκων μέσων είναι αμφισβητήσιμο κατά πόσο είναι σύμφωνη με το άρθρο 20 Συντ. 1975¹⁴⁰. Σε κάθε περι-

137. Βλ. περί του θέματος κατωτέρω §§ 615 και 617.

138. Βλ. τ. II, § 294.

139. Βλ. πιο κάτω τ. I, §§ 575, 578 επ.

140. Βλ. Ν. Κλαμαρή, Το δικαίωμα δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 20 § 1

πτωση πάντως πρέπει να θεωρηθεί παραδεκτή η από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου άσκηση αναιρέσεως υπέρ του νόμου κατ' άρθρο 551 ΚΠολΔ¹⁴¹. Το ζήτημα αυτό κρίθηκε πρόσφατα με απόφαση της πλήρους Ολομέλειας του Αρείου Πάγου (απόφαση 13/1999) με την ακόλουθη αιτιολογία: «Επειδή κατά το άρθρο 557 εδ. 1 του ΚΠολΔ “ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου δικαιούται να ζητήσει την αναίρεση υπέρ του νόμου κάθε απόφασης, ακόμη και αν δεν μπορούν να ασκήσουν αναίρεση κατά της απόφασης αυτής οι διάδικοι, για κάθε λόγο και χωρίς περιορισμό προθεσμίας...”. Από την αδιάστικτη διατύπωση της ως άνω διάταξης και τον επιδιωκόμενο με αυτή σκοπό, που συνίσταται στην εξασφάλιση, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, πάγιας και ομοιόμορφης ερμηνείας των νόμων, προκύπτει ότι σε αναίρεση υπέρ του νόμου υπόκεινται και οι αποφάσεις που εκδόθηκαν κατά τη διαδικασία των άρθρων 682 επ. του ΚΠολΔ, οι οποίες δεν υπόκεινται σε ανακοπή ή έφεση και έχουν ισχύ, έστω και προσωρινή, συντρέχει δε και ως προς αυτές ο ως άνω δικαιολογητικός λόγος για τον οποίο θεσπίζεται το ειδικό ένδικο μέσο της υπέρ του νόμου αναίρεσης. Η διάταξη του άρθρου 699 του ΚΠολΔ, που ορίζει ότι “οι αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεις για ανάκληση ή για μεταρρύθμιση των μέτρων αυτών δεν προσβάλλονται με κανένα ένδικο μέσο εκτός αν ορίζεται διαφορετικά”, δεν καθιστά απαράδεκτη την αναίρεση υπέρ του νόμου, αφού με την ειδικότερη ως άνω διάταξη του άρθρου 557 εδ. 1 του ίδιου κώδικα ρητώς προβλέπεται ότι αυτή επιτρέπεται κατά “κάθε απόφασης”, η ρύθμιση δε αυτή υπαγορεύεται ακριβώς από την ως άνω αποστολή του εξαιρετικού αυτού ένδικου μέσου, το οποίο άλλωστε δεν έχει επιπτώσεις στους διαδίκους (άρθρο 557 εδ. 2 περ. α' ΚΠολΔ). Επιπλέον η υπέρ του νόμου αναίρεση έχει λόγο ύπαρξης κυρίως κατά των αποφάσεων που δεν υπόκεινται σε αναίρεση από τους διαδίκους, αφού στις λοιπές περιπτώσεις παρέχεται η δυνατότητα στους διαδίκους να φέρουν το ζήτημα ενώπιον του ακυρωτικού. Εξάλλου η επίλυση του νομικού ζητήματος από το προς τούτο ακριβώς τεταγμένο ανώτατο δικαστήριο δεν είναι νοητό να εκλαμβάνεται ως επέμβασή του στο

Συντάγματος 1975, Αθήνα, 1989, *passim*.

141. Βλ. ΑΠ. 13/1999. Γενικά για την αναίρεση υπέρ του νόμου βλέπε: Κ. Σταμάτη, Η έννοια και η λειτουργία του ενδίκου μέσου της αναιρέσεως υπέρ του νόμου στην ποινική δίκη, Τιμητικός Τόμος για τα 150 χρόνια του Αρείου Πάγου, Τόμος IV, Αθήνα, 2007, σελ. 385 επ.; Ν. Κατηφόρη, Η αναίρεση υπέρ του νόμου κατά τον ΚΠολΔ, Αθήνα, 2007.

δικαιοδοτικό έργο των δικαστηρίων της ουσίας αλλ' αποτελεί την κατ' εξοχήν αποστολή του, η εκπλήρωση της οποίας είναι πληρέστερη όσο είναι εγκαίροτερη. Η νομοθετική αυτή σκέψη υπαγόρευσε την καθιέρωση του "προδικαστικού ερωτήματος" προς το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία, μάλιστα, έχει ήδη βρει απήχηση σε εθνικές δικονομίες ευρωπαϊκών χωρών, με τις οποίες θεσπίστηκε δυνατότητα του δικάζοντος δικαστηρίου της ουσίας να απευθύνει στο ακυρωτικό παρεμπόμπτον ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία επίμαχης διάταξης από την οποία εξαρτάται η επίλυση της ενώπιόν του εκκρεμούς διαφοράς. Τέλος, με τη δικονομική μεταρρύθμιση του έτους 1971 (ν.δ. 958/71) καταργήθηκε μόνο η εκ μέρους των διαδίκων άσκηση αναίρεσης κατά αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων, χωρίς να θιγεί η διάταξη που προβλέπει το επιτρεπτό της υπέρ του νόμου αναίρεσης κατά "κάθε απόφασης, ακόμη και αν δεν μπορούν να ασκήσουν αναίρεση κατά της απόφασης αυτής οι διάδικοι". Από την τελευταία αυτή φράση εναργώς προκύπτει η αντιδιαστολή, η οποία ενισχύει και επιβεβαιώνει το παραδεκτό της υπέρ του νόμου αναίρεσης και κατά των, αποφάσεων που εκδόθηκαν με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων (Ολομ. ΑΠ 305/1915, Ολομ. ΑΠ 66/1916, Ολομ. ΑΠ 161/1933, Ολομ. ΑΠ 259/1941). Συνεπώς η κρινόμενη αίτηση για αναίρεση υπέρ του νόμου της προσβαλλόμενης απόφασης, που διέταξε ασφαλιστικό μέτρο κατά τη διαδικασία των άρθρων 682 επ. του ΚΠολΔ, είναι παραδεκτή. Δέκα οκτώ όμως μέλη του Δικαστηρίου, ήτοι ο Αντιπρόεδρος Πολύβιος Μαντζιάρας και οι αρεοπαγίτες Γεώργιος Σταθείας, Ευάγγελος Περγίγκας, Θεόδωρος Πρασουλίδης, Ιωάννης Τέτοκας, Γεώργιος Μπούτσικος, Ανδρέας Κατράκης, Αναστάσιος Καραγεώργης, Γεώργιος Βρέττας, Αριστείδης Κρομμύδας, Γεώργιος Νικολόπουλος, Κωνσταντίνος Κωστήρης, Πέτρος Κακκαλής, Σπυρίδων Γκιάφης, Λουκάς Λυμπερόπουλος, Λεάνδρος Ρακιντζής, Θεόδωρος Μπάκας και Γεώργιος Χριστόφίλος έχουν τη γνώμη ότι κατά των αποφάσεων που διατάσσουν ασφαλιστικά μέτρα δεν συγχωρείται αναίρεση υπέρ του νόμου (Ολομ. ΑΠ 47/1990). Ειδικότερα, τα άρθρα 557 και 553 παρ. 1 του ΚΠολΔ ορίζουν το μεν πρώτο ότι ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου δικαιούται να ζητήσει την αναίρεση υπέρ του νόμου κάθε απόφασης ακόμη και αν δεν μπορούν να ασκήσουν αναίρεση κατά της απόφασης αυτής οι διάδικοι για κάθε λόγο και χωρίς περιορισμό προθεσμίας. Η απόφαση που εκδίδεται για την αναίρεση αυτή δεν παράγει αποτελέσματα για τους διαδίκους, εκτός αν στηρίζεται σε υπέρβαση δικαιοδοσίας ή έλλειψη καθύλην αρμοδιότητας", το δε δεύτερο ότι "αναίρεση επιτρέπεται

μόνο κατά των αποφάσεων που δεν μπορούν να προσβληθούν με ανακοπή ερημοδικίας και έφεση α) εκείνων που παραπέμπουν την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο και β) των οριστικών αποφάσεων που περατώνουν όλη τη δίκη...”. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι η αίτηση αναίρεσης υπέρ του νόμου, ως θεσμός που αποβλέπει στην εξασφάλιση για λόγους δημοσίου συμφέροντος πάγιας και ομοιόμορφης εφαρμογής των νόμων, παρέχεται κατά των οριστικών και τελεσίδικων αποφάσεων και όταν δεν μπορούν να ασκήσουν κατ’ αυτών αναίρεση οι διάδικοι είτε διότι εξεδόθησαν αμετακλήτως είτε διότι παραιτήθηκαν από την αναίρεση είτε διότι παρήλθε η προθεσμία της αναίρεσης (κ.ο.κ.) όχι όμως και κατά των αποφάσεων που δεν έχουν καταστεί οριστικές και τελεσίδικες. Διότι ο προεκτεθείς σκοπός της αναίρεσης υπέρ του νόμου δεν συντρέχει και η προσφυγή στην Ολομέλεια δεν είναι αναγκαία όταν η απόφαση μπορεί να ανακληθεί από το δικαστήριο που την εξέδωσε ή να εξαφανιστεί με ανακοπή ερημοδικίας και έφεση, επί πλέον δε αντίθετη εκδοχή θα οδηγούσε σε ασυμβίβαστη προς την οικονομία του ισχύοντος δικονομικού συστήματος επέμβαση του Αρείου Πάγου στο έργο των κατώτερων δικαστηρίων, αφού ουσιαστικά με τον τρόπο αυτό το ανώτατο δικαστήριο θα εδέσμευε το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η υπόθεση, αντιθέτως μάλιστα προς το πνεύμα και το σκοπό του δεύτερου εδαφίου της ως άνω διάταξης στο οποίο ρητώς ορίζεται ότι η αναίρεση αυτή “δεν παράγει αποτελέσματα για τους διαδίκους”. Για το λόγο αυτό άλλωστε θεωρείται ανεπίτρεπτη κατά πάγια πρακτική η γνωμοδότηση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου επί ζητήματος σχετικού προς εκκρεμή δίκη. Ουσιώδης συνεπώς προϋπόθεση του παραδεκτού της αναίρεσης υπέρ του νόμου, όπως κάθε αναίρεσης είναι ότι η απόφαση κατά της οποίας στρέφεται είναι οριστική και τελεσίδικη. Περαιτέρω κατά το άρθρο 591 του ΚΠολΔ “τα άρθρα 1-590 του κώδικα αυτού”, μεταξύ των οποίων είναι και το προβλέπον την αναίρεση υπέρ του νόμου άρθρο 557”, εφαρμόζονται και στις ειδικές διαδικασίες, εκτός αν αντιβαίνουν προς τις ειδικές διατάξεις των διαδικασιών αυτών”. Ο αποκλεισμός της εφαρμογής των ως άνω γενικών διατάξεων δεν είναι ανάγκη να προβλέπεται ειδικώς. Αρκεί ότι είναι ασυμβίβαστες προς τη φύση, το σκοπό και τη γενικότερη δομή και διάρθρωση των διατάξεων που διέπουν τις επιμέρους ειδικές διαδικασίες και των σύμφωνα με αυτές εκδιδόμενων αποφάσεων. Οι κατά τις διατάξεις εξάλλου των άρθρων 682 επ. του ΚΠολΔ εκδιδόμενες αποφάσεις περί ασφαλιστικών μέτρων είναι προσωρινής ισχύος και μπορεί να ανακληθούν λόγω μεταβολής των πραγ-

μάτων ή χωρίς τη μεταβολή αυτή, κατά τα άρθρα 696, 697, 698 του ΚΠολΔ από το δικαστήριο που τις εξέδωσε ή από το δικαστήριο της κύριας δίκης, η αίτηση δε ανακλήσεως αυτών κατά το άρθρο 697 από λειτουργική άποψη επέχει χαρακτήρα ένδικου μέσου. Έτσι στερούνται του στοιχείου της οριστικότητας, δεν είναι ικανές καθαυτές να εμπνεύσουν τη νομολογία και ακόμη είναι στενότερα συνδεδεμένες με την κύρια (τακτική) διαφορά η οποία είτε είναι εκκρεμής είτε κατά τη συνήθη δυναμική πρόκειται να επακολουθήσει. Συνεπώς για την ταυτότητα του λόγου, όπως και επί των μη οριστικών ή τελεσίδικων αποφάσεων της τακτικής διαδικασίας, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν υπόκεινται σε αναίρεση υπέρ του νόμου, αφού και εδώ πρόκειται να επακολουθήσει. Συνεπώς για την ταυτότητα του λόγου, όπως και επί των μη οριστικών ή τελεσίδικων αποφάσεων της τακτικής διαδικασίας, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν υπόκεινται σε αναίρεση υπέρ του νόμου, αφού και εδώ πρόκειται για ανακλητές (μη οριστικές) ως προς την εσώτερη ουσία τους αποφάσεις η τυχόν αναίρεση των οποίων, μολονότι δεν είναι δεσμευτική για τους διαδίκους, συνιστά αποδοκιμαστέα, για τους λόγους που αναφέρθηκαν, επέμβαση του ανώτατου δικαστηρίου επί συγκεκριμένης (τακτικής) διαφοράς μεταξύ ορισμένων διαδίκων που είναι ή πρόκειται να καταστεί εκκρεμής ενώπιον των κατώτερων δικαστηρίων. Η δυνατότητα να μην επακολουθήσει κυρία δίκη δεν παρέχει αποφασιστικό επιχείρημα για αντίθετη κρίση ανάλογο δε φαινόμενο μπορεί να εμφανιστεί και όταν μετά την έκδοση της μη οριστικής απόφασης οι διάδικοι αδρανούν. Το ανεπίτρεπτο της αναίρεσης υπέρ του νόμου στην εξεταζόμενη περίπτωση δεν επιβάλλεται μόνο από το χαρακτήρα και τη φύση της προσβαλλόμενης απόφασης αλλά καθιερώνεται και με τη διάταξη του άρθρου 699 του ΚΠολΔ. Προηγουμένως το άρθρο 743 του ΚΠολΔ όπως ίσχυε πριν από την τροποποίησή του με το ν.δ. 958/1971, όριζε ότι “αποφάσεις δεχόμεναι ή απορρίπτουσαι αιτήσεις περί ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεις περί ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αυτών δεν υπόκεινται εις ανακοπήν ερημοδικίας, έφεσιν και αναψηλάφησιν, συγχωρείται όμως κατ’ αυτών αναίρεσις δια τους εν άρθρω 578 λόγους”. Υπό το καθεστώς αυτό βεβαίως, εφόσον, έστω για περιορισμένους λόγους, επιτρεπόταν η αναίρεση στους διαδίκους, ασφαλώς ήταν γενικώς επιτρεπτή και η αναίρεση υπέρ του νόμου. Η διάταξη όμως αυτή τροποποιήθηκε με το ως άνω ν.δ. και ήδη το προαναφερθέν άρθρο 699 του ΚΠολΔ ορίζει ότι “αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεις για ανάκληση ή για μεταρρύθμιση των μέτρων αυτών δεν προσβάλλονται με κανένα ένδικο μέσο εκτός αν ορίζεται διαφορετικά”. Στη σχετική αιτιολογική έκθεση έκθεση α-

ναφέρεται ότι “δια της γενομένης τροποποιήσεως απεκλείσθη η άσκηση αναίρεσης κατ’ αποφάσεων περί ασφαλιστικών μέτρων, συνεπαγόμενη σημαντική επιβάρυνση του Αρχείου Πάγου αλλά και μη δικαιολογημένη εκ του χαρακτήρος των αποφάσεων τούτων”. Η αναίρεση υπέρ του νόμου, όταν δεν παράγει αποτελέσματα έναντι των διαδίκων, δεν αποτελεί πράγματι ένδικο μέσο με τη συνήθη (στενή) έννοια, παραμένει όμως και στην περίπτωση αυτή ιδιόρρυθμο (με ευρεία έννοια) ένδικο μέσο, αφού κατατάσσεται στα ένδικα μέσα από τον ίδιο το νομοθέτη, δικάζεται από ανώτερο δικαστήριο με ορισμένη, όπως κι η αναίρεση των διαδίκων, διαδικασία, αφορά συγκεκριμένη απόφαση και συνεπάγεται την αναίρεσή της (Ολομ. ΑΠ 36/1929 Θέμις 323). Για το λόγο αυτό το ζήτημα εντοπίζεται στο αν με την παραπάνω διάταξη ο νομοθέτης απέβλεψε στον αποκλεισμό μόνο της “τακτικής” αναίρεσης ή και της αναίρεσης υπέρ του νόμου. Η ενόψει του χαρακτήρα των προαναφερόμενων αποφάσεων επιβαλλόμενη τελεολογική ερμηνεία, προς την οποία συμπορεύεται το αδιάσπικτο της διατύπωσης του νόμου και η ως άνω αιτιολογική έκθεση, δικαιολογεί πλήρως τη θέση ότι στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης υπάγεται και η αναίρεση υπέρ του νόμου. Η άποψη δε ότι η τελευταία είναι επιτρεπτή και διότι το άρθρο 577 του ΚΠολΔ “ορίζει διαφορετικά” είναι έωλη. Συνεπώς η κρινόμενη αίτηση έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτη».

Όπως όμως επισημάνθηκε και στην αρχή της παραγράφου αυτής κατά πλειοψηφία κρίθηκε, ότι η αναίρεση υπέρ του νόμου είναι παραδεκτή κατά αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων. Κατά τη γνώμη μου η άποψη αυτή είναι πειστική και ορθή, φρονώ όμως, ότι από πλευράς αιτιολογίας θα έπρεπε να γίνει αναφορά και στο άρθρο 20 Συντάγματος, καθώς και στην άποψη – τουλάχιστον για ορισμένες περιπτώσεις – για τη συνταγματική κατοχύρωση των ενδίκων μέσων.

Τίτλος Τρίτος
Συνέπειες της επί της αιτήσεως για λήψη
ασφαλιστικών μέτρων εκδιδομένης αποφάσεως

§ 575

Ι) Εισαγωγή. Α) Η απόφαση που εκδίδεται και αποφαίνεται, επί της αιτήσεως περί διατάξεως ή λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, εφόσον τη δέχεται ή την απορρίπτει εν όλω ή εν μέρει, είναι οριστική ή τελειωτική (ανάλογα, εν όλω ή εν μέρει), διαφορετικά μη οριστική ή μη τελειωτική συνολικά

κ.λπ. Β) Η απόφαση που δέχεται (εν όλω ή εν μέρει) την ανωτέρω αίτηση και διατάζει ή επιτρέπει τη λήψη ενός ή περισσότερων ασφαλιστικών μέτρων είναι αφ' ενός μεν καταψηφιστική, αφ' ετέρου δε διαπλαστική ή διαμορφωτική, γιατί δημιουργεί κατάσταση που δεν υφίστατο προηγουμένως, ή μεταβάλλει κατά την έκταση ή το περιεχόμενο (την) υπάρχουσα κατάσταση, ή καταργεί εν όλω ή εν μέρει (μία) τέτοια κατάσταση.

ΙΙ) *Γενικές παρατηρήσεις.* Η απόφαση που δέχεται ή απορρίπτει την αίτηση περί διατάξεως ή λήψεως ασφαλιστικού μέτρου εν όλω ή εν μέρει, η οποία είναι τελεσίδικη (συνήθως δε και αμετάκλητη) από την έκδοσή της, αφού δεν υπόκειται κατά κανόνα τουλάχιστον, όπως ανωτέρω έχει εκτεθεί, σε ένδικα μέσα, παράγει κατ' αρχήν τις ίδιες κύριες και ενδεχόμενες ή δευτερεύουσες (έννομες) συνέπειες, όπως και η αντίστοιχη απόφαση, η οποία εκδίδεται κατά την (τακτική ή γενική) διαγνωστική διαδικασία¹⁴². Για τις συνέπειες αυτές γίνεται λόγος (συνοπτικά) στη συνέχεια.

ΙΙΙ) *Κύριες και ουσιαστικές συνέπειες (της αποφάσεως).* Α) Ως γνωστό¹⁴³, οι κύριες και ουσιαστικές συνέπειες της τελεσίδικης αποφάσεως είναι πάντοτε μεν το ουσιαστικό δεδικασμένο, στις δε καταψηφιστικές ή καταδικαστικές αποφάσεις επιπλέον και η εκτελεστικότητα. Β) Ως προς τη δύναμη του ουσιαστικού δεδικασμένου, ο ΚΠολΔ¹⁴⁴ ορίζει ότι επί ασφαλιστικών μέτρων η απόφαση έχει προσωρινή ισχύ και δεν επηρεάζει την κύρια υπόθεση. Από τη διάταξη αυτή συνάγεται, ότι στη δίκη για τα ασφαλιστικά μέτρα η (τελεσίδικη) απόφαση που εκδίδεται και αποφαινεται παράγει μεν δεδικασμένο, αλλά προσωρινό ή προσωρινής ισχύος. Το δεδικασμένο δηλαδή αυτό ισχύει για τα θέματα που ανάγονται στα ασφαλιστικά μέτρα και το πολύ μέχρι την έναρξη της κύριας δίκης και ποτέ για ζητήματα που έχουν σχέση με την κύρια υπόθεση. Η προσωρινή ισχύς αυτού του δεδικασμένου ως συνέπειας της συγκεκριμένης αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων έχει και άλλη εκδήλωση, ότι περιορίζεται ή μάλλον παύει ή εκλείπει σε περίπτωση ανακλήσεώς της με τις προϋποθέσεις και στις περιπτώσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια. Γ) Κατά τα άλλα, ως προς τις προϋποθέσεις, τα υποκειμενικά και τα αντικειμενικά όρια, την έκταση κ.λπ. του δεδικασμένου, έχουν εφαρμογή κατά βάση,

142. Βλ. πιο πάνω τ. Ι, §§ 202 επ.

143. Βλ. τις αναφερόμενες παραπομπές στην ως άνω υποσημ. 136.

144. ΚΠολΔ 695 (739), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 794, Α.Ε. 739.

επιφυλασσομένων ορισμένων εξαιρέσεων που επιβάλλονται από τη φύση της διαδικασίας και τη μορφή της επιδιωκόμενης και παρεχόμενης έννομης προστασίας, οι κανόνες της διαγνωστικής διαδικασίας που ρυθμίζουν τα ζητήματα αυτά¹⁴⁵. Δ) Εκτελεστούς τίτλους αποτελούν, σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου¹⁴⁶, οι αποφάσεις που εκδίδονται στις δίκες περι ασφαλιστικών μέτρων, εφόσον περιέχουν καταψήφιση ή κατάδίκη ή παροχή, πράξη, παράλειψη, ανοχή κ.λπ. Δεν μπορεί να θεωρηθούν τίτλοι εκτελεστοί οι ρυθμιστικές αποφάσεις που εκδίδονται εν προκειμένω, η συμμόρφωση προς το διατακτικό των οποίων προκαλείται και λαμβάνει χώρα όπως και στις υπόλοιπες περιπτώσεις¹⁴⁷. Ειδικότερα για την αναγκαστική εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται επί ασφαλιστικών μέτρων γίνεται λόγος κατωτέρω¹⁴⁸.

IV) *Δευτερεύουσες ή ενδεχόμενες συνέπειες (της αποφάσεως)*. Α) Οι συνέπειες αυτές, όπως εκτίθεται στα ζητήματα της διαγνωστικής διαδικασίας¹⁴⁹, μπορεί να είναι *παρεπόμενες*, και να ανάγονται στις υφιστάμενες ή σε εξέλιξη έννομες σχέσεις μεταξύ των διαδίκων, ή *αντανακλαστικές*, οι οποίες αφορούν τέτοιες έννομες σχέσεις μεταξύ ενός ή περισσότερων διαδίκων και ενός ή περισσότερων τρίτων, ή *μικτές*, δηλαδή να ανάγονται στις έννομες σχέσεις που υφίστανται μεταξύ των διαδίκων αφ' ενός και μεταξύ αυτών και τρίτων αφ' ετέρου. Β) Ως συνέπειες της πρώτης κατηγορίας (*παρεπόμενες*) μπορούν να θεωρηθούν όλες οι προερχόμενες από τη διαταγή ή λήψη των συγκεκριμένων ασφαλιστικών μέτρων και πριν από την εκτέλεσή τους, όπως εκτίθεται στο ειδικό μέρος. *Αντανακλαστικές* εξάλλου μπορούν να χαρακτηρισθούν εκείνες οι συνέπειες των ανωτέρω αποφάσεων, οι οποίες επηρεάζουν περισσότερο ή λιγότερο τα έννομα συμφέροντα των τρίτων, όπως προκύπτει από την ανάλυση των κατ' ιδίαν ασφαλιστικών μέτρων, π.χ. επί συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου, σφραγίσεως κ.λπ. *Μικτές*, τέλος, συνέπειες μπορούν να (θεωρηθούν ότι) είναι αυτές που αφορούν την άμεση ή έμμεση αποδεικτική δύναμη των ίδιων αποφάσεων.

145. Βλ. τ. Ι, §§ 203 επ.

146. Πρβλ. ανωτ. § 350.

147. Βλ. § 350.

148. Πρβλ. § 576.

149. Βλ. τ. Ι, § 202.

Τίτλος Τέταρτος
Αναγκαστική εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται
σε δίκες περί ασφαλιστικών μέτρων

§ 576

Ι) Εισαγωγή. Α) Όπως σημειώθηκε και παραπάνω¹⁵⁰, ορισμένες από τις αποφάσεις που εκδίδονται σε δίκες περί ασφαλιστικών μέτρων αποτελούν τίτλους εκτελεστούς. Είναι εκείνες οι αποφάσεις, οι οποίες επιβάλλουν πράξη ή παράλειψη ή παροχή ή περιέχουν καταδίκη ή καταψήφιση όμοιου περιεχομένου ή διατάζουν παρόμοια μέτρα. Β) Οι υπόλοιπες από τις παραπάνω αποφάσεις, και μάλιστα αυτές που περιέχουν καταδίκη ή καταψήφιση σε πληρωμή των δικαστικών εξόδων, είναι εκτελεστές και εκτελούνται, όπως εκτίθεται στη συνέχεια.

ΙΙ) Προϋποθέσεις της αναγκαστικής εκτέλεσεως των αποφάσεων που αποφαίνονται επί ασφαλιστικών μέτρων. Α) Καταρχήν για την εκτέλεση των ανωτέρω αποφάσεων πρέπει να συντρέχουν οι ίδιες προϋποθέσεις, όπως και κατά το κοινό δίκαιο, προκειμένου περί εκτελεστών αποφάσεων της διαγνωστικής διαδικασίας ή άλλων εκτελεστών τίτλων¹⁵¹. Β) Σε ορισμένες, όμως, περιπτώσεις σημειώνονται κάποιες αποκλίσεις, για τις σπουδαιότερες από τις οποίες γίνεται στη συνέχεια λόγος εν συντομία. Γ) Οι διαδικαστικές προϋποθέσεις για την εκτέλεση των αποφάσεων περί ασφαλιστικών μέτρων είναι λιγότερες και απλούστερες: α) Με ρητή διάταξη του ΚΠολΔ¹⁵² σε ασφαλιστικά μέτρα για την αποτροπή επικείμενου κινδύνου από την αναβολή, μπορεί να παρίσταται και να ενεργεί και ο μη ικανός προς δικαιοπραξία (αχειράφετος ή χειράφετος ανήλικος, ή αυτός που τελεί υπό απαγόρευση δικαστική ή νόμιμη ή υπό δικαστική αντίληψη), εφόσον έχει τουλάχιστον συνείδηση τωνπραγμάτων, χωρίς τη συναίνεση, άδεια ή σύμπραξη του νόμιμου αντιπροσώπου του ή αυτού που συμπληρώνει την ικανότητά του (κηδεμόνα, δικαστικού αντιλήπτορα κ.λπ). β) Κάτι ανάλογο θα μπορούσε να λεχθεί και για τα θέματα της τηρήσεως των διατυπώσεων, οι οποίες επιβάλλονται ορισμένες φορές για την ενέργεια στο όνομα του ανίκανου και την εξουσιοδότηση του νόμιμου αντιπροσώπου κ.λπ. γ) Η δικαστική πληρεξουσιότητα, αν και δεν υπάρχει

150. Πρβλ. § 350.

151. Βλ. §§ 339 επ., 349 επ.

152. ΚΠολΔ 63 (64) § 2. Βλ. σχετικώς τ. Ι, § 116.

γι' αυτό ρητή διάταξη, αλλά μπορεί να συναχθεί επιχείρημα από το άρθρ. 105 (106) ΚΠολΔ¹⁵³, όταν υπάρχει κίνδυνος από την αναβολή και όταν γενικά πιθανολογείται η ανάγκη προς επείγουσα ενέργεια, μπορεί να δοθεί και με απλούστερο τύπο, με απλή επιστολή κ.λπ., αν δεν είναι δυνατή η σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου κ.λπ. ή η αυτοπρόσωπη παράσταση (λόγω απουσίας σε απομακρυσμένο τόπο, λόγω ασθένειας κλπ). δ) Αναφορικά με τις προϋποθέσεις παροχής έννομης προστασίας με τη μορφή της αναγκαστικής εκτελέσεως και τις υπόλοιπες προϋποθέσεις του επιτρεπτού της, υπάρχουν περιπτώσεις, κατά τις οποίες, από τη φύση των πραγμάτων δεν είναι απαραίτητο και μερικές φορές δεν είναι δυνατό να συντρέχουν ορισμένες από τις προϋποθέσεις αυτές. Έτσι π.χ. έχει το πράγμα ως προς την ανάγκη να υπάρχει βέβαιη και εκκαθαρισμένη απαίτηση¹⁵⁴. Στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι μερικές φορές δυνατό να γίνεται λόγος για την ύπαρξη βέβαιης και εκκαθαρισμένης απαιτήσεως, γιατί ακριβώς αυτή αμφισβητείται και δεν έχει ακόμη αναγνωρισθεί δικαστικά ούτε αποδεικνύεται με δημόσιο έγγραφο κ.λπ. Η έλλειψη αυτή αναπληρώνεται κατά κάποιο τρόπο από την απόφαση που διατάζει ή επιτρέπει τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου, η οποία καθιστά ορισμένη απαίτηση βέβαιη και εκκαθαρισμένη προσωρινά, για τη λήψη του συγκεκριμένου ασφαλιστικού μέτρου. ε) Κατά το κοινό δίκαιο¹⁵⁵, για την έναρξη και την περαιτέρω πορεία της αναγκαστικής εκτελέσεως δεν αρκεί η ύπαρξη τίτλου εκτελεστού, αλλά απαιτείται επιπλέον και απαραίτητα η περιαφή του τύπου της εκτελέσεως στο έγγραφο που αποτελεί αυτό τον τίτλο (δικαστική απόφαση, συμβολαιογραφικό έγγραφο κ.λπ.) και στη συνέχεια να εκδοθεί απόγραφο (δηλαδή αντίγραφο του εκτελεστού τίτλου που έχει περιβληθεί τον τύπο της εκτελέσεως)¹⁵⁶. Τέτοια διατύπωση δεν απαιτείται για την αναγκαστική εκτέλεση αποφάσεως, η οποία διατάζει ή επιτρέπει τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου και η οποία εκτελείται με βάση αντίγραφο ή απόσπασμα αυτής¹⁵⁷.

III) Προδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως αποφάσεως που διατάζει κ.λπ. ασφαλιστικό μέτρο. Α) Όταν πρόκειται για την αναγκαστική εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, που εκδίδονται με τη διαγνωστική δια-

153. Βλ. τ. Ι, § 118 και τ. ΙΙΙ, § 344.

154. Βλ. ανωτ. § 346.

155. Πρβλ. § 356.

156. Βλ. παραπομπή στην υποσημείωση 149.

157. ΚΠολΔ 700 (744) § 2 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 801 § 2 εδ. α' Α.Ε. 711 § 2 εδ. α'.

δικασία και άλλων εκτελεστών τίτλων, απαιτείται η τήρηση ορισμένης προδικασίας, η οποία μάλιστα συμπίπτει με την πρώτη πράξη της κύριας διαδικασίας της εκτελέσεως. Η προδικασία αυτή συνίσταται, όπως είναι γνωστό, στην προεπίδοση προς τον καθ' ου η εκτέλεση αντιγράφου από απόγραφο εκτελεστού τίτλου με επιταγή προς εκτέλεση. Β) Όταν εκτελείται απόφαση, η οποία διατάζει τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, δεν απαιτείται τέτοια προεπίδοση (κοινοποίηση) αντιγράφου αυτής της αποφάσεως¹⁵⁸. Γ) Περαιτέρω κατά το κοινό δίκαιο είναι, κατά κανόνα, απαραίτητη και η πάροδος ορισμένης προθεσμίας για την εξακολούθηση της κύριας διαδικασίας¹⁵⁹. Αυτό δεν είναι αναγκαίο για την εκτέλεση αποφάσεως περί λήψεως ασφαλιστικού μέτρου. Εδώ η εκτέλεση μπορεί να γίνει αμέσως και κατά κανόνα χωρίς προηγούμενη επίδοση αντιγράφου ή αποσπάσματος της αποφάσεως και απλώς με βάση αυτό, το οποίο επιδεικνύεται και μνημονεύεται απλώς στην έκθεση εκτελέσεως ή και επιδίδεται συγχρόνως¹⁶⁰. Εξαίρεση ισχύει στις περιπτώσεις των άρθρων 728 (773) επ. ΚΠολΔ¹⁶¹ για την προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεως και 731 (777)–735 (781) ΚΠολΔ¹⁶² για την προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως¹⁶³. Στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται να προηγηθεί της αναγκαστικής εκτελέσεως η προεπίδοση αντιγράφου από απόγραφο της αποφάσεως με επιταγή προς εκτέλεση και να παρέλθει προθεσμία είκοσι τεσσάρων ωρών από αυτήν. Πριν από την πάροδο αυτής της προθεσμίας από την επίδοση της επιταγής δεν μπορεί να γίνει άλλη πράξη εκτελέσεως¹⁶⁴. Άλλη εξαίρεση καθιερώνεται επί της εκτελέσεως των προσωρινών διαταγών, οι οποίες μπορεί να εκδίδονται με την κατάθεση της αιτήσεως για τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, όπως ανωτέρω σημειώθηκε¹⁶⁵, και οι οποίες αφορούν τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν μέχρι την έκδοση της αποφάσεως επί της αιτήσεως, προς εξασφάλιση ή διατήρηση του δικαιώματος ή ρύθμιση της καταστά-

158. Βλ. παραπομπές στην υποσημ. 151. Υπό την αρχική όμως διατύπωση του άρθρου 700 (711) § 2 εδ. β' ΚΠολΔ και κατά τα Σχ. Σ.Ε. 801 παρ. 2 εδ. β' και Α.Ε. 744 παρ. 2 εδ. β', ο επισπεύδων την εκτέλεση όφειλεν, επί ποινή ακυρότητας αυτής, να κοινοποιήσει εντός οκτώ ημερών από της εκτελέσεως αντίγραφο της αποφάσεως.

159. Προβλ. § 357.

160. Βλ. παραπομπές στις υποσημ. 151 και 152.

161. Σχ. Πολ.Δ. Α.Ε. 773.

162. Σχ. Πολ.Δ. Α.Ε. 777-781.

163. ΚΠολΔ 700 (744) παρ. 2 εδ. β'.

164. Βλ. παραπομπές στην υποσημ. 157.

165. Βλ. § 569.

σεως. Οι διαταγές αυτές εκτελούνται με την καταχώρισή τους κάτω από την αίτηση, ή στα πρακτικά με βάση σημείωμα του δικαστή που τις έχει εκδώσει και, σε πολυμελές δικαστήριο, του προέδρου αυτού¹⁶⁶. Η εκτέλεση των διατάξεων για τα δικαστικά έξοδα, οι οποίες αφορούν αιτήσεις για έκδοση αποφάσεων για λήψη ασφαλιστικών μέτρων, γίνεται με βάση αντίγραφο αυτών και μετά από κοινοποίηση είκοσι τέσσερις ώρες πριν από την εκτέλεση αντιγράφου της απόφασης προς τον καθ' ου η αίτηση¹⁶⁷. Δ) Αν έχουν διαταχθεί ασφαλιστικά μέτρα με τον όρο της εγγυοδοσίας, δεν είναι δυνατό να εκτελεστεί η απόφαση που τα διατάζει πριν από την παροχή της εγγυοδοσίας (άρθρ. 701 ΚΠολΔ).

IV) *Κύρια διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως*. Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 700 (744) § 1 ΚΠολΔ¹⁶⁸ η απόφαση που διατάζει ασφαλιστικά μέτρα εκτελείται κατά τις διατάξεις της αναγκαστικής εκτελέσεως. Β) Από τη διάταξη που παρατέθηκε συνάγεται, ότι η εκτέλεση της απόφασης, με την οποία επιτρέπεται ή διατάζεται η λήψη κάποιου ασφαλιστικού μέτρου, γίνεται ανάλογα με το είδος της προσωρινά αναγνωριζόμενης απαιτήσεως και με τους αντίστοιχους τρόπους, οι οποίοι προβλέπονται, όταν πρόκειται για την αναγκαστική εκτέλεση των εκτελεστών αποφάσεων, που εκδίδονται με τη διαγνωστική διαδικασία, και των υπόλοιπων εκτελεστών τίτλων για την παράδοση ή απόδοση πραγμάτων (κινητών ή ακινήτων), για επιχείρηση πράξεων, για την παράλειψη ή ανοχή πράξεων, για καταδίκη σε δήλωση βουλήσεως, για την παράδοση ή απόδοση τέκνου, για χρηματικές απαιτήσεις (με επιβολή αναγκαστικής κατασχέσεως) κινητών ή ακινήτων ή απαιτήσεων στα χέρια του οφειλέτη ή τρίτου ή ειδικών περιουσιακών στοιχείων, εφόσον έχει δοθεί ειδική άδεια, όπως εκτίθεται παραπάνω¹⁶⁹ και στη συνέχεια¹⁷⁰ στα οικεία μέρη. Γ) Καθιερώνονται όμως και ισχύουν, από τη φύση των πραγμάτων, ορισμένες αποκλίσεις από το κοινό δίκαιο της αναγκαστικής εκτελέσεως. Για τα θέματα αυτά γίνεται λόγος στα οικεία σημεία, σχετικά με κάθε επί μέρους είδος ασφαλιστικού μέτρου.

166. ΚΠολΔ 700 (744) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 801 § 3, Α.Ε. 744 § 3.

167. ΚΠολΔ 700 (744) § 4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 801 § 4, Α.Ε. 744 § 4.

168. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 801 § 1, Α.Ε. 744 § 1.

169. Βλ. §§ 471 επ.

170. Βλ. § 596.

Τίτλος Πέμπτος
Διαφορές και δίκες για την εκτέλεση ασφαλιστικών μέτρων

§ 577

Ι) Γενικές παρατηρήσεις. Α) Κατά την αναγκαστική εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων, με τις οποίες λαμβάνονται ή διατάσσεται ή επιτρέπεται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων, είναι ενδεχόμενο, για να μη λεχθεί σύνηθες, το φαινόμενο της δημιουργίας ερίδων, αμφισβητήσεων ή γενικότερα διαφορών, οι οποίες ανάγονται στο επιτρεπτό ή σε γενικότερα ή ειδικότερα ζητήματα αυτής της διαδικασίας, όμοια ή ανάλογα με τα εμφανιζόμενα στην τακτική διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως των αποφάσεων που εκδίδονται με τη διαγνωστική διαδικασία ή άλλων εκτελεστών τίτλων. Β) Οι ανωτέρω διαφορές προκαλούν κατά κανόνα δίκες, οι οποίες καλούνται «*δίκες για την εκτέλεση ασφαλιστικών μέτρων*». Γ) Στις δίκες αυτές ισχύουν και εφαρμόζονται ορισμένοι κανόνες, για τους οποίους γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) Κανόνες που ισχύουν και εφαρμόζονται στις διαφορές για την εκτέλεση αποφάσεων, οι οποίες διατάζουν τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων. Α) Διαφορές, οι οποίες αφορούν την εκτέλεση αποφάσεως που διατάζει ασφαλιστικά μέτρα ή ανακαλεί στο σύνολό της ή μερικά την απόφαση γι' αυτά, εκδικάζονται από το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση, με την τήρηση και των διατάξεων του άρθρου 686 (730) ΚΠολΔ¹⁷¹. Β) Σε εξαιρετικά κατεπείγουσες περιπτώσεις τις ανωτέρω διαφορές διακάζει το μονομελές πρωτοδικείο του τόπου, στον οποίο γίνεται η εκτέλεση, όπου δε δεν υπάρχει μονομελές πρωτοδικείο, το ειρηνοδικείο, με την τήρηση και των διατάξεων των άρθρων 696 (730)-688 (732), 690 (734)-692 (736), 695 (739)-699 (743) ΚΠολΔ, για τις οποίες γίνεται λόγος ανωτέρω¹⁷². Γ) Η εκδιδόμενη μ' αυτόν τον τρόπο απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου ή του ειρηνοδικείου μπορεί, από τη φύση της, ν' ανακληθεί για οποιοδήποτε λόγο από το ανωτέρω αρμόδιο για την επίλυση της διαφοράς δικαστήριο¹⁷³. Δ) Η εκτέλεση των αποφάσεων που διατάζουν ασφαλιστικά μέτρα μπορεί, μετά από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, να περιορισθεί σε ορισμένα περιουσιακά στοιχεία, αν το δικαστήριο

171. ΚΠολΔ 702 (746) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 804 § 1, Α.Ε. 746 § 1.

172. ΚΠολΔ 702 (746) § 2 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ.Σ.Ε. 804 § 2 εδ. α', Α.Ε. 746 § 2 εδ. α'.

173. ΚΠολΔ 702 (746) § 2 εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 804 § 2 εδ. β', Α.Ε. 746 § 2 εδ. β'.

πείθεται ότι αυτά είναι επαρκή για την εξασφάλιση ή διατήρηση του δικαιώματος¹⁷⁴. Αρμόδιο είναι το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση.

III) *Υποχρέωση για αποζημίωση*. Αν απορριφθεί τελεσίδικα ως αβάσιμη η αγωγή για την κύρια υπόθεση, όποιος ζήτησε να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα είναι υποχρεωμένος να καταβάλει αποζημίωση για τη ζημία που προξένησε από την εκτέλεση της αποφάσεως, η οποία το διέταξε ή από την εγγύηση που δόθηκε, μόνο αν γνώριζε ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε, ότι δεν υπήρχε το δικαίωμα (ΚΠολΔ 703).

174. ΚΠολΔ 702 (746) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 804 § 3, Α.Ε. 746 § 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΑΝΑΚΛΗΣΗ, ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ Ή ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΠΟΥ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΣΕ ΔΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Τίτλος Πρώτος
Γενικές Παρατηρήσεις

§ 578

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως εκτέθηκε παραπάνω¹⁷⁵, οι αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται σε δίκες για ασφαλιστικά μέτρα, παράγουν προσωρινό δεδικασμένο με την ειδική έννοια που εκτέθηκε προηγουμένως ή αλλιώς έχουν προσωρινή ισχύ. Β) Από αυτόν τον κανόνα και από τη φύση των ασφαλιστικών μέτρων, τα οποία διατάσσονται ή λαμβάνονται σε επείγουσες περιστάσεις ή και για την αποτροπή επικείμενου κινδύνου κ.λπ., συνάγεται, ότι οι αποφάσεις που αποφαίνονται γι' αυτά δεν έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό το καταρχήν αμετάβλητο, όπως συμβαίνει με τις αντίστοιχες αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται κατά τη διαγνωστική διαδικασία και οι οποίες είναι κατά κανόνα αμετάβλητες. Γ) Αντίθετα επιτρέπεται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, συνηθέστερα ή σπανιότερα, η ανάκληση, ή η μεταβολή τους.

ΙΙ) *Το σύστημα του προγενέστερου δικαίου.* Α) Η (καταργηθείσα) Πολ.Δ. του 1834, όπως είχε αρχικά¹⁷⁶, και η Κρητ.Πολ.Δ. του 1903¹⁷⁷ δεν περιείχαν διάταξη για την ανάκληση ή μεταρρυθμίση κ.λπ. των αποφάσεων που εκδίδονταν και αποφαίνονταν σε δίκες για προσωρινά μέτρα, αλλά όριζαν, ότι απλώς αυτές είναι προσωρινές και δεν βλάπτουν την κύρια δίκη. Β) Με το ν. 263/1914 προστέθηκαν στο άρθρο 638 της προϋσχύσας Πολ.Δ. ως εδάφ. 4 και 5 του ως άνω άρθρου, οι ακόλουθες διατάξεις, οι οποίες όρισαν τα εξής: α) «Το δικαστήριο, εις ο ανήκει η διάγνωση της κυρίας δίκης, δύναται κατά πάσαν στάσιν αυτής να ανακαλέση εν όλω ή εν μέρει ή (να) μεταρρυθμίση καθ' οιονδήποτε τρόπον την προεδρική απόφαση, εν οίς και να επιβάλη εγγυήσιν ή (να) αυξήση την επιβληθείσαν, ως επακολούθημα δε της τοιαύτης ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως, να διατάξη και την άρσιν της, προεδρική αδεία, ενεργηθείσης κατασχέσεως ή άλλον συντηρητικού μέτρου». β) Την ίδια εξουσία είχε και ο

175. Βλ. §§ 46 και 575.

176. Πολ.Δ. (1834) 634-638.

177. Κρητ. Πολ.Δ. 568 εδ. 1.

πρόεδρος των πρωτοδικών «μέχρι της πρώτης επ' ακροατηρίου συζητήσεως της υποθέσεως, εφ' όσον επήλθε μεταβολή των πραγμάτων, δικαιολογούσα την ανάκλησιν ή την μεταρρυθμίσιν της αποφάσεώς του». γ) Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει, ότι επιτρεπόταν η ανάκληση ή η μεταρρύθμιση των αποφάσεων που αποφαίνονταν για προσωρινά μέτρα από το δικαστήριο της κύριας δίκης σε κάθε στάση της δίκης, η οποία νόμιμα προκαλείτο, και από τον πρόεδρο των πρωτοδικών που εξέδωσε την απόφαση, με τις ανωτέρω προϋποθέσεις της μεταβολής των πραγμάτων κ.λπ., η οποία δικαιολογεί αυτή την ανάκληση ή μεταρρύθμιση. Οι διατάξεις αυτές είχαν ερμηνευθεί διασταλτικά και είχαν εφαρμοσθεί με ευρύτητα. Ανακλήσεις και μεταρρυθμίσεις των ανωτέρω αποφάσεων ζητούνταν κατά κανόνα και γίνονταν όχι σπάνια. Και η απλή απουσία του καθ' ου διατάχθηκε η λήψη του επείγοντος μέτρου κατά τη συζήτηση της αιτήσεως για τη διαταγή αυτού του μέτρου ή για την παροχή άδειας για την επιβολή του, θεωρούνταν συνήθως ως λόγος του παραδεκτού της αιτήσεως για την ανάκληση ή τη μεταρρύθμισή του.

III) Το σύστημα του ισχύοντος δικαίου. Α) Ο ΚΠολΔ έθεσε ως αφετηρία το δίκαιο που ίσχυε πριν από την εισαγωγή του μετά την ανωτέρω τροποποίηση, αλλά διεύρυνε, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τις περιπτώσεις ανακλήσεως, μεταρρυθμίσεως κ.λπ. αυτών των αποφάσεων και ρύθμισε με μεγαλύτερη πληρότητα τα σχετικά θέματα. Β) Παράλληλα με όσα ισχύουν γενικά ως προς την ανάκληση των ανωτέρω αποφάσεων, γενικά για τα ασφαλιστικά μέτρα, προβλέπονται από τον ΚΠολΔ και από άλλα νομοθετήματα περιπτώσεις ανακλήσεως, μεταρρυθμίσεως κ.λπ. των αποφάσεων που αποφαίνονται για ζητήματα ασφαλιστικών μέτρων, για ορισμένα από τα οποία γίνεται λόγος κατωτέρω στα οικεία μέρη.

Τίτλος Δεύτερος

Δικαιολογητικός λόγος της αναγνώρισεως του θεσμού της ανακλήσεως, μεταρρυθμίσεως ή μεταβολής των δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται για ασφαλιστικά μέτρα

§ 579

I) *Εισαγωγή.* Α) Ο θεσμός της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται σε δίκες για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων αποτελεί υποκατάστατο των ενδίκων μέσων, η άσκηση των οποίων, όπως εκτέθηκε, δεν συγχωρείται κατά των ανωτέρω αποφάσεων.

Β) Με το θεσμό αυτό επιδιώκεται η διόρθωση παραδρομών και πλανών, οι οποίες είναι ενδεχόμενες εξαιτίας της αναγκαστικά τηρούμενης συνοπτικής διαδικασίας και του επείγοντος γενικά χαρακτήρα της.

II) *Ειδική δικαιολογία του επιτρεπτού της ανακλήσεως με αίτηση ενός από τους διαδίκους.* Α) Η δυνατότητα μετά από αίτηση ενός από τους διαδίκους ή ενός από τα πρόσωπα που νομικά ταυτίζονται μ' αυτούς, ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως, με την οποία διατάχθηκε κάποιο ασφαλιστικό μέτρο, μπορεί να πει κανείς ότι όχι σπάνια βρίσκει στήριγμα στη σκέψη που διατυπώθηκε παραπάνω σχετικά με το (αυξημένο) ενδεχόμενο της πεπλανημένης ή μη ορθής (δικαστικής) κρίσεως (που εκφέρεται με τις αποφάσεις των ασφαλιστικών μέτρων) από διάφορες αιτίες. Ένας από τους λόγους αυτούς μπορεί να είναι η από τη φύση των πραγμάτων συνοπτικότητα και ταχύτητα της διαδικασίας για την έκδοση των αποφάσεων αυτών, η οποία εμποδίζει συνήθως την πλήρη και από κάθε πλευρά εξέταση της υποθέσεως. Επιπλέον, ο επείγων χαρακτήρας της διεξαγωγής της σχετικής διαδικασίας καθιστά αρκετά δύσκολη, και μερικές φορές τελείως αδύνατη, την πλήρη υπεράσπιση των διαδίκων. Εξάλλου και η πίεση, η οποία ασκείται με τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων, είναι συνήθως έντονη, ώστε να δικαιολογείται η επιεικής σκέψη της υποβολής των σχετικών αποφάσεων σε νέα κρίση. Β) Από την άλλη πλευρά όμως η ευχέρεια της δυνατότητας της παραπάνω ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται επί ασφαλιστικών μέτρων παρέχει σε ορισμένους διαδίκους (οφειλέτες) ένα μέσο στρεψοδικίας και παρελκύσεως της σχετικής διαδικασίας και σε ορισμένες περιπτώσεις μαινώσεως της αποτελεσματικής εφαρμογής και πραγματοποίησης του ασφαλιστικού μέτρου που έχει επιτραπεί. Γ) Ακριβώς για την επίτευξη των ευνοϊκών συνεπειών και για την αποφυγή των μειονεκτημάτων του θεσμού, εξαρτήθηκε το επιτρεπτό της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως από τη συνδρομή ορισμένων προϋποθέσεων, για τις οποίες γίνεται λόγος παρακάτω.

III) *Το έρεισμα του παραδεκτού της ανακλήσεως μετά από αίτηση τρίτων.* Α) Οι λόγοι που εκτέθηκαν ανωτέρω, οι οποίοι συνηγορούν για την παραδοχή της ευχέρειας της ανακλήσεως μετά από πρόταση των διαδίκων και όσων ταυτίζονται νομικά μ' αυτούς, συντρέχουν περισσότερο, όταν πρόκειται για τρίτους, γιατί σ' αυτούς δεν δόθηκε η ευχέρεια να προβάλουν τις απόψεις τους στην αρχική διαδικασία της διαταγής του

ασφαλιστικού μέτρου και να αποτρέψουν τις ενδεχόμενες επιζήμιες γι' αυτούς συνέπειες από την εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου. Β) Από το άλλο μέρος, όμως, δεν αποκλείονται και στην περίπτωση αυτή (ενδεχόμενες) καταχρήσεις της παραπάνω δυνατότητας με την παρεμβολή τρίτου, ύστερα από υπόδειξη ή σε συμπαιγνία με τον καθ' ου το ασφαλιστικό μέτρο (οφειλέτη). Γ) Με σκοπό την επιτυχία της προσπάθειας και για την επωφελή εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων της δυνατότητας της ανακλήσεως και προς αποφυγή των μειονεκτημάτων της, διατυπώνονται οι αναφερόμενες στη συνέχεια προϋποθέσεις του επιτρεπτού της.

Τίτλος Τρίτος

Προϋποθέσεις του επιτρεπτού της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται στα ασφαλιστικά μέτρα

§ 580

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Σε αντιστάθμισμα και ως υποκατάστατο, κατά κάποιον τρόπο, του αποκλεισμού της ασκήσεως, ιδίως των τακτικών, ενδίκων μέσων, όπως παρατηρήθηκε και παραπάνω, επιτράπηκε μεταγενέστερα και επιτρέπεται από τον ΚΠολΔ, όπως αναφέρθηκε, η υποβολή ή η άσκηση αιτήσεως για την ανάκληση ή μεταρρύθμιση (ή μεταβολή) των αποφάσεων που αποφαίνονται σε δίκες για ασφαλιστικά μέτρα. Β) Εν όψει αυτής της απόψεως και αφετηρίας και του επιδιωκόμενου σκοπού καθώς και της ανάγκης αποφυγής της παρατάσεως της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων κρίθηκε και νομίζουμε ορθά ότι όχι μόνο δικαιολογείται, αλλ' ίσως και επιβάλλεται να εξαρτηθεί το παραδεκτό της σχετικής αιτήσεως από τη συνδρομή ορισμένων προϋποθέσεων, οι οποίες ανταποκρίνονται στο δικαιολογητικό λόγο, στη φύση και στο σκοπό των παραπάνω ενδίκων βοηθημάτων. Γ) Αν και δεν ορίζεται άμεσα και ρητά από τον ΚΠολΔ, προκύπτει όμως σαφώς από το συνδυασμό των διατάξεών του, οι οποίες ρυθμίζουν τα σχετικά θέματα, θα πρέπει να γίνεται διάκριση ως προς τους λόγους ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αυτών των αποφάσεων, ανάλογα με το αν η ανάκληση ζητείται ή προτείνεται από κάποιον από τους διαδίκους, κατά του οποίου εκδόθηκε η απόφαση, της οποίας ζητείται η ανάκληση ή μεταρρύθμιση, ή από αυτούς που ταυτίζονται νομικά με τους διαδίκους (αντιπροσώπους, αντιπροσωπευομένους, καθολικούς ή οιονεί καθολικούς και συνήθως ειδικούς διαδόχους) ή ακόμη και από κάποιον τρίτο, ο οποίος έχει απλώς έννομο συμφέρον.

II) *Αποφάσεις που υπόκεινται σε ανάκληση ή μεταρρύθμιση.* Α) Σε ανάκληση ή μεταρρύθμιση υπόκεινται οι αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται σε δίκες για ασφαλιστικά μέτρα και διατάσσουν ή επιτρέπουν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων ή μεταρρυθμίζουν ή ανακαλούν τέτοιες αποφάσεις¹⁷⁸. Β) Ζήτημα θα μπορούσε να γεννηθεί ως προς εκείνες τις αποφάσεις που απορρίπτουν αιτήσεις, με τις οποίες προτείνεται η λήψη ή ζητείται η άδεια λήψεως ασφαλιστικού μέτρου ή αιτήσεις ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεων που διατάσσουν ή επιτρέπουν τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Οι αποφάσεις αυτές, οι οποίες δεν υπόκεινται (ιδίως) σε τακτικά ένδικα μέσα και συνεπώς είναι τελεσίδικες ήδη από τη δημοσίευσή τους, παράγουν δεδικασμένο και για το λόγο αυτό εμποδίζεται καταρχήν η υποβολή και η εξέταση τέτοιων αιτήσεων. Άλλωστε λείπει συνήθως, υπό τις παραπάνω προϋποθέσεις το έννομο συμφέρον για την υποβολή τέτοιας αιτήσεως, αφού για λόγο που προβλέπεται από το ισχύον δίκαιο και για τον οποίο δεν ισχύει το ανωτέρω δεδικασμένο, μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση για τη λήψη ή διαταγή ασφαλιστικού μέτρου. Γ) Ανάλογο ερώτημα ανακύπτει και για τις αποφάσεις με τις οποίες ανακαλείται ή μεταρρυθμίζεται μια απόφαση ασφαλιστικών μέτρων. Εν προκειμένω δηλαδή ερωτάται, αν είναι επιτρεπτή η ανάκληση ή η μεταρρύθμιση αποφάσεως με την οποία ανακλήθηκε ή μεταρρυθμίσθηκε μια προηγούμενως εκδοθείσα απόφαση ασφαλιστικών μέτρων. Ειδικότερα η διάταξη του άρθρου 696 § 3 ορίζει, ότι «το διατάξαν ασφαλιστικά μέτρα δικαστήριον μέχρι της πρώτης συζητήσεως της αγωγής περί της κυρίας υποθέσεως δικαιούται, τη αιτήσει του έχοντος έννομον συμφέρον, να μεταρρυθμίση ή να ανακαλέση εν όλω ή εν μέρει την απόφασιν του εφ' όσον επήλθε μεταβολή των πραγμάτων δικαιολογούσα την ανάκλησιν ή μεταρρυθμίσιν αυτής». Από τη διατύπωση της διατάξεως –η δε γραμματική ερμηνεία δέον να αποτελεί την αφετηρία της μεθοδολογικής διαδικασίας για την εύρεση του αληθούς νοήματος των νόμων– προκύπτει, ότι σε περίπτωση «μεταβολής των πραγμάτων δικαιολογούσης την ανάκλησιν ή μεταρρυθμίσιν» της περί των ασφαλιστικών μέτρων αποφάσεως, δικαιούται εκείνος που έχει έννομο συμφέρον να ζητήσει από το δικαστήριο που διέταξε τα ασφαλιστικά μέτρα να μεταρρυθμίσει ή να ανακαλέσει εν όλω ή εν μέρει την απόφασή του. Δεν δικαιούται όμως αυτός –ακόμη και σε

178. ΚΠολΔ 696 (740)-697 (741), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 795, Α.Ε. 740-741. ΚΠολΔ 698 (742) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 799 § 1, Α.Ε. 742 § 1.

περίπτωση αντίστοιχης «μεταβολής των πραγμάτων»– να ζητήσει την ανάκληση της προεκδοθείσας αποφάσεως που ανακάλεσε τα ασφαλιστικά μέτρα, επειδή ουδέν ορίζει περί τούτου η διάταξη του άρθρου 696 § 3 ΚΠολΔ, σε περίπτωση που ήθελε τυχόν υποβληθεί μία τέτοια αίτηση, αυτή θα ήταν μη επιτρεπτή ως από δικονομικής επόψεως νόμω αβάσιμη (ή κατ' άλλη θεώρηση ως απαράδεκτη), δηλαδή ως μη προβλεπόμενη από κάποια διάταξη του ΚΠολΔ¹⁷⁹).

Αλλά και η συστηματική-τελολογική θεώρηση του ως άνω ζητήματος και η επί τη βάσει αυτής τελολογική ερμηνεία της διατάξεως του άρθρου 696 § 3 ΚΠολΔ εντεταγμένης εντός του πλαισίου του συνόλου των περί ασφαλιστικών μέτρων διατάξεων, τελολογικώς επίσης θεωρούμενων ενισχύει το συμπέρασμα, το οποίο απορρέει και από την κατά τα ως άνω γραμματική ερμηνεία, δηλαδή, ότι εκείνος που έχει έννομο συμφέρον δεν δικαιούται σε περίπτωση μεταβολής των πραγμάτων να ζητήσει την ανάκληση αποφάσεως η οποία ανακάλεσε τα ασφαλιστικά μέτρα.

Με τη διάταξη του άρθρου 696 § 3 –ιδιαίτερα μετά τη μεταρρύθμιση με το Ν.Δ. 958/1971– επιδιώκεται, όπως επισημαίνεται και στο αντίστοιχο τμήμα της αιτιολογικής εκθέσεως του Ν.Δ. 958/1971, όπως με την άρση των σχετικών αμφιβολιών που ανεφύησαν με βάση την αρχική διατύπωση της ως άνω διατάξεως (άρθρο 740 § 3 ΚΠολΔ/1968 = 696 § 3 ΚΠολΔ/1971) παρεμποδισθεί η υποβολή επανειλημμένων αιτήσεων για ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως¹⁸⁰ σχετικά με τα ασφαλιστικά μέτρα.

Κατ' ακολουθίαν των σκέψεων και παρατηρήσεων που εκτέθηκαν προηγουμένως, η γνώμη μου είναι, ότι ανάκληση της αποφάσεως με την οποία ανακλήθηκαν ασφαλιστικά μέτρα –δηλαδή κατ' ακριβολογία με την οποία ανακλήθηκε δικαστική απόφαση που είχε διατάξει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων– επιτρέπεται μόνον με τις προϋποθέσεις της διατάξεως του άρθρου 696 § 1, δηλαδή αν κάποιος δεν συμμετείχε ή δεν κλήθηκε να συμμετάσχει κατά τη συζήτηση της σχετικής για την ανάκληση αιτήσεως όχι δε εφόσον επήλθε «μεταβολή των πραγμάτων». Σε μια τέτοια περίπτωση –δηλαδή «μεταβολής των πραγμάτων»– θα μπορεί να υποβληθεί μόνο νέα αίτηση για λήψη ασφαλιστικών μέτρων.

Δ) Είναι αδιάφορο, κατά κανόνα τουλάχιστον, από ποίο δικαστήριο

179. Βλ. και Π. Τζίφρας, έ.α., σ. 83 επ.

180. Π. Τζίφρας, έ.α., σ. 83 επ. (86 επ.).

εκδόθηκαν οι αποφάσεις αυτές. Άλλο βεβαίως είναι το ζήτημα, ποίο δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί για την ανάκληση ή μεταρρύθμιση αποφάσεως στη συγκεκριμένη περίπτωση, για το οποίο γίνεται λόγος παρακάτω¹⁸¹.

III) *Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως*. Α) Σύμφωνα με τα άρθρα 696 (740) και 697 (741) ΚΠολΔ¹⁸² την ανάκληση ή μεταρρύθμιση αποφάσεως, η οποία εκδόθηκε σε δίκη για ασφαλιστικά μέτρα, νομιμοποιούνται καταρχήν να ζητήσουν οι διάδικοι αυτής της δίκης, εφόσον έχουν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση έννομο συμφέρον, το οποίο εκπληρώνει και εδώ, όπως και σε πολλές άλλες περιπτώσεις, και νομιμοποιητική λειτουργία¹⁸³. Β) Συνήθως τη νομιμοποίηση αυτή έχουν εκείνοι οι διάδικοι, κατά των οποίων διατάχθηκε το ασφαλιστικό μέτρο ή εκδόθηκε απόφαση που μεταρρυθμίζει προηγούμενη απόφαση και η οποία διατάζει ή επιτρέπει κάποιο ασφαλιστικό μέτρο, καθώς και όσοι ταυτίζονται νομικά μ' αυτούς (αντιπρόσωποι, αντιπροσωπευόμενοι, καθολικοί και οιονεί καθολικοί διάδοχοι και υπό ορισμένες προϋποθέσεις ειδικοί διάδοχοι). Γ) Μερικές φορές είναι ενδεχόμενο να νομιμοποιούνται και τρίτα πρόσωπα, ανεξάρτητα από το αν κλήθηκαν ή παρέστησαν ή έχουν παρέμβει ή όχι στη δίκη για τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου, εφόσον έχουν έννομο συμφέρον, με την παραπάνω έννοια σε ειδικές περιπτώσεις¹⁸⁴. Δ) Η αίτηση για την ανάκληση ή μεταρρύθμιση αποφάσεως που εκδόθηκε σε δίκη ασφαλιστικών μέτρων απευθύνεται εναντίον εκείνου ή εκείνων από τους διαδίκους της δίκης ή εναντίον όσων ταυτίζονται νομικά μ' αυτόν, ο οποίος νίκησε ενόλω ή εν μέρει και έναντι του οποίου ο αιτών έχει έννομο συμφέρον να επιδιώξει και να επιτύχει την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της σχετικής αποφάσεως.

IV) *Λόγοι ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως*. Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρου 698 (742) § 1 ΚΠολΔ¹⁸⁵, η απόφαση που διέταξε ασφαλιστικό μέτρο μπορεί να ανακληθεί με αίτηση κάποιου από τους διαδίκους της δίκης, στην οποία εκδόθηκε, ή κάποιου από τα πρόσωπα που νομικά ταυ-

181. Βλ. § 581, σελ. 72 επ.

182. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 796 και 797, Α.Ε. 740-741.

183. Πρβλ. σχετικώς για τη λειτουργία αυτή πιο πάνω τ. Ι, § 123.

184. ΚΠολΔ 696 (740) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 797, Α.Ε. 740 § 1.

185. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 799 § 1, Α.Ε. 742 § 1.

τίζονται μ' αυτούς, όπως παραπάνω σημειώθηκε, ολικά ή μερικά, για ορισμένους λόγους. Β) Οι λόγοι αυτοί της ανακλήσεως της αποφάσεως είναι οι επόμενοι: α) *Αν εκδοθεί στη δίκη για την κύρια υπόθεση οριστική απόφαση κατά εκείνου, ο οποίος είχε ζητήσει το ασφαλιστικό μέτρο και γίνει τελεσίδικη.* Η αναγνώριση αυτού του γεγονότος ως λόγου ανακλήσεως της αποφάσεως, που διέταξε το ασφαλιστικό μέτρο, είναι εύκολο να εξηγηθεί. Εφόσον έχει κριθεί τελεσίδικα, ότι δεν υπάρχει ή δεν έχει την έκταση που προβάλλεται από τον εμφανιζόμενο ως δικαιούχο το δικαίωμα, για την εξασφάλιση της ικανοποιήσεως του οποίου είχε διαταχθεί ή επιτραπεί η λήψη του ασφαλιστικού μέτρου, για την περαιτέρω εξασφάλισή του δεν συντρέχει, κατά κανόνα τουλάχιστον, ουσιαστική δικαιολογία. Γεννιέται βέβαια το ζήτημα, αν ο λόγος που αναφέρθηκε συντρέχει μόνο αν η παραπάνω τελεσίδικη απόφαση αποφαίνεται στην ουσία ή αν απορρίπτει την αγωγή μόνο για τυπικούς λόγους. Η δικαιολογία, που εκτέθηκε αμέσως παραπάνω για την αναγραφή της σχετικής διατάξεως, φαίνεται να συνηγορεί υπέρ της πρώτης λύσεως. Η διατύπωση όμως του νόμου, ο οποίος δεν διακρίνει, μπορεί να θεωρηθεί, ότι παρέχει επιχείρημα υπέρ της δεύτερης εκδοχής. Ίσως θα μπορούσε να υποστηριχθεί, ότι καταρχήν πρέπει να γίνεται δεκτή η δεύτερη άποψη, εκτός αν μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την τελεσιδικία της αποφάσεως που εκδόθηκε για την κύρια υπόθεση, ασκήθηκε για το ίδιο αντικείμενο νέα αγωγή και επισπεύδεται η διεξαγωγή της κύριας δίκης που άρχισε γι' αυτήν. Αν η τελεσίδικη απόφαση που εκδόθηκε για την κύρια υπόθεση αποφαίνεται εν μέρει εναντίον αυτού, ο οποίος ζήτησε τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου που διατάχθηκε, μπορεί να χωρήσει αντίστοιχα μερική ανάκληση της αποφάσεως που διέταξε αυτό το μέτρο. Κάτι ανάλογο θα πρέπει να γίνεται επίσης τότε δεκτό, όταν η λήψη του ασφαλιστικού μέτρου ζητήθηκε από περισσότερους και η απόφαση που εκδόθηκε για την κύρια δίκη αποφάνθηκε υπέρ ενός ή περισσότερων απ' αυτούς και εναντίον των υπόλοιπων. Η εμπρόθεσμη και νομότυπη άσκηση έκτακτου ένδικου μέσου (αναιρέσεως ή αναψηλαφήσεως) δεν αποτελεί από μόνη της λόγο για τη μη εφαρμογή της παραπάνω διατάξεως. Μπορεί όμως κατά την κρίση του αρμόδιου ν' αποφανθεί για την αίτηση ανακλήσεως δικαστηρίου, να ανασταλεί η συζήτηση επί της αιτήσεως ανακλήσεως αποφάσεως ασφαλιστικού μέτρου έως την έκδοση οριστικής αποφάσεως για το ασκηθέν έκτακτο ένδικο μέσο. β) *Αν εκδοθεί υπέρ αυτού που ζήτησε το ασφαλιστικό μέτρο οριστική απόφαση και εκτελεσθεί.* Εννοείται και εδώ απόφαση για την

κύρια δίκη. Η αναγνώριση αυτού του λόγου ανακλήσεως είναι δικαιολογημένη από τη σκέψη, ότι με τις συνθήκες αυτές δεν έχει πλέον κανένα σκοπό η διατήρηση του ασφαλιστικού μέτρου. Από αυτή την ίδια σκέψη συνάγεται στη συνέχεια το συμπέρασμα, ότι πρέπει η απόφαση που εκδίδεται για την κύρια υπόθεση να καλύπτει, αν όχι ολικά, τουλάχιστον κατά ουσιώδες μέρος, την απαίτηση ή την αξίωση, για την εξασφάλιση της οποίας είχε ζητηθεί και επιτραπεί η λήψη του ασφαλιστικού μέτρου. Δεν αρκεί, δηλαδή, η έκδοση οποιασδήποτε αποφάσεως υπέρ αυτού που ζήτησε το ασφαλιστικό μέτρο και η εκτέλεσή της. Γεννιέται το ζήτημα, αν κωλύεται η εφαρμογή αυτού του λόγου της ανακλήσεως, κάθε φορά που η απόφαση, η οποία εκδόθηκε με το ανωτέρω περιεχόμενο, προσβλήθηκε με τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο, παραδεκτά και νομότυπα. Από το νόμο δεν αναστέλλεται η ανάκληση της αποφάσεως, που διέταξε ή επέτρεψε τη λήψη κάποιου ασφαλιστικού μέτρου. Μπορεί, όμως, κατά την κρίση του δικαστηρίου που δικάζει την αίτηση της ανακλήσεως της αποφάσεως, με την οποία διατάχθηκε το ασφαλιστικό μέτρο, να ανασταλεί η συζήτηση γι' αυτήν και η έκδοση αποφάσεως για την ανωτέρω αίτηση μέχρι την έκδοση αποφάσεως για το ασκηθέν ένδικο μέσο. γ) *Αν συνομολογηθεί για την κύρια υπόθεση συμβιβασμός*. Εννοείται ο δικαστικός συμβιβασμός, ο οποίος, σύμφωνα με όσα αναπτύσσονται ανωτέρω¹⁸⁶, καταργεί την εκκρεμή κύρια δίκη ή ματαιώνει την περαιτέρω διεξαγωγή της. Αν συναφθεί εξώδικος συμβιβασμός, δεν καταργείται η εκκρεμής δίκη, εφόσον δεν εκδοθεί απόφαση που δέχεται το περιεχόμενο του συμβιβασμού. Παρεμπιπτόντως, όμως, μπορεί να κρίνει γι' αυτό και το δικαστήριο που δικάζει τη σχετική αίτηση ανακλήσεως. δ) *Αν περάσουν τριάντα ημέρες από την κατάργηση ή περάτωση δίκης με άλλο τρόπο (εκτός δηλαδή από την έκδοση οριστικής ή τελειωτικής αποφάσεως και της συνάψεως ή καταρτίσεως δικαστικού συμβιβασμού)*. Τέτοιοι τρόποι είναι, όπως είναι γνωστό, η *παραίτηση* από την ασκηθείσα αγωγή, ανταγωγή ή κύρια παρέμβαση ή από το ασκηθέν ένδικο μέσο και η *αποδοχή ή αναγνώριση* της αγωγής κ.λπ., η *σύγχυση* (με τη σύμπτωση δηλαδή στο ίδιο πρόσωπο των ιδιοτήτων ενάγοντος και εναγομένου κ.λπ.) και *συνήθως* σε προσωποπαγείς αγωγές και μάλιστα επί διαζυγίου, ο *θάνατος* ενός από τους διαδίκους (ενάγοντος ή εναγομένου) κ.λπ.¹⁸⁷. αα) Γεννιέται το ζήτημα, αν οι προϋ-

186. Βλ. τ. Ι, § 194.

187. Βλ. ειδικότερα τ. Ι, § 194.

ποθέσεις της εφαρμογής της διατάξεως που μνημονεύθηκε συντρέχουν μόνο για την παραίτηση από το δικαίωμα της αγωγής, της ανταγωγής ή της κύριας παρεμβάσεως, ή και για την παραίτηση από την αγωγή ως διαδικαστική πράξη (δηλαδή για την ανάκληση αυτών των πράξεων), δεδομένου ότι, όπως αναπτύσσεται ανωτέρω¹⁸⁸, στη δεύτερη περίπτωση η αγωγή μπορεί να ασκηθεί και πάλι, εφόσον υπάρχει χρόνος γι' αυτό και δεν αποσβέσθηκε με άλλο τρόπο το δικαίωμα. Η γραμματική διατύπωση της διατάξεως αυτής, η οποία δεν κάνει διάκριση, φαίνεται να δικαιολογεί την ευρύτερη λύση. Ο δικαιολογητικός, όμως, λόγος της θεσπίσεως της ανωτέρω διατάξεως, ο οποίος βασίζεται στη σκέψη, ότι με την παραίτηση από την αγωγή εκλείπει η διαφορά, συνηγορεί υπέρ της πρώτης σκέψεως.

ββ) Στις υπόλοιπες περιπτώσεις καταργήσεως ή περατώσεως της δίκης δεν ανακύπτουν, κατά κανόνα τουλάχιστον, ζητήματα νέας ενάξεως διεξαγωγής της για το ίδιο αντικείμενο μεταξύ των ίδιων διαδίκων. γγ) Αν έχει συναφθεί συνυποσχετικό ή συμφωνία για διαιτησία, δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της ανωτέρω διατάξεως, γιατί, όπως εκτίθεται ανωτέρω¹⁸⁹, στις περιπτώσεις αυτές δεν καταργείται η δίκη, αλλά με την προβολή του σχετικού ισχυρισμού η υπόθεση *παραπέμπεται στη διαιτητική διαδικασία*. Εφόσον επομένως η κύρια υπόθεση δεν τερματισθεί, δεν εκλείπει χωρίς άλλο, όπως στις υπόλοιπες περιπτώσεις, ο λόγος της υπάρεξεως και διατηρήσεως του ασφαλιστικού μέτρου που έχει διαταχθεί και έχει ληφθεί. δδ) Γεννιέται το ζήτημα για τη νομική φύση της τριακονθήμερης προθεσμίας που αναφέρεται παραπάνω. Είναι *δικονομική ή ουσιαστικού δικαίου* προθεσμία; Ο δεύτερος χαρακτηρισμός δεν έχει επαρκές στήριγμα, γιατί δεν πρόκειται για προθεσμία που τάσσεται για την άσκηση κάποιου δικαιώματος, το οποίο αναγνωρίζεται από το ουσιαστικό δίκαιο. Γνήσια εξάλλου δικονομική προθεσμία δεν μπορεί να θεωρηθεί χωρίς ενδοιασμό, γιατί αφορά διάστημα μετά την κατάργηση ή περάτωση της δίκης. Επειδή, όμως, η παρέλευσή της θεωρείται ως όρος ή προϋπόθεση ασκήσεως δικονομικού δικαιώματος (της υποβολής δηλαδή της αιτήσεως για ανάκληση ασφαλιστικού μέτρου που έχει διαταχθεί ή ληφθεί), μπορεί αυτή να καταταχθεί στις δικονομικές προθεσμίες με ευρεία έννοια. Είναι φανερό, ότι η θεωρητική και πρακτική σημασία του ανωτέρω χαρακτηρισμού δεν είναι μεγάλη. Ως προς την εφαρμογή των διατάξεων

188. Πρβλ. τ. Ι, § 194.

189. Βλ. τ. Ι, § 182.

των άρθρων 152 (154) επ. ΚΠολΔ για την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση εξαιτίας ανώτερης βίας ή δόλου του αντιδίκου του¹⁹⁰, το παραπάνω ζήτημα δεν έχει πρακτική σημασία στη συγκεκριμένη περίπτωση, γιατί, όπως παρατηρήθηκε, η πάροδος της ανωτέρω προθεσμίας αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού της αιτήσεως ανακλήσεως και όχι λόγο για την απώλεια της σχετικής ευχέρειας. ε) Στη συνέχεια, μέχρι την πρώτη συζήτηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση, μπορεί να ζητηθεί και να διαταχθεί η ολική ή μερική ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως, με την οποία διατάχθηκε ασφαλιστικό μέτρο, αν επήλθε μεταβολή των πραγμάτων, που να δικαιολογεί την ανάκληση ή μεταρρύθμισή της¹⁹¹. Όπως προκύπτει από την ανωτέρω διάταξη, προϋποτίθεται και ισχύει ο λόγος που αναφέρθηκε, όταν προβάλλεται και αποδεικνύεται ότι μετά τη συζήτηση, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση για τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου, επήλθε τέτοιας φύσεως μεταβολή της πραγματικής καταστάσεως, η οποία δικαιολογεί την ανάκληση ή μεταρρύθμισή της, ή, με άλλη διατύπωση, η οποία, επειδή δεν υπήρχε προηγουμένως, θα οδηγούσε σε έκδοση αποφάσεως διαφορετικού περιεχομένου. Στην πράξη ερμηνεύεται ή τουλάχιστον ζητείται να ερμηνευθεί ευρύτερα, πέραν ίσως από τα ενδεικνύόμενα όρια, η παραπάνω διάταξη και μερικές φορές γίνεται δεκτό, ότι συγχωρείται αυτή η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της σχετικής αποφάσεως, και όταν προβάλλεται και αποδεικνύεται ότι εχώρησε πλάνη ή εσφαλμένη εκτίμηση των πραγμάτων ή των αποδεικτικών στοιχείων για την έκδοση της αρχικής αποφάσεως.

Β) Εκτός από τους παραπάνω λόγους ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως, με την οποία διατάχθηκε ασφαλιστικό μέτρο, με γενική διάταξη¹⁹² ορίζεται, ότι μπορεί να διαταχθεί, κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας της κύριας υποθέσεως, η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της ανωτέρω αποφάσεως, εφόσον κατά την κρίση του δικαστηρίου αυτή ενδείκνυται από την πρόοδο της δίκης.

Γ) Για την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως, με την οποία διατάχθηκε κάποιο ασφαλιστικό μέτρο ή επετράπη η λήψη του, την οποία ζητεί, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν ανωτέρω, τρίτος (εκτός από τους διαδίκους και όσους ταυτίζονται μ' αυτούς) που έχει έννομο συμφέρον, δεν ανα-

190. Πρβλ. σχετικώς τ. Ι, § 157.

191. ΚΠολΔ 696 (740) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 797, Α.Ε. 740 § 3.

192. ΚΠολΔ 697 (741) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 796 § 1, Α.Ε. 741 § 1.

γράφεται ειδικός λόγος. Μπορεί, επομένως, το ζητούμενο παραπάνω μέτρο να διαταχθεί ή για κάποιον από τους ειδικούς λόγους που αναφέρθηκαν, οι οποίοι δικαιολογούν μετά από αίτηση των υποκειμένων της δίκης την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της ανωτέρω αποφάσεως, ή και για άλλον ουσιώδη λόγο κατά την κρίση του δικαστηρίου, ο οποίος δεν (πρέπει βέβαια να) αποκλείεται από τις ειδικές διατάξεις του νόμου και δεν αντίκειται προς τη φύση, τη λειτουργία και τον σκοπό των ασφαλιστικών μέτρων.

Τίτλος Τέταρτος

Συνήθης και εξαιρετική αρμοδιότητα για την ανάκληση ή μεταρρύθμιση αποφάσεων για ασφαλιστικά μέτρα

§ 581

Ι) *Συνήθης αρμοδιότητα*. Αρμόδιο να αποφανθεί για την ανάκληση ή μεταρρύθμιση αποφάσεως, η οποία διέταξε ή επέτρεψε τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, είναι κατά βάση, το δικαστήριο¹⁹³ που έχει εκδώσει την απόφαση αυτή, *ποτέ πάντως οι διαιτητές*¹⁹⁴.

ΙΙ) *Εξαιρετική αρμοδιότητα*. Κατ' εξαίρεση (τη σχετική) αρμοδιότητα έχει και άλλο δικαστήριο και μάλιστα αυτό της κύριας δίκης. Πράγματι ο ΚΠολΔ¹⁹⁵ ορίζει, ως προς το θέμα αυτό, ότι το αρμόδιο για την κύρια υπόθεση δικαστήριο, όσο διαρκεί η εκκρεμοδικία, μπορεί με αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, η οποία υποβάλλεται και αυτοτελώς, να μεταρρυθμίσει ή ν' ανακαλέσει ολικά ή μερικά την απόφαση που διατάσσει ασφαλιστικό μέτρο. Όπως προκύπτει από αυτή τη διάταξη, η εξαιρετική αρμοδιότητα του δικαστηρίου της κύριας δίκης συντρέχει τότε μόνον εφόσον, και όταν, υφίσταται εκκρεμής (η) δίκη για την κύρια υπόθεση. Α) Χρονικός ή κατά στάδιο περιορισμός της ανωτέρω αρμοδιότητας και εξουσίας του δικαστηρίου δεν διατυπώνεται. Επομένως, σε οποιοδήποτε σημείο της εκκρεμοδικίας μπορεί να γίνει χρήση αυτής της αρμοδιότητας και εξουσίας. Β) Γεννιέται όμως το ζήτημα, αν διαρκεί αυτή η αρμοδιότητα, και όταν η κύρια υπόθεση έχει αχθεί με την άσκηση εφέσεως στο δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας. Η καταφατική απάντηση στο ερώτημα αυτό

193. ΚΠολΔ 696 (740), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 794 και 797, Α.Ε. 740.

194. Κ.Πολ.Δ. 889 (950) § 1. Βλ. ειδικότερα τ. IV στο κεφάλαιο για τη διαιτησία.

195. ΚΠολΔ 697 (741), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 796, 797, 798, Α.Ε. 741.

φαίνεται ορθότερη, υπέρ αυτής δε συνηγορούν τόσο το γράμμα όσο και το πνεύμα του νόμου. Η δικαιολογία της αναγνώρισης της αρμοδιότητας αυτής και της εξουσίας του δικαστηρίου της κύριας δίκης συντρέχει τόσο για το πρωτοβάθμιο όσο και για το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Και τα δύο έχουν ενώπιόν τους (προ οφθαλμών) την ουσία της κύριας υποθέσεως και καλούνται κατά τη σειρά του νόμου να αποφανθούν γι' αυτή. Γ) Η άσκηση των εκτάκτων ένδικων μέσων (της αναψηλαφήσεως και της αναιρέσεως) δεν δημιουργεί, όπως είναι γνωστό, από μόνη της –κατά μία άποψη, και δη τη φαινόμενη ως κρατούσα– εκκρεμοδικία, και δη άμεσα, ως προς την κύρια υπόθεση. Συνεπώς με βάση αυτή την αφετηρία δεν υπάρχει έδαφος για την εφαρμογή της διατάξεως, αν και η νομολογία έκρινε μερικές φορές αντίθετα, για την άσκηση αναιρέσεως, αν ζητήθηκε κατά την προβλεπόμενη προσήκουσα διαδικασία η αναστολή εκτελέσεως της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως έως την έκδοση της αποφάσεως του Αρείου Πάγου για την κύρια υπόθεση. Πάντως, αν, ως συνέπεια της παραδοχής ενός από αυτά τα ένδικα μέσα, ακυρωθεί ή αναιρεθεί η τελεσίδικη απόφαση, αναβιώνει η εκκρεμοδικία, η οποία διαρκεί έως την έκδοση οριστικής ή τελειωτικής αποφάσεως για την ουσία της υποθέσεως. Κατά το διάστημα μέσα απ' αυτό το χρόνο, ισχύει, νομίζουμε, η παραπάνω αρμοδιότητα και εξουσία του δικαστηρίου, το οποίο δικάζει την υπόθεση μετά την ακύρωση ή αναίρεση της τελεσίδικης αποφάσεως που προσβλήθηκε. Δ) Κατά τους ορισμούς του άρθρου 696 (740) § 3 ΚΠολΔ¹⁹⁶, όταν ζητείται η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως, με την οποία έχει διαταχθεί ή επιτραπεί η λήψη ασφαλιστικών μέτρων, γιατί προβάλλεται ότι επήλθε μεταβολή των πραγμάτων που δικαιολογεί την ανάκληση ή μεταρρύθμισή της, αρμόδιο είναι, μέχρι την πρώτη συζήτηση της αγωγής στο ακροατήριο, το δικαστήριο που διέταξε ή επέτρεψε τα ασφαλιστικά μέτρα. Ε) Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει, ότι η αρμοδιότητα του δικαστηρίου της κύριας δίκης έχει ως αναγκαία προϋπόθεση την ύπαρξη εκκρεμοδικίας της κύριας υποθέσεως. Σε κάθε άλλη περίπτωση αρμόδιο είναι το δικαστήριο που διέταξε ή επέτρεψε τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων. Αυτό το τελευταίο ισχύει, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 696 (740) § 1 ΚΠολΔ¹⁹⁷, ιδίως όταν την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως, η οποία διέταξε ή επέτρεψε τη λήψη α-

196. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 795 και 797, Α.Ε. 740 § 3.

197. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 795 § 1, Α.Ε. 740 § 1.

σφαλιστικών μέτρων, ζητεί, σύμφωνα με όσα αναπτύσσονται παραπάνω, εκείνος, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον και δεν έλαβε μέρος ή δεν κλήθηκε στη συζήτηση της αιτήσεως, για την οποία εκδόθηκε αυτή η απόφαση.

Τίτλος Πέμπτος
Διαδικασία ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων
που εκδίδονται στα ασφαλιστικά μέτρα

§ 582

Ι) Προδικασία. Α) Η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως, με την οποία διατάχθηκε ή επετράπη η λήψη ασφαλιστικού μέτρου, προκαλείται με την υποβολή ή την άσκηση αιτήσεως εκ μέρους ενός ή περισσοτέρων από εκείνα τα πρόσωπα, που σύμφωνα με τα ανωτέρω αναφερόμενα νομιμοποιούνται και έχουν έννομο συμφέρον. Β) Όταν το αρμόδιο για την ανάκληση ή μεταρρύθμιση δικαστήριο είναι το δικαστήριο, που εξέδωσε την απόφαση για τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου, η ανωτέρω αίτηση υποβάλλεται, όπως και παραπάνω σημειώθηκε, αυτοτελώς¹⁹⁸. Γ) Όταν το αρμόδιο για την κύρια υπόθεση δικαστήριο έχει την αρμοδιότητα και την εξουσία προς ανάκληση, ή μεταρρύθμιση, η ανωτέρω αίτηση μπορεί να υποβληθεί αυτοτελώς ή να περιληφθεί στις (έγγραφες) προτάσεις που υποβάλλονται για την κύρια υπόθεση¹⁹⁹. Δ) Η αίτηση που υποβάλλεται αυτοτελώς και αφορά την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως, με την οποία διατάχθηκε ή επετράπη ασφαλιστικό μέτρο, ασκείται με δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου, στο οποίο απευθύνεται. Το έγγραφο αυτό, εκτός από τα στοιχεία κάθε δικογράφου²⁰⁰, πρέπει να μνημονεύει: α) τα πραγματικά γεγονότα και στοιχεία, τα οποία θεμελιώνουν τη νομιμοποίηση και το έννομο συμφέρον του αιτούντος, τους λόγους ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως και την εξουσία του δικαστηρίου προς ανάκληση ή μεταρρύθμιση. β) Πρόταση ή αίτημα ανακλήσεως της αποφάσεως ολικά ή εν μέρει²⁰¹. Ε) Κατά τα λοιπά ως προς την προδικασία, τον ορισμό δικασίμου, την επίδοση προς τον αντίδικο κ.λπ. ισχύουν όσα αναφέρθηκαν²⁰² παραπάνω ως

198. ΚΠολΔ 696 (740) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 795 και 797, Α.Ε. 740 § 1.

199. ΚΠολΔ 697 (741) Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 796 και 798, Α.Ε. 741.

200. Βλ. τ. Ι, § 152.

201. ΚΠολΔ 688 (732) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 787 § 2, Α.Ε. 732 § 2.

202. Βλ. § 567 επ.

προς την προδικασία της αρχικής αιτήσεως για τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου. Προκειμένου για την αίτηση που υποβάλλεται στο δικαστήριο, το οποίο δικάζει την κύρια υπόθεση, ο ΚΠολΔ ορίζει²⁰³, ότι ο δικαστής, και στο πολυμελές πρωτοδικείο ο πρόεδρος, ορίζει τη δικάσιμο και την προθεσμία κλητεύσεως των άλλων διαδίκων.

ΙΙ) *Η συζήτηση στο ακροατήριο και η κύρια διαδικασία.* Α) Η συζήτηση στο ακροατήριο και γενικά η κύρια διαδικασία διεξάγονται όπως και όταν εκδικάζεται η αρχική αίτηση για τη λήψη ή διαταγή ασφαλιστικών μέτρων²⁰⁴. Β) Για τα ζητήματα που αφορούν την απόδειξη τόσο ως προς τα ουσιαστικά όσο και ως προς τα δικονομικά θέματα, ως προς το αντικείμενο και το βάρος αποδείξεως, τη διαδικασία διεξαγωγής της κ.λπ. έχουν εφαρμογή οι κανόνες που εκτέθηκαν παραπάνω²⁰⁵ για τα αντίστοιχα θέματα, όταν εκδικάζεται η αρχική αίτηση σε συνδυασμό με τις διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν τα παραπάνω αναφερόμενα ζητήματα της αρμοδιότητας, της ενεργητικής και παθητικής νομιμοποιήσεως και των λόγων της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως, με την οποία διατάχθηκε ή επετράπη η λήψη του ασφαλιστικού μέτρου.

Τίτλος Έκτος

Η απόφαση που εκδίδεται για την αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων

§ 583

Ι) *Εισαγωγικές παρατηρήσεις.* Α) Η απόφαση που εκδίδεται για την αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεως σχετικής με τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, βασικά έχει, ή μπορεί να έχει, το ίδιο περίπου περιεχόμενο, όπως και η απόφαση που αποφαινεται για την αρχική αίτηση, με την οποία ζητείται, ή μάλλον ζητήθηκε, η λήψη του μέτρου αυτού²⁰⁶. Β) Συνεπώς, είναι δυνατόν η απόφαση αυτή να απορρίπτει την αίτηση για τυπικούς ή για ουσιαστικούς λόγους ή να δέχεται αυτήν ολικά ή εν μέρει. Σχετικά ο ΚΠολΔ²⁰⁷ ορίζει, ότι το δικαστήριο δικαιούται (εννοείται ανάλογα με το πόρισμα της συζητήσεως και της διαδικασίας γενι-

203. ΚΠολΔ 697 (741) εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 796 και 798 Α.Ε., 741 εδ. β'.

204. Βλ. §§ 570-571.

205. Βλ. § 572.

206. Πρβλ. § 570.

207. ΚΠολΔ 696 (740) §§ 2-3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 796-797, Α.Ε. 740 §§ 2-3.

κά) να απορρίψει την αίτηση ανακλήσεως ή, αφού την δεχθεί, να μεταρρυθμίσει ή να ανακαλέσει ολικά ή εν μέρει την απόφαση.

Π) *Περιεχόμενο της αποφάσεως που δέχεται την αίτηση.* Α) Η απόφαση που δέχεται την αίτηση, όπως αναφέρθηκε, μπορεί να ανακαλέσει ή να μεταρρυθμίσει ολικά ή εν μέρει την απόφαση που εκδόθηκε επί της αρχικής αποφάσεως για τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, να επιβάλει εγγυοδοσία, να αυξήσει το ποσόν ή το μέγεθός της, να μεταβάλει τους όρους ή τη διάρκεια του ασφαλιστικού μέτρου, να αντικαταστήσει το μέτρο που διατάχθηκε αρχικά με κάποιο άλλο ηπιότερο και λιγότερο πιεστικό, να καθορίσει προθεσμία για την άσκηση της (κύριας) αγωγής για την κύρια υπόθεση. Β) Δεν αποκλείεται, νομίζουμε, εφόσον αποδεικνύεται ότι συντρέχουν ουσιαστικοί λόγοι γι' αυτό, η μεταρρύθμιση της αποφάσεως, με την οποία διατάχθηκε ή επετράπη ασφαλιστικό μέτρο, να γίνει και *με τη μορφή συμπληρώσεώς του*, π.χ. να διορθωθούν οι όροι επιβολής ή ισχύος του. Γ) Σε κάθε περίπτωση και η απόφαση που αποφαίνεται για την αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως θα πρέπει να κινείται μέσα στα πλαίσια και στα όρια, τα οποία διαγράφονται για την απόφαση που εκδίδεται για την αρχική αίτηση περί διάταξης ή λήψεως ασφαλιστικού μέτρου, ίσως δε μερικές φορές θα πρέπει κατά την έκδοσή της να λαμβάνονται υπόψη περισσότεροι οι παραπάνω εκτεθείσες γραμμές κατευθύνσεως ως προς την εκλογή του ηπιότερου για τον εμφανιζόμενο ως οφειλέτη ή υπόχρεο ασφαλιστικού μέτρου, εφόσον μ' αυτό εξασφαλίζονται με επαρκή τρόπο τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντα εκείνου που ισχυρίζεται, ότι είναι δανειστής ή γενικά δικαιούχος.

Τίτλος έβδομος

Ένδικα μέσα και τριτανακοπή κατά της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων

§ 584

Ι) *Ο κανόνας ως προς το επιτρεπτό των ενδίκων μέσων.* Α) Ως προς το ζήτημα του επιτρεπτού ή του παραδεκτού της ασκήσεως ενδίκων μέσων (τακτικών ή εκτάκτων) κατά της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικού μέτρου, ισχύουν όσα έχουν αντίστοιχα εκτεθεί παραπάνω για τα ίδια θέματα ως προς την απόφαση που εκδίδεται για την αρχική αίτηση²⁰⁸. Β) Συνεπώς, η άσκηση

208. ΚΠολΔ 699 (743), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 800, Α.Ε. 743. Βλ. και ανωτ. § 574.

ενδίκων (και) μέσων κατά των αποφάσεων αυτών αποκλείεται, τουλάχιστον κατά κανόνα. Γ) Η λύση αυτή, η οποία καθιερώνεται ρητά από το νόμο, συνάγεται αβίαστα και από την ταυτότητα της διαδικασίας που τηρείται και από τη φύση των αποφάσεων αυτών. Ίσως μάλιστα θα μπορούσε να λεχθεί, ότι κατά μείζονα λόγο δικαιολογείται στις συγκεκριμένες περιπτώσεις η καθιέρωση του απαραδέκτου, αφού (θα μπορούσε να λεχθεί ότι) στην ουσία πρόκειται για ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται επί αιτήσεων για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων.

II) *Εξαιρέσεις*. Α) Από τον παραπάνω κανόνα καθιερώνονται από το ισχύον δίκαιο ορισμένες εξαιρέσεις, με βάση τις οποίες επιτρέπεται σε ορισμένες περιπτώσεις η άσκηση ενδίκων μέσων και μάλιστα μερικές φορές εναντίον αποφάσεων που εκδίδονται επί αιτήσεων για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, ενδεχομένως δε και επί αιτήσεων ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεώς τους. Β) Για τις περιπτώσεις αυτές, εφόσον υπάρχει σχετική συγκεκριμένη διάταξη, γίνεται λόγος στο ειδικό μέρος²⁰⁹.

III) *Τριτανακοπή*. Σχετικά με το επιτρεπτό της ασκήσεως τριτανακοπής και τις υπόλοιπες προϋποθέσεις και διατυπώσεις της ασκήσεως του συγκεκριμένου ενδίκου βοηθήματος, θα πρέπει να επαναληφθούν *mutatis mutandis*, όσα έχουν εκτεθεί παραπάνω για τα αντίστοιχα ζητήματα αναφορικά με την τριτανακοπή κατά αποφάσεων που εκδίδονται επί αιτήσεων για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων²¹⁰.

Τίτλος Όγδοος

Συνέπειες της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων

§ 585

I) *Γενικές παρατηρήσεις*. Α) Καταρχήν και γενικά ως προς τις συνέπειες αυτών των αποφάσεων, μπορούν να επαναληφθούν αντίστοιχα όσα ισχύουν για τα ίδια θέματα σχετικά με τις συνέπειες της αποφάσεως, που εκδίδεται για την αρχική αίτηση²¹¹. Β) Επομένως, και οι συγκεκριμένες αποφάσεις παράγουν και μπορούν να έχουν κύριες ή ουσιώδεις και δευτερεύουσες συνέπειες. Γι' αυτές γίνεται λόγος στη συνέχεια.

209. Βλ. π.χ. § 617.

210. Πρβλ. § 574.

211. Βλ. § 575.

II) *Κύριες και ουσιώδεις συνέπειες*. Α) Οι συνέπειες αυτές, όπως είναι γνωστό, είναι πάντοτε σχεδόν το ουσιαστικό δεδουλευμένο και στις καταψηφιστικές αποφάσεις η εκτελεστότητα. Β) Ως προς τις προϋποθέσεις, τα υποκειμενικά και τα αντικειμενικά όρια και την έκταση του ουσιαστικού δεδουλευμένου, το οποίο παράγεται από τις αποφάσεις αυτές, μπορούν να επαναληφθούν, *mutatis mutandis*, όσα ισχύουν για τα σχετικά θέματα στην απόφαση, η οποία εκδίδεται και αποφαίνεται για την αρχική αίτηση για τη λήψη ή την παροχή άδειας επιβολής ασφαλιστικού μέτρου²¹², σε συνδυασμό με τους ορισμούς του κοινού (αστικού δικονομικού) δικαίου ενόψει πάντοτε της ειδικής φύσεως των δικών για ασφαλιστικά μέτρα²¹³. Το δεδουλευμένο είναι προσωρινό και δεν επηρεάζει τη δίκη για την κύρια υπόθεση, ισχύει δε εφόσον δεν επήλθε ουσιώδης μεταβολή καταστάσεως από πραγματική ή νομική πλευρά, η οποία αίρει ή μεταβάλλει τις προϋποθέσεις του. Γ) Ως προς τις προϋποθέσεις, τα υποκειμενικά και τα αντικειμενικά όρια και την έκταση της εκτελεστότητας έχουν εφαρμογή όσα αναπτύσσονται²¹⁴ παραπάνω στα αντίστοιχα ζητήματα για την αρχική αίτηση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, λαμβανομένων πάντως υπόψη και των κανόνων του κοινού (αστικού δικονομικού) δικαίου²¹⁵.

III) *Δευτερεύουσες ή ενδεχόμενες συνέπειες*. Α) Δεν αποκλείεται να υπάρξουν περιπτώσεις, στις οποίες να εμφανίζονται τέτοιου είδους συνέπειες και σε αποφάσεις που εκδίδονται για αιτήσεις ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως άλλων αποφάσεων για λήψη ασφαλιστικού μέτρου. Β) Ως προς τα ζητήματα αυτά, μπορούν να ειπωθούν όσα περίπου εκτίθενται για τα ανάλογα ζητήματα σε αποφάσεις που αποφαινούνται για τις αρχικές αιτήσεις περί λήψεως ασφαλιστικών μέτρων²¹⁶, σε συνδυασμό πάντοτε με τις διατάξεις του κοινού (αστικού δικονομικού) δικαίου²¹⁷.

212. Βλ. § 575.

213. Βλ. τ. Ι §§ 204 και 205.

214. Πρβλ. § 575.

215. Βλ. §§ 204 και 205.

216. Βλ. § 575.

217. Βλ. τ. Ι, § 202.

Τίτλος Ένατος**Αναγκαστική εκτέλεση της αποφάσεως, η οποία εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων****§ 586**

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η απόφαση, η οποία εκδίδεται επί της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικού μέτρου, εφόσον δέχεται ολικά ή εν μέρει τη σχετική αίτηση και διατάζει την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση ή μεταβάλλει την υπάρχουσα κατάσταση και ειδικότερα, εφόσον είναι καταψηφιστική, είναι τίτλος εκτελεστός. Β) Είναι, επομένως, δυνατό να εμφανίζονται περιπτώσεις αναγκαστικής εκτελέσεως των ανωτέρω αποφάσεων. Γ) Η εκτέλεση αυτή διέπεται κατά βάση τουλάχιστον από τους ίδιους κανόνες, οι οποίοι ρυθμίζουν τα ζητήματα της αναγκαστικής εκτελέσεως των αποφάσεων που αποφαινούνται για τις αρχικές αιτήσεις.

ΙΙ) *Προϋποθέσεις του επιτρεπτού της αναγκαστικής εκτελέσεως.* Ως προς τα θέματα αυτά εφαρμόζονται, *mutatis mutandis*, όσα αναπτύσσονται²¹⁸ για την εκτέλεση της αποφάσεως, η οποία εκδίδεται για την αρχική αίτηση.

ΙΙΙ) *Η κατ' ιδίαν διαδικασία της εκτελέσεως.* Το είδος και ο τρόπος της αναγκαστικής εκτελέσεως της αποφάσεως, για την οποία συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, καθορίζονται κάθε φορά από το περιεχόμενο της αποφάσεως και το είδος της απαιτήσεως, την οποία αναγνωρίζει και της οποίας την ικανοποίηση επιβάλλει η απόφαση, αν δηλαδή επιβάλλει την παράδοση ή απόδοση ορισμένου/συγκεκριμένου πράγματος, κινητού ή ακινήτου, την επιχείρηση ή την παράλειψη, ορισμένης πράξεως, ή την αποχή από ορισμένη πράξη, την ικανοποίηση χρηματικής απαιτήσεως, οπότε εφαρμόζονται οι κανόνες²¹⁹ που ισχύουν για κάθε είδος και τρόπο εκτελέσεως.

ΙV) *Προδικασία και κύρια διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως.* Α) Γενικά ισχύουν όσα λέχθηκαν και για τα αντίστοιχα θέματα για την εκτέλεση της αποφάσεως²²⁰ που εκδίδεται για την αρχική αίτηση. Ειδικοί

218. Πρβλ. § 576.

219. Βλ. §§ 375 επ.

220. Βλ. § 576.

κανόνες δεν αναγράφονται. Β) Ορισμένα ζητήματα είναι ενδεχόμενο να εμφανίζονται, όταν με την απόφαση που δέχεται την αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως διατάσσεται, εφόσον έχει ζητηθεί με τον προσήκοντα τρόπο και συντρέχει νόμιμη περίπτωση, που προβλέπεται από το ισχύον δίκαιο, σύμφωνα με όσα αναπτύσσονται παραπάνω, η επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση²²¹.

Τίτλος Δέκατος

Διαφορές και δίκες για την εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται επί αιτήσεων ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως ασφαλιστικών μέτρων

§ 587

Ι) *Εισαγωγή*. Δίκες ή διαφορές ή έριδες για την εκτέλεση της ανωτέρω αποφάσεως δεν αποκλείεται να δημιουργούνται σε ορισμένες περιπτώσεις από διάφορους τυπικούς ή ουσιαστικούς λόγους.

ΙΙ) *Εφαρμοστέοι κανόνες*. Εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση, τα ζητήματα που αναφύονται θα πρέπει να αντιμετωπίζονται, όπως και στις αντίστοιχες περιπτώσεις για την εκτέλεση της αποφάσεως²²² που εκδίδεται επί της αρχικής αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικού μέτρου.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΙΔΙΚΟ

Τα επί μέρους ασφαλιστικά μέτρα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 588

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Ο ΚΠολΔ προβλέπει και ρυθμίζει σειρά ασφαλιστικών μέτρων, τα οποία είναι δυνατό να ζητούνται και να διατάσσονται ή να επιτρέπονται σύμφωνα με τη διαδικασία που εκτέθηκε και τις αναγραφόμενες ειδικές διατάξεις. Β) Όπως όμως ήδη αναφέρθηκε προηγουμένως²²³, ορισμένα παρόμοια μέτρα αναγνωρίζονται παραλλήλως και από περισσότερες διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου. Επ' αυτών εφαρμόζονται, κατ' αρχήν, οι διαδικαστικές ρυθμίσεις του γενικού μέρους, που αναλύθηκαν παραπάνω.

221. Πρβλ. §§ 621 επ.

222. Πρβλ. § 577.

223. Βλ. §§ 532 και 533.

Σε συνδυασμό με αυτά πρέπει όμως να λαμβάνονται υπ' όψη, σε ό,τι αφορά την ουσία και την εκτέλεση αυτών των ασφαλιστικών μέτρων, και οι σχετικές διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου. Ο συνδυασμός αυτός, που δεν είναι πάντοτε ευχερής, πρέπει να γίνεται με προσοχή και εν όψει της φύσεως των πραγμάτων και των εκάστοτε συντρεχουσών περιστάσεων²²⁴.

II) *Κατευθυντήριες γραμμές*. Α) Παρά το ότι καθένα από τα ασφαλιστικά μέτρα, που αναλύονται στα επόμενα, έχει ειδική μορφή και λειτουργία, η οποία παρουσιάζει αποφασιστική σημασία από θεωρητική και πρακτική άποψη, είναι σκόπιμο να μην παραγνωρίζεται και ο γενικός τους χαρακτήρας. Β) Και τα δύο αυτά στοιχεία πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη από την αρχή μέχρι το τέλος και σε όλα τα στάδια της διαδικασίας για τη λήψη και την εκτέλεση των αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΕΓΓΥΟΔΟΣΙΑ ΩΣ ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ*

Τίτλος Πρώτος

Γενικές παρατηρήσεις

§ 589

**Ειδική βιβλιογραφία:* Παρμ. Τζίφρα, Η εγγυοδοσία ως ασφαλιστικόν μέτρον, ΕΕΝ ΛΘ', 225 επ.· Γ. Χορομίδη, Η εγγυοδοσία ως προϋπόθεση για τη χορήγηση προσωρινής προστασίας κατά το αγγλικό δίκαιο, ΕλΔ 29, 886 επ.

I) *Εισαγωγή*. Α) Όπως αναφέρθηκε παραπάνω²²⁵, η εγγυοδοσία μπορεί να διαταχθεί ή να επιτραπεί ή επιβάλλεται υποχρεωτικώς ως προϋπόθεση για τη λήψη ή την εφαρμογή άλλου ασφαλιστικού μέτρου ή ως υποκατάστατό του και ως αντιστάθμισμα ή για την πρόληψη κινδύνων και ζημιών που μπορούν να προέλθουν από αυτό. Β) Εξ άλλου, η εγγυοδοσία είναι δυνατό να διαταχθεί στις περιπτώσεις που προβλέπονται αμέσως από τον νόμο ή με συμφωνία των ενδιαφερόμενων μερών ως ιδιαίτερη μορφή παροχής έννομης προστασίας. Γι' αυτήν τη μορφή έγινε λόγος παραπάνω²²⁶.

II) *Η λειτουργία της εγγυοδοσίας ως ασφαλιστικού μέτρου*. Α) Όπως

224. Σημειούται, ότι στη συνέχεια εξετάζονται μόνον τα από τον ΚΠολΔ προβλεπόμενα και ρυθμιζόμενα κατ' ιδίαν ασφαλιστικά μέτρα. Δεν εκτείνεται η ανάπτυξη στα από το ουσιαστικό δίκαιο (Α.Κ. κ.λπ) επιτρεπόμενα και αμέσως ή εμμέσως αντιμετωπιζόμενα ασφαλιστικά μέτρα υπό την κυριολεκτική ή ευρεία έννοια.

225. Βλ. § 573.

226. Βλ. τ. Ι, §§ 224 - 226.

αναφέρθηκε, η εγγυοδοσία προβλέπεται και ρυθμίζεται από τον ΚΠολΔ και ως ιδιαίτερο ασφαλιστικό μέτρο²²⁷. Στις περιπτώσεις αυτές εκπληρώνει, δηλαδή, λειτουργία ασφαλιστικού μέτρου, όπως και τα υπόλοιπα ασφαλιστικά μέτρα που χρησιμεύουν για την πρόληψη και αντιμετώπιση διάφορων κινδύνων ή αναγκών σε ορισμένες περιπτώσεις. Β) Είναι προληπτικό και συγχρόνως κατασταλτικό ασφαλιστικό μέτρο. Γ) Στις περισσότερες περιπτώσεις, ενώ εξασφαλίζει κατά το δυνατό αυτόν που εμφανίζεται ως δικαιούχος, είναι λιγότερο πειστικό από τα άλλα ασφαλιστικά μέτρα γι' αυτόν που θεωρείται ως οφειλέτης ή υπόχρεως.

Τίτλος Δεύτερος
Προϋποθέσεις για το επιτρεπτό της επιβολής της εγγυοδοσίας ως αυτοτελούς ασφαλιστικού μέτρου

§ 590

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις για το επιτρεπτό της επιβολής των ασφαλιστικών μέτρων γενικά, για τις οποίες έγινε λόγος παραπάνω²²⁸, απαιτείται να συντρέχουν και μερικές ειδικές προϋποθέσεις, οι οποίες δικαιολογούν την εφαρμογή του ζητούμενου συγκεκριμένου ασφαλιστικού μέτρου της εγγυοδοσίας. Β) Ο ΚΠολΔ δεν αναφέρει ειδικώς τις προϋποθέσεις αυτές, αλλά ορίζει απλώς (άρθρο 704)²²⁹, ότι το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο εγγυοδοσία του οφειλέτη υπέρ του αιτούντος για την εξασφάλιση χρηματικής απαιτήσεως ή απαιτήσεως που μπορεί να μετατραπεί σε χρήματα ή άλλου δικαιώματος.

ΙΙ) *Οι ειδικές προϋποθέσεις για την επιβολή της εγγυοδοσίας.* Α) Εφ' όσον, όπως αναφέρθηκε μόλις παραπάνω, στο ισχύον δίκαιο δεν αναγράφονται γενικώς κανόνες που καθορίζουν τις προϋποθέσεις, οι οποίες απαιτούνται για την επιβολή της εγγυοδοσίας ως ασφαλιστικού μέτρου, εναπόκειται συνήθως στο δικαστή να εκτιμήσει τις εκάστοτε υφιστάμενες συνθήκες, σε συνδυασμό προς τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις κρατούσες συναλλακτικές συνήθειες, προκειμένου να καθορίσει κατά τρόπο συγκεκριμένο τις προϋποθέσεις, και με βάση το σχετικό πόρισμα να κρίνει για την ανάγκη ή τη σκοπιμότητα για την επιβολή του ασφαλιστικού μέτρου. Β) Γενικά, πρέπει, κατ' αρχήν, να συντρέχει περίπτωση,

227. ΚΠολΔ 704 (748), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 805, Α.Ε. 748.

228. Βλ. §§ 544 επ.

229. ΚΠολΔ 704 (748), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 805, Α.Ε. 748.

σύμφωνα με την οποία ο κίνδυνος, η αποτροπή του οποίου ζητείται με το ασφαλιστικό μέτρο, να είναι δυνατό να αποτραπεί ή πάντως να αντιμετωπισθεί ή να καλυφθεί εκ των υστέρων με την εγγυοδοσία. Η κρίση σχετικά με την ύπαρξη ανάγκης ή επαρκούς δικαιολογίας ή για τη συνδρομή των κρίσιμων προϋποθέσεων, είναι κατά βάση νομική και συνεπώς υπόκειται, κατ' αρχήν, σε ακυρωτικό έλεγχο· η ίδια όμως κρίση, η οποία σχηματίζεται από το δικαστή ουσίας, ο οποίος σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση εκτιμά τις συντρέχουσες περιστάσεις και συνθήκες, είναι κρίση ανέλεγκτη ακυρωτικώς. Γ) Συνηθισμένες περιπτώσεις για την επιβολή της εγγυοδοσίας ως αυτοτελούς ασφαλιστικού μέτρου, προκειμένου να εξασφαλισθεί απαίτηση χρηματική ή περιουσιακής φύσεως που μπορεί να αποτιμηθεί σε χρήμα, είναι εκείνες, κατά τις οποίες κρίνεται, ότι υπάρχει άμεσος κίνδυνος αφερεγγυότητας του υποχρέου, ώστε μέσω της επιβαλλόμενης εγγυήσεως να εξασφαλίζεται επαρκώς ο φερόμενος ως δικαιούχος. Δ) Κατ' αρχήν, για την επιβολή εγγυοδοσίας απαιτείται αίτηση ή πρόταση του ενδιαφερομένου. Εφ' όσον, όμως, ζητείται γενικά η λήψη ασφαλιστικού μέτρου ή ορισμένου άλλου, ο δικαστής δικαιούται, όπως ήδη σημειώθηκε, να επιβάλει, αντί του μέτρου που ζητείται, εγγυοδοσία ακόμη και χωρίς ιδιαίτερη αίτηση.

III) *Απρόσφορο της εγγυοδοσίας.* Α) Από τα παραπάνω προκύπτει, ότι υπάρχουν περιπτώσεις, κατά τις οποίες η επιβολή της εγγυοδοσίας ως αυτοτελούς ασφαλιστικού μέτρου αποκλείεται από τα πράγματα. Ο ΚΠολΔ δεν αναγράφει ρητά τις περιπτώσεις εφαρμογής του ασφαλιστικού αυτού μέτρου υπό παρόμοιες συνθήκες. Ωστόσο δεν περιορίζει, αντιθέτως αφήνει ελεύθερη, την κρίση του δικαστή. Β) Η κοινή πείρα, τα συναλλακτικά ήθη, οι κανόνες της λογικής σε συνδυασμό με το ουσιαστικό περιεχόμενο, όπως επίσης και η λειτουργία των διαφόρων εννόμων σχέσεων είναι σε θέση να παρέχουν στοιχεία, που δικαιολογούν το σχηματισμό θετικής ή αρνητικής κρίσεως. Γ) Σε αρκετές περιπτώσεις, ο προσωπικός χαρακτήρας της έννομης σχέσεως και η ηθική φύση του εννόμου συμφέροντος θα είναι σε θέση να παράσχουν στοιχεία ικανά για την αρνητική κρίση του δικαστή.

Τίτλος Τρίτος

Διαδικασία για την επιβολή της εγγυοδοσίας και την άρση της

§ 591

Α) Ως προς τη διαδικασία υποβολής αιτήσεως για την επιβολή εγγυο-

δοσίας και την ανάκληση ή τη μεταρρύθμιση της αποφάσεως που την διέταξε, εφαρμόζονται οι κανόνες που ισχύουν γενικώς²³⁰ για τα ασφαλιστικά μέτρα. Β) Ως προς τον τρόπο και τη διαδικασία της πραγματοποίησης της εγγυοδοσίας, της συμπληρώσεως, της αντικαταστάσεως και της άρσεως της εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου, για τους οποίους έγινε λόγος προηγουμένως²³¹.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ*

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις

§ 592

**Ειδική βιβλιογραφία:* Χ. Απαλαγάκη, Προσημείωση υποθήκης, Η δικονομική της θεώρηση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2005· Σ. Διαμαντάκον, Η δι' εγγραφής προσημείωσης ασφαλιστέα απαιτήσεις, ΕΕΝ ΛΣΤ', σελ. 505-514· Ζ. Εναγγελίδου - Τσικρικά, Εγγραφή προσημείωσης υποθήκης ηρημένης της αιρέσεως (Ζητήματα από την εφαρμογή του άρθρου 2006 ΑΚ), Αθήνα, 2005· Π. Τζίφρα, Γενικά διατάξεις περί ασφαλιστικών μέτρων, ΕΕΝ ΛΣΤ', 585· Γ. Παπαδημητρίου, Τινά περί του ασφαλιστικού μέτρου της προσημείωσης υποθήκης, ΝοΒ ΙΖ', 625· Α. Μπουρνιά, Θέματα τινά εκ της εφαρμογής του νέου ΚΠολΔ, ΝοΒ ΙΗ', 744· Π. Τζίφρα, Η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης, ΕΕΝ ΛΖ', 805· Γ. Μαριδάκη - Γ. Οικονομοπούλου, Γνωμοδ., Προσημείωσης υποθήκης - άδεια μον. πρωτ.- μη εφαρμογή άρθρ. 744 § 2 ΚΠολΔ, ΝοΒ ΙΖ', 933· Πέτρον Δημοσθένους, Η υποθηκική αγωγή του προσημειούχου δανειστού, Αφιέρωμα εις Γ.Ι. Οικονομόπουλον, 1981, σ. 41 επ. και Ανάπτυπον 1981· Κ. Γεωργίου, Απώσβεση και εξάλειψη προσημείωσης, Δ 23, 265 επ.· Γ. Μητσοπούλου, Προσωρινή διαταγή του δικαστηρίου επί αιτήσεως εγγραφής προσημείωσης υποθήκης, ΕλΔ 24, 1135 επ.· Μ. Σταθόπουλον, Προσημείωση υποθήκης προς εξασφάλιση χρέους συνοφειλέτη ή τρίτου, Αφιέρωμα εις Γ. Ι. Οικονομόπουλον, 1981, σ. 305 επ.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως είναι γνωστό, σύμφωνα με το άρθρο 1260 ΑΚ για την κτήση του εμπραγμάτου δικαιώματος της υποθήκης απαιτείται αφ' ενός η ύπαρξη τίτλου, που χορηγεί δικαίωμα υποθήκης είτε αμέσως από τον νόμο ή από τελεσίδικη δικαστική απόφαση είτε από ιδιωτική βούληση και αφ' ετέρου εγγραφή στα βιβλία υποθηκών. Β) Η κτήση του δικαιώματος υποθήκης παρέχει ασφάλεια για προνομιακή ικανοποίηση της απαιτήσεως, για την οποία ενεγράφη η υποθήκη, από την αξία του ενυπόθηκου ακινήτου,

230. Βλ. §§ 567 επ.

231. Πρβλ. τ. Ι, § 226.

ανεξάρτητα από το ποιος έχει την κυριότητα ή τη νομή επ' αυτού. Γ) Εφ' όσον ελλείπει τίτλος, που να χορηγεί δικαίωμα εγγραφής υποθήκης, ή στις περιπτώσεις, στις οποίες η ύπαρξη ή η κτήση του οποίου δεν είναι συνήθως ευχερής, ο δανειστής δεν έχει νόμιμο μέσο για να εξασφαλίσει την ικανοποίηση της απαιτήσεώς του. Η ανασφάλειά του είναι μεγαλύτερη, όταν αυτός στερείται εκτελεστού τίτλου, ώστε να μπορεί να επισπεύσει αναγκαστική εκτέλεση, και φοβάται ότι θα επιδεινωθεί η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη του, μέχρις ότου αυτός (ο δανειστής) να επιτύχει, ασκώντας αγωγή στα δικαστήρια, την έκδοση αποφάσεως, που θα αποτελέσει τίτλο προς εγγραφή υποθήκης και εκτελεστό τίτλο.

ΙΙ) Έννοια της (εγγραφής) προσημειώσεως υποθήκης βάσει δικαστικής αποφάσεως. Α) Αρχικά ο νόμος περί υποθηκών²³² (όπως τροποποιήθηκε και στη συνέχεια) και βραδύτερα ο Α.Κ.²³³ προσπάθησαν να καλύψουν αυτό το κενό με την αναγνώριση του δικαιώματος προς εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης, η οποία επιτρέπεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις και μπορεί να τραπεί σε υποθήκη, εφ' όσον συντρέξουν και άλλοι πρόσθετοι όροι και εφ' όσον εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση, που αναγνωρίζει και επιδικάζει την απαίτηση, για την οποία ενεργάφη η προσημείωση υποθήκης. Β) Η εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης και υπό το προγενέστερο δίκαιο, ιδίως κατά την τελευταία περίοδο και εμφανώς πλέον από την εισαγωγή του ΚΠολΔ και του ΕισΝΚΠολΔ, αποτελεί ένα από τα ασφαλιστικά μέτρα. Για τις προϋποθέσεις της εφαρμογής και τη λειτουργία του γίνεται λόγος στη συνέχεια.

Τίτλος Δεύτερος

Προϋποθέσεις για το επιτρεπτό της εγγραφής της προσημειώσεως υποθήκης

§ 593

Ι) Γενικές παρατηρήσεις. Τόσο στο προηγούμενο όσο και στο ισχύον δίκαιο για την εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης απαιτείται να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Α) Οι προϋποθέσεις αυτές θεωρούνται απαραίτητες αφ' ενός μεν εν όψει της σημασίας του δικαιώματος του δανειστή, το οποίο εξασφαλίζεται με την εγγραφή, αφ' ετέρου δε λόγω της επερχόμενης επιβαρύνσεως του οφειλέτη ή του τρίτου κυρίου του

232. Νόμος της 11/12 Αυγούστου 1836 «Περί Υποθηκών», άρθρ. 21.

233. Α.Κ. 1274 επ.

ακινήτου. Β) Οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι εξής: α) Ύπαρξη απαιτήσεως που πρέπει να ασφαλισθεί. β) Οι γενικές προϋποθέσεις για την επιβολή κάθε ασφαλιστικού μέτρου. γ) Απόφαση, η οποία επιτρέπει την εγγραφή της προσημειώσεως. Η συνδρομή των ανωτέρω προϋποθέσεων κρίνεται από το δικαστήριο, το οποίο διατάσσει ή επιτρέπει την εγγραφή της προσημειώσεως υποθήκης ως ασφαλιστικού μέτρου.

ΙΙ) Ύπαρξη ασφαλιστέας απαιτήσεως. Α) Κατ' αρχάς, απαιτείται να γίνει επίκληση της υπάρξεως της απαιτήσεως, για την οποία ζητείται το ασφαλιστικό μέτρο, με αναφορά του γενεσιουργού λόγου ή της προελεύσεώς της και του ποσού της καθώς και απόδειξη (δηλαδή εν προκειμένω έστω και απλή πιθανολόγηση) της αλήθειας των περιστατικών αυτών. Β) Η απαίτηση αυτή πρέπει να είναι κατά κανόνα χρηματική. Δεν αποκλείεται και απαίτηση παροχής άλλου πράγματος, η οποία μπορεί να αποτιμηθεί σε χρήμα. Μόνο για τέτοιες απαιτήσεις μπορεί να χρησιμεύσει ως ασφαλιστικό μέτρο το εμπράγματο δικαίωμα της υποθήκης. Σε απαιτήσεις άλλης φύσεως δεν είναι δυνατό να χρησιμεύσει άλλη ασφάλεια. Γ) Δεν είναι απαραίτητο να είναι η ασφαλιστέα απαίτηση ληξιπρόθεσμη, αρκεί να είναι γεννημένη και υπαρκτή. Είναι προφανές, ότι αρκεί να συντρέχει μία από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 69 ΚΠολΔ²³⁴.

ΙΙΙ) Δικαστική άδεια. Α) Η εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης μπορεί να γίνει, κατά κανόνα, μόνο ύστερα από άδεια του δικαστηρίου, η οποία παρέχεται με απόφαση^{235, 236} εκδιδόμενη μετά από αίτηση αυτού που φέρεται ως δικαιούχος της απαιτήσεως. Ως προς την καθ' ύλην και την κατά τόπο αρμοδιότητα και τη διαδικασία έχουν εφαρμογή όσα ισχύουν γενικώς για τα ασφαλιστικά μέτρα και έχουν εκτεθεί προηγουμένως²³⁷. Β) Κατά την αρχική διατύπωση του ΚΠολΔ, η εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης ήταν δυνατό να διαταχθεί ή να επιτραπεί, ακόμη και αν δεν επιθανολογείτο επικείμενος κίνδυνος ή επείγουσα ανάγκη²³⁸. Η σχετική διάταξη διαγράφηκε με το ν.δ. 958/1971. Επομένως, τώρα εφαρμόζονται αυτά που ισχύουν γενικώς για

234. Βλ. σχετικώς τ. Ι, § 121.

235. ΚΠολΔ 706 (750) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 807, Α.Ε. 750 § 1.

236. Κατά το νόμο περί υποθηκών, πρό της τροποποίησής αυτού, αρκούσε και η συνδρομή άλλων προϋποθέσεων, π.χ. οριστικής αποφάσεως, επιδικάζουσας την ασφαλιστέα απαίτηση ή η έγερση αγωγής περί αυτής.

237. Βλ. §§ 543 επ., 554 επ. και 563 επ.

238. ΚΠολΔ, ως είχε αρχικώς, άρθρ. 750 § 2.

τα ασφαλιστικά μέτρα και έχουν εκτεθεί προηγουμένως^{239, 240, 241}. Η απόφαση, που διατάσσει ή επιτρέπει την εγγραφή προσημείωσης υποθήκης, πρέπει να καθορίζει το ποσό που ασφαρίζεται με αυτή²⁴².

IV) *Διαταγή πληρωμής*. Α) Σύμφωνα με το άρθρο 724 ΚΠολΔ²⁴³, ο δανειστής μπορεί με βάση διαταγή πληρωμής να ζητήσει την εγγραφή προσημείωσης υποθήκης σε ακίνητο του οφειλέτη με σκοπό την εξασφάλιση της απαιτήσεώς του για το οριζόμενο στη διαταγή ποσό²⁴⁴. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι η διαταγή πληρωμής αποτελεί τίτλο προς εγγραφή προσημείωσης υποθήκης. Β) Εξ άλλου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 29 παρ. 1 ΕισΝΚΠολΔ, εάν κατά της διαταγής πληρωμής δεν ασκήθηκε εμπροθέσμως (μέσα στην πρώτη ή τη δεύτερη προθεσμία) ανακοπή, η διαταγή πληρωμής αποτελεί τίτλο προς εγγραφή υποθήκης. Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι, εάν είχε εγγραφεί υπέρ της αυτής απαιτήσεως προσημείωση υποθήκης, είναι δυνατό κατά το άρθρο 29 παρ. 2 ΕισΝΚΠολΔ να μετατραπεί αυτή σε υποθήκη, σε περίπτωση που δεν ασκήθηκε εμπροθέσμως ανακοπή εναντίον της διαταγής πληρωμής. Από την ίδια διάταξη δεν είναι, όμως, δυνατό να συναχθεί το συμπέρασμα, όπως τουλάχιστον επιχειρήθηκε να υποστηριχθεί, ότι η διαταγή πληρωμής αποτελεί, όταν δεν ασκήθηκε ανακοπή μέσα στην πρώτη ή στη δεύτερη προθεσμία, *δικαστική απόφαση*. Ορίζεται μιν στο άρθρο 633 παρ. 2 ΚΠολΔ, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το ν.δ. 958/1971²⁴⁵, ότι, υπό τις προϋποθέσεις, που εκτέθηκαν, η διαταγή πληρωμής αποτελεί δεδικασμένο και δεν

239. Πρβλ. §§ 563 επ.

240. Στην πράξη επικρατεί σταθερά η τακτική να παρέχεται υπό του μονομελούς πρωτοδικείου η άδεια προς εγγραφή προσημείωσης κατόπιν αιτήσεως του δανειστού και συναινέσεως του οφειλέτου κ.λπ., εμφανιζομένου ενώπιον του δικαστηρίου. Εάν η ασφαλιστέα απαίτηση είναι ήδη γεγεννημένη, δεν δημιουργείται ζήτημα κύρους και ισχύος του ασφαλιστικού μέτρου, διότι πρόκειται απλώς περί αναγνωρίσεως της απαιτήσεως, επί της οποίας στηρίζεται η απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου. Εάν όμως τούτο δεν συμβαίνει και σκοπείται να γεννηθεί η ασφαλιστέα απαίτηση, πρόκειται περί δημιουργίας ιδιορρυθμού τίτλου προς εγγραφήν προσημείωσης υποθήκης, το κύρος και η ισχύς της οποίας δεν είναι αναμφισβήτητοι.

241. Διάφορο είναι το ενδεχόμενο να δημιουργείται ενίοτε ζήτημα, ως εκ του τρόπου της παραστάσεως επί δικαστηρίου, κατά τις περιπτώσεις αυτές του εμφανιζομένου ως υποχρέου ή οφειλέτου κατά τρόπο δικονομικώς μη κανονικό.

242. ΚΠολΔ 706 (750) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 807 § 1, Α.Ε. 750 § 2.

243. Βλ. και Σχ. Πολ.Δ. 826 § 1, Α.Ε. 769 § 1

244. Πρβλ. σχετικώς τ. II, § 310.

245. Βλ. σχετικώς τ. II, § 310.

υπόκειται σε ένδικα μέσα εκτός από την αναψηλάφηση, αλλά –πέραν του ότι η συνταγματικότητα της διατάξεως είναι πολύ αμφίβολη– εάν αυτή αποτελούσε δικαστική απόφαση, η οποία θα ήταν τότε τελεσίδικη (αφού δεν προσβάλλεται με ανακοπή ερημοδικίας και έφεση), δεν θα υπήρχε λόγος να ορισθεί ειδικά, ότι αυτή αποτελεί τίτλο μετατροπής της προσημείωσης σε υποθήκη, αφού τότε θα ίσχυε η γενική διάταξη του άρθρου 1263 ΑΚ.

Τίτλος Τρίτος

Εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης. Άσκηση αγωγής για την κύρια απαίτηση. Μετατροπή της προσημείωσης σε υποθήκη

§ 594

Ι) *Εγγραφή*. Η εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης χωρεί, εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που εκτέθηκαν, σύμφωνα με τους κανόνες του κοινού δικαίου· στα βιβλία που τηρούνται κατά νόμο (πρέπει να) γίνεται μνεία, ότι πρόκειται για προσημείωση υποθήκης.

ΙΙ) *Αγωγή*. Α) Εάν η εγγραφή προσημείωσης υποθήκης ζητήθηκε πριν από την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση και το δικαστήριο δεν επέβαλε, με την απόφασή του, με την οποία επέτρεψε το ασφαλιστικό μέτρο, την άσκηση αγωγής μέσα σε ορισμένη προθεσμία, η άσκησή της δεν είναι κατά νόμο απαραίτητη για την ισχύ και τη διατήρηση του ασφαλιστικού μέτρου. Ωστόσο, η αγωγή καθίσταται αναγκαία εκ των πραγμάτων, γιατί χωρίς αυτήν δεν είναι δυνατό να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση, η οποία επιδικάζει την κύρια απαίτηση, ώστε βάσει αυτής να τραπεί η προσημείωση σε τακτική υποθήκη. Β) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1280 ΑΚ, η εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης διακόπτει την παραγραφή της απαιτήσεως υπέρ εκείνου, για τα δικαιώματα του οποίου έγινε. Εάν η προσημείωση εξαλειφθεί, η παραγραφή θεωρείται ότι δεν διακόπηκε. Γ) Εάν πριν από την τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη χωρήσει αναγκαστική εκτέλεση στο ακίνητο, στο οποίο αυτή έχει εγγραφεί, η απαίτηση, υπέρ της οποίας ενεγράφη η προσημείωση, κατατάσσεται τυχαία και το ακίνητο περιέρχεται στον υπερθεματιστή ελεύθερο από το βάρος αυτό²⁴⁶.

ΙΙΙ) *Μετατροπή της προσημείωσης υποθήκης σε υποθήκη*. Α) Σύμ-

246. Πρβλ. § 446.

φωνα με το άρθρο 1277 ΑΚ, η προσημείωση χορηγεί μόνο το δικαίωμα προτιμήσεως για απόκτηση υποθήκης. Μόλις επιδικασθεί τελεσίδικα η απαίτηση, η προσημείωση μετατρέπεται σε υποθήκη (με σχετική εγγραφή στο βιβλίο υποθηκών, στο οποίο είναι εγγεγραμμένη)· στην περίπτωση αυτή η υποθήκη θεωρείται, ότι έχει εγγραφεί από τότε που ενεγράφη η προσημείωση. Β) Εξ άλλου, σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ. 2 ΕισΝΚΠολΔ, εάν ενεγράφη προσημείωση υποθήκης για ασφάλεια απαιτήσεως, για την οποία εξεδόθη διαταγή πληρωμής, μετατρέπεται αυτή σε υποθήκη, εάν δεν ασκηθεί εμπροθέσμως (μέσα στην πρώτη και τη δεύτερη προθεσμία) ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής ή η ασκηθείσα ανακοπή απορριφθεί τελεσίδικα. Κατά το άρθρο 1278 ΑΚ η μετατροπή της προσημείωσης σε υποθήκη δεν κωλύεται από το ότι, ενδεχομένως, το ακίνητο περιήλθε στο μεταξύ στην κυριότητα τρίτου. Γ) Εάν κατά της διαταγής πληρωμής για χρηματική απαίτηση δεν ασκηθεί εμπροθέσμως (μέσα στην πρώτη ή τη δεύτερη προθεσμία) ανακοπή ή η ανακοπή που ασκήθηκε απορριφθεί τελεσίδικα (29 παρ. 1 ΕισΝΚΠολΔ), η διαταγή πληρωμής αποτελεί τίτλο προς εγγραφή υποθήκης. Δ) Εάν μετά την τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη χωρήσει αναγκαστική εκτέλεση και εκπλειστηριασθεί το ακίνητο, επί του οποίου είχε εγγραφεί η μετατραπείσα προσημείωση, η απαίτηση κατατάσσεται μετά τις τυχόν υφιστάμενες άλλες ενυπόθηκες απαιτήσεις κατά τη σειρά της εγγραφής της προσημείωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 595

Ι) *Εισαγωγή.* Όπως παρατηρήθηκε ήδη προηγουμένως²⁴⁷, εκτός από την αναγκαστική κατάσχεση, η οποία αποτελεί μέσο αναγκαστικής εκτέλεσεως προς ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων, προβλέπεται και ρυθμίζεται στο ισχύον δίκαιο, ως ασφαλιστικό μέτρο, και η *συντηρητική κατάσχεση* κινητών, ακινήτων, απαιτήσεων στα χέρια του οφειλέτη ή τρίτου και ειδικών περιουσιακών στοιχείων, η οποία είναι δυνατό να μετατραπεί ή μάλλον να εξομοιωθεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, προς αναγκαστική κατάσχεση. Β)

247. Βλ. § 392.

Η συντηρητική κατάσχεση χρησιμοποιείται, όταν νομικώς δεν είναι δυνατή η επιβολή αναγκαστικής κατασχέσεως.

II) Σκοπός και λειτουργία της επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως.

A) Η επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως αποβλέπει, όπως προκύπτει και από όσα αναπτύσσονται στη συνέχεια, στην εξασφάλιση από τον κίνδυνο της εκποίησης του κατασχόμενου περιουσιακού στοιχείου και γενικότερα από την ενδεχόμενη επέλευση της αφερεγγυότητας του οφειλέτη. B) Η συντηρητική κατάσχεση είναι ένα από τα επαχθέστερα ασφαλιστικά μέτρα και γι' αυτό χαρακτηρίζεται από το νόμο ως επικουρικό ασφαλιστικό μέτρο, και πρέπει, σύμφωνα με τον εκτεθέντα ήδη κανόνα²⁴⁸, να επιτρέπεται και να επιβάλλεται, όταν ο επικείμενος κίνδυνος δεν είναι δυνατό να αποτραπεί ευχερώς με άλλο ηπιότερο ασφαλιστικό μέτρο. Γ) Η συντηρητική κατάσχεση, η οποία παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες προς την αναγκαστική κατάσχεση, ρυθμίζεται από τον ΚΠολΔ και ορισμένα άλλα ειδικά νομοθετήματα αυτοτελώς. Η παρατήρηση αυτή έχει θεωρητική και πρακτική σημασία, κυρίως στις περιπτώσεις εκείνες, στις οποίες δεν γίνεται παραπομπή στις αντίστοιχες διατάξεις της μιας ή της άλλης κατασχέσεως. Δ) Η συντηρητική κατάσχεση διακρίνεται, όπως και η αναγκαστική, σε κατάσχεση κινητών, ακινήτων, απαιτήσεων στα χέρια του οφειλέτη ή τρίτου και σε κατάσχεση ειδικών περιουσιακών στοιχείων.

Τίτλος Δεύτερος

Προϋποθέσεις του επιτρεπτού της επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως

§ 596

I) *Εισαγωγή*. A) Εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις, οι οποίες απαιτούνται για να διαταχθεί κάθε ασφαλιστικό μέτρο, κατά κανόνα τουλάχιστον, και για τις οποίες γίνεται λόγος προηγουμένως²⁴⁹, για την παροχή άδειας προς επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως απαιτείται η συνδρομή και ορισμένων ειδικών προϋποθέσεων, οι οποίες αναπτύσσονται στη συνέχεια. B) Αν ελλείπει μία τουλάχιστον από τις προϋποθέσεις αυτές, η επιβαλλόμενη συντηρητική κατάσχεση είναι ελαττωματική. Γ) Οι συνέπειες κάθε ελαττώματος αναφέρονται παρακάτω.

II) *Δικαστική άδεια*. A) Την έλλειψη εκτελεστού τίτλου, ο οποίος απαι-

248. Βλ. §§ 542 επ. και §§ 550 επ.

249. Βλ. §§ 542 επ. και §§ 550 επ.

τείται για να επιβληθεί η αναγκαστική κατάσχεση, αναπληρώνει, όπως ήδη αναφέρθηκε, η δικαστική απόφαση, η οποία παρέχει την άδεια για την επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως. Β) Ως προς την καθ' ύλην και την κατά τόπο αρμοδιότητα του δικαστηρίου που παρέχει την άδεια και ως προς τη διαδικασία που πρέπει να τηρείται για την υποβολή της αιτήσεως και την παροχή της άδειας προς επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως, ισχύουν όσα αναφέρθηκαν παραπάνω²⁵⁰ 2,²⁵¹ στο γενικό μέρος για τα ασφαλιστικά μέτρα. Γ) Η απόφαση, που διατάσσει τη συντηρητική κατάσχεση, πρέπει να καθορίζει το ποσό, για το οποίο μπορεί να επιβληθεί²⁵² 2. Δ) Εξ άλλου, σύμφωνα με τον ΚΠολΔ²⁵³ συντηρητική κατάσχεση πλοίου ή αεροσκάφους μπορεί να γίνει μόνο, αν στην απόφαση αναφέρεται ειδικά το πλοίο ή το αεροσκάφος, στο οποίο πρόκειται να επιβληθεί αυτή. Ε) Τίτλο προς επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως αποτελεί, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, και η διαταγή πληρωμής. Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρ. 724 (769) παρ. 1 ΚΠολΔ²⁵⁴, ο δανειστής μπορεί, με βάση διαταγή πληρωμής για χρηματική απαίτηση, να επιβάλει συντηρητική κατάσχεση στα χέρια του οφειλέτη ή τρίτου για εξασφάλιση της απαιτήσεώς του για το ποσό που ορίζεται στη διαταγή πληρωμής, ότι πρέπει να καταβληθεί. Η διαταγή πληρωμής αναπληρώνει εν προκειμένω την άδεια που παρέχεται με δικαστική απόφαση, για να χρησιμοποιηθεί το ασφαλιστικό μέτρο της κατασχέσεως. Το δικαστήριο που εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής μπορεί, ύστερα από αίτηση εκείνου, κατά του οποίου στρέφεται αυτή, να αναστείλει, κατά τη διαδικασία της εκδικάσεως των διαφορών που αναφύονται στο πλαίσιο της εκτελέσεως των ασφαλιστικών μέτρων, ολικά ή μερικά την εκτέλεση του ασφαλιστικού μέτρου, εάν πιθανολογείται η εξόφληση ή η ολική ή μερική ανυπαρξία της απαιτήσεως, για την οποία εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής, ή να περιορίσει την εκτέλεση σε ορισμένα περιουσιακά στοιχεία, εάν πείθεται, ότι αυτά επαρκούν για την εξασφάλιση της απαιτήσεως του δικαιούχου²⁵⁵. ΣΤ) Ανακύπτει το ζήτημα, αν η ύπαρξη εκτελεστού τίτλου, ο οποίος αναγνωρίζεται από το κοινό (αστικό δικονομικό) δίκαιο²⁵⁶, μπορεί να χρησιμεύσει ως

250. Βλ. §§ 547 επ.

251. ΚΠολΔ 707 (751), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 808, Α.Ε. 751.

252. ΚΠολΔ 708 (752), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 809, Α.Ε. 752.

253. Κ.Πολ.Δ. 709 (753), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 810, Α.Ε. 753.

254. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 826 § 1, Α.Ε. 769 § 1.

255. ΚΠολΔ 724 (769) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 826 § 2, Α.Ε. 769 § 2.

256. Βλ. §§ 350 επ.

βάση για την επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως στα χέρια του οφειλέτη ή τρίτου. Βεβαίως, το ζήτημα αυτό δεν έχει, κατά κανόνα, πρακτική σημασία, γιατί ελλείπει το έννομο συμφέρον του δανειστή, ο οποίος μπορεί να προβεί ήδη σε αναγκαστική εκτέλεση, και ανάλογα σε αναγκαστική κατάσχεση, όπως συμβαίνει, όταν ο εκτελεστός τίτλος είναι τελεσίδικη καταψηφιστική απόφαση. Η απάντηση είναι, κατ' αρχήν, αποφαιτική, για το λόγο της ελλείψεως εννόμου συμφέροντος στο δανειστή. Εάν, όμως, συντρέξει περίπτωση να υπάρχει έννομο συμφέρον, άλλος νόμιμος λόγος για να αποκλεισθεί η προσφυγή στο ασφαλιστικό αυτό μέτρο δεν υπάρχει ή τουλάχιστον δεν διατυπώνεται αμέσως. Περίπτωση να υπάρχει έννομο συμφέρον για να προτιμηθεί η προσφυγή στην επιβολή της συντηρητικής αντί της αναγκαστικής κατασχέσεως είναι δυνατό να εμφανισθεί, όταν ο δανειστής έχει άλλο εκτελεστό τίτλο, εκτός από τελεσίδικη απόφαση, όπως π.χ. συμβολαιογραφικό έγγραφο, και διστάζει, έχοντας αμφιβολίες για τη βασιμότητα της απαιτήσεώς του, να προβεί σε αναγκαστική εκτέλεση, έχει όμως βάσιμους φόβους, ότι ενδεχομένως στο μέλλον θα επέλθει αφερεγγυότητα του οφειλέτη.

III) Ασφαλιστέα απαίτηση. Α) Σύμφωνα με το νόμο²⁵⁷, για να μπορεί να επιβληθεί συντηρητική κατάσχεση, πρέπει να πιθανολογείται ότι υφίσταται η απαίτηση, για εξασφάλιση της οποίας ζητείται να επιβληθεί αυτή. Β) Όπως προκύπτει από τη διατύπωση των σχετικών διατάξεων, με το ασφαλιστικό αυτό μέτρο σκοπεύεται, κατά κύριο λόγο, η εξασφάλιση χρηματικών απαιτήσεων. Δεν αποκλείεται όμως να υπάρχει άλλη απαίτηση περιοδικής φύσεως, η οποία να μπορεί να μετατραπεί σε χρήματα. Πάντως, υποτίθεται ότι πρόκειται για ενοχική απαίτηση. Γ) Υπό την ισχύ του προγενέστερου δικαίου, και ειδικότερα υπό την ισχύ της καταργηθείσας ΠολΔ του 1834²⁵⁸, επιτρεπόταν η συντηρητική κατάσχεση κινητού ή ακινήτου, το οποίο διεκδικούσε ο αιτών με σκοπό να εξασφαλισθεί η πραγματοποίηση της διεκδικήσεώς του στο μέλλον. Υπό τον ΚΠολΔ, που δεν περιλαμβάνει αντίστοιχη διάταξη, είναι αμφίβολο εάν επιτρέπεται τέτοια συντηρητική κατάσχεση με σκοπό τη διεκδίκηση, διότι δεν πρόκειται για ενοχική απαίτηση, παρ' όλο που η αναφερθείσα αξίωση είναι μεν εμπράγματα, μπορεί όμως να μετατραπεί σε χρήματα· στο πλαίσιο μιας ευρείας ερμηνείας θα μπορούσε, λοιπόν, να δοθεί καταφατική απάντηση

257. ΚΠολΔ 707 (759).

258. Πολ.Δ. του 1834 άρθρ. 1034 αριθ. 1.

στο παραπάνω ζήτημα. Αυτή η συντηρητική κατάσχεση, η οποία επιτρέπεται με σκοπό τη διεκδίκηση, παρουσίαζε σε ορισμένες περιπτώσεις πρακτική χρησιμότητα, αφού εμποδίζει την εκποίηση του κατεσχημένου αντικειμένου και διευκολύνει έτσι την επίτευξη της διεκδικήσεώς του. Εν μέρει αναπληρώνει τη λειτουργία της κατασχέσεως, όταν πρόκειται για ακίνητο, η οποία δεν εμποδίζει μεν την εκποίηση του πράγματος, αλλά με τη δημοσιότητά της χρησιμεύει για την προστασία των καλής πίστεως τρίτων· εξ άλλου, η απόφαση που εκδίδεται επί της διεκδικητικής αγωγής, την οποία και δέχεται, αποτελεί δεδικασμένο και εναντίον του κατά τη διάρκεια της δίκης ειδικού διαδόχου του εναγομένου, σύμφωνα με το άρθρο 325 ΚΠολΔ, και εκτελείται και κατ' αυτού. Αν πρόκειται για διεκδίκηση κινητών, δεν υπάρχει αντίστοιχο υποκατάστατο. Ίσως το σύστημα του προγενέστερου δικαίου θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ορθότερο από νομοθετική άποψη. Δ) Κατά το προγενέστερο δίκαιο, είχε γίνει κατ' επανάληψη δεκτό στην πράξη, στο πλαίσιο της διασταλτικής ερμηνείας ή μάλλον της αναλογικής εφαρμογής της προηγούμενης διατάξεως, ότι επιτρέπεται επίσης συντηρητική κατάσχεση με σκοπό την οιονεί διεκδίκηση, και συγκεκριμένα για την εξασφάλιση της εκτελέσεως της απαιτήσεως, η οποία προέρχεται από προσύμφωνο ή προσύμβαση, για τη μεταβίβαση της κυριότητας πράγματος κυρίως ακινήτου ή τη σύσταση εμπράγματος δικαιώματος επί τούτου. Η πιο πάνω ασφαλιστέα απαίτηση ήταν και είναι ενοχική και μπορεί να μετατραπεί σε χρήματα. Συνεπώς, περισσότεροι λόγοι δικαιολογούν την παραδοχή της παραπάνω επεικούς λύσεως και υπό το ισχύον δίκαιο.

IV) *Αντικείμενο της συντηρητικής κατασχέσεως.* Α) Συντηρητική κατάσχεση (εφ' όσον συντρέχουν και οι υπόλοιπες νόμιμες, γενικές και ειδικές προϋποθέσεις) μπορεί να επιβληθεί κατά κανόνα και σε κάθε περιουσιακό στοιχείο εκείνου που φέρεται ως οφειλέτης ή υπόχρεος (και μάλιστα σε κινητά, ακίνητα ή εμπράγματα δικαιώματα σε αυτά, σε απαιτήσεις, ειδικά περιουσιακά στοιχεία κ.λπ.)²⁵⁹. Β) Εξαιρούνται τα κατά το ισχύον δίκαιο ακατάσχετα περιουσιακά στοιχεία, όπως και τα πράγματα που υπόκεινται σε άμεση φθορά²⁶⁰.

259. ΚΠολΔ 706 (751).

260. ΚΠολΔ 710 (755), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 812, Α.Ε. 755.

V) *Τίτλος για επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως*. Σχετικά γίνεται λόγος παραπάνω²⁶¹.

Τίτλος Τρίτος
Διαδικασία για επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως
και περαιτέρω διατυπώσεις της

§ 597

I) *Εισαγωγή*. Α) Η επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως πραγματοποιείται, κατ' αρχήν, σύμφωνα με τους κανόνες, οι οποίοι ισχύουν και εφαρμόζονται στην αναγκαστική κατάσχεση κινητών, ακινήτων, απαιτήσεων στα χέρια του οφειλέτη ή υποχρέου ή τρίτου κ.λπ.²⁶² Β) Στα επί μέρους θέματα καθιερώνονται όμως ορισμένες αποκλίσεις και ισχύουν ειδικοί κανόνες, για τους οποίους γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Συντηρητική κατάσχεση κινητών ή εμπραγμάτων δικαιωμάτων σε αυτά*. Α) Η συντηρητική κατάσχεση κινητών ή εμπραγμάτων δικαιωμάτων σε αυτά στα χέρια του οφειλέτη γίνεται με βάση τις διατάξεις, που ισχύουν για την αναγκαστική κατάσχεση αυτών, χωρίς προηγούμενη επίδοση της αποφάσεως²⁶³, η οποία διατάσσει ή επιτρέπει την επιβολή της κατασχέσεως. Ο δικαστικός επιμελητής μεταβαίνει στον τόπο, στον οποίο ευρίσκονται τα κινητά πράγματα που υπόκεινται σε συντηρητική κατάσχεση και προβαίνει στην κατάσχεση τόσων, όσων η αξία τους καλύπτει περίπου το ποσό που καθορίζεται στην απόφαση. Η κατάσχεση επιβάλλεται με τον αποχωρισμό και την περιγραφή των κατασχόμενων αντικειμένων στην έκθεση συντηρητικής κατασχέσεως, που συντάσσεται από τον δικαστικό επιμελητή, και την παράδοσή τους στο μεσεγγυούχο. Β) Ως προς τον τρόπο της περιγραφής, τα στοιχεία και γενικά το περιεχόμενο της εκθέσεως κατασχέσεως εφαρμόζονται, *mutatis mutandis*, όσα ισχύουν για τα αντίστοιχα θέματα στην αναγκαστική κατάσχεση κινητών²⁶⁴. Γ) Αντίγραφο ή περίληψη της εκθέσεως κατασχέσεως πρέπει να κοινοποιείται προς τον καθ' ου είτε αμέσως μετά τη σύνταξή της, εφ' όσον αυτός ήταν παρών, ή, αν δεν παρίστατο, το αργότερο μέσα στην επόμενη από την κατά-

261. Βλ. ανωτ. § 596, στοιχ. II, σελ. 88 επ.

262. Βλ. §§ 396 επ. και §§ 461 επ.

263. ΚΠολΔ 711 (756) § 1 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 813 § 1 εδ. α', Α.Ε. 756 εδ. α'.

264. Βλ. § 396.

σχεση ημέρα, εφ' όσον αυτός έχει την κατοικία του στον τόπο της κατασχέσεως, διαφορετικά μέσα σε οκτώ ημέρες από αυτήν²⁶⁵. Περαιτέρω αντίγραφο της ίδιας εκθέσεως πρέπει να επιδίδεται από το δικαστικό επιμελητή προς τον ειρηνοδίκη του τόπου της κατασχέσεως, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να καταχωρίσει περιλήψή της στο ειδικό βιβλίο (με αλφαβητικό ευρετήριο των καθ' ων²⁶⁶ αυτή) που τηρείται από αυτόν. Η πρώτη από τις επιδόσεις αυτές επιβάλλεται, για να ολοκληρωθεί η επιβολή της κατασχέσεως, για την οποία πρέπει να λαμβάνει γνώση ο θιγόμενος ή επηρεαζόμενος από αυτήν, ενώ η δεύτερη αποβλέπει όπως με τη δημιουργία στοιχειώδους δημοσιότητας προστατεύονται, κατά κάποιον τρόπο, οι ενδιαφερόμενοι και ιδίως οι καλόπιστοι τρίτοι, οι οποίοι είναι ενδεχόμενο να προβούν σε συναλλαγές σε σχέση προς τα κατασχεθέντα πράγματα. Δ) Για τη μεσεγγύηση των κατασχεθέντων κινητών κ.λπ. και την εκποίηση των υποκείμενων σε φθορά γίνεται λόγος παρακάτω²⁶⁷.

III) Συντηρητική κατάσχεση απαιτήσεων ή κινητών στα χέρια τρίτου.

A) Η συντηρητική κατάσχεση απαιτήσεων ή κινητών στα χέρια τρίτου γίνεται με επίδοση προς τον τρίτο αντιγράφου της αποφάσεως που τη διατάσσει με επιταγή να μην εξοφλήσει την κατασχόμενη απαίτηση μέχρι του οριζόμενου από την απόφαση ποσού κατ' ανώτατο όριο επί χρηματικών απαιτήσεων ή να μην παραδώσει τα κατασχεθέντα κινητά, καθώς και με επίδοση μέσα σε οκτώ ημέρες (από την επίδοση του κατασχετηρίου προς τον τρίτο) προς τον καθ' ου η κατάσχεση εγγράφου, στο οποίο αναφέρεται η κατάσχεση που επιβάλλεται στα χέρια τρίτου. Η τήρηση της οκταήμερης προθεσμίας επιδόσεως του εγγράφου αυτού προς τον καθ' ου η κατάσχεση επιβάλλεται με ποινή την ακυρότητά της²⁶⁸. B) Στην κατάσχεση αυτήν εφαρμόζονται οι διατάξεις περί αναγκαστικής κατασχέσεως απαιτήσεων ή κινητών στα χέρια τρίτου^{269, 270}.

IV) Συντηρητική κατάσχεση ακινήτων ή εμπραγμάτων δικαιωμάτων σε αυτά.

A) Η συντηρητική κατάσχεση ακινήτου ή εμπραγμάτων δικαιώματος σε αυτό, το οποίο ευρίσκεται στα χέρια ή μάλλον στη νομή ή κατο-

265. ΚΠολΔ 711 (756) § 1 εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 813 § 1 εδ. β', Α.Ε. 756 εδ. β'.

266. ΚΠολΔ 711 (756) § 2.

267. Βλ. αμέσως πιο κάτω στοιχ. IV, σελ. 92 επ.

268. ΚΠολΔ 712 (757) § 1 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 814 § 1 εδ. α', Α.Ε. 757 § 1 εδ. α'.

269. ΚΠολΔ 712 (757) § 1 εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 814 § 1 εδ. β', Α.Ε. 757 § 1 εδ. β'.

270. Βλ. §§ 396 επ. και §§ 461 επ.

χή του οφειλέτη, γίνεται με κοινοποίηση αντιγράφου της αποφάσεως, που διατάσσει ή επιτρέπει την επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως, στον οφειλέτη και στην αρμόδια αρχή, που τηρεί το βιβλίο των κατασχέσεων της περιφέρειας του τόπου, στην οποία βρίσκεται το ακίνητο, δηλαδή στον υποθηκοφύλακα της περιφέρειας, στην οποία βρίσκεται το ακίνητο²⁷¹. Β) Η επίδοση του αντιγράφου της αποφάσεως γίνεται ύστερα από εντολή ή παραγγελία αυτού που ενεργεί την κατάσχεση, η οποία πρέπει να προσδιορίζει το ακίνητο ή το εμπράγματο δικαίωμα σε ορισμένο ακίνητο, το οποίο κατάσχεται, και το ποσό για το οποίο επιβάλλεται η κατάσχεση²⁷². Γ) Η αρχή που τηρεί το βιβλίο κατασχέσεων οφείλει να εγγράφει αμέσως τη συντηρητική κατάσχεση που επιβλήθηκε και γνωστοποιηθηκε στο βιβλίο κατασχέσεων²⁷³. Ως προς την εγγραφή, την εξάλειψη και τη σειρά των εγγραφών εφαρμόζονται αντιστοίχως οι διατάξεις που ισχύουν για την αναγκαστική κατάσχεση. Δ) Συντηρητική κατάσχεση ακινήτου κατά τρίτου κυρίου (ή νομέα) δεν μπορεί να γίνει, διότι δεν προβλέπεται ρητώς στον νόμο, ανεξαρτήτως του ότι δεν εκπληρώνει αυτή κάποιον σκοπό.

Υ) Συντηρητική κατάσχεση πλοίων, αεροσκαφών ή εμπραγμάτων δικαιωμάτων σε αυτά. Α) Η επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως πλοίου ή αεροσκάφους ή εμπραγμάτων δικαιώματος σε αυτά, τα οποία ευρίσκονται στα χέρια ή μάλλον στην κατοχή του οφειλέτη, γίνεται με επίδοση αντιγράφου της αποφάσεως που τη διατάσσει ή την επιτρέπει²⁷⁴. Β) Αν πρόκειται για κατάσχεση πλοίων, που είναι νηολογημένα στην Ελλάδα, ή αεροσκαφών που είναι εγγεγραμμένα σε μητρώο που τηρείται στην Ελλάδα, αντίγραφο της αποφάσεως πρέπει να επιδίδεται και στην αρχή που τηρεί το νηολόγιο ή το μητρώο²⁷⁵. Γ) Εάν η συντηρητική κατάσχεση γίνεται στα χέρια τρίτου, αντίγραφο της αποφάσεως κοινοποιείται και προς τον τρίτο, στα χέρια του οποίου επιβάλλεται αυτή²⁷⁶. Δ) Η παραγγελία προς επίδοση αντιγράφου της αποφάσεως που διατάσσει ή επιτρέπει την επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως πρέπει να προσδιορίζει το πλοίο ή το αεροσκάφος ή το εμπράγματο δικαίωμα, το οποίο κατάσχεται, και το

271. ΚΠολΔ 714 (759) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 816 § 1, Α.Ε. 759 § 1.

272. ΚΠολΔ 714 (759) § 2, Σχ. Πολ.Δ.Σ.Ε. 816 § 2, Α.Ε. 759 § 2.

273. ΚΠολΔ 714 (759) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 816 § 3, Α.Ε. 759 § 3.

274. ΚΠολΔ 713 (758) § 1 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 815 § 1 εδ. α', Α.Ε. 758 § 1 εδ. α'.

275. ΚΠολΔ 713 (758) § 1 εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 815 § 1 εδ. β', Α.Ε. 758 § 1 εδ. β'.

276. ΚΠολΔ 713 (758) § 1 εδ. γ', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 815 § 1 εδ. γ', Α.Ε. 758 § 1 εδ. γ'.

ποσό, για το οποίο γίνεται η συντηρητική κατάσχεση²⁷⁷. Ε) Η αρχή που τηρεί το νηολόγιο ή το μητρώο των αεροσκαφών οφείλει να εγγράφει αμέσως τη συντηρητική κατάσχεση στο νηολόγιο ή στο μητρώο των αεροσκαφών, ενώ για την εγγραφή, εξάλειψη και τη σειρά των εγγραφών εφαρμόζονται οι διατάξεις για την αναγκαστική κατάσχεση²⁷⁸, καθώς επίσης και τα εκτιθέμενα παραπάνω για τα αντίστοιχα θέματα επί της συντηρητικής κατασχέσεως²⁷⁹.

VI) *Μεσεγγύηση των κατασχεθέντων συντηρητικώς*. Α) Τα κινητά που κατασχέθηκαν συντηρητικώς στα χέρια του οφειλέτη ή τα πράγματα, επί των οποίων υφίστανται τα κατασχεθέντα εμπράγματα δικαιώματα, παραμένουν στα χέρια αυτού που τα κατέχει κατά τον χρόνο επιβολής της κατασχέσεως, ο οποίος (αυτομάτως) γίνεται μεσεγγυούχος τους²⁸⁰. Β) Στις περιπτώσεις αυτές η επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως επιφέρει απλώς μεταβολή της βουλήσεως ή της αιτίας της νομής ή κατοχής. Ενώ, δηλαδή, πριν από την επιβολή της κατασχέσεως το πρόσωπο αυτό νεμόταν ή κατείχε τα κατασχεθέντα πράγματα για τον εαυτόν του, τώρα τα κατέχει ως εντολοδόχος της δικαστικής αρχής. Η θεωρητική και πρακτική σημασία της παρατηρήσεως αυτής είναι ευνόητη σε σχέση προς περισσότερα θέματα του ουσιαστικού δικαίου. Γ) Όταν κατάσχονται στα χέρια του οφειλέτη χρήματα ή άλλα πράγματα, που κατά νόμο είναι δεκτικά καταθέσεως, ο δικαστικός επιμελητής τα αφαιρεί και προβαίνει αμέσως σε δημόσια κατάθεσή τους²⁸¹. Δ) Όταν κατάσχονται στα χέρια τρίτου χρήματα ή άλλα πράγματα, που κατά νόμο είναι δεκτικά καταθέσεως, ο τρίτος υποχρεούται, εφ' όσον είναι οφειλέτης, να προβεί σε δημόσια κατάθεσή τους, αμέσως μετά την κατάσχεση, εφ' όσον η κατ' αυτού απαίτηση είναι ληξιπρόθεσμη, διαφορετικά μόλις λήξει η προθεσμία²⁸². Ε) Όσα αναφέρθηκαν ως άνω υπό τα στοιχεία Γ και Δ δεν εφαρμόζονται, όταν οφειλέτης ή τρίτος, στον οποίο έγινε η κατάσχεση, είναι το δημόσιο, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή Τράπεζα²⁸³. ΣΤ) Όταν κατάσχονται συντηρητικώς ακίνητα, πλοία ή αεροσκάφη, εφαρμόζονται ως προς τη

277. ΚΠολΔ 713 (758) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 815 § 2, Α.Ε. 758 § 2.

278. ΚΠολΔ 713 (758) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 815 § 3, Α.Ε. 758 § 3.

279. Πρβλ. αμέσως πιο πάνω στοιχ. IV, σελ. 92/93 επ.

280. ΚΠολΔ 716 (761) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 818 § 1, Α.Ε. 761 § 1.

281. ΚΠολΔ 716 (761) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 818 § 2 εδ. α', Α.Ε. 761 § 2.

282. ΚΠολΔ 716 (761) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 818 § 3 εδ. β', Α.Ε. 761 § 3.

283. ΚΠολΔ 716 (761) § 4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 818 § 4, Α.Ε. 761 § 4.

μεσεγγυήσή τους όσα ισχύουν για την αναγκαστική τους κατάσχεση σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί προηγουμένως²⁸⁴. Ζ) Το δικαστήριο που παρέρχει την άδεια επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως ή το δικαστήριο που δικάζει την κύρια υπόθεση, σε επείγουσες δε περιπτώσεις και ο ειρηνοδίκης του τόπου, στον οποίο ευρίσκονται τα κατασχεθέντα πράγματα, ή η κατοικία του τρίτου, δικαιούται ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον να διορίσει μεσεγγυούχο άλλο πρόσωπο από αυτά που αναφέρθηκαν πιο πάνω και να διατάξει την παράδοση των πραγμάτων ή την κατάθεση του οφειλομένου σ' αυτόν²⁸⁵. Η) Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις αυτές πρόκειται για μεταβολή ή αλλαγή του μεσεγγυούχου. Θ) Δεν μπορεί να διορισθεί μεσεγγυούχος αυτός που ζήτησε να διαταχθεί ή να επιτραπεί η επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως ή πρόσωπο που συνδέεται με αυτόν με σύμβαση εργασίας, εκτός αν συναινεί σε τούτο ο οφειλέτης²⁸⁶. Ι) Το ίδιο δικαστήριο έχει την εξουσία, ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον να διατάξει και κάθε μέτρο που κατά τις περιστάσεις κρίνεται πρόσφορο για τη μεσεγγυήση²⁸⁷, ιδίως να διορίσει φύλακα ή, εάν πρόκειται για πράγματα δεκτικά καταθέσεως, τη δημόσια κατάθεσή τους. ΙΑ) Οι αιτήσεις για τη μεταβολή ή την αλλαγή του μεσεγγυούχου ή για τη λήψη κάθε μέτρου που κρίνεται πρόσφορο για τη μεσεγγυήση, δικάζονται κατά τις διατάξεις του άρθρου 702 (746) ΚΠολΔ, δηλαδή όπως οι διαφορές που αναφύονται κατά την εκτέλεση των ασφαλιστικών μέτρων εν γένει. Οι αποφάσεις που εκδίδονται επ' αυτών εκτελούνται αμέσως όπως, κατά κανόνα, και οι αποφάσεις περί ασφαλιστικών μέτρων χωρίς προηγούμενη επίδοσή τους²⁸⁸. ΙΒ) Οι διατάξεις που ισχύουν για τον μεσεγγυούχο που διορίζεται, όταν επιβάλλεται αναγκαστική κατάσχεση σε σχέση προς τα καθήκοντα, τις εξουσίες, τα δικαιώματα και τις ευχέρειες και γενικά τη νομική του θέση ή κατάσταση, εφαρμόζονται και στο μεσεγγυούχο που διορίζεται στην περίπτωση επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως²⁸⁹.

VII) *Πράγματα που υπόκεινται σε φθορά ή δαπανηρή φύλαξη.* Α) Εάν τα κατασχεθέντα κινητά στα χέρια του οφειλέτη ή τρίτου υπόκεινται

284. Βλ. §§ 398, 402.

285. ΚΠολΔ 717 (762) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 819 § 1, Α.Ε. 762 § 1.

286. ΚΠολΔ 717 (762) § 4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 819 § 4, Α.Ε. 762 § 4.

287. ΚΠολΔ 717 (762) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 819 § 2, Α.Ε. 762 § 2.

288. ΚΠολΔ 717 (762) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 819 § 3, Α.Ε. 762 § 3.

289. ΚΠολΔ 718 (763), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 820, Α.Ε. 763.

σε φθορά ή η φύλαξή τους σε σχέση προς την αξία τους είναι δαπανηρή, το δικαστήριο που επιτρέπει τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου²⁹⁰, διατάσσει, κατά το άρθρ. 717 (762) ΚΠολΔ, την εκποίηση τους. Το τίμημα που προέρχεται από την εκποίηση είναι κατεσχημένο και κατατίθεται δημόσια²⁹¹. Β) Η εκποίηση γίνεται, όπως και σε αντίστοιχες περιπτώσεις επί αναγκαστικής κατασχέσεως, με πρόχειρο πλειστηριασμό²⁹².

Τίτλος Τέτατος **Συνέπειες της επιβολής της συντηρητικής κατασχέσεως**

§ 598

Ι) *Εισαγωγή. Γενικές παρατηρήσεις.* Α) Η επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως επιφέρει ορισμένες έννομες συνέπειες. Β) Οι συνέπειες αυτές, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια, έχουν αξιόλογη θεωρητική και πρακτική σημασία. Γ) Από τις συνέπειες αυτές μερικές είναι αντίστοιχες προς αυτές που επέρχονται με την επιβολή της αναγκαστικής κατασχέσεως, ενώ άλλες είναι διαφορετικές, ανταποκρινόμενες προς τη φύση της συντηρητικής κατασχέσεως.

ΙΙ) *Δικαστική δέσμευση και απαγόρευση διαθέσεως.* Α) Η κύρια συνέπεια της επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως είναι η δικαστική δέσμευση του κατασχεθέντος περιουσιακού αντικείμενου ή στοιχείου (κινητού, ακινήτου, εμπράγματος δικαϊκός επ' αυτού, απαιτήσεων, ειδικού περιουσιακού στοιχείου κ.λπ.). Β) Λόγω της δεσμεύσεως αυτής απαγορεύεται, με ρητή διάταξη του ΚΠολΔ, η διάθεση, εκ μέρους εκείνου, κατά του οποίου έγινε η κατάσχεση, από επαχθή ή χαριστική αιτία του κατασχεθέντος περιουσιακού στοιχείου²⁹³. Δηλαδή, λόγω της κατασχέσεως το κατασχεθέν αντικείμενο τίθεται εκτός συναλλαγής ως προς τον καθ' ου η κατάσχεση και τους νομικώς ταυτιζομένους με αυτόν, *όχι όμως προς οποιονδήποτε τρίτο*. Γ) Επί χρηματικών απαιτήσεων, η απαγόρευση ισχύει μόνο για το ποσό, για το οποίο έγινε η κατάσχεση και το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό, που ορίστηκε με την απόφαση, η οποία διέταξε ή επέτρεψε την επιβολή κατασχέσεως²⁹⁴. Δ) Για την έννοια του όρου «διάθεση» θα πρέπει να επαναληφθούν όσα εκτί-

290. Βλ. αμέσως πιο πάνω στοιχ. VI, σελ. 94.

291. ΚΠολΔ 719 (764), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 821, Α.Ε. 764.

292. Πρβλ. § 396.

293. ΚΠολΔ 715 (760) § 1 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 817 § 1 εδ. α', Α.Ε. 760 § 1 εδ. α'.

294. ΚΠολΔ 715 (760) § 1 εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 817 § 1 εδ. β', Α.Ε. 760 § 1 εδ. β'.

θενται²⁹⁵ επί αναγκαστικής κατασχέσεως. Ε) Η πράξη διαθέσεως, με την έννοια που εκτέθηκε, του κατασχεθέντος περιουσιακού στοιχείου, που πραγματοποιείται εκ μέρους κάποιου από τα ανωτέρω αναφερόμενα (ως) δεσμευόμενα πρόσωπα κατά παράβαση της προηγούμενης απαγορεύσεως είναι άκυρη²⁹⁶. ΣΤ) Η ακυρότητα αυτή περιλαμβάνει και εκτείνεται αφ' ενός στην ενοχική και αφ' ετέρου στην εμπράγματη δικαιοπραξία²⁹⁷, ισχύει δε (μόνο) υπέρ του κατασχόντος και των προσώπων που ταυτίζονται νομικώς με αυτόν²⁹⁸. Ζ) Ως προς την ισχύ και τα αποτελέσματα της από τον τρίτο μη κύριο διαθέσεως του κατασχεθέντος αντικειμένου, η οποία δεν αποκλείεται, ισχύουν όσα εκτίθενται στον οικείο τόπο για τις αντίστοιχες ενέργειες στην περίπτωση της αναγκαστικής κατασχέσεως κινητών στα χέρια του οφειλέτη²⁹⁹. Η) Περαιτέρω, η διάθεση του κατασχεθέντος περιουσιακού στοιχείου δημιουργεί, υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 914 και 919 ΑΚ, αστική ευθύνη προς παροχή αποζημιώσεως για τις ζημίες που προήλθαν από αυτήν και, αν συντρέχουν οι όροι των άρθρων 177 και 178 ΠΚ, ποινική ευθύνη για παράβαση της κατασχέσεως.

ΙΙΙ) Έναρξη των αποτελεσμάτων της δικαστικής δεσμεύσεως. Τα παραπάνω αποτελέσματα της επιβολής της κατασχέσεως αρχίζουν ανάλογα με τις ειδικότερες περιστάσεις κατά τα χρονικά σημεία που μνημονεύονται στη συνέχεια: Α) Όταν κατάσχεται κινητό, ή εμπράγματο δικαίωμα σε αυτό, στα χέρια του οφειλέτη, από την επιβολή της κατασχέσεως, εφ' όσον αυτός ήταν παρών κατ' αυτήν, διαφορετικά από την επίδοση με τον δικαστικό επιμελητή αντιγράφου της εκθέσεως κατασχέσεως, σύμφωνα με το άρθρ. 711 παρ. 1 (756) ΚΠολΔ³⁰⁰. Η επίδοση προς τον ειρηνοδίκη του τόπου κατασχέσεως, την οποία επιβάλλει το άρθρ. 711 παρ. 2 (756) ΚΠολΔ, δεν έχει σημασία για την έναρξη των παραπάνω συνεπειών. Β) Όταν κατάσχονται στα χέρια τρίτου απαιτήσεις ή κινητά, από την επίδοση του εγγράφου που ανακοινώνει την κατάσχεση στον καθ' ου, σύμφωνα με το άρθρ. 712 (757) § 1 ΚΠολΔ³⁰¹. Για τις συνέπειες της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου έναντι του τρίτου γίνεται λόγος

295. Βλ. §§ 397, 399, 400, 402, 464 κ.λπ.

296. Βλ. τις αναφερόμενες παραπομπές στις υποσημ. 285 και 286.

297. Πρβλ. §§ 397, 399, 400, 402, 464 κ.λπ.

298. Πρβλ. τις παραπομπές στις υποσημ. 285 και 286.

299. Βλ. § 397.

300. ΚΠολΔ 715 (760) § 2 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 817 § 2 εδ. α', Α.Ε. 760 § 2 εδ. α'.

301. ΚΠολΔ 715 (760) § 2 εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 817 § 2 εδ. β', Α.Ε. 760 § 2 εδ. β'.

στη συνέχεια³⁰². Γ) Όταν κατάσχονται ακίνητο, πλοίο ή αεροσκάφος ή εμπράγματα δικαιώματα (πάνω) σε αυτά, τα αποτελέσματα της κατασχέσεως αρχίζουν από την κοινοποίηση στον οφειλέτη της αποφάσεως που διατάσσει την κατάσχεση³⁰³. Στη συντηρητική κατάσχεση ακινήτου, πλοίου ή αεροσκάφους ή εμπραγμάτων δικαιώματος (πάνω) σε αυτά, η ακυρότητα ισχύει έναντι των τρίτων, μόνο εάν κατά τον χρόνο της διαθέσεως είχε γίνει η εγγραφή της κατασχέσεως στο βιβλίο κατασχέσεως, το νηολόγιο ή το μητρώο αεροσκαφών³⁰⁴. Με τη διάταξη αυτή δημιουργείται αντιστοιχία με αυτά που ισχύουν στην αναγκαστική κατάσχεση³⁰⁵.

IV) *Συνέπειες της κατασχέσεως στα χέρια τρίτου έναντι του τρίτου.*

A) Κατά το άρθρ. 715 (760) παρ. 4 ΚΠολΔ³⁰⁶, εάν έγινε κατάσχεση απαιτήσεως στα χέρια τρίτου, απαγορεύεται η από τον τρίτο εξόφληση της κατασχεθείσας απαιτήσεως ή ο συμψηφισμός της προς μεταγενέστερη απαίτηση του τρίτου κατά του οφειλέτη. Εάν έγινε κατάσχεση κινητών στα χέρια τρίτου, απαγορεύεται η απόδοση ή η διάθεση των κατασχεθέντων. B) Αντίστοιχη απαγόρευση ισχύει και στην αναγκαστική κατάσχεση στα χέρια τρίτου, οι λόγοι καθιερώσεως της οποίας συντρέχουν και εδώ³⁰⁷. Γ) Η παρά την απαγόρευση απόδοση ή διάθεση των κατασχεθέντων ή ο συμψηφισμός προς απαίτηση του τρίτου κατά του οφειλέτη, η οποία είναι μεταγενέστερη της επιβολής της κατασχέσεως, είναι ανίσχυρη ή ουσιαστικά άκυρη, το δε ανίσχυρο ή την ακυρότητα (αυτή) μπορούν να επικαλεσθούν μόνο ο κατασχών και οι ταυτιζόμενοι νομικώς με αυτόν (αντιπροσωπευόμενοι και αντιπρόσωποι, κ.λπ.)³⁰⁸. Δ) Ο συμψηφισμός της κατασχεθείσας απαιτήσεως προς προγενέστερη απαίτηση του τρίτου κατά του οφειλέτη δεν απαγορεύεται αφενός για λόγους ουσιαστικού δικαίου (λόγω της φύσεως της αναδρομής των αποτελεσμάτων του συμψηφισμού που προβάλλεται μετά την κατάσχεση) και αφετέρου γιατί είναι και δικονομικώς δικαιολογημένος εν όψει του ότι, κατά κανόνα τουλάχιστον, δεν υποθάλλει δολίως συνεννοήσεις³⁰⁹. E) Εκτός από το προηγούμενο³¹⁰ κα-

302. Βλ. αμέσως πιο κάτω στοιχ. IV.

303. ΚΠολΔ 715 (760) § 2 εδ. γ', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 817 § 2 εδ. γ', Α.Ε. 760 § 2 εδ. γ'.

304. ΚΠολΔ 715 (760) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 817 § 3, Α.Ε. 760 § 3.

305. Βλ. §§ 462 επ.

306. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 817 § 4, Α.Ε. 760 § 4.

307. Βλ. § 464.

308. Βλ. παραπομπές στην υποσημ. 298.

309. Πρβλ. § 464 και Α.Κ. άρθρα 441, 442, 443.

310. Βλ. ανω.

θήκον του τρίτου προς δημόσια κατάθεση, δεν προβλέπεται ρητώς άλλο καθήκον του τρίτου. Από την παραπομπή όμως του άρθρ. 712 (757) παρ. 1 εδ. β' ΚΠολΔ στα περί αναγκαστικής κατασχέσεως απαιτήσεων ή κινητών στα χέρια τρίτου, μπορεί να θεωρηθεί ότι συνάγεται και το καθήκον του τρίτου προς δήλωση, ως προς το περιεχόμενο, την εκτέλεση και τις συνέπειες παραλείψεως του οποίου εφαρμόζονται, *mutatis mutandis*, οι κανόνες³¹¹ για την αναγκαστική κατάσχεση στα χέρια τρίτου απαιτήσεων ή άλλων κινητών πραγμάτων.

Υ) *Επιτρεπτό δεύτερης κατασχέσεως*. Α) Αντίθετα προς όσα ισχύουν για την αναγκαστική κατάσχεση κινητών στα χέρια του οφειλέτη ή ακινήτων ή ειδικών περιουσιακών στοιχείων, ρητά ορίζεται εν προκειμένω³¹², ότι η επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως σε κάποιο πράγμα δεν εμποδίζει την επιβολή δεύτερης συντηρητικής κατασχέσεως ή περαιτέρω και αναγκαστικής κατασχέσεως στο ίδιο πράγμα. Β) Εξ άλλου, δεν αποκλείεται η επιβολή «δεύτερης» συντηρητικής κατασχέσεως σε πράγμα που ήδη έχει κατασχεθεί αναγκαστικώς.

VI) *Ειδικές συνέπειες της συντηρητικής κατασχέσεως πλοίου ή αεροσκάφους*. Α) Η επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως πλοίου εμποδίζει τον απόπλου του πλοίου, του δε αεροσκάφους την απογείωσή του³¹³. Β) Ο λιμενάρχης του λιμένος, στον οποίο είναι ελλιμενισμένο ή αγκυροβολημένο το πλοίο ή βρίσκεται το κατασχεθέν πλοίο, και ο αερολιμενάρχης του αερολιμένος, στον οποίο είναι προσγειωμένο ή βρίσκεται το κατασχεθέν αεροσκάφος, είναι υπεύθυνοι για τον απόπλου του πλοίου ή την απογείωση του αεροσκάφους³¹⁴ μετά από τη γνωστοποίηση σε αυτούς, από τον επισπεύδοντα ή της αρχής που τηρεί το νηολόγιο ή το μητρώο αεροσκαφών, της κατασχέσεως. Ο ΚΠολΔ δεν καθορίζει ειδικότερα σε τι συνίσταται η εν λόγω ευθύνη των παραπάνω υπαλλήλων. Είναι απλώς πειθαρχική η ευθύνη τους, ή αστική προς παροχή αποζημιώσεως. Πάντως δεν χαρακτηρίζεται ρητά ως ποινική. Παρ' όλα αυτά δεν αποκλείεται τα πρόσωπα αυτά να θεωρηθούν συνεργοί της αξιόποινης πράξεως της παραβάσεως της συντηρητικής κατασχέσεως με τις προϋποθέσεις των άρθρων 177 και 178 ΠΚ. Γ) Το αρμόδιο

310. Βλ. § 468.

311. Βλ. §§ 465, 466.

312. ΚΠολΔ 721 (766), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 823, Α.Ε. 766.

313. ΚΠολΔ 720 (765) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 822 § 1, Α.Ε. 765 § 1.

314. ΚΠολΔ 720 (765) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 822 § 2, Α.Ε. 765 § 2.

(για την εκδίκαση των διαφορών που αναφύονται κατά την εκτέλεση ασφαλιστικών μέτρων), σύμφωνα με το άρθρ. 702 (746) ΚΠολΔ, δικαστήριο ή σε επείγουσες περιπτώσεις το μονομελές πρωτοδικείο του τόπου της κατασχέσεως και, αν δεν υπάρχει μονομελές πρωτοδικείο, το ειρηνοδικείο, με την αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, δικάζοντας με τη διαδικασία της εκδικάσεως διαφορών που αναφύονται κατά την εκτέλεση ασφαλιστικών μέτρων, μπορεί να επιτρέψει πάντως την εκτέλεση ενός ή περισσότερων πλόων του πλοίου που κατασχέθηκε συντηρητικώς ή μιας ή περισσότερων πτήσεων του αεροσκάφους που κατασχέθηκε συντηρητικώς, με τους όρους που θα έκρινε εύλογους, και πάντως με ασφάλιση του σκάφους για ανάλογο ποσό³¹⁵. Η διάταξη αυτή δεν καθορίζει τον κίνδυνο ή τους κινδύνους, για την κάλυψη των οποίων θα πρέπει να γίνεται η ασφάλιση. Δεν αποκλείεται να τους καθορίζει, και ίσως ενδείκνυται να το πράττει, η απόφαση που επιτρέπει την εκτέλεση ενός ή περισσότερων πλόων του πλοίου, ή μιας ή περισσότερων πτήσεων του αεροσκάφους. Εάν δεν συμβαίνει αυτό, θα πρέπει να περιλαμβάνονται όλοι οι κίνδυνοι απώλειας του πλοίου ή του αεροσκάφους, οι οποίοι προέρχονται από τις συνήθεις περιστάσεις κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας υπό παρόμοιες συνθήκες. Η απόφαση αυτή μπορεί να ανακαλείται ή να μεταρρυθμίζεται με την αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, σύμφωνα με τη διαδικασία της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων³¹⁶.

Τίτλος Πέμπτος

Άσκηση αγωγής για την κύρια απαίτηση

§ 599

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Συμπλήρωση ή ολοκλήρωση της διαδικασίας της επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως και των συνεπειών της αποτελεί η άσκηση της αγωγής για την κύρια απαίτηση, την οποία κατά κανόνα επιβάλλει ο νόμος. Β) Για το θέμα αυτό γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Προϋποθέσεις και προθεσμία ασκήσεως της αγωγής. Συνέπειες από την παράλειψή της.* Α) Σύμφωνα με την ειδική διάταξη του άρθρου 715 (760) παρ. 5 ΚΠολΔ –η οποία μάλιστα, ως γνωστόν ίσχυε και πριν από την τροποποίηση του άρθρου 693 (737) από το άρθρο 4 Ε § 1 του Ν.

315. ΚΠολΔ 720 (765) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 822 § 3, Α.Ε. 765 § 3.

316. Βλ. §§ 578 επ.

3388/2005, που εισήγαγε πάλι ως γενική ρύθμιση την υποχρέωση για την άσκηση της κύριας αγωγής μέσα σε τριάντα ημέρες από την έκδοση της αποφάσεως που διατάσσει το ασφαλιστικό μέτρο— μέσα σε τριάντα ημέρες από την επίδοση στον οφειλέτη του εγγράφου της κατασχέσεως ο δανειστής οφείλει να ασκήσει κατ' αυτού αγωγή για την κύρια απαίτηση στο καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο. Η προθεσμία αυτή των τριάντα ημερών συνιστά δικονομική προθεσμία ενεργείας. Η τοπική αρμοδιότητα καθορίζεται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις. Β) Δεν απαιτείται να ασκηθεί αγωγή, αν αυτή ήδη ασκήθηκε πριν από την επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως ή η κατάσχεση αυτή επιβλήθηκε με βάση διαταγή πληρωμής ή αν επιδοθεί διαταγή πληρωμής μέσα στην παραπάνω προθεσμία. Είναι αυτονόητο, ότι στις προηγούμενες περιπτώσεις αρκεί και η άσκηση αγωγής ή κύριας παρεμβάσεως, υπό την προϋπόθεση όμως, ότι θα ασκηθούν μέσα στην προηγούμενη προθεσμία. Γ) Η άσκηση αγωγής μέσα στην προθεσμία αυτή επιβάλλεται, και όταν επιβλήθηκε συντηρητική κατάσχεση, εφ' όσον ήθελε γίνει δεκτό, εν όψει του σχετικού ζητήματος που εξετάζεται προηγουμένως³¹⁷, ότι είναι δυνατό να χωρήσει, με βάση άλλον εκτελεστό τίτλο, εκτός από την τελεσίδικη ή την προσωρινώς εκτελεστή απόφαση, η οποία δέχεται την αγωγή για την κύρια απαίτηση. Η λύση αυτή, η οποία φαίνεται αυστηρή, δικαιολογείται εν όψει της διατυπώσεως της σχετικής διατάξεως του ΚΠολΔ. Δ) Αν παρέλθει άπρακτη η προηγούμενη ανατρεπτική προθεσμία, αίρεται αυτοδικαίως κατά την ίδια διάταξη το ασφαλιστικό μέτρο της επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως. Η άρση επέρχεται με την παρέλευση της προθεσμίας, χωρίς να είναι αναγκαία η ανάκληση ή η μεταρρύθμιση της αποφάσεως, η οποία κηρύσσει την άρση αυτής. Εννοείται βεβαίως ότι δεν αποκλείεται, αν υπάρχει έννομο συμφέρον, η άσκηση αναγνωριστικής αγωγής για δικαστική διαπίστωση της επελεύσεως αυτού του αποτελέσματος. Ε) Εάν ήθελεν υποτεθεί, εν όψει όσων αναπτύσσονται προηγουμένως³¹⁸, ότι και κατά το ισχύον δίκαιο επιτρέπεται η επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως με σκοπό τη διεκδίκηση ή εξασφάλιση της εκτελέσεως προσυμφώνου μεταβιβάσεως της κυριότητας πράγματος και μάλιστα κυρίως ακινήτου ή της συστάσεως εμπράγ-

317. Βλ. § 593. Για τη νέα ρύθμιση του άρθρου 693 (739) ΚΠολΔ βλ. προηγούμενη § 573. Για την άσκηση της κύριας αγωγής στο ασφαλιστικό μέτρο της προσωρινής επιδικάσεως χρηματικών απαιτήσεων βλ. στη συνέχεια παρακάτω § 612.

318. Βλ. § 593.

ματου δικαιώματος επ' αυτού, γεννάται το ζήτημα εάν κατά τις περιπτώσεις αυτές έχει εφαρμογή η προηγούμενη διάταξη, που επιβάλλει την άσκηση τακτικής αγωγής για την κύρια υπόθεση. Μολονότι η διάταξη αυτή κάνει λόγο για άσκηση αγωγής «για την κύρια απαίτηση», δηλαδή φαίνεται να προϋποθέτει περιπτώσεις ασκήσεως προσωπικών ή ενοχικών αγωγών, νομίζουμε ότι περισσότερο σύμφωνη με το πνεύμα του νόμου είναι η καταφατική γνώμη. ΣΤ) Παρά την τροποποίηση του άρθρου 693 (737) ΚΠολΔ με το Ν. 3388/2005 (άρθρο 4 Ε § 1) και τη θέσπιση της γενικής ρυθμίσεως για άσκηση κύριας αγωγής μέσα σε τριάντα ημέρες από την έκδοση αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων η διάταξη του άρθρου 715 (760) § 5 ΚΠολΔ δέν κατέστη άνευ αντικειμένου (και εξ αυτού του λόγου ανεφάρμοστος), δεδομένου ότι και τώρα ρυθμίζει ορισμένα θέματα διαφορετικά σε σύγκριση με τη γενική διάταξη του άρθρου 693 (737) ΚΠολΔ. Για την αντίστοιχη ειδική ρύθμιση στην προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων βλ. πιο κάτω § 612, ενώ για τη γενική ρύθμιση του άρθρου 693 (737) βλ. προηγουμένως § 573.

Τίτλος Έκτος

Τύχη συντηρητικής κατασχέσεως, όταν διενεργείται αναγκαστική εκτέλεση στα κατασχεθέντα πράγματα

§ 600

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η συντηρητική κατάσχεση που επιβλήθηκε νομίμως, σύμφωνα με τα παραπάνω, εξακολουθεί να υφίσταται και να παράγει τις νόμιμες συνέπειές της, μέχρι να αρθεί ή να ακυρωθεί με δικαστική απόφαση ή να παραιτηθεί από αυτήν ο κατασχών ή μέχρι να εξομοιωθεί με αναγκαστική κατάσχεση. Β) Συμβαίνει όμως μερικές φορές, και μάλιστα κατά τη διάρκεια του σταδίου αυτού να μεσολαβούν γεγονότα που έχουν ή μπορεί να έχουν επίδραση στην υφιστάμενη συντηρητική κατάσχεση πράγματος. Ως τέτοιο γεγονός μνημονεύει ο ΚΠολΔ τη διεξαγωγή αναγκαστικής εκτελέσεως επί των κατασχεθέντων πραγμάτων. Στη συνέχεια γίνεται λόγος για τις συνέπειες της επελεύσεως του γεγονότος αυτού στην υφιστάμενη συντηρητική κατάσχεση.

ΙΙ) *Τα ισχύοντα για τη διενέργεια αναγκαστικής εκτελέσεως επί των κατασχεθέντων.* Α) Σύμφωνα με το άρθρ. 723 (768) ΚΠολΔ³¹⁹, εάν κατά τη διάρκεια της ισχύος της συντηρητικής κατασχέσεως γίνει αναγκαστική εκτέ-

319. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 825, Α.Ε. 768.

λεση στα κατασχεθέντα, ο δανειστής που επέβαλε τη συντηρητική κατάσχεση μετέχει προσωρινά στη διανομή του εκπλειστηριασματος, κατατασσόμενος τυχαία κατά τις ισχύουσες διατάξεις. Β) Εφ' όσον, σύμφωνα με όσα εκτίθενται³²⁰ στον οικείο τόπο, η ύπαρξη της συντηρητικής κατασχέσεως σε ορισμένο πράγμα δεν εμποδίζει την αναγκαστική κατάσχεσή του, συνάγεται ότι μετά την επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως μπορεί να επακολουθήσει αναγκαστικός πλειστηριασμός, ο οποίος επιφέρει απόσβεση της συντηρητικής κατασχέσεως, εφ' όσον βεβαίως ο υπερθεματιστής εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του. Γ) Ο συντηρητικώς κατασχών πρέπει να αναγγελθεί εμπροθέσμως και προσηκόντως για την εξασφαλιζόμενη απαίτηση και με τις προϋποθέσεις αυτές θα χωρήσει η τυχαία ή η υπό αίρεση κατάταξή του, δηλαδή υπό την αίρεση της εκδόσεως τελεσίδικης ή και απλώς εκτελεστής αποφάσεως, η οποία δέχεται την αγωγή του για την κύρια απαίτηση. Αν πληρωθεί η αίρεση αυτή, εφαρμόζονται όσα ισχύουν γενικά και σε κάθε άλλη τυχαία κατάταξη³²¹. Αν δεν συνταχθεί πίνακας κατατάξεως, επειδή επαρκεί το πλειστηρίασμα προς ικανοποίηση του επισπεύδοντος και όλων των αναγγελθέντων δανειστών, το ποσό που αναλογεί στην απαίτηση του συντηρητικώς κατασχόντος είναι ορθό να κατατίθεται δημοσίως, μέχρι δηλαδή να εκδοθεί τελεσίδικη ή και απλώς εκτελεστή απόφαση επί της αγωγής του για την κύρια απαίτηση. Κατ' ουσίαν, δηλαδή, μετατρέπεται η συντηρητική κατάσχεση σε κινητό πράγμα σε κατάσχεση χρηματικής απαιτήσεως στα χέρια τρίτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΜΕΣΕΓΓΥΗΣΗ*

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 601

**Ειδική βιβλιογραφία:* Οικονομίδου - Λιβαδά - Γιδοπούλου, Εγχειρ. Πολ.Δ. III §§ 265-272· Glasson-Tissier-Morel- Ράμμουν, Σύστ. Πολ.Δ. τ. V §§ 1069-1070, τ. VI, 1210, 1222, 1228, 123· Αδάμου, Τινά περί μεσεγγυήσεως, ΕΕΝ ΙΘ', 748 επ.· Γ. Θ. Ράμμουν, Σχόλια και Παρατηρήσεις εις Ερμ.Α.Κ. άρθρα 831-833· Roekmann, Die gerichtliche Hinterlegung, 1913· Α. Αντάπαση, Προϋποθέσεις για τη δικαστική μεσεγγύηση πλοίου σε περίπτωση που ο κύριος μέτοχος της πλοιοκτητρίας εταιρείας έχει συμβληθεί ατομικά, Γνωμοδότηση, Δ 20, σ. 233 επ.

320. Βλ. § 598.

321. Βλ. §§ 445 επ.

Απ. Γεωργιάδη, Προϋποθέσεις για τη δικαστική μεσεγγύηση πλοίου σε περίπτωση που ο κύριος μέτοχος της πλοιοκτητικής εταιρείας έχει συμβληθεί ατομικά, Γνωμοδότηση, Δ 20, 212 επ.: Ν. Δελούκα - Π. Μπερινίτσα, Προϋποθέσεις για τη δικαστική μεσεγγύηση πλοίου σε περίπτωση που ο κύριος μέτοχος της πλοιοκτητικής εταιρείας έχει συμβληθεί ατομικά, Γνωμοδότηση, Δ 20, 203 επ.: Κ. Καλαβρού, Προϋποθέσεις για τη δικαστική μεσεγγύηση πλοίου σε περίπτωση που ο κύριος μέτοχος της πλοιοκτητικής εταιρείας έχει συμβληθεί ατομικά, Γνωμοδότηση, Δ 20, 224 επ.: Κ. Μπέη, Αρμοδιότητα και νομιμότητα για την αντικατάσταση του ασφαλιστικού μέτρου της δικαστικής μεσεγγύησης πλοίου με εγγυοδοσία, Γνωμοδότηση, Δ 20, 179 επ.: Κ. Ξυπολιά, Προϋποθέσεις για τη δικαστική μεσεγγύηση πλοίου σε περίπτωση που ο κύριος μέτοχος της πλοιοκτητικής εταιρείας έχει συμβληθεί ατομικά, Γνωμοδότηση, Δ 20, 220 επ.: Κ. Πολυζωγόπουλου, Προϋποθέσεις για τη δικαστική μεσεγγύηση πλοίου σε περίπτωση που ο κύριος μέτοχος της πλοιοκτητικής εταιρείας έχει συμβληθεί ατομικά, Γνωμοδότηση, Δ 20, 235 επ.: Ι. Στυριδάκη, Προϋποθέσεις για τη δικαστική μεσεγγύηση πλοίου σε περίπτωση που ο κύριος μέτοχος της πλοιοκτητικής εταιρείας έχει συμβληθεί ατομικά, Γνωμοδότηση, Δ 20, 216 επ.: Μ. Σταθόπουλου, Προϋποθέσεις για τη δικαστική μεσεγγύηση πλοίου σε περίπτωση που ο κύριος μέτοχος της πλοιοκτητικής εταιρείας έχει συμβληθεί ατομικά, Γνωμοδότηση, Δ 20, 188 επ.: Ι. Σχινά, Προϋποθέσεις για τη δικαστική μεσεγγύηση πλοίου σε περίπτωση που ο κύριος μέτοχος της πλοιοκτητικής εταιρείας έχει συμβληθεί ατομικά, Γνωμοδότηση, Δ 20, 196 επ.: Π. Φίλιου, Προϋποθέσεις για τη δικαστική μεσεγγύηση πλοίου σε περίπτωση που ο κύριος μέτοχος της πλοιοκτητικής εταιρείας έχει συμβληθεί ατομικά, Γνωμοδότηση, Δ 20, 193 επ.: Γ. Ορφανίδη, Συγκρούσεις συμφερόντων δανειστών στην αναγκαστική εκτέλεση (Συμβολή στην ερμηνεία των άρθρων 958 και 997 ΚΠολΔ), Αθήνα, 2004 (Δημοσιεύματα Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών, Τόμος 28).

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Ο ΚΠολΔ³²² προβλέπει και ρυθμίζει ως αυτοτελές ασφαλιστικό μέτρο τη δικαστική μεσεγγύηση κινητών, ακινήτων ή ομάδας πραγμάτων ή επιχειρήσεως. Β) Εξ άλλου, κατά τον ΚΠολΔ το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο τη δικαστική μεσεγγύηση εμπορικών ή επαγγελματικών βιβλίων, εγγράφων, δειγμάτων και κάθε άλλου πράγματος, εφ' όσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις.

ΙΙ) *Νομική φύση της δικαστικής μεσεγγυήσεως.* Α) Η δικαστική μεσεγγύηση είναι είδος της μεσεγγυήσεως γενικά, τον θεσμό της οποίας προβλέπουν και ρυθμίζουν απ' ευθείας και με παραπομπή σε άλλες διατάξεις τα άρθρα 831-833 ΑΚ. Β) Δικαστική μεσεγγύηση καλείται η με βάση δικαστική απόφαση παράδοση ή μετάθεση της κατοχής πράγματος από τον μέχρι τώρα κάτοχο σε τρίτο, που ονομάζεται μεσεγγυούχος, προς φύλαξη για ορισμένο χρονικό διάστημα και συνήθως για ορισμένο σκοπό.

322. ΚΠολΔ 725 (770) επ. Προβλ. και τις επόμενες υποσημειώσεις.

Γ) Η μεσεγγύηση ρυθμίζεται από τις προηγούμενες διατάξεις του ΑΚ ως είδος παρακαταθήκης. Από αυτό προκύπτουν ορισμένες έννομες συνέπειες, οι οποίες μνημονεύονται παρακάτω.

Τίτλος Δεύτερος

Προϋποθέσεις της διατάξεως και της επιβολής δικαστικής μεσεγγυήσεως

§ 602

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Κατ' αρχάς πρέπει να υπάρχουν οι γενικές προϋποθέσεις για τη λήψη κάθε ασφαλιστικού μέτρου, οι οποίες αναπτύσσονται παραπάνω³²³. Β) Περαιτέρω, ο ΚΠολΔ εξαρτά το επιτρεπτό της επιβολής της δικαστικής μεσεγγυήσεως και από ορισμένες ειδικές προϋποθέσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Ειδικές προϋποθέσεις του επιτρεπτού της δικαστικής μεσεγγυήσεως.* Α) Κατά τον ΚΠολΔ το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο τη δικαστική μεσεγγύηση κινητού, ακινήτου ή ομάδας πραγμάτων ή επιχειρήσεως³²⁴. Αντικείμενο δικαστικής μεσεγγυήσεως δηλαδή μπορεί να είναι κινητό, ακίνητο, ομάδα πραγμάτων ή επιχείρηση. Οι όροι αυτοί χρησιμοποιούνται με τη συνήθη νομική σημασία τους. Προϋποτίθεται ότι η «ομάδα πραγμάτων» ή η «επιχείρηση» εμφανίζουν ικανά και επαρκή στοιχεία *εξατομικεύσεως*, γιατί διαφορετικά δεν είναι δυνατό να νοηθεί ευχερώς η θέση τους υπό δικαστική μεσεγγύηση. Β) Η προηγούμενη εξουσία και ευχέρεια του δικαστηρίου υφίσταται στις επόμενες περιπτώσεις: α) Εάν υπάρχει διαφορά για την κυριότητα, τη νομή ή την κατοχή ενός τουλάχιστον από τα αντικείμενα της δικαστικής μεσεγγυήσεως³²⁵. Όταν πρόκειται για επιχείρηση, ο όρος «διαφορά για την κυριότητα, τη νομή ή κατοχή της» θα πρέπει να νοείται με την ευρεία έννοια της υπάρξεως δικαιώματος ή καταστάσεως απόλυτης εξουσίας στην επιχείρηση. β) Εάν υπάρχει οποιαδήποτε άλλη διαφορά για τα αναφερθέντα αντικείμενα³²⁶. Εν προκειμένω, νοούνται κυρίως αμφισβητήσεις ή έριδες ως προς την ύπαρξη, τα υποκειμενικά και αντικειμενικά όρια οποιουδήποτε δικαιώματος ή υποχρεώσεως και γενικότερα έννομης σχέσεως επ' αυτών. γ) Εάν

323. Βλ. §§ 548 επ. και §§ 550 επ.

324. ΚΠολΔ 725 (770) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 827 § 1, Α.Ε. 770 § 1.

325. ΚΠολΔ 725 (770) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 827 § 1, Α.Ε. 770 § 1.

326. Βλ. τις αναφερόμενες παραπομπές στην υποσημ. 317.

μπορεί να ζητηθεί η μεσεγγύηση³²⁷ κατά τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου. Σε ορισμένες περιπτώσεις το ουσιαστικό δίκαιο προβλέπει την επιβολή της μεσεγγυήσεως ως ασφαλιστικό μέτρο. Τέτοιες περιπτώσεις είναι ενδεικτικώς οι επόμενες: αα) Κατά το άρθρ. 1226 ΑΚ, όταν υπάρχει ενέχυρο, εάν ο δανειστής προσβάλει τα δικαιώματα του ενεχυράσαντος, μπορεί αυτός να απαιτήσει την παράδοση του πράγματος σε μεσεγγυούχο, που διορίζεται από το δικαστήριο, ή τη δημόσια κατάθεσή του, αν αυτό είναι δεκτικό καταθέσεως. Αρμόδιο δικαστήριο είναι, κατά το άρθρ. 793 (854) ΚΠολΔ, το ειρηνοδικείο της περιφέρειας, στην οποία ευρίσκονται τα προς φύλαξη πράγματα. ββ) Κατά το άρθρ. 152 ΚΙΝΔ, ο εκναυλωτής σε περίπτωση μη πληρωμής του ναύλου των εμπορευμάτων, δικαιούται να προκαλέσει τη μεσεγγύησή τους. Εξ άλλου, κατά το άρθρ. 234 ΚΙΝΔ ο μεταφορέας μπορεί να ζητήσει τη μεσεγγύηση των εμπορευμάτων, μέχρι να καταβληθεί η συνεισφορά που τα βαρύνει λόγω αβαρίας, εκτός αν αυτός που έχει δικαιώματα επ' αυτών παράσχει επαρκή εγγύηση. γγ) Διαφορετικής φύσεως είναι η μεσεγγύηση που προβλέπεται από το ν.δ. 17.7/13.8.1923 περί ειδικών διατάξεων για τις ανώνυμες εταιρίες. Αυτή αποτελεί ιδιόρρυθμη μορφή αναγκαστικής μάλλον εκτελέσεως, οι προϋποθέσεις, τα υποκειμενικά και αντικειμενικά όρια της επιβολής της οποίας καθορίζονται από το ειδικό αυτό νομοθέτημα. Γ) Περαιτέρω, το δικαστήριο έχει την εξουσία ή την ευχέρεια να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο τη μεσεγγύηση εμπορικών ή επαγγελματικών βιβλίων, εγγράφων, δειγμάτων και κάθε άλλου πράγματος, εάν ο αιτών έχει δικαίωμα επιδείξεως κατά τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου³²⁸. Τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες μπορεί να ζητηθεί η επίδειξη πραγμάτων ή εγγράφων, αναγράφουν τα άρθρα 901 και 902 ΑΚ. Παράλληλα υπάρχουν και ισχύουν και οι περί επιδείξεως εγγράφων διατάξεις του άρθρ. 450 (467) ΚΠολΔ³²⁹. Στις προβλεπόμενες από τις διατάξεις αυτές περιπτώσεις το δικαστήριο έχει την εξουσία να διατάξει τη μεσεγγύηση των αντικειμένων. Η δυνατότητα της διατάξεως της μεσεγγυήσεως αυτής περιλαμβάνει

327. Βλ. υποσημ. 317 και 318.

328. ΚΠολΔ 725 (770) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 827 § 2, Α.Ε. 770 § 2.

329. Για την παράλληλη ισχύ των περί επιδείξεως εγγράφων διατάξεων του ΑΚ και του ΚΠολΔ βλ. τ. ΙΙ, § 276. Βλ. επίσης αντί πολλών άλλων: Ν. Κλαμαρή, Ζητήματα εννόμου συμφέροντος, Αοριστίας αγωγής και επιδείξεως εγγράφων υπό το πρίσμα του συνταγματικού δικονομικού δικαιώματος δικαστικής προστασίας, Σύμμεικτα Γεωργίου Κουμάντου, Αθήνα, 2004, σελ. 437-489.

τα κάθε είδους βιβλία των εμπορών και επαγγελματιών, υποχρεωτικά και προαιρετικά, εφ' όσον τηρούνται και υπάρχουν. Ειδική αναφορά γίνεται στα «έγγραφα»: Με τον όρο αυτό νοούνται κάθε είδους γραπτά κείμενα και όχι μόνο τα υπό στενή έννοια έγγραφα. Επίσης αναφέρονται τα «δείγματα», τα οποία χρησιμοποιούνται στη γλώσσα των συναλλαγών με διαφορετικές έννοιες. Πάντως, εννοούνται γενικά ενσώματα πράγματα, εφ' όσον, όπως λέχθηκε, προϋπόθεση της θέσεως υπό μεσεγγύηση είναι η ύπαρξη δικαιώματος ή αξιώσεως επιδείξεως.

III) *Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση*. Α) Την επιβολή της δικαστικής μεσεγγύσεως νομιμοποιείται να ζητήσει ή να προτείνει όποιος έχει έννομο συμφέρον, το οποίο επιτελεί εν προκειμένω νομιμοποιητική λειτουργία. Ειδικότερα, έχουν έννομο συμφέρον και συνεπώς νομιμοποιούνται να υποβάλλουν την αίτηση: α) Όποιος έχει διαφορά με άλλον για την κυριότητα, νομή ή κατοχή ορισμένου πράγματος ή άλλη διαφορά γι' αυτό, β) όποιος έχει δικαίωμα κατά το ουσιαστικό δίκαιο να ζητήσει τη μεσεγγύηση, όπως π.χ. ο ενεχυράσας στην περίπτωση του άρθρου 1226 ΑΚ ή αυτός που έχει το δικαίωμα να ζητήσει την επίδειξη των εμπορικών ή επαγγελματικών βιβλίων. Β) Παθητικώς νομιμοποιείται αντίστοιχα όποιος έχει έννομο συμφέρον να αποκρούσει την επίδειξη ή την επιβολή της μεσεγγύσεως, αυτός που έχει την κατοχή ή νομή του συγκεκριμένου πράγματος, ο ενεχυρούχος δανειστής επί ενεχύρου, αυτός που τηρεί ή κατέχει τα εμπορικά ή επαγγελματικά βιβλία κ.λπ.

Τίτλος Τρίτος

Αρμοδιότητα και διαδικασία επιβολής της δικαστικής μεσεγγύσεως

§ 603

I) *Αρμοδιότητα*. Α) Ως προς την καθ' ύλην και την κατά τόπον αρμοδιότητα ισχύουν, κατ' αρχήν, οι κανόνες που διέπουν τα θέματα αυτά στα ασφαλιστικά μέτρα. Β) Διαφέρει το πράγμα, μόνο αν με ειδική διάταξη ορίζεται άλλη αρμοδιότητα ή θεσπίζονται και πρόσθετες διατυπώσεις.

II) *Διαδικασία*. Α) Η αίτηση για θέση ενός ή περισσότερων πραγμάτων υπό δικαστική μεσεγγύηση πρέπει, εκτός από τα στοιχεία κάθε δικογράφου, να μνημονεύει τα περιστατικά, τα οποία στηρίζουν το λόγο της μεσεγγύσεως και την ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση και τα στοιχεία που εξατομικεύουν και προσδιορίζουν το αντικείμενο της μεσεγγύσεως. Β) Το βάρος της αποδείξεως των πραγματικών περιστατικών,

που θεμελιώνουν τη βάση της αιτήσεως και της νομιμοποίησεως, φέρει, σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού (αστικού δικονομικού) δικαίου, ο αιτών. Εάν ο καθ' ου η αίτηση επικαλείται λόγους που αποκλείουν την επιβολή της μεσεγγυήσεως, οφείλει να τους αποδείξει.

Τίτλος Τέταρτος

Η απόφαση που εκδίδεται επί της αιτήσεως για μεσεγγύηση και οι συνέπειές της

§ 604

Ι) *Γενικές παρατηρήσεις. Περιεχόμενο.* Α) Η απόφαση που δέχεται την αίτηση μεσεγγυήσεως πρέπει, εκτός των άλλων, να καθορίζει τα αντικείμενα, τα οποία τίθενται υπό μεσεγγύηση, να διορίζει μεσεγγυούχο και να διατάσσει την παράδοσή τους σ' αυτόν, εάν δε τα πράγματα αυτά είναι δεκτικά καταθέσεως, να διατάσσει τη δημόσια κατάθεσή τους³³⁰. Β) Κατ' αρχήν, δεν καθιερώνεται περιορισμός ως προς το πρόσωπο και τα προσόντα αυτού που μπορεί να διορισθεί μεσεγγυούχος. Ειδικά ορίζεται, ότι μεσεγγυούχος μπορεί να διορισθεί και ο νεμόμενος ή κατέχων τα πράγματα, ο οποίος ζήτησε την επιβολή της δικαστικής μεσεγγυήσεως. Όταν διατάσσεται δικαστική μεσεγγύηση, ως μεσεγγυούχος πρέπει να διορίζεται ο οφειλέτης. Εάν συντρέχουν σπουδαίοι λόγοι, το δικαστήριο διορίζει άλλο μεσεγγυούχο³³¹. Γ) Οι διατάξεις που ισχύουν για το μεσεγγυούχο στην αναγκαστική κατάσχεση³³² εφαρμόζονται και στη δικαστική μεσεγγύηση³³³. Συνεπώς, ο μεσεγγυούχος έχει και εν προκειμένω τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις αφ' ενός και τα δικαιώματα και τις εξουσίες αφ' ετέρου του μεσεγγυούχου³³⁴ που διορίζεται, όταν επιβάλλεται αναγκαστική κατάσχεση.

ΙΙ) *Κατ' αρχήν ανεπίτρεπτο των ενδίκων μέσων.* Α) Κατά της αποφάσεως που εκδίδεται για την επιβολή μεσεγγυήσεως και το διορισμό μεσεγγυούχου δεν επιτρέπεται αυτοτελώς η άσκηση ενδίκων μέσων. Β) Η απόφαση μπορεί να προσβληθεί μόνο μαζί με την οριστική ή τελεσίδικη απόφαση που αποφαινεται για την ουσία της υποθέσεως. Γ) Δεν αποκλείεται πάντως να υποβληθεί και εξετασθεί αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως. Ειδικά ορίζεται, ότι το δικαστήριο που διέταξε τη δικαστική μεσεγγύηση,

330. ΚΠολΔ 726 (771) § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 828 § 1, Α.Ε. 771 § 1.

331. ΚΠολΔ 726 (771) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 828 § 2, Α.Ε. 771 § 2.

332. Πρβλ. §§ 395, 397.

333. ΚΠολΔ 726 (771) § 5, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 828 § 5, Α.Ε. 771 § 5.

334. Βλ. §§ 396 και 398 και § 605 στοιχ. ΙΙ, σελ. 108 επ.

γύηση ή το δικαστήριο που δικάζει την κύρια υπόθεση μπορεί να διατάξει την αντικατάσταση του μεσεγγυούχου, καθώς επίσης και κάθε κατά την κρίση του πρόσφορο μέτρο, εφαρμόζοντας τις διατάξεις του άρθρ. 702 (746) για την εκδίκαση των διαφορών³³⁵ που προκύπτουν κατά την εκτέλεση των ασφαλιστικών μέτρων. Δ) Σε περίπτωση μεσεγγυήσεως πλοίων ή αεροσκαφών ο λιμενάρχης ή ο διοικητής του αερολιμένος οφείλει, μόλις επιδοθεί η απόφαση μεσεγγυήσεως, να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να εμποδίσει τον απόπλου του μεσεγγυηθέντος πλοίου ή την απογείωση του μεσεγγυηθέντος αεροσκάφους³³⁶ 2.

III) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Ως προς τις συνέπειες της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως για μεσεγγύηση ισχύουν γενικώς όσα εκτίθενται³³⁷ για κάθε απόφαση ασφαλιστικών μέτρων. Β) Η απόφαση που δέχεται την αίτηση μεσεγγυήσεως εκτελείται, σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου, ανάλογα με το ειδικότερο περιεχόμενό της³³⁸. Συνήθως θα πρόκειται για εκτέλεση αποφάσεως, η οποία διατάσσει την παράδοση ή την απόδοση ορισμένου/ συγκεκριμένου πράγματος (κινητού, ακινήτου κ.λπ.), στην οποία έχουν εφαρμογή οι προηγουμένως ερμηνευόμενες διατάξεις³³⁹. Γ) Οι αποφάσεις για διορισμό και αντικατάσταση μεσεγγυούχου καθώς και για παράδοση ή απόδοση των πραγμάτων από το μεσεγγυούχο εκτελούνται αμέσως χωρίς προηγούμενη επίδοση³⁴⁰. Δ) Αντίγραφο ή περίληψη της αποφάσεως, η οποία διατάσσει τη μεσεγγύηση, πρέπει να επιδίδεται στον καθ' ου, εάν δεν παρευρισκόταν κατά την εκτέλεση της αποφάσεως, μέσα στην επόμενη ημέρα, εφ' όσον αυτός είχε την κατοικία του στον τόπο της μεσεγγυήσεως, διαφορετικά μέσα σε οκτώ ημέρες από αυτήν³⁴¹. Περαιτέρω αντίγραφο της ίδιας εκθέσεως εκτελέσεως της αποφάσεως για μεσεγγύηση πρέπει να επιδίδεται από το δικαστικό επιμελητή προς τον ειρηνοδίκη του τόπου της εκτελέσεως, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να καταχωρίσει περίληψη αυτής στο τηρούμενο ειδικό βιβλίο, που έχει αλφαβητικό ευρετήριο των καθ' ών η μεσεγγύηση³⁴². Ε)

335. ΚΠολΔ 726 (771) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 828 § 2, Α.Ε. 771 § 2.

336. ΚΠολΔ 720 (765) § 2.

337. ΚΠολΔ 727 (772), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 829, Α.Ε. 772. Βλ. και ανωτέρω § 570.

338. ΚΠολΔ 727 (772).

339. Βλ. §§ 376 επ.

340. ΚΠολΔ 726 (771) § 4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 828 § 4, Α.Ε. 771 § 4.

341. ΚΠολΔ 727 (772), 711 (756) § 1.

342. ΚΠολΔ 727 (772), 711 (756) § 2.

Από την παραπομπή του άρθρ. 727 (772) ΚΠολΔ στο άρθρ. 709 (753) ΚΠολΔ συνάγεται, ότι μπορεί να χωρήσει και μεσεγγύηση πλοίου ή αεροσκάφους, αφού εφαρμοσθούν αντίστοιχα οι διατάξεις που ρυθμίζουν τα όμοια θέματα στη συντηρητική κατάσχεση πλοίου ή αεροσκάφους. ΣΤ) Το άρθρ. 727 (772) ΚΠολΔ ορίζει περαιτέρω, ότι οι διατάξεις των άρθρ. 715 (760) και 720 (765) ΚΠολΔ εφαρμόζονται και στη δικαστική μεσεγγύηση. Από την παραπομπή αυτήν συνάγονται τα εξής: α) Και η επιβολή της δικαστικής μεσεγγύσεως επιφέρει δικαστική δέσμευση του μεσεγγυηθέντος πράγματος ή του μεσεγγυηθέντος αντικειμένου ανάλογη με αυτήν που προκύπτει από την επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως, αποτέλεσμα της οποίας είναι η, με ποινή την ακυρότητα, απαγόρευση της διαθέσεως των πραγμάτων από τον καθ' ου η μεσεγγύηση. Ως προς την έναρξη των αποτελεσμάτων αυτών ισχύουν, *mutatis mutandis*, όσα εκτίθενται³⁴³ αντιστοίχως για την επιβολή της συντηρητικής κατασχέσεως. β) Η υποχρέωση που βαρύνει το δανειστή στο πλαίσιο της συντηρητικής κατασχέσεως να ασκήσει, μέσα σε ορισμένη προθεσμία από την επιβολή της, αγωγή για την κύρια απαίτηση στο αρμόδιο τακτικό δικαστήριο καθώς και τα σχετικά με τις συνέπειες της άπρακτης παρόδου της σχετικής προθεσμίας, ισχύουν αναλόγως και στη δικαστική μεσεγγύηση. γ) Η μεσεγγύηση πλοίου κωλύει τον απόπλου του, και αντιστοίχως του αεροσκάφους την απογειώσή του. Ζ) Το άρθρ. 727 (772) ΚΠολΔ παραπέμπει περαιτέρω στο άρθρ. 721 (766) ΚΠολΔ. Από την παραπομπή αυτή συνάγεται, ότι δεν αποκλείεται και η επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως στο ήδη υπό μεσεγγύηση αντικείμενο. Από την αυτή παραπομπή θα μπορούσε να δημιουργηθεί η υπόθεση, ότι δεν αποκλείεται και η επιβολή δεύτερης μεσεγγύσεως στα ήδη μεσεγγυηθέντα πράγματα, η οποία, όμως, δεν είναι δυνατόν να έχει, κατ' αρχήν, σημασία. Η) Στο άρθρ. 727 (772) ΚΠολΔ γίνεται παραπομπή και στους ορισμούς του άρθρ. 722 (767) παρ. 1 ΚΠολΔ. Από τη γραμματική ερμηνεία της διατάξεως, προς την οποία γίνεται η κατά παραπομπή νομοθέτηση, θα μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα, ότι, αν εκδοθεί εκτελεστική απόφαση για την αγωγή ως προς την κύρια απαίτηση, είναι δυνατό με βάση απόγραφο αυτής να γίνει αναγκαστική εκτέλεση στα πράγματα που είναι υπό μεσεγγύηση, χωρίς να προηγηθεί αναγκαστική κατάσχεσή τους. Είναι όμως αμφίβολο, αν το συμπέρασμα αυτό ανταποκρίνεται στο πνεύμα του

343. Βλ. § 598.

νόμου. Διαφορετικά μπορεί να έχει το πράγμα, αν η απόφαση αυτή περιλαμβάνει σχετική διάταξη ή αιτιολογία.

Τίτλος Πέμπτος

Περιεχόμενο και λειτουργία της δικαστικής μεσεγγύσεως ως ασφαλιστικού μέτρου

§ 605

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Στη δικαστική μεσεγγύηση εφαρμόζονται ορισμένες διατάξεις του ΑΚ για τη μεσεγγύηση εν γένει, οι οποίες αφορούν κυρίως τη νομική φύση και τη λειτουργία της. Β) Για τις διατάξεις αυτές, ιδίως σε ό,τι αφορά τη φύση και τη λειτουργία της δικαστικής μεσεγγύσεως ως ασφαλιστικού μέτρου, γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Εφαρμοστέες διατάξεις.* Α) Σύμφωνα με το άρθρο 832 ΑΚ, ο μεσεγγυούχος που διορίστηκε με δικαστική απόφαση υπόκειται στις διατάξεις περί θεματοφύλακα, εφ' όσον τα μέρη δεν όρισαν διαφορετικά. Β) Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι η δικαστική μεσεγγύηση λειτουργεί, κατ' αρχήν, σύμφωνα με όσα ισχύουν για την κοινή ή ομαλή παρακαταθήκη. Ο μεσεγγυούχος που διορίζεται με την απόφαση που διατάσσει τη μεσεγγύηση ή με μεταγενέστερη απόφαση έχει, κατ' αρχήν, τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις αφ' ενός, τα δικαιώματα και τις εξουσίες ή ευχέρειες αφ' ετέρου του θεματοφύλακα³⁴⁴. Έχει, δηλαδή, *την κατοχή* του υπό μεσεγγύηση πράγματος, *όχι όμως και τη νομή*, η οποία αδρανεί κατά τη διάρκεια της μεσεγγύσεως, μετά το πέρας της οποίας ή επανέρχεται στον μέχρι την επιβολή της μεσεγγύσεως νομέα, ή περιέρχεται σε εκείνον στον οποίο ορίζει η απόφαση που εκδίδεται στην κύρια δίκη. Πάντως, και ο μεσεγγυούχος *προστατεύεται*, σύμφωνα με τα άρθρ. 987 και 997 ΑΚ, με τις αγωγές για προστασία της νομής στις περιπτώσεις διαταράξεως ή αποβολής από αυτήν. Εξ άλλου, έχει καθήκον και υποχρέωση να προβαίνει στις εκάστοτε, σύμφωνα με τη φύση του πράγματος και τις συντρέχουσες περιστάσεις εν όψει των διδαγμάτων της κοινής πείρας, ενδεικνυόμενες ενέργειες, οι οποίες επιβάλλονται για τη φύλαξη και τη διατήρηση των αντικειμένων υπό μεσεγγύηση. Δικαιούται, κατ' αρχήν, να ενεργεί πράξεις συνήθους διαχειρίσεως, να συλλέγει τους καρπούς, να εισπράττει τα μισθώματα, να προβαίνει σε καλλιεργειες και συνήθεις επισκευές, και υποχρεούται να καταθέτει το υπάρχον περίσσειμα δημοσίως,

344. Α.Κ. 823 επ. Βλ. και § 604 κείμενο και υποσημ. 325.

να λογοδοτεί και να αποδώσει το πράγμα μετά τη λήξη της μεσεγγυήσεως ή την αντικατάστασή του. Εξ άλλου, δικαιούται να ζητήσει από τον ενδιαφερόμενο να πληρώσει τα έξοδα, στα οποία υποβλήθηκε για τη διατήρηση και τη φύλαξη του πράγματος, τη συνήθη ή την ειδικώς προβλεπόμενη αμοιβή και ενδεχομένως την πληρωμή αποζημιώσεως για ζημίες, τις οποίες υπέστη λόγω της φύσεως του πράγματος ή των συνθηκών φυλάξεώς του. Γ) Κατ' εξαίρεση, υποχρεούται να ενεργεί πράξεις διαχειρίσεως, εάν αυτό επιβάλλεται από τη φύση του αντικειμένου, κάτι που κρίνεται πάντοτε με βάση τις συντρέχουσες περιστάσεις και τα διδάγματα της κοινής πείρας. Στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζονται οι διατάξεις περί εντολής, οι οποίες ρυθμίζουν τις εκατέρωθεν υποχρεώσεις και τα δικαιώματα εντολέως και εντολοδόχου. Δ) Εάν συντρέχει προφανής ανάγκη, ή εάν η διατήρηση του πράγματος είναι αδύνατη, ο μεσεγγυούχος δικαιούται να προβεί και σε εκποίηση του³⁴⁵. Σχετικά αναφέρονται δύο περιπτώσεις: α) *Εάν συντρέχει προφανής ανάγκη*. Η συνδρομή αυτής κρίνεται σε αναφορά προς τις συνθήκες, υπό τις οποίες τελούν οι ενδιαφερόμενοι. Ως «προφανής» θα μπορούσε να θεωρηθεί η ανάγκη, η οποία δεν χρειάζεται να αποδειχθεί. β) *Εάν η διατήρηση του πράγματος είναι αδύνατη*. Η συνδρομή της περιπτώσεως αυτής κρίνεται με βάση τις συντρέχουσες περιστάσεις, εν όψει και των διδαγμάτων της κοινής πείρας. Τέτοιος λόγος συντρέχει λ.χ., όταν το υπό μεσεγγύηση πράγμα υπόκειται, λόγω της φύσεώς του ή των τοπικών, ενδεχομένως και καιρικών, συνθηκών, στον κίνδυνο άμεσης φθοράς. Δεν επιβάλλεται ρητώς προηγούμενη δικαστική διαπίστωση των προηγούμενων συνθηκών. Σκόπιμο είναι, όμως, να ζητείται προηγουμένως η, με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο, κρίση του δικαστηρίου, το οποίο αποφαινεται έστω και προσωρινώς. Η κρίση αυτή δεν αίρει μεν πλήρως, περιορίζει όμως σε σημαντικό βαθμό την ευθύνη του μεσεγγυούχου για τις περιπτώσεις εκείνες, στις οποίες ζητούνται από αυτόν τον ίδιο, ευθύνες για ζημίες, που οφείλονται με αφορμή την εκποίηση του πράγματος. Ε) Τα προηγούμενα ισχύουν και εφαρμόζονται, εφ' όσον τα μέρη δεν όρισαν διαφορετικά. α) Κατ' αυτόν τον τρόπο ανοίγεται στάδιο στην αυτονομία της ιδιωτικής βουλήσεως, υπό την έννοια δηλαδή ότι είναι δυνατό να ρυθμισθούν διαφορετικά τα θέματα της διαχειρίσεως του υπό μεσεγγύηση πράγματος. Οι διατυπώσεις της διαχειρίσεως μπορούν, επομένως,

345. Α.Κ. 833 εδ. 2.

να απλοποιηθούν ή αυξηθούν από τα πρόσωπα, μεταξύ των οποίων υφίσταται η διαφορά, με αφορμή την οποία ζητήθηκε η μεσεγγύηση. β) Ο καθορισμός από τα μέρη μπορεί να γίνει πριν ή κατά τη διάρκεια της μεσεγγυήσεως. ΣΤ) Η εκπλήρωση των υποχρεώσεων του μεσεγγυούχου και η αναγνώριση των συνεπειών της μη εκπληρώσεως ή της πλημμελούς εκπληρώσεως των υποχρεώσεων αυτών αφ' ενός και της ασκήσεως των δικαιωμάτων του μεσεγγυούχου αφ' ετέρου μπορούν να επιδιωχθούν κατά το κοινό δίκαιο με άσκηση τακτικής αγωγής στηριζόμενης στην παρακαταθήκη, εφ' όσον, όπως λέχθηκε, κατά το άρθρ. 832 ΑΚ ο μεσεγγυούχος υπόκειται, κατ' αρχήν και εφ' όσον τα μέρη δεν όρισαν διαφορετικά, στις περί θεματοφύλακος διατάξεις. Η αγωγή αυτή μπορεί ακόμη να θεμελιωθεί, ιδίως αν πρόκειται για διαφορές από διαχείριση, και στις διατάξεις περί διοικήσεως αλλοτρίων, και να εισαχθεί στο αρμόδιο κατά τις γενικές διατάξεις δικαστήριο κατά την τακτική διαδικασία.

Τίτλος Έκτος **Λήξη ή παύση της δικαστικής μεσεγγυήσεως**

§ 606

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η δικαστική μεσεγγύηση λήγει ή παύει από διαφορετικούς λόγους, οι οποίοι συνεχονται/συνδέονται προς την αρχική επιβολή της ή δημιουργούνται εκ των υστέρων. Β) Η παύση ή λήξη της δικαστικής μεσεγγυήσεως ή χωρεί αυτοδικαίως, αφού επέλθει το γεγονός ή το χρονικό σημείο, που έχει ταχθεί ως (χρονικό) όριο της ισχύος της, ή απαγγέλλεται ή κηρύσσεται με δικαστική απόφαση. Γ) Παρακάτω εκτίθενται ειδικότερα οι όροι και λόγοι λήξεως ή παύσεως της μεσεγγυήσεως.

ΙΙ) *Περιπτώσεις και λόγοι λήξεως ή παύσεως της δικαστικής μεσεγγυήσεως.* Α) Η δικαστική μεσεγγύηση λήγει ή παύει, όταν παρέλθει το χρονικό διάστημα ή επέλθει το χρονικό σημείο, που τάχθηκε με την απόφαση που την διέταξε. Στις περιπτώσεις αυτές η λήξη ή παύση της δικαστικής μεσεγγυήσεως επέρχεται χωρίς άλλη διατύπωση (λ.χ. έκδοση δικαστικής αποφάσεως) αυτοδικαίως κατά τη λήξη του χρονικού διαστήματος ή την επέλευση του αναφερομένου χρονικού σημείου. Β) Σε περισσότερες από μια περιπτώσεις είναι δυνατό να υπάρξουν λόγοι απαγγελίας ή κηρύξεως της λήξεως ή παύσεως της δικαστικής μεσεγγυήσεως. Ενδεικτικά αναφέρονται οι επόμενοι λόγοι: α) Η συνηθέστερη περίπτωση, κατά την οποία δικαιολογείται και ίσως επιβάλλεται η λήξη ή η παύση της δικαστι-

κής μεσεγγυήσεως είναι εκείνη, κατά την οποία εξέλιπε ο λόγος, για τον οποίο διατάχθηκε αυτή ή επιτεύχθηκε ο σκοπός, τον οποίο αυτή επιδιώκει, π.χ. λύθηκε με την έκδοση δικαστικής αποφάσεως ή με σύναψη συμβιβασμού (δικαστικού ή εξωδίκου) η διαφορά, με αφορμή την οποία διατάχθηκε η μεσεγγύηση.

III) *Διαδικασία. Απόφαση.* Α) Κατά τις περιπτώσεις της δεύτερης παραπάνω κατηγορίας, απαιτείται, όπως λέχθηκε, να εκδοθεί δικαστική απόφαση, που κηρύσσει ή απαγγέλλει ή έστω αναγνωρίζει απλώς ή διαπιστώνει την παύση ή τη λήξη της μεσεγγυήσεως. Η απόφαση αυτή μπορεί να εκδοθεί ύστερα από την άσκηση αγωγής εκ μέρους ενός που έχει έννομο συμφέρον για τη διαπίστωση αυτή, το οποίο εν προκειμένω εκπληρώνει και νομιμοποιητική λειτουργία. Β) Άσκηση απλής αναγνωριστικής αγωγής δεν αποκλείεται και κατά τις περιπτώσεις της πρώτης κατηγορίας, εφ' όσον υπάρχει έννομο συμφέρον προς τούτο. Γ) Η εκδιδόμενη οριστική ή τελειωτική απόφαση, που δέχεται ή απορρίπτει την αγωγή, υπόκειται σε ένδικα μέσα (τακτικά ή έκτακτα) με τις προϋποθέσεις και τις διατυπώσεις του κοινού δικαίου. Δ) Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση που δέχεται ή απορρίπτει την αγωγή, όταν καταστεί τελεσίδικη παράγει τις προβλεπόμενες από το κοινό δίκαιο κύριες ή ουσιώδεις και δευτερεύουσες ή ενδεχόμενες συνέπειες³⁴⁶. Ουσιαστικό δεδουλευμένο παράγεται, τουλάχιστον κατά κανόνα. Για εκτελεστότητα δεν είναι δυνατό να γίνεται λόγος εν όψει του διαπλαστικού και ενίοτε αναγνωριστικού χαρακτήρα της αποφάσεως, ενώ δεν αποκλείεται να υπάρχουν προϋποθέσεις συνδρομής δημιουργίας δευτερευουσών (παρεπόμενων, αντανάκλαστικών και μικτών) συνεπειών³⁴⁷.

Τίτλος Έβδομος

Συνέπειες της παύσεως ή λήξεως της δικαστικής μεσεγγυήσεως

§ 607

I) *Εισαγωγή.* Α) Η λήξη ή παύση της δικαστικής μεσεγγυήσεως έχει τις έννομες συνέπειες του ισχύοντος ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου. Β) Οι συνέπειες αυτές ανάγονται κυρίως στις έννομες σχέσεις μεταξύ των προσώπων, μεταξύ των οποίων διατάχθηκε η μεσεγγύηση και του μεσεγγυού-

346. Πρβλ. σχετικώς τ. I, §§ 202 επ.

347. Βλ. τ. I, §§ 202 επ.

χου. Γ) Παρακάτω μνημονεύονται μερικά από τα σχετικά ζητήματα, και κυρίως όσα συνδέονται με τη λειτουργία της δικαστικής μεσεγγυήσεως.

II) *Οι εκατέρωθεν υποχρεώσεις και τα σχετικά δικαιώματα.* Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 832 ΑΚ, ο μεσεγγυούχος που διορίστηκε με δικαστική απόφαση υπόκειται στις διατάξεις περί θεματοφύλακος, εφ' όσον τα μέρη δεν προέβλεψαν διαφορετικά. Περαιτέρω, κατά το άρθρ. 883 παρ. 1 ΑΚ, οσάκις ο μεσεγγυούχος υποχρεούται να προβαίνει σε πράξεις διαχειρίσεως, εφαρμόζονται οι διατάξεις περί εντολής. Β) Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει, ότι, κατ' αρχήν, ως προς τις σχέσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων και του μεσεγγυούχου εφαρμόζονται οι διατάξεις περί θεματοφύλακος, οι οποίες συμπληρώνονται ως προς τα θέματα της διαχειρίσεως με τις διατάξεις περί εντολής. Θέση θεματοφύλακος και εντολοδόχου έχει ο μεσεγγυούχος. Στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του παρακαταθέτη και του εντολέως υπεισέρχονται όσοι έχουν τις εξουσίες στο πράγμα που τελεί υπό μεσεγγύηση, με βάση συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων ή με τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Γ) Συμπληρωματικά, θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη τα συναλλακτικά ήθη και τα διδάγματα της κοινής πείρας. Δ) Ανάλογα με τις υφιστάμενες εκάστοτε συνθήκες είναι δυνατό να ασκηθούν οι αγωγές από την παρακαταθήκη και την εντολή, για τις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις του κοινού δικαίου, σε συνδυασμό με τις προηγούμενες διατάξεις για τη δικαστική μεσεγγύηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΠΙΔΙΚΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 608

I) *Εισαγωγή.* Α) Ο ΚΠολΔ³⁴⁸ προβλέπει και ρυθμίζει ως επώνυμο και ειδικό ασφαλιστικό μέτρο την προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεων. Β) Στο προγενέστερο δίκαιο και μάλιστα στην ΠολΔ του 1834 και στην Κρητική ΠολΔ αρχικά δεν περιέχονταν ειδικές διατάξεις, οι οποίες να αναγνώριζαν την προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων ως ειδικό ασφαλιστικό μέτρο. Εν όψει της σιωπής αυτής του νόμου αποκρουόταν αρχικά από την επιστήμη και τη νομολογία, κατά κανόνα, η προσωρινή

348. ΚΠολΔ 728 (773) επ.

επιδίκαση χρηματικής απαιτήσεως με τη μορφή μέτρου επείγουσας φύσεως. Εξαίρεση γινόταν συνήθως δεκτή για την προσωρινή επιδίκαση διατροφής, η οποία οφειλόταν αμέσως με βάση διάταξη του νόμου (όπως σε περίπτωση διατροφής συζύγων ή κατιόντων και ανιόντων) ή διάταξη τελευταίας βουλήσεως. Γ) Με την πάροδο του χρόνου άρχισε να υποστηρίζεται θεωρητικώς και να γίνεται δεκτή η άποψη, ότι ήταν επιτρεπτή υπό ορισμένες προϋποθέσεις η προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων, η οποία έτεινε να εξελιχθεί σε θεσμό νομολογιακώς αναγνωρισμένο. Η εξέλιξη αυτή ολοκληρώθηκε με την κατάρτιση από ειδική επιτροπή σχεδίου νόμου, το οποίο ψηφίσθηκε ως α.ν. 2032/1939, με τον οποίο προστέθηκαν τα άρθρ. 634Α, 638Α και 638Β ΠολΔ (1834). Στη συνέχεια δημοσιεύθηκε ο α.ν. 2357/1940, ο οποίος τροποποίησε την Κρητική ΠολΔ και προσέθεσε αντίστοιχες διατάξεις σ' αυτήν. Δ) Οι διατάξεις των νομοθετημάτων αυτών, αφού συμπληρώθηκαν και διατυπώθηκαν συστηματικά, περιελήφθησαν στον ΚΠολΔ και αποτελούν το ήδη ισχύον δίκαιο.

ΙΙ) *Το σύστημα του ισχύοντος δικαίου.* Α) Ο ΚΠολΔ επιτρέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων ως ασφαλιστικό μέτρο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, που μνημονεύονται από αυτόν. Β) Εφ' όσον η προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων χαρακτηρίζεται ρητά ως ασφαλιστικό μέτρο, είναι αυτονόητο ότι η πρακτική εφαρμογή της εξαρτάται από τη συνδρομή των προϋποθέσεων εκείνων, οι οποίες είναι αναγκαίο να συντρέχουν, σύμφωνα με όσα αναπτύχθηκαν³⁴⁹ προηγουμένως για τη διάταξη ή επιβολή οποιουδήποτε ασφαλιστικού μέτρου εν γένει. Γ) Εξ άλλου, δεν πρέπει να παραβλέπεται, ότι η προσωρινή επιδίκαση χρηματικής απαιτήσεως είναι πράγματι προσωρινή. Εξαρτάται δηλαδή από την αναγνώριση, ολικά ή μερικά, της απαιτήσεως στην κύρια δίκη.

Τίτλος Δεύτερος

Προϋποθέσεις και περιπτώσεις του επιτρεπτού της προσωρινής επιδικάσεως χρηματικών απαιτήσεων

§ 609

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Για την ανάγκη να συντρέχουν οι γενικές (διαδικαστι-

349. Βλ. §§ 544 επ.

κές κ.λπ.) προϋποθέσεις για τη λήψη κάθε ασφαλιστικού μέτρου έγινε ήδη λόγος. Β) Εκτός από αυτές, για το εξεταζόμενο συγκεκριμένο ασφαλιστικό μέτρο απαιτείται μια ειδική προϋπόθεση, η οποία αποτελεί άλλωστε και το περιεχόμενό του. Πρέπει, δηλαδή, να πρόκειται για χρηματική απαίτηση, υπό τη συνήθη έννοια του όρου. Ως χρηματικές απαιτήσεις εννοούνται εν προκειμένω οι απαιτήσεις, που έχουν ως αντικείμενο το χαρτονόμισμα που κυκλοφορεί νομίμως (δηλαδή πλέον το ευρώ). Δεν αποκλείονται, όμως, και οι απαιτήσεις σε αλλοδαπό χρήμα ή νόμισμα.

II) *Περιπτώσεις προσωρινής επιδικάσεως χρηματικών απαιτήσεων.*
Α) Ο ΚΠολΔ απαριθμεί ορισμένες χρηματικές απαιτήσεις, των οποίων είναι δυνατή η προσωρινή επιδίκαση. Β) Κατ' αρχήν, η προσωρινή επιδίκαση πρέπει να περιλαμβάνει μέρος της απαιτήσεως και μάλιστα τόσο, όσο κατά την κρίση του δικαστή απαιτείται και αρκεί κάθε φορά για την ικανοποίηση ή αντιμετώπιση της επείγουσας ανάγκης. Γ) Πάντως, εν όψει του άρθρ. 692 (736) παρ. 4 ΚΠολΔ δεν πρέπει η ανωτέρω επιδίκαση να εκτείνεται στο σύνολο της απαιτήσεως. Δ) Εξ άλλου, όπως προκύπτει και από τη διατύπωση των σχετικών διατάξεων και από την ιστορική εξέλιξη του θέματος, η απαρίθμηση των περιπτώσεων, στις οποίες επιτρέπεται η προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεων ως ασφαλιστικό μέτρο, είναι αποκλειστική και *περιοριστική*. Δηλαδή δεν είναι δυνατό να γίνει προσωρινή επιδίκαση, αν πρόκειται για χρηματικές απαιτήσεις άλλων κατηγοριών. Νομίζουμε, όμως, ότι δεν πρέπει να αποκλείεται η κατά τις γενικές αρχές διασταλτική ερμηνεία των σχετικών διατάξεων. Ε) Οι περιπτώσεις που προβλέπονται από τον ΚΠολΔ (άρθρ. 728), στις οποίες επιτρέπεται η προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων, είναι οι επόμενες: α) Απαιτήσεις συνεισφοράς για τις ανάγκες της οικογένειας ή διατροφής οφειλομένης από το νόμο, από σύμβαση ή από διάταξη τελευταίας βούλησεως³⁵⁰: αα) Στην πρώτη κατηγορία υπάγονται οι απαιτήσεις συνεισφοράς για τις ανάγκες της οικογένειας μεταξύ συζύγων, γονέων και τέκνων και γενικότερα μεταξύ συζύγων, διαζευγμένων, ανιόντων και κατιόντων, οι οποίες αναγνωρίζονται αμέσως από το νόμο³⁵¹, αδιάφορα από το αν έχουν αναγνωρισθεί με δικαστική απόφαση ή όχι. ββ) Στη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται απαιτήσεις, οι οποίες πηγάζουν από σύμβαση ο-

350. ΚΠολΔ 728 (773) § 1 (όπως ισχύει μετά το άρθρο 45 του Ν. 1329/1983): βλ. επίσης Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 830 § 1, Α.Ε. 773 § 1.

351. Βλ. Α.Κ. 1476 επ.

ποιουδήποτε είδους (από επαχθή ή χαριστική αιτία). γγ) Στην τρίτη κατηγορία κατατάσσονται απαιτήσεις από διάταξη τελευταίας βουλήσεως (διαθήκης κ.λπ). Σε όλες αυτές τις απαιτήσεις γινόταν ήδη δεκτό και στο προϊσχύσαν δίκαιο, και χωρίς να υπάρχει ρητή διάταξη, ότι χωρεί προσωρινή επιδίκαση. β) Απαιτήσεις από καθυστερούμενες συντάξεις. Νοούνται οι απαιτήσεις συντάξεων που προέρχονται από οποιαδήποτε έννομη σχέση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, χωρίς να έχει σημασία, εάν έχουν αναγνωρισθεί από τους υπόχρεους ή με δικαστικές αποφάσεις. γ) Απαιτήσεις από καθυστερούμενες τακτικές ή έκτακτες αποδοχές υπό οποιαδήποτε μορφή. Νοούνται οι απαιτήσεις από μισθούς δημοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ιδιωτικών υπαλλήλων, από δώρα εορτών, επιδόματα κάθε είδους, υπερωρίες κ.λπ. δ) Απαιτήσεις από αμοιβές ή αποζημιώσεις που οφείλονται από την παροχή εργασίας ή από έξοδα που έγιναν με αφορμή την εργασία. Οι απαιτήσεις αυτές μπορούν να προέρχονται από οποιαδήποτε αιτία, που έχει ως βάση την παροχή εργασίας, και αποτελούν κάθε άλλη αμοιβή ή αποζημίωση εκτός από τους μισθούς και τις συνήθεις αποδοχές. ε) Απαιτήσεις από μισθούς υπερμερείας ή αποζημιώσεις που οφείλονται λόγω παράνομης καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας ή εργατικού ατυχήματος ή από τη σύμβαση εργασίας ή την παράβασή της (άρθρ. 728 § 1 περιπτ. δ' ΚΠολΔ, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρ. 24 § 2 Ν. 1941/1991). Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι οφειλόμενες αποζημιώσεις επί κανονικής καταγγελίας συμβάσεως εργασίας, όπως και οι αποζημιώσεις που πρέπει να καταβληθούν λόγω παραβάσεως του νόμου ή της καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας. στ) Απαιτήσεις αποζημιώσεως σε περίπτωση μειώσεως ή απώλειας της ικανότητας προς εργασία λόγω τραυματισμού ή της καθ' οιονδήποτε τρόπο προσβολής της υγείας κάποιου προσώπου από οποιαδήποτε νόσο, καθώς και τα έξοδα θεραπείας και αναρρώσεως. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται αξιώσεις αποζημιώσεως για έξοδα θεραπείας, αναρρώσεως, συντηρήσεως (διαβιώσεως) σε περίπτωση απώλειας ή μειώσεως της ικανότητας προς εργασία λόγω τραυματισμού ή κάθε άλλης προσβολής της υγείας λόγω πράξεως ή παραλείψεως, η οποία μπορεί να υπαχθεί στις διατάξεις των άρθρων 914 και 919 ΑΚ. Πρόκειται, δηλαδή, για απαιτήσεις αποζημιώσεως για ζημίες που προξενήθηκαν σε πρόσωπα, για τις οποίες αναγνωρίζεται υποχρέωση αποζημιώσεως με βάση τις διατάξεις του ΑΚ, που αναφέρθηκαν προηγουμένως, καθώς και για κάθε άλλη συναφή αξίωση αποζημιώσεως για ζημίες σε πράγματα, για

διαφυγόν κέρδος κ.λπ. ζ) Απαιτήσεις αποζημιώσεως σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου υπέρ εκείνων, έναντι των οποίων ο αποβιώσας ήταν υπόχρεος σε διατροφή από τον νόμο κατά τον χρόνο του θανάτου του. Αντίστοιχη διάταξη είχε προστεθεί στην προϊσχύσασα ΠολΔ 1834 με τον α.ν. 2032/1939 –«Περί προσθήκης άρθρων 634 Α, 638 Α΄ και 638 Β΄ εις την Πολιτικήν Δικονομίαν»–, για να λυθούν αμφισβητήσεις, που προκλήθηκαν στην πράξη, ως προς το εάν οι αξιώσεις αυτές είναι πράγματι αξιώσεις διατροφής και, επομένως, εάν είναι δυνατό να γίνει προσωρινή επιδίκασή τους ως μέτρο επείγουσας φύσεως. Πρόκειται για απαιτήσεις για στέρηση ή μάλλον για αδυναμία ασκήσεως της αξιώσεως διατροφής λόγω θανάτωσης του κατά νόμο υποχρέου προς διατροφή, για τις οποίες επιτρέπεται η προσωρινή επιδίκαση ως ασφαλιστικό μέτρο. η) Περαιτέρω, το άρθρ. 728 (733) ΚΠολΔ ορίζει, ότι προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεως ως ασφαλιστικό μέτρο μπορεί να επιβληθεί και σε κάθε άλλη περίπτωση, κατά την οποία ορίζεται αυτό από τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου.

Τίτλος Τρίτος

Μεταβολή αποφάσεων που επιδικάζουν περιοδικές παροχές ως ασφαλιστικό μέτρο

§ 610

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως ήδη³⁵² αναφέρθηκε, σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατό, εφ' όσον συντρέχουν προϋποθέσεις αναγραφόμενες στον νόμο, να μεταρρυθμισθεί τελεσίδικη απόφαση που καταδικάζει στην καταβολή περιοδικών παροχών. Β) Η μεταρρύθμιση αυτή γίνεται με δικαστική απόφαση, η οποία εκδίδεται μετά από άσκηση σχετικής αγωγής από το πρόσωπο που νομιμοποιείται προς τούτο³⁵³. Γ) Μέχρι την έκδοση εκτελεστής αποφάσεως για την αγωγή αυτή είναι δυνατό να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα, για τα οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Προϋποθέσεις λήψεως ασφαλιστικών μέτρων σε περίπτωση μεταρρυθμίσεως αποφάσεων, που επιδικάζουν περιοδικές παροχές.* Α) Σύμφωνα με το άρθρ. 728 (773) παρ. 2 ΚΠολΔ³⁵⁴, εάν συντρέχει περίπτωση μεταρρυθμίσεως τελεσίδικης ή ανέκκλητης αποφάσεως, η οποία καταδικάζει σε καταβολή περιοδικών παροχών, το δικαστήριο μπορεί να διατά-

352. Βλ. τ. Ι, § 208.

353. Βλ. τ. Ι, § 208.

354. Πρβλ. και Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 830 § 2, Α.Ε. 773 § 2.

ξει προσωρινώς τη διακοπή της καταβολής ή την αύξηση ή τη μείωση του ποσού κάθε παροχής. Β) Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι για την εφαρμογή της απαιτείται πρώτον να συντρέχει περίπτωση για μεταρρύθμιση αποφάσεως, η οποία καταδικάζει σε καταβολή περιοδικών παροχών. Οι προϋποθέσεις αυτές εκτίθενται και αναπτύσσονται παραπάνω³⁵⁵. Γ) Εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές, μπορεί να εφαρμοσθεί η παραπάνω διάταξη, με βάση την οποία είναι δυνατό να ληφθούν ορισμένης μορφής ασφαλιστικά μέτρα, τα οποία είναι τα εξής: α) Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει προσωρινώς τη διακοπή της καταβολής των παροχών αυτών. Εφ' όσον εκδοθεί απόφαση του αρμοδίου δικαστηρίου κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, δημιουργείται ανατρεπτική ένσταση, που μπορεί να προβληθεί με ανακοπή κατά της επιταγής ή της εκτελέσεως που επισπεύδεται κατά του υποχρέου προς πληρωμή μιας ή περισσότερων από τις περιοδικές παροχές. Η διακοπή αυτή μπορεί να είναι μόνο προσωρινή, είναι δε δυνατό να καταστεί οριστική για το μέλλον, εάν γίνει δεκτή η τακτική αγωγή περί καταργήσεως των περιοδικών παροχών ή και να ανατραπεί αναδρομικώς, εάν απορριφθεί αυτή η αγωγή. β) Περιαιτέρω είναι δυνατό να διαταχθεί από το δικαστήριο η προσωρινή αύξηση ή μείωση του ποσού κάθε περιοδικής παροχής. Και η αύξηση ή μείωση αυτή μπορεί να είναι, σύμφωνα με τις προηγούμενες διακρίσεις, είτε προσωρινή είτε οριστική για το μέλλον ή να ανατραπεί.

ΙΙΙ) *Σχέση της δυνατότητας μεταβολής των αποφάσεων που επιδικάζουν περιοδικές παροχές προς την εφαρμογή των γενικών διατάξεων για τα ασφαλιστικά μέτρα.* Α) Είναι ενδεχόμενο να γεννηθεί το ζήτημα, εάν η δυνατότητα εφαρμογής των προηγούμενων διατάξεων αποκλείει συνολικά ή μερικά την εφαρμογή είτε των γενικών διατάξεων για τα ασφαλιστικά μέτρα είτε των ειδικών διατάξεων για την προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων. Β) Ορθότερη, νομίζουμε, πρέπει να θεωρείται η αποφαιτική γνώμη. Πρόκειται μάλλον περί μέτρου ασφαλιστικού, δυνητικά συμπληρωματικού, κατά την κρίση του δικαστή, του ασφαλιστικού μέτρου της προσωρινής επιδίκασεως χρηματικών απαιτήσεων. Τα μέτρα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαζευκτικά ή αθροιστικά ανάλογα με τις συντρέχουσες περιστάσεις κατά την έμφρονα κρίση του δικαστή.

355. Πρβλ. τ. Ι, § 208.

Τίτλος Τέταρτος
Διαδικασία προσωρινής επιδικάσεως χρηματικών απαιτήσεων

§ 611

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Ως προς τη διαδικασία της προσωρινής επιδικάσεως χρηματικών απαιτήσεων ισχύουν κατ' αρχήν οι γενικοί ορισμοί για την τηρητέα διαδικασία για κάθε ασφαλιστικό μέτρο³⁵⁶. Β) Παράλληλα επιβάλλεται η τήρηση και άλλων ειδικών διατυπώσεων.

ΙΙ) *Εφαρμοστέοι κανόνες.* Α) Ως προς την αρμοδιότητα (καθ' ύλην και κατά τόπο), την προδικασία και την κύρια διαδικασία στο ακροατήριο εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο. Β) Σύμφωνα με το άρθρ. 729 (775) παρ. 1 ΚΠολΔ³⁵⁷, η προσωρινή επιδικασία απαιτήσεως για περιοδικές παροχές γίνεται κατά παροχές που πληρώνονται κάθε μήνα. Η απόφαση πρέπει να καθορίζει το ποσό που πρέπει να πληρωθεί καθώς και την καταβολή του σε ορισμένη ημέρα κάθε μήνα, αορίστως ή μέχρι ορισμένη χρονολογία. Ο καθορισμός εφ' άπαξ καταβολής αποκλείεται. Ομοίως είναι ανίσχυρη συμφωνία των ενδιαφερομένων για τέτοια καταβολή. Ο δικαιολογητικός λόγος του περιορισμού είναι ευνόητος. Οι σχετικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται με σκοπό τη διατροφή, συντήρηση και εν γένει αντιμετώπιση των καθημερινών συνήθων και σταθερώς εμφανιζόμενων περιοδικών αναγκών των δικαιούχων. Επομένως όχι μόνο δικαιολογείται, αλλά και επιβάλλεται ίσως ο καθορισμός που αναφέρθηκε προηγουμένως. Γ) Ο ΚΠολΔ, άρθρ. 729 (775), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρ. 24 § 3 Ν. 1941/1991, διατυπώνει και άλλον περιορισμό³⁵⁸. Το προσωρινώς επιδικαζόμενο ποσό δεν μπορεί να υπερβεί συνολικά το μισό της πιθανολογούμενης απαιτήσεως, εκτός αν πρόκειται για διατροφή από το νόμο, από σύμβαση ή από διάταξη τελευταίας βουλήσεως ή για συνεισφορά για τις ανάγκες της οικογένειας ή για έξοδα θεραπείας ή αναρρώσεως ή αποζημιώσεως για στέρηση διατροφής, ή για μισθούς υπερημερίας ή καθυστερούμενους μισθούς. Ο περιορισμός αφορά το ποσοστό και όχι πλέον το ποσό της απαιτήσεως. Ουσιαστικός ήταν ο περιορισμός των είκοσι χιλιάδων που προβλεπόταν ως προς το ποσό, γιατί ο άλλος περιορισμός μπορούσε και μπορεί να παρακάμπτεται μερι-

356. Βλ. §§ 568 επ.

357. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 832 § 1, Α.Ε. 775 § 1.

358. ΚΠολΔ 729 (775) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 832 § 2, Α.Ε. 775 § 2. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 729 (775) ΚΠολΔ, αρχικά είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 46 του Ν. 1329/1983, το οποίο στη συνέχεια τροποποιήθηκε με το άρθρο 24 Ν. 1941/1991.

κές φορές με την μέσω της πιθανολογήσεως υπερεκτίμηση της απαιτήσεως. Δ) Στην προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεως, κατά ρητή διάταξη του ΚΠολΔ³⁵⁹ δεν εφαρμόζονται τα άρθρ. 694 και 705 ΚΠολΔ, τα οποία αφορούν την εξάρτηση της ισχύος του ασφαλιστικού μέτρου από την επιβολή εγγυήσεως ή την αντικατάστασή του με εγγυοδοσία³⁶⁰. Ε) Εν όψει του σκοπού που επιδιώκεται με την προσωρινή επιδίκαση των απαιτήσεων αυτών και από λόγους ευνοίας προς αυτόν το σκοπό (και ειδικότερα για να μη καθίσταται ανέφικτη η πραγμάτωσή του) ο ΚΠολΔ³⁶¹ ορίζει, ότι απαγορεύεται η συντηρητική ή αναγκαστική κατάσχεση, ο συμψηφισμός και η εκχώρηση του ποσού που επιδικάζεται προσωρινά. ΣΤ) Με το άρθρ. 24 § 4 Ν. 1941/1991 προστέθηκε η διάταξη του άρθρ. 729 Α (ΚΠολΔ), σύμφωνα με την οποία οι αποφάσεις για τις αιτήσεις προσωρινής επιδίκασεως απαιτήσεων για μισθούς υπερήμερίας και για καθυστερούμενους μισθούς εκδίδονται υποχρεωτικώς μέσα σε πέντε ημέρες από την ημέρα της συζητήσεως. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η καθυστερημένη έκδοση της αποφάσεως δεν καθιστά ελαττωματική την αντίστοιχη απόφαση, ούτε την αποστερεί από τις νόμιμες συνέπειές της. Από αυτή την πλευρά η ως άνω διάταξη, που καθορίζει χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως, είναι διάταξη ατελής.

Τίτλος Πέμπτος

Συνάρτηση της αποφάσεως για προσωρινή επιδίκαση χρηματικών απαιτήσεων προς την κύρια υπόθεση

§ 612

Ι) *Εισαγωγή.* Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως³⁶², μέχρι και το έτος 2005 (ειδικότερα κατά το χρονικό διάστημα 1971-2005) προβλεπόταν ως γενική διάταξη (άρθρο 693 ΚΠολΔ όπως ίσχυε από το έτος 1971 μέχρι το Ν. 3388/2005, άρθρ. 4 Ε § 1) ότι, αν το ασφαλιστικό μέτρο διατάχθηκε ή επετράπη πριν από την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση, η απόφαση που το διατάσσει μπορεί κατά την κρίση του δικαστηρίου να ορίζει προθεσμία τουλάχιστον τριάντα ημερών για την άσκησή της. Ήδη όμως με το άρθρο 4 Ε § 1 του Ν. 3388/2005 τροποποιήθηκε, όπως ελέχθη

359. ΚΠολΔ 729 (775) § 4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 832 § 5, Α.Ε. 775 § 4.

360. Βλ. §§ 589 επ.

361. ΚΠολΔ 729 (775) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 832 § 4, Α.Κ.775 § 3.

362. Βλ. πιο πάνω § 573.

(βλ. πιό πάνω § 573), το άρθρο 693 ΚΠολΔ και θεσπίσθηκε ως γενική διάταξη, ότι αν «το ασφαλιστικό μέτρο έχει διαταχθεί πριν από την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση, ο αιτών οφείλει, μέσα σε τριάντα ημέρες από την έκδοση της απόφασης η οποία διατάσσει το ασφαλιστικό μέτρο, να ασκήσει αγωγή για την κύρια υπόθεση, εκτός αν το δικαστήριο όρισε κατά την κρίση του μεγαλύτερη προθεσμία για την άσκηση της αγωγής». Η παρέλευση της προθεσμίας –πρόκειται για *δικονομική προθεσμία ενεργείας*– συνεπάγεται την αυτοδίκαιη άρση του ασφαλιστικού μέτρου, εκτός αν ο αιτών πέτυχε μέσα στην ίδια προθεσμία την έκδοση διαταγής πληρωμής. Β) Λόγω της φύσεως του συγκεκριμένου ασφαλιστικού μέτρου, η απόφαση που δέχεται αυτή την αίτηση εμφανίζει ορισμένες ιδιομορφίες.

II) *Οι ισχύουσες εξαιρέσεις.* Α) Και πριν από την εκ νέου θέσπιση (τροποποίηση του άρθρου 693 ΚΠολΔ με το άρθρο 4 Ε § 1 του Ν. 3388/2005) της γενικής προθεσμίας για άσκηση της κύριας αγωγής μέσα σε τριάντα ημέρες από την έκδοση της αποφάσεως που λαμβάνει το ασφαλιστικό μέτρο, υπήρχε ρητή διάταξη στον ΚΠολΔ³⁶³, σύμφωνα με την οποία –άρθρο 729 (775) § 5 ΚΠολΔ– ειδικά στο ασφαλιστικό μέτρο της προσωρινής επιδικάσεως απαιτήσεως μέσα σε τριάντα ημέρες από τη δημοσίευση της αποφάσεως για προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεως ή για προσωρινή μεταρρύθμιση αποφάσεως, η οποία καταδικάζει στην καταβολή περιοδικών παροχών, αυτός υπέρ του οποίου έγινε η προσωρινή επιδίκαση ή μεταρρύθμιση οφείλει να ασκήσει αγωγή για την κύρια απαίτηση ή τη μεταρρύθμιση της αποφάσεως. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία, παύει αυτοδικαίως η ισχύς της αποφάσεως. Δεν απαιτείται να ασκηθεί η αγωγή, εάν έχει ήδη ασκηθεί αυτή. Και όταν (μέχρι το Ν. 3388/2005) ήταν διαφορετική η γενική ρύθμιση στο άρθρο 693 ΚΠολΔ, ειδικά στην περίπτωση του συγκεκριμένου ασφαλιστικού μέτρου η άσκηση της αγωγής επιβállετο απ' ευθείας εκ του νόμου και δεν εξαρτάτο από την αναγραφή σχετικής ρήτηρας στην απόφαση που διέτασσε το ασφαλιστικό μέτρο. Παρά την τροποποίηση του άρθρου 693 ΚΠολΔ με το Ν. 3388/2005 (άρθρο 4 Ε § 1) και τη θέσπιση της ως άνω γενικής ρυθμίσεως για άσκηση αγωγής μέσα σε τριάντα ημέρες από την έκδοση αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων η διάταξη του άρθρου 729 (775) § 5 δέν κατέστη άνευ αντικει-

363. ΚΠολΔ 729 (775) § 5.

μένου (και εξ αυτού του λόγου ανεφάρμοστος), δεδομένου ότι και τώρα ρυθμίζει ορισμένα θέματα διαφορετικά σε σύγκριση με τη γενική διάταξη του άρθρου 693 (737) ΚΠολΔ. Έτσι λ.χ. η έκδοση διαταγής πληρωμής δεν αναπληρώνει, όπως όμως στις λοιπές περιπτώσεις, την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση. Άλλωστε, κατά κανόνα ελλείπουν και οι προϋποθέσεις για την έκδοση διαταγής πληρωμής. Β) Εάν δημοσιευθεί οριστική απόφαση επί της ουσίας της κύριας υποθέσεως, παύει αυτοδικαίως η ισχύς της αποφάσεως που επιδικάζει προσωρινώς τη χρηματική απαίτηση³⁶⁴. Αντίστοιχος κανόνας αναγράφεται στον ΚΠολΔ [άρθρ. 698 (742)] όπως σημειώθηκε προηγουμένως³⁶⁵, γενικά για τη λήψη κάθε ασφαλιστικού μέτρου. Αλλά τόσο οι προϋποθέσεις της εφαρμογής αυτού του κανόνα, όσον και το περιεχόμενο και ο τρόπος επελεύσεως των οριζομένων από τον κανόνα αυτό συνεπειών διαφέρουν όμως, όπως προκύπτει από τις παρατηρήσεις που προηγήθηκαν και όσα εκτίθενται παρακάτω. Γ) Από τις προηγούμενες διατάξεις προκύπτουν τα ακόλουθα: α) Η ισχύς της αποφάσεως για προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεως τελεί υπό δύο αιρέσεις. β) Κατά την πρώτη, η απόφαση ισχύει υπό την αίρεση είτε της υπάρξεως αγωγής είτε της ασκήσεως αγωγής για την ουσία της κύριας υποθέσεως μέσα σε ορισμένη προθεσμία. Η αίρεση αυτή, όπως συνάγεται από τη διατύπωση του ΚΠολΔ, είναι διαλυτική. Δηλαδή, όταν πληρωθεί, επειδή δεν ασκήθηκε εμπρόθεσμα η αγωγή, ανατρέπονται αυτοδικαίως τα αποτελέσματα που επήλθαν από τη δημοσίευση της αποφάσεως που δέχεται την αίτηση για προσωρινή επιδίκαση³⁶⁶. γ) Η δεύτερη αίρεση είναι ομοίως διαλυτική. Δηλαδή, όταν εκδοθεί απόφαση οριστική ή τελεσίδικη για την ουσία της υποθέσεως, παύουν αυτοδικαίως οι συνέπειες της αποφάσεως που δέχεται την αίτηση προσωρινής επιδικάσεως. Καθώς ο νόμος δεν διακρίνει, θα πρέπει να γίνει δεκτό, ότι τα αποτελέσματα αυτά της πληρώσεως της αιρέσεως επέρχονται ανεξάρτητα από το περιεχόμενο της αποφάσεως που αποφαίνεται επί της ουσίας της υποθέσεως, δηλαδή ανεξάρτητα από το αν αυτή αποφαίνεται υπέρ ή κατά εκείνου που υπέβαλε την αίτηση για προσωρινή επιδίκαση της απαιτήσεως ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως που επιδικάζει περιοδικές παροχές. Ο λόγος της ρυθμίσεως είναι ευνόητος. Από το χρονικό σημείο που αναφέρθηκε

364. ΚΠολΔ 730 (776 § 1, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 833 § 1, Α.Ε. 776 § 1.

365. Βλ. πιο πάνω § 580.

366. Βλ. πιο κάτω § 613.

αρχίζουν οι συνέπειες της αποφάσεως, η οποία αποφαινεται για την ουσία της υποθέσεως, αδιάφορα από το αν αυτή δέχεται ή απορρίπτει την αγωγή που είχε ασκηθεί. δ) Περαιτέρω, διαφέρει ο τρόπος της επελεύσεως και το περιεχόμενο των συνεπειών της πληρώσεως των παραπάνω αιρέσεων. Στη μία περίπτωση η άρση του ασφαλιστικού μέτρου χωρεί αυτοδικαίως, στην άλλη απαιτείται η έκδοση αποφάσεως για ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως που διέταξε το ασφαλιστικό μέτρο. Εξ άλλου, η άρση δεν ταυτίζεται με την ανάκληση του ασφαλιστικού μέτρου, κυρίως ως προς την αναδρομή των συνεπειών. Είναι αυτονόητο, ότι τα παραπάνω δεν ισχύουν, όταν η οριστική απόφαση που αποφαινεται επί της ουσίας εξαφανισθεί ή μεταρρυθμισθεί λόγω ασκήσεως ένδικου μέσου.

Τίτλος Έκτος

Συνέπειες της εκδόσεως αποφάσεως για την κύρια υπόθεση ως προς την ισχύ της αποφάσεως που επιδικάζει προσωρινά χρηματική απαίτηση

§ 613

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Σύμφωνα με τα παραπάνω³⁶⁷, η οριστική ή τελειωτική απόφαση που αποφαινεται για την ουσία της κύριας υποθέσεως έχει ορισμένες αξιόλογες συνέπειες για κάθε απόφαση, με την οποία διατάσσεται ή επιτρέπεται η λήψη οποιουδήποτε ασφαλιστικού μέτρου. Το αυτό συμβαίνει και σε σχέση με την απόφαση για την προσωρινή επιδίκαση απαιτήσεως. Ο ΚΠολΔ περιέχει σχετικές διατάξεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Οι επί μέρους διατάξεις.* Α) Σύμφωνα με το άρθρ. 730 (776) § 1 ΚΠολΔ³⁶⁸, εάν δημοσιευθεί οριστική απόφαση για την ουσία της κύριας υποθέσεως, παύει αυτοδικαίως η ισχύς της αποφάσεως που επιδικάζει προσωρινώς την απαίτηση. Ο κανόνας αυτός θα συναγόταν και χωρίς ειδική διάταξη, με βάση τους ορισμούς του κοινού (ουσιαστικού και δικονομικού) δικαίου, οι οποίοι ρυθμίζουν τα θέματα γύρω από την ισχύ των δικαστικών αποφάσεων και των δικαιωμάτων που διαγιγνώσκονται με αυτές. Β) Η παύση της ισχύος της αποφάσεως που επιδικάζει προσωρινές παροχές επέρχεται, όπως αναφέρθηκε, αυτοδικαίως από τη δημοσίευση της αποφάσεως επί της ουσίας και πριν από την επίδοσή της και ανεξάρτητα από το περιεχόμενό της. Γ) Αν ασκηθεί ένδικο μέσο που έχει ανα-

367. Πρβλ. § 580.

368. Βλ. και Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 833 § 1, Α.Ε. 776 § 1.

σταλτικό αποτέλεσμα, αναστέλλεται η παύση των συνεπειών της αποφάσεως μέχρι την περάτωση του ενδίκου μέσου με νόμιμο τρόπο. Περαιτέρω ο ΚΠολΔ³⁶⁹ ορίζει, ότι το δικαστήριο που δικάζει την κύρια υπόθεση ή που διέταξε την προσωρινή επιδίκαση της απαιτήσεως, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου διατάσσει την απόδοση όσων καταβλήθηκαν, εάν απορριφθεί τελεσίδικα κατ' ουσίαν η αγωγή για την κύρια απαίτηση. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή επομένως, αν απορριφθεί η αγωγή κατ' ουσίαν, διατάσσεται η επαναφορά των πραγμάτων στην κατάσταση πριν από τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου. Η επαναφορά συντελείται με την επιστροφή όσων λήφθηκαν βάσει της προσωρινής επιδικάσεως. Υποχρέωση προς πληρωμή τόκων υπερημερίας γεννάται σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου. Δ) Ο ΚΠολΔ δεν περιλαμβάνει αντίστοιχη διάταξη για την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση για τις περιπτώσεις, στις οποίες ως ασφαλιστικό μέτρο διατάχθηκε η διακοπή της καταβολής, η αύξηση ή η μείωση του ποσού κάθε περιοδικής παροχής, εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη μεταρρύθμιση της αποφάσεως που επιβάλλει την καταβολή περιοδικών παροχών. Παρά τη σιωπή του νόμου, νομίζουμε ότι όλα τα ασφαλιστικά μέτρα ατονούν με τη δημοσίευση τελεσίδικης ή ανέκκλητης αποφάσεως, η οποία απορρίπτει κατ' ουσίαν την απόφαση για μεταρρύθμιση. Ε) Κατά κανόνα, δεν είναι απαραίτητο να διαταχθούν ή αναγνωρισθούν δικαστικώς οι συνέπειες αυτές. Κατ' εξαίρεση, απαιτείται η έκδοση τέτοιας αποφάσεως. Αυτό μπορεί να λεχθεί ότι συμβαίνει, οσάκις ως ασφαλιστικό μέτρο διατάχθηκε η αύξηση ή η μείωση κάθε περιοδικής παροχής, γιατί τότε είναι ανάγκη να διαταχθεί η επιστροφή όσων καταβλήθηκαν επί πλέον ή η συμπληρωματική καταβολή, όταν δόθηκαν λιγότερα. Η επιδίκαση αυτή είναι απαραίτητη, γιατί χωρίς αυτή δεν υπάρχει εκτελεστός τίτλος προς επιδίωξη της εισπράξεως των παραπάνω χρηματικών ποσών. ΣΤ) Για την απόδοση των κατά τα παραπάνω καταβληθέντων και εισπραχθέντων και για την ικανοποίηση των σχετικών απαιτήσεων το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί (ύστερα από αίτηση του έχοντος έννομο συμφέρον) να επιτρέψει και την κατάσχεση ακατάσχετων περιουσιακών στοιχείων για την ικανοποίηση της απαίτησεως για διατροφή συζύγων^{370,371}. Με τη διάταξη αυτή, επιδιώκεται,

369. ΚΠολΔ 730 (776) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 833 § 2, Α.Ε. 776 § 2.

370. ΚΠολΔ 730 (776) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 833 § 3, Α.Ε. 776 § 3.

371. Για το τελευταίο ζήτημα βλ. πιο πάνω § 464.

έστω και μερικά, περιορισμός της τραχύτητας, την οποία κατά τη φύση των πραγμάτων έχει συνήθως η προσωρινή επιδίκαση της απαιτήσεως αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 614

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Μεταξύ των ασφαλιστικών μέτρων ο ΚΠολΔ περιλαμβάνει και την προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως, την οποία προέβλεπε το προγενέστερο δίκαιο, ρητά τουλάχιστον, σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις, π.χ. σε διαφορές για τη νομή ή τη (δια)κατοχή, σε θέματα αθέμιτου ανταγωνισμού, εμπορικών και βιομηχανικών σημάτων κ.ά. Β) Ο ΚΠολΔ, χωρίς να παραλείπει την αναγραφή ειδικών διατάξεων, σχετικών με την προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως για ορισμένα συγκεκριμένα θέματα, για τα οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια, προβλέπει γενικά την προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως σαν γενικότερο ασφαλιστικό μέτρο.

ΙΙ) *Προϋποθέσεις του παραδεκτού της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως.* Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 732 (778) ΚΠολΔ³⁷², το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο και κάθε μέτρο, που κατά τις περιστάσεις είναι κατά την κρίση του πρόσφορο για την εξασφάλιση ή διατήρηση του δικαιώματος ή τη ρύθμιση καταστάσεως. Β) Ειδικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή της ανωτέρω διατάξεως δεν αναγράφονται. Αρκεί, συνεπώς, η συνδρομή των ανωτέρω αναφερομένων³⁷³ γενικών προϋποθέσεων του παραδεκτού της λήψεως ασφαλιστικών μέτρων γενικά, δηλαδή επείγουσα ανάγκη ή/και επικείμενος κίνδυνος. Κατά τα λοιπά πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, περισσότερο ίσως παρά σε άλλες περιπτώσεις, οι συντρέχουσες περιστάσεις και η φύση των υποθέσεων, καθώς και η έκταση και οι άμεσες και έμμεσες επιδράσεις και αντανakλάσεις της ζητούμενης προσωρινής ρυθμίσεως. Γ) Παρά τη σιωπή του ΚΠολΔ, νομίζουμε, ότι απαραίτητη προϋπόθεση της λήψεως του εξεταζόμενου ασφαλιστικού μέτρου είναι η ύπαρξη διατάξεως του ισχύοντος δι-

372. Βλ. και Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 835, Α.Ε. 778.

373. Πρβλ. §§ 544 επ.

καίου, η οποία να προβλέπει την παροχή έννομης προστασίας υπό τους όρους, κατά το περιεχόμενο και κατά την έκταση, με τη μορφή και το συνδυασμό των οποίων ζητείται η προσωρινή ρύθμιση της καταστάσεως. Πρέπει, με άλλα λόγια, να προβλέπεται η δυνατότητα της παροχής έννομης προστασίας με τη ζητούμενη μορφή κατά τα γενικά τουλάχιστον σημεία και χαρακτηριστικά εμφανίσεως κατά την τακτική (διαγνωστική) διαδικασία. *Εξάλλου, πρέπει η ζητούμενη προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως να υπάγεται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων.* Συνεπώς, δεν είναι δυνατή, με τη μορφή της προσωρινής ρυθμίσεως της καταστάσεως ως ασφαλιστικού μέτρου, η λήψη μέτρων, ή η παροχή προστασίας, η οποία υπάγεται στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων ή διοικητικών αρχών και οργάνων γενικά. Επίσης, δεν αποτελεί συνήθως προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως η απαγγελία διαπλαστικής φύσεως συνεπειών με τον τύπο του ασφαλιστικού μέτρου, εκτός από τις προβλεπόμενες με ειδική (ρητή) διάταξη περιπτώσεις.

Τίτλος Δεύτερος

Περιεχόμενο και έκταση της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως

§ 615

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Από το ένα μέρος η για πρώτη φορά καθιέρωση του θεσμού της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως γενικά και από το άλλο μέρος η αναγραφή ειδικότερων προϋποθέσεων και ορίων εφαρμογής, χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό, γεννάει περισσότερα ζητήματα, μερικά από τα οποία εξετάζονται στη συνέχεια. Β) Με τον όρο «κατάσταση», της οποίας προβλέπεται ή επιτρέπεται από την ανωτέρω διάταξη η προσωρινή ρύθμιση, εννοείται κάθε κατάσταση πραγματικής ή νομικής φύσεως, της οποίας προβάλλεται η ύπαρξη και ζητείται η προστασία με την προσωρινή δικαστική αναγνώριση ή διαμόρφωση ή η δημιουργία νέας, η οποία να ανταποκρίνεται, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του αιτούντος τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, προς την προϋφιστάμενη έννομη κατάσταση. Αν εξαιρεθούν οι ειδικά από τον ΚΠολΔ προβλεπόμενες και ρυθμιζόμενες περιπτώσεις, για τις οποίες γίνεται ειδικός λόγος στη συνέχεια, έρεισμα ερμηνευτικό, όπως μπορεί να συναχθεί και από τη συγκριτική ανασκόπηση των σχετικών νομοθετικών συστημάτων, τα οποία ισχύουν σε διάφορες αλλοδαπές νομοθεσίες, για τη χάραξη κατευθυντήριων γραμμών, δεν φαίνεται να υπάρχει στις σχετικές διατάξεις του ΚΠολΔ. Η έλλειψη αυτή συνέχεται με τη γενική διατύπωση των σχετικών διατάξεων,

οι οποίες, προσπαθώντας να περιλάβουν κάθε περίπτωση, κατά την οποία θα ήταν ενδεδειγμένη από τη φύση των πραγμάτων η προσωρινή ρύθμιση, είναι διατυπωμένες με γενικούς, και συνεπώς κατ' ανάγκη μη εξειδικευμένους με επαρκή τρόπο, όρους και εκφράσεις. Γ) Σχετικά με το ανωτέρω ζήτημα, θα μπορούσε να λεχθεί, ότι ορθότερη είναι η συσταλτική ερμηνεία των σχετικών διατάξεων. Δηλαδή, θα πρέπει, νομίζουμε, να γίνεται κατά κανόνα δεκτό, ότι προσωρινή ρύθμιση μπορεί να διαταχθεί ή να επιτραπεί κάθε φορά που προβάλλεται και πιθανολογείται η ύπαρξη προϋφιστάμενης έννομης καταστάσεως ή τουλάχιστον πραγματικής καταστάσεως, η οποία υφίσταται και εξελίσσεται με ομαλό τρόπο, ή η οποία δύναται να εξελιχθεί θεμιτά σε έννομη κατάσταση, ενόψει των κοινωνικών συνθηκών και αντιλήψεων που κρατούν και των διδαγμάτων της κοινής πείρας. Με άλλα λόγια, η «κατάσταση», της οποίας ζητείται η προσωρινή ρύθμιση, πρέπει ή να υπήρχε ήδη στο παρελθόν και να διαταράχθηκε παράνομα ή να ανατράπηκε, ή να βρισκόταν στο στάδιο της δημιουργίας της, όπως μπορεί να συναχθεί με κάποιο βαθμό πιθανότητας και ασφάλειας από διάφορες κάθε φορά εκδηλώσεις στον εξωτερικό κόσμο. Είναι αλήθεια, ότι η υποδεικνυόμενη ρύθμιση δεν είναι συνήθως ευχερής και η οδός, η οποία, θα πρέπει σύμφωνα μ' αυτήν να ακολουθηθεί, δύσβατη. Στην έμφρονη κρίση και στην προσεκτική και υπομονετική προσπάθεια των δικαστηρίων απόκειται η εύρεση της χρυσής τομής και της χρυσής γραμμής κατευθύνσεως³⁷⁴ κάθε φορά. Άλλο ενδιαφέρον ζήτημα, το οποίο δημιουργείται εν προκειμένω, είναι αν ο περιορισμός του άρθρ. 692 (736) § 4 ΚΠολΔ, για τον οποίο γίνεται λόγος και παραπάνω³⁷⁵, έχει εφαρμογή και στις περιπτώσεις της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως και σε ποια έκταση. Δ) Η γραμματική διατύπωση της διατάξεως αυτής, η

374. Στο σημείο αυτό θα ήταν, φρονούμε –όπως ακριβώς επισήμαινε ο Γ. Ράμμος και στην πρώτη έκδοση αυτού του έργου– αξιόλογη η συμβολή της νομολογίας του Αρείου Πάγου, εάν ελετρώετο (ως προεβλέπετο κατά την αρχική διατύπωση του ΚΠολΔ), η άσκηση του ενδίκου μέσου της αναιρέσεως εναντίον των κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων εκδιδόμενων αποφάσεων, ως και εάν εγίνετο από καιρού εις καιρόν χρήση του ενδίκου μέσου της ασκήσεως αναιρέσεως υπέρ του νόμου. Θα εδίδετο, ούτως, ευκαιρία στον Άρειο Πάγο να χαράσσει ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές και να θέτει λογικούς φραγμούς σε ορισμένες υπερβολές. Ήδη το θέμα ρυθμίζεται προς αυτή την κατεύθυνση –δηλαδή όσον αφορά το παραδεκτό της ασκήσεως αναιρέσεως– με το άρθρο 699 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 4Ε § 4 του Ν. 3388/2005. Βλ. προηγούμενως και § 574, σελ. 56 επ.

375. Βλ. § 573.

οποία δεν κάνει καμμία διάκριση, δικαιολογεί εκ πρώτης όψεως τουλάχιστον τη γνώμη που λύνει το ανωτέρω ζήτημα καταφατικά. Αμφιβολίες, όμως, ανακύπτουν ενόψει της φύσεως και του περιεχομένου του ασφαλιστικού αυτού μέτρου, το οποίο, με την πρώτη τουλάχιστον ματιά, φαίνεται να έχει γενική έκταση. Η «προσωρινή ρύθμιση της καταστάσεως» δεν φαίνεται να είναι κάτι άλλο εκτός από την ικανοποίηση του δικαιώματος, η οποία χαρακτηρίζεται απλώς «προσωρινή». Σπάνια μπορεί να υπάρξουν περιπτώσεις, στις οποίες επιδιώκεται «προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως» και αυτή δεν είναι καθολικής μορφής και εκτάσεως. Δύσκολα, εξάλλου, μπορεί να εννοηθεί το φαινόμενο του συνδυασμού της «ρυθμίσεως της καταστάσεως» με τη μερική ικανοποίηση του δικαιώματος. Εάν η αντιμετώπιση της καταστάσεως (έστω και προσωρινή) δεν είναι πλήρης ικανοποίηση του δικαιώματος, πώς μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ρύθμιση»; Θα μπορούσε ίσως κάποιος να υποθέσει, ότι, παρά την προσωρινή ικανοποίηση του δικαιώματος, υπολείπεται περαιτέρω στάδιο εξελίξεως της έννομης σχέσεως. Τότε όμως δεν υπάρχει ακριβολογία, γιατί δεν πρόκειται πράγματι περί «προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως». Το συμπέρασμα των αναπτυχθέντων παραπάνω δισταγμών δεν πρέπει να είναι άλλο, από το ότι κατ' αρχήν θα πρέπει ν' αποφεύγεται πλήρης «προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως». Εν πάση περιπτώσει, επί πλέον δεν πρέπει η διατύπωση της αποφάσεως, με την οποία διατάσσεται αυτό το ασφαλιστικό μέτρο, να είναι τέτοια, ώστε να δίνει την εντύπωση πλήρους ικανοποίησεως του δικαιώματος. Στην έμφρονη κρίση του δικαστή απόκειται κάθε φορά ο προσήκων χειρισμός του προβλήματος και ο κατάλληλος συνδυασμός των ανωτέρω κατευθύνσεων. Οι συντρέχουσες συνθήκες, τα διδάγματα της κοινής πείρας, η φύση των έννομων σχέσεων, μπορούν συνήθως να παρέχουν χρήσιμα στοιχεία επιτυχημένης εκτιμήσεως.

II) *Ευθεία ή επικουρική εφαρμογή του ασφαλιστικού μέτρου της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως.* Α) Η διατύπωση της ανωτέρω αναφερόμενης διατάξεως του άρθρ. 732 (778) ΚΠολΔ, η οποία αντιμετωπίζει κατά βάση και κατ' αρχήν το θέμα της προσωρινής ρυθμίσεως καταστάσεως ως ασφαλιστικού μέτρου, είναι τόσο γενική και χωρίς περιορισμό ή χωρίς οποιαδήποτε αναγραφή κάποιου ορισμένου πλαισίου δράσεως και ασκήσεως της αντίστοιχης εξουσίας του δικαστή, ώστε δεν μπορεί εύκολα να υποστηριχθεί ερμηνευτικά η εξάρτηση της χρήσεως του ασφαλιστικού αυτού μέτρου από κάποιο ειδικό όρο ή προϋπόθεση, εκτός, όπως σημειώθηκε, από αυτούς που ισχύουν γενικά. Β) Ιδίως, δεν μπορεί να θεωρηθεί, όπως ίσως θα ενδει-

κνυόταν από νομοθετική άποψη, ότι το γενικό αυτό ασφαλιστικό μέτρο μπορεί να εφαρμοσθεί μόνο, αν υπάρχει αδυναμία παροχής προσωρινής έννομης προστασίας στον αιτούντα με άλλη νόμιμη οδό. Συνεπώς, η αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού αφήνεται στην κρίση του δικαστή, η οποία θα πρέπει αναγκαστικά να εκφέρεται μετά από τον σχηματισμό πεποιθήσεως από την εκτίμηση των υφισταμένων συνθηκών και των συντρεχουσών περιστάσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι ενδεχόμενο η φύση της έννομης σχέσεως ή καταστάσεως ή το είδος της ζητούμενης προσωρινής ρυθμίσεως να δικαιολογούν ή και να επιβάλλουν τη λήψη υπ' όψη και άλλων ειδικών στοιχείων. Κατά κανόνα, δεν υπάρχει στάδιο ασκήσεως ακυρωτικού ελέγχου της κρίσεως, την οποία εκφέρει ο δικαστής της ουσίας, γιατί συνήθως θα πρόκειται για εκτίμηση πραγμάτων. Διαφορετικά έχει το θέμα, όταν ο δικαστής διατυπώνει κανόνα ως πόρισμα όλης της ερμηνευτικής του προσπάθειας, ο οποίος δύναται με τις ίδιες περίπου προϋποθέσεις να εφαρμοσθεί και σε άλλες όμοιες ή παρεμφερείς περιπτώσεις.

Τίτλος Τρίτος

Ασφαλιστικά μέτρα για την ενέργεια ή παράλειψη ή ανοχή πράξεων

§ 616

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρ. 731 (777) ΚΠολΔ³⁷⁶, το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο την ενέργεια, παράλειψη ή ανοχή ορισμένης πράξεως από εκείνον, κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση. Β) Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως μπορεί να γίνει, εκτός των άλλων και με καταδίκη σε ενέργεια ή παράλειψη ή ανοχή πράξεως.

ΙΙ) *Περιπτώσεις εφαρμογής.* Α) Κατ' αρχήν, αν συντρέχουν οι ανωτέρω³⁷⁷ γενικές προϋποθέσεις, μπορεί να διαταχθεί ως ασφαλιστικό μέτρο η καταδίκη σε επιχείρηση πράξεων σ' εκείνες τις περιπτώσεις, όπου από το ισχύον (ουσιαστικό κυρίως, ενδεχομένως δε και δικονομικό) δίκαιο αναγνωρίζεται η δυνατότητα παροχής έννομης προστασίας με τη μορφή αυτή. Αυτό συμβαίνει π.χ., όταν αναγνωρίζεται δικαστικά υποχρέωση για την εκτέλεση υλικής πράξεως ή για την παράλειψη ή ανοχή αυτής, η οποία είτε έχει αναληφθεί συμβατικά είτε προβλέπεται από διάταξη νόμου. Β)

376. Βλ. και Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 834, Α.Ε. 777.

377. Πρβλ. §§ 544 επ.

Δυσχέρειες όμως δημιουργούνται, όταν δεν υπάρχει κάποια ορισμένη βάση από πλευράς θετικού δικαίου για μια τέτοια νομική υποχρέωση. *Ερωτάται τότε*: Έχει το δικαστήριο την εξουσία να διατάξει παρόμοια συμπεριφορά, με την προϋπόθεση, εννοείται, ότι από τη φύση του δικαιώματος, του οποίου ζητείται η προστασία, και από τις συνθήκες που συντρέχουν, δικαιολογείται η λήψη παρόμοιου μέτρου; Η καταφατική απάντηση στο ερώτημα αυτό, η οποία μπορεί να στηριχθεί στη γραμματική ερμηνεία της ανωτέρω αναφερομένης διατάξεως του ΚΠολΔ, δεν μπορεί να γίνει δεκτή χωρίς τη δημιουργία ρήγματος στον κανόνα, ότι τα ασφαλιστικά μέτρα είναι *ειδική* μορφή έννομης προστασίας. Παρόμοιοι δισταγμοί διατυπώνονται και στην αλλοδαπή επιστήμη παρά τη γενική και εκεί, κατά κανόνα, διατύπωση των αντίστοιχων διατάξεων των αλλοδαπών νομοθεσιών. Επομένως, τα μέτρα αυτά μπορούν να επιτρέπονται και να λαμβάνονται τότε μόνον, όταν, με τη βασική προϋπόθεση της υπάρξεως δικαιώματος, θα ήταν νόμιμη η παροχή έννομης προστασίας με τη μορφή εκδόσεως ευνοϊκής αποφάσεως κατά τη διαγνωστική διαδικασία ή με τη μορφή της αναγκαστικής εκτελέσεως. Με το ισχύον δικονομικό σύστημα και σύμφωνα με τα όρια που χαράσσονται από το Σύνταγμα για τα πεδία ρυθμίσεως ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου και των διαφορών δικαιοδοσιών, η αντι 3μετώπιση του ανωτέρω προβλήματος θα πρέπει να γίνεται με πολλή προσοχή και περίσκεψη.

Τίτλος Τέταρτος

Προσωρινά ή ασφαλιστικά μέτρα σε διαφορές περί νομής

§ 617

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Αξιόλογη, από θεωρητική και πρακτική πλευρά, σημασία έχει η προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως στις διαφορές περί νομής ή (δια)κατοχής. Β) Στο προγενέστερο δίκαιο η διαδικασία της προσωρινής ρυθμίσεως των διαφορών περί νομής, όπως προβλεπόταν αρχικά από την (παλαιά) ΠολΔ του 1834 και όπως είχε συμπληρωθεί με το ν. ΓΨΛ Ζ/1911, είχε εξελιχθεί σε ειδική διαδικασία. Γ) Ο ΚΠολΔ, στην αρχική του διατύπωση, περιελάμβανε τα ζητήματα της προσωρινής ρυθμίσεως των διαφορών περί νομής ή (δια)κατοχής στις διατάξεις για την προσωρινή ρύθμιση (της) καταστάσεως γενικά χωρίς ειδικότερους ορισμούς. Δ) Το ν.δ. 958/1971 τροποποίησε το αρχικό σύστημα του ΚΠολΔ και τα πράγματα έφθασαν σε σημείο περίπου αντίστοιχο με το ανωτέρω αναφερόμενο του προϋσχύσαντος δικαίου. Για το νομικό αυτό καθεστώς, όπως ισχύει σήμερα, γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Εφαρμοστέοι κανόνες*. Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 733 (779) ΚΠολΔ³⁷⁸, ασφαλιστικά μέτρα σε κάθε είδους υποθέσεις νομής ή κατοχής διατάσσονται από το ειρηνοδικείο. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι – με απόκλιση από όσα έχουν αναφερθεί³⁷⁹ ανωτέρω, ότι ισχύουν γενικά επί ασφαλιστικών μέτρων – αρμόδιο καθ' ύλην καθίσταται εδώ το ειρηνοδικείο. Β) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 734 (780)³⁸⁰ § 1 ΚΠολΔ, στις εξεταζόμενες εκεί περιπτώσεις, (πρέπει να) επιδίδεται πάντοτε αντίγραφο της αιτήσεως με επισημείωση της πράξεως, που ορίζει τόπο και χρόνο για τη συζήτηση, σε εκείνον, κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση. Η διατύπωση αυτή αποτελεί στοιχείο της προδικασίας, η μη τήρηση της οποίας δημιουργεί, κατά την ορθότερη γνώμη, όχι απλώς λόγο απαγγελίας δικονομικής ακυρότητας, αλλά, κατ' αρχήν τουλάχιστον, συνεπάγεται το απαράδεκτο της συζητήσεως της αιτήσεως για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων. Γ) Ως προς τη συζήτηση στο ακροατήριο και την έκδοση της αποφάσεως επί της αιτήσεως έχουν εφαρμογή κατά κανόνα όσα ισχύουν γενικά για τα ασφαλιστικά μέτρα και έχουν αναφερθεί ανωτέρω³⁸¹. Κατ' εξαίρεση, πάντως, από τη διάταξη του άρθρ. 690 § 2 ΚΠολΔ, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2207/1994, η οποία δεν ισχύει στα ασφαλιστικά μέτρα νομής ή κατοχής, ο ειρηνοδίκης δικάζει τη σχετική αίτηση με τη σύμπραξη γραμματέως, ο οποίος τηρεί πρακτικά³⁸². Δ) Το ειρηνοδικείο για την προσωρινή ρύθμιση της νομής ή κατοχής δικαιούται να διατάξει οποιοδήποτε ασφαλιστικό μέτρο και ιδίως να επιτρέψει ή να απαγορεύσει πράξεις νομής ή κατοχής ή να επιδικάσει τη νομή ή την κατοχή σ' έναν από τους διαδίκους με καταβολή ή μη εγγυήσεως³⁸³. Οι διατάξεις αυτές έχουν ληφθεί από το προγενέστερο δίκαιο και μάλιστα από το ν. ΓΨλ Ζ/1911 και επιλύουν ζητήματα, τα οποία είχαν δημιουργηθεί υπό την ισχύ του βυζαντινορωμαϊκού δικαίου, το οποίο ίσχυε πριν από την εισαγωγή του Α.Κ., και της ΠολΔ του 1834. Τα μέτρα αυτά, ως ασφαλιστικά μέτρα, είναι προσωρινής πάντοτε ισχύος και μπορεί να διατυπωθούν υπό αναβλητική ή διαλυτική αίρεση, ανάλογα με τις συντρέχουσες συνθήκες κατά την κρίση του δικαστηρίου. Πάντως, η εφαρμογή των ανωτέρω μέτρων

378. Πρβλ. και Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 836, Α.Ε. 779.

379. Βλ. § 548.

380. Βλ. και Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 837, Α.Ε. 780 § 1.

381. Βλ. § 549.

382. ΚΠολΔ 734 (780) § 5 εδ. β'.

383. ΚΠολΔ 734 (780) § 2.

δεν αποκλείεται να συνδυασθεί με τους ορισμούς του ισχύοντος τώρα (ουσιαστικού και δικονομικού) δικαίου. Ε) Σύμφωνα με ρητή διάταξη του ΚΠολΔ, όπως τροποποιήθηκε με το ν.δ. 958/1971³⁸⁴, κατά της αποφάσεως του ειρηνοδικείου συγχωρείται το ένδικο μέσο της εφέσεως εντός (προθεσμίας) δέκα ημερών από την επίδοσή της. Η διάταξη αυτή εισάγει απόκλιση από τα ισχύοντα γενικά –ως προς την απαγόρευση δηλαδή ασκήσεως ενδίκων μέσων κατ' άρθρον 699 ΚΠολΔ– στα ασφαλιστικά μέτρα, όπως έχει εκτεθεί ανωτέρω³⁸⁵. Η προθεσμία και η άσκηση της εφέσεως δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της (προσβαλλομένης) αποφάσεως του ειρηνοδικείου, εκτός αν διαταχθεί η αναστολή κατά το άρθρ. 912 ΚΠολΔ, το οποίο αφορά την αναστολή των αποφάσεων που έχουν κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστές³⁸⁶. ΣΤ) Η έφεση εισάγεται και δικάζεται κατά την ίδια διαδικασία, εφαρμόζονται δε και τα άρθρ. 226 και 652 § 3 ΚΠολΔ³⁸⁷. Αρμόδιο για την εκδίκαση της εφέσεως είναι, σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου, το πολυμελές πρωτοδικείο. Η διάταξη του άρθρ. 226 ΚΠολΔ αφορά την εισαγωγή της υποθέσεως προς συζήτηση, την προθεσμία εισαγωγής, για την οποία έχει εφαρμογή και η διάταξη του άρθρ. 652 § 3 ΚΠολΔ. Ζ) Η άσκηση άλλων ενδίκων μέσων (ανακοπής ερημοδικίας, αναψηλαφήσεως και αναιρέσεως) δεν συγχωρείται ούτε κατά της πρωτόδικης ούτε κατά της εφετειακής αποφάσεως. Αυτό προκύπτει από το συνδυασμό των ορισμών του κοινού δικαίου και των κανόνων, οι οποίοι διέπουν τα ασφαλιστικά μέτρα.

ΙΙΙ) *Αναγκαστική εκτέλεση αποφάσεων*. Για την αναγκαστική εκτέλεση των αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται επί διαφορών περί νομής ή κατοχής, ισχύουν και έχουν εφαρμογή όσα ορίζονται γενικά για τα αντίστοιχα θέματα στα ασφαλιστικά μέτρα³⁸⁸.

ΙV) *Ειδικές διατάξεις περί προσωρινών μέτρων σε διαφορές περί νομής*. Για την ισχύ ειδικών διατάξεων περί προσωρινών μέτρων σε διαφορές περί νομής, όπως π.χ. για τη λήψη προσωρινών μέτρων σε διαφορές περί νομής μεταξύ Δημοσίου και τρίτων, γίνεται λόγος στα περί διαχρονικού δικαίου³⁸⁹.

384. ΚΠολΔ 734 (780) § 3 εδ. α'.

385. Βλ. § 571.

386. ΚΠολΔ 734 (780) § 4 εδ. α'.

387. ΚΠολΔ 734 (780) § 3 εδ. β'.

388. Βλ. §§ 576 - 580.

389. Βλ. πιο κάτω τ. IV.

Τίτλος Πέμπτος
Προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως σε σχέσεις μεταξύ συζύγων
ή μεταξύ γονέων και τέκνων

§ 618

Ι) *Εισαγωγή*. Προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως προβλέπει ο ΚΠολΔ³⁹⁰ και για τις προσωπικές σχέσεις μεταξύ συζύγων ή μεταξύ γονέων και τέκνων. Γενικά και ενδεικτικά το δικαστήριο «έχει το δικαίωμα να διατάξει κάθε πρόσφορο ασφαλιστικό μέτρο που υπαγορεύεται από τις περιστάσεις» (άρθρ. 735 ΚΠολΔ).

ΙΙ) *Σχέσεις μεταξύ συζύγων*. Αναφορικά με το πρώτο θέμα, ο ΚΠολΔ στο άρθρ. 735 (781) ορίζει, ότι το δικαστήριο έχει το δικαίωμα να διατάξει, α) ιδίως τη μετοίκηση ενός από τους συζύγους, β) να ορίσει ποία πράγματα δικαιούται αυτός να παραλάβει για τη χωριστή του εγκατάσταση, γ) να καθορίσει τον τρόπο με τον οποίο ο κάθε σύζυγος θα χρησιμοποιεί το ακίνητο, όπου διαμένουν, ή τα έπιπλα και σκεύη που χρησιμοποιούν από κοινού. Το δικαστήριο έχει την ευχέρεια να διατάξει τα ανωτέρω ασφαλιστικά μέτρα, καθώς και άλλα συναφή, όπως προκύπτει από την ενδεικτική διατύπωση της διατάξεως που αναφέρθηκε, όπως π.χ. την κατά σειρά ή κατ' αναλογία χρήση των ανωτέρω πραγμάτων, ύστερα από αίτηση του ενός ή του άλλου ή και των δύο συζύγων, μεμονωμένα ή αθροιστικά περισσότερα ή και όλα. Η (αναγκαστική) εκτέλεση των σχετικών αποφάσεων ενεργείται ανάλογα με το περιεχόμενο και τη φύση των μέτρων που έχουν διαταχθεί ή επιτραπεί και σύμφωνα με τους ανωτέρω κανόνες που έχουν εκτεθεί στα σχετικά σημεία³⁹¹. Είναι ευνόητο, ότι η ανωτέρω διάταξη δεν έχει άμεση τουλάχιστον εφαρμογή στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων. Γι' αυτές μπορούν να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα ενόψει και δυνάμει των ανωτέρω γενικών κανόνων περί ασφαλιστικών μέτρων³⁹².

ΙΙΙ) *Σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνων*. Ως προς το δεύτερο αυτό θέμα η ίδια διάταξη του ΚΠολΔ ορίζει, ότι το δικαστήριο έχει εξουσία να ρυθμίσει τα σχετικά με την άσκηση γονικής μέριμνας και την επικοινωνία των γονέων με το τέκνο³⁹³. Κατ' εφαρμογή αυτής της διατάξεως έχει την

390. Άρθρο 735 (781), όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 47 του Ν. 1329/1983. Βλ. και Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 838, Α.Ε. 781.

391. Βλ. §§ 576-577.

392. Πρβλ. §§ 544 επ.

393. Βλ. παραπομπή στην υποσημ. 382.

ευχέρεια να ορίσει το γονέα στον οποίο ανήκει προσωρινά η άσκηση της γονικής μέριμνας, να μεταβάλει προσωρινά τα ζητήματα της γονικής μέριμνας και να την αφαιρέσει από το γονέα, ο οποίος την είχε μέχρι τη συγκεκριμένη περίοδο, και να αναθέσει αυτή στον άλλο γονέα, καθώς και να ορίσει τα σχετικά με την επικοινωνία αυτών με το τέκνο, προσωρινά βέβαια, και με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που μέχρι τώρα ίσχυε. Ως προς την (αναγκαστική) εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται γι' αυτά τα θέματα θα πρέπει να επαναληφθούν, *mutatis mutandis*, όσα έχουν εκτεθεί ανωτέρω για τα ζητήματα των προσωπικών σχέσεων μεταξύ των συζύγων.

Τίτλος Έκτος

Αναστολή εκτελέσεως (των) αποφάσεων (της) γενικής συνελεύσεως σωματείων ή συνεταιρισμών

§ 619

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 736 (781 Α) ΚΠολΔ, ο ειρηνοδίκης δικαιούται να αναστείλει την εκτέλεση αποφάσεων της γενικής συνελεύσεως σωματείων ή συνεταιρισμών. Β) Αν και δεν ορίζεται ρητά, μπορεί να θεωρηθεί, ότι από την αναγραφή της ανωτέρω διατάξεως στο σχετικό βιβλίο, η οποία προστέθηκε με το ν.δ. 958/1971, συνάγεται ότι τα μέτρα αυτά θεωρούνται ως ασφαλιστικά μέτρα.

ΙΙ) *Προϋποθέσεις.* Α) Εφόσον, όπως εκτίθεται ανωτέρω, πρόκειται για ασφαλιστικά μέτρα, είναι συνεπές να θεωρείται απαραίτητη η συνδρομή των προϋποθέσεων που απαιτούνται για κάθε ασφαλιστικό μέτρο, οι οποίες αναφέρονται ανωτέρω³⁹⁴. Β) Εκτός από αυτά, θα πρέπει να συντρέχουν και άλλες προϋποθέσεις, οι οποίες προσιδιάζουν στη φύση και το περιεχόμενο και το σκοπό των συγκεκριμένων ανωτέρω μέτρων. Γ) Κατά συνέπεια, από το ένα μέρος πρέπει να βεβαιώνεται η ύπαρξη κινδύνου ή επείγουσας ανάγκης για τη λήψη αυτού του ασφαλιστικού μέτρου, και από το άλλο να πιθανολογείται, ότι είναι δυνατό να αντιμετωπισθούν οι κίνδυνοι που αναφέρθηκαν ή η επείγουσα ανάγκη με την αναστολή της συγκεκριμένης απόφασεως (της) γενικής συνελεύσεως σωματείου ή συνεταιρισμού. Δ) Ως προς τα νομιμοποιούμενα πρόσωπα για την υποβολή και απεύθυνση της αιτήσεως για τη λήψη του ανωτέρω ασφαλιστικού μέτρου, την προδικασία και την κύρια

394. Βλ. §§ 544 επ.

διαδικασία, για την εκδίκαση αυτής, την έκδοση της αποφάσεως επ' αυτής και το απαράδεκτο της ασκήσεως ενδίκων μέσων, έχουν εφαρμογή οι κανόνες που ισχύουν για τη λήψη γενικά κάθε ασφαλιστικού μέτρου³⁹⁵.

ΙΙ) *Εκτέλεση*. Α) Η (αναγκαστική) εκτέλεση των αποφάσεων που εκδόθηκαν επί των ανωτέρω αιτήσεων ενεργείται σύμφωνα με τους κανόνες του κοινού δικαίου, ανάλογα με το περιεχόμενο αυτών³⁹⁶. Β) Ανάλογα ισχύουν αντίστοιχα για την αρμοδιότητα και τη διαδικασία που εφαρμόζεται για την επίλυση των διαφορών που αναφέρονται κατά την αναγκαστική εκτέλεση³⁹⁷.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

Σφράγιση, αποσφράγιση, απογραφή και δημόσια κατάθεση

§ 620

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Μεταξύ των ασφαλιστικών μέτρων ο ΚΠολΔ περιλαμβάνει και ρυθμίζει ειδικά τη σφράγιση, την αποσφράγιση, την απογραφή και τη δημόσια κατάθεση. Β) Ο ακριβέστερος χαρακτηρισμός και η φύση των παραπάνω μέτρων είναι προφυλακτικού περιεχομένου. Υπό την ευρύτερη διάκριση τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να θεωρηθούν, ότι ανάγονται στη γενικότερη κατηγορία των καλουμένων μέτρων προνοίας, για τα οποία έγινε λόγος παραπάνω³⁹⁸.

ΙΙ) *Γενικές προϋποθέσεις*. Α) Ο ΚΠολΔ³⁹⁹ ορίζει σχετικά, ότι το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο τη σφράγιση ή την αποσφράγιση ή την απογραφή ή τη δημόσια κατάθεση. Β) Εφόσον τα παραπάνω μέτρα χαρακτηρίζονται ως ασφαλιστικά μέτρα, συνάγεται σαφώς, ότι πρέπει για τη λήψη καθενός από αυτά να συντρέχουν οι προϋποθέσεις που επιβάλλονται για όλα τα ασφαλιστικά μέτρα και οι οποίες αναπτύσσονται παραπάνω⁴⁰⁰. Γ) Εκτός όμως από τις γενικές αυτές προϋποθέσεις, είναι αυτονόητο, ότι θα πρέπει να συντρέχουν και ορισμένες προϋποθέσεις για κάθε συγκεκριμένο ασφαλιστικό μέτρο (από αυτά που

395. Βλ. §§ 574 επ.

396. Πρβλ. §§ 576 - 577.

397. Βλ. § 577.

398. Βλ. σχετικώς τ. Ι, § 46 και τ. ΙΙΙ, § 529.

399. ΚΠολΔ 737 (782), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 839, Α.Ε. 782.

400. Βλ. §§ 544 επ.

αναφέρθηκαν αμέσως προηγουμένως), οι οποίες ανάγονται στην ιδιαίτερη φύση, στο περιεχόμενο και στον σκοπό αυτού.

ΙΙΙ) *Σφράγιση. Προϋποθέσεις. Διαδικασία.* Α) Για τη διάταξη της σφραγίσεως ως ασφαλιστικού μέτρου, πρέπει να συντρέχουν οι ειδικές προϋποθέσεις, οι οποίες απαιτούνται, προκειμένου να διαταχθεί η σφράγιση ως μέτρο πρόνοιας γενικά. Οι προϋποθέσεις αυτές αναγράφονται στο άρθρ. 826 (887) ΚΠολΔ, το περιεχόμενο του οποίου αναπτύσσεται κατωτέρω στον οικείο τόπο⁴⁰¹. Κυρίως απαιτείται η ύπαρξη κινδύνου απώλειας ορισμένου ή ορισμένων πραγμάτων, ο οποίος μπορεί να αποτραπεί ή να περιορισθεί οπωσδήποτε με τη σφράγιση. Εννοείται, ότι για να μπορεί να γίνει λόγος για την ανάγκη επιβολής ή διατάξεως της σφραγίσεως ως ασφαλιστικού μέτρου, θα πρέπει ο κίνδυνος αυτός να εμφανίζεται ως αυξημένος κατά την έκταση και κυρίως από άποψη χρονική και γενικά να δικαιολογείται η (συγκεκριμένη) επείγουσα ενέργεια. Β) Ως προς την έκταση, τα αντικείμενα, τη διαδικασία και τα συναφή ζητήματα έχουν εφαρμογή όσα ισχύουν για τη σφράγιση ως τακτικό μέτρο πρόνοιας⁴⁰². Κατά τα λοιπά ισχύουν όσα ορίζονται γενικά για την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων, τα οποία έχουν αναφερθεί ανωτέρω⁴⁰³.

ΙV) *Αποσφράγιση. Προϋποθέσεις. Διαδικασία.* Α) Για τη διάταξη της αποσφραγίσεως ως ασφαλιστικού μέτρου, πρέπει εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις, να συντρέχουν παράλληλα εκείνες οι προϋποθέσεις, οι οποίες απαιτούνται, για να διαταχθεί η αποσφράγιση ως μέτρο πρόνοιας του κοινού δικαίου, οι οποίες αναπτύσσονται πιο κάτω στον οικείο τόπο⁴⁰⁴. Θα πρέπει δε συγκεκριμένα να συντρέχει ένας από εκείνους τους λόγους, οι οποίοι δικαιολογούν και επιβάλλουν τη διάταξη της αποσφραγίσεως κατά την κανονική και συνήθη πορεία των πραγμάτων. Είναι αυτονόητο ότι, εν προκειμένω, πρέπει να βεβαιώνεται επιπλέον η ύπαρξη επικείμενου κινδύνου ή διαφορετικά αυξημένης ανάγκης για την, ούτως ειπείν, πρόωγη αποσφράγιση. Β) Ως προς την έκταση, τα υποκείμενα, τα αντικείμενα, τη διαδικασία και τα συναφή θέματα, θα πρέπει να τηρούνται όσα επιβάλλονται αντίστοιχα κατά την αποσφράγιση στην ομαλή πορεία των πραγμάτων⁴⁰⁵.

401. Βλ. πιο κάτω τ. IV, στο τμήμα για την εκούσια δικαιοδοσία.

402. Βλ. πιο κάτω τ. IV, στο τμήμα για την εκούσια δικαιοδοσία.

403. Πρβλ. §§ 544 επ.

404. Βλ. πιο κάτω τ. IV, στο τμήμα για την εκούσια δικαιοδοσία.

405. Βλ. πιο κάτω τ. IV, στο τμήμα για την εκούσια δικαιοδοσία.

Υ) *Διενέργεια και σύνταξη απογραφής. Προϋποθέσεις. Διαδικασία.* Α) Όσα εκτίθενται αμέσως παραπάνω για τις γενικές και ειδικές προϋποθέσεις των δύο άλλων ασφαλιστικών μέτρων, θα πρέπει, *mutatis mutandis*, να επαναληφθούν ως προς τις αντίστοιχες προϋποθέσεις της διενέργειας και της συντάξεως απογραφής ως ασφαλιστικού μέτρου. Β) Συνεπώς, θα πρέπει να διαπιστώνεται, ή τουλάχιστον να βεβαιώνεται, η ύπαρξη κινδύνου ή άλλης επείγουσας ή εξαιρετικής ανάγκης από το ένα μέρος και η συνδρομή ειδικής αιτίας που να δικαιολογεί την ανάγκη διεξαγωγής και συντάξεως απογραφής πριν από το συνηθισμένο χρόνο, από το άλλο. Γ) Ως προς τη διαδικασία της διενέργειας και της συντάξεως της απογραφής και τα συναφή ειδικότερα ζητήματα αυτής, έχουν εφαρμογή όσα ισχύουν γενικά, για τα αντίστοιχα θέματα, προκειμένου για την απογραφή ως συνηθισμένου μέτρου της εκούσιας δικαιοδοσίας⁴⁰⁶.

VI) *Δημόσια κατάθεση. Προϋποθέσεις. Διαδικασία.* Α) Κατ' αρχήν θα πρέπει να επαναληφθούν αντίστοιχα, εν προκειμένω, όσα αναπτύσσονται ως προς τις γενικές και ειδικές προϋποθέσεις λήψεως των ανωτέρω ειδικών ασφαλιστικών μέτρων. Β) Πάντως, όπως και στις υπόλοιπες περιπτώσεις, θα πρέπει να υπάρχει και στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες ζητείται αυτό το ασφαλιστικό μέτρο, κάποιος ειδικός λόγος, για τον οποίο να ενδείκνυται η πραγματοποίηση της δημόσιας καταθέσεως πριν από τον συνηθισμένο χρόνο. Γ) Ως προς τη διαδικασία της δημόσιας καταθέσεως δεν ισχύει τίποτε το ιδιαίτερο και μάλιστα διαφορετικό από τους εφαρμοστέους κανόνες για τη δημόσια κατάθεση στις συνηθισμένες περιπτώσεις.

VII) *Διαφορές για τη σφράγιση, αποσφράγιση, απογραφή και δημόσια κατάθεση ως ασφαλιστικών μέτρων.* Α) Ειδική ρύθμιση προβλέπει ο ΚΠολΔ για την εκδίκαση και λύση των διαφορών, οι οποίες ανακύπτουν κατά τη διαδικασία της σφραγίσεως, αποσφραγίσεως, της συντάξεως απογραφής και της δημόσιας καταθέσεως ως ασφαλιστικών μέτρων. Β) Σχετικά ο ΚΠολΔ⁴⁰⁷ ορίζει, ότι κάθε διαφορά για τη σφράγιση, την αποσφράγιση, την απογραφή και τη δημόσια κατάθεση, εφόσον διατάχθηκαν ως ασφαλιστικά μέτρα, δικάζεται από το δικαστήριο που τις διέταξε και, αν είναι πολυμελές δικαστήριο, από το μονομελές πρωτοδικείο του τόπου, στον οποίο αυτές διεξάγονται. Η διάταξη αυτή ρυθμίζει ζητήματα αρμο-

406. Πρβλ. πιο κάτω τ. IV, στο τμήμα για την εκούσια δικαιοδοσία.

407. ΚΠολΔ 738 (783) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 840 § 1, Α.Ε. 783 § 1.

διότητας για τη λύση των διαφορών, οι οποίες ανακύπτουν από την εκτέλεση αποφάσεων που αποφαινόνται για τα ανωτέρω ασφαλιστικά μέτρα, αποκλίνοντας εν μέρει από τα ισχύοντα γενικά επί ασφαλιστικών μέτρων ως προς αυτά τα ζητήματα. Γ) Κατά τα άλλα, ισχύουν οι γενικοί κανόνες για τα ασφαλιστικά μέτρα και για τις διαφορές περί την εκτέλεσή τους. Δ) Περαιτέρω ο ΚΠολΔ⁴⁰⁸ ορίζει, ότι όποιος ενεργεί τη σφράγιση, την αποσφράγιση ή την απογραφή που έχει διαταχθεί, αποφαινεται αμέσως προσωρινά για τις διαφορές ή τις διενέξεις που ανακύπτουν κατά τη διάρκεια της ενέργειάς τους και η απόφασή του εκτελείται αμέσως. Η διάταξη αυτή καθιερώνει προσωρινή αρμοδιότητα για την αντιμετώπιση των διαφορών, οι οποίες δημιουργούνται κατά την εκτέλεση των παραπάνω μέτρων. Ε) Όποιος έχει έννομο συμφέρον δικαιούται να ζητήσει την ανάκληση της απόφασης και των πράξεων που διενεργήθηκαν για την εκτέλεση κατά την ανωτέρω διάταξη⁴⁰⁹. Καθορίζεται, συνεπώς, για τις διαφορές αυτές η νομιμοποίηση όσων δύναται να ζητήσουν την ανάκληση των αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται προσωρινά και αμέσως και η αρμοδιότητα του δικαστηρίου, για να αποφανθεί επί των αιτήσεων αυτών. ΣΤ) Όλες οι διατάξεις που αναφέρθηκαν δικαιολογούνται και εντάσσονται στη γενική προσπάθεια της ταχείας αντιμετώπισης και λύσεως των ζητημάτων, τα οποία αναφύονται κατά τη διαδικασία της λήψεως και εκτελέσεως των συγκεκριμένων ασφαλιστικών μέτρων.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ

Η ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ (Ή ΤΗΣ ΜΑΤΑΙΩΣΗΣ ΤΗΣ) ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ (ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ) ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 621

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, μετά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (δίκη και εκτέλεση), ακολουθεί συνήθως (αν δεν έχει ήδη αρχίσει πριν από την αίτηση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων), η κύρια (διαγνωστική) δίκη για την ουσία της υποθέσεως ή γιατί

408. ΚΠολΔ 738 (783) § 2 εδ. α', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 840 § 2 εδ. α', Α.Ε. 783 § 2 εδ. α'.

409. ΚΠολΔ 738 (783) § 2 εδ. β', Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 840 § 2 εδ. β', Α.Ε. 783 § 2 εδ. β'.

τούτο επιβάλλεται από το νόμο ή από το δικαστή –είτε με την απόφαση που διατάσσει τα ασφαλιστικά μέτρα είτε με μεταγενέστερη απόφαση– ή με πρωτοβουλία των διαδίκων εκείνης της δίκης ή και άλλων ενδιαφερομένων. Β) Δεν αποκλείεται, όμως, και να ματαιωθεί η διεξαγωγή της κύριας δίκης για διάφορους λόγους, π.χ. εξαιτίας συνάψεως συμβιβασμού, παραιτήσεως ή αναγνώρισεως δικαιωμάτων και υποχρεώσεων από τις δύο πλευρές, λήψεως διοικητικών μέτρων, νομοθετικής ρυθμίσεως κ.ά. Γ) Όταν περαιωθεί ή ματαιωθεί, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν ανωτέρω, η κύρια δίκη για την ουσία της υποθέσεως, είναι ενδεχόμενες περισσότερες από μία εξελίξεις που μπορεί να διαφέρουν περισσότερο ή λιγότερο μεταξύ τους, σχετικά με την κατάσταση που δημιουργήθηκε από τη λήψη και την εφαρμογή των ασφαλιστικών μέτρων. Δ) Για τις πιθανές αυτές εξελίξεις εκτίθενται στη συνέχεια ορισμένες παρατηρήσεις.

ΙΙ) *Συνήθεις εξελίξεις*. Α) Ανάλογα με την έκβαση και γενικά την τύχη της δίκης για την κύρια υπόθεση, προκαλούνται διάφορα θέματα και προβλήματα σχετικά με την περαιτέρω διαμόρφωση των εννόμων σχέσεων των ενδιαφερομένων και της ρυθμίσεως της μεγαλύτερης ή της μικρότερης διαπαράξεως, η οποία προκλήθηκε στο σχετικό τομέα. Β) Δυσκολότερα και δυσεπίλυτα είναι συνήθως εκείνα τα ζητήματα, τα οποία δημιουργούνται υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ως προς το επιτρεπτό και την έκταση επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, ιδίως όταν η διαγνωστική δίκη αποβαίνει ολικά ή μερικά υπέρ εκείνου του διαδίκου, κατά του οποίου είχαν ληφθεί τα ασφαλιστικά μέτρα. Γ) Στη συνέχεια, γίνεται με συντομία λόγος για τα πιο συνηθισμένα από τα προβλήματα αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΤΥΧΗ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ, ΑΝ ΔΕΝ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ (Η) ΚΥΡΙΑ ΔΙΚΗ

§ 622

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Είναι ενδεχόμενο μετά την εφαρμογή κάποιου ασφαλιστικού μέτρου να μην επακολουθήσει δίκη για την κύρια υπόθεση. Β) Η αδράνεια ή η εγκατάλειψη μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους και κυρίως γιατί αυτός που ζήτησε τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου θεώρησε ικανοποιητική την προστασία που (του) χορηγήθηκε ή που πρόκειται να (του) χορηγηθεί και την κατάσταση που δημιουργήθηκε, γιατί εκείνος, κατά του οποίου έχει ληφθεί το ασφαλιστικό μέτρο, έκρινε, ότι είναι μάταιη η περαιτέρω προσπάθεια κ.λπ.

II) *Τα συνήθη και πιθανά ενδεχόμενα.* Α) Κατά τις περιπτώσεις αυτές, η κατάσταση παραμένει, όπως διαμορφώθηκε με την εφαρμογή του ασφαλιστικού μέτρου, ή εξελίσσεται εξώδικα, ανάλογα με τις συντρέχουσες συνθήκες και τις περιστάσεις. Β) Εάν υπάρχει από το νόμο ή επιβλήθηκε από το δικαστήριο, με την απόφαση που διέταξε τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου ή με μεταγενέστερη απόφαση, υποχρέωση για την άσκηση αγωγής για την ουσία της υποθέσεως μέσα σε ορισμένη προθεσμία και δεν ασκήθηκε αγωγή εμπρόθεσμα, επέρχονται οι συνέπειες, οι οποίες προβλέπονται από το νόμο ή την απόφαση, και για τις οποίες γίνεται λόγος ανωτέρω στους οικείους τρόπους⁴¹⁰.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ **ΟΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗ** **ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ**

Τίτλος Πρώτος **Γενικές παρατηρήσεις**

§ 623

Α) Συνήθως η κύρια δίκη που άρχισε πριν από τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου ή μετά από αυτήν προχωρεί και τερματίζεται κανονικά με την έκδοση οριστικής ή τελεωτικής αποφάσεως, η οποία καθίσταται ή μπορεί να καταστεί, με έναν από τους τρόπους που ορίζει το κοινό δίκαιο, τελεσίδικη και ενδεχόμενα αμετάκλητη. Β) Δεν αποκλείεται βέβαια, η δίκη αυτή να περατωθεί με άλλο νόμιμο τρόπο, εκτός από την έκδοση αποφάσεως (π.χ. με δικαστικό συμβιβασμό). Γ) Περαιτέρω, είναι ενδεχόμενο να εγκαταλειφθεί (ματαιωθεί) η ασκηθείσα αγωγή –δηλαδή να μην επισπευθεί η εκδίκασή της από τους διαδίκους– και να παραμένει έτσι εκκρεμής για αόριστο χρόνο.

Τίτλος Δεύτερος **Η τύχη των ασφαλιστικών μέτρων**

§ 624

I) *Εισαγωγή.* Α) Εάν η απόφαση που εκδόθηκε επί της κύριας δίκης αποφαίνεται υπέρ του διαδίκου που ζήτησε τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου και ορίζει κάτι σχετικό με το ασφαλιστικό αυτό μέτρο, ή γενικότε-

410. Βλ. §§ 572 επ. και §§ 580 επ.

ρα αποφαίνεται επί της ουσίας της υποθέσεως, δεν ανακύπτουν δυσκολίες στο σημείο αυτό, γιατί τα πράγματα εξελίσσονται σύμφωνα προς το περιεχόμενό της. Έτσι μπορεί να παραμείνει η κατάσταση, όπως διαμορφώθηκε με το ασφαλιστικό μέτρο, ή να ακολουθήσει αναγκαστική ή εκούσια εκτέλεση της αποφάσεως, ή να γίνει με συμφωνία των ενδιαφερομένων διευθέτηση της καταστάσεως. Β) Εάν η απόφαση απορρίπτει την αγωγή του διαδίκου, υπέρ του οποίου έχει ληφθεί το ασφαλιστικό μέτρο, συντρέχει, σύμφωνα προς όσα εκτέθηκαν⁴¹¹ ανωτέρω, περίπτωση ανακλήσεως της αποφάσεως που διέταξε το ασφαλιστικό μέτρο. Εάν ζητηθεί και διαταχθεί η ανάκληση αυτής της αποφάσεως, επακολουθεί η ρύθμιση που προβλέπεται από την απόφαση που ανακαλεί το ασφαλιστικό μέτρο. Γ) Λόγος ανακλήσεως της αποφάσεως συντρέχει, όπως παρατηρήθηκε παραπάνω⁴¹², και αν περάσουν τριάντα ημέρες από την περάτωση της δίκης με άλλο τρόπο, εκτός από την έκδοση οριστικής αποφάσεως. Εάν χωρήσει αυτή η ανάκληση, επέρχονται οι συνέπειες που αναφέρονται αμέσως παραπάνω. Δ) Με την εκτέλεση των αποφάσεων που ανακαλούν τα ασφαλιστικά μέτρα στις δύο τελευταίες περιπτώσεις, επέρχεται συνήθως, κατά κάποιο τρόπο, τακτοποίηση των πραγμάτων. Ε) Είναι όμως πιθανό ή τουλάχιστον ενδεχόμενο, η εκτέλεση του ασφαλιστικού μέτρου να έχει δημιουργήσει κατάσταση τελείως διαφορετική από την προϋφιστάμενη και να έχει επιφέρει περαιτέρω μεταβολές και εξελίξεις στις διάφορες έννομες σχέσεις. Στις περιπτώσεις αυτές αναφύονται περισσότερα προβλήματα, θεωρητικής και πρακτικής φύσεως, ένα από τα οποία είναι αυτό της επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση που εμφανίζεται συνηθέστερα και μπορεί να θεωρηθεί μάλλον δυσεπίλυτο. Για το πρόβλημα αυτό και για τα συναφή ζητήματα γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Η έκταση και τα όρια του επιτρεπού και της δυνατότητας της επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση.* Α) Όπως και παραπάνω επανειλημμένα παρατηρήθηκε, δεν εμφανίζονται σοβαρές δυσχέρειες για την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση πρώτον, όταν η εκτέλεση της αποφάσεως, με την οποία διατάχθηκε ή επιτράπηκε κάποιο ασφαλιστικό μέτρο, έχει περιορισθεί μεταξύ των άμεσα ενδιαφερομένων ή, και όταν από τη φύση των πραγμάτων και των

411. Βλ. §§ 578 επ.

412. Πρβλ. §§ 578 επ.

συντρεχουσών περιστάσεων, δεν έχει επεκταθεί περαιτέρω ούτε έχει δημιουργηθεί με τρόπο έμμεσο ή αντανakλαστικό κατάσταση έναντι τρίτων. Β) Τα πράγματα περιπλέκονται όμως, ως προς το επιτρεπτό της επαναφοράς, από περισσότερες πλευρές, όταν από τη φύση και το περιεχόμενο του ασφαλιστικού μέτρου που διατάχτηκε και εκτελέστηκε, έλαβαν χώρα διάφορες εξελίξεις: α) Σχετικά υποστηρίχθηκε η κατ' αρχήν καταφατική λύση αυτού του προβλήματος με την αιτιολογία, ότι η ίδια η φύση και η λειτουργία του ασφαλιστικού μέτρου, ως μορφής προσωρινής ή εκ των προτέρων παρεχόμενης προστασίας, δικαιολογεί και ίσως επιβάλλει την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση έναντι όλων και με τρόπο οιονεί εμπράγματο (ex tunc). Διαφορετικά, δεν μπορεί, σύμφωνα με τους υποστηρικτές αυτής της απόψεως, να γίνεται λόγος για αποκατάσταση των πραγμάτων στην κατάσταση πριν από τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου. β) Κατ' άλλη γνώμη, μόνο για το μέλλον (ex nunc), μπορεί να ακολουθήσει με την ανάκληση του ασφαλιστικού μέτρου αποκατάσταση των πραγμάτων. Στις περιπτώσεις αυτές, επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση αναδρομικά από την επιβολή του ασφαλιστικού μέτρου, είναι δύσκολο να διαταχθεί, γιατί δεν βρίσκει επαρκές έρεισμα στο ισχύον δίκαιο. Αλλά και αν, υποθετικά, μπορούσε να διαταχθεί η εκτέλεση της σχετικής αποφάσεως θα συναντούσε πολλά εμπόδια, εφόσον θα στρεφόταν κατά τρίτων που δεν μετείχαν στις διενέξεις που προκάλεσαν τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου. γ) Τις δυσχέρειες αυτές επιτείνει η ποικιλία των μορφών, με τις οποίες διατυπώνονται και λαμβάνονται μερικές φορές τα ασφαλιστικά μέτρα στην πράξη. Η προσπάθεια επαναφοράς των πραγμάτων, έστω και μερικά, στην προηγούμενη κατάσταση προσκρούει στις βασικές αρχές του ισχύοντος δικαίου, αφενός γιατί προσβάλλει, συνήθως, δικαιώματα που έχουν αποκτηθεί νόμιμα και μερικές φορές προστατεύονται και συνταγματικά, ενώ αφετέρου αντίκειται στις αρχές της καλής πίστεως και της δημοσιότητας, τέλος δε ανατρέπει υφιστάμενες καταστάσεις και προκαλεί δυσάρεστες εντυπώσεις ανασφάλειας στις συναλλαγές. Είναι αλήθεια, ότι παρά τη γραμμή που διαπερνά το ισχύον δίκαιο και την κατεύθυνση της ολοκληρωτικής αποκαταστάσεως των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση με παρόμοιες συνθήκες, η έλλειψη σχετικών διατάξεων καθιστά από τα πράγματα αδύνατη την πραγματοποίηση της προσπάθειας αυτής. δ) Σύμφωνα τέλος με τρίτη εκδοχή, δεν απομένει, όπως παρατηρήθηκε και παραπάνω σε παρόμοιες περιπτώσεις, παρά μόνο η προβολή αξιώσεως πα-

ροχής αποζημιώσεως, η οποία όμως στις περισσότερες περιπτώσεις έχει μόνο θεωρητική σημασία, γιατί ο άμεσα υπόχρεος προς αποκατάσταση της ζημίας δεν έχει επαρκή οικονομική επιφάνεια και επομένως η σχετική αίτηση δεν μπορεί να ικανοποιηθεί. Γ) Δεν αποκλείεται, παρά τα όσα αναφέρονται παραπάνω, τα οποία σύμφωνα με την κρατούσα στη νομολογία άλλη άποψη υποτίθεται ότι ισχύουν κατ' αρχήν, να υπάρξουν περιπτώσεις, στις οποίες είναι νομικά και ουσιαστικά εφικτή με τρόπο φυσικό η αποκατάσταση των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση, γιατί υπάρχουν ειδικές διατάξεις που μπορούν να θεμελιώσουν σχετικό έρεισμα και οι συντρέχουσες συνθήκες διευκολύνουν κατά κάποιο τρόπο την εκτέλεση. Έτσι π.χ. μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβαίνει, όταν η εξέλιξη μετά την εφαρμογή του ασφαλιστικού μέτρου αναφέρεται στους διαδόχους των προσώπων που είχαν μετάσχει αρχικά στη δίκη ή προκύπτει σαφώς από τις μεταβιβαστικές πράξεις η εξάρτηση της εξελίξεως και της καταστάσεως που δημιουργήθηκε από το ασφαλιστικό μέτρο. Αυτή, υπό κανονικές συνθήκες, τελεί υπό την αίρεση ή τουλάχιστον υπό την προϋπόθεση της εκβάσεως της κύριας δίκης για την ουσία της υποθέσεως με τρόπο που επάγεται τη διατήρηση της καταστάσεως που δημιουργήθηκε με την εκτέλεση του ασφαλιστικού μέτρου και την ομαλή στη συνέχεια, σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο, εξέλιξή της. Με τις συνθήκες αυτές οι δυσχέρειες που αναφέρονται παραπάνω απαλύνονται, το απρόσβλητο και ο σεβασμός των κεκτημένων δικαιωμάτων και η ανάγκη προστασίας της καλής πίστεως κάμπτονται. Με τέτοιες προϋποθέσεις η αποκατάσταση των πραγμάτων στην κατάσταση πριν από τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου μπορεί να διαταχθεί και να πραγματοποιηθεί ομαλά και όχι μόνο δεν υπάρχει κανένας λόγος αποκλεισμού της, αλλ' αντίθετα επιβάλλεται αυτή με επιταγή του ισχύοντος δικαίου και από την ανάγκη της λειτουργίας της έννομης τάξεως. Δ) Το θέμα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία (θεωρητική και πρακτική), ιδίως στις περιπτώσεις, στις οποίες διατάσσονται ασφαλιστικά μέτρα για προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως, τα οποία είναι συνήθως ευρείας εκτάσεως και ποικίλου περιεχομένου, οπότε οι αντανάκλασεις της λήψεως του ασφαλιστικού μέτρου είναι συνήθως μεγάλης σημασίας. Ακριβώς όμως από τις ενδεχόμενες αυτές επιδράσεις, οι οποίες εκτείνονται έμμεσα μερικές φορές και σε τρίτους, οι οποίοι μετέχουν στις διαφορές και διενέξεις που αποτέλεσαν την αφορμή για τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων, δικαιολογείται ίσως περισσότερο η φυσική και αναδρομική αποκατάσταση των πραγμάτων, εφόσον εκ των υστέρων, όπως

διαπιστώνεται από την έκβαση της κυρίας δίκης για την ουσία της υποθέσεως, η λήψη των ασφαλιστικών μέτρων δεν είχε σταθερό έρεισμα στη βασική έννομη σχέση. Διαφορετικά σε πολλές περιπτώσεις η λήψη των ασφαλιστικών μέτρων αποτελεί κατ' αποτέλεσμα παροχή έννομης προστασίας τακτική/μόνιμη, όπως ακριβώς η απονεμόμενη με τη μορφή της διαγνωστικής διαδικασίας και η «προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως» καταλήγει έτσι να είναι κατ' αποτέλεσμα και στην πραγματικότητα οριστική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΠΡΟΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΖΗΜΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΒΟΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

§ 625

Ι) *Εισαγωγικές παρατηρήσεις.* Α) Στο προγενέστερο (αστικό δικονομικό) δίκαιο (δηλαδή υπό το κράτος ισχύος της ΠολΔ 1834), επειδή δεν υπήρχε διάταξη που να ρυθμίζει το παραπάνω θέμα, η αντιμετώπισή του γινόταν κατά περίπτωση με βάση τους ορισμούς του κοινού δικαίου και ενόψει των συγκεκριμένων περιστάσεων. Β) Ο ΚΠολΔ για να προλάβει τη δημιουργία παρόμοιου προβλήματος περιέλαβε στο άρθρ. 703 (747) ειδική διάταξη, η οποία ορίζει τα επόμενα: «*Αν απορριφθεί τελεσίδικα ως αβάσιμη η αγωγή για την κύρια υπόθεση, όποιος ζήτησε να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα είναι υποχρεωμένος να καταβάλει αποζημίωση για τη ζημία που προξένησε από την εκτέλεση της απόφασης που τα διέταξε ή από την εγγύηση που δόθηκε, μόνο αν γνώριζε ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε ότι δεν υπήρχε το δικαίωμα*». Για τη διάταξη αυτή –και για το δογματικό της θεμέλιο, καθώς και για τη νομική φύση (Rechtsnatur) της αντίστοιχης αξιώσεως για αποζημίωση, στη γερμανική επιστήμη του αστικού δικονομικού δικαίου⁴¹³ γίνεται λόγος, με αφορμή τη ρύθμιση της δια-

413. Βλ. αντί πολλών άλλων: *F. Baur-R. Stürner, Zwangsvollstreckungs-Konkurs-und Vergleichsrecht, Band I, Einzelzwangsvollstreckungsrecht*¹², 1995, Heidelberg, σελ. 167/168: «Der rechtliche Charakter des Anspruchs aus § 717 Abs. 2 bzw. Abs. 3 ist schwer zu bestimmen. Am einleuchtendsten ist es, ihn als privatrechtlichen Aufopferungsanspruch zu erklären: der Schuldner bekommt einen Ausgleich dafür, daß er die Zwangsvollstreckung aus dem – wie sich in der Rechtsmittelinstanz herausstellt – ungerechtfertigt gegen ihn ergangenen Urteil ohne Abwehrmöglichkeit hat hinnehmen müssen. Die h.M. sieht in § 717 einen Fall der Gefährdungshaftung, aber nur deshalb, weil die Ersatzpflicht des Gläubigers unabhängig von seinem Verschulden besteht». Βλ. επίσης: *F. Baur, Studien zum einstweiligen Rechtsschutz*, 1967, Tübingen, σ. 114· *W. Henckel, Prozessrecht und materielles Recht*, 1900, σελ. 257 επ· *W. Münzberg, Stein-Jonas(-*

τάξεως της παραγράφου 717 εδάφιο 2 ή αντιστοίχως 3 της Γερμανικής Πολιτικής Δικονομίας, για *Gefährdungshaftung*, ή κατ' άλλους για *Aufopferungsanspruch*— γίνεται ειδικότερα, σε κάποια σημεία, λόγος και σε άλλα τμήματα του έργου αυτού.

II) Όροι και προϋποθέσεις της υποχρεώσεως για αποζημίωση. Α) Η υποχρέωση για παροχή αποζημιώσεως για τις ζημιές που προήλθαν από τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου και σε συνάφεια με αυτή βαρύνει αυτόν που ζήτησε την επιβολή του μέτρου και όσους ταυτίζονται νομικά μ' αυτόν (καθολικούς και οιονεί καθολικούς διαδόχους, αντιπροσωπευομένους και αντιπροσώπους κ.λπ.). Β) Η υποχρέωση αυτή γεννιέται με τις επόμενες δύο προϋποθέσεις: α) Εφόσον απορρίφθηκε τελεσίδικα η αγωγή για τυπικούς λόγους (*absolutio ab instantia*). β) Αυτός που ζήτησε τη λήψη του ασφαλιστικού μέτρου γνώριζε ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε την ανυπαρξία του δικαιώματος. Γ) Το βάρος αποδείξεως των πραγματικών περιστατικών που θεμελιώνουν τη δεύτερη αυτή προϋπόθεση έχει αυτός που προβάλλει την αξίωση αποζημιώσεως. Είναι για το λόγο αυτό δύσκολη συνήθως η παραπάνω απόδειξη, αλλά όχι και αδύνατη, ιδιαίτερα όχι μόνο η άμεση αλλά και η έμμεση απόδειξη που μπορεί να συναχθεί από διδάγματα της κοινής πείρας και από διάφορα δικαστικά τεκμήρια. Δ) Η αγωγή αποζημιώσεως ασκείται και δικάζεται σύμφωνα με το κοινό δίκαιο και με τη γενική ή τακτική διαδικασία. Ε) Η απόφαση που εκδίδεται επί της αγωγής αυτής υπόκειται σε ένδικα μέσα και παράγει συνέπειες, κύριες και δευτερεύουσες, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

§ 626

Πρέπει να επισημανθεί, ότι η ρύθμιση της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων λόγω της απλότητάς της και της ταχύτητας εκδικάσεως των υποθέσεων ασφαλιστικών μέτρων έχει θεσπισθεί άλλοτε στο σύνολό της και άλλοτε μερικώς και για κατηγορίες υποθέσεων, οι οποίες δεν συνιστούν κατ' ακριβολογία ασφαλιστικά μέτρα (τουλάχιστον με την παραδο-

Münzberg), Komm. ZPO²¹, τομ. ΣΤ, § 717, περ. αρ. 9 επ., σελ. 127 επ.: ο ίδιος και στην 22η έκδοση του Stein-Jonas, Komm ZPO²², Τόμος 7, § 717, περ. αριθμ. 9 επ., σελ. 158 επ.

σιακή έννοια αυτών). Είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικό για την αξιολόγηση και τη σύγχρονη θεώρηση της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων, ότι με το Ν. 3207/2003 (και κατά τροποποίηση/αντικατάσταση των διατάξεων των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 11 Ν. 2730/1999, οι οποίες προέβλεπαν για τις αντίστοιχες περιπτώσεις την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της ειδικής διαδικασίας των εργατικών διαφορών) θεσπίσθηκε η ρύθμιση, ότι για την εξασφάλιση της προσωρινής χρήσεως ιδιωτικών ακινήτων, προορισμένων για την «**τέλεση Ολυμπιακού αγωνίσματος**» ή «**άλλων Ολυμπιακών εκδηλώσεων**», οφείλεται «αποζημίωση που καθορίζεται οριστικά, μετά από αίτηση της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων - Αθήνα 2004 ΑΕ και του φορέα του έργου, κατά των ιδιοκτητών ή κάθε άλλου που κατέχει νόμιμα το ακίνητο, από το κατά τόπο αρμόδιο Μονομελές Πρωτοδικείο, εφαρμοζομένης αναλόγως της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 682 επομ.) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας...» (άρθρο 1 § 8 εδ. β' Ν. 3207/2003). Η ίδια αυτή διάταξη, εκτός των άλλων ειδικών θεμάτων της διαδικασίας που θεσπίζει, ρυθμίζει επίσης και τα της προσβολής της αντίστοιχης δικαστικής αποφάσεως με ένδικα μέσα ορίζοντας αφενός ότι κατά «της απόφασης επιτρέπεται η άσκηση έφεσης σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης», αφετέρου ότι η «άσκηση της έφεσης δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης» και τέλος ότι αρμόδιο «δικαστήριο για την εκδίκαση της έφεσης είναι το κατά τόπο αρμόδιο Εφετείο, το οποίο δικάζει την υπόθεση κατά τη διαδικασία των άρθρων 733, 734 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ανάλογα εφαρμοζομένων», ενώ ταυτόχρονα προβλέπει, ότι η «απόφαση του Εφετείου δεν υπόκειται σε άλλο τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο» (άρθρο 1 § 8 εδ. β' Ν. 3207/2003, το οποίο αντικατέστησε τα εδάφια α' και β' της § 2 του άρθρου 11 του Ν. 2730/1999).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι [Πρόταση Σχεδίου Νόμου (2008)]

Η πρόταση σχεδίου νόμου της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αναμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που αφορά τη ρύθμιση των ασφαλιστικών μέτρων (παρατίθεται τόσο η προτεινόμενη νέα ρύθμιση, όσο και η αντίστοιχη αιτιολογική έκθεση).

Η ως άνω Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή συγκροτήθηκε με απόφαση του τότε Υπουργού Δικαιοσύνης κ. *Αναστάση Π. Παπαληγούρα* και η σύνθεσή της είχε ως ακολούθως:

Πρόεδρος: Καθηγητής *Νικόλαος Κ. Κλαμαρής*, Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Νομικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού

Μέλη: 1. Αρεοπαγίτης ε.τ. *Γ. Χριστόφίλος*, 2. Αρεοπαγίτης ε.τ. *Γ. Σιμόπουλος*, 3. Καθηγητής (Νομική Σχολή Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης) *Κ.Φ. Καλαβρός*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 4. Καθηγητής (Νομική Σχολή Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης) *Ν. Νίκας* Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, και στη συνέχεια ο Καθηγητής (Νομική Σχολή Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης) *Α. Καϊσης*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 5. Καθηγητής (Νομική Σχολή Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) *Γ. Ορφανίδης*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 6. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, *Σ. Γρύλλης*, 7. Δικηγόρος, *Μ. Θανοπούλου*, 8. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, *Σ. Λάλας*, 9. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, *Π. Μάξης*, 10. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, *Ν. Νάκης*, 11. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, *Α. Νιάνιος*, 12. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, *Γ. Τιμαγένης*, Δ.Ν. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής αποχώρησαν ο Καθηγητής *Ν. Νίκας* και οι Δικηγόροι *Π. Μάξης* και *Α. Νιάνιος* (οι δύο τελευταίοι αντικαταστάθηκαν από τους Δικηγόρους *Σ. Γρύλλη*, *Σ. Λάλα* και *Ν. Νάκη*). Γραμματείς της Επιτροπής ήταν η Δικηγόρος *Αικατερίνη Ιατρού* και η Δικηγόρος *Κωνσταντίνα Θεοφανίδου* (D.E.A. και D.E.SS). Η Επιτροπή περάτωσε το έργο της τον Απρίλιο του 2008 και

η πρόταση σχεδίου νόμου παραδόθηκε στις 17.4.2008 στον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης κ. Σ. Χατζηγάκη.

[Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αναμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας - Πρόταση Σχεδίου Νόμου, Δημοσιεύματα του Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών, Τόμος 39, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2008]

Ασφαλιστικά Μέτρα

I. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

«78. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 80 του σχεδίου προστίθεται στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 686 ΚΠολΔ ένα νέο εδάφιο. Το εδάφιο που προστίθεται κρίνεται αναγκαίο να περιληφθεί στη διάταξη, παρόλο ότι πρέπει να θεωρείται αυτονόητο, ενόψει της φύσης των ασφαλιστικών μέτρων, που αποσκοπούν στην ταχύτερη και προσωρινή δικαστική προστασία προς αποτροπή ανεπανόρθωτης βλάβης του κατά πιθανολόγηση φορέα του δικαιώματος.

79. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 80 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 4 του άρθρου 691 ΚΠολΔ, η οποία είχε προστεθεί με την παράγραφο 2 του άρθρου 3 του ν. 3327/2005. Με την τροποποίηση της άνω παραγράφου 4 του άρθρου 691 ΚΠολΔ, για την έκδοση της προσωρινής διαταγής, καθίσταται πλέον υποχρεωτική σε όλες τις υποθέσεις η κλήτευση των αντιδίκων πριν από είκοσι τέσσερις ώρες, εκτός αν υφίσταται κίνδυνος βλάβης των δικαιωμάτων του αιτούντος, οπότε η ανάγκη και ο χρόνος της κλήτευσης κρίνεται από τον δικαστή που χορήγησε την προσωρινή διαταγή. Ο περιορισμός της ισχύουσας διάταξης για την υποχρεωτική κλήτευση μόνο στις υποθέσεις του άρθρου 663 ΚΠολΔ δεν δικαιολογείται. Η αναγκαιότητα της κλήτευσης συνδέεται με συνταγματικές αξιολογήσεις και κατά συνεκδοχή με την εξασφάλιση της εκατέρωθεν ακρόασης. Η ταυτότητα του λόγου υπαγορεύει την πρόβλεψη της υποχρεωτικής κλήτευσης σχετικά με τη χορήγηση ή όχι της προσωρινής διαταγής όχι μόνο στις διαφορές του άρθρου 663 ΚΠολΔ, αλλά σε όλες τις περιπτώσεις ασφαλιστικών μέτρων.

Επίσης με την παράγραφο 3 του άρθρου 80 του σχεδίου προστίθεται και μία ακόμη παράγραφος (με αριθμό 5) στο άρθρο 691 ΚΠολΔ. Ειδικότερα λόγω της τροποποίησης της παραγράφου 4 κατά τα ως άνω κατέστη αναγκαία η προσθήκη και της παραγράφου 5 στο ίδιο άρθρο, ώστε σε περίπτωση που εκδοθεί προσωρινή διαταγή, η δίκη των ασφαλιστικών μέτρων να διεξάγεται ακόμη πιο γρήγορα.

80. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 81 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 4 του άρθρου 692 ΚΠολΔ. Σκοπός της νέας ρύθμισης είναι να αποφευχθεί η, δια μέσου των ασφαλιστικών μέτρων, ικανοποίηση του ουσιαστικού δικαιώματος με την συνέχιση ή διατήρηση εννόμων σχέσεων με τη μορφή προσωρινής ρύθμισης κατάστασης, φαινόμενο που έχει εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια και συνιστά στην πραγματικότητα καταστρατήγηση, ή άλλως κατάργηση, της θεμελιώδους για τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων απαγόρευσης ικανοποίησης του δικαιώματος.

Επίσης, με την παράγραφο 2 του άρθρου 81 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 693 ΚΠολΔ. Με τη νέα ρύθμιση επιδιώκεται αφενός η ταχύτερη διεξαγωγή της διαδικασίας και αφετέρου η ασφάλεια δικαίου.

81. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 81 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 699 ΚΠολΔ (το οποίο είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 4Ε παράγραφος 4 του ν. 3388/2005): Με την τροποποιούμενη διάταξη καθιερώνεται η γενική δυνατότητα άσκησης του ενδίκου μέσου της αναίρεσης για περιορισμένους λόγους κατά αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων, όπως προεβλέπετο αρχικά με τον ΚΠολΔ (α.ν. 44/1967). Η διάταξη αυτή είχε καταργηθεί με το ν.δ. 958/1971 ως «συνεπαγόμενη σημαντική επιβάρυνση του Αρείου Πάγου, αλλά και μη δικαιολογούμενη ως εκ του χαρακτήρος των αποφάσεων τούτων» (αιτ.έκθ. Επιτροπής ν.δ. 958/1971). Η Συντακτική Επιτροπή του ΚΠολΔ υιοθετώντας, εντούτοις, την αρχική διάταξη είχε δεχθεί, ότι έπρεπε κατ' εξαίρεση να επιτρέπεται η αναίρεση για ψευδή ερμηνεία ή εσφαλμένη εφαρμογή κανόνα ουσιαστικού δικαίου ή για έλλειψη ή υπέρβαση δικαιοδοσίας ή καθ' ύλην αρμοδιότητας ή κακή σύνθεση του δικαστηρίου, υπογράμμισε δε ότι η άσκηση του ενδίκου αυτού βοηθήματος επιβάλλεται ως εκ της αποστολής του Αρείου Πάγου, ο οποίος ελέγχει τη νομιμότητα των αποφάσεων όλων εν γένει των πολιτικών δικαστηρίων (βλ. ΣυντΕπιτρ V, 251). Κατά της ρύθμισης αυτής είχε εκφράσει αντιρρήσεις ο Καθηγητής Χ. Φραγκίστας ενώπιον της Αναθεωρητικής Επιτροπής, άποψη η οποία, όμως, δεν είχε γίνει δεκτή (ΠρΑναθΕπ, 347). Σημειωτέον ότι μετά τη νέα ρύθμιση του ν.δ. 958/1971 δύο φορές είχε προταθεί στη συνέχεια και σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα από δύο διαφορετικές νομοπαρασκευαστικές επιτροπές (που είχαν συγκροτηθεί από διαφορετικές Κυβερνήσεις) να θεσπισθεί το επιτρεπτό της άσκησης του ενδίκου μέσου της αναίρεσης κατά των αποφάσεων των ασφαλι-

στικών μέτρων. Τη μια φορά από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή του 1979/1980 υπό την προεδρία του αιμνήστου Γ. Οικονομόπουλου και την άλλη φορά από την επιτροπή του 1983/1984 υπό την προεδρία του Καθηγητή κ. Κ. Μπέη. Οι μεταρρυθμιστικές αυτές προτάσεις δεν υιοθετήθηκαν ποτέ. Η βασική σκέψη τους επηρέασε όμως προφανώς αργότερα το δικονομικό νομοθέτη του ν.3388/2005 που εισήγαγε τη δυνατότητα άσκησης αναίρεσης στις αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων ειδικά από τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου για ορισμένες περιπτώσεις, ρύθμιση η οποία αντιμετώπισε και κριτική.

Υπό τα σημερινά δεδομένα η ανάγκη επαναφοράς της ρύθμισης προκύπτει από την ίδια τη σημασία, που έχει αποκτήσει η προσωρινή δικαστική προστασία, η οποία πολλές φορές υποκαθιστά, τουλάχιστον για μεγάλο χρονικό διάστημα, την οριστική δικαστική προστασία. Εντεύθεν ο επεμβατικός ρόλος του Αρείου Πάγου καθίσταται εδώ απόλυτα αναγκαίος, ιδίως στις περιπτώσεις της ψευδούς ερμηνείας ή εσφαλμένης εφαρμογής των ουσιαστικών κανόνων δικαίου, αφού, στην αντίθετη περίπτωση, θα δημιουργείτο για μεγάλο χρονικό διάστημα μη αναστρέψιμη κατάσταση στην εμπειρική πραγματικότητα, ενόψει μάλιστα και των πραγματικών αδυναμιών εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 703. Άλλωστε και ο ίδιος ο Άρειος Πάγος μετά από αμφιταλαντεύσεις υιοθέτησε τελικά την αναίρεση υπέρ του νόμου στα ασφαλιστικά μέτρα. Εξάλλου, η προσθήκη στους επιτρεπτούς λόγους αναίρεσης και των περιπτώσεων του άρθρου 559 αριθμ. 14 αποβλέπει κυρίως να διασφαλίσει, μέσω του αναιρετικού ελέγχου, την αυστηρή εφαρμογή της θεμελιώδους διάταξης του άρθρου 692 § 4 του ΚΠολΔ. Με την προτεινόμενη τροποποίηση καθίσταται εκ των πραγμάτων άνευ αντικειμένου η ρύθμιση του ν.3388/2005 η οποία και καταργείται.

Το σχέδιο νόμου προβλέπει, τέλος, για λόγους ταχύτητας, οι αναιρέσεις αυτές να δικάζονται σε συμβούλιο από το αρμόδιο πολιτικό τμήμα, ενώ κατά τα λοιπά θα εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 552 επ.

82. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 82 του σχεδίου καταργείται η παράγραφος 5 του άρθρου 715 ΚΠολΔ ως μη αναγκαία, δεδομένου, ότι το ίδιο θέμα ρυθμίζεται πλέον από τη γενική διάταξη του άρθρου 693 ΚΠολΔ, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4ε παράγραφος 1 Ν. 3388/2005 (ΦΕΚ Α.225/12.9.2005), και τροποποιείται με το παρόν σχέδιο νόμου.

Επίσης με την παράγραφο 2 του άρθρου 82 του σχεδίου καταργείται και η παράγραφος 5 του άρθρου 729 ΚΠολΔ για τους ίδιους λόγους για τους οποίους καταργείται και η παράγραφος 5 του άρθρου 715 ΚΠολΔ.

83. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 82 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 731 ΚΠολΔ. Επίσης με την παράγραφο 4 του άρθρου 82 του σχεδίου αντικαθίσταται και το άρθρο 732 ΚΠολΔ. Σκοπός της τροποποίησης αυτής είναι να καταστήσει σαφές, ότι η διάταξη του άρθρου 692 παρ.4 ισχύει και στις περιπτώσεις αυτές, ώστε να μην παρατηρείται πλέον το φαινόμενο της καταστρατήγησης της απαγόρευσης του άρθρου 692 παρ.4 διαμέσου των άρθρων 731 και 732 ΚΠολΔ. Επίσης, με την παράγραφο 5 του άρθρου 82 του σχεδίου τροποποιείται η τρίτη παράγραφος του άρθρου 734 ΚΠολΔ, ώστε να μην γίνεται παραπομπή στη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 652 ΚΠολΔ (που καταργείται με το άρθρο 72 του σχεδίου), πλην όμως η ρύθμιση της καταργηθείσας διατάξεως της παραγράφου 3 του άρθρου 652 ΚΠολΔ μεταφέρεται, με τις αναγκαίες νομοθετικές προσαρμογές ως προς την έφεση, στη νέα διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 734 ΚΠολΔ..».

II. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 80

1. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 686 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

«Η αίτηση προσδιορίζεται για συζήτηση εντός σαράντα πέντε ημερών από την κατάθεσή της.»

2. Η παράγραφος 4 του άρθρου 691 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που είχε προστεθεί με την παράγραφο 2 του άρθρου 3 ν.3327/2005 (ΦΕΚ Α΄70/11.3.2005) αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Για την έκδοση της προσωρινής διαταγής καλούνται υποχρεωτικώς οι αντιδίκιοι πριν από είκοσι τέσσερις ώρες. Αν υφίσταται κίνδυνος βλάβης των δικαιωμάτων του αιτούντος, η προσωρινή διαταγή μπορεί να χορηγηθεί με την κατάθεση της αίτησης. Στην περίπτωση αυτή, ο δικαστής που χορήγησε την προσωρινή διαταγή διατάσσει να κληθούν, πριν από είκοσι τέσσερις ώρες, και οι αντίδικοι του αιτούντος για να κριθεί, εντός τριών ημερών, η ανάγκη της διατήρησης της ισχύος της, εκτός αν είναι ιδιαιτέρως δυσχερής η κλήση των αντιδίκων, οπότε ο δικαστής διατάσσει διαφορετικά.»

3. Στο τέλος του άρθρου 691 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθενται παράγραφοι 5 και 6 που έχουν ως εξής:

«5. Αν γίνει δεκτό αίτημα για έκδοση προσωρινής διαταγής, η σχετική αίτηση ασφαλιστικών μέτρων προσδιορίζεται για συζήτηση υποχρεωτικώς εντός τριάντα ημερών. Αναβολή της συζήτησης δεν επιτρέπεται, άλλως παύει αυτοδικαίως η ισχύς της προσωρινής διαταγής, εκτός εάν αυτή παραραθεί από το δικαστήριο που εκδικάζει την αίτηση.

6. Η προσωρινή διαταγή που έχει ως αντικείμενο την απαγόρευση της πραγματικής ή νομικής μεταβολής ακινήτου ή πλοίου ή αεροσκάφους επιδίδεται μαζί με την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων επί της οποίας εκδόθηκε στην αρχή, που είναι αρμόδια να τηρεί το βιβλίο κατασχέσεων ή το νηολόγιο ή το μητρώο, και εγγράφεται στο αντίστοιχο βιβλίο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 713 και 714, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως.»

Άρθρο 81

1. Η παράγραφος 4 του άρθρου 692 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα ασφαλιστικά μέτρα δεν πρέπει να συνίστανται στην ικανοποίηση του δικαιώματος του οποίου ζητείται η εξασφάλιση ή η διατήρηση ούτε στη συνέχιση ή διατήρηση σύμβασης ή έννομης σχέσης.»

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 693 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παραγράφου 1 αίρεται αυτοδικαίως το ασφαλιστικό μέτρο, εκτός αν ο αιτών μέσα στην προθεσμία αυτή επιδώσει διαταγή πληρωμής.»

3. Το άρθρο 699 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4Ε παρ. 4 Ν. 3388/2005 (ΦΕΚ Α 255/12.9.2005), αντικαθίσταται ως εξής:

«Αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεις για ανάκληση ή για μεταρρύθμιση των μέτρων αυτών δεν προσβάλλονται με ανακοπή ερημοδικίας, έφεση και αναψηλάφηση, επιτρέπεται όμως αναίρεση κατά των αποφάσεων αυτών μόνο για τους λόγους του άρθρου 559 αρ. 1, υπό την προϋπόθεση, ότι πρόκειται για γενικότερης σημασίας ζήτημα, και 14 λόγω παραβίασης της παραγράφου 4 του άρθρου 692. Για την αίτηση αποφαίνεται το αρμόδιο πολιτικό τμήμα που συγκροτείται από τρία μέλη και συνεδριάζει ως συμβούλιο. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 552 επ.»

Άρθρο 82

1. Η παράγραφος 5 του άρθρου 715 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

2. Η παράγραφος 5 του άρθρου 729 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

3. Το άρθρο 731 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου 692, το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο την ενέργεια, παράλειψη ή ανοχή ορισμένης πράξης, από εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση.»

4. Το άρθρο 732 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου 692, το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο και κάθε μέτρο, που

κατά τις περιστάσεις είναι κατά την κρίση του πρόσφορο για την εξασφάλιση ή διατήρηση του δικαιώματος ή τη ρύθμιση κατάστασης.»

5. Η παράγραφος 3 του άρθρου 734 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Κατά της απόφασης του ειρηνοδικείου επιτρέπεται έφεση μέσα σε δέκα ημέρες από την επίδοσή της. Η έφεση δικάζεται κατά την ίδια διαδικασία, εφαρμόζεται όμως και το άρθρο 226. Η δικάσιμος για την προφορική συζήτηση της έφεσης πρέπει να ορίζεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε ανάμεσα στην κλήση και τη συζήτηση να μεσολαβεί προθεσμία οκτώ ημερών, αν ο καλούμενος διαμένει στην Ελλάδα και τριάντα ημερών αν διαμένει στο εξωτερικό ή η διαμονή του είναι άγνωστη. Αν υπάρχουν περισσότεροι ομόδικοι, από τους οποίους ορισμένοι διαμένουν στο εξωτερικό ή δεν έχουν γνωστή διαμονή πρέπει να τηρείται η προθεσμία των τριάντα ημερών.»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II [Σχέδιο Νόμου (2009)]

Το σχέδιο νόμου της Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την τελική διαμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που αφορά τη ρύθμιση των ασφαλιστικών μέτρων (παρά τίθεται τόσο η προτεινόμενη νέα ρύθμιση, όσο και η αντίστοιχη αιτιολογική έκθεση).

Η ως άνω Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή συγκροτήθηκε με απόφαση του τότε Υπουργού Δικαιοσύνης κ. Σωτηρίου Χατζηγάκη και συμπληρώθηκε με απόφαση του μετέπειτα Υπουργού Δικαιοσύνης κ. Νικολάου Δένδια. Η σύνθεσή της είχε ως ακολούθως:

Πρόεδρος: *Ιωάννης Παπανικολάου*, Αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου.

Μέλη: 1. *Γεράσιμος Σιμόπουλος*, Αρεοπαγίτης ε.π., 2. *Φώτιος Καϊμενάκης*, Αρεοπαγίτης ε.π., 3. *Πελαγία Γέσιου-Φαλτσή*, Ομότιμη Καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, Επίτιμη Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 4. *Χαρίκλεια Απαλαγάκη*, Καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 5. *Κωνσταντίνος Φ. Καλαβρός*, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 6. *Νικόλαος Κ. Κλαμαρής*, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Νομικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 7. *Γεώργιος Ορφανίδης*, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 8. *Σταμάτιος Γρύλλης*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 9. *Ηλίας Κωνσταντόπουλος*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 10. *Γρηγόριος Τιμαγένης*, Διδάκτωρ Νομικής, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής αποχώρησε ο Δικηγόρος Σ. Γρύλλης.

Γραμματείς: *Μιχαήλ Γαλάνης*, Δικηγόρος και *Νικόλαος Κατηφόρης*,

Λέκτωρ Πολιτικής Δικονομίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο.

Την επιτροπή συνέδραμαν επίσης (στο πλαίσιο της γραμματειακής υποστηρίξεως αυτής) και μετά από πρόσκληση του Προέδρου της ο κ. *Κωνσταντίνος Α. Γιαννόπουλος*, Διδάκτωρ Νομικής, Δικηγόρος, Ειδικός Επιστήμων στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (στην Πολιτική Δικονομία), Επιστημονικός Συνεργάτης στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών, και η κυρία *Καλλιόπη Χρονοπούλου*, ΜΔΕ (στην Πολιτική Δικονομία), Δικηγόρος, Επιστημονικός Συνεργάτης στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών.

Η Επιτροπή περάτωσε το έργο της την 27η Αυγούστου 2009 [**Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την τελική Διαμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας** – Σχέδιο Νόμου, **Δημοσιεύματα Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών**, τόμος 44, Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2009].

Ασφαλιστικά Μέτρα

I. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

«**58.** Με την παράγραφο 1 του άρθρου 64 του σχεδίου προστίθεται στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 686 ΚΠολΔ ένα νέο εδάφιο. Η προσθήκη κρίθηκε, αν και αυτονόητη, αναγκαία ενόψει της φύσης των ασφαλιστικών μέτρων, που αποσκοπούν στην ταχύτερη και προσωρινή δικαστική προστασία προς αποτροπή ανεπανόρθωτης βλάβης του κατά πιθανολόγηση φορέα του δικαιώματος.

59. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 64 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 4 του άρθρου 691 ΚΠολΔ, η οποία είχε προστεθεί με την παράγραφο 2 του άρθρου 3 του ν. 3327/2005. Με την τροποποίηση της άνω παραγράφου 4 του άρθρου 691 ΚΠολΔ, για την έκδοση της προσωρινής διαταγής, καθίσταται πλέον υποχρεωτική σε όλες τις υποθέσεις η κλήτευση των αντιδίκων πριν από είκοσι τέσσερις ώρες, εκτός αν υφίσταται κίνδυνος βλάβης των δικαιωμάτων του αιτούντος, οπότε η ανάγκη και ο χρόνος της κλήτευσης κρίνεται από τον δικαστή που χορήγησε την προσωρινή διαταγή. Ο περιορισμός της ισχύουσας διάταξης για την υποχρεωτική κλήτευση μόνο στις υποθέσεις του άρθρου 663 ΚΠολΔ δεν δικαιολογείται. Η αναγκαιότητα της κλήτευσης συνδέεται με συνταγματικές αξιολογήσεις και κατά συνεκδοχή με την εξασφάλιση της εκατέρωθεν ακρόασης. Η ταυτότητα του λόγου υπαγορεύει την πρόβλεψη της υποχρεωτικής κλήτευσης σχετικά με τη χορήγηση ή όχι της προσωρινής διαταγής όχι μόνο στις διαφορές του άρθρου 663 ΚΠολΔ, αλλά σε όλες τις περιπτώσεις ασφαλιστικών μέτρων.

Επίσης, με την παράγραφο 3 του άρθρου 64 του σχεδίου προστίθενται δύο ακόμη παράγραφοι (αντίστοιχα με αριθμούς 5 και 6) στο άρθρο 691 ΚΠολΔ. . Ειδικότερα λόγω της τροποποίησης της παραγράφου 4 κατά τα ως άνω κατέστη αναγκαία η προσθήκη και της παραγράφου 5 στο ίδιο άρθρο, ώστε σε περίπτωση που εκδοθεί προσωρινή διαταγή, η δίκη των ασφαλιστικών μέτρων να διεξάγεται ακόμη πιο γρήγορα. Παράλληλα με τη νέα διάταξη της παραγράφου 6 που προστίθεται στο άρθρο 691 ΚΠο-

λΔ θεσπίζεται σαφής ρύθμιση ως προς την προσωρινή διαταγή στις περιπτώσεις της απαγόρευσης της πραγματικής ή νομικής μεταβολής ακινήτου ή πλοίου ή αεροσκάφους, ώστε να μην δημιουργούνται ερμηνευτικά προβλήματα. Ταυτόχρονα η διαταγή πληρωμής καθίσταται στις περιπτώσεις αυτές πιο αποτελεσματική.

60. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 65 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 4 του άρθρου 692 ΚΠολΔ. Σκοπός της νέας ρύθμισης είναι να αποφευχθεί η, δια μέσου των ασφαλιστικών μέτρων, ικανοποίηση του ουσιαστικού δικαιώματος με την συνέχιση ή διατήρηση εννόμων σχέσεων με τη μορφή προσωρινής ρύθμισης κατάστασης, φαινόμενο που έχει εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια και συνιστά στην πραγματικότητα καταστρατήγηση, ή άλλως κατάργηση, της θεμελιώδους για τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων απαγόρευσης ικανοποίησης του δικαιώματος. Είναι σαφές, ότι και με βάση την ισχύουσα ρύθμιση του άρθρου 692 παράγραφος 4 δεν μπορεί με την οδό της προσωρινής ρύθμισης κατάστασης ή της προσωρινής γενικά προστασίας να δημιουργείται δικαίωμα, που δεν παρέχεται από το ουσιαστικό δίκαιο, αφού είναι δεδομένο, ότι ο δικαστής αναγνωρίζει δικαιώματα ή επιβάλλει υποχρεώσεις που παρέχονται από το νόμο και δεν επιτρέπεται να δημιουργεί δίκαιο (δηλαδή να δημιουργεί το πρώτον δικαιώματα ή υποχρεώσεις που δεν προβλέπονται από το νόμο). Άλλωστε, στις περισσότερες των περιπτώσεων, κατά τις οποίες εμφανίζεται το παραπάνω φαινόμενο, το ασφαλιστέο δικαίωμα θα είναι κατά κανόνα περιουσιακής φύσης (όπως λ.χ. συμβαίνει στην περίπτωση καταγγελίας διαρκούς έννομης σχέσης, οπότε, αν η καταγγελία είναι άκυρη, γεννάται υπέρ του αιτούντος τα ασφαλιστικά μέτρα αξίωση αποζημίωσης λόγω μη εκπλήρωσης της σύμβασης εκ μέρους του καθ' ου τα ασφαλιστικά μέτρα) και συνεπώς στις περιπτώσεις αυτές τα διατασσόμενα ασφαλιστικά μέτρα πρέπει να τελούν σε αντιστοιχία με το ασφαλιστέο δικαίωμα, το οποίο είναι αξίωση αποζημίωσης.

Επίσης, με την παράγραφο 2 του άρθρου 65 του σχεδίου αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 693 ΚΠολΔ. Με τη νέα ρύθμιση επιδιώκεται αφενός η ταχύτερη διεξαγωγή της διαδικασίας και αφετέρου η ασφάλεια δικαίου.

Με την παράγραφο 3 του άρθρου 65 του σχεδίου προστίθεται στο άρθρο 693 ΚΠολΔ ως παράγραφος 4 αυτού νέα διάταξη σύμφωνα με την οποία το ληφθέν ασφαλιστικό μέτρο αίρεται αυτοδικαίως για το μέλλον,

αν ευδοκιμήσει αίτηση αναίρεσης του άρθρου 557 ΚΠολΔ –δηλαδή αίτηση αναίρεσης υπέρ του νόμου από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου– κατά της απόφασης που διέταξε το συγκεκριμένο ασφαλιστικό μέτρο. Με την προσθήκη αυτή υιοθετείται η ορθή νομολογία του Αρείου Πάγου, και ειδικότερα της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, ότι κατά των αποφάσεων των ασφαλιστικών μέτρων είναι παραδεκτή η αναίρεση υπέρ του νόμου. Είναι επομένως απόλυτα λογικό από τη στιγμή που ευδοκιμήσει αναίρεση υπέρ του νόμου να αίρεται αυτοδικαίως για το μέλλον το ασφαλιστικό μέτρο που διέταξε απόφαση κατά της οποίας ασκήθηκε αναίρεση υπέρ του νόμου. Περαιτέρω με την παράγραφο 4 του άρθρου 65 του σχεδίου τροποποιείται η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 698, ώστε να ανακαλείται η απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων, όταν εκδοθεί οριστική απόφαση στη δίκη για την κύρια υπόθεση κατά εκείνου, ο οποίος είχε ζητήσει το ασφαλιστικό μέτρο. Η ισχύουσα ρύθμιση, η οποία απαιτούσε τελεσιδικία της απόφασης για την κύρια υπόθεση, δημιουργούσε την ανωμαλία, να διατηρείται σε ισχύ απόφαση προσωρινής δικαστικής προστασίας, και αφού η απόφαση της οριστικής δικαστικής προστασίας δεν είχε διαγνώσει το ασφαλιστέο δικαίωμα. Υπενθυμίζεται, άλλωστε, ότι το προσχέδιο του εισηγητή Γ. Οικονομόπουλου περιελάμβανε δύο εναλλακτικές διατυπώσεις, σύμφωνα με τις οποίες η ανάκληση χωρούσε είτε όταν είχε εκδοθεί οριστική απόφαση είτε όταν αυτή είχε καταστεί τελεσίδικη (ΣχΠολΔ V, 249 επ.) και τελικώς επικράτησε η δεύτερη (ΣχΠολΔ V, 497). Ακόμα, πάντως, και στην περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης, το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να διατηρήσει το ασφαλιστικό μέτρο, αν κατά την κρίση του συντρέχει σπουδαίος λόγος.

61. Με την παράγραφο 5 του άρθρου 65 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 699 ΚΠολΔ (το οποίο είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 4Ε παράγραφος 4 του ν. 3388/2005) και επαναφέρεται η ρύθμιση του άρθρου 699 ΚΠολΔ, όπως ίσχυε, πριν από την προαναφερθείσα τροποποίηση. Η τροποποιούμενη αυτή διάταξη πρέπει να συνδυασθεί αφενός μεν με τη διάταξη του άρθρου 557 ΚΠολΔ, όπως ερμηνεύεται από τη νομολογία της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, ότι, δηλαδή, αντικείμενο της αναίρεσης υπέρ του νόμου μπορεί να είναι και αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων, και αφετέρου με τη διάταξη του νέου άρθρου 693 παράγραφος 4 ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία το ληφθέν ασφαλιστικό μέτρο αίρεται αυτοδικαίως για το μέλλον, αν ευδοκιμήσει αίτηση αναίρεσης του άρθρου 557 ΚΠολΔ κατά της απόφασης, που το διέταξε. Με το πλέγμα των διατάξεων αυτών

διαφαλίζεται η διατήρηση της ενότητας της νομολογίας και στο πεδίο των ασφαλιστικών μέτρων, ενώ, ταυτόχρονα, προβλέπεται και η αυτοδίκαια άρση του τυχόν επιβληθέντος ασφαλιστικού μέτρου, όταν η απόφαση, που το διέταξε αναιρείται υπέρ του νόμου.

62. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 66 του σχεδίου καταργείται η παράγραφος 5 του άρθρου 715 ΚΠολΔ ως μη αναγκαία, δεδομένου, ότι το ίδιο θέμα ρυθμίζεται πλέον από τη γενική διάταξη του άρθρου 693 ΚΠολΔ, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4ε παράγραφος 1 Ν. 3388/2005 (ΦΕΚ Α.225/12.9.2005), και τροποποιείται με το παρόν σχέδιο νόμου. Επίσης με την παράγραφο 2 του άρθρου 66 του σχεδίου καταργείται και η παράγραφος 5 του άρθρου 729 ΚΠολΔ για τους ίδιους λόγους για τους οποίους καταργείται και η παράγραφος 5 του άρθρου 715 ΚΠολΔ.

63. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 66 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 731 ΚΠολΔ. Επίσης με την παράγραφο 4 του άρθρου 66 του σχεδίου αντικαθίσταται και το άρθρο 732 ΚΠολΔ. Σκοπός της τροποποίησης αυτής είναι να καταστήσει σαφές, ότι η διάταξη του άρθρου 692 παρ.4 ισχύει και στις περιπτώσεις αυτές, ώστε να μην παρατηρείται πλέον το φαινόμενο της καταστρατήγησης της απαγόρευσης του άρθρου 692 παρ.4 διαμέσου των άρθρων 731 και 732 ΚΠολΔ. Επίσης, με την παράγραφο 5 του άρθρου 66 του σχεδίου τροποποιείται η τρίτη παράγραφος του άρθρου 734 ΚΠολΔ, ώστε να μην γίνεται παραπομπή στη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 652 ΚΠολΔ (που καταργείται με το άρθρο 63 του σχεδίου), πλην όμως η ρύθμιση της καταργηθείσας διατάξεως της παραγράφου 3 του άρθρου 652 ΚΠολΔ μεταφέρεται, με τις αναγκαίες νομοθετικές προσαρμογές ως προς την έφεση, στη νέα διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 734 ΚΠολΔ».

II. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 64

1. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 686 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής:

«Η αίτηση προσδιορίζεται για συζήτηση, κατά το δυνατόν, εντός σαράντα πέντε (45) ημερών από την κατάθεσή της.»

2. Η παράγραφος 4 του άρθρου 691 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που είχε προστεθεί με την παράγραφο 2 του άρθρου 3 ν. 3327/2005 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Για την έκδοση της προσωρινής διαταγής καλούνται υποχρεωτικώς οι αντίδικοι πριν από είκοσι τέσσερις ώρες. Αν υφίσταται κίνδυνος βλάβης των δικαιωμάτων του αιτούντος, η προσωρινή διαταγή μπορεί να χορηγηθεί με την κατάθεση της αίτησης. Στην περίπτωση αυτή, ο δικαστής που χορήγησε την προσωρινή διαταγή διατάσσει να κληθούν, πριν από είκοσι τέσσερις ώρες, και οι αντίδικοι του αιτούντος για να κριθεί, εντός τριών (3) ημερών, η ανάγκη της διατήρησης της ισχύος της, εκτός αν είναι ιδιαιτέρως δυσχερής η κλήση των αντιδίκων, οπότε ο δικαστής διατάσσει διαφορετικά.»

3. Στο άρθρο 691 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθενται παράγραφοι 5 και 6 ως εξής:

«5. Αν γίνει δεκτό αίτημα για έκδοση προσωρινής διαταγής, η σχετική αίτηση ασφαλιστικών μέτρων προσδιορίζεται για συζήτηση υποχρεωτικώς εντός τριάντα (30) ημερών. Αναβολή της συζήτησης δεν επιτρέπεται, άλλως παύει αυτοδικαίως η ισχύς της προσωρινής διαταγής, εκτός εάν αυτή παραταθεί από το δικαστήριο που εκδικάζει την αίτηση.

6. Η προσωρινή διαταγή που έχει ως αντικείμενο την απαγόρευση της πραγματικής ή νομικής μεταβολής ακινήτου ή πλοίου ή αεροσκάφους επιδίδεται, μαζί με την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων επί της οποίας εκδόθηκε, στην αρχή που είναι αρμόδια να τηρεί το βιβλίο κατασχέσεων ή το νηολόγιο ή το μητρώο, και εγγράφεται στο αντίστοιχο βιβλίο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 713 και 714, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως.»

Άρθρο 65

1. Η παράγραφος 4 του άρθρου 692 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα ασφαλιστικά μέτρα πρέπει να τελούν σε αντιστοιχία με το ασφαλιστέο δικαίωμα και δεν πρέπει να συνίστανται στην ικανοποίηση του δικαιώματος, του οποίου ζητείται η εξασφάλιση ή η διατήρηση.»

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 693 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της παραγράφου 1 αίρεται αυτοδικαίως το ασφαλιστικό μέτρο, εκτός αν ο αιτών μέσα στην προθεσμία αυτή επιδώσει διαταγή πληρωμής.»

3. Στο άρθρο 693 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται παράγραφος 4 που έχει ως εξής:

«4. Το ληφθέν ασφαλιστικό μέτρο αίρεται αυτοδικαίως για το μέλλον, αν ευδοκιμήσει αίτηση αναίρεσης του άρθρου 557 κατά της απόφασης, που το διέταξε.»

4. Το άρθρο 698 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η απόφαση που διέταξε ασφαλιστικό μέτρο ανακαλείται ολικά ή εν μέρει α) αν εκδοθεί οριστική απόφαση στη δίκη για την κύρια υπόθεση κατά εκείνου ο οποίος είχε ζητήσει το ασφαλιστικό μέτρο, β) αν εκδοθεί οριστική απόφαση που τον ωφελεί, και εκτελεστεί, γ) αν συμφωνηθεί συμβιβασμός για την κύρια υπόθεση, δ) αν περάσουν τριάντα (30) ημέρες από την κατάργηση ή περάτωση της δίκης με άλλο τρόπο.

2. Η ανάκληση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 γίνεται με αίτηση εκείνου που έχει έννομο συμφέρον, αν η κύρια υπόθεση είναι εκκρεμής, από το δικαστήριο στο οποίο εκκρεμεί, και σε κάθε άλλη περίπτωση από το δικαστήριο που διέταξε το ασφαλιστικό μέτρο. Στην περίπτωση α' της παραγράφου 1 το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση διαδίκου που υποβάλλεται με τις προτάσεις ή το σημείωμα, να διατάξει τη διατήρηση του ασφαλιστικού μέτρου, αν κατά την κρίση του συντρέχει σπουδαίος λόγος.»

5. Το άρθρο 699 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4Ε παράγραφος 4 ν. 3388/2005, αντικαθίσταται ως εξής:

«Αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεις για ανάκληση ή για μεταρρύθμιση των μέτρων αυτών δεν προσβάλλονται με κανένα ένδικο μέσο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.»

Άρθρο 66

1. Η παράγραφος 5 του άρθρου 715 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

2. Η παράγραφος 5 του άρθρου 729 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

3. Το άρθρο 731 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου 692, το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο την ενέργεια, παράλειψη ή ανοχή ορισμένης πράξης, από εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση.»

4. Το άρθρο 732 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του άρθρου 692, το δικαστήριο δικαιούται να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο και κάθε μέτρο, που κατά τις περιστάσεις είναι κατά την κρίση του πρόσφορο για την εξασφάλιση ή διατήρηση του δικαιώματος ή τη ρύθμιση κατάστασης.»

5. Η παράγραφος 3 του άρθρου 734 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Κατά της απόφασης του ειρηνοδικείου επιτρέπεται έφεση μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την επίδοσή της. Η έφεση δικάζεται κατά την ίδια διαδικασία, εφαρμόζεται όμως και το άρθρο 226. Η δικάσιμος για την προφορική συζήτηση της έφεσης πρέπει να ορίζεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε ανάμεσα στην κλήση και τη συζήτηση να μεσολαβεί προθεσμία οκτώ (8) ημερών, αν ο καλούμενος διαμένει στο εξωτερικό ή η διαμονή του είναι άγνωστη. Αν υπάρχουν περισσότεροι ομόδικοι, από τους οποίους ορισμένοι διαμένουν στο εξωτερικό ή δεν έχουν γνωστή διαμονή, πρέπει να τηρείται η προθεσμία των τριάντα ημερών».

6. Αφορά την Εκούσια Δικαιοδοσία και παραλείπεται.

7. Αφορά την Εκούσια Δικαιοδοσία και παραλείπεται.

8. Αφορά την Εκούσια Δικαιοδοσία και παραλείπεται.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ
(οι αριθμοί παραπέμπουν στις παραγράφους)

Αγωγή για κύρια υπόθεση επί ασφ. μέτρων	§ 573
Αναγκαστική εκτέλεση	§ 539
Αναγκαστική εκτ. αποφ. ασφ. μέτρων	§ 536, 576
Αναγκ. εκτ. αποφ. επί αιτ. ανακλήσεως	§ 586
Ανάκληση αποφ. επί ασφ. μέτρων	§ 578
Αναίρεση σε αποφάσεις ασφ. μέτρων	§ 574
Ανακοίνωση	§ 563
Αναστολή εκτελ. αποφ. γεν. συνέλ. ή συνετ.	§ 619
Αξίωση παροχής έννομης προστασίας	§ 558
Ανεπίτρεπτο συμφ. περί διαιτησίας	§ 549
Απογραφή	§ 620
Απόδειξη	§ 572
Απόρρητο τραπεζικών καταθέσεων	§ 626
Αποσφράγιση	§ 620
Απόφαση επί αιτήσεως λήψ. ασφ. μέτρων	§ 573
Απόφ. επί ανακλήσεως κ.λπ. ασφ. μέτρων	§ 583
Απόφαση επί αιτήσεως για μεσεγγύηση	§ 604
Αρμοδιότητα συνήθης για ανάκληση κ.λπ.	§ 581
Αρμοδιότη. εξαιρετική για ανάκληση κ.λπ.	§ 581
Αρμοδιότητα επί δικαστ. Μεσεγγυήσεως	§ 603
Αρχιτεκτονική ΚΠολΔ	§ 566
Άσκηση αγωγής για κύρια απαίτηση	§ 594, 599
Ασφ. μέτ. για ενέργ./παράλ./ανοχή πράξεων	§ 616
Ασφ. μέτρα σε διαφορές περί νομής	§ 617
Ασφ. μέτρα πρόνοιας εκούσ. δικαιοδοσίας	§ 537
Βάση και αφετηρία ασφ. μέτρων	§ 543, 546
Γενικές προϋποθέσεις επιτρεπτού	§ 545
Γενικές αρχές δίκης ασφ.μέτρων	§ 544, 547
Δημόσια κατάθεση	§ 620
Δεδικασμένο	§ 575
Διαγνωστική διαδικασία	§ 535, 538
Διαδικασία ανακλήσεως κ.λπ.	§ 582
Διαδικασία επιβολής/ άρσης εγγυοδοσίας	§ 591
Διαδικ. επιβολής συντηρ. κατασχέσεως	§ 597

Διαδικ. προσ. επιδικάσεως χρημ. απαιτήσ.	§ 611
Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης	§ 548
Διάρθρωση της δίκης	§ 566
Διαφορές για εκτέλεση ασφαλ. μέτρων	§ 577
Διαφορ. εκτέλ. αποφ. επί αιτ. ανακλήσεως	§ 587
Διαφορές ασφ. μ. σε διάφορες νομοθεσίες	§ 531
Διαφ. ουσίας και διαδικασίας ασφ. μέτρων	§ 534
Διαφορές περί νομής	§ 617
Δικαιοδοσία και αρμοδιότητα	§ 549
Δικαιολ. λόγος αναγνωρ. ασφ. μέτρων	§ 529, 530, 532
Δικαιολ. λόγος θεσμού ανακλήσεως κ.λπ.	§ 579
Δικαστήριο παροχής άδειας λήψεως ασφ. μ.	§ 566
Δικαστ. αιτήσ. ανακλήσ. /μεταρρυθμ. ασφ. μ.	§ 580
Δικαστική πληρεξουσιότητα	§ 552
Δικαστική μεσεγγύηση	§ 601
Διοίκηση και διοικητική δικαιοσύνη	§ 538, 541
Δομή προδικασίας / κύριας διαδικασίας	§ 567
Εγγραφή προσημ. υποθήκης	§ 594
Εγγυοδοσία	§ 589
Ένδικα μέσα κατά αποφάσ. ασφ.μέτρων	§ 574
Ένδ. μέσα κατ' αποφ. επί αιτ. ανακλήσεως	§ 584
Έννομο συμφέρον	§ 566
Εξελίξ. μετά την άσκ. αγωγ. για κύρια υπόθ.	§ 623
Επαναφ. των πραγμ. στην προηγ. κατάστ.	§ 622
Επί μέρους ασφ. μέτρα	§ 588
Ιδιορρυθμία κανόνων εκτελέσεως	§ 628
Ικανότητα είναι διάδικον	§ 550
Ικανότητα προς το παρίστασθαι	§ 551
Ικανότητα προς το δικολογείν	§ 552
Ιστορική προέλευση του θεσμού	§ 540, 543
Κοινά σημεία ασφ. μ. στις διάφ. νομοθεσίες	§ 533A
Κύρια διαδικασία	§ 570
Λήξη ή παύση δικ. μεσεγγυήσεως	§ 606
Μεταβολή αποφ. για περιοδικές παροχές	§ 610
Μεταρρύθμιση αποφάσ. επί ασφ. μέτρων	§ 578
Μετατροπή προσημείωσης σε υποθήκη	§ 594
Μέτρα πρόνοιας	§ 540
Νομιμοποίηση διαδίκων	§ 555
Νομοθετικές πηγές ασφ.μέτρων	§ 535, 536
«Ολυμπιακά ακίνητα»	§ 626
Ομοδικία	§ 560
Ορισμός, έννοια	§ 529

Ουσία ασφ. μέτρων	§ 537
Παράρτημα Ι	σελ. 513
Παράρτημα ΙΙ	σελ. 523
Παρέμβαση	§ 561
Περιεχόμενο, ουσία και λειτουργία	§ 530
Περιεχ. και λειτουργία δικ. μεσεγγύησης	§ 605
Περιεχ. και έκταση προσ. ρυθμ. καταστ.	§ 615
Πλειονότητα διαδίκων	§ 559
Προθεσμία	§ 531
Προδικασία	§ 568
Προδικασία: πράξεις-διατυπώσεις	§ 569
Προσεπίκληση	§ 562
Προσημείωση υποθήκης	§ 592
Προσωρινή επιδίκαση χρηματ. απαιτήσεων	§ 608
Προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως	§ 614
Προσ. ρύθμ. καταστάσ. μεταξύ συζύγων	§ 618
Προσ. ρύθμ. κατασ. μεταξύ γονέων-τέκνων	§ 618
Πρόταση σχεδίου νόμου 2008	σελ. 513
Προϋποθέσεις λήψεως ασφ.μέτρων γενικά	§ 544
Προϋποθέσεις παροχής ασφ.μέτρων	§ 553
Προϋποθ. επιτρεπτού ανακλήσεως κ.λπ.	§ 580
Προϋποθέσεις επιτρεπτού εγγυοδοσίας	§ 590
Προϋπ. επιτρεπτ. εγγραφ. προσ. υποθήκης	§ 593
Προϋποθ. επιτρεπτού συντηρ. κατάσχεσης	§ 596
Προϋπ. διατάξεως/ επιβολής συντ. κατασχ.	§ 602
Προϋπ. επιτρ. προσωρ. επιδ. χρηματ. απαιτ.	§ 609
Σημασία χρόνου λήψεως ασφ.μέτρων	§ 565
Συγκριτικό δίκαιο	§§ 533, 533Α, 534
Συζήτηση στο ακροατήριο	§ 571
Συνάρτηση αποφ. προσ. επιδ. /κύριας υπόθ.	§ 612
Συνδρομή διαδικαστικών προϋποθέσεων	§ 557
Συνέπειες χρόνου ασφ.μέτρων	§ 565
Συνέπειες αποφάσ. επί αιτήσ. ασφ. μέτρων	§ 575
Συνέπειες αποφ. επί αιτ. ανακλήσεως κ.λπ.	§ 585
Συνέπειες επιβολής συντ. κατασχέσεως	§ 598
Συνέπειες αποφ. επί αιτ. μεσεγγυήσεως	§ 604
Συνέπειες παύσεως δικ. μεσεγγυήσεως	§ 607
Συνέπειες εκδ. αποφ. για κύρια υπόθεση ως προς απόφ. επιδ. προσ. χρημ. απαίτησης	§ 613
Σύνταγμα και αναγκαστική εκτέλεση	§ 627
Συνταγματικοί περιορισμοί	§ 542
Συντηρητική κατάσχεση	§ 595

Σφράγιση	§ 620
Σχέδιο νόμου 2009	σελ. 523
Τέλος διαγνωστικής δίκης	§ 621
Τριτανακοπή	§ 574
Τύπος ασφ.μέτρων	§ 537
Τύχη συντ. κατασχέσεως επί αναγκ. εκτελ.	§ 600
Τύχη ασφ. μέτ. αν δεν ακολουθ. κύρια δίκη	§ 622
Τύχη ασφαλιστικών μέτρων	§ 624
Ύπαρξη δικαιώματος	§ 554
Ύπαρξη έννομ. σχέσεως ουσιαστ. δικαίου	§ 554
Ύπαρξη εννόμου συμφέροντος	§ 556
Υποχρ. αποζημ. για ζημ. από επιβολή τους	§ 625
Χρόνος λήψεως ασφ.μέτρων	§ 564

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ

Εκούσια Δικαιοδοσία
(σελ. 537-788)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ του *Νικολάου Κ. Κλαμαρή* για τη δεύτερη έκδοση (του Α΄ ημιτόμου του Δ΄ Τόμου) . . . 545

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ (ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ)

ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

	§	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ. Γενικές παρατηρήσεις	629	555
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ. Ο ρόλος και η λειτουργία της εκούσιας δικαιο- δοσίας	630	558
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ. Η ρύθμιση της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας κατά τον ΚΠολΔ και τον ΕισΝΚΠολΔ		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	630 Α	560
Τίτλος Δεύτερος. Δικαιοδοσία και αρμοδιότητα σε υποθέσεις που υπάγονται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας	630 Β	561
Τίτλος Τρίτος. Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης	630 Γ	562
Τίτλος Τέταρτος. Προϋποθέσεις της παροχής έννομης προ- στασίας	630 Δ	564
Τίτλος Πέμπτος. Συμμετοχή περισσότερων προσώπων στη δίκη. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση (Σύνθετη Δίκη)	631	565
Τίτλος Έκτος. Θεμελιώδη δικονομικά αξιώματα/συστήματα	632	568
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Διαδικαστικές πράξεις		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	633	571
Τίτλος Δεύτερος. Επιδόσεις. Αντίκλητοι. Δικονομικές προ- θεσμίες. Δικονομικές ακυρότητες. Δικονομικά απαράδεκτα. Εκπτώσεις	634	572
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ. Η προδικασία στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιο- δοσίας		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	635	573
Τίτλος Δεύτερος. Οι πράξεις της προδικασίας	636	574

	§	Σελ.
Τίτλος Τρίτος . Αντικειμενική σόρευση περισσότερων αιτήσεων	637	576
Τίτλος Τέταρτος . Συνέπειες της υποβολής ή ασκήσεως της αι- τήσεως	638	577
Τίτλος Πέμπτος . Συνέπειες της μη τηρήσεως της προδικασίας	639	578
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ. Η κύρια διαδικασία στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιο- δοσίας		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	640	580
Τίτλος Δεύτερος . Απόδειξη	641	582
Τίτλος Τρίτος . Πρακτικά της συζητήσεως στο ακροατήριο κ.λπ.	642	584
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ. Παρεμπύπτοντα της διαδικασίας, διακοπή και επανά- ληψη της δίκης		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	643	584
Τίτλος Δεύτερος . Λόγοι και συνέπειες διακοπής της δίκης. Επανάληψη της δίκης	644	585
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ. Περάτωση ή κατάργηση της δίκης της εκούσιας δικαιοδοσίας		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	645	586
Τίτλος Δεύτερος . Οι ιδιαίτεροι τρόποι περατώσεως της δίκης	646	586
Τίτλος Τρίτος . Η απόφαση που εκδίδεται στη δίκη της εκούσιας δικαιοδοσίας	647	587
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ. Ένδικα μέσα και τριτανακοπή		589
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	648	589
Τίτλος Δεύτερος . Έφεση	649	590
Τίτλος Τρίτος . Αναψηλάφηση	650	596
Τίτλος Τέταρτος . Αναίρεση	651	599
Τίτλος Πέμπτος . Τριτανακοπή	652	602
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ. Ανάκληση ή μεταρρύθμιση οριστικών ή τελειωτικών αποφάσεων		
Τίτλος Πρώτος . Γενικές παρατηρήσεις	653	604
Τίτλος Δεύτερος . Δικαιολογητικός λόγος της αναγνωρίσεως του θεσμού της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας	653 Α	606
Τίτλος Τρίτος . Προϋποθέσεις του επιτρεπτού της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδι- κασία της εκούσιας δικαιοδοσίας	654	607

	§	Σελ.
Τίτλος Τέταρτος. Προδικασία	655	609
Τίτλος Πέμπτος. Η διαδικασία στο ακροατήριο της αίτησεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως	656	610
Τίτλος Έκτος. Η απόφαση που εκδίδεται στην αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεως της εκούσιας δικαιοδοσίας. Ένδικα μέσα και τριτανακοπή κατ' αυτής. Συνέπειές της	657	611
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ. Ελαττωματικές δικαστικές αποφάσεις		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	657 Α	612
Τίτλος Δεύτερος. Ανυπόστατες ή ανύπαρκτες «αποφάσεις»	658	613
Τίτλος Τρίτος. Ακυρότητα δικαστικών αποφάσεων	659	614
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ. Νομική φύση και συνέπειες της οριστικής ή τελειωτικής αποφάσεως που εκδίδεται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	660	614
Τίτλος Δεύτερος. Δεσμευτική δύναμη και υποχρεωτική ισχύς των αποφάσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας. Σχέση με το ουσιαστικό δεδικασμένο	661	616
Τίτλος Τρίτος. Η έναρξη της ισχύος των συνεπειών της αποφάσεως	661 Α	618
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ. Εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας		
662	619	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ. Αναγνώριση και «εκτέλεση» αλλοδαπών αποφάσεων εκούσιας δικαιοδοσίας στην ημεδαπή		
663	620	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ. Ασφαλιστικά ή επείγουσας φύσεως μέτρα σε υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας		
664	621	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ. Ειδικές υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	664 Α	625
Τίτλος Δεύτερος. Άδεια συντάξεως ληξιαρχικής πράξεως	664 Β	626
Τίτλος Τρίτος. Διαδικασία κηρύξεως κ.λπ. αφάνειας	665	628
Τίτλος Τέταρτος. Άρση της αφάνειας ή μεταβολή του χρόνου της ενάρξεώς της	666	633
Τίτλος Πέμπτος. Διαδικασία διορισμού προσωρινής διοικήσεως ή εκκαθαριστού νομικού προσώπου κ.λπ. ή αντικατάστασής των	667	636
Τίτλος Έκτος. Σύσταση ή ίδρυση σωματείου κ.λπ.	668	639

	§	Σελ.
Τίτλος Έβδος . Διαδικασία διατάξεως ελέγχου ανώνυμης εταιρείας	669	641
Τίτλος Όγδος . Θέματα συγκλήσεως κ.λπ. συνελεύσεων συνε- ταιρισμών	670	643
Τίτλος Ένατος . Διορισμός και αντικατάσταση εκκαθαριστών συνεταιρισμού	671	645
Τίτλος Δέκατος . Διαδικασία σε περίπτωση αρνήσεως επιχει- ρήσεως πράξεως από εκείνους που τηρούν δημόσια βιβλία, χορη- γήσεως αντιγράφων κ.λπ.	672	646
Τίτλος Ενδέκατος . Παροχή άδειας εκποιήσεως ενεχύρου ή αποδόσεως αυτού	673	650
Τίτλος Δωδέκατος . Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση μεσεγ- γυούχου ή φύλακα	674	652
Τίτλος Δέκατος Τρίτος . Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση πραγματογνωμόνων	675	653
Τίτλος Δέκατος Τέταρτος . Εκμίσθωση αντικειμένου επι- καρπίας. Ανάθεση ασκήσεως επικαρπίας σε διαχειριστή κ.λπ.	676	655
Τίτλος Δέκατος Πέμπτος . Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση επιτρόπου ή αντιλήτορα κ.λπ.	677	657
Τίτλος Δέκατος Έκτος . Παροχή άδειας σε ορισμένα πρόσωπα προς ενέργεια ορισμένων πράξεων	678	659
Τίτλος Δέκατος Έβδος . Άδεια προς ενέργεια διαφόρων πράξεων (από αντικειμενική πλευρά)	679	662
Τίτλος Δέκατος Όγδος . Νομιμοποίηση τέκνου που έχει γεννηθεί χωρίς γάμο των γονέων του με δικαστική απόφαση (προσχή καταργήθηκε)	680	663
Τίτλος Δέκατος Ένατος . Διαδικασία συστάσεως και προ- σβολής της υιοθεσίας	681	665
Τίτλος Εικοστός . Λύση της υιοθεσίας	682	677
Τίτλος Εικοστός Πρώτος . Διαδικασία κηρύξεως δικα- στικής απαγορεύσεως ή αντιλήψεως και άρσεως αυτών (καταργήθηκε)	683	680
Διαδικασία θέσεως σε δικαστική συμπαράσταση και άρσεως αυτής	683 A	688
Τίτλος Εικοστός Δεύτερος . Δημοσίευση διαθηκών	684	695
Τίτλος Εικοστός Τρίτος . Δηλώσεις αποποιήσεως ή αποδοχής κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής ή λειτουργήματος εκτελεστή διαθήκης ή κληδεμόνα σχολά- ζουσας κληρονομίας	685	698
Τίτλος Εικοστός Τέταρτος . Διορισμός, αντικατά- σταση ή παύση κληδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας κ.λπ. Βεβαίωση για το Δημόσιο ως κληρονόμο	686	699

	§	Σελ.
Τίτλος Εικοστός Πέμπτος. Εκκαθάριση κληρονομίας	687	700
Τίτλος Εικοστός Έκτος. Προθεσμία δηλώσεως επιλογής βεβαρημένου κ.λπ.	687 Α	703
Τίτλος Εικοστός Έβδομος. Εκκαθάριση με σκοπό παραχωρήσεως κληρονομικής περιουσίας	688	705
Τίτλος Εικοστός Όγδοος. Παροχή άδειας εκποιήσεως καταπιστεύματος	689	706
Τίτλος Εικοστός Ένατος. Διαδικασία εκδόσεως κληρο- νομητηρίου	690	708
Τίτλος Τριακοστός. Διαδικασία αφαιρέσεως ή ακυρώσεως του κληρονομητηρίου	691	713
Τίτλος Τριακοστός Πρώτος. Ερμηνεία διαθηκών κ.λπ. υπέρ του Κράτους ή κοινωφελών σκοπών	692	716
Τίτλος Τριακοστός Δεύτερος. Σφράγιση και απο- σφράγιση	693	719
Τίτλος Τριακοστός Τρίτος. Απογραφή	694	724
Τίτλος Τριακοστός Τέταρτος. Διαφορές σχετικές με τη σφράγιση, αποσφράγιση και απογραφή	695	726
Τίτλος Τριακοστός Πέμπτος. Πρόσκληση για αναγ- γελία δικαιώματος	696	727
Τίτλος Τριακοστός Έκτος. Διαδικασία κηρύξεως αξιο- γράφων ως ανίσχυρων	697	732
Τίτλος Τριακοστός Έβδομος. Διαδικασία επιβολής και δόσεως βεβαιωτικού όρκου	698	737
Τίτλος Τριακοστός Όγδοος. Διαδικασία διαγραφής αγωγών που έχουν εγγραφεί στα βιβλία διεκδικήσεων	699	740
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ. Διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας συναινετικού διαζυγίου		
Τίτλος Πρώτος. Γενικές παρατηρήσεις	700	742
Τίτλος Δεύτερος. Προϋποθέσεις απαγγελίας συναινετικού διαζυγίου	701	743
Τίτλος Τρίτος. Αρμοδιότητα	702	744
Τίτλος Τέταρτος. Προδικασία απαγγελίας συναινετικού διαζυγίου	703	745
Τίτλος Πέμπτος. Θεμελιώδη δικονομικά συστήματα ή αξιώματα	704	746
Τίτλος Έκτος. Κύρια διαδικασία	705	747
Τίτλος Έβδομος. Η απόφαση	706	748

	§	Σελ.
Τίτλος Ό γ δ ο ο ς . Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή	707	749
Τίτλος Έ ν α τ ο ς . Συνέπειες της απόφασης	708	750
Τίτλος Δ έ κ α τ ο ς . Θέματα ανακλήσεως και προσβολής του συναινετικού διαζυγίου	709	751
Τίτλος Ε ν δ έ κ α τ ο ς . Παρατηρήσεις από νομοθετική και νομοτεχνική άποψη	710	751
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ. Δημοσιότητα αποφάσεων και άλλων πράξεων της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας	711	752
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ. Εκούσια δικαιοδοσία εξωδικαστηριακής φύσεως		
Τίτλος Π ρ ώ τ ο ς . Γενικές παρατηρήσεις	712	753
Τίτλος Δ ε ύ τ ε ρ ο ς . Περιεχόμενο εξωδικαστηριακής δικαιο- δοσίας των συμβολαιογράφων	713	755
Τίτλος Τ ρ ί τ ο ς . Περιεχόμενο της δικαιοδοσίας των φυλάκων μεταγραφών και υποθηκών	714	759
Τίτλος Τ έ τ α ρ τ ο ς . Περιεχόμενο δικαιοδοσίας των ληξιάρχων	715	760
Τίτλος Π έ μ π τ ο ς . Περιεχόμενο δικαιοδοσίας των δικαστικών επιμελητών	716	760
Τίτλος Έ κ τ ο ς . Το δικηγορικό λειτούργημα σε θέματα εξωδι- καστηριακής εφαρμογής της εκούσιας δικαιοδοσίας	717	762
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Πρόταση Σχεδίου Νόμου (2008)		763
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ Σχέδιο Νόμων (2009)		773
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ		783

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (του Ν. Κλαμαρή)
ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ Α΄ ΗΜΙΤΟΜΟΥ
ΤΟΥ Δ΄ ΤΟΜΟΥ
(του συνολικού έργου)

Την 22^{αν} Ιανουαρίου 1987, ημέρα Πέμπτη, ο Καθηγητής Γεώργιος Θ. Ράμμος, ευρισκόμενος στην πατρογονική του κατοικία στο χωριό Κορακοβούνι της Κυνουρίας (Αρκαδίας) ανάμεσα στα χειρόγραφα του «υποτασσόμενος εις την Θεϊαν Ευδοκίαν» και στη «Βουλή του Δημιουργού και Κυρίου του Παντός» –όπως ο ίδιος πάντοτε με έμφαση, με νόημα και εν πλήρει συνειδήσει τόνιζε στους προλόγους των συγγραμμάτων του– διέκοψε την επίγειον παρουσία του και ανήλθεν εις τους Ουρανούς (εις Εκείνον στον οποίο με όλη του την καρδιά πίστευσε και τη διδασκαλία του Οποίου με λόγια και έργα και κυρίως με το παράδειγμα της ζωής του γενικά και του καθημερινού του βίου ειδικότερα συνειδητά και κατ' αποτέλεσμα βίωσε, υπηρέτησε, δόξασε και διέδοσε).

Η παρούσα έκδοση αποτελεί χρονικά την τρίτη έκδοτική προσπάθεια (από μαθητές/συνεργάτες του Γεωργίου Θ. Ράμμου) για την εκδοτική κυκλοφορία της, αποτυπωμένης σε σύγγραμμα, διδασκαλίας του αειμνήστου καθηγητού Γεωργίου Θ. Ράμμου. Η πρώτη προσπάθεια είχε αναληφθεί τα έτη 1935-1936, ζώντας βέβαια τότε του αειμνήστου Δασκάλου, από τους τότε μαθητές του Γεωργίου Θ. Ράμμου, ήδη αειμνήστους, Εμμανουήλ Μιχελάκη (αργότερα εντεταλμένο Υφηγητή της Πολιτικής Δικονομίας και τακτικό καθηγητή της Έδρας της Εισαγωγής στην Επιστήμη του Δικαίου και της Φιλοσοφίας του Δικαίου), Νικόλαο Αλαβάνο (αργότερα δικηγόρο και βουλευτή Κυκλάδων), Η. Καμπίτση (αργότερα Σύμβουλο του Συμβουλίου της Επικρατείας), Μ. Κωνσταντινίδη και Α. Παπαλάμπρο (αργότερα Σύμβουλο του Συμβουλίου της Επικρατείας), οι οποίοι ανέλαβαν την επιμέλεια για την έκδοση των τότε πανεπιστημιακών παραδόσεων του Γ. Θ. Ράμμου. Στη συνέχεια, και μέχρι της εκδημίας του, ο Γ. Θ. Ράμμος επιμελείτο προσωπικώς των εκδόσεων των συγγραμμάτων του (βοηθούμενος, κατά περίπτωση, ενίοτε από τους κατά καιρούς βοηθούς του, ο χρονικά τελευταίος των οποίων είναι ο έχων την τιμή να είναι και εκείνος, ο οποίος ανέλαβε την ευθύνη αυτής της εκδόσεως), επιστέγασμα των οποίων αναμφίβολα αποτελεί το «Εγχειρίδιον αστικού δικονομικού δικαίου» σε 4 τόμους που κυκλοφόρησαν τα έτη 1978-1985 (και του οποίου η δεύτερη έκδοση, σε μεταγλώττιση στη δημοτική, ενημερωμένη και διευρυμένη επιχειρείται με δέος και σεβασμό τώρα).

Πριν από λίγα χρόνια επιχειρήθηκε από το γράφοντα η δεύτερη έκδοση της

«Επιτομής του αστικού δικονομικού δικαίου», του εισαγωγικού και συνοπτικού βοηθήματος προοριζομένου για φοιτητές, του **Γ. Θ. Ράμμου** με τίτλο «Επιτομή του αστικού δικονομικού δικαίου» κατανεμημένη σε δύο ημιτόμους που κυκλοφορούν ήδη σε τρίτη έκδοση, ενώ ειδικά το τμήμα αυτής που αφορά την απόδειξη κυκλοφόρησε –ως τρίτος ημιτόμος της «Επιτομής αστικού δικονομικού δικαίου»– το 2009 και σε τέταρτη έκδοση και σε σημαντικά διευρυμένη και επανυξημένη έκταση (πάντοτε στον εκδοτικό οίκο του Αντωνίου Ν. Σάκκουλα, με τον ιδρυτή του οποίου, τον αείμνηστο **Νικόλαο Α. Σάκκουλα**, ο **Γ. Θ. Ράμμος** είχε αποκλειστική συνεργασία και στενή φιλία).

Ήδη είκοσι πέντε χρόνια μετά την ολοκλήρωση της πρώτης εκδόσεως από τον ίδιο τον αείμνηστο Δάσκαλο ήλθε η ώρα και για τη δεύτερη έκδοση του θεμελιώδους για την ελληνική επιστήμη του Αστικού Δικονομικού Δικαίου τετράτομου συγγράμματος του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** με τίτλο «Εγχειρίδιον Αστικού Δικονομικού Δικαίου» (το οποίο άλλωστε αποτελεί μέχρι σήμερα ως γνωστόν και το μοναδικό ολοκληρωμένο σύγγραμμα Αστικού Δικονομικού Δικαίου στην Ελλάδα).

Είναι αυτονόητο, ότι η ανάληψη της προσπάθειας για συνέχιση πλέον και της εκδόσεως του βασικού ολοκληρωμένου συστηματικού και διδακτικού συγγράμματος του αειμνήστου, σεβαστού και αγαπητού Δασκάλου ήταν και εξακολουθεί να είναι ένα έργο πολύ δύσκολο. Δύσκολο πρώτα απ' όλα λόγω του δέους, με το οποίο καταλαμβάνεται, όποιος επιχειρεί να ασχοληθεί με την επιμέλεια της επανεκδόσεως, καθώς βέβαια και με την επικαιροποιημένη και αναπροσαρμοσμένη στη νεότερη νομοθεσία και νομολογία συγγραφή της ύλης του έργου αυτού, λόγω του πλούτου των νοημάτων της επιστημονικής αναλύσεως, στην οποία προβαίνει ο **Γ. Θ. Ράμμος**, ο οποίος ευτύχησε, όσο ίσως κανένας άλλος Καθηγητής του Αστικού Δικονομικού Δικαίου σε Ελληνικό Πανεπιστήμιο στην ίδια ή έστω σε ανάλογη με αυτόν έκταση και βαρύτητα, να εναποθέσει για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα με ανεξίτηλο τρόπο τη σφραγίδα του στη διδασκαλία, στην επιστήμη και στη νομοθεσία του ελληνικού αστικού δικονομικού δικαίου: Στην αρχή για τρία χρόνια (1934-1937) έκτακτος καθηγητής και στη συνέχεια για τριανταένα χρόνια συνεχώς **τακτικός καθηγητής** της Πολιτικής Δικονομίας (1937-1968) μέχρι το 1968, χρονιά που αποχώρησε –έχοντας ήδη πληθώρα μαθητών– προώρως πριν συμπληρώσει το εβδομηκοστό έτος της ηλικίας του (λόγω της γνωστής μεθοδεύσεως της μείωσης του ορίου της ηλικίας από τη Δικτατορία) και μέλος (για τριάντα συνεχή χρόνια, 1932-1961) της Συντακτικής Επιτροπής και της Αναθεωρητικής Επιτροπής για τη σύνταξη του νέου ΚΠολΔ, του προσέδωσαν την ιδιότητα και του κύριου αυθεντικού ερμηνευτή των δικονομικών διατάξεων, οι γνώμες του οποίου στο μεγάλο τους ποσοστό εξακολουθούν και σήμερα άμεσα ή έμμεσα (ακόμα και όταν λημονείται ενίοτε η παραπομπή στα έργα του **Γ. Θ. Ράμμου** και αντ' αυτού γίνεται παραπομπή σε νεότερα έργα άλλων συγγραφέων, που στηρίζονται όμως στη διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**) να επηρεάζουν τόσο τη θεωρία όσο και τη νομολογία. Η πρόωγη αποχώρηση την 31.8.1968 του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** από την ενεργό υπη-

ρεσία – και μάλιστα με τον τρόπο με τον οποίο μεθοδεύθηκε από το δικτατορικό καθεστώς – τον λύπησε αφάνταστα και τον άγγιξε σε πολύ ευαίσθητες χορδές. Τη μεγάλη αυτή στενοχώρια τη διαδέχθηκε η ικανοποίηση και η χαρά του για τη διαδοχή του στην έδρα της Πολιτικής Δικονομίας από το **Γεώργιο Μητσόπουλο**, ήδη από το 1950 διεθνώς αναγνωρισμένο Δικονομολόγο, Δικαστικό Σύμβουλο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και εντεταλμένο Υφηγητή της Πολιτικής Δικονομίας στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, και έτσι ο **Γ. Θ. Ράμμος** ευτύχησε τελικά και στη διαδοχή του [αλλά μαζί με αυτόν και η Ελληνική Επιστήμη του Αστικού Δικονομικού Δικαίου στην οποία ο **Γεώργιος Μητσόπουλος** με τη στερεά δογματική, γνωσιοθεωρητική και φιλοσοφική του παιδεία και σκέψη άνοιξε νέους δρόμους σε ελληνικό και σε διεθνές επίπεδο, συνεχίζοντας την υψηλή παράδοση της ελληνικής επιστήμης του Αστικού Δικονομικού Δικαίου, που άρχισε με το **Βασίλειο Τρ. Οικονομίδη** και στερέωσε περίπου για 50 χρόνια στον εικοστό αιώνα ο **Γεώργιος Θ. Ράμμος**, και την οποία οδήγησε-μακριά από επιστημονικούς νομικούς ακροβατισμούς και πειραματισμούς, και με σεβασμό πάντοτε στην ελληνική επιστημονική δικονομική παράδοση την οποία περαιτέρω θεμελίωσε και (ποσοτικά, ποιοτικά, γνωσιοθεωρητικά, φιλοσοφικά, γεωγραφικά) επεξέτεινε και διεύρυνε στην Ελλάδα και στην Αλλοδαπή – με δογματική ασφάλεια από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα]. Ήμουν αρκετές φορές απτήκοος μάρτυς και της λύπης του **Γ. Θ. Ράμμου** για την πρόωγη αποχώρησή του από την ενεργό υπηρεσία και της ικανοποίησής του για τη διαδοχή του από το **Γ. Μητσόπουλο**, επειδή πολλές φορές ο αείμνηστος Διδάσκαλος μου έκανε την τιμή να μου εκμυστηρευθεί τις μύχιες σκέψεις του για πολλά θέματα (επειδή ήμουν, και ήξερε ότι ήμουν, κοντά του από το 1966 μέχρι το 1987, και μάλιστα κατά κύριο λόγο σε εποχές, που λόγω της εν τω μεταξύ αποχωρήσέως του από το Πανεπιστήμιο πολλοί, που έσπευδαν σε άλλες εποχές αυτοβούλως να του υποβάλουν καθημερινώς, και με πληθωριστικό τρόπο, τα «σέβη» τους ξαφνικά τον ξέχασαν).

Είναι μάλιστα ιδιαίτερος χαρακτηριστικές και οι ακόλουθες ειδικότερες επισημάνσεις του **Γεωργίου Μητσοπούλου** κατά το εναρκτήριο μάθημά του στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για τη μοναδική προσφορά του προκατόχου του **Γ. Θ. Ράμμου** στο Πανεπιστήμιο, στη Νομική Σχολή, στη σπουδάζουσα νεολαία, στη Διδασκαλία και στην Επιστήμη του Δικαίου γενικά και του Αστικού Δικονομικού Δικαίου ειδικότερα: «Η συγκίνησής μου απορρέει εκ της σκέψεως της φερομένης μετ' ευγνωμοσύνης προς τους πανεπιστημιακούς διδασκάλους μου, παρ' ων εδιδάχθην την μέθοδον και την αξίαν της επιστήμης ού μὴν αλλά και το καθήκον του επιστήμονος. Ο δε δισταγμός μου οφείλεται εις τον λόγον, ότι αναλογίζομαι ποίους είχαν προκατόχους και οπόσον μεγάλας διά τούτο αναλαμβάνω υποχρεώσεις. Την έδραν ταύτην εδόξασεν ο **Βασίλειος Οικονομίδης** και ελάμπρυναν οι μεταγενέστεροι, μεταξύ των οποίων εξέχουσιν θέσιν θα κατέχη ο **Γεώργιος Ράμμος**, τον οποίον έχω την τιμήν να διαδεχθώ. Το πολύτιμον και εκτεταμένον έργον του **Γεωργίου Ράμμου**, αλλά και η καρποφόρος επί τριάκοντα και έξι έτη διδασκαλία αυτού, υπήρξαν τοιαύτης δυνά-

μεως, ώστε ού μόνον επέφερον την παρ' ημίν άνθησιν των δικονομικών σπουδών, αλλά και συνέδεσαν εν ζωογόνω αλληλεπιδράσει θεωρίαν και πράξιν. Δεν υπήρξε δε μόνον λαμπρός πανεπιστημιακός διδάσκαλος ο **Γεώργιος Ράμμος** και δεν εγαλούχησε μόνον τους νεωτέρους εις τα νάματα του δικονομικού δόγματος, αλλά και διά της ισχυράς αυτού προσωπικότητος συνέβαλε σπουδαίως, όπως καταστή γνώστη εν τη αλλοδαπή η παρ' ημίν θεωρητική και νομοπαρασκευαστική κίνησις εν τω κλάδω του δικονομικού δικαίου. Η κατ' αυτές κυκλοφορήσασα εν Γερμανία μετάφρασις του νέου Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας οφείλεται εις την τοιαύτην προσπάθειαν· αποτελεί δε εν ταυτώ εκδήλωσιν του ζωηρού ενδιαφέροντος της αλλοδαπής θεωρίας διά την παρ' ημίν επιστημονικήν κίνησιν. Αι ευχαί συνοδεύουν τον διακεκριμένον και αγαπητόν διδάσκαλον εν τη ακαμάτω αυτού δράσει και ιδία εν τη αναληφθείση παρ' αυτού προσπάθεια, όπως καθοδηγήση την τε θεωρίαν και πράξιν εις την πρώτην και δυσχερή φάσιν της εφαρμογής του νέου Κώδικος της Πολ. Δικονομίας» (βλ. **Γ. Μητσόπουλο**, *Η θεωρία του Αστικού Δικονομικού Δικαίου*, Ανάτυπο, 1970, σελ. 1).

Η διαδοχή στο βασικό συστηματικό σύγγραμμα του **Γ. Θ. Ράμμου** συνιστά για μένα μία ιδιαίτερος πολύ μεγάλη τιμή. Εκείνο το οποίο εκπλήσσει τον προσεκτικό μελετητή του επιστημονικού έργου του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** είναι ακριβώς ο πλούτος των νοημάτων της επιστημονικής αναλύσεως και της επιστημονικής γλώσσας του **Γ. Θ. Ράμμου**. Πολλά προβλήματα, τα οποία ενίοτε σε μεταγενέστερες μελέτες νεότεροι συγγραφείς αντιμετωπίζουν πολλές φορές προτείνοντας λύσεις που εμφανίζονται ως πρωτότυπες (μάλιστα ενίοτε και από τους ίδιους με ιδιαίτερα αντάρεσκο ύφος), ανακαλύπτεται ότι έχουν βρεί τη λύση τους ή την αφετηρία λύσεώς τους και θεμελιώσεώς τους στη δόκιμη διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**. Μακριά από τάσεις για «πρωτοτυπία» χάριν της πρωτοτυπίας και για επιστημονικούς ή μεθοδολογικούς/ερμηνευτικούς «ακροβατισμούς» και «αλκιβιαδισμούς» η διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** αποτελεί ένα βασικό τμήμα του θεμελίου της λεγόμενης παραδοσιακής διδασκαλίας και θεωρίας της ελληνικής επιστήμης του αστικού δικονομικού δικαίου.

Οι ακόλουθοι λόγοι με ώθησαν να αναλάβω την προσπάθεια για τη δεύτερη έκδοση του «Εγχειριδίου αστικού δικονομικού δικαίου», που ολοκληρώθηκε, ζώντος του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**, το 1985 [και επομένως έχουν παρέλθει ήδη είκοσι πέντε (25) χρόνια από την ολοκλήρωση του όλου έργου με την έκδοση του Δ' τόμου (1985), ενώ έχουν παρέλθει περισσότερα χρόνια από την έκδοση του Α' τόμου (1978), του Β' τόμου (1980) και του Γ' τόμου (1982)]. **Πρώτον** επειδή όλοι οι τόμοι του έργου αυτού έχουν ήδη εξαντληθεί προ πολλού. **Δεύτερον** επειδή η πρώτη έκδοση του έργου είναι διατυπωμένη στην καθαρεύουσα, γεγονός το οποίο –δυστυχώς– καθιστά, όλο και περισσότερο με την πάροδο του χρόνου, το ως άνω έργο δύσχερηστο έως απρόσιτο για τη νεότερη γενεά νομικών καθώς και για τους φοιτητές νομικής. **Τρίτον** λόγοι Σεβασμού προς το επιστημονικό/διδακτικό έργο του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** και στη μνήμη του Σεβαστού Δασκάλου. **Τέταρτον** επει-

δή οι περίπου εξήντα (60!!) –σε μεγάλο δε ποσοστό απρογραμματίστες και εμβληματικές– νομοθετικές τροποποιήσεις, που έχουν επιχειρηθεί από το 1985 μέχρι σήμερα στο πεδίο του αστικού δικονομικού δικαίου καθιστούν αναγκαία την ενημέρωση αυτού του συστηματικού ογκώδους έργου του **Γεωργίου Θ. Ράμμου. Πέμπτον** επειδή είχα πολύ στενά συνεργασθεί ήδη και στην πρώτη έκδοση του ίδιου έργου με τον αείμνηστο Δάσκαλο, εξ ου λόγου ο **Γεώργιος Θ. Ράμμος** μου είχε κάνει ήδη από τότε την πολύ μεγάλη τιμή να με ευχαριστήσει επωνύμως στον πρόλογο του Α' τόμου του ως άνω έργου (ας μου επιτραπεί να επισημάνω, ότι είναι, απ' όσο μπορώ να γνωρίζω, η μοναδική φορά που ο **Γ. Θ. Ράμμος** ευχαρίστησε σε πρόλογο διδακτικού ή συστηματικού συγγράμματός του επωνύμως έναν επιστημονικό συνεργάτη του).

Έχοντας αναλάβει την επεξεργασία αυτής της δεύτερης εκδόσεως οφείλω να διευκρινίσω τα ακόλουθα: α) Η παρούσα έκδοση συνιστά βέβαια κατά μεγάλο ποσοστό απόδοση στη δημοτική της πρώτης εκδόσεως. Στόχος ήταν να μην αλλοιωθεί η βασική/θεμελιώδης διδασκαλία του **Γεωργίου Θ. Ράμμου**, ώστε να είναι κατανοητή και στις νεότερες γενεές νομικών. Προσθήκες οποιασδήποτε άλλης φύσεως έγιναν σε περιορισμένη έκταση, ιδίως όταν νεότερες νομοθετικές τροποποιήσεις επέβαλαν προσθαφαιρέσεις στο κείμενο ή προσαρμογή, ή εκ νέου συγγραφή ή αναδιατύπωση, του κειμένου στα νεότερα νομοθετικά δεδομένα και στη νεότερη νομική ρύθμιση. Σε περιορισμένο επίπεδο προστέθηκε, επίσης, νεότερη βιβλιογραφία. Έχοντας την επιστημονική ευθύνη της εκδόσεως αυτής αυτοπεριορίστηκα στο πλαίσιο της παρούσας δεύτερης εκδόσεως και στο στάδιο αυτό, και απέφυγα στην έκδοση αυτή την άμεση ή έμμεση «εμφύτευση» δικών μου απόψεων (με εξαίρεση μόνο ίσως σε κάποιες περιορισμένες περιπτώσεις ιδίως, αλλ' όχι μόνο, νομοθετικών τροποποιήσεων). Άλλωστε ενόψει της επιχειρουμένης από το 2005 νομοπαρασκευαστικής εργασίας –με πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης– και των σχεδιαζομένων τροποποιήσεων δεν θα είχε νόημα η κατά τη στιγμή αυτή ευρύτερη αναδιαμόρφωση του κλασικού συγγράμματος του Σεβαστού Δασκάλου. Επιφυλάσσομαι όμως σε μελλοντική άλλη έκδοση και εφόσον διευκρινιστεί η βούληση της Πολιτείας για την αναμόρφωση του ΚΠολΔ να επιχειρήσω επαυξημένη νεότερη έκδοση. β) Δεν επιχειρήθηκε μὲν αναδιάρθρωση της ύλης των επί μέρους τόμων του έργου, πλην όμως οι τόμοι κατανεμήθησαν σε αντίστοιχους ημιτόμους, ώστε η χρήση του ογκώδους αυτού έργου να καταστεί πιό εύχρηστη και προσιτή. γ) Δεν αναριθμήθηκαν επίσης εκ νέου οι παράγραφοι και τα τμήματα του έργου. δ) Οι υποσημειώσεις του παρόντος Α' ημιτόμου του τετάρτου τόμου της δεύτερης εκδόσεως αριθμήθηκαν ενιαίως, (σε αντίθεση με την αντίστοιχη αρίθμηση των υποσημειώσεων της πρώτης εκδόσεως η οποία ήταν ανά «παράγραφο»). ε) Για λόγους σεβασμού προς τη μνήμη του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** παρατίθενται και όλοι οι πρόλογοί του στον καθένα από τους τέσσερις τόμους της πρώτης εκδόσεως. Για τους ίδιους λόγους επαναλαμβάνεται και στην παρούσα

έκδοση η αφιέρωση που είχε κάνει ο ίδιος ο **Γεώργιος Θ. Ράμμος** στην πρώτη έκδοση του έργου.

Ευελπιστώ, ότι και η δεύτερη έκδοση του «Εγχειριδίου αστικού δικονομικού δικαίου» θα είναι, ακριβώς όπως και η πρώτη έκδοση, ιδιαιτέρως χρήσιμη σε όλους εκείνους, που διακονούν την επιστήμη του αστικού δικονομικού δικαίου (δικαστικούς λειτουργούς, δικηγόρους, πανεπιστημιακούς καθηγητές, συμβολαιογράφους, δικαστικούς επιμελητές) είτε ως θεωρητικοί του δικαίου, είτε στο πεδίο της ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου. Είναι αυτονόητο όμως, ότι το σύγγραμμα αυτό θα είναι ιδιαιτέρως χρήσιμο και σε όλους τους φοιτητές νομικής, στους οποίους και κατά κύριο λόγο απευθύνεται. Ο παρών πρώτος ημίτομος του τετάρτου τόμου, ο οποίος περιλαμβάνει την ύλη της Εκούσιας Δικαιοδοσίας, θα είναι ιδίως χρήσιμος στους φοιτητές νομικής του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών αφενός μεν στο πλαίσιο του μαθήματος υποχρεωτικής επιλογής του έκτου εξαμήνου «Ασφαλιστικά Μέτρα – Εκούσια Δικαιοδοσία – Ειδικές Διαδικασίες», αφετέρου δε τόσο στο πλαίσιο του υποχρεωτικού μαθήματος του έκτου εξαμήνου «Πολιτική Δικονομία II», που περιλαμβάνει ως διδακτέα ύλη τα Ένδικα Μέσα και την Αναγκαστική Εκτέλεση, όσο και κατά κύριο λόγο στο πλαίσιο του υποχρεωτικού μαθήματος του ογδού εξαμήνου «Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας» (που από τη φύση του περιλαμβάνει όλη την ύλη της Πολιτικής Δικονομίας).

Επίσης για λόγους ενημερότητας ειδικά ως προς τις προτάσεις των δύο νομοπαρασκευαστικών επιτροπών που λειτούργησαν με πρωτοβουλία του Υπουργείου Δικαιοσύνης παρατίθενται στο μεν Παράρτημα I η πρόταση σχεδίου νόμου (έτους 2008) της υπό την προεδρία μου Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την Αναμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στο δε Παράρτημα II το σχέδιο νόμου (έτους 2009) της υπό την προεδρία του Αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου κ. Ιωάννου Παπανικολάου Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την τελική διαμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Θα ήθελα και από τη θέση αυτή να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην αείμνηστη **Μεταξία Ε. Κολοκούρη**, αδελφή του αειμνήστου καθηγητού **Γεωργίου Θ. Ράμμου**, η οποία μου εμπιστεύθηκε τη συνέχιση και αυτού του επιστημονικού έργου του αειμνήστου Δασκάλου και την επιμέλεια αυτής της εκδόσεως. Θα ήθελα όμως επίσης να ευχαριστήσω και από τη θέση αυτή τη δικηγόρο κυρία **Ευγενία Κουμάντου-Κολοκούρη**, η οποία ανανεώνοντας τη σχετική άδεια που μου είχε χορηγήσει η αείμνηστη μητέρα της **Μεταξία Ε. Κολοκούρη**, μου επέτρεψε να συνεχίσω την έκδοση του έργου αυτού, άδεια που για μένα μεν είναι ιδιαιτέρως τιμητική, ταυτόχρονα όμως –όπως (θέλω να) πιστεύω ακράδαντα– ανταποκρίνεται πλήρως και στη βούληση του αειμνήστου Δασκάλου μου. Άλλωστε με τον αείμνηστο Δάσκαλο είχα μία στενή και αδιατάρακτη σχέση μαθητού προς Δάσκαλο ήδη από τα φοιτητικά μου χρόνια, η οποία εντατικοποιήθηκε και επισημοποιήθηκε με

ακαδημαϊκό τρόπο από το 1966, όταν έχοντας ήδη λάβει το πτυχίο μου νομικής με άριστα με προσέλαβε ως έκτακτο βοηθό της έδρας της Πολιτικής Δικονομίας, και συνεχίστηκε με συνεχώς στενότερη επιστημονική και ανθρώπινη/συναισθηματική διασύνδεση και μέχρι την εκδημία του το έτος 1987.

Η επιστημονική ευθύνη και η αντίστοιχη τιμή για τη διαδοχή στο βασικό επιστημονικό/διδασκικό σύγγραμμα του **Γεωργίου Ράμμου**, στο οποίο αποτυπώνεται και η θεμελιώδης πανεπιστημιακή διδασκαλία του Σεβαστού αειμνήστου Διδασκάλου, είναι για μένα πολύ μεγάλη.

Η δεύτερη έκδοση, που αρχίζει με την κυκλοφορία και του παρόντος πρώτου ημιτόμου του τετάρτου τόμου, θα ήταν αδύνατη χωρίς την ουσιαστική συνδρομή μερικών αξίων νέων συναδέλφων, οι οποίοι επίσης είχαν γνωρίσει το **Γεώργιο Θ. Ράμμο** (και έτσι η ακαδημαϊκή παράδοση συνεχίζεται και στις νεότερες γενέες των δικονομολόγων). Για τη βοήθειά τους, και από τη θέση αυτή, τους ευχαριστώ πολύ. Ειδικότερα επιθυμώ να ευχαριστήσω θερμά όλους τους νέους συναδέλφους, συνεργάτες και μαθητές μου, οι οποίοι πολλαπλώς με συνέδραμαν στην πραγματοποίηση αυτού του βιβλίου. Η βασική βοήθεια προήλθε πριν από αρκετά χρόνια από τον κ. **Γεώργιο Ορφανίδη**, ήδη Καθηγητή της Πολιτικής Δικονομίας, τον αείμνηστο (και προώρως με τραγικό τρόπο εκλιπόντα) **Στυλιανό Κουσουλή**, την Επίκουρη Καθηγήτρια κυρία **Φ. Αλμπανίδου-Τριανταφύλλου**, τον Επίκουρο Καθηγητή κ. **Στέφανο Πανταζόπουλο**, ήδη Εφέτη, τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών κ. **Νικόλαο Νικολάου**, Δ.Ν. (της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Tübingen), τον Επίκουρο Καθηγητή κ. **Δημήτριο Τσικρικά**, τον Λέκτορα κ. **Ν. Κατηφόρη** και την κυρία **Μ. Κουκουξέλη**, Δικηγόρο, Δ.Ν. (της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Freiburg i. Br./Γερμανίας). Όλοι τους – που από πολλά χρόνια είναι και μέλη του Ερευνητικού Προσωπικού του Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών – με είχαν βοηθήσει σημαντικά στη μεταγλώττιση στη Δημοτική ορισμένων τμημάτων του βιβλίου, ταυτόχρονα όμως με βοήθησαν πολύ και με τις επιστημονικές παρατηρήσεις τους είτε ως προς την επιστημονικά ορθή απόδοση ορισμένων όρων είτε ως προς την ερμηνεία ορισμένων νομικών διατάξεων (νεότερων ή παλαιότερων).

Πολύ σημαντική υπήρξε όμως και η βοήθεια νεότερων ακόμη επιστημόνων και μαθητών μου (που συμμετέχουν ως ερευνητές/επιστημονικοί συνεργάτες και στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών): Ιδίως επιθυμώ να ευχαριστήσω τον κ. **Κ. Γιαννόπουλο**, ήδη (και μετά από ιδιαίτερος θερμή εισήγηση του καθηγητού κ. **H. Prütting**) διδάκτορα νομικής στην Πολιτική Δικονομία με την ανώτατη διάκριση «*summa cum laude*» του Πανεπιστημίου Κολωνίας (και ειδικό επιστήμονα της Πολιτικής Δικονομίας στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών), τις κυρίες **Ε. Μπαλατσού**, **Δ. Σακκά** και **Κ. Χρονοπούλου** (συνεργάτιδά μου και στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Πρωθυπουργού), κατόχους Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδικεύσεως (ΜΔΕ) στην Πολιτική Δικονομία του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανε-

πιστημίου Αθηνών, τους κ.κ. **Ι. Γερμανό** (κάτοχο ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Freiburg i. Br.), **Σ. Παπαδόπουλο** (κάτοχο ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών), **Ν. Κοροβέση** και **Ι. Καπτανή**, κατόχους ΜΔΕ αντιστοίχως στο Δημόσιο Δίκαιο και στο Αστικό Δίκαιο του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και τον κ. **Γ. Κόντη**, κάτοχο μεταπτυχιακού διπλώματος στην Πολιτική Δικονομία και ήδη υποψήφιο διδάκτορα νομικής στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και την κυρία **Κ. Ευαγγέλου**, κάτοχο ΜΔΕ στην Πολιτική Δικονομία στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπως επίσης και τις συνεργάτιδες μου, στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Πρωθυπουργού, κυρία **Ελένη Τενεδίου**, Πτυχιούχο του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Διεθνολόγο, καθώς και την κυρία **Μ. Γαλανού**, κάτοχο μεταπτυχιακού διπλώματος στο Ποινικό Δίκαιο και ήδη υποψήφια διδάκτορα Νομικής στο Τμήμα Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Για την αφιλοκερδή βοήθεια από πολλά χρόνια και σε όλα τα στάδια αυτής της προσπάθειας θέλω να ευχαριστήσω επίσης θερμά τις κ.κ. **Ρ. Κοσσαρά**, **Α. Λιάζου** και **Σ. Πιπιλή**. Θερμότατες ευχαριστίες οφείλω επίσης στον κ. **Αντώνιο Ν. Σάκκουλα** (Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα) και στους συνεργάτες του για την αμέριστη συνδρομή του και στην έκδοση αυτή.

22 Ιανουαρίου 2009 *
Νικόλαος Κ. Κλαμαρής

* Στις 18:45 της Πέμπτης 22 Ιανουαρίου 1987 μου τηλεφώνησαν (στο γραφείο μου στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) από το πατρογονικό σπίτι του **Γεωργίου Θ. Ράμμου** στο χωριό Κορακοβούνι της Κυνουρίας (Αρκαδίας), ότι ο Αγαπητός και Σεβαστός Δάσκαλος ανήλθεν εις τους Ουρανοί. Για την υπαρξιακή αυτή στιγμή της μεταβάσεως από την επίγειο εις την Ουράνιο ζωή ο Σεβαστός Δάσκαλος, υπόδειγμα συνεπούς πιστού Χριστιανού Ορθόδοξου και κατά κυριολεξία φιλοσοφημένου Ανθρώπου, ήταν, όπως συνάγεται από τα γραπτά του, αλλά και από τους προλόγους του στους τέσσερις τόμους της πρώτης εκδόσεως αυτού του έργου του, απόλυτα, ψυχολογικά και ηθικά, προετοιμασμένος. Στο ημερολόγιό μου και στο μυαλό μου η στιγμή αυτή έχει μείνει και θα παραμείνει για πάντα ανεξίτηλη μαζί με την ευγνωμοσύνη μου προς το πρόσωπό του.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ

ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ
(ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ*,**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

§ 629

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Βλ. την ανωτέρω τ. Ι σελ. 1, 4, 18, 25, 28, 51 επ., παραπι-
θεμένη βιβλιογραφία καθώς και Γ. Μητσόπουλο, Η έννοια της εκούσιας δικαιοδο-
σίας ΝΔικ. 27 (1971), 337 επ. = Μελέται 1983, Ι, 541 επ.· G. Mitsopoulos, Considera-
tions sur la notion de juridiction gracieuse, Τμ. Τόμος Π. Ζέπου, Αθήναι, 1973, σ.
311 επ.· F. Baur, Freiwillige Gerichtsbarkeit, 1. Buch, Allgemeines Verfahrensrecht,
1955· Baur Fritz-Wolf M., Grundbegriffe des Rechts der Freiwilligen Gerichtsbarkeit
2. Aufl. 1980· Verich H.A., Freiwillige Gerichtsbarkeit 1981· Kahlirmgard, Beschwer-
deberechtigung und Beschwer in der freiwilligen Gerichtsbarkeit, Würzburg, 1981·
Kierdorf C., Die Legalisation von Urkunden, 1975· Pikart Heinz und Henn Karl Eu-
gen, Lehrbuch der Freiwilligen Gerichtsbarkeit (1963)· Jansen Paul, Wandlungen im
Verfahren der freiwilligen Gerichtsbarkeit (1964)· Jützev-Kirchen Johan, Ein Ver-
gleich zwischen dem Verfahren der freiwilligen Gerichtsbarkeit und dem allgemeinen
Verwaltungsverfahren (Διατρ. επί διδ. Πανεπιστημ. Münster, 1967)· Redenti Enrico,
Diritto processuale civile², III Procedimenti speciali di cognizione e cautelari proce-
dimenti di esecuzione, giurisdizione volontaria - Delibazioni - Arbitrati, (1954)· Bas-
senge P./Herbst G., Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit⁶,
1992· Martiny Dieter, Nichtstreitige Verfahren in Frankreich, München, (1976)· Stae-
helin Roland, Die Systematische Darstellung der Behandlung der nichtstreitigen Geri-
chtsbarkeit im schweizerischen Recht (1941)· Guldener Max, Grundzüge der freiwilli-
gen Gerichtsbarkeit der Schweiz (1954)· Habscheid W., Freiwillige Gerichtsbarkeit⁷,
(1983)· Keidel Th./Kuntze J./Winkler Karl, Freiwillige Gerichtsbarkeit, Teil A¹³, 1992,
Teil B¹², 1986· Bumiller/ Winkler, Freiwillige Gerichtsbarkeit⁵, Kommentar, 1992·
Helbich Manfred, Freiwillige Gerichtsbarkeit⁴, 1990· Schwab Leopold, Das Verhältnis
der freiwilligen Gerichtsbarkeit zur streitigen Gerichtsbarkeit (Διατρ. επί διδ. Πανε-
πιστ. Bonn 1960)· Kruse, Das Wesen der freiwilligen Gerichtsbarkeit und die Una-
bhängigkeit der Richters (Διατρ. επι διδ. Πανεπ. Marburg 1964)· Nußbaum Arth, Die
freiwillige Gerichtsbarkeit im Reiche und in Preussen (1900)· Derner Emil, Verfahren
der freiwilligen Gerichtsbarkeit u.s.w. (1963)· Jansen Paul, Freiwillige Gerichtsbarkeit
und Notariat⁶, Bd. 3, 1971· Bäermann Johannes, Freiwillige Gerichtsbarkeit und Notar-
recht (1968)· Bericht der Kommission für das Recht der freiwilligen Gerichtsbarkeit

(άνευ συγγραφώς)· *Bassenge /Herbst*, Kommentar des Gesetzes über die freiwillige Gerichtsbarkeit⁶, 1992· *Bumille Ursula - Karl Winkler*, Freiwillige Gerichtsbarkeit, Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, 7. Auflage, München, 1999· *Schlegelberger*, Gesetze über die Angelegenheiten der Freiwilligen Gerichtsbarkeit, Kommentar⁷, 1956 (Nachtrag 1957)· *Keidel Fritz und Theodor*, Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (1978-1979)· (Lent F.)·*Habscheid W.*, Freiwillige Gerichtsbarkeit⁷, 1983· *Feuerbach Leonard*, Freiwillige Gerichtsbarkeit (1934)· *Habscheid Walther*, Der Streitgegenstand im Zivilprozess und im Streitverfahren der Freiwilligen Gerichtsbarkeit, 1956· *Munding Walter*, Vergleiche im Verfahren der freiwilligen Gerichtsbarkeit, 1957· *Fenn Herbert*, Die Anschlußbeschwerde im Zivilprozess und im Verfahren der freiwilligen Gerichtsbarkeit (1961)· *J. Hoffmann*, Das Verbot der Reformatio in peius im Beschwerdeverfahren der Freiwilligen Gerichtsbarkeit, 1992· *Huhn/v. Schuckmann*, Beurkundungsgesetz², 1987· *V. Ritter*, Vorläufige Anordnungen in Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, 1991· *V. Schäfer*, Abänderbarkeit und Rechtskraft im Verfahren der freiwilligen Gerichtsbarkeit, 1992· *K. Schleicher*, Rechtliches Gehör und (persönlich-) mündliche Anhörung, 1988· *Brehm W.*, Freiwillige Gerichtsbarkeit, 1988· *H. - M. Pawlowski/S. Smid*, Freiwillige Gerichtsbarkeit, 1993· *S. Smid*, Rechtsprechung - Zur Unterscheidung von Rechtsfürsorge und Prozeß, 1990· Ένωση Ελλήνων Δικονομολόγων, Προβλήματα Εκούσιας Δικαιοδοσίας (20ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ένωσης Ελλήνων Δικονομολόγων, 1994), 1995· *Κ. Μπέη*, Πολιτική Δικονομία, Γενικές αρχές και ερμηνεία των άρθρων, τεύχη 17 (1991), 18 (1992) και 19 (1993)· του ιδίου, Διαιτησία για γνήσια υπόθεση εκούσιας δικαιοδοσίας, γνωμοδότηση, Δ 18 (1987) σ. 424 επ· *Μπρακατσούλα Β.*, Εκούσια Δικαιοδοσία, 2002· *Ε. Περάκη*, Η συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης κατά τα άρθρα 44 και 45 Ν. 1892/1990 και η υπαγωγή της στην έννοια της συλλογικής διαδικασίας, Αθήνα, 1993· *H. Dolinar*, Österreichisches Außerstreitverfahrensrecht, Allgemeiner Teil, Wien, 1982· *E. Feil - H. Hergovich*, Verfahren außer Streitsachen², Eisenstadt, 1972· *Th. Klicka - P. Oberhammer*, Außerstreitverfahren, Wien, 1995· *H. Köhler*, Das Verfahren außer Streitsachen³, Wien, 1975· *W. Kralik*, Entwurf eines Ausserstreitgesetzes, Wien, 1988.

****Ενδεικτική νομολογία (γενικά) για την Εκούσια Δικαιοδοσία:** ΑΠ 1374/2005, (Στ. Πατεράκης), ΔΕΕ 2005 σ. 1221· ΑΠ 305/2005, (Στ. Πατεράκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1273/2003, (Π. Κακαλής), ΧΡΙΑ 2004 σ. 246, ΕλλΔνη 2004 σ. 417· ΑΠ 1180/2003, (Θ. Αποστολόπουλος), ΧΡΙΑ 2004 σ. 148, ΕλλΔνη 2005 σ. 432· ΑΠ 1053/2003, (Δ. Σουλτανιάς), ΧΡΙΑ 2004 σ. 150· ΑΠ 100/2003, (Δ. Σουλτανιάς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 121/2003, (Εμμ. Δαμάσκος), ΕλλΔνη σ. 967, ΝοΒ 2003 σ. 1623· ΑΠ 41/2003, (Δ. Σουλτανιάς), ΧΡΙΑ 2003 σ. 445, ΝοΒ 2003 σ. 1619· ΑΠ 11/2003, (Π. Φιλιππόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1503/2002, (Δ. Σουλτανιάς), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1260/2002, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΝοΒ 2003 σ. 1020· ΑΠ 1076/2002, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 724/2002, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΔΕΕ 2002 σ. 1254, ΝοΒ 2003 σ. 34· ΑΠ 606/2002, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 497/2007, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ

86/2002, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΔΕΕ 2002 σ. 607, ΕΕμπΔ 2002, σ. 408· ΑΠ 1275/2001, (Π. Μεϊδάνης), ΔΕΕ 2001 σ. 1106, ΕλλΔνη 2002 σ. 126, ΕμπΔ 2002 σ. 886· ΑΠ 1030/2001, (Κ. Παπαλάκης), ΔΕΕ 2001 σ. 1125, ΕΕμπΔ 2001 (740), Επιδικία 2004 σ. 414· ΑΠ 932/2001, (Κ. Παπαλάκης), ΕλλΔνη 2003 σ. 136· ΑΠ 385/2001, (Δ. Κατσιρέας), ΕλλΔνη 2002 σ. 112· ΑΠ 108/2001, (Κ. Παπαλάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 98/2001, (Κ. Παπαλάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 24/2001, (Κ. Παπαλάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1613/2000, (Δ. Κατσιρέας), ΕλλΔνη 2001 σ. 681· ΑΠ (Ολ.) 6/1999, (Στ. Ματθίας), ΑρχΝ 1999, σ. 426, ΕλλΔνη 1999 σ. 274, ΝοΒ 1999 σ. 1116· ΣτΕ 508/2005, (Μ. Βροντάκης), ΝΟΜΟΣ· ΕΣ(Ολ.) 894/2005, (Κ. Ρίζος), ΕΔΚΑ 2006 σ. 210· ΕφΑθ 5552/2005, (Δ. Δαλιάνης), ΑρχΝ 2006 σ. 96· ΕφΑθ 4018/2005, (Δ. Μόκκας), ΕλλΔνη 2005 σ. 1727· ΕφΑθ 3470/2005, (Δ. Δαλιάνης), ΔΕΕ 2005 σ. 1307· ΕφΑθ 3116/2005, (Α. Λιανός), ΔΕΕ 2005 σ. 973· ΕφΑθ 2734/2005, (Αθ. Παπαδόπουλος), ΕλλΔνη 2005 σ. 1140· ΕφΠειρ 713/2005, (Ιωσ. Βέλλας), ΠειρΝομ 2005 σ. 364· ΕφΠειρ 120/2005, (Ελ. Σπηλιώτη), ΕΝαυτΔ 2005 σ. 22· ΕφΘες 647/2005, (Β. Λυκούδη), ΝΟΜΟΣ· ΕφΘες 217/2005, (Β. Λυκούδη), ΔΕΕ 2005 σ. 445· ΕφΔωδ 306/2005, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΔωδ 296/2005, (Ευρ. Λαγουδιανάκης), ΝΟΜΟΣ· ΕφΔωδ 276/2005, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 8561/2004, (Αθ. Παπαδόπουλος), ΕλλΔνη 2005 σ. 870· ΕφΑθ 8164/2004, (Θ. Μπίρπος), ΔΕΕ 2005 σ. 304· ΕφΑθ 7602/2004, (Γ. Καλαμίδας), ΔΕΕ 2005 σ. 178· ΕφΑθ 7061/2004, (Γ. Χοϊμές), ΕλλΔνη 2005 σ. 520· ΕφΛαρ 78/2004, ΕπισκΕμπΔ 2004 σ. 204· ΕφΔωδ 168/2004, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΔωδ 125/2004, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΔωδ 120/2004, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 7071/2002, (Γ. Χοϊμές), ΕλλΔνη 2003 σ. 854· ΕφΠειρ 197/2002, (Ι. Κατσαμπάνης), ΔΕΕ 2002 σ. 497.

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Παραπάνω¹ γίνεται λόγος για την έννοια και το περιεχόμενο της εκούσιας δικαιοδοσίας και για τη διάκριση και τη διαφορά αυτής από την αμφισβητούμενη δικαιοδοσία και μνημονεύονται οι υποθέσεις, οι οποίες υπάγονται στην εκούσια δικαιοδοσία. Β) Για την εκδίκαση τών υποθέσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας ο ΚΠολΔ καθιερώνει (όπως και το προγενέστερο δίκαιο), ειδική διαδικασία, η οποία εφαρμόζεται και για τις υποθέσεις, τις οποίες ο Α.Κ. και ο Εισ.Ν.ΑΚ (α.ν. 2783/1941) θεωρούν, ότι υπάγονται στην εκούσια δικαιοδοσία άμεσα ή έμμεσα με βάση παραπομπή στις αντίστοιχες διατάξεις του προϊσχύσαντος δικαίου. Γ) Μερικές φορές τόσο ο ΚΠολΔ, όσο και ξεχωριστές ειδικές διατάξεις διαφόρων άλλων νομοθετημάτων παραπέμπουν για την εκδίκαση ορισμένων κατηγοριών υποθέσεων ή και μεμονωμένων υποθέσεων στην ειδική διαδικασία, που προβλέπεται και ρυθμίζεται από τον ΚΠολΔ για τις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας. Στις περιπτώσεις

1. Βλέπε τ. Ι, § 67.

αυτές γεννιούνται ορισμένα ζητήματα θεωρητικής και πρακτικής φύσεως σε σχέση με την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων, οι οποίες αφορούν άμεσα τις κύριες υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας, π.χ. σε σχέση με το επιτρεπτό της ασκήσεως ενδίκων μέσων, την εκτέλεση και αναστολή της εκτελέσεως με την ευρεία έννοια των εκδιδόμενων αποφάσεων κλπ. Απαιτείται, νομίζουμε, ειδική εξέταση και αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων, με προσοχή και με γνώση της ιδιομορφίας τους.

II) *Φύση και γενικό περιεχόμενο της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας.* Α) Η παραπάνω ειδική διαδικασία, που καθορίζεται για τις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας περιέχει και εμφανίζει εξωτερικά τα στοιχεία και χαρακτηριστικά της διαγνωστικής διαδικασίας, αν και οι υποθέσεις, που δικάζονται σύμφωνα με αυτή, δεν έχουν συνήθως το στοιχείο της αμφισβήτησης ή έριδας, η οποία αίρεται από νομική πλευρά τουλάχιστον με τη δικαστική διάγνωση και τη δικαστική κρίση, που εκφέρεται στη συνέχεια. Β) Στο βάθος όμως εξεταζόμενες και οι υποθέσεις αυτές παρουσιάζουν στην αρχή ή στη συνέχεια την ανάγκη της δικαστικής διαπιστώσεως της συνδρομής ορισμένων προϋποθέσεων. Δικαιολογείται μερικά αυτό το φαινόμενο και από την ποικιλία των εννόμων σχέσεων, από τις οποίες προέρχονται τα θέματα, τα οποία έχουν ανάγκη ρυθμίσεως και φέρονται στα δικαστήρια για διάγνωση σε ορισμένες υποθέσεις κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Το παραπάνω στοιχείο είναι μερικές φορές καλυμμένο με διάφορες μορφές. Από αυτούς τους λόγους εξηγούνται, έστω και όχι πλήρως, ορισμένες δυσχέρειες, οι οποίες, όπως αναφέρεται στην ανάπτυξη που ακολουθεί στο γενικό και ειδικό μέρος, ανακύπτουν στην αντιμετώπιση ορισμένων προβλημάτων κατά την πορεία της διαδικασίας, τον καθορισμό των συνεπειών των εκδιδόμενων αποφάσεων κλπ. Ενόψει αυτών των δυσχερειών θα πρέπει να αντιμετωπίζονται τα ζητήματα, που κάθε φορά προκύπτουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

§ 630

I) *Εισαγωγή.* Α) Όπως και παραπάνω σημειώθηκε, η εκούσια δικαιοδοσία περιλαμβάνει κατά βάση εκείνες τις υποθέσεις, οι οποίες έχουν ανάγκη διαπιστώσεως ή έρευνας και αντιμετωπίζονται από κρατικά όργανα, αλλά δεν έχουν το στοιχείο της αμφισβήτησης ή έριδας και δεν καθιστούν εκ των πραγμάτων συνήθως αναγκαία τη δικαστική διάγνωση.

Β) Στην Ελλάδα, όπως λέχθηκε και όπως στη συνέχεια αναπτύσσεται, οι υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας έχουν ανατεθεί κατά κανόνα στη δικαστική εξουσία και κυρίως στα (πολιτικά) δικαστήρια (άρθρο. 94 § 3 Συντ. αρχικά και 94 § 2 Συντ. μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001). Εν προκειμένω θα πρέπει μάλιστα να επισημανθεί και η διαφοροποίηση, σε μικρό βαθμό, της ρυθμίσεως μεταξύ του άρθρου 94 § 3 Συντ. 1975/1986 και του άρθρου 94 § 2 Συντ. 1975/1986/2001. Ειδικότερα, ενώ το άρθρο 94 § 3 Συντάγματος 1975/1986 θέσπιζε τη ρύθμιση, ότι στα «πολιτικά δικαστήρια υπάγονται όλες οι ιδιωτικές διαφορές, καθώς και οι υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας που τούς ανατίθενται με νόμο», η μετά την αναθεώρηση του 2001 νεώτερη διάταξη του άρθρου 94 § 2 Συντ. 1975/1986/2001 προβλέπει, ότι στα «πολιτικά δικαστήρια υπάγονται οι ιδιωτικές διαφορές, καθώς και υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, όπως νόμος ορίζει».

ΙΙ) *Περιεχόμενο της ασκήσεως της εκούσιας δικαιοδοσίας.* Α) Στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας η κρατική δραστηριότητα εκδηλώνεται και εξειδικεύεται στην εξέταση των σχετικών θεμάτων και –μετά από εκτίμηση αυτών καθώς και των περιστάσεων, οι οποίες κάθε φορά συντρέχουν– στην παροχή άδειας ή εγκρίσεως για επιχείρηση ορισμένων πράξεων, ή αναγνώριση ή κήρυξη της εκδηλώσεως ορισμένων εννόμων συνεπειών. Β) Η λειτουργία αυτή δεν έχει συνήθως, για την ακρίβεια, το στοιχείο της δικαστικής διαγνώσεως, αλλά δεν είναι μακριά από τη δικαστική κρίση, και έχει ανατεθεί στην Ελλάδα στη δικαστική εξουσία και κατά βάση στα δικαστήρια για μεγαλύτερες και περισσότερες εγγυήσεις. Γ) Από αυτούς τους λόγους και από την ανάγκη δημιουργίας των προϋποθέσεων κατά κάποιο τρόπο νομικής ασφάλειας μπορεί να βρει, όπως και αλλού σημειώνεται, δικαιολογία η αναγνώριση ορισμένων εννόμων συνεπειών στις πράξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας, οι οποίες επιχειρούνται κάτω από το κύρος της δικαστικής αρχής. Δ) Γενικά, όπως μπορεί να συναχθεί με ευχέρεια από την ανάπτυξη, που επακολουθεί, στο γενικό και στο ειδικό μέρος, η μορφή της εισαγωγής και της πορείας των υποθέσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας στα δικαστήρια και –στη συνέχεια– η έκδοση αποφάσεως στις περιπτώσεις αυτές διατηρούν γενικά την εμφάνιση και τη δομή των πράξεων της διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (και σε κάθε περίπτωση της δικαιοδοσίας).

ΙΙΙ) *Θεωρητική και πρακτική σημασία της διαδικασίας της εκούσιας*

δικαιοδοσίας. Α) Η ανάγκη καθιερώσεως της ειδικής διαδικασίας για τις υποθέσεις που υπάγονται στην εκούσια δικαιοδοσία είναι πρόδηλη. Η ανάγκη της κρατικής μέριμνας και επεμβάσεως στις περιπτώσεις αυτές μπορεί να εξηγηθεί με ευχέρεια. Οι θετικές, εξάλλου και αποθετικές ευμενείς συνέπειες εκδηλώνονται συνήθως. Β) Ο θεσμός της απονομής της δικαιοσύνης αποκτά ένα παραπάνω –όχι ασήμαντο– πεδίο δράσεως και η επέκταση αυτή ολοκληρώνει τη θεωρητική και πρακτική της σημασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ Η ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ Κ.Πολ.Δ. ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΙΣ.Ν.Κ.Πολ.Δ.

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις

§ 630 Α

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Κατ' αρχήν ο ΚΠολΔ διατήρησε στο έκτο βιβλίο του, που ρυθμίζει τη διαδικασία της Εκούσιας Δικαιοδοσίας, το σύστημα του προγενέστερου δικαίου, το οποίο όμως σε πολλά σημεία συμπλήρωσε και ως προς την έκταση και ως προς το περιεχόμενο. Β) Ο Εισ.Ν.ΚΠολΔ ρύθμισε τα της σχέσεως του προγενέστερου με το νέο δίκαιο, που εισάχθηκε με τον ΚΠολΔ.

ΙΙ) *Γενικές και ειδικές διατάξεις.* Ο ΚΠολΔ περιέλαβε για τη ρύθμιση της Εκούσιας Δικαιοδοσίας (άρθρα 739-866 ΚΠολΔ) τόσο (άρθρ. 739-781 ΚΠολΔ) γενικές διατάξεις όσο και ειδικούς ξεχωριστούς ορισμούς. Α) Με τις πρώτες ρυθμίζει τα της διαδικασίας των υποθέσεων, οι οποίες εισάγονται και εκδικάζονται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, η οποία αποτελεί μία από τις ειδικές διαδικασίες, που καθιερώνονται από τον ΚΠολΔ. Β) Με τους ειδικούς, εξ άλλου, ορισμούς (άρθρ. 782-866 ΚΠολΔ) αντιμετωπίζονται τα ζητήματα, τα οποία ανάγονται στα ιδιαίτερα θέματα των διαφόρων υποθέσεων, τις οποίες θεώρησε, ότι ανήκουν στην εκούσια δικαιοδοσία ή έχουν σχέση με αυτή και θα πρέπει να εκδικάζονται με την ειδική διαδικασία της. Γ) Οι διατάξεις της πρώτης κατηγορίας, εξάλλου, έχουν εφαρμογή και στις περιπτώσεις εκείνες, στις οποίες με νόμο χαρακτηρίζονται ορισμένα θέματα ότι αφορούν υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας και ορίζεται ότι υπάγονται σε αυτή την

ειδική διαδικασία, όπως και για τις υποθέσεις εκείνες, οι οποίες από τη φύση και το περιεχόμενο τους είναι της εκούσιας δικαιοδοσίας.

ΙΙΙ) *Κατ' αρχή εφαρμοστέες διατάξεις.* Όπως ρητά ορίζει ο ΚΠολΔ², οι διατάξεις των αρθρ. 1-590 ΚΠολΔ (του γενικού μέρους σχετικά με τη γενική ή τακτική, αμφισβητούμενη, διαδικασία και δικαιοδοσία) εφαρμόζονται και στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, εκτός αν αντίκεινται σε ειδικές διατάξεις ή δεν προσαρμόζονται στη διαδικασία αυτή. Παρακάτω στους οικείους τόπους μνημονεύονται οι περιπτώσεις, στις οποίες δικαιολογείται ή επιβάλλεται η αναφερθείσα απόκλιση και διαφορετική ρύθμιση ή αντιμετώπιση.

Τίτλος Δεύτερος

Δικαιοδοσία και αρμοδιότητα σε υποθέσεις που υπάγονται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας

§ 630Β

Ι) Υποθέσεις που υπάγονται στη διαδικασία της Εκούσιας Δικαιοδοσίας. Α) Οι υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας υπάγονται, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 1 του ΚΠολΔ (βλ. και άρθρ. 94 § 3 Συντ.), στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων και των δικαστικών λειτουργών και υπαλλήλων, οι οποίοι συνεργάζονται με αυτά. Β) Εξαίρεση ισχύει, αν με ρητή διάταξη νόμου υπάγονται τέτοιες υποθέσεις σε άλλα δικαστήρια ή αρχές. Γ) Σύμφωνα με τη ρύθμιση του ΚΠολΔ –άρθρ. 739 (784)– όλες οι υποθέσεις που αναφέρονται στα άρθρα 782 έως 866 υπάγονται στην ειδική διαδικασία των άρθρων 741 έως 781 ΚΠολΔ, καθώς και κάθε άλλη υπόθεση που υπάγεται με διάταξη νόμου στη διαδικασία αυτή.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα.* Α) Οι υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας υπάγονται κατά κανόνα στην καθ' ύλην αρμοδιότητα των μονομελών πρωτοδικείων. Εξαίρεση ισχύει: α) στις υποθέσεις που αφορούν την υιοθεσία, οι οποίες υπάγονται στην αρμοδιότητα των πολυμελών πρωτοδικείων [πριν από το Ν. 2447/96 υπαγόntonταν στα πολυμελή πρωτοδικεία και οι υποθέσεις που αφορούσαν την –καταργηθείσα εν τω μεταξύ– κήρυξη προσώπου σε κατάσταση δικαστικής απαγορεύσεως ή δικαστικής αντιλήψεως, και την επίσης καταργηθείσα ως διαδικασία νομιμοποίηση τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του (το ίδιο δε ίσχυε και στην καταρ-

2. ΚΠολΔ 741 (786).

γημένη εν τω μεταξύ νομιμοποίηση εξωγάμου τέκνου με δικαστική απόφαση σύμφωνα με το προγενέστερο δίκαιο)]. β) Στις υποθέσεις που από το νόμο υπάγονται στην αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων³. Β) Η κατά τόπον αρμοδιότητα καθορίζεται ειδικά για κάθε κατηγορία υποθέσεων από αυτές που αναφέρθηκαν⁴. Γ) Στις παραπάνω υποθέσεις, με ρητή διάταξη του νόμου, δεν επιτρέπεται παρέκταση της αρμοδιότητας⁵ (καθ' ύλην και κατά τόπον). Θα ήταν άλλωστε και δύσκολο, αν μη αδύνατο, να συντρέξουν οι προϋποθέσεις της παρεκτάσεως της αρμοδιότητας, η οποία ως (δικονομική) σύμβαση προϋποθέτει σύμπτωση δηλώσεων βουλήσεως δύο διαδίκων/αντιδίκων, αν λάβει κανείς υπόψη του τη μορφή της διαδικασίας που αναλύεται παρακάτω, στην οποία ως γνωστόν υπάρχει ένας διάδικος και όχι δύο.

Τίτλος Τρίτος **Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης**

§ 630 Γ

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως παραπάνω⁶ λέχθηκε, με βάση τη γενική παραπομπή στις γενικές διατάξεις του ΚΠολΔ, έχουν κατ' αρχή εφαρμογή και σχετικά με το προκείμενο θέμα οι γενικοί ορισμοί που παραπάνω⁷ αναπτύσσονται, εκτός αν αντίκεινται στη φύση των συγκεκριμένων υποθέσεων. Β) Ισχύουν όμως, όπως ορίζεται, ορισμένες αποκλίσεις, οι οποίες δικαιολογούνται ή ενδείκνυνται από τη φύση των πραγμάτων. Για τις περιπτώσεις αυτές γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Ικανότητα του διαδίκου ή προσώπου ή υποκειμένου της δίκης.* Α) Στις δίκες της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας πρόσωπα ή υποκείμενα της δίκης είναι αφενός το δικαστήριο και αφετέρου οι διάδικοι, δηλαδή τα πρόσωπα, μεταξύ των οποίων υφίσταται η διαφορά και ειδικότερα η δίκη. Β) Στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας δεν υπάρχει διαφορά και για την ακρίβεια δίκη. Αυτό έχει ως συνέπεια, ότι δεν είναι δυνατόν –για να ακριβολογεί κανείς– να γίνεται λόγος για διαδίκους, αλλά μόνο για

3. ΚΠολΔ 740 (785) § 1, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρ. 19 § 1 Ν. 2331/95 και το άρθρο 39 ν. 2447/1996· βλ. και Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 843 § Α.Ε. 785.

4. Βλ. παρακάτω στο ειδικό μέρος.

5. ΚΠολΔ 740 (785) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. § 2, Α.Ε. 785 § 2.

6. Βλ. παραπάνω § 630 Α

7. Βλέπε παραπάνω τ. Ι. § § 114 επ.

ενδιαφερόμενους ή μετέχοντες στη διαδικασία ή υποκείμενα αυτής της διαδικασίας (αιτούντες κλπ), ή διαδίκους με την ευρεία του όρου έννοια. Γ) Όσον αφορά την ικανότητα συμμετοχής στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, εφόσον ο ΚΠολΔ δεν περιλαμβάνει ειδικές αποκλίνουσες διατάξεις, ισχύουν τα παραπάνω στον οικείο τόπο εκτιθέμενα και αναπτυσσόμενα όσον αφορά την ικανότητα του διαδίκου στη διαγνωστική διαδικασία⁸.

ΙΙ) *Ικανότητα δικαστικής παραστάσεως*. Α) Σύμφωνα με το άρθρο 742 (787) ΚΠολΔ, το οποίο επεκτείνει τον κανόνα, ο οποίος καθιερώνεται από το κοινό δίκαιο για άλλες υποθέσεις και ισχύει⁹ και στο προκείμενο θέμα (ήδη από τη συμπλήρωση του 14ου έτους), οι ανήλικοι που έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας τους, είναι ικανοί να παρίστανται στο δικαστήριο σε υποθέσεις που ανάγονται στην προσωπική τους κατάσταση και να ασκούν κατά των εκδιδομένων αποφάσεων ένδικα μέσα και τριτανακοπή. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, οι ανήλικοι που έχουν υπερβεί το 16ο έτος της ηλικίας τους –και μάλιστα κατά το προϋσχύσαν δίκαιο αδιάφορα αν ήσαν με βάση την προϋσχύσασα, και ήδη καταργηθείσα, διάκριση χειράφεται ή αχειράφεται– είναι ικανοί να παρίστανται στο δικαστήριο με το δικό τους όνομα, αλλά μόνο σε υποθέσεις που αφορούν την προσωπική τους κατάσταση (*Status personae*), όπως π.χ. σε δίκες σχετικές με υιοθεσία κλπ., όχι όμως και σε περιουσιακής φύσεως κλπ. υποθέσεις. Για την παράσταση σε αυτές ισχύει το κοινό δίκαιο. Β) Στις παραπάνω περιπτώσεις της αναγνωρίσεως της εξαιρετικής ικανότητας των ανηλίκων για παράσταση, ο ΚΠολΔ ορίζει ότι, όταν παρίσταται ο ανήλικος, πρέπει να καλείται (και) ο νόμιμος αντιπρόσώπός του (ο οποίος ασκεί τη μέριμνα γονέως ή επιτρόπου). Ο καλούμενος από τον ανήλικο ή άλλο διάδικο νόμιμος αντιπρόσωπος του ανηλίκου δικαιούται αναμφίβολα να παρίσταται στη συζήτηση στο ακροατήριο ή κατά τη διενέργεια οποιασδήποτε άλλης διαδικαστικής πράξεως. Δεν ορίζεται, όμως, ποιές συνέπειες επέρχονται από τη μη παράσταση του νομίμου αντιπροσώπου, ο οποίος κλήθηκε προσηκόντως. Ορθότερη θεωρούμε την άποψη, σύμφωνα με την οποία δεν δικαιολογείται από αυτόν τον λόγο κάποια ανικανότητα του ανηλίκου να παρίσταται στο δικαστήριο ούτε και επέλευση δικονομικής ακυρότητας. Γ) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ.

8. Πρβλ. παραπάνω τ. Ι § 115.

9. Βλέπε παραπάνω τ. Ι § 116.

802 (863) § 1 ΚΠολΔ¹⁰ –όπως το άρθρο αυτό ισχύει μετά το Ν. 2447/1996, άρθρ. 44– στη δίκη για θέση κάποιου προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση ή για την υποβολή του προσώπου σε ακούσια νοσηλεία, το πρόσωπο αυτό, εφόσον έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του, είναι πλήρως ικανό να παρίσταται στο δικαστήριο με το δικό του όνομα, να επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις, να επιχειρεί ή να δέχεται επιδόσεις κάθε είδους και να ασκεί ή να παραιτείται από ένδικα μέσα. Όπως και παρακάτω στα σχετικά με τη διαδικασία της δικαστικής συμπαράστασεως σημειώνεται, γίνεται με την παραπάνω διάταξη ειδική ρύθμιση της ικανότητας του διαδίκου και κυρίως της ικανότητας δικαστικής παραστάσεως, ενόψει της ιδιάζουσας φύσεως των συντρεχουσών συνθηκών των υποθέσεων που αναφέρονται στην ως άνω διάταξη. Από αυτή την παραπάνω διάταξη, όμως, δεν μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα, ότι σε περιουσιακές διαφορές εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση για θέση σε κατάσταση δικαστικής συμπαράστασεως κλπ. δεν έχει την ικανότητα να είναι διάδικος. Τέτοια ανικανότητα δεν θεσπίζει η παραπάνω διάταξη. Στις περιπτώσεις δηλαδή αυτές για το θέμα της δικαστικής παραστάσεως αυτού του προσώπου ισχύει το κοινό δίκαιο.

IV) *Ικανότητα του δικολογείν*. Α) Κατ' αρχή, ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου, για τους οποίους γίνεται λόγος παραπάνω¹¹. Β) Ειδικά μόνο ορίζεται από το άρθρο 743 (788) ΚΠολΔ, ότι η δικαστική πληρεξουσιότητα δίνεται, εκτός από τους τρόπους που καθορίζονται από το κοινό δίκαιο, και με ιδιωτικό έγγραφο κατά το άρθρ. 96 § § 1 και 3, το οποίο καθορίζει τις σχετικές διατυπώσεις της χορηγήσεως αυτής της πληρεξουσιότητας.

Τίτλος Τέταρτος

Διαδικαστικές προϋποθέσεις/προϋποθέσεις της παροχής έννομης προστασίας¹²

§ 630 Δ

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Ζητήματα αναγόμενα στις διαδικαστικές προϋποθέσεις, ή, κατά την άλλη δογματική θεώρηση, στις προϋποθέσεις παροχής έννομης προστασίας, μπορούν να γεννιούνται και στις υποθέσεις που εκ-

10. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 927 § 3, Α.Ε. 863 § 4.

11. Βλ. παραπάνω τ. Ι §, 117.

12. *Ειδική Βιβλιογραφία*: Kollhoser Helmut, Zur Stellung und zum Begriff der Verfahrensbeteiligten im Erkenntnisverfahren der Freiwilligen Gerichtsbarkeit, 1970.

δικάζονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Κατά κανόνα, τα ζητήματα αυτά πρέπει να αντιμετωπίζονται με βάση τους ορισμούς του κοινού (ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου). Κάποιες αποκλίσεις καθιερώνονται (κάθε φορά) ενόψει των εφαρμοστέων κανόνων του ουσιαστικού δικαίου σε συγκεκριμένες υποθέσεις και μνημονεύονται στο ειδικό μέρος.

II) *Ύπαρξη δικαιώματος και γενικότερα έννομης σχέσεως του κοινού δικαίου.* Α) Κατ' αρχή, τα γενικά θέματα ρυθμίζονται από το κοινό δίκαιο. Β) Ειδικά ζητήματα μπορούν να προκύπτουν σε μεμονωμένα θέματα του ειδικού μέρους, για την λύση των οποίων ενδείκνυται πρώτιστα η προσφυγή στις ειδικές διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά, οι οποίες ρυθμίζουν ή αφορούν άμεσα ή έμμεσα τις έννομες σχέσεις για τις οποίες πρόκειται.

III) *Νομιμοποίηση των διαδίκων.* Α) Τα αμέσως παραπάνω εκτιθέμενα θα πρέπει να επαναληφθούν *mutatis mutandis* και σε σχέση με την ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση. Β) Από την ερμηνεία των διατάξεων που ρυθμίζουν ειδικά θέματα θα πρέπει να συνάγονται λύσεις σε ζητήματα ενεργητικής και παθητικής νομιμοποίησης που προκύπτουν ενδεχομένως, ενόψει πάντως και των κανόνων που γενικά ισχύουν. Γ) Η πλαγιαστική άσκηση από τους δανειστές κατ' εφαρμογή των ορισμών του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ των δικαιωμάτων του οφειλέτη σχετικά με μέτρα που πρέπει ή μπορούν να ληφθούν ή ενέργειες που μπορούν να γίνουν, φύσεως εκούσιας δικαιοδοσίας, δεν πρέπει, νομίζουμε, κατά κανόνα τουλάχιστον, να αποκλείεται.

IV) *Ύπαρξη εννόμου συμφέροντος.* Σε συνέπεια προς τα παραπάνω αναφερόμενα πρέπει να εξετάζονται και τα τυχόν εμφανιζόμενα προβλήματα υπάρξεως εννόμου συμφέροντος. Και στη προκειμένη περίπτωση πρέπει να εξετάζονται και να λαμβάνονται υπόψη οι σχετικές διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν τα συγκεκριμένα ειδικά θέματα, και οι κάθε φορά συντρέχουσες ειδικές συνθήκες και περιστάσεις.

Τίτλος Πέμπτος

Συμμετοχή περισσότερων προσώπων στη δίκη. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση (Σύνθετη Δίκη)

§ 631

I) *Εισαγωγή.* Α) Το φαινόμενο της υπάρξεως περισσότερων προσώ-

πων στη δίκη δεν αποκλείεται να υφίσταται και στις υποθέσεις που εισάγονται και εξετάζονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Στη συνέχεια τίγονται σχετικά θέματα.

II) *Ομοδικία*. Α) Πλειονότητα διαδίκων με τη μορφή της ενεργητικής ή και παθητικής ομοδικίας από τη πλευρά των αιτούντων ή εκείνων κατά των οποίων στρέφεται η αίτηση κλπ. συναντάται όχι σπάνια στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Από την άποψη των προϋποθέσεων του επιτρεπτού της μιας ή της άλλης ομοδικίας και της διακρίσεως σε απλή και αναγκαστική ή υποχρεωτική ομοδικία, όπως και των συνεπειών αυτής, ισχύουν τα κατά το κοινό δίκαιο διδασκόμενα¹³. Αποκλίσεις δεν αποκλείεται να καθίστανται αναγκαίες επί ειδικών θεμάτων αιτουμένων μέτρων, για τα οποία γίνεται, εφόσον παρίσταται ανάγκη, λόγος στους οικείους τόπους. Γ) Όσον αφορά τα λοιπά ζητήματα, τις προϋποθέσεις και τους όρους, τα των σχέσεων των ομοδίκων μεταξύ τους και προς τους αντιδίκους, τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις, τις εξουσίες και δικαιώματα των ομοδίκων σε περίπτωση απλής και αναγκαστικής ομοδικίας ισχύουν, *mutatis mutandis*, τα εκτιθέμενα για τα αντίστοιχα θέματα της γενικής διαδικασίας¹⁴.

III) *Παρέμβαση*. Α) Οι δυνατότητες και οι προϋποθέσεις ασκήσεως (κύριας και πρόσθετης) παρεμβάσεως, οι οποίες προβλέπονται από τον ΚΠολΔ, είναι πολύ ενδεχόμενο να απαντώνται και σε υποθέσεις, οι οποίες εισάγονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Ειδικά θα είναι ίσως ανάγκη να σημειωθεί, ότι η φύση των υποθέσεων που δικάζονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας δεν δημιουργεί συνήθως τη βασική προϋπόθεση του παραδεκτού της ασκήσεως κύριας παρεμβάσεως, δηλαδή την προβολή ίδιων αξιώσεων πάνω στο επίδικο αντικείμενο και την υποβολή αυτοτελών αιτήσεων, αντίθετων προς τις αιτήσεις αυτών που ήδη συμμετέχουν στη δίκη. Δεν αποκλείεται όμως σε ορισμένες (όχι πολύ συχνές βεβαίως) περιπτώσεις να συντρέχουν ορισμένα περιστατικά, που μπορούν να στηρίξουν την προβολή παρόμοιων ή παρεμφερών ισχυρισμών και τη διατύπωση ανάλογων αιτήσεων. Η κλασική όμως μορφή και σε συνέπεια προς αυτή η χαρακτηριστική λειτουργία της κύριας παρεμβάσεως της γενικής ή τακτικής διαγνωστικής διαδικα-

13. Πρβλ. σχετικά παραπάνω τ. Ι, § 125.

14. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 125.

σίας είναι σχεδόν αδύνατον να εμφανιστεί, για το λόγο που αναφέρθηκε, στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Γ) Στην πρόσθετη παρέμβαση δεν παρουσιάζονται οι ίδιες δυσχέρειες ούτε καθίστανται αναγκαίες αποκλίσεις από τη συνηθισμένη μορφή αυτής. Η λειτουργία αυτής της παρεμβάσεως και συγκεκριμένα η επίκληση του εννόμου συμφέροντος που απαιτείται για την άσκησή της, καθώς και το σύνηθες αίτημα αυτής δεν έρχονται σε αντίθεση, έστω και φαινομενικά, προς τη φύση των υποθέσεων που άγονται στα δικαστήρια κατά την εξεταζόμενη διαδικασία. Δ) Η άσκηση της παρεμβάσεως (κύριας και πρόσθετης) έχει τις ίδιες συνέπειες, που έχει και η άσκηση της αιτήσεως που υποβάλλεται γενικά στο πεδίο της εκούσιας δικαιοδοσίας, για τις οποίες γίνεται λόγος παρακάτω¹⁵.

IV) Προσεπίκληση. Α) Ο ΚΠολΔ¹⁶ ορίζει, ότι κάθε διάδικος δικαιούται να προσεπικαλεί (κάποιο) τρίτο που έχει έννομο συμφέρον να προσέλθει στη δίκη. Το ίδιο μπορεί να πράξει και το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως. Β) Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει, ότι η άσκηση προσεπικλήσεως επιτρέπεται ευρέως και σε κάθε περίπτωση, κατά την οποία ο προσεπικαλούμενος έχει έννομο συμφέρον, που συνδέεται με την υπόθεση που έχει εισαχθεί στο δικαστήριο. Γ) Δικαίωμα για άσκηση προσεπικλήσεως έχει καθένας (διάδικος) που μετέχει στη δίκη με οποιαδήποτε ιδιότητα, εφόσον και ο ίδιος έχει έννομο συμφέρον να προκαλέσει τη συμμετοχή του τρίτου στη δίκη. Απαιτείται, δηλαδή, η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος και από τις δύο ή περισσότερες πλευρές. Δ) Την προσεπίκληση έχει την ευχέρεια, όπως λέχθηκε, ενδεχομένως δε και το καθήκον να διατάξει και το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως, εφόσον κρίνει ότι αυτό ενδείκνυται, για πληρέστερη αντιμετώπιση και προστασία των εννόμων συμφερόντων αυτών που μετέχουν στη δίκη και του τρίτου. Σε τέτοια περίπτωση πρέπει το δικαστήριο να ορίζει με επιμέλεια και πρωτοβουλία ποίου από τους «διαδίκους» θα λάβει χώρα η προσεπίκληση¹⁷. Ε) Η προσεπίκληση ασκείται με δικόγραφο κατά τις διατάξεις περί ασκήσεως της αιτήσεως, οι οποίες καθορίζουν τα απαιτούμενα στοιχεία του εγγράφου, τα της καταθέσεως αυτού κλπ. και για τα οποία γίνεται λόγος παρακάτω^{18,19}. Σ'

15. Βλ. παραπάνω § 638.

16. ΚΠολΔ 753 (799) Σχ.Πολ.Δ., Σ.Ε. 857 § 1, Α.Ε. 799 § 1.

17. ΚΠολΔ 753 (799) § 2 εδ. β' Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 875 § 2 εδ. β', Α.Ε. 799 § 2 εδ. β'. Το Σχέδιο της Α.Ε. ορίζει, ότι στις περιπτώσεις αυτές η γραμματεία του δικαστηρίου ειδοποιεί εγγράφως τον προσεπικαλούμενο.

18. ΚΠολΔ 753 (799) εδ. α' Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 857 § 2 εδ. α', Α.Ε. 799 § 2 εδ. α'.

19. Βλ. παρακάτω § 636.

αυτήν έχουν επίσης εφαρμογή οι διατάξεις που ισχύουν για το επιτρεπτό της μεταβολής της αιτήσεως²⁰. ΣΤ) Η άσκηση της προσεπικλήσεως παράγει τις συνέπειες της ασκήσεως της αιτήσεως, οι οποίες αναφέρονται παρακάτω²¹.

V) *Ανακοίνωση δίκης*. Α) Ενόψει των ορισμών του κοινού δικαίου και της ελλείψεως αντιθέτων διατάξεων ως προς το θέμα αυτό στην εξεταζόμενη διαδικασία, πρέπει να γίνεται δεκτό, ότι χωρεί με τις προϋποθέσεις του κοινού δικαίου ανακοίνωση της δίκης προς τρίτο²². Β) Οι ορισμοί του κοινού δικαίου εφαρμόζονται και ως προς τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως της ανακοινώσεως²³.

Τίτλος Έκτος Θεμελιώδη δικονομικά αξιώματα ή συστήματα²⁴

§ 632

I) *Εισαγωγή*. Α) Στις υποθέσεις, οι οποίες δικάζονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, ισχύουν κατ' αρχή τα θεμελιώδη δικονομικά αξιώματα, για τα οποία γίνεται λόγος παραπάνω²⁵. Β) Καθιερώνονται όμως ορισμένες αποκλίσεις, οι οποίες δικαιολογούνται ή και μερικές φορές επιβάλλονται από τη φύση των υποθέσεων, οι οποίες υπάγονται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας και στις οποίες ζητείται η λήψη ορισμένων μέτρων κατά την αναφερθείσα διαδικασία. Γ) Για τις εξαιρέσεις αυτές γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Αξιώματα ή συστήματα της συζητήσεως και της ανακρίσεως*. Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 744 (789) ΚΠολΔ²⁶, το δικαστήριο μπορεί και αυτεπαγγέλτως να διατάξει κάθε πρόσφορο μέτρο για τη διακρίβωση πραγματικών γεγονότων, ακόμη και εκείνων που δεν έχουν προταθεί και ιδιαίτερα γεγονότων που συντελούν στην προστασία των ενδιαφερομένων

20. Βλέπε παραπομπές σε σημ. 6 και παρακάτω § 640.

21. Βλ. και παρακάτω § 638.

22. Βλέπε παραπάνω τ. I § 133.

23. Βλ. την παραπομπή στη σημ. 10.

24. *Ειδική βιβλιογραφία*: Keidel Helmut, Der Grundsatz des rechtlichen Gehörs im Verfahren der Freiwilligen Gerichtsbarkeit, 1965· Appelhagen, Horst Günther, Gilt Artikel 103 Abs. I des Grundgesetzes im Amtsverfahren der freiwilligen Gerichtsbarkeit? (Διδ. διατριβή Πανεπιστ. München 1966).

25. Βλ. παραπάνω τ. I, § § 134 επ.

26. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 847, Α.Ε. 789.

ή της έννομης τάξεως ή του γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος. Β) Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι παρέχεται στο δικαστήριο η ευρεία εξουσία αυτεπάγγελτης ενέργειας, με βάση την οποία έχει αυτό τη δυνατότητα, ενδεχομένως και το καθήκον, να λαμβάνει υπόψη ορισμένα πραγματικά γεγονότα, που δεν έχουν προταθεί από κάποιο από τα πρόσωπα, τα οποία μετέχουν στη διαδικασία. Γ) Σαν τέτοια γεγονότα αναφέρονται ενδεικτικά τα επόμενα: α) *Αυτά που συντελούν στην προστασία των ενδιαφερομένων.* Η γενική διατύπωση αυτής της εξαιρέσεως επιτρέπει ευρεία ερμηνεία που δικαιολογεί την αυτεπάγγελη λήψη υπόψη τέτοιας φύσεως γεγονότων, τα οποία μπορούν, κατά την έμφρονα κρίση του δικαστηρίου, να συντελέσουν στη προστασία των ενδιαφερομένων. Εφόσον δεν διατυπώνεται σχετικός περιορισμός, μπορούν να νοηθούν κάθε είδους συμφέροντα, έστω και απαλλοτριωτά κατ' αρχή. Επιτρέπει, δηλαδή, ο νόμος την άσκηση πρόνοιας και σε συμφέροντα τέτοιας φύσεως. Πάντως δεν πρέπει να θίγονται με τη λήψη υπόψη τέτοιων γεγονότων έννομα συμφέροντα τρίτων, χωρίς να δίνεται σε αυτά, σύμφωνα με τη γενική διάταξη του άρθρ. 20 § 2 του Συντάγματος, με εντολή ασκήσεως προσεπικλήσεώς τους κ.λπ., η δυνατότητα να διατυπώσουν τις αντιρρήσεις τους και γενικά να υπερασπίσουν τις απόψεις τους. β) *Αυτά που συντελούν στην προστασία της έννομης τάξεως.* Πρόκειται για τις περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες η αίτηση αφορά θέματα και αντικείμενα, που συνεχονται προς την έννομη τάξη, η προστασία της οποίας δικαιολογείται και επιβάλλεται από ορισμένα γεγονότα, τα οποία για οποιοδήποτε λόγο δεν προτείνουν οι ενδιαφερόμενοι. Είναι, εξ άλλου, αδιάφορο πώς τα εν λόγω γεγονότα περιήλθαν στη γνώση του δικαστή. γ) *Μνημονεύονται ειδικά, επίσης, και τα γεγονότα που συντελούν στην προστασία του γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος.* Και η κατηγορία των γεγονότων αυτών μπορεί να έχει ευρεία έκταση και να περιλαμβάνει ποικίλης φύσεως θέματα, γιατί το κοινωνικό συμφέρον έχει στη σύγχρονη εποχή ευρύτατη έννοια. δ) Εφόσον, όπως σημειώθηκε ήδη, η απαρίθμηση των παραπάνω περιπτώσεων είναι *ενδεικτική*, είναι πρόδηλο ότι ο δικαστής δεν κωλύεται να λαμβάνει κάθε φορά και αυτεπαγγέλτως υπόψη κάθε είδους πραγματικά γεγονότα που δεν έχουν προταθεί, εφόσον κατά την κρίση του αυτό ενδείκνυται για την *προσφορότερη αντιμετώπιση της ζητούμενης πρόνοιας ή προστασίας*. Καθιερώνεται δηλαδή, με άλλα λόγια, στο σημείο αυτό, πλήρης η ισχύς του συστήματος ή αξιώματος της αυτεπάγγελτης ενέργειας του δικαστή (ή του ανακριτικού συστήματος) με τη στενή έν-

νοια, όπως λεγόταν άλλοτε. Ο λόγος της αναγνωρίσεως της ισχύος του μνημονευθέντος συστήματος σε ευρεία έκταση θα πρέπει να αναζητηθεί στη σκέψη, ότι στις υποθέσεις που εισάγονται και κρίνονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, ζητείται συνήθως και επιτρέπεται η λήψη μέτρων πρόνοιας για την προσωπική και οικογενειακή κατάσταση των ενδιαφερομένων, οι οποίοι είναι πολλές φορές άτομα, που έχουν ανάγκη ιδιαίτερης μέριμνας. Η εφαρμογή του παραπάνω συστήματος επιτρέπει την με την έμφρονα ενέργεια και πρωτοβουλία του δικαστή αναπλήρωση, κατά κάποιο μέτρο τουλάχιστον, της ατελούς δράσεως και με την ευρεία έννοια ανεπαρκούς υπερασπίσεως αυτών.

III) *Αξίωμα ή σύστημα του άνευ επικουρίας δικάζεσθαι. Συγκενρωτικό σύστημα.* Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 745 (790) ΚΠολΔ²⁷, η προβολή πραγματικών ισχυρισμών επιτρέπεται μέχρι της τελευταίας ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου συζητήσεως. Καθιερώνεται, δηλαδή, αξία λόγου απόκλιση από τον ισχύοντα κανόνα, που καθιερώνει το σύστημα ή αξίωμα του άνευ επικουρίας δικάζεσθαι και το συγκεντρωτικό σύστημα. Δικαιολογείται η επέκταση αυτή, από τη φύση και τη δομή της όλης διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας και από τον σκοπό που επιδιώκεται με τα λαμβανόμενα μέτρα πρόνοιας.

IV) Η ισχύς της αρχής της διαθέσεως και του συστήματος ή του κανόνα της αυτονομίας της ιδιωτικής βουλήσεως (της ελευθερίας των δικονομικών συμφωνιών), περιορίζεται κατά κάποιο μέτρο στην εξεταζόμενη ειδική διαδικασία, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για υποθέσεις προσωπικής καταστάσεως ή οικογενειακής φύσεως. Το περιεχόμενο των υποθέσεων αυτών και το συνεχόμενο συνήθως γενικότερο συμφέρον δικαιολογούν αυτούς τους περιορισμούς.

V) Οι θεμελιώδεις αρχές της τηρήσεως της προδικασίας, της ισότητας, της εκατέρωθεν ακροάσεως, της προφορικότητας και της έγγραφης διεξαγωγής της διαδικασίας ισχύουν κατά βάση στο προκείμενο θέμα· αλλά από τη φύση των πραγμάτων και της διαφοράς των λειτουργιών ισχύουν ορισμένοι περιορισμοί και αποκλίσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στους οικείους τόπους.

27. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 848, Α.Ε. 790.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 633

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Για την εκδίκαση των υποθέσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας κατά τον ΚΠολΔ διεξάγεται διαδικασία ανάλογη και αντίστοιχη προς εκείνη των υποθέσεων της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Β) Σύνολο διαδικαστικών πράξεων αποτελεί η διαδικασία για την οποία έγινε λόγος. Γ) Διαδικαστικές καλούνται εν προκειμένω οι πράξεις, με τις οποίες αρχίζει, προχωρεί και προβαίνει προς το τέρμα αυτής (κανονικό ή έκτακτο) η «δίκη» της εκούσιας δικαιοδοσίας. Δ) Από εξωτερική πλευρά, οι πράξεις αυτές μοιάζουν, ή τουλάχιστον φαίνεται ότι μοιάζουν, με τις διαδικαστικές πράξεις της τακτικής (αμφισβητούμενης) δικαιοδοσίας. Δεν μπορεί, όμως, χωρίς επιφύλαξη να λεχθεί το ίδιο από άποψη περιεχομένου και λειτουργίας αυτών. Το περιεχόμενο και η κατεύθυνση των πράξεων αυτών ποικίλλει, αλλά διαφέρει από τα αντίστοιχα στοιχεία των διαδικαστικών πράξεων για τις οποίες έγινε λόγος.

ΙΙ) *Εφαρμοστέοι κανόνες.* Α) Κατ' αρχήν, όπως προκύπτει και από τη γενική παραπομπή του άρθρ. 591 (609) ΚΠολΔ, στις διαδικαστικές πράξεις της (διαδικασίας της) εκούσιας δικαιοδοσίας εφαρμόζονται οι κανόνες, οι οποίοι ρυθμίζουν τα αντίστοιχα θέματα σε υποθέσεις της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Δεν πρέπει, όμως, να παραβλέπεται η επιφύλαξη της παραπάνω γενικής διατάξεως «εκτός αν αντιβαίνουν προς τις ειδικές διατάξεις των διαδικασιών αυτών». Β) Για το ενδεχόμενο της εφαρμογής της επιφυλάξεως αυτής γίνεται λόγος στην εξέταση των ιδιαίτερων θεμάτων.

ΙΙΙ) *Τύπος των διαδικαστικών πράξεων.* Α) Ως προς τον τύπο των διαδικαστικών πράξεων στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας, μια και δεν υφίσταται σχετική διάταξη που να ρυθμίζει γενικά τα κατ' αυτήν, έχουν εφαρμογή οι σχετικοί κανόνες, οι οποίοι καθορίζουν τα του τύπου αυτού στα αντίστοιχα θέματα της διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (περί δικογράφων ή δικογραφημάτων και εκθέσεων²⁸).

28. Πρβλ. σχετικά παραπάνω τ. Ι, § 152 (προηγούμενη έκδοση).

Β) Ισχύουν όμως σε διάφορα σημεία αποκλίσεις και διαφορές, για τις οποίες γίνεται λόγος στα ιδιαίτερα θέματα.

Τίτλος Δεύτερος

**Επιδόσεις. Αντίκλητοι. Δικονομικές προθεσμίες. Δικονομικές ακυρότητες.
Δικονομικά απαράδεκτα. Εκπτώσεις**

§ 634

Ι) *Εισαγωγή. Επιδόσεις. Αντίκλητοι.* Α) Ανάγκη επιδόσεων διαφόρων εγγράφων εμφανίζεται συχνά εκ των πραγμάτων και κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Επειδή δεν υφίστανται σχετικές διατάξεις, με τις οποίες (θα) ρυθμίζονται γενικά τα των επιδόσεων στις παραπάνω υποθέσεις, έχουν, με βάση την παραπάνω αναφερόμενη γενική παραπομπή του αρθρ. 591 (609) ΚΠολΔ, εφαρμογή οι κανόνες οι οποίοι αφορούν τα αντίστοιχα ζητήματα στις υποθέσεις της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, προσαρμοζόμενοι όμως, όσες φορές παρίσταται ανάγκη, προς τις συντρέχουσες περιστάσεις. Γ) Ο διορισμός αντικλήτου δεν αποκλείεται, εφαρμοζομένων ως προς τις διατυπώσεις, τις συνέπειες κ.λπ. των κανόνων, οι οποίοι ρυθμίζουν τα σχετικά θέματα στην περιοχή της διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (εννοείται με τις παρεκλίσεις που κάθε φορά από τη φύση των πραγμάτων ενδείκνυνται).

ΙΙ) *Θέματα δικονομικών προθεσμιών.* Κατ' αρχήν τα εμφανιζόμενα κατά τη διαδρομή των υποθέσεων της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας ζητήματα πρέπει, με βάση τη γενική παραπομπή του αρθρ. 591 (609), εφόσον δεν υπάρχουν σχετικοί προς αυτά κανόνες στο τμήμα του ΚΠολΔ που ρυθμίζεται η εκούσια δικαιοδοσία, να αντιμετωπίζονται με βάση τους ορισμούς των νόμων, οι οποίοι ισχύουν για τα αντίστοιχα προβλήματα στη γενική ή τακτική διαδικασία. Αλλά και στην προκείμενη περίπτωση ισχύει η παραπάνω γενική επιφύλαξη για αποκλεισμό της εφαρμογής των κανόνων αυτών λόγω αντιθέσεώς των προς ειδικές διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας. Πέραν αυτού ενδείκνυται ο συνδυασμός των παραπάνω κανόνων με συναφείς κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, οι οποίοι αφορούν κατά κάποιο τρόπο τις κρινόμενες (για τις οποίες οι διάφορες αιτήσεις) έννομες σχέσεις.

ΙΙΙ) *Προβλήματα δικονομικών ακυροτήτων.* Α) Παραβάσεις (δικονομικών) διατάξεων, οι οποίες καθορίζουν τα της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας και ιδιαίτερα τον τύπο των διαδικαστικών πράξεων, είναι εν-

δεχόμενο να λαμβάνουν χώρα και επί εισαγωγής και εκδικάσεως υποθέσεων κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Γενικός κανόνας, ο οποίος να καθορίζει τις προϋποθέσεις και τις διατυπώσεις επελεύσεως ή απαγγελίας των δικονομικών ακυροτήτων στις περιπτώσεις της τηρήσεως της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, δεν αναγράφεται στον ΚΠολΔ. Κατ' αρχήν επομένως, έχει εφαρμογή η παραπομπή του άρθρ. 591 (609) ΚΠολΔ, εφόσον λαμβάνεται πάντοτε υπόψη η επιφύλαξη που διατυπώνεται από το άρθρο αυτό περί μη αντιθέσεως των κανόνων αυτών στις ειδικές περί των διαφορών θεμάτων διατάξεις (εν προκειμένω βέβαια της εκούσιας δικαιοδοσίας). Παράλληλα ενδείκνυται ο συνδυασμός των παραπάνω κανόνων προς τους ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου που αφορούν τα ίδια ή συναφή θέματα, ενόψει πάντοτε των εννόμων σχέσεων που κάθε φορά κρίνονται.

IV) *Δικονομικά απαράδεκτα. Δικονομική έκπτωση.* Α) Δεν αποκλείεται, αν και βέβαια όχι και τόσο συχνά, όσο στη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, να δημιουργούνται και κατά την πορεία της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας από διάφορους λόγους οι προϋποθέσεις της επελεύσεως ή κηρύξεως δικονομικού απαραδέκτου ή εκπτώσεως. Β) Κανόνες που αφορούν αποκλειστικά τα θέματα αυτά, δεν αναγράφονται στον ΚΠολΔ. Υφίσταται επομένως περίπτωση εφαρμογής και στη προκειμένη περίπτωση της γενικής παραπομπής του άρθρ. 591 (609) ΚΠολΔ μετά της επιφυλάξεως που διατυπώνεται από αυτόν, η οποία έχει ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις των δικονομικών απαραδέκτων και εκπτώσεων, σε συνδυασμό πάντοτε προς τους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, οι οποίοι ρυθμίζουν τις έννομες σχέσεις και καταστάσεις που αφορά η σχετική διαδικασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ Η ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις

§ 635

Ι) Κατ' αρχήν, και στις υποθέσεις, οι οποίες εισάγονται και εκδικάζονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, ο ΚΠολΔ²⁹ επι-

29. ΚΠολΔ 747 (793) επ. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 851 επ., Α.Ε. 793 επ.

βάλλει την τήρηση ορισμένης προδικασίας με την ενέργεια διαφόρων πράξεων, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια. Β) Οι λόγοι, οι οποίοι δικαιολογούν και επιβάλλουν στην προκειμένη περίπτωση την τήρηση της προδικασίας, ταυτίζονται εν μέρει, με τους λόγους, οι οποίοι αναφέρονται παραπάνω για την καθιέρωση της προδικασίας στις δίκες, οι οποίες υπάγονται στη γενική ή τακτική διαγνωστική³⁰ διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας και εν μέρει είναι διαφορετικοί, έχοντας σχέση προς τη φύση και τη λειτουργία της εξεταζόμενης διαδικασίας και των υποθέσεων αυτής και συνάγονται από τα ιδιαίτερα θέματα που αναπτύσσονται παρακάτω στα οικεία μέρη.

ΙΙ) *Ο κανόνας της τηρήσεως προδικασίας.* Η καθιέρωση της αρχής της τηρήσεως προδικασίας στις υποθέσεις, οι οποίες εκδικάζονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, συνάγεται αφενός μεν από την παραπάνω αναφερόμενη γενική παραπομπή του άρθρ. 591 (609) § 1 ΚΠολΔ στις διατάξεις της τακτικής αμφισβητούμενης διαδικασίας/δικαιοδοσίας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η διάταξη του άρθρ. 111 (112) § 2 ΚΠολΔ, αφετέρου δε από τις διατάξεις που μνημονεύονται στη συνέχεια, οι οποίες ρυθμίζουν τα των διατυπώσεων της διενέργειας των ιδιαίτερων πράξεων, οι οποίες συνιστούν αυτήν την προδικασία.

Τίτλος Δεύτερος **Οι πράξεις της προδικασίας**

§ 636

Ι) *Άσκηση ή υποβολή της αιτήσεως.* Α) Η πρώτη και κύρια πράξη της προδικασίας στη προκειμένη περίπτωση είναι η υποβολή ή η άσκηση της αιτήσεως, με την οποία ζητείται από μέρους ενός ή περισσότερων ενδιαφερομένων η λήψη μέτρου που προβλέπεται από το νόμο και υπάγεται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Η αίτηση αυτή ασκείται με δικόγραφο, που κατατίθεται στο πρωτότυπο στη γραμματεία του δικαστηρίου, στο οποίο απευθύνεται. Στο ειρηνοδικείο η αίτηση μπορεί να ασκηθεί και προφορικά, οπότε συντάσσεται έκθεση³¹. Το δικόγραφο της αιτήσεως ή η έκθεση πρέπει να περιέχει, εκτός από όσα ορίζονται στο άρθρο 118 (119) ή 117 (118) ΚΠολΔ και τα επόμενα στοιχεία: α) ακριβή περι-

30. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 140.

31. ΚΠολΔ 747 (793) § 1 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 851 § 1, Α.Ε. 753 § 1.

γραφή του αντικειμένου της υποθέσεως, β) ορισμένο αίτημα, γ) σαφή έκθεση των γεγονότων που δικαιολογούν το αίτημα κατά το κύριο αντικείμενο και τα παρεπόμενά του, καθώς και την εξουσία για την υποβολή του. Στην αίτηση (πρέπει να) γίνεται μνεία ακόμη των στοιχείων που θεμελιώνουν την αρμοδιότητα του δικαστηρίου³². Κατ' αρχήν, ως προς το παραπάνω περιεχόμενο της αιτήσεως ισχύουν όσα παραπάνω έχουν εκτεθεί αντίστοιχα για το περιεχόμενο της αγωγής³³. Εννοείται όμως ότι, από τη φύση των υποθέσεων και της διαδικασίας, δικαιολογούνται και επιβάλλονται ίσως κάποιες παρεκκλίσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στα οικεία μέρη. Γ) Για την κατάθεση (πρέπει να) συντάσσεται έκθεση κάτω από το πρωτότυπο της αιτήσεως που έχει κατατεθεί, η οποία (πρέπει να) αναφέρει, εκτός από τα γενικά στοιχεία κάθε εκθέσεως³⁴, την ημέρα και την ώρα της καταθέσεως και το ονοματεπώνυμο εκείνου που την κατάθεσε³⁵. Αυτοτελής έκθεση θα πρέπει, όπως λέχθηκε, να συντάσσεται, όταν η αίτηση ασκείται προφορικά. Η αίτηση (πρέπει να) υποβάλλεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση από τη γραμματεία στο δικαστή και αν πρόκειται για πολυμελές πρωτοδικείο στον πρόεδρο αυτού, για να ορίσει δικάσιμο.

ΙΙ) Προσδιορισμός δικασίμων. Επιδόσεις κλπ. Α) Ο προσδιορισμός ημέρας και ώρας δικασίμου σημειώνεται στο πρωτότυπο της αιτήσεως. Στη συνέχεια, πρέπει να τηρούνται όσα ορίζει το άρθρ. 226 (229) ΚΠολΔ για εγγραφή στο πινάκιο³⁶. Β) Αντίγραφο της αιτήσεως με τη σημείωση προσδιορισμού δικασίμου πρέπει να κοινοποιείται στον εισαγγελέα πρωτοδικών στις περιπτώσεις των άρθρ. 782, 783, 784, 796, 797, 799, 800 και 801 ΚΠολΔ ή αν το διατάξει ο –σύμφωνα με τα παραπάνω– (αρμόδιος) δικαστής ή πρόεδρος. Ο ίδιος δικαστής ή πρόεδρος μπορεί να διατάξει την κλήτευση (και) τρίτων (προσώπων), που έχουν έννομο συμφέρον στη δίκη. Η κλήτευση γίνεται με κοινοποίηση αντιγράφου της αιτήσεως με σημείωση προσδιορισμού δικασίμου. Ο παραπάνω δικαστής ή πρόεδρος ορίζει την προθεσμία που κατά την κρίση του απαιτείται ή πρέπει να τηρηθεί για τις παραπάνω κοινοποιήσεις³⁷. Όταν κατά το νόμο το δικαστήριο έχει την εξουσία να ενεργεί αυτεπαγγέλτως, μπορεί να διατάξει

32. ΚΠολΔ 747 (793) § 2, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 851 § 2, Α.Ε. 753 § 2.

33. Πρβλ. παραπάνω τ. Ι, § 173.

34. Βλέπε για το θέμα αυτό παραπάνω τ. Ι, § 153.

35. ΚΠολΔ 747 (793) § 3, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 851 § 3, Α.Ε. 793 § 3.

36. Βλ. σχετικά παραπάνω τ. Ι, §§ 175-176.

37. ΚΠολΔ 748 (794), § § 1-4, Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 853, Α.Ε. 794 § § 1-4.

την εισαγωγή υποθέσεως προς συζήτηση με πράξεις του αρμόδιου δικαστή ή, αν πρόκειται για πολυμελές δικαστήριο, με πράξη του προέδρου του. Η πράξη πρέπει να περιλαμβάνει και να προσδιορίζει το αντικείμενο της υποθέσεως (και να) υπογράφεται από αυτόν που την εξέδωσε. Μνεία δε αυτής πρέπει να γίνεται στο βιβλίο που τηρείται κατά το άρθρ. 771 ΚΠολΔ (για το οποίο γίνεται λόγος παρακάτω)³⁸. Στις υποθέσεις που εισάγονται με αυτό τον τρόπο και φέρονται προς συζήτηση, εκείνος που εξέδωσε την πράξη ορίζει δικάσιμο, μπορεί δε να διατάξει την κλήτευση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον³⁹. Αντίγραφο της πράξεως κοινοποιείται προς τον εισαγγελέα. Γ) Ειδικά για την περίπτωση της διαδικασίας της συναινετικής λύσεως του γάμου και για να αποφεύγεται η διαιώνιση της διαδικασίας θεσπίσθηκε με τη διάταξη του άρθρου 19 του Ν. 3346/2005 (ΦΕΚ Α' 140/17.06.2005) τρίτο εδάφιο στην παράγραφο 1 του άρθρου 748 ΚΠολΔ που αφορά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, σύμφωνα με το οποίο η δικάσιμος για την επανάληψη των δηλώσεων των συζύγων περί συναινετικής λύσεως του γάμου τους ορίζεται υποχρεωτικά εντός τριάντα ημερών από τη συμπλήρωση του προβλεπόμενου από το άρθρο 1441 παρ. 2 του ΑΚ χρονικού διαστήματος των έξι μηνών. Αποπνέοντας τη γενικότερη φιλοσοφία του νομοθέτη για επιτάχυνση της διαδικασίας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων ορίζεται μάλιστα στη συνέχεια και ως δεύτερο υποεδάφιο, ότι κατά την περίοδο των δικαστικών διακοπών, των Χριστουγέννων-Νέου Έτους και του Πάσχα, η δικάσιμος ορίζεται, υποχρεωτικά, εντός τριάντα ημερών από την επανέναρξη της κανονικής λειτουργίας των δικαστηρίων (βλ. πιο κάτω § 507).

ΙΙΙ) *Μη τήρηση διαδικασίας απόπειρας συμβιβασμού*. Κατά τη ρητή διάταξη του άρθρ. 749 (795) ΚΠολΔ⁴⁰, οι διατάξεις για απόπειρα συμβιβασμού δεν εφαρμόζονται στις δίκες που διεξάγονται σύμφωνα με τη διαδικασία της Εκούσιας Δικαιοδοσίας.

Τίτλος Τρίτος Αντικειμενική σώρευση περισσοτέρων αιτήσεων

§ 637

Ι) *Εισαγωγή*. Στη διαγνωστική δίκη ή διαδικασία επιτρέπεται, κάτω

38. ΚΠολΔ 747 (793) § 4 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 793 § 4.

39. ΚΠολΔ 748 (794) § 5 Σχ.Πολ.Δ. Α.Ε. 794 § 5.

40. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 853, Α.Ε. 795.

από ορισμένες προϋποθέσεις, η αντικειμενική σώρευση αγωγών, δηλαδή η ένωση περισσότερων αγωγών του ίδιου ενάγοντος κατά του ίδιου εναγομένου κ.λπ. στο ίδιο έγγραφο⁴¹. Β) Για το θέμα αυτό ο ΚΠολΔ δεν περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις προκειμένου περί υποθέσεων, που εισάγονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Γεννιέται ως εκ τούτου το ζήτημα, αν συγχωρείται και κάτω από ποιές προϋποθέσεις η ένωση περισσότερων αιτήσεων του ίδιου προσώπου ή των ίδιων προσώπων στο ίδιο δικογράφημα. Γ) Ειδικός λόγος, ο οποίος αποκλείει αυτή την ένωση, δεν υφίσταται, νομίζουμε. Αντιθέτως, θα ήταν δυνατόν να υποστηριχθεί, ότι η αρχή της οικονομίας της δίκης και της δικαστικής ενέργειας, οι οποίες ισχύουν και στην προκειμένη περίπτωση, δικαιολογούν αυτή τη σώρευση.

II) *Προϋποθέσεις*. Α) Κατ' αρχή, εφόσον δεν υφίσταται ειδική διάταξη, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι κανόνες που ρυθμίζουν το θέμα αυτό στη διαγνωστική διαδικασία⁴². Β) Είναι όμως πρόδηλο, ότι ορισμένες προϋποθέσεις, που αφορούν τη (γενική ή τακτική) διαδικασία, ενόψει των όσων έχουν εκτεθεί για τη φύση των εισαγομένων κατά την προκείμενη διαδικασία υποθέσεων και της λειτουργίας της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, δεν μπορούν να τύχουν εφαρμογής σ' αυτή την τελευταία. Αυτό ισχύει ως προς την προϋπόθεση, π.χ., περί μη αντιφάσεως των σωρευμένων αγωγών μεταξύ τους. Συνεπώς, δεν αποκλείεται η υποβολή αντιφατικών αιτήσεων με το ίδιο έγγραφο στην εξεταζόμενη διαδικασία. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να μη παραβλέπονται οι ιδιορρυθμίες αυτής της διαδικασίας.

Τίτλος Τέταρτος Συνέπειες της υποβολής ή ασκήσεως της αιτήσεως

§ 638

I) *Εισαγωγή*. Στη διαγνωστική διαδικασία, ή άσκηση ή έγερση της αγωγής, έχει άξιες λόγου συνέπειες, θεωρητικής και πρακτικής σημασίας, ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου, για τις οποίες γίνεται λόγος παραπάνω⁴³. Β) Αυτό δεν μπορεί κατά κανόνα να λεχθεί ως προς την άσκηση ή υποβολή της αιτήσεως και την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Γ) Σε κάθε περίπτωση και η υπο-

41. Βλέπε σχετικά παραπάνω τ. I, § 174.

42. Βλ. παραπάνω τ. I, § 174.

43. Βλ. παραπάνω τ. I, § 177.

βολή της αιτήσεως και η εισαγωγή αυτής προς συζήτηση κατά την εξεταζόμενη διαδικασία δεν στερείται εννόμων συνεπειών, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Οι κατ' ιδίαν συνέπειες*. Α) Η άσκηση της αιτήσεως δημιουργεί ιδιόρρυθμη εκκρεμοδικία. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να υποβληθεί από το ίδιο πρόσωπο με την ίδια ιδιότητα και από εκείνους που νομικά ταυτίζονται με αυτό νέα αίτηση με το ίδιο περιεχόμενο πριν από την περάτωση της διαδικασίας και (δίκης) που έχει αρχίσει, με νόμιμο τρόπο. Β) Ο αιτών παύει να είναι τρίτος στη συγκεκριμένη δίκη ή διαδικασία. Συνεπώς, δεν μπορεί να ασκήσει παρέμβαση σ' αυτή ή να προσεπικληθεί για να μετάσχει σ' αυτή ή να γίνει ανακοίνωση της δίκης προς αυτόν. Καθίσταται, δηλαδή, όχι μόνο πρόσωπο αλλά και υποκείμενο αυτής της (έννομης σχέσεως της) δίκης κ.λπ., «διάδικος» με την ιδιόρρυθμη έννοια που έχει εκτεθεί ή αλλιώς μετέχει στη δίκη ή διαδικασία για την οποία πρόκειται. Συνεπώς, υπόκειται στις άμεσες και έμμεσες δεσμεύσεις και επιδράσεις, οι οποίες απορρέουν από την ισχύ και τη δύναμη της αποφάσεως που εκδίδεται στη δίκη ή διαδικασία για την οποία πρόκειται. Γ) Με την αμέσως παραπάνω εκτιθέμενη ιδιότητα, έχει δικαίωμα, εφόσον συντρέχουν μερικές φορές και οι συνήθεις νόμιμες προϋποθέσεις, ασκήσεως τακτικών και εκτάκτων ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται στην παραπάνω δίκη, ενώ αντιστοίχως στερείται του δικαιώματος ασκήσεως τριτανakoπής εναντίον των ίδιων αποφάσεων. Δ) Επέρχονται οι άμεσες ή αντανακλαστικές συνέπειες που προσδίδονται μερικές φορές από τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου στην παραπάνω ενέργεια.

Τίτλος Πέμπτος

Συνέπειες της μη τηρήσεως της προδικασίας

§ 639

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Η μη τήρηση της προδικασίας, η οποία επιβάλλεται γενικά και ειδικά μερικές φορές για ορισμένες υποθέσεις που εισάγονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, έχει ορισμένες συνέπειες. Αυτό συνάγεται σαφώς αφενός από τη γενική διάταξη του άρθρ. 741 (786) του ΚΠολΔ, η οποία παραπέμπει στα άρθρ. 1-590 του ΚΠολΔ, στα οποία περιλαμβάνονται και οι ορισμοί περί τηρήσεως της προδικασίας και των συνεπειών της μη τηρήσεως αυτής, οι οποίοι όχι μόνον δεν αντίκεινται στις διατάξεις, που ρυθμίζουν τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, αλλά αντιθέτως πλήρως προσαρμόζονται προς αυτή τη διαδικασία

και αφετέρου από το σύνολο των διατάξεων περί διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Πάντως δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι, από τη διαφορά μεταξύ της διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας και της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας και μεταξύ των υποθέσεων, οι οποίες εκδικάζονται με κάθε μια από τις διαδικασίες αυτές, υπάρχουν παραλλαγές στις συνέπειες αυτές για τις οποίες γίνεται λόγος. Στη συνέχεια γίνεται λόγος για τις συνέπειες για τις οποίες πρόκειται.

II) *Οι κατ' ιδίαν συνέπειες.* Α) Πρώτα, είναι αυτονόητο ότι, κατ' εφαρμογή της γενικής διατάξεως του άρθρ. 111 (112) ΚΠολΔ, η συζήτηση της αιτήσεως –για την οποία δεν τηρήθηκε η νόμιμη προδικασία– στο ακροατήριο είναι και κηρύσσεται απαράδεκτη και αντεπαγγέλτως από το δικαστήριο λόγω ελλείψεως (της) προδικασίας, γιατί αλλιώς θεμελιώνεται όχι μόνον λόγος εφέσεως, αλλά και λόγος αναιρέσεως, επί πλέον δε συντρέχει και λόγος απαγγελίας δικονομικής ακυρότητας, σύμφωνα με τα άρθρ. 159 (161) επ. ΚΠολΔ⁴⁴. Β) Η κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία που τυχόν επακολουθεί είναι πρόδηλα ελαττωματική από περισσότερες από μια πλευρές. Γ) Πάντως τα ελαττώματα αυτά θα πρέπει να προβάλλονται το αργότερο με τα τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα που επιτρέπονται κατά των αποφάσεων που εκδίδονται στην εν λόγω διαδικασία, γιατί πρόκειται όχι περί ανισχύρων και ανυποστάτων αποφάσεων, αλλά απλά περί ακύρων αποφάσεων. Όταν καταστεί απαράδεκτη η άσκηση των παραπάνω ενδίκων μέσων για κάποιον από τους λόγους που προβλέπονται από το ισχύον δίκαιο, τα παραπάνω ελαττώματα δεν μπορούν να προβληθούν παραπέρα. Συνεπώς, (και) οι αποφάσεις για τις οποίες έγινε λόγος παράγουν τις ίδιες συνέπειες, τις οποίες έχουν, σύμφωνα με αυτά που εκτίθενται παρακάτω, οι κατά την εξεταζόμενη διαδικασία εκδιδόμενες οριστικές ή τελειωτικές, ανέκκλητες, τελεσίδικες ή αμετάκλητες αποφάσεις. Δ) Εάν η αρχική αίτηση κηρυχθεί απαράδεκτη και απορριφθεί λόγω ελλείψεως ή μη προσήκουσας τηρήσεως της προδικασίας, δεν αποκλείεται η υποβολή νέας αιτήσεως, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του ουσιαστικού δικαίου για την υποβολή αυτής και δεν έχει επέλθει κάποια έκπτωση κατά τους ορισμούς αυτού. Κώλυμα από τη δεσμευτική δύναμη της προηγούμενης αποφάσεως δεν υπάρχει, εφόσον δεν επαναληφθεί η δικονομική παράλειψη ή παράβαση, η οποία προκάλεσε την απόρριψη της πρώτης αιτήσεως ως απαράδεκτης.

44. Βλέπε παραπάνω τ. I, §§ 159 και 160 (προηγούμενη έκδοση).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ Η ΚΥΡΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις

§ 640

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η κύρια διαδικασία διεξάγεται κατά κανόνα, όπως και στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, στο ακροατήριο δημόσια με τη γνωστή συνταγματικά και νομοθετικά καθορισμένη έννοια και έκταση και με τους ίδιους περιορισμούς και εξαιρέσεις. Β) Κατ' ακολουθία, απαιτείται η υποβολή (εγγράφων) προτάσεων και η ανάπτυξη αυτών, οι σχετικές όμως παραλείψεις κρίνονται εξαιτίας της φύσεως της διαδικασίας επιεικέστερα. Γ) Κατά το άρθρ. 750 (796) ΚΠολΔ, κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο δικαιούται να παρίσταται ο εισαγγελέας πρωτοδικών και ενώπιον του ειρηνοδικείου⁴⁵.

ΙΙ) *Εμφάνιση ή απουσία του αιτούντα και των μετεχόντων της δίκης προσώπων.* Α) Εάν κατά τη δικάσιμο, που έχει ορισθεί προς συζήτηση της αιτήσεως, ο αιτών δεν εμφανισθεί ή εμφανισθεί και δεν μετάσχει προσηκόντως (διά ή μετά δικηγόρου, όταν είναι υποχρεωτική η πρόσληψη αυτού, με υποβολή προτάσεων κ.λπ.) της συζήτησεως, αυτή ματαιώνεται, έστω και αν παρίσταται εκείνος που έχει κλητευθεί ή ο τρίτος που αυτοκλήτως έχει παρέμβει, και εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρ. 746 (792) ΚΠολΔ περί επιβολής των εξόδων σε βάρος του αιτούντα [άρθρ. 754 (800) § 1 ΚΠολΔ]. Δεν εφαρμόζονται επομένως οι αρχές περί ερημοδικίας, όπως αυτές ισχύουν σήμερα, ιδίως μετά το Ν. 2915/2001, κατ' άρθρ. 270 ΚΠολΔ, ούτε οι αρχές περί απορρίψεως της αιτήσεως κ.λπ., που ίσχυαν παλαιότερα (κατ' άρθρο 271 ΚΠολΔ) κατά τη διαγνωστική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Τεκμήριο παραιτήσεως από την αίτηση λόγω απουσίας του αιτούντος κατ' ακρίβεια δεν έχει έδαφος εφαρμογής, αφού ματαιώνεται η συζήτηση, όπως λέχθηκε παραπάνω, κατά την περίπτωση αυτή. Η συζήτηση της αιτήσεως μπορεί να ορισθεί εκ νέου, αφού τηρηθεί η παραπάνω εκτιθέμενη προδικασία. Β) Εάν κατά τη δικάσιμο που έχει ορισθεί προς συζήτηση της αιτήσεως εμφανισθεί και μετάσχει προσηκόντως στη συζήτηση ο αιτών, δεν εμφανισθεί όμως, ή, αν

45. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 854, Α.Ε. 796.

και έχει εμφανισθεί, δεν μετάσχει προσηκόντως στη συζήτηση, εκείνος που έχει κλητευθεί, εφόσον αποδεικνύεται η κλήτευση, ή τρίτος που αυτοκλήτως έχει παρέμβει, η συζήτηση προβαίνει, ως εάν αυτός είχε εμφανισθεί και μετάσχει προσηκόντως σ' αυτή. Θα πρέπει μάλιστα να επισημανθεί, ότι ακόμη και πριν καταργηθεί το κατά το άρθρ. 271 (281) § 3 ΚΠολΔ τεκμήριο (ομολογίας των ισχυρισμών του αιτούντα κ.λπ.), το τεκμήριο αυτό δεν ίσχυε στη συγκεκριμένη περίπτωση⁴⁶. Δεν προβλεπόταν, δηλαδή, και στην προκείμενη περίπτωση εφαρμογή των κανόνων του κοινού δικαίου περί ερημοδικίας.

III) *Τα όρια της συζητήσεως στο ακροατήριο.* Η συζήτηση στο ακροατήριο (πρέπει να) περιορίζεται μέσα στα όρια που διαγράφονται με την κύρια (ενδεχομένως δε και πρόσθετη) αίτηση. Αποκλείεται επομένως, κατ' αρχήν, η μεταβολή της αιτήσεως κατά την ιστορική και νομική βάση και το ειδικό αίτημα ή πρόταση αυτής. Β) Κατ' εξαίρεση, με βάση ρητή διάταξη του ΚΠολΔ⁴⁷, επιτρέπεται τέτοια μεταβολή μετά από άδεια του δικαστηρίου, η οποία μπορεί να παρασχεθεί, αν κατά την κρίση του δεν βλάπτονται από αυτή τα (έννομα) συμφέροντα εκείνων που μετέχουν στη δίκη ή τρίτων, γιατί αυτοί δεν μπορούν να λάβουν τα προσήκοντα μέτρα για την υπεράσπιση ή πρόνοια αυτών κ.λπ. Γ) Η παραπάνω επιτρεπόμενη μεταβολή πρέπει να σημειώνεται στο κατά το άρθρ. 776 (822) ΚΠολΔ τηρούμενο βιβλίο, για το οποίο γίνεται λόγος παρακάτω⁴⁸. Δ) Εννοείται ότι, όπως (και) στη διαγνωστική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, δεν αποκλείεται η απλή συμπλήρωση της αιτήσεως, η επεξήγηση ή διασάφηση ορισμένων σημείων, η αναφορά λεπτομερειών κ.λπ.

IV) *Μέσα και έκταση υπερασπίσεως των (λοιπών) μετεχόντων της δίκης προσώπων.* Α) Εκείνοι που αυθόρμητα ή μετά από κλήτευση του αιτούντα από δική του πρωτοβουλία ή μετά από κλήτευση κατ' εντολή του δικαστή έχουν προσέλθει στη δίκη ή έχουν παρέμβει σ' αυτή μπορούν να προβάλλουν κάθε είδους ισχυρισμούς, οι οποίοι στηρίζονται στο ισχύον (ουσιαστικό και δικονομικό) δίκαιο κάτω από τις προϋποθέσεις που αναγρά-

46. Κ.Πολ.Δ. 754 (800) § 2 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 858 § 2, Α.Ε. 800 § 2. Μετά τις πρόσφατες τροποποιήσεις της ερημοδικίας και στην τακτική διαδικασία καταργήθηκε πλέον ως άνευ σημασίας και το τελευταίο εδάφιο της § 2 του άρθρου 754 ΚΠολΔ που προέβλεπε τη μη εφαρμογή του άρθρ. 271 § 3 ΚΠολΔ.

47. ΚΠολΔ 751 (797), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 853, Α.Ε. 797.

48. Βλέπε παραπομπές σε σημ. 2 Βλ. παρακάτω § 702.

φουν οι συγκεκριμένοι κανόνες. Β) Είναι αυτονόητο, ότι οι παραπάνω εξουσίες του αιτούντα και των λοιπών μετεχόντων της δίκης, κατά τα παραπάνω, προσώπων μπορούν να ασκούνται μέσα στα πλαίσια που διαγράφονται από τα ισχύοντα στη προκείμενη περίπτωση κατά τα παραπάνω εκτιθέμενα⁴⁹, θεμελιώδη αξιώματα ή γενικές δικονομικές αρχές. Αυτό ισχύει π.χ. ως προς την εξουσία αυτεπάγγελτης ενέργειας του δικαστή⁵⁰, ως προς τον χρόνο της προτάσεως πραγματικών ισχυρισμών, ως προς τον οποίο έχει εφαρμογή η παραπάνω⁵¹ μνημονευόμενη διάταξη του άρθρ. 745 (790) ΚΠολΔ κ.λπ.

Τίτλος Δεύτερος Απόδειξη⁵²

§ 641

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Κατ' αρχή, έχουν εφαρμογή ως προς τα διάφορα ζητήματα της αποδείξεως (ουσιαστικής, δικονομικής και διαδικαστικής φύσεως) οι αντιστοίχως ισχύοντες κανόνες της γενικής διαδικασίας. Β) Σε ορισμένα, όμως, σημεία καθιερώνονται ορισμένες αποκλίσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Ουσιαστικά ζητήματα αποδείξεως.* Α) Δύο κυρίως είναι τα ζητήματα ουσιαστικού δικονομικού δικαίου, τα σχετικά προς την απόδειξη, τα του βάρους της αποδείξεως και τα του αντικειμένου ή θέματος της αποδείξεως. Β) Σε σχέση προς το βάρος της επικλήσεως και την κατανομή του βάρους της αποδείξεως, θα μπορούσαν να παρατηρηθούν τα επόμενα: α) Ο αιτών οφείλει να επικαλεστεί και να αποδείξει την αλήθεια (όλων) των πραγματικών γεγονότων, τα οποία συνιστούν και θεμελιώνουν την ιστορική ή πραγματική βάση της κρινόμενης αιτήσεως, και τη νομιμοποίηση προς υποβολή της και δικαιολογούν την απεύθυνση αυτής καθ' ορισμένου προσώπου (αν συντρέχει τέτοια περίπτωση). β) Τα λοιπά μετέχοντα (ενδεχομένως) κατά τη διαδικασία πρόσωπα υποχρεούνται να επικαλεσθούν και να αποδείξουν τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία απο-

49. Βλέπε παραπάνω στοιχ. ΙΙ.

50. Πρβλ. παραπάνω § 632.

51. Βλ. παραπάνω § 632.

52. *Ειδική βιβλιογραφία:* Νικ. Δ. Βερβεσού, Η ισχύουσα εν τη εκουσία δικαιοδοσία απόδειξης, Αναμνηστ. Τόμος Εμμ. Μιχελάκη (1972) σελ. 592 επ.· Wütz Bernhard, Der Freibeweis in der freiwilligen Gerichtsbarkeit (1970).

τελούν τη βάση και το έρεισμα των αυτοτελών πραγματικών ισχυρισμών τους. Εξ άλλου, όλοι οι παραπάνω αναφερόμενοι οφείλουν να αποδείξουν τα αυτεπαγγέλτως λαμβανόμενα υπόψη από το δικαστήριο πραγματικά γεγονότα, ιδιαίτερα εκείνα που συντελούν στην προστασία των ενδιαφερομένων ή της έννομης τάξεως ή του γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος, την εξακρίβωση των οποίων επιβάλλει σε καθένα από αυτούς το δικαστήριο. Γ) Οι κανόνες περί του βάρους της αποδείξεως από αντικειμενική άποψη έχουν και στην προκειμένη περίπτωση εφαρμογή. Έτσι απορρίπτεται η αίτηση ή απορρίπτονται οι σχετικοί ισχυρισμοί, αν δεν προσάγεται απόδειξη. Δ) Ως προς το επιτρεπτό των αποδεικτικών μέσων δεν καθιερώνεται ούτε ισχύει, κατά κανόνα τουλάχιστον, κάποιος περιορισμός, ενόψει μάλιστα και της παραπάνω αναφερόμενης διατάξεως του άρθρ. 744 (789) ΚΠολΔ περί (της) εξουσίας του δικαστηρίου προς αυτεπάγγελτη ενέργεια για τη διαπίστωση της αλήθειας διαφόρων πραγματικών γεγονότων.

ΙΙΙ) *Διαδικαστικά θέματα αποδείξεως.* Α) Η προαπόδειξη είναι υποχρεωτική ως προς όλα τα αποδεικτικά μέσα, ιδιαίτερα όμως ως προς τα έγγραφα και τους μάρτυρες. Β) Η διεξαγωγή της αποδείξεως⁵³ λαμβάνει χώρα στο ακροατήριο, αμέσως μετά την ανάπτυξη της αιτήσεως και των πραγματικών ισχυρισμών που έχουν προταθεί χωρίς έκδοση ιδιαίτερης (προδικαστικής) αποφάσεως. Γ) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 759 (805) ΚΠολΔ, η απόδειξη που διατάσσεται από το δικαστήριο διεξάγεται με επιμέλεια κάποιου από τους διαδίκους⁵⁴. Η διεξαγωγή αυτοψίας ή πραγματογνωμοσύνης μπορεί να γίνει και κατά τις διατάξεις των §§ 2 και 3 του άρθρ. (650) 672 ΚΠολΔ, οι οποίες ρυθμίζουν τα της διαδικασίας της παραδόσεως και αποδόσεως μισθίου. Το δικαστήριο, κατ' απόκλιση των περί αποδείξεως διατάξεων, (μπορεί να) διατάσσει αυτεπαγγέλτως κάθε τι που κατά την κρίση του είναι απαραίτητο για την εξακρίβωση της αλήθειας των πραγματικών γεγονότων⁵⁵.

53. ΚΠολΔ 759 (805) § 4 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 863 § 4, Α.Ε. 805 § 4.

54. Σχ. Σ.Ε. 863 § 2, Α.Ε. 805 § 2.

55. ΚΠολΔ. 759 (805) § 3 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 863 § 3 1α 3α, 805 § 3.

Τίτλος Τρίτος
Πρακτικά της συζητήσεως στο ακροατήριο κ.λπ.

§ 642

Α) Τα πρακτικά της συζητήσεως στο ακροατήριο, στα οποία καταχωρίζονται όσα κατά τη συζήτηση έλαβαν χώρα και οι αποδείξεις που τυχόν έχουν διεξαχθεί και ιδιαίτερα οι καταθέσεις μαρτύρων που έχουν εξετασθεί, οι γνωμοδοτήσεις των πραγματογνωμόνων κ.λπ., συντάσσονται ενόψει του είδους της διαδικασίας, της φύσεως των πραγμάτων και του σκοπού της διαδικασίας, με τις διατάξεις του άρθρ. 257 (266) ΚΠολΔ⁵⁶. Β) Κατά τις διατάξεις αυτές, τα πρακτικά διαβάζονται σε σχέδιο στους δικάμους (στη προκείμενη περίπτωση στους παρόντες ενδιαφερόμενους) ή στους πληρεξούσιους αυτών ύστερα από αίτησή τους, υποχρεωτικά μεν εάν περιλαμβάνουν αναγνώριση, συμβιβασμό, παραίτηση ή ομολογία, κατά την κρίση δε του δικαστηρίου σε κάθε άλλη περίπτωση. Γι' αυτό γίνεται μνεία στα πρακτικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ
ΠΑΡΕΜΠΗΠΤΟΝΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ, ΔΙΑΚΟΠΗ
ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

Τίτλος Πρώτος
Γενικές Παρατηρήσεις

§ 643

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Ενδιαφέρον από θεωρητικής και πρακτικής πλευράς είναι το ζήτημα, εάν στη δίκη και στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας έχουν εφαρμογή οι κανόνες περί διακοπής και επαναλήψεως της δίκης, οι οποίοι ισχύουν για τη γενική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας⁵⁷. Β) Τα γεγονότα, που επιφέρουν κατά το κοινό δίκαιο διακοπή της δίκης, μπορούν να λάβουν χώρα και σε δίκη και διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Ακριβώς ενόψει του κατά την κοινή πείρα ενδεχομένου αυτού και της μη αναγραφής ειδικών σχετικών διατάξεων στη προκείμενη περίπτωση, γεννιέται το ζήτημα που μνημονεύθηκε, για το οποίο γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Εφαρμοστέοι κανόνες.* Α) Η γενική διατάξη του άρθρ. 591 (609) §

56. ΚΠολΔ 755 (80) Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε., 859 Α.Ε. 801.

57. Βλέπε για το θέμα αυτό παραπάνω τ. Ι, § 192.

1 ΚΠολΔ ορίζει, όπως κατ' επανάληψη σημειώθηκε, ότι «τα άρθρα 1 έως 590 εφαρμόζονται και στις ειδικές διαδικασίες, εκτός αν αντιβαίνουν προς τις ειδικές διατάξεις των διαδικασιών αυτών». Β) Μεταξύ των ειδικών διαδικασιών περιλαμβάνεται, όπως λέχθηκε⁵⁸ ήδη, και η διαδικασία, κατά την οποία εκδικάζονται οι υποθέσεις (της) εκούσιας δικαιοδοσίας. Γ) Μεταξύ των ορισμών που αναφέρονται ότι έχουν εφαρμογή είναι και οι των άρθρ. 286 (298) επ. ΚΠολΔ περί διακοπής και επαναλήψεως της δίκης. Δ) Εξ άλλου, αντιθέσεις ή αντινομίες μεταξύ των διατάξεων περί της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας και των (διατάξεων) περί διακοπής και επαναλήψεως της δίκης δεν φαίνεται να υπάρχουν. Ε) Από όσα εκτέθησαν προκύπτει, ότι τα παρεμπύπτοντα της διακοπής και επαναλήψεως της δίκης μπορούν να δημιουργηθούν και στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας και πρέπει, κατά κανόνα τουλάχιστον, να αντιμετωπίζονται όπως τα αντίστοιχα παρεμπύπτοντα της γενικής διαδικασίας.

Τίτλος Δεύτερος
Λόγοι και συνέπειες διακοπής της δίκης.
Επανάληψη της δίκης

§ 644

Ι) *Λόγοι διακοπής.* Α) Εφόσον, όπως λέχθηκε παραπάνω, δεν υφίστανται ειδικές διατάξεις, έχουν εφαρμογή στην εξεταζόμενη διαδικασία, οι ορισμοί του κοινού δικαίου που ρυθμίζουν τα αντίστοιχα θέματα. Β) Συνεπώς, διακοπή της δίκης επέρχεται για όποιους λόγους και στη γενική διαδικασία π.χ. ως συνέπεια θανάτου ενός από τους μετέχοντες της δίκης (διαδίκου, όχι κάποιου από εκείνους που έχουν απλά κληθεί) κ.λπ.⁵⁹. Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι πάντοτε πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη οι ιδιορρυθμίες και περιστάσεις που συντρέχουν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

ΙΙ) *Διαδικασία.* Α) Όταν επέλθει ένας από τους λόγους που προβλέπονται από το νόμο διακόπτεται η δίκη και τηρείται η διαδικασία που κάθε φορά ορίζεται από το κοινό δίκαιο (γνωστοποίηση του λόγου κ.λπ.). Β) Και στη προκειμένη περίπτωση δεν αποκλείονται οι άλλοι που μετέχουν στη δίκη, εφόσον λάβουν γνώση εξωδίκως των γεγονότων, τα οποία μπορούν να επιφέρουν διακοπή της δίκης, να θεωρήσουν ότι έχει επέλθει

58. Βλ. παραπάνω § 630 Α.

59. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 192.

η διακοπή και να προβούν περαιτέρω σε ενέργειες, σύμφωνα με το νόμο, για την επανάληψη της δίκης.

III) *Συνέπειες*. Σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί παραπάνω, η διακοπή της δίκης που έχει επέλθει, επιφέρει, αφού δεν υπάρχει ειδική διάταξη, τις επίζημιες συνέπειες που προβλέπονται από το κοινό δίκαιο, δηλαδή συνήθως την ακυρότητα των διαδικαστικών πράξεων που ενεργούνται μετά τη διακοπή της δίκης και πριν από την επανάληψη αυτής (σύμφωνα με τον τρόπο που προβλέπει ο νόμος).

IV) *Επανάληψη της δίκης*. Η διαδικασία, που σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί παραπάνω έχει διακοπεί, μπορεί να επαναληφθεί εκούσια από το «διάδικο», στο πρόσωπο του οποίου επήλθε ο λόγος της διακοπής, ή αναγκαστικά, με πρόσκληση ενός από τα άλλα πρόσωπα που μετέχουν στη δίκη κάτω από τις προϋποθέσεις και τις διατυπώσεις του κοινού δικαίου⁶⁰.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΠΕΡΑΤΩΣΗ Ή ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ⁶¹

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις

§ 645

A) Ο ΚΠολΔ δεν αναγράφει ειδικές διατάξεις σε σχέση προς τα θέματα της περατώσεως στις υποθέσεις (δίκες) που διεξάγονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. B) Συνέπεια αυτού είναι, ότι με βάση τη γενική παραπομπή που έχει μνημονευθεί [άρθρ. 591 (609) § 1 ΚΠολΔ], έχουν εφαρμογή οι σχετικές διατάξεις του κοινού δικαίου, εφόσον προσαρμόζονται προς τη δομή και την εξέλιξη των υποθέσεων για τις οποίες έγινε λόγος. Γ) Για το θέμα αυτό γίνεται λόγος στη συνέχεια.

Τίτλος Δεύτερος Οι ιδιαίτεροι τρόποι περατώσεως της δίκης

§ 646

A) Ο φυσικότερος και ομαλότερος τρόπος περατώσεως της δίκης της εκούσιας δικαιοδοσίας είναι, όπως και στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία,

60. Βλέπε παραπάνω τ. I, § 192.

61. *Ειδική βιβλιογραφία*: Mundig Walter, Vergleiche im Verfahren der freiwilligen Gerichtsbarkeit (1957)· Baur Fritz, Der Schiedsgerichtliche Vergleich (1971).

αυτός που επέρχεται με έκδοση οριστικής ή τελειωτικής αποφάσεως, για τον οποίο γίνεται λόγος στη συνέχεια. Β) Από τους λοιπούς τρόπους περατώσεως της δίκης, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, μπορεί στη προκειμένη περίπτωση να τύχει εφαρμογής, εκείνος που επέρχεται με παραίτηση από την αίτηση με τις δύο μορφές της, δηλαδή (με παραίτηση) από το έγγραφο (δικόγραφο) που καλείται αλλιώς ανάκληση, και από το δικαίωμα. Και στις δύο περιπτώσεις ως προς τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της παραιτήσεως εφαρμόζονται, *mutatis mutandis*, οι ορισμοί του κοινού δικαίου⁶². Από τους λοιπούς τρόπους του κοινού δικαίου μπορούν να τύχουν σπάνια εφαρμογής μόνον εκείνος που επέρχεται με απόσβεση του αντικειμένου της αιτήσεως και με θάνατο του υποκειμένου της έννομης σχέσεως στα άκρως προσωποπαγή θέματα. Δ) Σύναψη συμβιβασμού και ως συνέπεια αυτού κατάργηση της δίκης δεν είναι, κατά κανόνα τουλάχιστον, νοητή, στη συνήθη πορεία της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, γιατί οι υποθέσεις, που εισάγονται κατά τη διαδικασία αυτή, έχουν μονόπλευρη εμφάνιση και δεν παρουσιάζουν το φαινόμενο της υπάρξεως δύο τουλάχιστον διαδικών που τελούν σε αντιδικία. Δεν αποκλείεται, όμως, κατά την εξέλιξη της διαδικασίας σε περίπτωση προσελεύσεως και συμμετοχής στη δίκη τρίτων αυθόρμητα ή και ως συνέπεια προσεπικλήσεως, να δημιουργηθούν φαινόμενα οιονεί αντιδικίας από την ενδεχόμενη ύπαρξη ή τουλάχιστον εμφάνιση αντίθετων (εννόμων) συμφερόντων. Σε τέτοιες περιπτώσεις είναι δυνατόν να δημιουργηθούν οι τυπικές προϋποθέσεις της συνάψεως συμβιβασμού. Η συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων εξαρτάται από τη φύση της έννομης σχέσεως του ουσιαστικού δικαίου, την οποία αφορά ή πάνω στην οποία στηρίζεται η υπόθεση που φέρεται στο δικαστήριο.

Τίτλος Τρίτος

Η απόφαση που εκδίδεται στη δίκη της εκούσιας δικαιοδοσίας

§ 647

Ι) *Εισαγωγή. Γενικές παρατηρήσεις.* Α) Μετά το τέλος της συζητήσεως στο ακροατήριο και γενικά της διεξαγωγής της κύριας διαδικασίας εκδίδεται αμέσως ή, εφόσον αυτό δεν είναι δυνατόν, το συντομότερο, η απόφαση επί της αιτήσεως, η οποία δημοσιεύεται σε δημόσια συνεδρίαση προφορικά στο ακροατήριο⁶³. Β) Η παρουσία κατά τη δημοσίευση της απο-

62. Βλέπε παραπάνω τ. Ι, § 194.

63. ΚΠολΔ 756 (802) Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 860, Α.Ε. 802.

φράσεως του αιτούντα κ.λπ. ή του νομίμου αντιπροσώπου που διεξάγει τη δίκη ή του πληρεξουσίου δικηγόρου ισχύει ως επίδοση⁶⁴. Αλλιώς χωρεί επίδοση κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου. Γ) Από την εποχή της δημοσιεύσεως η απόφαση καθίσταται⁶⁵ γνωστή στους ενδιαφερομένους και στο κοινό και αποκλείεται οποιαδήποτε διόρθωση αυτής· επιτρέπεται μόνο η διόρθωση γραφικών και λογιστικών λαθών, η συμπλήρωση κενών που έχουν αφεθεί κατά παραδρομή και της ερμηνείας τυχόν ασαφών διατυπώσεων κάτω από τις προϋποθέσεις και κατά τη διαδικασία του ισχύοντος δικαίου.

II) *Περιεχόμενο της αποφάσεως.* Α) Ως προς το τυπικό περιεχόμενο μπορούν να επαναληφθούν, *mutatis mutandis*, όσα αναφέρονται ως προς τα αντίστοιχα θέματα στις αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαγνωστική διαδικασία⁶⁶. Β) Όσον αφορά το κύριο και ειδικό περιεχόμενο, η απόφαση (οριστική ή τελειωτική) που εκδίδεται και αποφαινεται σε αίτηση επί υποθέσεως της εκούσιας δικαιοδοσίας ανάλογα με το πόρισμα της συζητήσεως που διεξάχθηκε, της διαδικασίας αποδείξεως κ.λπ. θα δέχεται ή θα απορρίπτει ολικά ή μερικά την αίτηση που μνημονεύθηκε. α) Στην πρώτη περίπτωση, θα διατάσσει ή θα επιτρέπει την εξέλιξη που αιτείται και κάθε φορά προβλέπεται από το νόμο. β) Για τα θέματα αυτά γίνεται με λεπτομέρειες λόγος, εφόσον συντρέχει ανάγκη ή ενδείκνυται αυτό, στο ειδικό μέρος κατά την ανάλυση της διαδικασίας κ.λπ. επί των υποθέσεων που εισάγονται και εκδικάζονται κατά τη διαδικασία που εξετάζεται ενόψει και της ρυθμίσεως αυτών από το ισχύον (ουσιαστικό και δικονομικό) δίκαιο.

III) *Χαρακτήρας και λειτουργία της αποφάσεως.* Α) Η απόφαση που εκδίδεται και αποφαινεται επί της αιτήσεως που εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, οριστική ή τελειωτική, κατά κανόνα τουλάχιστον έχει χαρακτήρα δημιουργικό ή (διαπλαστικό ή διαμορφωτικό), παρεμφερή προς τη φύση των διαπλαστικών αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαγνωστική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Δηλαδή δημιουργεί ή καταργεί ή μεταβάλλει έννομη σχέση ή κατάσταση ή αποτελεί την αφετηρία και τη βάση της δημιουργίας ή της καταργήσεως ή καταλύσεως ή της διαμορφώσεως τέτοιας σχέσεως. Β) Για τις συνέπειες της αποφάσεως γίνεται λόγος παρακάτω⁶⁷.

64. ΚΠολΔ 757 (803) Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 861, Α.Ε. 803.

65. Βλέπε παραπάνω τ. Ι, § 196.

66. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 197.

67. Βλ. παρακάτω § § 660 επ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΗ⁶⁸

Τίτλος Πρώτος Γενικές παρατηρήσεις

§ 648

Ι) *Εισαγωγή.* Εναντίον των (οριστικών ή τελειωτικών) αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας συγχωρείται η άσκηση των ενδίκων μέσων της εφέσεως, της αναψηλαφήσεως και της αναιρέσεως, όπως και του ενδίκου βοηθήματος της τριτανakoπής σύμφωνα με αυτά, τα οποία στη συνέχεια εκτίθενται ειδικότερα. Β) Εφόσον, όπως παρατηρήθηκε παραπάνω, στην εξεταζόμενη διαδικασία, ακόμα και την εποχή που ίσχυε η ερημοδικία με τα τεκμήριά της στην τακτική διαδικασία/αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, δεν χωρούσε ερημοδικία, με τη μορφή αυτής στη διαγνωστική διαδικασία, ούτε ίσχυαν τα συναφή τεκμήρια, και οι αντίστοιχοι κανόνες, και πολύ περισσότερο δεν ισχύει σήμερα, μετά την κατάργηση των διαφόρων τεκμηρίων λόγω ερημοδικίας και στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, έδαφος για τη λειτουργία (της αναιτιολόγητης) ανακοπής ερημοδικίας εκ μέρους ιδίως εκείνου που δεν παρίσταται αν και κλητεύθηκε δεν υφίσταται και για τούτο δεν προβλέπεται η δυνατότητα ασκήσεως αυτής. Για τους λόγους αυτούς νομίζουμε ότι θα πρέπει να γίνεται δεκτό, ότι δεν μπορεί να ζητηθεί αυτοτελώς με αίτηση ή άλλο παρεμφερές ένδικο βοήθημα η αναγνώριση ή κήρυξη της ακυρότητας της ερημοδικίας. Μόνον μπορεί ενδεχομένως να διατυπωθεί σχετικό παράπονο, εφόσον υπάρχει έννομο συμφέρον, με το ένδικο μέσον της εφέσεως και εφόσον συντρέχουν σε σπάνιες περιπτώσεις οι ειδικές προϋποθέσεις, (παράβαση κανόνος δικαίου κ.λπ.), με το ένδικο μέσον της αναιρέσεως.

ΙΙ) *Άσκηση των ενδίκων μέσων και της τριτανakoπής.* Ως προς τον τρόπο της ασκήσεως των ενδίκων μέσων και της τριτανakoπής, εφόσον

68. *Ειδική βιβλιογραφία: *Rüssmann Helmut*, Das Erfordernis einer Beschwerde zur Geltendmachung von Rechtsbehelfen im Rahmen der streitigen und freiwilligen Gerichtsbarkeit. Διδ. διατριβή Πανεπιστ. Augsburg 1968· *Hormuth Heinrich*, Beschwerdeberechtigung und materielle Beteiligung im fG- Verfahren (Prozessrechtliche Abhandlungen Nr. 40), 1976. Ενδεικτική νομολογία ως προς το έννομο συμφέρον για την άσκηση ενδίκων μέσων: ΑΠ 1165/2004, (Αθ. Κρητικός), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 98/2001, (Κ. Παπαλάκης), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 7602/2004, (Γ. Καλαμίδας), ΔΕΕ 2005 σ. 178· ΕφΑθ 7177/1999, (Π. Κομνηνάκης), ΕλλΔνη 2000 σ. 516.

δεν υφίστανται ειδικές διατάξεις, εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου⁶⁹.

Τίτλος Δεύτερος Έφεση

§ 649

Ι) *Εισαγωγή.* Προϋποθέσεις του παραδεκτού της ασκήσεως της εφέσεως είναι η ύπαρξη αποφάσεως που υπόκειται σε έφεση, η ύπαρξη δικαιώματος προς άσκηση εφέσεως, η προθεσμία ασκήσεως εφέσεως κ.λπ. Γι' αυτά γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αποφάσεις που υπόκεινται σε έφεση.* Α) Ως προς το θέμα ποιές αποφάσεις μπορούν να προσβληθούν με έφεση, εφόσον δεν περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο περί διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας ειδική διάταξη, έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου⁷⁰. Β) Μπορούν, συνεπώς, να προσβληθούν με έφεση οι οριστικές και τελειωτικές αποφάσεις, οι δε μη οριστικές μαζί με την οριστική ή τελειωτική (απόφαση). Γ) Ως προς το παραδεκτό της ασκήσεως εφέσεως επί υποκειμενικής και αντικειμενικής σωρεύσεως αιτήσεων εφαρμόζονται οι κανόνες του κοινού δικαίου⁷¹.

ΙΙΙ) *Υποκείμενα της έκκλητης δίκης.* Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 761 (807) ΚΠολΔ⁷², έφεση δικαιούνται να ασκήσουν, και αν νίκησαν κατά τη δίκη, κατά την οποία εξεδόθη η προσβαλλόμενη απόφαση, ο αιτών, εκείνος κατά του οποίου είχε στραφεί η αίτηση, εκείνοι που άσκησαν κύρια και πρόσθετη παρέμβαση, οι καθολικοί, (οιονεί καθολικοί) και ειδικοί διάδοχοί τους, καθώς και ο εισαγγελέας πρωτοδικών, προκειμένου δε περί αποφάσεων του ειρηνοδικείου, ο εισαγγελέας των πρωτοδικών της περιφέρειας. Κατ' αρχήν, επομένως, ισχύει και στη προκείμενη περίπτωση το κοινό δίκαιο. Κατ' απόκλιση, όμως, από αυτό δεν καθιερώνεται ανάλογος περιορισμός ως προς την ανάγκη της υπάρξεως εννόμου συμφέροντος. Συνήθως το έννομο συμφέρον υπάρχει για τον αιτούντα, όταν απορρίφθηκε ολικά ή μερικά η αίτησή του, για εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση, όταν αυτή έγινε δεκτή ολικά ή μερικά κ.λπ.

69. Βλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ στο τμήμα για τα ένδικα μέσα.

70. Βλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ στο τμήμα για την έφεση.

71. Πρβλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ στο τμήμα για την έφεση.

72. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 866, Α.Ε. 807.

Αλλά και κάτω από τα αντίθετα δεδομένα στα σημεία που αναφέρθηκαν δεν αποκλείεται από άλλους λόγους, οι οποίοι προέρχονται από το κοινό ουσιαστικό ή δικονομικό δίκαιο, να συντρέχει στο πρόσωπο ενός ή περισσότερων από τους μετέχοντες στην πρωτόδικη δίκη, έννομο συμφέρον προς άσκηση εφέσεως, ενόψει μάλιστα του γεγονότος ότι πολλές φορές οι έννομες σχέσεις, τις οποίες αφορούν τα μέτρα που ζητούνται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, έχουν αναπαλλοτρίωτο αντικείμενο. Β) Εάν κατά την πρωτόδικη δίκη μετείχαν περισσότεροι, η έφεση που ασκείται από κάποιον από αυτούς (πρέπει να) απευθύνεται κατά των λοιπών⁷³. Από τη διατύπωση της σχετικής διατάξεως του νόμου συνάγεται, ότι δεν αρκεί η έφεση να απευθύνεται κατά κάποιων μόνον από εκείνους που μετείχαν στην πρωτόδικη δίκη, αλλά πρέπει να στρέφεται κατά (εναντίον) όλων αυτών, εκτός βέβαια από τον εκκαλούντα ή τους εκκαλούντες (αφού αυτός ή αυτοί έχουν ασκήσει την έφεση). Γ) Ζήτημα γεννιέται, εάν ως «μετέχοντες» της πρωτόδικης δίκης μπορούν να θεωρηθούν εκείνοι κατά των οποίων απευθύνθηκε η αίτηση ή εκείνοι που κλητεύθηκαν κατ' εντολή του δικαστή ή από πρωτοβουλία του αιτούντα, αλλά δεν παρέστησαν κατά τη συζήτηση ή δεν έκαναν παρέμβαση. Κατ' ανάλογη εφαρμογή αυτών που ισχύουν και γίνονται δεκτά στην αμφισβητούμενη διαγνωστική διαδικασία, αρμόζει μάλλον η *καταφατική* λύση. Πάντως δεν υπάγονται στην κατηγορία αυτή εκείνοι που ενδεχομένως θίγονται ή εκείνοι, τους οποίους φαίνεται ότι αφορά, ή ως προς τους οποίους ότι έχει σχέση, το ζητούμενο μέτρο. Οι τελευταίοι αυτοί μπορούν μόνον να έχουν κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις δικαίωμα ασκήσεως τριτανακοπής κατά της αποφάσεως που θα εκδοθεί ή ασκήσεως (κύριας ή πρόσθετης) παρεμβάσεως κατά την έκκλητη δίκη. Δ) Δικαίωμα εφέσεως έχει κατά την παραπάνω αναφερόμενη διάταξη και ο εισαγγελέας των πρωτοδικών, και μάλιστα ανεξάρτητα, εάν ήταν ή όχι διάδικος ή εάν παρέστη κατά την πρωτόδικη δίκη. Ε) Επί ομοδικίας (απλής ή αναγκαστικής), έχουν εφαρμογή αυτά που θεωρητικά υποστηρίζονται και νομολογιακά γίνονται δεκτά αντίστοιχα στην αμφισβητούμενη (διαγνωστική) διαδικασία⁷⁴, εφόσον λαμβάνονται υπόψη με κάποια ευρύτητα και ελαστικότητα. ΣΤ) Σε περίπτωση επελεύσεως καθολικής ή οιονεί καθολικής διαδοχής (ως συνέπεια θανάτου, διαλύσεως του νομικού προσώπου κλπ.) ή ειδικής διαδοχής, ορθό

73. ΚΠολΔ 762 (808) Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 867, Α.Ε. 808.

74. Βλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ στο τμήμα για την έφεση.

είναι να γίνονται δεκτά τα επόμενα: α) Σύμφωνα με το κοινό δίκαιο και την παραπάνω αναφερόμενη διάταξη του άρθρ. 761 (807) ΚΠολΔ, το δικαίωμα (της) ασκήσεως εφέσεως έχουν οι καθολικοί, οιονεί καθολικοί και ειδικοί με βάση πράξεις εν ζωή ή αιτία θανάτου διάδοχοι του αιτούντα και γενικά εκείνων (των προσώπων) που μετείχαν στην πρωτόδικη δίκη, με την έννοια που εκτέθηκε. Ζ) Εξ άλλου κατά την παραπάνω αναφερόμενη διάταξη⁷⁵, η έφεση, όταν επέλθει η διαδοχή πρέπει να απευθύνεται κατά των καθολικών (και οιονεί καθολικών διαδόχων και των κληροδόχων, όχι δε και κατά των άλλων ειδικών διαδόχων) εκείνων (των προσώπων) που μετείχαν στην πρωτόδικη δίκη. Η) Ως προς το παραδεκτό και τις προϋποθέσεις ασκήσεως κύριας και πρόσθετης παρεμβάσεως, προσεπικλήσεως και ανακοινώσεως ισχύει το κοινό δίκαιο⁷⁶.

IV) Προθεσμία (ασκήσεως) της εφέσεως. Α) Η προθεσμία της εφέσεως είναι εφόσον δεν υπάρχει ειδική διάταξη στη προκειμένη περίπτωση, όποια και στην αμφισβητούμενη (διαγνωστική) διαδικασία⁷⁷. Β) Κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου, κρίνονται και η αφετηρία, η διαδρομή, η αναστολή, η διακοπή και η λήξη της μνημονευθείσας προθεσμίας⁷⁸, καθώς και η επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση σε περίπτωση παρόδου αυτής της προθεσμίας άπρακτης⁷⁹.

V) Η άσκηση της εφέσεως γίνεται κατά τους κανόνες του κοινού δικαίου⁸⁰.

VI) Συνέπειες της προθεσμίας και της ασκήσεως της εφέσεως. Α) Κατά το άρθρ. 763 (809) § 1 ΚΠολΔ⁸¹, η προθεσμία της εφέσεως και η άσκησή της δεν αναστέλλουν την ισχύ και (την) εκτέλεση της αποφάσεως. Το δικαστήριο που εκδικάζει την υπόθεση μπορεί και αυτεπαγγέλτως κατά την έκδοση της αποφάσεώς του να αναστείλει την ισχύ και (την) εκτέλεσή της, ώσπου να γίνει απρόσβλητη με έφεση⁸². Η αναστολή αυτή που (τυχόν) έγινε, παραμένει και διατηρείται, όπως προκύπτει από τη διάταξη που παρατέθηκε, τόσο όσο διαρκεί η προθεσμία της εφέσεως,

75. Βλ. παραπομπές σε υποσημ. 4.

76. Βλ. παραπάνω τ. Ι § 128-130.

77. Βλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ στο τμήμα για την έφεση.

78. Πρβλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ στο τμήμα για την έφεση.

79. Βλ. πιο κάτω τ. Ι § 157, και τ. ΙΙΙ στο τμήμα για την έφεση.

80. Βλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ στο τμήμα για την έφεση.

81. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 868 § 1, Α.Ε. 809 § 1.

82. ΚΠολΔ 763 (809) § 2 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 868 § 2, Α.Ε. 809 § 2.

όσο και μετά την άσκησή της. Γ) Εάν ασκηθεί έφεση, το δικαστήριο που εξέδωσε την (εγκαλουμένη) απόφαση ή σε πολυμελές δικαστήριο ο πρόεδρος του, μπορούν κατά την κρίση τους, με αίτηση κάποιου από εκείνους που έλαβαν μέρος στην πρωτόδικη δίκη, να αναστείλουν την ισχύ και (την) εκτέλεσή της μέχρι να εκδοθεί απόφαση στην έφεση⁸³. Η απόφαση που διατάζει την αναστολή (πρέπει να) σημειώνεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο βιβλίο (που τηρείται) κατά το άρθρ. 776 (822) ΚΠολΔ και στο περιθώριο της αποφάσεως, της οποίας αναστέλλεται η ισχύς και η εκτέλεση⁸⁴.

VII) *Άσκηση προσθέτων λόγων εφέσεως και αντεφέσεως*. Α) Κατ' απόκλιση από το κοινό δίκαιο ορίζεται⁸⁵, ότι οι πρόσθετοι λόγοι εφέσεως και η αντέφεση, (μπορούν να) ασκούνται όχι μόνον, όπως στην αμφισβητούμενη (διαγνωστική) δικαιοδοσία με αυτοτελές δικογράφημα, αλλά και με τις προτάσεις. Β) Η καθιερούμενη εξαίρεση αφορά, όπως προκύπτει από τη σχετική διάταξη, αφενός την προθεσμία και αφετέρου τις διατυπώσεις της ασκήσεως των προσθέτων λόγων εφέσεως και της αντεφέσεως. Γ) Κατά τα λοιπά και ιδιαίτερα ως προς τα ζητήματα των προϋποθέσεων του επιτρεπτού ή παραδεκτού της ασκήσεως προσθέτων λόγων εφέσεως και (της) αντεφέσεως ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου⁸⁶.

VIII) *Η διαδικασία στο ακροατήριο κατά την έκκλητη δίκη*. Α) Εάν κατά την εκφώνηση της υποθέσεως δεν εμφανισθεί κανείς από τους «διαδίκους», η συζήτηση ματαιώνεται⁸⁷ και η υπόθεση διαγράφεται από το πινάκιο. Β) Εάν κατά το ως άνω χρονικό σημείο εμφανίζεται και μετέχει προσηκόντως στη διαδικασία, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, ένας τουλάχιστον από τους διαδίκους⁸⁸ το δικαστήριο εξετάζει την υπόθεση κατ' ουσία⁸⁹. Γ) Όπως κατά την πρωτόδικη δίκη, έτσι και εν προκειμένω δεν ισχύει το κατά το άρθρο 271(281)ΚΠολΔ τεκμήριο της σιωπηράς ομολογίας εκ μέρους του απόντος εφεσιβλήτου των πραγματικών ισχυρισμών του εγκαλούντος. Δεν μπορεί, όμως, να γίνει λόγος ούτε για τεκμήριο σιωπηράς παραιτήσεως από την έφεση εκ μέρους του μη παρισταμένου

83. ΚΠολΔ 763 (809) § 3 εδ. α' Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 868 § 3 εδ. α' 1α, 3α 809 § 3 εδ. α'.

84. ΚΠολΔ 763 (809) § 3 εδ. β' Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 868 § 3 εδ. β', Α.Ε. 809 § 3 εδ. β'.

85. ΚΠολΔ 764 (810) § 1 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 869 § 1, Α.Ε. 810 § 1.

86. Βλέπε σχετικά πιο κάτω τ. ΙΙΙ στο τμήμα για την έφεση.

87. ΚΠολΔ 764(810) § 2 εδ. α' , Σχ. ΠολΔ Σ.Ε. 869, Α.Ε. 810 § 2 εδ. α'

88. Βλ. παραπάνω § 640.

89. Βλ. παραπάνω § 640.

εκκαλούντος, αφού ορίζεται, όπως επισημάνθηκε⁹⁰ προηγουμένως, ότι η υπόθεση εξετάζεται στην περίπτωση αυτή κατ' ουσία. Δ) Στην κατ' έφεση δίκη μπορούν να προβληθούν νέοι πραγματικοί ισχυρισμοί και είναι δυνατή η επίκληση και η προσαγωγή νέων αποδεικτικών μέσων⁹¹. α) Η επίκληση για πρώτη φορά στην έκκλητη δίκη πραγματικών ισχυρισμών, που δεν έχουν προταθεί πρωτοδίκως –μετά δε την κατάργηση των περισσότερων συζητήσεων γενικά με το Ν. 2915/2001 χωρίς να έχει πλέον σημασία αν η παράλειψη αυτή αφορούσε την πρώτη ή ενδεχομένως σε σπάνιες περιπτώσεις και την επομένη συζήτηση), επιτρέπεται σε όλους τους παρισταμένους «διαδίκους» και χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων και περιορισμών του κοινού δικαίου⁹², εφόσον δεν μεταβάλλεται η βάση και η κατεύθυνση της αιτήσεως. Διάταξη, αντίστοιχη με την υφισταμένη για το ίδιο θέμα στην πρωτόδικη δίκη⁹³, δεν αναγράφεται στον ΚΠολΔ. Ισχύει επομένως και στην προκείμενη περίπτωση, η αρχή της μη υπερβάσεως του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας⁹⁴.

ΙΧ) Η απόφαση που εκδίδεται στην έφεση. Α) Η απόφαση που αποφαίνεται στην έφεση από γενική άποψη μπορεί να την απορρίπτει ή να την δέχεται. Σε ορισμένες περιπτώσεις είναι ενδεχόμενο να κηρύσσεται απαράδεκτη η συζήτηση λόγω μη νομότυπης εισαγωγής και μάλιστα μή κλητεύσεως του αντιδίκου εκείνου που επίσπευσε τη συζήτηση κ.λπ. Στις τελευταίες περιπτώσεις, η υπόθεση μπορεί να εισαχθεί πάλι προς συζήτηση, εφόσον τηρηθούν οι νόμιμες διατυπώσεις. Β) Η απόρριψη της εφέσεως είναι δυνατόν να προέρχεται από διάφορους λόγους. Ειδικότερα, η έφεση είναι ενδεχόμενο να απορρίπτεται ως απαράδεκτη, γιατί δεν επιτρέπεται στη συγκεκριμένη περίπτωση, ή γιατί οι προβαλλόμενοι λόγοι δεν επιτρέπονται από το ισχύον δίκαιο, ή ως εκπρόθεσμη ή άκυρη, γιατί ασκήθηκε μετά την πάροδο της προθεσμίας που ορίζεται από το νόμο ή όχι κατά τις νόμιμες διατυπώσεις, ή ως νόμω αβάσιμη, γιατί τα παράπονα που προβάλλονται με αυτή, δεν στηρίζονται στους ορισμούς του ισχύοντος δικαίου ή ως πράγματι ανυπόστατη, γιατί τα πραγματικά περιστατικά που προβάλλονται προς στήριξη των λόγων της εφέσεως δεν αποδείχθηκαν, ή

90. ΚΠολΔ 764(810) § 2 εδ. α', Σχ. ΠολΔ Σ.Ε. 869, Α.Ε. 810 § 2 εδ. α'

91. ΚΠολΔ 765 (811) Σχ.ΠολΔ. Σ.Ε. 870, Α.Ε. 811.

92. Βλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ στο τμήμα για την έφεση.

93. Βλ. παραπάνω § 640.

94. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 71.

αποδείχθηκαν αναληθή. Είναι εξ άλλου δυνατόν η απόρριψη της εφέσεως κατ' ουσία να είναι ολική ή μερική. Γ) Σε περίπτωση παραδοχής της εφέσεως κατ' ουσία, γιατί η τυπική παραδοχή της είναι απλά προϋπόθεση της εξετάσεως αυτής κατ' ουσία, η εκκαλουμένη απόφαση εξαφανίζεται ή μεταρρυθμίζεται και κρίνεται περαιτέρω η υπόθεση σύμφωνα με το κοινό δίκαιο. Εάν γίνει δεκτή η έφεση και εξαφανιστεί ή μεταρρυθμιστεί η εκκαλουμένη απόφαση, η γραμματεία του δικαστηρίου που δίκασε την έφεση (οφείλει να) ειδοποιεί για το θέμα αυτό χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση που εξαφανίστηκε ή μεταρρυθμίστηκε, η οποία (έχει καθήκον να) σημειώνει στο βιβλίο που τηρείται κατά το άρθρ. 776 (822) ΚΠολΔ καθώς και στο περιθώριο της αποφάσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου την απόφαση του δικαστηρίου που δίκασε κατ' έφεση⁹⁵.

Χ) Ένδικο μέσα και τριτανακοπή. Η απόφαση που εκδίδεται στην έφεση υπόκειται στα ένδικο μέσα της αναψηλαφήσεως και της αναιρέσεως, για τα οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια⁹⁶. Έδαφος για άσκηση ανακοπής ερημοδικίας δεν υπάρχει, εφόσον, όπως παρατηρείται παραπάνω, δεν χωρεί κατ' ακρίβεια ερημοδικία· άλλωστε ούτε όταν ίσχυαν οι κανόνες της ερημοδικίας και τα τεκμήριά της στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία δεν εφαρμοζόντουσαν στην εκούσια δικαιοδοσία οι κανόνες της (διαγνωστικής) διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας που ίσχυαν για την ερημοδικία. Παραπέρα δεν θα μπορούσε να γίνει λόγος για αίτηση ακυρώσεως της συζητήσεως που έλαβε χώρα με απουσία κάποιου από τους «διαδίκους» κατά παράβαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως. Ανεξάρτητα πάντως από αυτά το άρθρο 764 (810) § 3 ΚΠολΔ προβλέπει τα ακόλουθα: «Ανακοπή ερημοδικίας επιτρέπεται, αν όποιος δικάστηκε ερήμην, δεν κλητεύθηκε καθόλου ή εμπρόθεσμα ή δεν κλητεύθηκε κανονικά ή αν συντρέχει λόγος ανώτερης βίας». Πρόκειται για διάταξη που δυσχερώς θα δύναται να εφαρμοσθεί. Β) Εξ άλλου, η ίδια παραπάνω απόφαση μπορεί να προσβληθεί με τριτανακοπή σύμφωνα με αυτά που εκτέθηκαν παραπάνω.

ΧΙ) Συνέπειες της αποφάσεως που εκδίδεται στην έφεση. Η απόφαση που αποφαίνεται στην έφεση, η οποία δέχεται ή απορρίπτει ολικά ή μερι-

95. ΚΠολΔ 766 (862) Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 871, Α.Ε. 813.

96. Βλ. παρακάτω § § 650, 651.

κά την έφεση ή κηρύσσει απαράδεκτη τη συζήτησή της, παράγει τις συνήθειες κύριες και ενδεχόμενες συνέπειες κάθε (τελεσίδικης) αποφάσεως. Κατ' αρχήν για τα θέματα αυτά ισχύουν αυτά που παρακάτω εκτίθενται αντίστοιχα για την απόφαση που εκδίδεται στην αίτηση⁹⁷. Εννοείται, ότι υπάρχουν ορισμένα σημεία, ως προς τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές των λειτουργιών πρωτοβαθμίων και δευτεροβαθμίων δικαστηρίων, οι αιτιολογίες και οι συναφείς ρήτρες του διατακτικού της παραπάνω αποφάσεως.

Τίτλος Τρίτος Αναψηλάφηση⁹⁸

§ 650

Ι) *Εισαγωγή*. Προϋποθέσεις του παραδεκτού της αναψηλαφήσεως είναι η ύπαρξη αποφάσεως που υπόκειται σε αναψηλάφηση, η ύπαρξη δικαιώματος ασκήσεως αναψηλαφήσεως, η ύπαρξη λόγων αναψηλαφήσεως από εκείνους που περιοριστικά αναφέρονται στο νόμο, η προθεσμία προς άσκηση αναψηλαφήσεως κ.λπ.

ΙΙ) *Αποφάσεις που υπόκεινται σε αναψηλάφηση και προϋποθέσεις του επιτρεπτού αυτής*. Εφόσον δεν υπάρχει ειδική διάταξη για τα θέματα του παραδεκτού και των προϋποθέσεων της ασκήσεως αναψηλαφήσεως προκειμένου περί των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, εφαρμόζονται οι κανόνες του κοινού δικαίου που ρυθμίζουν το ίδιο θέμα⁹⁹.

ΙΙΙ) *Πρόσωπα της κατ' αναψηλάφηση δίκης*. Α) Κατά το άρθρ. 767 (813) ΚΠολΔ¹⁰⁰ αναψηλάφηση δικαιούνται να ασκήσουν ο αιτών, εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση, ο εκκαλών, ο εφεσίβλητος, ο αναιρεσείων, ο αναιρεσίβλητος, εκείνοι που άσκησαν κύρια και πρόσθετη παρέμβαση (κατά τη συζήτηση, κατά την οποία εξεδόθη η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση), οι καθολικοί και οιονεί καθολικοί και ειδικοί διάδοχοί τους και ο εισαγγελέας στο δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση, ενώ

97. Βλ. παρακάτω § 660 επ.

98. *Ειδική βιβλιογραφία*: Rudolf Manfred, Die Wiederaufnahme des Verfahrens in der freiwilligen Gerichtsbarkeit (1962)· Dorndorf Eberhard, Rechtsbeständigkeit von Entscheidungen und Wiederaufnahme des Verfahrens in der freiwilligen Gerichtsbarkeit (1961).

99. Βλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ, στο τμήμα για την αναψηλάφηση.

100. Βλ. και Σχ.Πολ.Δ. 581, Α.Ε. 813.

άν πρόκειται για ειρηνοδικείο, ο εισαγγελέας πρωτοδικών της περιφέρειας. Β) Διάταξη σχετική με το έννομο συμφέρον δεν υπάρχει. Συνεπώς θα πρέπει, νομίζουμε, να γίνεται δεκτό ότι κατά το κοινό δίκαιο, αν και η φύση των υποθέσεων και της τηρούμενης διαδικασίας θα δικαιολογούσε την αντίθετη λύση. Γ) Η αναψηλάφηση πρέπει να απευθύνεται κατ' εκείνων, απέναντι στους οποίους έχει έννομο συμφέρον να επιτύχει την ακύρωση της αποφάσεως ο αιτών. Η διάταξη του άρθρ. 767 (813) ΚΠολΔ, που αναφέρθηκε, ορίζει περαιτέρω ότι εφαρμόζονται οι ορισμοί του άρθρ. 762 (808) ΚΠολΔ, κατά τους οποίους, εάν στη δίκη, κατά την οποία εξεδόθη η προσβαλλομένη απόφαση, έλαβαν μέρος περισσότεροι, η αναψηλάφηση που ασκεί κάποιος από αυτούς (πρέπει να) απευθύνεται κατά των λοιπών, ή των καθολικών διαδόχων ή των κληροδόχων τους. Ως προς τα ειδικότερα ζητήματα μπορούν να επαναληφθούν αυτά που εκτίθενται αντίστοιχα στην έφεση¹⁰¹. Δ) Ως προς το παραδεκτό της ασκήσεως κύριας και πρόσθετης παρεμβάσεως, προσεπικλήσεως και ανακοινώσεως εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο¹⁰².

IV) *Λόγοι αναψηλαφήσεως. Προθεσμία αναψηλαφήσεως. Άσκηση της. Συνέπειες προθεσμίας και ασκήσεως αναψηλαφήσεως.* Ως προς τα θέματα αυτά, εφόσον λείπουν ειδικές διατάξεις, εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο¹⁰³.

V) *Η διαδικασία στο ακροατήριο στην αίτηση αναψηλαφήσεως.* Α) Γενικά εφαρμόζονται οι κανόνες του κοινού δικαίου που αναπτύσσονται στον οικείο τόπο τόσο ως προς το πρώτο, όσο και ως προς το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας¹⁰⁴. Β) Δεν αποκλείεται, όμως, εξαιτίας της ιδιορρυθμίας των εννόμων σχέσεων, για τις οποίες ζητούνται τα μέτρα της εκούσιας δικαιοδοσίας, και της τηρούμενης διαδικασίας, να παρίσταται μερικές φορές ανάγκη κάποιων αποκλίσεων. Αυτές ρυθμίζονται με εφαρμογή του κοινού δικαίου σε συνδυασμό προς τους ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου που κάθε φορά πρέπει να εφαρμοστεί στις συγκεκριμένες έννομες σχέσεις και στις συντρέχουσες ειδικές συνθήκες και περιστάσεις.

VI) *Η απόφαση που εκδίδεται στην αίτηση αναψηλαφήσεως.* Α) Η απόφαση που αποφαινεται στην αναψηλάφηση μπορεί να έχει ποικίλο

101. Βλ. παραπάνω § 649.

102. Βλ. παραπάνω τ. I, §§ 126 επ.

103. Βλ. πιο κάτω τ. III, στο τμήμα για την αναψηλάφηση.

104. Βλ. πιο κάτω τ. III, στο τμήμα για την αναψηλάφηση.

περιεχόμενο¹⁰⁵. Β) Έτσι είναι ενδεχόμενο πρώτα να κηρύσσει απαράδεκτη τη συζήτηση λόγω παραβάσεως της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως ή να απορρίπτει την αίτηση αναψηλαφήσεως ολικά ή μερικά. Η απόρριψη αυτής της αιτήσεως μπορεί να προέρχεται από διάφορους λόγους α) είναι ενδεχόμενο η αίτηση αναψηλαφήσεως να απορρίπτεται ως απαράδεκτη, γιατί κρίθηκε ότι δεν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις του παραδεκτού της ή γιατί ο προτεινόμενος λόγος είναι απαράδεκτος ή π.χ. εξαιτίας του είδους της αποφάσεως κ.λπ., ή ως εκπρόθεσμη ή ως άκυρη, γιατί δεν ασκήθηκε σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις. Γ) Παραπέρα είναι δυνατόν η αίτηση αναψηλαφήσεως να απορρίπτεται ως νομικά αβάσιμη ή πραγματικά ανυπόστατη, ή αβάσιμη, γιατί οι λόγοι που προβλήθηκαν είναι νομικά αβάσιμοι ή τα πραγματικά περιστατικά στα οποία αυτοί στηρίζονται δεν αποδείχθηκαν ή αντιθέτως διαπιστώθηκε ότι είναι αναληθή και γενικότερα όταν το δικαστήριο που εκδικάζει την αναψηλάφηση κρίνει ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν υπέπεσε στα σφάλματα που της επιρρίπτει ο αιτών την αναψηλάφηση. Δ) Εξ άλλου, είναι ενδεχόμενο η αίτηση αναψηλαφήσεως να γίνεται δεκτή κατ' αρχή και να ακυρώνεται ή να εξαφανίζεται η προσβαλλόμενη απόφαση ολικά ή μερικά. Στις περιπτώσεις αυτές η απόφαση που εκδίδεται επί της ουσίας είναι δυνατό να δέχεται ή να απορρίπτει την έφεση και την αίτηση κ.λπ. ολικά ή μερικά. Ε) Κατά το άρθρ. 768 (814) ΚΠολΔ¹⁰⁶, εάν γίνει δεκτή η αναψηλάφηση και εξαφανισθεί ή μεταρρυθμισθεί η απόφαση που έχει προσβληθεί, η γραμματεία του δικαστηρίου οφείλει να σημειώσει στο βιβλίο που τηρείται κατά το αρθρ. 776 (822) ΚΠολΔ και στο περιθώριο της απόφασής του, η οποία (ακριβώς λόγω της ασκηθείσας αναψηλαφήσεως) εξαφανίσθηκε ή μεταρρυθμίσθηκε, την απόφαση που εκδόθηκε στην αναψηλάφηση.

VII) *Ένδικα μέσα και τριτανakoπή*. Α) Η απόφαση που εκδίδεται στην αίτηση αναψηλαφήσεως είναι δυνατόν να υπόκειται σε αναίρεση κάτω από τις προϋποθέσεις του κοινού δικαίου. Τακτικά ένδικα μέσα και δεύτερη αίτηση αναψηλαφήσεως δεν συγχωρούνται. Β) Εξ άλλου, είναι ενδεχόμενο η παραπάνω απόφαση να μπορεί να προσβληθεί με τριτανakoπή. Γ) Για την αναίρεση και την τριτανakoπή γίνεται παρακάτω στη συνέχεια λόγος.

105. Βλ. πιο κάτω τ. III, στο τμήμα για την αναψηλάφηση.

106. Σχ.Πολ.Δ. Α.Ε. 814.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως που εκδίδεται στην αίτηση αναψηλάφησης*. Α) Η απόφαση που αποφαίνεται στην παραπάνω αίτηση, επειδή είναι τελεσίδικη με την έκδοσή της, παράγει τις κύριες και ουσιώδεις αφενός και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις τις δευτερεύουσες ή ενδεχόμενες συνέπειες αφετέρου της αποφάσεως που αποφαίνεται στην αρχική αίτηση, για τις οποίες γίνεται λόγος παρακάτω στον οικείο τόπο¹⁰⁷. Β) Ειδικότερα, παράγει σε κάθε περίπτωση δεσμευτικότητα, όπως η απόφαση που εκδίδεται στην αρχική αίτηση¹⁰⁸. Γ) Εκτελεστικότητα σπάνια μπορεί να έχει η απόφαση για την οποία έγινε λόγος, γιατί συνήθως δεν απαγγέλλει καταδίκη ή καταψήφιση. Δ) Δεν αποκλείεται να συντρέχουν μερικές φορές οι προϋποθέσεις της δημιουργίας ενδεχομένων ή δευτερευουσών συνεπειών¹⁰⁹.

Τίτλος Τέταρτος Αναίρεση

§ 651

I) *Εισαγωγή*. Προϋποθέσεις του παραδεκτού της αναιρέσεως είναι η ύπαρξη αποφάσεως που υπόκειται σε αναίρεση, η ύπαρξη δικαιώματος και λόγων αναιρέσεως από εκείνους που αναφέρονται περιοριστικά στον νόμο, η άσκησή της μέσα στη νόμιμη προθεσμία και σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις.

II) *Αποφάσεις που υπόκεινται σε αναίρεση και προϋποθέσεις του επιτρεπτού της*. Α) Ειδική διάταξη, που να καθορίζει τα του επιτρεπτού και τα των προϋποθέσεων, τα των επιτρεπομένων λόγων της ασκήσεως του ενδίκου μέσου της αναιρέσεως εναντίον των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, δεν περιλαμβάνεται στον ΚΠολΔ. Β) Με αυτό το δεδομένο, τα θέματα αυτά πρέπει να αντιμετωπίζονται ενόψει των ορισμών του κοινού δικαίου¹¹⁰. Συνεπώς, υπόκεινται σε αναίρεση οι οριστικές ή τελειωτικές αποφάσεις, οι οποίες είναι ανέκκλητες ή έχουν καταστεί τελεσίδικες κατά κάποιο τρόπο που προβλέπεται από το νόμο, οι οποίες εκδίδονται κατά τη διαδικασία που αναφέρθηκε, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που μνημονεύθηκαν.

107. Βλ. παρακάτω §§ 660 επ.

108. Βλ. παραπάνω τ. I, §§ 204 επ.

109. Πρβλ. σχετικά τ. I, §§ 202.

110. Βλ. πιο κάτω τ. III, στο τμήμα για την αναίρεση.

III) *Πρόσωπα της κατ' αναίρεση δίκης*. Α) Αναίρεση δικαιούνται να ασκήσουν, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρ. 769 (815) ΚΠολΔ¹¹¹, ο αιτών, εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση, ο εκκαλών, ο εφεσίβλητος, εκείνος που άσκησε κύρια και πρόσθετη παρέμβαση, οι καθολικοί και (οιονεί καθολικοί) και ειδικοί διαδοχοί τους, καθώς και ο εισαγγελέας του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, ενώ αν πρόκειται για απόφαση ειρηνοδικείου ο εισαγγελέας πρωτοδικών της περιφέρειας. Β) Όπως παρατηρήθηκε και στην έφεση, σχετικά με το έννομο συμφέρον, καθιερώνεται και στην προκειμένη περίπτωση απόκλιση, γιατί ορίζεται από τη διάταξη που αναφέρθηκε, ότι τα παραπάνω πρόσωπα δικαιούνται να ασκήσουν αναίρεση ακόμη και αν νίκησαν στη δίκη, στην οποία εκδόθηκε η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Γ) Η αναίρεση πρέπει να απευθύνεται πρώτα εναντίον εκείνων από όσους έλαβαν μέρος στη δίκη, στην οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, απέναντι στους οποίους έχει έννομο συμφέρον να επιτύχει την ακύρωση της αποφάσεως ο αναιρεσείων. Ορίζεται όμως ότι, εάν στη δίκη αυτή έλαβαν μέρος περισσότεροι, σύμφωνα με τα άρθρ. 769 (815) και 762 (808) ΚΠολΔ, η αναίρεση πρέπει να απευθύνεται εναντίον όλων των λοιπών ή των καθολικών διαδόχων ή των κληροδόχων τους.

IV) *Προθεσμία της αναιρέσεως και άσκησή της*. Εφόσον δεν υπάρχει ειδική διάταξη, ως προς τα θέματα που αναφέρθηκαν, έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου¹¹².

V) *Συνέπειες της (ενάρξεως διαδρομής/λήξεως) προθεσμίας και της άσκήσεως της αναιρέσεως*. Α) Η προθεσμία και η άσκηση αναιρέσεως δεν έχουν χωρίς άλλο (δηλαδή αυτομάτως) ανασταλτικό αποτέλεσμα. Β) Η αρχή αυτή κάμπτεται με τη διάταξη του άρθρ. 770 (816) ΚΠολΔ¹¹³. Κατ' αρχή, το κατά το άρθρ. 565 (583) § 2 ΚΠολΔ Τμήμα του Αρείου Πάγου (το των αναστολών δηλαδή) μπορεί¹¹⁴, μετά από αίτηση εκείνου που έχει έννομο συμφέρον, να διατάξει, εκτός από την αναστολή της εκτελέσεως της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, και την αναστολή της ισχύος της. Γ) Εάν διαταχθεί η αναστολή της ισχύος ή της εκτελέσεως της αποφάσεως σύμφωνα με τη μνημονευθείσα αμέσως παραπάνω διάταξη

111. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 875, Α.Ε. 815.

112. Βλ. πιο κάτω τ. III, στο τμήμα για την αναίρεση.

113. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 877, Α.Ε. 816.

114. Πρβλ. πιο κάτω τ. III, στο τμήμα για την αναίρεση.

του άρθρ. 770 (816) ΚΠολΔ, η γραμματεία του Αρείου Πάγου (οφείλει να) ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τη γραμματεία του δικαστηρίου, του οποίου ανεστάλη η απόφαση, καθώς και τη γραμματεία του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Η απόφαση της αναστολής (πρέπει να) σημειώνεται στο βιβλίο που τηρείται κατά το άρθρ. 776 (882) ΚΠολΔ, στο περιθώριο της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, καθώς και στο περιθώριο της αποφάσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου¹¹⁵.

VI) *Η διαδικασία της αναιρέσεως στο ακροατήριο.* Α) Κατ' αρχήν τουλάχιστον, εφόσον δεν υφίστανται ειδικές διατάξεις σε σχέση προς αυτά τα θέματα, έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου¹¹⁶. Β) Η φύση των υποθέσεων που δικάζονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας δεν ασκεί κάποια επιρροή στη διαδικασία της αναιρέσεως.

VII) *Η απόφαση που εκδίδεται στην αίτηση αναιρέσεως.* Α) Η απόφαση που εκδίδεται στην αναίρεση μπορεί να έχει περιεχόμενο ποικίλο όπως και στη διαγνωστική διαδικασία. Β) Είναι πρώτα ενδεχόμενο να κηρύσσει απαράδεκτη τη συζήτηση λόγω μη κλητεύσεως κάποιου από τους μετέχοντες και γενικά μη τηρήσεως της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως ή να απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως ως απαράδεκτη, ως μη επιτρεπόμενη από το νόμο, ή λόγω μη συνδρομής όλων των νομίμων προϋποθέσεων, ή ως εκπρόθεσμη, ή ως άκυρη με την αιτιολογία ότι δεν ασκήθηκε σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις, ως νομικά αβάσιμη, γιατί οι λόγοι που προβλήθηκαν δεν στηρίζονται στο ισχύον δίκαιο, ή τέλος ως πραγματικά ανυπόστατη ή άλλως ως αβάσιμη, γιατί τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζονται αυτοί οι λόγοι δεν αποδείχθηκαν ή αποδείχθηκαν αναληθή. Γ) Αντιθέτως η ίδια απόφαση είναι δυνατόν να δέχεται την αναίρεση, να αναιρεί την προσβαλλόμενη απόφαση και ή να αποφαίνεται κατ' ουσία στην υπόθεση ή να παραπέμπει αυτή στο κατά τον κανονισμό αρμόδιο τμήμα κ.λπ. για την παραπέρα συζήτηση. Δ) Επίσης μπορεί να παραπέμπει την υπόθεση στην Ολομέλεια του Αρείου Πάγου για κάποιον από τους λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Ε) Κατά το άρθρ. 772 (818) ΚΠολΔ¹¹⁷, η αναιρετική απόφαση του Αρείου Πάγου (πρέπει να) σημειώνεται στο βιβλίο που τηρείται κατά το άρθρ. 776 (822) ΚΠολΔ, καθώς και στο περιθώριο της αποφάσεως του πρωτοβάθμιου δι-

115. ΚΠολΔ 771 (817) Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 881, Α.Ε. 817.

116. Βλ. πιο κάτω τ. III στο τμήμα για την αναίρεση.

117. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 882, Α.Ε. 818.

καστηρίου. Για το λόγο αυτό η γραμματεία του Αρείου Πάγου (πρέπει να) ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τη γραμματεία του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, η οποία (πρέπει να) προβαίνει στη σχετική σημείωση.

VIII) *Ένδικο μέσα και τριτανακοπή*. Ως προς τα θέματα αυτά ισχύει ό,τι και κατά το κοινό δίκαιο¹¹⁸.

IX) *Συνέπειες της απόφασης που εκδίδεται στην αίτηση αναίρεσης*. Α) Ως προς το μέρος, κατά το οποίο απορρίπτεται η αναίρεση ή γίνεται δεκτή και αναιρείται η προσβαλλομένη απόφαση, οι συνέπειες της απόφασης είναι οι ίδιες, όπως και κατά το κοινό δίκαιο¹¹⁹. Β) Εξ άλλου, στην έκταση κατά την οποία η ίδια απόφαση αποφαίνεται στην ουσία της υποθέσεως, έχει τις παρακάτω αναφερόμενες συνέπειες των τελεσιδίκων αποφάσεων των δικαστηρίων της ουσίας, οι οποίες αποφαίνονται στην εν λόγω αίτηση¹²⁰.

Τίτλος Πέμπτος Τριτανακοπή

§ 652

I) *Εισαγωγή*. Προϋποθέσεις του παραδεκτού της τριτανακοπής είναι οι ίδιες που είναι κατά το κοινό δίκαιο¹²¹.

II) *Αποφάσεις που υπόκεινται σε τριτανακοπή*. Σε τριτανακοπή υπόκεινται όλες οι κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας εκδιδόμενες οριστικές ή τελεσιδικές, συνήθως δε και οι τελεσιδίκες αποφάσεις όλων των δικαστηρίων της ουσίας και από τις αποφάσεις του Αρείου Πάγου, εκείνες που αποφαίνονται στην ουσία των υποθέσεων.

III) *Πρόσωπα της δίκης της τριτανακοπής. Προϋποθέσεις ασκήσεως*. Α) Τριτανακοπή μπορεί να ασκήσει κάθε τρίτος, εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Με τον όρο «τρίτος» νοείται κάθε πρόσωπο (φυσικό ή νομικό), εκτός από τον αιτούντα, εκείνον κατά του οποίου τυχόν στρέφεται η αίτηση, εκείνον που παρεμβαίνει αυθόρμητα ή μετά από κλήτευση από τον αιτούντα ή κάποιον άλλον από τους μετέχοντες στη διαδικασία με δική του πρωτοβουλία ή μετά από εντολή του δικαστή ή ως συνέπεια προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως. Εκείνος κατά του οποίου απλά απευ-

118. Βλ. πιο κάτω τ. III, στο τμήμα για την αναίρεση.

119. Βλ. πιο κάτω τ. III, στο τμήμα για την αναίρεση.

120. Πρβλ. παρακάτω §§ 660 επ.

121. Βλ. πιο κάτω τ. III, στο τμήμα για την τριτανακοπή.

θύνθηκε, αλλά δεν κοινοποιήθηκε η αίτηση, εφόσον δεν παρενέβη στη δίκη, ούτε παρέστη κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, θεωρείται τρίτος κατά την ορθότερη γνώμη¹²². Με εκείνους που έλαβαν μέρος στη δίκη ταυτίζονται και συνεπώς στερούνται του δικαιώματος της ασκήσεως τριτανακοπής οι καθολικοί και οιονεί καθολικοί διάδοχοί τους, όχι όμως και οι ειδικοί διάδοχοί τους. Β) Το δικαίωμα (της) τριτανακοπής εξαρτάται από την ύπαρξη στον τρίτο εννόμου συμφέροντος, με την παραπάνω αναπτυσσόμενη έννοια των άρθρ. 583 (601) και 586 (604) ΚΠολΔ¹²³, δηλαδή εφόσον η τριτανακοπτόμενη απόφαση φέρει βλάβη ή προξενεί κίνδυνο στις έννομες σχέσεις του τριτανακόπτοντα. Γ) Η τριτανακοπή (πρέπει να) απευθύνεται κατά των λοιπών προσώπων που μετείχαν στη δίκη, κατά την οποία εκδόθηκε η τριτανακοπτόμενη απόφαση, απέναντι στους οποίους ο τριτανακόπτων έχει έννομο συμφέρον να επιτύχει την ακύρωση ή την κήρυξη ως ανίσχυρης της τριτανακοπτόμενης αποφάσεως. Δ) Ως προς το παραδεκτό και τις προϋποθέσεις της ασκήσεως κύριας ή πρόσθετης παρεμβάσεως, προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως, εφόσον δεν υπάρχει ειδική διάταξη, έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου¹²⁴.

IV) *Προθεσμία ασκήσεως και άσκηση τριτανακοπής*. Α) Όπως και στο κοινό δίκαιο, έτσι και στη προκειμένη περίπτωση, δεν καθιερώνεται ειδική προθεσμία για άσκηση της τριτανακοπής. Έμμεσα είναι ενδεχόμενο να προκύπτει σχετικός χρονικός περιορισμός από ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου. Β) Η τριτανακοπή ασκείται και δικάζεται, με εφαρμογή των διατάξεων των άρθρ. 743 (788) και 751 (804) ΚΠολΔ¹²⁵, δηλαδή των γενικών διατάξεων περί διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας.

V) *Συνέπειες της προθεσμίας και της ασκήσεως της τριτανακοπής*. Ούτε η προθεσμία (εάν υπάρχει, που, όπως ελέγχθη όμως, δεν υπάρχει) σύμφωνα με αυτά που παραπάνω εκτέθηκαν, ούτε η άσκηση της τριτανακοπής¹²⁶ έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα, εκτός αν το δικαστήριο που δικάζει την τριτανακοπή διατάξει την αναστολή της εκτελέσεως ή της ισχύος της τριτανακοπτό-

122. Η ίδια άποψη ήταν ορθότερη και με το προγενέστερο δίκαιο εν όψει της υφισταμένης και τότε ανάλογης αμφισβήτησεως, όπως κατ' επανάληψη είχαμε αναπτύξει.

123. Βλ. πιο κάτω τ. III, στο τμήμα για την τριτανακοπή.

124. Βλ. παραπάνω τ. I, §§ 126 επ.

125. ΚΠολΔ 773 (819) § 1 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 883 § 1, Α.Ε. 819 § 1.

126. Ως προς το ανασταλτικό αποτέλεσμα της προθεσμίας της τριτανακοπής, εφόσον, όπως σημειώθηκε, δεν υφίσταται τέτοια προθεσμία, δεν είναι δυνατό συνήθως να γίνεται λόγος.

μενης αποφάσεως¹²⁷.

VI) *Η διαδικασία της τριτανακοπής στο ακροατήριο.* Αυτή διεξάγεται κατ' αντιμωλία ή κατ' ερήμην αναλόγως των συνθηκών, οι οποίες συντρέχουν, και κατά τους κανόνες που ισχύουν στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία και διαγνωστική διαδικασία¹²⁸. Νέοι λόγοι τριτανακοπής μπορούν να προστεθούν και με τις προτάσεις¹²⁹.

VII) *Η απόφαση που εκδίδεται στην τριτανακοπή.* Α) Η απόφαση που αποφαίνεται στην τριτανακοπή μπορεί να απορρίπτει ή να δέχεται την τριτανακοπή ολικά ή μερικά. Β) Η τριτανακοπή είναι δυνατόν να απορρίπτεται ως απαράδεκτη, εφόσον κρίνεται ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκησή της ή ως άκυρη, γιατί δεν ασκήθηκε σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις ή ως νομικά αβάσιμη, γιατί οι λόγοι στους οποίους στηρίζεται δεν αναγνωρίζονται από το ισχύον δίκαιο, ή ως πραγματικά ανυπόστατη, άλλως ουσιαστικά αβάσιμη, γιατί τα πραγματικά περιστατικά στα οποία θεμελιώνονται αυτοί οι λόγοι δεν αποδείχθηκαν ή αποδείχθηκαν αναληθή¹³⁰. Εξ άλλου είναι ενδεχόμενο να γίνεται δεκτή ολικά ή μερικά η τριτανακοπή. Σε τέτοια περίπτωση, θα ακυρώνεται, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, η τριτανακοπόμενη απόφαση, στο μέρος κατά το οποίο γίνεται δεκτό, ότι θίγει ή προσβάλλει τα έννομα συμφέροντα του τριτανακόπτοντα. Δ) Εάν ασκηθεί τριτανακοπή και γίνει αυτή δεκτή, η απόφαση που δέχεται την τριτανακοπή (πρέπει να) σημειώνεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο βιβλίο που τηρείται κατά το άρθρ. 776 (822) ΚΠολΔ και στο περιθώριο της αποφάσεως που ακυρώθηκε, με επιμέλεια της γραμματείας του δικαστηρίου¹³¹.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΑΝΑΚΛΗΣΗ Ή ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΟΡΙΣΤΙΚΩΝ Ή ΤΕΛΕΙΩΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ*,**

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις

§ 653

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Bonrie Horst, Änderung von Entscheidungen der freiwill-

127. ΚΠολΔ 774 (820) Σχ. Πολ.Δ. Α.Ε. 820.

128. Βλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ, στο τμήμα για την τριτανακοπή.

129. ΚΠολΔ 773 (819) § Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 883 § 2, Α.Ε. 819 § 2.

130. Βλ. πιο κάτω τ. ΙΙΙ, στο τμήμα για την τριτανακοπή.

131. ΚΠολΔ 775 (821) Σχ.Πολ.Δ. Α.Ε. 821.

ligen Gerichtsbarkeit (Abhilfe, Aufsicht und Prognose), Schriften zum Prozessrecht 174, 1982· *Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη*, Η νομική φύση του συναινετικού διαζυγίου και τα ζητήματα της ελαττωματικότητας και της ανάκλησης των συζυγικών συναινεύσεων ΝοΒ 41 (1993), σ. 27 επ· *Ν. Κλαμαρή*, Διορισμός προσωρινού Δ.Σ. σε Α.Ε. με αντικατάσταση του καταστατικού Δ.Σ. λόγω συγκρούσεως συμφερόντων. Διορισμός νέου καταστατικού Δ.Σ. και αίτηση ανακλήσεως της αποφάσεως που διόρισε το προσωρινό Δ.Σ., ΕλλΔ 30 (1989), σ. 1435 επ· *Γ. Παπαδημητρίου*, Διορισμός ειδικού εκκαθαριστού κατά το άρθρο 9 § 1 του ν. 1386/1983 για τις προβληματικές επιχειρήσεις. Ανάκληση της σχετικής δικαστικής απόφασης ενόψει επικειμένης συμφωνίας διακανονισμού μεταξύ των μετόχων της επιχείρησης, των πιστωτών και του ΟΑΕ, γνωμοδότηση, Δ 20 (1989), σ. 597 επ· *Κ. Μπέη*, Αντικατάσταση μελών προσωρινής διοίκησης (γνωμοδότηση), Δ 18 (1987) σ. 230 επ· *Κ. Μπότσαρη*, Η έκταση της εξουσίας του δικαστηρίου να ανακαλεί ή να μεταρρυθμίζει αποφάσεις που εκδίδονται κατά την εκούσια δικαιοδοσία (συμβολή στην ερμηνεία του άρθρου 758 ΚΠολΔ), Αρμ 40, 385 επ.

****Ενδεικτική νομολογία για την Ανάκληση Αποφάσεων:** ΑΠ 656/2006, (Σπ. Γιαάφης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 41/2003, (Δ. Σουλτανιάς), ΝοΒ 2003 σ. 1619· ΑΠ 86/2002, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΔΕΕ 2002 σ. 607, ΕΕμπΔ 2002 σ. 408· ΑΠ 1275/2001, (Π. Μεϊδάνης), ΕλλΔνη 2002 σ. 126, ΔΕΕ 2001 σ. 1106· ΕφΑθ 5552/2005, ΑρχΝμλ 2006 σ. 96· ΕφΔωδ 276/2005, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΘεσ 71/2003, (Γ. Φώσκολος), ΔΕΕ 2003 σ. 646· ΕφΑθ 7094/2003, (Σπ. Πολίτης), ΕπισκΕμπΔ 2004 σ. 180· ΕφΑθ 62/2003, (Π. Ζωντανού), ΕλλΔνη 2004 (1067)· ΕφΛαρ 583/2002 (Θ. Νιβάνης), Δικογραφία 2002 σ. 305.

Ι) *Εισαγωγή.* Όπως στον οικείο τόπο παραπάνω ειδικά παρατηρείται¹³², ο ΚΠολΔ (άρθρ. 309) ορίζει ρητά, ότι οι οριστικές ή τελειωτικές αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαγνωστική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, δεν ανακαλούνται ούτε μεταρρυθμίζονται παρά μόνον ως συνέπεια ασκήσεως και παραδοχής ενδίκου μέσου. Β) Ο κανόνας που μνημονεύθηκε δεν ισχύει ως προς το ενδεχόμενο και επιτρεπτό της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των οριστικών ή τελειωτικών αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, οι οποίες μπορούν κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις να ανακαλούνται ή να μεταρρυθμίζονται. Γ) Παρακάτω εκτίθενται κάποιες παρατηρήσεις σε σχέση προς διάφορα ζητήματα, που ανάγονται στο δικαιολογητικό λόγο, τις προϋποθέσεις, τη διαδικασία, τις συνέπειες κ.λπ. της εν λόγω ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως.

132. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 199.

Τίτλος Δεύτερος**Δικαιολογητικός λόγος της αναγνώρισεως του θεσμού της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας****§ 653 Α**

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η διαφορά μεταξύ της λειτουργίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας και της αντίστοιχης (λειτουργίας) της εκούσιας δικαιοδοσίας, που παραπάνω¹³³ μνημονεύθηκε, παρέχει μία από πρώτη όψη δικαιολογία της αναγνώρισεως κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις της εξουσίας των δικαστηρίων προς ανάκληση ή μεταρρύθμιση των οριστικών ή τελειωτικών αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, πέρα από τις περιπτώσεις της ασκήσεως και παραδοχής ενδίκων μέσων ή τριτανακοπής. Β) Πέρα από αυτό, οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας δεν περιέχουν διάγνωση ή λύση ή τομή διαφοράς, η οποία υφίσταται μεταξύ των ενδιαφερομένων και άγεται στο δικαστήριο, αλλά εγκρίνουν ή επιτρέπουν τη λήψη μέτρων, τα οποία ανάγονται στη διατήρηση, λειτουργία, πορεία ή εξέλιξη εννόμων σχέσεων ενόψει υφισταμένων καταστάσεων και κατ'εφαρμογή ισχυόντων κανόνων δικαίου.

ΙΙ) *Οι ενδεχόμενες ανάγκες ή εξελίξεις.* Α) Δεν αποκλείεται ενόψει των όσων έχουν εκτεθεί να υπάρχουν περιπτώσεις, στις οποίες δικαιολογείται ή ενδείκνυται η μεταβολή ή και η ανάκληση των παραπάνω μέτρων, εφόσον διαπιστώνεται εκ των υστέρων σφάλμα κατά την έγκριση ή παροχή άδειας προς λήψη των μέτρων, για τα οποία γίνεται λόγος. Β) Αλλά και, ανεξάρτητα από εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των συνθηκών που συντρέχουν, ως συνέπεια προτάσεως, ή και υπάρξεως, νέων γεγονότων ή ενόψει μεταβολής διαφόρων περιστάσεων, είναι ενδεχόμενο να υφίσταται ανάγκη αναθεωρήσεως των αποφάσεων που λήφθηκαν.

133. Πρβλ. τ. Ι, § 67.

Τίτλος Τρίτος**Προϋποθέσεις του επιτρεπτού της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας****§ 654**

Ι) *Εισαγωγή.* Οι σκέψεις που παραπάνω εκτέθηκαν ως προς τη δικαιολογία της δυνατότητας ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεων, που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, οδηγούν κατ' ανάγκη στο συμπέρασμα, ότι τα αναφερόμενα, ή για τα οποία πρόκειται, μέτρα μπορούν να λαμβάνονται, μόνον εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες θεμελιώνουν τις παραπάνω παρατηρήσεις και εμφανίζουν, ότι ενδείκνυται –ή ακόμη περισσότερο– ότι είναι αναγκαία– η αιτούμενη ανάκληση ή μεταρρύθμιση.

ΙΙ) *Οι ιδιαίτερες προϋποθέσεις της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως.* Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 758 (854) § 1 ΚΠολΔ¹³⁴, οι αποφάσεις που αποφαίνονται οριστικά, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, μπορούν με αίτηση κάποιου από τους διαδίκους μετά τη δημοσίευσή τους να ανακληθούν ή να μεταρρυθμιστούν από το δικαστήριο που τις εξέδωσε, εάν προκύψουν νέα πραγματικά περιστατικά ή μεταβληθούν οι συνθήκες, με βάση τις οποίες εκδόθηκαν. Από τη διάταξη που παρατέθηκε συνάγεται, ότι οι προϋποθέσεις του συγχωρητού, ή άλλως επιτρεπτού, της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως κάποιας οριστικής (ή τελειωτικής) αποφάσεως, που εκδόθηκε κατά τη (γενική) διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας είναι οι επόμενες: Β) Εμφάνιση νέων πραγματικών περιστατικών ή μεταβολή των συνθηκών, κάτω από τις οποίες εκδόθηκε η απόφαση: α) Με τον όρο «νέα πραγματικά περιστατικά» νοούνται γεγονότα, τα οποία έλαβαν χώρα μετά την έκδοση της αποφάσεως ή ακριβέστερα μετά την (τελευταία) συζήτηση, με βάση την οποία εκδόθηκε η απόφαση για την οποία πρόκειται. Δηλαδή πρέπει να πρόκειται για γεγονότα ή περιστατικά τα οποία έλαβαν χώρα μετά (= επιγενόμενα), τα οποία δεν ελήφθησαν (και ούτε ήταν δυνατό να ληφθούν) υπόψη κατά την έκδοση της αποφάσεως. Εάν τα γεγονότα, για τα οποία πρόκειται, είχαν λάβει μεν χώρα νωρίτερα αλλά δεν ετέθησαν για κάποιο λόγο (υπαίτια ή ανυπαίτια) υπόψη του δικαστηρίου κατά τη συζήτηση της σχετικής αιτήσεως και συνεπώς δεν ελήφθησαν υπόψη κατά την έκδοση της αποφάσεως, κατά

134. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 862, Α.Ε. 854 § 1.

κυριολεξία δεν είναι «νέα» με τη συναγόμενη, γραμματικά τουλάχιστον, έννοια της παραπάνω διατάξεως. Επομένως, κατά κανόνα τουλάχιστον, δεν είναι δυνατό να χρησιμεύσουν ως βάση και αιτιολογία ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως. β) Είναι όμως, ή πάντως εμφανίζεται, η λύση αυτή ανεπιεικής, όσες φορές η μη έγκαιρη επίκληση και μη απόδειξη των εν λόγω γεγονότων δεν οφείλεται αποδεδειγμένα σε υπαιτιότητα του ή των ενδιαφερόμενων, αλλά προέρχεται από τη φύση των πραγμάτων και ενδεχομένως από ανώτερη βία. Με την οδό της ασκήσεως ενδίκων μέσων και μάλιστα με έφεση είναι αμφίβολο, αν μπορεί να καλυφθεί η παραπάνω δυσχέρεια, εκτός αν θεωρηθεί, ότι στους επιτρεπόμενους να προβληθούν κατ' έφεση νέους πραγματικούς ισχυρισμούς μπορούν να περιληφθούν και εκείνα τα πραγματικά γεγονότα, τα οποία αν και προϋφίσταντο δεν προβλήθηκαν πρωτοδίκως. Γ) Τα παραπάνω νέα πραγματικά περιστατικά πρέπει να είναι τέτοιας φύσεως και σημασίας, ώστε κανονικά εκτιμώμενα, να δικαιολογούν συμπέρασμα διαφορετικό από εκείνο, το οποίο χρησίμευσε ως βάση και αφετηρία της εκδόσεως της αποφάσεως, της οποίας ζητείται η ανάκληση ή η μεταρρύθμιση: α) Η εκτίμηση αυτή, η οποία θα πρέπει να γίνεται από νομική ενδεχομένως δε και από ουσιαστική πλευρά ή και από τις δύο αυτές απόψεις, είναι απαραίτητο να μνημονεύεται σαφώς και επαρκώς στην αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της συγκεκριμένης αποφάσεως. Είναι αυτονόητο, εξ άλλου, ότι ο αιτών το μέτρο, για το οποίο πρόκειται, φέρει το βάρος της επικλήσεως και της αποδείξεως της επελεύσεως των παραπάνω γεγονότων και του χρόνου, κατά τον οποίο έλαβαν αυτά χώρα. Έλεγχος ακυρωτικός μπορεί να χωρήσει στο μέτρο στο οποίο κρίνεται η από νομικής πλευράς σημασία των νέων γεγονότων, ενώ ανέλεγκτη είναι η κρίση του δικαστή της ουσίας για την ουσιαστική αξία ή επιρροή των εμφανιζομένων ως νέων πραγματικών γεγονότων. β) Η παραπάνω διάταξη θεωρεί ως λόγο ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων για τις οποίες έγινε λόγος, τη «μεταβολή των συνθηκών», με βάση τις οποίες αυτές εκδόθηκαν. γ) Δεν αποκλείεται τη μεταβολή των συνθηκών, για την οποία πρόκειται, να προκάλεσαν πραγματικά γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα μεταγενέστερα (δηλαδή μετά τη συζήτηση της υποθέσεως και την έκδοση της αντίστοιχης αποφάσεως). Τότε οι δύο λόγοι ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως περίπου συμπίπτουν. Είναι, όμως, δυνατό η μεταβολή των συνθηκών να προέρχεται από άλλη αιτία, και μάλιστα από εξέλιξη που επακολούθησε ή εμφάνιση νέων αναγκών, νέων προσπαθειών και επιδιώξεων κ.λπ. Σε κάθε περίπτωση,

είναι αυτονόητο, ότι η μεταβολή των συνθηκών πρέπει να έχει τέτοια νομική ή ουσιαστική σημασία ή και από τα δύο σημεία, ώστε να επιβάλει ή τουλάχιστον επαρκώς να δικαιολογεί την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως. Ως προς το θέμα του επιτρεπτού η μη του αναιρετικού ελέγχου και της εκτάσεως αυτού (του ελέγχου) έχουν εφαρμογή, *mutatis mutandis*, όσα αμέσως παραπάνω εκτέθηκαν αντίστοιχα για τον πρώτο λόγο.

III) *Νομιμοποίηση υποβολής και απευθύνσεως της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως.* Α) Όπως ορίζει η διάταξη που παραπάνω μνημονεύεται, η ανάκληση ή μεταρρύθμιση κάποιας αποφάσεως μπορεί να ζητηθεί από κάποιον από τους διαδίκους ή ακριβέστερα από τα πρόσωπα που μετείχαν στη δίκη ή στη διαδικασία. Νομιμοποιούνται ενεργητικά προ τούτο όλα τα πρόσωπα για τα οποία έγινε λόγος, ανεξάρτητα εάν κατά την αρχική διαδικασία υπέβαλαν την αίτηση ή υποστήριξαν την παραδοχή της ή την απέκρουσαν. Β) Ζήτημα παθητικής νομιμοποιήσεως και απευθύνσεως της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως γεννιέται, μόνο εάν στην αρχική διαδικασία είχαν μετάσχει και άλλα πρόσωπα εκτός από τους αιτούντες ή εάν οι αιτούντες ήταν περισσότεροι και η αίτηση της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως υποβάλλεται από ένα ή κάποιους μόνον από αυτούς. Στις περιπτώσεις αυτές, η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, η οποία τώρα και συνταγματικά καθιερώνεται με τη διάταξη του άρθρ. 20 § 2 του Συντάγματος, επιβάλλει, όπως η παραπάνω αίτηση κοινοποιείται και προς τα πρόσωπα που αναφέρθηκαν. Γ) Όπως και στην αρχική διαδικασία, έτσι και στη προκειμένη περίπτωση είναι δυνατό μετά από προσεπίκληση, ως συνέπεια εντολής του δικαστή ή πρωτοβουλίας των «διαδίκων» ή αυθόρμητα, να παρέμβουν, κατά τις διατυπώσεις που εκτίθενται παραπάνω, τρίτα πρόσωπα, τα οποία έχουν έννομο συμφέρον ενόψει των μέτρων που επιτρέπονται ή ζητούνται. Δ) Κατά τα λοιπά μπορούν να τυγχάνουν εφαρμογής, *mutatis mutandis*, και εφόσον δεν συγκρούονται προς τα αιτούμενα μέτρα, οι κανόνες που ρυθμίζουν την αρχική αίτηση.

Τίτλος Τέταρτος Προδικασία

§ 655

I) *Εισαγωγή.* Α) Η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως προκαλείται με αίτηση ενός από τα πρόσωπα που σύμφωνα με όσα αναπτύχθηκαν παραπάνω νομιμοποιούνται προς τούτο. Β) Για το περιεχόμενο και τις διατυ-

πώσεις της ασκήσεως της αιτήσεως και της εισαγωγής της προς συζήτηση γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Άσκηση της αιτήσεως και συνέπειές της. Εισαγωγή αυτής προς συζήτηση.* Α) Η αίτηση ασκείται, όπως και κατά την αρχική διαδικασία, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για την άσκηση της αγωγής, εγγράφως. Ενώπιον του ειρηνοδικείου μπορεί να γίνει και προφορικά και συντάσσεται έκθεση. Το δικογράφημα της αιτήσεως ή (και) η έκθεση πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία κάθε δικογραφήματος ή εκθέσεως κ.λπ. που ορίζονται για την αρχική αίτηση και να μνημονεύουν επαρκώς και σαφώς του λόγους, για τους οποίους ζητείται η ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως. Β) Η παραπάνω αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται και συντάσσεται (σχετική) έκθεση για την κατάθεση αυτής, που περιέχει τα στοιχεία που απαιτούνται κατά το κοινό δίκαιο¹³⁵. Προθεσμία για την άσκηση της παραπάνω αιτήσεως δεν καθιερώνεται (τουλάχιστον ρητά) από το νόμο. Δ) Οι συνέπειες της ασκήσεως της αιτήσεως για την οποία έγινε λόγος είναι, όποιες και της ασκήσεως της αρχικής αιτήσεως¹³⁶. Η αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεως της εκούσιας δικαιοδοσίας εισάγεται προς συζήτηση, σύμφωνα με τους κανόνες που παραπάνω εκτίθενται προκειμένου για το αντίστοιχο θέμα για την αρχική αίτηση¹³⁷.

Τίτλος Πέμπτος

Η διαδικασία στο ακροατήριο της αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως

§ 656

I) *Εισαγωγή.* Α) Εφόσον έχει τηρηθεί η επιβαλλόμενη προδικασία με την κατάθεση, την επίδοση κ.λπ. της εν λόγω αιτήσεως, επακολουθεί η συζήτησή της στο ακροατήριο. Β) Κατ' αρχήν, έχουν εφαρμογή οι κανόνες που εκτίθενται παραπάνω, οι οποίοι διέπουν τη διαδικασία που διεξάγεται στην αρχική αίτηση¹³⁸, χωρούν όμως ενδεχομένως, από τη φύση των πραγμάτων ορισμένες αποκλίσεις. Για τις αποκλίσεις αυτές γίνεται συνοπτικά λόγος στη συνέχεια.

135. Βλ. παραπάνω §§ 636 επ.

136. Βλ. παραπάνω § 638.

137. Πρβλ. παραπάνω §§ 636 επ.

138. Πρβλ. παραπάνω §§ 640 επ.

II) *Διαδικασία κατ' αντιμωλία*. Α) Εφόσον παρίστανται προσηκόντως όλοι όσοι, σύμφωνα με αυτά που έχουν εκτεθεί, μετέχουν στη διαδικασία, η συζήτηση στο ακροατήριο διεξάγεται κατά το κοινό δίκαιο¹³⁹. Β) Η προβολή νέων πραγματικών ισχυρισμών και η μεταβολή της αιτήσεως συγχωρούνται με τους όρους και περιορισμούς που έχουν εκτεθεί για την αρχική αίτηση¹⁴⁰.

III) *Διαδικασία με απουσία ενός από τους μετέχοντες*. Α) Εάν κατά την ορισμένη δικάσιμο για την προφορική συζήτηση της αιτήσεως δεν εμφανίζεται, ή, και αν εμφανίζεται, δεν παρίσταται και δεν μετέχει προσηκόντως στη διαδικασία ο αιτών ή οι αιτούντες, ματαιώνεται η συζήτηση, όπως και κατά την αρχική διαδικασία. Β) Εάν κατά την ίδια δικάσιμο παρίσταται προσηκόντως ο αιτών και δεν εμφανίζονται ένας ή περισσότεροι από εκείνους κατά των οποίων στρέφεται η αίτηση, ή, αν και εμφανίζονται, δεν μετέχουν προσηκόντως στη διαδικασία, αυτή διεξάγεται, ως εάν παρίσταντο προσηκόντως όλοι οι ενδιαφερόμενοι, με την προϋπόθεση βέβαια, ότι αποδεικνύεται, κατ' εφαρμογή της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, ότι κλήθηκαν προσηκόντως και εμπρόθεσμα οι μη παριστάμενοι¹⁴¹. Γ) Ουσιαστικά και δικονομικά ζητήματα αποδείξεως (αντικείμενο και βάρος αποδείξεως, διαδικασία κ.λπ.) πρέπει να αντιμετωπίζονται, κατ' αρχήν, ενόψει των κανόνων που ισχύουν για την αρχική διαδικασία. Είναι αυτονόητο όμως και σημειώθηκε παραπάνω, ότι ο αιτών την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως φέρει το βάρος της αποδείξεως των νέων πραγματικών γεγονότων, τα οποία επικαλείται προς στήριξη της αιτήσεώς του¹⁴².

Τίτλος Έκτος

**Η απόφαση που εκδίδεται στην αίτηση ανακλήσεως
ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεως της εκούσιας δικαιοδοσίας.
Ένδικα μέσα και τριτανακοπή κατ' αυτής. Συνέπειές της**

§ 657

I) *Έκδοση κ.λπ. της αποφάσεως*. Ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση, το (τυπικό και ουσιαστικό) περιεχόμενο της αποφάσεως, η οποία απο-

139. Βλ. παραπάνω § 640.

140. Προβλ. παραπάνω § 640.

141. Βλ. παραπάνω § 641.

142. Βλ. παραπάνω § 641.

φαίνεται στην αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως που εκδίδεται στην αρχική αίτηση, εφόσον δεν υφίστανται ειδικές διατάξεις, ισχύουν και έχουν εφαρμογή, *mutatis mutandis*, τα παραπάνω ως προς τα αντίστοιχα θέματα για την απόφαση που αποφαίνεται στην αρχική αίτηση¹⁴³.

II) *Ένδικα μέσα και τριτανακοπή*. Ανάλογη, προς την αμέσως παραπάνω αναφερόμενη, παρατήρηση, ως προς τα αναπτυσσόμενα για τα αντίστοιχα θέματα, θα πρέπει να γίνει και ως προς τα ζητήματα του επιτρεπτού ή παραδεκτού, των προϋποθέσεων, των διατυπώσεων και των συνεπειών της ασκήσεως ενδίκων μέσων και τριτανακοπής, την εισαγωγή προς συζήτηση και την εκδίκασή τους, την έκδοση αποφάσεων¹⁴⁴ κ.λπ.

III) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Για τις συνέπειες της αποφάσεως που εκδίδεται και αποφαίνεται στην παραπάνω αίτηση, ισχύουν όσα παρακάτω εκτίθενται ως προς τα αντίστοιχα θέματα της αρχικής αιτήσεως και μνημονεύονται για κάθε άλλη απόφαση της εξεταζόμενης διαδικασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ¹⁴⁵

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις

§ 657 Α

I) *Εισαγωγή*. Α) Ειδική κατηγορία των ελαττωματικών διαδικαστικών πράξεων της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, για τις οποίες γίνεται λόγος παραπάνω¹⁴⁶, αποτελούν οι ελαττωματικές δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται κατά τη διαδικασία αυτή. Β) Τα ελαττώματα που υπάρχουν στη δικαστική απόφαση είναι να καθιστούν την απόφαση ανυπόστατη ή ανύπαρκτη ή απλά άκυρη.

II) *Διάκριση ανυπόστατων ή ανύπαρκτων ή άκυρων δικαστικών αποφάσεων*. Α) Όπως στη γενική ή τακτική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, έτσι και στη προκείμενη περίπτωση διακρίνεται η ανυπόστατη ή ανύπαρκτη απόφαση από την απλά άκυρη απόφαση. Β) Ανυπό-

143. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

144. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

145. *Ειδική βιβλιογραφία*: Szatran Gerhard, Fehlerhafte Entscheidungen in der freiwilligen Gerichtsbarkeit. Διδ. διατριβή Πανεπιστημίου Bochum, 1974.

146. Βλ. παραπάνω τ. I, §§ 634 και 639.

στατη ή ανύπαρκτη χαρακτηρίζεται η απόφαση, η οποία από υποκειμενική ή αντικειμενική πλευρά στερείται των διακριτικών χαρακτηριστικών κατά το ισχύον δίκαιο και κατά την παρούσα νομική αντίληψη στοιχείων της συνήθους δικαστικής αποφάσεως, π.χ. φέρεται ότι εκδόθηκε από πρόσωπο που δεν έχει δικαστική ιδιότητα, δεν φέρει υπογραφές δικαστών κ.λπ. Γ) Η άκυρη απόφαση δεν στερείται των παραπάνω στοιχείων, αλλά φέρει άλλο εξωτερικό ή εσωτερικό ελάττωμα τυπικής συνήθως, μερικές φορές όμως και ουσιαστικής, φύσεως. Δ) Η ανυπόστατη ή ανύπαρκτη «απόφαση» δεν παράγει, όπως και στην τακτική διαδικασία, αποτελέσματα και προσβάλλεται, όπως στη συνέχεια εκτίθεται, με απλούστερο τρόπο απ' ότι η άκυρη απόφαση, ενώ η τελευταία (δηλαδή η απλά άκυρη «απόφαση») παράγει έννομες συνέπειες, μέχρις ότου, κατόπιν προσβολής, κηρυχθεί άκυρη, η δε ακυρότητα προσβάλλεται μόνο με ορισμένο τρόπο. Για τα θέματα αυτά γίνεται λόγος στη συνέχεια.

Τίτλος Δεύτερος **Ανυπόστατες ή ανύπαρκτες «αποφάσεις»**

§ 658

Ι) *Λόγοι ή περιπτώσεις ανυποστάτου ή ανυπαρξίας αποφάσεων.* Α) Όπως και παραπάνω σημειώθηκε, νομικά ή ανυπόστατες «αποφάσεις» μπορούν να προέρχονται από υποκειμενικούς λόγους, δηλαδή (λόγους) που ανάγονται στο πρόσωπο εκείνου που φέρεται ότι τις εξέδωσε. Π.χ. «κάποια απόφαση» φέρεται ότι εκδόθηκε από ιδιώτη ή υπάλληλο ή όργανο, που δεν φέρει δικαστική ιδιότητα, ή από δικαστή, που στερείται δικαιοδοσίας για την υπόθεση στην οποία εκδόθηκε απόφαση. Η «απόφαση», στην περίπτωση αυτή, χαρακτηρίζεται από κάποιους ανίσχυρη, γιατί εκδόθηκε από δικαστή προφανώς, ή κατά γενική αντίληψη, παράφρονα. Το ανυπόστατο μπορεί να προέρχεται, περαιτέρω από αντικειμενικούς λόγους, δηλαδή (λόγους) που αφορούν τον τύπο ή περιεχόμενο του εγγράφου που χαρακτηρίζεται ως «απόφαση», π.χ. γιατί δεν δημοσιεύτηκε, είναι ανυπόγραφη κ.λπ. Γενικά ισχύουν όσα αντίστοιχα γίνονται δεκτά στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία¹⁴⁷. Β) Ως προς τον τρόπο της προσβολής ή επικλήσεως του ανυποστάτου του εγγράφου που φέρεται ως «δικαστική απόφαση», εφόσον δεν υφίστανται ειδικές διατάξεις για τα θέματα

147. 1. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 200.

για τα οποία γίνεται λόγος, ισχύουν και έχουν εφαρμογή, *mutatis mutandis*, αυτά που αντίστοιχα ισχύουν και κρατούν στη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας¹⁴⁸.

Τίτλος Τρίτος **Ακυρότητα δικαστικών αποφάσεων**

§ 659

Ι) *Περιπτώσεις και λόγοι ακυρότητας*. Η ακυρότητα των δικαστικών αποφάσεων είναι είδος της γενικότερης κατηγορίας των δικονομικών ακυροτήτων. Επέρχονται ή μάλλον δημιουργούνται λόγοι κηρύξεως ή απαγγελίας αυτής, σε όποιες περιπτώσεις συμβαίνει αυτό και για τις λοιπές διαδικαστικές πράξεις¹⁴⁹.

ΙΙ) *Τρόπος προβολής ή επικλήσεως της ακυρότητας δικαστικών αποφάσεων*. Α) Ισχύει και στην προκειμένη περίπτωση ό,τι και στις αντίστοιχες περιπτώσεις της διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας¹⁵⁰. Β) Συνεπώς και οι (δικονομικές) ακυρότητες των δικαστικών αποφάσεων, που δημιουργούνται ή επέρχονται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας μόνο με τα ένδικα μέσα (τακτικά ή έκτακτα), και μάλιστα με αναίρεση ή αναψηλάφηση, μπορούν να προβληθούν και, με τη παραδοχή αυτών, να κηρυχθούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ **ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ** **Ή ΤΕΛΕΙΩΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ ΠΟΥ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ** **ΤΗΣ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ**¹⁵¹

Τίτλος Πρώτος **Γενικές Παρατηρήσεις**

§ 660

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, από τυπική και εξωτερική πλευρά και άποψη, είναι πράξεις του δικαστηρίου. Β) Με αυτές τις πράξεις τα δικαστήρια

148. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 200, τ. ΙΙΙ, στο τμήμα για τα ένδικα μέσα.

149. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 200.

150. Βλ. παραπάνω τ. Ι, §§ 159, 200, τ. ΙΙΙ, στο τμήμα για τα ένδικα μέσα.

151. *Ειδική βιβλιογραφία*: Szatran Gerhard, Fehlerhafte Entscheidungen in der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Διδ. διατριβή Πανεπιστημίου Bochum), 1974.

(με τα μέλη τους που έχουν ψήφο) εκφράζουν, στο όνομα της Πολιτείας, ορισμένη κρίση και με βάση αυτή δέχονται ή απορρίπτουν αιτήσεις που υποβάλλονται για ρύθμιση ορισμένων εννόμων καταστάσεων ή σχέσεων ή λήψη ορισμένων μέτρων, που προβλέπονται από το νόμο. Γ) Ενόψει αυτού του περιεχομένου θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως «δικαστικές αποφάσεις». Δεν περιέχουν μεν γνήσιο στοιχείο διαγνώσεως για την ύπαρξη ή ανυπαρξία δικαιώματος ουσιαστικού δικαίου για το οποίο υπάρχει αμφισβήτηση, αποτελούν όμως έκφραση παρεμφερούς πολιτειακής ή κρατικής ενέργειας και δραστηριότητας, παρὰ πλήσια με εκείνη της αληθούς δικαστικής αποφάσεως, αλλά που διαφέρει σαφώς από αυτή. Θα ήταν δυνατό να θεωρηθεί, ότι πρόκειται για πράξη εξουσίας, η οποία παρουσιάζει κάποια ομοιότητα με διοικητική δράση και γενικά διοικητική πράξη, η ενέργεια της οποίας, για χάρη, ή μάλλον προς το σκοπό, περισσότερων εγγυήσεων, έχει ανατεθεί στα δικαστήρια και στα λοιπά όργανα της δικαστικής εξουσίας¹⁵².

II) *Οι συνέπειες των αποφάσεων*. Α) Ο μικτός, σύμφωνα με τα παραπάνω, χαρακτήρας των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας δημιουργεί συνέπειες διάφορου περιεχομένου. Β) Οι μεν ανταποκρίνονται στην τυπική μορφή της δικαστικής αποφάσεως, ενώ οι άλλες είναι παραπέρα εκδηλώσεις και εξελίξεις του περιεχομένου και της λειτουργίας αυτής. Γ) Με την πρώτη μορφή, η οριστική ή τελειωτική απόφαση που εκδίδεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, όταν καταστεί τελεσίδικη, παράγει γενικά τις συνέπειες (κύριες και ενδεχόμενες συνέπειες), τις οποίες έχει, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στον οικείο τόπο¹⁵³, η απόφαση που εκδίδεται κατά τη διαγνωστική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, με τον αυτονόητο περιορισμό ότι αυτές συμβιβάζονται και εναρμονίζονται με τη φύση της συγκεκριμένης έννομης σχέσεως και με τις συντρέχουσες συνθήκες και περιστάσεις. Πράγματι δεν αποκλείεται, οι «αποφάσεις» που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας να παράγουν ή να έχουν μερικές φορές δευτερεύουσες ή ενδεχόμενες συνέπειες, ενόψει της φύσεως της υποθέσεως, στην οποία αποφαινούνται και των συντρέχουσών περιστάσεων. Οι συνέπειες αυτές μπορούν να είναι, όπως και στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, παρεπόμενες, αντανakλαστικές ή μικτές. Παράδειγμα της τε-

152. Βλ. παραπάνω τ. I, § 67.

153. Βλ. παραπάνω τ. I, §§ 202 επ.

λευταίας συνέπειας είναι και στη προκειμένη περίπτωση η αποδεικτική δύναμη της «αποφάσεως». Δ) Ως πράξη διοικητικού περιεχομένου, η παραπάνω απόφαση έχει τις συνέπειες που προβλέπονται και καθορίζονται από τις ιδιαίτερες διατάξεις, οι οποίες (συνέπειες) μπορούν να είναι διάφορης φύσεως, ανάλογα με τις συγκεκριμένες κάθε φορά πράξεις, έννομες σχέσεις και υποθέσεις. Ε) Στη συνέχεια εκτίθενται μερικά για τις συνέπειες της πρώτης κατηγορίας. Ως προς τις συνέπειες της δεύτερης κατηγορίας γίνεται μνεία, εφόσον δίνεται ευκαιρία, στα ιδιαίτερα τμήματα στο ειδικό μέρος.

Τίτλος Δεύτερος

Δεσμευτική δύναμη και υποχρεωτική ισχύς των αποφάσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας. Σχέση με το ουσιαστικό δεδικασμένο¹⁵⁴

§ 661

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως και παραπάνω παρατηρήθηκε¹⁵⁵, μεταξύ αμφισβητούμενης και εκούσιας δικαιοδοσίας, υπάρχουν ουσιώδεις διαφορές σε περισσότερα από ένα σημεία, που αναφέρονται όμως κυρίως στο περιεχόμενο και τη φύση της λειτουργίας και τον επιδιωκόμενο σκοπό και τις συνέπειες αυτών. Β) Είναι, ως εκ τούτου, επόμενο να υφίστανται αντίστοιχες διαφορές στις εκδηλώσεις της εξελίξεως μεταξύ της μιας και της άλλης των παραπάνω δικαιοδοσιών. Γ) Σημαντική από θεωρητική και πρακτική πλευρά είναι η διαφορά από εσωτερική και εξωτερική εμφάνιση των αποφάσεων που εκδίδονται με κάθε μία από τις παραπάνω δικαιοδοσίες. Δ) Κατά το δίκαιο που ισχύει στην Ελλάδα, όπως και αμέσως παραπάνω παρατηρήθηκε¹⁵⁶, εκδίδονται από τυπική τουλάχιστον άποψη «αποφάσεις» όχι μόνο κατά την αμφισβητούμενη, αλλά και κατά την εκούσια δικαιοδοσία. Είναι, όμως, προφανές ότι υφίστανται ουσιώδεις διαφορές μεταξύ των αποφάσεων της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας και των «αποφάσεων» της εκούσιας δικαιοδοσίας ενόψει της διαφορετικής δικαιοδοσίας, με βάση την οποία εκδίδονται, και τη φύση των πραγμάτων.

154. Ειδική βιβλιογραφία: *Huemer Erwin*, Rechtskraft der Entscheidungen in der freiwilligen Gerichtsbarkeit (1958)· *Glasson - Tissier - Morel - Ράμμου*, Σύστ. Πολ. Δ. τ. IV § § 768 επ., 772 επ.· *Α. Γεωργακόπουλο*, Υποκειμενικά όρια της δέσμευσης από απόφαση ασφαλιστικών μέτρων και εκούσιας δικαιοδοσίας, γνωμοδότηση Δ 22 (1991), σ. 578 επ.· *Κ. Μπέη*, Ανατροπή της απόφασης εκούσιας δικαιοδοσίας για λόγους ουσιαστικού δικαίου, Δ 17 (1986), σ. 897 επ.

155. Βλ. παραπάνω § 660.

156. Πρβλ. παραπάνω § 660.

Ε) Χαρακτηριστικό στοιχείο και γνώρισμα της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας είναι η λύση ή η τομή υφισταμένης ή προκαλούμενης διαφοράς ή αμφισβητήσεως ως προς την ύπαρξη, την αντικειμενική έκταση και τα υποκειμενικά όρια κ.λπ. εννόμων σχέσεων και η αναγνώριση της υπάρξεως ή μη υπάρξεως δικαιωμάτων και υποχρεώσεων κ.λπ. Συνέπεια αυτού είναι η αναγνώριση της δυνάμεως του ουσιαστικού δεδικασμένου¹⁵⁷. ΣΤ) Στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας, η απόφαση που τυχόν εκδίδεται δεν επιλύει διαφορά, αλλά λαμβάνει ή επιτρέπει τη λήψη ορισμένων μέτρων, που προβλέπονται από το ισχύον δίκαιο και κρίνονται απαραίτητα ή χρήσιμα για την προστασία ή άσκηση δικαιωμάτων ή για την ομαλή εξέλιξη εννόμων σχέσεων κ.λπ. Και οι «αποφάσεις» αυτές, έχουν ορισμένη ισχύ, η οποία επιβάλλεται από τη φύση και το σκοπό των λαμβανομένων μέτρων. Για την ισχύ κ.λπ. αυτής σε αντιπαράβολή προς το ουσιαστικό δεδικασμένο γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Έννοια και περιεχόμενο της δεσμευτικής ισχύος των αποφάσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας. Νομική φύση και έκταση αυτής.* Α) Ήδη στο προγενέστερο δίκαιο είχε γεννηθεί και είχε προκαλέσει πολλές συζητήσεις στην επιστήμη και στη νομολογία το ζήτημα της νομικής φύσεως των συνεπειών των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της επ' αναφορά διαδικασίας (κατά την οποία δικάζονταν τότε οι υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας)¹⁵⁸. Β) Το θέμα αυτό αφορούσαν οι διατάξεις των άρθρ. 644 της Πολ.Δ. του 1834 και 560 της Κρητικής Πολ.Δ. του 1903, οι οποίες όριζαν, ότι «η απόφαση» έχει ισχύ μόνο (κατά τα άρθρ. 274 Πολ.Δ/1834 και αντίστοιχα 269 Κρητ.Πολ.Δ.) μεταξύ των διαδίκων που είχαν κληθεί, μπορούσε δε να προσβληθεί από κάθε τρίτο που δεν είχε κληθεί κατά τα άρθρ. 89 και 238 Πολ.Δ/1834. Ενόψει των διατάξεων αυτών και της ρυθμίσεως και διαρθρώσεως της σχετικής διαδικασίας *υποστηρίζονταν* τα επόμενα: α) Οι εν λόγω τελεσίδικες αποφάσεις αποτελούν δεδικασμένο με τη συνήθη μορφή περιορισμένης όμως κανονικά και συνήθως εκτάσεως από την πλευρά των υποκειμενικών ορίων. β) Κατ' άλλη εκδοχή, η δύναμη και ισχύς που προέρχεται από τις αποφάσεις που μνημονεύθηκαν δεν είναι δεδικασμένο με την κατά κυριολεξία του όρου έννοια σύμφωνα με το άρθρο 324 ΚΠολΔ, αλλά περιεχομένου και λειτουργίας *παρεμφερούς* προς το δεδικασμένο. Γ) Ορθότερη ήταν και είναι η

157. Βλ. σχετικά παραπάνω τ. Ι, § 203 επ.

158. Βλ. σχετικά *Glasson-Tissier-Morel-Pάμμου*, Σύστ. Πολ.Δ. τ. IV, §§ 773 και 773 Α.

δεύτερη διατύπωση, η οποία ανταποκρίνεται και –σύμφωνα με αυτά που έχουν κατ’ επανάληψη εκτεθεί– προς τη διαφορά, η οποία υφίσταται μεταξύ των λειτουργιών των δύο διαδικασιών (της αμφισβητούμενης και της εκούσιας δικαιοδοσίας). Εφόσον δεν γίνεται διάγνωση, κατά κανόνα τουλάχιστον, διαφοράς ούτε αίρεται έρις ή αμφισβήτηση, *δεδικασμένο κατά κυριολεξία δεν παράγεται*. Από τις αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, όταν αυτές είναι ή καθίστανται τελεσιδικές (απρόσβλητες με έφεση), προέρχεται, κατά ρητή διάταξη του ΚΠολΔ, δέσμευση, η οποία έχει ομοιότητα και κάποια αντιστοιχία προς το ουσιαστικό δεδικασμένο και η οποία προσιδιάζει προς τη λειτουργία της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας. Το περιεχόμενο της δεσμεύσεως αυτής καθορίζεται από τον ΚΠολΔ, και κατ’ αρχή τα πράγματα βαίνουν συνήθως ομαλώς. Δεν αποκλείονται βέβαια να εμφανίζονται μερικές φορές κάποιες δυσχέρειες σε λεπτομερειακά θέματα, τα οποία, νομίζουμε, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ενόψει της φύσεως των ιδιαίτερων υποθέσεων. Δ) Από την πλευρά των υποκειμενικών και αντικειμενικών ορίων της παραπάνω συνέπειας θα μπορούσε να λεχθεί, ότι θα πρέπει κατά βάση να λαμβάνονται ως αφετηρίες κατευθύνσεως κάθε φορά εκείνα που αντίστοιχα ισχύουν στη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας ισχύουν και γίνονται παραδεκτά στη διαδικασία αυτή (αμφισβ. δικαιοδ.)¹⁵⁹.

Τίτλος Τρίτος

Η έναρξη της ισχύος των συνεπειών της αποφάσεως

§ 661 Α

Α) Οι συνέπειες της οριστικής ή τελειωτικής αποφάσεως που εκδίδεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, οι οποίες (συνέπειες) της προσδίδονται ή αναγνωρίζονται ή από αυτή προέρχονται, εφόσον δεν υφίσταται κατά κανόνα ειδική διάταξη, κατ’ εφαρμογή των αντίστοιχων κανόνων του κοινού δικαίου, έχουν αφετηρία κατ’ αρχήν τη δημοσίευση της αποφάσεως για την οποία πρόκειται, όπως προκύπτει από τη διάταξη του άρθρ. 763 (809) §§ 1 και 2 ΚΠολΔ, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση, επειδή θεωρείται ενδεχομένως απαραίτητη, όπως σημειώθηκε αμέσως παραπάνω, η επέλευση της τελεσιδικίας της αποφά-

159. Πρβλ. τ. Ι, §§ 203 επ.

σεως. Β) Η τελεσιδικία, εφόσον δεν υπάρχει διάταξη, που να ρυθμίζει γενικά αυτό το θέμα, επέρχεται (εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε συγκεκριμένη περίπτωση) με κάποιον από τους τρόπους που προβλέπονται από το κοινό δίκαιο και μάλιστα με την αποδοχή της αποφάσεως ή της παραιτήσεως από το ένδικο μέσο της εφέσεως, εφόσον οι δύο αυτές πράξεις δεν αποκλείονται σε ορισμένες περιπτώσεις ρητά ή σιωπηρά από τη φύση της έννομης σχέσεως και την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας της εφέσεως. Γ) Στην τελευταία περίπτωση γεννιέται ζήτημα από ποίο χρονικό σημείο θεωρείται ότι αρχίζει η προθεσμία της εφέσεως. Κατ' αρχή, η αφετηρία της προθεσμίας αυτής είναι η επόμενη της επιδόσεως της αποφάσεως προς τα πρόσωπα που δικαιούνται να ασκήσουν το ένδικο μέσο που μνημονεύθηκε σύμφωνα με το άρθρ. 761 (807) ΚΠολΔ. Η επίδοση προς τον εισαγγελέα πρωτοδικών είναι, νομίζουμε, αναγκαία, για να αρχίσει από την επόμενη η προθεσμία της εφέσεως, ιδιαίτερα όταν δεν παρέστησαν αυτόκλητα με παρέμβαση, ως συνέπεια κλητεύσεως από τον αιτούντα κατόπιν εντολής του δικαστηρίου ή προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως της δίκης, άλλα πρόσωπα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ **ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ** **ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ**

§ 662

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Πρώτα, θα πρέπει να σημειωθεί, ότι οι «αποφάσεις» που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας δεν περιέχουν, κατά κανόνα τουλάχιστον, καταδίκη ή καταψήφιση, όπως (αντιθέτως) πολλές αποφάσεις της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Β) Λείπουν επομένως οι συνήθεις προϋποθέσεις της εκτελεστότητας για τις «αποφάσεις» αυτές. Δεν παράγεται, δηλαδή, από αυτές τις αποφάσεις η συνέπεια της εκτελεστότητας και δεν αποτελούν αυτές κατά κανόνα τίτλους εκτελεστούς. Γ) Πολλές φορές, όμως, τα μέτρα που επιτρέπονται ή διατάσσονται παρίσταται ανάγκη να τύχουν εφαρμογής και παραπέρα εξελίξεως, οπότε είναι δυνατόν να γίνεται λόγος περί «εκτελέσεως» με την ευρεία έννοια ή περί πραγματοποίησης του περιεχομένου αυτών των «αποφάσεων». Δ) Για τις περιπτώσεις αυτές εκτίθενται κάποιες σκέψεις στη συνέχεια.

ΙΙ) *Τρόπος και διαδικασία της «εκτελέσεως».* Α) Γενικός κανόνας, ο οποίος αφορά ή περιλαμβάνει όλες ή τουλάχιστον τις περισσότερες κατηγορίες «εκτελέσεως» των «αποφάσεων» που εκδίδονται κατά τη διαδικα-

σία της εκούσιας δικαιοδοσίας, δεν αναγράφεται στο ισχύον δίκαιο (ΚΠολΔ κ.λπ.). Β) Σε λίγες περιπτώσεις ρυθμίζονται ορισμένα ειδικά θέματα με μεμονωμένες και συγκεκριμένες διατάξεις. Αυτές οι διατάξεις όμως, κατά κανόνα ή ως επί το πλείστον, δεν μπορούν να τυγχάνουν ευχερώς εφαρμογής επειδή δεν υπάρχουν όμοιες ή παρεμφερείς τουλάχιστον συντρέχουσες συνήθειες και σε άλλες περιπτώσεις. Γ) Αλλά και όσες φορές, σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να θεωρηθεί, ότι δεν αποκλείεται να χωρήσει κατ' αναλογία εφαρμογή των παραπάνω ειδικών διατάξεων, αυτή θα πρέπει να λαμβάνει χώρα με προσοχή και να προσαρμόζεται προς το είδος και τη φύση κάθε κατηγορίας υποθέσεων, οι οποίες δικάζονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ «ΕΚΤΕΛΕΣΗ» ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΗΜΕΔΑΠΗ*

§ 663

**Ενδεικτική νομολογία για την Αναγνώριση και Εκτέλεση Αλλοδαπών Αποφάσεων Εκούσιας Δικαιοδοσίας:* ΑΠ 335/2006, (Στ. Πατεράκης), ΝΟΜΟΣ· ΕφΔωδ 327/2005, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 8164/2004, (Θ. Μπίροπος), ΔΕΕ 2005 σ. 304· ΕφΔωδ 42/2002, (Γ. Στίγκας), ΔωδΝομ 2003 σ. 157.

Ι) *Εισαγωγή*¹⁶⁰. Α) «Αποφάσεις» σε θέματα της εκούσιας δικαιοδοσίας, που έχουν εκδοθεί από αλλοδαπά δικαστήρια, είναι επίσης ενδεχόμενο να αφορούν θέματα και έννομες σχέσεις που υφίστανται στην ημεδαπή μεταξύ ημεδαπών ή μεταξύ αλλοδαπών ή μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών. Β) Ενόψει των όσων παραπάνω εκτίθενται είναι δυνατόν να γεννιώνται μερικές φορές ζητήματα αναγνώρισεως και εκτελέσεως των

160. *Ειδική βιβλιογραφία:* Enßlin Joachim, Die Anerkennung ausländischer Akte freiwilliger Gerichtsbarkeit (München, 1971)· Α. Μεταλληνός, Η αναγνώρισις αλλοδαπών αποφάσεων εκούσιας δικαιοδοσίας, Δ 1978, σελ. 176-203 και 344-359 = Τόμος προς τιμήν Γεωργίου Θ. Ράμμου, ΙΙ, 1979, σελ. 579-624· Δ. Τσικριάς, Η αναγνώριση αλλοδαπών αποφάσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας κατά το αυτόνομο ημεδαπό και διεθνές συμβατικό δίκαιο, Δ 22 (1991), σ. 593 επ· Π. Γιαννόπουλος, Αναγνώριση αλλοδαπών αποφάσεων εκούσιας δικαιοδοσίας στην ελληνική έννομη τάξη. Πεδίο εφαρμογής και προϋποθέσεις αναγνώρισης κατά το άρθρο 780 ΚΠολΔ, 2003, passim· Α. - Μ. Karl, Die Anerkennung von Entscheidungen in Spanien, Tübingen, 1993· Μ. Krefft, Vollstreckung und Abänderung ausländischer Entscheidungen der freiwilligen Gerichtsbarkeit· H. Schack, Internationales Zivilverfahrensrecht, München, 1991.

παραπάνω «αποφάσεων» στην ημεδαπή. Γ) Για τα ζητήματα αυτά σημειώνονται ορισμένες παρατηρήσεις στη συνέχεια.

II) Προϋποθέσεις αναγνώρισεως και εκτελέσεως αλλοδαπών αποφάσεων. Α) Ο ΚΠολΔ περιλαμβάνει διατάξεις, που ρυθμίζουν ειδικά τα σχετικά με τις προϋποθέσεις του επιτρεπτού και με τη διαδικασία αναγνώρισεως αλλοδαπών αποφάσεων, που εκδίδονται σε υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Θεμελιώδης είναι εν προκειμένω η διάταξη του άρθρου 780 (826) ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία –και με την επιφύλαξη, όπως προβλέπεται, αυτών που ορίζουν διεθνείς συμβάσεις– «απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου έχει στην Ελλάδα, χωρίς άλλη διαδικασία, την ισχύ που της αναγνωρίζει το δίκαιο του κράτους του δικαστηρίου που την εξέδωσε, εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις: 1) αν η απόφαση εφάρμοσε τον ουσιαστικό νόμο που έπρεπε να εφαρμοστεί κατά το ελληνικό δίκαιο και εκδόθηκε από δικαστήριο που έχει δικαιοδοσία κατά το δίκαιο της πολιτείας της οποίας τον ουσιαστικό νόμο εφάρμοσε και 2) αν δεν είναι αντίθετη προς τα χρηστά ήθη ή προς τη δημόσια τάξη». Σχετικές (μπορούν να θεωρηθούν κατά περίπτωση ότι) είναι και οι διατάξεις των άρθρ. 323 (339) και 905 (966) § 4 ΚΠολΔ, οι οποίες αφορούν την αναγνώριση αλλοδαπών αποφάσεων, που εκδίδονται σε υποθέσεις της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας κατά τη διαγνωστική διαδικασία αυτής¹⁶¹. Οι διατάξεις αυτές (μπορούν να) τυγχάνουν, νομίζουμε, εφαρμοστέες κατά περίπτωση και στις παραπάνω περιπτώσεις *mutatis mutandis* και με (την προσήκουσα ερμηνευτική) προσοχή ενόψει των υφισταμένων αναλογιών και αντιστοιχιών αφενός και των διαφορών αφετέρου. Γ) Το πότε και με ποία κριτήρια μία αλλοδαπή απόφαση είναι απόφαση της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας και πότε της εκούσιας δικαιοδοσίας κρίνεται με βάση τα κριτήρια της *lex fori*, δηλαδή στη συγκεκριμένη περίπτωση με βάση το ελληνικό αστικό δικονομικό δίκαιο. Δηλαδή κριτήριο δεν είναι ούτε η ονομασία της αποφάσεως, ούτε με ποία διαδικασία εκδικάσθηκε η υπόθεση στην αλλοδαπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ Ή ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΦΥΣΕΩΣ ΜΕΤΡΑ ΣΕ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

§ 664

I) Μία σημαντική καινοτομία του νέου ΚΠολΔ προς το προγενέστερο

161. Βλ. παραπάνω τ. I, § 204, τ. III, § 354.

δίκαιο, το οποίο δεν περιείχε ειδική διάταξη για το θέμα αυτό, συνίσταται στο ότι ο ΚΠολΔ προβλέπει ειδική ρύθμιση για το θέμα αυτό και επιτρέπει δηλαδή κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις τη λήψη ή επιβολή ασφαλιστικών μέτρων σε υποθέσεις, που υπάγονται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Η πρόνοια αυτή του νομοθέτη είναι γενικά και κατά βάση δικαιολογημένη, γιατί πράγματι εμφανίζονται περιπτώσεις, στις οποίες ενδείκνυται ή και ίσως επιβάλλεται για την προσήκουσα αντιμετώπιση των πραγμάτων, η λήψη ή επιβολή των παραπάνω μέτρων. Γ) Εκτός από τα κύρια ασφαλιστικά μέτρα, τα οποία όπως παραπάνω σημειώθηκε¹⁶², αποτελούν μορφή παροχής έννομης προστασίας για τα θέματα της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, επείγουσας φύσεως μέτρα μπορούν να λαμβάνονται και στις υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας. Δ) Τα τελευταία αυτά μέτρα όμως διαφέρουν ουσιαστικά από εκείνα των ασφαλιστικών μέτρων της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας και κατά το περιεχόμενο, αλλά και ιδιαίτερα κατά τον σκοπό και την κατεύθυνση, όπως προκύπτει από αυτά που αναπτύσσονται στη συνέχεια.

II) *Φύση των ασφαλιστικών μέτρων που διατάσσονται ή επιβάλλονται.* Α) Ο ΚΠολΔ ομιλεί για λήψη «ασφαλιστικών μέτρων». Κατ' ακρίβεια συνήθως ή κατά κανόνα τουλάχιστον, δεν πρόκειται για ασφαλιστικά μέτρα, όμοια με εκείνα που λαμβάνονται στη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, γιατί δεν υπάρχει συνήθως αντιδικία και αντίθεση συμφερόντων, αλλά μάλλον για μέτρα πρόνοιας. Β) Αφού όμως γίνεται λόγος για λήψη ασφαλιστικών μέτρων, εφαρμόζεται, εφόσον δεν ορίζεται το αντίθετο, η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας.

III) *Αρμοδιότητα.* Η αρμοδιότητα για παροχή άδειας λήψεως των εν λόγω ασφαλιστικών μέτρων ανήκει στο δικαστήριο που «εκδικάζει» την κύρια υπόθεση κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Γεννιέται το ζήτημα, εάν παράλληλα μπορεί να έχει εφαρμογή η κατά το κοινό δίκαιο αρμοδιότητα για τα ασφαλιστικά μέτρα της διαγνωστικής διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Η διατύπωση της παραπάνω διατάξεως θα δικαιολογούσε την αρνητική απάντηση. Εξαίρεση θα ήταν δυνατό να γίνει δεκτή, εφόσον δεν υπάρχει εκκρεμής δίκη σε πολύ επείγουσες περιπτώσεις.

162. Βλ. παραπάνω τ. III §§ 529 επ.

IV) Περιπτώσεις και προϋποθέσεις λήψεως των ασφαλιστικών μέτρων.

A) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 781 (827)¹⁶³ ΚΠολΔ, το δικαστήριο που δικάζει την αίτηση, μπορεί σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, ύστερα από αίτημα (κάποιου που έχει έννομο συμφέρον), ή και αυτεπαγγέλτως, να εκδώσει προσωρινή διαταγή, που καταχωρίζεται στα πρακτικά, με την οποία να διατάζει (τα) αναγκαία ασφαλιστικά μέτρα μέχρι την έκδοση της αποφάσεώς του (στη συγκεκριμένη εκκρεμή υπόθεση), για να εξασφαλιστεί ή να διατηρηθεί ή να ρυθμιστεί κατάσταση. Β) Η γενική διατύπωση της παρατεθείσας διατάξεως παρέχει στάδιο ευρείας εφαρμογής της αναγνωρισμένης σημαντικής εξουσίας στο δικαστή. Γ) Πρώτα θα πρέπει να παρατηρηθεί, ότι η παραπάνω διατάξη δεν μνημονεύει (τις) προϋποθέσεις, από τη συνδρομή των οποίων εξαρτάται η διάταξη των εν λόγω ασφαλιστικών μέτρων. Μερικές φορές αναγράφουν τέτοιες προϋποθέσεις ειδικές διατάξεις, που ρυθμίζουν το θέμα. Εξ άλλου, από την έλλειψη γενικής διατάξεως, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα, ότι αυτή αναφέρεται στις γενικές προϋποθέσεις του επιτρεπτού της λήψεως ή διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων, για τα οποία γίνεται λόγος παραπάνω (στον οικείο τόπο)¹⁶⁴. Συνεπώς, θα πρέπει να πιθανολογείται ύπαρξη επικειμένου κινδύνου ή επείγουσας ανάγκης. Δ) Είναι ευχερές, εξ άλλου να νοηθεί, ότι επιβάλλεται να εξετάζεται με προσοχή η συνδρομή αυτών των προϋποθέσεων στη προκείμενη περίπτωση, η οποία εξαιτίας της φύσεως των πραγμάτων σπάνια θα διαπιστώνεται ή τουλάχιστον θα πιθανολογείται στις εξεταζόμενες περιπτώσεις. Κάτω από διαφορετικό πρίσμα θα πρέπει να κρίνεται αυτό το θέμα προκειμένου για το αντίστοιχο ζήτημα στη διαγνωστική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Ε) Η διάταξη που μνημονεύθηκε ομιλεί γενικά για λήψη ασφαλιστικών μέτρων προς εξασφάλιση ή διατήρηση δικαιώματος ή ρύθμιση καταστάσεως, χωρίς να καθορίζει ειδικότερα αυτά τα ιδιαίτερα μέτρα. Ενόψει αυτού του γεγονότος, νομίζουμε ότι μπορεί να γίνεται δεκτό, ότι συγχωρείται η λήψη των ασφαλιστικών μέτρων που επιτρέπονται κατά το κοινό δίκαιο, αποκλείονται όμως κατ' αρχή τουλάχιστον εκείνα τα ασφαλιστικά μέτρα, τα οποία είναι κατ' εξοχήν πιεστικά για τον υπόχρεο και αποβλέπουν συνήθως σε πρόληψη ενδεχόμενης αφερεγγυότητας αυτού, όπως ιδιαίτερα είναι η συντηρητική κατάσχεση κ.λπ.¹⁶⁵. Κάτι ανάλογο θα πρέπει να σημειωθεί ως προς την προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως.

163. Σχ. Πολ. Δ. Σ.Ε. 890, Α.Ε. 827.

164. Βλ. παραπάνω τ. ΙΙΙ, § 545.

V) *Προδικασία*. Α) Τα εν λόγω ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να επιτραπούν ή να διαταχθούν σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 781 (827) § 1 ΚΠολΔ¹⁶⁶ από το δικαστήριο ύστερα από αίτηση εκείνου, ο οποίος έχει αντίστοιχο έννομο συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως. Β) Ως προς την άσκηση ή υποβολή της αιτήσεως προς λήψη ασφαλιστικών μέτρων, εφόσον δεν υφίστανται ειδικές διατάξεις στη προκειμένη περίπτωση, έχουν εφαρμογή, *mutatis mutandis*, οι ρυθμίσεις, και όσα γίνονται δεκτά επί τη βάσει αυτών, που καθορίζονται ως προς τα αντίστοιχα θέματα στα ασφαλιστικά μέτρα και στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία¹⁶⁷. Γ) Σχετικά η διάταξη του άρθρ. 781 (827) § 1 ΚΠολΔ, που μνημονεύεται προηγουμένως, ορίζει, ότι το παραπάνω δικαστήριο μπορεί, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, να εκδώσει προσωρινή διαταγή, που καταχωρίζεται στα πρακτικά, με την οποία (να) διατάζει τα αναγκαία ασφαλιστικά μέτρα προς εξασφάλιση ή διατήρηση δικαιώματος ή προς ρύθμιση καταστάσεως. Ισχύει, δηλαδή, και στη προκειμένη περίπτωση κατ' αναλογία, ότι και στα αντίστοιχα θέματα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Δ) Η παραπάνω διαταγή μπορεί, κατά το άρθρ. 781 (827) § 2 ΚΠολΔ¹⁶⁸, να ανακαλείται από το δικαστήριο οποτεδήποτε και αυτεπαγγέλτως.

VI) *Κύρια διαδικασία*. Α) Τα σχετικά με την κύρια διαδικασία και την κρίση της αιτήσεως για λήψη ασφαλιστικών μέτρων, εφόσον λείπει ειδική διάταξη, αντιμετωπίζονται, όπως τα αντίστοιχα θέματα στη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας¹⁶⁹. Β) Με ανάλογη εφαρμογή των αντίστοιχων διατάξεων, οι οποίες ρυθμίζουν τα σχετικά θέματα της διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, πρέπει να κρίνονται και τα ζητήματα της εκδόσεως αποφάσεως περί λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, τα σχετικά με την ανάκληση ή μεταρρύθμιση και των συνεπειών αυτής¹⁷⁰.

VII) *Επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση*. Α) Δεν αποκλείεται, σε περιπτώσεις ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των α-

165. Βλ. παραπάνω τ. III, § 573.

166. Βλ. παραπάνω υπό σημ. 2.

167. Πρβλ. παραπάνω τ. III, § 569.

168. Βλ. παραπάνω, υποσημ. 2 και 5.

169. Πρβλ. παραπάνω τ. III, §§ 568 επ.

170. Βλ. παραπάνω τ. III, §§ 578 επ.

ποφάσεων περί λήψεως ασφαλιστικών μέτρων στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας εξαιτίας επελεύσεως των ανωτέρω γεγονότων, να προκύπτουν ζητήματα επαναφοράς των πραγμάτων στη κατάσταση (που υπήρχε) πριν από τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων. Β) Εφόσον δεν υφίστανται ειδικές διατάξεις σε σχέση με αυτά τα ζητήματα, εφαρμοστέοι κατ' αναλογία τυγχάνουν οι κανόνες που αναφέρονται παραπάνω ως προς τα αντίστοιχα θέματα στα ασφαλιστικά μέτρα, που διατάσσονται ή επιτρέπονται στη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, εφόσον λαμβάνονται πάντως υπόψη και οι ενδεχομένως συντρέχουσες ειδικές συνθήκες και περιστάσεις¹⁷¹.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΕΙΔΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις

§ 664 Α

Ι) *Εισαγωγή.* Ο ΚΠολΔ προβλέπει, όπως και το προγενέστερο δίκαιο, και ρυθμίζει ειδικότερα τα σχετικά με τη διαδικασία, διεξαγωγή και διευθέτηση ή διεκπεραίωση ορισμένων κατηγοριών υποθέσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Οι ειδικές αυτές διατάξεις ισχύουν και εφαρμόζονται στις υποθέσεις, στις οποίες αναφέρονται, σε συνδυασμό προς τις διατάξεις του γενικού μέρους που μνημονεύονται και αναλύονται παραπάνω. Γ) Εκτός από τις υποθέσεις αυτές, όπως και παραπάνω σημειώθηκε, υπάγονται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, με βάση νομοθετική παραπομπή από ειδικές διατάξεις, και άλλες κατηγορίες υποθέσεων. Στις υποθέσεις αυτές εφαρμόζονται οι κανόνες του γενικού μέρους που παραπάνω εκτίθενται, συμπληρούμενοι με τους ειδικούς ορισμούς που τυχόν κάθε φορά υπάρχουν. Ενδεχομένως μπορούν να συντρέχουν οι προϋποθέσεις της αναλογικής εφαρμογής των διατάξεων του ειδικού μέρους που αναλύονται παρακάτω.

ΙΙ) *Κοινά χαρακτηριστικά των υποθέσεων του ειδικού μέρους.* Α) Προστασία ιδιωτικών συμφερόντων επιδιώκεται κατά τις περιπτώσεις για τις οποίες πρόκειται, εφόσον δεν υφίσταται, επειδή δεν εμφανίζεται τουλάχιστον απ' ευθείας και σαφώς, συγκεκριμένη και εξειδικευμένη έριδα ή αμφισβήτηση ως προς το αντικείμενο ή το είδος ή την έκταση των ζητου-

171. Βλ. παραπάνω τ. ΙΙΙ §§ 624-625.

μένων μέτρων. Β) Διοικητικής φύσεως κατ' ουσία είναι συνήθως τα ζητούμενα και λαμβανόμενα μέτρα σ' αυτές τις περιπτώσεις, και μπορεί να λεχθεί, ότι αποβλέπουν σε παρεμφερείς σκοπούς. Μοιάζουν σε αρκετά σημεία με τα μέτρα πρόνοιας¹⁷².

Τίτλος Δεύτερος
Άδεια συντάξεως ληξιαρχικής πράξεως*

§ 664 Β

**Ενδεικτική νομολογία για τις Ληξιαρχικές πράξεις:* ΑΠ 497/2002, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΝΟΜΟΣ· ΣτΕ 1051/2005, (Δ. Πετρούλιας), ΝΟΜΟΣ· ΣτΕ 101/2002, (Φ. Αρναούτογλου), ΝΟΜΟΣ· ΣτΕ 196/2001, (Αθ. Τσαμπάση), ΝΟΜΟΣ· ΕΣ(Ολ) 894/2005, (Κ. Ρίζος), ΕΔΚΑ 2006 σ. 210· ΕφΑθ 2064/2005, (Γ. Καράμπελα), ΕλλΔνη 2005 σ. 1547· ΕφΑθ 1661/2005, (Σ. Σαμπανίδης), ΕλλΔνη 2006 σ. 282· ΕφΔωδ 236/2005, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΘες 1031/2002, (Χρ. Κοσμίδης), ΕλλΔνη 2004 σ. 589.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Σε ορισμένες περιπτώσεις το ουσιαστικό δίκαιο (κυρίως ο νόμος περί ληξιαρχικών πράξεων 344/1976 κ.λπ.) επιτρέπει την εκπρόθεσμη σύνταξη ληξιαρχικής πράξεως προς βεβαίωση ορισμένου παρωχημένου γεγονότος από εκείνα που αναφέρονται σ' αυτόν με την προϋπόθεση της εκδόσεως δικαστικής αποφάσεως που να την επιτρέπει. Β) Για τη λήψη ή επίτευξη αυτής της άδειας και για την έκδοση της σχετικής αποφάσεως, προβλέπεται από τον ΚΠολΔ η τήρηση (συνοπτικής) διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα. Νομιμοποίηση. Προδικασία. Κύρια διαδικασία.* Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 782 (926)¹⁷³ § 1 ΚΠολΔ, όσες φορές από το νόμο απαιτείται απόφαση για να βεβαιωθεί ένα γεγονός με το σκοπό να συνταχθεί ληξιαρχική πράξη, η απόφαση (αυτή) εκδίδεται με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον ή του εισαγγελέα από το αρμόδιο δικαστήριο. Β) Αρμόδιο δικαστήριο είναι (καθ' ύλην), σύμφωνα με όσα γενικά έχουν εκτεθεί στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας¹⁷⁴, το μονομελές πρωτοδικείο, κατά τόπο δε το δικαστήριο της περιφέρειας, μέσα στην οποία έχει την έδρα του ο ληξιαρχος που πρόκειται να συντάξει τη ληξιαρχική πράξη, συνήθως δε το δικαστήριο της κατοικίας του αιτούντα κ.λπ. Σύμφωνα

172. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 46.

173. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 891 § 1, Α.Ε. 828 § 1.

174. Βλ. παραπάνω § 630 Β.

με τη διάταξη που παρατέθηκε, ενεργητικά νομιμοποιείται για υποβολή της αιτήσεως προς έκδοση της σχετικής δικαστικής αποφάσεως, οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, το οποίο εκπληρώνει και στη προκειμένη περίπτωση νομιμοποιητική λειτουργία, όπως π.χ. εκείνος τον οποίο αφορά το γεγονός, το οποίο πρόκειται να πιστοποιηθεί με τη ληξιαρχική πράξη που θα συνταχθεί, και ο εισαγγελέας του αρμόδιου δικαστηρίου. Δ) Ως προς την άσκηση της αιτήσεως, το περιεχόμενό της, την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση και γενικά την προδικασία, εφαρμόζονται αντίστοιχα οι κανόνες του γενικού μέρους που παραπάνω εκτίθενται¹⁷⁵. Ε) Κάτι ανάλογο θα πρέπει να σημειωθεί και ως προς την κύρια διαδικασία στο ακροατήριο, για την οποία εφόσον δεν καθιερώνεται κάποια απόκλιση, ισχύουν οι κανόνες του γενικού μέρους που εκτίθενται παραπάνω¹⁷⁶. Επιπροσθέτως θα πρέπει να εξετάζεται, εάν είναι ανάγκη να μνημονεύονται τα στοιχεία του περιεχομένου της αποφάσεως που εκτίθενται στη συνέχεια.

III) *Απόφαση. Περιεχόμενο.* Α) Ως προς την έκδοση και τη δημοσίευση της αποφάσεως ισχύει το κοινό δίκαιο¹⁷⁷. Β) Σε σχέση προς το περιεχόμενο της αποφάσεως, το άρθρ. 782 (829) § 2 ΚΠολΔ¹⁷⁸ ορίζει, ότι με την απόφαση πρέπει να βεβαιώνεται και κάθε άλλο γεγονός, το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει η ληξιαρχική πράξη που πρόκειται να συνταχθεί, εκτός αν αυτό είναι ανέφικτο.

IV) *Ένδικο μέσα και τριτανακοπή.* Ως προς το παραδεκτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως, τη διαδικασία της εισαγωγής προς συζήτηση, τα σχετικά με την εκδίκαση των ενδίκων μέσων, την έκδοση (των) αποφάσεων σ' αυτά και το περιεχόμενό τους, το επιτρεπτό, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως τριτανακοπής, τη διαδικασία της εισαγωγής αυτής προς συζήτηση, την εκδίκαση και την έκδοση (της) αποφάσεως σ' αυτή κ.λπ. εφαρμοστέο τυγχάνει το δίκαιο που διέπει τη διαδικασία και τη δίκη γενικά της εκούσιας δικαιοδοσίας¹⁷⁹.

V) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως.* Ως προς τα θέματα αυτά, εφόσον λείπει ειδική ρύθμιση στη προκειμένη περίπτωση, έχουν

175. Βλ. παραπάνω § § 635 επ.

176. Πρβλ. παραπάνω § § 640 επ.

177. Βλ. παραπάνω § 647.

178. Πρβλ. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 891 § 2, Α.Ε. 828 § 2.

179. Πρβλ. παραπάνω §§ 648 επ.

εφαρμογή οι κανόνες που αναπτύσσονται στο γενικό μέρος, οι οποίοι ρυθμίζουν τα αντίστοιχα θέματα γενικά στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας¹⁸⁰.

VI) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Εφόσον δεν υφίσταται ειδική διάταξη ως προς το θέμα αυτό, σε σχέση προς τη συγκεκριμένη κατηγορία υποθέσεων ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου που παραπάνω αναλύονται, οι οποίοι αφορούν τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας¹⁸¹. Β) Ειδικά ως προς τα υποκειμενικά όρια της ληξιαρχικής πράξεως που συντάσσεται με βάση τη δικαστική απόφαση, ισχύουν όσα και στις ληξιαρχικές πράξεις που καταρτίζονται εμπρόθεσμα σύμφωνα με το νόμο.

Τίτλος Τρίτος **Διαδικασία κηρύξεως κ.λπ. αφάνειας***

§ 665

* *Ενδεικτική νομολογία για την αφάνεια*: ΑΠ 109/1997, ΕλλΔνη 1998, σ. 97 = EEN 1998, σ. 447.

I) *Εισαγωγή*. Α) Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρ. 40 επ. Α.Κ. και 783 (829) επ. ΚΠολΔ, η αφάνεια, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που καθορίζει το ισχύον δίκαιο, κηρύσσεται με δικαστική απόφαση. Β) Για το σκοπό αυτό, ο ΚΠολΔ ορίζει, ότι έχει εφαρμογή (κατ' αρχήν βέβαια), η παραπάνω αναλυόμενη ειδική διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, αναγράφει όμως και ειδικές διατάξεις, προσαρμοσμένες στη φύση των σχετικών υποθέσεων και έτσι δημιουργείται μερικότερη ειδική διαδικασία στο πλαίσιο της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, για την οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Αρμοδιότητα*. Α) Αρμόδιο καθ' ύλην για την κήρυξη της αφάνειας (την άρση της και τη μεταβολή του χρόνου ενάρξεώς της, για τα οποία γίνεται λόγος παρακάτω) είναι, σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου¹⁸², το μονομελές πρωτοδικείο. Β) Κατά τόπο αρμόδιο για τα ίδια θέματα της διαδικασίας της αφάνειας είναι το δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η τελευταία στην ημεδαπή κατοικία και σε περίπτωση που αυτή δεν υπάρχει, η στην ημεδαπή διαμονή του εξαφανι-

180. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

181. Βλ. παραπάνω §§ 660, 661 και 661 Α.

182. Βλ. παραπάνω § 630 Β.

σθέντα, σε περίπτωση δε που και αυτή δεν υπάρχει, το δικαστήριο της Πρωτεύουσας του Κράτους¹⁸³.

III) *Νομιμοποίηση. Πλειονότητα διαδίκων. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση.* Α) Κατά τους ορισμούς του αρθρ. 40 του Α.Κ., την αίτηση προς κήρυξη της νομικής καταστάσεως της αφάνειας κάποιου προσώπου, δικαιούται ή νομιμοποιείται να υποβάλει οποιοσδήποτε εξαρτά δικαιώματα από το θάνατο αυτού. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται ο ή η σύζυγος του εξαφανισθέντα, εκείνοι που σύμφωνα με τον νόμο καλούνται ως κληρονόμοι από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου, οι καταπιστευματοδόχοι, οι κληροδόχοι, οι εκτελεστές διαθήκης κ.λπ. Ενδεχομένως νομιμοποιούνται προς υποβολή της παραπάνω αιτήσεως του προσώπου για το οποίο πρόκειται, προκειμένου να προβούν, εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις σε αναγκαστική εκτέλεση κατ' αυτού, εκείνοι οι οποίοι έχουν σύμφωνα με το νόμο εξουσία να ενεργήσουν τέτοια εκτέλεση εναντίον αυτού του προσώπου. Β) Ζητήματα παθητικής νομιμοποίησης της εν λόγω αιτήσεως δεν γεννιούνται (στη προκειμένη περίπτωση). Γ) Πλειονότητα αιτούντων μπορεί να υπάρξει, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που καθορίζονται από το κοινό δίκαιο. Δ) Άσκηση παρεμβάσεως, προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως δεν αποκλείεται, μόνο ίσως θα πρέπει να εξετάζεται, εάν υφίσταται το έννομο συμφέρον που απαιτείται προς άσκησή τους.

IV) *Προδικασία.* Α) Η προδικασία αρχίζει με την υποβολή σχετικής αιτήσεως από κάποιο από τα πρόσωπα που σύμφωνα με αυτά που παραπάνω εκτίθενται νομιμοποιούνται προς αυτό. Β) Κατ' αρχή, ως προς τη σύνταξη και τον τύπο, το περιεχόμενο αυτής της αιτήσεως, την άσκησή της και την εισαγωγή προς συζήτηση, έχουν εφαρμογή οι κανόνες της δίκης ή της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας που εκτίθενται στο γενικό μέρος¹⁸⁴. Ειδικά το άρθρ. 41 του Α.Κ. ορίζει, ότι η κήρυξη της αφάνειας δεν μπορεί να ζητηθεί πριν από την πάροδο ενός τουλάχιστον έτους από τη στιγμή του κινδύνου, εάν δε αυτός ήταν παρατεταμένος, από την τελευταία στιγμή του ή πριν από την πάροδο πέντε τουλάχιστον ετών από την τελευταία είδηση.

V) *Κύρια διαδικασία (στο ακροατήριο).* Α) Πρώτα (πρέπει να) εξε-

183. Αρθρ. 42 ΑΚ, ΚΠολΔ 783 (829), Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. 892, Α.Ε. 829.

184. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

τάζεται το παραδεκτό και η βασιμότητα από νομική πλευρά της αιτήσεως κηρύξεως κ.λπ. αφάνειας. Β) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 43 του Α.Κ., εάν η αίτηση κριθεί βάσιμη, (πρέπει να) διατάσσεται η δημοσίευση περιλήψεώς της στον τύπο και (να) προσδιορίζεται ο τρόπος της δημοσίευσής, διαφορετικά, δηλαδή εάν κριθεί απαράδεκτη ή αβάσιμη κ.λπ., απορρίπτεται. Γ) Η παραπάνω περίληψη πρέπει να περιέχει: 1) Το όνομα, το επώνυμο, το επάγγελμα και την κατοικία του αιτούντα και του εξαφανισθέντα. 2) Πρόσκληση προς τον εξαφανισθέντα ή οποιονδήποτε άλλο να δώσει πληροφορίες για τη ζωή ή το θάνατο του εξαφανισθέντα μέσα σε καθορισμένη προθεσμία. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να είναι κατώτερη από ένα έτος από την τελευταία δημοσίευση. Δ) Η στο ακροατήριο και συναφής γενικά κύρια διαδικασία διεξάγεται κατά τους κανόνες του κοινού δικαίου που διέπει τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας γενικά¹⁸⁵, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρ. 40 επ. του Α.Κ. Ε) Ενόψει ορισμένων ιδιορρυθμιών, που προσαρμόζονται προς τη φύση των προϋποθέσεων και προς την κατάσταση αφάνειας, η κύρια διαδικασία εξελίσσεται μερικές φορές με κάποιες παρεκκλίσεις, οι οποίες προβλέπονται –σύμφωνα με όσα παραπάνω εκτίθενται– από τους εφαρμοστέους ορισμούς του Α.Κ. ή καθίστανται αναγκαίες εξαιτίας μεσολαβήσεως ή εμφανίσεως ή δημιουργίας διαφόρων παρεμπιπτόντων θεμάτων, τα οποία έχουν ή ασκούν ορισμένη επίδραση από δικονομική ή ουσιαστική (ουσιαστικού δικαίου) πλευρά. Π.χ. διατάσσονται ορισμένα μέτρα δημοσιότητας, αφού εκδοθεί σχετική απόφαση και επιβάλλονται δημοσιεύσεις προσκλήσεως προς τον εξετασθέντα ή προς άλλα ορισμένα πρόσωπα που τυχόν μπορούν να παράσχουν σχετικές πληροφορίες κ.λπ. ΣΤ) Ενόψει των όσων εκτίθενται παραπάνω στο γενικό μέρος της εκούσιας δικαιοδοσίας, θα μπορούσαν να εμφανιστούν διάφορα ζητήματα θεωρητικής και πρακτικής φύσεως, εάν ή μετά από διαταγή του δικαστή κλητευθούν ή ως συνέπεια προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως της δίκης από τον αιτούντα, εμφανισθούν άλλα πρόσωπα ή παρέμβουν αυθόρμητα και από δική τους πρωτοβουλία. Στο προγενέστερο δίκαιο –δηλαδή υπό το κράτος ισχύος της ΠολΔ 1834– διδασκόταν και γινόταν δεκτό, ότι η διαδικασία μετατρέπεται κατά κάποιο τρόπο από την επ’ αναφορά (διαδικασία), στη (διαδικασία) της αμφισβητούμενης (κατ’ αντιδικία) δικαιοδοσίας. Ο ΚΠολΔ,

185. Βλ. παραπάνω §§ 640 επ.

όπως σημειώθηκε παραπάνω¹⁸⁶, δεν προβλέπει αυτή τη μετατροπή τουλάχιστον ρητά. Κάποια μεταβολή κατ' ανάγκη λαμβάνει χώρα, αν και η διαδικασία παραμένει η ίδια, κατά βάση, και επέρχονται ενδεχομένως ορισμένες συνέπειες ως προς τις περαιτέρω εξελίξεις, π.χ. την ανταπόδειξη, την άσκηση ενδίκων μέσων, την αίτηση ανακλήσεως κ.λπ.

VI) *Απόφαση. Περιεχόμενο.* Α) Ως προς την έκδοση και τη δημοσίευση της αποφάσεως και το τυπικό και κανονικό περιεχόμενό της, έχουν εφαρμογή οι παραπάνω (αναπτυσσόμενοι) ορισμοί του κοινού δικαίου¹⁸⁷, για τους οποίους γίνεται λόγος στο γενικό μέρος, σε συνδυασμό προς τους επανειλημμένα παραπάνω μνημονευόμενους κανόνες των άρθρ. 40 επ. του Α.Κ. Β) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 43 του Α.Κ., εάν η αίτηση κηρύξεως αφάνειας κριθεί βάσιμη, διατάσσεται (από το δικαστήριο) σύμφωνα με όσα εκτίθενται παραπάνω¹⁸⁸, η δημοσίευση περιλήψεώς της στον τύπο και προσδιορίζεται ο τρόπος δημοσιεύσεώς (της), διαφορετικά απορρίπτεται. Εξ άλλου, κατά τη διάταξη του άρθρ. 44 του Α.Κ., εάν τα γεγονότα της αιτήσεως για κήρυξη της αφάνειας κριθούν αποδεδειγμένα, το δικαστήριο με την απόφαση κηρύσσει την αφάνεια και καθορίζει τον χρόνο ενάρξεώς της. Παραπέρα, κατά το άρθρ. 43 του Α.Κ., εάν κατά τη διάρκεια της δίκης για αφάνεια εμφανιστεί ο εξαφανισθείς ή ληφθούν ειδήσεις (πληροφορίες κ.λπ.) γι' αυτόν ή αντιθέτως αποδειχθεί ο θάνατός του, η αίτηση για αφάνεια απορρίπτεται.

VII) *Ένδικα μέσα (και τριτανακοπή).* Α) Ως προς το παραδεκτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως των ενδίκων μέσων, την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση, την εκδίκαση, την έκδοση αποφάσεως σε καθένα από αυτά, το περιεχόμενο και κατά βάση τις συνέπειές της, εφόσον δεν υφίσταται ειδική ή γενική ρύθμιση για τα θέματα αυτά, ισχύουν οι κανόνες, που διέπουν τα αντίστοιχα θέματα στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας γενικά¹⁸⁹, εφόσον ληφθούν πάντως υπόψη και οι διατάξεις του Α.Κ. οι σχετικές με την αφάνεια. Β) Από τη φύση των πραγμάτων, δεν μπορεί να επαναληφθεί η ίδια παρατήρηση σε σχέση προς το παραδεκτό της τριτανακοπής και τις προϋποθέσεις αυτού. Τα ζητήματα αυτά έχουν συνάφεια προς τα εξεταζόμενα παρακάτω

186. Βλ. παραπάνω §§ 629 επ.

187. Βλ. παραπάνω § 196 και παραπέρα παραπάνω τ. IV, § 647.

188. Βλ. παραπάνω στοιχ. V.

189. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

στο πλαίσιο του επιτρεπτού κ.λπ. της τριτανakoπής κατά των διαφόρων αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται στη διαδικασία της αφάνειας. Ειδικά θα μπορούσαν να σημειωθούν εδώ τα επόμενα: α) Πριν από την εισαγωγή του ΚΠολΔ η διάταξη του αρθρ. 11 του ν. 293/1914, περί αφάνειας ειδικά, και τα άρθρ. 645 της Πολ.Δ. του 1834 και 560 της Κρητ.Πολ.δ. γενικά επέτρεπαν την άσκηση τριτανakoπής κατά της αποφάσεως περί κηρύξεως σε αφάνεια κάποιου προσώπου. β) Ούτε ο Α.Κ. ούτε ο ΚΠολΔ έχουν αναγράψει διατάξεις ειδικά για το επιτρεπτό ή μη της ασκήσεως τριτανakoπής. γ) Μετά την εισαγωγή του Α.Κ. και πριν από την εισαγωγή του ΚΠολΔ είχαν υποστηριχθεί από το Γεώργιο Ράμμο αφενός μεν ότι τη λειτουργία της τριτανakoπής επιτελεί κατά κάποιο τρόπο η από το άρθρ. 46 Α.Κ. προβλεπόμενη αίτηση άρσεως της αφάνειας ή μεταβολής του χρόνου της ενάρεξώς της, αφετέρου δε ότι δεν αποκλείεται η τριτανakoπή που ρυθμίζεται από το κοινό δίκαιο¹⁹⁰. Τα ίδια περίπου νομίζουμε, ότι πρέπει να γίνονται δεκτά και μετά την εισαγωγή του ΚΠολΔ ενόψει των όσων αναφέρονται στο γενικό μέρος της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας και ειδικά της διατάξεως του άρθρ. 784 (830) ΚΠολΔ. δ) Σχετικά, είναι ανάγκη να σημειωθεί, ότι η αίτηση ανακλήσεως της καταστάσεως της αφάνειας κ.λπ. δεν καλύπτει πάντοτε το πεδίο, στο οποίο μπορεί να βρει εφαρμογή η τριτανakoπή.

VIII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως για κήρυξη της αφάνειας*. Α) Ζητήματα ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως που κηρύσσει την αφάνεια μπορούν να εμφανίζονται μερικές φορές και προκειμένου για την απόφαση, η οποία δέχεται την αίτηση κηρύξεως αφάνειας κάποιου προσώπου. Β) Από τη φύση των πραγμάτων, όχι σπάνια τα ζητήματα αυτά συνδέονται περισσότερο ή λιγότερο με θέματα της άρσεως της αφάνειας ή της μετατροπής του χρόνου ενάρεξώς της. Για το λόγο αυτό γίνεται λόγος για τα θέματα αυτά παρακάτω¹⁹¹ 2.

IX) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Επειδή δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση για τα θέματα αυτά, ισχύουν κατά βάση οι ορισμοί του κοινού δικαίου που μνημονεύονται στο γενικό μέρος, οι οποίοι αφορούν τα σχετικά ζητήματα της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας¹⁹². Β) Ειδικά

190. Βλ. παρατηρήσεις Γ.Ράμμου στην Ερμ.Α.Κ. αρθρ. 46 αριθ. 1.

191. Πρβλ. παρακάτω § 666.

192. Βλέπε παραπάνω §§ 660, 661 και 661 Α.

μόνο ορίζεται¹⁹³, ότι η απόφαση που κηρύσσει την αφάνεια, εφόσον δεν υπόκειται σε έφεση ή αναίρεση, ισχύει και παράγει αποτελέσματα υπέρ και εναντίον όλων, με τήρηση των λοιπών διατάξεων του άρθρ. 47 του Α.Κ. Το άρθρο αυτό ορίζει, ότι η απόφαση που κηρύσσει την αφάνεια, εφόσον δεν υπόκειται σε έφεση ή αναίρεση, δημοσιεύεται κατά τη διάταξη του άρθρ. 43 § 1 του Α.Κ. στον τύπο (σε περίληψη), και από τη δημοσίευσή της (για την οποία γίνεται λόγος παραπάνω)¹⁹⁴, ισχύει και παράγει αποτελέσματα υπέρ και εναντίον όλων. Γ) Για το γεγονός που βεβαιώνει η απόφαση συντάσσεται ληξιαρχική πράξη ή γίνεται αντίστοιχη σημείωση πάνω σ' αυτήν¹⁹⁵. Δ) Από τις αμέσως παραπάνω μνημονευόμενες κυρίως δικονομικές συνέπειες της αποφάσεως που κηρύσσει την αφάνεια, διαφέρουν και πρέπει να διακρίνονται οι κατά το ουσιαστικό δίκαιο (Α.Κ. κ.λπ) συνέπειες της καταστάσεως της αφάνειας που κηρύχθηκε, για τις οποίες γίνεται λόγος στην ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του ουσιαστικού δικαίου (Α.Κ. 48, 49, 50, 1445, 1883 κ.λπ.).

Τίτλος Τέταρτος

Άρση της αφάνειας ή μεταβολή του χρόνου της ενάρξεώς της

§ 666

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Κατά τη διάρκεια της αφάνειας που έχει κηρυχθεί, είναι ενδεχόμενο να λάβουν χώρα γεγονότα, που να δικαιολογούν ή να επιβάλλουν την άρση της ή τη μεταβολή του χρόνου ενάρξεώς της. Β) Εάν μεσολαβήσει τέτοιο γεγονός, τηρείται, εφόσον ζητηθεί –σύμφωνα με όσα παρακάτω εκτίθενται– η συγκεκριμένη διαδικασία, για την οποία γίνεται λόγος (και) στη συνέχεια.

ΙΙ) *Προϋποθέσεις άρσεως της αφάνειας ή μεταβολής του χρόνου ενάρξεώς της.* Α) Λόγοι άρσεως της αφάνειας είναι (κυρίως) η εμφάνιση του αφάντου ή η λήψη ασφαλούς και εξακριβωμένης ειδήσεως για τον θάνατό του. Β) Εξ άλλου, λόγοι μεταβολής του χρόνου της ενάρξεως της αφάνειας είναι η λήψη νεότερων πληροφοριών για τον χρόνο της εξαφανίσεως του αφάντου, οι οποίες διαφέρουν από τις πληροφορίες, στις οποίες στηρίχθηκε ο καθορισμός του χρόνου της ενάρξεως της αφάνειας από την απόφαση, η οποία είναι εκείνη που κηρύσσει την αφάνεια, χωρίς να αποκλείεται όμως η

193. ΚΠολΔ 785 (831) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 894 § 1, Α.Ε. 831 § 1.

194. Βλ. παραπάνω στοιχ. V.

195. Α.Κ. 47 § 2.

έκδοση και άλλης μεταγενέστερης αποφάσεως για το θέμα αυτό, με την οποία (να) μεταβάλλεται ο παραπάνω χρόνος ενάρξεως της αφάνειας.

III) *Νομιμοποίηση*. Α) Την άρση της αφάνειας ή τη μεταβολή του χρόνου της ενάρξεώς της μπορεί να ζητήσει οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον (διάδικος της δίκης της κηρύξεως της αφάνειας ή της μεταβολής του χρόνου της ενάρξεώς της ή τρίτος), το οποίο επιτελεί στη προκειμένη περίπτωση και νομιμοποιητική λειτουργία. Β) Η σχετική αίτηση (πρέπει να) απευθύνεται κατά των διαδίκων της προηγούμενης δίκης.

IV) *Αρμοδιότητα*. Ως προς την καθ' ύλην και κατά τόπον αρμοδιότητα ισχύουν, σύμφωνα με το άρθρ. 783 (829) ΚΠολΔ, όσα παραπάνω¹⁹⁶ εκτίθενται ως προς τα αντίστοιχα θέματα για την κήρυξη της αφάνειας.

V) *Εφαρμοστέοι κανόνες*. Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 784 (830) ΚΠολΔ¹⁹⁷, εάν η άρση της καταστάσεως της αφάνειας ή η μεταβολή του χρόνου της ενάρξεώς της ζητείται από κάποιον από τους διαδίκους, εφαρμόζονται οι διατάξεις του αρθρ. 758, εάν δε από τρίτο, οι διατάξεις των άρθρ. 773-775 ΚΠολΔ. Στην πρώτη περίπτωση η παραπομπή γίνεται στους κανόνες της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως, στη δεύτερη (θα πρέπει να) θεωρούνται, κατά την άποψή μας, εφαρμοστέοι οι κανόνες για άσκηση τριτανακοπής, παρά τη διατύπωση του άρθρ. 785 (831) § 2 ΚΠολΔ.

VI) *Προδικασία*. Ενόψει της αμέσως παραπάνω αναφερθείσας διατάξεως του άρθρ. 784 (830) ΚΠολΔ, εάν η σχετική παραπάνω αίτηση υποβάλλεται από κάποιον από τους διαδίκους, πρέπει να τηρούνται οι ως άνω εκτεθέντες κανόνες περί προδικασίας προκειμένου περί ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων που εκδίδονται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας¹⁹⁸, εφόσον δε η άρση της αφάνειας ή η μεταβολή του χρόνου της ενάρξεως αυτής ζητείται από τρίτους, (στους οποίους περιλαμβάνεται και ο θεωρούμενος μέχρι τότε ως εξαφανισθείς), έχουν εφαρμογή οι κανόνες, οι οποίοι διέπουν τα σχετικά με την άσκηση τριτανακοπής κατά των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας¹⁹⁹.

VII) *Κύρια διαδικασία*. Όσα αμέσως παραπάνω εκτίθενται ως προς

196. Βλ. παραπάνω § 665.

197. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 893, Α.Ε. 830.

198. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

199. Βλ. παραπάνω § 652.

την προδικασία, θα πρέπει να επαναληφθούν, με βάση την παραπάνω διάταξη και ως προς την κύρια διαδικασία (στο ακροατήριο κ.λπ.), ενόψει της διατάξεως του αρθρ. 784 (830) ΚΠολΔ. Δηλαδή εφαρμόζονται, ανάλογα με το πρόσωπο του αιτούντα, οι κανόνες που ισχύουν για ανάκληση ή μεταρρύθμιση ή τριτανακοπή (κατά) των αποφάσεων που εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας²⁰⁰.

VIII) *Απόφαση*. Το τυπικό και ουσιαστικό περιεχόμενο της αποφάσεως που εκδίδεται και αποφαίνεται στη παραπάνω αίτηση ή τριτανακοπή είναι το σύνθητες των αντίστοιχων αποφάσεων, οι οποίες αποφαινούνται σε αίτηση ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεων ή σε τριτανακοπή εναντίον αποφάσεων, που εκδίδονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Συνεπώς, αρκεί η παραπομπή σε όσα αναπτύσσονται για τα θέματα αυτά στους οικείους τόπους²⁰¹.

IX). *Ένδικο μέσα*. Α) Ειδικές διατάξεις ως προς τα θέματα αυτά δεν αναγράφονται στον ΚΠολΔ κ.λπ. Β) Συνεπώς ισχύουν αντίστοιχα οι σχετικοί κανόνες, οι οποίοι έχουν εφαρμογή σε αποφάσεις, που εκδίδονται σε δίκες για ανάκληση ή μεταρρύθμιση αποφάσεων που εκδίδονται (και στις δύο περιπτώσεις) κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας²⁰². Γ) Ειδικά θα πρέπει να μνημονευθεί η διάταξη της § 2 του άρθρ. 785(831) ΚΠολΔ²⁰³. Κατά τη διάταξη αυτή, η απόφαση που δέχεται την αίτηση του αφάντου για να αρθεί η κατάσταση της αφάνειάς του, δεν υπόκειται σε έφεση, αναψηλάφηση ή αναίρεση.

X) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση αποφάσεων*. Α) Κατ' αρχήν, η φύση των αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται στις αιτήσεις άρσεως της καταστάσεως αφάνειας ή μεταβολής του χρόνου ενάρξεως αυτής, δεν αποκλείει τη δυνατότητα της υποβολής αιτήσεως ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων αυτών, ως προς τις οποίες έχουν εφαρμογή οι παραπάνω αναφερόμενοι κανόνες του κοινού δικαίου²⁰⁴. Β) Ως προς τις αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται κατά τη διαδικασία της τριτανακοπής, ισχύει ό,τι και στη βασική τριτανακοπή εναντίον αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται σε

200. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

201. Βλ. παραπάνω § 647.

202. Πρβλ. παραπάνω §§ 648 επ.

203. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 894, Α.Ε. 831.

204. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

τέτοια θέματα στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας²⁰⁵.

ΧΙ) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Ως προς τα θέματα αυτά και μάλιστα ως προς τις συνέπειες των αποφάσεων που εκδίδονται σύμφωνα με τις προηγούμενες παρατηρήσεις γενικά ισχύουν οι παραπάνω για τα αντίστοιχα προβλήματα της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας καθιερούμενοι κανόνες²⁰⁶. Β) Ως προς τις ειδικές συνέπειες των αποφάσεων αυτών, ισχύει και στη προκείμενη περίπτωση το άρθρ. 785 (831) § 1 ΚΠολΔ. Κατά τη διάταξη αυτή η απόφαση που κηρύσσει την αφάνεια ή που μεταβάλλει το χρόνο της ενάρξεώς της, εφόσον δεν υπόκειται σε έφεση ή αναίρεση, ισχύει και παράγει (όπως και εκείνη που κηρύσσει την αφάνεια σύμφωνα με όσα παραπάνω εκτίθενται) αποτέλεσμα υπέρ και εναντίον όλων· τηρούνται πάντως οι λοιπές διατάξεις του άρθρ. 47 του Α.Κ. περί δημοσιεύσεως κ.λπ. και για τις οποίες έγινε λόγος προηγουμένως²⁰⁷. Η παραπάνω διάταξη δεν μνημονεύει την απόφαση, η οποία αίρει την κατάσταση αφάνειας. Παρά αυτή τη σιωπή και παραλείψη της ως άνω δικονομικής διατάξεως ως προς το συγκεκριμένο θέμα, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, ότι ισχύει και στην περίπτωση αυτή πολύ περισσότερο η ίδια ως άνω διάταξη.

Τίτλος Πέμπτος

Διαδικασία διορισμού προσωρινής διοικήσεως ή εκκαθαριστού νομικού προσώπου κλπ. ή αντικαταστάσεως αυτών*

§ 667

* *Ενδεικτική νομολογία για την Προσωρινή Διοίκηση*: ΑΠ 328/2003, (Ευαγγ. Πετρίγκας), ΧΡΙΑ 2003 σ. 547· ΝοΒ 2003 σ. 1856, ΕλλΔνη 2004 σ. 428· ΑΠ 395/2002, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΧΡΙΣΤ 2003 σ. 407· ΑΠ 1274/2001, (Στ. Μαθιάς), ΕΕμπΔ 2002 σ. 823, ΕλλΔνη 2002 σ. 138· ΑΠ (Ολ) 18/2001, (Στ. Μαθιάς), ΕΕμπΔ 2002 σ. 74· ΑΠ 1506/2000, (Κ. Παπαλάκης), ΔΕΕ 2001 σ. 497, ΕΕμπΔ 2001 σ. 76· ΕφΔωδ 146/2005, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 6366/2004, (Δ. Κανελλόπουλος), ΑρχΝ 2005 σ. 799· ΕφΑθ 4505/2004, (Γ. Λαλούση), ΕΕμπΔ 2004 σ. 519, ΔΕΕ 2004 σ. 1010· ΕφΠειρ 403/2004, (Ε. Σπηλιώτη), ΠειρΝομ 2004 σ. 213, ΔΕΕ 2004, σ. 910, ΕΝαυτΔ 2004 σ. 177· ΕφΠατρ 415/2003, (Β. Νανόπουλος), ΔΕΕ 2004 σ. 422, Αχα Νομ 2004 σ. 41· ΕφΑθ 6998/2002, (Ιωανν. Τέντες), ΕλλΔνη 2006 σ. 279· ΕφΑθ 6930/2002, (Γρ. Κουτσουκόπουλος), ΕλλΔνη 2004 σ. 555· ΕφΘεσ 1865/2005, (Β.

205. Βλ. παραπάνω § 652.

206. Πρβλ. παραπάνω §§ 660 επ.

207. Βλ. παραπάνω § 665.

Νικόπουλος), ΕπισκΕμπΔ 2003 σ. 184· ΕφΘες 1816/2002, (Φ. Κετσιτζίδης), ΕπισκΕμπΔ 2003 σ. 478.

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Μερικές φορές προβλέπεται από το ισχύον ουσιαστικό δίκαιο (Α.Κ. κ.λπ.) η δυνατότητα του διορισμού προσωρινής διοικήσεως ή εκκαθαριστού νομικού προσώπου ή εταιρείας, που δεν αποτελεί νομικό πρόσωπο. Β) Το πρώτο μπορεί να συμβαίνει, γιατί δεν υφίσταται ή εξέλιπε η διοίκηση του νομικού προσώπου κ.λπ. για οποιονδήποτε λόγο π.χ. ως συνέπεια παραίτησεως των μελών, κηρύξεως αυτών έκπτωτων κ.λπ. Ανάγκη διορισμού εκκαθαριστού νομικού προσώπου ή εταιρείας εμφανίζεται σε περίπτωση διαλύσεώς τους κ.λπ. Γ) Για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων και την πραγματοποίηση του παραπάνω διορισμού προβλέπεται και καθορίζεται ειδικότερη διαδικασία στο πλαίσιο της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα*. Όσες φορές σύμφωνα με το νόμο ζητείται να γίνει διορισμός προσωρινής διοικήσεως ή εκκαθαριστού νομικού προσώπου ή εταιρείας, που στερείται της νομικής προσωπικότητας, αρμόδιο καθ' ύλην είναι, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στο γενικό μέρος²⁰⁸, το μονομελές πρωτοδικείο, κατά τόπο δε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 786 (832) § 1 ΚΠολΔ²⁰⁹, το δικαστήριο (μονομελές πρωτοδικείο) της περιφέρειας, στην οποία έχει την έδρα του το νομικό πρόσωπο ή η εταιρεία.

ΙΙΙ) *Νομιμοποίηση*. Α) Ως προς την ενεργητική νομιμοποίηση, μπορεί να λεχθεί, ότι η σχετική αίτηση μπορεί να υποβληθεί από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, το οποίο εκπληρώνει και στην προκειμένη περίπτωση νομιμοποιητική λειτουργία. Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί και από κάποιο από τα μέλη της διοικήσεως που παραιτήθηκε ή απολύθηκε ή κηρύχθηκε έκπτωτη, από κάποιον από τους δανειστές (του νομικού προσώπου) κ.λπ. Β) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 786 (832) § 2 ΚΠολΔ²¹⁰, στη περίπτωση κατά την οποία, τα συμφέροντα των προσώπων που αποτελούν τη διοίκηση συγκρούονται με τα συμφέροντα του νομικού προσώπου, η παραπάνω αίτηση (πρέπει) να απευθύνεται κατά των προσώπων αυτών και να καλούνται αυτά για να παραστούν στη συζήτηση αυτής.

ΙV) *Προδικασία*. Ως προς τη σύνταξη και το περιεχόμενο της αιτή-

208. Πρβλ. παραπάνω § 630Β.

209. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 895 § 1, Α.Ε. 832 § 1.

210. Σχ. Πολ.Δ. Σ.Ε. § 2, Α.Ε. 832 § 2.

σεως, την άσκηση, την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση και τη συζήτηση στο ακροατήριο και εκδίκασή της, ισχύουν οι κανόνες του κοινού δικαίου που εκτίθενται στο γενικό μέρος.

V) *Κύρια διαδικασία*. Στο ισχύον δίκαιο δεν αναγράφεται ειδική διάταξη που να ανάγεται στην κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία. Συνεπώς έχει εφαρμογή το κοινό δίκαιο, το οποίο διέπει τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας²¹¹.

VI) *Απόφαση*. Ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση και το (τυπικό και ουσιαστικό) περιεχόμενο της αποφάσεως, έχουν εφαρμογή, *mutatis mutandis*, οι κανόνες του κοινού δικαίου που μνημονεύονται παραπάνω, οι οποίοι αφορούν τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

VII) *Ένδικα μέσα και τριτανακοπή*. Εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση ως προς το παραδεκτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως, την εισαγωγή προς συζήτηση, την εκδίκαση και την έκδοση αποφάσεων στα ένδικα μέσα και στην τριτανακοπή, εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου, για τους οποίους γίνεται λόγος στο γενικό μέρος²¹².

VIII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Α) Τα θέματα αυτά, εφόσον δεν αναγράφεται κάποια απόκλιση, διέπονται από το κοινό δίκαιο της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας²¹³. Β) Διαφορετικό είναι το θέμα της αντικαταστάσεως των μελών της προσωρινής διοικήσεως, νομικού προσώπου κ.λπ., για το οποίο γίνεται λόγος στη συνέχεια.

IX) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Ειδική διάταξη, που να ρυθμίζει το προκείμενο θέμα, δεν υπάρχει. Συνεπώς εφαρμόζεται, κατ' αρχήν τουλάχιστον, το κοινό δίκαιο που εκτίθεται στο γενικό μέρος²¹⁴. Β) Δεν αποκλείεται όμως, από τη φύση των εννόμων σχέσεων του ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες παρεμβάλλονται μερικές φορές στις εξεταζόμενες περιπτώσεις, να δικαιολογείται η παραδοχή κάποιας παρεκκλίσεως στα υποκειμενικά όρια ή στην έκταση της δεσμευτικής ισχύος της αποφάσεως.

X) *Αντικατάσταση της προσωρινής διοικήσεως*. Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 786 (832) § 3 ΚΠολΔ²¹⁵, το δικαστήριο μπορεί, με αίτηση

211. Βλ. παραπάνω §§ 640 επ.

212. Πρβλ. παραπάνω §§ 648 επ.

213. Βλέπε παραπάνω §§ 653 επ.

214. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

215. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 895 § 3, Α.Ε. 832 § 3.

όποιου έχει έννομο συμφέρον, να αντικαταστήσει την προσωρινή διοίκηση ή τους εκκαθαριστές σωματείου κ.λπ. για σπουδαίους λόγους. Κατά τη συζήτηση της σχετικής αιτήσεως (πρέπει να) καλούνται και τα πρόσωπα αυτά. Β) Έννομο συμφέρον για την υποβολή της σχετικής αιτήσεως, μπορεί να θεωρηθεί ότι έχουν μέλη της παλαιάς (προηγούμενης) και της νέας διοικήσεως, μέλη του σωματείου κ.λπ.

Γ) Ως προς την άσκηση και εισαγωγή της αιτήσεως προς συζήτηση, κατά την οποία πρέπει να κληθούν και τα μέλη της υπό αντικατάσταση προσωρινής διοικήσεως, την εκδίκαση αυτής, την έκδοση και δημοσίευση της αποφάσεως, το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως ενδίκων μέσων και τριτανakoπής, την έκδοση και τις συνέπειες των αποφάσεων, που εκδίδονται ως προς τα ασκηθέντα ένδικα βοηθήματα και ένδικα μέσα, έχουν εφαρμογή, εφόσον δεν αναγράφεται ειδική διάταξη, οι ορισμοί του κοινού δικαίου²¹⁶.

Τίτλος Έκτος Σύσταση ή ίδρυση σωματείου κ.λπ*

§ 668

* *Ενδεικτική νομολογία για τη σύσταση/ίδρυση Σωματείου*: ΜΠρΑθ 6586/2004, (Ειρ. Μπούρα), Αρμ 2005 σ. 280· ΜΠρΘεσ 8625/2003, (Π. Χορόζογλου), Αρμ 2004 σ. 583· ΜΠρΑθ 2829/2003, (Αθ. Γαλιουδάκη), ΝΟΜΟΣ.

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Το ισχύον ουσιαστικό δίκαιο (Α.Κ. κ.λπ.) επιβάλλει για τη νόμιμη σύσταση ή ίδρυση σωματείου και την τροποποίηση του καταστατικού, τη διάλυσή του και για κάποιες άλλες πράξεις, σχετικές με τη λειτουργία του, την έκδοση δικαστικής αποφάσεως. Β) Για την έκδοση τέτοιας αποφάσεως ο ΚΠολΔ²¹⁷ επιβάλλει την τήρηση της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, με κάποιες ειδικές διατυπώσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα*. Αρμόδια για την έκδοση των παραπάνω αποφάσεων είναι, καθ' ύλην μεν, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, το πολυμελές πρωτοδικείο, κατά τόπο δε, το δικαστήριο της περιφέρειας, στην οποία έχει την έδρα του ή πρόκειται να έχει την έδρα²¹⁸ του το σωματείο ή στην οποία κατοικούν οι ιδρυτές του.

216. Πρβλ. παραπάνω §§ 636 επ., 648 επ. 660 επ.

217. ΚΠολΔ 787 (833) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 896 § Α.Ε. 833 § 1.

218. ΚΠολΔ 787 (833) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 896 § 1, Α.Ε. 833 § 1.

III) *Νομιμοποίηση*. Την αίτηση για την έκδοση μιας από τις παραπάνω αποφάσεις νομιμοποιείται να υποβάλει οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, το οποίο εκπληρώνει και στη προκειμένη περίπτωση νομιμοποιητική λειτουργία, ως λ.χ. ιδρυτικό μέλος του σωματείου ή της επιτροπής που συστάθηκε και εξουσιοδοτήθηκε για την τήρηση νομίμων διατυπώσεων, μέλος ενεργό του σωματείου κ.λπ.

IV) *Προδικασία*. Ως προς τη σύνταξη και το περιεχόμενο της αιτήσεως, την άσκηση και την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση εφαρμόζονται κατά βάση οι κανόνες του κοινού δικαίου, που αναπτύσσονται στο γενικό μέρος, σε συνδυασμό όμως πάντοτε με τις κάθε φορά εφαρμοστέες διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου ενόψει και των ιδιορρυθμιών των ιδιαίτερων εννόμων σχέσεων και των συντρεχουσών ειδικών συνθηκών.

V) *Κύρια διαδικασία*. Το κοινό δίκαιο έχει εφαρμογή και για την κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία²¹⁹.

VI) *Απόφαση*. Ως προς την απόφαση δεν επιβάλλεται ειδικά τίποτα περισσότερο από τους κανόνες που αναφέρονται στο γενικό μέρος, οι οποίοι ισχύουν και στη προκειμένη περίπτωση, εκτός από την ακριβή εφαρμογή των κανόνων του ουσιαστικού δικαίου που κάθε φορά προβλέπονται²²⁰.

VII) *Ένδικα μέσα και τριτανakoπή*. Κατά βάση, ως προς το επιτρεπτό και τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως των ενδίκων μέσων και της τριτανakoπής, την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση, την εκδίκαση, την έκδοση αποφάσεων σ' αυτά και τη δημοσίευση αυτών κ.λπ. ισχύει το κοινό δίκαιο, που διέπει τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας²²¹. Ειδικά το άρθρ. 787 (833) § 2 ΚΠολΔ²²² ορίζει, ότι δικαίωμα εφέσεως κατ' απόφασεως, που δέχεται αίτηση εγγραφής σωματείου ή τροποποιήσεως καταστατικού έχει (εκτός των άλλων προσώπων που προβλέπονται) και η εποπτεύουσα αρχή.

VIII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση αποφάσεως*. Ειδική ρύθμιση δεν υπάρχει. Συνεπώς έχουν εφαρμογή οι κανόνες που εκτίθενται στο γενικό μέρος, οι οποίοι ρυθμίζουν τα αντίστοιχα θέματα γενικά²²³.

219. Βλ. παραπάνω §§ 640 επ.

220. Βλ. παραπάνω § 647.

221. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

222. Σχ.Πολ.Δ. Α.Ε. 833 § 2.

223. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

ΙΧ) *Συνέπειες της αποφάσεως που αποφαίνεται στην αίτηση ανακλήσεως κλπ.* Εφόσον δεν υφίσταται ειδική διάταξη, έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου που ρυθμίζουν τα αντίστοιχα θέματα²²⁴.

Χ) *Συνέπειες της αποφάσεως που εκδίδεται στην αρχική αίτηση.* Α) Ο ΚΠολΔ δεν περιλαμβάνει ειδική διάταξη για το θέμα αυτό. Συνεπώς έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου, που μνημονεύονται στο γενικό μέρος²²⁵. Β) Εξαιτίας της ποικιλίας των εννόμων σχέσεων, οι οποίες παρεμβάλλονται μερικές φορές στη προκειμένη περίπτωση, πρέπει να εξετάζεται κάθε φορά μήπως δικαιολογείται απόκλιση ή διαφορετική λύση κατ' εφαρμογή (των) κανόνων του ουσιαστικού δικαίου και από τη φύση των ιδιαίτερων εννόμων σχέσεων.

Τίτλος Έβδομος **Διαδικασία διατάξεως ελέγχου ανώνυμης εταιρείας**

§ 669

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Μερικές φορές προβλέπεται από το ουσιαστικό δίκαιο, ότι μπορεί να διαταχθεί κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις από το δικαστήριο ο έλεγχος της διοικήσεως και διαχειρίσεως των υποθέσεων και της περιουσίας (της) ανώνυμης εταιρείας. Β) Για τις περιπτώσεις αυτές ο ΚΠολΔ²²⁶ ορίζει, ότι ο έλεγχος αυτός διατάσσεται με δικαστική απόφαση, η οποία εκδίδεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα.* Αρμόδιο καθ' ύλην για την έκδοση της εν λόγω αποφάσεως είναι, σύμφωνα με όσα ισχύουν γενικά, κατ' αρχήν, στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, το μονομελές πρωτοδικείο, κατα τόπο δε, σύμφωνα με το άρθρ. 788 (834) ΚΠολΔ, το δικαστήριο της περιφέρειας, στην οποία έχει την έδρα της η εταιρεία.

ΙΙΙ) *Νομιμοποίηση. Προδικασία. Κύρια διαδικασία.* Α) Το ουσιαστικό δίκαιο (η νομοθεσία περί ανωνύμων εταιρειών κ.λπ.) ορίζει κάθε φορά ποίος νομιμοποιείται να υποβάλει την αίτηση για να διαταχθεί ο έλεγχος ανώνυμης εταιρείας. Στη προκειμένη περίπτωση η ενεργητική νομιμοποίηση ταυτίζεται, όπως συνήθως, με το δικαίωμα του ουσιαστικού δι-

224. Πρβλ. παραπάνω §§ 648.

225. Βλ. παραπάνω §§ 660, 661, 661Α.

226. ΚΠολΔ 788 (834), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 898, Α.Ε. 834.

καίου. Είναι ενδεχόμενο επίσης η νομιμοποίηση για την οποία έγινε λόγος να αναγνωρίζεται σε ομάδα ή πλειονότητα προσώπων. Επομένως στις περιπτώσεις αυτές μπορεί να λάβει χώρα και η αίτηση για τη διενέργεια του ελέγχου με τη μορφή της ενεργητικής ομοδικίας. Για την παθητική νομιμοποίηση δεν προκύπτει ζήτημα. Η σχετική αίτηση πρέπει να απευθύνεται κατά της ανώνυμης εταιρείας. Β) Ως προς τη σύνταξη και το περιεχόμενο της αιτήσεως, την άσκηση και την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση και την κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία, δεν καθιερώνεται κάποια διαδικαστική ιδιορρυθμία και εφαρμόζονται οι κανόνες δικαίου²²⁷. Γ) Ανάλογη παρατήρηση αρμόζει και ως προς την άσκηση παρεμβάσεως, προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως της δίκης²²⁸ προς και ως, καθώς τα παρεπίπτοντα της κύριας διαδικασίας και την περάτωση ή κατάργηση της δίκης²²⁹.

IV) *Απόφαση*. Ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση και το περιεχόμενο (τυπικό και ουσιαστικό) της αποφάσεως, τυγχάνουν εφαρμοστέοι οι ορισμοί του κοινού δικαίου, συνδυαζόμενοι όμως απαραίτητα και ενόψει των ιδιορρυθμιών των ιδιαίτερων εννόμων σχέσεων προς τους κανόνες του κάθε φορά εφαρμοστέου ουσιαστικού δικαίου²³⁰.

V) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Εφόσον δεν περιλαμβάνεται στο ισχύον δίκαιο ειδική πρόνοια και ρύθμιση, θα τύχουν εφαρμογής, ενόψει των συντρεχουσών περιστάσεων, οι κανόνες του κοινού δικαίου²³¹ σε συνδυασμό προς το κάθε φορά εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο.

VI) *Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή*. Δεν υπάρχει καμμία ειδική διάταξη ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως, την εισαγωγή προς συζήτηση κατά την κύρια διαδικασία, την έκδοση αποφάσεως στα ένδικα μέσα και στην τριτανακοπή. Εφαρμόζεται, επομένως, το κοινό δίκαιο της εκούσιας δικαιοδοσίας²³².

VII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Κατ' αρχή, εφαρμόζεται και (στην προκείμενη περίπτωση) το κοινό δίκαιο της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας²³³. Β) Επιβάλλεται όμως, όπως και σε άλλες περιπτώσεις, ο

227. Πρβλ. παραπάνω §§ 635 επ.

228. Πρβλ. παραπάνω § 631.

229. Βλ. παραπάνω §§ 643 επ.

230. Πρβλ. παραπάνω § 647.

231. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

232. Πρβλ. παραπάνω §§ 648 επ.

συντονισμός και ο συνδυασμός με τις σχετικές διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου.

Τίτλος Όγδοος
Θέματα συγκλήσεως κ.λπ. συνελεύσεων συνεταιρισμών

§ 670

* *Ειδική νομολογία για θέματα του Συνεταιρισμού*: ΜΠρΡοδ 1403/2004 (Κ. Μακρής), ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΒολ 30/2002 (Θ. Πάτρωνα) ΑρχΝ 2002, σ. 196.

Ι) *Εισαγωγή*. Στην καθημερινή συναλλακτική ζωή γεννιούνται μερικές φορές ζητήματα συγκλήσεως συνελεύσεως συνεταιρισμών, αναγραφής ή αναγγελίας ορισμένων θεμάτων της συνελεύσεως του συνεταιρισμού κ.λπ., για τα οποία απαιτείται άδεια δικαστή. Για τις περιπτώσεις αυτές ο ΚΠολΔ προβλέπει τη δυνατότητα –κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις– της τηρήσεως και εφαρμογής της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα*. Κατά το άρθρ. 789 (835) ΚΠολΔ²³⁴, όσες φορές κατά νόμο, ζητείται η σύγκληση, η αναγραφή ή η αναγγελία των θεμάτων της συνελεύσεως συνεταιρισμού, αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο της περιφέρειας, στην οποία εδρεύει ο συνεταιρισμός. Με αίτηση των συνεταίρων, το δικαστήριο χορηγεί σ' αυτούς την άδεια να συγκαλέσουν τη συνέλευση και να γνωστοποιήσουν τα θέματά της. Κυρίως θα συμβαίνει αυτό, όταν υπάρξει διαφωνία μεταξύ κάποιου συνεταίρου και της διοικήσεως του συνεταιρισμού ως προς τα θέματα της συνελεύσεως, καθώς και ως προς την ανάγκη της συγκλήσεώς της.

ΙΙΙ) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία*. Α) Ως προς τη σύνταξη, το περιεχόμενο, την άσκηση και την εισαγωγή της σχετικής αιτήσεως προς συζήτηση, εφαρμόζεται, κατ' αρχή, το κοινό δίκαιο, για το οποίο γίνεται λόγος στο γενικό μέρος²³⁵. Β) Κατ' ειδική εφαρμογή στην προκείμενη περίπτωση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, η διάταξη του άρθρ. 789 (835) ΚΠολΔ, η οποία και παραπάνω μνημονεύεται, επιβάλλει, κατά τη συζήτηση της παραπάνω αιτήσεως, να καλούνται τα μέλη της διοικήσεως του συνεταιρισμού, με κοινοποίηση σ' αυτά αντιγράφου της αιτήσεως με μνεία του τόπου και του χρόνου της ορισθείσας συζητήσεως. Γ) Η κύρια

233. Πρβλ. παραπάνω §§ 660 επ.

234. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 899, Α.Ε. 835.

235. Βλέπε παραπάνω §§ 635 επ.

(στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία διεξάγεται σύμφωνα με το κοινό δίκαιο²³⁶. Εξαιτίας της φύσεως των πραγμάτων, υφίσταται πολλές φορές διαφορά απόψεων και προτάσεων, αλλά από το γεγονός αυτό, κατ' αρχήν δεν μεταβάλλεται η φύση της διαδικασίας, εκτός αν προσλάβει σαφώς τον χαρακτήρα της αντιδικίας από τη μορφή της διατυπώσεως και των αιτήσεων εκείνων που παρίστανται από τις δύο μεριές. Δεν αποκλείεται, νομίζουμε, να υποβληθεί τέτοια αίτηση μετατροπής της διαδικασίας και από κάποιον από τους διαδίκους, η παραδοχή της οποίας εξαρτάται και από την κρίση του δικαστηρίου, η οποία σχηματίζεται από την εκτίμηση των συνθηκών και περιστάσεων που συντρέχουν. Εάν γίνει δεκτή η πρόταση από το δικαστήριο ή αν κριθεί από το δικαστήριο ως μετατρεπτέα η διαδικασία, προβαίνει (το δικαστήριο) σε αυτή κανονικά.

IV) *Απόφαση*. Ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση κατά το (τυπικό και ουσιαστικό) περιεχόμενο της αποφάσεως, εφαρμόζεται, κατά βάση, το κοινό δίκαιο. Πάντως, πρέπει και στη προκείμενη περίπτωση να υπομνησθεί, ότι έχει πρωταρχική σημασία το κάθε φορά εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο²³⁷.

V) *Ένδικα μέσα και τριτανακοπή*. Α) Από το κατ' αρχήν εφαρμοστέο κοινό δίκαιο της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως, την εισαγωγή προς συζήτηση και την εκδίκαση και την έκδοση αποφάσεων σε ένδικα μέσα και τριτανακοπή, δεν καθιερώνεται, ρητά τουλάχιστον, κάποια απόκλιση²³⁸. Πάντως, πρέπει απαραίτητα, μέσα στα όρια που έχουν σημειωθεί, να τηρείται, όπως και πρωτόδικα, η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως. Β) Εάν έλαβε χώρα, σύμφωνα με όσα εκτίθενται παραπάνω, μετατροπή της διαδικασίας, είναι επόμενο, ότι τα παραπάνω θέματα ρυθμίζονται σύμφωνα με τους κανόνες της διαγνωστικής διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας.

VI) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Εφαρμοστέο τυγχάνει το κοινό δίκαιο, εφόσον δεν υφίσταται ειδική διάταξη. Πάντως, από την ισχύ και εφαρμογή του κοινού δικαίου, είναι ενδεχόμενο να συνάγεται εξαίρεση σε ορισμένα σημεία από τους εφαρμοστέους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου²³⁹.

236. Πρβλ. παραπάνω §§ 640 επ.

237. Βλέπε παραπάνω § 647.

238. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

VII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Ως προς τα θέματα αυτά δεν χρειάζεται ούτε απαιτείται να προστεθεί κάτι περισσότερο, πέραν από την παραπομπή στους κανόνες του κοινού δικαίου²⁴⁰. Β) Η φύση των υποθέσεων είναι πάντως δυνατόν να οδηγήσει μερικές φορές σε κάποιες δικαιολογημένες αποκλίσεις.

Τίτλος Ένατος

Διορισμός και αντικατάσταση εκκαθαριστών συνεταιρισμού

§ 671

I) *Εισαγωγή*. Ειδική περίπτωση εφαρμογής της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας προβλέπει ο ΚΠολΔ σε διορισμό (ή αντικατάσταση) εκκαθαριστών συνεταιρισμού.

II) *Αρμοδιότητα*. Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 790 (836) § 1 ΚΠολΔ²⁴¹, όταν ζητείται ο διορισμός ενός ή περισσότερων εκκαθαριστών συνεταιρισμού, αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο της περιφέρειας, στην οποία εδρεύει ο συνεταιρισμός.

III) *Νομιμοποίηση. Προδικασία. Κύρια διαδικασία*. Α) Προς υποβολή της σχετικής αιτήσεως νομιμοποιείται όποιος έχει έννομο συμφέρον, το οποίο εκπληρώνει και στη προκείμενη περίπτωση νομιμοποιητική λειτουργία. Πότε αυτό συμβαίνει, κρίνεται σε συνδυασμό προς το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο. Με βάση αυτό μπορεί να λεχθεί, ότι νομιμοποιείται κάθε ενεργό μέλος του συνεταιρισμού, η διοίκησή του, ενδεχομένως δανειστές αυτών κ.λπ. Β) Ως προς τη σύνταξη, το περιεχόμενο, την άσκηση, την εισαγωγή προς συζήτηση και την εκδίκαση της αιτήσεως εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο²⁴², εφόσον λαμβάνονται, εννοείται, πάντοτε υπόψη οι σχετικοί ορισμοί του εφαρμοστέου ουσιαστικού δικαίου.

IV) *Απόφαση*. Κατ' αρχήν, ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση και το περιεχόμενο της αποφάσεως, ισχύουν οι ειδικοί κανόνες για τα θέματα αυτά που εκτίθενται στο γενικό μέρος²⁴³. Εννοείται ότι, ως προς το περιεχόμενο, δεν αποκλείεται η άμεση ή, τουλάχιστον, έμμεση επίδραση από το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο.

239. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

240. Πρβλ. παραπάνω §§ 660, 661 και 661Α.

241. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 899, Α.Ε. 836 § 1.

242. Πρβλ. παραπάνω §§ 636 επ.

243. Βλ. παραπάνω § 647.

V) *Ένδικο μέσα. Τριτανακοπή.* Ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως, την εισαγωγή προς συζήτηση, την εκδίκαση και την έκδοση αποφάσεων στα ένδικο μέσα και στην τριτανακοπή, έχουν εφαρμογή *mutatis mutandis*, οι κανόνες του γενικού μέρους²⁴⁴, σε συνδυασμό προς τους ενδεχομένως εφαρμοστέους ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου.

VI) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της απόφασης.* Εφόσον δεν προβλέπεται ειδική ρύθμιση, έχουν στη προκειμένη περίπτωση εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου που εκτίθενται στο γενικό μέρος²⁴⁵.

VII) *Συνέπειες της απόφασης.* Τίποτα το διαφορετικό, κατ' αρχήν τουλάχιστον, από όσα αναπτύσσονται στο γενικό μέρος, δεν θεσπίζεται άμεσα και ειδικά για το προκείμενο θέμα²⁴⁶. Από την εφαρμογή όμως των σχετικών κανόνων του ουσιαστικού δικαίου είναι ενδεχόμενο να προέλθουν, ως προς ορισμένα σημεία, έμμεσες συνέπειες.

VIII) *Αντικατάσταση των εκκαθαριστών.* Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 790 (836) § 2 ΚΠολΔ²⁴⁷, το σύμφωνα με τα παραπάνω αναφερόμενο αρμόδιο ειρηνοδικείο, με αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, μπορεί να αντικαταστήσει τους εκκαθαριστές, που διόρισε με απόφασή του, για σπουδαίους λόγους. Β) Κατά τη συζήτηση της σχετικής αιτήσεως πρέπει, κατ' ειδική εν προκειμένω εφαρμογή της αρχής της εκατέρωθεν αποφάσεως, να καλούνται και οι εκκαθαριστές, με επίδοση σ' αυτούς της αιτήσεως με μνεία του τόπου και του χρόνου της συζητήσεως. Ως προς τα λοιπά θέματα και ζητήματα, εφαρμόζονται οι κατ' επανάληψη παραπάνω μνημονευόμενοι ορισμοί του κοινού δικαίου.

Τίτλος Δέκατος

Διαδικασία σε περίπτωση αρνήσεως επιχειρήσεως πράξεως από εκείνους που τηρούν δημόσια βιβλία, χορηγήσεως αντιγράφων κ.λπ.*

§ 672

* *Ενδεικτική νομολογία για την τήρηση βιβλίων:* ΑΠ 107/2001, (Κ. Παπαλάκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 750/2000, (Κ. Παπαλάκης), ΝΟΜΟΣ· ΕφΔωδ 194/2005, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 6444/2003, ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 325/2001, (Β. Κυτέα), ΕλλΔ-

244. Βλέπε παραπάνω §§ 648 επ.

245. Πρβλ. παραπάνω §§ 653 επ.

246. Πρβλ. παραπάνω §§ 660 επ.

247. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 900 § 2, Α.Ε. 836 § 2.

νη 2001 σ. 1400· ΜΠρΘεσ 27298/2005, (Κ. Εμμανουηλίδου), Αρμ 2005, σ. 1794· ΜΠρΡοδ 340/2005, (Ηλ. Ξυροτύρης), ΝΟΜΟΣ· ΜονΠρΡοδ 687/2004, (Β. Παπυγκιώτη), ΝΟΜΟΣ.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η συνεπής εφαρμογή της αρχής της δημοσιότητας στη συναλλακτική και οικονομική ζωή επιβάλλει, προς επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών, σε εκείνους που τηρούν δημόσια βιβλία, με αίτηση των ενδιαφερομένων την καταχώριση ορισμένων πράξεων, οι οποίες αποβλέπουν στη σύσταση, μεταβίβαση ή κατάργηση δικαιωμάτων ιδιωτικού δικαίου ή την εξάλειψη υποθηκών, προσημειώσεων, υποθηκών ή αναγκαστικών ή συντηρητικών κατασχέσεων, την εγγραφή αγωγών ή ανακοπών στα βιβλία διεκδικήσεων ή την ενέργεια ορισμένων σημειώσεων γι' αυτές κ.λπ. Β) Εφόσον οι τηρούντες τα παραπάνω βιβλία δέχονται και εκτελούν τις αιτήσεις των ενδιαφερομένων που μνημονεύθηκαν, δεν παρίσταται ανάγκη περαιτέρω ρυθμίσεως ως προς τα σημεία αυτά, συνήθως τουλάχιστον. Γ) Υπάρχουν όμως περιπτώσεις, κατά τις οποίες διατυπώνεται αντίρρηση ή άρνηση ή εκδηλώνεται παθητική στάση ή αδιαφορία των αρμόδιων υπαλλήλων κ.λπ. Για τις περιπτώσεις αυτές ο ΚΠολΔ προβλέπει επέμβαση του δικαστηρίου, η οποία προκαλείται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Δ) Η ίδια διαδικασία τηρείται επίσης, σύμφωνα με τη διάταξη της § 5 του αναφερόμενου άρθρ. 791 (852) ΚΠολΔ, εάν ο παραπάνω υπάλληλος κ.λπ., αρνείται τη χορήγηση αντιγράφου, περιλήψεως ή πιστοποιητικού. Για την ειδική αυτή διαδικασία γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Προϋποθέσεις και προπαρασκευαστικές διατυπώσεις.* Α) Κατά το άρθρ. 791 (852) § 1 ΚΠολΔ²⁴⁸, όποιος τηρεί τα παραπάνω δημόσια βιβλία, αν αρνείται να προβεί στην αιτούμενη ενέργεια, οφείλει, το αργότερο μέσα στην επόμενη μέρα από την υποβολή της αιτήσεως, να σημειώσει περιληπτικά στο οικείο βιβλίο την άρνηση και τους λόγους της. Β) Εάν ο ενδιαφερόμενος δεν θεωρεί επαρκείς και στηριζόμενους στο νόμο και στην πραγματική κατάστασή τους παραπάνω διατυπωθέντες λόγους της αρνήσεως του αρμόδιου υπαλλήλου ή οργάνου, μπορεί να ζητήσει την επέμβαση του αρμόδιου δικαστή. Την αίτηση αυτή νομιμοποιείται, επίσης, να υποβάλει και κάθε άλλος ο οποίος έχει σχετικό έννομο συμφέρον προς τούτο.

248. ΚΠολΔ 791 (852) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 916 § 1, Α.Ε. 852 § 1.

III) *Αρμολιότητα*. Αρμόδιο δικαστήριο προς επέμβαση, είναι καθ' ύλην μεν, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο της εκούσιας δικαιοδοσίας, το μονομελές πρωτοδικείο, κατά τόπο δε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 791 (852) § 2 ΚΠολΔ²⁴⁹, το δικαστήριο, στη περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο τηρών τα παραπάνω βιβλία.

IV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία*. Α) Ως προς τη σύνταξη, το περιεχόμενο, την άσκηση και την εισαγωγή προς συζήτηση της εν λόγω αιτήσεως, έχουν εφαρμογή οι παραπάνω στο γενικό μέρος μνημονευόμενοι κανόνες του κοινού δικαίου της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Η αίτηση (πρέπει να) γνωστοποιείται με επιμέλεια της γραμματείας του δικαστηρίου προς τον τηρούντα τα βιβλία, κατ' εφαρμογή της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, ο οποίος δικαιούται και υποχρεούται να εμφανισθεί κατά τη συζήτηση αυτής στο ακροατήριο. Γ) Η κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία διεξάγεται κατά τους κοινούς κανόνες, οι οποίοι αναπτύσσονται στο γενικό μέρος²⁵⁰. Η δίκη λαμβάνει τη μορφή της υπάρξεως δύο διαδίκων, οι οποίοι όμως δεν τελούν σε πραγματική αντιδικία. Εξακολουθεί να παραμένει η μορφή της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, διεξάγεται δε αυτή με βάση τους κανόνες που αναπτύσσονται στο γενικό μέρος, εφόσον τηρείται πάντοτε, όπως κατ' επανάληψη σημειώθηκε, με ιδιαίτερη προσοχή η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως.

V) *Απόφαση*. Α) Τα σχετικά με την έκδοση, δημοσίευση και περιεχόμενο της αποφάσεως από τυπική πλευρά δεν παρουσιάζουν κάποια ιδιορρυθμία σε σχέση προς το κοινό δίκαιο. Β) Είναι ενδεχόμενο όμως να παρεμβάλλονται αποκλίσεις, εξαιτίας της εφαρμογής των σχετικών προς τα θέματα διατάξεων του ουσιαστικού δικαίου. Γ) Η απόφαση που δέχεται την αίτηση, (πρέπει να) κοινοποιείται με επιμέλεια της γραμματείας προς τον τηρούντα τα βιβλία, ο οποίος υποχρεούται να προβεί στη διατασσόμενη ενέργεια. Σε περίπτωση απορρίψεως της αιτήσεως, ο ίδιος υπάλληλος, όταν λάβει γνώση της αποφάσεως, οφείλει να προβεί σε σχετική σημείωση στο οικείο βιβλίο²⁵¹. Δ) Η εγγραφή, σημείωση ή εξάλειψη, που ενεργείται ως συνέπεια της αποφάσεως, θεωρείται ότι έγινε από τότε που υποβλήθηκε η σχετική αίτηση στον υπάλληλο – και γενικότερα στο αρμόδιο πρόσωπο – που (οφείλει να) τηρεί τα δημόσια βιβλία²⁵².

249. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 916 § 1, Α.Ε. 852 § 2.

250. Βλ. παραπάνω §§ 640 επ.

251. ΚΠολΔ 791 (852) § 3, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 916 § 3, Α.Ε. 852 § 3.

VI) *Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή.* Ως προς το επιτρεπτό των ενδίκων μέσων και της τριτανακοπής κατά της παραπάνω αποφάσεως, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως, την εισαγωγή προς συζήτηση, την εκδίκαση και την έκδοση των αποφάσεων σ' αυτά, εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο²⁵³, ενόψει πάντοτε των σχετικών ορισμών του εφαρμοστέου ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως.* Επειδή δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση, ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου εκτίθενται στο γενικό μέρος²⁵⁴.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως.* Ως προς το θέμα αυτό, αρκεί η αναφορά στα αναπτυσσόμενα στο γενικό μέρος της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας. Πάντοτε, όμως, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κάθε φορά σχετικοί κανόνες του εφαρμοστέου ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου²⁵⁵.

IX) Σύμφωνα με το άρθρο 5 – που φέρει τον τίτλο «*Διατυπώσεις για τη σύνταξη συμβολαίων για τη διεξαγωγή δικών και για τις εγγραφές στα βιβλία μεταγραφών και υποθηκών μετά την πρώτη ανάρτηση των στοιχείων κτηματογράφησης*»– § 1 Ν. 2308/1995, όπως εν μέρει αντικαταστάθηκε από το άρθρο 25 § 13 Ν. 2664/1998, προβλέπεται η ακόλουθη ρύθμιση: «1. ένα (1) μήνα από την κατά το προηγούμενο άρθρο ημερομηνία έναρξης υπολογισμού προθεσμίας έως τις κατά το άρθρο 12 πρώτες εγγραφές, απαγορεύεται, με ποινή ακυρότητας, η σύνταξη συμβολαίων για τη σύσταση, μετάθεση, αλλοίωση ή κατάργηση εμπράγματων δικαιωμάτων ή άλλων εγγραπτέων στα κτηματολογικά βιβλία δικαιωμάτων σε ακίνητα της περιοχής, την οποία αφορούν τα αναρτώμενα στοιχεία, αν δεν μνημονεύεται στο συμβόλαιο και δεν επισυνάπτεται σε αυτό σχετικό κτηματογραφικό απόσπασμα, εκδιδόμενο από το αρμόδιο Γραφείο Κτηματολογίου. Το περιεχόμενο του κτηματογραφικού αποσπάσματος ορίζεται με απόφαση του Ο.Κ.Χ.Ε. 2. Κατά τη διάρκεια ισχύος της κατά την προηγούμενη παράγραφο απαγόρευσης δεν επιτρέπεται, χωρίς προσκόμιση του προβλεπόμενου στην παράγραφο 1 κτηματογραφικού αποσπάσματος, η συζήτηση ενώπιον δικαστηρίου υπόθεσης που έχει ως αντικείμενο ε-

252. ΚΠολΔ 791 (852) § 4, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 916 § 4, Α.Ε. 852 § 4.

253. Πρβλ. παραπάνω §§ 648 επ.

254. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

255. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

μπράγματο ή άλλο εγγραπτέο στα κτηματολογικά βιβλία δικαίωμα σε ακίνητα της περιοχής, την οποία αφορούν τα αναρτώμενα στοιχεία. 3. Κατά τη διάρκεια ισχύος της κατά την παράγραφο 1 απαγόρευσης δεν επιτρέπεται η καταχώρηση στα βιβλία μεταγραφών και υποθηκών οποιασδήποτε πράξης που υπόκειται κατά νόμο σε μεταγραφή ή εγγραφή στα πιο πάνω βιβλία, αν δεν μνημονεύεται σε αυτήν ότι επισυνάπτεται το προβλεπόμενο στην παράγραφο 1 κτηματογραφικό απόσπασμα. Μετά την καταχώρηση της πράξης οι φύλακες μεταγραφών και υποθηκών αποστέλλουν αμέσως στο Γραφείο Κτηματολογίου αντίγραφο της περίληψης της πράξης, στην οποία πρέπει να αναφέρεται ότι επισυνάπτεται σε αυτήν το προαναφερόμενο απόσπασμα. Το Γραφείο Κτηματολογίου ενημερώνει αμέσως τα κτηματολογικά διαγράμματα και τους κτηματολογικούς πίνακες».

Τίτλος Ενδέκατος
Παροχή άδειας εκποίησης ενεχύρου ή αποδόσεως αυτού

§ 673

I) *Εισαγωγή.* Εφαρμογή της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας προβλέπει ο ΚΠολΔ, όταν κατά νόμο απαιτείται άδεια δικαστηρίου για την εκποίηση ενεχύρου ή για την απόδοση αυτού· με παροχή ασφάλειας στις περιπτώσεις που προβλέπονται από το νόμο και κάτω από τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από αυτόν, ή για την άρνηση της αποδόσεως αυτού και ζητείται η παροχή αυτής.

II) *Αρμοδιότητα.* Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 792 (853) ΚΠολΔ²⁵⁶, αρμόδιο για τη χορήγηση της παραπάνω αναφερόμενης άδειας είναι καθ' ύλην μεν το ειρηνοδικείο, κατά τόπο δε το δικαστήριο της περιφέρειας, στην οποία βρίσκεται το ενέχυρο.

III) *Νομιμοποίηση.* Προς υποβολή της αιτήσεως για την έκδοση της αποφάσεως που παρέχει την παραπάνω αναφερόμενη άδεια νομιμοποιείται όποιος έχει έννομο συμφέρον, το οποίο εκπληρώνει και στην προκείμενη περίπτωση, νομιμοποιητική λειτουργία, και μάλιστα ο ενεχυρούχος δανειστής, ή άλλος δανειστής του οφειλέτη, ενδεχομένως επίσης και εκείνος που ενεχυρίασε το πράγμα, πλαγιαστικά δε κατά το άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ ο δανειστής ενός από τα πρόσωπα αυτά κ.λπ., ενόψει εννοείται των συναφών ορισμών του εφαρμοστέου ουσιαστικού δικαίου.

256. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 917, Α.Ε. 853.

IV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία.* Α) Ως προς την προδικασία και συγκεκριμένα τη σύνταξη κ.λπ. της αιτήσεως, και την άσκηση και την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση, έχουν εφαρμογή οι κανόνες, για τους οποίους γίνεται λόγος στο γενικό μέρος²⁵⁷. Β) Κάτι ανάλογο πρέπει να σημειωθεί αντίστοιχα και ως προς την κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία²⁵⁸. Είναι ενδεχόμενο βεβαίως να εμφανισθούν και εδώ περιπτώσεις ασκήσεως παρεμβάσεως, κύριας ή πρόσθετης, προσεπικλήσεως, ή ανακοινώσεως της δίκης, οι προϋποθέσεις, οι διατυπώσεις και οι συνέπειες των οποίων είναι εκείνες που αναφέρονται στο γενικό μέρος.

V) *Απόφαση.* Εκτός από τους κανόνες που γενικά ισχύουν στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας δεν προβλέπεται τίποτα το ιδιαίτερο στην προκείμενη περίπτωση. Η ενδεχόμενη επίδραση των κανόνων του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου που έχουν εφαρμογή, πρέπει να εξετάζεται και να λαμβάνεται υπόψη και να συνδυάζεται κατά την αντιμετώπιση των ζητημάτων που εμφανίζονται. Στη δικαστηριακή πράξη ανακύπτουν κάθε μέρα παραδείγματα τέτοιων ζητημάτων, μερικά από τα οποία είναι δυσεπίλυτα.

VI) *Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή.* Και ως προς αυτά τα θέματα (το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως, της εισαγωγής προς συζήτηση, την εκδίκαση, την έκδοση αποφάσεως κ.λπ.) έχει εφαρμογή το κοινό δίκαιο²⁵⁹, σε συνδυασμό με τους κάθε φορά εφαρμοστέους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως.* Εφόσον δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση, εφαρμόζονται, *mutatis mutandis*, οι ορισμοί του κοινού (αστικού δικονομικού) δικαίου που αναπτύσσονται στο γενικό μέρος²⁶⁰.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως.* Εφαρμοστέο και στην προκείμενη περίπτωση τυγχάνει το κοινό δίκαιο, για το οποίο γίνεται μνεία στο γενικό μέρος²⁶¹, συνδυαζόμενο, εννοείται, με τους σχετικούς και συναφείς κανόνες του ουσιαστικού δικαίου.

257. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

258. Βλ. παραπάνω §§ 640 επ.

259. Πρβλ. παραπάνω §§ 648 επ.

260. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

261. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

Τίτλος Δωδέκατος
Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση μεσεγγνούχου ή φύλακα

§ 674

I) *Εισαγωγή.* Α) Σε περισσότερες από μια περιπτώσεις το ισχύον δίκαιο προβλέπει το διορισμό μεσεγγνούχου με δικαστική απόφαση²⁶². Β) Στις περιπτώσεις αυτές, ορίζεται από τον ΚΠολΔ, ότι τηρείται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, για την εφαρμογή της οποίας στη προκείμενη περίπτωση, γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Αρμοδιότητα.* Κατά τη διάταξη του άρθρ. 793 (854) ΚΠολΔ²⁶³, εάν κατά το νόμο προβλέπεται και ζητείται ο διορισμός μεσεγγνούχου ή φύλακα, ο διορισμός, η αντικατάσταση και η παύση αυτού γίνεται με απόφαση του ειρηνοδικείου της περιφέρειας, στην οποία βρίσκονται τα πράγματα που πρέπει να φυλαχθούν. Καθ' ύλην, δηλαδή, αρμόδιο θεωρείται το ειρηνοδικείο, κατά τόπο δε το ειρηνοδικείο της περιφέρειας, στην οποία βρίσκεται το υπό μεσεγγύηση ή φύλαξη αντικείμενο.

III) *Νομιμοποίηση.* Προς υποβολή της παραπάνω αιτήσεως νομιμοποιείται όποιος έχει έννομο συμφέρον, ενόψει των κάθε φορά εφαρμοστέων κανόνων του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου, ως λ.χ. ο κατασχών δανειστής, καθένας από εκείνους που ερίζουν για την κυριότητα, νομή ή κατοχή κάποιου πράγματος κ.λπ., οι δανειστές καθενός από τα πρόσωπα αυτά, κατ' εφαρμογή της γενικής διατάξεως του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ κ.λπ.

IV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία.* Τα σχετικά ζητήματα, μερικά από τα οποία παρουσιάζουν δυσχέρειες ιδιάζουσας φύσεως και μάλιστα τόσο η προδικασία (σύνταξη και περιεχόμενο αιτήσεως, άσκηση αυτής, συνέπειες, εισαγωγή προς συζήτηση κ.λπ.), όσο και η κύρια διαδικασία διεξάγονται σύμφωνα με τους κανόνες του κοινού δικαίου²⁶⁴, ενόψει πάντοτε των ιδιοτυπιών κάθε περιπτώσεως, εξαιτίας της άμεσης ή αντανakλαστικής επιδράσεως των ορισμών του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου, οι οποίοι μπορούν να έχουν εφαρμογή στην προκείμενη περίπτωση. Σε καθημερινή σχεδόν βάση ανακύπτουν στη διεξαγωγή των δικών σχετικά προβλήματα, μερικά από τα οποία έχουν απασχολήσει κατ' επανάληψη τη νομολογία.

262. Βλ. Ερμ. Α.Κ. αρθρ. 831-833 και τις παρατηρήσεις σ' αυτά.

263. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 918, Α.Ε. 854.

264. Βλ. παραπάνω §§ 636 επ. 640 επ.

V) Με την επιφύλαξη μόνο της λήψεως υπόψη των κανόνων του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου που αφορούν άμεσα ή έμμεσα κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, τηρητέα τυγχάνει η παραπάνω περιγραφόμενη γενική διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας²⁶⁵.

VI) *Ένδικο μέσο. Τριτανακοπή.* Τα σχετικά με το επιτρεπτό των ενδίκων μέσων και της τριτανακοπής, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως, την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση, την εκδίκαση, την έκδοση αποφάσεων κ.λπ., θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με βάση τους κανόνες του κοινού δικαίου²⁶⁶.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της απόφασης.* Α) Ειδικές διατάξεις για τα θέματα αυτά κατά τις εξεταζόμενες περιπτώσεις δεν υπάρχουν. Β) Συνεπώς, έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου που μνημονεύονται παραπάνω στο γενικό μέρος²⁶⁷.

VIII) *Συνέπειες της απόφασης.* Με βάση τους ορισμούς του κοινού δικαίου²⁶⁸, εφόσον λαμβάνονται σε συνδυασμό υπόψη και οι εφαρμοστέοι κάθε φορά κανόνες του ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου, κρίνονται και αξιολογούνται και τα θέματα τα σχετικά με τις συνέπειες της απόφασης.

Τίτλος Δέκατος Τρίτος Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση πραγματογνομόνων

§ 675

I) *Εισαγωγή.* Α) Μερικές φορές παρίσταται ανάγκη, σύμφωνα με ειδικές διατάξεις του ισχύοντος (ουσιαστικού κυρίως, ενδεχομένως δε και δικονομικού) δικαίου, ο διορισμός, η αντικατάσταση ή η παύση πραγματογνομόνων με πράξη του δικαστή. Β) Το άρθρ. 794 (855)²⁶⁹ ΚΠολΔ ορίζει ως εφαρμοστέα στις παραπάνω περιπτώσεις τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας σε συνδυασμό με τυχόν υφιστάμενες διατάξεις του ουσιαστικού, ενδεχομένως δε και του δικονομικού δικαίου, που μπορούν να έχουν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση εφαρμογή.

II) *Αρμοδιότητα.* Κατά το παραπάνω αναφερόμενο άρθρ. 794 (855)

265. Βλ. παραπάνω §§ 636 επ., 640 επ.

266. Πρβλ. παραπάνω §§ 648 επ.

267. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

268. Πρβλ. παραπάνω § 660 επ.

269. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 919, Α.Ε. 833.

ΚΠολΔ²⁷⁰, εάν κατά το νόμο δικαιούται κάποιος να ζητήσει το διορισμό κ.λπ. πραγματογνωμόνων, ο διορισμός, η αντικατάσταση ή η παύση αυτών γίνεται με απόφαση δικαστική και ορίζεται ως αρμόδιο καθ' ύλην μεν, το ειρηνοδικείο, κατά τόπο δε το ειρηνοδικείο της περιφέρειας, στην οποία πρόκειται να διεξαχθεί η πραγματογνωμοσύνη.

III) *Νομιμοποίηση*. Οι διάφορες ειδικές διατάξεις καθορίζουν κάθε φορά, ποίος δικαιούται και έχει έννομο συμφέρον και συνεπώς νομιμοποιείται να ζητήσει το διορισμό, την αντικατάσταση ή την παύση πραγματογνωμόνων.

IV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία*. Τα σχετικά θέματα (σύνταξη, περιεχόμενο, άσκηση, εισαγωγή προς συζήτηση, εκδίκαση κ.λπ.) ρυθμίζονται από το κοινό δίκαιο²⁷¹ της εκούσιας δικαιοδοσίας, οι κανόνες του οποίου πρέπει να συνδυάζονται με τους ειδικούς ορισμούς του ισχύοντος ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου που διέπουν τα διάφορα θέματα.

V) *Απόφαση*. Καμμία απόκλιση όσον αφορά τα σχετικά θέματα (έκδοση, δημοσίευση, περιεχόμενο κ.λπ.) από τους κανόνες του γενικού μερους²⁷², δεν καθιερώνεται. Μόνο το ουσιαστικό κ.λπ. δίκαιο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, εάν συντρέχει περίπτωση, πράγμα το οποίο, όπως αποδεικνύεται από την καθημερινή πείρα, συμβαίνει όχι σπάνια.

VI) *Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή*. Και ως προς τα ζητήματα αυτά εφαρμόζεται (το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις και τις συνέπειες ασκήσεως, την εισαγωγή προς συζήτηση, την κύρια διαδικασία κ.λπ.), εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση, το κοινό (αστικό δικονομικό) δίκαιο²⁷³, σε συνδυασμό, αν συντρέχει περίπτωση, κυρίως ως προς την τριτανακοπή, με τους εφαρμοστέους σε κάθε περίπτωση ειδικούς κανόνες ουσιαστικού κ.λπ. δικαίου.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Α) Ειδική ρύθμιση για τα θέματα αυτά δεν περιέχεται στον ΚΠολΔ. Β) Συνεπώς πρέπει να εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου που μνημονεύονται στο γενικό μέρος²⁷⁴.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Τα θέματα αυτά αντιμετωπίζονται

270. Βλ. παραπομπή στην υποσημ. 1.

271. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ., 640 επ.

272. Βλ. παραπάνω § 647.

273. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

274. Πρβλ. παραπάνω §§ 653 επ.

με βάση τους γενικούς κανόνες της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας²⁷⁵, σε συνδυασμό, αν συντρέχουν οι απαιτούμενες κάθε φορά προϋποθέσεις, με τους ορισμούς του ουσιαστικού ή μερικές φορές και αστικού δικονομικού δικαίου που μπορούν να έχουν εφαρμογή.

Τίτλος Δέκατος Τέταρτος
Εκμίσθωση αντικειμένου επικαρπίας. Ανάθεση ασκήσεως επικαρπίας
σε διαχειριστή κ.λπ.

§ 676

Ι) *Εισαγωγή*. Εφαρμογή της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας προβλέπει ο ΚΠολΔ για εκείνες τις περιπτώσεις, στις οποίες, με βάση διάταξη του ουσιαστικού δικαίου (Α.Κ. κ.λπ.), μπορεί να ζητηθεί, να διαταχθεί με δικαστική απόφαση η εκμίσθωση του αντικειμένου της επικαρπίας ή η ανάθεση της ασκήσεως της επικαρπίας σε διαχειριστή.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα*. Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 795 (856) εδ. α'²⁷⁶ ΚΠολΔ, εάν υπάρχει δικαίωμα επικαρπίας και ο κύριος του πράγματος δικαιούται κατά το νόμο να ζητήσει να διαταχθεί με δικαστική απόφαση η εκμίσθωσή του ή η ανάθεση της ασκήσεως της επικαρπίας, σε διαχειριστή, αυτές (οι ενέργειες), καθώς και η άρση της ασκήσεως της επικαρπίας διατάσσονται από το δικαστήριο της περιφέρειας, στην οποία βρίσκεται το πράγμα. Β) Αρμόδιο δηλαδή είναι, καθ' ύλην μεν, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, το μονομελές πρωτοδικείο, κατά τόπο δε το δικαστήριο της περιφέρειας της τοποθεσίας του αντικειμένου της επικαρπίας.

ΙΙΙ) *Νομιμοποίηση*. Προς υποβολή της σχετικής ασκήσεως νομιμοποιείται, ενόψει των σχετικών διατάξεων του ουσιαστικού δικαίου και της παραπάνω αναφερόμενης διατάξεως του ΚΠολΔ, ο κύριος του πράγματος που τελεί υπό επικαρπία ή δανειστής αυτού, που ασκεί πλαγιαστικά κατά το άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ τα δικαιώματα αυτού, καθώς και κάθε άλλος που έχει έννομο συμφέρον, το οποίο εκπληρώνει και στη προκειμένη περίπτωση –ακριβώς όπως και σε άλλες ανάλογες περιπτώσεις– νομιμοποιητική λειτουργία.

ΙV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία*. Εφόσον δεν καθιερώνεται εξαίρεση,

275. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

276. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 920 εδ. α', Α.Ε. 856 εδ. α'

εφαρμόζεται ως προς τα θέματα αυτά το κοινό δίκαιο²⁷⁷ σε συνδυασμό, εφόσον συντρέχει περίπτωση, με τους εφαρμοστέους ενδεχομένως κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, οι οποίοι προκαλούν μερικές φορές ενδιαφέροντα ζητήματα θεωρητικής και πρακτικής σημασίας, τα οποία ο δικαστής είναι υποχρεωμένος να αντιμετωπίσει.

V) *Απόφαση*. Ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση, και το περιεχόμενο της αποφάσεως ισχύουν, κατ' αρχήν, οι κανόνες της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας που εκτίθενται στο γενικό μέρος²⁷⁸, με τους οποίους θα πρέπει να συνδυάζονται οι ορισμοί του ουσιαστικού δικαίου που αφορούν τη συγκεκριμένη έννομη σχέση, και σε σχέση με τους οποίους ανακύπτουν τα προβλήματα που παραπάνω επισημαίνονται.

VI) *Ένδικο μέσα. Τριτανακοπή*. Εφόσον δεν θεσπίζεται ειδική ρύθμιση ως προς το παραδεκτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως των ενδίκων μέσων και της τριτανακοπής, την εισαγωγή τους προς συζήτηση, την εκδίκαση και την έκδοση αποφάσεων σ' αυτά, εφαρμοστέοι τυγχάνουν, οι ορισμοί του κοινού δικαίου της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας²⁷⁹, παράλληλα πάντοτε με τους σχετικούς κανόνες του ουσιαστικού δικαίου.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Εφόσον δεν υπάρχει ειδική ως προς αυτά τα θέματα ρύθμιση, εφαρμοστέοι τυγχάνουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου που αναφέρονται στο γενικό μέρος²⁸⁰.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Και στη προκείμενη περίπτωση η απόφαση έχει τις ίδιες συνέπειες που έχει και στις προηγούμενες περιπτώσεις, με την επιφύλαξη, εννοείται, της εφαρμογής των συναφών κανόνων του ουσιαστικού δικαίου, η οποία, εξαιτίας των ζητημάτων που εμφανίστηκαν, μπορεί κανείς να υποθέσει, είναι πιθανόν να έχει ενδιαφερόουσες εξελίξεις.

IX) *Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση του διαχειριστή*. Όσα παραπάνω αναπτύσσονται στα στοιχ. I-VIII, ισχύουν *mutatis mutandis*, και στα θέματα διορισμού, αντικαταστάσεως ή παύσεως του διαχειριστή.

277. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ., 640 επ.

278. Πρβλ. παραπάνω § 647.

279. Πρβλ. παραπάνω §§ 648 επ.

280. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

Τίτλος Δέκατος Πέμπτος
Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση επιτρόπου, ειδικού επιτρόπου
ή προσωρινού επιτρόπου*

§ 677

* *Ενδεικτική νομολογία για το διορισμό κ.λπ. Επιτρόπου:* ΕφΔωδ 231/2003, (Μ. Δέτησης), ΝΟΜΟΣ ΜΠρΚερκ 179/2003 ΝοΒ 2003, σ. 1663.

Ι) *Εισαγωγή.* Θέματα διορισμού, αντικαταστάσεως ή παύσεως επιτρόπου ανηλίκου κ.λπ., υποβάλλει ο ΚΠολΔ στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Για τα ιδιαίτερα ζητήματα γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αρμολιότητα.* Α) Σε όλες τις παρακάτω αναφερομένες περιπτώσεις καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο της εκούσιας δικαιοδοσίας, είναι το μονομελές πρωτοδικείο. Β) Εξ άλλου, κατά τη διάταξη του άρθρ. 796 § 1 (857) ΚΠολΔ²⁸¹, όσες φορές κατά το νόμο ζητείται ο διορισμός, η αντικατάσταση ή η παύση επιτρόπου, ειδικού ή προσωρινού επιτρόπου, αρμόδιο είναι το δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την κατοικία του και, αν αυτή δεν υπάρχει, τη διαμονή του εκείνος που πρόκειται να τεθεί ή που βρίσκεται υπό επιτροπεία. Το ίδιο ως άνω κατά τόπο αρμόδιο δικαστήριο είναι επίσης αρμόδιο και για το διορισμό, την αντικατάσταση ή την παύση των μελών του εποπτικού συμβουλίου. Με την ίδια διάταξη (άρθρο 796 § 1 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το Ν. 2447/1996, άρθρ. 40) προβλέπεται, ότι αν ο ανήλικος που έχει την ελληνική ιθαγένεια δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στην ημεδαπή (δηλαδή στην Ελλάδα), τότε η σχετική αίτηση μπορεί να ασκηθεί στο δικαστήριο της τελευταίας συνήθους διαμονής του στην Ελλάδα, διαφορετικά στο δικαστήριο της πρωτεύουσας του κράτους (δηλαδή της Ελλάδος). Επομένως προϋπόθεση εφαρμογής της ως άνω διατάξεως (τρίτο εδάφιο της παραγρ. 1 του άρθρου 796 ΚΠολΔ) και της αντίστοιχης δωσιδικίας είναι εν προκειμένω να έχει ο ανήλικος την ελληνική ιθαγένεια.

ΙΙΙ) *Νομιμοποίηση.* Α) Όπως προκύπτει από τα άρθρ. 796 (857) ΚΠολΔ²⁸² και 1602 ΑΚ την αίτηση προς ενέργεια στη παραπάνω πράξη νομιμοποιούνται να υποβάλλουν η μητέρα, ο επίτροπος, κάθε μέλος του συγγενικού συμβουλίου, ο δανειστής εκείνου που τελεί υπό επιμέλεια, ο εισαγγε-

281. Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 40 ν. 2447/1996. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 931 § 1 εδ. β', Α.Ε. 857 § 1 εδ. β'.

282. Όπως ισχύει μετά το άρθρο 40 ν. 2447/1996. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 921 § 2, Α.Ε. 857 § 2.

λέας των πρωτοδικών και όποιος έχει έννομο συμφέρον. Β) Δεν αποκλείεται σε ορισμένες περιπτώσεις και άλλα πρόσωπα να έχουν, με βάση ειδικές διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου, έννομο συμφέρον, το οποίο εκπληρώνει (και) στη προκείμενη περίπτωση νομιμοποιητική λειτουργία, προς υποβολή της παραπάνω αιτήσεως.

IV) Προδικασία. Κύρια διαδικασία. Α) Ως προς την προδικασία, (σύνταξη και περιεχόμενο αιτήσεως, άσκησή της και εισαγωγή της προς συζήτηση), έχει εφαρμογή το κοινό δίκαιο της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας²⁸³, ενόψει πάντως και των ορισμών του ουσιαστικού δικαίου (ΑΚ κ.λπ.). Β) Κάτι ανάλογο θα πρέπει να παρατηρηθεί, *mutatis mutandis*, και ως προς την κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία. Γ) Με τη νέα ειδική διάταξη που εμπεριέχεται πλέον στο άρθρο 796 ΚΠολΔ (παράγρ. 2 του άρθρου 796 ΚΠολΔ) ορίζεται αναφορικά με την προδικασία που πρέπει να τηρηθεί, ότι σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες, κατά την ισχύουσα νομοθεσία για την επιτροπεία ανηλίκων, προβλέπεται η αυτεπάγγελτη ενέργεια του δικαστηρίου, αυτό οφείλει να συντάσσει χωρίς καθυστέρηση την κατά την τέταρτη παράγραφο του άρθρου 747 πράξη του, ώστε η υπόθεση να εισάγεται προς συζήτηση στη συντομότερη κατά το δυνατό δικάσιμο. Δ) Περαιτέρω από την επίσης νέα ειδική διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 796 ΚΠολΔ ορίζεται, ότι η σχετική αίτηση ή η πράξη της τέταρτης παραγράφου του άρθρου 747 ΚΠολΔ κοινοποιούνται υποχρεωτικά και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία στις περιπτώσεις, στις οποίες ο νόμος προβλέπει, ότι η σύνταξη και η υποβολή σχετικής εκθέσεώς της είναι υποχρεωτική. Η έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας πρέπει να κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου, τρεις ημέρες πριν από αυτήν που ορίστηκε για τη συζήτηση. Η έκθεση δεν είναι υποχρεωτική για τις περιπτώσεις του άρθρου 781 ΚΠολΔ (δηλαδή για τις περιπτώσεις που προβλέπεται η δυνατότητα λήψεως ασφαλιστικών μέτρων κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας). Ε) Τέλος, επίσης, από τη νέα διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 796 ΚΠολΔ ορίζεται, ότι σε όλες τις περιπτώσεις, στις οποίες οι ισχύουσες διατάξεις για την επιτροπεία των ανηλίκων προβλέπουν την επικοινωνία του δικαστηρίου με τον ανήλικο και την ακρόασή του ή κρίνουν αναγκαία τη διεξαγωγή πραγματογνωμοσύνης, έχουν εφαρμογή οι επίσης νέες διατάξεις των πα-

283. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ., 640 επ.

ραγράφων 3 και 4 του άρθρου 681 Γ΄ ΚΠολΔ [δηλαδή όπως αυτό ισχύει μετά τους Ν. 2447/1996 (άρθρ. 38) και Ν. 2521/1997 (άρθρ. 19)].

V) *Απόφαση*. Ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση και το περιεχόμενο της αποφάσεως, ισχύει το κοινό δίκαιο²⁸⁴, το οποίο συμπληρώνεται, εφόσον συντρέχει περίπτωση, με τους ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου (ΑΚ κ.λπ.).

VI) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Με βάση τους κανόνες του κοινού δικαίου της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας σε συνδυασμό με τους εφαρμοστέους κάθε φορά ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου (ΑΚ κ.λπ.), καθορίζονται και οι συνέπειες της αποφάσεως που εκδίδεται σε κάθε μια από τις παραπάνω αιτήσεις, από το οποίο, όπως συνάγεται από τη δικαστική πράξη, μπορούν να προέλθουν διάφορες εξελίξεις²⁸⁵.

VII) *Ένδικο μέσα. Τριτανakoπή*. Το παραδεκτό, οι προϋποθέσεις, οι διατυπώσεις και οι συνέπειες της ασκήσεως ενδίκων μέσων και τριτανakoπήs, η εισαγωγή αυτών προς συζήτηση, η εκδίκαση και η έκδοση αποφάσεων και η δημοσίευση και το περιεχόμενο των αποφάσεων που αποφαίνονται σ' αυτά, ρυθμίζονται από το κοινό δίκαιο, σε συνδυασμό με τους εφαρμοστέους κάθε φορά κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, ιδιαίτερα ως προς την τριτανakoπή²⁸⁶.

VIII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Επειδή δεν υπάρχει ειδική διάταξη, εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου, που αναλύονται στο γενικό μέρος²⁸⁷.

Τίτλος Δέκατος Έκτος

Παροχή άδειας σε ορισμένα πρόσωπα προς ενέργεια ορισμένων πράξεων*

§ 678

* *Παροχή άδειας*: ΑΠ 338/2004, (Στ. Πατεράκη), ΝοΒ 2005 σ. 463, ΕλλΔνη 2005 σ. 1451 ΕφΑθ 4018/2005, (Δ. Μόκκας), ΕλλΔνη 2005 σ. 1727 ΕφΑθ 4849/2000, ΕλλΔνη 2001 σ. 481 ΠΠρΑθ 4309/2003, (Ν. Πιπιλίγκας), ΝΟΜΟΣ ΜΠρΡοδ 673/2004, (Γ. Πλαγάκος), ΝΟΜΟΣ ΜΠρΒολ 195/2002, (Π. Μαυρομάτης), ΝΟΜΟΣ.

I) *Εισαγωγή*. Α) Σε ορισμένες περιπτώσεις το ουσιαστικό δίκαιο (ΑΚ κ.λπ.) επιβάλλει τη λήψη άδειας για ενέργεια ορισμένων πράξεων, οι

284. Βλ. παραπάνω § 647.

285. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

286. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

287. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

οποίες αφορούν κυρίως πρόσωπα που τελούν υπό επιμέλεια (ανηλίκους κ.λπ.) και προβλέπει την εφαρμογή της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας για την υποβολή της αιτήσεως και την παροχή αυτής της άδειας. Β) Για την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής στη προκείμενη περίπτωση γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα*. Α) Σε όλες τις παρακάτω αναφερόμενες περιπτώσεις, αρμόδιο καθ' ύλην είναι, σύμφωνα με όσα γενικά ισχύουν στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, το μονομελές πρωτοδικείο. Β) Εξ άλλου, κατά τις διατάξεις του άρθρ. 797 (858)²⁸⁸ ΚΠολΔ, όταν κατά το νόμο ζητείται προς ενέργεια πράξεως η παροχή άδειας στον ανήλικο, σ' εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα, στον επίτροπο ανηλίκου, στον δικαστικό συμπαράστατη ενηλίκου, στον ίδιο τον ανήλικο που βρίσκεται υπό δικαστική συμπαράσταση, στον κληρονόμο από απογραφή, στον κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας, στον εκκαθαριστή κληρονομίας και στον εκτελεστή διαθήκης, αρμόδιο είναι το δικαστήριο της συνήθους διαμονής του ανηλίκου ή εκείνου που τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση ή το δικαστήριο της κληρονομίας, δηλαδή, σύμφωνα με το άρθρ. 810 (871) ΚΠολΔ, το μονομελές πρωτοδικείο στην περιφέρεια του οποίου ο κληρονομούμενος είχε κατά το χρόνο του θανάτου του την κατοικία του και, αν δεν είχε κατοικία, δηλαδή δεν αποδεικνύεται η ύπαρξη κατοικίας, τη διαμονή του και αν δεν είχε ούτε διαμονή, δηλαδή δεν αποδεικνύεται η ύπαρξη διαμονής, το μονομελές πρωτοδικείο της πρωτεύουσας του κράτους (βλ. και άρθρο 120 ΕισΝΑΚ, α.ν. 2783/1941). Γ) Με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 797 ΚΠολΔ προβλέφθηκε επίσης –πρόκειται για νέα διάταξη που προστέθηκε με το άρθρο 41 Ν. 2447/1996– ότι για τις περιπτώσεις της δικαστικής επιμέλειας ξένων υποθέσεων, αρμόδιο είναι το δικαστήριο της συνήθους διαμονής αυτού που ζητεί το διορισμό επιμελητή ή του τόπου, στον οποίο θα διεξαχθεί κυρίως η διαχείριση της υποθέσεως.

ΙΙΙ) *Νομιμοποίηση*. Από την παραπάνω αναφερόμενη διάταξη του ΚΠολΔ, σε συνδυασμό με τους σχετικούς κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, συνάγεται, ποία πρόσωπα νομιμοποιούνται κάθε φορά προς υποβολή των παραπάνω αιτήσεων, π.χ. ο ανήλικος, εκείνος που ασκεί τη γονική μέριμνα, ο επίτροπος κ.λπ.

ΙV) *Προδικασία*. *Κύρια διαδικασία*. Το κοινό δίκαιο της διαδικασίας

288. Όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 41 ν. 2447/1996 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 923, Α.Ε. 858.

της εκούσιας δικαιοδοσίας²⁸⁹, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου (ΑΚ κ.λπ.) που έχουν εφαρμογή στις συγκεκριμένες κάθε φορά έννομες σχέσεις, ρυθμίζει τα διάφορα θέματα της προδικασίας (σύνταξη, περιεχόμενο και άσκηση της αιτήσεως, την εισαγωγή της προς συζήτηση κ.λπ.) και της κύριας διαδικασίας (τη συζήτηση στο ακροατήριο και την εκδίκαση της αιτήσεως κ.λπ.).

V) *Απόφαση*. Οι ορισμοί του κοινού (αστικού δικονομικού) δικαίου²⁹⁰ σε συσχέτιση προς τους εφαρμοστέους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, ρυθμίζουν και στη προκείμενη περίπτωση τα σχετικά με την έκδοση και τη δημοσίευση της αποφάσεως και του περιεχομένου της.

VI) *Ένδικα μέσα*. *Τριτανακοπή*. Από το κοινό δίκαιο²⁹¹ ρυθμίζονται τα ζητήματα του επιτρεπτού, των προϋποθέσεων, των διατυπώσεων, της ασκήσεως και των συνεπειών των ενδίκων μέσων και τριτανακοπήs, τα σχετικά με την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση, την εκδίκαση (αυτών) και την έκδοση, δημοσίευση και το περιεχόμενο των αποφάσεων που αποφαινόνται σ' αυτά.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Εφόσον δεν υφίσταται ειδική διάταξη ως προς τα θέματα αυτά, έχουν εφαρμογή οι σχετικοί κανόνες του κοινού δικαίου που αναφέρονται παραπάνω στο γενικό μέρος²⁹².

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Εφόσον δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση, τα σχετικά θέματα αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τους ορισμούς που αναπτύσσονται στο γενικό μέρος²⁹³, σε συνδυασμό με τους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, οι οποίοι μπορούν να έχουν κάθε φορά σε συγκεκριμένη περίπτωση εφαρμογή, από την οποία πηγάζουν μερικές φορές, όπως προκύπτει από παραδείγματα της νομολογίας, ορισμένες δυσχέρειες.

289. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ., 640 επ.

290. Πρβλ. παραπάνω § 647.

291. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

292. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

293. Πρβλ. παραπάνω §§ 660 επ.

Τίτλος Δέκατος Έβδομος
Άδεια προς ενέργεια διαφόρων πράξεων (από αντικειμενική πλευρά)

§ 679

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Εκτός από τις αμέσως παραπάνω αναφερόμενες, υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις, στις οποίες ο νόμος απαιτεί προς ενέργεια διαφόρων πράξεων, από αντικειμενική πλευρά, δικαστική άδεια. Β) Για την αίτηση και λήψη αυτής της άδειας ο ΚΠολΔ ορίζει, ότι πρέπει να τηρείται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα.* Α) Η καθ' ύλην αρμοδιότητα για τις εν λόγω περιπτώσεις, ανήκει στο μονομελές πρωτοδικείο, σύμφωνα με τον κανόνα που μνημονεύεται στο γενικό μέρος. Β) Ως προς την κατά τόπο αρμοδιότητα, η διάταξη του άρθρ. 798 (859) ΚΠολΔ, ορίζει ότι, όταν κατά το νόμο ζητείται η παροχή άδειας προς ενέργεια πράξεως, εκτός από εκείνες τις πράξεις που αναφέρονται στα άρθρα 792 και 797 ΚΠολΔ, (για τα οποία γίνεται λόγος παραπάνω), αρμόδιο είναι το δικαστήριο της κατοικίας και αν αυτή δεν υπάρχει ή μάλλον σε περίπτωση δικαιολογημένης αδυναμίας να εξακριβωθεί αυτή, το δικαστήριο της διαμονής του αιτούντα, ενώ σε περίπτωση που πρόκειται για εκποίηση πραγμάτων, αρμόδιο είναι το μονομελές πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκονται τα πράγματα.

ΙΙΙ) *Νομιμοποίηση.* Οι ιδιαίτερες διατάξεις των νόμων, οι οποίες επιβάλλουν και θεωρούν αναγκαία τη λήψη δικαστικής άδειας, καθορίζουν ποίος νομιμοποιείται να υποβάλει τη σχετική αίτηση, και αυτός είναι συνήθως όποιος έχει έννομο συμφέρον για την ενέργεια της πράξεως ή και όποιος πρόκειται να την επιχειρήσει κ.λπ.

ΙV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία.* Τα σχετικά με την προδικασία (σύνταξη και περιεχόμενο αιτήσεως, άσκηση και εισαγωγή αυτής προς συζήτηση) και την κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία καθορίζονται με βάση τους κανόνες του κοινού δικαίου που αναφέρονται στο γενικό μέρος²⁹⁴. Μερικές φορές επιβάλλεται και η τήρηση ορισμένων κανόνων του ουσιαστικού ή ίσως και του αστικού δικονομικού δικαίου.

V) *Απόφαση.* Ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση και το περιεχόμενο της αποφάσεως, ισχύουν οι κανόνες του κοινού δικαίου που μνημονεύονται στο γενικό μέρος²⁹⁵, σε συνδυασμό με τους κάθε φορά εφαρμοστέους

294. Βλ. παραπάνω §§ επ., 640 επ.

295. Πρβλ. παραπάνω § 647.

ορισμούς του ουσιαστικού ή ενδεχομένως και του αστικού δικονομικού δικαίου που διέπει την έννομη σχέση.

VI) *Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή.* Τα σχετικά με το παραδεκτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως των ενδίκων μέσων και της τριτανακοπής, τα σχετικά με την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση, την έκδοση και τη δημοσίευση και το περιεχόμενο των αποφάσεων που αποφαίνονται σ' αυτά κ.λπ., κρίνονται κατά το κοινό δίκαιο της εκούσιας δικαιοδοσίας, σε συνδυασμό με το ενδεχομένως εφαρμοστέο ουσιαστικό ή και αστικό δικονομικό δίκαιο²⁹⁶.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως.* Εφαρμογή έχουν, εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση, οι σχετικοί ορισμοί του κοινού δικαίου που αναφέρονται στο γενικό μέρος²⁹⁷.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως.* Ισχύει και στη προκείμενη περίπτωση το κοινό δίκαιο, το αναφερόμενο στο γενικό μέρος²⁹⁸, εφόσον λαμβάνονται υπόψη οι ορισμοί του εφαρμοστέου ουσιαστικού και ενδεχομένως αστικού δικονομικού δικαίου.

Τίτλος Δέκατος Όγδοος

Νομιμοποίηση τέκνου που έχει γεννηθεί χωρίς γάμο των γονέων του με δικαστική απόφαση²⁹⁹ (προσοχή καταργήθηκε)³⁰⁰

§ 680³⁰¹

I) *Εισαγωγή* [Η διαδικασία αυτή –νομιμοποίηση τέκνου που έχει γεννηθεί χωρίς γάμο των γονέων του με δικαστική απόφαση– έχει ήδη καταργηθεί. Παρατίθεται παρά ταύτα εκτός για τους λόγους που εκτίθενται στην υποσημείωση 300 στη σελίδα αυτή και για λόγους ενημερώσεως για μια διαδικασία που ίσχυε προηγουμένως]. Α) Κατά τους ορισμούς των άρθρ. 1560 επ. Α.Κ. –όπως ίσχυαν στο παρελθόν– το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, μπορού-

296. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

297. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

298. Βλέπε παραπάνω §§ 660 επ.

299. Ειδική βιβλιογραφία: Γ.Θ. Ράμμος: Η νομιμοποίηση εξωγάμων τέκνων διά δικαστικής αποφάσεως, Αθήνα, 1955.

300. Αν και η διαδικασία αυτή καταργήθηκε περιλαμβάνεται εδώ, επειδή και ο Γεώργιος Ράμμος την είχε περιλάβει στην προηγούμενη έκδοση, αν και τότε ήδη καταργηθείσα.

301. Αν και με το ν. 1329/1983 καταργήθηκε η παραπάνω διαδικασία, περιλαμβάνεται και η παραπάνω ανάπτυξη για ενδεχόμενη χρήση σε περιπτώσεις του παρελθόντος.

σε να νομιμοποιηθεί με δικαστική απόφαση, με αίτηση του πατέρα ή, μετά τον θάνατο αυτού, με αίτηση αυτού του ίδιου. Β) Η παραπάνω απόφαση εκδιδόταν σύμφωνα τον ΚΠολΔ κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Γ) Για τη διαδικασία αυτή γίνεται λόγος με συντομία στη συνέχεια.

II) *Αρμοδιότητα*. Α) Καθ' ύλην αρμόδιο ήταν το πολυμελές πρωτοδικείο. Β) Κατά τόπο αρμόδιο, ήταν, σύμφωνα με το άρθρ. 799 (860) § 1 ΚΠολΔ³⁰² –το οποίο καταργήθηκε με το άρθρο 42 Ν. 2447/1996– το δικαστήριο της περιφέρειας, στην οποία είχε ο αιτών τη κατοικία του, και αν αυτή δεν υπήρχε, τη διαμονή του.

III) *Πρόσωπα της δίκης*. Α) Όπως παρατηρήθηκε ήδη παραπάνω, η αίτηση νομιμοποίησης υποβαλλόταν από τον πατέρα, μετά δε το θάνατο αυτού από το τέκνο, το οποίο εκπροσωπείτο, σε περίπτωση ανικανότητας αυτού για δικαστική παράσταση, με το νόμιμο αντιπρόσωπό του.

Β) Κατά τη διάταξη του –καταργηθέντος– άρθρ. 799 (860) § 2 ΚΠολΔ³⁰³, εάν η αίτηση νομιμοποίησης υποβαλλόταν από τον πατέρα είχαν δικαίωμα να παρέμβουν στη δίκη, το τέκνο, η μητέρα του και η συζύγος του πατέρα. Εξ άλλου κατά τους ορισμούς του ως άνω καταργηθέντος άρθρ. 799 (860) § 3 ΚΠολΔ³⁰⁴ εάν η αίτηση για νομιμοποίηση υποβαλλόταν μετά το θάνατο του πατέρα, δικαιούταν να παρέμβουν στη δίκη και η σύζυγος του πατέρα, καθώς και οι κληρονόμοι του. Και στις δύο περιπτώσεις η εξουσία για παρέμβαση, ακόμα και αν δεν προβλεπόταν με ειδικές διατάξεις, θα αναγνωριζόταν και ενόψει του κοινού δικαίου.

IV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία*. Ως προς την προδικασία (σύνταξη της αιτήσεως, το περιεχόμενο, την άσκηση και την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση) και την κύρια διαδικασία στο ακροατήριο εφαρμοζόταν το κοινό δίκαιο που αναπτύσσεται στο γενικό μέρος, σε συνδυασμό με τους εφαρμοστέους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου.

V) *Απόφαση*. Τα σχετικά με την έκδοση, τη δημοσίευση και το περιεχόμενο της αποφάσεως, είχαν, όπως ρυθμιζόνταν από το κοινό δίκαιο, σύμφωνα με όσα εκτίθεντο στον οικείο τόπο³⁰⁵ λαμβάνονταν πάντως υπόψη, εφόσον συνέτρεχε λόγος, οι ορισμοί του ουσιαστικού δικαίου.

302. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 924 § 1, Α.Ε. 810 § 1.

303. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 924 § 2, Α.Ε. 860 § 2.

304. Σχ.Πολ.Δ. 924 § 3, Α.Ε. 860 § 3.

305. Βλ. παραπάνω § 647.

VI) *Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή.* Ως προς τα σχετικά θέματα, το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως και της εισαγωγής προς συζήτηση των ενδίκων μέσων και της τριτανακοπής, και την έκδοση και δημοσίευση των αποφάσεων που αποφαινόμενται σ' αυτά, εφηρμόζοντο οι ορισμοί του κοινού δικαίου, που αναπτύσσονται στο γενικό μέρος, σε συνδυασμό πάντως με τους κρινόμενους ως εφαρμοστέους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, ιδιαίτερα σε σχέση προς την άσκηση τριτανακοπής και τις συνέπειες της ενδεχόμενης παραδοχής της.

VII) *Συνέπειες της αποφάσεως.* Τα σχετικά με τις συνέπειες της αποφάσεως που εκδιδόταν στην παραπάνω αίτηση, εφόσον δεν υπήρχε ειδική διάταξη, ρυθμιζόνταν από το κοινό δίκαιο, σε συνδυασμό με τους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου που μπορούσαν να έχουν εφαρμογή.

Τίτλος Δέκατος Ένατος **Διαδικασία συστάσεως και προσβολής της υιοθεσίας*,****

§ 681

**Ειδική βιβλιογραφία:* Α. Γαζή-Κ. Κεραμεύς, Ακυρότητα υιοθεσίας και διαθήκης λόγω ανικανότητας προς δικαιοπραξία και αντιθέσεως προς τα χρηστά ήθη, Ουσιαστικές και δικονομικές απόψεις, γνωμοδότηση, ΝοΒ 35, σελ. 324 επ.· Ζ. Ευαγγελίδου-Τσικριά, Μορφές ανισχύρου της υιοθεσίας και τρόποι προσβολής της, Αθήνα, 2001.

***Ενδεικτική νομολογία για την Υιοθεσία:* ΑΠ 335/2006, (Στ. Πατεράκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 413/1999, (Αγ. Μπακόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΠΠρΑθ 529/2005, (Π. Παπανικολάου), ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΡοδ 704/2004, (Γ. Πλαγάκος), ΝΟΜΟΣ· ΠΠρΑθ 168/2002, (Ιωσ. Δεληγιάννη), ΑρχΝ 2002 σ. 775.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Στο προκείμενο θέμα εκτίθενται και εξετάζονται στο πλαίσιο της όλης έρευνας της εκούσιας δικαιοδοσίας τα δικονομικά θέματα και προβλήματα, που ανάγονται στην τέλεση και την προσβολή της υιοθεσίας. Ζητήματα της υιοθεσίας ουσιαστικού δικαίου αναφέρονται ή μνημονεύονται, μόνο όταν κρίνεται αναγκαίο προς κατανόηση καί ανάπτυξη των άμεσα και κατ' ευθείαν εξεταζόμενων δικονομικών προβλημάτων. Είναι, ως εκ τούτου, ενδεχόμενο να παραμένουν θέματα ουσιαστικού δικαίου ανεξέταστα και να μη δίνονται απαντήσεις και λύσεις επαρκείς σε περισσότερες από μια περιπτώσεις, όπως προκύπτει από αυτά που εκτίθενται στη συνέχεια. Σ' αυτά πρέπει να προστεθούν και περαιτέρω δυσχέρειες, που προέρχονται από την προσπάθεια προσδιορισμού της

νομικής φύσεως ορισμένων ενεργειών ή σχέσεων, οι οποίες είναι διφυείς, ουσιαστικού δηλαδή και αστικού δικονομικού δικαίου, ο σαφής, από υποκειμενική και αντικειμενική πλευρά, διαχωρισμός και η διάκριση των οποίων με στεγανά όρια δεν είναι συνήθως πολύ ευχερής. Παράδειγμα αποτελεί η παρακάτω εκτιθέμενη προσπάθεια διατυπώσεως, έστω και στα βασικά σημεία, του χαρακτηρισμού της υιοθεσίας από πλευράς ουσιαστικού και αστικού δικονομικού δικαίου³⁰⁶. Β) Κατά το ισχύον ουσιαστικό και αστικό δικονομικό δίκαιο (όπως και κατά το προγενέστερο δίκαιο συνέβαινε), η υιοθεσία γίνεται ή τελείται με δικαστική απόφαση. Η έκδοση της αποφάσεως αυτής προκαλείται και λαμβάνει χώρα ύστερα από αίτηση ορισμένων προσώπων, εφόσον, όπως εκτίθεται παρακάτω, συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις και τηρούνται ορισμένες διατυπώσεις, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Γ) Για τα ιδιαίτερα θέματα, τα οποία τίθενται και προβάλλονται στο αντικείμενο αυτό, γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Αρμοδιότητα*. Α) Καθ' ύλην αρμόδιο είναι, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στο γενικό μέρος της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, το πολυμελές πρωτοδικείο. Β) Κατά τόπο αρμόδιο είναι, κατά τους ορισμούς του του άρθρ. 800 (861) § 1 ΚΠολΔ³⁰⁷, το δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου έχουν τη συνήθη διαμονή τους εκείνος που υιοθετεί ή εκείνος που υιοθετείται. Εάν η αίτηση υιοθεσίας υποβάλλεται και από τους δύο συζύγους συντρέχουν (και) οι αρμοδιότητες της συνήθους διαμονής και των δύο αυτών.

III) *Νομιμοποίηση*. Α) Όποιος μπορεί (έχει την ικανότητα κ.λπ.) και προτίθεται να υιοθετήσει ορισμένο πρόσωπο, σύμφωνα με τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου (Α.Κ. 1549 κ.λπ.), νομιμοποιείται προς υποβολή της αιτήσεως υιοθεσίας αυτού. Σύμφωνα με το άρθρο 1549 ΑΚ, όπως ισχύει μετά το Ν. 2447/1996, αίτηση για την υιοθεσία μπορεί να υποβάλει μόνο ο υποψήφιος θετός γονέας. Β) Αντίθετα οι γονείς εκείνου που υιοθετείται δεν νομιμοποιούνται, κατά το άρθρ. 1549 Α.Κ., να υποβάλλουν την παραπάνω αίτηση. Είναι όμως απαραίτητη, υπό τους όρους και προϋποθέσεις του άρθρου 1550 ΑΚ, όπως ισχύει μετά το Ν. 2447/1996, η συναίνεσή τους με τη διαδικασία που καθορίζει η ως άνω διάταξη του ΑΚ.

306. Στις περιπτώσεις αυτές, όπως και για τη βιβλιογραφία, ενδείκνυται η προσφυγή στα συγγράμματα (συστήματα, εγχειρίδια, μονογραφίες κ.λπ.) του Αστικού Δικαίου.

307. Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 43 ν. 2447/1996. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 925 § 1, Α.Ε. 861 § 1.

Γ) Άσκηση παρεμβάσεως (κύριας ή πρόσθετης, εκούσιας ή αναγκαστικής), προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως της δίκης, εξαιτίας της φύσεως των πραγμάτων, και ιδιαίτερα του κατ' εξοχήν προσωπικού χαρακτήρα των σχετικών εννόμων σχέσεων, δεν χωρεί.

IV) *Προδικασία*. Α) Ως προς τη σύνταξη, το περιεχόμενο, την υποβολή και γενικά την άσκηση της αιτήσεως υιοθεσίας και τις ενδεχόμενες συνέπειες αυτών, ισχύουν κατά βάση οι ορισμοί του κοινού δικαίου, οι οποίοι αναφέρονται και αναπτύσσονται στο γενικό μέρος³⁰⁸. λαμβάνονται όμως, σε κάθε περίπτωση υπόψη οι σχετικές και συναφείς διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες ρυθμίζουν τα εξεταζόμενα θέματα. Μερικές φορές επιβάλλεται να επισυνάπτονται στην αίτηση ορισμένα δικαιολογητικά έγγραφα, π.χ. πιστοποιητικά ή δελτία πληροφοριών ορισμένων αρχών –όπως λ.χ. της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας κ.ο.κ., άρθρ. 1557 Α.Κ. – ή άλλων αρμόδιων προσώπων κ.λπ. Β) Ο προσδιορισμός τόπου και χρόνου συζητήσεως της αιτήσεως, η επίδοσή της μετά κλήσεως προς συζήτηση και η λοιπή γενικά προδικασία λαμβάνουν χώρα κατά βάση σύμφωνα με τους κανόνες του κοινού δικαίου που εκτίθενται στο γενικό μέρος³⁰⁹. Γ) Ο δικαστής (ο πρόεδρος) μπορεί, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, να διατάξει την κλήτευση ορισμένων προσώπων, με επιμέλεια του αιτούντα.

V) *Κύρια διαδικασία*. Α) Ως προς την κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία, ισχύουν οι κανόνες του κοινού (αστικού δικονομικού) δικαίου³¹⁰. Β) Ειδικότερα, θα μπορούσαν να σημειωθούν τα επόμενα: α) Επιτρέπεται η κατάθεση με τις προτάσεις ορισμένων δικαιολογητικών εγγράφων που απαιτούνται από το νόμο σύμφωνα με όσα παραπάνω εκτίθενται, τα οποία δεν είχαν επισυναφθεί στην αίτηση υιοθεσίας, εφόσον δεν κηρύσσεται από το νόμο απαράδεκτη η βραδύτερη προσαγωγή τους. β) Κατά ρητή διάταξη του άρθρ. 800 (861) § 2 ΚΠολΔ (όπως ισχύει μετά το Ν. 2447/1996), η συναίνεση για την, ή ανάλογα οι συναινέσεις για την, υιοθεσία δηλώνονται ενώπιον μέλους της συνθέσεως του δικαστηρίου που τελεί την υιοθεσία. Η ίδια ως άνω διάταξη προβλέπει, ότι οι συναινέσεις δηλώνονται σε ιδιαίτερο γραφείο χωρίς οποιαδήποτε δημοσιότητα. Σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παραγρ. 2 του άρθρου 800 ΚΠολΔ ίδια «μυστική», άλλως «εμπιστευτική» –δηλαδή χωρίς οποιαδήποτε δημοσιότητα

308. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

309. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ., 640 επ.

310. Πρβλ. παραπάνω §§ 640 επ.

τα— διαδικασία τηρείται και όταν πρόκειται για την ακρόαση, από το δικαστήριο, του υποψηφίου να υιοθετηθεί ανηλίκου που δεν συμπλήρωσε το δωδέκατο έτος της ηλικίας του ή άλλων τέκνων του υποψηφίου θετού γονέα, στις περιπτώσεις που η ακρόαση αυτή προβλέπεται από το ουσιαστικό δίκαιο (βλ. τις διατάξεις των άρθρων 1555 και 1556 ΑΚ, όπως ισχύουν μετά το Ν. 2447/1996). Άλλες λεπτομέρειες της διαδικασίας στο ακροατήριο, καθορίζονται μερικές φορές και από τους κάθε φορά (ειδικά) ισχύοντες κανόνες του ουσιαστικού δικαίου. Γ) Ειδικά ρυθμίζεται από το άρθρο 800 § 5 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το Ν. 2447/1996, η παράσταση των ανηλίκων. Σύμφωνα με την ως άνω διάταξη οι ανήλικοι που έχουν συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας τους έχουν την ικανότητα να παρίστανται αυτοπροσώπως στο δικαστήριο κατά την τέλεση της υιοθεσίας. Δ) Σύμφωνα με το άρθρο 800 § 6 ΚΠολΔ το δικαστήριο μπορεί να διατάξει, η κύρια διαδικασία τελέσεως της υιοθεσίας να διεξάγεται «κεκλεισμένων των θυρών».

VI) *Απόδειξη*. Ενδιαφέροντα ζητήματα προκαλεί συνήθως η επιβαλλόμενη εφαρμογή του ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου της αποδείξεως, εξαιτίας της όχι σπάνια εμφανιζόμενης ανάγκης επίσημης διαπίστωσης ορισμένων πραγματικών γεγονότων. Σχετικά μπορούν να σημειωθούν τα επόμενα: Α) Τα ουσιαστικού δικονομικού δικαίου ζητήματα για το βάρος και το θέμα της αποδείξεως, καθορίζονται με βάση τους εφαρμοστέους κάθε φορά ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου (Α.Κ. κ.λπ.). Β) Σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, το αντικείμενο της αποδείξεως, περιλαμβάνει εκείνα τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία αποτελούν την ιστορική βάση των προϋποθέσεων της υιοθεσίας και μνημονεύονται στην αίτηση, συμπληρώνονται δε σε δευτερεύοντα σημεία στις προτάσεις της συζητήσεως στο ακροατήριο. Το βάρος της επικλήσεως και της αποδείξεως των πραγματικών αυτών στοιχείων φέρει, με βάση τις γενικές αρχές και τις ειδικές διατάξεις για την υιοθεσία, ο αιτών. Γ) Η διεξαγωγή της αποδείξεως λαμβάνει χώρα, κατά κανόνα τουλάχιστον, κατά τη συζήτηση της αιτήσεως υιοθεσίας στο ακροατήριο³¹¹. Δεν αποκλείεται όμως, εφόσον παρίσταται ανάγκη και συντρέχουν ανυπερβλήτες δυσχέρειες για τη διεξαγωγή της αποδείξεως στο ακροατήριο, να ανατεθεί η διεξαγωγή ορισμένων αποδείξεων σε εισηγητή ή εντεταλμένο δικαστή ή στην αλλο-

311. Βλ. παραπάνω § 641.

δαπή σε προξενικό υπάλληλο, ο οποίος έχει, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς, τέτοια εξουσία.

VII) *Απόφαση*. Α) Ως προς τη διαδικασία της εκδόσεως και της δημοσιεύσεως της αποφάσεως και το τυπικό περιεχόμενό της, εφόσον δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση, ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου που εκτίθενται στο γενικό μέρος³¹². Β) Ως προς το ουσιαστικό περιεχόμενο της αποφάσεως τυγχάνουν εφαρμοστέοι αφενός οι κανόνες που μνημονεύονται στο γενικό μέρος και αφετέρου οι σχετικοί ορισμοί του ουσιαστικού δικαίου.

VIII) *Ένδικο μέσα. Τριτανακοπή*. Α) Κατ' αρχήν, η παραπάνω απόφαση υπόκειται σε ένδικο μέσα και μπορεί να προσβληθεί με τριτανακοπή, σύμφωνα με τους κανόνες του κοινού δικαίου που εκτίθενται και αναπτύσσονται στο γενικό μέρος³¹³. Β) Δικαίωμα ασκήσεως ενδίκων μέσων έχουν εκείνοι που έλαβαν μέρος στη δίκη, κατά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση και εκείνοι, οι οποίοι εκούσια ή αφού κλητεύθηκαν μετά από εντολή του δικαστηρίου ή μετά από προσεπίκληση ή ανακοίνωση της δίκης έκαναν παρέμβαση σ' αυτή και εκείνοι που νομικά ταυτίζονται με αυτούς (αντιπρόσωποι, αντιπροσωπευόμενοι, καθολικοί και οιονεί καθολικοί διάδοχοι και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις και ειδικό διάδοχοι). Ειδικά για τους ανηλίκους που έχουν συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας τους προβλέπει η διάταξη του άρθρου 800 § 5 ΚΠολΔ ότι έχουν δικαίωμα να ασκούν ένδικο μέσα κατά της σχετικής αποφάσεως, ανεξάρτητα από το αντίστοιχο δικαίωμα του νομίμου αντιπροσώπου τους. Γ) Τα ένδικο μέσα απευθύνονται, σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου, εναντίον εκείνων που έλαβαν μέρος στη δίκη, κατά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση και απέναντι στους οποίους έχουν έννομο συμφέρον οι ασκούντες τα συγκεκριμένα ένδικο μέσα, να επιδιώξουν και να επιτύχουν την παραδοχή τους κ.λπ., και εναντίον εκείνων που νομικά ταυτίζονται με αυτούς, πάντως, εφόσον αυτοί με άσκηση παρεμβάσεως ή εμφανίσεως στη δίκη απέκτησαν την ιδιότητα του διαδίκου (ή μετέχοντος στη διαδικασία). Δ) Ειδικά ρυθμίζεται από την παράγραφο 3 του άρθρου 800 ΚΠολΔ η προθεσμία για την άσκηση ενδίκων μέσων, όταν δεν έχει λάβει χώρα επίδοση της αποφάσεως που

312. Βλ. παραπάνω § 647.

313. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

απαγγέλλει την υιοθεσία. Σύμφωνα με την ως άνω διάταξη οι προθεσμίες της εφέσεως, της αναιρέσεως και της αναψηλαφήσεως εναντίον της αποφάσεως που απαγγέλλει την υιοθεσία είναι, αν δεν επιδοθεί η απόφαση, ένα έτος και αρχίζουν σε κάθε περίπτωση από τη δημοσίευση της αποφάσεως. Για την περίπτωση που έγινε επίδοση της αποφάσεως τότε η προθεσμία ασκήσεως των ενδίκων μέσων ρυθμίζεται –δεδομένου ότι το θέμα δεν ρυθμίζεται ούτε από τις ειδικές διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας, ούτε από τις γενικές διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας– από τις αντίστοιχες διατάξεις του ΚΠολΔ της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, δηλαδή από τα άρθρα 518, 545 και 564 ΚΠολΔ. Ε) Το δικαίωμα εξ άλλου της ασκήσεως τριτανακοπής ανήκει σ' εκείνους που δεν μετείχαν στη δίκη, κατά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση με κάποιον από τους τρόπους που αναφέρονται παραπάνω, εφόσον δεν στερήθηκαν αυτό το δικαίωμα εξαιτίας προσεπικλήσεως που έγινε με προσήκοντα τρόπο ή ανακοινώσεως της δίκης που έλαβε χώρα εγκαίρως. Ο νομοθέτης θέλησε με πρόσφατη νομοθετική τροποποίηση να περιορίσει χρονικά τη δυνατότητα ασκήσεως του ενδίκου βοηθήματος της τριτανακοπής στην περίπτωση της υιοθεσίας. Επειδή δε το δικαίωμα για άσκηση της τριτανακοπής δεν περιορίζεται χρονικά ούτε από τις γενικές διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας, ούτε από τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 583-590 ΚΠολΔ, που ρυθμίζουν γενικά την ανακοπή και την τριτανακοπή, ο νόμος θέσπισε ειδική ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία (άρθρο 800 § 4 ΚΠολΔ), η προθεσμία της τριτανακοπής κατά της αποφάσεως που τελεί την υιοθεσία είναι έξι μήνες από τη γνώση της υιοθεσίας και εν πάση περιπτώσει τρία έτη από την τελεσιδικία της αντίστοιχης αποφάσεως. Η ίδια αυτή διάταξη χορηγεί στο φυσικό γονέα, ο οποίος λόγω της εφαρμογής διατάξεων του ουσιαστικού δικαίου, δεν συναίνεσε στην υιοθεσία του παιδιού του, τη δυνατότητα να πληροφορείται –προκειμένου να μπορεί να ασκήσει τριτανακοπή κατά της σχετικής δικαστικής αποφάσεως– τα στοιχεία αυτής της αποφάσεως από την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση, η οποία συνέπραξε στην τέλεση της υιοθεσίας.

ΙΧ) *Άσκηση ενδίκων μέσων από τον Εισαγγελέα των πρωτοδικών ή εφετών.* Α) Όπως παρατηρήθηκε και στο γενικό μέρος³¹⁴, ο ΚΠολΔ περιέχει διατάξεις, οι οποίες αναγνωρίζουν ρητά στον Εισαγγελέα πρωτο-

314. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

δικών ή εφετών την εξουσία ασκήσεως τακτικών ή εκτάκτων ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που αποφαίνονται στις αιτήσεις για υιοθεσία. Διαφορετικό είναι το από το άρθρ. 557 (575) ΚΠολΔ αναγνωρισμένο δικαίωμα ασκήσεως αναιρέσεως υπέρ του νόμου στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Β) Θεμελιώδης αρχή του ισχύοντος (αστικού δικονομικού) δικαίου (που κατά βάση τουλάχιστον υιοθετείτο και από το προγενέστερο δίκαιο), είναι ότι το δικαίωμα τούτο ανήκει στα πρόσωπα εκείνα, τα οποία ήταν διάδικοι με κάποια ιδιότητα (αρχικοί ή παρεμβαίνοντες) στη δίκη, κατά την οποία εκδόθηκε η υπό προσβολή απόφαση και σ' εκείνα που ταυτίζονται με αυτούς (αντιπρόσωποι και αντιπροσωπευόμενοι, καθολικοί διάδοχοι). Γ) Την ιδιότητα αυτή έχουν από τυπική τουλάχιστον άποψη ή πλευρά κατά κανόνα (ρητή διάταξη) οι Εισαγγελείς πρωτοδικών και εφετών. Δ) Ενδιαφέρον προκαλεί η ιδιάζουσα σημασία και το περιεχόμενο της έννομης σχέσεως της υιοθεσίας. Επειδή οι παραπάνω Εισαγγελείς εξαιτίας των καθηκόντων τους οφείλουν να επαγρυπνούν για την προστασία του δημόσιου συμφέροντος και ιδιαίτερα μάλιστα επί εννόμων σχέσεων, οι οποίες κατά κάποιο τρόπο ενδιαφέρουν τη δημόσια τάξη, είναι κατ' ανάγκη διάδικοι και με την ιδιότητα αυτή (με βάση το λειτούργημά τους)³¹⁵ στις δίκες για τις οποίες πρόκειται; Εάν στο ερώτημα αυτό δοθεί κατ' ευρεία ερμηνεία καταφατική απάντηση, δικαιολογείται ακόμα περισσότερο η παραπάνω υποστηριζόμενη άποψη.

Χ) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Α) Εφόσον δεν υφίσταται ειδική διάταξη, σχετική με τα παραπάνω θέματα, έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου που αναπτύσσονται παραπάνω στο γενικό μέρος και αφορούν γενικά αυτά τα θέματα³¹⁶. Β) Διαφορετικό είναι το ζήτημα, εάν συγχωρείται και κάτω από ποιες προϋποθέσεις, η λύση της υιοθεσίας, για το οποίο γίνεται λόγος παρακάτω³¹⁷, ενώ εδώ θίγονται, όπως λέχθηκε, τα θέματα της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως, με την οποία γίνεται ή λαμβάνει χώρα η υιοθεσία.

ΧΙ) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Κατά βάση ισχύουν όσα εκτίθενται στο γενικό μέρος³¹⁸. Β) Διαφορετικό είναι το θέμα του είδους και των κάθε φορά συνεπειών της πράξεως της υιοθεσίας που τελείται με την

315. «Kraft Amtes» σύμφωνα με τη γεμονόφωνη ορολογία.

316. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

317. Πρβλ. παραπάνω στοιχ. ΧΙΙ και παρακάτω § 682.

318. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

απόφαση, το οποίο ανάγεται κυρίως στο πεδίο του ουσιαστικού (αστικού) δικαίου και θίγεται παρεμπιπτόντως με αφορμή άλλα προβλήματα παρακάτω.

ΧΙΙ) Περιεχόμενο, λειτουργία και νομικός χαρακτήρας της αποφάσεως που απαγγέλλει την υιοθεσία. Α) Ενδιαφέρον από θεωρητική και πρακτική πλευρά είναι, και από πολύ καιρό συζητείται σε μας και στην αλλοδαπή, το ζήτημα του περιεχομένου και της λειτουργίας αφενός και του νομικού χαρακτήρα της αποφάσεως, η οποία δέχεται την αίτηση και απαγγέλλει την υιοθεσία, αφετέρου. Β) Θα πρέπει ίσως να τονισθεί, ότι συνήθως δεν διατυπώνεται σαφώς το ζήτημα εάν πρόκειται για τη νομική φύση της αποφάσεως περί υιοθεσίας ή της νομικής πράξεως της υιοθεσίας που τελείται με αυτή. Το εξεταζόμενο και κυρίως ενδιαφέρον από την πλευρά του δικονομικού και αστικού δικαίου είναι το πρώτο. Ερωτάται συνεπώς: Είναι δικαιοπραξία; είναι διαπλαστική ή διαμορφωτική απόφαση; είναι μικτή νομική πράξη ουσιαστικού (αστικού κυρίως) και δικονομικού δικαίου; Γ) Η απάντηση είναι δυσχερής, γιατί η υιοθεσία περιέχει ουσιώδη χαρακτηριστικά γνωρίσματα δικαιοπραξίας και συγκεκριμένα δικαιοπραξίας οικογενειακού δικαίου (και) περιβάλλεται όμως ταυτόχρονα τον τύπο δικαστικής αποφάσεως της εκούσιας δικαιοδοσίας και εμφανίζεται ότι τελειούται/ολοκληρούται και δημιουργείται με αυτή. Δ) Αλλά και ο διαπλαστικός ή διαμορφωτικός χαρακτήρας της περί υιοθεσίας αποφάσεως δεν γίνεται δεκτός χωρίς αντιρρήσεις ή επιφυλάξεις. Θα μπορούσε να λεχθεί και να θεωρηθεί, ότι η δικαστική απόφαση περί υιοθεσίας, παρά τη διατύπωσή της, διαπιστώνει απλά και αναγνωρίζει τη συνδρομή των προϋποθέσεων της δικαιοπραξίας της υιοθεσίας. Είναι απλά αναγνωριστική και βεβαιωτική απόφαση. Δεν αλλοιώνεται συνεπώς, κατά την άποψη αυτή, ο δικαιοπρακτικός χαρακτήρας της υιοθεσίας. Έχει την ίδια φύση, την οποία θα είχε, αν γινόταν με συμβολαιογραφικό έγγραφο ή με δήλωση ενώπιον του ληξιάρχου ή άλλης αρχής.

ΧΙΙΙ) Οι δυσχέρειες του προβλήματος. Α) Η εξαιτίας γενικότερων λόγων και της μεγάλης σημασίας της πράξεως καθιέρωση του τύπου της εκδόσεως δικαστικής αποφάσεως, η διαδικασία της οποίας θεωρείται ότι παρέχει μεγαλύτερες εγγυήσεις, δεν μπορεί, κατά την άποψη αυτή, να μεταβάλει τον κατά περιεχόμενο πραγματικό χαρακτήρα της. Η διαδικασία, άλλωστε, της εκούσιας δικαιοδοσίας δεν καθιστά ευχερή την εξέταση των προϋποθέσεων της υιοθεσίας κατά βάση και έκταση, όπως θα ήταν

δυνατό να συμβεί στην κατ' αντιδικία διεξαγωγή της διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Β) Η απόφαση που κηρύσσει την υιοθεσία αφενός έχει, σύμφωνα με όσα ισχύουν στο κοινό δίκαιο, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις δεσμευτική ισχύ και δύναμη υποκειμενικά και αντικειμενικά και μπορεί να ανατραπεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αφετέρου αποτελεί σημαντική νομική πράξη από πλευράς ουσιαστικού (αστικού) δικαίου, η οποία παράγει περισσότερες από μια αξιολογες συνέπειες. Γ) Το ζήτημα αυτό τελεί σε στενή εξάρτηση και αλληλοεπίδραση με το θέμα της νομικής φύσεως, της υιοθεσίας που γίνεται με δικαστική απόφαση, για το οποίο γίνεται λόγος παραπάνω και το οποίο με οποιοδήποτε περιεχόμενο και μορφή δεν παρέχει στερεό έδαφος για την παραδοχή του επιτρεπτού της ανακλήσεως της υιοθεσίας.

XIV) *Ανάκληση της υιοθεσίας*. Από την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως που αποφαινεται στην αίτηση υιοθεσίας, διαφέρει όπως σημειώθηκε και παραπάνω, το ζήτημα του επιτρεπτού της ανακλήσεως της υιοθεσίας που τελέσθηκε ή ήδη έγινε, η οποία τυπικά και απ' ευθείας δεν θίγει την απόφαση που απήγγειλε την υιοθεσία ούτε πολύ περισσότερο ανακαλεί ή μεταρρυθμίζει αυτή, αλλά ματαιώνει και ενδεχομένως εκμηδενίζει την ουσία της. Β) Το ισχύον δίκαιο (Α.Κ., ΚΠολΔ κ.λπ.) δεν αντιμετωπίζει, απ' ευθείας τουλάχιστον, το πρόβλημα για το οποίο πρόκειται. Γ) Η λύση του ζητήματος παρουσιάζει μεγάλες δυσχέρειες εξαιτίας της φύσεως τωνπραγμάτων. Αφενός η τέλεση της υιοθεσίας εμφανίζεται και περιβάλλεται τον τύπο δικαστικής (τελεσίδικης) αποφάσεως που εκδίδεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, αφετέρου έχει έρεισμα δικαιοπρακτική δήλωση, η οποία, σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο, είναι βασικής σημασίας.

XV) *Ακυρότητα ή ακύρωση της υιοθεσίας*. Από την ανάκληση διαφέρει και πρέπει, νομίζουμε, να διακρίνεται η προσβολή της υιοθεσίας. Η προσβολή της υιοθεσίας θα πρέπει να στηρίζεται σε ορισμένους λόγους, οι οποίοι προβλέπονται τουλάχιστον από το κοινό δίκαιο, και συγκεκριμένα λόγω ελλείψεως μιας ή περισσότερων θετικών ή αρνητικών προϋποθέσεων του παραδεκτού της, λόγω εμφίλοχωρήσεως ελαττωμάτων της βουλήσεως, λόγω παραβιάσεως ή μη τηρήσεως ουσιωδών διατυπώσεων κ.λπ. Μόνο κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις είναι δυνατό να γίνει δεκτή ως νόμω βάσιμη. Αλλιώς θα στερείται νομίμου ερείσματος, και θα κλονιζόταν και θα ήταν μετέωρη η ισχύς και το κύρος μιας τόσο σοβαρής από

πολλές απόψεις έννομης σχέσεως, η οποία αναπτύσσει συνήθως πολλές και ποικίλες συνέπειες και αντανακλάσεις. Κυρίως θα μπορούν να συντρέχουν οι προϋποθέσεις ουσιώδους πλάνης. Αλλά και τότε πρέπει να εξετάζεται με πολλή προσοχή η συνδρομή των προϋποθέσεων της και να μη συγχέεται αυτή με τα ελατήρια ή παραγωγικά αίτια της βουλήσεως, η οποία δεν αρκεί ούτε μπορεί να γίνεται δεκτή στη προκείμενη περίπτωση, γιατί παρέχει ευρύ έδαφος για δημιουργία ανύπαρκτων στην πραγματικότητα προϋποθέσεων προσβολής της υιοθεσίας για ακυρότητα ή ακυρωσία κ.λπ.

XVI) *Δικονομικός τρόπος προβολής της ακυρότητας ή ακυρωσίας της υιοθεσίας*. Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 619 (640) § 4 ΚΠολΔ³¹⁹, η αναγνώριση της ακυρότητας ή η κήρυξη της ακυρωσίας της υιοθεσίας ζητείται με αγωγή, που υπάγεται, όπως αναφέρεται και στη συνέχεια, στη διαδικασία της εκδικάσεως των διαφορών που υφίστανται μεταξύ γονέων και τέκνων. Β) Εφόσον υφίστανται οι νόμιμες προϋποθέσεις του παραδεκτού της ανταγωγής και συγκεκριμένα της ταυτότητας της διαδικασίας, δεν θα αποκλειόταν, κατ' αρχήν τουλάχιστο, και η υποβολή με αυτή του αιτήματος αναγνώρισεως της ακυρότητας κ.λπ. της υιοθεσίας. Γ) Η προβολή του ίδιου δικαιώματος με άσκηση κύριας παρεμβάσεως θεωρητικά δεν φαίνεται να αποκλείεται, αλλά είναι πολύ δυσχερές να συντρέξουν οι προϋποθέσεις του επιτρεπτού της ασκήσεως της παρεμβάσεως αυτής και του νόμου βασίμου της.

XVII) *Νομιμοποίηση*. Α) Κατά την παραπάνω μνημονευόμενη διάταξη του άρθρ. 619 (640) § 4 ΚΠολΔ, η αγωγή περί αναγνώρισεως της ακυρότητας ή ακυρώσεως κ.λπ. της υιοθεσίας μπορεί να ασκηθεί από το θετό γονέα (πατέρα ή μητέρα), από το θετό τέκνο ή από τρίτο, που έχει έννομο συμφέρον, το οποίο επιτελεί στην προκείμενη περίπτωση νομιμοποιητική λειτουργία, π.χ. προβάλλεται από τον τρίτο κληρονομικό δικαίωμα. Η αγωγή είναι προσωποπαγής και δεν μπορεί να ασκηθεί από τους κληρονόμους του υιοθετήσαντα ή του υιοθετηθέντα. Εάν όμως ασκήθηκε από αυτούς η αγωγή, είναι δυνατή η συνέχιση της δίκης από τους κληρονόμους τους. Β) Κατά την ίδια παραπάνω διάταξη, η αγωγή περί αναγνώρισεως της ακυρότητας της υιοθεσίας απευθύνεται: α) Εφόσον ασκείται από το θετό γονέα κατά του θετού τέκνου. β) Εφόσον ασκείται από το θετό τέκνο, (απευθύνεται) κατά του θετού γονέα. γ) Όταν ασκείται από

319. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 681 § 4, Α.Ε. 640 § 4.

τρίτο (στρέφεται) κατά του θετού γονέα και του θετού τέκνου. δ) Σε περίπτωση θανάτου του θετού πατέρα ή του θετού τέκνου, η παραπάνω αγωγή απευθύνεται κατά των κληρονόμων του, διαφορετικά απορρίπτεται. ε) Είναι αμφίβολο, εάν η αγωγή αυτή μπορεί να ασκηθεί πλαγιαστικά από τους δανειστές ενός από τα παραπάνω μνημονευόμενα πρόσωπα, κατά το άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ, γιατί, όπως παρατηρήθηκε παραπάνω, αφορά προσωποπαγή έννομη σχέση.

XVIII) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία.* Α) Από τις διατάξεις των άρθρ. 614 (635) και 619 (640) ΚΠολΔ, προκύπτει, ότι η παραπάνω αγωγή δικάζεται κατά την ειδική διαδικασία των διαφορών, οι οποίες αφορούν σχέσεις γονέων και τέκνων. Β) Επειδή δεν υφίσταται ειδική διάταξη για τη δίκη που εξετάζεται εδώ, η προδικασία και η κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία διέπονται γενικά από τους κανόνες, οι οποίοι ρυθμίζουν τα διάφορα ζητήματα της ειδικής διαδικασίας για την οποία έγινε λόγος³²⁰, γίνονται όμως, εφόσον υφίσταται λόγος, προσφυγή στις συντρέχουσες περιστάσεις.

XIX) *Απόδειξη.* Α) Γενικά έχουν εφαρμογή οι κανόνες, που διέπουν τα σχετικά ή αντίστοιχα θέματα της ειδικής διαδικασίας εκδικάσεως διαφορών, οι οποίες αφορούν σχέσεις γονέων και τέκνων. Β) Ειδικά θα μπορούσαν να σημειωθούν τα επόμενα: α) Ως προς το (αστικό) δικονομικό δίκαιο, θα μπορούσε να λεχθεί, ότι είναι ενδεχόμενο να παρουσιάζουν μερικές φορές δυσχέρειες τα ζητήματα του καθορισμού του βάρους της επικλήσεως και του βάρους της αποδείξεως και τα σχετικά με τη διατύπωση του θέματος ή αντικείμενου της αποδείξεως. β) Ενόψει των γενικών αρχών και των εφαρμοστέων στην προκείμενη περίπτωση κανόνων του ουσιαστικού δικαίου, οι οποίοι ρυθμίζουν τις συγκεκριμένες έννομες σχέσεις, το βάρος της επικλήσεως και το βάρος της αποδείξεως των πραγματικών γεγονότων, τα οποία στηρίζουν τους λόγους της ακυρότητας κ.λπ. της υιοθεσίας, είναι επιβλητέα στον ενάγοντα. γ) Εάν ο εναγόμενος προτείνει αυτοτελείς πραγματικούς ισχυρισμούς, είναι ευνόητο, ότι φέρει το βάρος της αποδείξεως αυτών. δ) Το θέμα ή αντικείμενο της αποδείξεως καθορίζεται με βάση την ιστορική βάση της αγωγής αφενός και των αυτοτελών πραγματικών ισχυρισμών που προτείνονται από τον εναγόμενο αφετέρου. ε) Από τα μέσα αποδείξεως αποκλείονται εξαιτίας της φύσεως των συγκεκριμένων εννόμων σχέσεων, η ομο-

320. Βλ. παραπάνω τ. II, §§ 304 επ.

λογία (δικαστική ή εξώδικη), η εξέταση των διαδίκων και των νομίμων αντιπροσώπων τους (ανώμοτη ή ένορκη). Για την επαγωγή και τη δόση επακτού όρκου δεν τίθεται βέβαια ζήτημα, επειδή με το Ν. 2915/2001 καταργήθηκε ολοσχερώς το αποδεικτικό μέσο του όρκου. Πάντως και πριν από την ολοσχερή κατάργηση του όρκου με το Ν. 2915/2001 για όλα τα είδη της διαδικασίας στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν επιτρεπόταν ούτως ή άλλως η επαγωγή και η δόση επακτού όρκου.

XX) *Απόφαση*. Α) Ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση και το τυπικό περιεχόμενο της αποφάσεως έχουν εφαρμογή οι κανόνες, οι οποίοι ρυθμίζουν τα σχετικά θέματα στην ειδική διαδικασία των διαφορών, οι οποίες αφορούν τις σχέσεις γονέων και των τέκνων. Β) Το κύριο και ουσιώδες περιεχόμενο της αποφάσεως διατυπώνεται αφενός ενόψει των παραπάνω αναφερομένων, και αφετέρου ενόψει των εφαρμοστέων κανόνων του ουσιαστικού δικαίου καθώς και του πορίσματος των αποδείξεων που έχουν διεξαχθεί και προσαχθεί.

XXI) *Ένδικα μέσα*. *Τριτανακοπή*. Σε σχέση με το επιτρεπτό των ενδίκων μέσων και της τριτανακοπής, εναντίον των αποφάσεων που εκδίδονται επί της παραπάνω αγωγής κ.λπ., τις προϋποθέσεις και διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεώς της, την εισαγωγή προς συζήτηση, την εκδίκαση και την έκδοση αποφάσεων σ' αυτά, καθώς και τις συνέπειές τους, ισχύουν οι κανόνες, οι οποίοι διέπουν τα αντίστοιχα θέματα στη διαδικασία των διαφορών, οι οποίες ανάγονται στις σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνων³²¹.

XXII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Κατ' αρχήν, ισχύει το κοινό δικαιο³²². Β) Ειδικά έχει εφαρμογή και στη προκείμενη περίπτωση η διάταξη του άρθρ. 618 (639) ΚΠολΔ, κατά την οποία, αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν την αγωγή περί αναγνωρίσεως της ακυρότητας κ.λπ. της υιοθεσίας, αποτελούν *δεδικασμένο υπέρ και εναντίον όλων*, εφόσον δεν υπόκεινται ούτε σε αναίρεση και αναψηλάφηση (δηλαδή εφόσον είναι αμετάκλητες). Το δεδικασμένο αυτό δεν ισχύει για τον τρίτο, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στη δίκη και επικαλείται για τον εαυτό του σχέση γονέα και τέκνου ή εξουσία γονέα (γονική μέριμνα)³²³.

321. Βλέπε παραπάνω τ. II §§ 304 επ.

322. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

323. Πρβλ. παραπάνω τ. I, § 204.

Τίτλος Εικοστός
Λύση της υιοθεσίας

§ 682

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Από την ανάκληση και την προσβολή της υιοθεσίας διαφέρει, (όπως σημειώθηκε), και πρέπει να διακρίνεται η λύση της υιοθεσίας, η οποία προβλέπεται από το ισχύον δίκαιο. Β) Οι πρώτες, εάν και όταν επιτρέπονται και γίνουν δεκτές, ανατρέπουν την υιοθεσία αναδρομικά (*ex tunc*), η δεύτερη, σε περίπτωση παραδοχής της, εκμηδενίζει την υιοθεσία για το μέλλον (*ex nunc*). Γ) Στη συνέχεια γίνεται (με λίγα λόγια) μνεία για τους διάφορους ουσιαστικούς λόγους της λύσεως της υιοθεσίας.

ΙΙ) *Λόγοι λύσεως της υιοθεσίας.* Α) Τους λόγους λύσεως της υιοθεσίας αναγράφει το άρθρ. 1587 του ΑΚ. Β) Είναι προφανές, ότι η απαρίθμηση των λόγων αυτών είναι αποκλειστική (*per verba limitativa*). Η αναλογία αποκλείεται, όχι όμως και η λογική ερμηνεία. Οι λόγοι αυτοί κατά τη διάταξη που μνημονεύθηκε είναι: α) Εάν αποδεικνύεται παράπτωμα που δικαιολογεί την αποκλήρωση ή β) παράπτωμα, που συνιστά λόγο αχαριστίας του θετού τέκνου απέναντι σ' εκείνον που το υιοθέτησε κατά τους ορισμούς του άρθρ. 505 ΑΚ. Γ) Για την έννοια των λόγων αυτών έχουν εφαρμογή όσα εκτίθενται και αναπτύσσονται στην ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του ΑΚ.

ΙΙΙ) *Δικονομικός τρόπος ασκήσεως του δικαιώματος της λύσεως της υιοθεσίας.* Α) Το άρθρ. 619 (640) § 4 ΚΠολΔ³²⁴, το οποίο καθορίζει τα σχετικά με την ενεργητική ή παθητική νομιμοποίηση, προκειμένου περί λύσεως της υιοθεσίας, ομιλεί για αγωγή λύσεως της υιοθεσίας. Επομένως, θα πρέπει να λεχθεί, ότι, κατ' αρχήν, η λύση της υιοθεσίας ζητείται με αγωγή. Β) Ζήτημα γεννιέται, εάν μπορεί να προταθεί αυτή με άσκηση ανταγωγής. Νομίζουμε ότι, εφόσον θα συνέτρεχε ταυτότητα διαδικασίας, δεν θα αποκλειόταν και αυτός ο τρόπος. Ανάλογη παρατήρηση και επιφύλαξη θα μπορούσε να διατυπωθεί και ως προς τη δυνατότητα της προβολής του παραπάνω αιτήματος με άσκηση κύριας παρεμβάσεως.

ΙV) *Νομιμοποίηση.* Α) Κατά τις διατάξεις των άρθρ. 1587 Α.Κ. και 619 (640) § 4 ΚΠολΔ που αναφέρθηκαν, η αγωγή για λύση της υιοθεσίας, μπορεί να εγερθεί από το θετό γονέα, από το θετό τέκνο, όχι όμως κατά την ορθότερη ερμηνεία και από τρίτο, που έχει έννομο συμφέρον, π.χ. από εκείνον που προβάλλει κληρονομικά δικαιώματα στην περιουσία ε-

324. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 676 § 4, Α.Ε. 640 § 4.

κείνου που υιοθέτησε ή υιοθετήθηκε κ.λπ. Η αγωγή αυτή είναι προσωποπαγής και δεν μπορεί να ασκηθεί από τους κληρονόμους εκείνου που υιοθέτησε ή υιοθετήθηκε. Εφόσον, όμως, ασκήθηκε απ' αυτούς (δηλαδή εκείνον που υιοθέτησε ή υιοθετήθηκε), η σχετική δίκη μπορεί να συνεχισθεί από τους κληρονόμους τους. Β) Κατά τις ίδιες παραπάνω διατάξεις, η αγωγή για λύση της υιοθεσίας (πρέπει να) απευθύνεται: α) Όταν ασκείται από το θετό γονέα κατά του θετού τέκνου. β) Όταν ασκείται από το θετό τέκνο κατά του θετού γονέα. γ) Όταν ασκείται από τρίτο κατά του θετού γονέα και του θετού τέκνου. δ) Σε περίπτωση προαποβίωσης κάποιου από τους παραπάνω, η παραπάνω αγωγή πρέπει να απευθύνεται κατά των κληρονόμων του, αλλιώς απορρίπτεται. ε) Είναι αμφίβολο εάν η παραπάνω αγωγή μπορεί να εγερθεί πλαγιαστικά από τους δανειστές ενός από τα παραπάνω αναφερόμενα (α-δ) πρόσωπα, κατ' εφαρμογή των ορισμών του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ, γιατί, όπως ήδη παρατηρήθηκε, πρόκειται για προσωποπαγή έννομη σχέση.

Υ) *Προδικασία*. Ως προς αυτά τα θέματα, εφόσον δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση, εφαρμόζονται οι κανόνες που εκτίθενται παραπάνω, οι οποίοι διέπουν τα σχετικά με την ειδική διαδικασία εκδικάσεως διαφορών, που αναφέρονται σε σχέσεις γονέων και τέκνων³²⁵.

VI) *Κύρια διαδικασία*. Α) Κατά βάση, η κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία, διέπεται από τις διατάξεις, οι οποίες σύμφωνα με όσα εκτίθενται στον οικείο τόπο³²⁶, καθορίζουν τα σχετικά με την αντίστοιχη διαδικασία, επί εκδικάσεως διαφορών μεταξύ γονέων και τέκνων. Β) Εξ αιτίας της φύσεως των πραγμάτων, δικαιολογούνται κάποιες αποκλίσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος, εφόσον συντρέχει περίπτωση, στη συνέχεια.

VII) *Απόδειξη*. Α) Γενικά ισχύουν οι κανόνες, οι οποίοι διέπουν τα αντίστοιχα θέματα στις δίκες, οι οποίες διεξάγονται κατά την ειδική διαδικασία εκδικάσεως των διαφορών μεταξύ γονέων και τέκνων³²⁷. Β) Ειδικά θα μπορούσαν να σημειωθούν τα επόμενα: α) Ως προς το δικονομικό δίκαιο, ενδιαφέρον μπορούν να εμφανίζουν συνήθως τα ζητήματα του βάρους και του αντικειμένου της αποδείξεως. β) Το βάρος της επικλήσεως και της αποδείξεως των πραγματικών περιστατικών, τα οποία αποτελούν το ιστορικό στοιχείο των προϋποθέσεων (θετικών και αρνητικών)

325. Βλέπε παραπάνω τ. II, §§ 304 επ.

326. Βλ. παραπάνω τ. II, §§ 304 επ.

327. Πρβλ. παραπάνω τ. II §§ 304 επ.

της λύσεως της υιοθεσίας, φέρει, σύμφωνα με τις γενικές αρχές, εκείνος που ζητεί τη διάλυση της υιοθεσίας, δηλαδή ο ενάγων και ο αντενάγων, ή ο κυρίως παρεμβαίνων. Αντίστοιχα το βάρος της αποδείξεως αυτοτελών πραγματικών ισχυρισμών που προτείνονται κατά της αγωγής κ.λπ. επιβάλλεται, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, σ' εκείνον που προτείνει αυτούς τους ισχυρισμούς. γ) Το θέμα και το αντικείμενο της αποδείξεως καθορίζεται με βάση αφενός τα πραγματικά γεγονότα, τα οποία θεμελιώνουν τη βάση της αγωγής κ.λπ. και αφετέρου τα πραγματικά περιστατικά κ.λπ., στα οποία στηρίζονται οι αυτοτελείς ισχυρισμοί που προβάλλονται κατά της αγωγής κ.λπ. δ) Σε σχέση προς τα μέσα της αποδείξεως, θα πρέπει να σημειωθεί, ότι αποκλείονται εξαιτίας της φύσεως της επίδικης έννομης σχέσεως, η ομολογία (δικαστική και εξώδικη), η εξέταση (ανώμοτη ή ένορκη) των διαδίκων και των νομίμων αντιπροσώπων τους. Για την επαγωγή και τη δόση επακτού όρκου δεν τίθεται βέβαια ζήτημα, επειδή με το Ν. 2915/2001 καταργήθηκε ολοσχερώς το αποδεικτικό μέσο του όρκου. Πάντως και πριν από την ολοσχερή κατάργηση του όρκου με το Ν. 2915/2001 για όλα τα είδη της διαδικασίας στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν επιτρεπόταν ούτως ή άλλως η επαγωγή και η δόση επακτού όρκου.

VIII) *Απόφαση*. Ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση και το τυπικό περιεχόμενο αυτής, εφαρμόζονται οι κανόνες, οι οποίοι ισχύουν για τις αποφάσεις που εκδίδονται κατά την αναφερθείσα διαδικασία της εκδικάσεως των διαφορών μεταξύ γονέων και τέκνων. Β) Το κύριο και ουσιώδες περιεχόμενο της αποφάσεως διατυπώνεται αφενός με βάση τους παραπάνω αναφερόμενους κανόνες και αφετέρου ενόψει των ορισμών εφαρμοστέου ουσιαστικού δικαίου και του πορίσματος της όλης διαδικασίας και της εκτιμήσεως των αποδείξεων που έχουν διεξαχθεί και προσαχθεί.

IX) *Ένδικο μέσα και τριτανakoπή*. Γενικά ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως ενδίκων μέσων ή τριτανakoπής εναντίον της αποφάσεως που εκδίδεται στην αγωγή κ.λπ. για λύση της υιοθεσίας, την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση, την εκδίκαση αυτών και την έκδοση αποφάσεων σ' αυτά και τις συνέπειές τους, ισχύουν οι κανόνες, οι οποίοι διέπουν τα ίδια ζητήματα, προκειμένου περί των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τη μνημονευθείσα ειδική διαδικασία εκδικάσεως διαφορών μεταξύ γονέων και τέκνων³²⁸.

328. Βλ. παραπάνω τ. II, §§ 304 επ.

Χ) *Συνέπειες της αποφάσεως.* Α) Κατά βάση ισχύει το κοινό δικαιο³²⁹. Β) Εφόσον στην προκειμένη περίπτωση τηρείται, όπως λέχθηκε, η ειδική διαδικασία της εκδικάσεως διαφορών μεταξύ γονέων και τέκνων, αναγνωρίζονται ή θεσπίζονται ορισμένες αποκλίσεις, για κάποιες από τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια: α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 618 (739) ΚΠολΔ, αποφάσεις που δέχονται ή απορρίπτουν την αγωγή για λύση της υιοθεσίας, αποτελούν δεδικοσμένο υπέρ και εναντίον όλων, εφόσον δεν υπόκεινται «ούτε σε αναίρεση και αναψηλάφηση» (δηλαδή εφόσον είναι αμετάκλητες). Το δεδικοσμένο (αυτό) δεν ισχύει για τον τρίτο, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στη δίκη και επικαλείται για τον εαυτό του σχέση γονέα και τέκνου ή εξουσία γονέα (γονική μέριμνα).

Τίτλος Εικοστός Πρώτος
Διαδικασία κηρύξεως δικαστικής απαγορεύσεως ή αντιλήψεως
και άρσεως αυτών
[ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ]

§ 683

Η διαδικασία κηρύξεως δικαστικής απαγορεύσεως ή αντιλήψεως και άρσεως αυτών καταργήθηκε, όπως άλλωστε και ο θεσμός της δικαστικής απαγορεύσεως και αντιλήψεως στο σύνολό του, με το νόμο 2447/1996 και αντικαταστάθηκε από το σύγχρονο θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης. Η διαδικασία για θέση κάποιου προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση ρυθμίζεται ήδη από τα άρθρα 801-805 ΚΠολΔ, όπως αυτά ισχύουν μετά το νόμο 2447/1996 και αναλύεται αμέσως πιο κάτω στην παράγραφο 484 Α αυτού του βιβλίου. Παρά ταύτα για λόγους συγκρίσεως των δύο θεσμών και διαδικασιών παρατίθεται στην παράγραφο αυτή [484 (683)] και η καταργηθείσα διαδικασία κηρύξεως δικαστικής απαγορεύσεως ή αντιλήψεως και άρσεως αυτών. Έτσι καθίστανται αντιληπτές και οι απόψεις του Γεωργίου Ράμμου ως προς διάφορα θέματα της καταργηθείσας διαδικασίας. Σε πολλές περιπτώσεις στο κείμενο της παραγράφου αυτής τα αντίστοιχα ρήματα διατυπώνονται επιπλέον μέσα σε αγκύλες σε διαφορετικό χρόνο, κατά κανόνα στον παρατατικό, για να καθίσταται σαφές, ότι η σχετική ρύθμιση αφορά το παρελθόν και δεν ισχύει πια.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η κήρυξη σε κατάσταση δικαστικής απαγορεύσεως κάποιου προσώπου ή (θέσεως υπό) δικαστική αντίληψη για κάποιον από

329. Πρβλ. παραπάνω τ. Ι, § 204, τ. ΙΙ, §§ 304 επ.

τους λόγους που προβλέπονται [προβλέποντο] από το νόμο (προϊσχύσαν άρθρ. 1686 Α.Κ. κ.λπ.), καθώς και η άρση αυτών των καταστάσεων, λαμβάνει [λάμβανε] χώρα κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας³³⁰. Β) Για τα μερικότερα θέματα γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα*. Α) Καθ' ύλην αρμόδιο, όπως ήδη παρατηρήθηκε³³¹, είναι [ήταν] το πολυμελές πρωτοδικείο³³². Β) Κατά τόπο αρμόδιο είναι [ήταν] το δικαστήριο της κατοικίας εκείνου κατά του οποίου στρέφεται [στρεφόταν] η αίτηση και, αν δεν υπάρχει κατοικία, της διαμονής του³³³. Γ) Εάν ο ημεδαπός κατοικεί [κατοικούσε] στην αλλοδαπή, η αίτηση για θέση του σε κατάσταση δικαστικής απαγορεύσεως ή αντιλήψεως μπορεί [μπορούσε] να ασκηθεί ενώπιον του δικαστηρίου της τελευταίας του κατοικίας στην Ελλάδα, και, αν δεν υπάρχει [υπήρχε] κατοικία, ενώπιον του δικαστηρίου της Πρωτεύουσας του Κράτους³³⁴.

ΙΙΙ) *Νομιμοποίηση*. Η κήρυξη σε κατάσταση δικαστικής απαγορεύσεως ή αντιλήψεως μπορεί [μπορούσε] να ζητηθεί³³⁵ από κάθε συγγενή του ή της συζύγου του πάσχοντα, του επιτρόπου ή του κηδεμόνα ή του Εισαγγελέα (πρωτοδικών), καθώς και από οποιονδήποτε έχει [είχε] έννομο συμφέρον.

ΙV) *Προδικασία*. Α) Όπως ήδη σημειώθηκε, η κήρυξη της απαγορεύσεως ή της δικαστικής αντιλήψεως, προκαλείται [προκαλείτο] με υποβολή αιτήσεως ενός ή περισσότερων από τα πρόσωπα που σύμφωνα με τα παραπάνω νομιμοποιούνται [νομιμοποιούντο], η οποία απευθύνεται [απευθυνόταν] στο –σύμφωνα με όσα έχουν παραπάνω εκτεθεί– αρμόδιο δικαστήριο. Β) Η αίτηση πρέπει [έπρεπε], πρώτα, να αναγράφει όλα τα στοιχεία κάθε δικογραφήματος³³⁶. Γ) Κατά τους ορισμούς του (προϊσχύσαντος) άρθρ. 1689 του Α.Κ., η αίτηση για απαγόρευση πρέπει [έπρεπε] να συνοδεύεται από γνωμοδότηση του συγγενικού συμβουλίου για την ανάγκη της κηρύξεως της απαγορεύσεως κ.λπ. Κατά κάποια γνώμη, η διάταξη αυτή καταργήθηκε [είχε ήδη καταργηθεί] από τον ΚΠολΔ και τον

330. ΚΠολΔ 740 (785), 801 (862) επ.

331. Βλ. παραπάνω § 630 Β.

332. ΚΠολΔ 740 (785) § 1.

333. ΚΠολΔ 801 (862).

334. ΚΠολΔ 803 (864).

335. Α.Κ. 1688. Υποστηρίζεται από μερικούς, όχι ορθά νομίζουμε, ότι καταργήθηκε αυτή η διάταξη.

336. ΚΠολΔ 118 (119). Πρβλ. σχετ. παραπάνω τ. Ι, σελ. 152.

Εισ.Ν.ΚΠολΔ [δηλαδή ήδη πριν από το νόμο 2447/1996], επειδή είναι (ήταν) αντίθετη σ' αυτά τα νομοθετήματα. Υποστηρίζεται (υποστηριζόταν) όμως και η αντίθετη άποψη, υπέρ της οποίας φαίνεται να συνηγορεί το επιχείρημα, ότι αφενός δεν αναγράφεται (ανεγράφετο) ρητή κατάργηση, αφετέρου δε, δεν διαφαίνεται η παραπάνω υποστηριζόμενη αντίθεση. Κατά την άποψη αυτή επομένως, θα πρέπει [έπρεπε] να μνημονεύεται στην αίτηση κηρύξεως της απαγορεύσεως κ.λπ. η γνωμοδότηση του συγγενικού συμβουλίου και να προσάγεται [προσαγόταν] αυτή κατά τη συζήτηση. Δ) Με το άρθρο 9 § 12 Ν. 2145/1993 θεσπίστηκε (με προσθήκη αντιστοίχων εδαφίων –των 2 και 3– στην παραγρ. 1 του άρθρου 804(865) ΚΠολΔ), ότι δεν διατάσσεται διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, αν εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση έχει κριθεί και πιστοποιείται, ότι φέρει αναπηρία σε ποσοστό 67% και άνω, λόγω νοητικής καθυστέρησης ή αυτισμού, με απόφαση της Πρωτοβάθμιας ή της Δευτεροβάθμιας Υπηρεσιακής Υγειονομικής Επιτροπής ή της Ανώτατης Υγειονομικής Επιτροπής Στρατού ή οικείου ασφαλιστικού φορέα, με την οποία απονέμεται σύνταξη ή καθίσταται προστευόμενο μέλος συνταξιούχου γονέα. Στην περίπτωση κατά την οποία δεν υφίσταται σχετική απόφαση, η πραγματογνωμοσύνη μπορεί να διενεργείται σε δημόσιο νοσοκομείο από ιατρούς αντίστοιχων ειδικοτήτων [και η ρύθμιση αυτή καταργήθηκε με το Ν. 2447/1996]. Ε) Για τα περαιτέρω έχουν [είχαν] εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου που αναπτύσσονται στο γενικό μέρος³³⁷, σε συνδυασμό πάντα με τους σχετικούς ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου (Α.Κ. κ.λπ.). ΣΤ) Μόνο η αίτηση (υποβολή κ.λπ. της αιτήσεως) για κήρυξη της δικαστικής απαγορεύσεως ή της δικαστικής αντιλήψεως δεν επιφέρει [δεν επέφερε] μεταβολή στην ικανότητα εκείνου κατά του οποίου στρέφεται [στρεφόταν] η αίτηση, ο οποίος, κατά ρητή διάταξη του ΚΠολΔ³³⁸, είναι [ήταν] ικανός να παρίσταται στο δικαστήριο (με το δικό του όνομα) στη δίκη για απαγόρευση, όπως και σε κάθε άλλη δίκη της αμφισβητούμενης ή της εκούσιας δικαιοδοσίας και να ασκεί τα ένδικα μέσα.

Υ) *Κύρια διαδικασία*. Η κύρια διαδικασία κατανέμεται [κατανεμόταν] συνήθως σε δύο στάδια: Α) Κατά το πρώτο στάδιο και συγκεκριμένα κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο, εφόσον παρίσταται [παρίστατο] προσηκόντως ο αιτών, αδιάφορα εάν παρίσταται [παρίστατο] ή όχι εκείνος κατά του οποίου στρέφεται [στρεφόταν] η αίτηση, το δικαστήριο

337. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

338. ΚΠολΔ 808 (863) § 4, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 927 § 4, Α.Ε. 863 § 4.

οφείλει [όφειλε] να εξετάσει (αυτεπαγγέλτως), εάν η αίτηση είναι [ήταν] παραδεκτή και νόμω βάσιμη. Β) Εάν το δικαστήριο θεωρήσει [θεωρούσε] αυτή απαράδεκτη, π.χ. επειδή υποβλήθηκε από πρόσωπο που δεν νομιμοποιείται [νομιμοποιείτο] ή επειδή δεν ασκήθηκε σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις, ή νόμω αβάσιμη, γιατί στηρίζεται [στηριζόταν] σε λόγους, που δεν προβλέπονται [προβλέποντο] από το νόμο κ.λπ., απορρίπτει [απέρριπτε] την αίτηση. Γ) Αντίθετα, εάν κρίνει αυτή παραδεκτή και νόμω βάσιμη, διατάσσει [διέτασσε]³³⁹ την αυτοπρόσωπη εμφάνιση εκείνου κατά του οποίου στρέφεται [στρεφόταν] η αίτηση ενώπιόν του ή ενώπιον άλλου δικαστηρίου ή δικαστικής ή προξενικής αρχής με σκοπό να εξετασθεί, καθώς και την διενέργεια πραγματογνωμοσύνης. Δ) Η εξέταση εκείνου κατά του οποίου στρέφεται [στρεφόταν] η αίτηση μπορεί [μπορούσε] να παραλειφθεί, εάν από αυτή ενδέχεται [ενδεχόταν] να προκύψει κίνδυνος βλάβης της υγείας του ή υφίστανται [υφίσταντο] εξαιρετικές γι' αυτό δυσχέρειες³⁴⁰. Ε) Κατά το δεύτερο στάδιο λαμβάνει [λάμβανε] χώρα, (εφόσον δεν κρίθηκε παραλειπτέα), η εξέταση εκείνου κατά του οποίου στρέφεται [στρεφόταν] η αίτηση, συνήθως με παρουσία ειδικών ιατρών (εκείνων που συνέταξαν την έκθεση πραγματογνωμοσύνης ή και άλλων), εξετάζονται 2 [εξετάζονταν] ενδεχομένως μάρτυρες, προσάγονται [προσάγονταν] έγγραφα κ.λπ.

VI) *Προσωρινά ή επείγουσας φύσεως μέτρα*. Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 802 (863) § 1 ΚΠολΔ³⁴¹ [ήδη και πριν από το Ν. 2447/1996], το πολυμελές πρωτοδικείο, μετά την άσκηση της αιτήσεως για θέση (κάποιου) προσώπου σε κατάσταση απαγορεύσεως, μπορεί [μπορούσε], μετά από πρόταση που περιέχεται [περιεχόταν] στην αίτηση απαγορεύσεως ή και σε αυτοτελή αίτηση του ίδιου αιτούντα ή άλλου, που έχει [είχε] έννομο συμφέρον κυρίως από τα πρόσωπα που νομιμοποιούνται [νομιμοποιούντο] –σύμφωνα με όσα παραπάνω εκτίθενται– για άσκηση της αιτήσεως απαγορεύσεως, να διορίσει προσωρινό διαχειριστή. Β) Εξ άλλου, κατά τη διάταξη της § 2 του ίδιου άρθρου 802 (863) ΚΠολΔ³⁴² [ήδη και πριν από το Ν. 2447/1996], το μονομελές πρωτοδικείο, πριν από την άσκηση της αιτήσεως απαγορεύσεως, μπορεί [μπορούσε], με αίτηση όποιου

339. ΚΠολΔ 804 (865) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 929 § 1, Α.Ε. 865 § 1.

340. ΚΠολΔ 804 (865) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 929 § 2, Α.Ε. 865 § 2.

341. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 927 § 1, Α.Ε. 863 § 1.

342. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 927 § 2, Α.Ε. 863 § 2.

έχει [είχε] έννομο συμφέρον, να διορίσει προσωρινό διαχειριστή. Γ) Ο προσωρινός διαχειριστής, εκτός από την εξουσία σύμφωνα με το ουσιαστικό δίκαιο, εκπροσωπεί [εκπροσωπούσε] σε περιουσιακές δίκες ενώπιον των δικαστηρίων, εκείνον, για τον οποίο διορίσθηκε και ενεργεί [ενεργούσε] κάθε διαδικαστική πράξη γι' αυτόν. Κατά το (προϊσχύσαν) άρθρ. 1692 εδ. β' του Α.Κ., η εξουσία του προσωρινού διαχειριστή περιλαμβάνει [περιελάμβανε] κάθε συντηρητικό μέτρο για την περιουσία και το πρόσωπο του απαγορευτέου. Εκείνος υπέρ του οποίου διορίσθηκε προσωρινός διαχειριστής μπορεί να παρίσταται κατά τη δίκη, οπότε εφαρμόζονται [εφαρμόζοντο] οι διατάξεις για πρόσθετη παρέμβαση³⁴³. Δ) Όπως διατυπώνεται [διατυπωνόταν] αυτή η διάταξη, την κύρια παράσταση έχει [είχε] ο προσωρινός διαχειριστής, ενώ εκείνος υπέρ του οποίου διορίσθηκε (κύριος διάδικος και δικαιούχος) ασκεί [ασκούσε] τα δικαιώματα και τις εξουσίες του προσθέτως παρεμβαίνοντας επί αυτοτελούς πρόσθετης παρεμβάσεως. Ε) Όπως και παραπάνω σημειώθηκε, στη δίκη για απαγόρευση, όπως και σε κάθε άλλη δίκη, μη περιουσιακή, είτε της αμφισβητούμενης, είτε της εκούσιας δικαιοδοσίας, εκείνος κατά του οποίου στρέφεται [στρεφόταν] η αίτηση για κήρυξη της απαγορεύσεως ή δικαστικής αντιλήψεως είναι [ήταν] ικανός να παρίσταται στο δικαστήριο και να ασκεί [ασκούσε] ένδικα μέσα³⁴⁴. ΣΤ) Εάν διορίσθηκε προσωρινός διαχειριστής, όλες οι επιδόσεις πρέπει [έπρεπε] να γίνονται προς αυτόν και προς εκείνον για τον οποίο (αυτός) διορίσθηκε³⁴⁵. Ζ) Ο προσωρινός διαχειριστής που διορίσθηκε από το μονομελές πρωτοδικείο οφείλει [όφειλε], μέσα σε δέκα ημέρες από το διορισμό του, να ασκήσει αίτηση για να τεθεί το πρόσωπο για το οποίο διορίσθηκε, σε κατάσταση δικαστικής απαγορεύσεως ή δικαστικής αντιλήψεως³⁴⁶.

VII) *Απόφαση*. Κατ' αρχήν, τα σχετικά με την έκδοση, τη δημοσίευση και το περιεχόμενο της αποφάσεως διέπονται [διέποντο] από το κοινό δίκαιο, για το οποίο γίνεται λόγος στο γενικό μέρος³⁴⁷, σε συνδυασμό με τους εφαρμοστέους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου (Α.Κ. κ.λπ.). Ειδικά το άρθρ. 805 (866) ΚΠολΔ³⁴⁸ [ήδη και πριν από το νόμο 2447/1996] ορίζει

343. ΚΠολΔ 808 (963) § 3 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 927 § 3, Α.Ε. 863 § 3.

344. Βλ. παραπάνω στοιχ. IV σελ. 2053.

345. ΚΠολΔ 802 (863) § Σχ.Πολ.Δ.Σ.Ε. 927, Α.Ε. 863 § 5.

346. ΚΠολΔ 802 (863) § 6 Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 927 § 5, Α.Ε. 863 § 5.

347. Πρβλ. παραπάνω § 647.

348. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 930 Α.Ε. 866.

[όριζε] ότι, με την απόφαση που κηρύσσει τη (δικαστική) απαγόρευση διορίζεται προσωρινός διαχειριστής, εάν δε έχει ήδη διορισθεί, το δικαστήριο αποφαινεται για διατήρηση ή αντικατάστασή του.

VIII) *Ένδικο μέσα και τριτανακοπή.* Α) Ως προς το κατ' αρχήν τουλάχιστο επιτρεπτό της ασκήσεως (των) ενδίκων μέσων και (της) τριτανακοπής, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως αυτών και την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση, την κύρια διαδικασία και την έκδοση και δημοσίευση αποφάσεων σ' αυτά κ.λπ., ισχύουν [ίσχυαν] και έχουν [είχαν] εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου που μνημονεύονται στο γενικό μέρος³⁴⁹. Β) Δικαίωμα ασκήσεως ενδίκων μέσων έχουν [είχαν] εκείνοι που υπέβαλαν την αίτηση κηρύξεως απαγορεύσεως, ή –αυτοκλήτως ή ως συνέπεια εντολής του δικαστηρίου ή προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως– έλαβαν μέρος στη δίκη για κήρυξη της απαγορεύσεως ή δικαστικής αντιλήψεως. Όσον αφορά το ζήτημα τι ισχύει [ίσχυε] για το ίδιο θέμα, ως προς τους Εισαγγελείς πρωτοδικών και εφετών, θα πρέπει να επαναληφθούν, *mutatis mutandis*, όσα εκτίθενται [εκτίθεντο] παραπάνω³⁵⁰ ως προς το αντίστοιχο θέμα γενικά και ειδικά στη δίκη και στη διαδικασία της υιοθεσίας, γιατί και η δίκη και η διαδικασία της απαγορεύσεως ενδιαφέρουν [ενδιέφεραν] τη δημόσια τάξη και αφορούν [αφορούσαν] σοβαρά και σπουδαία ζητήματα προσωπικής καταστάσεως, παρουσιάζουν [παρουσίαζαν] δε όχι σπάνια και όχι ομαλές και σύμφωνες με την ηθική εμφανίσεις και εξελίξεις. Γ) Ειδικά θα πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά το άρθρ. 806 (867) ΚΠολΔ³⁵¹ [ήδη και πριν από το νόμο 2447/1996], οι διατάξεις των §§ 2 και 3 του άρθρ. 763 (809) ΚΠολΔ, δεν εφαρμόζονται [εφαρμόζοντο] στη προκείμενη περίπτωση, δηλαδή δεν μπορεί [μπορούσε] να διαταχθεί πρωτοδίκως ή κατ' έφεση η αναστολή της ισχύος και της εκτελέσεως της εκκαλουμένης αποφάσεως.

IX) *Συνέπειες της αποφάσεως που αποφαινεται [αποφαινόταν] στην αίτηση για κήρυξη δικαστικής απαγορεύσεως ή δικαστικής αντιλήψεως.* Α) Ως προς τις συνέπειες της αποφάσεως, αυτής καθ' εαυτής, μπορούν να

349. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

350. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ., §§ 681 και 682.

351. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 931, Α.Ε. 967. Η αναφερθείσα διάταξη του Σχεδ. της Σ.Ε. όριζε, ότι η προθεσμία της εφέσεως και η άσκηση αυτής αναστέλλουν την ισχύ και (την) εκτέλεση της αποφάσεως που κηρύσσει την απαγόρευση, εκτός από τη διάταξη περί διορισμού ή αντικατάστασεως προσωρινού διαχειριστού.

επαναληφθούν στη προκείμενη περίπτωση όσα αναπτύσσονται³⁵² στο γενικό μέρος με βάση το κοινό δίκαιο. Β) Εκτός από αυτά, γεννιέται [γεννιόταν] επιπρόσθετα το ζήτημα της εκτάσεως των συνεπειών της αποφάσεως που μνημονεύθηκε από την πλευρά των υποκειμενικών ορίων, δεδομένου ότι πρόκειται [επρόκειτο] για θέματα, που ανάγονται στην προσωπική κατάσταση. Η δυσχέρεια αυτή επιτείνεται [επιτεινόταν] εξαιτίας της υφισταμένης, όπως εκτέθηκε παραπάνω, αμφισβητήσεως ως προς τη φύση της ισχύος και της δεσμευτικής δυνάμεως των αποφάσεων που εκδίδονται (και δεν υπόκεινται σε έφεση) στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Σχετικά, ορθότερο θα ήταν να γίνει και στη προκείμενη περίπτωση δεκτή (η) λύση ανάλογη με την άποψη που γίνεται παραδεκτή στα υποκειμενικά όρια του ουσιαστικού δεδικασμένου³⁵³. Ενόψει της τελευταίας παρατηρήσεως, ορθότερη πρέπει να θεωρείται η λύση που δέχεται την κατ' αρχήν απέναντι σ' όλους ισχύ της δεσμευτικής δυνάμεως αυτής της αποφάσεως, με την επιφύλαξη της προσβολής (από τρίτο) της αποφάσεως με άσκηση τριτανακοπής λόγω δόλου ή συμπαιγνίας των διαδίκων.

Χ) *Συνέπειες της (κηρυχθείσας) απαγορεύσεως*. Α) Από τις συνέπειες της αποφάσεως για κήρυξη της απαγορεύσεως, οι οποίες είναι δικονομικής φύσεως, διαφέρουν και πρέπει να διακρίνονται οι συνέπειες της απαγορεύσεως που έχει [είχε] κηρυχθεί, οι οποίες καθορίζονται [καθορίζοντο] από το ουσιαστικό δίκαιο (Α.Κ. κλπ.). Β) Κατά τους ορισμούς [ήδη και πριν από το νόμο 2447/1996] του (προϊσχύσαντος) άρθρ. 1693 του Α.Κ., ο απαγορευμένος, από τη δημοσίευση της αποφάσεως για απαγόρευση, είναι [ήταν] *ανίκανος για δικαιοπραξία*. Εξ άλλου, κατά τη διάταξη του (προϊσχύσαντος) άρθρ. 1694 του Α.Κ. [ήδη και πριν από το νόμο 2447/1996], από την *τελεσιδικία* της αποφάσεως που κηρύσσει [κήρυσσε] την απαγόρευση, ο απαγορευμένος τελεί [τελούσε] υπό επιτροπεία. Ο επίτροπος και ο παρεπίτροπος διορίζονται [διορίζοντο] κατά τις διατάξεις περί της επιτροπείας των ανηλίκων. Εξαίρεση, από αυτόν τον κανόνα, καθιερώνεται [καθιερώνετο] από το (προϊσχύσαν) άρθρ. 1696 [ήδη και πριν από το νόμο 2447/1996] Α.Κ. Κατά τη διάταξη αυτή, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 1329/1983, εάν κηρυχθεί η απαγόρευση ενός από τους συζύγους, η επιτροπεία αυτού επάγεται [επήγετο] αυτοδικαίως στον άλλο σύζυγο, εκτός αν, με αίτηση του απαγορευμένου ή όποιου έχει [είχε]

352. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

353. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 204.

έννομο συμφέρον, το δικαστήριο κρίνει [έκρινε], ότι το συμφέρον του απαγορευμένου επιβάλλει [επέβαλλε] διαφορετική λύση. Όπως και άλλοτε, και υπό το ισχύον και το προγενέστερο δίκαιο, είχε επισημανθεί, ότι από την αντιπαράβολή των παραπάνω διατάξεων των (προϊσχύσαντων) άρθρ. 1693 και 1694 [ήδη και πριν από το ν. 2447/1996] Α.Κ. προκύπτει [προέκυπτε], ότι παρεμπίπτει (ένα) χρονικό διάστημα μεταξύ της δημοσιεύσεως της αποφάσεως για κήρυξη της δικαστικής απαγορεύσεως, μέχρι την τελεσιδικία αυτής ή μάλλον μέχρις ότου καταστεί αυτή απρόσβλητη με έφεση, κατά το οποίο ο απαγορευμένος, ενώ είναι [ήταν] ανίκανος για δικαιοπραξία, δεν τελεί [τελούσε] υπό επιτροπεία και συνεπώς δεν είναι [ήταν] δυνατό να επιχειρηθούν δικαιοπραξίες στο όνομά του. Για το λόγο αυτό ήταν ορθότερη η αρχική διατύπωση του πρώην άρθρ. 867 (τώρα 806 [με περιεχόμενο όμως διαφορετικό πριν από το ν. 2447/1996]) του ΚΠολΔ.

XI) *Δικαστική αντίληψη*. Α) Κατά τις διατάξεις του (προϊσχύσαντος) άρθρ. 1691 [πριν από το ν. 2447/1996] του Α.Κ., εάν η πνευματική νόσος δεν αποκλείει [απέκλειε] εντελώς τη χρήση του λογικού και υπάρχει [υπήρχε] κατάσταση διφορούμένων φρενών, το δικαστήριο, αντί για απαγόρευση, διορίζει δικαστικό αντιλήπτορα. Το ίδιο ισχύει [ίσχυε] και σε περίπτωση σωματικής αναπηρίας, εάν από αυτή δεν υπάρχει [υπήρχε] πλήρους αδυναμία του αναπήρου για επιμέλεια του ίδιου και των υποθέσεών του. Άλλες περιπτώσεις διορισμού αντιλήπτορα προβλέπει [προέβλεπε] το (προϊσχύσαν) άρθρ. 1705 Α.Κ. Γ) Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται [εφαρμόζοντο] και στις περιπτώσεις αυτές, *mutatis mutandis*, όσα παραπάνω εκτίθενται για τη δικαστική απαγόρευση [που επίσης καταργήθηκε].

XII) *Άρση της δικαστικής απαγορεύσεως ή δικαστικής αντίληψεως*. Α) Εάν εκλείψει [εξέλειπε] η αιτία, για την οποία ζητήθηκε [είχε ζητηθεί] και απαγγέλθηκε [είχεν απαγγελθεί] η κήρυξη της δικαστικής απαγορεύσεως κάποιου προσώπου ή της θέσεως αυτού υπό δικαστική αντίληψη, αίρεται [ήρετο] αυτή με δικαστική απόφαση, με τη διαδικασία που παραπάνω εκτίθεται. Β) Αρμόδιο³⁵⁴ καθ' ύλην και κατά τόπο για την άρση της υφισταμένης απαγορεύσεως, είναι [ήταν] το δικαστήριο, το οποίο κήρυξε [είχε κηρύξει] τη δικαστική απαγόρευση ή τη δικαστική αντίληψη. Εάν η κατοικία εκείνου που τελεί [τελούσε] υπό επιμέλεια έχει [είχε] μεταβληθεί, αρμόδιο είναι (ήταν) το πολυμελές πρωτοδικείο της νέας κατοικίας.

354. Α.Κ. 1699, ΚΠολΔ 801 (862).

Γ) Η απαγόρευση ή η δικαστική αντίληψη αίρεται [ήρετο] μετά από αίτηση κάποιου από εκείνους που έχουν [είχαν] έννομο γι' αυτό συμφέρον. Ειδικότερα, νομιμοποιούνται [νομιμοποιούνται] προς υποβολή της αντίστοιχης αιτήσεως καθένας από εκείνους που, σύμφωνα με όσα παραπάνω εκτίθενται, μπορούν [μπορούσαν] να υποβάλουν και την αίτηση κηρύξεως δικαστικής απαγορεύσεως ή δικαστικής αντιλήψεως.

Διαδικασία θέσεως σε δικαστική συμπαράσταση και άρσεως αυτής*.*

§ 683Α

* **Βιβλιογραφία:** *Ι.Γ. Δεληγιάννης*, Η δικαστική συμπαράσταση, Συμβολή στην ερμηνεία των νέων άρθρων 1666 έως 1688 ΑΚ και των συναφών δικονομικών ρυθμίσεων, 1997· *Ι.Σ. Σπυριδάκη*, Η δικαστική συμπαράσταση, 1998.

***Ενδεικτική νομολογία για τη δικαστική συμπαράσταση:* ΑΠ 1103/2005, (Στ. Πατεράκης), ΝοΒ 2006 σ. 193· ΑΠ 606/2002, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 678/2000, (Χαρ. Μυρσινιάς), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 2035/2003, (Στ. Στεφανάτος), ΕλλΔνη 2003 σ. 1410· ΕφΘες 1436/2005, (Ελ. Παπαγιάννη), ΝΟΜΟΣ· ΕφΘες 3171/2004, Αρμ 2005 σ. 1051· ΠΠρΑθ 4309/2003 (Ν. Πιπιλίγκας), ΝΟΜΟΣ.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Με το νόμο 2447/1996 καθιερώθηκε ο σύγχρονος και πρωτοποριακός θεσμός της **δικαστικής συμπαραστάσεως**, ο οποίος αντικατέστησε, όπως ελέγχθη και προηγουμένως, τον παραδοσιακό, αλλά αναχρονιστικό πλέον, θεσμό της δικαστικής απαγορεύσεως και αντιλήψεως. Β) Η θέση κάποιου προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση για κάποιον από τους λόγους που προβλέπονται από το νόμο (άρθρα 1666-1688 ΑΚ, όπως ισχύουν μετά το Ν. 2447/1996), καθώς και η άρση αυτής της καταστάσεως, λαμβάνει χώρα κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρα 801-805 ΚΠολΔ, όπως επίσης ισχύουν μετά το Ν. 2447/1996). Γ) Για τα κατ' ιδίαν θέματα γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα.* Α) Καθ' ύλην αρμόδιο, όπως ήδη παρατηρήθηκε προηγουμένως (§ 424), είναι το μονομελές πρωτοδικείο (άρθρ. 740 § 1 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το ν. 2447/1996). Β) Κατά τόπο αρμόδιο είναι το δικαστήριο της συνήθους διαμονής του προσώπου, για το οποίο ζητείται να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση κ.ο.κ. Το ίδιο δικαστήριο είναι κατά τόπο αρμόδιο και για το διορισμό δικαστικού συμπαραστάτη, ή ειδικού δικαστικού συμπαραστάτη, για την αντικατάσταση ή την παύση του δικαστικού (και του ειδικού) συμπαραστάτη, για την άρση της δικαστικής συμπαραστάσεως, καθώς επίσης και για το διορισμό, την αντικατάσταση και την παύση των μελών του εποπτικού συμβουλίου (άρθρο 801 § 1 ΚΠολΔ,

όπως ισχύει μετά το νόμο 2447/1996). Γ) Ειδικά ρυθμίζεται το θέμα της διεθνούς δικαιοδοσίας των ελληνικών πολιτικών δικαστηρίων για τις υποθέσεις θέσεως κάποιου προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση. Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 801 ΚΠολΔ (όπως ισχύει μετά το νόμο 2447/1996), αν πρόσωπο που έχει την ελληνική ιθαγένεια δεν έχει συνήθη διαμονή στην ημεδαπή, αρμοδιότητα να τον θέσει σε δικαστική συμπαράσταση έχει το δικαστήριο της τελευταίας συνήθους διαμονής του στην Ελλάδα, διαφορετικά το δικαστήριο της πρωτεύουσας του κράτους. Αν έχει ήδη διοριστεί προσωρινός δικαστικός συμπαράστατης από ημεδαπό δικαστήριο, το δικαστήριο αυτό είναι αρμόδιο και για την υποβολή, στη συνέχεια, του ίδιου προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση.

III) *Νομιμοποίηση*. Η θέση κάποιου φυσικού προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση μπορεί να ζητηθεί με αίτηση είτε του ίδιου του φυσικού προσώπου είτε άλλων προσώπων, τα οποία περιοριστικά αναφέρονται στο νόμο (ΑΚ 1667, όπως ισχύει μετά το νόμο 2447/1996). Τέτοια πρόσωπα είναι ο/η σύζυγος του προσώπου, για το οποίο τίθεται λόγος θέσεώς του σε δικαστική συμπαράσταση, εφόσον υπάρχει έγγαμη συμβίωση, τα τέκνα, οι γονείς του ίδιου ως άνω πρόσωπου, ενώ για την περίπτωση που ο ανήλικος βρίσκεται υπό επιτροπεία η αίτηση για θέση του ως άνω ανηλίκου σε δικαστική συμπαράσταση, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους του άρθρου 1666 § 2 ΑΚ, μπορεί να υποβληθεί και από τον επίτροπο του ανηλίκου (άρθρ. 1667 § 1 ΑΚ, όπως ισχύει μετά το ν. 2447/1996). Ο νόμος, όμως, υιοθετώντας εν προκειμένω και το ανακριτικό σύστημα/αξίωμα όχι μόνο χορηγεί αυτό το δικαίωμα και στον Εισαγγελέα, αλλά επιτρέπει επιπλέον και την αυτεπάγγελτη θέση κάποιου προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση (δηλαδή με αυτεπάγγελτη ενέργεια/πρωτοβουλία του ίδιου του δικαστηρίου που θα λάβει απόφαση για τη θέση κάποιου προσώπου σε θέση δικαστικής συμπαράστασης). Ακριβώς δε για να καθίσταται δυνατή η ενεργοποίηση του δικαστηρίου προκειμένου αυτό να μπορεί να κινηθεί αυτεπαγγέλτως για να τεθεί κάποιο φυσικό πρόσωπο σε κατάσταση δικαστικής συμπαράστασης προβλέπει η διάταξη του άρθρου 1668 ΑΚ (όπως ισχύει μετά το νόμο 2447/1996), ότι οι δημόσιοι ή δημοτικοί υπάλληλοι, οι Εισαγγελείς, τα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και οι προϊστάμενοι μονάδων ψυχικής υγείας οφείλουν να γνωστοποιούν στο δικαστήριο κάθε περίπτωση που μπορεί να συνεπάγε-

ται την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, αμέσως μόλις την πληροφορούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

IV) *Ικανότητα δικαστικής παραστάσεως*. Η ικανότητα δικαστικής παραστάσεως και για την περίπτωση αυτή ρυθμίζεται κατ' αρχήν από τις γενικές διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας. Ειδικά, όμως, προκειμένου για το φυσικό πρόσωπο, στο οποίο αφορά η θέση σε δικαστική συμπαράσταση, η ικανότητά του για δικαστική συμπαράσταση ρυθμίζεται συγκεκριμένα από το άρθρο 802 § 1 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το νόμο 2447/1996. Σύμφωνα με την τελευταία αυτή διάταξη, στις δίκες που αφορούν τη δικαστική συμπαράσταση ή την υποβολή προσώπου σε ακούσια νοσηλεία, το πρόσωπο αυτό, εφόσον έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του, είναι πλήρως ικανό να παρίσταται στο δικαστήριο με το δικό του όνομα, να επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις, να επιχειρεί ή να δέχεται επιδόσεις κάθε είδους και να ασκεί ή να παραιτείται από ένδικα μέσα.

V. *Προδικασία*. Α) Όπως ήδη σημειώθηκε, η θέση σε δικαστική συμπαράσταση προκαλείται με υποβολή αιτήσεως ενός ή περισσότερων από τα πρόσωπα που σύμφωνα με τα παραπάνω νομιμοποιούνται, και η οποία απευθύνεται στο –σύμφωνα με τα όσα έχουν παραπάνω εκτεθεί– αρμόδιο (από πλευράς τοπικής και υλικής αρμοδιότητας) δικαστήριο. Όπως όμως ελέγχθη και προηγουμένως η διαδικασία για θέση κάποιου προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση μπορεί να κινηθεί και αυτεπαγγέλτως. Β) Η αίτηση πρέπει, πρώτα, να αναγράφει όλα τα στοιχεία κάθε δικογραφήματος. Γ) Κατ' άρθρο 802 § 2 ΚΠολΔ, όπως ισχύει σήμερα, σε δίκες για την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, διατάσσεται υποχρεωτικώς η κλήτευση του ίδιου, καθώς και του τυχόν διορισμένου προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη του. Δ) Από το συνδυασμό των άρθρων 802 § 2 εδ. β', 747 § 4 και 796 § 2 ΚΠολΔ, όπως ισχύουν μετά το ν. 2447/1996, συνάγεται ότι και στην περίπτωση αυτή το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να διατάζει την εισαγωγή της υποθέσεως προς συζήτηση με πράξη του, η οποία πρέπει αφενός να περιλαμβάνει και το αντικείμενο της υποθέσεως, δηλαδή θέση συγκεκριμένου προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, αφετέρου να υπογράφεται από αυτόν που την εκδίδει, και τέλος να αναφέρεται στο βιβλίο που τηρείται σύμφωνα με το άρθρο 776 ΚΠολΔ. Όπως μάλιστα προβλέπεται ειδικά από τη διάταξη του άρθρου 796 § 2 ΚΠολΔ το δικαστήριο οφείλει να συντάξει χωρίς καθυστέρηση την πράξη

αυτή, ώστε η υπόθεση να εισάγεται προς συζήτηση στη συντομότερη κατά το δυνατό δικάσιμο και μάλιστα ανεξάρτητα, αν η διαδικασία θέσεως του συγκεκριμένου προσώπου σε θέση δικαστικής συμπαράστασεως έχει κινηθεί αυτεπάγγελα ή όχι. Ε) Για τα περαιτέρω έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου που αναπτύσσονται στο γενικό μέρος, σε συνδυασμό πάντοτε με τους σχετικούς ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου (ΑΚ κ.λπ.). ΣΤ) Μόνο η αίτηση (υποβολή κ.λπ. της αιτήσεως από κάποιο από τα νομιμοποιούμενα πρόσωπα) ή η κίνηση (αυτεπάγγελτη) της διαδικασίας δεν επιφέρει οποιαδήποτε μεταβολή στην ικανότητα εκείνου του προσώπου το οποίο ζητείται να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση. Άλλωστε σύμφωνα και με το άρθρο 802 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το ν. 2447/1996, αν το πρόσωπο αυτό έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του είναι πλήρως ικανό να παρίσταται στο δικαστήριο με το δικό του όνομα, να επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις, να επιχειρεί ή να δέχεται επιδόσεις κάθε είδους και να ασκεί, ή να παραιτείται από ένδικα μέσα. Τα αποτελέσματα της θέσεως σε δικαστική συμπαράσταση αρχίζουν από τη στιγμή της δημοσιεύσεως της σχετικής αποφάσεως, που θέτει κάποιο πρόσωπο σε δικαστική συμπαράσταση (άρθρο 1681 ΑΚ), χωρίς δηλαδή να απαιτείται όπως η απόφαση αυτή καταστεί τελεσίδικη. Αντίθετα για την έναρξη του λειτουργήματος του δικαστικού συμπαράστατη απαιτείται τελεσιδικία της αποφάσεως που τον διορίζει (άρθρο 1681 εδ. β' ΑΚ). Για το μεσοδιάστημα –δηλαδή μεταξύ του χρονικού σημείου της δημοσιεύσεως της αποφάσεως από το οποίο ισχύει η θέση σε δικαστική συμπαράσταση και του χρονικού σημείου της τελεσιδικίας της αποφάσεως από το οποίο αρχίζει η ενεργοποίηση του λειτουργήματος του δικαστικού συμπαράστατη– και ακριβώς για να μην υπάρχει λόγω της ως άνω ρυθμίσεως «κενό εξουσίας» και «κενό προστασίας» είναι όμως υποχρεωτικός ο διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαράστατη (άρθρο 1672 εδ. γ' ΑΚ).

VI. *Κύρια διαδικασία.* Η κύρια διαδικασία κατανέμεται συνήθως σε δύο στάδια: Α) Κατά το πρώτο στάδιο και συγκεκριμένα κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο, εφόσον παρίσταται προσηκόντως ο αιτών, αδιάφορα εάν –για την περίπτωση που την αίτηση δεν έχει υποβάλει το ίδιο το πρόσωπο στο οποίο αφορά η θέση σε δικαστική συμπαράσταση– παρίσταται το πρόσωπο για το οποίο συζητείται να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση, το δικαστήριο οφείλει να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, εάν η αίτηση είναι παραδεκτή και νόμω βάσιμη. Β) Εάν θεωρήσει αυτή απαρά-

δεκτη, π.χ. επειδή υποβλήθηκε από πρόσωπο που δεν νομιμοποιείται, ή επειδή δεν ασκήθηκε σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις, ή νόμω αβάσιμη, γιατί στηρίζεται σε λόγους που δεν προβλέπονται από το νόμο κ.λπ. απορρίπτει την αίτηση (αντίστοιχα ως απαράδεκτη, ή ως νόμω αβάσιμη). Γ) Αντίθετα, εάν το δικαστήριο κρίνει την αίτηση παραδεκτή και νομικά βάσιμη, τότε ακολουθεί η αποδεικτική διαδικασία με τα επιτρεπόμενα αποδεικτικά μέσα, προκειμένου πλέον να διαπιστωθεί και η ουσιαστική βασιμότητα της αιτήσεως. Δ) Προς το σκοπό διαπιστώσεως της ουσιαστικής βασιμότητας της αιτήσεως το δικαστήριο έχει την εξουσία να επικοινωνεί με αυτόν τον οποίον αφορά το μέτρο της θέσεως σε δικαστική συμπαράσταση –άρθρο 804 (865) ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το Ν. 2447/1996– ώστε να μπορέσει να σχηματίσει άμεση αντίληψη για την κατάσταση του. Η προσωρινή επικοινωνία του δικαστηρίου με το συμπαραστατέο μπορεί να γίνεται και μέσα στο συνηθισμένο περιβάλλον του συμπαραστατέου, αν το ζητεί ο ίδιος ή αν αυτό διευκολύνει τη διευκρίνιση των πραγμάτων, δηλαδή των κρίσιμων γεγονότων και καταστάσεων που αμφισβητούνται. Η επικοινωνία του δικαστηρίου με το συμπαραστατέο μπορεί να παραλείπεται *μόνο*, αν πιστοποιείται αρμοδίως, ότι υπάρχει βάσιμος κίνδυνος για την υγεία του προσώπου, για το οποίο πρόκειται, ή αν αυτό βρίσκεται σε προφανή αδυναμία να επικοινωνήσει με το περιβάλλον. Ως προς τις διαδικαστικές λεπτομέρειες της διενέργειας της επικοινωνίας έχει –σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 804 (865) ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το ν. 2447/1996– ανάλογη εφαρμογή η τέταρτη παράγραφος του άρθρου 681 Γ΄ ΚΠολΔ (όπως αυτό ισχύει μετά τις τροποποιήσεις του με τους ν. 2447/1996 και 2521/1997). Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών συνάγεται, ότι για την επικοινωνία με τον συμπαραστατέο ορίζονται στα πρακτικά του αρμόδιου δικαστηρίου, ο χρόνος και ο τόπος που θα λάβει χώρα η συνάντηση, καθώς –όταν πρόκειται για πολυμελές δικαστήριο– ο δικαστής που θα επικοινωνήσει με το τέκνο. Στα ίδια πρακτικά του αντίστοιχου κάθε φορά δικαστηρίου πρέπει επίσης να εμπεριέχεται πρόσκληση προς εκείνον, με τον οποίο διαμένει ο συμπαραστατέος να τον παρουσιάσει. Όταν ερμηνodικεί κάποιος διάδικος, το δικαστήριο πρέπει επίσης να ορίσει χρόνο για την επίδοση αντιγράφου των πρακτικών στον διάδικο που δεν εμφανίσθηκε. Και στην περίπτωση αυτή η επικοινωνία του δικαστή με το συμπαραστατέο γίνεται ιδιαιτέρως και δεν επιτρέπεται κατ' αρχήν να είναι παρόν στη συνάντηση αυτή και άλλο πρόσωπο. Ο δικαστής όμως μπορεί, εφόσον

προφανώς το κρίνει αναγκαίο, να κρίνει διαφορετικά και να επιτρέψει και την παρουσία κατά τη συνάντηση αυτή και άλλου προσώπου. Σε κάθε περίπτωση όμως δεν συντάσσεται έκθεση για το περιεχόμενο της συνομιλίας αυτής. Πάντως η διενέργεια πραγματογνωμοσύνης μπορεί, κατά την κρίση του δικαστηρίου, να παραλείπεται, αν προσκομίζεται βεβαίωση δημόσιας αρχής ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου για την κατάσταση του συμπαραστατέου.

VII. *Διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη.* Α) Με τη διάταξη του άρθρου 805 (866) ΚΠολΔ προβλέπεται και ο διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη. Αρμόδιο, από πλευράς υλικής και τοπικής αρμοδιότητας, δικαστήριο –άρθρο 805 (866) που παραπέμπει στο άρθρο 801 (862) ΚΠολΔ– είναι το δικαστήριο, και ειδικότερα το μονομελές πρωτοδικείο, της συνήθους διαμονής του προσώπου, για το οποίο πρόκειται να διορισθεί προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης, εφόσον δεν έχει (ακόμα) ενεργοποιηθεί η διαδικασία για να τεθεί το συγκεκριμένο πρόσωπο σε δικαστική συμπαράσταση. Αν όμως έχει ήδη τεθεί σε κίνηση η διαδικασία για να τεθεί ένα πρόσωπο σε δικαστική συμπαράσταση, τότε για το διορισμό προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη στο πρόσωπο αυτό –δηλαδή μετά την κίνηση της διαδικασίας για να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση– αποκλειστικά αρμόδιο από πλευράς τοπικής και υλικής αρμοδιότητας είναι, σύμφωνα με το άρθρο 805 (866) § 1 εδ. β' ΚΠολΔ, το δικαστήριο που δικάζει την κύρια υπόθεση. Η αξιολόγηση που εμπεριέχεται στη δικονομική αυτή ρύθμιση είναι ότι το δικαστήριο που εκδικάζει την κύρια υπόθεση γνωρίζει καλύτερα όλα τα στοιχεία της υποθέσεως και μπορεί να κρίνει καλύτερα, ταχύτερα και ορθολογικότερα, αν για κάποιο πρόσωπο, για το οποίο έχει αρχίσει η διαδικασία για να τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση, πρέπει ήδη πρόσθετα να διορισθεί και προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης. Η σύνδεση λόγω συνάφειας είναι επίσης εμφανής στη ρύθμιση αυτή, η οποία άλλωστε εμφανίζει αξιολογική συγγένεια προς τις ρυθμίσεις των άρθρων 31 και 684 ΚΠολΔ. Β) Στην περίπτωση κατά την οποία ο διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη επιδιώκεται *πριν από την κίνηση της διαδικασίας της δικαστικής συμπαραστάσεως* τότε, σύμφωνα με το άρθρο 805 (866), που παραπέμπει στα άρθρα 802 §§ 2 και 3 ΚΠολΔ και στο άρθρο 804 (865) § 1 ΚΠολΔ, στη δίκη για το διορισμό προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη διατάσσεται υποχρεωτικώς η κλήτευση του προσώπου για το οποίο ζητείται να διορισθεί προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης, ενώ παράλληλα το δι-

καστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 796 § 2 ΚΠολΔ που ισχύει και εδώ (άρθρο 802 § 2 ΚΠολΔ), οφείλει να συντάσσει χωρίς καθυστέρηση την κατά την τέταρτη παράγραφο του άρθρου 747 ΚΠολΔ πράξη του, ώστε η υπόθεση του διορισμού προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη να εισάγεται προς συζήτηση στη συντομότερη κατά το δυνατό δικάσιμο. Γ) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 805 § 2 ΚΠολΔ προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης μπορεί να διορισθεί και με *προσωρινή διαταγή* του δικαστηρίου σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 781 ΚΠολΔ. Ο με προσωρινή διαταγή διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη επιτρέπεται, όταν από ιατρικό πιστοποιητικό συνάγεται, ότι συντρέχουν, λόγω της καταστάσεως της υγείας του συγκεκριμένου προσώπου στο οποίο αφορά το μέτρο του διορισμού προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη, επείγοντες λόγοι υπέρ του διορισμού δικαστικού συμπαραστάτη και ότι απειλείται από την αναβολή κίνδυνος για τα συμφέροντά του. Εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, η προσωρινή διαταγή εκδίδεται ύστερα από προηγούμενη ακρόαση του συμπαραστατέου και έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, εκτός αν επίκειται κίνδυνος από οποιαδήποτε αναβολή. Αναφορικά με την ισχύ αυτής της προσωρινής διαταγής προβλέπεται από τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 805 (866) ΚΠολΔ, που ρητά παραπέμπει στο δεύτερο εδάφιο της τρίτης παραγράφου του άρθρου 803 (864) ΚΠολΔ, ότι αυτή αρχίζει να ισχύει και με μόνη την κατάθεσή της στη γραμματεία του δικαστηρίου με σκοπό τη γνωστοποίησή της. Δ) Προς το σκοπό αποτελεσματικότερης διαφυλάξεως και προστασίας των συμφερόντων του προσώπου που τίθεται υπό προσωρινή δικαστική συμπαράσταση ο ΚΠολΔ ενισχύοντας ακόμα περισσότερο τις εξουσίες του προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη και με τις απαραίτητες δικονομικές/διαδικαστικές εξουσίες συμπαραστάσεως προβλέπει –άρθρο 805 (866) § 3 ΚΠολΔ– ότι το δικαστήριο που τον διόρισε, εφόσον το κρίνει απαραίτητο για τη διασφάλιση των συμφερόντων του συμπαραστατέου, μπορεί να ορίσει, ότι ο προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης, εκτός από τις εξουσίες που του παρέχει το ουσιαστικό δίκαιο, παραστέκει τον συμπαραστατέο στη διενέργεια κάθε διαδικαστικής πράξεως και στην άσκηση των ενδίκων μέσων τόσο κατά τη διεξαγωγή της κύριας δίκης για την υποβολή αυτού του προσώπου στη δικαστική συμπαράσταση, όσο και σε κάθε άλλη δίκη που αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του. Επίσης, για τον ίδιο σκοπό της αποτελεσματικότερης προστασίας των συμφερόντων του συμπαραστατέου και αποτελεσματικής διαδικαστικής ενημερώσεώς του προβλέπει η διάτα-

ξη του άρθρου 805 (866) § 4 ΚΠολΔ τη «διπλή» επίδοση των εγγράφων, δηλαδή τόσο στον προσωρινό δικαστικό συμπαράστατη, όσο και στον συμπαράστατέο, εφόσον βέβαια έχει διορισθεί προσωρινός δικαστικός συμπαράστατης. Ε) Για να **μην** υπάρξει κάποιο κενό στη δικαστική συμπαράσταση του προσώπου που πρόκειται να τεθεί σε καθεστώς –υπονοείται οριστικής– δικαστικής συμπαράστασεως προβλέπεται από την παραγρ. 5 του άρθρου 805 (866) ΚΠολΔ, ότι ο διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαράστατη για το χρονικό διάστημα μετά την έκδοση της αποφάσεως, με την οποία το πρόσωπο υποβλήθηκε σε δικαστική συμπαράσταση, καθώς επίσης και η διατήρηση ή αντικατάσταση για το ίδιο χρονικό διάστημα, αυτού που είχε ήδη διοριστεί, γίνονται με την ίδια ακριβώς απόφαση, που απαγγέλλει την υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση. ΣΤ) Το άρθρο 806 (867) ΚΠολΔ προβλέπει περαιτέρω, ότι οι διατάξεις των παραγρ. 2 και 3 του άρθρου 763 ΚΠολΔ δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση υπαγωγής κάποιου προσώπου σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασεως, που σημαίνει ότι στην περίπτωση αυτή, αφενός ούτε το δικαστήριο που δικάζει την υπόθεση μπορεί να αναστείλει αυτεπαγγέλτως την ισχύ και την εκτέλεση της αποφάσεώς του, ώσπου αυτή να γίνει απρόσβλητη με έφεση, και αφετέρου ούτε το δικαστήριο, που εξέδωσε την απόφαση ή εκείνο που δικάζει την έφεση κατά της ως άνω αποφάσεως του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, μπορούν κατά την κρίση τους μετά από αίτηση κάποιου από τους συμμετεχόντες στη δίκη να αναστείλουν την ισχύ και την εκτέλεση της ως άνω αποφάσεως, μέχρι να εκδοθεί η δικαστική απόφαση στην έφεση.

Τίτλος Εικοστός Δεύτερος
Δημοσίευση διαθηκών. Δικαστήριο της κληρονομίας*,**

§ 684

***Ενδεικτική νομολογία για τη δημοσίευση διαθήκης:** ΑΠ 250/2001, (Κ. Παπαλάκης), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 4321/2001, (Π. Κομνηνάκης), ΕλλΔνη 2002, σ. 223.

****Ενδεικτική νομολογία για το Δικαστήριο Κληρονομίας:** ΑΠ 493/2003, (Δ. Σουλτανιάς), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 1349/2003, (Β. Κυτέα), ΕλλΔνη 2004 σ. 1459· ΜΠΘεσ 6828/2005, (Ελ. Μαστρογιώργη), Αρμ 2005 σ. 1393· ΜΠΡοδ 536/2005, (Σ. Τοπαλίδου), ΝΟΜΟΣ· ΜΠΡοδ 578/2004, (Β. Παττανικόλα), ΝΟΜΟΣ.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Τόσο υπό το ν. ΓΨΠ/1911, όσο και υπό τον Α.Κ., προβλέπεται η δημοσίευση των διαφόρων διαθηκών. Β) Ο ΚΠολΔ θεωρεί εφαρμοστέα, στις περιπτώσεις αυτές, τη διαδικασία της εκούσιας δικαιο-

δοσίας. Γ) Για τη διαδικασία αυτή και για τις ιδιορρυθμίες που καθιερώνονται εξαιτίας της φύσεως των πραγμάτων γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Νομιμοποίηση*. Τη δημοσίευση διαθήκης δικαιούται να προκαλέσει οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, το οποίο επιτελεί και στη προκείμενη περίπτωση νομιμοποιητική λειτουργία, όπως λ.χ. εκείνος που αναφέρεται στη διαθήκη ως κληρονόμος ή κληροδόχος, κάποιος δανειστής της κληρονομίας κ.λπ.

III) *Αρμοδιότητα*. Α) Καθ' ύλην αρμόδιο, κατά κανόνα, για τη δημοσίευση για την οποία έγινε λόγος, είναι το μονομελές πρωτοδικείο, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, για το οποίο γίνεται λόγος στο γενικό μέρος, και κατ' εξαίρεση το ειρηνοδικείο. Β) Σύμφωνα με το άρθρ. 807 (868) § 1 ΚΠολΔ³⁵⁵, κατά τόπο αρμόδιο για τη δημοσίευση δημόσιας ή μυστικής ή έκτακτης διαθήκης, είναι το δικαστήριο της περιφέρειας, στην οποία εδρεύει ο συμβολαιογράφος, ενώπιον του οποίου συντάχθηκε, ή στον οποίο έχει αυτή κατατεθεί, ενώ για τη δημοσίευση ιδιόγραφης διαθήκης και την κήρυξη αυτής ως κύριας, το δικαστήριο στο οποίο προσάγεται αυτή για δημοσίευση. Σε περίπτωση μυστικής ή έκτακτης διαθήκης, η οποία βρίσκεται σε συμβολαιογράφο, που εδρεύει εκτός έδρας μονομελούς πρωτοδικείου, αρμόδιο για τη δημοσίευση είναι το ειρηνοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο συμβολαιογράφος. Γ) Εάν η δημόσια διαθήκη συντάχθηκε ενώπιον προξενικής αρχής ή κατατέθηκε σε αυτήν μυστική ή έκτακτη διαθήκη, αρμόδια για τη δημοσίευση είναι η προξενική αρχή, ενώπιον της οποίας συντάχθηκε ή στην οποία κατατέθηκε αυτή. Οι προξενικές αρχές είναι αρμόδιες και για τη δημοσίευση των ιδιογράφων διαθηκών, οι οποίες προσάγονται σ' αυτές³⁵⁶.

IV) *Διαδικασία*. Α) Η δημοσίευση διαθήκης γίνεται με καταχώρισή της ολόκληρης στα πρακτικά (της συνεδριάσεως) του δικαστηρίου, στα οποία βεβαιώνονται και όλα τα εξωτερικά ελαττώματά της που τυχόν υπάρχουν³⁵⁷. Β) Η δημοσίευση διαθήκης από προξενική αρχή γίνεται από τον πρόξενο, ο οποίος συντάσσει πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από αυτόν, προκειμένου δε για ιδιόγραφη διαθήκη και από εκείνον που (του) παρέδωσε τη διαθήκη³⁵⁸. Γ) Η κήρυξη ιδιόγραφης διαθήκης ως κύριας γίνεται με απόφαση του

355. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 932 § 1, Α.Ε. 868 § 1.

356. ΚΠολΔ 807 (868) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 932 § 2, Α.Ε. 868 § 2.

357. ΚΠολΔ 808 (869) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 933 § 1, Α.Ε. 861 § 1.

358. ΚΠολΔ 808 (869) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 933 § 2, Α.Ε. 869 § 2.

δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για τη δημοσίευσή της, εφόσον πιθανολογηθεί η γνησιότητα της γραφής και της υπογραφής του διαθέτη. Όταν η διαθήκη δημοσιεύτηκε από προξενική αρχή, αρμόδιο δικαστήριο, για να την κηρύξει κυρία, είναι το σύμφωνα με όσα εκτίθενται παρακάτω καθοριζόμενο δικαστήριο της κληρονομιάς. Η προξενική αρχή οφείλει, με αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον, να αποστέλλει στο δικαστήριο αυτό το πρωτότυπο της διαθήκης, αφού εκδώσει φωτοτυπικό αντίγραφο της, το οποίο τηρεί στο αρχείο της³⁵⁹. Δ) Τα αντίγραφα των δημοσιευομένων δημοσίων διαθηκών και τα πρωτότυπα των δημοσιευομένων μυστικών ή έκτακτων ή ιδιόγραφων διαθηκών με τα περικαλύμματά τους χρονολογούνται και υπογράφονται από το δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου ή ειρηνοδικείου ή του προξένου, και φυλάσσονται στα αρχεία του μονομελούς πρωτοδικείου ή του ειρηνοδικείου ή του προξενείου³⁶⁰. Ε) Αντίγραφα των πρακτικών της δημοσίευσής της διαθήκης αποστέλλονται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση με επιμέλεια της γραμματείας του δικαστηρίου ή αντίστοιχα του προξενείου, στη γραμματεία του μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, καθώς και στη γραμματεία του μονομελούς πρωτοδικείου της τελευταίας (εν ζωή) κατοικίας ή διαμονής του διαθέτη, και φυλάσσονται στα αρχεία αυτών³⁶¹. ΣΤ) Αντίγραφα διαθηκών και ανακλήσεων διαθηκών που δημοσιεύθηκαν στην αλλοδαπή μπορούν να κατατεθούν σε ελληνική προξενική αρχή ή στη γραμματεία οποιουδήποτε μονομελούς πρωτοδικείου ή ειρηνοδικείου που εδρεύει έξω από την έδρα μονομελούς πρωτοδικείου. Η προξενική αρχή ή γραμματεία που παραλαμβάνει τα αντίγραφα συντάσσει πάνω σ' αυτά πράξη καταθέσεως, στην οποία αναγράφει όσα κατατέθηκαν, εκείνον που τα κατέθεσε και την ημερομηνία καταθέσεως. Τα αντίγραφα αυτά πρέπει να είναι επικυρωμένα από την αλλοδαπή αρχή που δημοσίευσε τη διαθήκη. Εάν οι διαθήκες είναι συνταγμένες ολόκληρες ή εν μέρει σε ξένη γλώσσα, πρέπει να επισυνάπτεται κατά την κατάθεσή τους μετάφραση στην ελληνική γλώσσα του ξενόγλωσσου μέρους τους, που (πρέπει να) έχει γίνει από το (ελληνικό) Υπουργείο των Εξωτερικών, ελληνική προξενική αρχή ή δικηγόρο (που γνωρίζει την αντίστοιχη ξένη γλώσσα). Αντίγραφα των διαθηκών αυτών αποστέλλονται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με επιμέλεια του προξένου ή της γραμματείας του δικαστηρίου που τα παρέλαβε,

359. ΚΠολΔ 808 (869) § 3, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 933 § 3, Α.Ε. 869 § 3.

360. ΚΠολΔ 808 (865) § 4, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 933 § 4, Α.Ε. 869 § 4.

361. ΚΠολΔ 808 (869) § 5, Σχ.Πλ.Δ. Σ.Ε. 932 § 5, Α.Ε. 869 § 5.

στη γραμματεία του μονομελούς πρωτοδικείου Αθηνών³⁶². Ζ) Οι γραμματείες των μονομελών πρωτοδικείων, των ειρηνοδικείων και των προξενικών αρχών τηρούν βιβλία των διαθηκών που δημοσιεύονται και των αντιγράφων τους που φυλάσσονται από αυτές, καθώς και των αντιγράφων που κατατίθενται ή φυλάσσονται κατά την § 6 του άρθρ. 808 ΚΠολΔ, η δε γραμματεία του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών τηρεί βιβλία των διαθηκών που δημοσιεύονται από αυτό το ίδιο ή άλλα δικαστήρια και προξενικές αρχές καθώς και των αντιγράφων τους, που κατά την § 6 του άρθρ. 808 ΚΠολΔ κατατίθενται στα άλλα δικαστήρια και προξενικές αρχές³⁶³ 2.

Υ) Δικαστήριο της κληρονομίας Α) Δικαστήριο της κληρονομίας είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου ο κληρονόμος είχε κατά τον χρόνο του θανάτου του την κατοικία του και, αν δεν είχε κατοικία, τη διαμονή του, και αν δεν είχε ούτε διαμονή, το μονομελές πρωτοδικείο της Πρωτεύουσας του Κράτους³⁶⁴. Β) Το δικαστήριο της κληρονομίας με αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως, μπορεί να διατάξει όποιον κατέχει διαθήκη να την καταθέσει. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει στον κάτοχο διαθήκης που δυστροπεί τις ποινές που προβλέπονται από το άρθρ. 205 ΚΠολΔ³⁶⁵. Το δικαστήριο της κληρονομίας, με αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως, μπορεί επίσης, εφόσον πιθανολογείται, ότι κάποιος κατέχει διαθήκη, να τον υποχρεώσει να δώσει βεβαιωτικό όρκο για το θέμα της κατοχής της διαθήκης³⁶⁶. Το δικαστήριο της κληρονομίας έχει αρμοδιότητα ως πρωτοβάθμιο δικαστήριο για τα θέματα της κληρονομίας ή όσα συνδέονται με αυτή, που υπάγει ο ΚΠολΔ ή ενδεχομένως και άλλοι νόμοι σ' αυτό.

Τίτλος Εικοστός Τρίτος

Δηλώσεις αποποιήσεως ή αποδοχής κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής ή λειτουργήματος εκτελεστή διαθήκης ή κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας

§ 685

Ι) Εισαγωγή. Α) Κατ' ειδική εφαρμογή της αρχής της δημοσιότητας, το

362. ΚΠολΔ 808 (869) § 6.

363. ΚΠολΔ 809 (870), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 934, Α.Ε. 870.

364. ΚΠολΔ 810 (871), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 935, Α.Ε. 871. Εισ.Ν.Α.Κ. αρθρ. 120.

365. ΚΠολΔ 811 (872) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 936 § 1, Α.Ε. 872 § 1.

366. ΚΠολΔ 811(872) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 936 § 2, Α.Ε. 872 § 2.

ισχύον δίκαιο (Α.Κ. κ.λπ.) επιβάλλει την καταχώριση σε δημόσια βιβλία, δηλώσεων που αφορούν κληρονομικά θέματα, όπως αποδοχή ή αποποίηση κληρονομίας, δήλωση αποποιήσεως (ή παραιτήσεως) εκτελεστή διαθήκης ή κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας. Β) Και στις δηλώσεις αυτές ο ΚΠολΔ θεωρεί τηρητέα τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας με ειδική μορφή, για την οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα*. Α) Η δήλωση αποποιήσεως κληρονομίας ή αποδοχής κληρονομίας ή αποδοχής κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής, ή αποδοχής ή αποποιήσεως του λειτουργήματος του εκτελεστή (διαθήκης) ή παραιτήσεως από αυτό και αποδοχής του διορισμού κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας ή παραιτήσεως αυτού γίνεται στη γραμματεία του δικαστηρίου της κληρονομίας³⁶⁷. Β) Όταν, κατά το νόμο, το δικαστήριο μπορεί να παύσει εκτελεστή διαθήκης, η παύση γίνεται επίσης από το δικαστήριο της κληρονομίας³⁶⁸. Από το ίδιο δικαστήριο τάσσεται προθεσμία δηλώσεως αποδοχής του εκτελεστή και εκδίδεται η απόφαση που προβλέπεται από το νόμο σε περίπτωση (υπάρξεως) περισσότερων εκτελεστών (διαθήκης) και ισοψηφίας τους³⁶⁹.

Τίτλος Εικοστός Τέταρτος

**Διορισμός, αντικατάσταση ή παύση κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας κ.λπ.
Βεβαίωση για το Δημόσιο ως κληρονόμο***

§ 686

**Ενδεικτική νομολογία για τον Κηδεμόνα Σχολάζουσας Κληρονομίας:* ΕφΑθ 4849/2000, (Αιμ. Λίτινα), ΕλλΔνη 2001 σ. 481· ΜΠΘεσ 690/2003, (Σ. Τσιβούλη), Αρμ 2004 σ. 1454.

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Ειδική εφαρμογή της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας επιβάλλει το ισχύον δίκαιο (Α.Κ. κ.λπ.) να γίνεται για ορισμένες πράξεις, που αφορούν την κληρονομία και συγκεκριμένα το διορισμό κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας κ.λπ. και τη βεβαίωση, ότι εκτός από το Δημόσιο δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος. Β) Για την ειδική αυτή διαδικασία γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα. Διαδικασία*. Α) Όταν το δικαστήριο κατά το νόμο μπορεί να διορίσει κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας ή ειδικό κηδεμό-

367. ΚΠολΔ 815 (876) εδ. α΄ Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 937, Α.Ε. 873.

368. ΚΠολΔ 815 (876) εδ. α΄ Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 940 εδ. α΄, Α.Ε. 876 εδ. α΄.

369. ΚΠολΔ 815 (876) εδ. β΄ Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 940 εδ. β΄, Α.Ε. 876 εδ. β΄.

να για διεξαγωγή δίκης, ο διορισμός, η αντικατάσταση και η παύση αυτού γίνεται από το δικαστήριο της κληρονομιάς³⁷⁰. Β) Από το ίδιο δικαστήριο γίνεται και η βεβαίωση, ότι εκτός από το Δημόσιο δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος, καθώς και ο καθορισμός της αμοιβής και των εξόδων του κηδεμόνα της σχολάζουσας κληρονομιάς³⁷¹. Γ) Η συζήτηση της αιτήσεως για καθορισμό αμοιβής και εξόδων είναι απαράδεκτη, αν δεν επιδόθηκε στον Υπουργό των Οικονομικών πριν από τριάντα μέρες³⁷². Δ) Ως προ την έκδοση αποφάσεως κ.λπ. εφαρμόζονται οι κανόνες του κοινού δικαίου.

Τίτλος Εικοστός Πέμπτος Εκκαθάριση κληρονομιάς

§ 687

Ι) *Εισαγωγή. Αρμοδιότητα*. Α) Όταν κατά το νόμο δικαιούται κάποιος να ζητήσει την εκκαθάριση κληρονομιάς και το διορισμό εκκαθαριστή αυτής, η εκκαθάριση της κληρονομιάς διατάσσεται και ο διορισμός, η αντικατάσταση και η παύση του εκκαθαριστή γίνεται από το δικαστήριο της κληρονομιάς³⁷³. Β) Από το ίδιο δικαστήριο αποφασίζεται η παράταση της προθεσμίας συντάξεως απογραφής της κληρονομιάς από τον εκκαθαριστή και ο κανονισμός σύμμετρης πληρωμής των δανειστών³⁷⁴. Γ) Αν εκείνος που πέθανε έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως, δεν μπορεί να διαταχθεί δικαστική εκκαθάριση της κληρονομιάς του, παύει δε αυτή, εάν αυτός κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως κατά τη διάρκειά της³⁷⁵.

ΙΙ) *Νομιμοποίηση. Προδικασία. Κύρια διαδικασία*. Α) Κατά τη διάταξη του άρθρου 1913 εδ. α' του Α.Κ., το δικαστήριο της κληρονομιάς, με αίτηση οποιουδήποτε δανειστή της, μπορεί να διατάξει την εκκαθάριση της κληρονομιάς. Β) Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι, προς υποβολή της αιτήσεως, για να διαταχθεί η εκκαθάριση της κληρονομιάς, νομιμοποιείται κάθε δανειστής της (δηλαδή δανειστής της κληρονομιάς) χωρίς κάποιο περιορισμό ως προς το ποσό της απαιτήσεως. Η διατύπωση της

370. ΚΠολΔ 813 (874) § 1 εδ. α', Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 938 § 1 εδ. α', Α.Ε. 874 § 1 εδ. α'.

371. ΚΠολΔ 813 (874) § 1 εδ. β', Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 936 § 1 εδ. β', Α.Ε. 874 § 1 εδ. β'.

372. ΚΠολΔ 813 § 2, Σχ.Πολ.Δ. Α.Ε. 874 § 2.

373. ΚΠολΔ 814 (875) § 1 εδ. α', Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 939 § 1 εδ. α' Α.Ε. 875 § 1 εδ. α'.

374. ΚΠολΔ 814 (875) § 1 εδ. β', Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 939 § 1 εδ. β', Α.Ε. 875 § 1 εδ. β'.

375. ΚΠολΔ 814 (875) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 939 § 2, Α.Ε. 875 § 2.

παραπάνω διατάξεως φαίνεται να αποκλείει τη νομιμοποίηση άλλων προσώπων και αυτών των κληρονόμων ή των δανειστών τους ή άλλου, που μπορεί να επικαλεσθεί έννομο συμφέρον. Εξαίρεση ισχύει για τους δανειστές των δανειστών, οι οποίοι μπορούν να ασκήσουν πλαγιαστικά το δικαίωμα αυτών των τελευταίων κατ' εφαρμογή της διατάξεως του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ. Γ) Κατά τη διάταξη του εδ. β' του ίδιου παραπάνω άρθρου (1913 ΑΚ) η εκκαθάριση διατάσσεται, και αν ακόμα η κληρονομία σχολάζει ή ο κληρονόμος την αποδέχθηκε με το ευεργέτημα της απογραφής. Δ) Εξ άλλου κατά το εδ. γ' του ίδιου άρθρου (1913 Α.Κ.), το δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αίτηση για εκκαθάριση, αν ο κληρονόμος παράσχει ασφάλεια υπέρ του αιτούντα δανειστή. Ε) Εφόσον δεν υπάρχει ειδική διάταξη ως προς τη διαδικασία εκδικάσεως της αιτήσεως που αναφέρθηκε, έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου που εκτίθενται στο γενικό μέρος³⁷⁶.

ΙΙΙ) *Απόφαση*. Α) Ως προς την έκδοση, τη δημοσίευση και το περιεχόμενο της αποφάσεως ισχύει το κοινό δίκαιο, για το οποίο γίνεται λόγος στο γενικό μέρος³⁷⁷. Β) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 1915 Α.Κ., η απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση διορίζει ταυτόχρονα και τον εκκαθαριστή της κληρονομίας. Εκκαθαριστής μπορεί να διορισθεί και ο κληρονόμος ή ένας από τους περισσότερους κληρονόμους, αν έχει πλήρη ικανότητα προς δικαιοπραξία.

ΙV) *Ένδικο μέσα*. Τριτανακοπή. Ως προς τα θέματα αυτά, δηλαδή το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως ενδίκων μέσων και τριτανακοπής, την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση, την εκδίκαση αυτών και την έκδοση και δημοσίευση των αποφάσεων σ' αυτά ισχύουν οι ορισμοί του κοινού δικαίου³⁷⁸.

V) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Διάταξη ειδική, που να ρυθμίζει τα ζητήματα αυτά, δεν περιλαμβάνεται στον ΚΠολΔ κ.λπ. Συνεπώς εφαρμόζεται, εφόσον συντρέχει περίπτωση, το κοινό δίκαιο.

VI) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Ως προς το τυπικό ή δικονομικό θέμα εφαρμόζεται το κοινό (αστικό δικονομικό) δίκαιο³⁷⁹. Β) Ειδικά, όπως προκύπτει από το άρθρο 1914 του Α.Κ., η απόφαση που διατάσσει

376. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ., 640 επ.

377. Βλ. παραπάνω § 647.

378. Πρβλ. παραπάνω § § 648 επ.

379. Βλ. παραπάνω § 647.

την εκκαθάριση (της) κληρονομιάς έχει από άποψη ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου *διαπλαστικό ή διαμορφωτικό χαρακτήρα*. Πράγματι, κατά τη διάταξη που μνημονεύθηκε, από τη δημοσίευση της αποφάσεως που διατάσσει την εκκαθάριση, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της κληρονομιάς αποχωρίζονται αυτοδικαίως από την περιουσία του κληρονόμου και αποτελούν χωριστή ομάδα, που (τελεί) υπό τη διοίκηση του εκκαθαριστή. Η ίδια ως άνω διάταξη (1914 ΑΚ) ορίζει, ότι κάθε εγγραφή υποθήκης ή προσημειώσεως στα κληρονομαία με οποιονδήποτε τίτλο μετά το θάνατο του κληρονομούμενου δεν παράγει κανένα προνόμιο έναντι των δανειστών της κληρονομιάς. Γ) Κατά το άρθρ. 1922 Α.Κ., με την απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση της κληρονομιάς δεν επέρχεται περιορισμός της ευθύνης του κληρονόμου για τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς, εφόσον δεν είναι κληρονόμος με το ευεργέτημα της απογραφής. Αλλά εάν είχε –δηλαδή πριν από την απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση– τέτοια ιδιότητα, παύουν από τη δημοσίευση της αποφάσεως τα καθήκοντά του ως κληρονόμου με το ευεργέτημα της απογραφής.

VII) *Διαδικασία μετά την απόφαση*. Α) Ο εκκαθαριστής μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση προς αυτόν της αποφάσεως, που τον διορίζει, δημοσιεύει στον τύπο περίληψή της με ταυτόχρονη πρόσκληση των δανειστών της κληρονομιάς να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους και να προσκομίσουν τα δικαιολογητικά τους στοιχεία. Η απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση καθορίζει τα σχετικά με τη δημοσίευση. Σε κάθε περίπτωση, η περίληψη της αποφάσεως με πρόσκληση των δανειστών δημοσιεύεται σε εφημερίδα του τόπου της τελευταίας (εν ζωή) κατοικίας ή διαμονής του κληρονομουμένου³⁸⁰. Β) Μέσα σε τέσσερις μήνες από την τελευταία (σύμφωνα με τα παραπάνω αναφερόμενα) δημοσίευση, όποιος θεωρεί τον εαυτό του δανειστή της κληρονομιάς, οφείλει να αναγγείλει στον εκκαθαριστή την απαίτησή του με μνεία των δικαιολογητικών στοιχείων³⁸¹. Γ) Με βάση τις απαιτήσεις που αναγγέλθηκαν, ο εκκαθαριστής υποχρεούται μέσα σε τρεις μήνες από την παρέλευση της προθεσμίας για αναγγελία, να τελειώσει την απογραφή της κληρονομιάς. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί από το δικαστήριο της κληρονομιάς για σπουδαίους λόγους³⁸². Δ) Ο εκκαθαριστής διοικεί την ομάδα της κληρονομιάς,

380. Α.Κ. 1916.

381. Α.Κ. 1917 εδ. α'.

382. Α.Κ. 1917 εδ. β'.

ευθύνεται για κάθε αμέλεια και υπόκειται σε λογοδοσία. Μέχρι το τέλος της απογραφής προβαίνει στην επαλήθευση των υποχρεώσεων της κληρονομίας, στην είσπραξη των απαιτήσεων και στην εκποίηση των κινητών και ακινήτων της. Κάθε χρηματικό ποσό που εισπράττεται (πρέπει να) κατατίθεται σε ασφαλή Τράπεζα (ο νόμος δεν καθορίζει πάντως τα κριτήρια, με βάση τα οποία μία Τράπεζα μπορεί ή πρέπει να θεωρηθεί ως «ασφαλής» ή όχι). Σε περίπτωση εκποίησης ακινήτων ή δημοσίων χρεωγράφων ή μετοχών ή ομολογιών ανωνύμων εταιρειών, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρ. 1908 Α.Κ., δηλαδή απαιτείται άδεια του δικαστηρίου (της κληρονομίας), η δε εκποίηση του ακινήτου γίνεται με πλειστηριασμό, εκτός αν το δικαστήριο διατάξει διαφορετικά³⁸³. Ε) Ο εκκαθαριστής διακαιούται σε ανάλογη αμοιβή, που ορίζεται από το δικαστήριο της κληρονομίας. Για το θέμα αυτό το δικαστήριο (οφείλει να) ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, αν αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο³⁸⁴. ΣΤ) Εάν από την απογραφή προκύπτει, ότι το ενεργητικό της κληρονομίας δεν επαρκεί για την εξόφληση των υποχρεώσεών της, ο εκκαθαριστής υποχρεούται πριν εξοφλήσει οποιονδήποτε δανειστή να ζητήσει από το δικαστήριο να ρυθμίσει τη σύμμετρη πληρωμή όλων των δανειστών, χωρίς να θίγονται τα προνόμια που αποκτήθηκαν κατά το νόμο ή οι υποθήκες που έχουν εγγραφεί και τα ενέχυρα που έχουν συσταθεί πριν από το θάνατο του κληρονομούμενου. Οι δανειστές υπό αίρεση κατατάσσονται με την ιδιότητα αυτή³⁸⁵. Ζ) Οι δανειστές της κληρονομίας που δεν αναγγέλθηκαν εμπρόθεσμα κατά το άρθρ. 1917 ΑΚ ικανοποιούνται μόνον, αν μετά την ικανοποίηση όσων αναγγέλθηκαν απομείνει κληρονομική περιουσία³⁸⁶.

Τίτλος Εικοστός Έκτος
Προθεσμία δηλώσεως επιλογής από το βεβαρημένο κ.λπ.

§ 687 Α

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Το ισχύον δίκαιο (Α.Κ. άρθρ. 1971, 1972, 1973 κλπ.) ορίζει, 2ότι σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να ταχθεί σε εκείνον που βαρύνεται με κληροδότημα, στον κληροδόχο ή τρίτο προθεσμία δηλώσεως

383. Α.Κ. 1918.

384. Α.Κ. 1919.

385. Α.Κ. 1920.

386. Α.Κ. 1921.

επιλογής, που προβλέπεται με τη διαθήκη. Β) Για τις περιπτώσεις αυτές ο ΚΠολΔ θεωρεί τηρητέα τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, για την οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Αρμοδιότητα*. Κατά τη διάταξη του άρθρου 816 (877) ΚΠολΔ.³⁸⁷, όταν κατά τον νόμο μπορεί να ταχθεί δικαστική προθεσμία για να προβεί σε δήλωση αποδοχής εκείνος που βαρύνεται με κληροδοτήμα, ή ο κληροδόχος ή τρίτος, που ορίζεται με τη διαθήκη, η προθεσμία αυτή τάσσεται από το δικαστήριο της κληρονομιάς.

III) *Νομιμοποίηση*. Όπως προκύπτει από την παραπάνω διατάξη σε συνδυασμό με το κοινό (ουσιαστικό και δικονομικό) δίκαιο, την έκδοση αποφάσεως, η οποία τάσσει μία από τις προθεσμίες που αναφέρθηκαν, νομιμοποιείται να ζητήσει όποιος έχει γι' αυτό έννομο συμφέρον, το οποίο επιτελεί και στη προκείμενη περίπτωση νομιμοποιητική λειτουργία, δηλαδή εκείνος που εξαρτά συμφέρον από την παραπάνω δήλωση άσκηση δικαιωμάτων, απαλλαγή από υποχρεώσεις κ.λπ.

IV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία*. Γενικά, επειδή δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση, ισχύουν όσα εκτίθενται στο γενικό μέρος³⁸⁸, συνδυαζόμενα, εφόσον συντρέχει περίπτωση, με τους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου.

V) *Απόφαση*. Τα σχετικά με την έκδοση, τη δημοσίευση και το περιεχόμενο της αποφάσεως, έχουν, όπως ορίζονται από το κοινό δίκαιο κατά τα αναπτυσσόμενα στο γενικό μέρος³⁸⁹.

VI) *Ένδικο μέσα και τριτανακοπή*. Ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως ενδίκων μέσων και τριτανακοπής, την εισαγωγή (αυτών) προς συζήτηση, την εκδίκαση και την έκδοση και τη δημοσίευση αποφάσεων σ' αυτά, έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου³⁹⁰.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Τα θέματα αυτά, εφόσον δεν υπάρχει ειδική διάταξη, διέπονται από τους κανόνες του κοινού δικαίου που αναφέρονται στο γενικό μέρος³⁹¹.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Οι τυπικής ή δικονομικής φύσεως

387. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 941, Α.Ε. 877.

388. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ., 640 επ.

389. Βλ. παραπάνω § 647.

390. Πρβλ. παραπάνω §§ 648 επ.

391. Βλ. παραπάνω § 653 επ.

συνέπειες της αποφάσεως είναι εκείνες που ορίζονται από το κοινό δίκαιο και μνημονεύονται στο γενικό μέρος. Β) Τα σχετικά με τις ουσιαστικές συνέπειες της αποφάσεως αναγράφονται από το ουσιαστικό δίκαιο, το οποίο έχει εφαρμογή σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση³⁹².

Τίτλος Εικοστός Έβδομος
Εκκαθάριση με σκοπό παραχωρήσεως κληρονομικής περιουσίας

§ 688

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Ο Α.Κ. (άρθρ. 1909) προβλέπει τη δυνατότητα παραχωρήσεως της κληρονομικής περιουσίας από τον κληρονόμο με το ευεργέτημα της απογραφής προς τους δανειστές της κληρονομίας και τους κληροδόχους (προς ορισμένο σκοπό). Β) Κατά τον ΚΠολΔ, εφαρμοστέα τυγχάνει στις περιπτώσεις, για τις οποίες έγινε λόγος, η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας με τις ενδεχόμενες –εξαιτίας των συντρεχουσών περιστάσεων– αποκλίσεις, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα*. Κατά το άρθρ. 817 (878) § 1 ΚΠολΔ³⁹³, όταν κατά το νόμο ο κληρονόμος που έχει το ευεργέτημα της απογραφής δικαιούται να προβεί σε παραχώρηση της κληρονομικής περιουσίας στους δανειστές της κληρονομίας και στους κληροδόχους, το δικαστήριο της κληρονομίας διατάσσει τη δικαστική εκκαθάριση της κληρονομικής περιουσίας που περιέρχεται στον κληρονόμο, ο οποίος έχει το ευεργέτημα της απογραφής και διορίζει εκκαθαριστή της κληρονομίας.

ΙΙΙ) *Νομιμοποίηση*. Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 817 (878) § 2 ΚΠολΔ³⁹⁴, η παραπάνω δικαστική εκκαθάριση διατάσσεται με αίτηση του κληρονόμου που έχει το ευεργέτημα της απογραφής. Β) Κατ' εφαρμογή των ορισμών του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ, την παραπάνω αίτηση νομιμοποιούνται να υποβάλλουν πλαγιαστικά και οι δανειστές του κληρονόμου για τον οποίο έγινε λόγος.

ΙV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία*. Α) Ως προς την προδικασία (σύνταξη, περιεχόμενο, άσκηση και εισαγωγή προς συζήτηση) της αιτήσεως, δεν καθιερώνεται κάποια απόκλιση από τους, σύμφωνα με όσα παραπάνω εκτίθενται, ορισμούς του κοινού δικαίου³⁹⁵. Β) Τα ίδια θα πρέπει να

392. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

393. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 942 § 1, Α.Ε. 878 § 1.

394. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 942 § 2, Α.Ε. 878 § 2.

395. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

επαναληφθούν και ως προς την κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία³⁹⁶, με την προσθήκη και εν προκειμένω, ότι πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται υπόψη και οι σχετικοί ορισμοί του ουσιαστικού δικαίου.

V) *Απόφαση*. Α) Ως προς το τυπικό ή δικονομικό τμήμα της εκδόσεως, της δημοσιεύσεως κ.λπ. της αποφάσεως, αρκεί η παραπομπή σε όσα αναπτύσσονται στο γενικό μέρος³⁹⁷. Β) Ως προς το ουσιαστικό περιεχόμενο πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κανόνες του ουσιαστικού δικαίου.

VI) *Ένδικο μέσα. Τριτανακοπή*. Α) Γενικά ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως των ενδίκων μέσων και της τριτανακοπής, την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση, την εκδίκαση και την έκδοση και δημοσίευση αποφάσεων στα ένδικο μέσα έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου³⁹⁸. Β) Εφαρμοστέοι εξ άλλου τυγχάνουν οι σχετικοί κανόνες του ουσιαστικού δικαίου.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Α) Δεν αποκλείεται να ζητηθεί και κατά τις παραπάνω περιπτώσεις η ανάκληση ή η μεταρρύθμιση της αποφάσεως. Β) Σε σχέση προς τα θέματα αυτά, έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου που αναφέρονται στο γενικό μέρος, εφόσον δεν υφίσταται ειδική διάταξη³⁹⁹.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Ισχύει γενικά το κοινό δίκαιο που αναφέρεται στο γενικό μέρος⁴⁰⁰ σε συνδυασμό με τους ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου που μπορούν να έχουν εφαρμογή, οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις ρυθμίζουν ουσιώδη σχετικά ζητήματα.

Τίτλος Εικοστός Όγδοος **Παροχή άδειας εκποιήσεως καταπιστεύματος**

§ 689

I) *Εισαγωγή*. Α) Προβλέπεται μερικές φορές από το ισχύον δίκαιο (ΑΚ άρθρ. 1937 κ.λπ.) η παροχή άδειας εκποιήσεως αντικειμένων της κληρονομίας από εκείνον που βαρύνεται με καταπίστευμα κ.λπ. Β) Για την επίτευξη αυτής της άδειας καθιερώνεται από τον ΚΠολΔ η τήρηση

396. Βλ. παραπάνω §§ 640 επ.

397. Πρβλ. παραπάνω § 647.

398. Πρβλ. παραπάνω §§ 648 επ.

399. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

400. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, για την οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Αρμοδιότητα*. Κατά το άρθρ. 818 (879) § 1 ΚΠολΔ⁴⁰¹, το δικαστήριο της κληρονομίας είναι αρμόδιο να αποφασίζει, με αίτηση εκείνου που βαρύνεται με κληρονομικό καταπίστευμα, εάν κατά το νόμο επιβάλλεται από τους κανόνες της τακτικής διαχειρίσεως να διαθέσει αντικείμενα της κληρονομίας.

III) *Νομιμοποίηση*. Α) Κατά τη διάταξη που παρετέθη προς υποβολή της σχετικής αιτήσεως νομιμοποιείται εκείνος που βαρύνεται με καταπίστευμα. Β) Είναι αμφίβολο, εξαιτίας της φύσεως της έννομης σχέσεως και του επιδιωκόμενου σκοπού, αν η αίτηση αυτή μπορεί να ασκηθεί από δανειστή εκείνου που βαρύνεται με καταπίστευμα, η οποία να ενεργεί πλαγιαστικά κατά το άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ.

IV) *Προδικασία*. *Κύρια διαδικασία*. Α) Την προδικασία (σύνταξη, περιεχόμενο, άσκηση, εισαγωγή προς συζήτηση) της αιτήσεως διέπουν οι κανόνες του κοινού δικαίου⁴⁰², συμπληρούμενοι με τους εφαρμοστέους ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου. Β) Ανάλογο ή μάλλον το ίδιο μπορεί να σημειωθεί και ως προς την κύρια (στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία⁴⁰³, ενόψει πάντοτε και των σχετικών κανόνων του ουσιαστικού δικαίου.

V) *Απόφαση*. Α) Από τυπική ή δικονομική πλευρά δεν υφίσταται απόκλιση από το κοινό δίκαιο. Β) Ως προς την ουσία της υποθέσεως το άρθρ. 818 (879) εδ. α' ΚΠολΔ⁴⁰⁴ ορίζει, ότι το αρμόδιο δικαστήριο που αναφέρθηκε παραπάνω, εάν κρίνει ότι επιβάλλεται η διάθεση, μπορεί να ορίσει και όρους, με τους οποίους αυτή πρέπει να γίνει.

VI) *Ένδικο μέσα*. *Τριτανακοπή*. Καμμία απόκλιση, ως προς το δικονομικό μέρος, δεν θεσπίζεται από το κοινό δίκαιο. Σύμφωνα με αυτό κρίνονται το επιτρεπτό, οι προϋποθέσεις, οι διατυπώσεις και οι συνέπειες της ασκήσεως ενδίκων μέσων και τριτανακοπής, τα σχετικά με την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση και την εκδίκαση, ενόψει, εννοείται, των ορισμών του ουσιαστικού δικαίου.

401. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 943 § 1, Α.Ε. 879.

402. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

403. Βλ. σημ. 2.

404. Βλ. παραπομπές σε υποσημ. 1.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Εφόσον συντρέξουν οι προϋποθέσεις για να ζητηθεί η ανάκληση ή η μεταρρύθμιση της αποφάσεως, η οποία δεν αποκλείεται στη προκείμενη περίπτωση, ισχύουν και έχουν εφαρμογή οι αντίστοιχοι κανόνες του κοινού δικαίου, επειδή δεν υφίσταται ειδική διάταξη.

VIII) *Οι συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Οι τυπικές ή δικονομικές συνέπειες είναι εκείνες που ορίζονται από το νόμο. Β) Από άποψη ουσίας της εννομης σχέσεως, το άρθρ. 818 (879) § 2 εδ. β' ΚΠολΔ ορίζει, ότι η διάθεση του αντικειμένου κληρονομιάς που έγινε χωρίς να τηρηθούν οι όροι που διατυπώθηκαν με την απόφαση που επέτρεψε τη διάθεση, είναι άκυρη, εκτός αν εκείνος που αποκτά δικαίωμα με βάση αυτή προστατεύεται από το νόμο. Είναι αμφίβολο, εάν στις περιπτώσεις αυτές μπορούν να τύχουν εφαρμογής οι διατάξεις των άρθρ. 1036 επ. ΑΚ. Καταφατική απάντηση θα μπορούσε να δοθεί μόνον εάν εθεωρείτο, ότι η διάθεση που έγινε χωρίς τήρηση των διατυπώσεων, είναι διάθεση από μη δικαιούχο και ταυτόχρονα γινόταν δεκτό, ότι συντρέχουν και όλες οι λοιπές προϋποθέσεις, που αναγράφονται από τη μνημονευθείσα διάταξη του άρθρ. 1036 ΑΚ. Είναι δυσχερές όμως να γίνει αυτό δεκτό, γιατί εκείνος που διέθεσε το αντικείμενο είναι, ή τουλάχιστον εμφανίζεται και αναγνωρίζεται ως, δικαιούχος, η δε δέσμευση της διαθέσεως προέρχεται από αντικειμενικούς λόγους.

Τίτλος Εικοστός Ένατος **Διαδικασία εκδόσεως κληρονομητηρίου*,****

§ 690

* *N. Κλαμαρή*, στο έργο Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, Α.Κ., Άρθρα

***Ενδεικτική νομολογία για το Κληρονομητήριο*: ΑΠ 1176/2005, (Σπ. Γιάφης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 264/2005, (Σπ. Γιάφης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1432/2004, (Ρ. Κεδίκογλου), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 921/2004, (Στ. Πατεράκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 551/2004, (Στ. Πατεράκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 344/2002, (Αντ. Παπαθεοδώρου), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1820/2001, (Γ. Ναυπιλώτης), ΕλλΔνη 2002 σ. 1415· ΑΠ 1718/2001, (Θ. Τόλιας), ΕλλΔνη 2002 σ. 1646· ΑΠ 1325/2000, (Κ. Παπαλάκης), ΕλλΔνη 2002 σ. 386· ΑΠ (Ολ.) 24/1999, (Στ. Ματθίας), ΕλλΔνη 2000 σ. 30, ΕΕΝ 2000 σ. 29, ΝοΒ 2000 σ. 475· ΕφΑθ 2734/2005, (Αθ. Παπαδόπουλος), ΕλλΔνη 2005 σ. 1140· ΕφΑθ 6898/2004, (Ιωανν. Φιοράκης), ΕλλΔνη 2005 σ. 567· ΕφΔωδ 186/2004, (Κ. Αποστολόπουλος), ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 1349.2003, (Β. Κυτέα), ΕλλΔνη 2004, σ. 1459· ΕφΑθ 3375/2002, (Δ. Κανελλόπουλος), ΕλλΔνη 2003 σ. 220· ΕφΑθ 8765/2000, (Ν. Αμύδαλος), ΑρχΝ 2001 σ. 186.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Ο Α.Κ. έχει καθιερώσει το θεσμό του κληρονομητηρίου ή πιστοποιητικού της ιδιότητας του κληρονόμου κ.λπ., στο οποίο προσδίδει ορισμένη ισχύ, εφόσον πληρούνται οι όροι του νόμου. Β) Για την έκδοση κ.λπ. του κληρονομητηρίου ο ΚΠολΔ θεωρεί τηρητέα τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, με τις ιδιορρυθμίες που ενδείκνυνται από τη φύση των πραγμάτων ή των περιστάσεων που συντρέχουν.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα.* Κατά τους ορισμούς των άρθρ. 1956 Α.Κ. και 819 (880) ΚΠολΔ⁴⁰⁵, αρμόδιο για τη χορήγηση ή μάλλον για την παροχή άδειας προς έκδοση πιστοποιητικού για την ιδιότητα του κληρονόμου κ.λπ. (κληρονομητηρίου) είναι το δικαστήριο της κληρονομιάς.

ΙΙΙ) *Νομιμοποίηση.* Α) Κατά τις διατάξεις των άρθρων 1956 Α.Κ. και 819 (80) εδ. α' ΚΠολΔ, προς υποβολή της αιτήσεως για την έκδοση κληρονομητηρίου νομιμοποιείται ο κληρονόμος (από διαθήκη ή εξ αδιαθέτου), ο καταπιστευματοδόχος, ο κληροδόχος ή ο εκτελεστής διαθήκης μεμονωμένα ή και περισσότεροι από αυτούς μαζί σε ομοδικία. Β) Οι υποκατάστατοι στη θέση ενός από τα μνημονευθέντα πρόσωπα, μπορούν, νομίζουμε, να έχουν έννομο συμφέρον και επομένως νομιμοποιούνται με την προϋπόθεση αυτή για την υποβολή της παραπάνω αιτήσεως. Γ) Οι δανειστές ενός ή περισσότερων, από τα πρόσωπα που σύμφωνα με όσα παραπάνω εκτίθενται κατ' ευθεία και κατά πρώτο λόγο νομιμοποιούνται προς υποβολή της αιτήσεως για την οποία έγινε ήδη λόγος, μπορούν να ασκήσουν πλαγιαστικά, σύμφωνα με τη γενική διάταξη του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ, την παραπάνω αίτηση (και να ζητήσουν την έκδοση κληρονομητηρίου).

ΙV) *Προδικασία.* Σε σχέση προς τη σύνταξη και το περιεχόμενο της αιτήσεως για χορήγηση κληρονομητηρίου, το άρθρ. 1957 Α.Κ. ορίζει, ότι εκείνος που ζητεί την παροχή του εν λόγω πιστοποιητικού πρέπει να αναφέρει σε αυτή: 1) Τη χρονολογία θανάτου του κληρονομούμενου. 2) Τη διαθήκη και το περιεχόμενό της ή τη συγγενική σχέση, στην οποία στηρίζεται το κληρονομικό δικαίωμα. 3) Ότι δεν υπάρχουν άλλα πρόσωπα που να αποκλείουν ή να περιορίζουν το κληρονομικό του δικαίωμα, ή ότι εκείνα που υπήρχαν εξέπεσαν, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εξέπεσαν. 4) Αν υπάρχουν άλλες διαθήκες, το περιεχόμενό τους. 5) Αν εκκρεμεί δίκη για το κληρονομικό δικαίωμα. Β) Όλα τα στοιχεία αυτά αποτελούν τις ουσιώδεις προϋποθέσεις της παροχής κληρονομητηρίου, πρέπει

405. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 944, Α.Ε. 880.

δε να μνημονεύονται στην αίτηση με ποινή απορρίψεως αυτής ως απαράδεκτης και νόμω αβάσιμης. Γ) Εάν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι κατά το άρθρ. 1960 Α.Κ., μπορεί να ζητηθεί και από ένα από αυτούς η παροχή ενός κοινού κληρονομητηρίου. Δ) Ως προς την άσκηση της παραπάνω αιτήσεως και την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση, ισχύει το κοινό δίκαιο⁴⁰⁶.

Υ) *Κύρια διαδικασία*. Α) Κατ' αρχήν, έχει εφαρμογή το κοινό δίκαιο που εκτίθεται παραπάνω στο γενικό μέρος⁴⁰⁷. Παράλληλα ισχύουν και ορισμένοι ειδικοί κανόνες, για τους οποίους γίνεται μνεία στη συνέχεια. Β) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 1958 Α.Κ., εκείνος που υποβάλλει την αίτηση φέρει το βάρος της αποδείξεως της αλήθειας και ακρίβειας των στοιχείων της αιτήσεως που μνημονεύονται παραπάνω. Αυτή η απόδειξη, κατ' αρχήν, πρέπει να γίνεται με δημόσια έγγραφα. Εάν η προσαγωγή δημοσίων εγγράφων είναι αδύνατη ή ιδιαίτερα δύσκολη, το δικαστήριο, μπορεί να επιτρέψει (και) άλλα αποδεικτικά μέσα, υποχρεώνοντας συγχρόνως αυτόν που υπέβαλε την αίτηση να βεβαιώσει ενόρκως, ότι δεν γνωρίζει γεγονότα αντίθετα με τις δηλώσεις του. Γ) Εξ άλλου, κατά το άρθρ. 1959 Α.Κ., το δικαστήριο δικαιούται να προβεί σε κάθε αυτεπάγγελτη έρευνα προς εξακρίβωση των δηλώσεων του αιτούντα, ιδίως δε να διατάξει (το δικαστήριο) τη δημοσίευση της αιτήσεως, καθορίζοντας και τον τρόπο της δημοσίευσής. Δικαιούται, επίσης, να διατάξει την κλήτευση και ακρόαση προσώπων, που είναι πιθανό να αξιώνουν κληρονομικά δικαιώματα, ιδίως πρόσωπα τα οποία θα ήταν κληρονόμοι αν τυχόν ήταν άκυρη η διάταξη τελευταίας βουλήσεως, ή πρόσωπα τα οποία έχουν εκκρεμή δίκη για το ίδιο κληρονομικό δικαίωμα. Δ) Εάν ζητείται η έκδοση κοινού κληρονομητηρίου περισσότερων κληρονόμων, εκείνος που υποβάλλει την αίτηση, κατά το άρθρ. 1960 Α.Κ., οφείλει να αναφέρει τα ονόματα και τις μερίδες όλων των κληρονόμων καθώς και ότι αυτοί αποδέχθηκαν την κληρονομία, ακόμα δε να αποδείξει τις δηλώσεις του αυτές ως προς τα ονόματα και τις μερίδες όλων των κληρονόμων κ.λπ. Το δικαστήριο, κατά την ίδια διάταξη, μπορεί να απαιτήσει από όλους τους συγκληρονόμους να βεβαιώσουν ενόρκως, ότι δεν γνωρίζουν γεγονός, αντίθετο προς τις παραπάνω δηλώσεις.

VI) *Απόφαση*. Α) Ως προς το τυπικό ή κυρίως δικονομικό περιεχόμε-

406. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

407. Βλ. παραπάνω §§ 640 επ.

νο της αποφάσεως, έχει εφαρμογή το κοινό δίκαιο που εκτίθεται στο γενικό μέρος⁴⁰⁸. Β) Ως προς την ουσία της υποθέσεως, κατά το άρθρ. 1961 Α.Κ., το κληρονομητήριο παρέχεται μόνον, αν το δικαστήριο κρίνει, ότι έχουν αποδειχθεί όσα αναφέρονται στην αίτηση και λάβουν χώρα όσα από αυτό διατάχθηκαν. Γ) Το πιστοποιητικό κληρονομικής κ.λπ. ιδιότητας ή κληρονομητήριο εκδίδεται, κατά το άρθρ. 819 (880) εδ. β' ΚΠολΔ⁴⁰⁹, κατά διαταγή ή εντολή του δικαστηρίου από το γραμματέα του δικαστηρίου και παραδίδεται στον αιτούντα με απόδειξη παραλαβής, η οποία φυλάσσεται στο αρχείο του δικαστηρίου. Εάν την έκδοση του πιστοποιητικού διατάσσει το δικαστήριο που δίκασε ύστερα από έφεση, το πιστοποιητικό εκδίδεται από το γραμματέα του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, στον οποίο αποστέλλεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση αντίγραφο της αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. Δ) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 820 (881) § 1 ΚΠολΔ⁴¹⁰, η απόφαση που διατάσσει την παροχή πιστοποιητικού (κληρονομητηρίου), πρέπει να περιέχει: α) το ονοματεπώνυμο του κληρονομούμενου, β) τα ονοματεπώνυμα των κληρονόμων ή καταπιστευματοδόχων ή κληροδόχων, υπέρ των οποίων παρέχεται αυτό, γ) τις μερίδες της κληρονομίας του καθενός ή τα αντικείμενα τα οποία περιέχονται σε καθένα από αυτούς, δ) τους όρους ή περιορισμούς, με τους οποίους η κληρονομία, το καταπίστευμα ή η κληροδοσία περιέχεται σε καθένα από αυτούς και, ιδιαίτερα αν πρόκειται για κληρονόμο, τα καταπιστεύματα και κληροδοτήματα που βαρύνουν την κληρονομία και ε) τα ονοματεπώνυμα των εκτελεστών διαθήκης και την εξουσία που η διαθήκη τους παρέχει. Εάν διατάσσεται η παροχή πιστοποιητικού (κληρονομητηρίου) σε εκτελεστή διαθήκης, κατά την § 2 του παραπάνω άρθρου 820 (881)⁴¹¹ ΚΠολΔ, η απόφαση πρέπει να περιέχει μόνο: α) το ονοματεπώνυμο του κληρονομούμενου και β) το ονοματεπώνυμο του εκτελεστή διαθήκης και τις εξουσίες που του παρέχει η διαθήκη. Ε) Τα ίδια παραπάνω στοιχεία πρέπει να περιλαμβάνονται, σύμφωνα με τα άρθρ. 1961 εδ. β' Α.Κ. και 820 (881) § 3 ΚΠολΔ⁴¹², και στο πιστοποιητικό, το οποίο υπογράφεται από το γραμματέα του δικαστηρίου που το παρέχει.

408. Πρβλ. παραπάνω § 647.

409. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 945 εδ. β', Α.Ε. 880 εδ. β'.

410. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 945 § 1, Α.Ε. 881 § 1.

411. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 945 § 2, Α.Ε. 881 § 2.

412. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 945 § 3, Α.Ε. 881 § 3.

VII) *Ένδικο μέσα. Τριτανακοπή.* Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 824 (885) § 1 ΚΠολΔ⁴¹³, η απόφαση που διατάσσει την παροχή πιστοποιητικού, υπόκειται στο ένδικο μέσο της εφέσεως μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών από τη δημοσίευσή της. Ως προς τα δικαιούμενα σε άσκηση εφέσεως πρόσωπα, ισχύει και εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο. Β) Η προθεσμία της εφέσεως και η άσκησή της αναστέλλουν την ισχύ της αποφάσεως και την έκδοση του πιστοποιητικού. Γ) Η απόφαση που διατάσσει την παροχή πιστοποιητικού δεν υπόκειται σε αναψηλάφηση, αναίρεση ή τριτανακοπή.

VIII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως.* Α) Εν όψει της τηρούμενης διαδικασίας, η οποία εκτίθεται παραπάνω, δεν αποκλείεται να συντρεξούν οι προϋποθέσεις, με τις οποίες μπορεί να ζητηθεί η ανάκληση ή η μεταρρύθμιση της αποφάσεως. Β) Εφόσον δεν υπάρχει ειδική διάταξη, εφαρμόζονται οι ορισμοί του κοινού δικαίου⁴¹⁴ σε συνδυασμό με το ουσιαστικό δίκαιο που διέπει τα σχετικά θέματα.

IX) *Συνέπειες της αποφάσεως. Τεκμήριο κληρονομικής ιδιότητας κ.λπ.* Α) Από δικονομική και τυπική πλευρά, ως προς τα θέματα αυτά ισχύει το κοινό δίκαιο, για το οποίο γίνεται μνεία στο γενικό μέρος. Β) Από πλευρά ουσιαστικού και δικονομικού (ουσιαστικού) δικαίου, το πιστοποιητικό ή κληρονομητήριο ή ακριβέστερα το περιεχόμενό του έχει σπουδαιότατες συνέπειες, με την προϋπόθεση βέβαια, ότι η απόφαση που διέταξε την έκδοση κατέστη τελεσίδικη ή μάλλον απρόσβλητη με έφεση κατά το κοινό δίκαιο⁴¹⁵. Πράγματι, σύμφωνα με το άρθρ. 1962 του Α.Κ., αυτός ο οποίος στο κληρονομητήριο κατονομάζεται κληρονόμος, τεκμαίρεται ότι έχει το κληρονομικό δικαίωμα που αναφέρεται σ' αυτό και ότι δεν περιορίζεται με άλλες διατάξεις, εκτός από εκείνες που αναφέρονται στο κληρονομητήριο. Σε συνάφεια με την χρονικά προγενέστερη ρύθμιση του Α.Κ. το άρθρ. 821 (882) ΚΠολΔ⁴¹⁶ ορίζει επίσης, ότι όποιος στο πιστοποιητικό ονομάζεται κληρονόμος ή καταπιστευματοδόχος ή εκτελεστής διαθήκης τεκμαίρεται, ότι έχει τα δικαιώματα που αναφέρονται στο πιστοποιητικό αυτό και ότι δεν περιορίζεται από άλλες διατάξεις εκτός από εκείνες που αναγράφονται στο πιστοποιητικό. Γ) Σύμφωνα με τους

413. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 945 § 1, Α.Ε. 883 § 1.

414. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

415. Βλ. παραπάνω § 661 Α.

416. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 946, Α.Ε. 882.

ορισμούς των άρθρ. 1963 Α.Κ. και 822 (883) Κ.Πολ. ΚΠολΔ⁴¹⁷, κάθε δικαιοπραξία ή δικαστική πράξη όποιου στο πιστοποιητικό κατονομάζεται κληρονόμος ή καταπιστευματοδόχος ή εκτελεστής διαθήκης με τρίτους ή απέναντι σε τρίτους ή τρίτων απέναντι σ' αυτόν, είναι ισχυρή υπέρ του τρίτου, σε όση έκταση ισχύει το τεκμήριο του άρθρου 821 (882) ΚΠολΔ, εκτός αν ο τρίτος γνώριζε την ανακρίβεια του πιστοποιητικού ή την υποβολή αιτήσεως για αφαίρεση ή κήρυξη ανίσχυρου του πιστοποιητικού ή την ανάκληση ή την τροποποίησή του.

Χ) *Ανακριβές κληρονομητήριο. Αφαίρεση ή ακύρωση αυτού.* Α) Ο πραγματικός κληρονόμος ή ο εκτελεστής διαθήκης μπορεί (άρθρ. 1964 εδ. α' ΑΚ) να απαιτήσει από εκείνον που κατέχει ανακριβές κληρονομητήριο να παραδώσει αυτό στο δικαστήριο της κληρονομιάς. Β) Όποιος έχει πάρει ανακριβές κληρονομητήριο, οφείλει (άρθρ. 1964 εδ. β' ΑΚ) να δώσει στον πραγματικό κληρονόμο πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομιάς και για την τύχη των αντικειμένων της. Γ) Αν το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε είναι ανακριβές, μπορεί κατά τα άρθρα 1965 Α.Κ. και 823 (884) § 1 ΚΠολΔ⁴¹⁸ να ζητηθεί με τη δικαστική οδό η αφαίρεση ή η ακύρωσή του σύμφωνα με όσα εκτίθενται στην αμέσως επόμενη παράγραφο.

Τίτλος Τριακοστός

Διαδικασία αφαίρεσεως ή ακυρώσεως του κληρονομητηρίου

§ 691

Ι) *Αρμοδιότητα.* Αρμόδιο, για να διατάξει την αφαίρεση ή ακύρωση, ανάκληση, κήρυξη ανίσχυρου κ.λπ. του ανακριβούς κληρονομητηρίου, είναι, κατά τα άρθρα 1965 εδ. α' Α.Κ. και 823 (884) § 1 ΚΠολΔ, το δικαστήριο της κληρονομιάς που διέταξε την παροχή του.

ΙΙ) *Νομιμοποίηση.* Α) Την αφαίρεση ή την ακύρωση του κληρονομητηρίου δικαιούται να ζητήσει, κατά τη διάταξη του άρθρου 823 (884) § 1 ΚΠολΔ⁴¹⁹, όποιος έχει έννομο συμφέρον, το οποίο επιτελεί και στη προκείμενη περίπτωση νομιμοποιητική λειτουργία, και συγκεκριμένα ο πραγματικός κληρονόμος, καταπιστευματοδόχος, κληροδόχος, εκτελεστής διαθήκης, τέλος δε και ο δανειστής του κληρονόμου ή καταπιστευματοδόχου ή κληροδόχου, που ασκεί τα δικαιώματα αυτού κατά το άρθρ. 72 (73)

417. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 947, Α.Ε. 882.

418. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 948 § 1, Α.Ε. 884 § 1.

419. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 949 § 1, Α.Ε. 884 § 1.

ΚΠολΔ. Β) Κατά τους ορισμούς των άρθρ. 1966 Α.Κ. και 823 (884) § 1 ΚΠολΔ, την αφαίρεση ή ακύρωση του παραπάνω πιστοποιητικού έχει την εξουσία να διατάξει και αυτεπαγγέλτως το δικαστήριο της κληρονομιάς, το οποίο κατά την πρώτη από τις διατάξεις που μνημονεύθηκαν δικαιούται να προβεί αυτεπαγγέλτως σε έρευνα για την ακρίβεια του κληρονομητηρίου που παραχωρήθηκε και να το ανακαλέσει ή να το τροποποιήσει.

III) *Προδικασία*. Α) Όταν η αίτηση αφαιρέσεως ή ακυρώσεως του κληρονομητηρίου υποβάλλεται από κάποιον από εκείνους που έχουν έννομο συμφέρον, ως προς το περιεχόμενο της αιτήσεως, την άσκηση και την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση, έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου, για τους οποίους γίνεται λόγος στο γενικό μέρος⁴²⁰. Β) Εφόσον η αφαίρεση ή η ακύρωση του κληρονομητηρίου προκαλείται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, η προδικασία, επειδή το ισχύον δίκαιο δεν περιλαμβάνει ειδική διάταξη, συνίσταται στον ορισμό δικασίμου από τον πρόεδρο του δικαστηρίου της κληρονομιάς και –μετά από εντολή του με επιμέλεια της γραμματείας του δικαστηρίου ή και καθενός που έχει έννομο συμφέρον σε εφαρμογή της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως– στην πρόσκληση των ενδιαφερομένων και ιδίως εκείνου που έλαβε το κληρονομητήριο για να παραστούν κατά τη συζήτηση και να προτείνουν όποιους πραγματικούς ισχυρισμούς έχουν.

IV) *Κύρια διαδικασία*. Α) Επειδή δεν υπάρχει ειδική διάταξη, έχουν εφαρμογή και εν προκειμένω οι κανόνες του κοινού δικαίου που αναπτύσσονται παραπάνω⁴²¹. Για την ακρίβεια θα έπρεπε να λαμβάνει χώρα μετατροπή της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας στη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας και να τηρείται αυτή παρὰ πέρα για το θέμα της αφαιρέσεως ή ακυρώσεως του κληρονομητηρίου. Β) Πάντως θα πρέπει να μη παραλείπεται σε καμμία περίπτωση η τήρηση και η εφαρμογή της (αρχής της) εκατέρωθεν ακροάσεως.

V) *Απόφαση*. Α) Εφόσον η αίτηση αφαιρέσεως ή ακυρώσεως του κληρονομητηρίου κριθεί νομικά και πραγματικά βάσιμη, γίνεται δεκτή και διατάσσεται από το δικαστήριο η αφαίρεση ή η κήρυξη αυτού ως ανισχύρου, ή η τροποποίηση, ή η ανάκληση ή η ακύρωση που ζητήθηκε. Το ίδιο εφαρμόζεται και όταν μετά από αυτεπάγγελτη επέμβαση και ενέργεια του δικαστηρίου εξακριβωθεί, ότι συντρέχει νόμιμη περίπτωση

420. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

421. Βλ. παραπάνω §§ 640 επ.

αφαιρέσεως ή ακυρώσεως ή τροποποιήσεως κ.λπ. του κληρονομητηρίου. Β) Σε κάθε άλλη περίπτωση, απορρίπτεται η σχετική αίτηση ή διαπιστώνεται και αναγνωρίζεται, ότι δεν συντρέχει περίπτωση αφαιρέσεως, ακυρώσεως, ανακλήσεως του πιστοποιητικού για το οποίο έγινε λόγος. Γ) Κατά την πρώτη περίπτωση, διατάσσεται, και πρέπει σύμφωνα με τα άρθρ. 1965 § 2 Α.Κ. και 823 (884) ΚΠολΔ⁴²², να γίνουν οι δημοσιεύσεις στον τύπο οι οποίες απαιτούνται και καθορίζονται ειδικά και συγκεκριμένα από την απόφαση.

VI) *Ένδικο μέσα. Τριτανακοπή.* Κατά τη διάταξη του άρθρ. 824 (885) § 2 ΚΠολΔ⁴²³, η απόφαση που διατάσσει την αφαίρεση πιστοποιητικού κληρονομιάς κ.λπ. ή το κηρύσσει ανίσχυρο ή το τροποποιεί ή το ανακαλεί υπόκειται μόνο σε τριτανακοπή μέσα στην προθεσμία που ορίζεται από το άρθρ. 1965 Α.Κ. –ένας μήνας από την τελευταία καταχώριση σε εφημερίδα της τελευταίας εν ζωή κατοικίας ή διαμονής του κληρονομούμενου της αποφάσεως που διατάσσει την αφαίρεση του κληρονομητηρίου ή την κήρυξη αυτού ως ανισχύρου κ.λπ.– για την οποία γίνεται λόγος και αμέσως (στη συνέχεια) παρακάτω.

VII) *Ανάκληση και μεταρρύθμιση της αποφάσεως.* Α) Εφόσον δεν ορίζεται κάτι διαφορετικό, μπορεί να γίνεται δεκτό ότι, όταν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις (άρθρ. 758 ΚΠολΔ), μπορεί να ζητηθεί (και) η ανάκληση ή η μεταρρύθμιση της αποφάσεως. Β) Η αίτηση αυτή υποβάλλεται και κρίνεται σύμφωνα με τους ορισμούς του κοινού δικαίου (άρθρ. 758 ΚΠολΔ), που αναφέρονται στο γενικό μέρος⁴²⁴.

VIII) *Συνέπειες και εκτέλεση της αποφάσεως. Αφαίρεση κ.λπ. του κληρονομητηρίου.* Α) Ως προς το τυπικό μέρος ισχύει το κοινό δίκαιο, για το οποίο γίνεται μνεία στο γενικό μέρος⁴²⁵. Β) Η αφαίρεση του κληρονομητηρίου λαμβάνει χώρα κατά τους ορισμούς του κοινού δικαίου, οι οποίοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την αναγκαστική εκτέλεση αποφάσεων κ.λπ., όταν πρόκειται για επιδίωξη ικανοποιήσεως απαιτήσεων, που συνίστανται σε παράδοση ή απόδοση κινητού πράγματος κατ' είδος ορισμένου⁴²⁶. Γ) Κατά το άρθρ. 1965 εδ. α' Α.Κ., με την αφαίρεση του κληρονο-

422. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 948 § 2, Α.Ε. 884 § 2.

423. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 949 § 2, Α.Ε. 885 § 3.

424. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

425. Πρβλ. παραπάνω §§ 660 επ.

426. Βλ. παραπάνω τ. ΙΙΙ, § 376.

μητηρίου, αυτό παύει να ισχύει. Δ) Εάν η αφαίρεση του κληρονομητηρίου δεν είναι αμέσως δυνατή, το δικαστήριο κηρύσσει αυτό (αρχικά ή στη συνέχεια) με απόφασή του ανίσχυρο. Ε) Όπως σημειώθηκε αμέσως παραπάνω, (η) περίληψη της αποφάσεως (πρέπει να) δημοσιεύεται στον τύπο, σύμφωνα με όσα καθορίζονται από την απόφαση σε εφημερίδες της τελευταίας (εν ζωή) κατοικίας ή διαμονής του κληρονομούμενου. Όταν περάσει ένας μήνας από την τελευταία καταχώριση, μέσα στον οποίο επιτρέπεται, όπως σημειώθηκε παραπάνω, η προσβολή της αποφάσεως με τριτανakoπή, η απόφαση που κηρύσσει το κληρονομητήριο ανίσχυρο ισχύει για όλους, άλλως κατά παραδεδομένη ορολογία «έναντι όλων» (erga omnes), δηλαδή έχει απόλυτη και αντικειμενική ισχύ⁴²⁷.

Τίτλος Τριακοστός Πρώτος

Ερμηνεία διαθηκών κ.λπ. υπέρ του Κράτους ή κοινωφελών σκοπών*

§ 692

**Ενδεικτική νομολογία για την Ερμηνεία Διαθηκών:* ΑΠ 656/2006, (Σπ. Γκιάρης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1561/2005, (Αθ. Κρητικός), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 78/2005, (Στ. Πατεράκης), ΝΟΜΟΣ· ΑΠ 1184/2003, (Π. Κόκκαλης), ΕλλΔνη 2005 σ. 461· ΕφΑθ 5548/2001, (Φ. Περοντσέας), Αρμ 2002 σ. 880· ΕφΑθ 4659/2001, (Αν. Περίδης), ΕλλΔνη 2002 σ. 496.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Σε περισσότερες από μία περιπτώσεις γεννιούνται ζητήματα ερμηνείας διαθηκών. Στις περιπτώσεις αυτές, όπως και σε άλλες δικαιοπραξίες εν ζωή, η ερμηνεία γίνεται κυρίως ή παρεμπιπτόντως από το αρμόδιο κατά το κοινό δίκαιο δικαστήριο, το οποίο επιλαμβάνεται νόμιμα κατά τη γενική ή τακτική κατά κανόνα διαγνωστική διαδικασία. Β) Ειδικά ο ΚΠολΔ προβλέπει και ρυθμίζει τις περιπτώσεις ερμηνείας διαθηκών, με τις οποίες καταλείπονται χρήματα ή άλλα περιουσιακά στοιχεία υπέρ του Κράτους ή κοινωφελών σκοπών. Γ) Για την ερμηνεία αυτή ο ΚΠολΔ θεωρεί εφαρμοστέα τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, για την οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα.* Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 825 (866) ΚΠολΔ⁴²⁸, κάθε αμφιβολία ή αμφισβήτηση για την ερμηνεία διαθήκης ή άλλης πράξεως, με την οποία διατίθενται περιουσιακά στοιχεία με κληρονομία, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Κράτους ή κοινωφελών σκοπών, εφόσον ανα-

427. Α.Κ. 1965.

428. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 950, Α.Ε. 886.

φέρεται στον τρόπο της εκκαθαρίσεως και γενικά της διαχειρίσεως και εκτελέσεως της περιουσίας που έχει διατεθεί για το Κράτος ή για κοινωφελή σκοπό, υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εφετείου Αθηνών. Β) Όπως προκύπτει από τη διατύπωση της παραπάνω διατάξεως και όπως γίνεται δεκτό κατά την κρατούσα γνώμη, η παραπάνω αποκλειστική αρμοδιότητα και η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας εφαρμόζονται μόνο στις ειδικές περιπτώσεις που προβλέπονται από αυτή τη διάταξη και όχι στις λοιπές περιπτώσεις, στις οποίες εμφανίζονται ζητήματα ερμηνείας διαθηκών υπέρ του Κράτους ή κοινωφελών σκοπών και οι οποίες αναφέρονται σε άλλα θέματα π.χ. κληρονομικών δικαιωμάτων, μεριδίων, όρων, καταπιστευμάτων, κληροδοτημάτων, βεβαρημένων και δικαιούχων κ.λπ. Κατά τις τελευταίες περιπτώσεις, όπως και παραπάνω σημειώνεται, ισχύουν και έχουν εφαρμογή ως προς την αρμοδιότητα, διαδικασία κ.λπ. οι κανόνες του κοινού (ουσιαστικού και δικονομικού) δικαίου.

III) *Νομιμοποίηση*. Α) Την αίτηση για ερμηνεία διαθήκης, με την οποία διατίθενται περιουσιακά στοιχεία υπέρ του Κράτους ή κοινωφελών σκοπών, νομιμοποιείται να υποβάλει όποιος έχει γι' αυτό έννομο συμφέρον, το οποίο και στη προκείμενη περίπτωση επιτελεί νομιμοποιητική λειτουργία. Β) Ειδικότερα μπορεί να λεχθεί, ότι νομιμοποιούνται οι νόμιμοι εκπρόσωποι του Κράτους (Υπουργός των Οικονομικών κ.λπ.) ή των νομικών προσώπων (σωματείων ή ιδρυμάτων), στα οποία καταλείπονται περιουσιακά στοιχεία για κοινωφελείς σκοπούς, ενδεχομένως δε και ενώσεις ή οργανώσεις, οι οποίες έχουν νομική προσωπικότητα, οι οποίες αποβλέπουν στην πραγματοποίηση των σκοπών για τους οποίους έγινε λόγος και συγκεκριμένα πρόσωπα, εφόσον τα αφορά η εκπλήρωση των σκοπών αυτών.

IV) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία*. Α) Ως προς την προδικασία (σύνταξη, περιεχόμενο, άσκηση, ακριβέστερα υποβολή, κ.λπ. της αιτήσεως για ερμηνεία διαθήκης, στις παραπάνω αναφερόμενες περιπτώσεις και την εισαγωγή αυτής προς συζήτηση), έχει εφαρμογή το κοινό δίκαιο που αναπτύσσεται στο γενικό μέρος⁴²⁹, σε συνδυασμό, εφόσον συντρέχει περίπτωση, με τους κανόνες του κάθε φορά εφαρμοστέου ουσιαστικού δικαίου. Β) Κάτι ανάλογο μπορεί να παρατηρηθεί και ως προς την κύρια

429. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

(στο ακροατήριο κ.λπ.) διαδικασία⁴³⁰, εφόσον λαμβάνονται και στη προκείμενη περίπτωση υπόψη οι ορισμοί του ουσιαστικού δικαίου.

V) *Απόφαση*. Α) Κατά βάση και συγκεκριμένα ως προς το τυπικό μέρος ισχύει το παραπάνω αναφερόμενο κοινό δίκαιο⁴³¹. Β) Από πλευράς ουσιαστικού δικαίου, η διατύπωση του περιεχομένου της αποφάσεως εξαρτάται από την εκτίμηση των πραγματικών γεγονότων και των αποδείξεων, της κρίσεως και της διαγνώσεως του δικαστηρίου και των συμπερασμάτων, στα οποία κατ' ακολουθίαν αυτών ήθελε καταλήξει το συγκεκριμένο δικαστήριο.

VI) *Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή*. Κατ' αρχήν, εφόσον δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση, έχει εφαρμογή ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως των ενδίκων μέσων και της τριτανακοπής, την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση και την εκδίκαση αυτών, την έκδοση κλπ. αποφάσεων σ' αυτά, το κοινό δίκαιο που αναφέρεται στο γενικό μέρος⁴³². Σε κάθε περίπτωση βέβαια είναι αυτονόητο, ότι επειδή σε πρώτο βαθμό αποφασίζει –κατ' αποκλειστική τοπική και υλική αρμοδιότητα– το Εφετείο Αθηνών, η απόφαση του τελευταίου δεν προσβάλλεται με το ένδικο μέσο της εφέσεως. Εννοείται, ότι και στη προκείμενη περίπτωση πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στα σχετικά θέματα το ισχύον ουσιαστικό δίκαιο.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Διάταξη ειδική ως προς τα θέματα αυτά δεν υπάρχει. Συνεπώς ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, την τηρητέα διαδικασία της ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως κ.λπ. έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου που αναφέρονται στο γενικό μέρος.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Ως προς το τυπικό διαδικαστικό μέρος των συνεπειών της αποφάσεως, ισχύουν οι κανόνες του κοινού δικαίου που μνημονεύονται στο γενικό μέρος⁴³³. Β) Από ουσιαστική πλευρά η απόφαση έχει τις συνέπειες που καθορίζονται από τους συναφείς κανόνες του ουσιαστικού δικαίου.

430. Πρβλ. παραπάνω §§ 640 επ.

431. Βλ. παραπάνω § 647.

432. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

433. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

**Τίτλος Τριακοστός Δεύτερος
Σφράγιση και αποσφράγιση*****§ 693**

**Ενδεικτική νομολογία για σφράγιση και αποσφράγιση:* ΕφΑθ 455/2002 (Σ. Κολυβάς), ΑρχΝ 2002, σ. 348.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Μερικές φορές προβλέπεται από το ισχύον δίκαιο (ουσιαστικό και δικονομικό) η επιβολή του συντηρητικού ή ασφαλιστικού μέτρου της σφραγίσεως, την οποία επακολουθεί η αποσφράγιση και η σύνταξη απογραφής, στο πλαίσιο της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Για τις περιπτώσεις αυτές της επιβολής σφραγίσεως και της αποσφραγίσεως, ο ΚΠολΔ ορίζει, ότι κατ' αρχήν τηρείται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Γ) Είναι ανάγκη να σημειωθεί, ότι οι συγκεκριμένες διαδικασίες σφραγίσεως, αποσφραγίσεως κ.λπ. *πρέπει να διακρίνονται* από τις αντίστοιχες ενέργειες, οι οποίες λαμβάνουν χώρα ως συνέπεια της λήψεως ασφαλιστικών μέτρων κατά τη διαδικασία των υποθέσεων της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, για την οποία γίνεται λόγος παραπάνω⁴³⁴. Και στις περιπτώσεις αυτές, εφόσον δεν υπάρχει άλλη ειδική διάταξη, εφαρμόζονται ως προς τη σφράγιση, την αποσφράγιση και τη σύνταξη απογραφής, οι παραπάνω αναφερόμενοι αντίστοιχοι κανόνες του κοινού δικαίου⁴³⁵ με κάποιες ειδικές προσθήκες. Δ) Για τα θέματα αυτά γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα.* Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 826 (887) ΚΠολΔ⁴³⁶, ο ειρηνοδίκης, με αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως, μπορεί, για να αποτραπεί (κάποιος) κίνδυνος, να διατάξει τη σφράγιση και να την ενεργήσει ο ίδιος ή να ορίσει για το σκοπό αυτό συμβολαιογράφο ή υπάλληλο της γραμματείας του ειρηνοδικείου. Β) Αρμόδιος είναι ο ειρηνοδίκης της περιφέρειας, στην οποία βρίσκονται τα πράγματα. Εάν η σφράγιση πρόκειται να γίνει έξω από την έδρα του ειρηνοδικείου, ο ειρηνοδίκης μπορεί να διατάξει την ενέργεια αυτής από τον Πρόεδρο της Κοινότητας ή από το διοικητή του οικείου σταθμού ή τμήματος της Ελληνικής Αστυνομίας.

ΙΙΙ) *Νομιμοποίηση.* Όπως προκύπτει από την παραπάνω διάταξη ε-

434. Βλ. παραπάνω τ. ΙΙΙ § 620.

435. Πρβλ. παραπάνω τ. ΙΙΙ, § 620.

436. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 951, Α.Ε. 887.

κτός από το ότι η σφράγιση μπορεί να διαταχθεί από τον ειρηνοδίκη και αυτεπαγγέλτως, τη σχετική αίτηση νομιμοποιείται βεβαίως να υποβάλει και όποιος έχει έννομο συμφέρον για τη φύλαξη των πραγμάτων.

IV) *Προϋποθέσεις*. Απαραίτητη προϋπόθεση του επιτρεπτού ή μη της διατάξεως της επιβολής σφραγίσεως είναι η ύπαρξη ανάγκης αποτροπής κινδύνου απώλειας, αφαιρέσεως, υπεξαγωγής, φθοράς κ.λπ. πραγμάτων. Ο κίνδυνος πρέπει να είναι παρών και συνήθως άμεσος.

V) *Προδικασία*. *Κύρια διαδικασία*. *Συζήτηση και απόφαση στην αίτηση*. Α) Ως προς τα θέματα αυτά, εφόσον δεν υφίστανται ειδικές ρυθμίσεις, ισχύουν και εφαρμόζονται οι κανόνες του κοινού δικαίου που αναπτύσσονται στο γενικό μέρος⁴³⁷. Β) Ιδιαίτερη συζήτηση στην αίτηση σφραγίσεως δεν είναι απαραίτητη, εκτός εάν θεωρεί αυτή αναγκαία ο ειρηνοδίκης, ο οποίος μπορεί να ζητήσει ενδεχομένως εξηγήσεις για ορισμένες λεπτομέρειες. Γ) Ο ειρηνοδίκης που διατάσσει τη σφράγιση μπορεί να καθορίσει κάθε πρόσφορο μέτρο, για να επιτευχθεί η σφράγιση. Μπορεί μάλιστα ειδικά να διατάξει, να γίνει η σφράγιση ακόμη και κατά τη νύχτα⁴³⁸.

VI) *Ένδικο μέσα*. *Τριτανακοπή*. *Ανάκληση, μεταρρύθμιση της απόφασεως*. *Συνέπειές της*. Διάταξη ειδική ως προς τα θέματα αυτά δεν υπάρχει. Συνεπώς εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο που αναπτύσσεται στο γενικό μέρος⁴³⁹, σε συνδυασμό με τις ειδικές διατάξεις.

VII) *Αποκλεισμός της σφραγίσεως*. Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 827 (888) § 2 ΚΠολΔ⁴⁴⁰ δεν μπορούν να σφραγιστούν τα υπνωδωμάτια που χρησιμοποιούνται από εκείνους που στεγάζονται στο διαμέρισμα, στο οποίο γίνεται η σφράγιση. Β) Αντικείμενα, τα οποία είναι απαραίτητα ή και απλά αναγκαία για χρήση εκείνων που στεγάζονται στο διαμέρισμα, όπου γίνεται η σφράγιση, δεν σφραγίζονται και παραδίδονται σ' αυτούς⁴⁴¹. Γ) Αντικείμενα των οποίων η σφράγιση είναι αδύνατη ή επιζήμια λόγω του είδους τους δεν σφραγίζονται και παραδίδονται για φύλαξη σε μεσεγγυούχο, που ορίζεται από εκείνον που ενεργεί τη σφράγιση. Εάν υπόκεινται σε φθορά, ο ειρηνοδίκης που διέταξε τη σφράγιση διατάσσει

437. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ., 640 επ., 647.

438. ΚΠολΔ 827 (888) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 952 § 1, Α.Ε. 888 § 1.

439. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ., 653 επ., 660 επ.

440. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 952 § 2, Α.Ε. 888 § 2.

441. ΚΠολΔ 827 (888) § 3, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 952 § 3, Α.Ε. 888 § 3.

την εκποίησης τους κατά τις διατάξεις για την αναγκαστική εκποίηση πραγμάτων τα οποία υπόκεινται σε φθορά.

VIII) Έρευνα για την ύπαρξη διαθήκης. Α) Εάν κάποιος, από εκείνους που παρίστανται (αιτούντες, εκείνοι που τυχόν έχουν κληθεί ή αυτόκλητα έχουν προσέλθει ως ενδιαφερόμενοι κ.λπ.) κατά τη σφράγιση, ισχυρίζεται, ότι υπάρχει διαθήκη ή άλλο σημαντικό έγγραφο, όποιος ενεργεί τη σφράγιση οφείλει να ερευνήσει, αν πραγματικά υπάρχει διαθήκη ή όχι⁴⁴². Β) Εάν τη σφράγιση ενεργεί ειρηνodίκης και βρεθεί η διαθήκη, την παραλαμβάνει και τη στέλνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο αρμόδιο για τη δημοσίευσή της δικαστήριο, και αν τη σφράγιση την ενεργεί συμβολαιογράφος, υπάλληλος της γραμματείας, διοικητής του αστυνομικού σταθμού ή πρόεδρος της κοινότητας, την παραλαμβάνει και την παραδίδει χωρίς καθυστέρηση στον ειρηνodίκη, ο οποίος την αποστέλλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο αρμόδιο για τη δημοσίευση δικαστήριο⁴⁴³. Γ) Εάν βρεθεί άλλο σημαντικό έγγραφο, το παραλαμβάνει όποιος ενεργεί τη σφράγιση και ο ειρηνodίκης διατάσσει να παραδοθεί σ' αυτόν που δικαιούται να το κατέχει ή, ώσπου να εξακριβωθεί εκείνος που δικαιούται, να φυλάσσεται στο αρχείο της γραμματείας του ειρηνodικείου⁴⁴⁴. Δ) Ο ειρηνodίκης που διατάσσει τη σφράγιση ορίζει μεσεγγυούχο των αντικειμένων, τα οποία σφραγίζονται και κατά προτίμηση ορίζεται μεσεγγυούχος εκείνος, ο οποίος τα κατέχει⁴⁴⁵. Ε) Τα κλειδιά των αντικειμένων που σφραγίζονται παραλαμβάνει όποιος ενεργεί τη σφράγιση και τα παραδίδει, με έγγραφη απόδειξη, στη γραμματεία του ειρηνodικείου⁴⁴⁶. ΣΤ) Όποιος ενεργεί τη σφράγιση οφείλει να ερευνήσει, αν ως τη σφράγιση έχει αφαιρεθεί κάποιο αντικείμενο και να συγκεντρώσει κάθε σχετική πληροφορία⁴⁴⁷. Ζ) Για τη σφράγιση (πρέπει να) συντάσσεται έκθεση, η οποία εκτός από τα στοιχεία που απαιτούνται κατά το άρθρ. 117 (118) ΚΠολΔ, πρέπει να αναφέρει (και) τα ακόλουθα στοιχεία: 1) την απόφαση του ειρηνodίκη, με την οποία διατάσσεται η σφράγιση, 2) περιγραφή των χώρων, στους οποίους τοποθετήθηκαν οι σφραγίδες, 3) περιγραφή των εγγράφων που βρέθηκαν κατά το άρθρ. 828 (889) ΚΠολΔ και

442. ΚΠολΔ 828 (889) εδ. α', Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 952 εδ. α', Α.Ε. 889 εδ. α'.

443. ΚΠολΔ 828 (889) εδ. β', Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 953 εδ. β', Α.Ε. 889 εδ. β'.

444. ΚΠολΔ 828 (889) εδ. β', Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 953 εδ. β', Α.Ε. 889 εδ. β'.

445. ΚΠολΔ 829 (890) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 954 § 1, Α.Ε. 890 § 1.

446. ΚΠολΔ 829 (890) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 954 § 2, Α.Ε. 890 § 2.

447. ΚΠολΔ 829 (890) § 3, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 954 § 3, Α.Ε. 890 § 3.

αναφορά των προσώπων στα οποία παραδόθηκαν, 4) κάθε ισχυρισμό ή αμφισβήτηση εκείνων που παραβρέθηκαν στη σφράγιση, και κάθε τι που υπέπεσε στην αντίληψη εκείνου που έκανε τη σφράγιση και 5) βεβαίωση, ότι εκείνος που έκανε τη σφράγιση παρέλαβε τα κλειδιά, ότι έκανε την έρευνα που αναφέρεται στο άρθρ. 829 (890) § 3 ΚΠολΔ, καθώς και το αποτέλεσμα της. Εάν στο διαμέρισμα, το οποίο πρόκειται να σφραγισθεί, δεν υπάρχουν κινητά πράγματα, αυτό σημειώνεται στην έκθεση⁴⁴⁸.

ΙΧ) *Αποσφράγιση*. Α) Εάν η διατήρηση της σφραγίσεως δεν είναι αναγκαία ή πρόκειται να γίνει απογραφή, ο ειρηνοδίκης που διέταξε τη σφράγιση, με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως, διατάσσει την αποσφράγιση. Αποσφράγιση και επανασφράγιση μπορεί να διαταχθεί και για να αποτραπεί κίνδυνος ή για άλλο σπουδαίο λόγο. Για διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων της αποσφραγίσεως και επανασφραγίσεως που μνημονεύθηκαν, γίνεται συζήτηση, σε δικάσιμο που ορίζεται για το σκοπό αυτό από τον ειρηνοδίκη αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτηση κάποιου από εκείνους που έχουν έννομο συμφέρον⁴⁴⁹. Β) Ο ειρηνοδίκης κατά τη δικάσιμο που ο ίδιος ορίζει υποχρεούται να διατάξει την κλήτευση εκείνου που ζήτησε τη σφράγιση, όπως και εκείνων που παραβρέθηκαν κατά την ενέργειά της, και αν η σφράγιση έγινε σε περιουσιακά στοιχεία κληρονομίας, μπορεί να διατάξει και την κλήτευση εκείνων που πιθανολογείται ότι είναι κληρονόμοι, καταπιστευματοδόχοι, κληροδόχοι και εκτελεστές διαθήκης⁴⁵⁰. Γ) Εάν η αποσφράγιση διατάσσεται για να γίνει απογραφή, ο ειρηνοδίκης με την απόφασή του ορίζει συμβολαιογράφο και πραγματογνώμονες κατά το άρθρ. 838 (899) §§ 2-4⁴⁵¹. Δ) Εάν ο ειρηνοδίκης κρίνει, ότι δεν είναι αναγκαία η διατήρηση της σφραγίσεως και δεν πρόκειται να γίνει απογραφή, είτε επιφυλάσσεται, με την απόφαση που διατάσσει την αποσφράγιση να ενεργήσει ο ίδιος την αποσφράγιση, είτε διατάσσει τη γραμματεία του δικαστηρίου να την ενεργήσει⁴⁵². Ε) Ο ειρηνοδίκης με την απόφαση που διατάσσει την αποσφράγιση ορίζει τα πρόσωπα, στα οποία πρέπει να παραδοθούν τα αντικείμενα μετά την αποσφράγιση. Εάν η αποσφράγιση

448. ΚΠολΔ 830 (891), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 955, Α.Ε. 891.

449. ΚΠολΔ 831 (892) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 956 § 1, Α.Ε. 892 §.

450. ΚΠολΔ 831 (892) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 956 § 2, Α.Ε. 892 § 2.

451. ΚΠολΔ 832 (893) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 957 § 1, Α.Ε. 893 § 1.

452. ΚΠολΔ 832 (893) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 957 § 2, Α.Ε. 893 § 2.

διατάχθηκε για να γίνει απογραφή, ο ειρηνοδίκης μπορεί να επιφυλαχθεί να ορίσει τα πρόσωπα αυτά μετά την ενέργεια της απογραφής. Ο ειρηνοδίκης μπορεί να ορίσει και μεσεγγυούχο για να παραλάβει, μετά την αποσφράγιση και την απογραφή, και να φυλάει τα αντικείμενα, ώσπου να αποφασισθεί σε ποιον πρέπει να παραδοθούν⁴⁵³. ΣΤ) Όποιος ενεργεί την αποσφράγιση οφείλει να ορίζει την ημέρα και την ώρα που θα γίνει (η αποσφράγιση) και να καλεί εγγράφως ή προφορικώς να παραστούν στην αποσφράγιση όλοι οι διάδικοι που ήταν παρόντες στη συζήτηση για την αποσφράγιση ή οι πληρεξούσιοι που τους εκπροσώπησαν, οι πραγματογνώμονες και ο μεσεγγυούχος των αντικειμένων. Κατά την ενέργεια της αποσφραγίσεως μπορεί να παραστεί και όποιος (άλλος) έχει έννομο συμφέρον⁴⁵⁴. Ζ) Σε όποιον έλαβε την εντολή να ενεργήσει την αποσφράγιση (πρέπει να) παραδίδονται από τη γραμματεία με έγγραφη απόδειξη τα κλειδιά των αντικειμένων που σφραγίσθηκαν⁴⁵⁵. Η) Όποιος ενεργεί την αποσφράγιση οφείλει να εξετάσει την κατάσταση των σφραγίδων που έχουν τεθεί⁴⁵⁶. Θ) Εάν οι παραπάνω σφραγίδες είναι άθικτες προβαίνει παραπέρα σε αποσφράγιση. Εάν οι σφραγίδες που έχουν τεθεί δεν είναι άθικτες και την αποσφράγιση ενεργεί συμβολαιογράφος ή υπάλληλος της γραμματείας οφείλει να διακόπτει κάθε παραπέρα ενέργεια και να αναφέρει αυτό αμέσως στον ειρηνοδίκη που διέταξε την αποσφράγιση. Ο ειρηνοδίκης σ' αυτές τις περιπτώσεις (υποχρεούται να) πηγαίνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στον τόπο όπου έχουν τεθεί οι σφραγίδες, (να) βεβαιώνει την κατάστασή τους και με απόφασή του (να) διατάσσει κάθε κατά την κρίση του πρόσφορο μέτρο⁴⁵⁷. Είναι αυτονόητο, ότι τα ίδια οφείλει να πράττει ο ειρηνοδίκης, όταν την αποσφράγιση ενεργεί ο ίδιος. Ι) Η αποσφράγιση, όταν γίνεται απογραφή, ενεργείται βαθμιαία και όσο είναι αναγκαίο για να συνταχθεί η απογραφή. Αν η απογραφή δεν είναι δυνατό να τελειώσει την ίδια ημέρα, ο συμβολαιογράφος (οφείλει να) τη διακόπτει και (να) ορίζει άλλη ημέρα και ώρα, που θα την εξακολουθήσει, και (να) σφραγίζει τα αντικείμενα, των οποίων η απογραφή δεν τελείωσε⁴⁵⁸. ΙΑ) Μετά την ενέργεια της απογραφής τα αντικείμενα που

453. ΚΠολΔ 833 (894), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 958, Α.Ε. 894.

454. ΚΠολΔ 834 (895) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 959 § 1, Α.Ε. 895 § 1.

455. ΚΠολΔ 834 (895) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 959 § 2, Α.Ε. 895 § 2.

456. ΚΠολΔ 835 (896) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 960 § 1, Α.Ε. 896 § 2.

457. ΚΠολΔ 835 (896) § § 2-3, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 960 § 2, Α.Ε. 896 § § 2-3.

458. ΚΠολΔ 836 (897) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 961 § 1, Α.Ε. 897 § 1.

απογράφηκαν παραδίδονται σε εκείνους που ορίζει η σχετική με την αποσφράγιση απόφαση, και αν ο ειρηνοδίκης επιφυλάχθηκε με την απόφασή του να ορίσει τα πρόσωπα, στα οποία πρέπει να παραδοθούν, ο συμβολαιογράφος (οφείλει να) τα ξανασφραγίσει⁴⁵⁹. IB) Για την αποσφράγιση πρέπει να συντάσσεται έκθεση, η οποία εκτός από τα κατά το άρθρο 117 (118) ΚΠολΔ απαιτούμενα (γενικά στοιχεία κάθε εκθέσεως) πρέπει να αναφέρει⁴⁶⁰: 1) την απόφαση του ειρηνοδίκη, με την οποία διατάσσεται η αποσφράγιση, 2) βεβαίωση όποιου ενεργεί την αποσφράγιση, ότι κάλεσε τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρ. 834 ΚΠολΔ, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τα κάλεσε, 3) βεβαίωση όποιου ενεργεί την αποσφράγιση, ότι οι σφραγίδες βρέθηκαν άθικτες, 4) κάθε αμφισβήτηση ή ισχυρισμό εκείνων που ήταν παρόντες στην αποσφράγιση καθώς και κάθε τι που υπέπεσε στην αντίληψη εκείνου που την ενεργεί, και τέλος 5) τα πρόσωπα, στα οποία παραδόθηκαν τα αντικείμενα.

Τίτλος Τριακοστός Τρίτος Απογραφή*

§ 694

**Ενδεικτική νομολογία για την απογραφή:* ΜΠρΑθ 3843/2002, ΝοΒ 2003 σ. 277· ΕιρΡοδ 12/2005, (Μ. Σουλιωτάκης), ΝΟΜΟΣ.

I) *Εισαγωγή.* Α) Σε περισσότερες από μία περιπτώσεις προβλέπεται από το ισχύον (ουσιαστικό ή δικονομικό) δίκαιο, η σύνταξη απογραφής. Β) Για τις περιπτώσεις αυτές ο ΚΠολΔ ορίζει, ότι τηρείται κατά βάση η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας και συμπληρώνεται ενδεχομένως με ειδικές διατάξεις. Για τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί στη σύνταξη απογραφής γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Αρμοδιότητα.* Α) Κατά τη διατάξη του άρθρου 838 (899) § 1 ΚΠολΔ⁴⁶¹, ο ειρηνοδίκης, με αίτηση οποιουδήποτε έχει (έννομο) συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως, μπορεί να διατάξει να γίνει απογραφή πραγμάτων για να αποτραπεί (κάποιος) κίνδυνος. Β) Αρμόδιος είναι ο ειρηνοδίκης της περιφέρειας, στην οποία βρίσκονται τα πράγματα.

III) *Νομιμοποίηση.* Όπως προκύπτει από τη διάταξη που αμέσως

459. ΚΠολΔ 836 (897) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 961 § 2, Α.Ε. 897 § 2.

460. ΚΠολΔ 837 (898), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 962, Α.Ε. 898.

461. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 963 § 1, Α.Ε. 899 § 1.

παραπάνω παρατέθηκε, εκτός από το ότι ο ειρηνοδίκης μπορεί και αυτεπαγγέλτως να διατάξει την ενέργεια απογραφής, την αίτηση γι' αυτό, νομιμοποιείται να υποβάλλει οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, το οποίο, σύμφωνα με όσα γενικά ισχύουν, πρέπει να είναι έννομο, αν και δεν ορίζει κάτι τέτοιο ρητά η παραπάνω διάταξη.

IV) *Προϋποθέσεις*. Για να διαταχθεί η ενέργεια απογραφής, απαιτείται, κατά την παραπάνω διάταξη, να υφίσταται ανάγκη να αποτραπεί κίνδυνος απώλειας, αφαιρέσεως, κλοπής, υπεξαγωγής, φθοράς κ.λπ. πραγμάτων. Ο κίνδυνος αυτός πρέπει να είναι παρών και συνήθως άμεσος.

V) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία. Συζήτηση στο ακροατήριο. Απόφαση. Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή. Συνέπειες της αποφάσεως*. Ως προς όλα αυτά τα θέματα, εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση, έχει εφαρμογή το κοινό δίκαιο, για το οποίο γίνεται λόγος στο γενικό μέρος⁴⁶².

VI) *Διαδικασία (ενέργειας) απογραφής. Όργανα. Πρόσωπα που συμπεράττουν*. Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 838 (899) § 2 ΚΠολΔ⁴⁶³, η απογραφή γίνεται από συμβολαιογράφο, ο οποίος ορίζεται με την απόφαση που τη διατάσσει. Εάν κωλύεται ο συμβολαιογράφος που έχει ορισθεί, την απογραφή ενεργεί ο νόμιμος αναπληρωτής του. Β) Ο ειρηνοδίκης που διατάσσει την ενέργεια της απογραφής πρέπει να ορίζει και δύο πραγματογνώμονες για την εκτίμηση των αντικειμένων, τα οποία θα απογραφούν⁴⁶⁴. Γ) Εάν οι διάδικοι, που είναι παρόντες στη συζήτηση της σχετικής αιτήσεως για σύνταξη της απογραφής, υποδείξουν από κοινού συμβολαιογράφο και πραγματογνώμονες, ο ειρηνοδίκης ορίζει αυτούς που υποδείχθηκαν, εκτός αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι για να μην ορισθούν αυτοί⁴⁶⁵. Δ) Ο συμβολαιογράφος οφείλει να ορίζει ημέρα και ώρα για την ενέργεια της απογραφής και να καλεί εγγράφως ή προφορικά τους διαδίκους που ήταν παρόντες κατά τη συζήτηση, μετά την οποία εκδόθηκε η απόφαση που διέταξε την απογραφή, καθώς και τους πραγματογνώμονες, που έχουν ορισθεί με την ίδια απόφαση να παραστούν στην απογραφή. Κατά τη διενέργεια της απογραφής μπορεί να παραστεί όποιος έχει έννομο συμφέρον⁴⁶⁶. Ε) Οι πραγ-

462. Βλέπε παραπάνω §§ 635 επ., 647, 648, 660 επ.

463. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 963 § 2, Α.Ε. 899 § 2.

464. ΚΠολΔ 838 (899) § 3, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 963 § 3, Α.Ε. 890 § 3.

465. ΚΠολΔ 838 (899) § 4, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 964 § 4, Α.Ε. 899 § 4.

466. ΚΠολΔ 839 (900) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 964 § 1, Α.Ε. 900 § 1.

ματογνώμονες που διορίστηκαν με την απόφαση (οφείλουν να) δίνουν ενώπιον του συμβολαιογράφου τον όρκο που αναφέρεται στην § 1 του άρθρου 385 ΚΠολΔ⁴⁶⁷. ΣΤ) Για τη διενέργεια της απογραφής (πρέπει να) συντάσσεται έκθεση, η οποία, εκτός από ό,τι απαιτείται κατά το άρθρ. 117 (118) ΚΠολΔ πρέπει να αναφέρει (και) τα ακόλουθα στοιχεία: 1) την απόφαση, με την οποία διατάσσεται η απογραφή. 2) Τα ονόματα των πραγματογνώμων που είναι (ήταν) παρόντες και βεβαίωση του συμβολαιογράφου, ότι έδωσαν (αυτοί) τον όρκο που αναφέρεται στο άρθρ. 839 (900) § 2 ΚΠολΔ. 3) Βεβαίωση του συμβολαιογράφου, ότι κάλεσε τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρ. 834 ΚΠολΔ και τον τρόπο με τον οποίο τα κάλεσε. 4) Ακριβή περιγραφή των αντικειμένων και ακριβή εκτίμηση της αξίας τους από τους πραγματογνώμονες, κατά το χρόνο της συντάξεως της απογραφής. 5) Ακριβή περιγραφή όλων των αξιογράφων και μετρητών που βρέθηκαν. 6) Ακριβή περιγραφή των εμπορικών ή οικιακών βιβλίων που βρέθηκαν, καθώς και όλων των εγγράφων που βρέθηκαν, και όλα αυτά (πρέπει να) τα μονογράφει ο συμβολαιογράφος, και 7) εάν η απογραφή γίνεται ύστερα από αποσφράγιση, τα πρόσωπα στα οποία παραδίδονται τα αντικείμενα, ή ανάλογα βεβαίωση, ότι τα αντικείμενα που απογράφηκαν ξανασφραγίστηκαν⁴⁶⁸.

Τίτλος Τριακοστός Τέταρτος

Διαφορές σχετικές με τη σφράγιση, αποσφράγιση και απογραφή

§ 695

Ι) *Εισαγωγή*. Α) Είναι ενδεχόμενο να αναφύονται διαφορές κατά την επιβολή της σφραγίσεως, την εκτέλεση της αποσφραγίσεως ή την ενέργεια της απογραφής, εφόσον αυτές λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο της εκούσιας δικαιοδοσίας⁴⁶⁹. Β) Για την εκδίκαση των διαφορών αυτών ο ΚΠολΔ θεωρεί, ότι εφαρμόζεται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, όπως διαμορφώνεται εν όψει κάποιων ειδικών διατάξεων, για τις οποίες γίνεται λόγος στη συνέχεια.

467. Πρβλ. σχετικά παραπάνω τ. II § ...

468. Κ.Πολ.Δ. 840 (901), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 962, Α.Ε. 901.

469. Συναφείς είναι, αλλά κατ' άλλη διαδικασία, σχεδόν όμοια, δικάζονται οι διαφορές που προκύπτουν κατά τη σφράγιση, αποσφράγιση, απογραφή, οι οποίες διατάσσονται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων σε υποθέσεις της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Βλέπε παραπάνω τ. III, § 487.

II) *Αρμοδιότητα*. Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 841 (902) § 1 ΚΠολΔ⁴⁷⁰, κάθε διαφορά ή δυσχέρεια, που προκύπτει κατά τη σφράγιση, αποσφράγιση ή απογραφή, δικάζεται από τον ειρηνοδίκη που διέταξε αυτές τις πράξεις. Β) Παράλληλα το άρθρ. 841 (902) § 2 εδ. α' ΚΠολΔ ορίζει, ότι ο συμβολαιογράφος ή ο υπάλληλος της γραμματείας (του ειρηνοδικείου) ή ο διοικητής του αστυνομικού τμήματος ή ο πρόεδρος της κοινότητας που ενεργεί τη σφράγιση, την αποσφράγιση και απογραφή⁴⁷¹, αποφασίζει προσωρινά για τις διαφορές ή δυσχέρειες που παρουσιάζονται κατά τη διενέργειά τους και η απόφασή του καταχωρίζεται στην έκθεση (που συντάσσεται για κάθε μία από αυτές τις πράξεις) που εκτελείται αμέσως. Γ) Όποιος έχει έννομο συμφέρον, μπορεί να ζητήσει από τον ειρηνοδίκη που διέταξε τη σφράγιση, αποσφράγιση ή απογραφή, την ανάκληση της αποφάσεως που αναφέρεται παραπάνω και την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση⁴⁷². Δ) Οι παραπάνω αποφάσεις του ειρηνοδίκη (που αποφαινόνται στις διαφορές ή δυσχέρειες) έχουν προσωρινή ισχύ, δεν επηρεάζουν την κύρια υπόθεση και το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα μπορεί να τις τροποποιήσει ή να τις ανακαλέσει⁴⁷³. Ε) Με διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού της Δικαιοσύνης μπορεί να ορισθεί ο τρόπος που διενεργούνται η σφράγιση, η αποσφράγιση και η απογραφή⁴⁷⁴.

Τίτλος Τριακοστός Πέμτος Πρόσκληση για αναγγελία δικαιώματος*

§ 696

* *Ενδεικτική νομολογία για την Αναγγελία Δικαιώματος*: ΑΠ 1410/1998, (Αγ. Μπακόπουλος), ΕλλΔνη 1999 σ. 119, ΕΕΝ 2000 σ. 140· ΕφΑθ 455/2001, (Σπ. Κολυβάς), ΑρχΝ 2002 σ. 348.

I) *Εισαγωγή*. Α) Σε περισσότερες από μία περιπτώσεις το ουσιαστικό (αστικό, εμπορικό κ.λπ.) δίκαιο προβλέπει τη δυνατότητα απευθύνσεως προσκλήσεως για αναγγελία δικαιώματος. Β) Παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων μπορούν να θεωρηθούν τα παρακάτω αναφερόμενα σχετικά

470. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 966 § 1, Α.Ε. 902 § 1.

471. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 966 § 2, Α.Ε. 902 § 2.

472. ΚΠολΔ 841 (902) § 2 εδ. β', Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 966 § 2 εδ. β', Α.Ε. 902 § 2 εδ. β'.

473. ΚΠολΔ 841 (902) § 3, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 966 § 3, Α.Ε. 902 § 3.

474. ΚΠολΔ 842 (903), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 967, Α.Ε. 903.

με απώλεια, κλοπή, καταστροφή αξιογράφων κ.λπ. Ο ΚΠολΔ⁴⁷⁵, όταν πρόκειται για παρόμοιες περιπτώσεις, θεωρεί ως τηρητέα, εφόσον δεν ορίζεται ειδικά κάτι άλλο, τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας με κάποιες ειδικές προσθήκες. Για τη διαδικασία αυτή γίνεται λόγος στη συνέχεια.

II) *Αρμοδιότητα*. Α) Σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, εφόσον δεν καθιερώνεται εξαίρεση, καθ' ύλην και κατά λειτουργία αρμόδιο είναι το μονομελές πρωτοδικείο⁴⁷⁶. Β) Κατά τόπο αρμόδιο, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 843 (904) § 2 ΚΠολΔ⁴⁷⁷, είναι το δικαστήριο της περιφέρειας της κατοικίας του αιτούντα ή, αν δεν έχει κατοικία, της διαμονής του (έστω και αν δεν είναι αυτή μεγάλης διάρκειας).

III) *Νομιμοποίηση*. Α) Την απεύθυνση προσκλήσεως για αναγγελία δικαιώματος νομιμοποιούνται να προκαλέσουν εκείνοι οι οποίοι, εν όψει των σχετικών ορισμών του ισχύοντος δικαίου έχουν έννομο συμφέρον, το οποίο συναρτάται με το δικαίωμα για το οποίο γίνεται η αναγγελία και το οποίο (συμφέρον) επιτελεί και στη προκείμενη περίπτωση νομιμοποιητική λειτουργία. Β) Το δικαίωμα για το οποίο έγινε λόγος, δικαιούνται, κατά κανόνα, εκτός αν πρόκειται για απολύτως προσωπικές έννομες σχέσεις, να ασκήσουν πλαγιαστικά και οι δανειστές (των προσώπων που νομιμοποιούνται σύμφωνα με τα ανωτέρω) κατ' εφαρμογή του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ

IV) *Προδικασία*. Α) Ως προς τα διάφορα θέματα αυτής (σύνταξη και περιεχόμενο της αιτήσεως, άσκηση και εισαγωγής αυτής για συζήτηση) ισχύει το κοινό δίκαιο που εκτίθεται στο γενικό μέρος⁴⁷⁸. Β) Εννοείται ότι και στη προκείμενη περίπτωση συντρέχει μερικές φορές περίπτωση συμπληρωματικής εφαρμογής των σχετικών ορισμών του ουσιαστικού δικαίου.

V) *Κύρια στο ακροατήριο κ.λπ. διαδικασία*. Α) Ως προς το καθαρά τυπικό μέρος, ισχύει το κοινό δίκαιο⁴⁷⁹, με την εφαρμογή παράλληλα, όπου συντρέχει περίπτωση, των κανόνων του ουσιαστικού δικαίου. Β) Ειδικά το άρθρ. 844 (905) § 1 ΚΠολΔ⁴⁸⁰ ορίζει, ότι το δικαστήριο εξετά-

475. ΚΠολΔ 843 (904) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 968 § 1, Α.Ε. 904 § 1.

476. Βλ. παραπάνω § 630 Β.

477. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 968 § 2, Α.Ε. 904 § 2.

478. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

479. Πρβλ. παραπάνω §§ 640 επ.

480. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 969 § 1, Α.Ε. 905 § 1.

ζει, αν η αίτηση είναι παραδεκτή και μπορεί να υποχρεώσει τον αιτούντα, να βεβαιώσει με όρκο το περιεχόμενό της. Γ) Εφόσον ο αιτών είναι παρών κατά τη συζήτηση της αιτήσεως στο ακροατήριο και δέχεται την επιβολή του όρκου, αυτός δίνεται αμέσως κατά την ίδια συνεδρίαση. Διαφορετικά παρίσταται ανάγκη εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως και ορισμού νέας δικασίμου για το σκοπό αυτό. Δ) Ο ΚΠολΔ δεν ορίζει ποία είναι η κύρωση της αρνήσεως του αιτούντα για ένορκη βεβαίωση του περιεχομένου της αιτήσεως. Ορθότερο είναι να γίνεται δεκτό, ότι αυτή εκτιμάται ελεύθερα από το δικαστήριο, το οποίο μπορεί, με ειδική αιτιολογία να καταλήξει, σύμφωνα με όσα εκτίθενται παρακάτω, και σε απόρριψη της αιτήσεως.

VI) *Απόφαση*. Α) Ως προς το τυπικό ή δικονομικό μέρος της αποφάσεως μπορούν να επαναληφθούν όσα εκτίθενται στο γενικό μέρος σχετικά με το κοινό δίκαιο⁴⁸¹. Β) Ως προς το κύριο περιεχόμενο της αποφάσεως το άρθρ. 844 (905) § 2 ΚΠολΔ⁴⁸² ορίζει, ότι εάν το δικαστήριο κρίνει παραδεκτή την αίτηση διατάσσει τη δημοσίευση προσκλήσεως για αναγγελία του δικαιώματος ή της απαιτήσεως. Η πρόσκληση πρέπει να περιέχει: α) το όνομα και την κατοικία του αιτούντα, β) καθορισμό προθεσμίας για την αναγγελία και γ) αναφορά της βλάβης που θα επέλθει, αν η αναγγελία δεν γίνει εμπρόθεσμα. Γ) Η πρόσκληση για αναγγελία (πρέπει να) δημοσιεύεται σε μία ή περισσότερες εφημερίδες, που ορίζονται από το δικαστήριο, μία ή όσες φορές ορίζει η απόφαση⁴⁸³. Δ) Η προθεσμία για την αναγγελία αρχίζει από την τελευταία δημοσίευση και δεν μπορεί να είναι μικρότερη από *εξήντα* ημέρες. Ε) Οι αναγγελίες κατατίθενται στη γραμματεία του δικαστηρίου και συντάσσεται έκθεση· στη συνέχεια η γραμματεία ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση όποιον ζήτησε να εκδοθεί διαταγή για τη δημοσίευση της προσκλήσεως, ώστε να λάβει γνώση των αναγγελιών⁴⁸⁴.

VII) *Ένδικο μέσα*. Τριτανακοπή. Α) Ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως των ενδίκων μέσων και της τριτανακοπής και την εισαγωγή αυτών προς συζήτηση καθώς και την εκδίκαση αυτών, την έκδοση αποφάσεων σ' αυτά κ.λπ. εφαρ-

481. Βλ. παραπάνω § 647.

482. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 969 § 2, Α.Ε. 905 § 2.

483. ΚΠολΔ 845 (906) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 970 § 1, Α.Ε. 906 § 1.

484. ΚΠολΔ 846 (907), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 971, Α.Ε. 907.

μόζεται το κοινό δίκαιο. Β) Για τα θέματα αυτά σε σχέση με τις αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται κατά το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας στις περιπτώσεις υποβολής ή καταθέσεως ή μη καταθέσεως αναγγελιών γίνεται παρακάτω (στη συνέχεια) λόγος.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως.* Α) Οι δικονομικές συνέπειες της αποφάσεως ρυθμίζονται από το κοινό δίκαιο, για το οποίο γίνεται λόγος στο γενικό μέρος⁴⁸⁵. Β) Οι ουσιαστικές συνέπειες της αποφάσεως και στη συνέχεια της αναγγελίας δικαιώματος ή απαιτήσεως και της παραλείψεως εμπρόθεσμης αναγγελίας καθορίζονται από τις κάθε φορά εφαρμοστέες διατάξεις του ισχύοντος ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου. Γενικά για τις συνέπειες αυτών γίνεται λόγος στη συνέχεια.

IX) *Συνέπειες της αναγγελίας και της παραλείψεως αυτής. Διαδικασία. Απόφαση.* Α) Όπως προκύπτει από το άρθρ. 848 (909) § 1 ΚΠολΔ⁴⁸⁶, αν γίνει αναγγελία και αναγνωρισθεί το δικαίωμα ή η απαίτηση του αιτούντα, δεν γεννιέται κατά κανόνα τουλάχιστον περαιτέρω ζήτημα. Β) Κατά την ίδια διάταξη, αν γίνει (εμπρόθεσμα και νομότυπα) αναγγελία και υφίσταται αμφισβήτηση για την ύπαρξη κ.λπ. του δικαιώματος ή της απαιτήσεως του αιτούντα, το δικαστήριο μπορεί να αναστείλει τη διαδικασία, ώσπου να λυθεί η αμφισβήτηση ή να εκδώσει απόφαση με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων εκείνου που έχει αναγγεληθεί. Όπως συνάγεται από τη διάταξη αυτή, η απόφαση που αναφέρθηκε θα έχει το περιεχόμενο της αποφάσεως, η οποία εκδίδεται εάν δεν γίνει εμπρόθεσμα η αναγγελία, με την προσθήκη της επιφυλάξεως του δικαιώματος εκείνου που εμπρόθεσμα και νομότυπα αναγγέλθηκε. Γ) Εάν δεν έγινε εμπρόθεσμα και νομότυπα αναγγελία, ο αιτών μπορεί μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών από την πάροδο της προθεσμίας για αναγγελία, να υποβάλει αίτηση εκδόσεως αποφάσεως, που να απαγγέλλει τις συνέπειες αποκλεισμού του δικαιώματος ή της απαιτήσεως που ορίζει ο νόμος⁴⁸⁷. Δ) Αναγγελία που γίνεται μεν μετά την πάροδο της προθεσμίας που έχει ταχθεί γι' αυτό το σκοπό, αλλά σε κάθε περίπτωση όμως μέχρι τη συζήτηση στο ακροατήριο της παραπάνω αιτήσεως λαμβάνεται παρά ταύτα υπόψη⁴⁸⁸.

485. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

486. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 973 § 1, Α.Ε. 909 § 1.

487. ΚΠολΔ 847 (908) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 972 § 1, Α.Ε. 908 § 1 ΚΠολΔ 848 (909) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 973 § 2, Α.Ε. 909 § 2.

488. ΚΠολΔ 847 (908) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 972 § 2, Α.Ε. 908 § 2.

Ε) Το δικαστήριο κατά τη συζήτηση μπορεί να διατάξει οτιδήποτε κρίνει πρόσφορο για να διευκρινιστεί η υπόθεση⁴⁸⁹. ΣΤ) Εάν μέσα στην παραπάνω αναφερόμενη προθεσμία δεν υποβληθεί αίτηση εκδόσεως αποφάσεως, που να απαγγέλλει τις συνέπειες αποκλεισμού του δικαιώματος ή της απαιτήσεως που ορίζει ο νόμος, το δικαστήριο ύστερα από αίτηση, που υποβάλλεται μέσα σε άλλη προθεσμία τριάντα ημερών, μπορεί να ορίσει νέα προθεσμία για υποβολή της παραπάνω αιτήσεως⁴⁹⁰. Ζ) Περίληψη των αποφάσεων αυτών του δικαστηρίου (πρέπει να) δημοσιεύεται, σύμφωνα με την παραπάνω μνημονευόμενη διάταξη του άρθρ. 845 (906) § 1 ΚΠολΔ, στις εφημερίδες σύμφωνα με όσα κάθε φορά ορίζει⁴⁹¹ το δικαστήριο.

Χ) *Ένδικο μέσα. Τριτανακοπή.* Α) Ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως ενδίκων μέσων κατά της αποφάσεως που απαγγέλλει τις συνέπειες για τις οποίες έγινε λόγος, την εισαγωγή αυτών για συζήτηση, την έκδοση κ.λπ. αποφάσεων και τις συνέπειές τους από τυπική πλευρά, έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου που αναφέρονται στο γενικό μέρος⁴⁹². Β) Ως προς την τριτανακοπή ορίζεται⁴⁹³, ότι αυτή επιτρέπεται μόνο κατά αποφάσεων, που απαγγέλλουν τις συνέπειες που ορίζει ο νόμος και μόνο εφόσον, α) η διαδικασία έγινε χωρίς να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου, β) ή παραβιάστηκαν διαδικαστικές διατάξεις και ιδιαίτερα εκείνες που αφορούν τις δημοσιεύσεις, τις προθεσμίες ή τις αναγγελίες, ή γ) συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρ. 544 (562) αριθ. 6 ΚΠολΔ⁴⁹⁴, το οποίο καθιερώνει λόγο αναψηλαφήσεως κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. Από τη διατύπωση της παραπάνω διατάξεως συνάγεται επίσης, ότι αρκεί η συνδρομή μιας από τις παραπάνω προϋποθέσεις. Γ) Δικαίωμα για άσκηση τριτανακοπής έχει οποιοσδήποτε μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη εν όψει των ορισμών του ισχύοντος (ουσιαστικού και δικονομικού) δικαίου εννόμου συμφέροντος, το οποίο και στη προκειμένη περίπτωση επιτελεί νομιμοποιητική λειτουργία και εφόσον δεν κλήθηκε έγκαιρα και προσηκότως στα διάφορα στάδια της παραπάνω διαδικασίας. Δ) Η παραπάνω

489. ΚΠολΔ 847 (908) § 3, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 972 § 3, Α.Ε. 908 § 3.

490. ΚΠολΔ 847 (908) § 4, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 972 § 4, Α.Ε. 908 § 4.

491. ΚΠολΔ 848 (909) § 3, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 973 § 3, Α.Ε. 909 § 3.

492. Πρβλ. παραπάνω § 647.

493. ΚΠολΔ 849 (910) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 974 § 1, Α.Ε. 910 § 1.

494. Βλ. σχετικά παραπάνω τ. II, § 289.

τριτανakoπή μπορεί να ασκηθεί μέσα σε προθεσμία δύο ετών από την τελευταία δημοσίευση της περιλήψεως της αποφάσεως⁴⁹⁵.

XI) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Ειδική διάταξη ως προς τα θέματα αυτά δεν αναγράφεται. Συνεπώς, ισχύουν οι κανόνες του κοινού δικαίου που αναπτύσσονται στο γενικό μέρος⁴⁹⁶.

XII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Ως προς τις συνέπειες τυπικής ή δικονομικής φύσεως έχουν, εφόσον δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση, εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου⁴⁹⁷. Β) Εξάλλου, οι ουσιαστικές συνέπειες της αποφάσεως που απαγγέλλει τις συνέπειες της μη υποβολής κ.λπ. εμπρόθεσμης και νομότυπης αναγγελίας, καθορίζονται από τις κάθε φορά εφαρμοστέες διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου.

Τίτλος Τριακοστός Έκτος **Διαδικασία κηρύξεως αξιογράφων ως ανισχύρων***

§ 697

* *Ενδεικτική νομολογία για την κήρυξη των αξιογράφων ως ανισχύρων*: ΑΠ 52/2000 (Κ. Παπαλάκης) ΕλλΔνη 2000, σ. 690, ΕΕμπΔ 2000, σ. 319· ΕφΑθ 8816/2003 (Γ. Μάμαλης), ΔΕΕ 2005, σ. 63.

I) *Εισαγωγή*. Α) Σε ορισμένες περιπτώσεις, το ισχύον δίκαιο προβλέπει κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις και σε ορισμένες περιπτώσεις, την κήρυξη με δικαστική απόφαση (ορισμένων) αξιογράφων ως ανισχύρων. Β) Για τις περιπτώσεις αυτές ο ΚΠολΔ –άρθρ. 850 (911) § 1– ορίζει, ότι τηρείται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, αφού συμπληρωθεί με ορισμένες ειδικές διατάξεις. Γ) Κατά ρητή διάταξη του άρθρ. 850 (911) § 2 ΚΠολΔ⁴⁹⁸, η προκείμενη διαδικασία δεν εφαρμόζεται για τοκομερίδια, μερισματούγραφα καθώς και για άτοκα γραμμάτια πληρωτέα ενόψει.

II) *Αρμοδιότητα*. Η καθ' ύλην αρμοδιότητα καθορίζεται από το κοινό δίκαιο⁴⁹⁹. Κατά τόπο αρμόδιο, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 851 (912) § 2 ΚΠολΔ⁵⁰⁰, είναι το δικαστήριο του τόπου πληρωμής (ο οποίος αναφέρεται στο αξιόγραφο)· αν όμως δεν αναφέρεται τόπος πληρωμής,

495. ΚΠολΔ 849 (910) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 974 § 2, Α.Ε. 910 § 2.

496. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

497. Πρβλ. παραπάνω §§ 660 επ.

498. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 975 § 2, Α.Ε. 911 § 2.

499. Βλ. παραπάνω § 630 Β.

500. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 976 § 2, Α.Ε. 912 § 2.

τότε αρμόδιο κατά τόπο είναι το δικαστήριο της περιφέρειας, στην οποία είναι η κατοικία ή η έδρα του εκδότη ή, αν δεν υπάρχει κατοικία, η διαμονή του.

III) *Νομιμοποίηση*. Α) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 851 (912) § 1 ΚΠολΔ, σε τίτλους στον κομιστή ή τίτλους που μεταβιβάστηκαν με λευκή οπισθογράφηση, την έκδοση της διαταγής για τη δημοσίευση της προσκλήσεως, δικαιούται να ζητήσει όποιος ήταν έως τώρα κομιστής του τίτλου που κλάπηκε, χάθηκε ή καταστράφηκε, και σε άλλα αξιόγραφα, όποιος μπορεί (κατά το ουσιαστικό δίκαιο) να ασκήσει δικαίωμα που πηγάζει από τα αξιόγραφα αυτά. Β) Το δικαίωμα καθενός από τα παραπάνω αναφερόμενα πρόσωπα, για το οποίο έγινε λόγος, νομιμοποιείται να ασκήσει πλαγιαστικά κατ' εφαρμογή του άρθρ. 72 (73) ΚΠολΔ και όποιος είναι δανειστής αυτού.

IV) *Προδικασία*. Α) Η αίτηση, εκτός από τα γενικά στοιχεία κάθε δικογραφήματος, πρέπει, σύμφωνα με το άρθρ. 852 (913) ΚΠολΔ⁵⁰¹, να περιλαμβάνει το ουσιώδες περιεχόμενο του αξιολογίου που έχει κλαπεί, χαθεί ή καταστραφεί. Β) Κατά τα λοιπά, ως προς την άσκηση, τις συνέπειες και την εισαγωγή αυτής για συζήτηση έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου⁵⁰².

V) *Κύρια διαδικασία*. Α) Ως προς το τυπικό ή στενά διαδικαστικό τμήμα της κύριας (στο ακροατήριο κ.λπ) διαδικασίας, δεν καθιερώνεται κάποια αξία λόγου απόκλιση από τους κανόνες του κοινού δικαίου που μνημονεύονται στο γενικό μέρος⁵⁰³. Β) Σε σχέση με την απόδειξη ορίζεται⁵⁰⁴, ότι για να διαπιστωθεί η κλοπή, η απώλεια ή η καταστροφή του αξιολογίου, καθώς και το δικαίωμα του αιτούντα να ζητήσει την έκδοση της διαταγής για τη δημοσίευση της προσκλήσεως, αρκεί *πιθανολόγηση*. Γ) Ως προς το επιτρεπτό των αποδεικτικών μέσων ισχύει το κοινό δίκαιο⁵⁰⁵.

VI) *Απόφαση*. Α) Από τυπική ή κυρίως νομική πλευρά, εφαρμόζεται χωρίς ουσιώδη μεταβολή το κοινό δίκαιο⁵⁰⁶. Β) Σε σχέση με εκείνο που

501. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 977, Α.Ε. 913.

502. Βλ. παραπάνω §§ 635 επ.

503. Βλ. παραπάνω § 640 επ.

504. ΚΠολΔ 853 Τ) Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 978, Α.Ε. 914.

505. Βλ. παραπάνω τ. II §§ 256 και 273.

506. Πρβλ. παραπάνω §§ 647 επ.

μπορεί να χαρακτηριστεί ουσιαστικό περιεχόμενο της αποφάσεως, ο ΚΠολΔ ορίζει⁵⁰⁷, ότι το δικαστήριο με την απόφασή του επιτρέπει και διατάσσει τη δημοσίευση σχετικής προσκλήσεως. Γ) Με την πρόσκληση αυτή (πρέπει να) καλείται ο κομιστής του αξιολογίου να αναγγείλει, το αργότερο έως το τέλος της προθεσμίας που καθορίζεται από το δικαστήριο, τα δικαιώματά του, και εφόσον κατέχει το αξιόγραφο, να το καταθέσει στη γραμματεία του δικαστηρίου. Επιπλέον η πρόσκληση αυτή πρέπει να ορίζει ως βλάβη που θα επέλθει, σε περίπτωση παραλείψεως της αναγγελίας, την απώλεια της ισχύος του εγγράφου. Δ) Σε αξιόγραφα, όπου κατά περιόδους καταβάλλονται πρόσδοδοι, η προθεσμία προσκλήσεως καθορίζεται από το δικαστήριο, αφού ληφθεί υπόψη ο χρόνος της κλοπής, της απώλειας ή της καταστροφής του αξιολογίου, αλλά και ο χρόνος κατά τον οποίο αυτές οι πρόσδοδοι μπορούν να απαιτηθούν⁵⁰⁸.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Ως προς τα ζητήματα αυτά, εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση, ισχύει και εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο⁵⁰⁹.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Οι τυπικές ή κυρίως δικονομικής φύσεως συνέπειες της αποφάσεως, ρυθμίζονται από το κοινό δίκαιο⁵¹⁰ σε συνδυασμό, εννοείται, με τους κάθε φορά εφαρμοστέους κανόνες του ουσιαστικού και ενδεχομένως ουσιαστικής φύσεως δικονομικού δικαίου. Β) Από πλευράς ουσιαστικού δικαίου επέρχονται οι συνέπειες που προβλέπονται κάθε φορά από το ουσιαστικό δίκαιο και ορίζονται από την απόφαση που επιτρέπει τη δημοσίευση της προσκλήσεως.

IX) *Δημοσίευση της προσκλήσεως*. Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 854 (915) § 2 ΚΠολΔ⁵¹¹, η παραπάνω πρόσκληση δημοσιεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρ. 845 (906) § 1 ΚΠολΔ⁵¹² (δηλαδή σε μία ή περισσότερες εφημερίδες, που ορίζονται από το δικαστήριο, μία ή όσες φορές ορίζει η απόφαση καθώς και στο Δελτίο ανωνύμων εταιρειών και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως και τοιχοκολλάται στην αίθουσα του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών).

507. ΚΠολΔ 854 Υ) § 1, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 979 § 1, Α.Ε. 915 § 1.

508. ΚΠολΔ 855 (916), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 980, Α.Ε. 916.

509. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

510. Βλ. παραπάνω §§ 660 επ.

511. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 979 § 2, Α.Ε. 915 § 2.

512. Βλ. παραπάνω § 697.

Χ) *Αναγγελίες κοιμιστών*. Α) Εάν ο κοιμιστής αναγγείλει το δικαίωμά του και καταθέσει το αξιόγραφο, η γραμματεία του δικαστηρίου (οφείλει να) καλεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση εκείνον που ζήτησε την έκδοση της διαταγής για τη δημοσίευση της προσκλήσεως, ώστε να λάβει γνώση⁵¹³. Β) Εάν εκείνος που ζήτησε την έκδοση της διαταγής δημοσιεύσεως αναγνωρίζει το δικαίωμα που αναγγέλθηκε από τον κοιμιστή του αξιογράφου που κατατέθηκε, δεν λαμβάνει χώρα άλλη παραπέρα διαδικασία και γενικά η διαδικασία της κηρύξεως του αξιογράφου ως ανίσχυρου ματαιώνεται ή καταργείται. Γ) Εάν όμως, όπως συμβαίνει συνήθως, αμφισβητεί ολικά ή μερικά την ύπαρξη του δικαιώματος που αναγγέλθηκε από τον κοιμιστή του αξιογράφου, τότε θα επακολουθήσει κατά κανόνα άσκηση αναγνωριστικής ή καταψηφιστικής αγωγής και δίκη κατά την τακτική ή γενική ή ενδεχομένως κάτω από τις νόμιμες προϋποθέσεις, κατά κάποια ειδική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, από την έκβαση της οποίας θα εξαρτάται η παραπέρα πορεία και συμπεριφορά των ενδιαφερομένων.

ΧΙ) *Παράλειψη της αναγγελίας*. *Συνέπειες*. Εάν ο κοιμιστής του αξιογράφου δεν προβεί στην προσήκουσα αναγγελία του δικαιώματός του μέσα στην προθεσμία που τάχθηκε και δεν καταθέσει το αξιόγραφο στη γραμματεία του δικαστηρίου, συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για να επιληφθεί το δικαστήριο του δεύτερου σταδίου της διαδικασίας, με εισαγωγή της αιτήσεως για περαιτέρω συζήτηση με κλήση κ.λπ., που εκδίδεται μετά τον ορισμό δικασίμου σύμφωνα με όσα αναπτύσσονται στο γενικό μέρος⁵¹⁴.

ΧΙΙ) *Η απόφαση για κήρυξη του αξιογράφου ως ανίσχυρου*: Α) Όπως και παραπάνω σημειώθηκε, σύμφωνα με τους ορισμούς των άρθρ. 847 (908) § 1 και 848 (909) § 2 ΚΠολΔ, εάν δεν γίνει αναγγελία εμπρόθεσμα και νομότυπα, το δικαστήριο με αίτηση εκείνου που ζήτησε την έκδοση διαταγής για τη δημοσίευση προσκλήσεως, απαγγέλλει τις συνέπειες που προβλέπονται από το νόμο. Σχετικά το άρθρ. 857 (918) § 1 ΚΠολΔ⁵¹⁵ ορίζει, ότι η απόφαση που εκδίδεται κατά το άρθρ. 848 (909) § 2 ΚΠολΔ κηρύσσει ανίσχυρο το αξιόγραφο με τα συνημμένα τοκομερίδια και μερισματογرافα. Β) Η απόφαση αυτή τοιχοκολλάται στην αίθουσα του Χρη-

513. ΚΠολΔ 856 (917), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 981, Α.Ε. 917.

514. Βλ. παραπάνω § 636.

515. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 982 εδ. α', Α.Ε. 918 § 1.

ματιστηρίου Αξιών Αθηνών και εφαρμόζονται και οι διατάξεις⁵¹⁶ του άρθρ. 848 (909) § 3 ΚΠολΔ, για δημοσίευση στις εφημερίδες κ.λπ.

ΧΙΙΙ) *Ένδικο μέσα και τριτανακοπή*. Κατά βάση, ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις και τις διατυπώσεις της ασκήσεως ενδίκων μέσων και τριτανακοπής, την εισαγωγή για συζήτηση και την εκδίκαση αυτής, καθώς και την έκδοση των σχετικών αποφάσεων, έχει εφαρμογή το κοινό δίκαιο⁵¹⁷, σε συνδυασμό πάντοτε με τους ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου που μπορούν να έχουν σχέση.

XIV) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση, ισχύουν οι κανόνες του κοινού δικαίου που αναφέρονται στο γενικό μέρος⁵¹⁸.

XV) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Α) Από τυπική πλευρά δεν καθιερώνεται ειδική απόκλιση από το κοινό δίκαιο⁵¹⁹. Β) Από ουσιαστική άποψη εφαρμόζονται οι σχετικοί με τα προκείμενα θέματα ορισμοί του ουσιαστικού δικαίου. Γ) Ειδικά το άρθρ. 858 (919) ΚΠολΔ⁵²⁰ ορίζει, ότι όποιος ζήτησε την έκδοση αποφάσεως αποκλεισμού από δικαίωμα ή απαίτηση έχει δικαίωμα, από τότε που η απόφαση δεν μπορεί να προσβληθεί με έφεση και αναίρεση, να ασκήσει τα δικαιώματά του σύμφωνα με το ουσιαστικό δίκαιο.

XVI) *Επείγουσας φύσεως μέτρα*. Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 859 (920) § 1 ΚΠολΔ⁵²¹ το δικαστήριο ενώ διαρκεί η διαδικασία της προσκλήσεως δικαιούται να απαγορεύσει στον κομιστή του αξιογράφου οποιαδήποτε παροχή στην οποία περιλαμβάνεται και η παράδοση σ' αυτόν τοκομεριδίων και μερισματαποδείξεων που εκδίδονται μετά την απαγόρευση. Η απαγόρευση δεν αφορά τα τοκομερίδια και τα μερισματόγραφα που εκδόθηκαν πριν από τη δημοσίευσή της, απευθύνεται προς τον εκδότη ή και προς άλλα πρόσωπα, τα οποία μπορούν να δώσουν την παροχή και αναφέρει ότι άρχισε η διαδικασία της προσκλήσεως. Β) Η παραπάνω απαγόρευση μπορεί να αρθεί όχι μόνο με αίτηση κάποιου που έχει έννομο συμφέρον, αλλά και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο⁵²². Γ)

516. Βλ. παραπάνω § 697.

517. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

518. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

519. Πρβλ. παραπάνω § 647.

520. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 983, Α.Ε. 919.

521. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 984 § 1, Α.Ε. 920 § 1.

522. ΚΠολΔ 859 (920) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 984 § 2, Α.Ε. 920 § 2.

Η παραπάνω απαγόρευση και η άρση δημοσιεύονται κατά το άρθρ. 845 (906) § 1 ΚΠολΔ, δηλαδή σε μία ή περισσότερες εφημερίδες που ορίζονται από το δικαστήριο⁵²³. Το δικαστήριο μπορεί περαιτέρω, κατά το άρθρ. 860 (921) ΚΠολΔ, να διατάξει όποιους έχουν υποχρέωση που πηγάζει από το αξιόγραφο να καταθέσουν δημόσια το ποσό που οφείλεται, ώσπου να εκδοθεί απόφαση σχετικά με τον αποκλεισμό του δικαιώματος ή της απαιτήσεως.

Τίτλος Τριακοστός Έβδομος
Διαδικασία επιβολής και δόσεως βεβαιωτικού όρκου

§ 698

Ι) *Επιτρεπτό επιβολής βεβαιωτικού όρκου.* Α) Σε περισσότερες από μία περιπτώσεις, το ισχύον δίκαιο προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής και δόσεως επιβεβαιωτικού όρκου. Β) Για τις περιπτώσεις αυτές ο ΚΠολΔ ορίζει, ότι τηρείται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, η οποία συμπληρώνεται με ορισμένες ειδικές διατάξεις. Γ) Κατά τη διάταξη του άρθρ. 863 (924) ΚΠολΔ⁵²⁴, δεν μπορεί να υποχρεωθεί να δώσει τον όρκο για τον οποίο πρόκειται, όποιος έχει ήδη δώσει τον όρκο μέσα στην τελευταία τριετία ύστερα από αίτηση του ίδιου ή άλλου δανειστή, εκτός εάν ο αιτών πιθανολογήσει, ότι συντρέχουν ήδη οι προϋποθέσεις για νέα δόση του όρκου, π.χ. υπάρχουν στοιχεία, από τα οποία μπορεί να συναχθεί, ότι ο υπόχρεος απόκτησε εν τω μεταξύ περιουσία κ.λπ.

ΙΙ) *Αρμοδιότητα.* Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 861 (922) ΚΠολΔ⁵²⁵, όταν ο νόμος υποχρεώνει κάποιον να δώσει βεβαιωτικό όρκο, αρμόδιο καθ' ύλην μεν είναι γενικά το ειρηνοδικείο, κατά τόπο δε το ειρηνοδικείο της περιφέρειας, στην οποία έχει την κατοικία του όποιος είναι υποχρεωμένος να δώσει τον όρκο (και, αν δεν υπάρχει κατοικία, τη διαμονή του).

ΙΙΙ) *Προδικασία.* Α) Ως προς το περιεχόμενο της αιτήσεως, την άσκηση και τις συνέπειές της, εφαρμόζεται το κοινό δίκαιο. Β) Κατά το άρθρ. 862 (923) § 1 ΚΠολΔ⁵²⁶ και 143 (145) § 1 εδ. α' ΚΠολΔ, η αίτηση με κλήση προς συζήτηση, (πρέπει να) επιδίδεται προσωπικά στον υπόχρεο για δόση

523. ΚΠολΔ 859 (920) § 3, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 984 § 3, Α.Ε. 920 § 3.

524. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 988, Α.Ε. 924.

525. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 986, Α.Ε. 922.

526. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 987 § 1 εδ. α', Α.Ε. 923 § 1 εδ. α'.

του όρκου⁵²⁷, αρκεί να έχει αυτός συνείδηση τωνπραττομένων, και συνεπώς όχι προς το νόμιμο αντιπρόσωπο ή τον αντίκλητο, εκτός από την εξαίρεση που αναφέρεται αμέσως παρακάτω. Πράγματι, κατά το άρθρ. 862 (923) § 1 εδ. α' ΚΠολΔ⁵²⁸, εφαρμόζεται και στη προκείμενη περίπτωση η διάταξη της § 4 του άρθρ. 143 (145) ΚΠολΔ, κατά την οποία η επίδοση σε πρόσωπο που έχει τη διαμονή (ή την έδρα του) στο εξωτερικό, εφόσον αναφέρεται στον κύκλο των υποθέσεων για τις οποίες έχει γίνει ο διορισμός αντικλήτου, πρέπει να γίνεται υποχρεωτικά στον αντίκλητο και μάλιστα ακόμη και όταν πρόκειται για απόφαση ή πράξη, που επιβάλλει ενέργεια, η οποία μπορεί να γίνει μόνο προσωπικά από εκείνον, προς τον οποίο έγινε η επίδοση⁵²⁹.

IV) *Κύρια διαδικασία*. Ως προς την εκδίκαση της υποθέσεως (στο ακροατήριο) και τη λοιπή ενδεχόμενη κύρια διαδικασία, επειδή δεν υφίσταται ειδική ρύθμιση, έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου που μνημονεύονται στο γενικό μέρος⁵³⁰, σε συνδυασμό, εφόσον συντρέχει περίπτωση, με τους σχετικούς με τα κρινόμενα θέματα ορισμούς του ουσιαστικού δικαίου, οι οποίοι καθορίζουν συνήθως τις προϋποθέσεις κ.λπ. της επιβολής του όρκου για τον οποίο πρόκειται.

V) *Η απόφαση*. Α) Ως προς το τυπικό ή κυρίως διαδικαστικό τμήμα της τελεσίδικης κ.λπ. αποφάσεως που έχει εκδοθεί, έχει εφαρμογή το κοινό δίκαιο που εκτίθεται στο γενικό μέρος⁵³¹. Β) Από άποψη κυρίως περιεχομένου, το άρθρ. 862 (923) § 2 ΚΠολΔ⁵³² ορίζει, ότι το ειρηνοδίκείο με (την) απόφασή του θέτει προθεσμία, μέσα στην οποία ο υπόχρεος οφείλει να δώσει τον όρκο. Αν και δεν ορίζεται ρητά, πρέπει να καθορίζεται ειδικότερα η ημέρα και η ώρα καθώς και ο τόπος της δόσεως του όρκου και το θέμα του όρκου. Η απόφαση αυτή πρέπει να επιδίδεται πριν από εύλογη προθεσμία στον υπόχρεο, που καλείται για να εμφανισθεί και να δώσει τον όρκο.

VI) *Ένδικο μέσα*. *Τριτανακοπή*. Ως προς τα θέματα του επιτρεπτού, των προϋποθέσεων, των διατυπώσεων, και των συνεπειών της ασκήσεως ενδίκων μέσων και τριτανακοπής, την εισαγωγή τους για συζήτηση, την

527. Βλ. παραπάνω τ. I §§ 155 και 156.

528. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 987 § 1 εδ. β', Α.Ε. 923 § 1 εδ. β'.

529. Πρβλ. σχετικά παραπάνω τ. I, §§ 155 και 156.

530. Πρβλ. παραπάνω §§ 640 επ.

531. Πρβλ. παραπάνω § 647.

532. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 987 § 2, Α.Ε. 923 § 2.

εκδίκαση και την έκδοση αποφάσεως σ' αυτά, δεν ισχύει απόκλιση από τους ορισμούς του κοινού δικαίου⁵³³, εφόσον λαμβάνονται πάντα υπόψη, εάν συντρέχει περίπτωση, οι κανόνες του ουσιαστικού δικαίου.

VII) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως*. Δεν αποκλείεται να συντρέξουν οι προϋποθέσεις, που μπορούν να δικαιολογήσουν την υποβολή και την παραδοχή αιτήσεως για ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως. Σε τέτοια περίπτωση, έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου⁵³⁴.

VIII) *Συνέπειες της αποφάσεως*. Ούτε από τυπική ούτε από ουσιαστική άποψη καθιερώνεται απόκλιση από το κοινό δίκαιο⁵³⁵, χωρίς να παραβλέπονται οι ορισμοί του ουσιαστικού δικαίου που κάθε φορά έχουν σημασία για τα σχετικά θέματα, οι οποίοι συνήθως έχουν ιδιαίτερη σημασία για την περαιτέρω εξέλιξη των διαφόρων εννόμων σχέσεων του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου.

IX) *Θέματα δόσεως ή μη δόσεως του όρκου και συνέπειες αυτών*. Α) Εάν ο υπόχρεος προσέλθει εμπρόθεσμα και δώσει κανονικά το βεβαιωτικό ή φανερωτικό όρκο που επιβλήθηκε, η διαδικασία του όρκου αυτού θεωρείται ότι τελείωσε και τα παραπέρα θέματα ρυθμίζονται με βάση τις διατάξεις του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου που εφαρμόζονται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Β) Αν ο οφειλέτης δεν εμφανιστεί κατά την ημέρα που έχει ορισθεί για να δώσει τον όρκο ή αφού εμφανισθεί αρνείται να τον δώσει, το ειρηνοδικείο, με αίτηση του δανειστή, διατάσσει την προσωπική του κράτηση⁵³⁶. Γ) Προσωπική κράτηση απαγγέλλεται και κατά των εκπροσώπων των νομικών προσώπων, καθώς και κατά των νομίμων αντιπροσώπων των προσώπων που έχουν ανάγκη από επιμέλεια. Δεν απαγγέλλεται πάντως κατά προσώπων που δεν υποβάλλονται σε προσωπική κράτηση⁵³⁷. Δ) Ο οφειλέτης είτε έχει ήδη προσωποκρατηθεί είτε όχι, μπορεί με αίτηση προς το ειρηνοδικείο να ζητήσει να του ορίσει το συντομότερο ημέρα για να δώσει τον όρκο. Για το σκοπό αυτό μπορεί να κληθεί για να είναι παρών και εκείνος που ζήτησε να δοθεί ο όρκος, αλλά και αν ακόμη δεν εμφανισθεί το πρόσωπο αυτό η δόση του όρκου δεν

533. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

534. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

535. Βλ. παραπάνω § 659.

536. ΚΠολΔ 864 (925), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 989, Α.Ε. 925.

537. ΚΠολΔ 866 (27), Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 991, Α.Ε. 927.

εμποδίζεται⁵³⁸. Όταν ο όρκος δοθεί, απολύεται εκείνος που έχει προσωποκρατηθεί και, αν δεν έχει προσωποκρατηθεί ακόμη, ματαιώνεται η προσωπική κράτηση που έχει διαταχθεί⁵³⁹.

Τίτλος Τριακοστός Όγδοος

Διαδικασία διαγραφής αγωγών που έχουν εγγραφεί στα βιβλία διεκδικήσεων

§ 699

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως παραπάνω⁵⁴⁰ εκτέθηκε, ο ΚΠολΔ επιβάλλει (όπως ακριβώς και το προγενέστερο αστικό δικονομικό δίκαιο) την εγγραφή ορισμένων αγωγών ή ανακοπών σχετικών με ακίνητα στα λεγόμενα βιβλία διεκδικήσεων με σκοπό την εξασφάλιση ορισμένης δημοσιότητας και κατ' αποτέλεσμα με αυτή την προστασία ορισμένων εννόμων συμφερόντων. Β) Η εγγραφή (όμως) αυτή από την άλλη πλευρά επιφέρει άμεσα, ενδεχομένως όμως και αντανakλαστικά μερικές φορές ορισμένη δέσμευση των επίδικων ακινήτων κυρίως ουσιαστικής νομικής φύσεως, η οποία είναι από νομοθετική άποψη αδικαιολόγητη και πιεστική για ορισμένα πρόσωπα, γιατί μερικές φορές καθιστά στην ουσία εκτός συναλλαγής τα επίδικα ακίνητα. Γ) Με σκοπό την αποτροπή ή μάλλον ματαίωση των ενδεχομένων αυτών και την κακόπιστη, έκβιαστική, ή καταχρηστική άσκηση των αγωγών κ.λπ. αυτών ο ΚΠολΔ προβλέπει, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, τη διαγραφή των παραπάνω αγωγών που έχουν εγγραφεί, η οποία επιτρέπεται ή διατάσσεται δικαστικά μετά από τήρηση της διαδικασίας, για την οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια.

Π) *Προϋποθέσεις εφαρμογής της διαδικασίας.* Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 220 (223) § 2 ΚΠολΔ⁵⁴¹, εάν οι αγωγές και ανακοπές που εγγράφηκαν στα βιβλία διεκδικήσεων είναι φανερά αβάσιμες, διατάσσεται η διαγραφή τους. Προϋποτίθεται δηλαδή, ότι προτείνεται και διαπιστώνεται, κατά τους ισχύοντες κανόνες, το εμφανώς αβάσιμο των εν λόγω

538. ΚΠολΔ 865 (926) Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 990 § 1, Α.Ε. 926, § 1.

539. ΚΠολΔ 865 (926) § 2, Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 990 § 2, Α.Ε. 926 § 2.

540. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 178 σ. 456. Βλ. επίσης άρθρ. 15 Ν. 2298/1995, καθώς και άρθρ. 5, όπως η § 1 αυτού εν μέρει αντικαταστάθηκε από το άρθρ. 25 § 13 Ν. 2664/1998, του Ν. 2308/1995 (οι δύο τελευταίες διατάξεις αφορούν τα κτηματογραφικά αποσπάσματα που εκδίδει το αρμόδιο Γραφείο Κτηματολογίου και τις συνέπειες που επέρχονται σε περίπτωση μη υποβολής αυτών ως προς τη συζήτηση των σχετικών υποθέσεων ενώπιον δικαστηρίου).

541. Σχ.Πολ.Δ. Σ.Ε. 236 § 2, Α.Ε. 223 § 2.

αγωγών και ανακοπών. Αυτό δικαιολογεί άλλωστε και τη λήψη του σχετικού μέτρου.

III) *Προδικασία. Κύρια διαδικασία.* Α) Ως προς την προδικασία, υποβολή και άσκηση της σχετικής αιτήσεως και την εισαγωγή αυτής για συζήτηση, εφαρμόζονται οι παραπάνω στο γενικό μέρος αναφερόμενοι κανόνες, οι οποίοι ρυθμίζουν τα σχετικά ζητήματα γενικά στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας⁵⁴². Β) Ειδικά στην παραπάνω αίτηση πρέπει να μνημονεύονται επιπροσθέτως τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία αποτελούν, σύμφωνα με όσα αμέσως παραπάνω έχουν εκτεθεί, τις προϋποθέσεις του παραδεκτού και του νόμου βασίμου αυτής. Γ) Κατά ρητή διαταξη του άρθρ. 220 (223) § 2 ΚΠολΔ, πρέπει να κλητεύεται, για να παραπεστεί κατά τη συζήτηση, εκείνος που έχει καταθέσει ή και έχει ασκήσει την αγωγή ή ανακοπή που έχει εγγραφεί ή εκείνος που νομικά ταυτίζεται με αυτόν. Μετά μία δεκαετία από την κατάθεση, η διαγραφή μπορεί όμως να διαταχθεί και χωρίς κλήτευση του ενάγοντος ή του ανακόπτοντος κ.λπ., εάν κατά την κρίση του δικαστηρίου αυτή είναι δύσκολη. Δ) Ως προς την κύρια διαδικασία, εφαρμοστέοι τυγχάνουν οι κανόνες του κοινού δικαίου της εκούσιας δικαιοδοσίας⁵⁴³.

IV) *Απόφαση. Ένδικο μέσα και τριτανακοπή.* Α) Ως προς την έκδοση της αποφάσεως, το περιεχόμενο και τη δημοσίευση, ισχύουν οι κανόνες του γενικού μέρους, οι οποίοι ρυθμίζουν τα σχετικά ζητήματα της εκούσιας δικαιοδοσίας⁵⁴⁴. Β) Εφόσον δεν υφίστανται ειδικές διατάξεις ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως, της εισαγωγής για συζήτηση, την εκδίκαση και την έκδοση αποφάσεως στα ένδικο μέσα και στην τριτανακοπή, έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου, που αφορούν τα αντίστοιχα θέματα της εκούσιας δικαιοδοσίας γενικά⁵⁴⁵.

V) *Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της αποφάσεως.* Εφόσον δεν υπάρχουν ειδικοί ορισμοί, ισχύουν οι σχετικοί κανόνες της εκούσιας δικαιοδοσίας γενικά⁵⁴⁶.

VI) *Συνέπειες της αποφάσεως.* Ως προς τα θέματα αυτά εφαρμόζο-

542. Βλ. παραπάνω §§ 636 επ.

543. Βλ. παραπάνω §§ 640 επ.

544. Βλ. παραπάνω § 647.

545. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

546. Βλ. παραπάνω §§ 653 επ.

νται οι ορισμοί του κοινού (αστικού, ουσιαστικού και δικονομικού) δικαίου⁵⁴⁷.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ ΣΥΝΑΙΝΕΤΙΚΟΥ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ*

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατηρήσεις*

§ 700

* *Ειδική βιβλιογραφία:* Ανδρ. Γαζή, Προβλήματα νέου Οικογενειακού Δικαίου, ΝοΒ 1190 επ. 1287 επ.: Γ.Κουμάντου - Αθ. Παπαχρήστου, Οδηγός εις το Νέον Οικογενειακόν Δίκαιον· Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη, Η νομική φύση του συναινετικού διαζυγίου και τα ζητήματα της ελαττωματικότητας και της ανάκλησης των συζυγικών συναινήσεων, ΝοΒ 41 (1993), σ. 27 επ.: Ι. Καρακατσάνη, Δικαιούται ο εισαγγελεύς να παραιτηθεί από το δικαίωμά του να ασκήσει ένδικο μέσα κατά της δικαστικής απόφασης στην περίπτωση του συναινετικού διαζυγίου; (1988)· Α. Γαζή, Ακυρότητες και ελαττώματα βουλήσεως στο συναινετικό διαζύγιο, ΝοΒ 36 (1988), σ. 529 επ.: Α. Γαζή-Κ. Κεραμέως, Γνωμοδότηση, ΝοΒ 35 (1987) σ. 324 επ.: Κ. Παναγόπουλου, Το συναινετικό διαζύγιο, (δικονομικά ζητήματα) (1987)· του ιδίου, Το συναινετικό διαζύγιο (γαμική διαφορά της αμφισβητούμενης ή γαμική διαφορά της εκούσιας δικαιοδοσίας;) Δ 17 (1986), σ. 789 επ.: Δ. Γιακονυμή, Το συναινετικό διαζύγιο και η διαδικασία του, Δ 15 (1984), σ. 661 επ.: Μπότσαρη, Δικονομικά προβλήματα του συναινετικού διαζυγίου, ΕλΔ 26 (1985), σ. 5 επ.: Σοφιαλίδη-Κορηλάκη, Το συναινετικό διαζύγιο: προβλήματα ερμηνείας και εφαρμογής του άρθρ. 1441 ΑΚ, Αρμ 37, σ. 847 επ.: Ν. Παπαντωνίου, Το πρόβλημα του συναινετικού διαζυγίου, ΕΕΝ 33 σ. 862 επ.: Ι. Δεληγιάννη, Ακυρότητες και ελαττώματα βουλήσεως στο συναινετικό δικαστήριο, ΝοΒ 36, σ. 529 επ.: Β. Θάνου-Χριστοφίλου, Η ανάκληση της συναινήσεως στο συναινετικό διαζύγιο. Νομολογιακή θεώρηση, ΕλλΔικ/νη, 2000, σ. 601 επ.: Α. Κοτζάμπαση, Οι συμφωνίες των συζύγων για τις συνέπειες του διαζυγίου.

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Με το ν. 1329/1983 θεσπίστηκε, ως γνωστόν, ο θεσμός του *συναινετικού διαζυγίου*. Αυτό απαγγέλλεται ή κηρύσσεται με δικαστική απόφαση, εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, που προβλέπονται από το νομοθέτημα που μνημονεύθηκε. Β) Η παραπάνω απόφαση εκδίδεται μετά από αίτηση των συζύγων, η οποία εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Γ) Πράγματι, κατά τους ορισμούς του άρθρ. 1441 § 1 Α.Κ., *όπως διατυπώθηκε με το ν.δ.*

547. Πρβλ. παραπάνω §§ 660 επ.

1329/1983, όταν οι σύζυγοι συμφωνούν για τη λύση του γάμου με διαζύγιο (συναινετικό διαζύγιο), η κοινή αίτηση αυτών για απαγγελία ή κηρυξή του, δικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, κατά την οποία, εξετάζεται και διαπιστώνεται η συνδρομή (ή η έλλειψη) των προϋποθέσεων που από το νόμο απαιτούνται για το σκοπό για τον οποίο έγινε λόγος. Δ) Στη συνέχεια γίνεται λόγος για τη διαδικασία, που πρέπει να τηρηθεί.

II) *Το πρόβλημα της τηρητέας διαδικασίας. Σχέση και προσαρμογή του θεσμού του συναινετικού διαζυγίου με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.* Α) Η τομή που επέφερε ο ν. 1329/1983 στο σύστημα του Οικογενειακού Δικαίου, που ίσχυε για μακρό χρονικό διάστημα μέχρι την δημοσίευση του παραπάνω νόμου, με την εισαγωγή και καθιέρωση του «συναινετικού διαζυγίου» προκάλεσε και θα προκαλέσει περισσότερα από ένα νομοθετικά προβλήματα στο πλαίσιο του ισχύοντος (ουσιαστικού και δικονομικού) δικαίου. Β) Ένα από αυτά τα προβλήματα ήταν και είναι το πρόβλημα της τηρητέας διαδικασίας για την εφαρμογή του νέου θεσμού, ενόψει των ιδιορρυθμιών του. Γ) Ο ν. 1329/1983 θεώρησε ως ενδεικνυόμενη και θέσπισε, όπως σημειώνεται παραπάνω, τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Δ) Η θέσπιση αυτή φαίνεται, από πρώτη όψη τουλάχιστον, δικαιολογημένη από τη σκέψη, ότι στη διαδικασία του συναινετικού διαζυγίου δεν υπάρχουν τα στοιχεία της αμφισβήτησης και της διαφοράς και συνεπώς δεν παρίσταται ανάγκη δικαστικής διαγνώσεως και κρίσεως. Μόνο, όπως εκτίθεται παρακάτω, λαμβάνουν χώρα ορισμένες δηλώσεις και κάποιες άλλες ενέργειες των ενδιαφερομένων και διαπιστώνεται από το δικαστήριο, μετά από ορισμένη διαδικασία, η συνδρομή ορισμένων προϋποθέσεων που ορίζονται από το νόμο και η τήρηση ορισμένων διατυπώσεων. Αντίθετες δηλώσεις και αιτήσεις δεν προβλέπονται. Ε) Η πορεία της διαδικασίας και η εξέλιξή της αναλύονται στη συνέχεια.

Τίτλος Δεύτερος **Προϋποθέσεις απαγγελίας συναινετικού διαζυγίου**

§ 701

I) *Εισαγωγή.* Α) Η βασική διαφορά μεταξύ του διαζυγίου με την κλασσική μορφή (που απαγγελλόταν ή κηρυσσόταν σύμφωνα με το δίκαιο που ίσχυε μέχρι το ν. 1329/1983, ως συνέπεια ασκήσεως αγωγής ή ανταγωγής και το οποίο, εάν συντρέχουν οι όροι του νόμου, λαμβάνει χώρα,

χωρίς να εξετάζεται εάν συμφωνεί και ο εναγόμενος ή αντεναγόμενος από τους συζύγους και παρά την ολοφάνερη αντίρρησή του) και του «συναινετικού» (καλούμενου) διαζυγίου συνίσταται στο ότι, το τελευταίο απαγγέλλεται μετά από (κοινή) συμφωνία («συναίνεση») των συζύγων, που δηλώνεται προσηκόντως στο αρμόδιο δικαστήριο. Β) Από την παραπάνω παρατήρηση συνάγεται (σαφώς), ποίο είναι το κεντρικό σημείο των προϋποθέσεων του «συναινετικού διαζυγίου».

II) *Συναίνεση ή συμφωνία των συζύγων*. Α) Όπως λέχθηκε παραπάνω, η πρώτη και βασική προϋπόθεση της απαγγελίας ή κηρύξεως του συναινετικού διαζυγίου είναι η ύπαρξη συμφωνίας των συζύγων γι' αυτό. Β) Η συμφωνία αυτή πρέπει να είναι *οριστική και αμετάκλητη*, χωρίς αίρεση ή προθεσμία. Γ) Απλή υπόσχεση για μελλοντική συμφωνία *δεν αρκεί*. Ούτε, εξ άλλου, είναι επιτρεπτή η έγερση αγωγής για καταδίκη σε σχετική δήλωση βουλήσεως με βάση το άρθρ. 949 (1011) ΚΠολΔ. Η φύση της έννομης σχέσεως και ο πρωτεύων ηθικός θεσμός της αποκλείουν τελείως αυτή τη δυνατότητα με οποιαδήποτε μορφή και εμφάνιση. Δ) Η παραπάνω συμφωνία πρέπει να γίνει και να δηλωθεί σε ορισμένο χρόνο και με ορισμένες διατυπώσεις. Ε) Για τα θέματα αυτά γίνεται λόγος στη συνέχεια.

Τίτλος Τρίτος Αρμοδιότητα

§ 702

I) *Εισαγωγή*. Α) Όπως σημειώθηκε παραπάνω, το συναινετικό διαζύγιο απαγγέλλεται ή κηρύσσεται με *δικαστική απόφαση*, που εκδίδεται κατά τη διαδικασία της *εκούσιας δικαιοδοσίας*. Β) Ειδική διάταξη για αρμοδιότητα δεν αναγράφεται στο νομοθέτημα που αναφέρθηκε. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να γίνει δεκτό, ότι έχουν εφαρμογή οι ορισμοί του κοινού δικαίου για τα αντίστοιχα θέματα, που εκτίθενται στο γενικό μέρος της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας⁵⁴⁸.

II) *Αρμοδιότητα καθ' ύλην και κατά τόπο*. Α) Σύμφωνα με τους παραπάνω αναφερόμενους κανόνες του κοινού δικαίου, αρμόδιο καθ' ύλην για την απαγγελία του «συναινετικού» διαζυγίου είναι το μονομελές πρωτοδικείο. Β) Κατά τόπο αρμόδιο θα πρέπει να θεωρείται το δικαστήριο

548. Βλ. Γ.Θ. Ράμμου, Εγχειρ. Ασ.Δικον. Δικαίου, τ. IV, §§ 629 επ. ιδιαίτερα § 630 Β (έκδοση πρώτη, 1985).

εκείνο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται η κοινή κατοικία των συζύγων. Εάν οι σύζυγοι έχουν διαφορετικές κατοικίες, αρμόδια κατά τόπο είναι, κατ' αρχήν, και τα δύο δικαστήρια, με προτίμηση τελικά για την εκδίκαση της αιτήσεως εκείνου του δικαστηρίου, στο οποίο αυτή πρώτα κατατέθηκε (έστω και κατ' ελάχιστο χρόνο).

Τίτλος Τέταρτος Προδικασία απαγγελίας συναινετικού διαζυγίου

§ 703

Ι) *Εισαγωγή*. Την προδικασία της απαγγελίας του εν λόγω διαζυγίου αποτελεί η άσκηση (υποβολή) της αιτήσεως και η εισαγωγή αυτής για συζήτηση.

ΙΙ) *Άσκηση (υποβολή) της αιτήσεως*. Α) Εφόσον δεν υφίσταται ειδική διάταξη, εφαρμοστέο τυγχάνει το κοινό δίκαιο, κατά τους ορισμούς του οποίου, η παραπάνω αίτηση ασκείται με έγγραφο. Β) Το έγγραφο αυτό, εκτός από τα κατά το άρθρο 118 (119) ΚΠολΔ στοιχεία κάθε δικογράφου⁵⁴⁹, πρέπει να αναφέρει, σύμφωνα με το άρθρ. 1441 § 2 του Α.Κ. και τα ακόλουθα στοιχεία: α) ότι ο γάμος, του οποίου ζητείται με κοινή συναίνεση η λύση, έχει διαρκέσει τουλάχιστον ένα χρόνο από την ημέρα της τελέσεώς του μέχρι την ημέρα της καταθέσεως της αιτήσεως. Ο υπολογισμός του έτους γίνεται κατά το άρθρ. 243 Α.Κ. β) Ότι για τη λύση του γάμου είναι σύμφωνοι και τη ζητούν και οι δύο σύζυγοι. Αναφορά οποιουδήποτε λόγου διαζυγίου, ή ειδικά ότι η συμβίωση και η παραπέρα διατήρηση του γάμου είναι αδύνατη, δεν επιβάλλεται από το νόμο, ούτε, και αν προβληθεί, είναι ανάγκη να εξετασθεί. γ) Ορθό είναι να μνημονεύεται στην αίτηση, ότι υπάρχει η έγγραφη συμφωνία των συζύγων που προβλέπεται από την § 3 του άρθρ. 1441 Α.Κ., η οποία ρυθμίζει την επιμέλεια των ανήλικων τέκνων που υπάρχουν και την επικοινωνία με αυτά. Η έλλειψη, όμως, αυτής της αναφοράς δεν καθιστά απαράδεκτη ή νόμω αβάσιμη την αίτηση. Η παραπάνω έγγραφη συμφωνία μπορεί να υποβληθεί, όπως εκτίθεται παρακάτω, και κατά τη συζήτηση της αιτήσεως στο ακροατήριο. Γ) Η αίτηση πρέπει να κατατεθεί, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο,

549. Βλ. παραπάνω τ. Ι § 192 τ. IV, §§ 629 επ. ιδιαίτερα § 630 Β.

στο πρωτότυπο, στη γραμματεία του δικαστηρίου. Για την κατάθεση συντάσσεται έκθεση, η οποία περιλαμβάνει τα κατά το άρθρ. 117 (118) ΚΠολΔ γενικά στοιχεία κάθε εκθέσεως και υπογράφεται από εκείνον που καταθέτει την αίτηση και τον συμπράττοντα (αρμόδιο) υπάλληλο της γραμματείας.

III) *Θέση της αιτήσεως υπόψη του δικαστή και εισαγωγή αυτής προς συζήτηση.* Η αίτηση, που έχει κατατεθεί, πρέπει να τίθεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση υπόψη του δικαστή, στον οποίο απευθύνεται η αίτηση, ο οποίος ορίζει, σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, δικάσιμο και ο οποίος μπορεί να διατάξει την επίδοση αντιγράφου της αιτήσεως σε ορισμένα πρόσωπα και ιδιαίτερα στον εισαγγελέα πρωτοδικών της περιφέρειας, εξαιτίας της φύσεως της έννομης σχέσεως του γάμου, που ενδιαφέρει βασικά τη δημόσια τάξη.

IV) *Πλειονότητα διαδίκων. Συμμετοχή τρίτων προσώπων στη δίκη. Ομοδικία. Παρέμβαση. Προσεπίκληση. Ανακοίνωση.* Εξαιτίας της φύσεως των πραγμάτων και της ιδιότυπης μορφής της έννομης σχέσεως του γάμου, είναι πολύ δύσκολο, για να μη λεχθεί αδύνατο, να υπάρξουν περιπτώσεις πλειονότητας διαδίκων, συμμετοχή τρίτων προσώπων (εκτός από τους συζύγους) στη δίκη, δηλαδή να προκύψουν θέματα ομοδικίας, ασκήσεως παρεμβάσεως, προσεπικλήσεως ή ανακοινώσεως.

Τίτλος Πέμπτος **Θεμελιώδη δικονομικά συστήματα ή αξιώματα**

§ 704

A) Εφόσον δεν αναγράφονται ειδικές διατάξεις, σχετικές με αυτά τα θέματα, ισχύουν και έχουν εφαρμογή οι κανόνες του κοινού δικαίου, που ρυθμίζουν τα αντίστοιχα θέματα της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας⁵⁵⁰.

B) Ιδιαίτερη σημασία έχει, ή και αποκτά στην προκείμενη περίπτωση, εξαιτίας της φύσεως του γάμου, το αξίωμα της αυτεπάγγελτης ενέργειας του δικαστή, και μάλιστα της λήψεως υπόψη γεγονότων, που δεν έχουν προταθεί από τα πρόσωπα που συμμετέχουν στη διαδικασία. Εννοείται ότι, επειδή η καθιέρωση του θεσμού του συναινετικού διαζυγίου αποτελεί αναγνώριση στο σημείο αυτό, της αυτονομίας της ιδιωτικής βου-

550. Βλ. παραπάνω §§ 629 επ. ιδιαίτερα § 632.

λήσεως, θα πρέπει να καταβάλλεται προσοχή για το συντονισμό και την προσαρμογή των δύο παραπάνω κατευθύνσεων.

Τίτλος Έκτος
Κύρια διαδικασία

§ 705

Ι) *Εφαρμοστέοι κανόνες.* Α) Γενικά, εφόσον δεν υφίσταται ειδική διάταξη, ισχύουν και εφαρμόζονται οι κανόνες του κοινού δικαίου της εκούσιας δικαιοδοσίας⁵⁵¹. Β) Ειδικά το (νέο) άρθρ. 1441 § 2 Α.Κ. ορίζει, ότι η συμφωνία των συζύγων πρέπει να δηλωθεί στο δικαστήριο αυτοπροσώπως από αυτούς ή με ειδικό πληρεξούσιο, σε δύο συνεδριάσεις, που να απέχουν μεταξύ τους έξι τουλάχιστον μήνες. Με στόχο την αποτελεσματική επιτάχυνση της διαδικασίας προστέθηκε με τη διάταξη του άρθρου 19 του Ν. 3346/2005 (ΦΕΚ Α΄ 140/17.06.2005) τρίτο εδάφιο στην παράγραφο 1 του άρθρου 748 ΚΠολΔ, που αφορά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, σύμφωνα με το οποίο η δικάσιμος για την επανάληψη των δηλώσεων των συζύγων περί συναινετικής λύσεως του γάμου τους ορίζεται υποχρεωτικά εντός τριάντα ημερών από τη συμπλήρωση του προβλεπόμενου από το άρθρο 1441 παρ. 2 του ΑΚ χρονικού διαστήματος των έξι μηνών. Αποπνέοντας τη γενικότερη φιλοσοφία του πρόσφατου δικονομικού νομοθέτη για επιτάχυνση της διαδικασίας ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων ορίζεται στη συνέχεια (ως δεύτερο υπεδάφιο της ίδιας ως άνω διατάξεως), ότι κατά την περίοδο των δικαστικών διακοπών, των Χριστουγέννων - Νέου Έτους και του Πάσχα, η δικάσιμος ορίζεται, υποχρεωτικά, εντός τριάντα ημερών από την επανέναρξη της κανονικής λειτουργίας των δικαστηρίων. Η *ειδική πληρεξουσιότητα* πρέπει να έχει δοθεί μέσα στον τελευταίο μήνα πριν από κάθε συνεδρίαση. Εφόσον από την πρώτη συνεδρίαση πέρασαν δύο χρόνια και δεν επακολούθησε επανάληψη της δηλώσεως συμφωνίας σε δεύτερη συνεδρίαση, η δήλωση της συμφωνίας διαλύσεως του γάμου παύει να ισχύει. Η παραπάνω συμφωνία μπορεί να προσβληθεί από καθένα από τους συζύγους για κάποιο νόμιμο λόγο, π.χ. γιατί δόθηκε μετά από άσκηση βίας ή πρόκληση φόβου σοβαρού κ.λπ. ή και χωρίς αυτό με ανάκληση της συναινέσεως που δόθηκε μέχρι την τελεσιδικία και ενδεχομένως, κατά κάποια γνώμη, μέχρι την

551. Βλ. παραπάνω §§ 692 επ., ιδιαίτερα § 640 επ.

επέλευση του αμετακλήτου της αποφάσεως που απαγγέλλει τη λύση του γάμου. Η ανάκληση αυτή μπορεί, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, να δημιουργήσει υποχρέωση για αποζημίωση κ.λπ. κάτω από τους όρους των άρθρων 914 και 919 Α.Κ. Γ) Παράλληλα, όπως σημειώθηκε παραπάνω, πρέπει, κατά την παράγραφο 3 του νέου άρθρου 1441 Α.Κ., εάν υπάρχουν ανήλικα τέκνα, να προσκομίζεται η έγγραφη συμφωνία των συζύγων, η οποία ρυθμίζει την επιμέλεια των τέκνων και την επικοινωνία με αυτά.

ΙΙ) *Παρεμπίπτοντα. Διακοπή και επανάληψη της δίκης. Παραίτηση ή κατάργηση της δίκης.* Ως προς τα θέματα της διακοπής, επαναλήψεως και καταργήσεως ή περατώσεως της δίκης, εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση, ισχύουν και έχουν εφαρμογή οι κανόνες του γενικού μέρους, που διέπουν τα σχετικά ζητήματα της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας γενικά⁵⁵².

Τίτλος Έβδομος Η απόφαση

§ 706

Ι) *Εφαρμοστέοι κανόνες.* Ως προς την έκδοση κ.λπ. και το τυπικό περιεχόμενο της αποφάσεως, που αποφαίνεται στην αίτηση και απαγγέλλει το συναινετικό διαζύγιο, ισχύουν οι κανόνες του κοινού δικαίου της διαγνωστικής διαδικασίας αφενός⁵⁵³ και της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας αφετέρου⁵⁵⁴.

ΙΙ) *Το κύριο περιεχόμενο της αποφάσεως.* Ως προς το περιεχόμενο που αφορά την ουσία της υποθέσεως θα μπορούσαν να σημειωθούν τα επόμενα: Α) Η παραπάνω απόφαση είναι ενδεχόμενο να δέχεται ή να απορρίπτει την αίτηση απαγγελίας διαζυγίου. Β) Η απόρριψη της αιτήσεως μπορεί να προέρχεται από νομικούς ή από ουσιαστικούς λόγους, π.χ. γιατί δεν υπάρχει μία από τις παραπάνω αναφερόμενες προϋποθέσεις του επιτρεπτού της απαγγελίας συναινετικού διαζυγίου κ.λπ. Γ) Εάν η αίτηση κρίνεται νόμω βάσιμη και αποδεικνύεται η συνδρομή όλων των νομίμων προϋποθέσεων, το δικαστήριο τη δέχεται και κηρύσσει τη λύση του γάμου. Ζήτημα κηρύξεως υπαιτιότητας δεν ανακύπτει, αμέσως και κατ' ευθείαν τουλάχιστον. Ζήτημα ουσιαστικού δικαίου είναι, εάν μπορεί

552. Πρβλ. παραπάνω §§ 640 επ.

553. Βλ. παραπάνω τ. Ι, § 196, τ. ΙV, § 647.

554. Βλ. παραπάνω § 647.

να γίνει ρύθμιση αυτού του θέματος ή με τη συμφωνία για τη λύση του γάμου και τη συναίνεση και από τις δύο πλευρές ή και με ιδιαίτερη συμφωνία μεταγενέστερα. Η αυτονομία της ιδιωτικής βουλήσεως μπορεί να στηρίξει, κατά κάποιο τρόπο και όχι χωρίς αμφιβολίες, την καταφατική απάντηση. Δ) Κατά την περίπτωση της παραδοχής της αιτήσεως, κατά τους ορισμούς του άρθρ. 1441 § 3 Α.Κ. με τη νέα του διατύπωση, το δικαστήριο επικυρώνει την παραπάνω αναφερόμενη συμφωνία των «συζύγων» για την επιμέλεια των ανηλίκων τέκνων και την επικοινωνία με αυτά. Σύμφωνα με τη διάταξη που αναφέρθηκε η με αυτό τον τρόπο επικυρωθείσα συμφωνία ισχύει μέχρι την έκδοση αποφάσεως πάνω στα σχετικά θέματα από το αρμόδιο δικαστήριο με βάση το άρθρ. 1513 Α.Κ.

Τίτλος Όγδοος
Ένδικα μέσα. Τριτανακοπή

§ 707

Ι) *Εφαρμοστέοι κανόνες.* Α) Ως προς το επιτρεπτό, τις προϋποθέσεις, τα πρόσωπα, τις διατυπώσεις και τις συνέπειες της ασκήσεως ενδίκων μέσων, τα σχετικά με την εισαγωγή αυτών για συζήτηση, την εκδίκαση αυτών, την έκδοση αποφάσεων σ' αυτά, την προσβολή των εκδιδόμενων αποφάσεων, των συνεπειών όλων των αποφάσεων κ.λπ., εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση, ισχύουν οι κανόνες του κοινού δικαίου που εκτίθενται στο γενικό μέρος, σχετικά με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας⁵⁵⁵, σε συνδυασμό πάντοτε και με τους αντίστοιχους κανόνες, οι οποίοι αφορούν τα αντίστοιχα θέματα στη διαγνωστική διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Β) Ανάλογη παρατήρηση, κατ' αρχήν, μπορεί να διατυπωθεί και ως προς τα αντίστοιχα θέματα του παραδεκτού κ.λπ. της ασκήσεως τριτανακοπής⁵⁵⁶. Ίσως το θέμα της υπάρξεως εννόμου συμφέροντος θα έπρεπε να εξετάζεται ειδικότερα, σε συνδυασμό με το ουσιαστικό δίκαιο, ενόψει της γενικότερης ρυθμίσεως των θεσμών του Οικογενειακού Δικαίου.

ΙΙ) *Αποτελέσματα ασκήσεως ή μη ασκήσεως ενδίκων μέσων.* Α) Εφόσον ασκήθηκαν τα ένδικα μέσα που επιτρέπονται από το νόμο και τελείωσαν οι δίκες που δημιουργήθηκαν εξαιτίας τους, η απόφαση καθίσταται αμετάκλη-

555. Βλ. παραπάνω §§ 648 επ.

556. Πρβλ. παραπάνω § 652.

τη. Β) Το ίδιο αποτέλεσμα επέρχεται, και εάν η απόφαση που εκδόθηκε στην αίτηση απαγγελίας ή κηρύξεως του «συναινετικού διαζυγίου» επιδόθηκε μετά από εντολή κάποιου από τους συζύγους προς τον άλλον (σύζυγο) και προς τον εισαγγελέα του δικαστηρίου που την εξέδωσε και παρήλθαν οι νόμιμες προθεσμίες για την άσκηση των ενδίκων μέσων.

Τίτλος Ένατος Συνέπειες της αποφάσεως

§ 708

Ι) *Εφαρμοστέοι κανόνες.* Α) Ως προς τις γενικές συνέπειες της αποφάσεως που αποφαινεται στην αίτηση απαγγελίας ή κηρύξεως του «συναινετικού» διαζυγίου θα μπορούσε να παρατηρηθεί, ότι, εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση, η απόφαση αυτή, είτε δέχεται είτε απορρίπτει την αίτηση, παράγει τις ίδιες συνέπειες, τις οποίες έχει, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στο γενικό μέρος, κάθε (τελεσίδικη) απόφαση, που εκδίδεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας και μάλιστα κύριες και ουσιώδεις και ενδεχόμενες ή δευτερεύουσες. Β) Ενόψει της γενικής διατάξεως του νέου άρθρου 1438 Α.Κ., η οποία ορίζει, ότι το διαζύγιο απαγγέλλεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, για την παραγωγή και αναγνώριση των συνεπειών για τις οποίες πρόκειται, η παραπάνω απόφαση πρέπει να έχει καταστεί όχι μόνο τελεσίδικη, αλλά και αμετάκλητη, δηλαδή να μην υπόκειται, για οποιονδήποτε νόμιμο λόγο, σε προσβολή με τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο. Εάν πρόκειται για αναψηλάφηση, αρκεί ότι ασκήθηκε αυτή και απορρίφθηκε ή ότι παρήλθε η συνήθης και κανονική προθεσμία που αρχίζει με την *επίδοση* της αποφάσεως. Γ) Ειδικά η οριστική απόφαση, που δέχεται την αίτηση και απαγγέλλει τη λύση του γάμου μετά από συμφωνία των συζύγων, όταν καταστεί αμετάκλητη, επάγεται το αποτέλεσμα που αναφέρθηκε. Η τελευταία αυτή (ως άνω) απόφαση είναι διαπλαστική ή διαμορφωτική απόφαση, όπως και εκείνη που εκδίδεται κατά τη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, δηλαδή, με βάση το νόμο και τη συμφωνία των συζύγων, καταργεί την υφιστάμενη έννομη σχέση του γάμου, που υφίσταται μεταξύ των συγκεκριμένων προσώπων για το μέλλον (*ex nunc*). Οι παραπέρα συνέπειες της λύσεως του γάμου καθορίζονται από το ουσιαστικό δίκαιο (Α.Κ. κ.λπ.). Δ) Προσβολή της συμφωνίας ή συναινέσεως των (τέως) «συζύγων» από τον ένα ή και από τους δύο από αυτούς δεν επιτρέπεται μετά την επέλευση του αμετακλήτου της αποφάσεως. Ε) Οι παραπέρα συνέπειες της παραπάνω

αποφάσεως και οι ενδεχόμενες εξελίξεις των διαφόρων εννόμων σχέσεων οικογενειακού κυρίως δικαίου, δεν εξετάζονται εδώ, επειδή ανάγονται στο πεδίο του ουσιαστικού (ιδιωτικού και μερικές φορές δημοσίου) δικαίου.

Τίτλος Δέκατος

Θέματα ανακλήσεως και προσβολής του συναινετικού διαζυγίου

§ 709

Με την επιφύλαξη της δυνατότητας ασκήσεως, κάτω από τις νόμιμες προϋποθέσεις, ενδίκων μέσων, για τα οποία γίνεται λόγος παραπάνω, για ανάκληση ή προσβολή του «συναινετικού» διαζυγίου που κηρύχθηκε, δεν είναι, νομίζουμε, δυνατό να γίνεται λόγος μετά την επέλευση του αμετακλήτου της δικαστικής αποφάσεως που το απήγγειλε.

Τίτλος Ενδέκατος

Παρατηρήσεις από νομοθετική και νομοτεχνική άποψη

§ 710

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Τα θέματα της αντιμετώπισεως του συναινετικού διαζυγίου από θρησκευτική, κοινωνική και γενικότερη άποψη, επειδή βρίσκονται φανερά έξω από το πλαίσιο των χαρασσομένων γραμμών, δεν εξετάζονται ούτε απλά θίγονται εδώ. Β) Οι απόψεις που διατυπώνονται στη συνέχεια αφορούν μόνο τη θεώρηση και ρύθμιση των σχετικών ζητημάτων του θεσμού που έχει καθιερωθεί νομοθετικά, από δικονομική πλευρά.

ΙΙ) Α) Ο τρόπος της ρυθμίσεως, της επιβολής, της απαγγελίας ή κηρύξεως του συναινετικού διαζυγίου με δικαστική απόφαση μπορεί να θεωρηθεί ως ο κατά βάση περισσότερο σκόπιμος και ενδεδειγμένος. Β) Η αναγνώριση της δικαιοδοσίας και της αρμοδιότητας των πολιτικών δικαστηρίων δεν στερείται επαρκούς δικαιολογίας. Η παρεμβολή της ανάγκης της εκδόσεως δικαστικής αποφάσεως δεν μπορεί να χαρακτηριστεί, ότι δεν έχει σημασία (θεωρητικά και πρακτικά). Γ) Αν και έρεισμα της απαγγελίας του διαζυγίου στις περιπτώσεις για τις οποίες πρόκειται, αποτελεί η συμφωνία των συζύγων, η λύση του γάμου, δηλαδή η κατάργηση έννομης σχέσεως γενικότερης σημασίας, από πολλές παράλληλες και ενδεχομένως αντίθετες απόψεις, εμφανίζεται εντονότερη και ζωηρότερη παρά εκείνη που επέρχεται με οποιονδήποτε άλλο τρόπο. Η πανηγυρικότητα της εκδόσεως δικαστικής αποφάσεως ασκεί κατά κανόνα ψυχολογική ε-

πίδραση και στους ενδιαφερόμενους συζύγους και στο περιβάλλον τους και ενδεχομένως και γενικότερα στο κοινό. Η εντύπωση αυτή είναι ενδιαφέρουσα τόσο προληπτικά όσο και κατασταλτικά. Δ) Εξ άλλου, από την πλευρά της δημοσιότητας και της νομικής ασφάλειας η οδός που προκρίθηκε παρουσιάζει πλεονεκτήματα. Η δυνατότητα της ευρύτερης γνώσεως της μεταβολής που επήλθε εξασφαλίζεται περισσότερο παρά η με κάθε άλλο τρόπο πρόνοια προστασίας των εννόμων συμφερόντων των άμεσα και έμμεσα ενδιαφερομένων. Ε) Κατ' αρχήν, η καθιέρωση της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας προσαρμόζεται με τη φύση και τη λειτουργία του συναινετικού διαζυγίου, όπως το φαντάστηκαν ο νομοθέτης και οι υπέρμαχοι της θεσπίσεώς του. Ίσως μόνο θα ενδεικνυόταν κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις η διεύρυνση της εξουσίας του δικαστηρίου, χωρίς να μεταβάλλεται ουσιωδώς η φύση του θεσμού του συναινετικού διαζυγίου, που στηρίζεται κυρίως στη συμφωνία των «συζύγων» για λύση του γάμου, ώστε να εξασφαλίζεται κατά το εφικτό ο σκοπός που επιδιώκεται –σύμφωνα με όσα έχουν ειπωθεί παραπάνω– με την αναγνώριση του «συναινετικού» διαζυγίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

§ 711

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Η φύση των υποθέσεων που εισάγονται και κρίνονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, οι οποίες αφορούν όχι μόνο τους αιτούντες και εκείνους που μετέχουν σ' αυτή με κάποια από τις παραπάνω αναφερόμενες ιδιότητες αλλά όχι σπάνια και τρίτα πρόσωπα και μπορεί να λεχθεί και το ευρύ κοινό, δικαιολογεί και επιβάλλει την τήρηση ορισμένων μέτρων στοιχειώδους δημοσιότητας. Με τα μέτρα αυτά επιδιώκεται, όσο είναι εφικτό, η προστασία των παραπάνω προσώπων. Β) Για την εν λόγω δημοσιότητα γίνεται αναφορά στη συνέχεια.

ΙΙ) *Τήρηση βιβλίων δημοσιότητας.* Α) Κατά τους ορισμούς του άρθρ. 776 (822) ΚΠολΔ, σε κάθε πρωτοβάθμιο δικαστήριο τηρούνται βιβλία, στα οποία καταχωρίζονται σε περίληψη: α) οι αιτήσεις που υποβάλλονται κατά τη διαδικασία των άρθρων 740 έως 781 ΚΠολΔ και οι αποφάσεις που εκδίδονται στις αιτήσεις αυτές· β) οι αιτήσεις ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως των αποφάσεων, τα ένδικα μέσα που ασκούνται κατά των αποφάσεων, οι τριτανακοπές και οι σχετικές αποφάσεις· γ) οι αποφάσεις με

τις οποίες αναστέλλεται η ισχύς ή η εκτέλεση οποιασδήποτε αποφάσεως. Β) Εξ άλλου, όπως αναφέρεται παραπάνω στους οικείους τόπους, επιβάλλεται η αναφορά όλων των αποφάσεων που εκδίδονται σύμφωνα με την εξεταζόμενη διαδικασία κατά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας, πρωτοδίκως ή μετά την άσκηση ενδίκων μέσων και τριτανakoπής, αιτήσεων ανακλήσεως ή μεταρρυθμίσεως αποφάσεων, στο παραπάνω βιβλίο με επιμέλεια των υπαλλήλων που ορίζονται ως αρμόδιοι. Γ) Κατά την § 2 του παραπάνω άρθρου (776 ΚΠολΔ) ο τρόπος που τηρούνται τα βιβλία και τα αλφαβητικά ευρετήρια, που εκδίδονται τα πιστοποιητικά με βάση τα βιβλία αυτά, καθώς και τα καθήκοντα των υπαλλήλων της γραμματείας σχετικά με την ενημέρωση των βιβλίων αυτών ορίζονται με διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

ΙΙΙ) *Συνέπειες της τηρήσεως ή μη τηρήσεως των βιβλίων δημοσιότητας.* Α) Η προσήκουσα και έγκαιρη τήρηση των διατυπώσεων της συντάξεως και ενημερώσεως των βιβλίων δημοσιότητας των αποφάσεων και άλλων πράξεων της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, ολοκληρώνει τη σχετική προσπάθεια και αποτελεί έναν ασφαλή, περισσότερο ή λιγότερο, παράγοντα προστασίας των ενδιαφερομένων. Β) Εξ άλλου, η μη τήρηση, ή η μη προσήκουσα τήρηση και η μη επιβαλλόμενη έγκαιρη ενημέρωση των παραπάνω αναφερομένων βιβλίων δημοσιότητας, δεν επηρεάζει το κύρος και τις συνέπειες των αποφάσεων και άλλων πράξεων της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, αλλά μόνο δημιουργεί λόγους παραβάσεως καθήκοντος και ευθύνης (πειθαρχικής, αστικής και ενδεχομένως ποινικής ευθύνης) των αρμοδίων και εντεταλμένων υπαλλήλων σύμφωνα με όσα εκτίθενται παραπάνω, για την προσήκουσα και έγκαιρη τήρηση και ενημέρωση αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Τίτλος Πρώτος Γενικές Παρατήρησεις

§ 712

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Όπως και παραπάνω σημειώθηκε⁵⁵⁷, για πολλές κατηγορίες υποθέσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας, καθιερώνεται από τον

557. Πρβλ. παραπάνω §§ 629 επ.

ΚΠολΔ ειδική διαδικασία, που υπάγεται στη δικαιοδοσία των τακτικών ή μόνιμων ή κρατικών πολιτικών δικαστηρίων. Β) Παράλληλα όμως με τον Οργανισμό των Δικαστηρίων, τον ΚΠολΔ, τον Α.Κ. και διάφορα άλλα βασικά και ειδικά νομοθετήματα θεσπίζεται αρμοδιότητα (και) άλλων οργάνων της δικαστικής εξουσίας για επιχείρηση διαφόρων πράξεων διοικητικής ή άλλης συναφούς φύσεως και για κρατική –για να το πούμε έτσι– μέριμνα, προώθηση, διευθέτηση και γενικά αντιμετώπιση υποθέσεων, οι οποίες έχουν κάποια σχέση με την επέμβαση ή σύμπραξη της κρατικής εξουσίας. Γ) Τέτοια όργανα είναι κυρίως οι συμβολαιογράφοι, οι φύλακες υποθηκών ή μεταγραφών, οι ληξίαρχοι, εκείνοι που τηρούν νηολόγια, οι δικαστικοί επιμελητές, οι υπάλληλοι της γραμματείας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών (και από κάποια άποψη, οι δικηγόροι). Όλοι αυτοί, επικράτησε από πολύ καιρό, να καλούνται στην Ελλάδα και σε μερικά κράτη της αλλοδαπής με το γενικό όρο «δικαστικοί υπάλληλοι», προς διάκριση από τους κυρίως δικαστικούς λειτουργούς της κατήμενης και της ορθής δικαιοσύνης. Στην κατηγορία των δικαστικών υπαλλήλων με την ευρύτερη έννοια, περιλαμβάνονται και οι κυρίως δικαστικοί λειτουργοί.

ΙΙ) Περιεχόμενο της αρμοδιότητας, της λειτουργίας και της δράσεως των δικαστικών υπαλλήλων. Α) Όπως αμέσως παραπάνω σημειώθηκε, στους παραπάνω δικαστικούς υπαλλήλους έχει αναγνωρισθεί από το ισχύον (ουσιαστικό και δικονομικό) δίκαιο, αρμοδιότητα (καθ' ύλην και κατά λειτουργία) για ορισμένες κατηγορίες (γενικής και ειδικής φύσεως) υποθέσεων της εκούσιας δικαιοδοσίας. Β) Εννοείται, ότι η αρμοδιότητα των παραπάνω οργάνων δεν περιορίζεται μόνο στις υποθέσεις αυτές. Ενεργά μετέχουν αυτά και σε υποθέσεις της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Γ) Η ουσιώδης διαφορά της αρμοδιότητας των δικαστικών υπαλλήλων από την αρμοδιότητα των κυρίως δικαστικών λειτουργών συνίσταται, στο ότι αυτή είναι δικαστικής φύσεως, με την ευρύτερη –ή κατά περίπτωση ευρύτερη– του όρου έννοια, αλλά δεν έχει, κατά κανόνα τουλάχιστον, το στοιχείο της *διαγνώσεως και κρίσεως*, το οποίο είναι το κύριο περιεχόμενο της δράσεως των δικαστικών λειτουργών. Δ) Οι δικαστικοί υπάλληλοι ενεργούν σε κάποιες περιπτώσεις και πράξεις της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, όπως π.χ. στο πεδίο της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως κ.λπ., αλλά αφενός αυτό είναι σπάνιο, αφετέρου δεν είναι γνήσια διαγνωστική λειτουργία και έχει προσωρινή ισχύ, όπως εκτίθεται ειδικότερα παρακάτω.

III) *Σχέση και αλληλοεπίδραση της αρμοδιότητας και της δράσεως των δικαστικών λειτουργών και των λοιπών δικαστικών υπαλλήλων.* Α) Οι εκδηλώσεις της αρμοδιότητας και της δράσεως των δικαστικών λειτουργών συνδέονται και συνάπτονται περισσότερο ή λιγότερο με τις άμεσες και έμμεσες αντανακλαστικές συνέπειες της δράσεως των λοιπών δικαστικών υπαλλήλων, τόσο της αμφισβητούμενης, όσο και της εκούσιας δικαιοδοσίας, διαφέρουν όμως και στα σημεία αυτά και διακρίνονται όπως και το περιεχόμενό τους σύμφωνα με όσα αμέσως παραπάνω εκτίθενται. Β) Παρά τις υφιστάμενες διαφορές, κατά την άσκηση των παραπάνω αρμοδιοτήτων παρατηρούνται αφενός μεν επιδράσεις, αφετέρου δε χωριστές αντανακλάσεις τους. Γ) Για τη συνάφεια και τη διάκριση των παραπάνω εξουσιών στην περιοχή της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας γίνεται απευθείας λόγος στα διάφορα τμήματα της αναπτύξεως του περιεχομένου της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Ως προς τα αντίστοιχα θέματα στο πεδίο της εκούσιας δικαιοδοσίας, εκτίθενται κάποιες παρατηρήσεις στη συνέχεια.

Τίτλος Δεύτερος

Περιεχόμενο εξωδικαστηριακής δικαιοδοσίας των συμβολαιογράφων

§ 713

I) *Γενικά.* Α) Όπως και παραπάνω⁵⁵⁸ εκτέθηκε, η σπουδαιότερη από θεωρητική και πρακτική πλευρά αρμοδιότητα των συμβολαιογράφων, είναι εκείνη που αφορά τη σύνταξη διαφόρων (δημόσιων) εγγράφων, με τα οποία βεβαιώνονται ή λαμβάνουν δημόσια και επίσημη εμφάνιση πράξεις ή δηλώσεις ενός ή περισσότερων προσώπων (φυσικών ή νομικών) νομικής κυρίως φύσεως. Β) Ο ρόλος των συμβολαιογράφων στις περιπτώσεις αυτές περιορίζεται στην περιβολή με την τήρηση των επιβαλλομένων διατυπώσεων, του κύρους και της αυθεντικότητας της δημόσιας αρχής των παραπάνω πράξεων και δηλώσεων. Γ) Επιπλέον, στους συμβολαιογράφους έχει ανατεθεί η ενέργεια διαφόρων πράξεων της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως και μάλιστα της διενέργειας του αναγκαστικού πλειστηριασμού και της διανομής του εκπλειστηριασματος. Στις περιπτώσεις αυτές, η αρμοδιότητα των συμβολαιογράφων περιλαμβάνει και στοιχεία κρίσεως και διαγνώσεως, τα οποία προσιδιάζουν στην αμφισβητού-

558. Βλ. παραπάνω τ. I, § 30.

μενη δικαιοδοσία. Δ) Ειδικότερα για την αναφερθείσα αρμοδιότητα και διαδικασία των συναφών ζητημάτων γίνεται λόγος στα επόμενα.

ΙΙ) *Οι ιδιαίτερες αρμοδιότητες των συμβολαιογράφων.* Α) Στην πρώτη κατηγορία των παραπάνω αναφερομένων πράξεων της αρμοδιότητας των συμβολαιογράφων, οι οποίες ανάγονται στην εκούσια δικαιοδοσία, το στοιχείο της δικαιοδοσίας αυτής είναι, ή τουλάχιστον φαίνεται, αμιγές. Β) Η δράση των συμβολαιογράφων περιορίζεται στην επίσημη διατύπωση, καταγραφή και καταχώριση από αυτούς των δηλώσεων ή πράξεων των ενδιαφερομένων. Πρωτοβουλία ή ανάμιξη των συμβολαιογράφων στις δηλώσεις των ενδιαφερομένων/συναλλασσομένων δεν παρεμβάλλεται. Γ) Περιπτώσεις παρεμβολής των δικαστηρίων εμφανίζονται ειδικότερα τότε μόνο εάν λάβει προσφυγή σε αυτά εκ μέρους ενός ή περισσότερων από τους ενδιαφερόμενους με άσκηση αγωγής ή άλλου ενδίκου βοηθήματος, εξ αιτίας ή εξ αφορμής ενός από τα παραπάνω μνημονευόμενα συμβολαιογραφικά έγγραφα. Κάτω από τέτοιες προϋποθέσεις παύει ή τουλάχιστον αδρανεί η κατά λειτουργία αρμοδιότητα των συμβολαιογράφων και τίθεται σε κίνηση κατά το νόμο η λειτουργική αρμοδιότητα των δικαστηρίων, η οποία, ως γνωστόν, περιλαμβάνεται ολόκληρη στο πεδίο της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Δ) Περίπτωση να επέμβουν και πάλι οι συμβολαιογράφοι μπορεί να παρουσιασθεί σε περίπτωση εκδόσεως καταψηφιστικής ή καταδικαστικής αποφάσεως σε κάποια από τις παραπάνω αγωγές, η οποία φέρεται εξαιτίας διενέργειας αναγκαστικής εκτελέσεως (επιβολής κατασχέσεως, διεξαγωγής αναγκαστικού πλειστηριασμού κ.λπ.), ενώπιον του ίδιου ή άλλου συμβολαιογράφου. Αλλά η επέμβαση του συμβολαιογράφου σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι εκδήλωση ασκήσεως αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, με εντολή του δικαστηρίου, *δευτερογενής*. Ε) Στην ίδια κατηγορία υπάγονται: α) Η ένορκη βεβαίωση, που λαμβάνει χώρα ενώπιον του συμβολαιογράφου, ενός ή περισσότερων προσώπων που εμφανίζονται στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τους νόμους, για χρησιμοποίηση ενώπιον δικαστικών, διοικητικών ή άλλων αρχών ή και εξωδίκως. Στις περιπτώσεις αυτές η σύμπραξη του συμβολαιογράφου είναι, όπως και στις προηγούμενες (περιπτώσεις), διαπιστωτική και βεβαιωτική σε πράξη της εκούσιας δικαιοδοσίας· ο συμβολαιογράφος ούτε ασκεί ούτε συμμετέχει καθόλου σε ενέργεια, που με οποιοδήποτε τρόπο ανάγεται στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία. β) Η σύνταξη απογραφής στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον ΚΠολΔ και τη λοιπή ισχύουσα νομοθεσία⁵⁵⁹. Δεν μεταβάλλεται ο χαρακτήρας της πράξεως

αυτής του συμβολαιογράφου, και όταν η απογραφή διεξάγεται μετά από αποσφράγιση ή διατάσσεται από τον ειρηνοδίκη με αίτηση κάποιου από τους ενδιαφερόμενους ή και αυτεπαγγέλτως⁵⁶⁰. Και κάτω από αυτές τις συνθήκες, η ενέργεια του συμβολαιογράφου δεν αποτελεί, ούτε κατ' εντολή ή υποκατάσταση, πράξη της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Είναι εκτέλεση από το συμβολαιογράφο, απλά ως δημόσιου οργάνου, πράξεως, που προβλέπεται από το νόμο, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον ενδιαφερόμενο δικαστικά ή εξώδικα. Αυτό το ενδεχόμενο γεγονόςός όμως δεν μεταβάλλει, νομίζουμε, το χαρακτήρα της πράξεως του συμβολαιογράφου. γ) Αμφιβολίες γεννιούνται ως προς τις λεγόμενες *ένορκες βεβαιώσεις*, οι οποίες, κατά το άρθρ. 671 (711) § 1 ΚΠολΔ, μπορούν να γίνουν όταν πρόκειται για τη διαδικασία (των) εργατικών διαφορών, ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου. Οι βεβαιώσεις αυτές γίνονται, όταν πρόκειται να χρησιμεύσουν, κατά τη διάταξη που αναφέρθηκε, ως αποδεικτικό μέσο, εφόσον τηρείται ορισμένη προδικασία και συγκεκριμένα αν έγιναν μετά από προηγούμενη πρόσκληση του αντιδίκου *πριν από είκοσι τέσσερις ώρες*. Οι διατάξεις αυτές και η θέση τους παρέχουν σοβαρό επιχείρημα για τον χαρακτηρισμό της ενέργειας αυτής του συμβολαιογράφου ως πράξεως –στο πλαίσιο ή στο περιθώριο της– αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Είναι βέβαια αλήθεια, ότι ο συμβολαιογράφος στις περιπτώσεις αυτές δεν δικαιοδοτεί, αλλά συμπράττει υπηρεσιακά στην εξέλιξη (μιας) διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας με βάση το νόμο. *Ενεργεί κατ' ακριβολογία διαδικαστική πράξη, που όμως δεν αποτελεί δικαστική διάγνωση*. δ) Περισσότερο ενδιαφέρον από θεωρητική και πρακτική πλευρά είναι το ζήτημα της υπηρεσιακής απασχολήσεως του συμβολαιογράφου στο πεδίο της αναγκαστικής εκτελέσεως. Ως γνωστόν, η κύρια υπηρεσιακή απασχόληση του συμβολαιογράφου σε περίπτωση αναγκαστικής εκτελέσεως είναι η διεξαγωγή μέρους της προδικασίας και ολόκληρης της κύριας διαδικασίας του αναγκαστικού πλειστηριασμού και της διαδικασίας διαθέσεως του εκπλειστηριασματος. Οι πράξεις αυτές περιλαμβάνονται στο σύνολό τους στο πλαίσιο της διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Επομένως, οι υπηρεσιακές παρεμβολές του συμβολαιογράφου που λαμβάνουν χώρα σ' αυτή δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν, ότι έχουν σχέση με την εκούσια δικαιοδοσία. Είναι τμήμα της

559. ΚΠολΔ 831 (892) επ.

560. ΚΠολΔ 838 (899).

διαδικασίας της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, υπηρεσιακής μορφής. Ο συμβολαιογράφος ούτε ασκεί κατά τις ενέργειες αυτές δικαστική διάγνωση, ούτε εκφέρει δικαστική κρίση. Λίγες αμφιβολίες θα μπορούσαν να προκύψουν, όταν πρόκειται για τη σύνταξη του πίνακα κατατάξεως, στην οποία προβαίνει ο συμβολαιογράφος, ως υπάλληλος του πλειστηριασμού, ενόψει των αναγγελιών σύμφωνα με όσα ορίζονται από το νόμο. Ίσως θα μπορούσε να λεχθεί, ότι στις περιπτώσεις αυτές ο υπάλληλος του πλειστηριασμού ενεργεί πράξη εκούσιας δικαιοδοσίας μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων και ότι το δικαστήριο, το οποίο επιλαμβάνεται της ανακοπής που ασκήθηκε ή των ανακοπών που ασκήθηκαν κατά του πίνακα κατατάξεως, προβαίνει στη δικαστική διάγνωση και εκφέρει δικαστική κρίση. Στην πραγματικότητα, όμως, αυτό δεν ανταποκρίνεται σ' αυτά που συμβαίνουν, γιατί ο υπάλληλος του πλειστηριασμού κρίνει κατά κάποιο τρόπο για την ύπαρξη των απαιτήσεων των δανειστών που αναγγέλλονται, αν αποδεικνύονται από τα προσαγόμενα έγγραφα, ή για το ποσό αυτών, την ύπαρξη προνομίων, τη σειρά κατατάξεως κ.λπ. Η κρίση αυτή είναι κατά το περιεχόμενο και την εκδήλωση αυτής *διαγνωστικής φύσεως*. Ο χαρακτήρας αυτός δεν παύει να υπάρχει, ούτε εκλείπει από το γεγονός, ότι η παραπάνω κρίση μπορεί να τεθεί κάτω από τον έλεγχο του δικαστηρίου με άσκηση μιας ή περισσότερων ανακοπών κατά του πίνακα κατατάξεως. Μόνο εάν θεωρηθεί, ότι η σύνταξη και η κατάσταση του πίνακα κατατάξεως αποτελεί απλή πρόταση του υπαλλήλου του πλειστηριασμού προς το δικαστήριο, θα εξασθενούσε η σκέψη για δικαστική διάγνωση. Αλλά η παρατήρηση αυτή προσκρούει στο γεγονός, ότι είναι ενδεχόμενο ο πίνακας κατατάξεως να μη προσβληθεί εμπρόθεσμα ή προσηκόντως ή καθόλου, οπότε εκτελείται. Μάλιστα με βάση το προγενέστερο δίκαιο γινόταν δεκτό, ότι ο πίνακας κατατάξεως, όταν καταστεί τελεσίδικος, παράγει δύναμη ουσιαστικού δεδικασμένου, ως προς το κύριο περιεχόμενό του, πράγμα το οποίο σήμαινε, ότι εξομοιωνόταν κατά κάποιο τρόπο με δικαστική απόφαση. Αν και δεν ορίζεται αυτό ρητά από τον ΚΠολΔ, κατ' αποτέλεσμα καταλήγει να συμβαίνει το ίδιο. Ενόψει του παραπάνω χαρακτηρισμού *καθίσταται προβληματική η συνταγματικότητα των σχετικών διατάξεων του ΚΠολΔ*, οι οποίες αφορούν την κρίση του συμβολαιογράφου που συντάσσει τον πίνακα κατατάξεως.

Τίτλος Τρίτος

Περιεχόμενο της δικαιοδοσίας των φυλάκων μεταγραφών και υποθηκών

§ 714

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Σημαντική αρμοδιότητα από θεωρητική και πρακτική πλευρά αναγνωρίζεται (όπως και κατά το προγενέστερο δίκαιο), όπως σημειώθηκε και παραπάνω⁵⁶¹, σε θέματα εκούσιας (κυρίως) δικαιοδοσίας στους φύλακες μεταγραφών και υποθηκών ενόψει, κατά πρώτο λόγο, της τηρήσεως της αρχής της δημοσιότητας σε σημαντικές πράξεις των νομικών (δικαιοπρακτικών κ.λπ.) συναλλαγών. Β) Σημαντικές πράξεις και ενέργειες έχουν ανατεθεί στους δικαστικούς υπαλλήλους που αναφέρθηκαν. Παρακάτω αναφέρονται οι σπουδαιότερες και συνηθέστερες περιπτώσεις ασκήσεως αρμοδιότητας των παραπάνω προσώπων και καταβάλλεται προσπάθεια χαρακτηρισμού του περιεχομένου των ιδιαίτερων αυτών αρμοδιοτήτων.

ΙΙ) *Οι ιδιαίτερες περιπτώσεις αρμοδιότητας των φυλάκων μεταγραφών και υποθηκών.* Α) Ο φύλακας μεταγραφών, σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο (Α.Κ., νόμος που αφορά τις μεταγραφές, ΚΠολΔ και διάφορα νομοθετήματα), τηρεί τα δημόσια βιβλία (βιβλία μεταγραφών κ.λπ.), στα οποία μεταγράφονται με το σκοπό συστάσεως ή θεμελιώσεως και αποδείξεως δημόσιας και αυθεντικής γνώσεως από τους άμεσα ενδιαφερόμενους και από κάθε άλλον που έχει έννομο συμφέρον, ορισμένες νομικές πράξεις, που ανάγονται στη σύσταση ή μεταβίβαση κ.λπ. (της κυριότητας ή άλλων εμπραγμάτων) δικαιωμάτων σε ακίνητα. Β) Οι ενέργειες και παρεμβολές υπηρεσιακής φύσεως, που επιβάλλονται από τις ισχύουσες διατάξεις στους φύλακες μεταγραφών, ανάγονται στο σύνολό τους (κατά βάση) στην εκούσια δικαιοδοσία. Σε ορισμένες όμως περιπτώσεις, αυτές οι σχετικές υπηρεσιακές ενέργειες παρουσιάζουν συγκεκριμένες εκδηλώσεις, παρεμφερείς, τουλάχιστον φαινομενικά, με πράξεις της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Αυτό συμβαίνει π.χ. στις επόμενες περιπτώσεις: α) Όταν ο φύλακας μεταγραφών διατάζει ή αρνείται να προβεί σε κάποια μεταγραφή κ.λπ. για κάποιο λόγο, π.χ. γιατί θεωρεί, ότι ο προσαγόμενος τίτλος δεν ανήκει σ' εκείνους που κατά το νόμο μεταγράφονται ή ότι δεν έχει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από το νόμο. Αλλά και στις περιπτώσεις αυτές, κατά τις οποίες ο ενδιαφερόμενος δικαιούται, όπως παρατηρείται στον οικείο τόπο⁵⁶², να προσφύγει στο δικαστήριο, δεν μεταβάλλεται η φύση της πράξεως του φύλακα μεταγραφών, γιατί αυτός ενεργεί, ή τουλάχιστον νομίζει ότι ενεργεί, μέσα

561. Πρβλ. παραπάνω τ. Ι, § 30.

562. Βλ. παραπάνω τ. ΙV, § 672.

στον κύκλο της αρμοδιότητάς του υπηρεσιακή πράξη, η οποία υπάγεται στην εκούσια δικαιοδοσία, και η επέμβαση του δικαστηρίου προκαλείται και προβαίνει κατά την ίδια διαδικασία. Η δημόσια αρχή κ.λπ. (στην προκείμενη περίπτωση ο φύλακας μεταγραφών) δεν έχει διαφορά (ιδιωτικού ή και δημοσίου δικαίου) με τον αιτούντα κ.λπ. Απλή διαφορά αντιλήψεων ως προς την έννοια κάποιας νομικής διατάξεως κ.λπ. δεν υφίσταται. Η δικαστική απόφαση που διατάσσει την ενέργεια της σχετικής πράξεως δεν αποτελεί τίτλο εκτελεστό κατά του δημοσίου οργάνου, ούτε εκτελείται κατά τις διατάξεις περί της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσεως. β) Στην κατηγορία των αμέσως παραπάνω αναφερομένων πράξεων υπάγονται και οι από τα άρθρ. 1202-1204 Α.Κ. προβλεπόμενες περιπτώσεις σημειώσεως στο περιθώριο του βιβλίου μεταγραφών τελεσίδικων αποφάσεων, οι οποίες κηρύσσουν άκυρη ή ακυρώνουν για ορισμένους λόγους δικαιοπραξία που αφορά ακίνητο (βλ. σχετικά και άρθρ. 15 Ν. 2298/1995, καθώς και άρθρ. 5, όπως η § 1 αυτού εν μέρει αντικαταστάθηκε από το άρθρ. 25 § 13 Ν. 2664/1998, του Ν. 2308/1995).

Τίτλος Τέταρτος **Περιεχόμενο δικαιοδοσίας των ληξιάρχων**

§ 715

Α) Η κύρια υπηρεσιακή απασχόληση των ληξιάρχων είναι η σύνταξη των (καλουμένων ληξιαρχικών) πράξεων για διαπίστωση ή βεβαίωση ορισμένων πραγματικών γεγονότων, που ανάγονται στην προσωπική κατάσταση ή ορισμένες μεταβολές αυτής των συγκεκριμένων προσώπων (ατόμων), και ιδιαίτερα στη γέννηση, στο γάμο, στο θάνατο κ.λπ.

Β) Η δράση αυτή των ληξιάρχων ανάγεται, γενικά, στην εκούσια δικαιοδοσία και είναι παρεμφερής με την αρμοδιότητα των συμβολαιογράφων, η οποία αφορά τη σύνταξη των εγγράφων που περιέχουν δικαιοπρακτικές δηλώσεις.

Τίτλος Πέμπτος **Περιεχόμενο δικαιοδοσίας των δικαστικών επιμελητών**

§ 716

Ι) *Εισαγωγή.* Α) Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 2318/1995 ο «δικαστικός επιμελητής είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός» (άρθρ. 1 § 1). Η παρ. 2 του άρθρ. 1 του ίδιου ως άνω νόμου (2318/1995) ορίζει, ότι έργο του δικαστι-

κού επιμελητή είναι «α) η ενέργεια επιδόσεως δικογράφων και εξωδίκων εγγράφων, β) η εκτέλεση των αναφερομένων στην παράγραφο 2 του άρθρου 904 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας εκτελεστών τίτλων και γ) η εκτέλεση κάθε άλλου καθήκοντος, που του έχει ανατεθεί με νόμο». Β) Σε δύο κυρίως κατηγορίες –σύμφωνα και με τα ανωτέρω– μπορούν να υπαχθούν ή να καταταχθούν οι υπηρεσιακές και ενόψει της λειτουργικής αρμοδιότητας ενέργειες των δικαστικών επιμελητών, οι οποίες είναι αφενός οι επιδόσεις ή κοινοποιήσεις (των) διαφόρων εγγράφων, και αφετέρου η ενέργεια σημαντικού μέρους πράξεων της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτελέσεως. Β) Οι επιδόσεις ή γνωστοποιήσεις, δηλαδή οι επίσημες ή δημόσιας φύσεως γνωστοποιήσεις και παραδόσεις/εγχειρίσεις διαφόρων εγγράφων, ανάγονται άλλοτε μεν σε διαδικαστικές πράξεις, όπως είναι οι επιδόσεις αγωγών, ενδίκων μέσων, κλήσεων για συζήτηση, δηλώσεων διαδίκων, γνωστοποιήσεων μαρτύρων κ.λπ., άλλοτε δε σε εξώδικες ενέργειες, σχετικές με έννομες σχέσεις ή καταστάσεις κ.λπ.

II) *Χαρακτηρισμός ή φύση των επιδόσεων ως πράξεων των δικαστικών επιμελητών.* Α) Οι πράξεις της δεύτερης κατηγορίας υπάγονται αναμφισβήτητα στην εκούσια δικαιοδοσία. Αμφιβολίες μπορούν να προκύψουν ως προς τις ενέργειες της πρώτης κατηγορίας, γιατί έχουν άμεση σχέση με τη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Β) Αλλά, όπως σημειώνεται και άλλού, οι δικαστικοί επιμελητές ενεργούν πράξεις, οι οποίες δεν έχουν διαγνωστικό περιεχόμενο. Λείπει, επομένως, σ' αυτές το κύριο χαρακτηριστικό της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Συνεπώς δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως πράξεις της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Θα μπορούσαν να υπαχθούν σε μια τρίτη κατηγορία πράξεων εκούσιας δικαιοδοσίας ή αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας με ευρεία έννοια.

III) *Πράξεις που ανάγονται στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως.* Α) Όπως και παραπάνω λέχθηκε, σημαντική είναι η αρμοδιότητα των δικαστικών επιμελητών για την ενέργεια πράξεων σχετικών με τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως. Β) Οι πράξεις αυτές περιλαμβάνονται στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία. Από το γεγονός αυτό, όμως, δεν μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα, ότι οι δικαστικοί επιμελητές ασκούν αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, γιατί οι σχετικές πράξεις αυτών αφορούν μεν συνήθως την αμφισβητούμενη δικαιοδοσία, αλλά δεν περιέχουν, ως ελέχθη, το διαγνωστικό στοιχείο, το οποίο κυρίως είναι το διακριτικό γνώρισμα της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας. Γ) Ίσως και οι ενέργειες αυτές θα μπορούσαν

να υπαχθούν, όπως και οι αμέσως παραπάνω αναφερόμενες, στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, με την ευρεία έννοια. Άλλωστε οι δικαστικοί επιμελητές δεν μπορούν κατά το ισχύον Σύνταγμα να ενεργούν πράξεις διαγνωστικής φύσεως της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, δηλαδή πράξεις που περιέχουν δικαστική κρίση, που στηρίζεται όμως σ' αυτήν, γιατί δεν περιβάλλονται με εκείνες τις εγγυήσεις, την αναγνώριση των οποίων θεωρεί το Σύνταγμα απαραίτητη για την εξασφάλιση της δικαστικής ανεξαρτησίας.

Τίτλος Έκτος

Το δικηγορικό λειτούργημα σε θέματα εξωδικαστηριακής εφαρμογής της εκούσιας δικαιοδοσίας

§ 717

Κατά το δίκαιο που ισχύει –Κώδικας Δικηγόρων του 1956 και ΚΠολΔ (Α.Ν. 64/1967)– όπως έχουν τροποποιηθεί μέχρι σήμερα, ο δικηγόρος, ο οποίος χαρακτηρίζεται ή αναφέρεται αλλού ως δικαστικός υπάλληλος με την ευρεία έννοια, έχει αξιόλογη αρμοδιότητα: Α) Κυρίως στο πεδίο των διαδικασιών του Αστικού Δικονομικού Δικαίου και συγκεκριμένα στη διεξαγωγή των δικών ενώπιον των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων, σε κάθε είδους δικαστικές διαδικασίες, περιλαμβανομένης και της διαδικασίας της εκούσιας δικαιοδοσίας, και στις διαδικασίες αναγκαστικής εκτελέσεως και λήψεως κ.λπ. ασφαλιστικών μέτρων. Ιδίως με το νόμο 2298/1995 και με μεταγενέστερους έχει ενεργοποιηθεί πολύ ο ρόλος του Δικηγόρου για τη σύναψη (δικαστικού) συμβιβασμού σε κάθε εκκρεμή δίκη (άρθρο 214Α ΚΠολΔ, όπως ισχύει και μετά το Ν. 3994/2011, καθώς και για να επιτευχθεί Διαμεσολάβηση. Η απόπειρα για τη σύναψη συμβιβασμού μπορεί να γίνεται και πριν και μετά την έναρξη εκκρεμοδικίας (βλ. αναλυτικά στον Α' τόμο, στο αντίστοιχο Κεφάλαιο). Β) Ευκαιριακά σε εξώδικες εργασίες, στις οποίες συντρέχει ή θεωρείται ότι είναι αναγκαία η παροχή νομικής και συγκεκριμένα δικηγορικής συνδρομής (σύνταξη συμβολαίων κ.λπ.). Γ) Αυτοτελή και εξ ιδίου δικαίου αρμοδιότητα σε θέματα εκούσιας δικαιοδοσίας δεν φαίνεται να έχουν οι δικηγόροι ιδιαίτερα σε θέματα εξωδικαστηριακής δράσεως. Δ) Στην εκούσια δικαιοδοσία με την ευρεία έννοια μπορεί να θεωρηθεί, ότι υπάγονται, η έκδοση από τους δικηγόρους επικυρωμένων αντιγράφων από τα (δημόσια κυρίως) έγγραφα που βρίσκονται στα χέρια τους και η μετάφραση εγγράφων, που έχουν συνταχθεί σε αλλοδαπή γλώσσα για χρήση ενώπιον δημοσίων αρχών κ.λπ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι [Πρόταση Σχεδίου Νόμου (2008)]

Η πρόταση σχεδίου νόμου της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αναμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που αφορά τη ρύθμιση της εκούσιας δικαιοδοσίας (παρατίθεται τόσο η προτεινόμενη νέα ρύθμιση, όσο και η αντίστοιχη αιτιολογική έκθεση).

Η ως άνω Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή συγκροτήθηκε με απόφαση του τότε Υπουργού Δικαιοσύνης κ. *Αναστάση Π. Παπαληγούρα* και η σύνθεσή της είχε ως ακολούθως:

Πρόεδρος: Καθηγητής *Νικόλαος Κ. Κλαμαρής* (Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών), Νομικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού.

Μέλη: 1. Αρεοπαγίτης ε.τ. *Γ. Χριστόφίλος*, 2. Αρεοπαγίτης ε.τ. *Γ. Σιμόπουλος*, 3. Καθηγητής (Νομική Σχολή Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης) *Κ.Φ. Καλαβρός*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο 4. Καθηγητής (Νομική Σχολή Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης) *Ν. Νίκας* Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο και στη συνέχεια ο *Α. Καϊσης*, Καθηγητής στη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο 5. Καθηγητής (Νομική Σχολή Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) *Γ. Ορφανίδης*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο 6. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο *Σ. Γρύλλης*, 7. Δικηγόρος *Μ. Θανοπούλου*, 8. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο *Σ. Λάλας*, 9. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο *Π. Μάζης*, Δ.Ν., 10. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο *Ν. Νάκης*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο 11. Δικηγόρος *Α. Νιάνιος*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο 12. Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο *Γ. Τιμαγένης*, Δ.Ν. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής αποχώρησαν ο Καθηγητής *Ν. Νίκας* και οι Δικηγόροι *Π. Μάζης* και *Α. Νιάνιος*. Ο Καθηγητής *Ν. Νίκας* αντικαστάθηκε από τον Καθηγητή *Α. Καϊση*, ενώ οι Δικηγόροι *Π. Μάζης* και *Α. Νιάνιος* αντικαταστάθηκαν από τους δικηγόρους *Σ. Γρύλλη*, *Σ. Λάλα* και *Ν. Νάκη*. Γραμματείς της Επιτροπής ήταν η Δικηγό-

ρος *Αικατερίνη Ιατρού* και η Δικηγόρος *Κωνσταντίνα Θεοφανίδου* (D.E.A. και D.E.SS). Η Επιτροπή περάτωσε το έργο της τον Απρίλιο του 2008 και η πρόταση σχεδίου νόμου παραδόθηκε στις 17.4.2008 στον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης *Σ. Χατζηγάκη* .

[Βλ. **Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αναμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας** - Πρόταση Σχεδίου Νόμου, **Δημοσιεύματα του Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών**, Τόμος 39, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2008]

Εκούσια δικαιοδοσία

Ι. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

«83. ... Περαιτέρω, με την παράγραφο 6 του άρθρου 82 του σχεδίου αναδιατυπώνονται τα δύο πρώτα εδάφια της πρώτης παραγράφου του άρθρου 748 ΚΠολΔ. Εν προκειμένω η τροποποίηση συνίσταται στην απάλειψη όλου του δευτέρου εδαφίου της ισχύουσας πρώτης παραγράφου του άρθρου 748 («στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται το άρθρο 226, εκτός από το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2»), το οποίο προφανώς από παραδρομή είχε παραμείνει, αν και λόγω των δικονομικών τροποποιήσεων του παρελθόντος έπρεπε από τότε να είχε διαγραφεί. Με την κατάργηση του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 748 θα αναριθμούνται εκ των πραγμάτων τα επόμενα εδάφια, δηλαδή ως δεύτερο εδάφιο αυτής της παραγράφου θα θεωρείται πλέον το πριν από την τροποποίηση αυτή τρίτο και ούτω καθεξής. Τέλος, με την έβδομη παράγραφο του άρθρου 82 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 749 ΚΠολΔ. Ενόψει της ρητής ρύθμισης στο άρθρο 208 ΚΠολΔ της επίλυσης των διαφορών και με το θεσμό της διαμεσολάβησης κρίθηκε, ότι για τον ίδιο λόγο, για τον οποίο δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις για απόπειρα συμβιβασμού στην εκούσια δικαιοδοσία, δεν θα πρέπει να εφαρμόζονται επίσης (στην εκούσια δικαιοδοσία) και οι διατάξεις για τη διαμεσολάβηση. Με αφετηρία αυτές τις σκέψεις τροποποιείται προς την κατεύθυνση αυτή με την παράγραφο 7 του άρθρου 82 του σχεδίου το άρθρο 749 ΚΠολΔ.

84. Με τα άρθρα 83, 84 και 85 του σχεδίου τροποποιούνται οι διατάξεις των άρθρων 782 παρ. 1, 783, 786, 791, 795, 826 εδ. γ', 828 εδ. β', 841 παρ.2 εδ.α', 843 παρ. 1 και 2, 851 παρ. 2, 859 παρ. 1 και 2 και 862 παρ.1 ΚΠολΔ, ως προς τη ρύθμιση του αρμοδίου δικαστηρίου από πλευράς υλικής αρμοδιότητας δηλαδή μεταβιβάζεται η υπαγωγή των αντιστοίχων υποθέσεων από την υλική αρμοδιότητα του μονομελούς πρωτοδικείου στην υλική αρμοδιότητα του ειρηνοδικείου. Η τροποποίηση αυτή κρίθηκε σκόπιμη προκειμένου για τις υποθέσεις αυτές, στις οποίες δεν ανακύπτουν ιδιαίτερος δυσχερή νομικά προβλήματα, να μειωθεί η επιβάρυνση του

μονομελούς πρωτοδικείου, το οποίο κατ' αποτέλεσμα θα έχει επομένως τη δυνατότητα να ασχολείται περισσότερο με υποθέσεις, στις οποίες ανακύπτουν σοβαρότερα νομικά προβλήματα. Ειδικότερα, όσον αφορά την τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 786 ΚΠολΔ (παράγραφος 2 του άρθρου 84 του σχεδίου) επιδιώκεται να επιλυθεί ένα σοβαρό πρόβλημα, που ανακύπτει στην πράξη. Πρόκειται για την περίπτωση, που είναι συνήθης, κατά την οποία η οφειλέτρια εταιρεία στερείται νόμιμης διοίκησης με αποτέλεσμα οι δανειστές της να αδυνατούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους εναντίον της, ώστε να μπορούν να επιληφθούν των περιουσιακών της στοιχείων. Παράλληλα οι δανειστές αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προσπάθεια διορισμού προσωρινής διοίκησης, ενόψει του γεγονότος ότι τα διοριζόμενα (ή προτεινόμενα για διορισμό) στην προσωρινή διοίκηση πρόσωπα δεν αποδέχονται τον διορισμό τους ακριβώς λόγω της ενδεχόμενης στοιχειοθέτησης ευθύνης τους για πράξεις ή παραλείψεις των προηγούμενων διοικήσεων. Με τη νέα ρύθμιση που θεσπίζεται, αποσαφηνίζεται πλήρως, ότι υφίσταται ευθύνη της προσωρινής διοίκησης κατά το ουσιαστικό δίκαιο μόνο για τις πράξεις και παραλείψεις των ιδίων αυτών προσώπων ως μελών του προσωρινού διοικητικού συμβουλίου, που διορίστηκε με τη δικαστική απόφαση. Περαιτέρω (παράγραφος 3 του άρθρου 84 του σχεδίου) με την τροποποίηση του άρθρου 791 επεκτείνεται η δικαστική προστασία που προβλέπεται με τη διάταξη του άρθρου τούτου και σε σχέση με άλλες σοβαρές καταχωρητέες πράξεις που αφορούν μεταβίβαση κ.λπ. ιδιωτικών δικαιωμάτων, οι οποίες έχουν ανατεθεί από το νόμο σε διάφορα νομικά πρόσωπα παντός τύπου (και τα οποία δηλαδή δε συνιστούν νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου), όπως π.χ. η ανώνυμη εταιρεία «Κτηματολόγιο», η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η ανώνυμη εταιρεία «Ελληνικά Χρηματιστήρια», κ.λπ. Στο ίδιο άρθρο αντικαθίσταται ο όρος «όποιος» ή «υπάλληλος» με τον γενικό όρο «πρόσωπο», στον οποίο, όπως γίνεται γενικά δεκτό, υπάγονται τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα (ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου). Για λόγους εναρμόνισης με την επίσημη ονομασία της κρατικής υπηρεσίας που είναι επιφορτισμένη με αστυνομικά καθήκοντα αντικαθίσταται με τις παραγράφους 5, 6 και 7 του άρθρου 84 του σχεδίου στα άρθρα 826, 828 και 841 ΚΠολΔ ο όρος «ο διοικητής του στρατού της χωροφυλακής» με τον όρο «ο διοικητής του πλησιέστερου αστυνομικού τμήματος» ή με τον όρο «ο διοικητής του αστυνομικού τμήματος». Τέλος, με την τέταρτη παράγραφο του άρθρου 85 του σχεδίου τροποποιείται το δεύτερο εδάφιο της πρώτης παραγράφου του

άρθρου 862 ΚΠολΔ προκειμένου να συντονιστεί με τη νέα ρύθμιση του άρθρου 143 (σύμφωνα με το άρθρο 11 του σχεδίου). Ειδικότερα, η παραπομπή στην παράγραφο 4 του άρθρου 143 αντικαθίσταται με την παραπομπή στην παράγραφο 5 του άρθρου 143».

II. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 82 (οι §§ 1-5 αφορούν τα ασφαλιστικά μέτρα και παραλείπονται)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

6. Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 1 του άρθρου 748 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Η αίτηση υποβάλλεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση από τη γραμματεία στο δικαστήριο και αν πρόκειται για πολυμελές πρωτοδικείο, στον πρόεδρο, για να ορίσουν δικάσιμο.»

7. Το άρθρο 749 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι διατάξεις για διαμεσολάβηση και για απόπειρα συμβιβασμού δεν εφαρμόζονται.»

Άρθρο 83

Η παράγραφος 1 του άρθρου 782 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Όταν ο νόμος απαιτεί δικαστική απόφαση για να βεβαιωθεί ένα γεγονός με το σκοπό να συνταχθεί ληξιαρχική πράξη, η απόφαση εκδίδεται με αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον ή του εισαγγελέα από το ειρηνοδικείο της περιφέρειας του ληξίαρχου, ο οποίος θα συντάξει τη ληξιαρχική πράξη.»

Άρθρο 84

1. Το άρθρο 783 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αρμόδιο κατά το νόμο να κηρύξει και να άρει την αφάνεια, καθώς και να μεταβάλει το χρόνο της έναρξής της, είναι το ειρηνοδικείο της τελευταίας κατοικίας που είχε στην Ελλάδα εκείνος που εξαφανίστηκε και, αν δεν υπάρχει κατοικία, της τελευταίας διαμονής του στην Ελλάδα αν δεν υπάρχει ούτε διαμονή, αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο της πρωτεύουσας του κρατους.»

2. Στο τέλος του άρθρου 786 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται τέταρτη παράγραφος με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«4. Τα μέλη της προσωρινής διοίκησης ή οι εκκαθαριστές που διορίστηκαν με δικαστική απόφαση ευθύνονται κατά τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου μόνο για πράξεις και παραλείψεις που έλαβαν χώρα μετά την ανάληψη των καθηκόντων τους.»

3. Το άρθρο 791 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο, το οποίο τηρεί δημόσια βιβλία ή άλλα βιβλία, μητρώα ή αρχεία οποιασδήποτε μορφής, στα οποία κατά το νόμο καταχωρίζονται πράξεις ή αποφάσεις που έχουν σχέση με τη σύσταση, μεταβίβαση ή κατάργηση δικαιωμάτων ιδιωτικού δικαίου ή εγγράφονται ή εξαλείφονται κατασχέσεις ή εγγράφονται αγωγές ή ανακοπές ή γίνονται σημειώσεις γι' αυτές, αν αρνείται να ενεργήσει όπως του ζητείται, οφείλει, το αργότερο μέσα στην επόμενη από την υποβολή της αίτησης ημέρα, να σημειώσει περιληπτικά στα σχετικά βιβλία, μητρώα ή αρχεία την άρνησή του και τους λόγους της.

2. Η εκκρεμότητα που δημιουργείται με την άρνηση αίρεται με απόφαση του ειρηνοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει το πρόσωπο που τηρεί τα βιβλία, μητρώα ή αρχεία, με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

3. Η απόφαση γνωστοποιείται με επιμέλεια της γραμματείας στο πρόσωπο που τηρεί τα βιβλία, μητρώα ή αρχεία, το οποίο είναι υποχρεωμένο να ενεργήσει όπως διατάσσεται και, σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, να το σημειώσει στα σχετικά βιβλία, μητρώα ή αρχεία.

4. Η εγγραφή, σημείωση ή εξάλειψη που ενεργείται ως συνέπεια απόφασης, θεωρείται ότι έγινε από τότε που υποβλήθηκε η σχετική αίτηση στο πρόσωπο που τηρεί τα βιβλία, μητρώα ή αρχεία.

5. Αν το πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 αρνείται να χορηγήσει αντίγραφο, περίληψη ή πιστοποιητικό, αποφασίζει για τη χορήγηση το ειρηνοδικείο που αναφέρεται στην παράγραφο 2.»

4. Το άρθρο 795 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν υπάρχει δικαίωμα επικαρπίας και ο κύριος του πράγματος έχει δικαίωμα κατά το νόμο να ζητήσει να διαταχθεί με δικαστική απόφαση η εκμίσθωσή του ή η ανάθεση της άσκησης της επικαρπίας σε διαχειριστή,

οι ενέργειες αυτές, καθώς και η άρση της άσκησης της επικαρπίας, διατάσσονται από το ειρηνοδικείο της περιφέρειας, όπου βρίσκεται το πράγμα. Τα ίδια ισχύουν και για το διορισμό, την αντικατάσταση ή την παύση του διαχειριστή.»

5. Το τρίτο εδάφιο του άρθρου 826 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν η σφράγιση πρόκειται να γίνει έξω από την έδρα του ειρηνοδικείου, ο ειρηνοδίκης μπορεί να διατάξει τον πρόεδρο της κοινότητας ή τον διοικητή του πλησιέστερου αστυνομικού τμήματος να ενεργήσει τη σφράγιση.»

6. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 828 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν τη σφράγιση την ενεργεί ο ειρηνοδίκης και βρεθεί η διαθήκη, την παραλαμβάνει και τη στέλνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο αρμόδιο για τη δημοσίευσή της δικαστήριο, και αν τη σφράγιση την ενεργεί συμβολαιογράφος, υπάλληλος της γραμματείας, διοικητής του αστυνομικού τμήματος ή πρόεδρος της κοινότητας, την παραλαμβάνει και την παραδίδει χωρίς καθυστέρηση στον ειρηνοδίκη, ο οποίος τη στέλνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο αρμόδιο για τη δημοσίευση δικαστήριο.»

7. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 841 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Ο συμβολαιογράφος, ο υπάλληλος της γραμματείας, ο διοικητής του αστυνομικού τμήματος ή ο πρόεδρος της κοινότητας που ενεργεί τη σφράγιση, την αποσφράγιση και την απογραφή, αποφασίζει προσωρινά για τις διαφορές ή δυσχέρειες που παρουσιάζονται κατά τη διενέργειά τους και η απόφασή του καταχωρίζεται στην έκθεση και εκτελείται αμέσως.»

Άρθρο 85

1. Το άρθρο 843 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος, το ειρηνοδικείο απευθύνει δημόσια πρόσκληση για την αναγγελία δικαιώματος ή απαίτησης.

2. Αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο της περιφέρειας της κατοικίας του αιτούντος ή, αν δεν έχει κατοικία, της διαμονής του.

3. Το ειρηνοδικείο της προηγούμενης παραγράφου είναι αρμόδιο και

στις περιπτώσεις των άρθρων 844 παράγραφοι 1 και 2, 845 παράγραφος 1, 846, 847 παράγραφοι 3 και 4 και 848 παράγραφοι 1 και 2.»

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 851 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Αρμόδιο να εκδώσει τη διαταγή για τη δημοσίευση της πρόσκλησης είναι το ειρηνοδικείο του τόπου πληρωμής, ο οποίος αναφέρεται στο αξιόγραφο αν δεν αναφέρεται τόπος πληρωμής, το ειρηνοδικείο της περιφέρειας όπου είναι η κατοικία ή η έδρα του εκδότη ή, αν δεν υπάρχει κατοικία, η διαμονή. Το ίδιο ειρηνοδικείο είναι αρμόδιο και στις περιπτώσεις των άρθρων 854 παράγραφος 1, 855, 856 και 860.»

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 859 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Το ειρηνοδικείο ενώ διαρκεί η διαδικασία της πρόσκλησης δικαιούται να απαγορεύσει στον κομιστή του αξιογράφου οποιαδήποτε παροχή στην οποία περιλαμβάνεται και η παράδοση σ' αυτόν τοκομεριδίων και μερισματαποδείξεων που εκδίδονται μετά την απαγόρευση. Η απαγόρευση δεν αφορά τα τοκομερίδια και τα μερισματούγραφα που εκδόθηκαν πριν από τη δημοσίευσή της απευθύνεται προς τον εκδότη ή και προς άλλα πρόσωπα, τα οποία μπορούν να δώσουν την παροχή και αναφέρει ότι άρχισε η διαδικασία της πρόσκλησης.

2. Η απαγόρευση μπορεί να αρθεί από το ειρηνοδικείο και αυτεπαγγέλτως.»

4. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 862 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η αίτηση με κλήση προς συζήτηση επιδίδεται προσωπικά στον υπόχρεο. Η διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 143 εφαρμόζεται και εδώ.»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II [Σχέδιο Νόμου (2009)]

Το σχέδιο νόμου της Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την τελική διαμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που αφορά τη ρύθμιση της εκούσιας δικαιοδοσίας (παρά τίθεται τόσο η προτεινόμενη νέα ρύθμιση, όσο και η αντίστοιχη αιτιολογική έκθεση).

Η ως άνω Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή συγκροτήθηκε με απόφαση του τότε Υπουργού Δικαιοσύνης κ. *Σωτηρίου Χατζηγάκη* και συμπληρώθηκε με απόφαση του μετέπειτα Υπουργού Δικαιοσύνης κ. *Νικολάου Δένδια*. Η σύνθεσή της είχε ως ακολούθως:

Πρόεδρος: *Ιωάννης Παπανικολάου*, Αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου.

Μέλη: 1. *Γεράσιμος Σιμόπουλος*, Αρεοπαγίτης ε.π., 2. *Φώτιος Καϊμενάκης*, Αρεοπαγίτης ε.π., 3. *Πελαγία Γέσιον-Φαλτσή*, Ομότιμη Καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, Επίτιμη Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 4. *Χαρίκλεια Απαλαγάκη*, Καθηγήτρια Πολιτικής Δικονομίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 5. *Κωνσταντίνος Φ. Καλαβρός*, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 6. *Νικόλαος Κ. Κλαμαρής*, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, Νομικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού, 7. *Γεώργιος Ορφανίδης*, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 8. *Σταμάτιος Γρύλλης*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 9. *Ηλίας Κωνσταντόπουλος*, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, 10. *Γρηγόριος Τιμαγένης*, Διδάκτωρ Νομικής, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής αποχώρησε ο Δικηγόρος Σ. *Γρύλλης*.

Γραμματείς : *Μιχαήλ Γαλάνης*, Δικηγόρος και *Νικόλαος Κατηφόρης*,

Λέκτωρ Πολιτικής Δικονομίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο.

Την Επιτροπή συνέδραμαν επίσης (στο πλαίσιο της γραμματειακής υποστηρίξεως αυτής) και μετά από πρόσκληση του Προέδρου της (Ι. Παπανικολάου) ο κ. *Κωνσταντίνος Α. Γιαννόπουλος*, Διδάκτωρ Νομικής, Δικηγόρος, Ειδικός Επιστήμων στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (στην Πολιτική Δικονομία), Επιστημονικός Συνεργάτης στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών, και η κυρία *Καλλιόπη Χρονοπούλου*, ΜΔΕ (στην Πολιτική Δικονομία), Δικηγόρος, Συνεργάτης στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Πρωθυπουργού, Επιστημονικός Συνεργάτης στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Δικονομικών Μελετών.

Η Επιτροπή περάτωσε το έργο της την 27η Αυγούστου 2009 [Βλ. **Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την τελική Διαμόρφωση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας** – Σχέδιο Νόμου, **Δημοσιεύματα Ερευνητικού Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών**, τόμος 44, Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2009].

Εκούσια Δικαιοδοσία

Ι. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

«64. Περαιτέρω, με την παράγραφο 6 του άρθρου 66 του σχεδίου προστίθεται δεύτερη παράγραφος στο άρθρο 741 ΚΠολΔ (και ως εκ τούτου η μοναδική παράγραφος του άρθρου αυτού αριθμείται σε παράγραφο 1) σύμφωνα με την οποία καθιερώνεται στη διαδικασία έκδοσης του συναινετικού διαζυγίου κατ' άρθρο 1441 ΑΚ η ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 242 παράγραφος 2 ΚΠολΔ, ώστε να διευκολύνονται οι διάδικοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι. Είναι αυτονόητο, ότι στην περίπτωση αυτή, όπως ορίζει άλλωστε η διάταξη του άρθρου 1441 παράγραφος 2 ΑΚ, η συμφωνία των συζύγων για την έκδοση του διαζυγίου πρέπει να παρέχεται με ειδικό πληρεξούσιο. Επίσης, με την παράγραφο 7 του άρθρου 66 του σχεδίου αναδιατυπώνονται τα δύο πρώτα εδάφια της πρώτης παραγράφου του άρθρου 748 ΚΠολΔ. Εν προκειμένω η τροποποίηση συνίσταται στην απάλειψη όλου του δευτέρου εδαφίου της ισχύουσας πρώτης παραγράφου του άρθρου 748 («στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται το άρθρο 226, εκτός από το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2»), το οποίο προφανώς από παραδρομή είχε παραμείνει, αν και λόγω των δικονομικών τροποποιήσεων του παρελθόντος έπρεπε από τότε να είχε διαγραφεί. Με την κατάργηση του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 748 θα αναριθμούνται εκ των πραγμάτων τα επόμενα εδάφια, δηλαδή ως δεύτερο εδάφιο αυτής της παραγράφου θα θεωρείται πλέον το πριν από την τροποποίηση αυτή τρίτο και ούτω καθεξής. Τέλος, με την όγδοη παράγραφο του άρθρου 66 του σχεδίου αντικαθίσταται το άρθρο 749 ΚΠολΔ. Ενόψει της ρητής ρύθμισης στο άρθρο 208 ΚΠολΔ της επίλυσης των διαφορών και με το θεσμό της διαμεσολάβησης κρίθηκε, ότι για τον ίδιο λόγο, για τον οποίο δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις για απόπειρα συμβιβασμού στην εκούσια δικαιοδοσία, δεν θα πρέπει να εφαρμόζονται σ' αυτήν και οι διατάξεις για τη διαμεσολάβηση. Με αφετηρία αυτές τις σκέψεις τροποποιείται προς την κατεύθυνση αυτή με την παράγραφο 7 του άρθρου 82 του σχεδίου το άρθρο 749 ΚΠολΔ.

65. Με τα άρθρα 67, 68 και 69 του σχεδίου τροποποιούνται οι διατάξεις των άρθρων 782 παρ. 1, 783, 786, 791, 795, 826 εδ. γ', 828 εδ. β', 841 παρ.2 εδ. α', 843, 851 παρ. 2, 859 παρ. 1 και 2 και 862 παρ.1 ΚΠολΔ, ως προς τη ρύθμιση του αρμοδίου δικαστηρίου από πλευράς υλικής αρμοδιότητας δηλαδή μεταβιβάζεται η υπαγωγή των αντιστοίχων υποθέσεων από την υλική αρμοδιότητα του μονομελούς πρωτοδικείου στην υλική αρμοδιότητα του ειρηνοδικείου. Η τροποποίηση αυτή κρίθηκε σκόπιμη προκειμένου να μειωθεί η επιβάρυνση του μονομελούς πρωτοδικείου, για τις υποθέσεις αυτές, στις οποίες δεν ανακύπτουν ιδιαίτερος δυσχερή νομικά προβλήματα. Ειδικότερα, όσον αφορά την τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 786 ΚΠολΔ (παράγραφος 2 του άρθρου 68 του σχεδίου) επιδιώκεται να επιλυθεί ένα σοβαρό πρόβλημα, που ανακύπτει στην πράξη. Πρόκειται για τη συνήθη περίπτωση, κατά την οποία η οφειλέτρια εταιρεία στερείται νόμιμης διοίκησης με αποτέλεσμα οι δανειστές της να αδυνατούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους εναντίον της, στο επίπεδο της διαγνωστικής δίκης ή της αναγκαστικής εκτέλεσης. Παράλληλα οι δανειστές αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προσπάθεια διορισμού προσωρινής διοίκησης, ενόψει του γεγονότος ότι τα διοριζόμενα (ή προτεινόμενα για διορισμό) στην προσωρινή διοίκηση πρόσωπα δεν αποδέχονται τον διορισμό τους ακριβώς λόγω της ενδεχόμενης στοιχειοθέτησης ευθύνης τους για πράξεις ή παραλείψεις των προηγούμενων διοικήσεων. Με τη νέα ρύθμιση που θεσπίζεται, αποφασφηνίζεται πλήρως, ότι υφίσταται ευθύνη της προσωρινής διοίκησης κατά το ουσιαστικό δίκαιο μόνο για τις πράξεις και παραλείψεις των ιδίων αυτών προσώπων ως μελών του προσωρινού διοικητικού συμβουλίου, που διορίστηκε με τη δικαστική απόφαση. Περαιτέρω (παράγραφος 3 του άρθρου 68 του σχεδίου), με την τροποποίηση του άρθρου 791 επεκτείνεται η δικαστική προστασία που προβλέπεται με τη διάταξη του άρθρου τούτου και σε σχέση με άλλες σοβαρές καταχωρητές πράξεις που αφορούν μεταβίβαση κ.λπ. ιδιωτικών δικαιωμάτων, οι οποίες έχουν ανατεθεί από το νόμο σε διάφορα νομικά πρόσωπα παντός τύπου (και τα οποία δηλαδή δε συνιστούν νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου), όπως π.χ. η ανώνυμη εταιρεία «Κτηματολόγιο», η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η ανώνυμη εταιρεία «Ελληνικά Χρηματιστήρια», κ.λπ. Στο ίδιο άρθρο αντικαθίσταται ο όρος «όποιος» ή «υπάλληλος» με τον γενικό όρο «πρόσωπο», στον οποίο, όπως γίνεται γενικά δεκτό, υπάγονται τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα (ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου). Για λόγους εναρμόνισης με την επίσημη ονομασία της κρατικής

υπηρεσίας που είναι επιφορτισμένη με αστυνομικά καθήκοντα αντικαθίσταται με τις παραγράφους 5, 6 και 7 του άρθρου 68 του σχεδίου στα άρθρα 826, 828 και 841 ΚΠολΔ ο όρος «ο διοικητής του σταθμού της χωροφυλακής» με τον όρο «ο διοικητής του πλησιέστερου αστυνομικού τμήματος» ή με τον όρο «ο διοικητής του αστυνομικού τμήματος». Τέλος, με την τέταρτη παράγραφο του άρθρου 69 του σχεδίου τροποποιείται το δεύτερο εδάφιο της πρώτης παραγράφου του άρθρου 862 ΚΠολΔ προκειμένου να συντονιστεί με τη νέα ρύθμιση του άρθρου 143 (σύμφωνα με το άρθρο 11 του σχεδίου). Ειδικότερα, η παραπομπή στην παράγραφο 4 του άρθρου 143 αντικαθίσταται με την παραπομπή στην παράγραφο 5 του άρθρου 143».

II. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 66 (οι §§ 1-5 του άρθρου 66 αφορούν τα ασφαλιστικά μέτρα και παραλείπονται)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

6. Η διάταξη του άρθρου 741 αριθμείται σε παράγραφο 1 και προστίθεται παράγραφος 2 ως εξής:

«2. Κατά τη διαδικασία έκδοσης συναινετικού διαζυγίου, και κατά παρέκκλιση από τη ρύθμιση της παραγράφου 2 του άρθρου 115, εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 242.»

7. Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 1 του άρθρου 748 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Η αίτηση υποβάλλεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση από τη γραμματεία στο δικαστήριο και αν πρόκειται για πολυμελές πρωτοδικείο, στον πρόεδρο, για να ορίσουν δικάσιμο.»

8. Το άρθρο 749 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι διατάξεις για διαμεσολάβηση και για απόπειρα συμβιβασμού δεν εφαρμόζονται.»

Άρθρο 67

Η παράγραφος 1 του άρθρου 782 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Όταν ο νόμος απαιτεί δικαστική απόφαση για να βεβαιωθεί ένα γεγονός με το σκοπό να συνταχθεί ληξιαρχική πράξη, η απόφαση εκδίδεται με αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον ή του εισαγγελέα από το ειρηνοδικείο της περιφέρειας του ληξιαρχου, ο οποίος θα συντάξει τη ληξιαρχική πράξη.»

Άρθρο 68

1. Το άρθρο 783 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αρμόδιο κατά το νόμο να κηρύξει και να άρει την αφάνεια, καθώς

και να μεταβάλει το χρόνο της έναρξής της, είναι το ειρηνοδικείο της τελευταίας κατοικίας που είχε στην Ελλάδα εκείνος που εξαφανίστηκε και, αν δεν υπάρχει κατοικία, της τελευταίας διαμονής του στην Ελλάδα αν δεν υπάρχει ούτε διαμονή, αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο της πρωτεύουσας του κράτους.»

2. Στο άρθρο 786 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται τέταρτη παράγραφος με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«4. Τα μέλη της προσωρινής διοίκησης ή οι εκκαθαριστές που διορίστηκαν με δικαστική απόφαση ευθύνονται κατά τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου μόνο για πράξεις και παραλείψεις που έλαβαν χώρα μετά την ανάληψη των καθηκόντων τους.»

3. Το άρθρο 791 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο, το οποίο τηρεί δημόσια βιβλία ή άλλα βιβλία, μητρώα ή αρχεία οποιασδήποτε μορφής, στα οποία κατά το νόμο καταχωρίζονται πράξεις ή αποφάσεις που έχουν σχέση με τη σύσταση, μεταβίβαση ή κατάργηση δικαιωμάτων ιδιωτικού δικαίου ή εγγράφονται ή εξαλείφονται κατασχέσεις ή εγγράφονται αγωγές ή ανακοπές ή γίνονται σημειώσεις γι' αυτές, αν αρνείται να ενεργήσει όπως του ζητείται, οφείλει, το αργότερο μέσα στην επόμενη από την υποβολή της αίτησης ημέρα, να σημειώσει περιληπτικά στα σχετικά βιβλία, μητρώα ή αρχεία την άρνησή του και τους λόγους της.

2. Η εκκρεμότητα που δημιουργείται με την άρνηση αίρεται με απόφαση του ειρηνοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει το πρόσωπο που τηρεί τα βιβλία, μητρώα ή αρχεία, με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

3. Η απόφαση γνωστοποιείται με επιμέλεια της γραμματείας στο πρόσωπο που τηρεί τα βιβλία, μητρώα ή αρχεία, το οποίο είναι υποχρεωμένο να ενεργήσει όπως διατάσσεται και, σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, να το σημειώσει στα σχετικά βιβλία, μητρώα ή αρχεία.

4. Η εγγραφή, σημείωση ή εξάλειψη που ενεργείται ως συνέπεια απόφασης, θεωρείται ότι έγινε από τότε που υποβλήθηκε η σχετική αίτηση στο πρόσωπο που τηρεί τα βιβλία, μητρώα ή αρχεία.

5. Αν το πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 αρνείται να χορηγήσει αντίγραφο, περίληψη ή πιστοποιητικό, αποφασίζει για τη χορήγηση το ειρηνοδικείο που αναφέρεται στην παράγραφο 2.»

4. Το άρθρο 795 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν υπάρχει δικαίωμα επικαρπίας και ο κύριος του πράγματος έχει δικαίωμα κατά το νόμο να ζητήσει να διαταχθεί με δικαστική απόφαση η εκμίσθωσή του ή η ανάθεση της άσκησης της επικαρπίας σε διαχειριστή, οι ενέργειες αυτές, καθώς και η άρση της άσκησης της επικαρπίας, διατάσσονται από το ειρηνοδικείο της περιφέρειας, όπου βρίσκεται το πράγμα. Τα ίδια ισχύουν και για το διορισμό, την αντικατάσταση ή την παύση του διαχειριστή.»

5. Το τρίτο εδάφιο του άρθρου 826 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν η σφράγιση πρόκειται να γίνει έξω από την έδρα του ειρηνοδικείου, ο ειρηνοδίκης μπορεί να διατάξει τον πρόεδρο της κοινότητας ή τον διοικητή του πλησιέστερου αστυνομικού τμήματος να ενεργήσει τη σφράγιση.»

6. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 828 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν τη σφράγιση την ενεργεί ο ειρηνοδίκης και βρεθεί η διαθήκη, την παραλαμβάνει και τη στέλνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο αρμόδιο για τη δημοσίευσή της δικαστήριο, και αν τη σφράγιση την ενεργεί συμβολαιογράφος, υπάλληλος της γραμματείας, διοικητής του αστυνομικού τμήματος ή πρόεδρος της κοινότητας, την παραλαμβάνει και την παραδίδει χωρίς καθυστέρηση στον ειρηνοδίκη, ο οποίος τη στέλνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο αρμόδιο για τη δημοσίευση δικαστήριο.»

7. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 841 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Ο συμβολαιογράφος, ο υπάλληλος της γραμματείας, ο διοικητής του αστυνομικού τμήματος ή ο πρόεδρος της κοινότητας που ενεργεί τη σφράγιση, την αποσφράγιση και την απογραφή, αποφασίζει προσωρινά για τις διαφορές ή δυσχέρειες που παρουσιάζονται κατά τη διενέργειά τους και η απόφασή του καταχωρίζεται στην έκθεση και εκτελείται αμέσως.»

Άρθρο 69

1. Το άρθρο 843 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος, το ειρηνοδικείο απευθύνει δημόσια πρόσκληση για την αναγγελία δικαιώματος ή απαίτησης.

2. Αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο της περιφέρειας της κατοικίας του αιτούντος ή, αν δεν έχει κατοικία, της διαμονής του.

3. Το ειρηνοδικείο της προηγούμενης παραγράφου είναι αρμόδιο και στις περιπτώσεις των άρθρων 844 παράγραφοι 1 και 2, 845 παράγραφος 1, 846, 847 παράγραφοι 3 και 4 και 848 παράγραφοι 1 και 2.»

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 851 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Αρμόδιο να εκδώσει τη διαταγή για τη δημοσίευση της πρόσκλησης είναι το ειρηνοδικείο του τόπου πληρωμής, ο οποίος αναφέρεται στο αξιόγραφο αν δεν αναφέρεται τόπος πληρωμής, το ειρηνοδικείο της περιφέρειας όπου είναι η κατοικία ή η έδρα του εκδότη ή, αν δεν υπάρχει κατοικία, η διαμονή. Το ίδιο ειρηνοδικείο είναι αρμόδιο και στις περιπτώσεις των άρθρων 854 παράγραφος 1, 855, 856 και 860.»

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 859 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίστανται ως εξής:

«1. Το ειρηνοδικείο ενώ διαρκεί η διαδικασία της πρόσκλησης δικαιούται να απαγορεύσει στον κομιστή του αξιογράφου οποιαδήποτε παροχή στην οποία περιλαμβάνεται και η παράδοση σ' αυτόν τοκομεριδίων και μερισματαποδείξεων που εκδίδονται μετά την απαγόρευση. Η απαγόρευση δεν αφορά τα τοκομερίδια και τα μερισματούγραφα που εκδόθηκαν πριν από τη δημοσίευσή της απευθύνεται προς τον εκδότη ή και προς άλλα πρόσωπα, τα οποία μπορούν να δώσουν την παροχή και αναφέρει ότι άρχισε η διαδικασία της πρόσκλησης.

2. Η απαγόρευση μπορεί να αρθεί από το ειρηνοδικείο και αυτεπαγγέλτως.»

4. Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 862 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η αίτηση με κλήση προς συζήτηση επιδίδεται προσωπικά στον υπόχρεο. Η διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 143 εφαρμόζεται και εδώ.».

ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΔΟΣΙΑ
(αλφαβητικό ευρετήριο)

ΕΚΟΥΣΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ
(αλφαβητικό ευρετήριο)

Άδεια συντάξεως ληξιαρχικής πράξεως	§ 664B
Άδεια προς ενέργεια διαφόρων πράξεων	§ 679
Ακυρότητα δικαστικών αποφάσεων	§ 659
Αναγνώριση αλλοδαπ. αποφ. εκ. δικαιοδ.	§ 663
Αναίρεση	§ 651
Ανάθεση ασκήσεως επικαρπίας	§ 676
Ανάκληση/ μεταρρύθμιση οριστικών αποφ.	§ 653
Ανακοίνωση	§ 631
Αναηλιάφηση	§ 650
Αντικειμενική σώρευση περισ. αιτήσεων	§ 637
Αντικατάσταση εκκαθαρ. συνεταρισμού	§ 671
Αντικατάσταση μεσεγγυούχου ή φύλακα	§ 674
Αντικατάστασηπραγματογυμόνων	§ 675
Αντικατ. επιτρόπου, ειδικού ή προσωρινού	§ 677
Αντικατάσταση κηδεμόνα σχολ. κληρον.	§ 686
Αντίκλητοι	§ 634
Ανυπόστατες ή ανύπαρχτες αποφάσεις	§ 658
Απογραφή	§ 694
Απόδειξη	§ 641
Αποσφράγιση	§ 693
Απόφαση	§ 706
Απόφαση στη δίκη εκούσιας δικαιοδοσίας	§ 647
Απόφαση στην αίτηση ανακλήσεως	§ 657
Αρμοδιότητα	§ 702
Άρση της αφάνειας	§ 666
Ασφαλιστικά μέτρα σε υποθ. εκ. δικαιοδ.	§ 664
Βεβαίωση για το Δημόσιο ως κληρονόμο	§ 686
Γενικές παρατηρήσεις	§ 629
Δεσμευτική δύναμη αποφ. εκούσ. δικαιοδ.	§ 661
Δηλώσεις αποπ. ή αποδοχής κληρονομίας	§ 685
Δημοσίευση διαθηκών	§ 684
Δημοσιότητα αποφάσεων κ.λπ. εκ. δικαιοδ.	§ 711
Διαδικ. στο ακροατήρ. της αιτ. ανακλήσεως	§ 656
Διαδικασία κηρύξεως αφάνειας	§ 665

Διαδικ. διορισμ. προσ. διοικήσ.-εκκαθαρ.	§ 667
Διαδικ. αντικατ. προσ. διοικήσ.-εκκαθαρ.	§ 667
Διαδικασία διατάξεως ελέγχου α.ε.	§ 669
Διαδικαστικές πράξεις	§ 633
Διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης	§ 630Γ
Διαδικ. προϋποθέσεις παροχ. έννομ. προστ.	§ 630Δ
Διαδικ. λόγω άρνησης επιχειρ. πράξεως	§ 672
Διαδικασία συστάσεως υιοθεσίας	§ 681
Διαδικασία προσβολής υιοθεσίας	§ 681
Διαδικασία κηρύξεως δικ. απαγόρευσης	§ 683
Διαδικασία κηρύξεως δικ. αντιλήψεως	§ 683
Διαδικασία άρσεως δικ. απαγόρευσης	§ 683
Διαδικασία άρσεως δικ. αντιλήψεως	§ 683
Διαδικασία θέσεως σε δικ. συμπαράσταση	§ 683Α
Διαδικασία άρσεως σε δικ. συμπαράσταση	§ 683Α
Διαδικασία εκδόσεως κληρονομητηρίου	§ 690
Διαδικασία αφαιρέσεως κληρονομητηρίου	§ 691
Διαδικασία ακυρώσεως κληρονομητηρίου	§ 691
Διαδικασία κηρύξεως αξιογράφων ως ανισχύρων	§ 697
Διαδικασία επιβολής/ δόσεως βεβαιωτικού όρκου	§ 698
Διαδικασία διαγρ. αγωγών από βιβλία διεκδικήσ.	§ 699
Διαδικασία εκ. δικαιοδ. συναινετικού διαζυγίου	§ 700
Διαζύγιο (συναινετικό)	§ 700
Διακοπή της δίκης	§ 643
Διαφορές από σφράγ., αποσφράγ., απογρ.	§ 696
Δικαιοδοσία και αρμοδιότητα	§ 630Β
Δικαιολ. λόγος αναγwor. ανακλήσ. αποφ.	§ 653Α
Δικαστήριο της κληρονομίας	§ 683
Δικονομικές προθεσμίες	§ 634
Δικονομικές ακυρότητες	§ 634
Δικονομικά απαράδεκτα	§ 634
Διορισμός εκκαθαριστών συνεταιρισμού	§ 671
Διορισμός μεσεγγυσούχου ή φύλακα	§ 674
Διορισμός πραγματογυμωμόνων	§ 675
Διορισμός επιτρόπου, ειδικού ή προσωρινού	§ 677
Διορισμός κηδεμόνα σχολ. κληρον.	§ 686
Ειδικές υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας	§ 664Α
Εκκαθάριση κληρονομίας	§ 687
Εκκαθ. για παραχώρηση κληρον. περιουσ.	§ 688
Εκμίσθωση αντικειμένου επικαρπίας	§ 676
Εκούσ. δικαιοδ. εξωδικαστηριακής φύσεως	§ 712
Εκπτώσεις	§ 634

Εκτέλεση αποφάσεων εκούσ. δικαιοδοσίας	§ 662
Εκτέλεση αλλοδαπών αποφ. εκούσ. δικαιοδ.	§ 663
Ελαττωματικές δικαστικές αποφάσεις	§ 657A
Έναρξη ισχύος συνεπειών αποφάσεως	§ 661A
Ένδικα μέσα	§ 648, 707
Ένδ. μέσ. κατ' αποφ. επί αιτ. ανακλήσεως	§ 657
Επανάληψη της δίκης	§ 643, 644
Επιδόσεις	§ 634
Ερμηνεία διαθηκών κ.λπ. υπέρ Κράτους	§ 692
Ερμ. διαθ. κ.λπ. υπέρ κοινωφελών σκοπών	§ 692
Έφεση	§ 649
Θέματα συγκλήσεως κ.λπ. συνελ. συνεταιρ.	§ 670
Θέματα ανακλήσεως συναιν. διαζυγίου	§ 709
Θέματα προσβολής συναιν. διαζυγίου	§ 709
Θεμελιώδη δικονομικά αξιώματα ή συστήμ.	§ 632, 704
Ιδιαίτεροι τρόποι περατώσεως της δίκης	§ 646
Κατάργηση της δίκης	§ 645
Κύρια διαδικασία	§ 640, 705
Λύση της υιοθεσίας	§ 682
Μεταβολή χρόνου ενάρξεως της αφάνειας	§ 666
Νομική φύση οριστ. απόφ. επί εκ. δικαιοδ.	§ 660
Νομιμ. τέκνου χωρίς γάμο των γονέων του	§ 680
Ομοδικία	§ 631
Παρατηρήσεις από νομοθ.-νομοτ. άποψη	§ 710
Παρέμβαση	§ 631
Παροχή άδειας εκποιήσεως ενεχύρου	§ 673
Παροχή άδειας αποδόσεως μισθίου	§ 673
Παροχή άδειας ενέργειας ορισμ. πράξεων	§ 678
Παροχή άδειας εκποιήσ. Καταπιστεύματος	§ 689
Παρεμπίπτοντα της διαδικασίας	§ 643
Παύση μεσεγγυούχου ή φύλακα	§ 674
Παύση πραγματογνομόνων	§ 675
Παύση επιτρόπου, ειδικού ή προσωρινού	§ 677
Παύση κηδεμόνα σχολάζ. κληρονομίας	§ 686
Περάτωση της δίκης	§ 645
Περιεχ. εξωδικαστηρ. δικαιοδ. συμβολ/φων	§ 713
Περιεχ. δικαιοδ. φυλάκων μεταγρ./ υποθηκ.	§ 714
Περιεχόμενο δικαιοδοσίας ληξιάρχων	§ 715
Περιεχόμενο δικαιοδοσίας δικ. επιμελητών	§ 716
Πράξεις προδικασίας	§ 636
Πρακτικά συζητήσεως στο ακροατήριο	§ 642
Προδικασία	§ 635, 655

Προδικασία απαγγελίας συναιν. διαζυγίου	§ 703
Προθεσμία δηλ. επιλογής από βεβαρημένο	§ 687Α
Προσεπίκληση	§ 631
Πρόταση Σχεδίου Νόμου (2008)	σελ. 763 επ.
Προϋπ. επιτρεπτ. ανακλήσ. αποφ. εκ. δικ.	§ 654
Προϋπ. απαγγελίας συναινετικού διαζυγίου	§ 701
Ρόλος και λειτουργία εκούσ. δικαιοδοσίας	§ 630Α
Συμμετοχή περισσοτέρων στη δίκη	§ 631
Συναινετικό διαζύγιο	§ 700
Συνέπειες υποβολής/ ασκήσεως αιτήσεως	§ 638
Συνέπειες διακοπής της δίκης	§ 644
Συνέπειες μη τηρήσεως προδικασίας	§ 639
Συνέπειες αποφ. επί αιτήσεως ανακλήσεως	§ 657
Συνέπειες οριστ. απόφ. επί εκ. δικαιοδ.	§ 660
Συνέπειες της αποφάσεως	§ 708
Σύνθετη δίκη	§ 631
Σύσταση και ίδρυση σωματείου κ.λπ.	§ 668
Σφράγιση	§ 693
Σχέδιο Νόμου (2009)	σελ. 773 επ.
Το δικηγ. λειτούργημα στην εξωδικ. εκ. δικ.	§ 717
Τριτανακοπή	§ 648, 652, 707
Υποχρεωτική ισχύς αποφ. εκούσ. δικαιοδ.	§ 661